

GAL

ΓΙΤΑ,

ἢ

ΘΕΣΠΕΣΙΟΝ ΜΕΛΟΣ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

ΠΑΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ, ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Νῦν πρῶτον Ἑλληγιστί ἐκδοθεῖσα,

καὶ

Μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων αὐξηθεῖσα,

Δαπάνη μὲν καὶ μελέτη

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΛΟΥ,

Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης,

Ἐπιστάσις δὲ καὶ διορθώσεως

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ,

Βιβλιοφύλακος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

1848.

Τῷ Ἐξοχ. τῷ

Παναγιωτ. τῷ

καὶ ἑταίρῳ

Κ. Αλεξάνδρῳ

ἐκδοτάτου οὐλοφάν

τημῶν τυπογράφων

ὁ Ἐδ. Ν. Κ. Τ.

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ

1812

Handwritten notes in Greek script at the bottom of the page.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩ
ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΘΩΝΙ ΤΩ Α΄.

ΚΗΛΕΜΟΝΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΗΝ

ΓΙΤΑΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ

παρὰ τοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ

Εὐσεβάστως ἀνατίθηται

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

TO THE
PRESIDENT OF THE
UNITED STATES

THE
TITAN

METROPOLITAN EXHIBITION

1876

AMERICAN

Board of Directors

of the

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

⓪ Τρίτος Τόμος τῆς Ἑλληνικῆς τῶν Ἰνδικῶν Μεταφράσεων Συλλογῆς περιέχει τὴν Γιτάν, ἣν Θεσπέσιον Μέλος ὀνομάζει ὁ σοφὸς Σχλέγκελος (1). Θεωρεῖται δὲ ὡς ἐν τῶν Ἐπεισοδίων τῆς Μαχαβαράτας, τοῦ μεγάλου Ἰνδικοῦ Ποιήματος, οὗ τινος τὴν Συντομὴν, ἢ Βαλαβαράταν ἐδημοσιεύσαμεν τὸ παρελθὸν ἔτος.

Κατὰ δυστυχίαν ὁμοίως τὰ χειρόγραφα τοῦ ἀοιδίμου Δ. Γαλανοῦ δὲν ἔλαβον, φαίνεται, τὴν τελευταίαν τοῦ μεταφραστοῦ ἐπιδιόρθωσιν. Ἐκ τούτου πολλαὶ παρατηροῦνται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἰδίως ἐν τῇ παρούσῃ Γιτᾶ, μεταρρυθμίσεις, καὶ γραφαὶ διάφοροι, αἵ τινες μετ' ἀκριβείας ἐν τοῖς σχολίοις ἐσημειώθησαν διὰ τῶν στοιχείων ΠΓ. ΔΓ., ἤτοι Πρώτη Γραφή, καὶ Διάφοροι Γραφαί.

Ὁ Γαλανὸς, διδαχθεὶς τὴν Γιτάν κατὰ τὸ ἔτος 1802 παρὰ τοῦ Κανδαρδάσα, οὐ μόνον μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ, τριάκοντα, ὡς ἔγγιστα, ἔτη ἀδιόρθωτον, οὕτως εἶπεῖν, ἐγκατέλιπεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ παραμικρὸν περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένης ὕλης ἀναφέρει. Διὸ ἐν τῷ χειρογράφῳ μετὰ τὸν τίτλον Γιτᾶ, ἔπεται ἀμέσως τὸ κεί-

(1) Goettlicher Gesang, (Chant Sacré), θεσπίσιον μέλος Adeling, Biblioth. Sanscr. Σ. 238.—Fr. Schlegel Bibl. Ind. II. 2. σελ. 219.

μενον· « Τί ἐποίησαν, ὦ Σανζαίτα, οἱ πολεμησεῖοντες υἱοί
 » μου, καὶ οἱ τοῦ Πανδοῦ, συνελθόντες εἰς τὴν Κουρου-
 » ξέτραν, τὴν γῆν τῆς ἀρετῆς; »

Ἡ Γιτὰ ἢ Βαγαβάδα — Γιτὰ ἐστὶ θεοσοφικός τις διάλογος μεταξὺ τοῦ Κρισνᾶ (ὃς ἦν ὁ ἐνανθρωπήσας, παρ' Ἰνδοῖς, Θεὸς Βισνοῦς (1)), καὶ τοῦ ἐπιστηθίου αὐτοῦ Ἀρζούνα, (ὃς ἦν εἷς ἐκ τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Πανδοῦ), ὃν ἐξαιρέτως ἠγάπα. Περιέχει δ' ἐν συνόψει πᾶσαν σχεδὸν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν μυστηριώδη θεολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν (2), καὶ ὡς θεοδίδακτον ἄσμα ἄσμάτων παρ' αὐτοῖς δοξάζεται, καὶ ὡς τοιοῦτον, μέχρι τοῦδε πρεσβεύεται καὶ τιμᾶται. Ἡ μελέτη ἐπομένως τοῦ μικροῦ τούτου ποιήματος καθίσταται λίαν περιέργος καὶ ἀναγκαία πρὸς πάντας τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, τῶν φιλοσοφημάτων, καὶ τῶν θεοσοφικῶν δοξασιῶν τῆς Ἀσίας, τῆς κοιτίδος, τῶντι, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους (3).

Τὸ μὲν Σανσκριτικὸν χειρόγραφον τῆς Γιτᾶς ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Καλκούτᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1808—1815—1816, μετεφράσθη δὲ καὶ ἐτυπώθη ἄγγλιστὶ μὲν παρὰ τοῦ Ἰνδολόγου Καρόλου Οὐϊλκενς (Caroli Wil-

(1) Πολλὰς τοιαύτας ἐνασρκώσεις τοῦ Βισνοῦ πρεσβεύουσιν οἱ Ἰνδοί. Καὶ καθὼς μετενσωματεῖται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐνανθρωπεῖ· διὸ λέγει (Σ. 10) « οὐκ ἦν χρόνος ὅτε οὐκ ἤμεν οὐτ' ἐγὼ, οὔτε » σὺ, οὐθ' οὔτοι· οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, οὐδὲ μὴν ἔσται, ὅτε οὐκ ἐσόμεθα. » Καὶ (Σ. 32) « Πολλαὶ γεννήσεις (λέγει πάλιν ὁ Κρισνᾶς) καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ » ἐγένοντο, ἀς ἐγὼ μὲν ἀπαξάπασα· γινώσκω, σὺ δ' οὔ. » κτλ.

(2) Ueber metaphysische Gegenstände . . . und eine übersicht der ganzen mystischen Theologie des alten Indiens giebt. Adel. αὐτόθι.

(3) Fr. Schlegel. αὐτόθι.

kens) τὸ ἔτος 1785· καὶ ἐξ αὐτῆς πάλιν γαλλιστί παρὰ Παρρῶδου μετὰ δύο ἔτη (1)· λατινιστί δὲ παρὰ τοῦ πολυμαθοῦς Φρ. Σχλεγγέλου τὸ ἔτος 1833. Ὁ δὲ σοφὸς Λάσσενος, πλουτήσας τὴν Σχλεγελιανὴν ταύτην μετάφρασιν διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων παρατηρήσεων, κατὰ τὸ ἔτος 1846 ἐν Βόννῃ μετετύπωσε (2).

Πολλὰς καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίας παρατηρήσεις περὶ Γιτᾶς εὔρησει τις ἐν τῷ περὶ Ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας πονήματι τοῦ Κ. Λασσένου (3)· ἐν τῇ Ἰνδικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Φρ. Σχλεγγέλου (4)· ἐν τῷ περὶ γλώσσης καὶ φιλοσοφίας Ἰνδῶν πονηματίῳ αὐτοῦ (5)· ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Λαγλουᾶ (6)· ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας Ἰνδῶν δοκιμίῳ τοῦ ἐνδόξου Κολεμβρωκίου (7), καὶ πλείονας ἄλλας ἐν ταῖς συλλογαῖς τῶν ἀπομνημονευμάτων τῶν ἐν Λονδίῳ καὶ ἐν Παρισίοις Ἀσιατικῶν ἑταιριῶν, κ.τ.λ. (8).

(1) Le Baghuat—Geeta, ou Dialogues de Kreeschna et d'Arjoon, contenant un précis de la religion, et de la morale des Indiens, traduit du Sanscrit, langue Sacrée des Brames, en auglais par Charles Wilkins, et de l'auglais en Français par Parraud Paris 1787. 8.

(2) Τὴν ἐκδοσιν ταύτην ἔλαβον μετ' ἄλλων αὐτοῦ συγγραμμάτων παρ' αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ Ἰνδολόγου Λασσένου, πρὸς ἐν ὁμολογῶ ἄπειρον εὐγνωμοσύνην.

(3) Lassen, Indische alterthumskund I. bd. (Bonne 1843).

(4) Fr. Schlegel, Indische Biblioth.

(5) Τοῦ αὐτοῦ über die Sprache und Weischeite der Ind.

(6) Langlois· monumens littéraires de l'Inde.

(7) Essay on the philosophy of the Hindus. By Henry Thomas Colebrooke — in Transactions of the Royal Asiat. Societ. T. I. p. 92, 439. 549.

(8) Sur la philosophie des Hindous, d'après les mémoires de M. Colebrooke. nouv. mélanges Asiat. par M. Abel Rémusat, Paris 1829. — Adelung. Bibl. Sansc. Σ. 238—243. καὶ Σ. 471—472. — Essai sur la philosophie des Hindous par Pauthier. Paris 1835. — Littérature der philos. der Hindu in Vyasa von Frank. — Langlois philos. et Relig. des

Περὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς μεταφράσεως τῆς Γιτᾶς οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν, πλὴν ὅτι ὁ ἀοίδιμος Γαλανός, ἐννοῶν καλῶς τὴν ἀρχαίαν Σανσκριτικὴν γλῶσσαν, καὶ πολλὰς ἄλλας ἀσιατικὰς διαλέκτους· γνωρίζων ἐπίσης τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, καὶ τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας τῶν Ἰνδῶν· καὶ ὧν μεμνημένος εἰς τὰ μυστήρια καὶ ἀγιστείας αὐτῶν· τοιοῦτος λέγω ὧν, ἐδιδάχθη, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος συγγράμματος, ὅπερ ἐστὶν ἐμελέτησε, καὶ μετὰ τοῦ Βραχμᾶνος Κανδαράσα μετ' ἐπιστασίας ἐξήγησεν, ἐν αὐτῇ τῇ ἱερᾷ τῶν Βραχμάνων πόλει, τὴν Γιτάν. Οὐδεμίᾳ ἐπομένως ἀμφιβολία, ὅτι καὶ κείμενον καλὸν μετεχειρίσθη, καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἀκριβείας αὐτὸ μετέφρασε· καὶ μετὰ πολλοῦ λόγου, καὶ μεγίστης ἀξίας σχολίων πλουτήσας ἐκόσμησε. Ταῦτά εἰσι τῆς παρούσης ἐκδόσεως τὰ ἀνεκτίμητα καὶ σπάνια προτερήματα.

Ἡ Γιτᾶ, ὡς ἐβρέθη, πραγματευομένη ὕλην ὅλως ὑψηλὴν, καὶ τὰ τῆς θείας, καὶ ἀνθρωπίνου παρ' Ἰνδοῖς

Indiens etc.. *Mélange de littérature Sanscrite* p. 235 — 268. Humbolt περὶ Γιτᾶς διατριβὴν καταχωρηθεῖσαν εἰς τὰ ἀπομν. τῆς ἐν Βερολίῳ ἀκαδ. 1828. Ritter's *Geschite der philosophie*. T. I. μετάφρ. γαλλ. — V. Cousin. *Cours de l'histoire de la philos. du XVIII siècle*. Paris 1829. — *Das alte Indien mit besonderer Rücksicht auf Aegypten*. von Bohlen. — Windischman. *Sankara, sive de Theologumenis Vedanticorum*. Bon. 1823.

Πολλὰς φιλολογικὰς παρατηρήσεις χρεωστῶ εἰς τὴν ἀγαθότητα τῶν σοφῶν Ἰνδολόγων ΚΚ. Λασσένου καὶ Ἑρμάννου Βροχάου, πρὸς εὐς ὁμολογῶ μεγίστην εὐγνωμοσύνην. Διάφορα δὲ ἐκ τῶν προειρημένων συγγραμμάτων μοι ἐπρομήθευσαν ἐκ Λειψίας μὲν ὁ φιλόμουσος Κ. Ἀθανάσιος Θεοχαρίδης· ἐκ Παρισίων δὲ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος Ἑλλ. Πρόξενος Κ. Ζ. Τζιτζίνιας, τοὺς ὁποίους δημοσίως καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης εὐχαριστῶ.

σοφίας ἀπόκρυφα διαλαμβάνουσα, ἀπαιτεῖ διασάφησίν τινα, πρὸς πλειοτέραν τῶν πρωτοπεύρων γέων κατάληψιν, ἣν τολμῶντες μετὰ πολλῆς τῆς συστολῆς, ἐπιχειροῦμεθα, ἵλεον τὴν κρίσιν τῶν σοφῶν ἐξαιτούμενοι.

Π Ρ Ο Θ Ε Ω Ρ Ι Α .

Τὰ ἱερά τῶν Ἰνδῶν βιβλία, Βέδαι καλούμενα, διαίρουνται ἐν γένει εἰς τρία μέρη· ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐνασχολεῖται περὶ τῆς Πρακτικῆς Ἀρετῆς, τὸ δεύτερον περὶ Θεωρητικῆς, καὶ τὸ τρίτον περὶ Ἀθανασίας (1). Περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἀντικειμένων καταγίνεται καὶ ἡ Γιτὰ ἐν τοῖς δέκα καὶ ὀκτῶ κεφαλαίοις, ἀνὰ ἐξ δηλονότι κεφάλαια ἐπὶ ἐκάστου ἀντικειμένου· ὥστε ἡ Γιτὰ σύνοψις ἢ συντομὴ ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν Βεδῶν. Καθότι ὁ μέγας λόγος Ἰτ, Ἰτᾶμ, Ἄσει, ἦτοι Σὺ εἶ ἐκεῖνο τὸ Ὄν, εἶναι τὸ κυρίως ὑποκείμενον τῶν Βεδῶν· τοῦτό δέ ἐστι καὶ τὸ τῆς Γιτᾶς (2). Διότι ἡ ὕψιςος καὶ ἔθνοςωτήριος ἔννοια τοῦ ἐνὸς Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος, διασωθεῖσα μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τοῦ Ἀραράτ, περιέπτωτο ἐναγκαλιζομένη τὴν διάνοιαν παντὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀντιλήψεως ἐκάστου λαοῦ καὶ ἔθνους ἐξηγεῖτο εἰς τὰς ἱεράς αὐτῶν βίβλους. Ἐκ τούτου ἡ φαινομένη πολλάκις ὁμοιότης τῶν ὑψηλοτέρων θρησκευ-

(1) Τὸ μέρος τοῦτο τῶν Βεδῶν θεωρεῖται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, ὡς θεόπνευστον. Τὰ δὲ λοιπὰ μέρη διαλαμβάνοντα τὰς ἐπιστήμας, ὡς ἔργα σοφῶν ἀνθρώπων.
 (2) Γιτὰ Κεφ. ε'. Δίς. 19. Σχόλ.

τικῶν πεποιθήσεων τῶν ἀνθρώπων, αἱ τινες ὡς ρύακες, ποτὲ μὲν διαυγεῖς καὶ καθαροὶ, ποτὲ δὲ βορβορώδεις καὶ μεμολυσμένοι, μετὰ μακρὰν ἀποπλάνησιν, ὡς εἰς ἀρχέγονον καὶ ζωοδόχον πηγὴν συρρέοντες συγχωνεύονται (1).

Ὁ ἄνθρωπος διανοούμενος εἶδεν ἑαυτὸν ἰστάμενον, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τινος σημείου τῆς δημιουργίας, μεταξύ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας· μεταξύ τῆς ἐφημέρου στιγμῆς τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τοῦ ἀπείρου μέλλοντος, καὶ φόβῳ συσχεθεῖς ἠρώτησεν ἀπορῶν πᾶσαν τὴν κτίσιν· ποῖος ὁ σκοπὸς, ποῖον τὸ τέλος τῆς προσκαίρου αὐτοῦ ὑπάρξεως; Ἄλλ' ἢ κτίσις, ὑποκειμένη εἰς τὸ αὐτὸ τῆς μεταβολῆς καὶ φθορᾶς πάθημα, ἔμεινεν ἄφωνος. Μόνος ὁ Θεὸς πασῶν τῶν αἰτιῶν καὶ αἰτιατῶν πρωτίστη καὶ ἀρχικὴ αἰτία, ὁ τῆς αἰδιότητος Κύριος ἠδύνατο λύσαι τὸ δυσεξήγητον ζήτημα, εἴτε ἀμέσως, ἢ δι' ἀποκαλύψεως, ἢ διὰ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐνδιαθέτου ὀρθοῦ λόγου. (2) Τοῦτο φαίνεται ἐξηγεῖ ἐν τῇ παρουσίᾳ Γιτᾶ ὁ μέγας Βραχμὰν Βεάσας, διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρισναῖ, πρὸς τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ μαθητὴν καὶ φίλον Ἀρζούναν.

Οἱ Ἴνδοι μίαν πρεσβεύουσιν ὑπαρξιν, ἐν ὄντως ὄν, τὸν ἀίδιον, λέγω, καὶ ἀπόλυτον Βράχμαν· δύο δὲ ἀρχὰς τῶν ὄντων καὶ τῆς κοσμογονίας. Καθότι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Βράχμα παρήχθη, λέγουσιν, ἡ Μαία, ἥτοι ἡ ἀρχέγονος ὕλη· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐνεργῶν

(1) Ἴδε τοὺς προαιρημένους συγγραφεῖς περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἰνδῶν.

(2) Ἡ γοῦν ψυχὴ δια φιλοσοφίας, λαβοῦσα ἡγεμονίαν τὸν νοῦν, ἐπεραιώθη καὶ ἐξεδήμησεν, ἀκοπίαστόν τινα ὁδὸν εὐροῦσα . . . ῥαδίως εἶμαι τὰ συγγενῆ γνωρίσασα, καὶ θεῖα ψυχῆς ὁμματι τὰ θεῖα καταλαβοῦσα τοῖς τε ἀνθρώποις προφητεύουσα. Ἀριστ. περὶ Κόσμου.

αὐτὸς ἐπ' αὐτῆς, ὡς πλάστης Βραχμᾶς, ὡς διακοσμῶν Βισνοῦς καὶ ὡς διαλύων, πρὸς ἀνακαίνησιν, Σίβας, ἔπλασε τὸν σύμπαντα κόσμον ὥστε Βραχμᾶς, Βισνοῦς, Σίβας ἐστὶν ἢ ἐν τρισὶ δυνάμεισι κοσμικῇ μονάς, ἦτοι ἢ ἐν χρόνῳ, καὶ τόπῳ ἐμφάνισις αὐτοῦ τοῦ Βράχμα. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκ τῆς μόνης προὔπαρχούσης οὐσίας τοῦ ἐνὸς ἀπορρέουσι τὰ πάντα· ὕλη δηλονότι καὶ θεοὶ, δυνάμεις καὶ φαινόμενα, αἰτίαι καὶ αἰτιατά· διὸ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς μέγα ἀπόφθεγμα τοῦ πανθεισμοῦ, ὅτι τὸ Πᾶν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ Παντί, ἐξ οὗ ἐξῆλθε, καὶ εἰς ὃν ἐπιστρέφει (1).

Σημειωτέον ἐνταῦθα, χάριν τῶν νέων, ὅτι οὐσιώδης ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ δημιουργίας καὶ ἀπορροίας. Εἰς μὲν τὴν πρώτην ὁ Θεὸς, δημιουργῆσαι θέλων τὸν κόσμον, παρῆξεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὴν μηδόλως ὑπάρχουσαν πρότερον ὕλην· οὕτω χωρίζεται ὁ ἄυλος καὶ αἰδίος Θεὸς, ἀπὸ τὴν ἐν χρόνῳ ὕλην, ἣν αὐτὸς εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐκ τῆς ἀνυπαρξίας εἰς τὴν ὑπαρξιν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, πρότερον μὴ ὑπάρχουσαν, διὰ μόνης τῆς ἀκαταλήπτου καὶ παντοδυναμοῦ αὐτοῦ θελήσεως· ἐτερότης ἄρα Θεοῦ καὶ ὕλης, Δημιουργοῦ καὶ Κόσμου. Μόνος ὁ Θεὸς αἰδίως ὑπάρχει· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶπε· γεννηθήτω τὸ Πᾶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐγένετο τὸ Πᾶν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὁ Θεὸς παρ' Ἰνδοῖς, πλάσαι θέλων τὸν κόσμον, παράγει ἐξ ἑαυτοῦ τὴν ὕλην, ὅπερ ἐστὶ κυρίως

(1) Adelung. philosophische systeme S. 172 — 187. — Bohlen das alte Indien.

ἀπόρροια, τουτέστι ἐμφάνις ἢ ἀπελευθέρωσις ὄντος δυνάμει προϋπάρχοντος. Ἄλλως ἀπόρροιά ἐστι παρουσία ὄντος ὑπάρχοντος ἠνωμένου ἢ κεκρυμμένου πρότερον εἰς ἄλλο ὄν καὶ διὰ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὕστερον χωρισθέντος ὡς Θεός, κατ' αὐτούς, καὶ ὕλη συνυπῆρχον αἰδίως τὸ ἐν ἐντός, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἄλλου· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ὁ Θεός χωρίζει ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὴν ὕλην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐνεργῶν κοσμοποιεῖ καὶ λαμβάνων μετ' αὐτῆς ἀπείρους μορφάς, δείκνυται αὐτός τε καὶ αὐτὴ εἰς τὴν πληθὺν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. Τὸ Πᾶν ἐπομένως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ὡς εἰς πλημμελῆ τινα κύκλον, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Θεοῦ, μετέχουσι τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφουσι καὶ πάλιν ἀναγεννῶνται. Ὁ Θεός ἐνταῦθά ἐστι ὕλη καὶ σχῆμα, πλάσης καὶ πλάσμα, αἰτία, φαινόμενον καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων. Ἡ οὐσία αὐτοῦ, διαχυθεῖσα εἰς πάντα τὰ ὄντα, πληροῖ καὶ τὰ πάντα συνέχει ὥστε ταυτότης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ὕλης. Εἰς μὲν τὴν πρώτην δημιουργεῖται τὸ ὄν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος· εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπορρέει τὸ ὄν ἐξ ἄλλου ὄντος. Ἐτερότης Θεοῦ καὶ ὕλης εἰς τὴν πρώτην ταυτότης Θεοῦ καὶ ὕλης εἰς τὴν δευτέραν. Ἐκ τῆς δοξασίας τῆς ταυτότητος παρήχθη ὁ πανθεισμός· ἐξ αὐτοῦ ὁ πολυθεισμός καὶ ἡ τῆς φύσεως ἀποθέωσις. Ἡ ἔννοια αὕτη τῆς ἀπορροίας ἀναπτύσσεται εἰς τὰς Βέδας καὶ τὴν Γιτάν ὡς Θεολογικὸν δόγμα καὶ φιλοσοφικὸν σύστημα, καὶ ἐπὶ τῆς δοξασίας αὐτῆς στηρίζεται πᾶσα ἡ τῶν Ἰνδῶν Θεοσοφία (1). Θεός ἐπομένως καὶ ὕλη εἰσὶ, κατ' αὐ-

(1) Die quelle aller Indischeu philosophie sind die Veda's κτλ. Adef. αὐτόθι. — Ὅρα τὴν Γιτάν Κεφ. 16. §. 8, 9, 12, 13, καὶ ἐφεξῆς.

τοὺς, συναίδιοι. Ὁ δὲ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ διάλυσις σχήματος καὶ μορφῆς, ἤτοι χωρισμὸς τῆς αὐλοῦ ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος (1).

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν, διπλῆν ἔχων φύσιν, ἔλαβε μετὰ τοῦ φθαρτοῦ σώματος ἀφθαρτον καὶ λογικὴν ψυχὴν· καὶ τοῦ μὲν ὕλικου σώματος τὸ τέλος ἐστὶν ἡ διάλυσις εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη· τῆς δὲ ψυχῆς, οὔσης ἀπλῆς καὶ ἀφθάρτου, τὸ τέλος ἐστὶν ἡ ἡ αἰώνιος τιμωρία, ἢ ἡ αἰώνιος μετενσωμάτωσις, ἢ ἡ αἰώνιος ἔνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποθέωσις, ἀναλόγως δηλαδὴ τῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ πράξεων αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ περὶ τοῦ ὄλου χρόνου δικάζεται, ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς μετὰ τοῦ σώματος ἐφημέρου αὐτῆς σχέσεως; Ἡ προσπάθεια, λέγει ὁ Βεάσας, πρὸς ἐπιστροφὴν καὶ ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ· ὡς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς λογικῆς ψυχῆς ἐστὶν ἡ πρὸς Θεὸν αἰδίου ἔνωσις, ταυτὸν εἰπεῖν, ἢ ἀποθέωσις αὐτῆς, καὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν (2),

(1) Essri Sur le Panthéisme par Maret. Chap. IV. Paris. 1840. 8.

(2) Διαφωνοῦσιν ὁ τε Βεάσας, καὶ ὁ φιλόσοφος Μιμάνσας ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ἄκρον ἐφετόν· Ὁ μὲν Βεάσας δοξάζει ἄκρον ἀγαθὸν τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίου ἔνωσιν τῆς ψυχῆς. Τὴν ἔνωσιν ταύτην ἀποκτᾷ, λέγει, τις διὰ μόνης τῆς θεωρίας· ἀναβαίνει δὲ εἰς θεωρίαν τις διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ ἄρα εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς θεωρίας, δι' ἧς μόνης ἀξιοῦται τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσεως.

Ὁ δὲ Μιμάνσας δοξάζει ἀρκουσαν μόνην τὴν ἀρετὴν, δι' ἧς, λέγει, ἀπολαμβάνει τις τὰ τε οὐράνια καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Καθότι ὁ ἐνάρετος μετὰ θάνατον δὲν κολάζεται, ὡς μὴ πράξας τὴν κακίαν, ἀλλ' ἀναβαίνει εἰς ἐν μέρος τοῦ οὐρανοῦ· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖ ἐντροφύσῃ ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἀρετῆς, καταβαίνει πάλιν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐνσωματοῦται. Διὰ δὲ τῆς ἀγαθοεργίας πάλιν ἀναβαίνει εἰς οὐρανὸν, καὶ πάλιν καταβαίνει, καὶ πάλιν, πολλάκις, καὶ αἰωνίως. Τοῦτο δ' ἐστὶ, πρᾶξ τῷ Μιμάνσας, τὸ ἄκρον ἐφετόν, ὅτι ἐντροφᾷ καὶ ἐν

ὅπερ ἐπιτυχεῖν τις δύναται διὰ μόνης τῆς θεωρίας αὐτοῦ τοῦ Ἰψίστου· φθάνει δέ τις εἰς αὐτὴν τὴν θεωρίαν διὰ τῆς ἀπαθείας, τῆς διηγεκοῦς μελέτης καὶ τῆς πράξεως ἐν γένει τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ ἄρα ἐστὶν ἀναγκαία, ὡς κλίμαξ, φέρουσα εἰς θεωρίαν, δι' ἧς μόνης, ὡς ἐρρέθη, κτᾶται ἡ ἀθανασία.

Ὁ ἀνώτατος οὖν ὄρος τῆς θεοσοφίας καὶ θεολογίας, τὸ πάνυ ἀγαθόν, εἶναι ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις. Καὶ καθὼς τὸ σῶμα διαλυόμενον ἐπιστρέφει εἰς τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἐλήφθη, οὕτω καὶ ἡ αἴσθησις οὐσία, ἡ ἐν θεωρίᾳ βιώσασα, χωριζομένη τοῦ σώματος, ἐπιστρέφει καὶ ἐνοῦται μετὰ τῆς ἀγνῆς θείας οὐσίας, ἐξ ἧς ἀπορρέει. Ὁ σκοπὸς ἐπομένως τῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ διατριβῆς τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἐστὶν ἡ θεωρία· τέλος δὲ, ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδιος αὐτῆς ἔνωσις.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεωρία εἶναι ἀφευκτος καὶ ἐνταυτῷ δύσκολος, ἀνάγκη πᾶσα ὅπως ἀκολουθήσῃ ἕκαστος τὴν πρὸς θεωρίαν ἀγούσαν ὁδὸν, ἥτοι τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰμὴ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος, καὶ πάντων τῶν νομίμων, ὅσα ἐνετείλατο ὁ Θεὸς εἰς τὰς ἱεράς βίβλους δι' ἐκάστην τῶν ἐν Ἰνδία φυλῶν. Καὶ ἐπειδὴ νόμος καὶ καθήκον τοῦ Ξατροῦ, ἡ πολεμιστοῦ, ἐστὶν ὁ δίκαιος πόλεμος, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ ἡμέτερος, ἐγείρου καὶ σὺ, ὦ Ξατρῆ Ἀρζούνα, καὶ πολέμει, μὴ φειδόμενος τὴν φθαρτὴν σάρκα, ἥτις ἀεννάως ἀλλάσσει μορφήν. Οὕτως ἐνεργῶν ἐντὸς τοῦ νόμου καὶ τῆς θείας

οὐρανῶ καὶ ἐπὶ γῆς· ὥστε ὁ μὲν θεωρεῖ ἄκρον ἀγαθὸν τὴν πρὸς Θεὸν αἰδιον ἐγασιν· ὁ δὲ τὴν αἰδιον τρυφὴν καὶ ἡδονήν.

έντολης (1), λέγει ο Βραχμάν Βεάσας, αν δέν άξιω-
 θης τής μετά του Θείου ένώσεως, ως μή θεωρητικός,
 αναβαίνεις εις τον ουρανόν του Ίνδρα· και άφου έντρυ-
 φήσης εν αυτώ αναλόγως τής ης έπραξας εν τω πα-
 ρόντι βίω άρετής, πάλιν καταβαίνεις επί τής γής και έν-
 σωματοῦσαι εις βελτίονα κατάσασιν. Και μετά τό ποιη-
 σαι θυσίας και άγαθοεργίας πάλιν αναβαίνεις εις ουρανόν,
 και πάλιν καταβαίνεις, και έφεξής οὔτως· ουχι θεωρών τό
 τοιοῦτον ως τό άκρον έφετόν, ως τινες νομίζουσιν (ο Μι-
 μάσας)· άλλ' οτι οὔτως, εκπληρών τήν έντολήν του
 Θεου, και τό καθήκον τής σεαυτου φυλής, και διώκων
 διά τής πρακτικής τον βαθμόν του θεωρητικού, ίσως
 έπιτύχης αυτου επί τέλους εις τινα των μετεμψυχώ-
 σεων, και τότε μόνον ένούμενος άγνός μετά του άγνου
 Θείου, διαμένεις εν αιδίω δλβιότητι.

Τούτων οὔτως έχόντων, ή μεμολυσμένη και ή πλήρης
 ρύπου άμαρτιών ψυχή ου δύναται ένωθηναι μετά του

(1) Ο άναγνώστης παρατηρεί ένταῦθα, και πανταχοῦ τό Βραχμανικόν συμ-
 φέρον. Καθότι οί Βραχμάνες ουδέν έργάζονται· ή φυλή των Ήατρών πολεμᾶ
 ὑπέρ αυτών· ή φυλή των Βαϊσών γεωργεί ὑπέρ αυτών· ή δε φυλή των Σού-
 δρων δουλεύει ὑπέρ αυτών· εις ελους αυτους ὑπόσχονται οί Βραχμάνες μετεμ-
 ψύχωσιν, πλιγγενεσίαν και άθανασίαν, αν έκαστος πράττη τά έντελλόμενα εις
 τήν έαυτου φυλήν, ήτοι αν ενεργή ὑπέρ των Βραχμάνων, των όποιων τό καθή-
 κον είναι ή έγκράτεια, αι θυσίαι, ή άνάγνωσις των Βεδών, και εν ενί λόγῳ,
 ή άργία· εξ ου γίνεται δηλον, οτι αι Βέδαι και τά ιερά βιβλία των Ίνδων εί-
 σιν έργα ανθρώπου, ήτοι των Βραχμάνων. Τό δε ιερόν και θεϊόν Εὔαγγέλιον,
 ως θεόπνευστον, ουκ έντέλλεται τό συμφέρον ουδεμιᾶς προνομιοῦχου φυλής, άλ-
 λά τήν σωτηρίαν τής ψυχής έκαστου, τήν όποιαν άποκτᾶ τις διά του ιεροῦ βα-
 πτίσματος, τής έντελουσ πίστεως, διά τής πρὸς τον πλησίον άδελφικῆς αγά-
 πης, και τής πρὸς τον Θεόν άκραιφνουs άφοσιώσεως και λατρείας. Οὔτω βιώσας
 ο εὔσεβής χριστιανός μεταβαίνει εις τας αιωνίους μονάς, και μετά των δικαίων
 αναπαύεται εν θείῳ και αιδίῳ άγαλλιάσει.

ἀχράντου Θείου· « μὴ καθαρῶ γὰρ, λέγει καὶ ὁ Πλάτων, καθαρῶ ἐφάπτεσθαι οὐ θεμιτόν· » ὥστε ἀναγκαία καὶ ἀφευκτός ἐστὶν ἡ καθαριότης τῆς ψυχῆς. Καθαρίζεται δὲ ἡ ψυχὴ χωριζομένη τοῦ σώματος, ἡγουν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὀρέξεων, τῆς φαντασίας καὶ τῶν παθῶν, ἅτινα ταραττουσι τὸν νοῦν, παρασύρουσι τὴν ψυχὴν, ἐμποδίζουσι τὴν ἡσυχον μελέτην τῆς θείας γνώσεως, τῆς θεοφροσύνης καὶ τῆς θεωρίας. Ὁ δὲ χωρισμὸς οὗτος τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἐστὶν ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν καὶ παντὸς τοῦ σωματοειδοῦς, καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς λογικῆς οὐσίας.

Ὅθεν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς νεκρώσεως τῶν παθῶν, ἦτοι τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τῆς κυριότητος αὐτῆς ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν, εἰς τρία εἶδη διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι· 1^{ον} εἰς φαύλους, 2^{ον} εἰς πρακτικούς ἐναρέτους· 3^{ον} εἰς καθαρὸς θεωρητικούς.

1^{ον} ἡ ψυχὴ τοῦ φαύλου, ἡ μετὰ τοῦ σώματος ἐνωθεῖσα, ἡ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δουλοπρεπῶς ὑπηρετήσασα καὶ ἔνεκα αὐτοῦ μέχρι τέλους εἰς τὴν κακίαν διαμείνας, αὐτὴ, λέγω, ὡς ἀκάθαρτος, οὐκ ἀξιοῦται τῆς μετὰ τοῦ Θείου ἐνώσεως, οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἴνδρα ἀναβαίνει· ἀλλ' ἡ διαμένει αἰωνίως ἐν τῷ ἄδη, ἡ ἐνσωματοῦται πλανωμένη εἰς ἀκαθάρτων ζώων, καὶ σαρκόβωρων θηρίων, καὶ δαιμόνων εἶδη.

2^{ον} Ἡ δὲ τοῦ ἐναρέτου πρακτικοῦ ψυχῆ, ἡ ἀπομακρυνθεῖσα μὲν τῆς ὁδοῦ τῆς κακίας, ἡ τὰ νόμιμα δὲ καὶ τὴν ἀρετὴν πράξασα, ἀλλ' εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀπαθείας

καὶ θεωρίας μηδὲ ὄλως φθάσασα, αὐτὴ, λέγουσιν, οὔτε ἐν τῷ ἄδη πορεύεται, οὔτε μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνοῦται· ἀλλ' ἀπέρχεται εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα, καὶ μετὰ τινα ἐκεῖ διατριβὴν καταβαίνουσα πάλιν εἰς τὴν γῆν ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἡμέρων ζώων, ἢ μετρίου, ἢ ἐνδόξου ἀνθρώπου (ἀναλόγως δηλονότι τῆς ἀρετῆς) καὶ διὰ νέων ἀγαθοεργιῶν πάλιν ἀναβαίνει καὶ πάλιν καταβαίνει, ἕως οὗ ἐπιτύχη διὰ τῆς θεωρίας τὴν αἰώνιον εἰρήνην καὶ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν αὐτῆς.

3^{ον} Ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ θεωρητικοῦ, ἢ ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ καὶ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς διαμείνας ἐν θεωρίᾳ τοῦ Ὑψίστου, καθαρὰ, ἐγκρατῆς καὶ ἀπαθῆς, ἢ κυριεύσασα τὰς αἰσθήσεις· ἢ νεκρώσασα τὰ πάθη, τὰς ἀλόγους ὀρέξεις, τὰς ἐπιθυμίας καὶ αὐτὴν τὴν φαντασίαν καὶ μνήμην τῆς σωματικῆς ἡδονῆς· ἢ τελέσασα τὴν ἀρετὴν καὶ μηδέποτε παντάπασιν εἰς τὸν καρπὸν τῶν ἔργων καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν πράξεων ἀποβλέψασα· ἢ τὸν Θεὸν ἐρώσα, καὶ εἰς αὐτὸν ἀείποτε ἀφορώσα, καὶ οὐδέποτε ἀπ' αὐτοῦ ἀπομακρυνθεῖσα· αὐτὴ, λέγουσιν, ἐπιστρέφουσα ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ αἰδίως διαμένουσα ἀποθεοῦται.

Γενοῦ λοιπὸν καὶ σὺ, ὦ Ἀρζούνα, θεωρητικός· εἰ δὲ καὶ τοῦτό ἐστὶ σοὶ δύσκολον, πράττε τὴν ἀρετὴν καὶ ὅσα ἐνετείλατο ὁ Θεὸς διὰ τῶν Βεδῶν εἰς τὴν σὴν φυλὴν, πρὸς τὸν Θεὸν ἀφορῶν, καὶ μηδὲ ὄλως εἰς τὸν καρπὸν καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔργων σου ἀποβλέπων. Ταύτην τὴν ὁδὸν πορευόμενος, ἢ φθάνεις εἰς τὴν θεωρίαν, ἢ ἀξιούσαι τῆς παλιγγενεσίας, δι' ἧς δύνασαι ἐπὶ τέλους ἵνα ἐπιτύχῃς βελτίονος καταστάσεως, ἢτοι τῆς ἀθανασίας. Οἱ γὰρ

θεόφρονες θεωρητικοί, φθάσαντες εἰς ἐντελῆ θεογνωσίαν καὶ τυχόντες τοῦ Θεοῦ, οὐ προσδοκοῦσιν ἔτι παλιγγενεσίαν, τὴν οὔσαν δοχεῖον ὀδυνῶν καὶ πρόσκαιρον· διότι πάντες οἱ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῆ πάλιν καὶ πολλάκις γεννῶνται καὶ μετασωματοῦνται· τοῖς δὲ τυχοῦσι τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔτι παλιγγενεσία γίνεται (1).

Μεταβαίνων ἀκολούθως ὁ Βεάσας εἰς ἕτερα ἀντικείμενα, ἐξηγεῖ πρότερον θεολογικούς τινας ὄρους, ἀναιρῶν ἐν παρόδῳ τὰς πρὸ αὐτοῦ δοξασίας τῶν θεοσόφων Μιμάνσα, Καπήλα κτλ.

Βράχμα, λέγει, ἐστὶ τὸ ἀφθαρτον θεῖον.

Ἄδδειβούταμ, ἡ φθαρτὴ οὐσία.

Ἄδεάτμαμ, ἡ ζωτικὴ ψυχὴ.

Ἄδδειδάϊββαμ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός.

Ἄδδειγέγνα, αὐτὸς ὁ διακοσμῶν Βισνοῦς.

Κάρμα, πᾶν εἶδος θυσίας.

Ἄφθαρτος ὄρος, ἡ θεωρία.

Ἡ δὲ θεογνωσία ἐστὶν ἡ βασιλεὺς τῶν μαθήσεων, ἣν ἀποκτᾷ τις διὰ τῆς ἐν πίστει καὶ πεποιθήσει σπουδῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ Θεῖον, καὶ δι' ἧς ὑφορεῖται καὶ γινώσκεται ὁ Θεός, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς οὐσίν ἐστι, καὶ πάντα τὰ ὄντα εἰσὶν ἐν αὐτῷ. Καθότι, λέγει ὁ Βισνοῦς, ἐγὼ εἰμι ὁ αἰώνιος σπόρος ὄλων τῶν ὄντων· ἐγὼ εἰμι ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ προπάτωρ καὶ ὁ χορηγὸς τοῦ Παντός· ἐγὼ εἰμι καὶ ἡ θυσία, καὶ τὸ πῦρ τῆς θυσίας, καὶ ἡ σπονδὴ καὶ τὸ θυόμενον· ἐγὼ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος· ἡ γέννησις καὶ ἡ φθορά· ἡ ρίζα, ὁ σπόρος, τὸ ἔρεισμα, ἡ

(1) Γετὰ Κεφ. Η. Διετείχ. 45—16.

ἀρχή, τὸ μέσον, καὶ τὸ τέλος πάντων τῶν ὄντων (1).

Γνωσις ἐντελής ἐστὶν ἡ διακρίνουσα τὴν αὐλὸν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ ὕλικου σώματος. Τοῦτο μὲν ἐστὶ φθαρτὸν, ἐκείνη δὲ ἀνώλεθρος, θεία, καὶ ὑπερτέρα τοῦ σώματος. Ἄλλ' οὔσα ἐν τῇ ὕλῃ, αἰσθάνεται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὕλης· ἐν δὲ τῷ συνδέσμῳ τῶν δύο οὐσιῶν, κυριευομένη μὲν ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις, μολύνεται· κυριεύουσα δ' αὐτὰς, ἀγιάζεται.

Σύνδεσμος τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ὕλης γίνεται 1^{ον} ἢ διὰ τῆς ἀληθείας καὶ γνώσεως· 2^{ον} ἢ διὰ τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ὀρέξεως· 3^{ον} ἢ διὰ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἀνοίας. Καρπὸς τῆς πρώτης ὑπερτερούσης ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀθανασία· τῆς δὲ δευτέρας ὑπερτερούσης, ἡ ἡδυσπάθεια καὶ ἡ παλιγγενεσία· τῆς δὲ τρίτης ὑπερτερούσης, ἡ ἀνοία, ἡ φαυλότης καὶ ὁ ἄδης.

Τριττὴ ἐστὶν ἐν γένει ἡ προθυμία τῶν ἀνθρώπων·

(1) Αὐτὸ τοῦτο εὑρίσκεται καὶ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς αὐταῖς λέξεσι·

Zeus πρῶτος γέμετο, Zeus ὑστατος ἀργικέρανος·

Zeus κεφαλῆ, Zeus μέσα· Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

Zeus πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.

Zeus πνοή πάντων, Zeus ἀκαμάτου πυρὸς ὀρμή.

Zeus πόντου ῥίζα, Zeus ἥλιος ἠδὲ σελήνη κτλ.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι, πλὴν ὁ Θεός, ὡς καὶ ὁ Πλάτων φησίν. Ὁ μὲν δὲ Θεός, ὡσπερ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων. (Ἄρις. αὐτ.). Ὁ παλαιὸς οὗτος λόγος, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἀναφέρει ἐν Φαίδωνι, ἐστὶν ἀναντιρρήτως ἡ Πυθαγόρειος, ἡ Ὀρφικὴ, ἡ Αἰγύπτια, ἡ Ἰνδική, Χαλδαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ δοξασία τοῦ πανθεισμοῦ, ἥτις ἀπομακρυνθεῖσα ἀπὸ τὴν ὑψίστου ἐννοίαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, τοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντος δημιουργοῦ, τῶν πρώτων πατριαρχῶν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα διδασκαλίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὑπέπεσεν, ἐκ τῆς ἡδυσπαθείας ὠθουμένη, εἰς τὸν ὑλοθεισμὸν, ἐκ τούτου εἰς τὸν πανθεισμὸν, καὶ τοῦ πολυθεισμοῦ τὴν μωρολογίαν καὶ πλάνην.

Σαττικῆ, Ραγικῆ, Ταμικῆ, ἤτοι λογικῆ, ἐπιθυμητικῆ, καὶ εὐήθης· ἐν ὁποῖα τούτων εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι πρόθυμοι, τοιοῦτοι καὶ λέγονται.

Ὁ δὲ ἀπαθὴς θεωρητικὸς, ὁ νεκρώσας τὰ πάθη καὶ τὸν κόσμον νικήσας, χωρίζεται τὸν τευθεν ἀπὸ πάντα σωματικὸν δεσμὸν· οὗτος θεωρεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ.

Δύο εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ ὄντα· τὸ ὑλικὸν καὶ τὸ ἄυλον· ἔστι δὲ καὶ τρίτον, ὃ καλεῖται Παραμάτμα, ἤτοι ἡ ὑπερούσιος τοῦ Θεοῦ δύναμις, ἡ τὰ πάντα ζωοποιουσα.

Ἀκολούθως ὁ Ἀρζούνας, ζητήσας καὶ λαβὼν τὴν χάριν, ὅσον ἔνεστι τῇ σωματικῇ ὁράσει, ἴδε τὸν Θεὸν Βισνοῦν πολυπρόσωπον, πολυόμματον, καὶ ὑπέρλαμπρον· πάντας δὲ τοὺς δευτέρους θεοὺς, καὶ ἅπαντα τὰ ὄντα πολυτρόπως καὶ ἀρρήτως συνόντα ἐν τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ κτλ.

Ὁ μὲν Ἀρζούνας ἰδὼν καὶ πιστεύσας ἀνέστη εἰς πόλεμον.

Ἐγὼ δὲ, ὦ βασιλεῦ, λέγει ὁ Σανζαίας, ἀκούσας, χάριτι τοῦ Βεάσα, τῆς μυστικῆς διαλέξεως, φρίττω ἀναπολῶν δὲ τὴν ὑπερφυᾶ μορφήν τοῦ Κρισναῖ τρέμων ἐξίσταμαι. Ἐνθα οὖν ἐστὶν ὁ Κρισναῖς, ἐκεῖ καὶ τὸ δίκαιον, ἡ νίκη, καὶ πᾶν ἀγαθόν (1).

Τινὲς ἀσεβεῖς φιλοσώματοι, λέγει ὁ Βεάσας, φρο-

(1) Ἀπορίας ἄξιον πῶς μετὰ τοιαύτην πρόρρησιν καὶ πεποιθήσιν ἐσυγχώρησεν ὁ Δρυταράσρας εἰς τὸν ἀδικοῦντα υἱὸν τοῦ Δουριοδάναν τὸν κατὰ τῶν Πανδοιδῶν πόλεμον, εἰς ὃν ἐγνώριζεν, ὅτι ἀπολέσει, ὡς τῶ ὄντι ἀπώλειε, ζωὴν καὶ βασιλείαν! Ἐκ τούτου καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων εἰκάζεται ἡ διαφορὰ τῆς ἐποχῆς τούτου τοῦ ἐπεισοδίου καὶ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας. — Αὕτη μὲν ἀρχαία· τὸ δὲ πολλὰ νεώτερον, ὡς ἀναίρουν τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Μιμάνσα, τοῦ Καπίλα καὶ ἄλλων θεοσέφων.

νοῦντες αἰδίου τὴν ὕλην, καὶ τὸ Πᾶν αὐτόματον, ἀφιε-
ροῦνται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν, μηδὲν φρον-
τίζοντες περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. Ἄλλοι δὲ δεισιδαί-
μονες, παρεξηγοῦντες τὰς Βέδας, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν
ἀγνοοῦντες, περιορίζονται εἰς τὴν ἀπλὴν καὶ μηχανικὴν
τῶν θυσιῶν καὶ ἱεροπραξιῶν ἐκτέλεσιν, ἢ εἰς ἀνωφελεῖς
καὶ ματαίας νεκρώσεις τῶν παθῶν καὶ σκληραγωγίας
τοῦ σώματος· ἀμφοτέρωθεν οὗτοί εἰσιν ἐκτὸς τῆς εὐθείας
ὁδοῦ. Μόνον οἱ ὀρθῶς δοξάζοντες λατρεύουσι τὸν Θεόν,
ἐκπληροῦντες ἀκριβῶς τὸ ἑαυτῶν καθήκον, κατὰ
τὸν νόμον, ὃν ἐνετείλατο ὁ Θεός· πράττουσι δ' αὐτὸ
ὡς καθήκον ἱερὸν, εἰς τὸν Θεὸν ἀφορῶντες, καὶ οὐχὶ εἰς
ἀμοιβὴν τινὰ ἐλπίζοντες.

Ἔνεκα τούτου ὁ Βεάσας ἐκήρυξεν ἀντὶ τοῦ αὐτομάτου
Παντός, τὸν ὕψιστον θεὸν Βράχμαν, γεννήσαντα ἐξ αὐτοῦ
τὴν ὕλην, καὶ μετ' αὐτῆς ποιήσαντα τὰ πάντα. Δὲν ἐχώ-
ρισε τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆν ὕλην· ἀλλὰ διέκρινε τὸ δόγ-
μα ἀπὸ τῆν ἠθικὴν πράξιν, καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψί-
στου, ἀπὸ τῆν πρακτικὴν ἀρετὴν, βεβαιῶν συγχρό-
νως, ὅτι ἡ μὲν θεωρία ἐνόησεν τὸν ἄνθρωπον μετὰ
τοῦ Θεοῦ, ἐστὶ κρείττων πάσης ἠθικῆς πράξεως· ἄνευ δὲ
τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς δὲν ἀποκτᾶται ἡ θεωρία· ὥστε ὁ πι-
στεύων, λέγει, εἰς τὸ δόγμα, ἐκπληροῖ πρῶτον τὸ ἑαυτοῦ
καθήκον (1)· ἐκπληροῖ δ' αὐτὸ ἔνεκα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ

(1) Ἐκαστος εἶναι υἱός, πατήρ, πολίτης, σύζυγος, ἀδελφός, φίλος, ἄνθρωπος
ἔχει θρησκείαν, ἠθικὴν, κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα χρέη, ἱερὰ καὶ ἀνθρώπινα καθή-
κοντα ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· ἀνάγκη λοιπὸν ὅπως, ἐκπληρῶν ἀκριβῶς ταῦτα πάντα,
ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, φθάσῃ διὰ τῆς
ἀρετῆς, μετριότητος καὶ τῆς μελέτης εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψίστου, δι' ἧς ἀπο-
κτᾶται ἡ πρὸς Θεὸν αἰδίου ἐνωσις· τούτο εἶναι τὸ σύστημα τοῦ θεοσόφου Βεάσα.

ἐνεκα ὁποιασδήποτε ἀμοιβῆς, ὃ ἐστὶν ἔφθασεν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἐνθα ἠδύνατο πραγματικῶς ἵνα φθάσῃ ἡ διάνοια σεμνοπρεποῦς καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς, ἀνευ τῆς βοθηείας τῆς θείας καὶ ἀλανθάστου ἀληθείας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον παρουσιάζεται ἀμέσως ὁ Γόρδιος δεσμός, ἡγουν τὸ δυσεξήγητον ἐπιχείρημα καθ' ὅλων, ἐν γένει, τῶν πανθειστών.

Καθότι, κηρύξας τὸν ὕψιστον Θεὸν Βράχμαν καὶ τὴν ἀρχέγονον πρὸς κοσμοποιίαν ὕλην ἀπορρέουσαν ἀπὸ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὑλοποίησε τὸν Θεὸν αὐτοῦ, ἢ ἐθεοποίησε τὴν ἀρχέγονον ὕλην. Τὸ αὐτὸ δοξάζουσι καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον καὶ ἀναρχον Μονάδα γεννᾶται, λέγουσιν, ἢ ἀόριστος Δυάς, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ἀριθμοὶ καὶ πάντα τὰ ὄντα· ὥστε ἡ ὕλη ἐστὶ τροποποιήσις τῆς πρώτης ἀρχῆς, ἐξ ἧς ἀπορρέει καὶ γεννᾶται.

Ἄλλ' ὁ ὕψιστος Θεὸς Βράχμας ἐν τῇ αἰδίῳ αὐτοῦ εἰρήνῃ ἐστὶ παντέλειος, καὶ τὸ Ἄγαθόν· ἐν δὲ τῇ ἐμφανήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ὄν καὶ τὸ φαινόμενον, ἀτελεῆς καὶ τὸ Κακόν; ὁ Θεὸς πνεῦμα ἐστὶν ἀγαθός; ὁ δὲ Θεὸς Πνεῦμα καὶ ὕλη κακός; εἰς μὲν τὴν αἰτίαν ἀγαθός, εἰς δὲ τὸ ἀποτέλεσμα κακός; Καθότι ἡ ὕλη, εἰς ἣν ἀποδίδεται ἡ ἀπάτη, τὸ πλῆθος, καὶ τὸ κακόν, ἀπορρέει καὶ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ Βράχμα, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον.

Ὁ Βεάσας λῦσαι θέλων τὴν ἀπορίαν, λέγει, ὅτι τὸ κακόν ἐστὶ περὶ τὴν ὕλην, ὡς ὁ καπνὸς περὶ τὸ πῦρ. Ἡ ὕλη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ παγκόσμιον ἐγὼ, ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔλαβε, κατ' αὐτὸν, τρεῖς ποιότητας· τὴν ἀλήθειαν (Σάτθαν) τὴν ἐπιθυμίαν (Ράγαν), καὶ τὴν ἀγνοίαν (Τάμαν). Αἱ ποιότητες αὗται ἀλληλομάχονται ἀπαύστως

εἰς τὴν φύσιν, καὶ πολεμοῦσαι ἀλλήλαις ποτὲ μὲν ἰσοσταθμοῦσι, ποτὲ δὲ ὑπερτερεῖ ἢ μία τῆς ἄλλης. Κατὰ δὲ τὴν ὑπεροχὴν ταύτης ἢ ἐκείνης, παρουσιάζονται τὰ φαινόμενα τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὁ Θεὸς, ὡς ἀμετάβλητος, εἶναι ἐκτὸς τοῦ φαινομένου· οὗτος, δημιουργήσας τὸ πᾶν, πληροῖ μὲν τὰ πάντα, κεῖται δ' ἐκτὸς τῆς μεταβολῆς τῶν ἀλληλομαχομένων ποιότητων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν φαινομένων. Ἀνάγκη λοιπὸν, συμπεραίνει ὁ Βεάσας, ἵνα ὑπερισχύσῃ ἢ ἐν ἡμῖν θεία οὐσία, καὶ μετ' αὐτῆς ἢ πρώτη ποιότης, ἢτοι ἢ ἀλήθεια· αὐτὴ δὲ, καταβαλοῦσα τὰς δύο ἄλλας, ἢτοι τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἄγνοιαν, φέρει ἡμᾶς ἀγνοῦς καὶ ἡγιασμένους εἰς τὸν κόλπον τοῦ ὑψίστου Βράχμα.

Τὸ συμπέρασμα τοῦ Ἰνδοῦ θεοσόφου ἔσται ὀρθὸν, ἂν καὶ ἡ ἀρχὴ ᾗν τοιαύτη. Καθότι καὶ ὁ καπνὸς περιέχει μέρος τοῦ πυρὸς, καὶ τὸ φαινόμενον τὴν ποιότητα τῆς ὕλης, καὶ ἡ ὕλη, ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, Θεόν, τὴν ἀπάτην καὶ τὸ κακὸν, ἀποδιδόμενα εἰς τὴν ὕλην ἐπομένως ἢ φύσις τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ μένει ἀδιόριστος, καὶ ἡ διαχωρίζουσα γραμμὴ ἀκατάληπτος· ὅθεν δυοῖν θάτερον, ἢ κακὸν δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ὕλην, ἢ ἡ ὕλη δὲν εἶναι ἀπόρροια τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεός. Τοῦτο ἀνατρέπον τὴν βᾶσιν τοῦ πανθεισμοῦ, ἐπικυροῖ τὴν παρ' ἡμῖν πρεσβευομένην ἀλήθειαν, ὅτι τὸ κακὸν οὔτε ὄν ἐστίν, οὔτε ἐξ ὄντος, οὔτε ἐν τοῖς οὔσιν, οὔτε ὄντος γενεσιουργόν· ἀλλ' ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπουσία καὶ σέρησις καλεῖται κακὸν, καθὼς ἢ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος καλεῖται σκότος καὶ ψύχος, τουτέστιν οὐχὶ κατὰ δύναμιν καὶ αὐθυπαρξίαν, ἀλλὰ κατ' ἀσθένειαν καὶ ἔλλειψιν.

Τὸ Ἄγαθὸν μόνον ὑπάρχει, καὶ πάντα τὰ ὄντα δι' αὐτοῦ εἰσὶ, συνέχονται καὶ διακοσμοῦνται. Διὸ καὶ τὴν θεαρχικὴν ὑπαρξίν ἀγαθότητα ὀνομάζουσι καὶ ὑμνοῦσιν· αὐτὴ δέ ἐστι τὸ ἀγαθὸν, τὸ ὄντως ἀγαστὸν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ἀρχὴ καὶ πέρασ πάντων τῶν ὄντων, ἅπερ ἀγαθύνουσα διατηρεῖ (1).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΓΙΤΑΣ (2).

§. 1. Ὁ ἥρως Ἀρζούνας, ὦν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο παρατεταγμένων στρατῶν, τῶν τε Κουραβῶν καὶ Πανδοιδῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐν Κουρουξέτρα μάχης, καὶ ἰδὼν πολλοὺς ἀνδρείους πολεμιστὰς συγγενεῖς αὐτοῦ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, εἶπε πρὸς τὸν ἠνιοχοῦντα Κρισνᾶν (ὃς ἦν ὁ παρ' Ἰνδοῖς ἐνανθρωπήσας Θεὸς Βισνοῦς): « οὐκ ἔστι θεμιτὸν πολεμεῖν τοὺς οἰκείους », καὶ ρίψας τὸ τόξον, ἐκάθησεν ἀθυμῶν.

§. 2. Ὁ δὲ Κρισνᾶς ἀπεκρίθη. « Σὺ ἀθυμῶν σοφοὺς λέγεις λόγους· ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ οὐκ ἀθυμοῦσιν (3). Ἄκουσον· πάντες ἡμεῖς πάντοτε εἴμεθα, καὶ ἐσόμεθα. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ ὑπάρχει εἰς ἀπάσας τὰς ἡλικίας τοῦ

(1) Διονύσιος Ἀρειοπαγίτης περὶ θείων ὀνομάτων Κεφ. δ'. σελ. 284—341. ἔκδ. Παρις. 1562.

(2) Ἴσως λογισθῆ περιττὴ ἢ περίληψις τῆς Γιτᾶς μετὰ τὴν ἐκγεθεῖσαν προθεωρίαν· ἀλλ' αὐτὴ μὲν διαλαμβάνει τὴν ὑπόθεσιν ὑπὸ ὑψηλοτέραν τινὰ ἐποψίν· ἐκείνη δὲ μερικωτέρως. Καθότι ἕκαστος παράγραφος τῆς περιλήψεως περιέχει ἐν συντόμῳ τὴν ὕλην ἑκάστου κεφαλαίου· ὅθεν δέκα καὶ ὀκτώ εἰσὶν οἱ παράγραφοι, ὡς καὶ τὰ Κεφάλαια τῆς Γιτᾶς.

(3) Οἱ ἀληθῶς φρονοῦντες τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος.

ἀνθρώπου, νέου καὶ γέροντος· ἡ αὐτὴ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνὸς σώματος μεταβαίνει εἰς ἄλλο σῶμα, καθότι αὕτη μόνη ἐστὶν ἀφθαρτος, τὸ δὲ σῶμα φθαρτὸν καὶ μεταβλητὸν. Ὁ ἀληθὴς σοφὸς οὔτε ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ ἐνὸς σώματος λυπεῖται, οὔτε ἐν τῇ γεννήσει ἄλλου χαίρει. Ἡ ψυχὴ, ὡς ἀναλλοίωτος, ἀλλάσσει σώματα, ὡς τὸ σῶμα ἀλλάσσει τὰ παλαιὰ αὐτοῦ ἐνδύματα (1)· αὕτη οὔτε γεννᾶται, οὔτε θνήσκει· οὐδ' ἀναιρεῖται, τοῦ σώματος ἀναιρουμένου. Ὁ φρόνιμος οὖν ἀδιαφορεῖ, βλέπων τὰς μεταβολὰς τοῦ σώματος, ἥτοι τὸν θάνατον· ὁ τοιοῦτος, μὴ καταπονούμενος ἀπὸ τὴν λύπην, μὴ ταραττόμενος ἀπὸ τὴν χαρὰν, οὐδ' ἀπὸ τὴν ἡδονὴν παρασυρόμενος, οὐδ' ἀπὸ τὴν ἀλγηδόνα νικώμενος ἀποκαθίσταται ἄξιος τῆς ἀθανασίας. Ταῦτ' οὖν πιστεύων ἐγείρου καὶ πολέμει, ὑποτασσόμενος εἰς τὸν νόμον τῆς σῆς πολεμικῆς φυλῆς· ὁ γὰρ ἀθετῶν τὸν νόμον καὶ τὴν ἐντολὴν ἁμαρτάνει· ἡ δὲ ἁμαρτία βλάπτει τὴν ψυχὴν οὔσαν ἀθάνατον. Ὁ Θεὸς, διαιρέσας τοὺς Ἰνδοὺς εἰς φυλάς, διέταξεν ἐν ταῖς Βέδαις τὸν νόμον ἐκάστης (2). Ὁ πόλεμος

(1) Ἡ παρ' Ἀσianoῖς δοξασιὰ τῆς μεταψυχώσεως καὶ παλιγενεσίας. Ὁ Πυθαγόρας μετέφερε πρῶτος αὐτὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὄθεν ὁ ἀοίδιμος Γαλανὸς ὀνομάζει τὸν Πυθαγόραν Ἑλληνηκὸν Βεάσαν. Ἰδε Γετᾶς Κεφ. Β'. Διτρίχ. 22. Σχόλ. 4).

(2) Τέσσαρες εἰσὶν αἱ φυλαὶ (castes) παρ' Ἰνδοῖς.

1ον Βραχμᾶνες (ἱερεῖς).

2ον Ξατροί (πολεμισταί).

3ον Βαίτσασι (γεωργοί, βιομήχανοι).

4ον Σοῦδραι (δούλοι, ὑπηρέται).

Τὸ καθῆκον ἐκάστης διορίζεται ἀπὸ τὸν θεῖον καὶ ἀνθρώπινον νόμον εἰς τὰς ἱερὰς αὐτῶν βίβλους. Τοῦ μὲν Βραχμᾶνος ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια, ἡ μελέτη καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Βεδῶν, ἡ θυσία, ἡ προσευχή· τοῦ δὲ Ξατροῦ ἡ ἀνδρεία, ὁ

εἶναι ὁ νόμος καὶ τὸ καθήκον τοῦ Πατρὸς· ὁ δὲ Πατὴρ, ἐπιτυχῶν τοιοῦτου δικαίου πολέμου, καὶ πολεμῶν, ἐπιτυχάνει τοῦ οὐρανοῦ· μὴ πολεμῶν δ' ἁμαρτάνει, γινόμενος παραβάτης τοῦ οἰκείου νόμου, καὶ ὡς παράνομος ἀπόλλυται.

«Τινὲς τῶν σοφῶν (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Μιμάνσαν) φρονοῦσιν, ὅτι ἡ πρακτικὴ ἀρετὴ ἐστὶν ἱκανὴ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, ὑπολαμβάνοντες ὡς τοιοῦτον τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὴν παλιγγενεσίαν· ἀλλ' οἱ θεόφρονες (ὡς οἱ περὶ τὸν σοφὸν Βεάσαν) δοξάζουσιν, ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ παλιγγενεσία οὐκ ἔστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἀλλ' ἡ πρὸς Θεὸν ἀίδιος εἰρήνῃ καὶ ἔνωσις τῆς ψυχῆς, ἣ γαυρὸν ἢ ἀποθέωσις αὐτῆς, ἣτις ἀποκτᾶται διὰ μόνῃς τῆς θεωρίας· ἐπομένως ἡ θεωρία εἶναι ὁ κυρίως σκοπὸς, ἡ δὲ πρακτικὴ ἀρετὴ ἐστὶν ἀναγκαία διὰ τὴν πρὸς τὴν θεωρίαν ἀνάβασιν. Ποίει οὖν τὰ καλὰ ἔργα, τὸν νοῦν ἀναβιβάζων πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν καὶ εἰς τὸν νόμον αὐτοῦ ὑποτασσόμενος. Καθότι πᾶσα ἐνάρετος πράξις, μὴ ἔχουσα σκοπὸν τὴν θεωρίαν, ἣ γαυρὸν τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν, ἐστὶν ἀτελής· ἡ δὲ ἀρετὴ, ἡ γινομένη ἐπὶ τοιοῦτω σκοπῷ, ἐστὶν ἀναγκαία· διότι, δι' αὐτῆς, ὡς ἐρρέθη, φθάνει εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον. Ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς ἀφιεροῦται εἰς τὴν θεω-

---

πόλεμος, τὸ κυβερνᾶν· τοῦ Βαίσα ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορεία, καὶ ἡ βιομηχανία· τοῦ δὲ Σούδρα ἡ δουλεία, καὶ πᾶν εἶδος ὑπηρεσίας. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοῦ Βραχμᾶ ἐγεννήθησαν οἱ θεοὶ Βραχμᾶνες· ἀπὸ τὸν βραχίονα τοῦ Θεοῦ οἱ Ξατραί· ἀπὸ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ οἱ Βαίσαι· καὶ ἀπὸ τοὺς ποδας, ἡ ἀγενέστερον αὐτοῦ ἄλλο μέρος, οἱ Σούδραι. Πάντες ὅμως γεννῶνται ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀλλ' ὅσοι ποιεῖσαντες ἅπαξ τὸν Θεὸν αὐτῶν Βράχμαν, ἐξώκειλον εἰς τὸν Ἀνθρωπομορφισμόν.

ρίαν, ἥτις ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς· οὗτος
πράττων τὰ καλὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀφορῶν, καταφρονεῖ τὸν
ἐκ τούτων καρπὸν. Ὁ μὲν ἐνάρετος διώκει τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν παλλιγενεσίαν, ὁ δὲ θεωρητικὸς τὴν μετὰ τοῦ
Θεοῦ ἔνωσιν. Ὅταν οὖν ὁ ἄνθρωπος καταστῆ ἀνώτερος
τῶν παθῶν, τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῆς φαν-
τασίας καὶ πάσης ἐπιθυμίας· ποιῶν δὲ τὰ καλὰ βλέπει
τὸν Θεὸν, περιφρονῶν πᾶσαν ἀμοιβὴν καὶ ἀκινήτως εἰς
μόνον τὸν Θεὸν ἀφορῶν, οὗτος λεγεται θεωρητι-
κός. Θεόφρων δὲ πάλιν λέγεται ὁ νεκρώσας πάσας
τὰς ὀρέξεις τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου, ὁ ζῶν ἐν τῷ
Θεῷ καὶ ἐν αὐτῷ κορεννύμενος. Ὁ μὲν πρακτικὸς ἐνά-
ρετος ἀπέχει ἀπὸ τὰς ἀλόγους ὀρέξεις καὶ ἀπὸ πᾶν
ἐπιθυμητὸν ἀντικείμενον· ὁ δὲ θεόφρων ἀπέχει καὶ ἀπὸ
τὰς ὀρέξεις, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιθυμητὸν ἀντικείμενον, καὶ
ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν καὶ μνήμην· καθότι ὁ ἀ-
πέχων τῆς κακῆς πράξεως, καὶ τοῦ ἐπιθυμητοῦ ἀντι-
κειμένου, συλλογίζεται ὁμῶς ἐνθυμούμενος, πλησιάζει
διὰ τῆς φαντασίας εἰς αὐτό· ἐκ δὲ τῆς μνήμης κινεῖται
ἢ φαντασία· ἐξ αὐτῆς ἢ ἐπιθυμία· ἐκ ταύτης ἐγείρεται
ἢ πρὸς τὸ ποθητὸν ὀρμή· ἐξ αὐτῆς προέρχεται ἢ παρα-
φροσύνη καὶ ἢ λήθη τῶν θείων λογίων· ἔκτοτε, ἐπικρα-
τούσης τῆς ἀλογίας, ὁ ἄνθρωπος παρασύρεται εἰς ἐμ-
πάθειαν, καὶ ἀπόλλυται. Ὁ θεόφρων ὁμῶς καὶ θεωρητι-
κός, κύριος ὢν πάσης σαρκὸς καὶ ἐπιθυμίας, ἀπαθῆς,
γαληνιαῖος, θεωρεῖ ἐν ἰσότητι καὶ ταυτότητι τὸ ὑπέρ-
λαμπρον θεῖον φῶς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ δι-
δου τοῦ βίου, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ· καὶ ἀνα-
χωρῶν ἀπὸ τὴν γῆν πορεύεται πρὸς τὸν Θεόν, ἀπὸ τῶν

ὅποιον οὐδέποτε ἀπεμακρύνθη, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ, καὶ αἰδίως ἀποθεοῦται. »

§. 3. Ἀρζούνας. « Ἄλλ' ἂν ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως, διατί προτείνεις εἰς ἐμὲ πράξιν στυγεράν, ἦτοι τὸν πόλεμον; »

Κρισναῶς. « Ὁ ἔμφρων χρεωστεῖ ἵνα σώσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ἣτις ἐστὶν ἀθάνατος, καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα, ὅπερ ἐστὶ φθαρτόν. Διττὴ δὲ ἐστὶν ἡ πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ὁδός. Διὰ μὲν τοὺς ἐκλεκτοὺς θεόφρονας ἡ θεωρία, δι' ἧς ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις· διὰ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς, σκοπὸν ἔχουσα τὴν εἰς θεωρίαν ἀνάβασιν. Οἱ πρῶτοι, ὑποτάξαντες τὰς αἰσθήσεις, τὴν φαντασίαν καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, πράττουσι τὰ καλὰ διὰ τὸν Θεὸν, μηδενὸς ἄλλου ἐφιέμενοι καὶ μηδαμῶς εἰς ἄλλο ἀφορῶντες οὔτοι ἐρῶσι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἠδυνόμενοι κορέννυνται καὶ, ὡς ἄριστοι, ἀξιοῦνται τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνώσεως. Σὺ οὖν γενοῦ ἀπαθῆς θεωρητικός· εἰδὲ, ἀκολούθησον τὴν ἄλλην ὁδὸν, τὴν φέρουσαν εἰς θεωρίαν· πράττων δηλαδὴ τὰ καλὰ καὶ νόμιμα, ἐννοῶν τὸν Θεὸν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀποδίδων τὰ πάντα. Ὅθεν ἐγέρθητι καὶ πολέμησον, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι τὸ σὸν καθήκον. »

Ἀρζούνας. « Πόθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄκων φέρεται βιαίως εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀμαρτίας; »

Κρισναῶς. « Ἡ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν βιαία ῥοπὴ γεννᾶται ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἠδυπάθειαν καὶ τὴν φιλαυτίαν· αὐταί, στηριζόμεναι εἰς τὴν αἴσθησιν, νικῶσι τὸν ὀρθὸν λόγον. Πολεμησάτω οὖν ἕκαστος τὴν τοιαύτην κλίσιν, καὶ ὑποταξάτω εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον τὰς αἰσθήσεις, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν φαντασίαν· οὕτως μη-

δενίζεται ἢ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν βιαία ὁρμή. Τοιαύτη
ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς θείας γνώσεως, ἣν ἐδίδαξά ποτε πρὸς
τὸν ἡλιογενῆ προπάτορά σου Μανοῦν, καὶ ἤδη πρὸς σέ,
καίτοι ἀπόρρητος οὔσα. »

Ἄρζούνας. « Ἄλλ' οἱ προπάτορες ἐμοῦ εἰσὶν ἀρχαιό-
τεροι σοῦ τε καὶ ἐμοῦ. Πῶς οὖν μεταγενέστερος ἐκείνων
ᾧν, ἐδίδαξας τὴν θείαν γνώσιν εἰς ἐκείνους τότε, καὶ
εἰς ἐμέ ἤδη; »

Κρισναῖς. « Εἶπόν σοι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐγὼ πολλὰς
ἐλάβομεν, καὶ πολλὰς ληψόμεθα γενέσεις· οἱ μὲν διὰ
τῆς παλιγγενεσίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀθανασίας· ἐγὼ
δὲ δι' ἐνσαρκώσεως· καθότι, ὡς Θεὸς, εἰμι ἀγέννητος καὶ
αἰδῖος. Ὅσακις δὲ πλεονάζει τὸ κακὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τότε
ἐνανθρωπῶ (ὡς καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἐποχῇ) πρὸς κατα-
στροφὴν τοῦ κακοῦ. Ὅθεν ὁ ὑποτασσόμενος εἰς ἐμέ, ἐκ-
πληροῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, καὶ μετενσωματοῦται· ὁ δὲ θεό-
φρων, θεωρῶν καὶ ἐρῶν ἐμοῦ, ἐνοῦται μετ' ἐμοῦ αἰδίως, καὶ
οὐκ ἔχει χρεῖαν παλιγγενεσίας. Ἄρα ὁ πιστεύων εἰς τὸν λό-
γον τοῦτον σωθήσεται, ὁ δ' ἀμφιβάλλων ἀπολεσθήσεται. »

§. 5. Ἄρζούνας. « Τί δ' ἐστὶ κρείττων, ἡ ἀγαθὴ πρά-
ξις, ἢ ἡ θεωρία; »

Κρισναῖς. « Ἐρρέθη σοι, ὅτι ἀμφοτέραί εἰσι πρόξενοι ἀθα-
νασίας. Κρείττων μὲν ἐστὶν ἡ πράξις τῆς ἀπραξίας· προ-
τιμητέα δὲ ἡ πράξις τῶν καλῶν, ἐκτελουμένη ἄνευ ἐλπί-
δος ἀμοιβῆς· ἀνωτέρα δὲ ἡ πράξις, σκοπὸν καὶ τέλος
ἔχουσα τὴν θεωρίαν, ἣτοι τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν. Ἡ θεω-
ρία ἄρα ἐστὶ κρείττων τῆς πράξεως, ἀλλ' ἄνευ τῆς πρα-
κτικῆς ἀρετῆς οὐ κτᾶται ἡ θεωρία· ὅθεν ἀναγκαῖα ἡ τῶν
καλῶν πράξις πρὸς ἀνάβασιν εἰς θεωρίαν. Ὁ φθάσας δὲ

εἰς θεωρίαν νενίκηκε τὸν κόσμον καὶ τὴν σάρκα· οὗτος ἀφορᾷ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐν ἰσότητι καὶ ἀγιότητι θεωρεῖ τὸν Θεόν, καὶ ἐν αὐτῷ ἀγαλλόμενος χορεύνεται· οὗτος ἐστὶν ἀνὴρ θεῖος, καὶ ἀθανασίας τυχὼν, οὐκ ἔχει χρεῖαν παλιγγενεσίας καὶ μετενσωματώσεως.

§. 6. «Ὁ δὲ πρακτικὸς ἐνάρετος, ὡς ἐρρέθη, εἶναι μὲν ἀνώτερος τοῦ ἀδιαφόρου, κατώτερος δὲ τοῦ πράττοντος τὰ καλὰ ἔργα ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς. Καὶ τούτου πάλιν κρείττων ἐστὶν ὁ πράττων αὐτὰ, σκοπὸν ἔχων τὴν θεωρίαν· οὗτος μόνος νεκρῶσας τὰ πάθη, τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν περὶ αὐτὰς φαντασίαν, κάθηται καθαρὸς καὶ γαληνιαῖος ἐπὶ τῆς ἱεραῆς πόας, καὶ προσηλώσας τὸν νοῦν καὶ πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀκλονίστως ἐμμένων, θεωρεῖ τὸ θεῖον, ἀγαλλόμενος ἄρρητον ἀγαλλίασιν. Ὁ τοιοῦτος θεωρεῖ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ Πᾶν ἐν τῷ Θεῷ (1), καὶ ὁ Θεὸς βλέπει αὐτὸν, ἐνοῦται μετὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θεῖον μετ' αὐτοῦ.»

Ἀρζούνας. «Ἡ θεωρία ἀπαιτεῖ σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον διάνοιαν· ἀλλ' ἡ φαντασία ἐστὶν ἄστατος, καὶ ἡ διάνοια εὐκίνητος· πῶς οὖν δύναται τις ἵνα περιορίσῃ αὐτὰς;»

Κρισναῆς. «Ἡ ἀκατάπαυστος μελέτη, καὶ ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν ἀποκαθιστῶσι καθεκτὴν τὴν διάνοιαν· ὁ ἐμμένων εἰς τοῦτο καὶ διηνεκῶς ἐπιμελούμενος, ἀποκτᾷ ἐπὶ τέλους τὴν ἀπάθειαν, καὶ φθάνει δι' αὐτῆς εἰς τὴν θεωρίαν.»

§. 7. «Νῦν δὲ καὶ περὶ τῆς θείας γνώσεως. Ἡ ἐμὴ θεία

---

(1) Καθότι ἡ γενικὴ ψυχὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ μερικὴ τοῦ θεωρητικοῦ ἀπορρέουσι, κατὰ τοὺς Ἰνδούς, ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐκ τούτου ἡ ταυτότης, ἡ ἰσότης, ἡ ἡρεμία τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Πυθαγορείων.

φύσις ἐστὶν ὀκταειδής· γῆ, ὕδωρ, πῦρ, ἀήρ, αἰθήρ, διά-
νοια, φαντασία, καὶ ζωοποιὸς δύνამις· αὕτη ἡ ἐμὴ φύσις
ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων, τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς.
Ἐγὼ εἰμι ἡ δύνამις τῆς στερεότητος τῆς γῆς· ἡ γευ-
στικὴ τοῦ ὕδατος· ἡ φωτιστικὴ καὶ θερμαντικὴ τοῦ πυ-
ρός· ὁ αἰώνιος σπόρος τῶν ὄντων· ὁ νοῦς τῶν φρονίμων·
ἡ ἀρετὴ τῶν ἐναρέτων· ὁ παγκόσμιος ἔρωσ· ἡ γενικὴ
ψυχὴ τοῦ παντός· Ἐγὼ εἰμι τὸ Ὄμ (1)· ἡ αἰτία πάσης
μεταβολῆς, ἀλλ' ἀμετάβλητος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν θεο-
γνωσίαν φθάνουσι μόνοι οἱ ἀπαθεῖς, θεωρητικοὶ καὶ θεό-
φρονες. »

§. 8. Ἐν ᾧ ἐξηγοῦνται οἱ ἐξῆς θεολογικοὶ ὅροι·

1^{ον} Βράχμα ἐστὶ τὸ ἀφθαρτον καὶ αἰδιον θεῖον.

2^{ον} Ἀδδειατάμ, ἡ δημιουργικὴ δύνამις (Βραχμᾶς).

3^{ον} Ἀδδειγέγνα, ἡ διακοσμοῦσα δύνამις (Βισνοῦς).

4^{ον} Ἀδδειδούταμ, ὁ ἀπολλύων (Σίβας) (2).

5^{ον} Ἀδδειδάιθαμ, ἡ ψυχὴ τοῦ παντός.

6^{ον} Κάρμα, ἡ θυσία καὶ προσευχὴ, δι' ἧς πλησιάζει
ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν Θεόν.

Ἄρζούνας. « Ποῖον δὲ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον ἀγαθόν,
καὶ ὁ ὑπέρτατος ὅρος τῶν θεολόγων; »

Κρισνάς. « Ἐρρέθη πολλάκις, ὅτι ὁ ὑποτάξας τὰς αἰ-

(1) Ὄμ ἢ Αὐμ (ὁ Ὄν) ἐστὶ μυστηριώδης λέξις ἐξηγοῦσα τὸν ἐνιαῖον Θεόν καὶ
τὴν Τριμουτήν. Τὸ μὲν Α ἐστὶν ὁ Βισνοῦς· τὸ Γ ὁ Σίβας· τὸ δὲ Μ ὁ Βραχμᾶς· διὰ
δὲ τῆς μονοσυλλάβου φωνῆς αἰνίττονται τὸν Βράχμαν, ἐξ οὗ παράγεται ἡ ἐν
τρισὶ κοσμικῇ μονάδι. Δι' αὐτῆς τῆς λέξεως ἄρχονται καὶ τελειώνουσι αἱ εὐ-
χαί, οἱ ὕμνοι, αἱ δοξολογίαι· τὴν λέξιν αὐτὴν θέτουσι οἱ Ἴνδοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν
ἱερῶν βιβλίων, τῶν γαῶν καὶ τῶν ἀναθημάτων· ἰσοδυναμεῖ δὲ μετὰ τοῦ T ἃ δ
καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ خ o u e, ὅπερ ἐστὶν α ὑ τ ὁ ς ὁ Θεός.

(2) Ἴσως οὗτος ἐστὶν ὁ ἑβραϊστὶ Ἁβαδδών. (Ἁποκ. κεφ. θ'.)

σθήσεις, τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὴν φαντασίαν· ὁ θεωρῶν καὶ ἐρῶν διὰ παντός τοῦ Θεοῦ· ὁ ἔχων ἐν νοῖ καὶ ἐν γλώττῃ τὴν ἱερὰν λέξιν Ὁμ, ἦτοι τὸ ὑπέρκαλλον θεῖον· ὁ ἀναπολῶν ἐμὲ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, οὗτος ἔρχεται ἐν ἐμοί, καὶ μετ' ἐμοῦ αἰδίως διαμένει· αὐτὸς ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ πᾶν ἄγαθόν, καὶ ὁ ἀνώτατος καὶ ἀφθαρτος τῶν θεολόγων καὶ θεωρητικῶν ὄρος, καὶ τῶν ἀγῶνων ἀπάντων τὸ ἐνδοξον καὶ ἐφετὸν τέρμα.»

« Πάντα τὰ ὄντα γίνονται, ἀπογίνονται, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις γίνονται ἐν τῷ ἡμερονυκτίῳ τοῦ Βραχμᾶ (1)· ὁ δὲ προαιώνιος καὶ αἰδιος Βράχμας οὐ φθείρεται, οὐδ' ἀλλοιοῦται, πάντων ἀλλοιουμένων. Τοῦτό ἐστι τὸ ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον θεῖον, καὶ ἡ ἐμοί ὑπερούσιος καὶ θεία οὐσία (2).

(1) Τὸ ἡμερονύκτιον τοῦ Βραχμᾶ, ἦτοι τῆς κοσμικῆς μονάδος, σύγκειται ἐκ χιλίων τετρακοσίων αἰῶνων, καὶ τοιαύτη λογίζεται παρ' Ἰνδοῖς ἢ διόρκεια μιᾶς κοσμογονίας. Τὸ δὲ ἡμερονύκτιον τῶν δευτέρων θεῶν, τῶν πνευμάτων καὶ δαιμόνων σύγκειται ἐκ δώδεκα μηνῶν.

Σημείωσον ἐνταῦθα τὴν διαφορὰν τοῦ Βράχμα καὶ Βραχμᾶ· ὁ μὲν Βράχμας ἐστὶ τὸ ὕψιστον καὶ αἰδιον καὶ ἀπόλυτον θεῖον· ὁ δὲ Βραχμᾶς ἢ ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ αὐτοῦ ἐνέργεια καὶ παρουσία, ἐν τρισὶ δυνάμεσι· δημιουργικῇ, συνεκτικῇ, καὶ διαλυτικῇ· αὗται σχηματίζουν τὴν Ἰνδικὴν Τριάδα ἢ Τριμουτὴν. Διὸ λέγει ὁ Κρισναῶς· « Τοῦτό ἐστι τὸ ἀναρχον θεῖον, καὶ ἡ μὴ ὑπερούσιος οὐσία· ἐνταῦθα ταυτίζεται, οὕτως εἰπεῖν, ὁ αἰδιος Βράχμας, καὶ ὁ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐνεργῶν Κρισναῶς.

(2) Παρατηρεῖ ἐνταῦθα ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν διαφορὰν· ὁ μὲν ὕψιστος καὶ ἀπόλυτος Βράχμας, ὡς προαιώνιος καὶ αἰδιος, δὲν ἔχει ἀρχὴν, οὔτε τέλος, οὐδ' ὑπόκειται εἰς οὐδενὸς χρόνου διάστημα· ὁ δὲ Βραχμᾶς, ὡς ἐν χρόνῳ καὶ διαστήματι ἐνεργῶν, ἔχει ἡμερονύκτιον μεγίστης μὲν ἐκτάσεως, προσδιορισμένον δὲ εἰς ποσὸν καὶ μέτρον χρόνου. Ἐκ τούτου τὸ ἡμε-

« Δύο εἰσὶν αἱ ὁδοὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνθρώπων ἢ διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεογνωσίας φωτεινὴ, καὶ ἡ διὰ τῆς ἐμπαθείας καὶ ἀνοίας σκοτεινὴ. Οἱ μὲν θεωρητικοί, πορευόμενοι διὰ τῆς πρώτης φθάνουσιν εἰς τὸ πανέκλαμπρον θεῖον φῶς, καὶ ἐνούμενοι μετὰ τοῦ Ἀϊδίου ἀποθεοῦνται καὶ οὐκ ἐπανέρχονται ἄλλοτε εἰς τὸν κόσμον καὶ τὸν πολύμοχθον τοῦτον βίον. Οἱ δὲ ἐμπαθεῖς, πορευόμενοι τὴν ὁδὸν τοῦ σκότους, ἐπανέρχονται πολλάκις εἰς τὴν γῆν, ἕως οὗ ἐπιτύχῃσι διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεωρίας τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν. Τὰς δύο ταύτας ὁδοὺς γνωρίζων ὁ θεόφρων οὐ προσκολλᾶται τῇ ἀπλῇ πράξει τῆς ἀρετῆς, εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς παλιγγενεσίας, ἀλλ' ἀφιερῶται εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς αἰδίου καὶ ἀρρήτου ὀλβιότητος.

§. 9. « Ἄκουσον πάλιν περὶ θεογνωσίας καὶ ὀρθῆς λατρείας. Ἡ θεογνωσία βασιλὶς ἐστὶ τῶν μαθήσεων ὁ ἀγνοῶν καὶ μὴ ἀκολουθῶν αὐτὴν ἐπανέρχεται εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ θανατηφόρου τούτου κόσμου.

« Τὸ Πᾶν τοῦτο συνέχεται ἐμοὶ τῷ ἀκαταλήπτῳ, καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν· ἐγὼ δὲ οὐκ εἰμι ἐν τοῖς οὖσιν· οὐδὲ τὰ ὄντα συνάπτονται ἐμοί· διότι αὐτὰ εἰσὶν ὕλικά, ἐγὼ δ' αὐλός. Ἡ ἐμοὶ δύναμις συνέχει καὶ κυβερνᾷ τὰ ὄντα· αὐτὰ ἐπανέρχονται εἰς ἐμέ ἐν τῷ τέλει τῆς μιᾶς κοσμογονίας· ἐν δὲ ἀρχῇ ἄλλης κοσμογονίας ἐγὼ ποιῶ αὐτὰ κατὰ μέρος, καὶ ὅλον τὸ σύστημα τοῦ Παντός. Ἡ ὕλη δὲ ἐμοῦ κινεῖται καὶ γεννᾷ. Οἱ ἄφρονες, μὴ

ρονύκτιον τοῦ Βραχμᾶ διορίζει τὸ διάστημα τοῦ χρόνου μιᾶς κοσμογονίας. Καὶ ἐκ τούτου πάλιν, πολλά εἰσι τὰ ἡμερονύκτια τοῦ Βραχμᾶ, πολλαὶ αἱ κοσμογονίαι, καὶ πολλαὶ αἱ τοῦ Βισνοῦ ἐνανθρωπήσεις καὶ ἐνσαρκώσεις.

γινώσκοντες τὴν ἐμὴν ὑπερούσιον φύσιν, παραβλέπουσιν ἐμέ, ὡς λαβόντα δῆθεν μορφήν καὶ σῶμα ἀνθρώπειον.

α Τούτων ἡ ἑτερολατρεία καθαρὰ ἐστὶν ἀσέβεια· οἱ δὲ ὀρθοφρονοῦντες σέβονται ἐμέ, μηδενὶ ἄλλῳ Θεῷ τῷ νοὶ προσέχοντες. Οὔτοι γινώσκοντες ἐμέ ὡς ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄντων, ὑμνοῦσί με ἐγκρατευόμενοι· τινὲς θεραπεύουσιν ἐμέ δι' ὕλικῆς θυσίας· ἄλλοι διὰ νοεράς· τινὲς ὑμνολογοῦσιν ἐμέ τῇ ἑτερότητι, ἐκλαμβάνοντες ὅτι πάντες οἱ ἄλλοι θεοὶ εἰσὶν αὐτὸς ἐγώ· ἄλλοι τῇ ταυτότητι, πρὸς ἐμέ δηλονότι κατ' εὐθεΐαν ἀποτεινόμενοι, καὶ γινώσκοντες ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ μεθ' αἵματος θυσία, ἡ ἀναίμακτος θυσία· ἐγώ εἰμι ἡ εὐχή καὶ τὸ πῦρ τῆς θυσίας, ἡ χοῆ καὶ ἡ σπονδῆ, ὁ θύων, καὶ τὸ θυόμενον· ἐγώ εἰμι ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ προπάτωρ τοῦ κόσμου· ἐγώ εἰμι ἡ Τριάς καὶ τὸ Ὁμ· ἡ γένεσις, ἡ φθορά, τὸ ἔρεισμα πάντων· ὁ αἰδῖος σπóρος τῶν ὄντων· ἐγώ εἰμι πᾶν αἰσθητὸν, πᾶν νοητὸν καὶ νοερὸν, ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, ὅτι τὸ πᾶν, καὶ πάντες καὶ τὰ πάντα εἰμι ἐγώ εἷς ὁ Θεός (1).

---

(1) Ὁ Βεᾶσας δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐπιφέρει ἐναργέστερον τοῦτου παράδειγμα τοῦ πανθεισμοῦ καὶ τῆς ἀποθεώσεως τῶν φυσικῶν ὄντων· οὗτος ὑλοποιήσας τὸν Θεόν, καὶ θεοποιήσας τὴν ὕλην, παρουσιάζει τὸν ἀνθρωπομορφισμὸν καθ' ἕλην αὐτοῦ τὴν ἐντέλειαν. Εἰς μάτην προσπαθεῖ ἵνα ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεωρίας τῶν γυμνοσοφιστῶν μέχρι τῆς θεότητος· ἡ βαρύτερῃ τῆς ὕλης σύρει τὸν ἀποθεωθέντα θεωρητικόν, καὶ τὸν ὑλοποιηθέντα Θεὸν αὐτοῦ εἰς τὸ γήινον ἰσόπεδον· ματαίως ζητεῖ ἵνα συστήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πνευματισμοῦ καὶ τῆς ἀυλότητος διὰ τῆς νεκρώσεως τῆς σαρκός, τῶν παθῶν καὶ τοῦ κόσμου· ὅταν ἡ ἐν ἐμοὶ ὕλη ᾖ ἀπόρροια Θεοῦ καὶ Θεός, ὅτι ὁ Θεός ἐστὶ καὶ πῦρ, καὶ ἡ σπονδῆ, καὶ εὐχή, καὶ θύων καὶ θῦμα, διατί προτείνει ἵνα νεκρώσῃ τις τὸν Θεὸν ὕλην ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ πνεύματος; ἐσφαλμένης οὕσης τῆς ἀρχῆς, ἐσφαλμένοι εἰσι καὶ ὄλαι αἱ ἐξ αὐτῆς συνέπειαι. Εἰς πρώτην αὐστηρὰν ἐξέτασιν πίπτει τὸ λαμπρὸν τῆς θεωρίας τοῦ Βεᾶσα σύστημα, καὶ τὰ σοβαρὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα, ὡς σωρὸς ἀπρηχαιωμένων ἐρειπίων,

« Οἱ χρώμενοι οὖν τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ ζητοῦσι τὴν παλιγγενεσίαν· οἱ δὲ θεωρητικοί, οἱ ἐμὲ διηνεκῶς διανοοῦμενοι καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύοντες, ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ἀνωτάτου ἀγαθοῦ, καὶ διαμένουσι διὰ παντὸς ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ τιμῶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τοὺς δαίμονας, τοῖς δαίμοσιν ἐντυγχάνει· οἱ δὲ τοὺς ἄλλους θεοὺς, μετενσωματοῦνται· οἱ δὲ ἐμὲ, ἐνοῦνται μετ' ἐμοῦ καὶ ἀποθεοῦνται. »

§. 10. « Πάλιν ἀκουσον τοῦ ἐμοῦ ὑψηλοῦ λόγου.

« Οὔτε πάντες οἱ θεοί, οὔτε οἱ προφῆται γινώσκουσι ποσάκις ἦλθον φανείς ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ἱκανόν ἐστι γινώσκειν ἐμὲ ἀναρχον καὶ πρώτην τῶν ὄλων αἰτίαν. Οἱ θεῖοι προφῆται, ἐξ ὧν κατάγονται οἱ Βραχμᾶνες· οἱ πρωτογενεῖς τέσσαρες παῖδες, ἐξ ὧν ἐγένοντο οἱ Μανοῦ, νομοθέται καὶ ἐπιστήμονες, καὶ οἱ Μανουαβαί, ἐξ ὧν προῆλθον οἱ Ξατραί, πάντες οὗτοί εἰσιν ἀπαύγασμα τῆς ἐμῆς οὐσίας. Οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ ἐμὲ ἐννοοῦντες καὶ ὑμνοῦντες, ἐν ἐμοὶ ἀναπαύονται εὐφραινόμενοι. Τούτοις διασκεδάσας τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, δίδωμι τὴν θεῖαν γνῶσιν. »

Ἄρζούνας. « Σὺ οὖν εἶ τὸ ὑψιστον θεῖον. Σὺ ὧν ἀκατάληπτος πῶς ἂν σε γνοίην; εἰπέ μοι πάλιν σαφῶς τὴν σὴν οὐσίαν καὶ δύναμιν. »

Κρισναῖς. « Εἶπόν σοι, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχή, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος ὄλων τῶν ὄντων, ἡ γένεσις, ἡ ὑπαρξις, ἡ φθορά. Μεταξὺ τῶν δώδεκα πρώτων θεῶν εἰμι ὁ Βισνοῦς· μεταξὺ τῶν φώτων, ὁ ἥλιος· τῶν ἀστέρων, ὁ

ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Μιμάνσα καὶ Καπίλα, καὶ συγχέονται τὰ πάντα εἰς τὴν αὐτὴν τέφραν καὶ σῆψιν.

λαμπρότερος· ἐν τοῖς θεοῖς Ῥούδραις, ὁ Σίβας· ἐν τοῖς τρίτοις θεοῖς, ὁ Κουβέρας· ὁ ἀρχηγὸς ὄλων τῶν τάξεων τῶν θεῶν· ἡ πηγὴ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὑδάτων· ἐν τοῖς θεοπροφήταις, ὁ Ναράδας· ἐν τοῖς θεόφροσιν, ὁ Καπίλας· ὁ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις, ἐν ἵπποις, ἐν ἐλέφασιν· ἐν Ξατραῖς, ὁ Ῥάμας καὶ Ἀρζούνας· ὁ ποιητικὸς τῶν ποιητῶν οἶστρος· ἡ ἐπιστήμη τῶν σοφῶν, ἡ θεολογία τῶν θεοσόφων, ὁ λόγος τῆς διανοίας, ἡ ἀρετὴ τῶν ἐναρέτων, ἡ φρόνησις τῶν φρονίμων· ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει, ὑπῆρξε καὶ ὑπάρξει ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις χθονίῳ, ὑπερχθονίῳ καὶ καταχθονίῳ δι' ἐμοῦ γίνεται, ἔγινε καὶ γενήσεται· ὅ,τι καλὸν καὶ ἄριστον ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, ἐστὶ μόνιον τῆς ἐμῆς δυνάμεως (1).»

§. 11. « Ἦκουσα τοῦ ὑψηλοῦ σου λόγου· ἔγνων τὴν σὴν παντοδυναμίαν· δεῖξόν μοι καὶ τὴν θείαν σου μορφήν. »

Κρισναῖς. « Ἴδες ἐμὲ ἐν τοῖς θεοῖς καὶ ἐν τῷ στερεώματι· ἤδη δίδωμί σοι καὶ θείαν ὄρασιν, καὶ ὄρα τὴν ἐκ τοῦ προχείρου μορφήν καὶ δυνάμιν μου. »

Τότε ὁ Ἀρζούνας εἶδε τὸν Θεὸν πολυπρόσωπον, πολυόμματον, πολύμορφον, πολύκοσμον, περιβεβλημένον ὑπερλάμπρῳ φωτί· εἶδε τὸ στερέωμα καὶ ἅπαντα τὸν κόσμον, τοὺς θεοὺς, τοὺς δαίμονας καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν ὄντων πολυειδῶς ἐνόητα τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ· Τότε προσκυνήσας εἶπε· « Πιστεύω, ὅτι σὺ εἶ τὸ ὑψίστον Θεῖον, ἡ ἀίδιος ζωὴ, ὁ ποιητὴς τοῦ παντός· ἤδη πέπεισμαι ὅτι

(1) Οὕτως δεικνύεται ἢ ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν οὐσία τοῦ Θεοῦ· ἐστὶ δὲ καὶ Βράχμας, Βραχμᾶς, Βιανούς καὶ Σίβας, Μανούς, Προφήτης, καὶ Ξατρός, καὶ ἄλλοις, ἄνθρωπος, ἵππος, ὕδωρ, ὄρος κτλ.

καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατοὶ οὗτοι εἰσδύσουσι ταχέως εἰς σέ· ἐμέ δὲ ἔκλεξας ὄργανον τῆς σῆς ἀποφάσεως. Γι-
κότως οἱ μὲν δίκαιοι ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι ἀγάλλονται·
οἱ δαίμονες δεδοικότες φεύγουσιν· ὁ δὲ ὄμιλος τῶν ἀγίων
καὶ ὁσίων ὑμνολογοῦσι. Σὺ εἶ τὸ δοχεῖον τοῦ παντός· δό-
ξα σοὶ τῷ παντοδυνάμῳ, δόξα σοι. Ἄλλ' ἔσο μοι ἰλεως·
δειξόν μοι τὴν προτέραν μορφήν σου. » Ἦ τότε ὁ Κρι-
σινᾶς, ἐνανθρωπήσας καὶ αὖθις, ἐφάνη ἄνθρωπος.

Κρισινᾶς. « Ἡ μορφή μου ἐστὶ δυσθεώρητος καὶ αὐτοῖς
τοῖς θεοῖς. Μόνος ὁ ἐν ἀτενεῖ λατρεία θεραπεύων ὄψεται
με οἷον εἰδές με. »

§. 12. Ἀρζούνας. « Τίνες εἰσὶν ἄριστοι ἐκ τῶν λα-
τρευόντων σε· οἱ θεωροῦντές σε ἄϋλον, ἢ οἱ θεωροῦντές
σε ὑλικόν; »

Κρισινᾶς. « Οἱ ἐμὲ ἀεὶ θεωροῦντες ἄϋλον, ἐρῶντες καὶ
θεραπεύοντες, εἰσὶν ἄριστοι· οὗτοι ὄντες ἀπαθεῖς καὶ εὖ-
σπλαγχνοὶ ἀπολαύσουσί με· τὸ γὰρ ἄϋλον ἐστὶν ἀόρατον
τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς. Προσῆλωσον οὖν τὸν νοῦν
καὶ τὴν καρδίαν ἐν ἐμοί, καὶ πρὸς ἐμὲ ἐλεύσῃ· τοῦτό
ἐστὶ τὸ ἄριστον καὶ πάνυ ἐφετόν. Μὴ δυνάμενος δὲ τοῦτο
ποιῆσαι, φρόντισον διὰ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀναμνήσεως δια-
μεῖναι πλησίον μου. Ἄλλ' ἂν καὶ τοῦτό ἐστὶ σοὶ δύσκο-
λον, πράττε τὰ καλὰ καὶ νόμιμα ἕνεκεν ἐμοῦ, παραβλέ-
πων τὸν ἐκ τῶν ἔργων καρπὸν, καὶ κτήσῃ τὴν ἀπά-
θειαν, ἣτις ἀναγκαία ἐστὶ πρὸς θεωρίαν. Καθότι ἡ πρᾶ-
ξις τῆς ἀρετῆς ἐστὶ καλὴ κρείττων ἢ μελέτη καὶ γνῶσις
τῶν ἱερῶν λόγων· καλλίων δὲ ἢ θεωρία, καὶ μετ' αὐτῆς
ἢ παράβλεψις πάσης ἐλπίδος ἀμοιβῆς.

§. 13. « Τί δ' ἐστὶ σῶμα, τί ψυχὴ, τί γνῶσις, ἀκουσον.

• Ὑλη, σοιχεῖα, αἰσθήσεις, ἐπιθυμία, φαντασία, ἐνθύμησις, ἀγάπη, μῖσος, φόβος, φθόνος, κτλ. εἰσὶ συστατικά τοῦ σώματος.

• Ἡ δὲ ψυχὴ ἐστὶν οὐσία αὔλος, ἀναρχος, θεία (αὐτὸς ἐγώ)· αὕτη ἄνευ αἰσθήσεων ζωογονεῖ τὰς αἰσθήσεις· αὕτη ἐστὶ νοῦς, νοερά, τῇ θεωρίᾳ καταληπτή· τὸ ἔξω καὶ τὸ ἔνδον τῶν ὄντων· ὑπερτέρα τοῦ σώματος καὶ ἡγεμῶν αὐτοῦ. Ἡ μὲν ὕλη ἐπὶ τὸ ὄργανον τῆς συστάσεως τῶν αἰσθήσεων. ἡ δὲ ψυχὴ ὄργανον τῆς αἰσθήσεως. Ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ὕλῃ αἰσθάνεται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὕλης· κυριευομένη ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις μολύνεται καὶ μετενσωματοῦται· κυριεύουσα δὲ αὐτὰς ἀποθεοῦται.

• Ἡ ἀληθὴς γνῶσις διακρίνει τὴν ὕλην ἀπὸ τὴν αὐλότητα, τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἡ διάκρισις αὕτη φαίνεται εἰς τὴν ταπεινώσειν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἀπλότητα, τὸν οἶκτον, τὴν ἰσότητα, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν, τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν χαλιναγωγίαν τῶν παθῶν, τὴν ἐν ἡδονῇ ἢ πόνῳ ἰλαρότητα, τὴν ἀκατάπαυστον λατρείαν καὶ σπουδὴν πρὸς κτῆσιν τῆς θεογνωσίας καὶ θεωρίας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὀρθὴν γνῶσιν, δι' ἧς γινώσκεται ἡ ψυχὴ· ἡγουν τὴν διὰ τῆς θεωρίας, διὰ τῆς διανοίας, διὰ τῆς φιλοσοφίας, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς τῶν νομίμων ἐκπληρώσεως, καὶ διὰ τῆς πεποιθήσεως εἰς τὰ παραγγέλματα τῶν Βεδῶν. Πᾶς ἄνθρωπος ὑπάρχει ἐκ τῆς συναφείας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὕλης· ἡ μὲν ὕλη ἀλλοιοῦται, ἡ δὲ ψυχὴ, ὡς αὔλος, διαμένει αἰδιος· ὁ γινώσκων οὖν τὴν μεταξὺ τῶν δύο τούτων οὐσιῶν διάστασιν, καὶ τὴν ὕλην μετὰ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ

συνεπειῶν αὐτῶν ὑποτάξας, οὗτος ἀξιοῦται τοῦ Θεοῦ.

§. 14. « Πάλιν λέξω σοι, ὦ Ἀρζούνα, τὴν ὑψηλὴν καὶ θεϊαν γνῶσιν, ἧς τυχόντες οἱ θεόφρονες ἀπολαύσουσι τῆς ἀθανασίας, οὔτε ἄλλοτε μετενσωματοῦνται, οὔτε ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὀδυνῶνται.

« Ἡ ὕλη ἐστὶν ἡ μήτρα, ἐν ἣ τίθημι τὸν γόνον, ἐξ οὗ γεννῶνται τὰ ὄντα μετὰ τῶν ἀναλόγων ποιότητων. Τρεῖς εἰσὶν αἱ ποιότητες τοῦ σώματος, αἱ συνδέουσαι αὐτὸ μετὰ τῆς ψυχῆς· 1^{ον} Σάτβα, 2^{ον} Ράγα, 3^{ον} Τάμα, ἧτοι ἀγαθότης, ἡδονή, ἄνοια, ἡ ἀλήθεια, ἐπιθυμία, ἄγνοια· ἡ πρώτη ἐπιφέρει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ἡ δευτέρα τὴν ἐμπάθειαν, ἡ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀπάτην. Καρπὸς τῆς πρώτης ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, τῆς δευτέρας ἡ πλεονεξία, τῆς τρίτης ἡ εὐήθεια. Ὑπερτερεῖ ἡ Σάτβα, ὅταν δεσπόζη ἡ ὀρθὴ γνῶσις· ὑπερτερεῖ ἡ Ράγα, ὅταν κυριεύῃ ἡ ἐπιθυμία· ὑπερτερεῖ ἡ Τάμα, ὅταν κατακρατεῖ ἡ εὐήθεια καὶ ἡ ἄνοια. Εἰς τὴν πρώτην περίσασιν ὁ ἄνθρωπος εἶναι σοφός, καὶ ἔμφρων· εἰς τὴν δευτέραν πλεονέκτης, καὶ ἀκόρεστος· εἰς δὲ τὴν τρίτην εἶναι ἀνόητος καὶ εὐήθης. Τοῦ ἀθρώπου βιώσαντος ἐν τῇ πρώτῃ, πορεύεται μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς φωτεινὸν οὐρανόν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ μετενσωματοῦται· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ πορεύεται εἰς τὸν Τάρταρον. Ὁ δὲ θεόφρων, νεκρώσας τὴν σάρκα καὶ νικήσας διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τὰς τρεῖς συνδεούσας τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος ποιότητας, ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ καὶ ἀποθεοῦται. »

Ἀρζούνας. « Πῶς ὑπερισχύει τις τῶν τριῶν τούτων ἰδιοτήτων; »

Κρισναῖς. « Διὰ τῆς ἀπαθείας· καθότι ὁ ἀπαθὴς καὶ

θεόφρων οὔτε μισεῖ αὐτὰς παρούσας, οὔτε ἐπιθυμεῖ αὐτὰς ἀπούσας· ἐμέ δὲ τῇ συνεχεῖ καὶ ἀδιαλείπτῳ λατρείᾳ καὶ ἀφοσιώσει θεραπεύει.

§. 15. « Αἱ τρεῖς ιδιότητες ἐναγκαλίζονται πάντα τὸν ἔμψυχον κόσμον· μόνος ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς κεῖται ἐκτός τοῦ κόσμου καὶ τῶν ιδιοτήτων. Οὗτος οἰκεῖ ἤδη τὴν ἀμετάβλητον ἐμὴν χώραν, ἔνθα ἀφικόμενος οὐκ ἐπανέρχεται πλέον εἰς τὸν βίον. Δύο εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ ὄντα, σῶμα φθαρτὸν, καὶ ψυχὴ ἀφθαρτος· ἔστι δὲ καὶ τρίτον, καλούμενον παραμάτμα, τὸ εἰσδύον καὶ ζωοποιοῦν τὰ πάντα· τοῦτό ἐστιν ἡ ἐμὴ ὑπερούσιος δύναμις· ὅθεν ὁ θεόφρων θεωρητικὸς, γνωρίζων τό τε φθαρτὸν καὶ ἀφθαρτον, θεραπεύει ἐμέ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ καὶ μυστηριώδης ἐπιστήμη, καὶ ἡ θεία γνῶσις.

§. 16. « Ἡ μὲν ἀπάθεια ἐπιφέρει τὴν εὐδαιμονίαν τῆς παρουσίας καὶ μελλούσης ζωῆς· ἡ δὲ ἐμπάθεια τὴν κακοδαιμονίαν ἀμφοτέρων. Δύο εἰσὶν αἱ φύσεις τῶν ἀνθρώπων· ἡ μὲν θεία (τοῦ ἀπαθοῦς), ἡ δὲ δαιμονιώδης (τοῦ ἐμπαθοῦς). Ἰκανῶς ἐρρήθη σοι περὶ τῆς πρώτης (1)· ἄκουσον καὶ περὶ τῆς δευτέρας.

« Οἱ ἐμπαθεῖς, φρονοῦντες ὅτι ὁ κόσμος ἐγένετο ἐξ αὐτομάτου, νομίζουσιν ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα μετὰ θάνατον ὑπαρξίς· οἱ τοιοῦτοὶ εἰσὶν ἐμπαθεῖς, πλεονέκται, μιαιοί· « ἔστι μοι τοῦτο σήμερον, λέγουσι, καὶ κείνο αὐριον· ἐτρέφησα, τρυφῶ, τρυφήσω. » Οὕτω

---

(1) Ἠμίλησε περὶ τοῦ ἀπαθοῦς θεωρητικοῦ, καὶ περὶ τοῦ πρακτικοῦ ἐναρέτου. Ὁ πρῶτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ δεύτερος ἀναβαίνει εἰς οὐρανὸν, καὶ πάλιν ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἀνθρώπου· ἤδη ἠμίλει περὶ τοῦ κυρίως ἐμπαθοῦς, ὅστις καταδικάζεται εἰς τὸν Τάρταρον, ἢ ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἀκαθάρτων ζώων, ἢ σαρκοβόρων θηρίων.

βιοῦντες πίπτουσι μετὰ θάνατον εἰς τὸν βορβορώδη ἄδην· ἐκεῖθεν μετενσωματοῦνται εἰς φύσεις λύκων, ὄφρων, σκολήκων καὶ τῶν τοιούτων. »

§. 17. Ἀρζούνας. « Ποία ἐστὶν ἡ ιδιότης τῶν θυόντων καὶ ἀμελούντων τὰς ἐντολάς τῶν ἱερῶν Βεδῶν ; »

Κρισνᾶς. « Τρεῖς εἰσὶν αἱ ιδιότητες τοῦ ἀνθρώπου· τριττὴ καὶ ἡ προθυμία· Σατθική, Ῥαγική, Ταμική· ἐν ὁποίᾳ τούτων εἰσὶ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πρόθυμοι, τοιοῦτοι καὶ λέγονται. Οἱ πρῶτοι θύουσι τοῖς ἐπουρανίοις θεοῖς· οἱ δεῦτεροι τοῖς περὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐπιθυμίαν θεοῖς· οἱ τρίτοι τοῖς δαίμοσι καὶ φαντάσμασιν. Ἡ δὲ θυσία, ἡ γινομένη κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, ἐστὶ θυσία Σατθική· ἡ δ' ἐπ' ἐλπίδι ἀμοιβῆς, Ῥαγική· ἡ δὲ παρὰ τὴν ἐντολὴν, ἄνευ προσευχῆς, Ταμική. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαιρεῖται ἡ ἄσκησις, ἡ ἐλεημοσύνη, ὁ οἶκτος κτλ.

« Τριχῶς ἐστὶ λεγόμενον καὶ λατρευόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· Ὁμ, Τάτ, καὶ Σάτ. Ὁ θεόφρων προφέρων τὸ Ὁμ, καὶ τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν ποιῶν, εὐαρεσεῖ τῷ Θεῷ. Ὁ ἐπιθυμῶν ἀπάθειαν προφέρει τὸ Τάτ· οὗτος ποιῶν τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν, ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, πλησιάζει εἰς τὸν Θεόν· ὁ δὲ θεωρητικὸς προφέρων τὸ Σάτ, καὶ ποιῶν τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν, καὶ ἕνεκα τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὸν Θεόν, ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ γινόμενον ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων λέξεων, ἀνευλαβῶς καὶ ραθύμως, λέγεται Ἀσάτ, ἥτοι ἀνωφελές, μάταιον. »

§. 18. Ἀρζούνας. « Ἐπιθυμῶ γνῶναι τὴν σημασίαν τῶν λέξεων Σαννεάσα καὶ Τεάγγα. »

Κρισνᾶς. « Οἱ σοφοὶ καλοῦσι Σαννεάσαν τὴν ἀποχὴν

ἐκείνων τῶν ἔργων, σκοπὸν ἔχόντων τὴν ἀπολαυσιν καρποῦ ἢ ἐφεστοῦ τινός· Ἐαγγαν δὲ τὴν ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀποχὴν τοῦ καρποῦ πάντων ἐν γένει τῶν ἔργων. Οἱ μὲν (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Καπίλαν) θεωροῦσιν ὡς κακὸν τὴν πρῶτην ἀπραξίαν· οἱ δὲ (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Μιμάνσαν) ὡς μὴ κακόν.

« Ἐγὼ δὲ λέγω σοι· πράττε πάντοτε τὴν θυσίαν καὶ πᾶν καλὸν ἔργον· τοῦτο καθαρίζει τὴν ψυχὴν, καὶ ἐστὶ καλὸν πράττων δ' αὐτὸ ἕνεκα τοῦ Θεοῦ, τοῦτό ἐστιν ἄριστον. Ἡ παραμέλησις τῶν ἐντολῶν ἐκ ῥαθυμίας λέγεται Ταμικὴ· ἢ δ' ἐκ τρυφῆς, Ῥαγικὴ· ὁ δὲ πράττων τὰ καλὰ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς λέγεται κυρίως Ἐαγγής.

« Τριττός, ὡς ἐρρέθη, ἐστὶ καὶ ὁ ἐκ τῶν ἔργων καρπός· τῶν μὲν φαύλων κακός (ὁ ἄδης)· τῶν δὲ θεωρητικῶν ἄριστος (ἢ πρὸς Θεὸν ἕνωσις)· τῶν δὲ μεσαίων μεσαῖος (ἢ μετενσωμάτωσις). Ὁ πράττων οὖν τὰ καλὰ καὶ νόμιμα οὐκ ἐπαίρεται ἐπὶ τοῖς ἔργοις· οὗτος πολεμῶν οὔτε φθείρει, οὔτε φθείρεται.

« Τρία εἰσὶ τ' ἀντικείμενα τῆς πράξεως· ἡ δόξα, τὸ δοξαζόμενον, ὁ δοξάζων (ἐξ οὗ, δι' οὗ, καὶ πρὸς ὅ). Μόνη ἡ ψυχὴ εἶναι μία, ὡσαύτως καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ γνῶσις. Οἱ δὲ φρονοῦντες πολλὰς τὰς ψυχὰς, πολλὰς τὰς ἀληθείας καὶ γνῶσεις (ὡς οἱ περὶ τοὺς σοφοὺς Καπίλαν καὶ Γαουτάμαν) ἀπατῶνται· καθότι μόνη ἡ θεωρία καὶ θεογνωσία ἐστὶ κυρίως γνῶσις. Ἐκ δὲ τῆς ποιότητος καὶ ὁ πράττων, καὶ τὸ ἔργον λέγεται τριχῶς· τὸ μὲν ἀπαθῶς καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς πραττόμενον, λέγεται ἔργον τῆς Σάτβας, καὶ ὁ πράττων Σατβικός· τὸ δ' ἐμπαθῶς πρὸς ἐπιτυχίαν καρποῦ, λέγεται τῆς Ῥάγας, καὶ Ῥα-

γικός· τὸ δ' ἐκτελούμενον ἐξ οἰήσεως καὶ ἀνοίας, ἐστὶν ἔργον τῆς Τάμας, καὶ ὁ ἐκτελῶν Ταμικός. Τριττόν ἐστι καὶ τὸ εἶδος τῆς σκέψεως· ἡ μὲν διακρίνουσα τὸ νόμιμον ἐστὶ Σατβική· ἡ δὲ μὴ καθαρῶς διακρίνουσα, Ραγική· ἡ δ' ἐκ φαυλότητος τὸ κακὸν ὡς νόμιμον ἐκλαμβάνουσα, Ταμική. Ἡ αὐτὴ διαίρεσις φυλάττεται εἰς τε τὴν ἐκτέλεσιν, τὴν ἔξιν καὶ τὴν χαρὰν· ἡ μὲν ἐκ τῆς θεοφροσύνης, πικρὰ μὲν κατ' ἀρχὰς, γλυκεία δ' ὕστερον (Σατβική)· ἡ δὲ μεμιγμένη τῇ αἰσθήσει γλυκεία κατ' ἀρχὰς, πικρὰ δ' ὕστερον (Ραγική)· ἡ δ' ἐξ εὐηθείας, ὁμοία εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος (Ταμική). Πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ πάντα τὰ ἔμψυχα, τὰ διανοήματα καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας τῆς ὕλης, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ συνδέσμου, τοῦ συνδέοντος τὴν ὕλην μετὰ τῆς ψυχῆς.

« Ὁ Θεὸς διήρσεν εἰς τέσσαρα τὰς φυλάς, καὶ τὸ καθήκον αὐτῶν, ἀναλόγως τῆς ιδιότητος ἐκάστης· 1^{ον} εἰς Βραχμᾶνας· 2^{ον} Ξατράς· 3^{ον} Βαίσσας· 4^{ον} Σούδρας. Τοῦ μὲν πρώτου τὸ καθήκον ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀπάθεια, ἡ θεογνωσία· τοῦ δευτέρου ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία, ὁ πόλεμος· τοῦ τρίτου ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία· τοῦ δὲ τετάρτου ἡ ὑποταγὴ, ἡ ὑπηρεσία καὶ δουλεία. Ὅστις οὖν ἐμμένει σταθερῶς εἰς τὸ οἰκεῖον ἔργον, μετέχει τῆς ὀρθῆς γνώσεως καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ τάναντία πράττων ἀμαρτάνει.

« Ἄλλ' ὁ θεόφρων, ἐμμένων εἰς τὴν Σατβικὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀπάθειαν· νικήσας τὴν αἰσθησιν καὶ τὴν φαντασίαν, τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν πόνον· ζῶν ἐν μοναξίᾳ, τὸν Θεὸν μόνον βλέπων, ἄνευ οἰήσεως, ἐπιθυμίας, ἐλπίδος·

συμπαθητικός ὢν, εὐεργετικός καὶ ἰλαρὸς, ὁ τοιοῦτος ἀποκτᾷ τὴν θεογνωσίαν, ἐξομοιοῦται τῷ Θεῷ, ἀγαλλόμενος τὴν ἄρρητον ἀγαλλίασιν. Τοῦτον οὖν μιμούμενος καὶ σὺ ἐργάζου, ἐμὲ διανοοῦ, λάτρευε, θύε, προσκύνει, καὶ πρὸς ἐμὲ ἐλεύσῃ, καὶ πάντων τῶν νῦν καὶ μελλόντων δεινῶν ἀπαλλαγῆσῃ· ἄλλως δὲ φρονῶν, καὶ τὸν νόμον τῆς σῆς πολεμικῆς φυλῆς παρακούων, ἀπολεσθήσῃ.

« Αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποκρύφων μυστικωτάτη θεία διδασκαλία. Ταύτην τὴν θείαν Γίταν οὐκ ἔξεστιν εἰπεῖν τῷ βεβήλῳ καὶ ἀμυήτῳ. Ὁ ἀκούσας καὶ πιστεύσας ἔσαι μετ' ἐμοῦ, κἀγὼ νοερῶς μετ' αὐτοῦ. » Ὁ δὲ Ἀρζούνας, ἀκούσας καὶ πιστεύσας, ἀνέστη πλήρης πεποιθήσεως καὶ χάριτος εἰς πόλεμον.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν περὶ τὸν Γάγγην θεοσοφικῶν δοξασιῶν, μικρὰ τις σύγκρισις τῶν ἀναλόγων ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφημάτων ἀναδείξει ἴσως ὠφελίμους τινὰς ἀληθείας, καθὼς καὶ ἐκ τῆς προστρίψεως τῶν σωμάτων φωτεινοὶ ἀναφαίνονται σπινθῆρες.

Ἡ ἀρχαιοτέρα ἐν Ἑλλάδι πνευματικὴ φιλοσοφία ἦν αἱ ἀριθμητικαὶ θεωρίαι τοῦ Πυθαγόρου, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία ἢ Σαγκχία, ἤτοι ἡ ἀριθμητικὴ φιλοσοφία τοῦ Καπίλα (1), ἥτις καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀσίαν καὶ Αἴγυπτον ἐπρεσβεύετο ὡς φιλοσοφικὸν σύστημα, καὶ ὡς θεοσοφικὸν δόγμα (2).

Ὁ Πυθαγόρας υἱὸς τοῦ Μνημάρχου ἢ Μνησάρχου ἦν ἀπόγονος τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας Ἀγκαίου, τοῦ συστήσαντος ἀποικίαν εἰς τὴν νῆσον Μελάμφυλλον, καὶ Σάμον ἀντὶ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμης ὀνομάσαντος. Ἐκ τούτου κατάγεται ὁ Μνήμαρχος πατὴρ τοῦ Πυθαγόρου, γεννηθέντος 500 π. Χ. περίπου ἔτη (3).

Οὗτος παιδευθεὶς ἐν Ἑλλάδι καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πᾶσαν τὴν ἐγκύκλιον μάθησιν (« ποικίλοις παιδεύμασι καὶ ἀξιολογοτάτοις ») (4) παρὰ τῶν δοκιμωτέρων σοφῶν Κρεοφίλου,

(1) Langlois monum. litt. de l'Inde. ch. I. p. 15.

(2) Παραβάλλουσι τινὲς τὸν Πυθαγόραν ὡς πρὸς τὸν Καπίλαν, καὶ τὸν Βεᾶσαν ὡς πρὸς τὸν Πλάτωνα. Langlois αὐτόθι.

(3) Λέγεται δ' οὖν Ἀγκαῖον τὸν κατοικήσαντα τὴν Σάμην τὴν ἐν Κεφαλληνίᾳ, οἰκῆσαι νῆσον Μελάμφυλλον, προσαγορεύσας τε τὴν πόλιν Σάμον, ἀντὶ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμης. Φασὶ τοίνυν Μνήμαρχον, τὸν Πυθαγόραν γεννήσαντα, ἐκ ταύτης εἶναι τῆς οἰκίας καὶ τῆς συγγενείας τοῦ Ἀγκαίου. Ἰάμβλ. Χαλ. Βίος Πυθ. κεφ. 6'. σελ. 19—30. Ἐκδ. Kiessling. Στράβ. βιβλ. ιδ'. §. 15. Ἐκδ. Κοραῖ. Γαλλ. μετὰφρ. Τ. IV. βιβλ. XIV. σελ. 280.

(4) Ἰάμβλιχος αὐτόθι, σελ. 24.

λέγω, Φερεκύδου, Ἀναξιμάνδρου, Θαλή (1), ἐδιδάχθη ὕστερον τὸν ἱερόν λόγον παρὰ τῶν ἱερέων τῶν προϊσταμένων εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς θεολογούμενα ἐπιμελῶς ἐγνώρισεν (2). Ἀκολούθως, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Θαλήτος, πλεύσας εἰς Σιδόνα ἐμυήθη τὰ ἐν ἀπάσῃ τῇ Συρίᾳ μυστήρια, καὶ τὰς τελετὰς τὰς ἱερουρουμένας ἐν Τύρῳ καὶ Βίβλῳ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Συρίας μέρη (3). Ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς Αἴγυπτον πρὸς τοὺς ἐν Μέμφιδι καὶ Διοσπόλει ἱερεῖς, ὅπως καλλιόνων, καὶ θειοτέρων καὶ ἀκραιφνῶν μεθέξειν μνημάτων (4). Ἐνταῦθα ὑπομείνας γενναίως πολλὰς καὶ παντοίας δοκιμασίας, εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἄδυτα, καὶ ἐν διαστήματι δύο καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἤκουσεν, εἶδε καὶ ἔμαθε τὰ παρὰ πᾶσιν ἀπόρρητα, ἀόρατα καὶ ἀπόκρυφα (5). Ἐπανελθὼν δ' εἰς Χαλδαίαν ἐδιδάχθη ἐν διαστήματι δώδεκα ἐτῶν παρὰ τῶν ἱερέων, ἱεροφαντῶν, ἀρχιπροφητῶν, μάγων καὶ ραββίνων πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς θεολογούμενα, καὶ τὰ παρὰ πᾶσι τούτοις ἅγια καὶ ἄρρητα πρᾶσθευόμενα, μηδένα τῶν ἐπί σοφίᾳ καὶ θειότητι διασήμων ἀνδρῶν παρατρέξας, μηδεμίαν μυσταγωγίαν ἢ τελετὴν τῶν ὅπωςδῆποτε τιμωμένων παραβλέψας (6).

(1) Μετὰ τὸν Κροφίλον πρὸς Φερεκύδην διεπόρθησε καὶ πρὸς Ἀναξιμάνδρον καὶ πρὸς Θαλῆν. Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 30—32.

(2) Νῦν δὲ σχεδὸν ἅπασι τοῖς τῶν ἱερῶν προϊσταμένοις παραβαλὼν αὐτὸν καὶ ἐγχειρίζων, ὡς ἂν καὶ τὰ θεῖα κατὰ δύναμιν αὐτάρκως ἐκδιδάχθειν. Πορφύρ. Β. Πυθαγ. καὶ Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 26.

(3) Πορφ. καὶ Ἰάμβλ. αὐτόθι, σελ. 38.

(4) Αὐτόθι σελ. 37—38.

(5) Δύο δὲ καὶ εἴκοσι ἔτη κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀδύτοις διετέλει μυσόμενος πάσας θεῶν τελετὰς. Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 50.

(6) Ἀφίκετο δὲ καὶ πρὸς Αἴγυπτίους καὶ πρὸς Ἄραβας, Χαλδαίους, Μάγους,

Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Πυθαγόρας καὶ αἱ θεωρίαι αὐτοῦ συγκεφαλαιουῖσιν, οὕτως εἰπεῖν, πᾶσαν τὴν φιλοσοφίαν καὶ θεοσοφίαν τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας, ὅπερ καὶ παρὰ τῶν συγγραφέων βεβαιοῦται. «Φασὶ δὲ σύνθετον ποιῆσαι τὴν θείαν φιλοσοφίαν καὶ θεοραπίαν, ἃ μὲν μαθόντα παρὰ τῶν Ὀρφικῶν, ἃ δὲ παρὰ Χαλδαίων, Αἰγυπτίων καὶ μάγων κτλ. (1). «Ἐκ δὲ τῆς περὶ ταῦτα τὰ ἔθνη πλάνης ὁ Πυθαγόρας τὸ πλεῖστον τῆς σοφίας ἐνεπορεύσατο,» λέγει ὁ Πορφύριος· ὁ δὲ Εὐσέβιος ὁμολογεῖ, «τὴν πᾶσαν σοφίαν ἐξ ἐράνου συστήναι, καὶ τὰ κάλλιστα ἐμπορευθῆναι εἰς φιλοσοφίαν παρὰ τῶν βαρβάρων.»

Ὁ Πυθαγόρας, συστήσας διδασκαλεῖον κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀναχωρητηρίων, εἰσήξεν εἰς αὐτὸ τὴν τῶν Ὀμακῶν ὁμοδημίαν, καὶ συμβολικῶς ἐδίδασκε τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἢ ἐποπτικὴν φιλοσοφίαν, ἀπαιτῶν παρὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐχεμυθίαν, εὐπειθειαν, σωφροσύνην, ἐγκράτειαν καὶ καθαριότητα ψυχῆς τε καὶ σώματος. Οἱ δὲ τῶν ἐποπτικῶν δογμάτων ἀκόλουθοι, Σεβαστοὶ ἢ Θεωρητικοὶ καλούμενοι, ἐκτὸς τῶν εἰρημέων ἀρετῶν, ἤσκουν τὴν ἀπάθειαν, ζῶντες ἐν ἀγιότητι καὶ

Ἑβραίους κτλ. Ἰάμβλ. καὶ Πορφ. αὐτ. σελ. 22. Συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο οὐ μόνον οἱ κοσμικοὶ συγγραφεῖς παλαιοὶ καὶ νέοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες, Κύριλλος, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, Ἀμβρόσιος, Εὐσέβιος κλπ. Ὁ δὲ Κλήμης Στρ. 1. σελ. 131 ὀνομάζει καὶ τοὺς ἀρχιπροφῆτας λέγων· «Ἰστορεῖται Πυθαγόρας μὲν Σώγχιδι τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιπροφῆτῃ μαθητεῦσαι· Πλάτων τῶν Σαχνούφιδι τῷ Ἡλιοπολίτῃ· Εὐδόξος δὲ Κοκούφιδι κ.τ.λ.»

(1) Ἰάμβλ. αὐτ. κεφ. κη. σελ. 318. Πορφ. αὐτ. καὶ σχολ. σελ. 145. Ἡρόδ. Εὐτέρ. 81. Ἰσοκ. πρὸς Βούσιριν. Ἴδε ἱστορ. τῆς φιλοσ. παρὰ Ριττέρου καὶ Βράνδου ἐγγειρ. τῆς φιλοσοφ. τ. 1. σελ. 418. καὶ ἐφεξῆς. Tiedem. Griechelands Erste. phil. p. 213.

θειότητι, ἐν ἰσότητι καὶ ταυτότητι, διηγεκῶς μελετῶντες ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ ἀπόρρητα, καὶ ἐν θεωρίᾳ τῶν θείων διάγοντες, σύμφωνον τῇ θεωρίᾳ τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς ἔχοντες· « ἀγνεύειν, λέγοντες, προσήκει τοὺς σπουδαίους· » ἔνεκα τούτου ἀπητεῖτο ἡ ὑπεροχὴ τῆς διανοίας ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων, τῶν αἰσθητῶν, τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐπομένως ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ἡ τῶν παθῶν νέκρωσις (1), ὡς ἴδομεν καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ. Τριῶν παθῶν ἀποχὴν διδάσκει ὁ Βεάσας· φιληδονίας, πλεονεξίας, θυμοῦ (Γιτ. σελ. 18, §. 45)· τούτων καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (2). Πρέπει, λέγουσιν ἀμφότεροι, ὅπως ἀπαλλαγεῖσα ἡ ψυχὴ ἀπὸ παντὸς τοῦ σωματοειδοῦς, φιλῶ τῷ νῷ τὸ θεῖον ἐποπτεύειν (3). Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Βεάσας καὶ ὁ Πυθαγόρας, γίνεται ἑαυτοῦ βελτίων 1^{ον} ἐν τῷ ἀποθνήσκειν, ἡγουν ἐν τῇ νεκρώσει τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῆς· 2^{ον} ἐν τῇ θεωρίᾳ, ἡγουν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐνώσει αὐτοῦ τῇ πρὸς τὸ Θεῖον (ἀνάγκη γὰρ προσιόντα τοῦ ἀχράντου, χωρίζεσθαι αὐτὸν πάσης κακίας)· 3^{ον} καὶ ἐν τῇ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀλό-

(1) Φυγαδευτέον πάση μηχανῇ, καὶ περικοπτέον πυρὶ, καὶ σιδήρῳ καὶ μηχαναῖς παντοίαις κτλ. Πορφ. αὐτ. σελ. 52. σχολ. σελ. 169. Ἰάμβλ. κηφ. 7. σελ. 74.

(2) Τὰς αἰτίας δεῖ ἀναιρεῖν, δι' ἧς ἀδικεῖν πέφυκεν ἄνθρωπος· φιληδονίαν μὲν ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι ταῖς διὰ τοῦ σώματος· πλεονεξίαν δ' ἐν τῷ κερδαίνειν· φιλοδοξίαν δ' ἐν τῷ καθυπερέχειν τῶν ἴσων τε καὶ ὁμοίων. Κλεινίου Ταραντίου Πυθαγορείου παρὰ Σγοβ. περὶ ἀρετῆς Α. §. 66. Τ. Ι. σελ. 30. Ἐκδ. Ὄξον.

(3) Ἐπιστρέφει τὴν ψυχὴν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τε τῶν ἐκτὸς, καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων παθῶν καὶ τοῦ σώματος. Συμπλ. εἰς Ἐπικτ. ἐγχειρ.—Βούλεται Πυθαγόρας, λέγει καὶ ὁ Κλήμης, ὡς δεῖ ἀποστραφέντες τῶν αἰσθητῶν φιλῶ τῷ νῷ, τὸ Θεῖον ἐποπτεύειν. Στρ. 5. σελ. 249. Πορφ. καὶ Ἰάμβλ. κηφ. 16—20—23—31 καὶ ἰφιξῆς.

γων ζώων εὐποιία· Θεοῦ γὰρ καὶ τοῦτο καὶ θείας μιμήσεως (1).

Τὰ πρώτιστα καὶ κυριώτερα δόγματα τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας εἰσί·

Πρῶτον. Ἡ ἐννοια τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ· εἷς Θεὸς ἐν πάντεσιν· αὕτη ἐστὶν ἡ κυρίως ὑπαρξίς, ἣν Βράχμα καλοῦσιν οἱ Ἴνδοί· μονάδα δ' ἀπόλυτον, ἀρχικὴν καὶ αἰδιον οἱ Πυθαγόρειοι, ἐξ ἧς τὰ πάντα, λέγει ὁ Φιλόλαος· αὕτη δὲ ἐξ οὐδενός· ἀγεμῶν καὶ ἀρχῶν ἀπάντων Θεός, εἷς αἰεὶ ἐὼν, μόνιμος, ἀκίνατος, αὐτὸς αὐτῷ ὅμοιος (2). Δύο δὲ ἀρχαὶ τῶν ὄντων καὶ τῆς κοσμογονίας· καθότι ἐκ τῆς ἀκατάληπτου οὐσίας τῆς μονάδος παράγεται ἡ ἀόριστος δυάς, ἧγγουν ἡ ὕλη καὶ τὸ πλῆθος (3)· ὅθεν ὁ Φιλόλαος λέγει τὴν δυάδα σύνευνον τοῦ Κρόνου, ἧγγουν συνυπάρχουσαν καὶ συναίδιον τῇ μονάδι, ἐξ ἧς παρήχθη. Ἡ φύσις, ἀκολουθεῖ, ἀρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος ὁ κόσμος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα . . . ἀνάγκη δύο ἀρχὰς ἤμεν

(1) Ἀνωνύμου βίος Πυθ. παρὰ Φωτίου. Ἰδὲ Πορφ. Ἐκδ. Kiessling σελ. 102—104—106. Ὁ αὐτὸς λέγει παρακατιῶν· ὑπερτεροῦντος τοῦ ἐν ἡμῖν Θεοῦ (τῆς λογικῆς ψυχῆς) ἀναγόμεθα ἐπὶ τὰ κρείττω· ἐπικρατήσαντος δὲ τοῦ θηριώδους (τῆς σαρκός), ἐπὶ τὰ χείρω. Ἐὰν οὖν τις θεραπεύσῃ τὸ ἐν ἡμῖν Θεῖον, δυνήσεται ἐκάστη τῶν ἄλλων δυνάμεων εἰς δέον χρήσασθαι· αὐτ. σελ. 115—116. Τοῦτο εἶδομεν καὶ ἐν τῇ ὑπεροχῇ τῶν ιδιοτήτων Σάτθας, Ράγας, καὶ Τάμας.

(2) Ἰδὲ τὰ τεμ. φ. Φιλολ. ἐκδοθέντα παρὰ Βοικκίου, καὶ Ἰάμβλ. αὐτ. κεφ. 28. σελ. 308. « Τὰν ἀριθμῶν οὐσίαν αἰδιονεῖναι μὲν ἀρχὴν προμαθεστατήν τῷ παντι τὸς οὐρανῷ καὶ γᾶς καὶ τὰς μεταξύ φύσις, ἐτι δὲ καὶ διμονας ρίζαν. » Φιλολ. αὐτ.

(3) Ἡ μὲν μονὰς τὸ ποιητικόν, ὅπερ ἐστὶ νοῦς, ὁ Θεός· ἡ δὲ δυάς τὸ ὀλικόν καὶ παθητικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὄρατος Κόσμος. Πλούτ. ἀρεσ. φιλ. κεφ. 3.— Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν μὲν μονάδα Θεὸν καὶ τ' ἀγαθόν· τὴν δ' ἀόριστον δυάδα τὸ ὀλικόν πλῆθος καὶ τὸ κακόν. Στοβ. Ἐκλογ. βιβλ. 1. σελ. 58. Ἀριστετολ. περὶ οὐρανοῦ· Φιλόλ. Βοικκίου σελ. 46.

τῶν ὄντων (1). δύο ἐπομένως εἰσὶ καὶ οἱ ὄροι ὁ τῆς ταυτότητος καὶ ὁ τῆς ἑτερότητος· ὁ τοῦ ἀμεταβλήτου καὶ ὁ τοῦ μεταβλητοῦ· ὁ τοῦ ἀμερίστου καὶ ὁ τοῦ μεριστοῦ· ὁ τοῦ ταύτου καὶ ὁ τοῦ θατέρου, κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Πυθαγόραν (2). ὥστε ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ αἰδιος μονάς· ἐκ δὲ τῆς μονάδος (εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου) ἀόριστον δυάδα, ὡς ἂν ὕλη τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστήναι (3). Ἐπειδὴ δὲ ἡ δυάς γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀγέννητον καὶ ἀναρχον μονάδα, καὶ ἐξ αὐτῶν πάντες οἱ ἀριθμοὶ καὶ πάντα τὰ ὄντα, βεβαιοῦσιν οἱ Πυθαγόρειοι, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς εἷς, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐκτὸς τῆς διακοσμήσεως, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ ὄλος, ἐν ὄλῳ τῷ κύκλῳ τῆς ἀρρήτου κοσμοποιίας, ὡς ὁ Φιλόλαός φησιν, ὁ ἐν Φιλήβῳ Πλάτων (4), καὶ ὁ Βεάσας ἀποφαίνεται λέγων, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῷ παντί, καὶ τὸ πᾶν ἐν τῷ Θεῷ· ἐξ ὧν γίνεται καταφανῆς ἡ ταυτότης τῆς δοξασίας, τῆς ἀπορροίας καὶ τοῦ πανθεισμοῦ τῶν θεοσόφων Ἰνδῶν, καὶ τῶν Πυθαγορείων.

Δεύτερον. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἣν ἐπρέσβευον ἑκπαλοὶ οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας. Πυ-

(1) Φιλολ. αὐτόθ.

(2) Ἔτερον γὰρ καὶ ἑτερότητα οἱ πηλαῖοι οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πυθμενικῶς ἐν τῇ δυάδι ἐθεώρουν. Ταῦτόν δὲ καὶ ταυτότητα ἐν τῇ μονάδι, ὡς ἐν διόδοισι ἀρχαῖς τῶν ὄλων. Καὶ Νικομ. εἰσαγ. ἀριθ. σελ. 129. — Περφ. αὐτ. σελ. 84. Στοβ. καὶ Ἄριστ. αὐτ. Ἀλέξαν. ἐν ταῖς τῶν φιλοσ. διαδοχαῖς παρὰ Λαερτίῳ βιβλ. VIII. 25. σελ. 507.

(3) Διογ. Λαερ. αὐτ. Πλούτ. ἀρεσ. φιλ. κεφ. 3, Βουθήρου περὶ ἀριθ. παρὰ Στοβ. Ἑλλ. φυσ. 5. Ἄριστ. μετὰ τὰ φυσ. I. 5. Σεξτ. Ἐμπ. ὑποτ. III, 152. Συγκατατίθεται εἶναι ἐκ περαινόντων ἄμα καὶ ἀπείρων συνιστᾶναι τὸν κόσμον· κατ' εἰκόνα δηλονότι τοῦ ἀριθμοῦ. Καὶ γὰρ οὗτος σύμπαξ ἐκ μονάδος καὶ δυάδος σύγκειται, ἀρίτου καὶ περιττοῦ. Νικομ. ἀριθ. T. I. σελ. 59.

(4) Πλάτ. εἰς Φιλήβ. καὶ Πρόκ. Θεολογ. βιβλ. I. σ. 26. Ἄριστ. μετὰ τὰ φυσ. A. 5. Φιλολ. Βοικ. σελ. 45—47.

θαγόρας γὰρ ὁ Σάμιος πρῶτος ἐτολμησεν εἰπεῖν, ὅτι αὐτῷ τὸ μὲν σῶμα τεθνήξεται, ἡ δὲ ψυχὴ ἀναπτᾶσα οἰχῆσεται ἀθανῆς καὶ ἀγήρωσ (1). Ἡ δὲ τῆς ψυχῆς διαμονὴ καὶ αἰδιότης ἐν τοῖς μάλιστα τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων γνώριμόν ἐστι καὶ περιδύοτον (2).

Ἐπίτετον. Ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις καὶ παλιγγενεσία τῆς ψυχῆς, ἣν περιπόλησιν τῆς ψυχῆς ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι (3).

Ἐτάρτον. Ἡ μετὰ θάνατον τιμωρία τῆς ψυχῆς τοῦ κακοῦ, καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἢ αἰδιος μακαριότης τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγαθοῦ (4). ἐπομένως ἡ μὲν ἀκάθαρτος καὶ ἀμαρτιῶν πλήρης ψυχὴ τοῦ φαύλου, τοῦ φιληδόνου, τοῦ πλεονέκτου κτλ., μετὰ τὸν φυσικὸν χωρισμὸν, οὔσα ἀθάνατος τιμωρεῖται ἢ μετενσωματοῦται πλανωμένη εἰς παντοίων ζῶων γένη κατὰ τινὰς περιόδους χρόνων, καθὼς ἀνακαινίζεται πᾶσα ἢ κτίσις, κατὰ διαφοροὺς κοσμικὰς περιόδους, ἣν γενικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὄλων ὠνόμαζον. «ὅτι κατὰ περιόδους τὰ γινόμενά ποτε, πάλιν γίνε-

(1) Μάξ. ὁ Τυρ. λ. ις'. σελ. 148. Πορφ. αὐτ. σελ. 40. Ἀθάνατον εἶναι φησὶ τὴν ψυχὴν. Ἡρόδ. Εὐτέρτη § 123. σελ. 408. Ἐκδ. Schweigh. Ἔνιοι διίσχυρίζονται, ὅτι ὁ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου Φερεκύδης πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἶπεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος. Pherecydes Syrius primus dixit animos hominum sempiternos. Cicer. Tuscul. Dispt. lib. I. §. XVI.

(2) Πορφ. αὐτ. σελ. 40. Πρῶτον μὲν ὡς ἀθάνατον εἶναι φησὶ τὴν ψυχὴν. Ἰδε καὶ σχολ. 159—162.

(3) Ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσιν. Λασρ. αὐτ. σελ. 570—576.—ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος, εἰς ἄλλο ζῶον ἀεὶ γινόμενον ἐσθύεται. Ἡρόδ. Εὐτερ. §. 123.— Πρῶτον μὲν ὡς ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν, εἶτα μεταβάλλουσιν εἰς ἄλλα γένη ζῶων. Ἰάμελ. καὶ Πορφ. αὐτ. σελ. 40.

(4) Πρόκλ. ἐν Τιμ. Πλάτ. β. ε. σελ. 329.

(4) Ὁ Πλάτων θεωρεῖται ὡς

ὡς τὸν Πλάτωνα § κ' ἀναφύσθ

ται, τὸ δὲ σῶμα διαλύεται » (1). Ἐπομένως ἡ ψυχὴ μόνη τοῦ ἀπαθοῦς θεωρητικοῦ, ἢ μηδέποτε ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θεοῦ ἀποστᾶσα· ἢ ἐν θεοφροσύνῃ, κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἐν θεοκρασίᾳ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους βιώσασα, χωριζομένη ὀλοτελῶς τοῦ σώματος, ἀνέρχεται εἰς οὐρανόν, καὶ αἰδίως ἐνοῦται μετὰ τοῦ αἰδίου Θεοῦ (2). Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετδόν, καὶ ὁ ἀνώτατος ὄρος τῶν θεοσόφων, καὶ θεωρητικῶν. Ὅθεν τὸ πρῶτιστον παράγγελμα αὐτῶν εἶναι ἢ διὰ τῆς διηνεκοῦς μελέτης καὶ ἀπαθείας θεωρία, καὶ ἔνωσις· καὶ ὁ διὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς τῶν παθῶν νεκρώσεως χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ ἡ οὕτω προσέγγισις αὐτῆς εἰς τὸ Θεῖον. Ὁ βίος ἐπομένως ἀμφοτέρων, θεοσόφων τε καὶ θεωρητικῶν, ἀποκαθίσταται θεῖος· οὐδ' ἔξοστιν, ἔλεγον οἱ τελευταῖοι, διασπᾶν καὶ ἀποχωρίζειν ἐν μηδεμίᾳ περιστάσει τὴν ἐν ἡμῖν θεῖαν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἀνάγκη, λέγει ἀφ' ἐνός ὁ Βεάσας, ζῆν ἐν θεοφροσύνῃ· οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, κατὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν

(1) Τὴν περιήλυσιν δὲ αὐτῇ γίνεσθαι ἐν τρισχιλίοισι ἔτεσιν. Ἡρόδ. Εὐτέρπη. Τὴν ἐννοίαν δὲ ταύτην, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, λαβόντες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀσιαγῶν, ἐχρήσαντο τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων (ὁ Φερεκύδης, Πυθαγόρας, Πλάτων κλπ.) ὡς ἰδίαν ἐσωτῶν ἐοῦσαν· τῶν ἐγὼ εἰδὼς τὰ οὐνόματα, οὐ γράφω. Ὁ δὲ Πορφύριος λέγει· ἡ μὲν ψυχὴ ἀθάνατος, εἴτα μεταβάλλουσα εἰς ἄλλα γένη ζῶων, ἢ ἄλλα σώματα ἀνθρώπων . . . καὶ ὅτι πάντα τὰ γινόμενα ἐμψυχα ὁμογενῆ δεῖ νομίζειν, σελ. 41—42· ἐξ οὗ φαίνεται πρῶτον ὁ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ζῶων οἶκτος καὶ ἡ συμπάθεια τῶν Ἰνδῶν καὶ Πυθαγορείων· καὶ δεύτερον ὅτι ἀμφοτέροι ἐφρόνουσι γενικὴν τινα ψυχὴν τοῦ παντός· ὅθεν καὶ ὁ Πλούταρχος ἀποφαίνεται λέγων « τὴν ψυχὴν ἐξιοῦσαν » εἰς τὴν τοῦ παντός ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές. » Ἀρεσκ. φιλοσ. βιβ. Δ'. κεφ. 7.

(2) Πρόκλ. εἰς τὸν τοῦ Πλάτ. Τίμ. βιβ. Ε. σελ. 329. Ἴδε τὸν τοῦ Πλάτωνος Φαίδωνα καὶ Ἱεροκλέα αὐτόθι.

ῥῆσιν, ζῆν ἐν θεοκρασίᾳ. Ὅθεν ἡ ψυχὴ, ἐλευθέρα ἀπὸ πάσης σωματικῆς καὶ κοσμικῆς φλυαρίας, καὶ ὁλως καθαρὰ καὶ ἡγιασμένη, τὸ ἀγνόν, καὶ ἅγιον Θεῖον θεωρεῖ: « οὕτως ἔσσει, τὸν τεῦθεν, ἀθάνατος, καὶ Θεὸς ἄμβροτος » διότι μετὰ τὴν νέκρωσιν μόνην τῶν παθῶν, ἡ θεοποιία ἡμῶν γίνεται, οὐχὶ κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ἐκ προκοπῆς ἐπιγενομένη (1). Ταῦτα δὲ πάντα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνώσεως, ἤτοι τῆς ἀποθεώσεως τῆς ψυχῆς (2), ἣτις ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετόν, ὁ ἀνώτατος ὅρος τῶν θεολόγων, τῶν πόνων τὸ κάλλιστον, ὁ τελειότατος καρπὸς, τὸ πάνυ ἀγαθόν: ἤγουν « οἰκειῶσαι καὶ ἀναγαγεῖν πρὸς τὸ ὄντως καλόν, τὸ ὑψιστον Θεῖον· τούτοις γὰρ καὶ τοῖς τοιούτοις, λέγει ὁ Πυθαγόριος Ἱεροκλῆς, καὶ τὸ τῆς ἀποθεώσεως ἀπόκειται γέρας » (3).

Ὁ δὲ Πλάτων, (4) θεωρούμενος ἕννατος τοῦ Πυθαγόρου διάδοχος, θέλων ἵνα δείξῃ τὴν Πυθαγόρειον πηγὴν τῶν ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ Φαίδωνος κενοφανῶν ἰδεῶν, παρί-

(1) Παρήγγελον γὰρ θαμὰ ἀλλήλοις μὴ διασπᾶν τὸν ἐν ἑαυτοῖς Θεόν· οὐκοῦν θεοκρασίαν τινα, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἐνώσιν, καὶ τὴν τοῦ νοῦ, καὶ τὴν τῆς θείας ψυχῆς κοινωνίαν ἀπέβλεπε πᾶσα σπουδὴ δι' ἔργων τε καὶ λόγων. Ἰάμβλ. αὐτ. κεφ. 33. σελ. 470. Ἱεροκ. αὐτόθ. σελ. 313—314. ὑπομ. εἰς τὰ χρ. ἔπη τοῦ Πυθαγ.

(2) Ἱεροκλ. αὐτόθι.

(3) Ἱεροκλ. χρυσ. ἔπη αὐτόθι.—Ὅτι καὶ Πυθαγόρας, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης τοιαῦτα (ὡς οἱ Ἴνδοι) λέγουσι· Στράβ. βιβλ. ΙΕ. Ἰνδικὴ §, 65, §. 68. Ἰδὲ καὶ Πλούταρχ. εἰς βιβλ. Ἀλεξαν.—Ἀρρίαν. βιβλ. 7.—Κλημ. Ἀλεξ. Στρ. Γ' 7.—Πορφ. περὶ ἀποχ. βιβλ. Δ' 6.—Φιλόστρ. βίον Ἀπολλ. βιβλ. Γ' κεφ. 4—5. Καὶ Παλλάδιον περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἔθνων καὶ τῶν Βραχμάνων. ἐκδ. Λονδίνου 1668. Ἐν ἧ περιέχεται διατριβὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβροσίου de Moribus Brachmanorum, καὶ τινος ἀνωνύμου de Brachmanibus.

(4) Ὁ Πλάτων θεωρεῖται ἕννατος τοῦ Πυθαγόρου διάδοχος.

στησιν ἀκροατὰς τοὺς Πυθαγορείους Κέβητα, καὶ Σιμμίαν, καὶ αὐτὸν τὸν Ἐχεκράτην, ἄνδρα ἐπίσημον, ἀκριβῶς διατηρήσαντα μέχρι τέλους τὰς ἀρχὰς τοῦ Πυθαγόρου (1). Οὗτοι καὶ τινες ἄλλοι, συνελθόντες εἰς τὸ δεσμωτήριον τὴν τελευταίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλεν ἵνα πῖη ὁ Σωκράτης τὸ κώνειον, εὔρον αὐτὸν ἐν θεωρίᾳ φιλοσοφοῦντα (2).

○ Πρῶτον. Περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

○ Δεύτερον. Περὶ τῆς μετὰ τὸν θάνατον ὀλβιότητος τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῆς τιμωρίας τῶν κακῶν καὶ φαύλων (3).

Περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἀντικειμένων ὁμιλεῖ ὁ Βεάσας ἐν τῇ Γιτᾶ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς περὶ τὴν Κουρουξέτραν μάχης, καὶ ὁ Σωκράτης τὴν τελευταίαν ὥρην τῆς ζωῆς του· ἀμφοτέροι, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέναντι τοῦ θανάτου.

○ Οἱ θεοσόφοι Ἴνδοι καὶ Αἰγύπτιοι· ὁ Πυθαγόρας καὶ

(1) Τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων Ξενοφίλος καὶ Ἐχεκράτης Διογ. Λαερτ. Ἦσαν δὲ οἱ σπουδαιότατοι τῶν Πυθαγορείων Φάτων καὶ Ἐχεκράτης . . . Ἐφύλαξαν οὖν τὰ ἐξ ἀρχῆς ἦθη καὶ μαθήματα ἕως εὐγενῶς ἠφάνισθησαν. Ἰάμβλ. Β. Πυθ. § 250—251. Ὁ Κικέρων παρατηρεῖ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας μέχρι Σωκράτους καὶ Πλάτωνος συνέχειαν τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι ἰδεῶν. Cic. de finib. V. 29.

(2) Δὲν ἀναφέρω τὰς περὶ κοσμογονίας δοξασίας τοῦ Πλάτωνος, αἵτινες συμφωνοῦσι, κατὰ μέγα μέρος, ὡς πρὸς τὰς θεωρίας τοῦ Πυθαγόρου. « Κινουμένην (τὴν ὕλην) ἀτάκτως, εἰς τάξιν ὁ Θεὸς μετήγαγεν » ὥστε τὴν ὑπάρχουσαν κατ' αὐτὸν ὕλην ἐκ τῆς ἀκοσμίας, εἰς κόσμον ὁ Θεὸς μετήγαγε. Καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ Θεὸς δημιουργήσας τὴν μηδόλως ὑπάρχουσαν πρότερον ὕλην, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ ὑπαρξιν καὶ κόσμον.

(3) Ἄλλὰ περὶ ψυχῆς ἐφιλοσόφει, καὶ περὶ τῆς ἐν ᾧδου ἐξηγεῖτο, ὅποσα μὲν ἀγαθὰ ἐκεῖ περιμένει, ὅποσα δὲ κακίαν, τιμωρήματα καὶ κολαστήρια. Θεμισίλ. λ. 11. σελ. 58.

ὁ Πλάτων διήρουν τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, εἰς ἐξωτερικὴν καὶ πάνδημον, καὶ εἰς ἐσωτερικὴν θεϊαν καὶ ἀπόρρητον, ἣν πρὸς μόνους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ μεμυημένους μετ' εὐλαβείας ἐκοινοποιοῦν. Αὐτὴν διδάσκει ὁ Κρισνάς πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Ἀρζούναν· αὐτὴν ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων πρὸς τοὺς ἐπιστηθίους αὐτῶν μαθητάς.

Τρία ἐν τῷ Φαίδωνι, καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ διακρίνονται: ψυχὴ, σῶμα, καὶ ἡ τούτων προσωρινὴ σχέσις ἢ σύνδεσμος, ἣτις ἐστὶ τὸ κυρίως ἐγὼ, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ.

Ἀποδεικνύει ἐκεῖ ὁ Βεάσας, καὶ ἐνταῦθα ὁ Πλάτων, διὰ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐπειχειρημάτων, ὅτι αἱ δύο οὐσίαι διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἢ μία τῆς ἄλλης. Ἡ μὲν ψυχὴ ἐστὶν ἐνεργητικὴ, ἄυλος, ἐπομένως ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος· τὸ δὲ σῶμα ἀδρανές, ὑλικόν, ἀκολούθως μεταβλητὸν, καὶ φθαρτόν. Εἰς τὴν πρώτην ἀνήκει ὁ λόγος, ἡ ἀλήθεια, ὡς εἰς ὅλα τὰ ὁμογενῆ αὐτῆς· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἡ ἄγνοια, ἡ ἀλογία, καὶ ἡ ἀπάτη, ὡς εἰς πᾶσαν τὴν ὁμογενῆ αὐτοῦ ὕλην. Οὔτε ἡ ψυχὴ μόνη, οὔτε τὸ σῶμα μόνον ἀμαρτάνει· ἀλλ' ἐν τῇ σχέσει τῶν δύο οὐσιῶν κεῖται ἡ ἀπάτη, ἐνθα εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις, τὰ πάθη, αἱ ὀρέξεις, τὸ ἐπιθυμητικόν ὄλον καὶ φανταστικόν, καὶ παθητικόν. Ὁ καιρὸς ἐπομένως τῆς σχέσεως τῶν δύο οὐσιῶν, ἐστὶ λίαν ἐπικίνδυνος. Διότι ἡ ψυχὴ, ἀφ' ἐνός ἐφαπτομένη τῆς ταυτότητος, εἰς ἣν πρόσκειται ἡ ἀλήθεια, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἑτερότητος, εἰς ἣν πρόσκειται τὸ πλῆθος καὶ ἡ ἄγνοια, ἀποκαθίστησιν ἐπικίνδυνον τὴν ἐν τῷ βίῳ πάλιν αὐτῆς· ὥσε ἂν ὑπερισχύσῃ ἡ ψυχὴ, φθάνομεν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Εἰλικρινοῦς, τοῦ ὄντως Καλοῦ· εἰ δὲ ὑπερτερῆσῃ τὸ σῶμα καὶ αἱ ὀρέξεις αὐτοῦ, φθάνομεν εἰς

τὴν ἀπάτην, ἣτις ἐστὶν αἰτία πλάνης, καὶ μυρίων ἀτοπημάτων. Ὁ καιρὸς λοιπὸν οὗτος, λέγει ὁ Πλάτων, (ὡς ἐν τῇ Γιτᾶ ὁ Βεάσας), ἀπαιτεῖ μεγίστην φροντίδα· καθότι δὲν πρόκειται « ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου, ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς παντοδαπῆς ζώης τῆς ἀθανάτου ψυχῆς. » Καὶ ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Πλάτωνα, « ὅταν ἡ ψυχὴ τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ διὰ τοῦ σώματος σκοπεῖν), τότε ἔλκεται ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ σώματος) εἰς τὰ μεταβλητὰ, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταραττεται καὶ ἰλιγγιᾶ, ἅ τε τοιούτων ἐφαπτομένη· ἀνάγκη πᾶσα ὅπως, νικήσασα τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τοῦ σώματος χωρισθεῖσα, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ σκοπῆ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρὸν καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον, καὶ ὡς συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ, αἰεὶ μετ' ἐκείνου τε γίνεται· τότε μόνον πέπαυται τοῦ πλάνου, καὶ αὐτὸ θεωρεῖ τὸ Ἀληθές » (I).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχὴ, φθάσαι θέλουσα εἰς τὸ Ἀληθές, ἤτοι τὴν θεῖαν γνῶσιν, μεταχειριζομένη τὸ σωματοειδὲς ταραττεται καὶ ἰλιγγιᾶ, δῆλον ὅτι πρέπει ἐξάπαντος ἵνα νικήσῃ αὐτὸ, λέγει ὁ Πλάτων, ὅπως θεωρήσῃ αὐτὴ καθ' αὐτὴ, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ Ἀληθές. Φθάνει δὲ εἰς αὐτὸ ἐν τῷ λογίζεσθαι· λογίζεται δὲ ὅτε, χωριζομένη ἀπὸ τὴν ταραχὴν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιχειρῆ σκοπεῖν αὐτὴ καθ' αὐτὴ εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρωμένη· ὥσε δυοῖν θάτερον, λέγει, ἢ οὐδέποτε ἀποκτᾶ τις τὴν σοφίαν, ἤτοι τὴν θεῖαν γνῶσιν, ἢ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ψυχῆς

(1) Ὅστις δὲ συστέλλων ἔλκει τὰς ἑαυτοῦ αἰσθήσεις ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν παντάπασιν, καθάπερ ἡ χελώνη τὰ ἑαυτῆς μέλη, τούτω ἐστὶ θεοφροσύνη. Γιτ. Κεφ. ἑ', Δίς. 58—72.

ἀπὸ τοῦ σώματος (1). Χωρίζεται δὲ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος διττῶς· ἢ διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου, ὅταν ὁ Θεὸς κελεύσῃ, ἢ ὁ νόμος καὶ τὸ καθήκον ἐπιτάξῃ (2)· ἢ διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τῶν τούτου ὀρέξεων καὶ παθῶν. Ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη, φθάνουσα εἰς βαθμὸν τινὰ ὑψηλὸν, ἀποκαθίσταται κυρίως χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, ὅστις ἐστὶν εἶδος θανάτου ἢ νεκρώσεως τοῦ σωματοειδοῦς, τῶν παθῶν, καὶ τῶν τούτου ἐπιθυμιῶν, τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιοτήτων, κατὰ τὸν Βεάσαν καὶ Πλάτωνα, ἦτοι τοῦ φανταστικοῦ ὄλου, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ παθητικοῦ (3).

Τούτων οὕτως ἐχόντων μία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ φέρουσα πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ἀχράντου, καὶ εἰλικρινοῦς Θεοῦ· ἢ ἀπάθεια, ἦτοι ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν, λέγουσιν οἱ θεοσόφοι Ἴνδοί· τὸ θνήσκειν καὶ τεθναῖναι βεβαιοῦσιν ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων, ὅπερ ἐστὶ τὸ αὐτὸ, ἦγον ἢ νέκρωσις. Διὸ λέγουσιν οἱ περὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ὅτι ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οὐδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθναῖναι.

Τὸ ἔργον ἐπομένως ἀμφοτέρων τῶν τε Ἰνδῶν καὶ τῶν

(1) Ὁ σοφὸς, εἰδὼς ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἀκολουθοῦσι τὰ αἰσθητὰ, οὐ προσφύεται οὔτε ταῖς αἰσθήσεσιν, οὔτε ταῖς ἐξ αὐτῶν ἔργοις. Γ.τ. Βιβλ. γ'. Δίσιχ. 28—37—38—43.

(2) Ὁ νόμος τῆς φυλῆς τῶν Ἑατρῶν διατάττει τὸν Ἀρξούναν ἵνα πολεμήσῃ· ὁ νόμος τῶν Ἀθηναίων τὸν Σωκράτην ἵνα πῆν τὸ κῶνειον. « εἰ μὴ δικαιοτέρον ἡμῖν καὶ κάλλιον εἶναι πρὸ τοῦ φεύγειν τε καὶ ἀποδιδράσκειν, ὑπέχειν τῇ πόλει δίκην, ἢν τινα ἂν τάττη. » Πλάτων εἰς Φαῖδ.

(3) Κτᾶται δὲ ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν ὁ πίστιν ἔχων, καὶ εἰς Θεὸν μόνον βλέπων, καὶ τῶν αἰσθήσεων κρατῶν. Κτησάμενος δὲ τὴν θεῖαν γνῶσιν ἐν βραχεὶ ἀπάθειαν καὶ ἀθανάσιον προσεπικτᾶται. Γ.τ. Βιβλ. δ'. Δίσιχ. 39.

Ἑλλήνων σοφῶν ἐστὶ τὸ αὐτό. « Καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι, λύσις δηλαδὴ καὶ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ τῶν τούτου παθῶν, ἤτοι ἡ τοῦ τεθῆναι μελέτη· θάνατος γὰρ ἢ νέκρωσις τῶν παθῶν ἐστὶ, λέγει ὁ Πλάτων, ἢ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ σώματος » (1). Καὶ ἡ μὲν προσπάθεια εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς ψυχῆς, καλεῖται θνήσκειν· τεθῆναι δὲ ἐστὶ τὸ τέλος, εἰς ὃ φθάνει ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς, καὶ ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος, ὁ νικήσας ἤδη τὴν σάρκα, καὶ τὸν κόσμον. « Ἀποθνήσκει μὲν γὰρ, λέγει, ὁ θάνατον μελετῶν καθαρτικὸς, καθαίρων (δηλονότι) ἑαυτὸν τῶν παθῶν· τέθνηκε δὲ ἤδη ὁ θεωρητικὸς, κεχώρισται γὰρ τῶν παθῶν. » Ὅτι διττὴ ἐστὶν ἡ κάθαρσις· ἡ μὲν ἐν τῷ καθαίρεσθαι· ἡ δὲ ἐν τῷ κεκαθάρθαι. Τὸ πρῶτον δηλοῖ τὴν προσπάθειαν· τὸ δεύτερον, αὐτὸ τὸ τέλος, εἰς ὃ φθάνει ἡ τοιαύτη προσπάθεια (2), ἣτις ἐστὶν ἡ κυρίως ἀπάθεια τῶν Ἰνδῶν.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἀπαιτεῖται ἰσχυρὰ καὶ σταθερὰ θέλησις, ἐγκράτεια, καὶ ἀκατάπαυτος μελέτη (3). Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ φιλοσοφία, λέγει ὁ Πλάτων, παραλα-

(1) Ἀνελευστέρων ἄρα ἐκ τοῦ βυθοῦ τούτου τοῦ κόσμου τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ κτλ. Πλάτ. εἰς Φαίδ.

Ὅτε δὲ οὐ προσφύεται οὔτε τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὔτε τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσμασι, καὶ ἀποβάλλει πάντα λογισμὸν τῆς καρδίας, καὶ ἀπέχει πάσης ἐπιθυμίας, τότε λέγεται ὡς ἀνέστη εἰς θεωρίαν (ἢ τοῦ τεθῆναι μελέτη). Γίτ. Κεφ. σ'. Δίστ. 4 καὶ ἐφεξῆς.

(2) L'affanchissement de l'âme des besoins du corp porté à un certain degré, c'est la mort; la mort n'étant que la séparation du corps et de l'âme. Le philosophe opère en lui la mort dans le triomphe de la liberté sur les sens; et c'est précisément quand il meurt ainsi qu'il est plus en possession de la vie. Platon. par V. Cousin. Phédon arg. philos. p. 164.

(3) Τὰ αὐτὰ διδάσκει καὶ ἡ Γίτὰ Κεφ. 6. Ἰδίως δίστ. 34—35—47.

85
βοῦσα τὴν ψυχὴν διαδεδεμένην καὶ προσκεκολλημένην
διὰ τῆς ἐπιθυμίας ἐν τῷ σώματι, ἡρέμα λύειν ἐπιχειρεῖ,
παρακελευομένη ἀθροίζεσθαι εἰς ἑαυτὴν ἀπέχεσθαι δὲ τῶν
ἡδονῶν, καὶ ἐπιθυμιῶν, λύπης, φόβου, κ.τ.λ. Καθότι ἐκά-
στη ἡδονή, λύπη, ἐπιθυμία, ὡσπερ ἦλον καὶ καρφίον ἔχου-
σα, προσηλοῖ, καὶ καρφώνει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ψυχὴν
πρὸς τὸ σῶμα, καὶ π ρ ο σ π ε ρ ο ν ᾱ, καὶ ποιεῖ αὐτὴν σω-
ματοειδῆ, ἀναπλέα τοῦ σώματος, καὶ ὁμοφυῆ αὐτοῦ· καὶ
ἐκ τούτου ἀναξίαν τῆς τοῦ θεοῦ, καὶ καθαροῦ, καὶ μονο-
ειδοῦς συνουσίας, καὶ τοῖς παρ' Ἰνδοῖς, καὶ Πυθαγορείοις
θεωρίας, καὶ τῆς μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ αἰδίου ἐνώ-
σεως καὶ ἀποθεώσεως αὐτῆς (1).

Ἡ ἀληθὴς ἐπομένως φιλοσοφία, καὶ ἡ παρ' Ἰνδοῖς θεία
γνώσις διδάσκει, ὅτι ἡ τοῦ ἀκαθάρτου, καὶ ἐμπαθοῦς ψυ-
χῆς, ἡ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος θεραπεύσασα, ὁμοιοῦ-
ται τῷ σωματοειδεῖ καὶ σύμφυτος γίνεται καὶ γεώδης,
καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν βαρυνομένη, ἄνω βλέπειν ἀδυνατεῖ·
κάτω δὲ ἔλκεται δίκην τετραπόδων. Ἡ δὲ τοῦ θεωρητι-
κοῦ καὶ ἀληθῶς σοφοῦ, καθαρά οὔσα, καὶ ἀπηλλαγμένη
παντὸς τοῦ σωματοειδοῦς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθη-

---

(1) « Πόθεν προέρχονται ὅλα τὰ δεινὰ τῆς παρουσίας ζωῆς; Ἐκ τῆς σχέσεως
τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος· ἡ σχέση αὕτη ἐπιφέρει ἐξ ἀνάγκης μεθ' ἑαυτῆς
τὴν διαφωνίαν, τὴν ἀπάτην, τὴν κακίαν καὶ ἀθλιότητα. Τὸ ἔργον τῆς φιλο-
σοφίας εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ, ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς ψυχῆς, ὅσον τὸ δυνατόν πε-
ρισσότερον, ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν αὐτὴν πηγὴν, καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῆς ἵνα ὑψώ-
σῃ διὰ τῆς σταθερᾶς θελήσεως μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν λογικὴν τοῦ ἀνθρώπου
οὐσίαν εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὴν εἰρήνην, τὴν ἐνόητα, διδάσκουσα αὐτὴν τὴν ψυ-
χὴν ἵνα ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ σώ-
ματος.» Κουσίνου φιλοσοφικὴ προθεωρία εἰς τὸν τοῦ Πλάτωνος Φαίδωνα, σελ.
163—164.—Ὅ,τι συμβουλεύει ὁ Πλάτων πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας,
αὐτὸ τοῦτο διδάσκει καὶ ὁ Βεάσας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς θεωρίας εἰς τὸ ε'. Κε-
φάλαιον τῆς Γιτᾶς.

τῶν, τούντεῦθεν πλησιάζουσα θεωρεῖ τὸ Θεῖον, καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ ἀπέρχεται, ὅπερ ἐστὶ τὸ Θεῖον· ἔνθα ἀφικομένη, πλάνης καὶ ἀνοίας, παλιγγενεσίας καὶ μετενσωματώσεως, καὶ τῶν ἄλλων κακῶν ἀπηλλαγμένη ἐστὶ (1).

Ἐκ ταύτης τῆς θείας γνώσεως διακρίνονται τρία ἤδη ἀνθρώπων ἐν τε τῇ Γιτᾶ, καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι:

Α^{ον} Οἱ φιλοσώματοι ἐμπαθεῖς, οἱ διὰ παντὸς τοῦ βίου τὸ σῶμα καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ θεραπεύοντες·

Β^{ον} Οἱ φιλομαθεῖς, ἢ οἱ πρακτικοὶ ἐνάρετοι, ἦτοι οἱ προσπαθοῦντες ἵνα ἀποκτήσωσι τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν· οἱ τὸ θνήσκειν μὲν ἐπιτηδεύοντες, μὴ φθάνοντες δὲ εἰς ἀπάθειαν, καὶ θεωρίαν· ἦτοι οἱ πράξαντες μὲν τὴν ἀρετὴν, μὴ φθάσαντες δὲ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς θεωρίας, ἀπαθείας, καὶ τοῦ τεθῆναι.

Γ^{ον} Οἱ θεωρητικοὶ, ἢ ἀπαθεῖς, οἱ κυριεύοντες τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθητά· οἱ νεκρώνοντες τὴν σάρκα, καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ θεῖα θεωροῦντες. Ἐκ τούτων οἱ μὲν πρῶτοι μετὰ θάνατον εἰς τὸν ἄδην, λέγει ὁ Πλάτων, ἀφικόμενοι, ἐν τόπῳ σκοτεινῷ καὶ ἐν βορβόρῳ κείσονται. Κατὰ τινὰ δὲ παλαιὸν λόγον (2) αἱ ψυχαὶ τῶν

(1) Πλάτ. εἰς Φαίδ. καὶ Γιτ. Κεφ. ιζ'.

(2) « Πρῶτοι δὲ καὶ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσι εἰπόντες, ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος εἰς ἄλλο ζῶον ἀεὶ γινομένην ἐσδύεται. » Ἡρόδ. Εὐτερ. §. 123.

Ὁ μὲν Ἡρόδοτος ἀποδίδει τὸν λόγον εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· ὁ Πλάτων εἰς τὸν Ὀρφέα· ὁ Δακίερος εἰς τοὺς προφῆτας· ὁ Πρόκλος καὶ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· ὁ Κουσίος εἰς τοὺς περὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν θεοσόφους. Ἡ Γιτᾶ δεικνύει τὴν ἀληθῆ πηγὴν τῆς δοξασίας ταύτης. Ἴδε Ἡρόδ. αὐτ. Cousin Phed. arg. phil. Etudes philolos. et crit. par M. le Comte d'Oubaroff. pag. 14.

τοιούτων, μετά τινα περίοδον χρόνων, πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται, καὶ γίνονται πάλιν, καὶ πολλάκις γίνονται (1) ἡ πάλιν ἄγων τὰς ψυχὰς εἰς τὸ σῶμα, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀνάγων, καὶ τοῦτο κύκλω πολλάκις (circulus æterni motus). Ἐπειδὴ δὲ διάφοροί εἰσιν οἱ βαθμοὶ τῆς ἐμπαθείας καὶ καχίας, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων καὶ φαύλων πλανῶνται τῆδε κάκεισε, ἕως ἂν ἐνδεθῶσιν εἰς ἄλλο σῶμα· τῶν μὲν γαστριμάργων καὶ ὕβριστῶν, εἰς τὰ τῶν ὄνων καὶ τῶν τοιούτων θηρίων ἐνδύονται γένη· τῶν δὲ ἀδίκων καὶ ἀρπάγων εἰς τὰ τῶν λύκων καὶ ἰκτίνων κτλ.

Οἱ δὲ δεῦτεροι, οἱ τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν τῆς Γιτᾶς τελέσαντες, ἀλλ' ἄνευ ἀπαθείας καὶ θεωρίας· κατὰ δὲ τὸν Πλάτωνα, οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν πράξαντες ἐξ ἔθους, καὶ μελέτης, ἀλλ' ἄνευ φιλοσοφίας ὀρθῆς τε καὶ νοῦ (ἦτοι θεωρίας)· αἱ ψυχαὶ, λέγει, τῶν τοιούτων μετενσωματοῦνται ἢ εἰς σῶμα ἡμέρων ζώων, ἢ εἰς αὐτὸ πάλιν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ γίνονται ἐξ αὐτῶν ἄνδρες μέτριοι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πολλάκις, ἕωσού ἐπιτύχῃσι τὴν διὰ τῆς θεωρίας καὶ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας αἰδίον μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν (2).

Μόναί λοιπόν αἱ ψυχὰι τῶν τρίτων, ἦτοι τῶν θεωρητικῶν, τῶν ὀρθῶς, ἡγουν ἀκλινῶς καὶ καθαρτικῶς φιλοσοφησάντων, ἐνοῦνται μετὰ τοῦ αἰδίου Θεοῦ, καὶ αἰδίως μετ' αὐτοῦ οἰκοῦσι. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἐφετὸν τῶν Ἰν-

(1) Αὕτη ἐστὶν ἡ κυρίως ἀναβίωσις, ἢ μετενσωμάτωσις, ἢ παλιγγενεσία, καὶ ἡ μετεμψύχωσις τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ Γιτᾷ καὶ ταῖς Βέδαις.

(2) Οὐδεὶς ἀγαθὰ πράξας κακῆς τυγχάνει στάσεως.—Ὁ τοιοῦτος (μὴ φθᾶσας μέχρι θεωρίας) τυχὼν τῆς τῶν δικαίων χώρας, καὶ μείνας ἐν πολλοῖς ἔτεσι, γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ ἀγαθῶν καὶ δλοίων, καὶ μετὰ πολλὰς γεννέσεις γενόμενος τέλειος (θεωρητικὸς) ἀπολαμβάνει τὴν ἀθανασίαν. Γιτ. κεφ. ζ'. Δίστιχ. 40—47.

δῶν, καὶ τὸ πᾶν ἀγαθὸν τοῦ Πλάτωνος, καὶ τῶν θεοσόφων ὁ ἀνώτατος ὄρος· αὕτη ἐστὶν ἡ βασιλεὺς τῶν μαθησέων, ἣν διδάσκει ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν, ἧτοι ἡ Θεοσοφία καὶ ἡ Ἐποπτική. Δὲν μένει, νομίζω, οὐδεμία πρὸς τὸν ἀναγνώστην ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος τῶν δοξασίων, καὶ τῆς μέχρι λέξεως ὁμοιότητος τῶν Ἰνδῶν, καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων.

Ἐκθέσας, ἐν συνόψει, τὰς περὶ Θεοῦ, καὶ Ὄντολογίας δοξασίας, καὶ τὰ περὶ Ἀθανασίας ψυχῆς καὶ παλιγγενεσίας φιλοσοφήματα τῶν ἐπισημοτέρων σχολῶν τῆς Ἑλλάδος· Πυθαγόρου, λέγω, καὶ Πλάτωνος, ἀνοίκειον ἐνόμισα εἰς τὸ εἶδος καὶ τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης διατριβῆς, ὅπως βαίνων εἰς τὰ περαιτέρω συγκρίνω τὴν μεταξὺ Βραχμάνων καὶ Στοϊκῶν ἀπάθειαν, τὴν τῶν Γυμνοσοφιστῶν καὶ κυνικῶν σκληραγωγίαν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν τοῦ Μιμάνσα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Ἐπικούρου καὶ Ἀριστοτέλους, τὴν θεωρίαν τοῦ Καπίλα, καὶ τὰ ἐποπτικά τοῦ Πλάτωνος, τὴν θεοφροσύνην τῶν θεωρητικῶν, καὶ τὴν θεοκρασίαν τῶν Πυθαγορείων, τὸ καθῆκον καὶ νόμιμον, ἧτοι τὴν πρᾶξιν, ἕνεκα τῆς θεωρίας, τοῦ Βεάσα, καὶ τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ὑψηλὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους. Προσפורωτέρα ἀντὶ τούτων λογισθήσεται ἡ ἔρευνα τῆς, ὡς ἔγγιστα, ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγράφη ἡ Γιτά· καθότι ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης μελέτης προερχομένη ἀλήθεια πολλῆς μεγαλητέρας ἀξίας καὶ ὠφελείας ἔσεται.

Ἡ ἐνότις τῆς ἐν ἡμῖν λογικῆς οὐσίας, καὶ ἡ ταυτότης τῶν διανοητικῶν αὐτῆς δυνάμεων συνδέουσιν ἰσχυροτέρως, παρὰ πᾶσαν ἄλλην ἐξωτερικὴν αἰτίαν, τὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν διεσχορπισμένα ἔθνη· ἀλλ' ὀλόκληραι

σειραι ἰδεῶν, ὁμοίων πεποιθήσεων, καὶ δοξασιῶν, καὶ φιλοσοφημάτων δεικνύουσιν ἐναργῶς, ὅτι ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ τούτου ἐσωτερικοῦ συνδέσμου, ὑπῆρξαν, ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ χρόνου, καὶ τυχαῖαι ἄλλαι ἐξωτερικαὶ προσεγγίσεις μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, Ἀσιανῶν, λέγω, καὶ Ἑλλήνων. Αἱ μὲν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα (ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν προῤῥηθέντων) ἀρχαιότεραι· αἱ δὲ τοῦναντίον, μεταγενέστεραι. Πλὴν δὲν δύναται τις εὐκόλως ἐν τῇ ἀλληλοδιαδόχῳ παλιρροίᾳ καὶ ἀμπότιδι τῶν ἐννοιῶν διακρίνειν τὸ ἐγκαταλιμπανόμενον ἐκάστης προῖόν, μὴ ὑπάρχοντος μάλιστα διακεκριμένου τινὸς χρονολογικοῦ σημείου, ἐν τῷ σκότει τῆς ἀρχαιότητος τῆς μυθικῆς περιόδου (1).

Βαίνων δέ τις ἀναλυτικῶς ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἄγνωστον πληροφορεῖται, ὡς ἀνωτέρω ἐφάνη, ὅτι ὁ Πυθαγόρας, διατρίψας εἰς τὰ ἄδυτα τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα ἐτῶν, καὶ τὰ θεολογούμενα παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων τούτων ἐθνῶν ἀκριβῶς γνωρίσας, καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν μυστήρια μυηθεὶς, καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν παλαιῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων, σύνθετον ἐκ τούτων μορφώσας, δεικνύει ἐναργῶς, ὅτι λαβὼν παρὰ τῶν Ἀσιανῶν θεοσόφων, εἰς τὴν Ἑλλάδα μετέφερε τὴν ἐννοιαν τοῦ ἐν ὄσῳ Θεοῦ, τὰς δύο τῶν ὄντων ἀρχὰς τῆς ἀριθμητικῆς

(1) Εὐρέθην, λέγει ὁ σοφὸς Ἰδελέρως, εἰς τὴν ἀνάγκην ἵν' ἀποβάλω ἐκ τῶν χρονολογικῶν Πινάκων μου τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας: Ἰνδοὺς λέγω, καὶ Σίνας (Κινέζους). Καθότι θελήσας πολλάκις ἵνα ἐξιχνιάσω τὴν χρονολογίαν αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθην. Manuel de Chronologie Mathématique et Technique T. I. p. 5. — Ritter Hist. de la philos. T. I. liv. 2. ch. I. p. 50, 51. μετάφρ. Γαλλ. παρὰ Τισσότου.

φιλοσοφίας, τὰ περί ἀθανασίας ψυχῆς δόγματα, τὰς περί μετεμψυχώσεως καὶ παλιγγενεσίας δοξασίας, τὴν μετὰ θάνατον ὀλβιότητα τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν αἰώνιον τιμωρίαν τοῦ κακοῦ, καὶ οὐχ ἤττον τὰς ἀναγκαίας τῶν πεποιθήσεων τούτων συνεπειάς, ἤτοι τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν, καὶ τὴν τελείαν τῶν αἰσθήσεων ὑποταγὴν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ νοῦς, καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Τὰ αὐτὰ περί τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων ἐφρόνουν οἱ μεταγενέστεροι αὐτοῦ τε καὶ ἐκείνων Πλάτων, καὶ οἱ ὄπαδοί τῶν δύο διασήμων σχολῶν, οἱ περί τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τὸν πρῶτον εἰσβαλόντα εἰς τὴν Ἰνδικήν, ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ διάδοχοι στρατηγοί, καὶ οἱ πρῶτοι Ἀλεξανδρινοὶ σοφοὶ μέχρι τοῦ Σωτηρίου ἔτους (1).

Αἱ αὐταὶ δοξασίαι εὐρίσκονται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀνεπτυγμέναι, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ μεταγενεστέρων Πυθαγορείων· ἐν τῷ Φαίδωνι, τῷ Τιμαίῳ, καὶ λοιποῖς διαλόγοις τοῦ Πλάτωνος, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν μετὰ ταῦτα Ἀκαδημιῶν, καὶ τοῦ Λυκείου· ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις Βέδαις, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γιτᾶ. Πᾶν ἐπομένως τὸ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπλέον, ὡς τὸ περί ἐνανθρωπίσεως τοῦ θεοῦ Βισνοῦ,

(1) Ritter αὐτόθι phil. Ind. partie Anti-Histor.— Νομίζειν γὰρ δὴ τὸν μὲν ἐνθάδε βίον ὡς ἂν ἀκμὴν κυομένων εἶναι . . ., Τὸν δὲ θάνατον γένεσιν εἰς τὸν ὄντως βίον, τὸν εὐδαίμονα, τοῖς φιλοσοφήσασιν. Διὸ τῇ ἀσκήσει πλείστη χρῆσθαι πρὸς τὸ ἐτοιμοθάνατον· ἀγαθὸν δὲ, ἢ κακὸν μηδὲν εἶναι τῶν συμβαινόντων ἀνθρώποις . . . περί πολλῶν δὲ τοῖς Ἑλλήσιν ὁμοδοξεῖν. Ὅτι γὰρ γεννητὸς ὁ κόσμος καὶ φθαρτὸς, λέγειν κἀκείνους· ὃ τε διοικῶν αὐτὸν καὶ ποιῶν Θεὸς δι' ὅλου διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ . . . Καὶ περί σπέρματος δὲ καὶ ψυχῆς ὁμοία λέγεται, καὶ ἄλλα πλείω. Παραπλέκουσι δὲ καὶ μύθους, ὥσπερ καὶ Πλάτων, περί τε ἀφθαρσίας ψυχῆς, καὶ τῶν καθ' ἑᾶς κρίσεων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Περὶ μὲν τῶν Βραχμάνων ταῦτα λέγει· Στράβ. ἰε. §. 59, σελ. 120—121.

καθ' ὃν παρουσιάζεται τρόπον (1) ἐστὶν ἀναντιρρήτως νεωτέρα προσθήκη, ἥτις παρεισέφρυσεν ἀκολούθως ἐν αὐτῇ (2).

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἐπρέσβευον ἐμφανίσεις θεῶν, καὶ ἡμιθέων ἐξ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ γεννήσεις· ἀλλ' οὐδὲ ἐν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευεν ἐνσάρκωσιν Θεοῦ ἐνανθρωπήσαντος εἰς κατάργησιν τοῦ πλεονάσαντος ἐπὶ γῆς κακοῦ, καὶ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν καὶ πολλὰς ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοῦ παρεδέχθησαν ἀκολούθως οἱ Ἴνδοί (3). Περὶ τοῦ δόγματος τούτου, καὶ τοι λίαν οὐσιώδους, οὐδόλως γίνεται μνεῖα εἰς ἅπασαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ θεοσοφίαν, λαβούσας τὴν ἀρχὴν, καὶ πρόοδον αὐτῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας.

Ἡ σύγκρισις μεταξὺ ἀσυγκρίτων, ἐκτὸς τοῦ ἀπρεποῦς, καθαρὰ λογίζεται ἄνοια. Εἰς τοιοῦτον ἀμπλάκημα ὑπέσει ὁ θέλων παραλληλῆσαι τὰ θεῖα τοῦ χριστιανισμοῦ δόγματα, ὡς πρὸς τὰ μυθοπλάσματα τῶν Ἰνδῶν. Ὅποια τρώντι, σύγκρισις! ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑμνεῖται εἰς Παντοκράτωρ Θεός, ὅλως πνεῦμα, ἀλήθεια, ἀγαθότης, λόγος

(1) Γιτὰ Κεφ. Δ'. διστ. 6—7—8. Ὁσάνις, λέγει, πλεονάζει τὸ κακὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τότε ἐνανθρωπῶ. Ἴδε καὶ Κεφ. Γ'.

(2) Εὐχῆς ἔργον, λέγει ὁ ἐνδοξος Οὐμβόλδος, ἂν ἡ Γιτὰ εὐρίσκετο καὶ τὴν σήμερον εἰς τὴν πρώτην καὶ ἀρχικὴν αὐτῆς ἀπλότητα. Τότε ἠδυνάμεθα διακρίνειν τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν. Mem. del' Acad. de Berlin 1826 p. 51. Ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι ἡ Γιτὰ, κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον ἄνδρα, ἔλαβε πολλὰς καὶ παντοίας μεταγενεστέρας προσθήκας παρὰ τῶν ἀντιγραφέων, καὶ ὑπομνηματιστῶν Βραχμάνων.

(3) Γιτὰ Κεφ. Β'. διστ. 12. καὶ Κεφ. Δ'. διστ. 5—6—7—8. Πολλὰι γεννήσεις ἐμοῦ ἐγένοντο, ὅταν γὰρ (λέγει ὁ Βισνοῦς) τῆς μὲν εὐνομίας μείωσις γένηται, τῆς δὲ ἀνομίας αὐξήσις, τότε ἐγὼ ἐνσαρκουῦμαι. Γίνομαι δ' ἀνθρώπος ἐν ἐκάστῳ αἰῶνι, εἰς διατήρησιν μὲν τῶν ἀγαθοποιῶν, εἰς ὄλεθρον δὲ τῶν κακοποιῶν, τοῦ δὲ νόμου εἰς σωτηρίαν.

ἱερός καὶ ἀθέσφατος, δημιουργῶν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὴν
 μηδὸλως πρότερον ὑπάρχουσαν ὕλην· καὶ ἀφ' ἑτέρου
 Θεός—ὕλη, ἀποχωρίζων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ οὐσίας τὴν
 συνάναρχον πρὸς κοσμογονίαν ὕλην, καὶ οὐχ ἦττον τὴν
 ἐν τρισὶ δυνάμεσι κοσμικὴν μονάδα, ἡ Τριμουτὴν, τὰ
 ἀγαθὰ καὶ πονηρὰ πνεύματα, τὴν ἀμετάβλητον καὶ
 μεταβλητὴν, τὴν ἀφθαρτον καὶ φθαρτὴν φύσιν! Τί κοινὸν
 μεταξύ τῆς ὑψηλῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τοῦ
 μέχρι κτηνῶν καὶ ἀψύχων οἴκτου τῶν Ἰνδῶν; Κλίνουσιν
 οὔτοι εἰς τὸν πνευματισμὸν, μάλιστα μετὰ τὴν θρησκευ-
 τικὴν αὐτῶν μεταρρύθμισιν· ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ
 ὕλη, ἔμφυχα καὶ ἄψυχα, ζῶα καὶ λίθοι ἀπορρέουσιν ἀπὸ
 τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰσὶν μέρος τοῦ Θεοῦ, καὶ
 θεοὶ ἐπομένως λογίζονται· καθότι, κατὰ τὸν Πανθεϊσμὸν,
 ὁ Θεὸς ἐστὶ τὸ ζοιχεῖον τῶν ὄντων. Οὔτοι, θεοποιήσαν-
 τες τὴν ὕλην, καὶ ὑλοποιήσαντες τὸν Θεὸν αὐτῶν, ἐσύγ-
 χισαν τὴν ἀρετὴν καὶ κακίαν, τὴν ὕλικὴν καὶ νοερὰν θυ-
 σίαν, καὶ ἐμηδένισαν τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς αὐταπαρ-
 νήσεως, εἰς ὃν φθάνει ἡ χριστιανικὴ τελειότης. Πρὸς
 τί ὁ τοσοῦτος πόλεμος τῶν θεωρητικῶν Ἰνδῶν, κατὰ
 τῆς ὕλης καὶ τῆς σαρκός, ἐν ᾧ καὶ ἡ ὕλη ἐστὶ Θεός, καὶ
 ὁ Θεὸς ὕλη; Καὶ οἱ θεοὶ ἀνθρωποὶ, τρώγοντες τὸν Θεὸν
 πρόβατον, καὶ τοῦτο τὸν Θεὸν χόρτον τρέφονται, διατη-
 ροῦνται, καὶ τὰ εἶδη διαιωνίζουσιν! Ἡμαρτεν ὁ πρωτό-
 πλαστος παραβάς τὴν θείαν ἐντολήν, καὶ κατεδικάσθη.
 Ὁ δὲ ἐκ πατρὸς ἀχρόνως, καὶ ἐκ μητρὸς χρονικῶς
 ὑπερούσιος λόγος ἐνηθρώπησε, μὴ ἐκσὰς τῆς θεότητος,
 κατὰ τὴν προαιώνιον θείαν βούλησιν, καὶ τὸν Ἀδὰμ σὺν
 τοῖς ἀπογόνιοις αὐτοῦ ἀναπλάττει, ὡς ὑπεράγαθος.

Πολλάκις, και εις παντοίας περιστάσεις ένσαρκούται και ό παρ' Ίνδοις Θεός Βισνοϋς· και εις μέν τούς Προφήτας παράγει τās Βέδας, εις δέ τούς Μανούς τās θεσμοθεσίας (1). ένσαρκούται τετραπρόσωπος επί τής Βασιλείας του Δασσαράτα, και διαμερίσας έαυτόν ώκησε τετραειδής έν τρισί γασράσι, εις τās τρεις δηλονότι γυναίκας του Δασσαράτα (2). Ούτως έγεννήθη ό Βισνοϋς - Ράμας από την μίαν, ό Βισνοϋς - Βαράτας από την άλλην, και ό Βισνοϋς-Λαξμάνας και Σατρούγνας από την τρίτην. Ό δέ ένσαρκωθείς τετραειδής οϋτος Θεός καταβάλλει τόν κακοποιόν Ραβάναν. Μετά δέ την νίκην, ύποπτευθείς άδίκως, αποβάλλει άπανθρώπως την σώφρονα αύτου γυναίκα, και άποθνήσκει ύστερον έν άθυμία μεταμεληθείς. Ένσαρκούται πάλιν εις την οικογένειαν των Πανδοιδών υπό την μορφήν του Κρισνα, και νικᾷ τούς συγγενείς αύτου Καουραβάς (3). άλλ' έν τη αύτῃ ένσαρκώσει έν μέρος του Θεου φαίνεται δικαιότερον (τό υπό την μορφήν του Βαράτα, και Ίουδιστίρα). έν έτερον άνδρειότερον (τό υπό την του Ράμα και Αρζούνα). έν άλλο, άγέρωχον (τό υπό την του Βήμα). και άλλο σοφόν (τό υπό την του Λαξμάνα και Νακούλα). Ένσαρκούται εις τόν Βούδδαν, κατά την

(1) Ό Μωϋσης, και οι Προφήται εισι θεοφώτιστοι· ουχι δέ και θεοί ένσαρκωθέντες, ως έν τη Ίνδιᾳ.

(2) Ίδε τὰ προλεγ. του Γορρεσιου εις την Ραμαϊάναν. Και τὰ τής Βαλαβαράτας σελ. μ'. Και αύτην την Ραγκου Βάσαν ην δημοσιεύσαμεν ακολουθώσ, αν αι περιστάσεις συγχωρήσωσι την εκτύπωσιν αύτης.

(3) α Οί άναιρεθέντες, λέγει ό Βραχμας προς τόν Βισνοϋν υπό σου δαίμονες » εις άγασιν του Ούρανου, ένσαρκωθέντες ταράττουσι την Γῆν. Ένανθρώπησον » σεαυτόν και άπάλλαξον και αύτην τούτου του δεινού. » Ίδε Βαλαβ. περίλημέρα πέμπτη σελ. μ'.

Γιτάν-Γοβίνδα, και πάλιν ἐνσαρκούται εἰς τὴν παροῦσαν
 Γιτάν Βαγαβάταν. Ἐνταῦθα ὑπερτερεῖ ὁ Βραχμανισμός,
 ἐκεῖ ὁ Βουδδισμός· ὥστε ὁ αὐτὸς Θεὸς φαίνεται ποτὲ
 μὲν ἀνατρέπων, ἄλλοτε δ' ὑποστηρίζων, και ἐνίοτε συμ-
 βιβάζων τὰς δοξασίας, και τὰ δόγματα τῶν δύο ἀντι-
 φερομένων μερῶν (1). Καὶ νῦν μὲν δίκαιος, ἄλλοτε δὲ
 ἀνδρῆϊς, και ἐνίοτε σοφός· κ.τ.λ. παρουσιάζεται ὁ αὐτὸς
 Θεός, ἐνσαρκούμενος, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, εἰς ἕκαστον αἰῶ-
 να. Ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶς βασιλεὺς, στρατηγός, ἥρωϊς, φιλό-
 σοφος, νομοθέτης, ἢ ὅστις εὐδοκημήσας ἐν τῇ Ἰνδία,
 ὡς μία τῶν πολυαριθμῶν, και πολυειδῶν ἐνσαρκώσεων
 τοῦ Βισνοῦ παρὰ τῶν Ἰνδῶν λογιζέται. « Πολλὰς, λέ-
 γει, ἔλαβον εἰς τὸ παρελθόν, και πολλὰς λήφομαι εἰς
 τὸ μέλλον γενήσεις και ἐνσαρκώσεις » (2). Μυρίας τοιαύ-
 τας τερατώδεις ἐνσαρκώσεις ἠδύνατό τις ἵνα ἐπιφέρῃ, ἂν
 ἡ τοιαύτη παρέχθαις ἐσυγχωρεῖτο (3).

Ἐν τούτοις ἡ Γιτὰ, περὶ ἧς ἤδη ὁ λόγος, θεωρεῖται ὡς
 ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας, και ὡς ἔργον τοῦ αὐτοῦ

(1) Γιτὰ Κεφ. Β'. διστ. 40—45.

(2) Γιτὰ Κεφ. Α' και Κεφ. Ι'.

(3) Οὕτως, λέγει ὁ σοφὸς Δάσσενοϊ, ὁ Ῥάμας ἐν τῇ Ῥαμαϊάνα, και ὁ Κρισναῖς
 ἐν τῇ Μαχαβαράτα, και ἐπομένως ἐν τοῖς ἐπεισοδίοις αὐτῶν, ἰδεωρήθησαν, και
 μεταγενεστέρως ἐπιστεύθησαν ὡς ἐνσαρκώσεις τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ ἢ τοῦ Θεοῦ Ἡρωϊοῦ.
 Lassen indische Alterthumskunde. T. I. part. I. p. 488.

Così Rama nel Rāmāyana, come Krishna nel Mahā-Bhārata, forse in
 tempi più tardi, furono riguardati e introdotti colla qualità di avatā-
 ri, e discese in corpo umano di Vishnu, Dio penetrante e conservato-
 re, fatosi umano erce.

Due Episodii di Pœmi indiani· da Pietro Giuseppe Maggi. Pref. pag.
 IX. — « Γίνωσκε τὸν Βεάσαν μέγαν Θεόν. Τίς γὰρ ἄλλοις ἠδύνατο ποιῆσαι τὴν
 Μαχαβαράταν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς Ἰνιχασασαμουτσαῖα δις. 4. »

ποιητοῦ, ἦτοι τοῦ Βεάσα· ἀλλ' ὑπάρχει μεγίστη διαφορά μεταξὺ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος καὶ τοῦ ἐπεισοδίου. Ἀφ' ἑνὸς παρατηρεῖται ἀρχαϊκὴ ἀπλότης τοῦ διανοεῖσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι, ἥτις δηλοποιεῖ τὴν νεανικὴν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, νηπιώδη κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοῦ Ἔθνους· καὶ ἀφ' ἑτέρου κομψότης ποιήσεως, ἐννοίας καὶ ρυθμοῦ, αἵτινες καταδεικνύουσι τὴν μεταγενεστέραν αὐτοῦ πρόοδον. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται εἰς τὴν Γιτάν-Γοθίνδαν, καὶ τὸ ἕτερον ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας Ἰτιχασασαμουτσαία καλούμενον (1). Τὰ ἐπεισόδια ταῦτα διαφέρουσι τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, οὐ μόνον κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς μύθους, τὰς ἀλληγορίας, τὰς δοξασίας, καὶ αὐτὰ πολλάκις τὰ δόγματα· ἐξ οὗ εἰκάζεται, ὅτι ἡ Μαχαβαράτα, καὶ τὰ διάφορα αὐτῆς ἐπεισόδια εἰσὶν ἔργα, οὐχὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, οὐδ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (2), ἀλλὰ συλλογὴ διαφόρων συγγραμμάτων, παντοίων ἐποχῶν, καὶ πολλῶν συγγραφέων, ὡς φρονοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἰνδολόγων Ἄγγλων, Γερμανῶν, Γάλλων, καὶ Ἰταλῶν (3). Διὸ καὶ ἡ Ῥαγκοῦ Βάνσα, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Καλιδάσα, συγχρόνου σχεδὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, θεωρεῖται ὡς ἐπεισόδιον τῆς Ῥαμαϊάνας,

(1) Ταυτέστιν ἀρχαιολογίας συλλογὴ, ἢ περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, νομίμων τε καὶ ἐθίμων Ἰνδικῶν, συλλεχθέντων κατ' ἐκλογὴν (μεταγενεστέως) ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, βίβλου παλαιᾶς, φιλοσοφικῆς τε καὶ ἱστορικῆς, συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάσα. Πρόδρ. Ἰνδ. μετάφρ. Καταλ. σελ. μ'.

(2) Ὡς ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας. Κεφ. Α'. δίστ. 7.

(3) Πρὸλ. Βαλαῶ. καὶ προλεγ. Ῥαμαϊάνας παρὰ Γερβέσιου. Hcern T. III. Consid. Sur le Ramajana et la Maclhabarata. Ritter Hist. dela philos T. I. partie Ant.-histor.

συνταχθείσης πολλάς ἑκατονταετηρίδας πρότερον παρά τοῦ Ὁμήρου τῆς Ἰνδίας Βαλμίκη (1). Ἡ δὲ Γιτά, ρυθμιζούσα τὰς ἀρχαίας πεποιοθήσεις τῶν Βεδῶν· ἀναιρούσα δὲ, ἢ συμβιβάζουσα πολλάς μεταγενεστέρας θεοσοφικὰς δοξασίας, φανερόναι πρῶτον, ὅτι ἐστὶ λίαν νεωτέρα τῆς Μαχαβαράτας, τῆς ὁποίας λέγεται ἐπεισόδιον, καὶ δεύτερον, ὅτι τὸ κείμενον δὲν ἔχει τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀπλότητα· ἀλλ' ὅτι λαβὸν πολλάς μετὰ ταῦτα προσθήκας παρά τῶν ἀντιγραφέων καὶ ὑπομνηματιστῶν Βραχμάνων, τελειοποιεῖ, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἐν τῷ ἐπικῷ ποιήματι θεοσοφικὰς δοξασίας (2).

Λαμβάνων δέ τις, πρὸς πλειοτέραν σαφήνειαν, τὴν ἐποχὴν τοῦ Βασιλέως Βικραμαδιτία, συμπίπτουσαν κατὰ τὸ 56 ἔτος πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὡς ἐγνωσμένον χρονολογικὸν σημεῖον, δύναται ἵνα διακρίνη τέσσαρας, ὡς ἐγγίστα, φιλολογικὰς περιόδους τῆς Ἰνδίας, δύο π. Χ. καὶ δύο μ. Χριστόν· αἱ πρῶται, ὡς ἀβέβαιοι, θεωροῦνται μυθικαί· αἱ δευτέραι, ἱστορικαί.

Α' Εἰς μὲν τὴν πρώτην, τὴν ἀρχαιότεραν, ἀνήκουσιν αἱ ἱεραὶ τῶν Ἰνδῶν βίβλοι, καλούμεναι Βέδαι, καὶ αἱ τῶν Μανουῦ θεσμοθεσίαι (3)· ὡς καὶ παρ' Ἑλλησιν ἡ ἐποχὴ τοῦ

(1) Ἴδὲ προλεγ. Ῥαμαϊάνας παρὰ Γορξείου. Καὶ τὸ προσίμιον τῆς Ῥαγκοῦ Βάνσας εἰς τὸ κηρύττει ὁ Καλιδάσας, ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἄλλος ποιητὴς (ὁ Βαλμίκης) ἐξιστορήσας τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ῥάμα προποιοῦσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

(2) Ritt. αὐτ.—Ἡ Βαράτα ἢ Μαχαβαράτα, ἡ ἀναφειῖτα ἐκ τῆς τοῦ Βεάσα γλώττης, ὡς ὁ Λωτὸς ἐκ τῆς λίμνης, καὶ ἔχουσα ὡς μεγάλην εὐωδίαν τὴν Γιτάν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἀνθους τὰς πολυειδεῖς ἀφηγήσεις κ.τ.λ. Ἰτιχασασαμου-τσάκια Κεφ. Α'. δίστ. 2—7. (χειρόγραφον ἀνέκδ.)

(3) Κατὰ μὲν τὸν Jones 1500 π. Χ. Κατὰ δὲ τὸν Kolerbrooke 1400, Asiat. res V, p. 288. καὶ VII. p. 283. Adel. Bil. Sans. σελ. 111.

Ὀρφέως καὶ Μουσαίου, τοῦ Μίνως καὶ Ῥαδαμάνθους.

Β^{ον} Εἰς δὲ τὴν δευτέραν μυθικὴν περίοδον ἀνήκουσι τὰ δημοτικὰ ἄσματα, ἐξ ὧν τὰ ἐπικά ποιήματα Ῥαμαϊάνα καὶ Μαχαβαράτα (1), ὡς ἡ παρ' Ἑλλησι περίοδος τῶν Ῥαψωδῶν καὶ τοῦ Ὀμήρου.

Γ^{ον} Εἰς δὲ τὴν τρίτην (πρώτην ἱστορικὴν τὴν τοῦ Βι-
κραμαδιτία) ἣτις ἄρχεται τὸ 56 ἔτος π. χ. καὶ προχω-
ρεῖ μέχρι τῆς τρίτης καὶ τετάρτης ἑκατονταετηρίδος μετὰ
Χριστόν· εἰς αὐτὴν, λέγω, ἤκμασεν ἡ δραματικὴ ποίησις,
ὁ Καλισάσας, οἱ ἐννέα σοφοί, ὁ Βατριχαρῆς (2) αἰ κυριώ-
τεραι θεοσοφικαὶ σχολαί· κ.τ.λ. ὡς ἡ παρ' Ἑλλησι περίο-
δος τοῦ Σοφοκλέους καὶ τῶν Σωκρατικῶν.

Δ^{ον} Εἰς δὲ τὴν τετάρτην, ἣτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους
τῆς προλαβούσης, καὶ προχωρεῖ μέχρι τοῦ μεσαιῶνος,
ἤκμασαν οἱ γραμματισταὶ καὶ λεξικογράφοι, οἱ ὑπομνη-
ματισταὶ καὶ σχολιασταὶ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων
τῶν προλαβουσῶν περιόδων (3)· ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν Ἀλε-
ξανδρινὴ Σχολή.

Ἄν ἡ κατ' ἀνάγκην αὐτὴ διαίρεσις στερεῖται μαθηματι-
κῆς ἀκριβείας, δεικνύει τοῦλάχιστον διακεκριμένα τινὰ
ἡχρονολογικὰ σημεῖα ἐν τῷ σκότει τῆς ἀβεβαιότητος τῶν
διαφόρων περιόδων.

Ἐρευνῶν τις τὰς Βέδας, εὕρισκει, κατὰ τὴν ὁμολογίαν

(1) Ὅρα τὰ προλ. τῆς Ῥαμαϊάνας τοῦ Γορρεσίου T. III. Εἰς αὐτὰ ἀναφέρει
ὁ Ἴταλός Ἰνδολόγος τὰς περὶ τῶν ἐπικῶν τούτων ποιημάτων γνώμας τῶν σοφῶν
Λασσένου καὶ Εὐγ. Βυρνούφιου.

(2) Πρόδρομος Ἰνδικῶν Μεταφρ., σελ. 3—4 σχ. 2. Ritter. αὐτόθι.

(3) Τὴν διαίρεσιν ταύτην παρεδέχθησαν καὶ Ἡρενος, καὶ Ρίττερος, καὶ οἱ
πλείστοι τῶν Ἰνδολόγων.

τῶν σοφωτέρων Ἰνδῶν τε καὶ Ἰνδολόγων Εὐρωπαϊῶν διαφο-
 ρᾶς ἐπισήμους εἰς τὸ σύνολον τοῦ κειμένου, ἕνεκα τῆς προσ-
 θήκης νεωτέρων γραφῶν, οὐ μόνον τῶν δύο πρώτων, ἀλλὰ
 καὶ τῶν δύο μεταγενεστέρων περιόδων· ἀρχαῖον παρ. χαρ.
 ἐστὶ τὸ ἐν ταῖς Βέδαις δόγμα τοῦ Πανθεισμοῦ, καὶ ἡ
 λατρεία τῶν φυσικῶν δυνάμεων (1)· ἀλλ' αἱ ἐν αὐταῖς προ-
 σευχαί, αἱ ἱεροπραξίαι, οἱ ὕμνοι, αἱ ἐξηγήσεις, αἱ ἱερατι-
 καὶ διατάξεις, οἱ κανόνες, καὶ τὰ στοιχεῖα τινῶν ἐπιστημῶν
 φανερόνουσιν ἀναμφισβητήτως τὴν μετὰ ταῦτα πρόσ-
 δον τοῦ νοῦς εἰς τε τὴν θεοσοφίαν, τὴν φιλολογίαν, καὶ
 τὰς ἐπιστήμας. Οἱ ἐπιστημότεροι τῶν Βραχμάνων θεω-
 ροῦσι τὴν τετάρτην Βέδαν, πολλὰ μεταγενεστέραν τῶν
 τριῶν ἄλλων, ἂν καὶ αὐταὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ νεωτέρας
 προσθήκας (2). Ἡ δὲ Ἐζούρ Βέδα (Ezour-Vedam) ἐξη-
 λέγχθη ὡς πόνημα τῆς δεκάτης ἑκτης, μετὰ Χριστὸν,
 ἑκατονταετηρίδος, συνταχθὲν, ὡς λέγουσι, πρὸς εὐκολω-
 τέραν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως (3).

(1) Ὁ Βραχμᾶς παρίσταναι τὴν Γῆν, ὁ Βινοῦς τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ Σίβας τὸ πῦρ.
 Gruher Διξ. Brahme σελ. 216.

(2) Transact. of the Royal Soc. T. I. p. 448 Colebrooke on the
 Vedas. p. 382. Κατὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ σοφοῦ συγγραφέως τῶν Διήμων
 τῆς Ἀττικῆς Κυρίου Λεακίου (K. M. Leake) καὶ τοῦ Κυρίου Κλάρκου, ἡ ἐν
 Λονδίῳ Ἀσιατικὴ ἑταιρία ἐδωρήσατο ἡμῖν καλοκἀγάθως τὴν συλλογὴν τῶν
 ἀπομνημονευμάτων αὐτῆς, δῶρον τῶντι πολύτομον καὶ πολύτιμον, περὶ οὗ ὁ
 ἐμολογοῦμεν ἄπειρον καὶ βραδείαν πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην.

(3) Adelung. Ribl. Sansc. σελ. 120—121. Ἐνθα διορίζων τὴν ἐποχὴν, ἧτοι
 τὸ 1620 ἔτος, ὑποθέτει ὅτι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἐστὶν ὁ ἱερεὺς Φοβέρτος de
 Nobili.—Ἰδὲ καὶ Ἑρμην. τῆς Παλαιᾶς Θείας Γραφῆς τῶν 70, παρὰ τοῦ σοφοῦ
 ἱεροδιδασκάλου Κωνστ. Οἰκονόμου T. II. βιβλ. 11. κεφ. Ε', σελ. 301. Καὶ
 Wilemiam Discoures sur les rapports entre la science et la Relig. rével.
 XI. p. 421. — L'Ezour-Vedam, ou anciens Commentaires du Vedam.
 Contenant l'exposition des opinions religieuses et philosophiques des

Τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἔχουσιν οἱ κριτικοὶ Ἰνδολόγοι περὶ τῶν θεσμοθεσιῶν τοῦ Μανού (1), οὐ μόνον ἕνεκα τῆς ἑλλείψεως, εἰς τινὰ αὐτῶν μέρη, ἀρχαϊκῆς ἀπλότητος, ἐνότητος, καὶ συναρμολογίας· ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν νόμων, καὶ τῆς ποινῆς τῶν ἁμαρτημάτων κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ τὴν πρόοδον τοῦ κοινωνικοῦ βίου (2). Εἰς τὴν νομικὴν ταύτην συλλογὴν παρατηρεῖται νῦν μὲν ἀπλότης ἀνάλογος τῆς νηπιώδους καταστάσεως τοῦ λαοῦ· νῦν δὲ πολιτισμὸς τελειότερος· καὶ ἀλλαγῆς πάλιν εἰκάζεται ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μεγίστη διαφθορά, ἣτις προσέκαλεσεν αὐστηροτέρας ἀστυνομικὰς διατάξεις. Εἰς τινὰ μέρη γίνεται μνεῖα περὶ τῶν φιλοσοφημάτων Νιάγα, καὶ Μιμάνσα, ἅτινα δὲν ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς κοινωνίας. Δικαίως οὖν ὀνομάζουσι τὰς θεσμοθεσίας ταύτας ἔνωσιν συγγραμμάτων παντοίας φύσεως, καὶ συλλογὴν νόμων διαφόρων ἐποχῶν (3)· ὥστε αἱ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανού, ὡς καὶ αἱ Βέδαι, εἰσὶ συλλογαὶ διαφόρων πονημάτων, ἐποχῶν, καὶ συγγραφέων.

Τὰ δὲ ἐπικά ποιήματα (Ἰτιχάσα) εἰσὶν ἀπροσδιορίστου

Indiens. Traduit du Samseretan par un Brame (à Rondichery). Revu et publié (par le Baron de Sante-Croix) avec des observations préliminaires, des notes et des éclaircissements. Yverdam 1778, 2. vol. 42.

(1) Κατὰ τὸν Jones καὶ Adelang 1200 Π. X. Βιβλ. Σασκρ. σελ. 161.

(2) Jones preface aux Instit de Manou p. 12. — Ritter αὐτόθι. — Schlosser précis de l'Hist. univers. anc part I. p. 124.

(3) C'est une Collection d'un grand nombre d'écrits de différentes natures et époques: un recueil des Lois. Ritter αὐτ. σελ. 64—69. — Συστήματα νόμων Διοποτισμοῦ, καὶ ἱερακρατίας, λέγει ὁ Adel αὐτ. 162. — Jones Works, vol. I. p. 58—59. Αἱ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανού ἐμπεριέχονται εἰς 2: βιβλία. Ἰδε Analysis of the Code of Menu-im Asiat. jour. vol. XXIV. p. 580—723. Adel. αὐτ. σελ. 163.

μὲν ἐποχῆς, ἀρχαῖα δὲ καθότι ὁ Καλιδάσας (56 π. X.) συνηρημολόγησε καὶ διέταξε τὰ διάφορα ἄσματα τῆς Ῥαμαϊάνας (1). Ἀλλὰ τὰ ἐπεισόδια αὐτῶν, τοσοῦτον διαφέροντα τῶν ἠρωϊκῶν ποιημάτων, εἰσὶν ἀναντιρρήτως μεταγενέστερα, καὶ διαφόρων ἐποχῶν, καὶ συγγραφέων ἀπόδειξις, ὡς ἐρρέθη, ἢ Ῥαγκοῦ-Βάνσα, καὶ τοὶ πολλοὺς αἰῶνας μεταγενεστέρα τῆς Ῥαμαϊάνας, ἐπεισόδιον αὐτῆς λέγεται, ὡς ἡ Ἴτιχασασαμουτσαία τῆς Μαχαβαράτας. Αὐτὴ δὲ ἡ Μαχαβαράτα οὐ μόνον ἐστὶ νεωτέρα τῆς Ῥαμαϊάνας, εἰς πολλὰ μιμουμένη τὸ τελευταῖον τοῦτο ποίημα, ὡς ἡ Αἰνιάς, τὴν Ἰλιάδα· ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τοῦ φιλοσοφικοῦ χαρακτήρος τῶν ἐπεισοδίων. Ἡ μὲν ἀρχαϊκὴ ποίησις τῆς ἔριδος τῶν δύο Σεληνογενῶν οἰκογενειῶν, Πανδοιδῶν, λέγω, καὶ Καουραβῶν, ἐστὶν ἀρχαία· τὰ δὲ ἐπεισόδια τῆς Μαχαβαράτας σχηματίζοντα, κατὰ τὸν σοφὸν Βόππιον, μυθολογικὴν, φιλοσοφικὴν, ποιητικὴν, καὶ ἰσορικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν, εἰσὶν ἄνευ ἀμφιβολίας, συλλογαὶ πολλῶν συγγραμμάτων, διαφόρων ἐποχῶν, πλατυτέρας διανοητικῆς ἀναπτύξεως, παντοίων δοξασιῶν, καὶ πολλῶν συγγραφέων φιλοπονήματα (2). Διαφέρει

(1) Ἴδε τὰ προλεγ. τοῦ Γορρέσιου εἰς τὴν Ῥαμαϊάαν Τόμ. πρῶτον, καὶ τρίτον. Αὐτὴ ἡ Ῥαμαϊάνα ἔλαβε, φαίνεται, μεταγενεστέρας προσθήκας. Lassen indische Alterthumskunde pag. 501, καὶ ἐφεξῆς. Ὁ δὲ Γορρέσιος λέγει. Che il poema non sia pervenuto a noi, quale egli uscì della mente del Cantor primo; che esso siasi venuto modificando nell'attraversar delle età; Che siano intrati ed incorporatisi in esso nuovi elementi, tutto ciò non solamente il credo indubitabile; ma mi sono adoperato a dimostrarlo aptrove. Γορρ. προλ. εἰς Ῥαμαϊάαν. Τ. I. καὶ Τ. III. σελ. 32.

(2) Τὰ αὐτὰ ἔγραφε πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ ἐκδότης τῆς Ῥαμαϊάνας Κ. Γορρέσιος. Ἡ Μαχαβαράτα δὲν εἶναι ποίημα οὔτε ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, οὔτε μιᾶς ἐποχῆς. Τὰ πολλὰ αὐτῆς ἐπεισόδια, διαφέροντα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς γλώσ-

ἄρα, ἡ ἀρχαιότης τῆς Μαχαβαράτας, καὶ ἡ τῆς Γιτᾶς. Ἐτέρα ἡ ἐποχὴ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, καὶ ἕτερα ἡ τοῦ θεοσοφικοῦ διαλόγου τοῦ ἐπεισοδίου. Ἀπλότης, αὐθόρμητος ποιήσις, ἀρχαϊσμός ἰδεῶν, κ.τ.λ. εἰσὶ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἠρωϊκοῦ ποιήματος. Ῥυθμός, κομψότης ποιήσεως, γραμματικὴ καὶ μετρικὴ τελειοποίησις (1), μεταφυσικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπιστήμη, μνεῖα τῶν πρὸ τῆς Γιτᾶς πολλῶν θεοσοφημάτων, καὶ φιλοσοφικῶν συστημάτων κ.τ.λ. φανερόνουςι πολυχρόνιον πρόσοδον, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐπιστημονικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἰνδῶν θεοσόφων.

Οὕτω καὶ αἱ Πουράναι περιέχουσιν τὴν Ἰνδικὴν θεογονίαν καὶ κοσμογονίαν, τοὺς γενεαλογικοὺς τῶν δυναστειῶν πίνακας, καὶ συνόψεις ἐπιστημῶν Ἰατρικῆς, Νομικῆς, κ.τ.λ. δεικνύουσιν, ἢ ὅτι ἅπασαι εἰσὶ μεταγενεστέρων ἐποχῶν, ἢ ὅτι μεταγενέστεραι προσθῆκαι εἰς αὐτὰς παρεισέφρυσαν. Ἀπόδειξις, ὅτι εἰς τινὰ μέρη γίνεται ἐν αὐταῖς μνεῖα περὶ τοῦ Βασιλέως Βόγα, καὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἰνδίας παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν (2). Ὁ δὲ κλεινὸς Κολεμβρώκιος βεβαιοῖ, ὅτι οἱ σοφώτεροι τῶν Βραχμάνων θεωροῦσι τὴν περιβόητον Ῥαγαβάτα Πουράναν, ὡς σύγγραμμα συνταχθὲν περὶ τὴν ἕκτην ἢ ἑβδόμην

σης, κατὰ τὰς ἰδέας, τοὺς μύθους, καὶ τὰ σύμβολα, φανερόνουςιν, ὅτι εἰσὶ ποιήσεις διαφόρων ἐποχῶν καὶ συγγραφέων. » Πρὸλ. Βαλαβαρ. σελ. 15', σχ. 1.

(1) Γιτᾶ Ἀγγλ. μετάφρ. παρὰ Οὐϊλκνς σελ. 87. Καὶ Ἑλλν. μετάφρ. Κεφ. Α. διατ. 76. σχ. ἀρ. 6. Ἡ λέξις Δβάνδβα ἐστὶ σύνθετος δύο κυρίων ἢ προσηγορικῶν ὀνομάτων ἀρσενικοῦ καὶ θυλικῶ. Ἡ δὲ λέξις Ῥαμακρσιναῦ ἀριθμοῦ δυϊκοῦ φανερώνει Ῥάμα καὶ Κρσιναῦ δυϊκῶς.

(2) Ῥίττερος. αὐτ. σελ. 74.

Ἑκατονταετηρίδα μετὰ Χριστὸν, παρὰ τοῦ Γραμματικοῦ Βοπαδέβα (1). ὥστε καὶ αἱ Βέδαι, καὶ αἱ θεσμοθεσίαι, καὶ τὰ ἐπεισόδια τῶν ἐπικῶν ποιημάτων, καὶ μάλιστα ὁ θεοσοφικὸς διάλογος τῆς Γιτᾶς, καὶ αὐταὶ αἱ Πουράναι εἰσι συλλογαὶ διαφόρων συγγραμμάτων, συνταχθέντων κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς παρὰ πολλῶν συγγραφέων σχολιαστῶν, καὶ ὑπομνηματιστῶν, φέρουσαι πρὸς τούτοις καὶ νεωτέρων χρόνων προσθήκας· ὃ ἐστὶ τὰ κλασικὰ τῶν Ἰνδῶν βιβλία εἰσὶν ἔνωσις ἀρχαίου καὶ νεωτέρου, ἅπερ δυσκόλως διαχωρίζαι καὶ διακρίναι δύναται τις· ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ, ὡς ἔγγιστα, μυθολογία, καὶ τὰ αὐτὰ μυθολογικὰ πρόσωπα συνδέουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ λαοῦ καθιεροῦσι (2). Πόσον κατηνάλωσε χρόνον, καὶ ὁποίους ἀτρύτους κόπους καὶ ἀγῶνας ὑπέστη ἡ Κριτικὴ ἐπιστήμη μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν Γραμμάτων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, προσπαθήσασα ἵνα διακρίνη μετὰ τῶν ἀρχαίων κλασικῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, τὰ ψευδωνυμα τῶν μεταγενεατέρων πονήματα!

○ Ἡ δὲ Γιτᾶ, περὶ ἧς ἰδίως ὁ λόγος, οὐ μόνον παρουσιάζει ἴδιον θεοσοφικὸν σύστημα, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς αὐ-

(1) *Asiat. Recherch.* VII. p. 280.

(2) Τὸ αὐτὸ ἀπεδείχθη καὶ ὡς πρὸς τὴν ἱερὰν Βίβλον τῶν Περσῶν *Zend-Vesta*, ἣν μετέφρασε, λέγει ὁ σοφὸς Κωνστ. Οἰκονόμος, καὶ ἰδημοσίευσεν ὁ πρῶτος ταύτην κομίσας *Anquetil du Perrou* (Paris 1757), ὡς παμπάλαιόν τι χρῆμα, καὶ αὐτῶν τῶν Μωσαϊκῶν χρόνων ἀρχαιοτέρων. . . . Εὗρηται τέλος σύρραμα δογματῶν τῆς εἰς τὸν ἐπὶ Δαρείου Ζωροάστρην ἀπενειομένης τῶν Περσῶν μαγικῆς θρησκείας, ἔχνη φέρον πολλαχού, καὶ ἄλλων νεωτέρων χρόνων, καὶ αὐτῆς τῆς Σωτηρίου Ἐποχῆς μεταγενεστέρων. (Περὶ τῶν Ο. Ἑρμ. τῆς Παλαιᾶς Θείας Γραφῆς. Τ. II. σελ. 143. Καὶ σχολ. Σ'. σελ. 299—301.) Ἴδε *Engène Bayssonf Jour. Asiat* 1820. Καὶ *Wissensch. Kritik* 1834. Aug. §. 229.

τῆς, γνωρίζων ἀκριβῶς τὰ πρὸ αὐτοῦ ἀκμάσαντα φιλοσοφήματα, τοῦ Μιμάνσα, λέγω, (Γιτὰ Κεφ. Β'. Δίς. 39. Καὶ Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 34), τοῦ Ζαιμινῆ (Κεφ. Β'. Δίς. 43—47), τοῦ Καπίλα (Κεφ. Γ'. Δίς. 8. Καὶ Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 48—62. σχ. 2), τοῦ Γαουτάμα (Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 19—20—21) κ.τ.λ., τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀναιρῶν, ἕτερα δὲ συμβιβάζων λέγει· « εἰσὶ μὲν δὴ τινες τῶν κριτικῶν, οἱ λέγουσι τὸ ἔργον τῆς θυσίας, τῆς δόσεως (ἐλεημοσύνης), καὶ τῆς ἀσκήσεως εἶναι ἄξιον ἀποχῆς, ὡς κακόν· ἕτεροι δὲ πάλιν λέγουσι μὴ εἶναι ἄξιον ἀποχῆς, ὡς καλόν. Σὺ δὲ ἀκουσον τὴν ἐμὴν γνώμην » (1). Ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ἀναμφισβητήτως, οὐχὶ τὴν πρώτην καὶ νηπιώδη κατάστασιν τοῦ Ἔθνους, καὶ τῆς φιλολογίας· ἀλλὰ τὴν μετὰ τὸ ἐπικὸν ποίημα πολυχρόνιον ἀνάπτυξιν τοῦ φιλοσοφοῦντος λογου, καὶ τὴν ἐκ τῆς πολυχρονίου πείρας καὶ παρατηρήσεως ὄριμον καὶ προβεβηκυῖαν σκέψιν τοῦ θεοσόφου Ἰνδοῦ. Γελοῖος, τωόντι, φανήσεται ὁ θέλων ὑποστηρίξει, ὅτι ἡ Ὀρφικὴ θεοσοφία, τὰ ἠρωϊκὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, ἡ ἀριθμητικὴ φιλοσοφία τοῦ Πυθαγόρου, αἱ θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος, τὸ ὄργανον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰσὶ σύγχρονα, καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς φιλοπονήματα, ἀνατρέπων δωρεὰν τὴν βραδείαν καὶ φυσικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, καὶ ἐνῶντων εἰς μίαν πολλὰς ἐποχάς, ἢ συγγέων εἰς ὀλίγων χρόνων διάστημα, πολλοτάτων, καὶ λίαν διεστώτων αἰῶνων ἔργα. Ὡστε ἡ Γιτὰ, οὔσα πολλὰ μεταγενεστέρα τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῶν κυριωτέρων θεοσοφικῶν συστη-

(1) Γιτὰ ἰδ. ἀνωτέρω.

μάτων, δὲν ἀνήκει εἰς τὴν δευτέραν μυθικὴν τῶν ἡρωϊκῶν ποιημάτων περίοδον· ἀλλ' εἰς τὴν τρίτην τὴν Ἴστορικὴν τοῦ Βικραμαδιτίου, εἰς ἣν ἤχημασε καὶ ἡ δραματικὴ ποίησις, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς Σαχοτάλας, καὶ τῶν λοιπῶν δραμάτων τοῦ Καλιδάσα. ἡ ἀστρονομία τοῦ Βάρα-Μίρα (Waraha-Mihira) (1), ἡ φιλολογία, ἡ φιλοσοφία ἢ συγκεφαλαιουσα ἀπάσας τὰς γνώσεις, οἱ γνωμικοὶ ποιηταί, καὶ ἠθολόγοι (2), καὶ αἱ ἐπισημότεραι θεοσοφικαὶ Σχολαί. Διὸ καὶ ὁ σοφὸς Κολεμβρώκιος ἀναφέρει ἐκτεταμένον κατάλογον φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων τῆς περιόδου ταύτης, ἅτινα διὰ τῆς μυθικῆς γοητείας παρεϊσέφρυσαν ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις συλλογαῖς τῶν Βεδῶν, θεσμοθεσιῶν, ἐπικῶν ποιημάτων, καὶ τῶν Πουράνων. Εἰς αὐτὴν οὖν τὴν μ. Χριστὸν τρίτην περίοδον ἀνήκει, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν προειρημένων, καὶ ἡ συγγραφὴ τῆς Γιτᾶς. Ἴσως δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τετάρτην αἱ πλεῖσαι αὐτῆς προσθῆκαι, ὡς ἐκ τοῦ κειμένου συμπεραίνεται διότι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς, διερχόμενος μετὰ μέτρου καὶ καλλιπειρίας τὰ δόγματα τῶν Βεδῶν, καὶ ἀπάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἐρρέθη, ἠθικὰς καὶ φιλοσοφικὰς δοξασίας, τὰς μὲν ἀναιρῶν, τὰς δὲ συμβιβάζων παρουσιάζει ἴδιον θεοσοφικὸν σύστημα (3): οὕτως οἱ Βραχμάνες λαβόντες

(1) Οὗτος ἀναφέρει περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ Σάκα, ἧτις συμπίπτει περὶ τὸ 78 ἔτος μετὰ Χριστόν.

(2) Ὁ Βατριχαρὴς Πρόδρ. Ἰνδ. μετάφρ., Κεφ. Α. σελ. 2, σχ.

(3) Ὁ μὲν Βατριχαρὴς (Πρόδρ. Βατριχ. σελ. 54. διστ. 66-83.) Παρ. Χαρ. λέγει· ὅτι τὰ ἔργα εἴτε καλὰ, εἴτε κακὰ, εἰσὶ δεσμὸς, συνδέων τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος· ὥστε ὁ ἐπιθυμῶν τὸ ἄκρον ἐφετόν, ἤγουν τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν, ἀνάγκη ἵνα φθάσῃ εἰς τελείαν ἀπραξίαν, ἀπάθειαν, καὶ ἀπραγμοσύνην· ὅ ἐστιν εἰς τὸν ἐντελέστερον χωρισμὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ εἰς τὴν ὄσον ἔνεσθ

σύμμαχον τὴν πρόοδον τοῦ φιλοσοφοῦντος λόγου πρεσβυ-
βαλον ἐπιτηδεῖως τὰς ἑτεροδοξίας τῶν Βουδδιστῶν, καὶ
ἰσχυσαν, μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἵνα ἐπαναγάγῃσι τὴν ἀρ-
χαίαν λατρείαν, καὶ σὺν αὐτῇ, τὴν Βραχμανοκρατείαν εἰς
ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἰνδικήν.

Εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν ὑπῆρξαν, ὡς ἐν τῇ Ἑλλάδι, καθα-
ραὶ φιλοσοφικαὶ Σχολαί, ἀλλὰ θεοσοφικαί· ὅθεν καὶ ἡ
φιλοσοφία ὑπέστη τὰς αὐτὰς τῆς θρησκείας ἀλλοιώσεις.
Εἰς τὴν πρώτην περίοδον ἐδέσποζεν ὁ καθαρὸς Πανθει-
σμός· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ ὡς ἀναγκαία
τούτου συνέπεια, ἐπροσκυνοῦντο ὡς θεοί, οἱ ἥρωες, οἱ ὄσιοι,
καὶ θεοσόφοι Βραχμᾶνες (1), ὡς Ἰνδρας, Ῥάμας, Κρισναῶς

στι τελείαν νέκρωσιν τοῦ σωματσειθεῦς, οὐδὲν πράττων, εἴτε καλόν, εἴτε κακόν·
ἀλλ' ἐν ἀπολύτῳ θεωρία τοῦ Ἰψίστου διάγων, τὸν οὐρανὸν ἔχων στέγην, τὴν πα-
λάμην τρυβλίον, τὴν γῆν στρωμνὴν, καὶ τὰ αὐτοφυῆ χόρτα ἢ ῥίζας τροφήν. Οὗ-
τω ζῶν ἐν ἐντελεῖ ἀπαθείᾳ, οὐδὲν ὀρεγόμενος, καὶ οὐδὲν πράττων ζῆ ἐν τῷ Θεῷ
καὶ ἐν αὐτῷ κορεννύμενος καὶ ἀγαλλόμενος ἡρεμεῖ. «Ὁ δὲ Βεῆσας ἢ ὁ συγγραφεὺς
τῆς Γιτᾶς δεχόμενος τὴν διὰ θεωρίαν· ἐνωσιν μετὰ τοῦ Ἰψίστου, ὡς τὸ ἄκρον ἀγαθόν,
παραδέχεται καὶ τὴν πράξιν τῶν ἀρετῶν. «Ὅστις γὰρ οὔτε μισεῖ τι, οὔτε ἐφί-
εται, οὔτος, εἰ καὶ πράττων, δῆλος ἐστὶν ὡς ἀπράγμων ἐστίν. . . καὶ τοῦ δε-
σμοῦ ἀπολύεται. Οἱ ἄφρονες, ἱξακλουθεῖ, χωρίζουσι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρά-
ξιν· οὐχὶ δ' οἱ σοφοὶ· κἂν γὰρ μίαν (πράξιν) γέ τις ποιήσῃ πρεπόντως, ἀμφοτέ-
ρων ἔξει τὸν καρπὸν, οὕτως, εἴαν γάρτοι στάσιν ἀπολαμβάνουσιν οἱ θεωρητικοί,
ἢν αὐτὴν δήπου γε καὶ οἱ πρακτικοί. Ὅστις δὲ φρονεῖ ὡς ἐν τι ἐστὶν ἢ τε θεω-
ρία καὶ ἡ (διὰ τὴν θεωρίαν) πράξις, οὗτος ὀρθῶς φρονεῖ. ἢ μέντοι θεωρία ἄνευ
τῆς πράξεως δύσκιτος· ἐστὶν ὁ δὲ πρακτικὸς, γινόμενος θεωρητικὸς, τυγχάνει
ἀμείωτος τοῦ Θεοῦ.» Γιτᾶ. Κεφ. 5'. Δίστ. 2—3—4—5—6· καὶ ἐφεξῆς· οὗ-
τως εἰς πᾶσαν περίστασιν ἡ Γιτᾶ καταπολεμεῖ τὰς πρὸ αὐτῆς θεοσοφικὰς δο-
ξασίας.

(1) Ὁ Ἄγγλος Ἐδουάρδος Βισσαῖος (Edouardus Bissæus) ἐδημοσίωσε τὸ
ἔτος 1665, ἐν Λονδίῳ τὸ τοῦ Παλλαδίου πόνημα· περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας
Ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχμᾶνων. Εἰς αὐτὸ οὐ μόνον ἐπρόσθεσεν, ὡς ἀνωτέρω
ἔρρεθη, τὴν περὶ Βραχμᾶνων διατριβὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβροσίου, καὶ ἑτέραν
περὶ Βραχμᾶνων ἀνωνύμου τινός, ἀλλὰ καὶ ὅσα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμῆ

Δαδακαίανας, κ.τ.λ. οὕτως ἤρξατο ἡ ἀνθρωπολατρεία. Ἐκαστος δὲ λαὸς ἔχων ἰδίας παραδόσεις, καὶ ἥρωας, ἔσχε καὶ ἴδιον Θεόν· ἐκ τούτου προήλθεν ἀκολούθως ἡ περὶ τῶν Θεῶν τούτων λογικὴ ἔρευνα, καὶ ὁ διαμαρτυ-

ναυ ἀπέφερν οἱ πρὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς φιλολογικῆς Ἰνδίας ἀρχαιότεροι συγγραφεῖς: ὡς Στράβων (Γεωγρ. Βιβλ. ΙΕ. §. 60—70), Κικέρων (Tusc. Quæst. Lib. V. §. XXVII), Πλίνιος (Histor. Natur. Lib. VII. Cap. II), Πλούταρχος (ἐν Βίῳ Ἀλεξάνδρου §. 59—64—65), Ἀρριανὸς (Ἀναβ. Ἀλεξάνδρου Βιβλ. Γ'. Καὶ Συγγραφ. Ἰνδική), Ἀπουλείος (Florida § V—VII—XIII), Κλήμης ὁ Ἀλεξανδ. (Στρώμ. Λογ. Γ'. Κεφ. Ζ'.) Baronius (Annal. Eccles. Anno 388), Πορφύριος (περὶ Ἀποχῆς Βιβλ. Δ'. §. 17—18), Φιλίστρατος (ἐν Βίῳ Ἀπολλων. Βιβλ. Γ'. Κεφ. 4—5, κ. ἑ.), Postellus (in Commentario ad Fezirah), Vossius (de Historicis Græcis), Labbæus (de Scriptoribus Ecclesiasticis).

Ὁ Bayle, ἐξηγῶν τὰς λέξεις Βραχμᾶνες καὶ Γυμνοσοφισταί, εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἄλλην ἐκδοσιν τῆν τῶν 1668. Αὐτὴν ἔχει καὶ ἡ ἡμετέρα Βιβλιοθήκη, ἣν χρεωστοῦμεν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ κατὰ πάντα λόγον ἀξιοτίμου Κ. Ἰακώβου Ῥίτzu τοῦ Μερουλοῦ. Φέρει δ' αὐτὴ τὴν ἐξῆς χειρόγραφον ἐπιγραφὴν: Ἐκ τῶν τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, υἱοῦ Ν. Β. (Νικολάου Βοσβόδα): ὥστε τὸ ἡμέτερον ἀντίτυπον ἐστὶ λίαν πολῦτιμον οὐ μόνον διὰ τὴν σπανιότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρωτότυπον ἐπιγραφὴν τοῦ ἀειμνήστου Κωνστ. Μαυροκορδάτου.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ καταλόγου τοῦ Ἄγγλου ἐκδότου, δύναται ὁ φιλομαθὴς ἀναγνώστης ἵνα προσθήσῃ ὅσα περὶ Βραχμᾶνων ἀναφέρει ἀπόδωρος ὁ Σικελιώτης (Βιβλιοθ. Ἱστορ. Βιβλ. 2. §. 40—41), Quint. Curt. Ruf. (de Rebus Gestis Alexantri Magni Lib. VIII. Cap. IX), Διογάνης Λαέρτ. (Εἰδλ. Ἄ. Προοίμ. 4—6—9), Στέφανος Βυζ. (περὶ Πόλ. λέξ. Βραχμᾶνες), Σουΐδας (λέξ. Βραχμᾶν καὶ Βραχμᾶνες), Πτολεμαῖος (Γεωγρ. Βιβλ. 7. Κεφ. 1), Εὐσέβιος (Εὐαγγ. Προπαρ. Βιβλ. δ'. ἑ), Tertullianus (apolog. 24), Ἱερὸς Αὐγουστίνος (περὶ Πόλ. Θεοῦ Βιβλ. XV, 20—XVI, 17) κ.τ.λ.

Πάντες δ' οὗτοι ἔγραψαν περὶ Βραχμᾶνων καὶ Γυμνοσοφιστῶν ἐν συντόμῳ, καὶ ὀπωσοῦν συγκεχυμένως· ὁ σοφὸς Ἰνδολόγος Wilson (Asiat. Research. XVII. 278—9) ἀποδίδει τὴν σύγχυσιν ταύτην τῶν ἀρχαίων εἰς τὴν ἑλλειψιν ἀκριβοῦς διακρίσεως τῶν διαφόρων τάξεων, ἃς περ εἰς τέσσαρας διαιρεῖ. Εἰς τέσσαρας ἐπίσης τάξεις διαιρεῖ τοὺς Βραχμᾶνας καὶ ὁ Γαλαῶς (Πρόδρο. Ἰνδ. μεταφρ. Βατριχαρῆ περὶ Ματαιότητος σελ. 43. Σημ. 2.) λέγων «Τέσσαρες εἰσὶν αἱ τάξεις ἢ διαγωγαί· 1. Οἱ ἄγχοι καὶ παρθένοι, οἱ γὰ Θεῖα μελετῶντες (Βραχμαχαρεῖς). 2. Οἱ ἔγγαμοι (Γρίχοι), οὗτοι ζῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ

ρούμενος Βουδδισμός, ὅστις συμφωνῶν ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀοράτου Βράχμα (1), καὶ τοῦ Πανθεισμοῦ, ἤρνεϊτο τὸν ὄρατὸν Θεόν· ἔκτοτε ἤρξαντο αἱ αἰρέσεις, καὶ αἱ τῶν Βραχμάνων καὶ Βουδδιστῶν ἔριδες. Ὅθεν ὁ Βραχμάν, συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς, συγκεφαλαιῶν τὰς διαφόρους δοξασίας, ποτὲ μὲν τὸ γράμμα, ἄλλοτε δὲ τὸ πνεῦμα τῶν Βεδῶν ἐξηγῶν, καὶ νῦν μὲν ἀναιρῶν, ἄλλοτε δὲ συμβιβάζων ὁμολογεῖ τὸν ὕψιστον Βράχμαν, ἀποχωρίζει δ' ἀπὸ τῆν θείαν αὐτοῦ οὐσίαν τὴν συνάναρχον ὕλην, καὶ τὴν κοσμικὴν μονάδα, καὶ δι' αὐτῶν σχηματίζει τὴν γενικὴν ψυχὴν τοῦ παντός, τὴν μερικὴν τοῦ ἀνθρώπου, πάντα τὰ ὄντα καὶ τὰ φαινόμενα, τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς δαίμονας. Καθότι ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶ καὶ ὁ ἀόρατος Βράχμας, καὶ ὁ ὄρατός Βραχμᾶς, Βινοῦς, Σίδας καὶ τὸ Ὅμ. Ὁ αὐτὸς ἐπὶ καὶ κρισνάς, καὶ Ράμας, φῶς καὶ πῦρ, ὕδωρ καὶ γῆ, θυσία καὶ θυμα, αἰτία καὶ ἀποτέλεσμα. Οὕτως ἀναιρῶν τὴν ἀθείαν (τὴν τὸ πᾶν αὐτόματον δοξάζουσαν), καὶ

γυναικὸς καὶ τέκνων. 3. Οἱ ὑλοῖοι ἢ ἐρημίται (Βαναπράσαι): οὗτοι ἀρνησάμενοι τὰ τοῦ κόσμου ἐν ἀκητήριος διάγουσι. 4. Οἱ περιπλωμένοι (Βικχοί) ἢ ἐπικίται οὗτοι μηδένος τῶν πρὸς τὴν φρονιζόντες, μηδ' ὀφεισκιοῦντες ἐσθίουσιν ἔτι ἢ βρώμα εὐρωσιν ἐξ αἰτήτως. Ὡς οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δευτέρου οἰκοῦσιν τὰς πόλεις, οἱ μὲν παρθενικὸν βίον ἄγουσι, οἱ δὲ μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων συμβιοῦντες· οἱ τρίτοι καὶ τέταρτοι εἰσὶν ἀναχωρηταί· οἱ μὲν ζῶσιν ἐν Μολῆ ἢ ἐν Καλύβη, τρεφόμενοι ἐκ βρωμάτων ἀγορευῶν ῥιζῶν καὶ ὁ πριών, περιζώματα ἐκ φλοιῶν δένδρων ἔχοντες, καὶ τὸν Θεὸν διανεκῶντα νοῦντες· οἱ δὲ τελευταῖοι ζῶσι κινικῶν, κροῦντι, βίον (οἱ κυρίως Γυμνοσφοισταί): οὗτοι περιφερόμενοι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν συλλέγουσι τὸ κροῦν βρώμα, ἐπίουσι καὶ κοιμῶνται ὅπου ἂν τυχερῶς εὐγῆν τὴν γῆν, καὶ ἐνδυμασίαν ἐκ φλοιῶν καὶ φυλλῶν ἔχοντες.

(1) Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται τὴν περὶ Βράχμα καὶ Βραχμᾶ διαφοράν. Τὸ πρῶτον φανερόν ἐστι τὸ ὕψιστον καὶ ἀόρατον Θεῖον· καὶ διὰ τοῦτο οὐδετέρως προφέρεται παρ' Ἰνδοῦ: ἦγον τὸ Βράχμα (τὸ Θεῖον)· τὸ δὲ δεύτερον ἐστὶν ὁ εἰς τὸν κοσμικὸν βίον προφερόμενος Βραχμᾶς· διὸ καὶ ἀρσενικῶς προφέρεται.

τὴν ἑτερολατρείαν (1), καὶ μὴ δεχόμενος τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς ἄνευ θεοσεβείας, οὐδὲ τὴν θεοσέβειαν, ἄνευ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, προτιμᾷ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος κατὰ τὴν ἐντολὴν, ἔνεκα μόνου τοῦ Θεοῦ, ἄνευ δηλονότι ἐλπίδος ἀμοιβῆς, καὶ ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀπαθείας εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψίστου, δι' ἧς τελεῖται ἢ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσις καὶ ἢ ἀποθέωσις· τελευταῖον δόγμα ὅπερ καὶ τὴν σήμερον ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Ἰνδία (2). Θέλων δὲ ἵνα δώσῃ κῦρος καὶ ἀγιότητα εἰς τὸ θεοσοφικὸν τοῦτο σύστημα ἐνανθρωπεῖ τὸν πολλακίς καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς περιστάσεσιν ἐνσαρκωθέντα Βισνοῦν, ὅστις διδάσκει διὰ τοῦ στόματος τοῦ πολυμύρφου Βεάσα τὴν Γιτάν. Τὴν αὐτὴν συμβιβαστικὴν πορείαν ὠδευσαν, φαίνεται, ὁ Κουμαρίλας, ὁ Βάττας, ὁ Σαγκάρας, ὁ Βεπαδέβας. Πάντες δὲ οὗτοι ἤχησαν μετὰ Χριστὸν (3)· ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ ἕτερος καὶ οὐχὶ ὁ Βεάσας ἐστὶν ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς· ἢ δύο εἰσὶν οἱ Βεάσαι· εἷς μὲν ἀρχαῖος, ὃς καὶ τὴν Βέδαν ἐν τάξει ἔθετο, καὶ τὴν θαυμαστὴν Μαχαβαράταν συνεγράψατο (4), ὁ δὲ ἕτερος λίαν τοῦ πρώτου μεταγενέστερος, ὅστις πρὸς σύστασιν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς Γιτᾶς Βεάσαν ἑαυτὸν ὠνόμασε (5), καὶ τὴν Γιτάν Ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας ἐκάλεσεν. Ἄλλ' ἢ Γιτὰ εἰς πολλὰ μέρη, ἢ ἀναι-

(1) Γιτὰ Κεφ. ΙΗ, Δίστ. 3—22.

(2) Πρόδρ. Ἰνδικῶν μετάφρ. περὶ μαιότητος σελ. 59: σχ. 2—3. Καὶ Βατριχαρῆ ἠθολογ. δίστ. 97.

(3) Transact. of the Royal. As. soc. I. p. 411. Καὶ αὐτ., VII. p. 214—280. Ritter αὐτ. σελ. 94—96.

(4) Ἰτιχασασαμουτσαῖα δίστ. 7. Καὶ Πρόδρ. Κατάλ. χειρογ. σελ. μά.

(5) Ὁ Βραχμᾶν Κρισναῖς Δβαπαίανας συναθροίσας τὰς ἱεράς τῶν Ἰνδῶν βιβλους ἢ Βέδας εἰς βιβλία καὶ κεφάλαια διήρπεν. Ἐκ τούτου ὠνομάσθη Βεῖας.

ρεῖ ἡ διαρθώνει τὰς Βέδας ὥστε ἄλλος ἐστὶν ὁ συλλο-
γεὸς τούτων, καὶ ἄλλος ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς, ἢ αὐ-
τὸς εἰς ἑαυτὸν ἀντιφάσκει.

Ἄλλ' εἶτε εἰς ἡ δύο ὑποτεθῶσι Βεάσαι, ἡ Γιτὰ δὲν ἀνήκει βεβαίως εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τὴν ἀρχαίαν καὶ νηπιώδη· ἄλλ' ἐστὶ σύγγραμμα λίαν μεταγενέστερον τοῦ Ἐπικού ποιήματος. Εἰς πολλὰ δ' αὐτοῦ μέρη φέρει ἀναμφισβήτητα σημεῖα ἄλλων νεωτέρων χρόνων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σωτηρίου, ἔτους πολλὰ μεταγενεστέρων. Ὁ δὲ συγγραφεὺς αὐτῆς, ὠφελῆθεις ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου Εὐαγγελίου, ὅπερ ὡς βολὴ φωτὸς διεχύθη ἐν ἀκαρεῖ εἰς ἅπαντα τῆς Οἰκουμένης τὰ μέρη (1), μάλιστα δὲ παρὰ τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων Μάρκου καὶ Παύλου, τῶν κηρυξάντων αὐτὸ εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ Περσίαν, καὶ τοῦ Θωμαῆ, τοῦ κηρύξαντος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐρρύθμισε τὰς ἐννοίας τοῦ συστήματος αὐτοῦ, προσαρμόσας ἐπιτηδείως τὴν ὑψηλὴν ἠθικὴν τοῦ θείου Εὐαγγελίου, εἰς τὴν θεοσοφικὴν τῆς Γιτᾶς διδασκαλίαν ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ τοῦ Πανθεϊσμοῦ καταυγάζει ἡ ἀκτίς τῆς οὐρα-
νίου ἀληθείας. Δικαίως ἄρα εἶπον ἐξ Ἀνατολῶν τὸ Φῶς· διότι ἐξ Ἀνατολῶν ἔλαμψεν ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιο-

ἡ Βεάσας. Ἐκ τῆς προσθέσεως Βι, καὶ τοῦ ῥήματος: Α σς (συλλέγω). Διὸ καὶ Βεδαβεάσαν ἐκάλεσαν: ἦτοι Βεδοσυλλογέα. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος καὶ τὰς Βέδας ἐτακτοποίησε, καὶ τὴν Μαχαβαράταν συνέγραψε, καὶ πάντα τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ ἐρμήνευσε, λέγων « φευγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητεῖτω τὰ ἀγαθὰ κ.τ.λ. » Ὡς Θεὸς ἐνσαρκωθείς προσκυνεῖται (Ἰτιχασασαμουτσαῖα δίστ. 4). Διὰ τοῦτο φαίνεται καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου Βεά-
σα ἔλαβε, καὶ τὴν Γιτάν ἐπιεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας ἐκάλεσε.

(1) Οὕτω δῆτα οὐρανίῳ δυνάμει ἀθρώως, οἷα τις Ἡλίου βολὴ τὴν σύμπασαν Οἰκουμένην ὁ σωτήριος κατηύγαγε λόγος. Εὐσ, Ἐκκλ. Ἰστ. Κεφ. Γ'.

σύνης, καὶ ἡ Ἀλήθεια. Ἐκτοτε, λέγουσι, πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ θεοσόφοι θεωρητικοὶ τε καὶ πρακτικοὶ Ἐχριστιάνιζον· καὶ πάντες οὗτοι ἀκούσαντες τῆς Θείας διδασκαλίας ἄχρις ὀνόματος τὸν Χριστὸν ὠμολόγησαν (1). Οἱ δὲ Βραχμᾶνες τὴν Θείαν ταύτην διδασκαλίαν λαβόντες πρὸς στερέωσιν τοῦ Πανθεϊσμοῦ καὶ τῶν θεοσοφικῶν αὐτῶν δογμάτων ἐπιτηδείως ἀνέμιξαν. Ὅθεν αἱ πολλαὶ καὶ τερατώδεις ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἡ τελευταία ἡ τῆς συμβιβαστικῆς Γιτᾶς, εἰς τῆς Θείας οἰκονομίας μεταγενέστερον καὶ ὠχρὸν ἀπομίμημα, καὶ τῆς Βραχμανικῆς γοητείας μυθόπλασμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 10 Μαΐου 1848.

Γεώργιος Κ. Τυπάλδος.

(1) Παῦλος πρὸς Γαλάτας Α. 17. — Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ. ΙΖ'. — Φίλων ἐν τῷ περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον. — Ἰώσηπ. περὶ Ἰσραήλ. Βιβλ. Β'. Κεφ. Ζ'. — Εὐγ. Βουλ. Πρώτη Ἐκατοντ. Ἔτος ΔΖ'. §. 173.

Γ Ι Τ Α .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΔΡΥΤΑΡΑΣΤΡΑΣ.

1. **Τ**Ι ἐποίησαν, ὦ Σανζαία, οἱ πολεμησεῖοντες υἱοὶ μου καὶ οἱ τοῦ Πανδοῦ, συνελθόντες εἰς τὴν Κουρουξέτραν, τὴν γῆν τῆς ἀρετῆς;

ΣΑΝΖΑΪΑΣ ¹.

2. Ὁ Βασιλεὺς Δουριοδάνας, ἰδὼν παρατεταγμένον τὸν στρατὸν τῶν Πανδοϊδῶν, προσελθὼν τῷ διδασκάλῳ Δρόνῳ ² ἔλεξε τάδε·

ΔΟΥΡΙΟΔΑΝΑΣ.

3. « Σκόπει, διδάσκαλε, τὸν μέγαν τοῦτον στρατὸν τῶν υἱῶν
» τοῦ Πανδοῦ, τὸν παρατεταγμένον ὑπὸ τοῦ εἰδήμονος
» μαθητοῦ σου Δρυσταδεοῦμνα, υἱοῦ τοῦ Δρουπάδα.

---

1. Ὁ Σανζαίας οὗτος σύμβουλος καὶ ἡνίοχος ἦν τοῦ βασιλέως Δρυταράστρα· τοιαύτην δὲ χάριν ἔλαβε παρὰ τοῦ Βεάσσα, ὥστε βλέπειν καὶ ἀκούειν τὰ μακρὰν ὄντα καὶ ἀπόντα, ὡς ἐγγὺς ὄντα καὶ παρόντα· διὸ καὶ ὁ Δρυταράστρας ἐρωτᾷ αὐτὸν ἵνα μάθῃ.

2. Οὗτος ὁ Δρόνας Βραχμᾶν ἦν, ἀνὴρ σοφός, εἰδήμων τε τῶν πολεμικῶν, καὶ διδάσκαλος τοῦ Δουριοδάνα καὶ τῶν λοιπῶν Κασουραβῶν καὶ Πανδοϊδῶν, καὶ εἷς τῶν ἡγιμόνων καὶ ἡρώων.

4. « Ἐν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ἥρωές εἰσι μεγαλότοξοι, ὅ-
 » μοιοι τῷ Βήμα καὶ τῷ Ἀρζούνα ἐν μάχῃ, δηλονότι
 » ὁ Σατεκῆς, ὁ Βιράτας, ὁ μαχαράτας¹ Δρουπάδας,
 5. « Ὁ Δρυστακετοῦς, ὁ Σεκιτάνας, ὁ γενναῖος Βασιλεὺς τῆς
 » Κασσῆς, ὁ Πουρουζίτας, ὁ Κουντιβόζας, ὁ ἄριστος ἐν
 » ἀνδράσι Σαίβέας,
 6. « Ὁ ἀνδρεῖος Ἰουδαμανιοῦς, ὁ ῥωμαλαῖος Οὐτταμαουζᾶς, ὁ
 » υἱὸς τῆς Σουββαδρᾶς Ἀββιμανιοῦς, οἱ πέντε υἱοὶ τῶν
 » πέντε Πανδοῖδων², καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Δρακουπαδῆς, ἅπαν-
 » τες μαχαράται³.
 7. « Ὅσοι δὲ ἡμέτεροι ἄριστοι, καὶ τούτους σκόπει, ὃ ὑπέρ-
 » τατε Βραχμάν· ἐγὼ γὰρ κατονομάζω εἰς εἰδήσιν σου καὶ
 » ὅσοι εἰσὶν ἠγεμόνες τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ.
 8. « Σὺ αὐτὸς, ὁ Βήσμας, ὁ Καρνᾶς, ὁ νικητῆς ἐν πολέμῳ
 » Κριπᾶς, ὁ Ἀσβαττάμας, ὁ Βικαρνᾶς, καὶ ὁ Βουρισραβᾶς,
 » ὁ τοῦ Σομαδάτα,
 9. « Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἥρωες⁴, ριψοκίνδυνοι ὄντες ὑπὲρ
 » ἐμοῦ, διαφόροις ἀμυντηρίοις ὅπλοις καθωπλισμένοι, ἅ-
 » παντες ἐξ ἴσου εἰδήμονες καὶ ἔμπειροι τοῦ πολέμου.
 10. « Καὶ τουτὶ μὲν τὸ ἡμέτερον στράτευμα, τὸ ὄν ὑπὸ τὴν
 » προσασίαν τοῦ Βήσμα⁵ ἀναρίθμητόν ἐστιν· εὐαρίθμον δὲ
 » ἔκεινο τὸ τῶν ἐναντίων, οὗ προστάτης ἐστὶν ὁ Βήμας⁶.

1. Μεγαλόδιφρος, κατ' ἐτυμολογίαν· ἔστι δ' ἐπίθετον ἥρωος, ὅστις πολεμῆι δεκακισχιλίοις. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον τοιοῦτον ἐπίθετον Ἀτιράτας, ὅπερ ἔστι, κατ' ἐτυμολογίαν, ὑπέριφρος· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν πολεμοῦντα ἀναριθμήτοις. Αὕτη ἡ ὑπερβολὴ οὐδέν τοι διαφέρει τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ· « ὁ Σαούλ ἐν χιλιάσι, καὶ ὁ Δαβὶδ ἐν μυριάσι. » Φαίνεται οὖν, ὅτι καὶ οἱ Ἑβραῖοι τοιαῦτα ὑπερβολικὰ ἐπίθετα εἰθίζον ἀποδιδόναι τῆς ἑαυτῶν ἥρωσι.

2. Ἐν τῷ περιθωρίῳ: οἱ πέντε υἱοὶ τῶν πέντε Πανδοῖδων.

3. Ἴδε ἀνωτέρω (διστίχῳ 4) τὴν ἐννοιαν τῆς λέξεως.

4. Ἐν τῷ περιθωρίῳ: οἷος ὁ Βαγαδάτας, ὁ Σαλέας, κτλ.

5. Οὗτος ἦν στρατηγὸς τοῦ περὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Δρυταράστρα στρατοῦ.

6. Στρατηγὸς τοῦ στρατοῦ τῶν υἱῶν τοῦ Πανδοῦ.

11. «Μένετε μέντοι γ' ὑμεῖς ἕκαστοι ἐν ἐκάσῃ χώρᾳ, ἧ κατὰ
» μέρος ἐτάχθητε, καὶ περιέπετε τὸν στρατηγὸν ἑαυτῶν
» Βήσμαν».

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

12. Ὁ δὲ θερμουργὸς Βήσμας, ὁ πρεσβύτερος τῶν ἐν τῇ γε-
νεᾷ Κουροῦ¹, θέλων τέρψαι αὐτὸν τὸν Δουριοδάναν, ἀναρ-
ρήξας φωνὴν λεόντειον, ἐσάλπισε².
13. Καὶ ἐν τῷ ἅμα κόγχῃ καὶ σύριγγες καὶ τύμπανα πο-
λυειδῆ, τὰ μὲν ἐκρούσθησαν, τὰ δὲ ἐνεπνεύσθησαν, ἐξ ὧν
βοὴ σύμμικτος καὶ θροῦς ἤρθη μέγας.
14. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Κρισναῖς, καὶ ὁ Πανδοίδης Ἀρζού-
νας³ ὀχουμένω ἐφ' ἄρματος λευκοῖς ἵπποις ἐζευγμένου,
ἐσαλπιάτην θείῳ κόγχῳ.
15. Ὁ μὲν Κρισναῖς τὴν Πανσαζανέαν (Παγγεγενέαν), ὁ δ'
Ἀρζούνας τὴν Δεβαδάτταν· ὁ δὲ φοβερὸς τοῖς ἔργοις
Βήμας ἐσάλπισε τὴν μεγάλην κόγχον τὴν Πάουνδραν.
16. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἰουδιστίρας, ὁ υἱὸς τῆς Κουντῆς, τὴν
Ἄνανταβιζάγην, ὁ δὲ Νακούλας τὴν Σουγγόσσαν (εὐφω-
νον), ὁ δὲ Σαχαδέβας τὴν Μανιπουσπάκαν.
17. Ὡσχύτως δὲ καὶ ὁ καλλίτοξος Βασιλεὺς τῆς Κασσῆς, καὶ
ὁ μεγαλόδιφρος Σικανδῆς, καὶ ὁ Δρυσταδεούμνας, καὶ ὁ
Βιράτας, καὶ ὁ ἀήττητος Σατεκῆς,
18. Ὅ,τε Δρουπάδας καὶ οἱ τῆς Δραουπαδῆς υἱοὶ, καὶ ὁ

1. Ὄνομα γενεᾶς, ἐξ ἧς ὁ Βήσμας κατήγετο· ἦν δ' ἡμίθεος, πατέρα μὲν ἔχων
τὸν Σαντανουῦν, μητέρα δὲ τὴν θεάν Γαγγάν.

2. Ἐφύσησε τὴν κόγχον. Ἡ ἔμπνευσις τῆς κόγχου σημεῖον ἦν ἐξορμητικὸν
εἰς τὸν πόλεμον.

3. Ἄκραν φιλίαν εἶχον πρὸς ἀλλήλους καὶ σύμπνοιαν ὅ,τε Κρισναῖς καὶ ὁ Ἀρ-
ζούνας ὄθεν καὶ ἐφ' ἄρματος τεθρίππου ἐπεξῆλλον εἰς πόλεμον, τοῦ Κρισναῖ ἠνιο-
χοῦντος. Σημείωσαι ἐνταῦθα, ὡς οἱ παλαιοὶ τῶν Ἰνδῶν ἦρωες ἐφ' ἄρμάτων ἐπολέ-
μου, ὡς καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων.

τῆς Σουββαδρᾶς Ἀββημανιοῦς, ὁ μεγαλοβραχίων, ἅπαντες ἅπανταχόθεν, ὦ Βασιλεῦ τῆς γῆς, ἀνά μέρος κόγχους ἐσάλπισαν.

19. Ἐκεῖνος δ' ὁ ἦχος τῶν κόγχων, ἀντηχεῖν ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, διέτεμε τὰς καρδίας τῶν υἱῶν σου¹.

20. Ἐνταῦθα, τῶν ὄπλων ὄντων προχείρων εἰς σύγκρουσιν, ὁ Πανδοῖδης Ἀρζούνας, ὁ ἔχων ἐν τῇ σημαίᾳ τὸν πίθηκα, θεασάμενος τοὺς υἱούς σου παρατεταγμένους ἐπὶ μάχῃ, ἀναλαβὼν τὸ τόξον,

21. Τάδε πρὸς τὸν Κρισνᾶν ἐξηρεύξατο·

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

«ὦ Βασιλεῦ τῆς γῆς, στήσον τὸ ἄρμα μου μέσον ἀμ-
» φοῖν τοῖν στρατοῖν,

22. «Ἴν' ἀκριβῶς ἔγωγε σκέψωμαι τούτους τοὺς ἱσταμέ-
» νους καὶ πολεμεῖν ἐπιεμένους, καὶ τίσι δεῖ μοι συμ-
» πλακῆναι ἐν τούτῳ τῷ πολεμικῷ ἀγῶνι·

23. «Ἴν' ἀκριβῶς ἔγωγε σκέψωμαι² τοὺς μέλλοντας τού-
» τος πολεμήσειν, οἳ ἐνθάδε συμπαρεγένοντο, ἀρέσαι
» ἐφιέμενοι τῷ κακόφρονι υἱῷ τοῦ Δρυταράστρα. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

24. Οὕτως εἰπόντος, ὦ Βαράτα³, τοῦ Ἀρζούνα, στήσας ὁ Κρισνᾶς ἐν μεταχιμίῳ ἀμφοῖν τοῖν στρατοῖν τὸ περι-
καλλὲς ἄρμα,

1. Ἄντι τῶν υἱῶν σου, τὸ Ἰνδ. πρωτότυπον φέρει τῶν υἱῶν τοῦ Δρυταράστρα· ἔθεν ὁ μεταφραστὴς ἔχει τὴν ἐξῆς σημείωσιν ἐν τῷ περιθωρίῳ· «ἰδιωτισμὸς τὸ τιθέσθαι τρίτον πρόσωπον· οὐ γὰρ ἦν ἄλλος ὁ Δρυταράστρας, ἀλλ' ἢ οὗτος αὐτός, πρὸς ὃν ὁ Σανζαΐας διαλέγεται.» (Σημ. τ. ἐκδ.).

2. Διπλασιασμὸς λόγου, ἰν' ἴδω (Δ. Γρ.).

3. Ὄνομα βασιλείως μεγάλου, ἐξ οὗ καὶ λαμβάνει τὸ ὄνομα, ὡς εἰ Πτολεμαῖοι, ὁ Δρυταράστρας οὗτος κατὰ διαδοχὴν.

25. Ἐνώπιον τοῦ Βήσιμα τε καὶ τοῦ Δρόνα, καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων (ἡγεμόνων) πάντων, «Ἴδὲ, ἔφη ὁ Ἀρζούνα, τοὺς
» ἐκ γένους Κουροῦ συνηγμένους ἐνταῦθα».
26. Ἐκεῖ εἶδεν ὁ Ἀρζούνας ἐστῶτας θεῖους πρὸς πατρὸς, πάππους, διδασκάλους, πρὸς μητρὸς θεῖους, ἀδελφούς, υἱοὺς, υἰωνοὺς, φίλους,
27. Πενθεροὺς καὶ συγγενεῖς, ἐταίρους καὶ γνωστοὺς, ἐν ἀμφοτέροις τοῖς στρατοῖς. Ἰδὼν οὖν ἐκεῖνος ἀκριβῶς αὐτοὺς πάντας τοὺς οικεῖους ἰσταμένους,
28. Πολλῶ ἐλέφ κατασχεθεῖς, ἔφη ἀχθόμενος·

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

- «Ἰδόντος μου, ὃ Κρισνᾶ, τούτους τοὺς συγγενεῖς πα-
» ρισταμένους καὶ πολεμησίοντας,
29. «Τὰ μὲν μέλη μου διαλύεται, τὸ δὲ πρόσωπόν μου μα-
» ραίνεται· τρόμος δὲ καὶ φρίκη ἐπιγίνεται τῷ σώμα-
» τί μου¹,
30. «Καὶ τὸ τόξον πίπτει ἐκ τῆς χειρός μου, καὶ τὸ δέρ-
» μα μου περιφλέγεται· οὐδὲ δύναμαι ἵστασθαι, καὶ ὁ
» νοῦς μου ἰλιγγιᾶ καὶ παραφέρεται.
31. «Καχοὺς οἰωνοὺς βλέπω, ὃ Κρισνᾶ· ἀνελῶν οικεῖους ἐν
» πολέμῳ, οὐδὲν ἀγαθὸν ἐλπίζω τέλος.
32. «Οὐκ ἐφίεμαι νίκης καὶ βασιλείας, οὐδὲ τρυφῶν καὶ
» ἡδονῶν· τί γὰρ ὄφελος ἡμῖν ἀπὸ τῆς βασιλείας; τί
» δ' ἀπὸ τῆς ἡδυπαθείας, ἢ καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς;
33. «Δι' οὓς, εἰ ἔζων, ἦν ἂν ἡμῖν ἐφετῆ ἡ βασιλεία, καὶ αἱ
» τρυφαί, καὶ αἱ ἡδοναί, οὗτοι, εἰς οὐδὲν τιθέμενοι τὰς
» ψυχὰς ἑαυτῶν καὶ τὰ πλοῦτη, πάρεσις ἐνταῦθα εἰς
» πόλεμον²,

1. Κακοὶ οἰωνοὶ εἰσι τὸ τρέμειν καὶ φρίττειν κτλ.

2. Εἰς τὸ ἀποθανεῖν (Δ. Γρ.).

34. «Διδάσκαλοι, πατέρες, υιοί, προπάτορες, πρὸς μητρὸς
 » θεῖοι, πενθεροί, υἱωνοί, γυναικάδελφοί, καὶ συγγενεῖς
 » ὁμοίως.
35. «Ὅθεν καὶ εἰ μ' ἀνέλοιεν, οὐκ ἂν βουλοίμην τούτους
 » ἀνελεῖν. Ἐγὼ, εἰ καὶ ὑπὲρ τῶν τριῶν κόσμων ¹, οὐκ
 » ἀνέλοιμι ἂν τούτους, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς γῆς
 » ταύτης.
36. «Ὅποῖον ἀγαθὸν ² γένοιτ' ἂν ἡμῖν, ἀνελοῦσι τοὺς υἱοὺς
 » τοῦ Δρυταράστρα; μάλιστα δ' ἀμπλάκημα προσαφθείη
 » ἂν ἡμῖν, ἀνελοῦσιν αὐτούς, καίπερ ἄξιους ὄντας ἀναι-
 » ρεθῆναι ³.
37. «Ἀνοίκειον ἄρα ἡμῖν ἀνελεῖν τοὺς υἱοὺς τοῦ Δρυταρά-
 » στρα, συγγενεῖς ὄντας· πῶς γὰρ ἂν εὐθυμοὶ γενοίμε-
 » θα, τοὺς οἰκείους ἀνελόντες;
38. «Εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ, διεφθαρμένοι τὸν νοῦν ἐκ τῆς πλεο-
 » νεξίας, οὐκ αἰσθάνονται τοῦ κακοῦ, τοῦ γενησομένου
 » ἐκ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους, καὶ τοῦ ἀμπλακήματος
 » ἐκ τῆς τῶν οἰκείων ἀναιρέσεως,
39. «Διὰ τί ἡμεῖς γε ⁴ οὐ σκεπτόμεθα τούτου ἀποστῆναι
 » τοῦ ἀμαρτήματος, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ⁵ τὸ γενησό-
 » μενον κακὸν ἐκ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους;
40. «Τὰ γὰρ παραδεδεγμένα αἰώνια ἔθιμα καὶ νόμιμα τῆς
 » φυλῆς φθείρονται ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους· τοῦ
 » δὲ νομίμου φθαρέντος, τὸ ἄνομον ἐπιγίνεται ⁶ τῶ
 » ὄλῳ γένει.
41. «Τοῦ δὲ ἀνόμου ἐπιγενομένου, αἱ γυναῖκες τοῦ γένους

1. Δηλ. τοῦ καταχθονίου, ὑπερχθονίου καὶ οὐρανίου.

2. Χαρά, ἀγαλλίαμα (Δ. Γ.)

3. Καίπερ ἐχθροὺς ὄντας. (Πρ. Γ.)

4. Πῶς ἡμεῖς. (Πρ. Γ.)

5. Βλέποντας (Δ. Γ.)

6. Ἐπιπολάζει (Δ. Γ.)

- » φθείρονται· τῶν δὲ γυναικῶν φθαρεισῶν, ἑτερογενεῖς
 » καὶ νόθοι γίνονται ¹.
42. « Ἡ δὲ νοθεία ἄδου πρόξενος ²· ἔστι γὰρ καὶ τοῖς ἀνε-
 » λουσι τοὺς συγγενεῖς καὶ τῷ ὄλῳ γένει· τούτων γὰρ οἱ
 » προπάτορες καταπίπτουσιν εἰς τὸν ἄδην, διὰ τὴν ἔλ-
 » λειψιν τῶν ποπάνων καὶ τοῦ ὕδατος ³.
43. « Τὰ γὰρ αἰώνια ἔθιμα τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γένους ἐλλεί-
 » πουσιν ἐξ αἰτίας τῶν νοθοποιῶν τούτων κακῶν, τῶν
 » ἀνελόντων τὸ γένος, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ αἰώνια ἔθιμα
 » καὶ νόμιμα τοῦ γένους.
44. « Οἱ δ' ἐν ἐλλείψει ὄντες τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων τοῦ
 » γένους καὶ τῆς φυλῆς ⁴ αἰωνίως ἐν ἄδου μένουσιν ⁵.
 » οὕτως ἀκούομεν ⁶ παρὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων.
45. « Ὁ! μέγα ἀμάρτημα τῷ ὄντι ἐγνώκαμεν πράξει, παρα-
 » σκευασθέντες ἀνελεῖν τοὺς οἰκείους, πλεονεξία φερόμενοι
 » βασιλικῆς τρυφῆς!
46. « Ἦστε ἡδιόν μοι ἐστίν, ἐὰν οἱ τοῦ Δρυταράστρα υἱοί,
 » ἔνοπλοι ὄντες, φονεύσωσιν ἐμὲ, μηδαμῶς ἀμυνόμενον,
 » καὶ ἄοπλον ὄντα ⁷.»

1. Δηλ. ἀποθανόντων τῶν ἀνδρῶν, συμφθείρονται αἱ γυναῖκες ἀνδράσιν ἑτέρας φυλῆς, ὅπερ παράνομον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς.

2. Οἱ δὲ νόθοι ἄξιοι τοῦ ἄδου (Πρ. Γρ.)

3. Ἔθος ἐστὶ προσφέρειν τοὺς γνησίους υἱοὺς πόπανα καὶ χροὰς ὑδάτων τοῖς πατράσι, τοῖς προπάτορσι καὶ προπάπποις· ὅταν δὲ στερηθῶσιν αἱ ψυχαὶ τούτων τῶν νομίμων καὶ δικαίων, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν γνησίων συγγενῶν, δοξάζουσιν οἱ Ἰνδοί, ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐκείνων καταπίπτουσιν εἰς τὸν ἄδην.

4. Ἡ φυλὴ συνίσταται πολλοῖς γένεσι· καὶ ἄλλο μὲν γένος ἔχει τοῦτο τὸ ἐθίμον, ἄλλο δ' ἐκεῖνο· ἄλλο λατρεύει τούτῳ τῷ Θεῷ, ἄλλο δ' ἐκείνῳ.

5. Οἱ δ' ὄντες ἐν ἄδου, μένουσιν ἐκεῖ αἰωνίως, μὴ γενομένων τῶν ἐθίμων ὑπὲρ ἀνέσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν γνησίων συγγενῶν.

6. Οὕτως ἐμάθομεν παρὰ τῶν ἱερῶν καὶ νομικῶν βιβλίων.

7. Αἰσχύνη γὰρ ἦν μὴ ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ ρίψαι τὰ ὅπλα.

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

47. Τοιαῦτα μὲν οὖν εἰρηκῶς ὁ Ἀρζούνας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ῥίψας τὸ τόξον, ἅμα τῷ βέλει, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ δίφρου, διατεταραγμένος τὴν καρδίαν ὑπ' ἀθυμίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

4. Ὁ δὲ Κρισνᾶς εἶπεν αὐτῷ, ὑπ' ἐλέου κατειλημμένω, δακρύων τε τοὺς ὀφθαλμοὺς πεπληρωμένω καὶ λελυπημένω·

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Πόθεν, ὦ Ἀρζούνα, προσεγένετό σοι¹ ἐπὶ τοῦ πολέμου
» ἡ ἄγνοια αὕτη², ἡ ζηλωτὴ μικροπρεπέσιν³, ἡ οὔσα πα-
» ράνομος⁴ ἀθέμιτος⁵, καὶ δυσφημίας πρόξενος;
3. «Μὴ ποιεὶ ἔργον ἀγενοῦς καὶ ἀνάδρου· ἐπεὶ οὐχ ἀρμό-
» ζει σοι· ἄφες τὴν εὐτελεῖ ἀδράνειαν καὶ ἔκλυσιν τῆς
» καρδίας σου, καὶ ἀνάστα εἰς πόλεμον.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

4. «Πῶς ἐγὼ, ἔφη, ὦ Κρισνᾶ, μαχόμενος βέλη βάλω κατὰ

1. Ἐπεισῆλθε, ἀνεφάνη σοι (Δ. Γ.)

2. Ἡ ἀθυμία. (Πρ. Γρ.)

3. Σὺ γὰρ εἶ Ξατρῆς· οἱ δὲ Ξατραι ὀπαδοὶ τοῦ Ἄρωος.

4. Ἀναξία τοῦ Ὀλύμπου. Πρ. γρ. — Οἱ γὰρ Ἰνδῶν νόμοι φασὶν, ὅτι ὁ ἥρωσ ἐρχεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν παράδεισον· ἢ, μὴ ποιῶν τὸ χρέος, ὃ ἔχει, τὸ πολεμῆσαι, καθὼς Ξατρῆς, ἀμαρτάνει· ὁ δ' ἀμαρτάνων ἀνάξιός ἐστι τοῦ οὐρανοῦ.

5. Ἐπτά εἰσι τὰ ἀμαρτήματα, δι' ἃ ὁ νόμος ἐπιτάττει ἐχθρευτέον εἶναι, καὶ πολεμητέον.

- » τοῦ Βήσιμα καὶ Δρόνα, ἀξίωιν ὄντων τιμῆς καὶ θερα-
 » πείας¹;
5. «Κάλλιον ἔστι μοι ζῆν ἐπαίτην γενόμενον ἢ ἀνελεῖν²,
 » τοιοῦτους ἄνδρας σεβασμίους καὶ περιφανεῖς³ καὶ πι-
 » στοὺς θεράποντας⁴ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, καὶ τρυφῆσαι
 » τρυφὰς βιωτικάς, μεμιγμένας αἵματι.
6. «Ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν πότερον κρεῖττόν⁵ ἔστιν, εἴαν ἡμεῖς
 » ἐκείνους ἀνέλωμεν⁶, ἢ ἐκεῖνοι ἡμᾶς; οὓς γὰρ ἡμεῖς
 » ἀνελόντες⁷ οὐκ ἐφίεμεθα ζωῆς, οὔτοι ἴστανται ἐν τῷ
 » μετώπῳ τοῦ στρατοῦ.
7. «Φοβούμενος⁸ οὖν μή που συμβῆ τὸ κακόν⁹, ἐπειδὴ ἡ
 » φύσις μου τοσοῦτον ἐξεθλήνθη ἔκ τε τοῦ πρὸς τοὺς
 » συγγενεῖς ἐλέους, καὶ ἐκ τῆς τοῦ γένους διαφθορᾶς, καὶ
 » ἐπειδὴ ἀμφιγνοῶ τὰ τοῦ νόμου, ἐρωτῶ σε, εἰπέ μοι
 » σαφῶς ποῖόν ἐστι τὸ βέλτιον¹⁰; Ἐγὼ γίνομαι μαθητῆς
 » σου· δίδαξόν με προσελθόντα¹¹ σοι.
8. «Οὐ γὰρ θεωρῶ¹² ὅτι ἐξαλείψειε¹³ τὴν ἀθυμίαν ταύ-

1. Ὅτε εἶδει ἄνθρωποι βάλλιν κατ' αὐτῶν, πῶς ἤδη βέλη βάλω θανατηφόρα; (Π. Γ.)
2. Θανάτῳ παραδοῦναι φονεῦσαι. (Δ. Γ.)
3. Οἷος ὁ διδάσκαλος Δρόνας καὶ ὁ γηραλέος Βήσιμας.
4. Ἡ Βραχυμ. λέξις τοῦ κειμένου κυρίως σημαίνει φιλοχρῶματος, ἐν-
 ταῦθα δὲ μεταφρ. σημαίνει πιστὸς θεράπων.
5. Φέριστόν ἐστιν. (Δ. Γρ.)
6. Νικήσωμεν. (Δ. Γρ.)
7. Θανατώσαντες. (Δ. Γρ.)
8. Φειδόμενος. (Δ. Γρ.)
9. Μήπου φθαρῆ δηλ. τὸ γένος, ὡς εἶπε ἀνωτέρω δι' ἣν αἰτίαν ὦν Ξατρῆς,
 ὅπαδός τοῦ Ἄρεως, ἐξεθλήνθη ἐς τοσοῦτον.
10. Μὴ εἰδῶς δηλ. εἰ νόμιμόν ἐστι τῷ Ξατρῆ γενέσθαι ἐπαίτην, ἀλλὰ μὴ
 πολεμῆσαι.
11. Προσφοιτῶντά σοι. (Δ. Γρ.)
12. Νοῶ. (Δ. Γρ.)
13. Ἀποπέμψειε. (Δ. Γρ.)

» την, τὴν τὰς αἰσθήσεις μου κατατήκουσαν¹, οὐδ' ἂν
 » κτήσωμαι ἐπὶ γῆς ὀλβίαν μοναρχίαν², οὐδέγ' ἐν οὐρα-
 » νῷ βασιλείαν³. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

9. Οὕτως εἰπὼν, ὁ τῶν ἐχθρῶν ὀλέτωρ Ἀρζούνας πρὸς
 τὸν Κρισναῖν, ὡς οὐ πολεμήσει, σιγὴν ἔσχε.
 10. Ὁ δὲ Κρισναῖς, μειδιάσας⁴, ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἀθύμως
 ἔχοντι⁵ ἐν μέσῳ ἀμφοῖν τοῖν στρατοῖν.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

11. «Σὺ μὲν λυπῆ ἐπὶ τοῖς μὴ ἀξίοις λύπης, καὶ σοφοὺς
 » λέγεις λόγους⁶. οἱ σοφοὶ δ' ὅμως οὐδέποτε λυποῦνται
 » οὔτ' ἐπὶ τοῖς θνήσκουσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ζῶσιν.
 12. «Οὐκ ἦν χρόνος, ὅτε οὐκ ἦμεν οὔτ' ἐγὼ, οὔτε σὺ, οὔθ'
 » οὔτοι οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, οὐδὲ μὴν ἔσται, ὅτε
 » οὐκ ἐσόμεθα⁷. ἅπαντες δ' ἦμεν καὶ ἐξάπαντος ἐσό-
 » μεθα.
 13. «Καὶ καθὼς τῇ ζωτικῇ ψυχῇ ἐν τούτῳ τῷ σώματι καὶ
 » παιδική ἐστι, καὶ νεανική, καὶ γεροντική ἡλικία, οὔτω
 » μετὰ θάνατον ἄλλο πάλιν σῶμα συλλαμβάνει⁸ αὐτῇ

1. Καταφύγουσαν. (Δ. Γρ.)

2. Ἄνευ ἀντιπάλου βασιλείαν, αὐτελεξεί.

3. Οὐδέγε βασιλείαν οὐρανίαν, θείαν. (Δ. Γρ.)

4. Γελάσας. (Δ. Γρ.)

5. Ἀθυμοῦντι. (Δ. Γρ.)

6. Λέγεις σοφῶν μόνον λόγους, πρὶν ἐγὼ τὸν Βήσμαν καὶ τὸν Δρόναν, σεβα-
 σμίους ὄντας, ἀνέλω ἐν πολέμῳ, σοφὸς ὅμως οὐκ εἶ.

7. Ἐνταῦθα δογματίζει τὴν ψυχὴν ἀναρχον καὶ ἀγελεύετον.

8. Ἐνταῦθα δογματίζει, ὡς τὸ σῶμα γεννᾶται καὶ θνήσκει, ἀλλ' οὐχὶ ἡ ψυχὴ.

- » ἡ ψυχὴ¹. ὥστε ὁ σοφὸς οὐκ ἀνοηταίνει² ἐν τῇ γενέσει καὶ φθορᾷ τοῦ σώματος.
14. «Ὅσα μὲν οὖν ὑπὸ τὴν αἴσθησίν εἰσι, προξενοῦντα ὅτε
» μὲν ψύχος, ὅτε δὲ καῦμα, καὶ ὅτε μὲν χαρὰν, ὅτε δὲ
» λύπην, καὶ γίνονται, καὶ ἀπογίνονται, καὶ διὰ τοῦτο
» πρόσκαιρά εἰσι, τούτοις ἐγκαρτέρει.
15. «Ὅν τινα δὲ τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ταῦτα οὐ καταπονοῦσιν,
» ἀδιάφορον³ ὄντα καὶ ἐν ἀγαθοῖς καὶ ἐν κακοῖς⁴, καὶ
» ἀδιάπτωτον, οὗτος ἄξιός ἐστι τῆς ἀθανασίας⁵.
16. «Τῇ μὲν ματαιότητι⁶ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια, τῇ δὲ ἀληθείᾳ
» οὐκ ἔστι ματαιότης. Τὸ ψεῦδος οὐ πέφυκεν ἀλήθεια, καὶ
» τὸ μὴ ὄν οὐ πέφυκεν ὄν· οὕτω περὶ τούτων ἀμφοτέ-
» ρων θεωρήσαντες ἀπεφήναντο οἱ γινώσται τῶν ὄντων⁷.
17. «Οὗ δὲ τὸ πᾶν τοῦτο πλήρῆς ἐστι, τοῦτο γίνωσκε
» ἀφθαρτον⁸. τῷ δὲ ἀφθάρτῳ τούτῳ οὐδεὶς ἰκανός ἐστι
» φθορὰν ποιῆσαι.
18. «Φθίνοντα δὲ ἐρρέθησαν παρὰ τοῖς θεολόγοις τὰ σώματα

1. Ἐνταῦθα δογματίζει τὴν μετασώματων τῆς ψυχῆς, τὴν μετεμψύχωσιν.

2. Οὐκ ἀνοηταίνει ἐπὶ τῇ γενέσει καὶ φθορᾷ τοῦ σώματος, εἰδὼς ὅτι ἡ ψυχὴ οὔτε γεννᾶται, οὔτε θνήσκει.

3. Ὅμοιον. (Δ. Γρ.)

4. Μῆτε χαίροντα ἐπὶ τοῖς χαρμοσούνοις, μῆτε λυπούμενον ἐπὶ τοῖς λυπηροῖς· τοῦτο δόγμα ἐστὶ καὶ τῶν Στωϊκῶν.

5. Τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐνώσεως. (Δ. Γρ.) — Οὐ μεταγεννᾶται δηλ. ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ.

6. Ἴνα μὴ εἴπῃ, ὅτι ἐκ τοῦ σφοδροῦ ψύχους ἢ καύματος ἢ ψυχῆ ὄλλυται, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει «Τῇ ματαιότητι κτλ.» Ματαιότης δ' ἐστὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ὡς φύσει μάταια, διὸ καὶ ψευδῆ καὶ πρόσκαιρα· ἀλήθεια δὲ ἡ ψυχὴ, ὡς φύσει ἀληθής, διὸ καὶ μόνιμος καὶ ἀφθαρτος.

7. Οἱ Θεολόγοι.

8. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ Παντός, ἧτις ἐστὶν ὁ Θεός, καθὼς καὶ οἱ Στωϊκοὶ δοξάζουσιν.

- » ταῦτα, τῆς ψυχῆς ¹ οὔσης αἰδίου, ἀφθάρτου, ἀμέτρου ²,
 » ἀκαταλήπτου, καὶ ἀπεριορίστου. Ταῦτ' ἄρα πολέμει,
 » κατὰ τὸν νόμον τῶν Ξατρῶν.
19. «Ὅστις δοξάζει τὴν ψυχὴν φαρτικὴν, ἢ ὅστις φρονεῖ
 » αὐτὴν φαρτὴν, ἀμφοτέροι οὔτοι οὐδὲν οἶδασιν· ἢ γὰρ
 » ψυχὴ οὔτε φθείρει, οὔτε φθείρεται ³,
20. «Οὔτε μὴν γεννᾶται ποτε, οὔτε θνήσκει, ἀλλ' οὐδὲ με-
 » ταγίνεται, μὴ γεγεννημένη ⁴. ἀγέννητος δὲ, αἰδιος,
 » ἀμείωτος, ἀμετάτρεπτος, διηνεκῆς, παλαιὰ ⁵ καὶ ἀναλ-
 » λοιώτός ἐστι, καὶ οὐκ ἀναιρεῖται, τοῦ σώματος ἀναιροῦ-
 » μένου.
21. «Ὅστις οὖν δοξάζει τὴν ψυχὴν ἀφθαρτον, αἰδιον, ἀγέν-
 » νητον καὶ ἀμετάτρεπτον ⁶, πῶς οὗτος οἰηθήσεται,
 » ὡς αὐτὸς ἀναιρεῖ, ἢ αἴτιος γίνεται ἀναιρεθῆναι ⁷;
22. «Καθὼς γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ἀφεῖς τὰ παλαιὰ ἱμάτια, ἄλλα
 » καινὰ ἐνδύεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἀφεῖσα τὰ παλαιὰ
 » σώματα, ἄλλα νέα ἐνδύεται ⁸.
23. «Τὰ ὄπλα οὐ τέμνουσι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πῦρ οὐ φλέγει

1. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν κατὰ μέρος ψυχὴν, ἢ οὐδεμίαν διαφορὰν ἔχει τῆς καθόλου ψυχῆς, τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις τῶν Ἰνδῶν.

2. Αὐτολεξεῖ, ἄνευ μέτρου, ἥτοι ἀπείρου.

3. Οὔτε ἐνεργεῖ, οὔτε πάσχει. Τοῦτο λέγει δι' ὃ εἶρηκεν ὁ Ἀρχούνας:
 «Ὁὐ βούλομαι ἀνελεῖν τὸν Βήσμαν,» κτλ.

4. Ἐπειδὴ οὐκ ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ μεταγίνεται· καθὼς τότε τὸ σῶμα ἐπειδὴ ἐγένετο, διὰ τοῦτο καὶ μεταγίνεται.

5. Τὸ παλαιὸν ἐκλαμβάνεται παρ' Ἰνδοῖς καὶ ἐπὶ τοῦ προαιωνίου καὶ ἀνάρχου, ὡς καὶ παρ' Ἑβραίοις ἐν τῇ Μωσαϊκῇ βίβλῳ, «ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν.»

6. Ἀναλλοιώτον.

7. Εἰ οὖν καὶ σὺ, ὡσπερ εἶλεγε, δοξάζεις τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, μὴ νομίσης ὅτι καὶ αὐτὴ ἰθανατώθη, τοῦ σώματος θανατωθέντος· ὅθεν οὐκ ἔση ἔνοχος οὔτε σὺ, ὃ τὰ σώματα τῶν ἐχθρῶν ἀναιρήσων, οὗτ' ἐγὼ ὁ αἴτιός σοι γινόμενος.

8. Παράδειγμα λαμπρὸν τῆς μετεμψυχώσεως, ἦν περ, ὡς κολοφῶνα τῶν δογμάτων αὐτοῦ ἀπρίξ ἐνηγκαλίσαστο καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Βεάσας, ὁ Πυθαγόρας.

- » αὐτήν, οὐδὲ μὴν τὸ ὕδωρ μαλάσσει, ἢ ὁ ἀήρ μαραίνει
 » αὐτήν·
24. « Διὸ καὶ λέγεται ἄτμητος ¹, ἀφλεκτος, ἀμάλακτος,
 » ἀμάραντος, ἀδιάφθορος, πανταχοῦ διήκουσα, ἀμετάτρε-
 » πτος, ἀμετασχημάτιστος, ἀναρχος,
25. « Ἄόρατος, ἀκατανόητος, καὶ ἀπαθής. Τοιαύτην τοι-
 » γαροῦν εἰδότι τὴν ψυχὴν, οὐκ ἄξιόν σοι λυπεῖσθαι.
26. « Εἰδὲ καὶ νομίζεις τὴν ψυχὴν ἀειγένητον τε καὶ ἀεί-
 » θνητον, ἀλλὰ καὶ οὕτω, λυπεῖσθαι οὐ πρόπον σοί ἐστιν,
 » ὣς μεγαλοβραχίων.
27. « Τοῦ γὰρ γεννητοῦ ὁ θάνατος βέβαιος, ὡς καὶ τοῦ θνη-
 » τοῦ ἢ γέννησις· ὅθεν οὐ δεῖ σοι ² λυπεῖσθαι ἐπὶ τῷ ἀφεί-
 » κτως γεννησομένῳ ³.
28. « Τὰ γεμῆν σώματα, ἔχοντα μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς ὕλης ⁴,
 » ὁρώμενα δὲ ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ τῆς γενέσεως καὶ
 » φθορᾶς αὐτῶν, πάλιν εἰς ἐκείνην διαλύονται. Ἐν τού-
 » τοις οὖν, ὅποια θρηνολογία;
29. « Ἄλλος μὲν ἀπορῶν θεωρεῖ αὐτὴν τὴν ψυχὴν, ἄλλος δὲ
 » θαυμάζων λέγει περὶ αὐτῆς, ἄλλος δὲ ἐξιστάμενος
 » ἀκούει περὶ αὐτῆς, καὶ ἄλλος ἀκούων οὐ γινώσκει
 » αὐτήν ⁵.

1. Ἄτμητος, καθὼς ἀμελής· ἀφλεκτος, καθὼς ἀσώματος· ἀμάραντος, καθὼς ἀύλος.

2. Οὐκ ἄξιός εἰ. (Δ. Γρ.)

3. Τουτέστιν ἐπὶ τοῖς μὴ δυναμένοις ἄλλως πως γενέσθαι· ἢ γὰρ σήμερον, ἢ αὔριον, ἀνάγκη ἀποθανεῖν.

4. Ὁ Βεῆσας δοξάζει τὴν ὕλην, ὡς καὶ ὁ Πλάτων, ἐκμαγεῖον καὶ πανδεχές, καὶ τιθήνην, καὶ μητέρα, καὶ χώραν, καὶ ἄμορφον, καὶ ἄποιον, καὶ ἀνείδειον, καὶ οὔτε σῶμα, οὔτε ἀσώματος, ἧτις πᾶσαν γένεσιν συνίστησι, καὶ πάλιν αὐτὴν ὑποδέχεται.

5. Ἐνταῦθα λέγει τὸ δυσκατάληπτον τῆς ψυχῆς, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοὶ ἀποροῦσι περὶ αὐτῆς, οἱ μὴ ἔχοντες τὴν θεωρητικὴν γνῶσιν.

30. «Αὕτη δὲ ἡ ψυχὴ, ἡ οὖσα ἀνώλεθρός τε καὶ αἰδῖος, ἐν
 » ἅπασιν ἐστὶ τοῖς σώμασι ¹. οὐ δεῖ σοι ² ἄρα λυπεῖσθαι
 » ἐφ' ἅπασιν τοῖς σώμασι.
31. «Σκεψαμένω δέ σοι τὸν νόμον τῆς σεαυτοῦ φυλῆς ³, ἀνοί-
 » κειὸν ἐστὶ τρέμειν ⁴. τὸ γὰρ μακάριον καὶ εὐδαιμον
 » τοῦ Ξατρῆ οὐκ ἐπιγίνεται ἐξ ἄλλου του, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ
 » νομίμου καὶ δικαίου πολέμου ⁵.
32. «Εὐδαίμονες ἄρα εἰσὶν οἱ Ξατραὶ ἐκεῖνοι, οἱ τοιούτου
 » ἐπιτυγχάνουσι πολέμου, αὐτομάτου καὶ προχείρου, ὅς
 » ἐστὶ θύρα ⁶ ἀναπεπταμένη τοῦ οὐρανοῦ ⁷.
33. «Εἰ δέγε σὺ τοῦτον τὸν θεμιτὸν πόλεμον οὐ ποιήσεις,
 » ἐν μηδενὶ τιθέμενος τὰ τοῦ οἰκείου νόμου, καὶ τὸν ἔπαι-
 » νον ⁸, ἀμαρτήσεις.
34. «Οἱ γὰρ ἄνθρωποι αἰεὶ σου κατηγορήσουσι ἢ δὲ κατη-
 » γορία παρὰ τῷ ἐνδόξῳ καὶ ἐντίμῳ βαρυτέρα ⁹ θανάτου
 » καθέστηκεν.

1. Οὐχὶ μόνον ἐν τοῖς σώμασι τῶν συγγενῶν σου, ἀλλὰ καὶ ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἢ αὐτῇ ψυχῇ πέφυκεν, ἀνώλεθρός τε καὶ ἀπαθής· ὅθεν οὐκ ἄξιον λυπεῖσθαι ἐφ' ἅπασιν τοῖς σώμασι.

2. Διὸ οὐκ ἄξιον λυπεῖσθαι κτλ. (Δ. Γρ.)

3. Τέσσαρες φυλαὶ εἰσὶ παρ' Ἰνδοῖς, Βραχμῶνες, Ξατραί, Βαῖσαι, καὶ Σούδραι· καὶ τοῖς μὲν Βραχμῶσι, νόμος ἐστὶ τὸ εὐχεσθαι καὶ διδάσκειν, τοῖς δὲ Ξατραῖς τὸ πολεμεῖν καὶ διοικεῖν, τοῖς Βαῖσαις τὸ ἐμπορεύεσθαι καὶ γεωργεῖν, τοῖς δὲ Σούδραις τὸ δουλεύειν.

4. Ὁ Κρισναῖς διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναρρώσθηται καὶ ἀναλαβεῖν ποιεῖ τὸν Ἄρζουαν, εἰπόντα πρότερον, ὡς τὸ σῶμα αὐτοῦ τρέμει, καὶ ὁ νοῦς ἰλλιγγιᾷ, κτλ.

5. Τοῦτο δ' ἐστὶν εἰς ἀναίρεσιν τοῦ « ἀνελὼν οἰκείους ἐν πολέμῳ, οὐκ ἀγαθὸν ἐλπίζω τέλος. »

6. Ἐπειδὴ δοξάζουσιν, ὡς ὁ ἀποθανὼν ἐν πολέμῳ εἰσέρχεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν παράδεισον, διὰ τοῦτο λέγει ἐνταῦθα, ὡς ὁ πόλεμος θύρα ἀναπεπταμένη ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, δι' ἧς εἰσέρχεται ἀκωλύτως ὁ τελευτήσας γενναίως.

7. Τοῦτο ἐπήγαγε πρὸς ὃ ὁ Ἄρζούνας προεῖρηκε. « Πῶς ἂν εἴημεν εὐτυχεῖς, τοὺς οἰκείους θανατώσαντες ; »

8. Τὸ κλέος. (Δ. Γρ.)

9. Ἴπὲρ τὸν θάνατον καθέστηκε, (Πρ. Γρ.)

35. « Οἱ δὲ μαχαράται οἰηθήσονται σε ἄπο πολέμου γεγο-
 » νέναι ἐκ φόβου· παρ' οἷς δὲ μεγαλόφρων ἐλογίσθης,
 » μικρόφρων κριθήσῃ¹.
36. « Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἐχθροί σου οὐκ ὀλίγα ἀνοίκεια καὶ
 » ἄρρητα ἐροῦσι, καὶ τὴν δύναμίν σου μυκτηριοῦσι· τού-
 » του δὲ τί ἄλλο μᾶλλον λυπηρόν;
37. « Πρὸς δὲ, ἀποκτανθεὶς μὲν, ἀπολαύσεις τοῦ οὐρανοῦ· ζή-
 » σας δὲ μετὰ νίκης², τρυφήσεις τῶν τῆς γῆς³. ἀνθ' ὧν
 » γνώμην ποιησάμενος περὶ τοῦ πολέμου, ἀνάστα.
38. « Τὴν δὲ χαρὰν καὶ λύπην, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἀποτυ-
 » χίαν, καὶ τὴν νίκην καὶ ἥτταν, πάντα ταῦτα τὰ αὐτὰ
 » καὶ ἀδιάφορα νομίσας, συσκευάζου⁴ ἐπὶ πόλεμον καὶ
 » οὐχ' ἀμαρτήσεις⁵.
39. « Αὕτη μὲν οὖν ἡ περὶ τὴν θείαν γνῶσιν⁶ θεωρητικὴ ἀρε-
 » τὴ (ὅτι ἀδιάφορα ἦτε λύπη καὶ χαρὰ, καὶ ὅτι τὸ σῶ-
 » μα θνήσκει, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ψυχὴ) ἐβρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ.
 » Νῦν δ' ἄκουσον⁷ καὶ τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἣν ποιῶν
 » περὶ οὐδενὸς λογίσῃ⁸ τὸν τῶν ἔργων καρπὸν, ὅς ἐστι
 » δεσμός⁹.

1. Παρ' οἷς δὲ μέγας ἐνομίσθης, μικρὸς φανήσῃ παρὰ τούτοις. (Πρ. Γρ.)

2. Νικήσας. (Δ. Γρ.)

3. Τοῦτο ἐστὶν εἰς ἀπόκρισιν τοῦ « ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν πότερον φέριστόν ἐστιν ἐὰν ἡμεῖς ἐκείνους νικήσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι ἡμᾶς; » οἶονεῖ ἔλεγεν· ἐκατέρωθεν κερδανεῖς.

4. Παρασκευάζου. (Δ. Γρ.)

5. Τοῦτο λέγει εἰς ἀπόκρισιν τοῦ « μάλιστα δ' ἀμπλάκημα γένοιτ' ἂν ἡμῖν » ποιῶν γὰρ τὰ τοῦ δικαίου νόμου οὐχ ἀμαρτήσεις, ὡν ἀδιάφορος εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν λύπην, ὧν ἡ μὲν ἐστὶν ἐξ ἥττης, ἡ δὲ ἐκ νίκης.

6. Αὕτη μὲν οὖν ἡ περὶ τῆς ἀθανασίας γνῶσις (Πρ. Γρ.).

7. Ἄκουσον δ' αὐτὴν ἥδη καὶ πρακτικῶς (Πρ. Γρ.).

8. Καταφρονήσεις δηλ. πλοῦτον, καὶ εὐγένειαν, καὶ εὐτεκνίαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα νομιζόμενα ἀγαθὰ, ἣ καὶ τὸ τυχεῖν καὶ αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ.

9. Ὁ μὲν Βεῶσα; δοξάζει πράξιν καὶ θεωρίαν δύο ἀναγκαίας ἀρετὰς, εἰς

40. « Ἐν ταύτῃ τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ¹ οὐδεμία διάλυσις γίνε-
ται, οὐδὲ διάπτωσις². Ὀλίγη δὲ τῆς πρακτικῆς ταύ-
της ἀρετῆς³, ἀπὸ μεγάλου κινδύνου τὸν ἄνθρωπον
» διαφυλάττει⁴.

41. « Ἐνταῦθα⁵ ὁ μὲν βέβαιος καὶ εὐστοχος σκοπὸς εἰς ἔστιν,

τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἀγούσας· διὰ μὲν γὰρ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς ἀναβιβάζε-
ται ἡ ψυχὴ εἰς τὴν θεωρητικὴν· διὰ δὲ τῆς θεωρητικῆς ἐνοῦται τῷ Θεῷ,
ὅπερ ἔστι τὸ εὐκταῖον καὶ ὄντως ἐφετόν. Τὰ δὲ λοιπὰ, λεγόμενα ἐκτὸς τυχηρὰ
ἀγαθὰ, οὐδὲν ἠγεῖται, ὡς μὴ συντείνοντα εἰς τὴν κυρίως εὐδαιμονίαν, καθάπερ
καὶ οἱ περὶ τὴν Στοὰν φρονοῦσιν. Ὁ δὲ Μιμάνσας, ἕτερος φιλόσοφος, δοξάζει
ἀρκοῦσαν μόνην τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν· δι' αὐτῆς γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει
τά τε οὐράνια καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ, ὧν ἐφίεται, μὴ εὐσης ἀναγκαίης μήτε τῆς
θείας βοθείας, μήτε τῆς θεωρητικῆς ἀρετῆς. Οὗτος δὲ δοξάζει καὶ τὰ ἐκτὸς
καὶ τυχηρὰ ἀγαθὰ, ὡς συντείνοντα εἰς εὐδαιμονίαν, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Δο-
ξάζει δ' ἔτι, ὡς ἡ ψυχὴ, ἀφ' οὗ ἐντροφήσῃ ἐν οὐρανῷ κατὰ τὸ ἀνάλογον τῆς ἧς
ἐπραξεν ἀρετῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, πάλιν κάτεισι καὶ ἐνσωματοῦται ἐν γένει
μεγάλῳ καὶ δόξῃ μείζονι, καὶ ὄλω ἀπίρῳ, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι θυσίας καὶ
ἄλλας ἀγαθοεργίας, πάλιν ἀνεισιν εἰς οὐρανὸν, καὶ πάλιν κάτεισι καὶ μετασω-
ματοῦται, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἡ ἀνοδος καὶ κάθοδος γίνεται οὕτως αἰώ-
νίως, καὶ τοῦτο ἔστι παρ' αὐτῷ τῷ Μιμάνσῃ τὸ ἄκρον ἐφετόν, οὗ ἐναντίος ἔστιν
ὁ Βεάσας, ὡς μετέπειτα ἔσται μᾶλλον δῆλον.

1. Ἐν ταύτῃ τῇ ἢ λέγει πρακτικῇ ἀρετῇ, ἧς τέλος ἔστιν ἡ θεωρητικὴ, αὐτῆς
δὲ τῆς θεωρητικῆς ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐνωσις, οὐδὲν, φησὶν, ἐμποδῶν τι καὶ διά-
λυσις γίνεται, ὡς ἐν τῇ παρ' ἄλλων πρακτικῇ ἀρετῇ, ἧς τέλος ἔστι τὸ τυχεῖν
πλούτου, ἢ εὐτεκνίας, ἢ ἄλλου ἀγαθοῦ, ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ἐκείνῃ δὲ
τῇ παρ' ἄλλων πρακτικῇ ἀρετῇ διάλυσις καὶ ἐμποδῶν γίνεται, ὅτε οὐκ ἔσται τὸ
τέλος, δι' ὃ γίνεται, πλούτου δηλ.: τυχεῖν, ἢ παιδὸς, ἢ ἄλλου τοιοῦτου εὐκταίου,
ἢ ἐὰν τύχῃσι, τὸ μὴ συμπαραμεῖναι, ἀλλ' ἀπωλεσθῆναι, ἀλλ' οὔτε ἄκρον ἀγαθόν
ἔστι τὸ τυχεῖν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν καταπεσεῖν· διάλυσις γὰρ καὶ
ἐμποδῶν ἔστι τοῦ ἐφετοῦ καὶ τοῦτο. Ὅθεν οὐ κυρίως ἐφετόν, ὡς μὴ συμπαρα-
μένον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐνωθῆναι τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ἐκείνῳ συνεῖναι.

2. Οὐτ' ἐμποδῶν τι. (Πρ. Γρ.)

3. Ἡς τέλος ἔστιν ἡ θεωρητικὴ.

4. Οὐ μεταγεννᾶται δηλ. ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ.

5. Ἐν ταύτῃ τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ, ἡ μὲν σκοπὸς τῶν ἐκ τῆς πράξεως εἰς θεω-
ρίαν ἀναβιβασθέντων καὶ ἐν ἐφετόν ἄκρον τιθεμένων, τὴν εἰς τὸ θεῖον ἐνωσιν,
βέβαιος καὶ εὐστοχός ἔστι, καθὼς εἰς τε καὶ μονομερής· ὁ δὲ τῶν τὴν πρακτικὴν
μόνην στεργόντων, καὶ δι' αὐτῆς αἰρουμένων τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, καὶ ἄκρον ἐφε-

- » ὁ δ' ἀβέβαιός τε καὶ ἄστοχος, πολὺκλαδός τε καὶ ἐπ'
 » ἄπειρον.
42. «Οἱ ἄστροι προτείνουσι τοῦτο τὸ ἀνθρώπινον ῥητὸν¹, ὅτι
 » οὐκ ἄλλο τι τελεία ἀρετὴ, ἀλλ' ἢ ἡ πράξις μόνη, ἐν-
 » νοῦντες τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας κατὰ τὴν οἰκειάν βού-
 » λησιν.
43. «Οὔτοι οἱ φιλήδονοι², οἱ ἄκρον ἀγαθὸν νομίζοντες τὸν οὐ-
 » ρανὸν³, προτείνουσι τὸ περὶ γεννήσεως ῥητὸν τῆς Βέ-
 » δας, τὸ ἔχον πολλὰ εἶδη ἱεροπραξιῶν καὶ θυσιῶν, εἰς

τὸν οἰομένων τὴν τοῦ οὐρανοῦ ἀπόλαυσιν, ἀβέβαιος καὶ ἄστοχος ἐστὶ, καθὸ
 πολυμερὴς τε καὶ ἄπειρος. Ὁ Βεάσας οὐ δοξάζει ἄκρον ἐφετὸν καὶ χαρὰν ἀνεί-
 κουστον τὴν τοῦ οὐρανοῦ ἀπόλαυσιν· πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ κἀκεῖ τάξεις εἰσὶ καὶ
 μοναὶ πολλαί, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς ἐκάστου· ὅθεν ὁ κατώτερος, βλέπων
 τὸν ἀνώτερον, φθονεῖ πως καὶ λυκεῖται· δεύτερον δὲ, ἐπειδὴ πάλιν ἐκείθεν κα-
 ταπίπτουσι αἱ ψυχαὶ καὶ ἐνσωματοῦνται. Ἄκρον δὲ ἐφετὸν δοξάζει τὴν ἐκ τῆς
 θεωρίας πρὸς τὸ Θεῖον ἔνωσιν, ἐξ ἧς οὐδέποτε καταπίπτει, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἰρή-
 καμεν.

1. Ἐπειδὴ ὁ Βεάσας ἐνταῦθα πρὸς εἰδότας λέγει, διὰ τοῦτο ἀσαφῆ πως εἰσὶ
 τὰ γεγραμμένα· διασαφήσωμεν οὖν ἡμεῖς ταῦτα· Ἔστιν ἐν ῥητὸν τῆς Βέδας, τὸ
 λέγον· « ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα (ὅπερ ἐστὶ πόμα ἐκ βοτάνης, ἐπιζόμενον ἐν θυσίᾳ)
 » καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι. » Ὁ τοίνυν Βεάσας καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Ζαῖμι-
 νην, τῶν ἐξηγούντων κατὰ λέξιν, ἀλλὰ μὴ ἀλληγορικῶς τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅπερ
 ἐστὶν ὡς περὶ ἀνθος ἡδὺ μὲν τῆ ὀράσει, δυσῶδες δὲ καὶ ἄχαρι τῆ ὀσφρήσει,
 καὶ φαρμακῶδες.

2. Οἱ φρονοῦντες, ὅτι ἄκρον ἀγαθὸν ὁ οὐρανός ἐστι προτείνουσι, ὡς φιλήδο-
 νοι καὶ ἄλλο ῥητὸν τῆς Βέδας, ὅπερ διαλαμβάνει, ὅτι διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς
 ἀπολαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀφ' οὗ μετασσωματωθῆ, πάλιν χρῆ-
 ται τῆ πρακτικῆ ἀρετῇ, καὶ πάλιν εἰς οὐρανὸν ἀνέρχεται, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις
 ῥητὰ προτείνουσι περὶ θυσιῶν καὶ ἡδονῶν, καὶ ἀπολύσεων ἐν τούτῳ τῇ βίῳ·
 οὔτοι ὅμως σφάλουσι τοῦ ὀρθοῦ, μὴ στοχαζόμενοι τοῦ κυρίως σκοποῦ, ὅς ἐστιν
 ἡ θεωρία, διὰ δὲ τῆς θεωρίας ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἔνωσις.

3. «Οὔτοι οἱ φιλήδονοι, οἱ σκοπὸν ἔχοντες τὸν οὐρανὸν (αἱ μὴδὲν πέραν τοῦ οὐ-
 » ρανοῦ φρονοῦντες), προτείνουσι τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας, τὸ περὶ γεννήσεως καὶ
 » πράξεως καὶ οὐρανοῦ, καὶ τὸ διαλαβάνον πολλὰ εἶδη ἱεροπραξιῶν καὶ θυσιῶν
 » εἰς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς καὶ δόξης. » (Πρ. Γρ.)

- » ἀπόλαυσιν δόξης, τρυφῶν καὶ ἡδονῶν, καὶ παρέχον γέν-
 » νησιν καὶ βιωτικὰς μερίμνας, καὶ καρπὸν τῶν ἀγαθῶν ¹.
44. «Ὁ δὲ νοῦς αὐτῶν τῶν προσηλωμένων τῇ ἡδονῇ καὶ τῇ
 » δόξῃ, ὡς σεσυλημένων τὴν καρδίαν ὑπ' ἐκείνου τοῦ ἀν-
 » θηροῦ ῥητοῦ, οὐκ ἀφορᾷ βεβαίως εἰς τὸν κυρίως σκοπὸν,
 » εἰς τὴν θεωρίαν.
45. «Τῶν δὲ Βεδῶν διαλαμβανουσῶν περὶ τῶν τριῶν τοῦ κό-
 » σμου παθῶν ², σὺ οὖν μὴ ἔσο φιλήδονος ³, ὧν ἀδιάφορος
 » ἐν κακοῖς καὶ ἀγαθοῖς ⁴, ἀεὶ καρτερικὸς, ἀπράγμων καὶ
 » ἐγκρατής ⁵.
46. «Καθὼς γὰρ οὐ καθόλου καὶ ἐντελῆ γίνονται τὰ πρὸς τὴν
 » χρεῖαν, ἐν ὕδατι ὀλίγω, ὅσον ἐν ἀφθόνῳ ⁶, οὕτω δὲ οὐ
 » καθόλου καὶ ἐντελῆ γίνονται τὰ ἀγαθὰ τῷ ποιοῦντι
 » ἀτελῶς τὰ τῆς Βέδας ⁷, ὅσον τῷ φρονοῦντι τὰ θεῖα ⁸.

1. Ἐτερον ῥητὸν τῆς Βέδας· «ἡ ἀρετὴ τῶν θυόντων ἐν τῇ τετραμήνῳ ἀφθαρ-
 τος καὶ ἀίδιος ἐστίν» (Chaturma seam) «ὄνομα θυσίας, τελουμένης ἐν τέσ-
 » σασι μησί.»

2. Θυμοῦ, ἐπιθυμίας, καὶ τρυφῆς· οἷον διὰ μὲν ταύτης τῆς θυσίας ἀπολαύ-
 σεις πλούτου, διὰ δὲ ἐκείνης γεννήσεις υἱόν, διὰ δὲ τῆς ὀδεῖνα θανατώσεις
 ἐχθρόν.

3. Σὺ οὖν γενοῦ ἔξω τῶν δύο φύσει ἐναντίων (ἀπαθῆς δηλ.). (Δ. γρ.)

4. Ἐν χαρᾷ καὶ λύπῃ, δηλ. μήτε ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς χαῖρε, μήτε ἐπὶ τοῖς κα-
 κῶς λυποῦ.

5. Νήφων, νηφάλιος (Δ. Γρ.).

6. Ἐν πολυχέμονι πηγῇ (Δ. Γρ.).

7. Ὅσαι ἡδοναὶ ἀτελῶς καὶ κατὰ μέρος γίνονται τῷ ἀνθρώπῳ, διότι ἐγέν-
 νησεν υἱόν, ἢ διότι ἔτυχε δόξης, ἢ πλούτου, ἢ διότι ἐθανατώθη ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ,
 αὐταὶ γίνονται καθόλου καὶ ἐντελῶς τῷ ἀναβιβάσαντι τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεω-
 ρίαν καὶ ἐνωθέντι τῷ Θεῷ· τοῦτέστι οὐδέν ἐστι ταῦτα ἀγαθὰ πρὸς τὰ τοῦ θεό-
 φρονος.

8. Τὸ 46 δίστιχ. ἔχει καὶ τὴν ἐξῆς γραφὴν ἐν τῷ χειρογράφῳ. «Καθὼς γὰρ
 » ὅσα τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἀνά μέρος τε καὶ δυσκόλως γίνονται ἐν ὕδατι ὀλίγω,
 » ταῦτα συνόλως καὶ ἐντελῶς ἐν πηγῇ πολυῦδρῳ, οὕτω δὲ καὶ ὅσα τῶν ἀγαθῶν
 » ἀνά μέρος καὶ δυσκόλως ἐπισυμβαίνει, ἐξ ὧν ἡ Βέδα διορίζει πολυειδῶ ἔργα,
 » ταῦτα καθόλου ἐπακολουθεῖ τῷ θεόφρονι.» — Ἴνα μὴ εἴπη ἡ τὰ τοῦ οὐρανοῦ

47. «Πρόσκεισο μὲν οὖν τοῖς ἔργοις, μηδέποτε ὅμως τοῖς
 » καρποῖς αὐτῶν· δηλονότι μὴ ἔστω σοι καρποῦ τινος
 » αἴτιον τὸ ἔργον, μηδὲ μὴν ἔσο ἀμελῆς αὐτῶν.
48. «Ποίει δ' ἔργα, ἀναδιβάζων τὸν σαυτοῦ νοῦν εἰς τὸν Θεόν¹,
 » ἀπολιμπάνων τὴν οἴησιν καὶ ὁ αὐτὸς ὢν ἐπὶ τε τῇ ἐπιτυ-
 » χίᾳ ἢ ἀποτυχίᾳ· ἡ γὰρ ταυτότης² θεοφροσύνη λέγεται.
49. «Πᾶσα δὲ πράξις, ἡ μὴ ἔχουσα τέλος τὴν θεωρίαν, εὐτε-
 » λής ἐστι· ποίει οὖν ἔργα ἐπὶ σκοπῷ τῆς θεωρίας³. οἱ
 » γὰρ ἀγαπῶντες τὸν καρπὸν τῶν πράξεων μικροπρε-
 » πεῖς εἰσιν.
50. «Ὁ γὰρ θεόφρων ἀπαλλάττεται ἀμφοτέρων τῶν ἔργων,
 » τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν φαύλων⁴. Πρόσκεισο οὖν τῇ
 » θεωρίᾳ· καὶ γὰρ ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως
 » τῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς.
51. «Οἱ γὰρ σοφοὶ θεωρητικοὶ, καταφρονήσαντες, ὡς σοφοί,
 » τοῦ ἐκ τῶν ἔργων καρποῦ⁵, καὶ ἀπαλλαγέντες τοῦ
 » δεσμοῦ τῆς γεννήσεως⁶ τοῦ σώματος, εἰς ἀπαθῆ⁷ τό-
 » πον ἔρχονται.
52. «Ὅταν δὲ ὁ νοῦς σου ὑπεραναστῇ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονή-

ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐνταῦθα οὐκ εἰσὶν ἀγαθὰ μεγάλα, διὰ τί ἡ Βέδα προστάττει ποιεῖν ἔργα, ὧν καρπὸς ἐστὶν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ; διὰ τοῦτο ἐπάγει τοῦτο, «ἡ Βέδα διαλαμβάνει τοιαῦτα πολυειδῆ ἔργα.»

1. «Ἀναπέμπων ταῦτα εἰς Θεόν,» (Δ. γρ.) ἔτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ ἐποίησα, ἀλλὰ βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ.

2. Τὸ τέλος δι' ὃ ποιεῖς τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν ἐστὶν ἡ θεωρία.

3. Μένε δηλ. ἐν τῇ θεωρίᾳ, πρόσκεισο τῇ θεωρίᾳ.

4. Μὴ ποιῶν δηλονότι ἔργα καλὰ ἢ κακὰ, οὔτε τὸν τῶν καλῶν ἔργων καρπὸν ἀπολαμβάνει, ὅς ἐστιν ὁ οὐρανός, οὔτε τὸν τῶν κακῶν, ὅς ἐστὶν ὁ ἄδης, ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ, ὡς θεωρῶν αὐτόν.

5. Τῆς ἐκ τῶν ἔργων ἀπολαύσεως. (Δ. γρ.)

6. «Λελυμένοι τοῦ δεσμοῦ τῆς γεννήσεως» (Δ. γρ.) ἐνθεν οὐκ ἐστὶν ἐπανελθεῖν εἰς τοῦτον τὸν βίον· πορεύονται εἰς τὴν ἀθανασίαν, δηλ. ἐνοῦνται τῷ Θεῷ. (Πρ. γρ.)

7. Ἄνοσον τόπον. (Δ. γρ.)

- » ματος, τότε ἀποστροφὴν ποιήσεις ὧν ἤκουσας λογιῶν
 » τῆς Βέδας περὶ καρποῦ τῶν ἔργων¹.
 53. «Ὅταν δ' ὁ περιπλαγχθεὶς νοῦς ὑπὸ τῶν τῆς Βέδας λο-
 » γίων², στῆ ἀκίνητος, ἐν τῷ Θεῷ μόνῳ ἀφορῶν, τότε
 » ἀπολαύσεις τῆς θεοφροσύνης. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

54. «Εἰπέ μοι, ὦ Κρισναῖ, τίνι γνωρίσματι γνωρίζεται ὁ θεό-
 » φρων καὶ στερεόφρων; τί οὗτος λαλεῖ; ἢ πῶς διάγει;³ »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

55. «Ὅστις τὰς μὲν τῆς καρδίας ὀρέξεις πάσας ἀποβάλλει⁴,
 » οἴκοθεν δ' ἐφήδεται μόνῳ τῷ Θεῷ, οὗτος λέγεται θεό-
 » φρων⁵.
 56. «Ὅς τοῖς μὲν δυστυχήμασιν οὐ δυσθυμεῖ, τοῖς δ' εὐτυχή-
 » μασιν οὐκ εὐθυμεῖ, πόρρω δ' ἐστὶν ἐπιθυμίας⁶, καὶ
 » φόβου καὶ θυμοῦ, οὗτος λέγεται θεόφρων⁷.
 57. «Ὅστις δ' ἀνέραστος ὢν, οὐδενὶ τῶν ἀπάντων⁸ πρόσκει-
 » ται⁹, καὶ ὧν μὲν ἔτυχεν ἀγαθῶν οὐκ ἐπαινεῖ, ὧν δὲ
 » κακῶν οὐ κατηγορεῖ, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη¹⁰.

1. « Τότε ἀπράγμων καὶ ἀφροντις ἔση τῶν ἠδέων τῇ ἀκοῇ λογίων τῆς Βέ-
 » δας, » (Δ. γρ.) εὐτεκνίας διηλ. καὶ πλούτου, καὶ δόξης, καὶ οὐρανοῦ, καὶ
 τῶν λοιπῶν.

2. Τοῦτέστι δι' ὧν λέγει λογίων, ὅτι ταῦτα μὲν ποιήσας ἀπολαύσεις τούτου
 τοῦ ἀγαθοῦ, ἐκείνα δὲ, ἐκείνου.

3. Διάκειται. (Δ. γρ.)

4. Ἀποστρέφεται. (Δ. γρ.)

5. Τοῦτό ἐστι τὸ γνωρίσμα τοῦ θεόφρονος.

6. Κρείττων δ' ὢν ἐπιθυμίας, ἀμέτοχος δ' ὢν ἐπιθυμίας. (Δ. γρ.)

7. Τοῦτό ἐστι τὸ γνωρίσμα τοῦ θεόφρονος (θεωρητικοῦ).

8. Οὔτε υἱοῖς, οὔτε γυναικί, οὔτε φίλοις, οὔτε ἄλλῳ τινι τῶν τοῦ κόσμου.

9. Ἐγκρατεῖται, προσφύεται. (Δ. γρ.)

10. Τοῦτο εἰς ἀπόκρισιν τοῦ, τί οὗτος λαλεῖ;

58. « Ὅστις δὲ συστέλλων ἔλκει τὰς ἑαυτοῦ αἰσθήσεις ἀπὸ
 » τῶν αἰσθητῶν παντάπασι, καθάπερ ἡ χελώνη τὰ ἑαυτῆς
 » μέλη, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη ¹.
59. « Τοῦ μὲν ἀσίτου ², εἰ καὶ τὰ σιτία πόρρω ἐστὶ ³, συμμέ-
 » νει δ' ὅμως ἡ ἐπιθυμία· τοῦ δὲ θεόφρονος καὶ ἡ ἐπιθυ-
 » μία ἄρδην ἀπώλετο, ἐπειδὴ θεωρεῖ τὸν Θεόν.
60. « Αἱ αἰσθήσεις, συστρέφουσαι καὶ ταράττουσαι τὴν καρδίαν
 » καὶ τοῦ θεωρητικοῦ ἀνδρὸς ⁴, συλοῦσιν αὐτὴν βιαίως.
61. « Τούτου ἕνεκεν, ὑποτάξας τὰς αἰσθήσεις πάσας ὁ θεωρη-
 » τικὸς, διαμένει ἀφορῶν αἰεὶ εἰς ἐμέ ⁵. Ἐὰν τι δὲ αἰ αἰσθή-
 » σεις ὑποτεταγμέναι εἰσὶ, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη.
62. « Ὁ δὲ διαλογιζόμενος τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, σύνεστιν ἐκεί-
 » νοις· ἐκ δὲ τῆς συνουσίας τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ γενᾶται
 » ἡ ἐπιθυμία· ἐκ δὲ τῆς ἐπιθυμίας ὁ θυμὸς ⁶.
63. « Ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ἡ ἄγνοια (ἀδιακρισία) ⁷. ἐκ δὲ τῆς
 » ἀγνοίας, ἡ λήθη τῶν θείων λογίων τῆς Βέδας· ἐκ δὲ
 » τῆς λήθης τούτων, ἡ ἀφροσύνη· ἐκ δὲ τῆς ἀφροσύνης, ὁ
 » ἄνθρωπος ἀπόλλυται.
64. « Καίτοι δὲ ὁ θεόφρων καὶ κύριος ὢν ἑαυτοῦ ἀπολαμβάνει
 » τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν διὰ τῶν αἰσθήσεων, διάγει δ' ὅμως
 » γαληνιαῖος καὶ ἀπαθής ⁸, ἐπειδὴ αἱ αἰσθήσεις ὑποκεί-
 » μεναι εἰσὶ.

1. Τοῦτο εἰς ἀπόκρισιν τοῦ, πῶς διάγει ἢ διακείται;

2. Τουτέστι τοῦ προσπείνου, διὰ τὸ ἐστερεῖσθαι σιτίων.

3. Εἰ καὶ τὰ σιτία ὑπὸ τὴν αἴσθησιν εἰσὶ (Πρ. γρ.).

4. Τοῦ διακριτικοῦ καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς, τοῦ ποιῶντος τρόπους εἰς ἀναβίβασιν τοῦ νοῦς αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν.

5. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπόκρισις τοῦ, πῶς διαμένει;

6. Τότε ἐπιγίνεται ὁ θυμὸς, ὅτε ἀποτυγχάνει οὗ ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος.

7. Ἄγνοια τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ μὴ ὀρθοῦ.

8. Οὔτε ἤδεται ἐφ' οἷς ἤδῃσι βλέπει, ἢ ἀκούει, ἢ ὀσφραίνεται, ἢ γεύεται, οὔτε ἐπὶ τοῖς ἀηδέσι δυσχεραίνει.

65. «Γαλήνης δὲ οὔσης καὶ ἀπαθείας¹, ἅπασαι αἱ ὀδύνηαι ἐξί-
 » τηλοι γίνονται· τοῦ γὰρ γαληναίου καὶ ἀπαθοῦς ἡ διά-
 » νοια στερεὰ ἐστὶ καὶ εὐσταθής².
66. «Τῷ δὲ μὴ ὑποτάξαντι τὰς αἰσθήσεις, οὔτε κρίσις³ ἐστίν,
 » οὔτε θεωρία καὶ σκέψις⁴. ὁ δὲ ἄσκεπτος ἐμπαθής⁵. τῷ δὲ
 » ἐμπαθεῖ ποῦ ἄνεσις;
67. «Τῶν γὰρ ἀνυποτάκτων αἰσθήσεων πλανωμένων τῇ δε
 » κάκεισε, ἧ τινι ἐξ αὐτῶν συμπαραμαρτεῖ⁶ ἡ διάνοια,
 » αὕτη συλεῖ καὶ περιφέρει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς
 » ὁ ἄνεμος ἐν ὠκεανῷ τὴν ναῦν, ἀσκέπτου ὄντος τοῦ κυ-
 » βερνήτου.
68. «Ὅθεν οὐ τινος αἱ αἰσθήσεις ἀπειργαμένοι εἰσὶ τῶν αἰσθη-
 » τῶν παντάπασι, τούτῳ κρίσις ἐστὶ καὶ σκέψις.
69. «Καὶ ὅ,τι μὲν νύξ ἐστὶ⁷ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, τοῦθ'
 » ἡμέρα ἐστὶ παρὰ τῷ θεωρητικῷ⁸. ὅ,τι δ' ἡμέρα ἐστὶ
 » παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο νύξ παρὰ τῷ θεωρητικῷ καὶ
 » θεόφρονι.
70. «Ὡς περ γὰρ ἡ θάλασσα οὐχ ὑπερπηδᾷ τὰ ὄρια ἑαυτῆς,
 » καὶ τοὶ ποταμοὶ εἰσβάλλουσιν εἰς αὐτήν, πλήρη οὔσαν,
 » οὔτω, πάντων τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν προσβαλλόντων
 » τῷ θεωρητικῷ, ἀπαθής μένει, ὡς μὴ προσηλωμένος αὐ-
 » τοῖς· οἷγι δὲ καὶ ὁ φιλήδονος.

1. Ἐν δὲ τῇ γαλήνῃ κ.τ.λ. (Πρ. Γρ.).
2. Οὐ περισπᾶται δηλ. τῆδε κάκεισε.
3. Τοῦ γινώσκειν ἑαυτόν.
4. Οὔτε θεωρία γίνεται οὔτε σκέψις (Πρ. Γρ.).
5. Ἀνήσυχος (Πρ. Γρ.).
6. Συνακολουθεῖ (Πρ. Γρ.).
7. Ὅ,τι μὲν περὶ Θεοῦ οἰονεὶ σκότος ἐστὶ καὶ δυσθεώρητον παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο φῶς ἐστὶ καὶ εὐθεώρητον παρὰ τῷ θεωρητικῷ· ὅ,τι δὲ τῶν τοῦ κόσμου οἰονεὶ φῶς ἐστὶ καὶ εὐθεώρητον παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο σκότος ἐστὶ καὶ δυσθεώρητον παρὰ τῷ θεωρητικῷ.
8. Θεόφρονι (Πρ. Γρ.).

71. « Ἀπαθὴς ἄρα ἐστίν, ὅς καταφρονῶν τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθη-
 » σιν παρόντων, διάγει ἄνευ ἐπιθυμίας καὶ τῶν ἀπόν-
 » των, καὶ ἄνευ φιλαυτίας καὶ οἰήσεως ¹. »
72. « Τοιαύτη πέφυκεν ² ἡ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία, ἧς γε
 » ἀπολαύσας, εἰς τὸν ἐμπαθῆ τοῦτον κόσμον οὐκέτι ἔρ-
 » χεται ὁ ἄνθρωπος· καὶ τῇ ὥρᾳ δὲ τοῦ θανάτου, μείνας
 » τις ἐν ταύτῃ τῇ θεωρητικῇ στάσει, πρὸς τὸν ἀπαθῆ πο-
 » ρεύεται Θεόν ³. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

- 1 « Εἰ ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως, κατὰ τὴν σὴν
 » γνώμην ⁴, διὰ τί με παροτρύνεις ⁵ εἰς πράξιν φοβερὰν
 » καὶ στυγεράν ⁶; »
- 2 « Διὰ γὰρ τοῦ διττοῦ καὶ ἀμφιβόλου τούτου λόγου ⁷,
 » ἐσκότισας, ὡς εἶπεῖν, τὸν νοῦν μου· διὸ δὴ ἓνα μόνον
 » λόγον εἶπέ μοι ἀπλῶς τε καὶ σαφῶς, ⁸ δι' οὗ τῆς ἀθα-
 » νασίας ⁹ τύχοιμι ἄν. »

1. Ὅς καὶ ὧν ἔχει καταφρονεῖ, καὶ ὧν οὐκ ἔχει οὐκ ἐπιθυμεῖ. (Πρ. Γρ.)

2. « Αὕτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία, ἧς γε ἀπολαύσας ἐμπαθῆς οὐ γίνε-
 » ται ὁ ἄνθρωπος· καὶ τῇ ὥρᾳ δὲ τοῦ θανάτου μείνας τις ἐν ταύτῃ τῇ θεω-
 » ρίᾳ κτλ. » (Πρ. Γρ.)

3. Οἶονεῖ ἔλεγεν· εἰ καὶ ἐν ὥρᾳ τοῦ θανάτου δι' ὀλίγου χρόνου μείνας τις
 ἐν ταύτῃ τῇ θεωρίᾳ, πρὸς τὸν ἀπαθῆ πορεύεται Θεόν, πόσῳ μᾶλλον ὁ συζῶν αὐ-
 τῇ διὰ παντὸς τοῦ βίου;

4. Ἐπειδὴ ὁ Κρισιανᾶς ἐποίησεν ἔπαινον καὶ προτίμησιν τῆς θεωρίας, διὰ τοῦ-
 το ὁ Ἀρζούνας ἐρωτᾷ ἐπαπορῶν.

5. Παρακινεῖς, κελεύεις. (Δ. Γρ.)

6. Εἰς πόλεμον δηλ. καὶ φόνον ἀνθρώπων.

7. Ποτὲ μὲν ἐπαινῶν τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ποτὲ δὲ τὴν θεωρητικὴν.

8. Εἶπέ μοι δηλ. ποτέρα τῶν ἀρετῶν ἀρίστη ἐστὶ.

9. Ἀγαθοῦ. (Δ. Γρ.)

ΚΡΙΣΝΑΣ.

- 3 « Διττή ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ἡ ὑπ' ἐμοῦ προει-
 » ρημένη, τοῖς μὲν τελείοις θεωρητικοῖς τὸ θεωρεῖν τὰ
 » τοῦ Θεοῦ ¹, τοῖς δὲ πρακτικοῖς, τοῖς ἀναδησομένοις εἰς
 » θεωρίαν, τὸ πράττειν τὰ τοῦ νόμου.
- 4 « Χωρὶς γὰρ τῆς καταβολῆς τῶν πράξεων οὐκ ἂν τύχοι ὁ
 » ἄνθρωπος τῆς θεωρίας ², οὐδὲ μὴν τῆς ἀθνασίας, ἄνευ
 » τῆς θεωρίας.
- 5 « Οὐδεὶς γέ τοι οὐδέποτε ἴσταται ἀργὸς οὐδ' ἐν μιᾷ στιγ-
 » μῇ· πᾶς δὲ τις διὰ τῆς φυσικῆς ἑαυτοῦ διαθέσεως ³, ἐξ
 » ἀνάγκης ⁴ αἴτιος γίνεται ἢ τοι ἐσθλοῦ ἢ φαύλου ἔργου.
- 6 « Ὃς τις μὲν οὖν ὑποτάξας τὰ ὄργανα ⁵ τῆς ἐνεργείας, δια-
 » τελεῖ ἀναπλαττόμενος ἐν τῇ διανοίᾳ ⁶ τὰ ὑπὸ τὴν
 » αἰσθήσιν, οὗτος λέγεται μωρόφρων καὶ ὑποκριτής.
- 7 « Ὃς τις δ' ὑποτάξας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν ⁷
 » μετέρχεται τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν διὰ τῶν ὀργάνων τῆς
 » ἐνεργείας ⁸, μὴ ἀφορῶν εἰς καρπὸν, οὗτός ἐστιν ὁ ἄρι-
 » στος καὶ ἐξαιρέτος.
- 8 « Ἐργάζου τὰ ἀναγκαῖα ἔργα ⁹. τὸ γὰρ ἐργάζεσθαι κρεῖτ-

1. Τὸ φρονεῖν θεῖα. (Δ. Γρ.)

2. Ἐνταῦθα καθάπτεται τοῦ Καπέλα, ὃς δοξάζει θεωρίαν μόνην, οὐχὶ δὲ
 πράξιν.

3. Τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς.

4. Ἀναγκαίως, βιαίως. (Δ. Γρ.)

5. Οἱ Ἴνδοι λέγουσι καὶ ἄλλας πέντε ἐνεργητικὰς αἰσθήσεις: τὴν γλῶσσαν,
 τὴν χεῖρα, τὸν πόδα, τὰ γεννητικὰ μέρη, καὶ τὸν πρῶκτον.

6. Ἐν τῇ λογισμῷ (Δ. Γρ.).

7. Τὸν λογισμὸν (Δ. Γρ.).

8. Διὰ μὲν τῆς χειρὸς τὸ λειττυργεῖν καὶ ἔλεος διδόναι, διὰ δὲ τῆς γλώττης
 τὸ ὑμνεῖν.

9. Πᾶν ἔργον θεῖον, δηλ. τὸ εὐχεσθαι, λούεσθαι κτλ.

- » τόν ἐστι τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι ¹. μάλιστα δὲ οὐδὲ τὸ
 » σῶμά σου δύναται ζῆν ἐν ἀργίᾳ ².
- 9 « Ἐκτὸς δὲ τοῦ διὰ τὸν Θεόν ³ γινομένου, πᾶν ἄλλο τι ἔρ-
 » γον δεσμός ἐστι ⁴ τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τὸν Θεὸν οὖν
 » πράττε πᾶν, μηδενὸς ἄλλου ἀγαθοῦ ἐφιέμενος, καὶ μη-
 » δαμῶς εἰς ἄλλο τι ἀφορῶν.
- 10 « Ὁ ποιητὴς Βραχμᾶς ⁵, ποιήσας ἐν ἀρχῇ τῆς κοσμογο-
 » νίας τὸ πᾶν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἅμα τῇ θυσίᾳ ⁶ εἶπε
 » τὸ, «διὰ ταύτης τῆς θυσίας αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε·
 » ἔστω δ' αὕτη ἡμῶν ἡ Καμαδδούγκα ⁷. »
- 11 « Διὰ ταύτης τῆς θυσίας ὑμεῖς μὲν τρέφετε καὶ θερα-
 » πεύετε τοὺς Θεοὺς, οἱ δὲ Θεοὶ τρεφέτωσαν καὶ θερα-
 » πεύετωσαν ὑμᾶς ⁸. Θεραπεύετε τοιγαροῦν ἀλλήλους,
 » καὶ τεύξεσθε οὗ ἐφίεσθε ⁹.
- 12 « Οἱ γὰρ Θεοὶ θεραπευόμενοι διὰ τῶν θυσιῶν, δώσουσιν
 » ἡμῖν ¹⁰ τὰ ἐφετὰ ἀγαθὰ. Ὅς τις μέντοι γ' ἐντροφᾷ τοῖς
 » παρὰ τῶν Θεῶν δοθεῖσι, μὴ μεταδιδούς καὶ αὐτοῖς,
 » οὗτος κλέπτῃς ἐστίν ¹¹.

1. Ἐνταῦθα λέγει ἐναντίον τοῦ δόγματος τοῦ Καπίλα, ὅς θεωρίαν μόνον δοξάζει καὶ οὐχὶ πράξιν.

2. Δηλ. οὐ τεύξαις ἂν τῶν πρὸς τὸ ζῆν.

3. Ἐπὶ τῷ θεῖφ. (Πρ. γρ.)

4. Ὁ γὰρ τοῖς ἔργοις οἰογεί δεσμῶν δεσμούμενος, συστρέφεται ἐν τούτῳ τῷ βίῳ· ἀποθνήσκων γὰρ πάλιν μετασματοῦται ἐν διαφόροις εἶδεσι ζώων, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις οὕτως.

5. Ἐκεῖνος γὰρ ἐπλασε τὸν ἀνθρωπον καὶ τὴν Βέδαν ἐγραψεν, ἐν ᾗ ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς θυσίας.

6. Ἄμα τοῖς τῇ θυσίᾳ προσήκουσι.

7. Ἡ πάνδωρος δάμαλις.

8. Ἰμεῖς μὲν τοὺς θεοὺς διὰ τῆς θυσίας· οἱ δὲ θεοὶ ἡμᾶς διὰ τῆς βροχῆς καὶ ἄλλων ἀγαθῶν.

9. Καὶ εὐρήσετε τὸ ἄκρον ἀγαθόν (Δ. Γρ.).

10. Διὰ τῆς βροχῆς.

11. Γνωρίζεται (Δ. Γρ.).

- 13 «Ὁ γευόμενος τῶν λειψάνων τῆς ἐν οἴκῳ καθ' ἐκάστην
 » θυσίας, ἀπασῶν τῶν ἁμαρτιῶν¹ ἀπαλλάττεται· ὅσοι
 » δὲ ἔψουσι σιτία ἑαυτῶν χάριν, οὗτοι παράνομοι ὄντες
 » σιτοῦνται ἁμαρτήματα².
- 14 «Τὰ μὲν ἔμφυχα συνίσταται ἐκ τῶν καρπῶν³. οἱ δὲ καρ-
 » ποὶ ἐκ τοῦ ὄμβρου, ὁ δ' ὄμβρος ἐκ τῆς θυσίας, ἡ δὲ θυ-
 » σία ἐκ τῆς πράξεως⁴.
- 15 «Τὴν δὲ πράξιν ἴσθι γεγονυῖαν ἐκ τῆς Βέδας⁵. τὴν δὲ
 » Βέδαν ἐκ τοῦ Θεοῦ· τὸν δὲ πανταχοῦ παρόντα Θεὸν
 » ἐπίτευκτον γινόμενον ἐκ τῆς θυσίας.
- 16 «Ὅστις μὲν οὖν οὐ συνεργεῖ⁶ εἰς τοῦτον τὸν συνιστάμενον
 » καὶ φαινόμενον κύκλον, ἐν ἁμαρτίαις οὗτος ζῆ⁷, καὶ
 » τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν οὗτος ἡδέεται⁸ καὶ εἰς μάτην
 » οὗτος ζῆ.

1. Πέντε εἰσὶ τὰ ὄργανα τῶν θανασίμων ἁμαρτημάτων, δι' ὧν ζωῆφία τινα θανατοῦνται· ὁ ὄλμος, ἐν ᾧ πτύσσοντες καθαίρουσιν ὄρυζαν· ὁ χειρόμυλος· ἡ ἔστια, ἐν ᾗ ἀπτουσι πῦρ· ἡ ὑδρία, καὶ τὸ σάρωθρον· πολλὰ γὰρ ζωῆφια ἐν τούτοις θνήσκουσιν· ὁ οὖν ποιῶν θυσίας ἀπαλλάττεται τούτων τῶν ἁμαρτημάτων, διὰ τῆς μετέξεως τῶν λειψάνων αὐτῶν.

2. Δεῖ γὰρ μέρος τῶν ἐφομένων σιτίων ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ κείνους ἐσθίειν· εἰ δὲ μὴ, ἁμαρτάνουσι.

3. Σιτίων (Δ. Γρ.).

4. Ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν θανόντων. Ἡ εἰς τὸ πῦρ χορὴ διήκει πρὸς τὸν ἥλιον· ἐκ δὲ τοῦ ἡλίου συνίσταται (ἔχει τὸ εἶναι) ὁ ὄμβρος· ἐκ δὲ τοῦ ὄμβρου οἱ καρποί· ἐκ δὲ τῶν καρπῶν τὰ ἔμφυχα (Σμριτή).

5. Ἡ Βέδα γὰρ οὕτως ὀρίζεται· «Τὸ πᾶν τοῦτο ὡσπερὶ κύκλος ἐστὶ περι-
 » φερόμενος· ἐκ μὲν γὰρ τῆς θυσίας γίνεται βροχή· ἐκ δὲ ταύτης καρποὶ (σι-
 » τία)· ἐκ δὲ τούτων ζῶσι τὰ ἔμφυχα ἄλογα καὶ λογικὰ ζῶα, καὶ πάλιν αὐτὰ
 » τὰ λογικὰ ποιοῦσι θυσίας, ἐξ ὧν γίνονται βροχαί, καὶ οὕτω κυκλικῶς συνί-
 » σταται τὸ πᾶν.»

6. Δηλ. οὐχ οὕτω ποιεῖ.—οὐ περιστρέφει (Δ. Γρ.).

7. Ἐν ἁμαρτίαις τούτου ἡ ζωὴ (Δ. Γρ.).

8. Καὶ ταῖς αἰσθήσεσι τούτου ἡ καθηδυπάθεια (Δ. Γρ.).

- 17 «Ὅς δὲ μόνον τοῦ Θεοῦ ἐρᾷ, καὶ κορέννυται ἐν αὐτῷ,
» καὶ ἤδεται ἐν αὐτῷ, τούτῳ οὐ δεῖ τῶν πρακτέων ¹.
- 18 «Ἄλλ' οὔτε πράξαντί τι τῶν πρακτέων οὐδεμία ἀρετή
» ἐστὶν αὐτῷ, οὔτε μὴ πράξαντι χρεία ἐστὶν αὐτῷ βοη-
» θείας τινὸς εἰς ἐπίτευξιν τῆς ἀθανασίας.
- 19 «Ποίει οὖν τὰ πρακτέα ἀδιαλείπτως, μὴ ἀφορῶν εἰς καρ-
» πόν· ὁ γὰρ ποιῶν μὲν, μὴ ἀφορῶν ² δὲ εἰς καρπὸν,
» ἐπιτυγχάνει τῆς ἀθανασίας ³.
- 20 «Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ζανάκας ⁴ καὶ οἱ κατ' αὐτὸν διὰ τῆς
» πράξεως ἐκτήσαντο τὴν θείαν γνῶσιν. Συνειδῶς δ' ὅτι
» καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑπόδειγμα ἔση, δίκαιος εἶ πράτ-
» τειν τὰ πρακτέα.
- 21 «Ὅ,τι γὰρ ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἐπίσημος πράττει, τοῦτο καὶ ὁ
» χυδαῖος πράττει ἀκολούθως, ἔχων αὐτὸν ὡς ὑπόδειγμα
» καὶ ὑπογραμμὸν ⁵.
- 22 «Ἔμοι γε μὲν οὐδεμία χρεία ἐστὶ τοῦ πρακτέου ⁶. οὐδὲν
» γὰρ τῶν ἐν τρισὶ κόσμοις ἄκτητόν μοι ἐστίν, ὅπερ δεῖ
» μοι κτήσασθαι· ἀλλὰ καὶ οὕτω, πράττω τὰ πρακτέα.
- 23 «Ἐὰν γὰρ ἐγὼ ποτε ἐπιμελῶς ⁷ μὴ πράξω ταῦτα, οἱ ἄν-
» θρωποι ἐξ ἅπαντος ⁸ τὴν ἐμὴν ὀδεύσουσιν ὁδὸν ⁹ ἀκο-
» λουθήσαντες.

1. Ὅς τις δὲ φθάσει εἰς θεωρίαν, τούτῳ οὐ δεῖται πράξεως· ἐπειδὴ μόνῳ τῷ Θεῷ ἤδεται καὶ μόνῳ αὐτῷ κορέννυται, διὰ τοῦτο οὐ δεῖ τῶν νομίμων αὐτῷ· ἀπαθής γάρ ἐστι.

2. Μὴ προστετηκώς, μὴ προσκεχηκώς (Δ. Γρ.).

3. Τῆς ἀπαθείας (διὰ τῆς καθαρευούσης καρδίας ἐκ τῆς πράξεως).

4. Βασιλεὺς ἦν μέγας ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ.

5. Ὅ,τι γὰρ ὁ ἐπίσημος διατελεῖ πράττων, εἰς τὸ γενέσθαι παράδειγμα, τοῦτο ὡσαύτως καὶ ὁ κοινὸς λαὸς πράττει, κατὰ μίμησιν.

6. Ἐγὼ μὲν ἀνευδεής εἰμι πάντων, καθὼς Θεός· ἀλλὰ καὶ οὕτω, ποιῶ τὰ νόμιμα καὶ ἔθιμα, εἰς τὸ γενέσθαι παράδειγμα τῷ κόσμῳ.

7. Αὐτολεξεί, νηφαλίως.

8. Πανταχόθεν (Δ. Γρ.).

9. Τουτέστι μιμηθήσονται με.

24. «Καὶ οὗτοι μὲν ἐκπεσόντες τῆς εὐθείας ὁδοῦ, φθάρησον-
 » ται· ἐγὼ δ' αἴτιος γενήσομαι τῆς αἰμομιξίας καὶ τῆς
 » μιαρίας αὐτῶν¹.
25. «Καθὼς δὲ οἱ χυδαῖοι² ποιῶσι τὰ πρακτέα προσκεχηνό-
 » τες, οὕτω δὴ καὶ ὁ σοφὸς ποιεῖ μὴ προσκεχηνῶς, βου-
 » λόμενος ὑπόδειγμα γενέσθαι τῷ Κόσμῳ·
26. «Ὁ γὰρ φρόνιμος³ οὐκ ἐμποδῶν καθίσταται τῇ γνώμῃ
 » τῶν προσκεχηνόντων⁴ τῇ πράξει, ἀλλὰ μάλιστα συμ-
 » πράττων, προθύμως συνεργεῖ αὐτοῖς.
27. «Τὰ γεμῆν πρακτὰ ὅλως πράττονται διὰ τῶν ὑλικῶν αἰ-
 » σθήσεων⁵. ὁ δὲ ἀνοηταίνων ἐξ οἰήσεως⁶, νομίζει⁷,
 » ὅτι αὐτὸς αὐτὰ πράττει.
28. «Ὁ μὲν δὴ σοφὸς⁸, εἰδὼς διαφορὰν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν
 » αἰσθήσεων⁹, καὶ ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἀκολουθοῦσι¹⁰ τὰ αἰ-

1. Διεφθαρμένοι γὰρ τοῦ νόμου φθείρονται καὶ μολύνονται αἱ φυλαί· καὶ οἱ μὲν Βραχυμᾶνες μίγνυνται ταῖς τῶν ἄλλων φυλῶν γυναιξίν· αἱ δὲ τῶν ἄλλων φυλῶν ταῖς τῶν Βραχυμᾶνων.

2. Οἱ βάρβαροι, οἱ ἀπαίδευτοι (Δ. Γρ.)

3. Ὁ φρόνιμος οὐκ ἀποτρέπει τοῦ πράττειν τὰ νόμιμα τοὺς εὐλαβεῖς, ἀλλὰ μάλιστα ἐδηγεῖ αὐτοὺς εἰς τοῦτο.

4. Τῶν προπερυκῶτων ἀφρόνων τῇ πράξει (Δ. Γρ.).

5. Αἱ αἰσθήσεις ἰδιαί εἰσι τῆς ὕλης. Παρ. χάριν ὡς διὰ μὲν τῆς χειρὸς αἱ λειτουργίαι καὶ αἱ προσφοραὶ, διὰ δὲ τῆς γλώττης οἱ ὕμνοι καὶ δοξολογίαι· ὑλικαὶ δὲ λέγονται, καθὼς ἐξ ὕλης εἰσίν.

6. Ὁ δὲ οἰηματίας καὶ ἀφρων, ὁ δὲ ἀνοηταίνων ἐκ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονήματος (Δ. Γρ.).

7. Δοκεῖ, εἴεται (Δ. Γρ.).

8. Ὁ φιλόσοφος, εἰδὼς ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἐνεργοῦσι διὰ τῶν αἰσθητῶν, διὰ τοῦτο φρονεῖ, ὅτι αὐτὸς, οὔτε αἰσθησίς ἐστιν, οὔτε ἔργον αὐτοῦ ἐστίν, ὅτι αὐτὸς οὐδὲν ποιεῖ.

9. Καὶ τῶν αἰσθητῶν (Δ. Γρ.).

10. Φέρονται εἰς τὰ αἰσθητά (Δ. Γρ.).

- » σθητὰ, οἱ προσφύεται ¹ οὔτε ταῖς αἰσθήσεσιν, οὔτε τοῖς
 » ἐξ αὐτῶν ἔργοις.
29. «Οἱ δὲ ὄντες ἄφρονες ² ἐκ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονήματος,
 » πρόσκεινται ταῖς αἰσθήσεσιν καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἔργοις ³.
 » τοὺς δὲ ὀλιγόφρονας τούτους καὶ κενόφρονας οὐκ ἂν
 » μεθαρμόσειεν ὁ πολύφρων καὶ ἐχέφρων.
30. «Εἰς ἐμὲ οὖν ἀνάπεμπε τὰ ἔργα, ἐννοῶν ἐμὲ ⁴ καὶ μη-
 » δενὸς ἐπιθυμῶν, μηδὲ νομίζων, ὅτι σὸν ἐστὶ τὸ ἔργον ⁵,
 » πολέμει, μηδαμῶς λυπούμενος.
31. «Ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων ποιοῦσιν αἶε τοῦτο τὸ ἐμοὶ δο-
 » κοῦν ⁶, πιστεύοντες καὶ μηδαμῶς αἰτιώμενοι, οὗτοι λυ-
 » τροῦνται τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων ⁷.
32. «Ὅσοι δὲ, αἰτιώμενοι ὅπερ εἶπον ⁸, οὐ κατὰ τὴν ἐμὴν
 » γνώμην πράττουσι, τούτους γίνωσκε μὴ φρονοῦντας
 » θεῖα ⁹, ἀδιακρίτους ὄντας καὶ ἐξώλεις.
33. «Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦν ἔχων, ποιεῖ κατὰ τὸ ἑαυ-
 » τοῦ φυσικὸν ἰδίωμα ¹⁰. ὅτε δ' οἱ ἄνθρωποι ἀκολουθοῦσι
 » τῷ ἑαυτῶν ἰδίωmati ¹¹ (ἐρρίζωται γὰρ καὶ ἀνεξάλειπτον

1. Οὐ σύνεστιν (Δ. Γρ.).

2. Οἱ δὲ χυδαῖοι φυσικῇ τῇ διαθέσει (Δ. Γρ.).

3. Φρονοῦσιν ὅτι αὐτοὶ αὐτὰ πράττουσιν.

4. Ὅτι ἐγὼ δηλ. προτρέπω σε εἰς τοῦτο.

5. Μὴ ἀποβλέπων εἰς καρπὸν δηλ.

6. Τὸν λόγον μου, τὸ ἀναπέμπειν εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.

7. Ἀπαθεῖς γίνονται (Δ. Γρ.).

8. Τὸ ἀναπέμπειν εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.

9. Τούτους γίνωσκε μὴ γινώσκοντας τὴν θεῖαν γνώσιν (τὸ κυρίως ἀγαθόν). (Δ. Γρ.).

10. Ποιοῦσιν ἔργα δηλ. εἰς ἐπίτευξιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐχὶ τῆς θείας γνώσεως· ἵνα μὴ εἴπη, διὰ τί πολλοὶ, καὶ νικῆσαντες τὰς αἰσθήσεις, οὐ μένουσιν ἐν τῷ ἑαυτῶν νόμῳ, διὰ τοῦτο λέγει, ὅταν ὁ σοφὸς ποιῇ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, πόσω μᾶλλον ὁ ἄσσοφος.

11. Ἐνεργεῖ ὁμοίως τῇ ἑαυτοῦ φύσει· ὅτε δ' οἱ ἄνθρωποι ἐνεργοῦσι κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, ἢ ἐντολῇ τοῦ νόμου τί ποιήσασιν; (Πρ. Γρ.).

- » ἔμεινε διὰ τῆς συνηθείας), ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθη-
 » σεων ¹ τί ποιήσαιτ' ἄν;
34. «Τοῖς μὲν οὖν ὑπὸ τὴν αἰσθησιν ² ἄμφω σύνεστιν, ἢ τε
 » ἔφεσις καὶ τὸ μῖσος· ἀλλ' ὁ ἀπαθὴς γενέσθαι βουλόμε-
 » νος, οὐχ ὑπόκειται τούτοις· ἀμφοτέρω γὰρ πολέμιά ἐστιν
 » αὐτῷ.
35. «Ὁ δὲ ἴδιος νόμος ³ εἰ καὶ ἄτοπος ⁴ δοκεῖ, ἔστι δ' ὅμως
 » κρείττων τοῦ ἀλλοτρίου νόμου, τοῦ δοκοῦντος εὐλο-
 » γοφανοῦς· ἐν μὲν γὰρ τῷ οἰκείῳ νόμῳ ἀγαθόν ἐστι καὶ
 » τὸ ἐκχέαι αἷμα ⁵. ὁ δ' ἀλλότριος νόμος ἐπικίνδυνος.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

36. «Ὁ ἄνθρωπος, καίπερ μὴ θέλων, ὑπὸ τίνος παρακινούμε-
 » νος, βιαίως πως φέρεται εἰς τὴν ἀμαρτίαν; »

ΚΡΙΣΙΝΑΣ.

37. «Αὕτη ἡ βία τῆς ἀμαρτίας, ἢ γεννᾶται ἐκ τῆς Ῥάγας
 » (ἐπιθυμίας), πάντῃ ἀπληστός ⁶ ἐστι καὶ παγκάκιστος·
 » ὅθεν διὰ τῆς Σάτθας (τοῦ λογικοῦ) αὕτη ἡ ῥάγα νικᾶ-
 » ται ⁷. Ταυτηνὴ οὖν τὴν ἐπιθυμίαν ἴσθι νεκρὰν ἐν τῇ
 » εἰς τὴν ἀπάθειαν ἰδῶ.

1. Ἰσχυρότερον γὰρ ἐστὶ τὸ φυσικὸν ἰδίωμα.
 2. Αἰσθητοῖς (Δ. Γρ.).
 3. Εἰ καὶ ἄτοπος δοκεῖ ὁ σὸς νόμος, διότι προσάγεται πολεμεῖν, καὶ αἷμα ἐκχέειν, κρείττων ὅμως ἐστὶ τοῦ τῶν Βραχμάνων, ὃς γε καὶ κωλύει αἷμα ἐκχέαι· σοὶ γὰρ ὄριστα παρὰ τοῦ νόμου πολεμεῖν· εὖ οὖν ποιήσεις, εἰ ἀποθά- νοις ἐν τῷ οἰκείῳ νόμῳ· ἄλλως γὰρ κίνδυνός ἐστιν, εἰς τὸν ἄδην πορευθήσῃ.
 4. Ἀπαίσιος (Δ. Γρ.).
 5. Τὸ θανεῖν (Δ. Γρ.).
 6. Δυσπλήρωτος, αὐτολεξεῖ, παμφάγος.
 7. Αὕτη ἡ βία τῆς ἀμαρτίας, ἢ ἐπιθυμία ἐστὶν ἡ παμφάγος καὶ παγκάκιστος (Πρ. Γρ.).

38. «Καθὼς γὰρ, τὸ μὲν πῦρ κατακαλύπτεται ὑπὸ τοῦ κα-
 » πνοῦ, τὸ δὲ κάτοπτρον ὑπὸ τοῦ ῥύπου, τὸ δ' ἔμβρυον
 » ὑπὸ τοῦ ὑμένους, οὕτω δὴ καὶ ἡ κρίσις τοῦ νοῦς ὑπὸ
 » τῆς ἐπιθυμίας.
39. «Ἡ μὲν δὴ κρίσις τοῦ νοῦς¹ κατακεκαλυμμένη πέφυκεν
 » αἰεὶ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, τῆς ἐχθρᾶς τῷ φρόνησιν ἔχοντι²
 » καὶ ἀκορέστου, καὶ ὁμοίας τῷ πυρὶ.
40. «Ἐδρα δὲ ταύτης λέγεται τὰ αἰσθητήρια, καὶ ἡ διάνοια,
 » καὶ ὁ νοῦς. Τοῦτοις ἡ ἐπιθυμία, κατακαλύψασα τὸ δια-
 » κριτικόν, μωραίνει³ τὴν ψυχὴν⁴.
41. «Τοῦτου ἕνεκεν, ὑποτάξας ἐν ἀρχῇ τὰς αἰσθήσεις, ἀνελε
 » ταύτην τὴν κακίστην ἐπιθυμίαν, τὴν οὔσαν ὄλεθρον
 » τῆς τε κρίσεως⁵, καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα φρονήσεως.
42. «Αἱ μὲν αἰσθήσεις λέγονται κρείττους τοῦ σώματος· τῶν
 » δ' αἰσθήσεων κρείττων⁶ ἡ διάνοια· τῆς δὲ διανοίας ὁ
 » νοῦς· τοῦ δὲ νοῦς ἡ ψυχὴ.
43. «Οὕτως οὖν, εἰδὼς τὴν ψυχὴν κρείττω τοῦ νοῦ, κατα-
 » σχὼν τὴν διάνοιαν τῷ νοί, ἀνεέργητον ποιήσον⁷ ταύ-
 » τὴν τὴν δυσκατάσχετον⁸ ἐχθρὰν ἐπιθυμίαν⁹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

4. «Τὴν δὲ θεωρητικὴν θεῖαν γινῶσιν, τὴν ἀφθορον ἔχουσαν

1. Ἡ γινῶσις· τὸ λογικόν (Δ. Γρ.).

2. Τῷ νοῦν ἔχοντι, τῷ γνωστικῷ (Δ. Γρ.).

3. Ἀνοηταίνει ποιεῖ τὴν ψυχὴν (Δ. Γρ.).

4. Τὸν ἄνθρωπον, αὐτολεξεί.

5. Γνώσεως, λογικοῦ (Δ. Γρ.).

6. Ἀνωτέρα (Δ. Γρ.).

7. Ἄνελε (Δ. Γρ.).

8. Δυσἀπόβλητον (Δ. Γρ.).

9. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω βιβλίοις εἶρηκε περὶ τῆς θείας γινῶσεως, δεξ ἡ κτᾶ-
 » ται ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀθανασίαν.

«καρπὸν, ἐγὼ μὲν εἶπον τῷ Ἡλίῳ, ὁ δ' ἥλιος τῷ υἱῷ
αὐτοῦ Μανοῦ¹ (τῷ ἐπώνυμαζομένῳ Σραδδαδέβα), ὁ δὲ
Μανοῦς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰζβακοῦ².

2. «Πάντες δ' οἱ προφητάνακτες³ ἐγίνωσκον ταύτην τὴν
θεῖαν γνῶσιν, ἀλληλοδιαδόχως κτηθεῖσαν⁴, ἥτις ἀ-
πώλλετο⁵ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου.

3. «Ἐκείνη δ' ἡ ἀρχαία θεία γνῶσις ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ τῆ-
μερον, καὶ τοι ἀπόρρητός ἐστι καὶ μεγάλη, διότι καὶ
σέβας πρὸς ἐμὲ φέρεις, καὶ ἐταῖρος εἶ⁶.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

4. «Ἡ μὲν σὴ γέννησις μεταγενεστέρα⁷ ἐστίν, ἡ δὲ τοῦ
Ἡλίου προγενεστέρα⁸. πῶς ἂν οὖν ἐγὼ γνοίην, ὅτι σὺ
εἶπας ταύτην τῷ Ἡλίῳ ἐν ἀρχῇ;»

ΚΡΙΣΝΑΣ.

5. «Πολλαὶ γεννήσεις καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ ἐγένοντο, ἄς ἐγὼ μὲν
ἀπαξάπασας γινώσκω, σὺ δ' οὔ.

6. «Εἰ γὰρ καὶ ἀγέννητος τυγχάνω ὢν, καὶ ἀναλλοίωτος
τὴν φύσιν, καὶ κύριος τῶν ὄντων, ἀναλαμβάνων δ' ὅμως
τὴν ὕλην τῆ οἰκειᾶ θελήσει, (ἐνανθρωπῶ⁹).

1. Μανοῦς λέγεται ὁ ἔφορος καὶ κυβερνήτης τοῦ κόσμου.

2. Οὗτος ἦν καὶ βασιλεὺς καὶ προφήτης, ὡς περὶ ὁ Δαβίδ.

3. Ὁ Νιμῶς, υἱὸς τοῦ Ἰζβακοῦ, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ.

4. Ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτοὺς κατὰ παράδοσιν (Δ. γρ.).

5. Ἐξίτηλος ἐγένετο (Δ. Γρ.).

6. Ταῦτα ἐρρέθησαν εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Γ'. Κεφαλαίου λό-
γων τοῦ Ἀρζούνα, ἐνθα οὗτος λέγει τῷ Κρισνᾷ· «Εἰπέ μοι ἀπλῶς καὶ ἀπο-
φασιστικῶς, ἔθεν τύχοιμι ἂν τῆς ἀθανασίας;»

7. Νέα ἐστίν (Δ. Γρ.).

8. Παλαιά (Δ. Γρ.).

9. Γέννησιν λαμβάνω, γίνομαι ἄνθρωπος (Δ. Γρ.).

7. «Ὅταν γὰρ τῆς μὲν εὐνομίας¹ μείωσις γένηται², τῆς
» δ' ἀνομίας³ αὐξησις, τότε ἐγὼ σαρκουμαι⁴.
8. «Γίνομαι δ' ἄνθρωπος ἐν ἐκάστῳ αἰῶνι, εἰς διατήρησιν
» μὲν τῶν ἀγαθοποιῶν, εἰς ὄλεθρον δὲ τῶν κακοποιῶν,
» τοῦ δὲ νόμου εἰς σωτηρίαν⁵.
9. «Ὅς τις ἀληθῶς⁶ οἶδε τὴν θεῖαν μου γέννησιν⁷, ἅμα καὶ
» τὰ θεῖά μου ἔργα, οὗτος ἐγκαταλιπὼν τὸ σῶμα, οὐ τυγ-
» χάνει παλιγγενεσίας⁸, ἀλλ' ἐμοῦ.
10. «Ὅσοι γὰρ ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τοῦ φό-
» βου, καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμὲ διανοοῦνται, καὶ ἐλπί-
» ζουσιν εἰς ἐμὲ⁹, καὶ καθαρίζονται τῇ γνώσει καὶ τῇ
» ἐγκρατείᾳ, οὗτοι ἔρχονται εἰς τὴν φύσιν μου¹⁰.
11. «Ὅν δὲ τρόπον οἱ ἄνθρωποι σέβονται με¹¹, τὸν αὐτὸν
» τρόπον ἀμείβομαι αὐτούς· οὗτοι δὲ παντοίοις τρόποις¹²
» τὴν ἐμὴν ὁδὸν ὁδεύουσιν.
12. «Ἐπιέμενοι γὰρ καρποῦ τινος ἐκ τῶν πράξεων, τοὺς θεοὺς

1. Τοῦ μὲν θεμιτοῦ (Πρ. Γρ.).
2. Φθορὰ γένηται (Πρ. Γρ.).
3. Τοῦ δ' ἀθεμίτου γένεσις (Πρ. Γρ.).
4. Γίνομαι ἄνθρωπος (Πρ. Γρ.).
5. Εἰς στερέωσιν (Δ. Γρ.). Ἀφοῦ ὁ νόμος ἐξίτηλος γένηται, πλεονασίας τῆς ἁμαρτίας, νόμος παρεισέρχεται δι' ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ· ὅθεν οἱ Ἴνδοὶ ἐννεῖα ἐνσαρκώσεις θείας δοξάζουσι γενέσθαι.
6. Τῷ ὄντι, ἀναμφιβόλως, ἀδιστακτως (Δ. Γρ.).
7. Ὅτι ἐγὼ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων γίνομαι ἄνθρωπος, καὶ τοὺς μὲν κακοὺς τιμωρῶ, τοὺς δ' ἀγαθοὺς σώζω.
8. Οὐ μετασσωματοῦμαι, ἀλλὰ σύνεστιν ἐμοὶ αἰωνίως.
9. Ἐἴτε θεῖαν γνῶσιν, δηλ. θέλουσιν, εἴτε καρπὸν τῶν ἔργων, ἀπολαμβάνουσι δι' ἐμοῦ.
10. Γίνονται μοι ὁμοφυεῖς, ὁμοούσιοι, σύνεστι, συζεύγνυνται μοι (Δ. Γρ.).
11. Ὅσα τοῖς θεοῖς προσφέρουσι, τῷ μὲν Ἴνδρᾳ εἰς ἀπόλαυσιν οὐρανοῦ, τῷ δὲ Κουβέρα εἰς κτήσιν πλοῦτου, καὶ ἄλλοις θεοῖς δι' ἄλλα ἀγαθὰ, εἰς ἐμὰ ταῦτα ἀναφέρονται.
12. Πανταχόθεν (Δ. Γρ.).

- » θεραπεύουσιν ἐν τούτῳ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ· ὁ δὲ καρ-
 » πὸς τῶν πράξεων εἰς τάχος αὐτοῖς γίνεται.
13. « Ἡ τετρακτὺς τῶν φυλῶν ¹ ὑπ' ἐμοῦ ἐγένετο, καὶ αἱ
 » ποιότητες καὶ τὰ ἔργα ² κατὰ μέρος· ταύτης δὲ τῆς
 » τετρακτύος ἐμὲ ποιητὴν ἴσθι, καὶ μὴ ποιητὴν ³.
14. « Τὰ γὰρ ἐμαυτοῦ ποιήματα ⁴ οὐ ποιοῦσί με ἐμπαθῆ ⁵·
 » οὐ γὰρ τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων ἔφεσις μοι ἐστίν. Ὅς τις
 » τοιγαροῦν τοιοῦτόν με γινώσκει, οὗτος οὐ δέεται τοῖς
 » ἔργοις ⁶.
15. « Εἰδὼς δ' ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι φίλοι τῆς ἀπαθείας ⁷ ἔρ-

1. Αἱ τέσσαρες φυλαὶ ὑπ' ἐμοῦ ἐγένοντο, καὶ αἱ ποιότητες καὶ τὰ ἔργα τοῦ μὲν Βραχυμᾶνος ποιότης ἐστὶν ἡ ἀγαθότης, ἔργον δ' ἡ καρτερία καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν, καὶ τὸ εὐχεσθαι. Τοῦ δὲ Ξατρῆ ποιότης ἐστὶν ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ τρυφή (ἡ ἡδονή)· ἔργον δὲ τὸ ἀνδραγαθεῖν καὶ τὸ πολεμεῖν. Τοῦ δὲ Βαίσα ποιότης μὲν ἡ τρυφή καὶ ὁ θυμὸς (ἡ κακία, ἡ ἄγνοια), ἔργον δὲ ἡ γεωργία καὶ ἐμπορία. Τοῦ δὲ Σούδρα ποιότης μὲν ἐστὶν ἡ κακία καὶ πάσης κακίας εἶδος, ἔργον δ' ἡ δουλεία καὶ ἡ ὑπηρεσία.

2. Ἡ Σάτβα πλείων ἐστὶ τῆς Ῥάγας καὶ τῆς Τάμας τοῖς Βραχυμᾶσι· τοῖς δὲ Ξατραῖς ἡ Σάτβα καὶ ἡ Ῥάγα πλείων τῆς Τάμας· τοῖς δὲ Βαίσαις ἡ Ῥάγα καὶ ἡ Τάμα πλείων τῆς Σάτβας· τοῖς δὲ Σούδραις ἡ Τάμα πλείων τῆς Ῥάγας καὶ Σάτβας.

3. Οἶονεῖ ἔλεγεν· οὐχ ὑπ' ἐμοῦ ἀμέσως ἐποιήθη, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἐνεργείας καὶ δυνάμεως (ἀνευ πόνου δηλ. καὶ μόχθου).

4. Τὰ ἐμαυτοῦ ποιήματα οὐ ποιοῦσί με προσκεχηνότα ἐπάρσει, ἡ δόξη, ἢ ἀπολαύσει τινι· ἀνευθεὴς γὰρ εἰμι καὶ πράγματος καὶ ἐπαίνου.

5. Προσκεχηνότα (Δ. Γρ.).

6. Οὐ δεσμεύεται, οὐ μετασφωματοῦται δηλ. ἵνα τοιαῦτα πάλιν ἔργα πράττη, ἧτοι ἀπαλλάττεται τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων. Ἰστέον, ὡς ἀπλῶς τὰ ἔργον καὶ ἡ πράξις δεσμός ἐν τούτῳ τῷ βίῳ ἐκλαμβάνεται παρὰ τῷ Βεάσα· ὅθεν, ὡς εἰ ἔλεγεν· εἴ τις πράττει κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ νόμου εἰς τὸ τυχεῖν θεωρίας, τοῦτό ἐστι τὸ μὴ πράττειν, δηλ. οὐκ ἐστὶ δεσμός· εἴ τις δὲ πράττει οὐχὶ εἰς κτήσιν θεωρίας τὰ τοῦ νόμου, ἀλλ' εἰς τὸ τυχεῖν καρποῦ, τοῦτό ἐστι τὸ κακῶς πράττειν, δηλ. δεσμός. Ὅς τις οὖν οὕτως οἶδε ταῦτα, οὗτοι συνεισὶ ἐστὶ καὶ ἄξιος θεωρίας.

7. Ὁ Ζανάκας δηλ. καὶ οἱ κατ' αὐτόν.

- » γὰ¹ ἔπραξαν πρότερον (ἐπὶ κτήσει τῆς ἀπαθείας),
 » πράττετε καὶ σύ.
16. «Τί δ' ἐστὶ τὸ πρακτέον, καὶ τί τὸ μὴ πρακτέον, ἐγὼ
 » οἶδα, καὶ οἱ σοφοὶ ἀγνοοῦσιν· ἀλλ' ἐγὼ ἐρῶ σοι τί ἐστὶ
 » τὸ πράττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν². ὅπερ εἰδὼς ἀπαλ-
 » λαγήσῃ τοῦ κακοῦ³.
17. «Ἄξιον δ' ἐστὶ γινώσκειν τίς ἐστὶν ἡ πράξις, καὶ τίς ἡ
 » ἀπραξία⁴. δυσκατάληπτος γὰρ ἡ ὁδὸς τοῦ πράττειν⁵.
18. «Ὅς τις βλέπει ἐν μὲν τῷ πράττειν τὸ μὴ πράττειν, ἐν
 » δὲ τῷ μὴ πράττειν τὸ πράττειν, οὗτός ἐστι συνετός
 » ἐν βροτοῖς καὶ θεωρητικός, εἰ καὶ πράττει πάντα, οὐ
 » μόνον τὰ ἐντεταλμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπηγορευμένα τῶν
 » ἔργων⁶.
19. «Οὗτινος δὲ τὰ ἔργα ἀφίστανται⁷ τῆς τοῦ καρποῦ ἐπι-
 » θυμίας⁸, οὗτος τῇ γνώσει, ὡς πυρὶ, τὸν τῶν ἔργων
 » καρπὸν κατέκαυσεν⁹. οἱ δὲ φρόνιμοι σοφὸν ἀποκαλοῦσι
 » τὸν τοιοῦτον.
20. «Ὅς τις μὲν οὖν τοῦ μὲν ἐκ τῶν ἔργων καρποῦ καταφρο-

1. Πράξεις (Δ. Γρ.).

2. Ἐν τῷ κόσμῳ δηλ.

3. Ἐντεῦθεν ἐκτεταμένως ἀναμιμνήσκει αὐτὸν τῆς προειρημένης πράξεως.

4. Τί πράττειν καὶ τί μὴ πράττειν, ἦτοι τίς ἡ ἀπηγορευμένη πράξις.

5. Δυσκατάληπτον γὰρ τί τὸ πράττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν, καὶ τὸ κακῶς πράττειν.

6. Ὅς τις ἔλθῃ εἰς ἀπάθειαν οὐδεμίαν διαφορὰν οἶδε τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, καὶ τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς, καὶ οὐδεμίαν διαφορὰν τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ οἴνου, ὅς ἐστιν ἀπηγορευμένος· ὅθεν, ἐὰν ὁ ἀπαθὴς πῆρ κατὰ τύχην καὶ οἶνον, οὐδὲν ἀμάρτημα ἔχει, ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ἔχει ἢ προσπάθειαν.

7. Ἐξῶ εἰσὶ (Δ. Γρ.).

8. Οὐκ ἀποβλέπουσι δηλ. εἰς καρπὸν. Ὅς τις οὐκ ἐπιθυμῆι τινος, οὐδὲ διανοεῖται, ὡς ἐὰν πράξῃ τούτου, ἀπολαύσω τούτου τοῦ ἀγαθοῦ, ἐὰν δ' ἐκείνο ἐκείνου, οὗτός ἐστι σοφός.

9. Τοῦτον οἱ φρόνιμοι σοφὸν ἀποκαλοῦσιν, ὡς κατακαύσαντα τὰ ἔργα τῇ γνώσει, ὡς πυρὶ (Πρ. Γρ.).

- » νεῖ, μόνῳ δ' ἐν τῷ Θεῷ κορέννυται, εἰς μηδένα ἄλλον
 » ἐλπίζων¹, οὗτος, εἰ καὶ τοῖς ἔργοις συμφύρεται, οὐδὲν
 » ὁμῶς ἐργάζεται².
21. «Ὁ γὰρ μηδενὸς ἐπιθυμῶν³, καὶ χαλιναγωγῶν τὴν διά-
 » νοιαν καὶ τὸ σῶμα, καὶ καταφρονῶν μὲν πάντων τῶν
 » ὧν ἔχει⁴, μόνον δὲ ποιῶν τὰ συστατικὰ τοῦ σώμα-
 » τος⁵, οὐχ ἁμαρτάνει⁶.
22. «Ὅς τις δ' εὐαρεστεῖται τῷ αὐτομάτως ἐρχομένῳ εἰς τρο-
 » φῆν, καὶ ἔξω ἐστὶ τῶν φύσει ἀντικειμένων, καὶ πρὸς
 » πάντας εὐμενῆς, καὶ ὁ αὐτὸς ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ ἀπο-
 » τυχίᾳ⁷, οὗτος, εἰ καὶ ἐργάζεται, οὐ δεσμεύεται⁸.
23. «Ὅς γὰρ ἀνέραστος⁹, καὶ ἀπαθῆς καθέστηκε, καὶ ὑπο-
 » τάττει τὴν διάνοιαν τῇ γνώσει, καὶ ποιεῖ πᾶν διὰ τὸν
 » Θεόν, τοῦτου ἅπαν ἔργον ἐξαλείφεται¹⁰.
24. «Ἡ λαβὴς¹¹ ἐστὶ τὸ θεῖον¹², τὸ θυόμενόν¹³ ἐστὶ τὸ θεῖον,
 » τὸ πῦρ ἐστὶ τὸ θεῖον, ὁ θυὸν ἐστὶ τὸ θεῖον, τὸ τῆς

1. Μηδενὶ ἄλλῳ προσκεχρῶς (Δ. Γρ.).

2. Τουτέστιν, εἰ καὶ τὰ τοῦ νόμου καὶ τὰ τοῦ σώματος ἔργα ἐργάζεται, δηλ. καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ θύει, καὶ εὐχεται, ἔξω ἐστὶ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων, δηλ. ἀπαθῆς ἐστὶ.

3. Ὁ γὰρ ἀνέραστος ὧν (Δ. Γρ.).

4. Τῶν κτημάτων (Δ. Γρ.).

5. Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπου.

6. Τουτέστιν, εἰ καὶ οὐκ εὐχεται τρεῖς τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν προσταγὴν, οὐδ' ἄλλα πράττει, ὡς διώρισται, οὗτος ἀπαθῆς ἐστὶ.

7. Πόρρω τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης, τοῦ καύματος καὶ τοῦ ψύχους.

8. Οὐ μεταστωματοῦται, ἀλλὰ μένει ἀπαθῆς, καὶ σύνεστι τῷ Θεῷ.

9. Οὐδενὸς ἐπιθυμῶν (Δ. Γρ.).

10. Ἐν τοῖς ἐξῆς λέγει, ὡς τὸ ἔργον ἐξαλείφεται ἐκείνου, ὅς τις θεωρεῖ, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς μέλεσι τῆς θυσίας ὁ βραχμᾶς ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀποβλέπει εἰς καρπὸν.

11. Ἐν ἣ τινόμενοι τὸ θυόμενον, ὃ ἐστὶ βούτυρον ἢ γάλα, ἢ ἄλλο τι εἶδος θύματος, ῥίπτουσιν αὐτὰ εἰς τὸ πῦρ.

12. Τουτέστιν ὁ Θεός, ὁ βραχμᾶς.

13. Τὸ θῦμα. (Δ. Γρ.).

- » θυσίας ἔργον ἐστὶ τὸ θεῖον. Ὅστις οὖν θεωρεῖ, ὡς ἅπαν
 » ὄργανον καὶ ἔργον τῆς θυσίας τὸ θεῖόν ἐστιν, οὗτος
 » τυγχάνει τοῦ θείου¹.
25. « Ἄλλοι μὲν οὖν, οἱ περὶ τὴν πράξιν², οἱ ἀφορῶντες εἰς
 » καρπὸν, ἐκτελοῦσι θυσίαν τοῖς θεοῖς³. ἄλλοι δὲ⁴ θύου-
 » σιν ἐν τῷ πυρὶ, θεωροῦντες, ὡς τὸ πῦρ τὸ θεῖόν ἐστι⁵.
26. « Ἄλλοι δὲ⁶ θύουσι τὰς αἰσθήσεις τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ παρ-
 » θενία, ὡς πυρὶ. ἄλλοι δὲ⁷ θύουσι τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν
 » (τὰ αἰσθητὰ) ταῖς αἰσθήσεσιν, ὡς πυρὶ.
27. « Ἄλλοι δὲ⁸ θύουσι τὰς ἐνεργείας τῶν δέκα αἰσθήσεων⁹
 » καὶ τῶν δέκα πνευμάτων τῇ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίᾳ,
 » ὡς πυρὶ, ὅπερ ἄπτεται ὑπὸ τῆς γνώσεως.
28. « Καὶ ἄλλοι μὲν θύουσι διὰ τῆς δόσεως τοῦ πλούτου¹⁰,
 » ἄλλοι δὲ διὰ τῆς νηστείας, οἱ δὲ διὰ τῆς χαλιναγω-
 » γίας τοῦ λογισμοῦ¹¹, διὰ τῆς μελέτης καὶ ἀναγνώσεως
 » τῶν Βεδῶν, σκληραγωγία χρώμενοι¹².

-
1. Ἐν τοῖς ἐξῆς λέγει, ὡς δωδεκαεθής ἐστὶν ἡ θυσία.
2. Οἱ πρακτικοί.
3. Ἢτις ἐστὶ θυσία πραγματική.
4. Οἱ θεωρητικοί, οἱ ἀναπέμποντες εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.
5. Νομίζοντες, ὅτι τὸ θεῖόν ἐστι τὸ πῦρ καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη, ὡς ἀνωτέρω εἴ-
 ρηται, καὶ μηδένα καρπὸν αἰτοῦντες, ἀλλ' ἅπαν ἔργον ἀναφέροντες εἰς Θεόν.
6. Οἱ ἐγκρατεῖς τῶν παθῶν, οἱ ἄγαμοι, ἢ οἱ μέχρι ζωῆς παρθένοι.
7. Οἱ κοσμικοί, οἱ ἔγγαμοι, οἱ ἀπολαμβάνοντες τῶν τοῦ κόσμου κατὰ τὸν
 νόμον καὶ μὴ προσηκρῆνότες.
8. Οἱ θεόφρονες, οἱ μηδὲν ποιοῦντες μηδὲ ἐργαζόμενοι, μῆτε βλέποντες
 δηλ. μῆτε ἀκούοντες, μῆτε πνέοντες, τουτέστιν οἱ νεκρώσαντες τὰς ἐνεργείας
 τοῦ σώματος, καὶ μόνοι μόνῳ Θεῷ συνόντες ἐν θεωρίᾳ καὶ ἐκστάσει.
9. Τὸ ἀκοῦειν καὶ βλέπειν κτλ. καὶ τὸ λαλεῖν καὶ περιπατεῖν κτλ.
10. Καὶ ἡ ἐλεημοσύνη θυσία ἐστὶ, καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ χαλιναγωγία τῆς
 διανοίας, καὶ ἡ μελέτη καὶ γνῶσις τῶν Βεδῶν.
11. Διὰ τῆς ἀπαθείας.
12. Τὸ ἐχεμυθεῖν, τὸ ἐκκρεμᾶσθαι, καὶ ἐκτίθεσθαι ἐν μὲν θέρει εἰς τὰς πυ-
 ρώδεις ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, ἢ ἐπὶ τοῦ πυρός· ἐν δὲ χειμῶνι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, κτλ.

29. « Ἄλλοι δὲ, οἱ ἐγκρατεῖς τῆς πνοῆς ¹, ἐπέχοντες τὴν πο-
 » ρεῖαν τῆς ἐκπνοῆς καὶ εἰσπνοῆς, θύουσι τὴν μὲν ἐκπνοὴν
 » τῇ εἰσπνοῇ, τὴν δὲ εἰσπνοὴν τῇ ἐκπνοῇ.
30. « Ἄλλοι δὲ ὀλιγοσιτοῦντες ² θύουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰ-
 » σθήσεων ταῖς αἰσθήσεσι ³. Πάντες δ' οὗτοι, οἱ τοιαύ-
 » τας θυσίας ποιοῦντες, ἀπαλλάττονται τῶν ἀμαρτιῶν τῇ
 » τοιαύτῃ θυσίᾳ.
31. « Μεταλαμβάνοντες δὲ τοῦ τῆς θυσίας λειψάνου, ὅπερ ἐ-
 » στίν ἀμβροσία, ἀπολαμβάνουσι τὸν αἰδίδιον Θεόν ⁴. τῷ
 » δὲ μὴ θύοντι οὐθ' οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, οὐθ' ὁ ἕτερος ⁵.
32. « Τοιαῦται δὲ πολυειδεῖς θυσίαι διατεταγμέναι εἰσὶν ὑπὸ
 « τῆς Βέδας αὐτῆς ⁶, ἃς ἴσθι γινομένας ἐκ τῆς πράξεως ⁷.
 « Οὕτως δ' εἰδῶς ⁸, λυτρωθῆσθ τοῦ δεσμοῦ τοῦ κόσμου.
33. « Ἡ μὲν τοι γε νοερά θυσία κρείττων ἐστὶ τῆς ὑλικῆς· ἡ

1. Διὰ τῶν μυκτῆρων ἐγκράτειαν τῆς πνοῆς ποιοῦσι· κρατοῦντες τὸν δε-
 ξιὸν μυκτῆρα ἔλκουσι τὴν ἐκπνοὴν εἰς τὰ ἐντὸς διὰ τοῦ ἀριστεροῦ· ἔπειτα δὲ,
 κρατοῦντες τὸν ἀριστερὸν μυκτῆρα, ἐξάγουσι τὴν εἰσπνοὴν μετὰ τῆς ἐκπνοῆς
 διὰ τοῦ δεξιοῦ. Καλεῖται δὲ ἡ θυσία αὕτη Π α ν α ἰ ᾶ μ α, ἥτοι ἐγκράτεια πνοῆς.

2. Τῇ ὀλιγοσιτίᾳ (Δ. Γρ.).

3. Διὰ τοῦ ὀλίγα ἐσθίειν ἀπονεκροῦσι δηλ. τὰς αἰσθήσεις, ἀνενεργήτους
 ποιοῦσι.

4. Οἱ δὲ ποιοῦντες θυσίαν νοεράν, μετέχοντες τροφῆς καθαρᾶς, ὡσπερὶ λει-
 ψάνου θυσίας πνευματικῆς, ἀπολαμβάνουσι τὸν Θεόν.

5. Τῷ δὲ μὴ θύοντι, οὐτ' ἐν τούτῳ τῷ βίῳ ἄνεσις, οὐτ' ἐν τῷ ἑτέρῳ· μὴ
 ποιωὶν γὰρ τοιαύτην θυσίαν, ὡς ὁ νόμος διαγορεύει, οὔτε τοῦ οὐρανοῦ τυχεῖ-
 γει, οὐτ' ἐπὶ γῆς δόξης ἢ πλοῦτου, καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἄνεσις οὐκ ἔχει,
 καὶ τῆς δόξης τοῦ οὐρανοῦ στερεῖται· τουτέστι παντοίοις τρόποις θυσίαν ἐκτε-
 λῆν δεῖ, ἡ πραγματικὴν ἢ νοεράν.

6. Ἐξηρευγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ στόματος τῆς Βέδας (Δ. Γρ.).

7. Ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ σώματος, τῆς διανοίας, τοῦ λόγου, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς
 ψυχῆς· δηλ. οἶαν χαρὰν λήψεται ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν ἔργων, ταύτην λήψεται
 ἐν ταύτῳ διὰ τῆς θεωρίας.

8. Οὕτως δὲ γινώσκων (φρονῶν), (τυχῶν τῆς γνώσεως δηλ.), λυτρωθῆσθ
 τοῦ δεσμοῦ τοῦ κόσμου.

- » γὰρ πρακτικὴ ἀρετὴ καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς ἐν τῇ θεωρητι-
 » κῇ ἐμπεριέχεται.
34. «Ταύτην δὲ τὴν θείαν γνῶσιν¹ ἴσθι γινομένην δι' εὐλα-
 » βείας² καὶ ἐρωτήσεως καὶ ὑπακοῆς³. οἱ δ' ἔχοντες
 » τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων⁴ διδάξουσί σε τὴν γνῶσιν ταύτην,
35. «Ἦς τυχὼν, οὐχ ἔξεις ἔτι ἀγνοίαν⁵, καὶ δι' ἧς ὄψει πάν-
 » τας μὲν ἐν σεαυτῷ, σεαυτὸν δ' ἐν ἐμοί⁶,
36. «Καὶ δι' ἧς, ὡς περ διὰ νηὸς, διαπλεύσεις εὐμαρῶς τὸ πέ-
 » λαγος τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ ἀμαρτωλότατος ἢ πάντων
 » τῶν ἀμαρτωλῶν.
37. «Καθὼς γὰρ τὸ ὑλικὸν πῦρ⁷ τέφραν ἀποτελεῖ τὰ ξύλα,
 » οὕτω καὶ τὸ πῦρ τῆς θείας γνώσεως πάντα τὰ ἔργα.
38. «Οὐδὲν γὰρ καθαρτικὸν παρεμφερές ἐστι τῇ θείᾳ γνώ-
 » σει⁸. ταύτην δὲ τὴν θείαν γνῶσιν κτᾶται ἐν ἑαυτῷ
 » ὁ ἄνθρωπος διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου, καθαρθεὶς διὰ τῆς
 » πρακτικῆς ἀρετῆς.
39. «Κτᾶται δὲ ταύτην τὴν γνῶσιν ὁ πίστιν ἔχων⁹ καὶ εἰς
 » Θεὸν μόνον βλέπων καὶ τῶν αἰσθήσεων κρατῶν. Κτη-
 » σάμενος δὲ (θεῖαν γνῶσιν), ἐν βραχεῖ ἀπάθειαν καὶ ἀ-
 » θανάσιαν¹⁰ προσεπικτᾶται.

1. Θεωρίαν (Δ. Γρ.).

2. Ταπεινώσεως (Δ. Γρ.).

3. Προσκυήσεως πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα (αὐτολεξεῖ).

4. Οἱ σοφοὶ θεωρητικοί.

5. Ἦν ἔχεις εἰς τὸ ἀνελεῖν τοὺς οἰκείους.

6. Τουτέστι καὶ σὺ καὶ ἐκεῖνοι ἐν ἔστε, καὶ σὺ καὶ ἐγὼ ἐν ἐσμέν.

7. Ἡ πυρκαϊά (αὐτολεξεῖ).

8. Οὐδεμία τῶν ἀρετῶν (ἄσκησις, σκληραγωγία, νηστεία, κτλ.) παρεμ-
 φερῆς ἐστι τῇ θείᾳ γνώσει.

9. Ὁ μὴ ἀμφιβάλλων (αὐτολεξεῖ).

10. Ἄκραν ἄνεσιν, ἡδονήν (Δ. Γρ.).

40. «Ὁ δ' ἄνοος¹ καὶ ἄπιστος² καὶ ὑποπτος³ ἀπόλλυται τῷ
 » γεμῆν ὑπόπτῳ οὐθ' οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, οὐθ' ὁ ἕτερος,
 » οὐδ' ὄλως ἄνεσις.
41. «Τὸν δὲ τὴν πράξιν ἀναπέμποντα εἰς Θεὸν, καὶ τὴν ὑπο-
 » ψίαν ἐκκόψαντα διὰ τῆς γνώσεως, καὶ κυριεύσαντα ἑαυ-
 » τοῦ, οὐ δεσμεύουσι τὰ ἔργα⁴.
42. «Ταῦτ' ἄρα, τεμῶν τῷ τῆς γνώσεως ἕξει ταύτην τὴν
 » ὑπόνοιαν⁵, τὴν ἐξ ἀγνοίας γεγυῖαν, καὶ ἐν τῇ σῆ καρ-
 » διά ἐστηκυῖαν, ἀνάστα καὶ ἔργου ἄψαι⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Σὺ μὲν οὖν, ὦ Κρισνᾶ, προτείνεις καὶ ἐποχὴν τῆς πρά-
 » ξεως, καὶ θεωρίαν καὶ πράξιν ὁμοῦ· εἰπέ μοι δ' ὅμως
 » ἐν ἐκείνῳ εὐκρινῶς, ὅτι τοῖν δυοῖν ἀριστόν ἐστιν⁷; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Ἡ ἀποχὴ τῆς πράξεως, ἡ θεωρία δηλονότι καὶ ἡ πρά-
 » ξις, ἀμφοτέρᾳ εἰσι πρόξενα τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ⁸. καλ-
 » λίων⁹ μὲν τοι γε ἡ πράξις¹⁰ τῆς ἀπραξίας¹¹.

1. Ὁ μὴ ἐνοῶν ὅτι διδάσκει αὐτὸν ὁ διδάσκαλος.
 2. Ὁ μὴ πιστεύων τοῖς λόγοις τοῦ διδάσκοντος.
 3. Ὁ ὑποπτεύων εἰ εὖτως ἔχει· οὐδενὶ γὰρ πιστεύει ὁ ὑποπτος, καὶ ἐκ τού-
 του κακῶς ζῆ· διὰ τοῦτο ὁ ὑποπτος χείρων ἐστὶ τοῦ ἄνοου καὶ ἀπίστου.
 4. Τουτέστιν εἰ καὶ ποιεῖ ἔργα, οὐ δεσμεύεται ἐν τούτῳ τῷ βίῳ.
 5. Πῶς ἐγὼ φονεύσω, κτλ.
 6. Πολέμει (Δ. Γρ.).
 7. Κρείττων ἐστίν (Δ. Γρ.).
 8. Τῆς ἀθανασίας (Δ. Γρ.).
 9. Ἀρείων (Δ. Γρ.).
 10. Τῷ εἰσαγωγικῷ καὶ μὴ ἐντελεῖ θεωρητικῷ, εἰς τὸ καθαρῶσαι τὰ ἔγχεα.
 11. Δηλ. θεωρίας.

3. «Ὅστις γὰρ οὔτε μισεῖ τι, οὔτε ἐφίεται¹, οὗτος, εἰ καὶ
 » πράττει, δῆλός ἐστιν ὡς ἀπράγμων ἐστίν². ὁ δ' ἄνευ
 » μίσους καὶ ἐφέσεως ὦν, εὐμαρῶς τοῦ δεσμοῦ ἀπολύε-
 » ται, δηλονότι τοῦ κόσμου ἀπαλλάττεται³.
4. «Οἱ ἄφρονες⁴ λέγουσι, χωρὶς εἶναι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν
 » πράξιν, οὐχὶ δ' οἱ σοφοί· καὶ γὰρ μίαν γέ τις ποιήσῃ
 » ἀραρότως, ἀμφοτέρων ἕξει τὸν καρπὸν.
5. «Οἷαν γὰρ τοι στάσιν⁵ ἀπολαμβάνουσιν οἱ θεωρητικοί, τὴν
 » αὐτὴν δῆπου γε καὶ οἱ πρακτικοί. ὅς τις δὲ φρονεῖ, ὡς
 » ἓν τι ἐστίν⁶ ἢ τε θεωρία καὶ ἢ πράξις, οὗτος ὀρθῶς
 » φρονεῖ.
6. «Ἡ μὲν τοι θεωρία ἄνευ τῆς πράξεως δύσκτητός ἐστιν· ὁ
 » δὲ πρακτικός, γινόμενος θεωρητικός⁷, τυγχάνει ἀμέσως
 » τοῦ θεοῦ⁸.
7. «Ὁ τοίνυν πρακτικός, ὁ τὴν θεωρίαν τέλος ἔχων, καὶ κα-
 » θαρὸς ὦν τὴν ψυχὴν, καὶ νικητὴς τοῦ ἑαυτοῦ σώματος
 » καὶ τῶν αἰσθησέων, καὶ νομίζων πάντα ὡς ἑαυτὸν, εἰ
 » καὶ οὗτος πράττει⁹, οὐ μολύνεται¹⁰.
8. «Ὁ γὰρ θεωρητικός, καίπερ ἐνεργῶν, δηλονότι καὶ βλέ-
 » πων, καὶ ἀκούων, καὶ θίγων, καὶ ὀσφραϊνόμενος, καὶ
 » γευόμενος, καὶ περιπατῶν, καὶ κοιμώμενος, καὶ πνέων,
9. «Καὶ λαλῶν, καὶ τὰ περιττὰ ἐκκρίνων¹¹, καὶ κρατῶν,

1. Οὔτε λυπεῖται, οὔτε χαίρει.
 2. Ἀπλ. θεωρητικός.
 3. Οὐ μετασωματοῦται δηλ.
 4. Μήπιοι (Δ. Γρ.).
 5. Τουτέστιν ἀθανασίαν.
 6. Ἐνα καρπὸν διδόναι (Δ. Γρ.).
 7. Καθαρὰν γὰρ ποιήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς.
 8. Γινώσκει ἀμέσως τὸ θεῖον (Δ. Γρ.).
 9. Εἰ καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ βλέπει, καὶ ἀκούει, κτλ.
 10. Ἀλείφεται (αὐτολεξεί).
 11. Οὐρῶν ἢ ἀποπατῶν.

- » καὶ ἀνοίγων ἢ κλειών τούς ὀφθαλμούς¹, δοκεῖ ὅτι οὐ-
 » δὲν αὐτὸς πράττει, ὡς τῶν αἰσθήσεων μὴ ἐξικνουμένων
 » εἰς τὰ αἰσθητά.
10. « Ὅς οὖν τὰς μὲν πράξεις ἀνατίθησι τῷ Θεῷ, τὸν δὲ ἐξ
 » αὐτῶν καρπὸν παραβλέπει, καὶ πράττη, οὐδαμῶς οὐ-
 » τος μολύνεται τῇ πράξει², καθάπερ καὶ τὸ φύλλον τοῦ
 » λωτοῦ³ τῷ ὕδατι.
11. « Οἱ γὰρ πρακτικοί, ἀφέντες τὸν ἐκ τῶν πράξεων καρ-
 » πὸν, πράττουσιν εἰς ἀγνισμόν τῆς καρδίας αὐτῶν διὰ
 » τοῦ σώματος⁴, καὶ τῆς διανοίας, καὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῶν
 » αἰσθήσεων⁵ ἀπλῶς.
12. « Ὁ μὲν οὖν ἀφορῶν εἰς Θεόν⁶, τὸν ἐκ τῶν πράξεων ἀφεί-
 » καρπὸν, ἀπάθειν⁷ αἰδίων⁸ ἀπολαμβάνει⁹. ὁ δὲ μὴ
 » ἀφορῶν¹⁰ τῷ καρπῷ τῶν ἔργων, ἐκ τοῦ οὗ ἔργου ἐπι-
 » θυμεῖ¹¹, δεσμεύεται ἐκ τούτου.
13. « Ὁ δ' ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ¹², ἀφεί-
 » θῆς κρίσεως τὰ ἔργα πάντα, μένει εὐθυμος ἐν ἑαυτῷ, ὡς
 » ἐν ἐννεαπύλῳ πόλει¹³, μὴτ' αὐτὸς πράττων, μὴτ' ἄλ-
 » λους αἴτιος γινόμενος τοῦ πράττειν.

1. Καὶ ἀσκαρδαμυκτῶν καὶ καμμύων (Πρ. Γρ.).
 2. Τῇ ἁμαρτίᾳ.
 3. Τὸ φύλλον τούτου τοῦ ἄνθους οὕτως ὀλισθηρὸν καὶ ἐλαιῶδες πως ἐστίν,
 ὥστε, καίπερ ὄν ἐν ὕδατι, μένει ἄβρεκτον καὶ ἄθικτον παντελῶς τῷ ὕδατι.
 4. Λούεσθαι, λειτουργεῖν, θύειν, θεωρεῖν καὶ ἐννοεῖν τὸν Θεόν.
 5. Ἀκούειν δηλ. περὶ Θεοῦ καὶ ψάλλειν τῷ Θεῷ.
 6. Ὁ μὲν οὖν συνημμένος τῷ Θεῷ (Πρ. Γρ.).
 7. Ἄγειν, λύτρωσιν (Δ. Γρ.).
 8. Ἀμετάθετον (Πρ. Γρ.).
 9. Μέχρι τοῦδε εἴρηκεν ὅ,τι δεῖ πράττειν εἰς ἀγνισμόν τῆς καρδίας, καὶ εἰς
 παράδειγμα· νῦν δὲ λέγει περὶ τοῦ καθαρθέντος τὰ ἐντός.
 10. Συνημμένος, προσκεχηγνός (Πρ. Γρ.).
 11. Ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ἐκ τῆς ἧς ἔχει κλίσεως.
 12. Ὁ θεωρητικός.
 13. Ἐννεαπύρον λέγεται τὸ σῶμα, καθὼς ἐννέα ὀπὰς ἔχει, δύο μὲν ἐπὶ τῆς ὀσφρῆ-

14. «Ὁ Θεὸς οὐκ ἀποτελεῖ¹ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνθρώπων²,
 » οὔτε τῶν ἔργων, οὔτε τῆς ἀπολαύσεως τοῦ καρποῦ τῶν
 » ἔργων³. ἡ φύσις δ' εἰς ταῦτα ἐνεργεῖ⁴.
15. «Ὁ γὰρ Θεὸς οὐκ ἀναδέχεται⁵ οὐδενὸς τὴν ἀμαρτίαν,
 » οὐδὲ τὴν ἀρετὴν· τῶν δὲ δοξαζόντων ἄλλως, ἢ γυνῶσις
 » κεκαλυμμένη ἐστὶν ὑπ' ἀγνοίας, δι' ἧς ἀμβλυωποῦσιν⁶.
16. «Ὡν δ' ἡ ἀγνοία ἐξηλείφθη διὰ τῆς θείας γνώσεως, τού-
 » των ἢ γυνῶσις, ὡς ἥλιος⁷, εἰς φῶς ἄγει τὴν θείαν φύ-
 » σιν⁸.
17. «Οἱ δὲ φρονοῦντες ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, καὶ διανοοῦμενοι
 » ἐκεῖνον, καὶ ἐν ἐκείνῳ ὄντες στερεοὶ καὶ ἐδραῖοι⁹ καὶ
 » καθαροὶ κηλίδων¹⁰ διὰ τῆς γνώσεως, ἀθνασίας τυγ-
 » χάνουσι¹¹.

σεως, δύο δ' ἐπὶ τῆς ὁράσεως, δύο δ' ἐπὶ τῆς ἀκοῆς, μίαν δ' ἐπὶ τοῦ στόματος
 μίαν δ' ἐπὶ τῆς οὐρήσεως, καὶ ἄλλην τῆς ἀποπατήσεως.

1. Οὐ γίνεται αἴτιος τῆς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων (Δ. Γρ.).

2. Τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Κόσμου (Δ. Γρ.).

3. Ἴνα μὴ προτείνη τὸ τῆς Βέδας, ὅτι ὁ Θεὸς ὄν μὲν βούλεται ἄνω ἀγα-
 γεῖν, αἴτιος αὐτῷ γίνεται καλῶν ἔργων, ὄν δὲ βούλεται καταγαγεῖν, κακῶν,
 διὰ τοῦτο λέγει, ὁ Θεὸς οὐκ ἀποτελεῖ, κτλ.

4. Ὅτι δ' εἰς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐνεργεῖ ἡ φύσις, ἐνεργεῖ καὶ ὁ Θεός· διὰ
 δὲ τούτου τοῦ νοήματος εὐδοοῦται καὶ τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας.—Ἐτέρᾳ ἐξ ἡ-
 γησις· ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, ἢ παρακινεῖται ἐξ ἀγνοίας· ἢ ἀγνοία ταῦτα,
 ἐνεργεῖ ἢ ἡ κλίσις.

5. Οὐ γίνεται αἴτιος οὔτε καλοῦ, οὔτε κακοῦ ὁ Θεός· διὰ τοῦτο λέγει ὁ
 Θεὸς οὐκ ἀναδέχεται οὔτε τὴν κακίαν, οὔτε τὴν ἀρετὴν· οὔτε τῶν κακῶν παι-
 δείας αἴτιος γίνεται, οὔτε τῶν ἀγαθῶν ἀνέσεως· ὁ Θεὸς δηλ. οὔτε ἀγαθὰ δίδω-
 σιν, οὔτε κακὰ, ἀλλὰ τὰ ἔργα, αἱ πράξεις, δηλ. «κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκο-
 λουθεῖ καὶ ὁ καρπός.» Δόγμα δ' ἐστὶ τοῦτο τοῦ Ζαῖμινῆ, ποιητοῦ τῆς Μιμάσας.

6. Μωραίνουσιν (Δ. Γρ.).

7. Καθὼς ὁ ἥλιος διασκεδάσας τὸ σκότος ἐφώτισε τὰ πάντα.

8. Τὸν Θεόν· δηλ. γνωρίζει τὸν Θεόν, ὄν πρότερον, διὰ τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας
 οὐκ ἐγίνωσκε.

9. Εἰς ἐκεῖνον ἐλπίζοντες (Δ. Γρ.).

10. Ἀπηλλαγμένοι παθῶν (Δ. Γρ.).

11. Ἀπαθεῖς γίνονται (Πρ. Γρ.).

18. «Θεόφρονες ¹ δ' εἰσὶν οἱ θεωροῦντες ἐξ ἴσου τὸν τε σοφὸν
 » καὶ ἱλαρὸν Βραχμάνα, καὶ τὸν βοῦν καὶ τὸν ἐλέφαντα,
 » καὶ τὸν κύνα, καὶ τὸν κυνοφάγον.
19. «Ὦν δὲ ἡ διάνοια μένει ἐν τῇ ἰσότητι, οὔτοι καὶ ζῶντες
 » νενικήκασι τὸν κόσμον· τὸ γὰρ θεῖον ἀγνόν ² ἐστὶ καὶ
 » ἴσον· ὅθεν κἀκείνοι, ἀγνοὶ ὄντες καὶ ἴσοι, μένουσιν ἐν
 » αὐτῷ ³.
20. «Ὁ τὰ θεῖα φρονῶν ⁴ καὶ μένων ἐν τῷ θείῳ, οὔτ' ἐφετῶν
 » τυχῶν χαίρει, οὔτε μισητῶν λυπεῖται ⁵. στερεόφρων
 » γὰρ ἐστὶ καὶ εὐφρων.
21. « Τὴν μὲν οὖν χαρὰν ἐν τῇ καρδίᾳ λαμβάνει ⁶ ὁ μὴ προ-
 » σηλωμένος τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν· ταύτην δ' ἀενάως
 » ἀπολαμβάνει ὁ ἠνωμένος τῷ Θεῷ διὰ τῆς θεωρίας.
22. «Ὅσαι γὰρ ἡδοναὶ γίνονται ἐκ τῶν αἰσθητῶν, λύπης πρό-
 » ξενοί εἰσὶν αὐταί, ὡς ἔχουσαι ἀρχὴν καὶ τέλος· διὸ
 » ταύταις ὁ ἐχέφρων οὐχ ἡδεται.
23. «Ὃς ἂν οὖν δύνηται ἐπέχειν τὴν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας καὶ
 » θυμοῦ ἄρμην, μέχρι τῆς τοῦ σώματος διαλύσεως ⁷, οὗ-
 » τός ἐστιν ἀνήρ θεόφρων, οὗτός ἐστιν εὐθυμος.
24. «Οὗ δ' ἡδονὴ ὁ Θεός, ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ ἀνεσις ⁸ ὁ Θεός,
 » καὶ ἡ θεωρία ὡσαύτως ὁ Θεός ἐστίν, οὗτός ἐστι θεό-
 » φρων, καὶ γενόμενος θεῖος, ἐνοῦται τῷ θείῳ.
25. «Οἱ μὲν δὴ θεόφρονες, ἀποσμηξάντες τὰς κηλίδας, καὶ
 » διαρρήξαντες τὸ διπλοῦν τῆς γνώμης ⁹, καὶ ὑποτάξαν-

1. Ἐνταῦθα λέγει ὁποῖοί εἰσιν οἱ γινώσκοντες ἔχοντας θεῖαν.

2. Καθαρόν ἐστι (Δ. Γρ.).

3. Ἀπολαμβάνουσι τῆς θεότητος, γίνονται θεῖοι.

4. Ὁ θεόφρων (Δ. Γρ.).

5. Δυσφορεῖ (Δ. Γρ.).

6. Χαρήσεται (Δ. Γρ.).

7. Ἐν τῇ ζωῇ, ὅτε ζῆ.

8. Ἡ τρυφή (Δ. Γρ.).

9. Τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν ἀγνοίαν.

» τες τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ¹, καὶ ἀπαξάπασι τοῖς ἐμ-
 » ψύχοις τὸ ἔλεος ἔχοντες ², ἀπολαμβάνουσι τῆς ἀθανα-
 » σίας ³.

26. «Τοῖς γὰρ μὴ συνημμένοις τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ, καὶ
 » ἀρνησαμένοις τὰ τοῦ κόσμου, καὶ τὸν λογισμὸν νική-
 » σασι ⁴, καὶ θεῖα φρονουσι, σύνεστι τὸ θεῖον καὶ ζῶσι καὶ
 » ἀποθανοῦσι.

27. «Ὅστις ἔξω ποιῶν ⁵ τὰ ἐξωτερικὰ αἰσθήματα ⁶, καὶ τὴν
 » ὄρασιν ἔχων ἐν τῷ μεσοφρῶν ⁷, καὶ ἐπέχων τὴν ἐκπνοὴν
 » καὶ εἰσπνοὴν ⁸,

28. «Ἰποτάττει τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν νοῦν,
 » καὶ φρονεῖ θεῖα, καὶ πόρρω ἐστὶν ἐπιθυμίας καὶ φόβου,
 » καὶ θυμοῦ, οὗτος ἀπαθὴς αἰεὶ τυγχάνει ὢν ⁹.

29. «Ὁ δὲ γινώσκων ἐμὲ ἔφορον ¹⁰ τῆς τε θυσίας καὶ ἐγκρα-
 » τείας, καὶ πάντων τῶν κόσμων μέγαν ἡγεμόνα, καὶ εὐ-
 » μενῆ ¹¹ πάντων τῶν ἐμψύχων, ἀθανασίας τυγχάνει ¹².

1. Τὰ ἑαυτῶν πάθη (Δ. Γρ.).

2. Τὸ συμφέρον στερῶντες (Δ. Γρ.).

3. Ἐνοῦνται τῷ Θεῷ, ἀπολαμβάνουσι τὸ ἀπλοῦν θεῖον.

4. «Τοῖς γὰρ τὴν διάνοιαν ὑποτάξασι, καὶ τὸν Θεὸν ἐγνωκόσιν, ἐγγὺς ἐστι
 τὸ μόνον θεῖον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς βίαις» (Πρ. Γρ.).

5. Ἀποποιοῦμενος (Δ. Γρ.).

6. Οὐκ ἐντρυφᾷ δηλ. τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

7. Τὸ ὄμμα μῆτε κλείων ἵνα μὴ κλίνη εἰς ὕπνον, μῆτε ἀνοίγων, ἵνα μὴ τοῖς
 αἰσθηταῖς ὑπέιχη.

8. «Καὶ ἐξ ἴσου ποιῶν τὸν ἄνω καὶ κάτω ἀέρα, ὅς τις δίδεισι διὰ τῶν μυ-
 κτήρων» (Πρ. Γρ.) δηλ. ἐπέχων τὴν σπνοήν, δηλ. τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοήν, ἵνα
 μὴ ἐξέρχηται σφοδρῶς, ἀλλ' ἠρέμα.

9. Τουτέστι καὶ ζῶν ἔτυχε τῆς ἀθανασίας.

10. Ὅτι εἰς ἐμὲ ἀναφέρεται δηλ.

11. Ἰλεω (Πρ. Γρ.) πάντων τῶν ἐμψύχων, τῶν ὄντων!

12. Ἀπάθειαν ἀπολαμβάνει (Δ. Γρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

1. «Ὅστις μὴ ἀποβλέπων εἰς καρπὸν τῶν πράξεων, ποιεῖ τὸ
 » πρακτέον¹, οὗτός ἐστι Σαρρεασῆς² (ἀπραγμῶν) καὶ
 » Ἰογγῆς (θεωρητικός), ἀλλ' οὐχ ὅστις οὔτε τῷ πυρὶ
 » σπένδει³, οὔτ' ἄλλο τι πράττει.
2. «Ἦν δὲ λέγουσι Σαρρεάσαρ (ἀπραγμοσύνην)⁴ τῶν τοῦ
 » κόσμου, ταύτην θεωρίαν γίνωσκε, ὃ Ἄρζούνα· οὐδεὶς
 » γὰρ θεωρητικός ἐστίν, ὃς οὐκ ἠρνήσατο τὸν τῶν πρά-
 » ξων καρπὸν⁵.
3. «Τοῦ μὲν οὖν θεόφρονος, τοῦ ἐφιεμένου ἀναβῆναι εἰς θεω-
 » ρίαν, ἡ πρᾶξις λέγεται αἰτία⁶· τοῦ δὲ ἀναβάντος εἰς
 » θεωρίαν, ἡ ἀπραξία καὶ ἡρεμία αἰτία λέγεται τῆς στε-
 » ρεᾶς θεωρίας⁷.
4. «Ὅτε δὲ οὐ προσφύεται, οὔτε τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὔτε
 » τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσμασι⁸, καὶ ἀποβάλλει πάντα
 » λογισμὸν τῆς καρδίας⁹, καὶ ἀπέχει πάσης ἐπιθυμίας,
 » τότε λέγεται, ὡς ἀνέβη εἰς θεωρίαν.
5. «Ἄνελκυστέον ἄρα ἐκ τοῦ βυθοῦ τούτου τοῦ κόσμου τὴν
 » ψυχὴν διὰ τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ¹⁰, ἀλλὰ μὴ καταβυθι-

1. Θυσίαν θύει, ναὸν ἐγείρει καὶ ἄλλα ἀγαθὰ πράττει.

2. Σαρρεασῆς λέγεται ὁ ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου, καὶ μηδὲν αὐτὸς
 πράττων, μηδὲ πῦρ ὅλως ἄπτων εἰς τὸ ἐψῆσαί τι ἢ θύσαι.

3. Πῦρ ἄπτει (Δ. Γρ.).

4. Ἄρνησιν τῶν τοῦ κόσμου (Δ. Γρ.).

5. Τὰ τῆς σαρκὸς θελήματα, τὸν τῶν πράξεων δηλ. καρπὸν, καθὸ ἐκ τῆς
 πράξεως ἡ καρδία καθαίρεται.

6. Τῆς ἀναβάσεως εἰς θεωρίαν δηλ.

7. Ἡ ἀπραξία, ἡ ἡρεμία, ἐν ἧ ἡ θεοφροσύνη γίνεταί.

8. Τῇ πράξει, τοῖς περὶ αὐτὰ ἔργοις καὶ πάσης δηλ. τῆς ἀπολαύσεως αὐτῶν.

9. Ἀπέχει πασῶν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν.

10. Διὰ τῆς ὀρθῆς κρίσεως (Δ. Γρ.).

- » στέον αὐτήν· ἡ γὰρ θέλησις ¹ καὶ φιλική ἐστι τῷ ἀνθρώ-
 » πῳ ² καὶ ἐχθρική ὁμοίως ³.
6. «Φιλική μὲν ἐστι τῇ ψυχῇ ἐκείνου, ὑφ' οὗ τὰ πάθη ἐνική-
 » θη ⁴, ἐχθρική δὲ, ὑφ' οὗ οὐκ ἐνικήθη.
7. «Τοῦ δὲ ἐγκρατοῦς καὶ ἀπαθοῦς ⁵, καὶ ὁμοίου ὄντος ἔντε
 » τῇ ψυχρότητι καὶ θερμότητι, καὶ εὐτυχίᾳ καὶ ἀτυχίᾳ ⁶,
 » καὶ τιμῇ καὶ ἀτιμίᾳ, ὁ Θεὸς μένει ἐν τῇ καρδίᾳ.
8. «Ὁ δὲ πλήρης ὢν τὴν καρδίαν γνώσεως καὶ θεογνωσίας,
 » καὶ ὁ ἀπαθής, καὶ ὁ νικητὴς τῶν αἰσθήσεων, καὶ ὁ ἐξ
 » ἴσου θεωρῶν τὴν τε βῶλον ἢ τὴν λίθον καὶ τὸν χρυσόν,
 » λέγεται θεόφρων καὶ θεωρητικός.
9. «Ἐξάίρετος δ' ἔστιν ὁ ἐξ ἴσου θεωρῶν τὸν τε εὐμενῆ ⁷ καὶ
 » δυσμενῆ, τὸν τε φίλον καὶ ἐχθρόν, τὸν τε ἀδιάφορον ⁸ καὶ
 » μεσίτην ⁹, τὸν τε ἀλλότριον καὶ τὸν οἰκειῶν ¹⁰, τὸν τε
 » ἀγαθὸν καὶ τὸν κακόν.
10. «Ὁ θεωρητικός, ἰδιάζων καὶ μονάζων, καὶ νικητὴς ὢν τοῦ
 » λογισμοῦ καὶ τοῦ σώματος, καὶ ἀνέραστος, καὶ ἀκτῆμων,
 » εἰς ἐν συναγέτω ¹¹ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀδιαλείπτως.
11. «Ἐν δὲ καθαρῷ τόπῳ θεῖς τὸ στρῶμα αὐτὸς αὐτοῦ ἔμ-
 » πεδον, μῆτε λίαν ὑψοῦ, μῆτε λίαν χαμαί, συνιστάμενον

1. Ἡ θέλησις καλή ἐστι καὶ κακὴ, ἢ εἰς τὰ καλὰ ἄγουσα καὶ εἰς τὰ κακά.

2. Τῇ ψυχῇ (Δ. Γρ.).

3. Ὅτε πρόσκειται τοῖς πάθεσι.

4. Φιλική μὲν ἐστι τῇ ψυχῇ ἐκείνου, ὑφ' οὗ ἐνικήθη (ὑπετάγη ὁ λογισμὸς),
 ἐχθρική δὲ, ὑφ' οὗ οὐκ ὑπετάγη.

5. Τοῦ νικήσαντος τὰ πάθη.

6. Καὶ χαρᾶ καὶ λύπη (Δ. Γρ.).

7. Φιλόφρονα (Δ. Γρ.).

8. Ὅς τις οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος, οὔτε εἰς θάτερον κλίνει δύω πολεμούντων.

9. Ὅς τις μεσιτεύει εἰς διαλλαγὴν δύω μαχομένων.

10. Τὸν συγγενῆ (Δ. Γρ.).

11. Συνάγει (Δ. Γρ.).

- » κάτωθεν ἐκ πόας, ἧ ὄνομα Κούσσα, ἄνωθεν δ' ἐκ δέρ-
 » ματος, ὑπὲρ δὲ τούτου ἐξ ὀθονίου¹,
12. «Καὶ καθίσας ἐν τούτῳ, καὶ εἰς ἓνα σκοπὸν τὴν ἑαυτοῦ
 » διάνοιαν στήσας, νικητὴς ὢν τοῦ λογισμοῦ² καὶ τῆς
 » τῶν αἰσθήσεων ἐνεργείας, θεωρίαν συντείνετω³ εἰς ἀγνι-
 » σμὸν τῆς ἑαυτοῦ καρδίας.
13. «Ἐχὼν δὲ τὸ σῶμα, καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν τράχηλον ἴσα
 » πάντα καὶ ἀκίνητα, καὶ ἀσάλευτα, καὶ ἐνατενίζων εἰς τὸ
 » ἄκρον τῆς ρινὸς αὐτοῦ⁴, καὶ τῇ δε κἀκείσε μὴ βλέπων,
14. «Γαληνιαῖός τε ὢν τὴν καρδίαν καὶ ἄφοβος, καὶ μένων ἐν
 » ἐγκρατεία καὶ σωφροσύνῃ, καὶ κρατῶν τοῦ λογισμοῦ,
 » καὶ τὸν νοῦν⁵ αὐτοῦ ἔχων ἐν ἐμοὶ προσεκτικῶς, διαμε-
 » νέτω ἀφορῶν ὡς ἐμέ.
15. «Οὕτως οὖν συντείνας ὁ θεωρητικὸς τὴν διάνοιαν ἀδιαλεί-
 » πτως, τουτέστι νικητὴς ὢν τῶν παθῶν, ἀπολαμβάνει
 » ἄκραν ἄνεσιν, ἧ ἐστὶν ἡ ἀθανασία.
16. «Θεωρία οὐ γίνεται τῷ πολλὰ φαγόντι ἢ τῷ πάντῃ ἀσί-
 » τῳ⁶, οὐδὲ τῷ φύσει πολυῦπνῳ ἢ λίαν ἀγρῦπνῳ.
17. «Θεωρία δὲ, ἧ ἐστὶ πάσης ὀδύνης ἀπαλλακτικὴ, γίνεται
 » τῷ μετρίως ἐσθίοντι, καὶ μετρίως περιπατοῦντι, καὶ
 » μετρίως χρωμένῳ ἅπασι τοῖς ἔργοις⁷, καὶ μετρίως ὑ-
 » πνοῦντι, καὶ μετρίως γρηγοροῦντι.
18. «Ὅτε δὲ ἡ διάνοια, ὑποτάγεισα⁸, μένει ἀκλόνητος ἐν τῷ

-
1. Ἐκ δέρματος ἐλάφου ἢ παρδάλεως.
  2. Διανοίας (Δ. Γρ.).
  3. Συντείνει (Πρ. Γρ.).
  4. Ἐχων δηλ. ἡμίκλειστα τὰ ὄμματα.
  5. Τὴν διάνοιαν (Δ. Γρ.).
  6. Θεωρία οὐ γίνεται ἐκ τῆς πολυσιτίας, πολυφαγίας, οὐδ' ἐκ τῆς παντε-
 λοῦς ἀσιτίας (Πρ. Γρ.).
  7. Τῷ μετρίως διάγοντι ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις (Πρ. Γρ.).
  8. Καθαρὰ οὔσα (Πρ. Γρ.).

- » Θεῶ, τότε ὁ ἄνθρωπος, ἀνόρεκτος ὢν πάντων τῶν νομι-
 » ζομένων ἐφετῶν¹, λέγεται θεωρητικός.
19. «Καθὼς γὰρ τοῦ λύχνου τιθεμένου ἐν τόπῳ νηνεμίας, οὐ
 » διαρρέει τὸ φῶς τῆδε ἀκαεῖσε, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ
 » θεωρητικοῦ, τοῦ ὑποτάξαντος τὴν διάνοιαν, καὶ θεωρίαν
 » ποιούντος μόνου τοῦ Θεοῦ.
20. «Ὅτε ἡ διάνοια² ὑποταγεῖσα ἐκ τῆς εἰς θεωρίαν ἀσκή-
 » σεως³ ἡρεμεῖ, καὶ ὅτε ὁ ἄνθρωπος, νοερῶς βλέπων τὸν
 » Θεόν, τέρπεται ἐν αὐτῷ⁴,
21. «Καὶ ὅς αἰσθάνεται ἡδονῆς ἀδιαλείπτου⁵, τῷ νῶ δὲ μό-
 » νῳ ληπτῆς⁶, ἐν ἣ θεωρία ἵσταται, οὐκ ἀφίσταται τοῦ
 » οὔ θεωρεῖ⁷,
22. «Οὐδὲ νομίζει⁸ ἄλλο τι κρεῖττον τοῦ οὔ ἔτυχε⁹, καὶ ἐν
 » ἣ στάσει τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας ἵσταται, οὐ με-
 » θίσταται¹⁰, καὶ λίαν πάσχη¹¹,
23. «Τότε γίνωσκε, ὅτι θεωρία ἐστὶν ἀληθής, ὡς οὔσα ἀμέ-
 » τοχος τῶν ὑπὸ τὴν αἰσθησιν δεινῶν¹². Τοιαύτην θεω-
 » ρίαν δεῖ γυμνάζεσθαι βεβαίως μετὰ προθυμίας καὶ πί-
 » στεως¹³.
24. «Ἄφεις δὲ τὰς ἐπιθυμίας ἀπαξάπασας, τὰς ἐκ τῆς δια-

-
1. Ἀνόρεκτος πάντων τῶν ἐπιθυμιῶν (Πρ. Γρ.), τῶν ἐφετῶν τούτου τοῦ κό-
 σμου καὶ τοῦ ἐτέρου δηλ.
2. Ἐνθα δ' ἡ διάνοια, ἢ οὐχ οὕτως ἡ διάνοια (Δ. Γρ.).
3. Ἐκ τῆς εἰς τὴν θεωρίαν γυμνάσεως (τῇ ἀσκήσει, ἔθει, συνηθείᾳ) (Δ. Γρ.).
4. Καὶ οὐχὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αἰσθησιν.
5. Ἀρρήτου, ἀνεκλαλήτου (Δ. Γρ.).
6. Καταληπτῆς (Πρ. Γρ.).
7. Ὅ,τι δηλ. θεωρεῖ, οὐκ ἀπέχει ἐκείνου, ἥτοι τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.
8. Οὐδὲ βούλεται ἄλλο τι πλεον τοῦ οὔ ἔτυχε (Δ. Γρ.).
9. Δηλ. τοῦ Θεοῦ, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.
10. Καὶ τῆς θεωρίας ἐν ἣ ἵσταται οὐ μεθίσταται (Δ. Γρ.).
11. Καὶ λίαν πάσχη ψύχει ἢ καύματι.
12. Ὡς ἀποβάλλουσα τὰ ὑπὸ τὴν αἰσθησιν δεινά (Πρ. Γρ.).
13. Τοιαύτη θεωρία δικαία ἐστὶ γίνεσθαι βεβαίως καὶ προθύμως κτλ. (Πρ. Γρ.).

- » νοίας γινομένης, καὶ κρίσει ὀρθῇ ὑποτάξας παντάπασιν
 » τὸν ὄχλον¹ τῶν αἰσθήσεων,
25. « Κατ' ὀλίγον² ἀπεχέτω τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν καρτερικῶν
 » τῶ νοῦ. Στηρίξας δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ,
 » μηδενὸς ἄλλου ἔτι φρονιζέτω.
26. « Εἰς ὅ,τι γὰρ ἐξικνεῖται ἡ διάνοια, ταχεῖα οὔσα καὶ ἄ-
 » στατος, ἐκ τούτου ἀπείρξας αὐτὴν, συντεινέτω εἰς θεω-
 » ρίαν τοῦ Θεοῦ.
27. « Ἡδονὴ δὲ ἄκρα³ προσγίνεται τῷ τοιοῦτῳ θεωρητικῷ,
 » ἡρέμῳ ὄντι τὴν διάνοιαν⁴, καὶ ἀπαθεῖ, καὶ θεοσιδεῖ,
 » καὶ ἀκηλιδῶτω.
28. « Οὕτως οὖν ὁ θεωρητικὸς, ὑποτάττων τὴν διάνοιαν
 » αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, ἀμέτοχος ὢν πάσης κηλίδος, εὐμα-
 » ρῶς τρυφᾷ αὐτῆς τῆς ἄκρας καὶ θείας ἡδονῆς⁵.
29. « Ὁ δὲ συνημμένον ἔχων τὸν νοῦν τῇ θεωρίᾳ, καὶ θεωρῶν
 » ἐν ἅπασιν τὸν Θεόν, θεωρεῖ ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τοῖς οὔσι,
 » καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν ἑαυτῷ⁶.
30. « Ὅστις γὰρ βλέπει ἐμὲ ἐν τῷ παντί, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἐμοί,
 » οὔτ' ἐγὼ ἀόρατός⁷ εἰμι τούτῳ, οὔθ' οὗτος ἐμοί.
31. « Ὅστις δὲ λατρεύει ἐμοί, θεωρῶν ἀδιστακτικῶς, ὡς ἐν ἄ-

1. Τὸ πλῆθος (Δ. Γρ.).

2. Τῇ συνηθείᾳ, τῇ γυμνασίᾳ (Δ. Γρ.).

3. Χαρὰ δὲ μεγάλη (Πρ. Γρ.).

4. Ἡσύχῳ ὄντι τῇ καρδίᾳ, καὶ χαλιναγωγῶ τῶν παθῶν, καὶ θείῳ τῇ οὐ-
 σίᾳ, καὶ εὐαγεῖ (Πρ. Γρ.).

5. Οὕτως οὖν ὁ θεωρητικὸς, εἰς ἐν συναγαγὼν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ (συνά-
 πτων ἑαυτὸν ἀεὶ τῷ Θεῷ), καὶ ἀμέτοχος ὢν πάσης κηλίδος, τυγχάνει θείας
 καὶ ὑπερτελείου ἡδονῆς (Πρ. Γρ.).

6. Οὐδεμίαν διαφορὰν βλέπει ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων.

7. Ἄφανής, ἀγνώστῳ εἰμι (Δ. Γρ.).—Ἐντεῦθεν ἄρχεται τῆς λατρείας.

- » πασι τοῖς οὔσιν εἰμι, οὔτως, εἰ καὶ παντὶ ἔργῳ πρόσ-
 » κειται ¹, ἐν ἐμοί ἐστιν ².
 32. «Ὅστις δὲ ὡσπερ ἐν ἑαυτῷ ³, οὕτω καὶ ἐν ἄλλοις βλέπει
 » τὸ καλὸν ἢ κακὸν ⁴, οὗτος παρ' ἐμοί θεωρεῖται ὁ ἕξο-
 » χος θεωρητικός.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

33. «Ἦς λέγεις θεωρίας, ὁμοίας πρὸς πάντας, ἐγὼ οὐ βλέπω
 » στάσιν στερεάν ⁵, διὰ τὸ ἄστατον τῆς διανοίας.
 34. «Ἡ γὰρ διάνοια ἄστατός ἐστι ⁶ καὶ ἐμπαγῆς ἐν τοῖς ὑπὸ
 » τὴν αἴσθησιν· ὅθεν δύσκολον ἐγὼ νομίζω τὴν κάθεξιν αὐ-
 » τῆς, καθὰ καὶ τοῦ ἀέρος.»

ΚΡΙΣΝΑΣ.

35. «Ἡ διάνοια ἀναμφιβόλως δυσκάθεκτός ἐστι, καθὼ ἄστα-
 » τος· καθεκτὴ δ' ὁμως καθίσταται τῇ τε μελέτῃ, καὶ
 » τῇ τῶν παθῶν χαλιναγωγίᾳ ⁷.
 36. «Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ θεωρία δύσκτητός ἐστι, ὡς οἶμαι,
 » τῷ μὴ χαλιναγωγῆσαντι τὴν διάνοιαν· τῷ δὲ χαλινα-
 » γωγῆσαντι αὐτὴν, καὶ τρόπους χρωμένῳ τοῖς προσή-
 » κουσιν, εὐκτητός ἐστιν ⁸».

1. Τουτέστιν εἰ καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ συγκάθηται ἀμαρτωλοῖς.

2. Ὡς ἐγὼ εἶμι ἐν τῷ παντί, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἐμοί, ἀθάνατος δηλ. μένει.

3. Ὁ θέλει ὑπὲρ αὐτοῦ, τοῦτο καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὃ αὐτὸς μισεῖ, ἐτέρῳ οὐ ποιεῖ.

4. Καθὼς ἐν ἑαυτῷ τὸ μὲν καλὸν εὐκαταῖον, τὸ δὲ κακὸν ἀπευκαταῖον, οὕτω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς.

5. Διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου γινομένην ἀδιαπτώτως· δηλ. οὐ δύναται τοιοῦ-
 τος γενέσθαι.

6. Ταρακτικὴ τῶν αἰσθήσεων, ἰσχυρά (αὐτολ.).

7. Τῇ τε συνηθείᾳ καὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν καταφρονήσει (Πρ. Γρ.).

8. Δυνατὴ κτηθῆναι (Δ. Γρ.).

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

37. «Ὅστις δ', ὦ Κρισνα, πρόθυμος ἦν εἰς θεωρίαν, κάπειτα
 » ἀκρατῆς γενόμενος, ἐξέπεσεν αὐτῆς, μὴ τυχῶν τῆς τε-
 » λειότητος ¹, ὁποίας στάσεως τυγχάνει ²;
38. «Τί οὖν; ἄρα ὁ τοιοῦτος, ἐκπεσῶν τῶν στάσεων ἀμφο-
 » τέρων ³, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν ἐμπεσῶν διόλλυται, ὡς ἐκ-
 » τραπεῖς τῆς θείας ὁδοῦ ⁴, ὡς τὸ ἀποτετμημένον νέφος;
39. «Σὺ γὰρ ἱκανὸς εἶ διαλύσαι μου ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἀπο-
 » ρίαν ταύτην καὶ οὐχὶ ἕτερος».

ΚΡΙΣΝΑΣ.

40. «Οὐτ' ἐν τῷ παρόντι, οὐτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ ⁵ κακόν
 » τι τούτῳ τῷ ἐκπεσόντι τῆς θεωρίας γίνεται ⁶. οὐδεὶς
 » γὰρ, ὦ τὰν, ἀγαθὰ πράξας ⁷ κακῆς τυγχάνει στάσεως ⁸.
41. «Ὁ οὖν ἐκπεσῶν τῆς θεωρίας, τυχῶν τῆς τῶν δικαίων χῶ-
 » ρας, καὶ μείνας ἐν πολλοῖς ἔτεσι ⁹, γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ
 » ἀγαθῶν καὶ ὀλβίων,
42. «Ἡ γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ θεωρητικῶν καὶ σοφῶν· ἡ δὲ τοιαύ-
 » τη γέννησις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μᾶλλον δύσκτητός ἐστι.
43. «Ἐν ταύτῃ τῇ παλιγγενεσίᾳ λαμβάνει εἰς μνήμην τὴν
 » θεωρίαν, τὴν γεγεννημένην ἐν τῷ προτέρῳ σώματι, καὶ
 » μετὰ ταῦτα χρῆται τρόποις εἰς κτῆσιν τῆς ἀπαθείας»

1. Τῆς θείας γνώσεως.

2. Ποῖ πορεύεται;

3. Δηλ. μήτε τοῦ οὐρανοῦ τυχῶν, διότι ἅπαντα, ὡς θεωρητικὸς, διὰ τὸν Θεὸν ἐποίησε, μήτε τοῦ Θεοῦ τυχῶν, διότι ἐξέκλινεν ἐκ τῆς θεωρίας.

4. Θεωρίας.

5. Δηλ. κἀνταῦθα ἅπαντες τοῦτον τιμῶσι, καὶ μετὰ θάνατον ἀνάπαυσιν ἔχει.

6. Οὐτ' ἐνταῦθα οὐτ' ἐκεῖ ἀπώλεια τούτου γίνεται (Πρ. Γρ.).

7. Ἀγαθοεργὸς ὢν (Πρ. Γρ.).

8. Εἰς τὸν ἄδην πορεύεται.

9. Ὅς τις διὰ πολλοῦ χρόνου ποιήσας θεωρίαν ἐξέπεσε.

44. « Ὑπὸ γὰρ τῆς πρώτης ἐκείνης συνηθείας ἐφέλκεται πάλιν¹
 » εἰς θεωρίαν ἀναγκαίως. Ὁ μὲν οὖν φιλῶν κτήσασθαι τὴν
 » θεωρίαν, εἰ καὶ ἀποτύχοι αὐτῆς, παραβλέπει τὰ τῆς
 » Βέδας².
45. « Ὁ γὰρ συνεχῶς τε καὶ ἐπιμελῶς χρώμενος τῇ θεωρίᾳ,
 » καθαρὸς ὢν ἀμαρτιῶν, καὶ μετὰ πολλὰς γεννήσεις γενό-
 » μενος τέλειος, ἀπολαμβάνει τὴν ἀθανασίαν.
46. « Ὁ τοίνυν θεωρητικὸς ἀνώτερος κρίνεται πάντων ἐν ἀσκή-
 » σει καὶ παιδείᾳ, καὶ πάσῃ πράξει τῶν τοῦ νόμου· ὅθεν
 » γενοῦ θεωρητικὸς.
47. « Πάντων γὰρ τῶν ἐν πάσῃ ἐγκρατεία καὶ ἀρετῇ, ὅστις
 » θεωρεῖ ἐμὲ ὅλη ψυχῇ, καὶ ἐλπίζει εἰς ἐμὲ, οὗτος παρ’
 » ἐμοὶ κρίνεται ὁ ἀριστος πάντων τῶν πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν
 » πραττόντων³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

1. « Προσάπτων δὲ τὸν νοῦν⁴ ἐμοί, καὶ ἐλπίζων εἰς ἐμὲ,
 » ὅπως γνώσῃ με ὀλοτελῆ, ἀνευδοιάστως ἀκουσον.

1. Ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

2. Ὁ θεωρητικὸς, καὶ ἐκπεσὼν τῆς θεωρίας, παραβλέπει τὰ τῆς Βέδας, ἐνθα λέγει περὶ θυσίας τε καὶ περὶ ἄλλης πράξεως.

3. Ἐν τοῖς ἕξ κεφαλαίοις εἴρηκε πῶς δεῖ εἶναι τὸν θεωρητικόν, ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς ἕξ κεφαλαίοις ἐρεῖ, οἷός ἐστιν ὁ Θεός. Εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ Βέδα, τὸ μὲν διαλαμβάνει περὶ πρακτικῆς ἀρετῆς, τὸ δὲ περὶ θεωρητικῆς, τὸ δὲ περὶ ἀθανασίας· εἰς αὐτὰ ταῦτα ἀφορᾷ καὶ ἡ Γιτὰ, ἣτις διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐμπεριέχεται ἐν τοῖς ἕξ κεφαλαίοις τοῖς ῥηθεῖται· τὸ δὲ δεύτερον ἐν τοῖς ἕξ τοῖς ῥηθησομένοις· τὸ δὲ τρίτον ἐν τοῖς λοιποῖς ἕξ. Μαχὰ Βὰκ ἐν τῇ Βέδα λέγεται τὸ, Τὰτ Τεῖαμ. Ἀσεῖ, Σὺ εἰ ἐκείνο τὸ ὄν. Τοῦτον τὸν μέγαν λόγον ἐμπεριέχει καὶ ἡ Γιτὰ ἐν τοῖς 117 Κεφαλαίοις· καὶ τὸ μὲν Τεῖαμ ἐμπεριέχεται ἐν τοῖς ἕξ κεφαλαίοις, τὸ δὲ Τὰτ ἐν τοῖς ἐξῆς ἕξ, τὸ δὲ Ἀσεῖ ἐν τοῖς ἐξῆς ἕξ.

4. Προσάπτων τὴν καρδίαν κτλ. (Πρ. Γρ.).

2. « Ἐγὼ γὰρ ἐρῶ σοι ταύτην τὴν θείαν γνῶσιν ἀνελλειπῶς, ἣν
 » γνόντι, οὐδὲν ἄλλο ἔτι ἐλλειπές ἔσται σοι τῶν γνω-
 » στέων ¹.
3. « Ἐκ τῶν χιλίων ² ἀνθρώπων εἰς τις τρόποις χρῆται εἰς
 » κτῆσιν γνώσεως θείας καὶ τελειότητος, καὶ ἐκ τῶν κτη-
 » σαμένων τὴν θείαν γνῶσιν καὶ τελειότητα εἰς τις οὐ-
 » σιωδῶς γινώσκει με· διὰ τοῦτο ἐγὼ λέξω σοι τὴν θεο-
 » γνωσίαν.
4. « Ὀκταειδῆς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἐμὴ οὐσία διηρημένη· ἡ γῆ,
 » τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ, ὁ ἀήρ, ὁ αἰθήρ, ἡ διάνοια, ὁ νοῦς, καὶ
 » ἡ οἴησις ³.
5. « Ἄλλ' αὐτὴ μὲν ἡ ἐμὴ οὐσία ἥττων ἐστί· ἄλλην δὲ ταύ-
 » τῆς κρείττω γίνωσκε, τὴν ζωτικὴν ψυχὴν, δι' ἧς τὸ
 » πᾶν τοῦτο συνέχεται.
6. « Αὕτη δὲ ἡ ὀκταειδῆς ὑλικὴ οὐσία καὶ ἡ ψυχὴ, γεννη-
 » τικὰ καὶ συστατικά εἰσι μόρια πάντων τῶν ὄντων· παν-
 » τὸς δὲ τοῦ κόσμου ἐγὼ εἰμι ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ,
 » τουτέστι τῶν αἰτιατῶν ἐγὼ εἰμι ἡ κυρία αἰτία ⁴.
7. « Οὐδὲν δ' ἕτερον ποιητικὸν αἴτιον ἀνώτερόν ἐστιν ἐμοῦ·
 » τοῦτο δὲ τὸ πᾶν ἐμοὶ συνέχεται, ὡς ὁ ἐκ μαργάρων
 » ὄρμαθὸς τῶ νήματι.
8. « Τοῦ ὕδατος ἡ γευστικὴ δύναμις ⁵ ἐγὼ εἰμι· τῆς Σελή-
 » νης καὶ τοῦ Ἡλίου ἡ φωτιστικὴ δύναμις ⁶ ἐγὼ εἰμι·
 » πασῶν τῶν Βεδῶν ⁷ τὸ Ὄμ ἐγὼ εἰμι· καὶ ἐν τῷ αἰ-

1. Ὡν δεῖ γνωσθῆναι (Δ. Γρ.).

2. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων (Δ. Γρ.).

3. Ἡ φαντασία (Δ. Γρ.).

4. Τουτέστι παντὸς ὑλικοῦ αἰτίου καὶ ὀργανικοῦ ἐγὼ εἰμι τὸ ποιητικὸν αἴ-
 τιον, ἡ αἰτία τῆς γενέσεως.

5. Ἡ γεῦσις (Δ. Γρ.).

6. Τὸ φῶς (Δ. Γρ.).

7. Τῶν ἐν ταῖς Βέδαις προφερομένων λόγων.

- » θέρει ἢ φωνητικὴ δύναμις ¹, καὶ ἡ ἐν ἀνθρώποις ἐνέρ-
 » γεια ²,
9. «Καὶ ἡ ἐν γῆ ὀσφραντικὴ δύναμις ³, καὶ ἡ ἐν πυρὶ θερ-
 » μῆ λαμπρότης, καὶ ἡ ἐν πᾶσι τοῖς ζῶσι ζωὴ, καὶ ἡ
 » τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἀπαθῶν ⁴ ἐγκράτεια καὶ ἀπάθεια
 » ἐγὼ εἰμι.
10. «Ἐμὲ γίνωσκε αἶδιον ⁵ σπύρον πάντων τῶν ὄντων ⁶.
 » τῶν συνετῶν ἐγὼ εἰμι ἢ σύνεσις, καὶ τῶν θαρράλέων τὸ
 » θάρρος ⁷.
11. «Ἐγὼ εἰμι τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἰσχύς, ἢ ἀνευ ἐπιθυμίας κα-
 » κῶν ⁸ καὶ πλεονεξίας ⁹, καὶ ὁ ἐν ἀνθρώποις ἐνθερμος
 » ἔρωσ ¹⁰.
12. «Ὅσαι διαθέσεις ἴδιαι τῆς Σάτθας ¹¹ εἰσὶ καὶ τῆς Ράγας ¹²
 » καὶ τῆς Τάμας ¹³, ταύτας γίνωσκε ἐξ ἐμοῦ ¹⁴ γεγονουίας.

1. Ὁ ἦχος (Δ. Γρ.).

2. Ἐργόχειρον (Δ. Γρ.).

3. Ἡ ὀσμὴ, εὐωδία (Δ. Γρ.).

4. Τῶν ἀσκητῶν ἢ ἀσκησις (Δ. Γρ.).

5. Ἀδιάλειπτον (Δ. Γρ.).

6. Ἡ φυσικὴ δύναμις πάντων τῶν ὄντων, τῶν συνισταμένων ἐκ τῆς ἡ-
 τonos οὐσίας, τῆς ὕλης, καὶ ἐκ τῆς κρείττονος, τῆς ψυχῆς. Οὐσία λέγεται ἡ
 τε ψυχὴ καὶ ἡ ὕλη.—Ἰδιότητες τῶν πέντε στοιχείων· τοῦ μὲν ὕδατος ἡ γεῦσις
 (ἡ γευστικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ πυρὸς τὸ φῶς (ἡ φωτιστικὴ δύναμις)· τῆς γῆς ἡ
 ὀσμὴ (ὀσφραντικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ ἀέρος ἡ θίξις (ἡ θικτικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ
 αἰθέρος ὁ ἦχος (ἡ φωνητικὴ δύναμις).

7. Τῶν θρασέων τὸ θράσος (Δ. Γρ.).

8. Ἡ ἐπὶ δικαίου ἰσχύς καὶ δύναμις.

9. Ἡ ἔφεσις εἰς τὸ αἰτήσασθαι ὅπερ οὐκ ἔχει, καὶ ἀφ' οὗ κτήσεται, εἰς τὸ
 κτήσασθαι πλέον.

10. Ὁ πρὸς τὴν γυναῖκα ἔρωσ εἰς τὸ τεκνογονῆσαι.

11. Ἡ πραότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀπάθεια καὶ γαλήνη τῆς ψυχῆς.

12. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ οἴησις.

13. Ἡ ἀνία καὶ ἄγνοια.

14. Ἐκ τῆς ἐμῆς δυνάμεως,

- » ἀλλ' ἐγὼ μὲν οὐκ εἰμι ἐν ἐκείναις ¹, ἐκεῖναι δ' ἐν ἐμοί.
 13. » Ταύταις οὖν ταῖς ἰδιότησι τῶν τριῶν ποιότητων (ἰδιο-
 » τήτων) ἅπας ὁ Κόσμος οὗτος μωραίνει, καὶ διὰ τοῦτο
 » οὐκ οἶδεν ἐμὲ ἀμέτοχον τούτων καὶ ἀπαθῆ ².
 14. « Αὕτη μὲν οὖν ἡ θαυμαστὴ ποιά μου ὕλη ³ δυσπαλά-
 » λακτός ἐστι· ἀπαλλάττονται δ' αὐτῆς οἱ πρὸς ἐμὲ κα-
 » ταφεύγοντες ⁴.
 15. « Οἱ κακοῦργοι, ὡς ἀνόητοι καὶ οὐτιδανοί, οὐ καταφεύγου-
 » σι πρὸς ἐμέ ⁵. οὔτοι γὰρ ἐσυλήθησαν τὸν νοῦν ὑπὸ τῆς
 » ὕλης, καὶ προσεκολλήθησαν δαιμονικοῖς πάθεσι ⁶.
 16. « Τετραειδεῖς εἰσιν οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ λατρεύου-
 » σί μοι ⁷. ὁ ὢν ἐν δεινοῖς ⁸, ὁ ἐφιέμενος θείας γνώσεως,
 » ὁ ἐφιέμενος κτημάτων ⁹, καὶ ὁ θεόφρων ¹⁰.
 17. « Τούτων δ' ὁ θεόφρων, ὡς συνῶν ¹¹ ἐμοί, καὶ μόνον ἐμὲ
 » λατρεύων ¹², ἀριστός ἐστι· παμπόθητος γὰρ ἐγὼ τῷ
 » θεόφρονι, κακείνους ἐμοί.
 18. « Οὔτοι μὲν δὴ ἅπαντες οἱ λατρεύοντές με ἀγαθοὶ ¹³ εἰσιν·

1. Οὐκ εἰμι ὑποκείμενος ἐκείναις.

2. Εἰ οὖν τοιοῦτος, διὰ τί οἱ ἄνθρωποι οὐ γινώσκουσί σε;

3. Αὕτη μὲν οὖν ἡ θεία καὶ ποιά μου ὕλη (Πρ. Γρ.)· τουτέστιν ἡ ἐμὴ δύ-
 ναμις.

4. Θί θεραπεύοντες, λατρεύοντές μοι, τουτέστιν οἱ γινώσκοντές με.

5. Οὐ λατρεύουσί μοι.

6. Ἰδιώμασι (Δ. Γρ.), ὀργῇ, ἐπιθυμίᾳ, πλεονεξίᾳ καὶ παντὶ εἶδει κακίας.

7. Θεραπεύουσί με (Δ. Γρ.).

8. Ὁ πάσχων (Δ. Γρ.).

9. Υἱοῦ, ἢ οὐρανοῦ.

10. Ὁ θεωρητικός.

11. Ὁ προστετηκός ἐμοί, ὁ συνῶν ἐμοί ἀεὶ τῇ θεωρίᾳ.

12. Θεραπεύων, σεβόμενος.

13. Μεγαλόφρονες (Δ. Γρ.).

- » ὁ δὲ θεόφρων θεῖος ¹. οὗτος γὰρ, προσέχων τὸν νοῦν
 » ἐμοὶ ², τυγχάνει τῆς ὑπερτάτης δόξης.
19. « Ἐν γὰρ πολλαῖς γεννήσεσι θεραπεύων ἐμέ, γινώσκει, ὡς
 » ἐγὼ εἰμι τὸ πᾶν· τοιοῦτος δὲ μεγαλόφρων δυσεύρετος
 » ἐστίν.
20. « Οἱ συληθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ διαφόρων ἐπιθυμιῶν ³, ἄλ-
 » λους θεοὺς (κατωτέρους) λατρεύουσι ⁴, ποιοῦντες αἰεὶ δια-
 » φόρους τρόπους λατρείας ⁵, κατὰ τὴν ἔφεσιν καὶ κλίσιν
 » ἑαυτῶν.
21. « Ὅστις δὲ πίστει καὶ προθυμίᾳ ἐφίεται λατρεύειν τὸν ὄν
 » βούλεται Θεόν, τούτου τὴν πίστιν καὶ προθυμίαν ποιῶ
 » ἐγὼ ἀκλόνητον ⁶.
22. « Συνὼν δὲ τιαύτῃ πίστει καὶ προθυμίᾳ, θεραπεύει ἐκεῖ-
 » νον τὸν Θεόν, καὶ ἐξ ἐκείνου τυγχάνει τῶν ὄν ἐπιθυ-
 » μεῖ, ἃ ὑπ' ἐμοῦ ἐποιήθη ⁷.
23. « Ἀλλὰ τῶν τοιούτων ὀλιγονόων τὸ κέρδος τέλος ἔχει ⁸.
 » οἱ μὲν γὰρ θεραπεύοντες τοὺς θεοὺς, τῶν θεῶν τυγχά-
 » νουσιν ⁹. οἱ δὲ θεραπεύοντες ἐμέ, ἐμοῦ ¹⁰.

1. Ἄλλος ἐγὼ (Δ. Γρ.).

2. Ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐμὴν ὑπερτάτην δόξαν, καθὼ οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου θέλει, ἀλλ' ἐμὲ μόνον.

3. Ἄλλος μὲν θέλων υἷον, ἄλλος πλοῦτον, ἄλλος δὲ φήμην καὶ ἄλλος νίκην κατ' ἐχθροῦ.

4. Θεραπεύουσι (Δ. Γρ.).

5. Διάφορα γὰρ τὰ εἶδη τῆς λατρείας· ἄλλος μὲν γὰρ νηστεύει, ἄλλος δὲ προσφέρει ἄνθη, ἄλλος δὲ λούεται.

6. Ἀμετάθετον, ὡς ὄν ἐν ἅπασιν.

7. Δηλ. παρ' ἐμοῦ ἐποιήθη.

8. Καθὼ αἰτοῦσι παιδοποιεῖν, ἢ πλοῦτον, ἢ ἄλλο τι, ἃ τέλος ἔχει.

9. Τυγχάνουσι τῶν θεῶν, οἱ τέλος ἔχουσι τῶν ἐν οὐρανῷ ἀγαθῶν, ἃ τέλος ἔχει.

10. Τυγχάνει τῆς παρ' ἐμοὶ ἀθανασίας. Ἴνα μὴ εἴπῃ ὅτε, ὅποια ἐστίν ἡ αὐτουσία καὶ ὁ μισθὸς λίαν διάφορος, διὰ τί οἱ ἄνθρωποι οὐ λατρεύουσί σοι, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει· οἱ ἄφρονες κτλ.

24. «Οἱ ἄφρονες οἴονται ἐμὲ τὸν ἀόρατον ὄρατὸν¹, ἀγνοοῦν-
 » τες τὴν θείαν μου φύσιν καὶ οὐσίαν, τὴν ἀναλλοίωτον
 » καὶ ὑπερτάτην.
25. «Ἐγὼ γὰρ οὐδέσι γίνομαι ἐμφανῆς, ὧν ὑπὸ τὴν ὕλην, ὡς
 » ὑπὸ παραπέτασμα· ὁ δ' ἀνόητος οὗτος Κόσμος οὐκ οἶ-
 » δεν ἐμὲ ἀγέννητον καὶ ἀμετάτρεπον².
26. «Ἐγὼ μὲν πάντα οἶδα, τὰ τε παρωχημένα, καὶ τὰ ἐνε-
 » στῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα· οὐδεὶς δ' ὅμως ἐμὲ οἶδε.
27. «Ἄπαντες μὲν γὰρ³, φιλόσαρκοι ὄντες, καὶ μωραίνοντες
 » ἐπὶ τοῖς φύσει ἐναντίοις, ἃ ἔστιν ἡ ἔφεσις καὶ τὸ μῆ-
 » σος, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ἐκπλήττονται⁴ ἐπὶ τούτοις,
 » καὶ διὰ τοῦτο ἀγνοοῦσί με.
28. «Ὡν δ' ἀγαθοεργῶν ἡ ἀμαρτία ἐκ μέσου ἤρθη, οὗτοι ἀτε-
 » νῶς σέβονται με⁵, ἀπηλλαγμένοι (καθὸ γενναῖοι) τῆς
 » ἐπ' ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς ἀνοίας καὶ ἐκπλήξεως.
29. «Ὅσοι δ' ἐλπίζοντες ἐπ' ἐμοί, ποιοῦνται τρόπον, ὅπως ἀ-
 » παλλαγῆσονται τῆς τε γεννήσεως καὶ φθορᾶς⁶, οὗτοι
 » οἶδασι τί ἐστὶ Βράχμα, καὶ Ἄδδεδάτμα, καὶ Κάρμα⁷.
30. «Ὅσοι δὲ γινώσκουσιν, ὡς ἐγὼ εἰμι Ἄδδεδειβούταμ. καὶ Ἄδ-
 » δειδάιβαμ, καὶ Ἄδδεδειγέννα⁸, οὗτοι προσέχοντές μοι τὸν
 » νοῦν, ἀναπολοῦσί με ἐν ὥρᾳ θανάτου⁹. »

1. Ὅτι ἔλαβον ἐνανθρωπήσεις καὶ ἐνσαρκώσεις ἐν ἰχθύος καὶ χελώνης μορφῇ.

2. Ἀμετάβλητον (Δ. Γρ.).

3. Ἐνταῦθα λέγει τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγνοίας.

4. Τουτέστι εὐτυχοῦντες καὶ δυστυχοῦντες ἐκπλήττονται, ὡς μηδενὸς οὕτως ὄντος.

4. Ἀτενῶς λατρεύουσί με (Δ. Γρ.).

5. Ὅτι διὰ τῆς πράξεως καθαίρεται ἡ ψυχὴ, καὶ γινώσκει, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀτέ-
 ρα ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ ἐκ τούτου φρονῶν θεῖα, τυγχάνει τοῦ θείου.

6. Περὶ τούτων ἐρεῖ μετέπειτα εἰς ἐξήγησιν.

8. Ἐμὲ ἐνόητα τῷ Ἄδδεδειβούταμ καὶ Ἄδδεδάιβαμ καὶ Ἄδδεδειγένναμ (Πρ. Γρ.).

9. Τὸν νοῦν οὐ ταράττονται ἐὰν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τότε ἐμὲ ἔχουσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Ποῖον λέγεται Βράχμα; καὶ ποῖον Ἄδδεάτμα; καὶ
 » ποῖον Κάρμα; καὶ ποῖον Ἄδδαιβούταμ; καὶ ποῖον
 » Ἄδδιδάϊβαμ;
2. «Τί δὲ Ἄδδαιγέγνα¹; καὶ πῶς ἐν ὥρᾳ θανάτου, ὦ ὑπερ-
 » ἀνθρωπε, γνωστός γίνῃ τοῖς ἐγκρατέσι τῶν παθῶν; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

3. «Βράχμα μὲν λέγεται τὸ ἀφθαρτον θεῖον Ἄδδεάτμα² δὲ
 » ἡ ζωτικὴ ψυχὴ· Κάρμα δὲ ἡ θυσία, ἐξ ἧς ἀναφύονται
 » καὶ ζωογονοῦνται τὰ ὄντα·
4. «Ἄδδαιβούταμ δὲ ἡ φθαρτὴ οὐσία, Ἄδδιδάϊβαμ δὲ ἡ
 » ψυχὴ τοῦ παντός, Ἄδδαιγέγνα δὲ, ἐγὼ ἐν πᾶσι τοῖς
 » σώμασιν³.
5. «Ὅστις δ' ἐν ὥρᾳ θανάτου ἐνθυμούμενός με, ἀφεις τὸ σῶ-
 » μα ἀπέρχεται, οὗτος τυγχάνει ἐμοῦ χωρὶς τινος ἀμ-
 » φιβολίας⁴.
6. «Ὅ,τι γὰρ ἐνθυμεῖται τις ἐν ὥρᾳ θανάτου, οἷον ἂν ἦ τὴν
 » φύσιν, τούτου οὗτος τυγχάνει, ἐγκαταλιπὼν τὸ σῶμα,
 » ἐπειδὴ τούτῳ ἦν ἐγκείμενος ἀεὶ τῇ διανοίᾳ⁵.
7. «Ταῦτ' ἄρα διὰ παντός τοῦ χρόνου ἐμὲ διανοοῦ καὶ ποιεῖ

1. Ἄδδαιγέγνα λέγεται ὁ ἔφορος τῆς θυσίας, ὁ μισθοδότης.

2. Ἄτμα ἐνταῦθα τὸ σῶμα ἐνοεῖται· τὸ κείμενον φέρει (Ἰνδ. λέξις), ἥπερ ἐξηγεῖται ψυχῇ.

3. Καθ' ὃ ὁ Θεὸς πανταχοῦ ἐστίν, ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς σώμασι πάντων.

4. Οὗτος σύνεστιν ἐμοί, ἔρχεται εἰς τὴν οὐσίαν, εἰς τὴν φύσιν μου, οὐκ ἐστίν ἐνταῦθα ἀμφιβολία (Πρ. Γρ.).

5. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου ἐν νῷ ἔχει, ἐπειδὴ ἀείπετε τοῦτο πρότερον ἐν νῷ εἶχε.

- » τὸ οἰκείον χρέος¹· ἀφοσιώσας γὰρ ἐμοὶ τὴν διάνοιαν²
 » καὶ τὸν νοῦν, τεύξῃ ἐμοῦ ἀναμφιβόλως.
8. « Ἀναπωλῶν γὰρ τῇ διηνεκεῖ καὶ ἐντενεῖ μελέτη ἐκ καρ-
 » δίας τὸ λαμπρὸν καὶ ὑπέρτατον θεῖον, τυγχάνει τούτου.
9. « Ὅστις διὰ μνήμης ἔχει τὸν Θεόν, τὸν παντογνώστην, τὸν
 » ἀναρχον, τὸν κυβερνήτην, τῶν ἀτόμων τὸ ἀτομώτατον,
 » τὸν τοῦ παντός τροφέα³ καὶ ποιητὴν, τὸν ἀκατανόη-
 » τον τὴν φύσιν⁴, τὸν ἡλιοειδῆ⁵, τὸν ἀνώτερον τῆς ὕλης,
 10. « Οὗτος θεῖς τὴν πνοὴν⁶ αὐταῦ ἀσφαλῶς ἐν μεσοφρούρῳ⁷,
 » περὶ τὴν ὄραν τοῦ θανάτου σταθερᾶ διανοία, καὶ ἐπι-
 » μόνῳ εὐσεβείᾳ καὶ εὐλαβείᾳ, ἀπολαμβάνει ἐκεῖνο τὸ
 » ὑπέρτατον καὶ ὑπέρλαμπρον θεῖον.
11. « Ὦν δὲ ὄρον⁸ ἀφθαρτον λέγουσιν οἱ θεολόγοι, καὶ πρὸς
 » ὃν ἔρχονται οἱ ἐγκρατεῖς καὶ ἀπαθεῖς, καὶ οὗ ἐφιέμενοι
 » ζῶσιν ἐν παρθενίᾳ καὶ σκληραγωγίᾳ⁹, τοῦτον ἐγὼ λέ-
 » ξω σοι ἐν συνόψει¹⁰.
12. « Ὅστις ὑποτάξας¹¹ τὰς αἰσθήσεις πάσας τοῦ σώματος,

1. Ποίει τὸ σαυτοῦ χρέος, ὃ ἐστὶν ὁ πόλεμος, πολέμει δηλ.

2. Καρδίαν (Πρ. Γρ.).

3. Τῶν πάντων κηδεμόνα (Δ. Γρ.).

4. Τῇ οὐσίᾳ (Δ. Γρ.).

5. Καὶ ἑαυτὸν φωτίζει, καὶ τὸ πᾶν, ὡς ὁ ἥλιος.

6. Τὸ πνεῦμα (Δ. Γρ.).

7. Τοῦτο ἴδιον τῶν θεωρητικῶν τῶν ἐγκρατῶν τῆς πνοῆς, ἣν ἐξάγουσιν ὅτε θέλουσιν, ὡς λέγουσι. — Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ μεταφραστὴς σημειώνει Ἰνδ. λέξιν, ἣν ἐξηγεῖ: « μία φλεψ διήκουσα ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ μέχρι τοῦ βρέγματος, δι' ἧς τὸ πνεῦμα ἐξέρχεται. »

8. Δηλ. τὸν Θεόν.

9. Γυμνάζονται (ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ διδασκάλου) τὴν τῆς Βέδας παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν.

10. Τὸν τρόπον δηλ. τῆς ἐντεύξεως τοῦ τοιούτου τόπου καὶ ὄρου, τοῦ Θεοῦ.

11. Ὅς τις νεκρώσας τὰς αἰσθήσεις πάσας, δηλ. ἀνεργήτους ποιήσας πάσας τὰς αἰσθήσεις, μηδὲν τῶν ἔξω, τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, διαγοούμενος, ὅς τις

- » καὶ καθείρξας τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐν τῷ στέρνει, καὶ ζή-
 » σας¹ τὴν πνοὴν αὐτοῦ ἐν τῷ βρέγματι, καὶ θεωρία
 » χρώμενος,
13. «Καὶ μυστικῶς λέγων τὸ μονοσύλλαβον Ὄμ, ὃ ἐστὶ τὸ
 » θεῖον, καὶ ἀναπολῶν ἐμὲ, ἀπέρχεται, ἀφείς τὸ σῶμα,
 » οὗτος ἔρχεται εἰς τὴν ἐμὴν ἄκραν χώραν.
14. «Ὅστις γὰρ μηδέν τι ἄλλο διανοούμενος, ἐμὲ ἀναπολεῖ
 » συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως, τῷ τοιοῦτῳ θεόφρονι καὶ θεω-
 » ρητικῷ ἐγὼ εὐέντευκτος γίνομαι².
15. «Οἱ γὰρ θεόφρονες³, φθάσαντες εἰς ἐντελῆ θεογνωσίαν⁴,
 » καὶ τυχόντες ἐμοῦ, οὐκ ἐκδέχονται ἔτι παλιγγενεσίαν,
 » τὴν οὖσαν δοχεῖον τῶν ὀδυνῶν, καὶ πρόσκαιρον.
16. «Πάντες μὲν γὰρ οἱ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῆ⁵ πάλιν καὶ πολ-
 » λάκις γεννῶνται καὶ μετασωματοῦνται· τοῖς δὲ τυχοῦ-
 » σιν ἐμοῦ οὐκ ἔτι παλιγγενεσία γίνεται.
17. «Καθὼς δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ Βραχμᾶ λογίζονται⁶ οἱ χρο-
 » νολόγοι μετὰ παρέλευσιν χιλίων αἰώνων, οὕτω καὶ τὴν
 » νύκτα αὐτοῦ μετροῦσιν ἐκ χιλίων τετρακτύων αἰώνων⁷.
18. «Ἐρχομένης μὲν οὖν τῆς ἡμέρας τοῦ Βραχμᾶ πάντα τὰ

κλείσας πάσας τὰς θύρας τοῦ σώματος (τὴν εἰς τὰ ἐξω ἐνέργειαν τῶν αἰσθη-
 σεων) κτλ. (Πρ. Γρ.).

1. Περιορίσας (Δ. Γρ.).
2. Εὐληπτος, εὐκτητος.
3. Οἱ εὐσεβεῖς, οἱ σεβόμενοί με.
4. Ἀθανασίαν (Δ. Γρ.).
5. Οἷ τε θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι· ἐνταῦθα δεικνύει, ὡς μόνον τὸ θεῖον ἀτε-
 λεύτητον· οἱ δὲ θεοὶ καὶ αὐτὸς ὁ Βραχμᾶς τέλος ἔχουσι.
6. Μετροῦσι, γινώσκουσιν οἱ θεολόγοι τὸ τέλος χιλίων αἰώνων (Πρ. Γρ.).
7. Ἐκ χιλίων τετρακοσίων αἰώνων (ὅπερ ἐστὶν ἐν ἡμερονύκτιον τοῦ Βραχ-
 μᾶ). Τῶν μὲν λοιπῶν θεῶν τὸ ἡμερονύκτιον μετρεῖται μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔ-
 τους ἀνθρωπέιου· τοῦ δὲ Βραχμᾶ μετὰ παρέλευσιν χιλίων τετρακοσίων αἰώνων,
 ἐξ ἀνάγκης τῶν ἔργων. Τὸ ἐξάμηνον τῶν θερινῶν τροπῶν ἡμέρα ἐστὶ τῶν λοι-
 πῶν θεῶν· τὸ ἐξάμηνον τῶν χειμερινῶν νύξ· ἦτοι οἱ ἐξ μῆνες τῶν θερινῶν τρο-
 πῶν ἢ ἡμέρα, οἱ δὲ ἐξ τῶν χειμερινῶν ἢ νύξ.

- » ὄντα¹ συντίθεται ἐκ τῆς πρωτογόνου ὕλης² ἀρχομένης
 » δὲ τῆς νυκτὸς διαλύονται εἰς τὸ, ὅπερ εἶπον, ἀόρατον.
19. «Τὸ δὲ σύστημα τῶν ὄντων, ὅπερ ἦν πάλαι, τοῦτό ἐστι
 » καὶ νυνὶ συντιθέμενον³ γὰρ πᾶν διαλύεται, καὶ πά-
 » λιν οὕτω καὶ πολλάκις ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντος τοῦ
 » Βραχμανικοῦ ἡμερονυκτίου.
20. «Ὅτι δὲ ἄλλο ἀόρατον καὶ προαιώνιον, καὶ ἀναρχον καὶ
 » ἀνώτερόν ἐστιν ἐκείνου τοῦ ἀοράτου ὄντος⁴, αὐτὸ οὐ
 » φθείρεται, πάντων τῶν ὄντων φθειρομένων⁵.
21. «Τὸ μὲν γὰρ ὑπὲρ αἴσθησιν (ἀόρατον) λέγεται ἀφθαρτον·
 » ἀφθαρτον δὲ λέγουσιν οἱ θεολόγοι τὸ ἄκρον τέρμα⁶. ᾧ
 » δ' ἐντυχόντες οἱ ἄνθρωποι οὐ μετασσωματοῦνται⁷, τοῦτό
 » ἐστιν ἡ ἐμὴ ὑπερτάτη οὐσία.
22. «Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὑπέρτατον ὄν, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ
 » τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται, κτητόν ἐστι διὰ τῆς ἀτενοῦς
 » θεωρίας⁸.
23. «Ἐν οἷῳ δὲ χρόνῳ⁹ ἀποθανόντες, οἱ μὲν πρακτικοὶ ἔρχον-
 » ται πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, οἱ δὲ θεωρητικοὶ οὐ,
 » καὶ τοῦτον ἐγὼ ἐρῶ σοι¹⁰.
24. «Οἱ μὲν θεόφρονες, ἀποθανόντες ἐν καιρῷ πυρὸς καὶ φω-

1. Πάντα τὰ ὀρατὰ γίνονται ἐκ τοῦ ἀοράτου (Πρ. Γρ.).

2. Ὅπερ ἐστιν ἡ ἀρχικὴ ὕλη.

3. Γινόμενον (Δ. Γρ.).

4. Ἐκείνης τῆς ὑπὲρ αἴσθησιν οὐσίας.

5. ἢ τις δὲ οὐσία ὑπὲρ αἴσθησίν ἐστι καὶ ἀναρχος, καὶ ἀνωτέρα τῆς ὑλικῆς οὐσίας, δηλ. τὸ θεῖον (Δ. Γρ.).

6. Τὸν ἔσχατον ὄρον (ἐνθα δεῖ ἀφικέσθαι) τὸν ἄμοιρον περιορισμοῦ καὶ φθορᾶς.

7. Οὐκ ἀναστρέφουσι (Δ. Δρ.).

8. Ἀτενοῦς λατρείας (Δ. Γρ.).

9. Τουτέστιν ἐν ποίᾳ ὁδῷ πορευόμενοι.

10. Διὰ ποίας δὲ ὁδοῦ οἱ πορευόμενοι μετὰ θάνατον, οἱ μὲν πρακτικοὶ ἔρχονται πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, οἱ δὲ θεωρητικοὶ οὐ, καὶ ταύτην ἐγὼ ἐρῶ σοι (Πρ. Γρ.).

- » τὸς¹, ἡμέρας οὔσης δηλονότι, καὶ πληρουμένης τῆς
 » Σελήνης, καὶ ἐν τῷ ἑξαμῆνῳ τῶν θερινῶν τροπῶν, πο-
 » ρεύονται εἰς τὸ θεῖον².
25. « Ἐν δὲ καιρῷ σκότους³, νυκτὸς οὔσης, καὶ μειουμένης
 » τῆς Σελήνης, καὶ ἐν τῷ ἑξαμῆνῳ τῶν χειμερινῶν τρο-
 » πῶν, θανῶν ὁ πρακτικὸς, πάλιν ἔρχεται εἰς τοῦτον τὸν
 » κόσμον, τυχῶν τοῦ σεληνιαίου φωτός⁴.
26. « Οὕτως οὖν δοξάζεται, ὡς τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος δύο
 » ὁδοὶ εἰσὶν ἀεὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ μὲν φωτεινὴ, ἡ δὲ
 » σκοτεινὴ· καὶ διὰ μὲν τῆς φωτεινῆς πορευόμενος ὁ θεω-
 » ρητικὸς, οὐκ ἐπανέρχεται εἰς τὸν κόσμον· διὰ δὲ τῆς
 » σκοτεινῆς πορευόμενος ὁ πρακτικὸς πάλιν ἔρχεται.
27. « Ταύτας τὰς δύο ὁδοὺς γινώσκων ὁ θεωρητικὸς οὐ μω-
 » ραίνει⁵. ὅθεν ἐν παντὶ καιρῷ πρόσκεισο τῇ θεωρίᾳ.
28. « Ὅτι κέρδος ἀρετῆς ἐρρέθη ἐν ταῖς γραφαῖς, τῷ γινώσκον-
 » τι τὴν Βέδαν, καὶ τῷ θύοντι, καὶ τῷ ἐγκρατευσμένῳ,
 » καὶ τῷ δωρουμένῳ, τούτου πλεον ἔχει ὁ θεωρητικὸς.

1. Τουτέστιν οἱ μὲν θεόφρονες πορευόμενοι ἐν ὁδῷ, ἐνθα ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὁ ἔφορος τοῦ φωτός κτλ.

2. Ἡ Βέδα λέγει, ὅτι δύο ὁδοὶ εἰσὶ μετὰ θάνατον, ἡ μὲν τοῦ φωτός, ἡ δὲ τοῦ καπνοῦ, δηλ. τοῦ σκότους· καὶ διὰ μὲν τῆς φωτεινῆς ὁδοῦ πορεύονται εἰς τὸν Βισνοῦν οἱ θεόφρονες καὶ θεωρητικοί, διὰ δὲ τῆς σκοτεινῆς οἱ πρακτικοὶ εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰνδρα· καὶ ἐν ἐκείνῃ μὲν τῇ ὁδῷ λάμπει ὁ ἥλιος, ἐν ταύτῃ δὲ ἡ σελήνη, ἡ ἀμυδρῶς λάμπει.

3. Ἐν δὲ τῇ ὁδῷ, ἐνθα ἐστὶν ὁ Θεός, ὁ ἔφορος τοῦ σκότους (Πρ. Γρ.).

4. Δηλ. τυχῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τρυφήσας, πάλιν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Διὰ μὲν τῆς ὁδοῦ ἐνθα εἰσὶν οἱ θεοὶ, οἱ ἔφοροι τοῦ πυρός, τοῦ φωτός, τῆς ἡμέρας καὶ τῆς πληρουμένης σελήνης, καὶ τοῦ ἑξαμῆνου τῶν θερινῶν τροπῶν πορευόμενοι οἱ θεωρητικοὶ ἔρχονται πρὸς τὸ θεῖον· διὰ δὲ τῆς ὁδοῦ, ἐνθα εἰσὶν οἱ θεοὶ, οἱ ἔφοροι τοῦ καπνοῦ, τῆς νυκτὸς, τῆς μειουμένης σελήνης, καὶ τοῦ ἑξαμῆνου τῶν χειμερινῶν τροπῶν, πορευόμενοι οἱ πρακτικοί, πάλιν ἔρχονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἀφοῦ τύχῃσι τοῦ σεληνιαίου φωτός.

5. Οὐ προσφύεται τῇ πράξει, εἰς ἀπόλαυσιν οὐρανοῦ, ἀλλὰ τῇ θεωρίᾳ, εἰς ἀπόλαυσιν Θεοῦ.

«Ὁ εἰδὼς γὰρ ταῦτα πάντα, ἂ εἶπον, ἀπολαμβάνει τὴν
» ὑπερτάτην καὶ ἀρχαίαν στάσιν ¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

1. «Ἐγὼ δὲ λέξω σοὶ τῷ μὴ ψέγοντι τὰ καλὰ τοῦτο τὸ
» μυστικώτατον, τὴν θεογνωσίαν καὶ ὀρθὴν λατρείαν, ἣν
» γνοὺς ἀπαλλαγῆσθαι τοῦ κόσμου ².
2. «Αὕτη ἡ θεογνωσία βασιλὶς ἐστὶ τῶν μαθήσεων, καὶ τῶν
» μυστηρίων, καὶ λίαν καθαρτικὴ καὶ ἀριδῆλως ὠφέλι-
» μος ³ καὶ νόμιμος ⁴, καὶ εὐέργαστος καὶ ἀδιάφθορος ⁵.
3. «Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες πίστιν εἰς ταύτην τὴν ἀρετὴν τῆς
» θεογνωσίας ⁶, μὴ τυχόντες ἐμοῦ, ἐπανέρχονται εἰς τὴν
» ὁδὸν τοῦ θανατηφόρου κόσμου.
4. «Τοῦτο τὸ πᾶν ἐμοὶ συνέχεται, τῷ ἀκαταλήπτῳ τὴν οὐ-
» σίαν, καὶ πάντα μὲν τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν ⁷, ἐγὼ δ' οὐκ
» εἰμι ἐν τούτοις ⁸.
5. «Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν ⁹. Ἰδὲ τὴν ἐμὴν ὑπερ-
» φυᾶ δύναμιν ¹⁰. ἡ μὲν φύσις μου συνέχει καὶ κυβερνᾷ
» τὰ ὄντα, οὐκ ἐστὶ δὲ ἐν τοῖς οὐσι ¹¹.

1. Ἀρχαίαν χώραν, στάσιν (βαθμὸν) (Δ. Γρ.), τὴν δόξαν δηλ. ἤτοι τὸν τό-
πον τοῦ Θεοῦ.

2. Τοῦ δεινοῦ ἢ τῶν δεινῶν.

3. Ἐπιμερδής (Δ. Γρ.)

4. Θεμιτή (ὅλη ἀρετή).

5. Ἀμετάβλητος (Π. Γρ.), καθ' ὃ ὁ καρπὸς αὐτῆς ἀφθόρος ἐστὶ.

6. Οἱ δὲ μὴ ὄντες πρόθυμοι ἐν ταύτῃ τῇ ἀρετῇ τῆς θεογνωσίας (Π. Γρ.).

7. Καθὸ ἐγὼ εἰμι τὸ ποιητικὸν αἷτιον πάντων.

8. Τουτέστιν ἀπαθής εἰμι καὶ ἀσχημάτιστος, ὡς ὁ χοῦς ἐν τῇ στάμνῳ.

9. Οὐ συνάπτονταί μοι, δηλονότι οὐδεμίαν συναφείαν τούτοις ἔχω καθότι
ἐκεῖνα μὲν ὑλικά, ἐγὼ δ' αἰόλος.

10. Τουτέστι τὰ ἐμὰ ἀκατανόητα καὶ ἄρρητα.

11. Διότι οὐκ ἔχω οἴησιν καὶ φαντασίαν, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα ταῦτα, καὶ διότι
οὐ πρόσκειμαι τούτοις.

6. «Καθὼς γὰρ ὁ μέγας ἀήρ μένων ἀεὶ ἐν τῷ κενῷ, παν-
 » ταχῆ διαθείει¹, οὕτω πάντα τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν².
 » Οὕτω φρόνει³.
7. «Πάντα δὲ τὰ ὄντα ἔρχονται⁴ εἰς τὴν ἐμὴν ὕλην ἐν τῷ
 » τέλει τῆς κοσμογονίας, καὶ πάλιν⁵ ἐν ἀρχῇ τῆς κο-
 » σμογονίας ἐγὼ ποιῶ αὐτὰ κατὰ μέρος.
8. «Ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ δὲ ὕλης ποιῶ κατὰ μέρος⁶ καὶ πολλὰ-
 » κς τοῦτο τὸ ὅλον σύστημα τῶν ὄντων, κατὰ τὴν πρῶ-
 » την αὐτῶν ἐκείνην φύσιν.
9. «Ταῦτα δὲ τὰ πολυειδῆ ποιήματα οὐ προσδέουσί με, ἐ-
 » πειδῆ οὐ πρόσκειμαι τούτοις, ὡς ἀδιάφορος⁷.
10. «Ἡ ὕλη δι' ἐμοῦ τοῦ ἐπιστάτου καὶ αἰτίου γενεᾶ τοῦτο
 » τὸ πᾶν, κινήτὸν ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον· τοιαύτη οὖν ἐπι-
 » στασία⁸ ὁ κόσμος πολλάκις γίνεται.
11. «Οἱ ὄντες ἄφρονες καταφρονοῦσί μου⁹, ὡς λαβόντος σῶ-
 » μα ἀνθρώπειον, μὴ εἰδότες τὴν θεῖαν μου οὐσίαν, τὴν
 » μεγάλην ἡγεμόνα¹⁰ τῶν ὄντων.

1. Δηλ. οὐ προσφύεται τῷ κενῷ, τῷ αἰθέρι οὐ συνάπτεται. Ὁ αἰθήρ ἐστὶν
 ὁ Θεός· ὁ δὲ ἀήρ τὸ Πᾶν.

2. Ἐντεῦθεν ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ὄντα οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει τῷ Θεῷ.—
 Δηλ. οὐδεμίαν συνάφειαν ἐμοὶ ἔχουσι, καθὼς καὶ ὁ ἀήρ οὐδεμίαν συνάφειαν τῷ
 κενῷ ἔχει· ὁ μὲν ἀήρ, ὡς προεῖρηται, ἀναφέρεται εἰς τὸ Πᾶν, τὸ δὲ κενὸν εἰς
 τὸν Θεόν.

3. Οὕτω γίνωσκε (Δ. Γρ.).

4. Ἀναλύονται (Δ. Γρ.).

5. Καὶ αὖθις καὶ πολλάκις (Δ. Γρ.).

6. Κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν φύσιν, ἄλλα μὲν ὕμενογενῆ, ἄλλα
 ὕδρογενῆ, ἄλλα δ' ὠογενῆ, καὶ ἄλλα γηγενῆ.

7. Ἐνταῦθα λέγει τὴν αἰτίαν πῶς οὐ πρόσκειται τοῖς ἔργοις. — Οὐ ποιοῦσί
 με ἐμπαθῆ δηλ. ἀλλ' ἐν παρέρρω ταῦτα ποιῶ· οὐ σπουδάξων, ἀλλὰ παίζων
 ταῦτα ποιῶ.

8. Διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιστασίας δηλ.

9. Ἴνα μὴ εἴπω τις, σοῦ ὄντος τοιοῦτου Θεοῦ, πῶς καταφρονοῦσί σου τινές;
 διὰ τοῦτο λέγει· νομίζοντές με ὡς ἀνθρώπον, κτλ.

10. Ἀρχηγέτιν (Δ. Γρ.).

12. «Οἱ δὲ τοιοῦτοι ὅ,τι ἐλπίζουσι καὶ ὅ,τι πράττουσι, μά-
 » ταιὸν ἐστὶ· ματαιόφρονες γάρ εἰσι καὶ ἄφρονες ¹, καὶ
 » φύσιν ἔχουσι δαιμονιώδη καὶ ἐμπαθῆ καὶ παρανοητικὴν ².
13. «Οἱ δὲ μεγαλόφρονες καὶ ἔμφρονες, οἱ ἔχοντες φύσιν θείαν
 » καὶ ἀπαθῆ, σέβονται με ³, μηδενὶ ἄλλῳ τὸν νοῦν προσ-
 » ἔχοντες, καὶ γινώσκοντές με ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄν-
 » των, καὶ αἰδίου·»
14. «Ἄλλοι μὲν ὑμνοῦντές με ⁴ ἀδιαλείπτως, ἄλλοι δὲ νικῶν-
 » τες τὰ πάθη, καὶ νηστεύοντες ⁵ καρτερικῶς· ἄλλοι δὲ
 » προσκυνοῦντές με εὐλαβῶς, καὶ ἄλλοι αἶψι ἀφορῶντες
 » εἰς ἐμέ ⁶.
15. «Ἄλλοι δὲ λατρεύοντες θεραπεύουσί με τῇ νοεῖᾳ θυσία ⁷,
 » ἄλλοι τῇ ταυτότητι ⁸, ἄλλοι τῇ ἐτερότητι ⁹, καὶ ἄλ-
 » λοι πολυειδῶς ἐν διαφόροις προσώποις ¹⁰.
16. «Ἐγὼ εἰμι ἡ μεθ' αἵματος θυσία ¹¹, ἡ ἀναίμακτος θυσία ¹².
 » ἡ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν θυσία ¹³. ἐγὼ εἰμι τὸ ἀλεξήτηριον ¹⁴.
 » ἐγὼ ἡ ἐπωδὴ ἐν τῇ θυσίᾳ, ἐγὼ τὸ χερόμενον (ἡ χοῆ ἢ ἡ
 » σπονδὴ ¹⁵) εἰς τὸ πῦρ τῆς θυσίας, ἐγὼ τὸ πῦρ τῆς θυσίας,

-
1. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τοὺς λατρεύοντας ἄλλοις θεοῖς καὶ δαίμοσι.
  2. Φύσιν ἔχουσι παραλογιστικὴν, ἐμπαθῆ καὶ ἀλαζωνικὴν, ἢ φύσιν δαιμονιώδη, ἐμπαθῆ καὶ φιλόυλον (Δ. Γρ.).
  3. Ἐντεῦθεν λέγει τοὺς τρόπους, δι' ὧν σέβονται αὐτόν.
  4. Ἕμολογοῦντές με (Δ. Γρ.).
  5. Ἐγκρατεούμενοι (Δ. Γρ.).
  6. Ὅτι τὸ Πᾶν ὁ Θεός ἐστι.
  7. Διττὴ ἡ θυσία, ὕλική καὶ νοερά.
  8. Τοῦτέστι, νομίζοντες ἐμὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐν καὶ τὸ αὐτό.
  9. Νομίζοντες ὅτι οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐγὼ εἰμι.
  10. Ὅτι ἐγὼ μὲν Κύριος, ἐκεῖνοι δὲ δοῦλοὶ εἰσιν ἐν τῷ Ἰνδρᾷ. — Ἐν τοῖς ἐξῆς ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Θεός ἐστι τὰ πάντα.
  11. Ἐνθα ἐθίζονται τὰ σφάγια καὶ ὁ οἶνος.
  12. Ἡ ἀναίμακτος καὶ νηφάλιος θυσία.
  13. Τὸ παράδειπνον τῶν νεκρῶν.
  14. Τὸ βοτανικὸν φάρμακον (Δ. Γρ.).
  15. Βούτυρον καὶ ἄλλα συστατικὰ τῆς θυσίας.

47. « Ἐγὼ εἰμι ὁ πατὴρ τούτου τοῦ κόσμου, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ
 » ὁ χορηγός¹, καὶ ὁ προπάτωρ· ἐγὼ εἰμι τὸ νοερὸν καὶ
 » ἀγνόν², τὸ Ὀμ' καὶ ἡ τριάς τῶν Βεδῶν (Ἕικ, Σάμα,
 » Ἰαζού)³.
48. Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, ὁ τροφεύς, ὁ διοικητής, ὁ αὐτόπτης
 » πάντων⁴, ἡ χώρα⁵ τῆς ἀνέσεως, τὸ καταφύγιον⁶, ὁ
 » εὐμενής, ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά, τὸ ἔρεισμα πάντων⁷,
 » ἡ τῆς διαλύσεως τῶν ὄντων χώρα⁸, καὶ ὁ σπόρος⁹ ὁ
 » ἄφθορος.
49. « Ἐγὼ θάλλω¹⁰, ἐγὼ ποιῶ τὸν ὄμβρον καὶ τὸν αὐχμὸν·
 » ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, καὶ πᾶν αἰσθητὸν καὶ
 » νοητόν.
20. « Οἱ μὲν οὖν γινώσκοντες, τούτέστιν οἱ φρονούντες τὰ τῶν
 » τριῶν Βεδῶν, καὶ θεραπεύοντές με ταῖς θυσίαις¹¹, καὶ
 » πίνοντες τὸ ποτὸν Σόμα, καὶ ἐκ τούτου καθαρεύοντες
 » ἁμαρτιῶν, ζητοῦσι τὴν εἰς οὐρανὸν ἄνοδον· τυχόντες
 » δ' οὗτοι τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ, τῆς χώρας τοῦ Ἴν-
 » δρα¹², τρυφῶσι τρυφᾶς οὐρανιας καὶ θείας¹³.
21. « Ἐντρυφήσαντες δὲ τῷ μεγάλῳ οὐρανῷ, εἰσδύουσιν εἰς τὸν

-
1. Ὁ μισθοποδότης (Δ. Γρ.).
  2. Ὁ ἀγνισμός.
  3. Οἱ μὲν Βραχμᾶνες τῆς Ἕικ Βέδας καλοῦσι τοὺς θεοὺς εἰς τὴν θυσίαν· οἱ δὲ τῆς Ἰαζού χέουσιν εἰς τὸ πῦρ τὰ θύματα· οἱ δὲ τῆς Σάμας ὑμολογοῦσι.
  4. Ὁ παντεπόπτης καλῶν καὶ κακῶν.
  5. Ὁ τόπος (Δ. Γρ.).
  6. Ὁ φύλαξ (Δ. Γρ.).
  7. Ἐφ' οὗ πάντα ἐπερείδονται.
  8. Ἐν γὰρ τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος πρὸς τὸν Θεὸν χωρεῖ τὸ πᾶν.
  9. Ἡ αἰτία (Δ. Γρ.).
  10. Ἐγὼ, λαμβάνων τὴν μορφήν τοῦ ἡλίου, θερμαίνω τὸν κόσμον.
  11. Οἱ χρώμενοι τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ.
  12. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰνδρα καὶ τῶν λοιπῶν θεῶν.
  13. Ἀμερσίαν καὶ χαρὰν κτλ.

- » φθαρτὸν κόσμον, ἐκλελοιπότες τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ.
 » Οὕτως οὖν οἱ ἐρῶντες τρυφῶν, ἐπόμενοι πάλιν τῇ πρα-
 » κτικῇ ἀρετῇ¹, ἀπολαμβάνουσι τὴν ἀνοδὸν καὶ κάθο-
 » δον².
 22. « Ὅσοι δὲ μηδέν τι ἄλλο ἢ ἐμὲ διανοούμενοι σέβονται με,
 » τούτοις ἀεὶ συνημμένοις ἐμοί, μεταδίδωμι παντὸς ἀναγ-
 » καίου τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἀθανασίας³.
 23. « Ὅσοι δὲ λατρεύουσιν ἄλλους θεοὺς ἐγκαρδίως τε καὶ προ-
 » θύμως⁴, οὗτοι ἐμὲ μὲν δῆπου λατρεύουσιν, ἀλλ' ἄνευ
 » τοῦ κυρίως σκοποῦ⁵.
 24. « Καί τοι δὲ ἐγὼ εἰμι πασῶν τῶν θυσιῶν⁶ ὁ τρυφῶν⁷ καὶ
 » ὁ κύριος⁸, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι⁹ οὐ γινώσκουσί με κυρίως
 » καὶ ἀληθῶς, διὰ τοῦτο πάλιν καταπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν.
 25. « Οἱ τιμῶντες τοὺς θεοὺς τοῖς θεοῖς ἐντυγχάνουσιν· οἱ δὲ
 » τιμῶντες τοὺς νεκρούς¹⁰, τοῖς νεκροῖς ἐντυγχάνουσιν¹¹.
 » Οἱ δὲ τιμῶντες τοὺς δαίμονας¹², τοῖς δαίμοσιν ἐντυγ-
 » χάνουσιν· οἱ δὲ τιμῶντες ἐμὲ, ἐμοὶ ἐντυγχάνουσιν.

1. Τελουῖντες δηλ. θυσίας, προσφορὰς καὶ ἄλλα, ὅσα αἱ Βέβαι διαλαμβάνουσι.

2. Δηλ. ἀναβαίνουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ πάλιν καταβαίνουσι.

3. Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι αἱ λατρεύοντες τοὺς θεοὺς, ἐμὲ λατρεύουσι, καθότι ἐγὼ εἰμι ἐκεῖνοι, ἐν δὲ τοῖς προειρημένοις δυοῖ στίχοις διαφορὰν ἐπήγαγε, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει τὰ ἐξῆς.

4. Ἐκ καρδίας καὶ προθυμίας (Δ. Γρ.).

5. Ἄνευ τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ἀθανασίας.

6. Τῶν εἰς πάντας τοὺς θεοὺς τελουμένων.

7. Ὁ ἀπολαύων, ὁ ἀπολαυστής (Δ. Γρ.).

8. Δηλ. ὁ μισθοδότης.

9. Οἱ θυσίας ποιῶντες.

10. Διὰ τῶν εἰς τοὺς νεκρούς θυσιῶν καὶ σπονδῶν.

11. Ἐν τῷ τόπῳ τῶν νεκρῶν, ἐνθα πορεύονται οἱ λατρεύοντες τοῖς θεοῖς τῶν νεκρῶν.

12. Τὰ φαντάσματα.

26. «Ὅστις προσφέρει μοι εὐλαβῶς¹ φύλλον ἢ ἄνθος, ἢ καρ-
 » πόν, ἢ ὕδωρ, ἐγὼ δέχομαι εὐμενῶς ἐκεῖνο τὸ μετ' εὐ-
 » λαθείας καὶ ἐκ καρδίας προσφερόμενον².
27. «Ὅθεν ὅ,τι ποιεῖς³, ὦ Ἀρζούνα, ὅ,τι ἐσθίεις, ὅ,τι θύεις,
 » ὅ,τι δίδως, ὅ,τι ἐγκρατεύῃ, καὶ οἶαν ἄσκησιν ποιεῖς,
 » τοῦτο ποιεῖ εἰς ἐμὴν ἀναφοράν.
28. «Οὕτω γὰρ ἀπαλλαγῆσθαι τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν καὶ
 » φαύλων πράξεων, αἱ δεσμὸς τυγχάνουσιν οὕσαι ὁ ἀνα-
 » φέρων γὰρ πάντα εἰς ἐμὲ ἐκ καρδίας, ὅσα ἂν ποιῇ,
 » ἀπαλλαγεῖς τοῦ κόσμου ἐντεύξεσαι ἐμοί.
29. «Ἐγὼ εἶμι ὁ αὐτὸς ἐν πᾶσιν⁴. οὔτε γὰρ μίσους ἀξιόν
 » ἐστὶ τι παρ' ἐμοί, οὔτ' ἀγάπης⁵. οἱ τινες δὲ λατρεύου-
 » σί⁶ μοι εὐλαβῶς⁷, οὗτοι ἐν ἐμοί εἰσι, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.
30. «Καὶ ὁ λίαν κακότροπος γάρ, ἂν θεραπεύῃ ἐμὲ καὶ μὴ
 » ἄλλον, οὗτος κρίνεται παρ' ἐμοί ἀγαθὸς καὶ ἄριστος,
 » ὡς κρίνας τὸ ῥοθόν⁸.
31. «Δοχεῖον γὰρ τῆς ἀρετῆς ταχέως γίνεται, καὶ ἐπιτυγχά-
 » νει αἰδίου ἀνέσεως. Κήρυξον τοίνυν στεντορίως, ὦ Ἀρ-
 » ζούνα, ὡς ὁ θεραπεύων⁹ ἐμὲ οὐκ ἀπολεσθήσεται¹⁰,
32. «Οἱ γὰρ ἐλπίζοντες εἰς ἐμὲ, εἰ καὶ ἐλάχιστοι τυγχάνουσιν

1. Ἐκ καρδίας (Δ. Γρ.).

2. Δηλ. ἐγὼ δι' εὐτελεῶν προσφορῶν εὐμενῆς γίνομαι, καὶ οὐχὶ διὰ πολυ-
 τελῶν, ὡς οἱ λοιποί.

3. Ἐκ προσταγῆς τοῦ νόμου.

4. Οὔτ' ἀγαπῶ, οὔτε μισῶ τινα, τούτεστιν ἀδιάφορος εἶμι.

5. Καθὼς οἱ ἐρχόμενοι πλησίον τοῦ πυρὸς θερμαίνονται πάντες ἐξ ἴσου.—
 Καθὼς τοῦ πυρὸς ἰδίον ἐστὶ τὸ φωτίζειν τὸν πλησίον, καὶ τὸ ἀπαλλάττειν ταῦ
 ακότους.

6. Σέβονται με (Δ. Γρ.).

7. Ἐγκαρδίως (Δ. Γρ.).

8. Ὁρθῶς γὰρ ἔκρινε (Π. Γρ.).

9. Ὁ σεβόμενος (Π. Γρ.).

10. Οὐκ ἀπόλλυται (Α. Γρ.).

- » ὄντες, εἴτε γυναῖκες δηλονότι, εἴτε Βαίσεαι, εἴτε Σοῦ-
 » δραι ¹, ἀπολαμβάνουσι τὴν οὐράνιον μακαριότητα ²,
 33. « Πολλῶ μᾶλλον οἱ ἐν ἀρετῇ Βραχμᾶνες, καὶ οἱ Ξατραί, οἱ
 » σεβόμενοί με. Ὅθεν, τυχῶν τούτου τοῦ φθορτοῦ καὶ ὀδυ-
 » νηροῦ κόσμου, ἐμὲ σέβου,
 34. « Ἐμὲ διανοοῦ, ἐμοὶ λάτρευε, ἐμοὶ θῦε, ἐμὲ προσκύνει· ἐμοὶ
 » γὰρ συζευγνύων τὴν διάνοιαν, καὶ εἰς ἐμὲ ἀφορῶν, ἐν-
 » τεύξῃ ἐμοί. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. « Πάλιν ἄκουσον τοῦ ὑψηλοῦ μου λόγου ³, ὃν λέξω πρὸς
 » συμφέρον σοὶ τῷ περιπολήτῳ μοι Ἄρζούνα.
 2. « Τὴν γέννησίν μου ⁴ οὐκ οἶδασιν οὔτε οἱ θεοὶ πάντες, οὔ-
 » τε οἱ μεγάλοι προφηταὶ· ἐγὼ γὰρ εἰμι ἡ καθ' ὅλου ἀρ-
 » χὴ ⁵ τῶν θεῶν καὶ τῶν μεγάλων προφητῶν ⁶.
 3. « Ὅς τις ἐμὲ γινώσκει ἀγέννητον καὶ ἀναρχον, καὶ μέγαν
 » ἡγεμόνα τοῦ κόσμου, οὗτος ἔμφρων ἐστὶν ἐν τοῖς βροτοῖς,
 » καὶ πασῶν ἀπαλλάττεται τῶν ἁμαρτιῶν.
 4. « Ἡ γνῶσις, ἡ φρόνησις, ἡ καρτερία, ἡ ἀνοχή, ἡ ἀλήθεια,
 » ἡ τῶν αἰσθήσεων ἀταραξία ⁷, ἡ ἐγκράτεια τῆς διανοίας,
 » ἡ εὐθυμία καὶ ἡ δυσθυμία ⁸, ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά, ὁ
 » φόβος καὶ ἡ ἀφοβία,

-
1. Οὔτοι γὰρ ἀνάξιοι εἰσι τῆς μυσταγωγίας τῶν Βεδῶν.
 2. Τὴν θεϊαν στάσιν, τὴν ἀθανασίαν.
 3. Ἐν τοῖς προειρημένοις Κεφαλαίοις, ἐβδόμῳ, ὄγδῳ καὶ ἐννάτῳ εἴρηκεν
 ἐν συντομίᾳ τὴν θεϊαν μεγαλειότητα· νῦν δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ λέγει πλατύτερον
 εἰς διασάφησιν.
 4. Δηλ. ποσάκις ἐπὶ γῆς ἔλλον, φανείς.
 5. Ἡ αἰτία.
 6. Ἡ αἰτία τῆς γεννήσεως καὶ τῆς συνέσεως.
 7. Ἡ γαλήνη (Δ. Γρ.).
 8. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη (Δ. Γρ.).

5. «Ὁ οἶκτος, ἡ ἀδιαφορία¹, ἡ εὐαρεστία, ἡ ὀλιγάρχεια, ὁ
 » κόρος, ἡ ἐγκράτεια, ἡ σκληραγωγία, ἡ δωρεά, ἡ εὐφη-
 » μία καὶ ἡ δυσφημία², ἡ ἀγνοια, τὸ ψεῦδος καὶ ἄλλα
 » πολυειδεῖς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐξ ἐμοῦ³ γίνονται
 » κατὰ μέρος⁴.
6. «Οἱ ἑπτὰ μεγάλοι προφήται Βραχμαῖνες⁵ καὶ οἱ πρωτο-
 » γέννητοι τέσσαρες παῖδες⁶, καὶ οἱ Μανουαβαῖ⁷ ὡσαύ-
 » τως ἐκ τῆς ἐμῆς ἐγένοντο διανοίας⁸, ἐκ δὲ τούτων ἐ-
 » γέγοντο οὗτοι οἱ ἐν τῷ κόσμῳ⁹.
7. «Ὅστις ἀληθῶς γινώσκει τοῦτο τὸ ἀπαύγασμα¹⁰ τῆς ἐμῆς
 » φύσεως καὶ δυνάμειος, οὗτος ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν
 » ἔχει χωρὶς ἀμφιβολίας.
8. «Ἐγὼ εἶμι ἡ πηγὴ τῆς γενέσεως τοῦ παντός¹¹. ἐξ ἐμοῦ
 » γὰρ τὸ πᾶν γίνεται. Οὕτως οἱ σοφοὶ¹² φρονοῦντες λα-
 » τρεύουσί μοι ἐκ καρδίας.
9. «Οἱ σοφοὶ ἐμὲ ἐννοοῦντες, καὶ ἐμὲ πνεύοντες, καὶ γνωρί-
 » ρίζοντές με πρὸς ἀλλήλους, καὶ αἶψι ὑμνοῦντές με ἀνα-
 » παύονται καὶ εὐφραίνονται.

-
1. Ἐν καλοῖς καὶ ἐν κακοῖς.
 2. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία.
 3. Ἐκ τῆς ἐμῆς ὕλης (Δ. Γρ.).
 4. Διηρημένως (Δ. Γρ.).
 5. Ἐκ τούτων τὸ Βραχμανικὸν γένος.
 6. Ὁ Κουμάρας κλ.
 7. Ἐκ τούτων τὸ Ξατρικὸν γένος· δεκατέσσαρες δ' εἰσὶν οὗτοι.
 8. Νοερῶς δηλ. ἐγένοντο καὶ οὐχὶ σωματικῶς, ἐκ τῆς ἐμῆς ἐνδιαθέτου βου-
 λῆς καὶ ἐννοίας.
 9. Οἱ ἑπτὰ ὄσιοι καὶ οἱ τοῦ Μανουῦ ἐτεκνοποιήσαντο γήμαντες· οἱ δὲ τέσ-
 σαραι παῖδες ἔμειναν ἄγαμοι διδάσκοντες ἐπιστήμας, ἐξ ὧν ἐγένοντο οἱ ἐν
 κόσμῳ ἐπιστήμονες.
 10. Τοὺς ἑπτὰ προφήτας καὶ τοὺς Κουμάρας τοὺς τέσσαρας καὶ τοὺς δεκα-
 τέσσαρας Μανουαβάς.
 11. Διὰ τῶν ἑπτὰ ὄσιων καὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Μανουῦ.
 12. Οἱ θεόφρονες.

10. «Τούτοις δὲ τοῖς ἀδιαλείπτως ἐμοὶ ἐντυγχάνουσι καὶ ἐκ
 » καρδίας λατρεύουσι, δίδωμι ἐκείνην τὴν θείαν γνῶσιν¹,
 » δι' ἧς ἀπολαύσῃ μου.
11. «Τὸ δ' ἐκ τῆς ἀγνοίας² αὐτῶν σκότος, χαριζόμενος,
 » διασκεδάζω τῷ λαμπρῷ φωτὶ τῆς γνώσεως, ἐπικαθή-
 » μενος τῇ αὐτῶν καρδίᾳ.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

12. «Σὺ μὲν οὖν εἶ τὸ ὑπέρτατον θεῖον· Σὺ εἶ τὸ ὑπέρτατον
 » ἔρεισμα· Σὺ εἶ ὁ ἐπέκεινα πανάγιος³. Σὲ οἱ ἑπτὰ ὄσιοι
 » Βραχυμᾶνες λέγουσι πνεῦμα (ὄν) αἰδίδιον, ὑπέρλαμπρον,
 » ὑπέρθεον, ἀγέννητον καὶ πανταχοῦ παρόντα.
13. «Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ θεοπροφήτης Ναράδας ταῦτα λέγει, καὶ
 » ὁ Ἄσιτᾶς, καὶ ὁ Δεβαλάς⁴, καὶ ὁ Βεάσας, ἀλλὰ καὶ σὺ
 » αὐτὸς λέγεις μοι.
14. «Πᾶν δ' ὅ,τι μοι λέγεις, τοῦτ' ἐγὼ ἀληθὲς κρίνω· τὴν δὲ
 » σὴν φύσιν⁵, ὦ Θεέ, οὔτε οἱ θεοὶ οἶδασιν, οὔτε οἱ δαι-
 » μονες·
15. «Σὺ γὰρ αὐτὸς οἶδας μόνος τὴν σαυτοῦ φύσιν, ὑπεράνθρω-
 » πε, τῶν ὄντων Ποιητὰ, τῶν ὄντων Κύριε, τῶν θεῶν Θεέ,
 » καὶ παντεπόπτα.
16. «Σὺ δύνασαι εἰπεῖν ἀνελλιπῶς τὰς σεαυτοῦ θαυμαστάς
 » δυνάμεις⁶, δι' ὧν συνεχῶν τούτους τοὺς κόσμους δια-
 » μένεις⁷.

1. Τὴν θεωρίαν (Δ. Γρ.).

2. Ἢ ἐστὶν ἰδία τῆς ὕλης.

3. Καθαρός (Δ. Γρ.).

4. Ὁ Ἄσιτᾶς καὶ ὁ Δεβαλάς νομοθέται.

5. Μορφὴν (Πρ. Γρ.).

6. Μορφάς (Πρ. Γρ.).

7. Ἐμμένεις (Πρ. Γρ.),

8. Ἢ γὰρ καὶ τὸ πᾶν (Δ. Γρ.).

17. « Ἐγὼ αἶψι διανοοῦμενός σε, πῶς ἂν σε γνοίην¹, ὃ παν-
 » τογνῶστα; ἐν τοῖσιν οὐσίαις² ἔση μοι καταληπτός³;
 18. « Εἰπέ μοι πάλιν τὴν σαυτοῦ δύναμιν καὶ φύσιν ἐκτετα-
 » μένωσ· οὐ γὰρ κόρος ἐμοὶ ἀκούοντι τοῦ σοῦ ἀμβροσίου
 » λόγου. »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

19. « Ἐγὼ λέξω σοι ἐν κεφαλαίῳ τὰς θαυμαστάς ἐμαυτοῦ μορ-
 » φάς⁴. οὐ γὰρ ἐστὶ πέρας τῆς ἐκτάσεώς μου.
 20. « Ἐγὼ εἰμι ἡ ψυχὴ, ἡ ἐνοῦσα πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις· ἐγὼ
 » εἰμι ἡ γέννησις, ἡ αὔξεισις καὶ ἡ μείωσις τῶν ὄντων⁵.
 21. « Μεταξὺ τῶν (δώδεκα) Ἄδειτεῶν⁶ θεῶν, ἐγὼ εἰμι ὁ
 » Βισνοῦς⁷. μεταξὺ τῶν λαμπρῶν φώτων ἐγὼ εἰμι ὁ
 » ἀκτινοβόλος Ἥλιος· μεταξὺ τῶν Μαρούττων⁸ ἐγὼ εἰμι
 » ὁ Μαρίκης· ἐν τοῖς ἄστρασιν ἐγὼ εἰμι ἡ Σελήνη.
 22. « Ἐν ταῖς Βέδαις ἐγὼ εἰμι ἡ Σάμα Βέδα⁹. ἐν τοῖς θεοῖς
 » ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας· τῶν αἰσθήσεων ἐγὼ εἰμι ἡ διάνοια¹⁰.
 » τῶν ἐμψύχων ἐγὼ εἰμι τὸ λογικόν¹¹.

1. Πῶς γνωρίσω σε (Πρ. Γρ.).

2. Πράγμασι (αὐτολεξεί).

3. Γνωστός (Πρ. Γρ.).

4. Φύσεις, δυνάμεις (Δ. Γρ.).

5. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων· δηλ. ἡ γένε-
 σις, ἡ ὑπαρξίς, καὶ ἡ φθορά.

6. Οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς Ἄδιτῆς, γυναικὸς τοῦ Κησάπα, καὶ ἔπειτα
 ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ Βημάνας. Καὶ ὁ Ἴνδρας υἱὸς ἐστὶ τῆς Ἄδιτῆς.

7. Βισνοῦς, εἷς τῶν δώδεκα ἡλίων (Balra 40).

8. Οἱ ἄστέρες ἐνταῦθα ἐνοοῦνται, ἢ γένος θεῶν, οἱ πεντήκοντά εἰσιν, ἐνὸς
 δέοντος, ὧν πρῶτός ἐστιν ὁ Μαρίκης.

9. Ἐν ταύτῃ τῇ Βέδα ὕμνοι εἰσὶ καὶ δοξολογίαι τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ
 Ἴνδρα. Διὰ τῆς Πῆκ Βέδας καλεῖσι τοὺς θεοὺς· διὰ δὲ τῆς Ἰαζούς σπένδουσι,
 διὰ δὲ τῆς Σάμας δοξολογοῦσι.

10. Ἡ αἰσθητικὴ δύναμις, ἡ καρδία (Δ. Γρ.).

11. Ἡ γνωστικὴ δύναμις, ἡ ἐνέργεια (Δ. Γρ.).

23. « Ἐν τοῖς Ρούδραις ¹ ἐγὼ εἰμι ὁ Σίβας· ἐν τοῖς Ἰαξαρά-
 » ξαις ² ἐγὼ εἰμι ὁ Κουβέρας· ἐν τοῖς Βασούναις ³ ἐγὼ
 » εἰμι ὁ Παβακᾶς ⁴· ἐν τοῖς μετεώροις ὄρεσιν ἐγὼ εἰμι
 » τὸ ὄρος Μερὸν ⁵.
 24. « Ἐν τοῖς ἱερουργαῖς ἐμὲ γίνωσκε, πρῶτον Βριχασπατὴν ⁶·
 » ἐν τοῖς στρατηγοῖς ἐγὼ εἰμι ὁ Σκάνδας ⁷· ἐν ταῖς λί-
 » μναις ἐγὼ εἰμι ἡ Θάλασσα.
 25. « Ἐν τοῖς μεγάλοις προφήταις ἐγὼ εἰμι ὁ Βριγοῦς· ἐν ταῖς
 » λέξεσιν ἐγὼ εἰμι τὸ μονοσύλλαβον Ὅμ· ἐν ταῖς θυ-
 » σίαις ἐγὼ εἰμι ἡ νοερά θυσία ⁸· ἐν τοῖς στερεοῖς ἐγὼ
 » εἰμι ὁ Ἰμάος ⁹.
 26. « Ἐν τοῖς δένδροις πᾶσιν ἐγὼ εἰμι τὸ δένδρον Πιππάλα·
 » ἐν τοῖς θεοπροφήταις ἐγὼ εἰμι ὁ Ναράδας· ἐν τοῖς Γαν-
 » δάρβαις ¹⁰ ἐγὼ εἰμι ὁ Σιτραράτας· ἐν τοῖς θεόφροσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ θεόφρων Καπίλας ¹¹.
 27. « Ἐν τοῖς ἵπποις ἐμὲ γίνωσκε τὸν ἵππον Οὔσαισραβᾶν,
 » τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἅμα τῇ ἀμβροσίᾳ, καὶ

1. Ἐνδεκα οὔτοι, ὧν πρῶτος ὁ Σίβας.

2. Ἄλλο γένος θεῶν, φυλάκων τοῦ πλοῦτου.

3. Ὄκτω θεοὶ καὶ οὔτοι ἄλλης φατρίας.

4. Τὸ πῦρ.

5. Τοῦτο τὸ ὄρος πολυθρύλλητόν ἐστι παρ' Ἰνδοῖς, ὡς ὁ Ἐλικὸν καὶ ὁ Παρ-
 νασσὸς παρ' Ἕλλησιν· ἐστὶ δὲ χρυσοῦν, ὡς μυθεύεται.

6. Οὗτος ἦν ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος τῶν θεῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ Ἰνδρα,
 ὃς ἠνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸν παράδεισον.

7. Μέγας καὶ ἄξιος στρατηγὸς ἐν θεοῖς οὗτος· τὸ δ' ὄχημα αὐτοῦ ὁ Ταῶς,
 υἱὸς δὲ τοῦ Σίβα. Οἱ θεοὶ χειροτονήσαντες αὐτὸν στρατηγὸν, ἐνίκησαν τοὺς
 Γίγαντας.

8. Ἡ προσευχὴ (αὐτολεξεί).

9. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει πολλὴ χιών καταπίπτει· ὅθεν πολλοὶ τῶν ἐνθουσιαστῶν
 πορεύονται ἐκεῖσε, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀποθνήσκουσιν ἐπὶ τῆς χιόνος.

10. Ἄλλη φατρία θεῶν μουτικῶν.

11. Ὁ σιωπηλὸς (Πρ. Γρ.). — Οὗτος ἐκ γενετῆς ἦν θεόφρων.

- » ἐν τοῖς ἐλέφασιν τὸν Ἰραβάταν ¹, καὶ ἐν ἀνθρώποις
 » τὸν βασιλέα.
 28. « Ἐν τοῖς ὅπλοις ἐγὼ εἰμι τὸ ὄπλον τοῦ Ἰνδρα ². ἐν ταῖς
 » δαμάλεσιν ἐγὼ εἰμι ἡ Καμαδούγκα ³. ἐν τοῖς ἔρωσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ ἔρωσ ὁ γεννητικός ⁴. ἐν τοῖς φαρμακώδε-
 » σιν ὄφεσιν ἐγὼ εἰμι ὁ Βασουκῆς ⁵.
 29. « Ἐν τοῖς ἀφαρμάκοις ὄφεσιν ⁶ ἐγὼ εἰμι ὁ Σέσσας ⁷. ἐν
 » τοῖς Τρίτοσιν ⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ Βαρούνας ⁹. ἐν τοῖς νέκυσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ Ἀριαμάν ¹⁰. ἐν τοῖς δικασταῖς ἐγὼ εἰμι ὁ
 » Ἰάμας ¹¹.
 30. « Ἐν τοῖς Γίγασιν ¹² ἐγὼ εἰμι ὁ Πραχλάδας ¹³. ἐν τοῖς
 » ὀλετήρσιν ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ πανδαμάτωρ χρόνος. ἐν τοῖς
 » ἀγρίοις ζώοις ¹⁵ ἐγὼ εἰμι ὁ λέων, καὶ ἐν τοῖς ὄρνεσιν
 » ὁ ἀετός.

1. Καὶ οὗτος ὁ ἐλέφας ἐκ τῆς θαλάσσης ἐγεννήθη· καὶ αὐτὸν δὲ καὶ τὸν Οὐσαϊσραδᾶν ἵππον ἔλαβεν ὁ Ἰνδρας· ἀμφότεροι δὲ εἰσι λευκόχροες. Ἰραβά-
 τας δὴλοὶ θαλάσσιοι.

2. Ὁ κεραυνός.

3. Αὕτη ἐστὶ παρὰ τοῖς θεοῖς· μυθολογοῦσι δ' ὅτι ἀμέλγεται ἐξ αὐτῆς πᾶν
 ἔτι ἐπιποθεῖ τις· ἔστι δ' ὡς ἡ Ἀμάλθεια παρ' Ἕλλησι.

4. Ὁ αἴτιος τῆς γεννήσεως· ὁ γὰρ γάμος οὐ γίνεται ἐφ' ἡδονῇ, ἀλλ' ἐπὶ
 γεννήσει παιδίων.

5. Οὗτός ἐστιν ὑπὸ γῆν βασιλεὺς τῶν ὄφεων.

6. Ἐν τοῖς Δράκοσιν (Πρ. Γρ.).

7. Ἐπὶ τούτου τῶν ὄμων ἔχεται ἡ γῆ.

8. Κήτεσιν (Πρ. Γρ.).

9. Οὗτός ἐστιν ὁ παρ' Ἰνδοῖς Ποσειδῶν, βασιλεὺς τῶν ὑδάτων.

10. Βασιλεὺς τῶν νεκρικῶν θεῶν καὶ κριτῆς.

11. Ὁ βασιλεὺς τοῦ ἄδου, ὡς ὁ Πλούτων παρ' Ἕλλησι.

12. Ἡ Τιτᾶσιν.

13. Οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Χηρινάξα (Κασσιποῦ), ὃν ὁ Θεὸς, μεταμορφωθείς εἰς
 σκῆμα λεοντανθρώπου, ἀνείλε. Χηρινάξας δὲ ἐτυμολογεῖται Χρυσώπης.

14. Ἰσ. ἐν τοῖς θηρίοις.

31. « Ἐν τοῖς ὠκυδινήτοις ¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἀήρ· ἐν τοῖς ὀπλο-
 » φόροις ² ἐγὼ εἰμι ὁ Ῥάμας· ἐν τοῖς νηκτοῖς ἐγὼ εἰμι
 » ὁ κροκόδειλος· ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐγὼ εἰμι ὁ Γάγγης.
32. « Τῶν ποιημάτων ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχή, καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ
 » μέσον ³. ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ μαθήσεσιν ἐγὼ εἰμι
 » ἡ θεολογία· ἐν τοῖς διαλεγόμενοις ἐγὼ εἰμι ὁ ἀληθής
 » λόγος ⁴.
33. « Ἐν τοῖς στοιχείοις τῶν γραμμάτων ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα ⁵.
 » ἐν ταῖς συνθέσεσι τῶν λέξεων ἐγὼ εἰμι ἡ Δβάνδβα ⁶
 » σύνθεσις· ἐγὼ εἰμι ὁ αἶδιος ⁷ χρόνος· ἐγὼ εἰμι ὁ πάν-
 » των Ποιητής·
34. « Ἐγὼ εἰμι ὁ παντολέτωρ θάνατος. Τῶν γεννησομένων ἐ-
 » γὼ εἰμι ἡ γένεσις καὶ αὔξησις· ἐν τοῖς προτερήμασιν ⁸
 » ἐγὼ εἰμι ἡ εὐφημία, ἡ εὐδαιμονία ⁹, ἡ εὐγλωττία, ἡ
 » μνημοσύνη, ἡ ἀγχίνοια ¹⁰, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἀνοχή.
35. « Ἐν τῇ Σάμα Βέδα ἐγὼ εἰμι ἐκείνη ἡ ὠδή, ἡ καλουμέ-
 » νη Βριχατσάμα ¹¹. ἐν τοῖς εἶδεσι τῶν στίχων ¹² ἐγὼ

1. Ἐν τοῖς καθαροῖς, ἐν τοῖς ὠκυπόροις, ἐν ταῖς ταχέσιν (Πρ. Γρ.).

2. Τουτέστι στρατιωτικοῖς.

3. Πρῶτερον εἶρηκε τὰ αὐτὰ, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ κτλ. νῦν δὲ λέγει πάλιν τὰ αὐτὰ· καὶ ἵνα μὴ εἴη ταυτολογία, τὸ πρότερον ἐννοεῖται ἐπὶ τῆς ποιήσεως, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς δυνάμεως.

4. Ἐπειδὴ πολλοὶ λέγονται καὶ ἀπατηλῶς, ἦτοι ψευδῶς.

5. Ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ πᾶν σύμφωνον συμφωνεῖται κα, βα, πα, κτλ.

6. Δάνδα (Πρ. Γρ.) σύνθεσις. Τὰ εἶδη τῶν ἐν τοῖς λέξεσι συνθέσεων, κατὰ τὴν γραμματικὴν τῶν Ἰνδῶν, ἐν αἷς μία ἐστὶ καὶ ἡ σύνθεσις ἢ λεγομένη Δβάνδβα, ἐκ δύο κυρίων ἢ προσηγορικῶν, ἀνὴρ καὶ γυνή, ἡ χεῖρ καὶ ὁ ποῦς, οἶον Ῥαμακρισανάου, σύνθετος λέξις δυϊκοῦ ἀριθμοῦ, ὅπερ μεταφραζόμενον λέγεται καὶ Ῥάμας καὶ Κρισανᾶς, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνή κτλ.

7. Ὁ ἀένναος, δηλ. ἡ αἶδιος ζωή.

8. Πολλὰ εἰσι τὰ προτερήματα, ὧν ἄριστά εἰσι τὰ ἑπτὰ ταῦτα.

9. Ἡ εὐμορφία (Πρ. Γρ.).

10. Ἡ ὀξύνοια (Πρ. Γρ.).

11. Ἰμνολογία ἐστὶ πρὸς τὸν Ἰνδραν, ὅτε θυσία πρὸς αὐτὸν γίνεται.

12. Ἐν ταῖς ποιήσεσι (Πρ. Γρ.). Τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ στίχου, ὅπερ συνίστα-

- » εἰμι τὸ εἶδος τὸ καλούμενον *Γαγετρή*¹. ἐν τοῖς Μησίν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ μὴν Νοέμβριος· ἐν ταῖς ὥραις ἐγὼ εἰμι τὸ
 » ἀνθηρὸν ἔαρ.
36. «Τῶν ἀπατηλῶν καὶ φενακιστικῶν ἐγὼ εἰμι ἡ κυβεία².
 » τῶν ὀξέων ἐγὼ εἰμι ἡ ὀξύτης· τῶν νικητῶν ἐγὼ εἰμι
 » ἡ νίκη· τῶν σπουδαίων³ ἐγὼ εἰμι ἡ σπουδή· τῶν δι-
 » καίων καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐγὼ εἰμι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ
 » ἀγαθότης.
37. «Ἐν τοῖς ἀπογόνους τοῦ Βρισνῆ ἐγὼ εἰμι ὁ υἱὸς τοῦ Βα-
 » σσιδέβα (ὁ Βασουδεβάδης)· ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ Πανδοῦ
 » ἐγὼ εἰμι ὁ Ἀρζούνας· ἐν τοῖς θεολόγοις ἐγὼ εἰμι ὁ Βεά-
 » σας· ἐν τοῖς σοφοῖς ἐγὼ εἰμι ὁ σοφὸς Σούκρας⁴.
38. «Τῶν κολαστῶν⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ράβδος⁶. τῶν ἐφιεμένων νί-
 » κης ἐγὼ εἰμι ἡ ὀρθὴ διοίκησις· τῶν ἀποκρύφων⁷ ἐγὼ
 » εἰμι ἡ σιγή· τῶν θεοφρόνων⁸ ἐγὼ εἰμι ἡ θεοφροσύνη⁹.
39. «Ἄλλὰ καὶ ὅ,τι σπέρμα ἐστὶ πάντων τῶν ὄντων, ἐγὼ
 » εἰμι τοῦτο· εἴτε γὰρ ἔμψυχον ἢ ἀψυχον¹⁰ εἶη, τοῦτο
 » οὐκ ἔστιν ἄνευ ἐμοῦ.
40. «Οὐκ ἔστιν οὐδὲν πέρας τῶν θείων μου δυνάμεων· αὕτη
 » δ' ἡ ἔκτασις τῆς δυνάμεώς μου¹¹ ἐν συντομίᾳ ἐρρήθη σοι.

ται ἐκ τριῶν ποδῶν ἢ ἐξ κδ' συλλαβῶν, ἱερὸν ἐστὶ· διὰ γὰρ τούτου εἰ τε
 Βραχυμαῖνες ἀναγεννώνται ἀγιαζόμενοι, καὶ ἡ θυσία Σάμα διὰ τούτου τελεῖται.

1. Γαγετρή ὕμνος πρὸς τὸν Σέβαν καὶ πρὸς τὸν Γανέσαν.

2. Ἀπατηλή γὰρ ἐστὶν αὕτη ἡ παιδεία.

3. Φιλέργων, φιλοπόνων.

4. Οὗτος ἦν διδάσκαλος τῶν Δαιμόνων, Τιτάνων καὶ Γιγάντων.

5. Ἠγμόνων, δικαστῶν, διδασκάλων.

6. Ἡ παιδεία δηλ.

7. Τῶν μυστικῶν (Πρ. Γρ.).

8. Φρονίμων (Πρ. Γρ.).

9. Φρόνησις (Πρ. Γρ.).

10. Κινητὸν ἢ ἀκίνητον (Πρ. Γρ.).

11. Τῆς φύσεώς μου, τῆς μορφῆς μου (4. Γρ.).

41. «Ὅλω; δὲ, ὅτι κελόν καὶ ἐξαιρέτον ἐστί κατ' ἐνέργειαν
 » ἢ κατὰ προαίρεσιν, τοῦτο γίνωσκε ὃν μόριον τῆς ἐμῆς
 » δυνάμεως ¹.
42. «Ἄλλὰ τί δεῖ σοι πολλὰ εἰδέναι; ἐγὼ εἰμι ὁ κρατῶν ²
 » τοῦτον πάντα τὸν κόσμον ἐν χειρὶ, καὶ ἐν παντί εἰμι ³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

4. «Ὅν λόγον εἶπάς μοι, τῇ σουτοῦ χαριζόμενος χάριτι, ὑψη-
 » λός ἐστι, μυστικός, φιλοσοφικός τε καὶ θεολογικός· καὶ
 » γὰρ ἐξ αὐτοῦ πόρρω μου ἐγένετο ἡ ἄγνοια ⁴.
2. «Ἡ μὲν οὖν γένεσις καὶ φθορὰ τῶν ὄντων ⁵, ἡ ὑπὸ σοῦ
 » γινομένη, ἠκούσθη μοι ἐκτεταμένως παρὰ σοῦ, ὦ λω-
 » τόφθαλμε, καὶ ἡ ἀπάθητος ⁶ πρὸς τούτοις δύναμις σου ⁷.
3. «Ὡς δὲ λέγεις, οὕτως ἔχει ἡ φύσις σου, μεγαλοδύναμη·
 » ἀλλ' ἰδεῖν ἐφίεμαι τὴν θεῖαν σου μορφήν, ὑπεράνθρωπε.
4. «Δεῖξόν μοι τοιγαροῦν τὴν σουτοῦ θεῖαν μορφήν ⁸, ὦ
 » Θεέ καὶ Κύριε τῶν θεοφρόνων, εἶγε ἱκανὸν κρίνεις με
 » ἰδεῖν αὐτήν· »

1. Ἐξουσία; (Πρ. Γρ.).

2. Ὁ ἔχων ἐν χειρὶ.

3. Τουτέστιν ἄπειρός εἰμι. Βέβαιος ῥητόν· « Πάντα τὰ ὄντα ποῦς ἐστί τοῦ
 » Θεοῦ· » δηλ. ἐν μόριον. Ἄπειρος ὁ Θεός.

4. Ὅτι ἐγὼ φονεὺς ἔσομαι, καὶ οὔτοι οἱ συγγενεῖς μου φονευθήσονται.

5. Ὅτι σὺ ποιεῖς καὶ φθείρεις θηλ. τὸ πᾶν.

6. Οὐ γὰρ πάσχεις ἐν τῷ ποιεῖν.—Ἀναλλοίωτος (Δ. Γρ.):

7. Μεγαλειότης σου (Πρ. Γρ.).

8. Φύσιν, δύναμιν (Δ. Γρ.).

ΚΡΙΣΝΑΣ.

5. « Ἴδὲ τὰς ἐπ' ἄπειρον¹ πολυειδεῖς, πολυφυεῖς, πολυχρω-
 » μάτους καὶ θαυμαστάς μορφάς μου.
6. « Ἴδὲ τοὺς Ἀδειτέας², τοὺς Βασούνας³, τοὺς Ρούδρας⁴,
 » τοὺς Ἀσθινάου (Ἀσθινηκουμαράου, Ἀσθινηκουμάρας⁵)
 » καὶ τοὺς Μαρούτας⁶. ἰδὲ πολλὰς θαυμαστάς μορφάς,
 » μὴ προοφθείσας μὴδ' ὑπὸ σοῦ, μὴδ' ὑπὸ τινος ἄλλου.
7. « Ἴδὲ τόγε νῦν ἔχον τὸ πᾶν κινήτων ὁμοῦ καὶ ἀκίνητων,
 » ἐνὸν τούτῳ μου τῷ σώματι, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀγαπᾶς
 » ἰδεῖν⁷.
8. « Σὺ μὲν οὐχ οἶός τε εἶ τούτοις τοῖς οἰκείοις ὀφθαλμοῖς
 » ἰδεῖν· ἀλλ' ἐγὼ θείαν δίδωμί σοι ὄρασιν, καὶ ὄρα τὴν
 » μεγάλην⁸ μου δύναμιν. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

9. Οὕτως εἰπὼν, ὦ βασιλεῦ, ὁ μεγαλοδύναμος Κύριος καὶ
 Θεός, ἔδειξε τῷ Ἀρζούνα τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ μορφήν
 καὶ δύναμιν.
10. Ἐδειξεν ἐκ τοῦ προχείρου τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θαυμασίως

1. Τὰς ἑκατοντάκισ καὶ χιλιάκισ (Ἦρ. Γρ.).
2. Δώδεκα θεοὶ οὗτοι περὶ τὸν ἥλιον.
3. Ὀκτὼ οὗτοι.
4. Ἀκόλουθοι τοῦ Σίβα.
5. Δύω θεοὶ καὶ ἰατροὶ παρὰ ταῖς θεοῖς· ἀλλ' οὐδέ ποτε συντρώγουσιν, οὐδὲ
 συμπίνουσι ταῖς θεοῖς· διότι οἱ ἰατροὶ σκληροκάρδιοι πῶς εἰσὶ, τέμνοντες τοὺς
 πάσχοντας.
6. Θεοὶ, ἔφοροι τῶν ἀνέμων· εἰσὶ δ' ἑννέα πρὸς τοὺς τεσσαράκοντα τὸν ἀ-
 ριθμόν.
7. Δηλ. αἴτιον καὶ αἰτιατόν, ἀνώτερον καὶ κατώτερον.
8. Τὴν θείαν μου δύναμιν, τίνες οἱ νικῆσαντες καὶ τίνες οἱ νικηθῆσόμενοι.

πολυπρόσωπον¹, πολυόμματος, πολύμορφον, πολύκοσμον, πολύοπλον.

41. Εἶδε τὸν ἀτελεύτητον Θεὸν πανθαύμαστον, λαμπροστέφανον, λαμπροχίτωνα, καὶ ἀλειλιμμένον² θεῖοις εὐώδεσιν ἀλείμμασι.
42. Εἰ γὰρ καθ' ὑπόθεσιν ἐν οὐρανῷ χιλίων ἡλίων φῶς ἅμα ἀνατείλη, ἴσως ὁμοιοφανὲς ἄνπως εἴη ἐκείνῳ τῷ θεῷ φωτί.
43. Τότε³ εἶδεν ὁ Ἀρζούνας τὸ πᾶν πολυειδῶς ἐνὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν.
44. Ἐκ δὲ τούτων θαύματι καὶ φρίκη συσχεθεῖς, κλίνας τὴν κεφαλὴν⁴ προσεκύνησε, καὶ ἐνώσας τὰς παλάμας μετ' εὐλαθείας, εἶπε τῷ Θεῷ.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

45. «Ἐγὼ βλέπω ἐν τῷ σῶ σώματι, ὃ Θεέ, τοὺς θεοὺς πάντας, καὶ πάνθ' ὁμοίως τὸν ὄμιλον τῶν διεστῶτων ὄντων⁵, καὶ τὸν δεσπότην⁶ Βραχμαῆν ἐπὶ τοῦ ἄνθους
» Καμάλα⁷, καὶ τοὺς ὀσίους πάντας, καὶ τοὺς ὄφεις πανταχόθεν.
46. «Βλέπω σε πανταχόθεν παντόμορφον, πολύχειρα καὶ πολυγύσταρα, πολύστομον καὶ πολυόμματος καὶ παντα-

1. Πανταχόθεν πρόσωπα ἔχον.

2. Κεχρισμένον μύροις καὶ εὐώδεσιν ἐλαίαις.

3. Ἐνταῦθα (Δ. Γρ.).

4. Πεσὼν προσεκύνησε (Δ. Γρ.).

5. Πᾶν ἔμφυχον καὶ ἄψυχον.

6. Δεσπότην θεῶν, ἀνθρώπων καὶ πάντων τῶν λοιπῶν.

7. Δωγοῦ.

» χόθεν ἀπειρόμορφον· καὶ οὔτε τέλος¹ σου βλέπω, οὔτε
 » μέσον², οὔτε ἀρχὴν³, παντοκράτωρ.

17. «Βλέπω σε στεφανίτην, καὶ κορυνήτην, καὶ τροχίτην,
 » καὶ ὀλόφωτον⁴, καὶ περίφωτον, καὶ δυσαντίβλεπτον,
 » καὶ ὅμοιον τὴν λάμψιν τῷ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ἡλίου φωτί.

18. «Πιστεύω οὖν, ὅτι σὺ εἶ τὸ ὕψιστον καὶ νοερὸν θεῖον,
 » τοῦ κόσμου τούτου ὑπέρτατον δοχεῖον· σὺ εἶ ἀφθαρτος
 » καὶ ὁ τοῦ αἰωνίου νόμου ἔφορος· σὺ εἶ ἡ αἰδῖος ζωὴ,
 » καὶ αἰδῖον ὄν καὶ προαιώνιον.

19. «Βλέπω σε ἀμέτοχον γεννήσεως⁵, αὐξήσεως καὶ μειώ-
 » σεως, ἀπειροδύναμον, ἀπειροβραχίονα, ἡλιοσεληνόμα-
 » τον, πυριφλογόστομον, καὶ θερμαίνοντα⁶ τῇ οἰκείᾳ θερ-
 » μότητι⁷ τοῦτο τὸ πᾶν.

20. «Τὸ μέσον τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα
 » τὰ τοῦ κόσμου μέρη πεπληρωμένα σοῦ ἐνός εἰσι· καὶ
 » ὁ τρίτος κόσμος λίαν ἐφοβήθη, θεασάμενος ταύτην τὴν
 » ὑπερφυᾶ καὶ φόδερὰν μορφὴν σου.

21. «Ἄπαντες οὗτοι οἱ θεοί, φοβηθέντες καταφεύγουσιν εἰς
 » σέ, ἔνιοι δὲ τούτων καὶ δοξολογοῦσί σε ἐνοῦντες τὰς
 » παλάμας⁸· ἡ πληθὺς τῶν μεγάλων ὀσίων καὶ ἀγίων·
 » εὐλογοῦντες ὑμνοῦσί σε ὕμνοις πολλοῖς.

1. Μείωσίν σου.

2. Αὐξήσιν.

3. Γέννησιν.

4. Πολύφωτον, τηλαυγῆ.

5. Μὴ ὑποκείμενον δηλ. γεννήσει, κτλ.

6. Καὶ φωτίζοντα φωτί τῷ οἰκείῳ τοῦτο τὸ πᾶν (Πρ. Γρ.). — Ζωπυροῦντα ἄλποντα (ἐπαξήγ.).

7. Πυρὶ τῷ οἰκείῳ (Δ. Γρ.).

8. Ἐκφωνοῦντες « Σωτηρία ἔστω τῷ κόσμῳ. »

22. «Οἱ Ροῦδραι¹ οἱ Ἄδειτέαι, οἱ Βασαβαί², οἱ Σαδδέαι³,
 » οἱ Βισθέαι, τῷ Ἀσβινάου (οἱ Ἀσβιναῖοι), οἱ Μαροῦται,
 » οἱ Οὔσμαπαί⁴, οἱ Γανδάρβαι, οἱ Ἰάξαι⁵, οἱ Ἀσοῦραι
 » καὶ οἱ Σίδδαι ἀπαξάπαντες, θαυμάζοντες βλέπουσί σε.
23. «Οἱ ἄνθρωποι, ὀρῶντες τὴν ὑπέροχον καὶ φοβεράν μορ-
 » φήν σου, τὴν πολύστομον, καὶ πολυόμματον, καὶ πο-
 » λυβραχίονα, καὶ πολύμηρον, καὶ πολύπουν (πολυχειρο-
 » μηρόπουν), καὶ πολυγάστορα, καὶ πολυκαρχαρόδοντα⁶,
 » δεδίττονται σφόδρα, ὡς κἀγώ.
24. «Βλέπων σε οὐρανομήκη, καὶ λαμπρὸν, καὶ πολύχρουν,
 » καὶ χασμόστομον, καὶ φλογομεγαλόφθαλμον, καταπλήτ-
 » τομαι τὴν ψυχὴν, καὶ οὔτε καρτερίαν ἔχω, οὔτ' ἀνε-
 » σιν εὐρίσκω.
25. «Βλέπων τὰ στόματά σου τὰ καρχαρόδοντα, καὶ ὅμοια
 » τῷ πυρὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, οὐδὲν τῶν τεσ-
 » σάρων μερῶν τοῦ κόσμου διακρίνω, οὐδ' ἀτρέμας ἔχω⁷.
 » Ἰλεῶς μοι ἔσο, Θεῶν Θεε, τὸ τοῦ κόσμου ἔρεισμα⁸.
26. «Οὔτοι δὲ οἱ τοῦ Δρυταράστα υἱοὶ πάντες, ὅ τε Βήσμας
 » καὶ ὁ Δρόνας, καὶ ὁ Καρνᾶς οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν

1. Ροῦδραὶ εἰσιν ἑνδεκα.—Οἱ Ἄδειτέαι δώδεκα, οἱ Βασαβαὶ ὀκτώ, οἱ Σαδ-
 δέαι, οἱ Βισθέαι καὶ οἱ Ἀσβιναῖοι ἀνά δύο, οἱ Μαροῦται πενήτηκοντα ἑννέα.

2. Οἱ Βασουῖαι (Πρ. Γρ.).

3. Θεοὶ τῶν νεκρῶν.

4. Οὔτοι εἰσιν οἱ Νέκυες, ἐτυμολογεῖται δὲ παρὰ τὸ πίνειν, δηλ. τρώγειν
 θερμά· οἱ γὰρ αιτίζοντες τοὺς Βραχμᾶνας ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, νομίζουσιν ὅτι ἐ-
 κείνοι τρώγουσιν· ὅτε δὲ θερμά βρώματα τρώγουσι, καὶ ὅτε οὐδὲ λαλοῦσι τρώ-
 γοντες, καὶ ὅτε οὔτε ἐπαινοῦσιν, οὐδὲ μὴν κατηγοροῦσι τῆς ποιότητος τῶν
 βρωμάτων, τότε νομίζεται, ὅτι κἀκεῖνοι οἱ νεκροὶ συμμετέχουσι τῶν βρωμά-
 των. Ἡ Βέδα ταῦτα λέγει.

5. Οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Γίγαντες.

6. Πολυόδουν (Πρ. Γρ.).

7. Ἄνεσιν, ἥρεμίαν ἔχω (Δ. Γ.).

8. Κατασκήνωμα, κατάλυμα· ἐν αὐτῷ γὰρ τὰ πάντα.

- » βασιλέων, καὶ μετὰ τῶν ἡμετέρων πρὸς τούτοις καλο-
 » φώνων πολεμιστῶν
27. « Εἰσδύουσι ταχέως¹ εἰς τὰ σὰ καρχαρόδοντα στόματα·
 » εἰσὶ δ' οἱ φαίνονται ἐμπεπηγμένοι τοῖς διαχαράγμασι
 » σου τῶν ὀδόντων, καὶ τὰ κρᾶνία διερρήγμένοι.
28. « Καθὼς γὰρ τὰ πολλὰ ρεύματα τῶν ποταμίων ὑδάτων
 » εἰσρέουσι κατ' εὐθεΐαν εἰς τὰ πελάγη, οὕτω καὶ οἱ ἐπὶ
 » τῆς γῆς οὔτοι ἥρωες εἰσέρχονται εἰς τὰ φλογερά σου
 » στόματα².
29. « Καὶ καθὼς αἱ πυραλλίδες ἐμπίπτουσι μετὰ μεγάλης ὀρ-
 » μῆς τῷ φλογερῷ πυρὶ εἰς ἑαυτῶν φθοράν, οὕτω καὶ οἱ
 » ἄνθρωποι ἐμβαίνουσιν ὀρμῇ βιαία τοῖς σοῖς στόμασιν,
 » ἐπὶ τῇ οἰκείᾳ ἀπωλείᾳ.
30. « Σὺ μὲν οὖν μασσᾷς ἐν τοῖς πυρίνοις σαυτοῦ στόμασι,
 » καὶ καταπίνεις τοὺς ἐν κόσμῳ ἀπαξάπαντας· αἱ δὲ ὀ-
 » ξεῖαί σου ἀκτῖνες³ διήκουσαι θερμαίνουσι⁴ τὸν κό-
 » σμον ταῖς θερμότησι.
31. « Εἶπέ μοι, ὦ θεῶν ἄριστε, τίς εἶ σὺ ὁ φοβερὸς τῇ ὄψει;
 » Ἰλεῶς μοι ἔσο⁵, δέομαί σου· ἐγὼ ἐπιθυμῶ γινῶναι σέ
 » τὸν ἀρχαῖον· οὐ γὰρ οἶδα τί τοῦτό σου τὸ κατόρθωμα. »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

32. « Ἐγὼ εἶμι ὁ πανδαμάτωρ⁶ χρόνος, ἔφη ὁ Κρισναῖς, ἔτοι-

1. Ταχύνοντες, σπεύδοντες (Δ. Γ.).

2. Τὸ παράδειγμα τῆς ταχείας ρεύσεως τῶν ὑδάτων εἰς τὰ πελάγη οὐ γίνε-
 νται ἐκ θελήσεως· τὸ δ' ἕτερον παράδειγμα τῆς πτώσεως τῆς πυραλλίδος εἰς
 τὸ πῦρ γίνεται ἐκ θελήσεως.

3. Τὸ δ' ὀξύ σου φῶς (Δ. Γ.).

4. Κατακαίουσι (Πρ. Γρ.).

5. Οἰκτειρόν με (Πρ. Γρ.).

6. Πανολέτωρ, παγχάλεπος, πάνδεινος (Δ. Γρ.).

» μος ἐνταῦθα ἀνελεῖν τοὺς πνοὴν ἔχοντας¹. ἐκτὸς δὲ
 » σοῦ, οἱ λοιποὶ πάντες οὐ ζήσονται, οἳ τινες πολεμισταί
 » εἰσιν ἐν ταύταις ταῖς φάλαξι².

33. « Ἀνάστα οὖν, καὶ κτῆσαι φήμην, νικήσας τοὺς ἐχθρούς,
 » καὶ βασιλείας τρύφησον εὐδαίμονος³. οὔτοι γὰρ οἱ ἐχ-
 » θροί σου ὑπ' ἐμοῦ προθανατώθησαν· σὺ μόνον, ὃ ἀρι-
 » στερόχειρ⁴ γενοῦ τὸ ὄργανον⁵.

34. « Ἄγελε οὖν τὸν Δρόναν, καὶ τὸν Βήσμαν, καὶ τὸν Ζαῖα-
 » τράταν⁶, καὶ τὸν Καρνᾶν, καὶ τοὺς λοιποὺς ἥρωας,
 » ταὺς ὑπ' ἐμοῦ ἀναιρεθέντας· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ πολέμει
 » καὶ νικήσεις τοὺς ἀντιπάλους. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

35. Ὁ μὲν οὖν Ἀρζούνας, τοῦτον τὸν λόγον ἀκούσας τοῦ
 Κρισινᾶ, προσκυνήσας αὐτὸν πάλιν, ἔφη ἀδιαθρόωτῳ⁷ φω-
 νῆ, εὐλαβοῦμενος⁸, τρέμων, καὶ φοβούμενος.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

36. « Πρεπόντως οἱ μὲν ἄνθρωποι ἐπὶ τῷ σῶ ὀνόματι ἀγάλλ-
 » λονται καὶ θέλγονται· οἱ δὲ δαίμονες, δεδοικότες, φεύ-
 » γουσι· τὰ δὲ στίφη πάντα τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων προ-
 » σκυνοῦσί σε.

1. Πᾶσαν πνοὴν (Δ. Γρ.).

2. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἅπαντες ἀπέθανον καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους καὶ ἐκ τοῦ ἐτέρου, ἐκτὸς τοῦ Ἀρζούνα καὶ τῶν τεσσαρῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

3. Ὀλίβου, μεγάλης (Δ. Γρ.).

4. Ὁ Ἀρζούνας ἀριστερόχειρ ἦν, καὶ ἐπιτήδειος τοξότης, ἀμφιδέξις.

5. Ἐπειδὴ οὔτοι ὑπ' ἐμοῦ προθανατώθησαν, ταυτέστιν· εἴμαρτο τούτοις ἅ-
 πασι ἀποθανεῖν, διὰ τοῦτο γενοῦ σὺ μόνον τὸ ὄργανον καὶ τὸ ὄνομα.

6. Κατ' ἐτυμολογίαν, νικῶντα ἐν ἀμάξῃ, ἀμαξονίκην.

7. Ἀδιαθρόωτος πῶς καὶ τρέμουσα φωνῆ, ἐξερχομένη ἐκ τοῦ λάρυγγος ἢ ἐκ φόβου, ἢ ἐκ χαρᾶς.

8. Ἐνώσας τὰς παλάμας.

37. « Πῶς γὰρ οὐκ ἂν προσκυνήσωσι σοὶ τῷ κρείττονι καὶ αὐ-
 » τοῦ τοῦ Βράχμα καὶ ἀρχεγόνῳ¹. σὺ γὰρ εἶ τὸ αἶδιον
 » ὄν, καὶ ὅ,τι ἀνώτερόν ἐστι τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτια-
 » τοῦ, σὺ τοῦτο εἶ².
38. « Σὺ εἶ ὁ ἀρχαῖος τῶν θεῶν καὶ ὁ παλαιός³ ἄνθρωπος·
 » σὺ εἶ τὸ ὑπέρτατον δοχεῖον τοῦ παντός⁴. σὺ εἶ ὁ γνῶσης
 » πάντων καὶ ἀξίος γινώσκεισθαι· σὺ εἶ ἡ ὑψίστη ἔδρα·
 » σοὶ τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται.
39. « Σὺ εἶ ὁ Βάτας (ὁ Αἴτολος)· σὺ ὁ Ἰάμας (ὁ Πλούτων), ὁ
 » Ἄγνης (ὁ Ἥφαιστος), ὁ Βαρούνας (ὁ Ηοσειδῶν), ἡ Σελή-
 » νη· σὺ ὁ Βραχμᾶς, καὶ ὁ Προπάτωρ⁵. Δόξα σοι, δόξα
 » σοι, καὶ πάλιν⁶ καὶ αὐθις, καὶ χιλιάκις δόξα σοι.
40. « Δόξα σοι καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ὀπίσθεν, καὶ πανταχόθεν,
 » ὡς σὺ τὸ Πᾶν, δόξα σοι. Σὺ εἶ ὁ ἀπειροσθενής, καὶ ὁ
 » ἀπειρουργός⁷, καὶ ὁ τοῦ παντός συνοχεύς. Ταῦτ' ἄρα σὺ
 » εἶ τὸ Πᾶν.
41. « Ἐγὼ νομίζων σε ἀπλῶς ἄνθρωπον καὶ φίλον, καὶ μὴ γι-
 » νῶσκων ταύτην σου τὴν δύναμιν, ὅ,τι τολμηρὸν προσ-
 » φώνημα ἐξ ἀγνοίας, ἢ ἐκ θάρρους φιλίας ἐβρέθη ὑπ'
 » ἐμοῦ, ὦ Κρισναῖ, ὦ Ἰαδαβαῖ⁸, ὦ φίλε,
42. « Καὶ ὅ,τι κατεφρονήθης ὑπ' ἐμοῦ ἐπ' ἀστεῖσμα⁹ ἐν τε παι-
 » δια καὶ ἐν κλίνῃ, καὶ ἐν καθέδρᾳ, καὶ ἐν Τραπεζῇ, κατ'

1. Σὺ γὰρ εἶ ὁ γεννήτωρ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ποιητοῦ Βράχμα.

2. Δηλ. τῆς πρώτης ὕλης, καὶ τῶν στοιχείων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν.

3. Ὁ ἀρχέγονος (Δ. Γρ.).

4. Τουτέστιν εἰς σὲ ἐπανερχονται τὰ πάντα μετὰ τὴν φθοράν.

5. Ὁ ἀνὴρ ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἀρχέγονος· δηλ. ὁ Θεὸς ὁ γεννήτωρ τοῦ Βραχμᾶ.

6. Καὶ αὐ πάλιν (Δ. Γρ.).

7. Ὁ ἀσύγκριτος τοῖς ἔργοις.

8. Ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ Ἰαδοῦ, ὅπερ ἐστὶν ὄνομα τῆς γενεᾶς τοῦ Κρισναῖ.

- » ἰδίαν, ἢ πρὸ ὀφθαλμῶν ἄλλων¹, συγγνώμην αἰτῶ πα-
 ρουδὶ » σοῦ τοῦ ἀσυγκρίτου καὶ ἀκαταλήπτου².
43. « Σὺ γὰρ εἶ ὁ πατὴρ τούτου τοῦ κινητοῦ καὶ ἀκινήτου
 » κόσμου, καὶ ἄξιος λατρείας³, καὶ τῶν ἁγίων Πατέ-
 ρων ἡμῶν ὁ μείζων· καὶ τῶ τριττῶ κόσμῳ οὐδεις ὅ-
 μοιός σοι, ὃ ἀσύγκριτε τὴν δύναμιν, τίς οὖν⁴ ἕτερος
 » ἀνώτερός σου;
44. « Διὸ προσπίπτων, καὶ προσκυνῶν ἐξιλεῶ σὲ τὸν Κύριον
 » καὶ ὑμνητόν· ἀνάσχου μου δέομαι, ὦ Θεέ, καθὼς πα-
 » τὴρ ἀνέχεται τοῦ υἱοῦ, καὶ ὁ φίλος τοῦ φίλου, καὶ ὁ
 » ἀνὴρ τῆς γυναικός.
45. « Θεασάμενος τὴν μὴ προοφθεῖσαν θέαν σου ἐχάρην μὲν,
 » τετάρακται δ' ἡ ψυχὴ μου ἐκ φόβου. Ἐλέησόν με, ὦ
 » θεῶν Θεέ, καὶ δεῖξόν μοι ἐκείνην τὴν προτέραν μορφήν·
46. « Ἐγὼ γὰρ ἐφίεμαι ἰδεῖν σε στέφανον φέροντα ἐπὶ τῆς κε-
 » φαλῆς, κορύνην τε καὶ τροχίσκον⁵ ἐν ταῖς χερσὶ γενουῦ
 » ἐκεῖνο τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ τετράχειρ⁶, ὦ χιλιόχειρ
 » καὶ παντόσχημε. »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

47. « Αὐτὴ ἡ ὑπερτάτη καὶ ὀλόφωτος⁷, καὶ παντοειδῆς⁸, καὶ
 » ἄπειρος, καὶ ἀρχαία μορφή μου, ἢ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου

1. Κατὰ μόνας ἢ παρουσία (ἄλλων παρόντων) (Δ. Γρ.).

2. Ἀκατανήτου (Δ. Γρ.).

3. Λατρευτός (Πρ. Γρ.).

4. Πόθεν οὖν (Δ. Γρ.).

5. Εἶδος ὄπλου εἰς σχῆμα τροχίσκου τμητικοῦ, ὕπερ περιφερόμενον ἐν τῷ δακτύλῳ διὰ μιᾶς ὀπῆς, ἣν ἔχει ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ῥιπτόμενον, διατέμνει πᾶν τὸ προστυχόν.

6. Ἐνίοτε γὰρ, λέγουσιν, ὁ Κρισναῶς ἐφαίνετο τῷ Ἀρζούνα τετράχειρ.

7. Λαμπρά (Π. Γρ.).

8. Παντοία (Δ. Γρ.).

- » προώφθη ἢ ὑπὸ σοῦ, ἐδείχθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ἀσμένως ἐκ
 » τῆς ἐμῆς δυνάμεως·
48. «Ταύτην δέ μου τὴν μορφήν οὐχ οἶόν τέ ἐστιν ἄλλω, ἐκ-
 » τὸς σου ἰδεῖν, οὔτε διὰ τῆς μελέτης τῶν Βεδῶν καὶ
 » διὰ τῶν ἐπωδῶν, οὔτε διὰ τῶν ἐλεημοσυνῶν, οὔτε διὰ
 » τῶν θυσιῶν, ἢ τῶν σκληραγωγιῶν.
49. «Μὴ ἔστω σοι φόβος, μηδὲ παράνοια, τὴν τοιαύτην μου
 » φοβερὰν ἰδόντι μορφήν· ἄφοβος δὲ γενόμενος καὶ εὐ-
 » θυμος, ὄρα πάλιν τὴν πρώτην ἐκείνην μου μορφήν. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

50. Οὔτω μὲν οὖν εἰπὼν ὁ Κρισναῶς, ἐδείξεν αὐτῷ πάλιν τὴν
 οἰκειάν καὶ πρώτην ἐκείνην μορφήν, καὶ παρηγόρησε τὸν
 Ἀρζούναν μειδιάσαντα, μεταγενόμενος πάλιν ἰλαρὸν σῶμα.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

51. «Ἰδὼν τοῦτό σου τὸ ἀνθρώπειον καὶ ἰλαρὸν σῶμα, ἐγε-
 » νόμην ἤδη ἤσυχος καὶ εὐθυμος, καὶ εἰς τὴν οἰκειάν ἤλ-
 » θον στάσιν¹. »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

52. «Δυσθεώρητός ἐστιν, ἢν ἐθεώρησας μορφήν μου, καὶ οἱ θεοὶ
 » γὰρ ἐπιθυμοῦσιν ἀεὶ θεωρεῖν αὐτήν.
53. «Οὔτε γὰρ τῇ τῶν Βεδῶν μελέτῃ, οὔτε τῇ ἐγκρατείᾳ,
 » οὔτε τῇ ἐλεημοσύνῃ, ἢ τῇ θυσίᾳ δυνατὸν ἐστιν ὀφθῆναι
 » με τοιοῦτον, οἷον εἶδές με.
54. «Ἐγὼ, καθ' ὃν τρόπον εἶδές με, γνωσθεῖην ἂν καὶ ὀφθεῖην,
 » καὶ ἐνωθεῖην τῷ ἀνθρώπῳ τῇ πρὸς ἐμὲ ἀτενεῖ λατρείᾳ
 » καὶ ἀληθείᾳ.

1. Φύσιν (Δ. Γρ.).

55. «Ὅς τις ποιεῖ πάντα δι' ἐμέ, καὶ ἐμέ γινώσκει τὸ ἄκρον
 » ἀγαθόν, καὶ ἐμέ θεραπεύει, καὶ καταφρονεῖ τῶν κατα-
 » θυμίων πάντων, καὶ φίλα φρονεῖ πᾶσιν, οὗτος ἐμοὶ τυγ-
 » χάνει. »

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Β'.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Τῶν μὲν οὖν σεβομένων σε¹, τίνες εἰσὶν οἱ ἄριστοι; οἱ
 » θεωροῦντές σε ἄϋλον², ἢ οἱ θεωροῦντές σε ὑλικόν³; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Οἵτινες θέμενοι τὴν καρδίαν ἐαυτῶν ἐν ἐμοί, καὶ αἰεὶ εἰς
 » ἐμέ ἀφορῶντες, θεραπεύουσί με μετὰ ζέσεως μεγάλης⁴,
 » οὗτοί εἰσιν οἱ ἄριστοι θεωρητικοί⁵.
 3. «Οἵτινες δὲ θεωροῦσί με ἄϋλον, ἀφθαρτον, ἀρρήτον καὶ
 » ἀόρατον, πανταχοῦ παρόντα, ἀκατάληπτον⁶, πανδεχῆ⁷,
 » ἀναύξητον⁸ καὶ αἰδιδιον.
 4. «Οὔτοι, κυριεύοντες τῶν αἰσθήσεων πασῶν, καὶ νοοῦντες

1. Τῶν ἐχόντων τὴν διάνοιαν πρὸς σὲ καὶ θεωρούντων σε (Δ. Γρ.).

2. Ἄνευ ὕλης καὶ μορφῆς (Δ. Γρ.).

3. Ἐν ὕλῃ καὶ μορφῇ (Δ. Γρ.). Τουτέστι τίνες εἰσὶν ἄριστοι; οἱ θεωροῦν-
 τές σε ἄϋλον, ἢ οἱ θεωροῦντές σε ὑλικόν; ὡς ἐδειξας ἤδη καὶ εἶπας, ὡς οὐ
 πάντες βλέπουσί με εὖτω πολύμορφον;

4. Μετὰ πίστειως (Δ. Γρ.).

5. Ἐνταῦθα ἐπανεῖ τὴν ἐν ὕλῃ θεωρίαν, ὡς εὔκτητον.

6. Ἀκατανόητον (Δ. Γρ.).

7. Τῆς ὕλης δοχεῖον· ἐν αὐτῷ γὰρ τὰ πάντα.

8. Ἄτρεπτον, μὴ ὑποκείμενον τῷ χρόνῳ, μὴ γινόμενον δηλ. μέγαλον ἀπὸ
 μικροῦ.

- » τὰ πάντα ἐξ ἴσου¹, καὶ φίλα φρονοῦντες πᾶσιν, ἀπο-
 » λαύουσί μου.
5. «Τῶν μὲν ται² ἀσχολουμένων εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ αὐ-
 » λου ὁ πόνος ἐστὶ μείζων³. ἡ γὰρ τοῦ αὐλοῦ κατάλη-
 » ψις δύσκητος ἐστὶ⁴ τοῖς σῶμα ἔχουσιν.
6. «Ὅσοι δὲ ἀφοσιῶντες ἐμοὶ πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἀφορῶν-
 » τες εἰς ἐμὲ, καὶ θεωροῦντες⁵ ἀπενεῖ τῇ θεωρίᾳ, σέβον-
 » ται με,
7. «Τούτοις, τοῖς ἐμοὶ ἀναθεμένοις τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, ἐγὼ
 » γίνομαι ἀπαλλαγὴ καὶ σωτηρία ἐν τάχει ἐκ τοῦ βυθοῦ
 » τοῦ θανατηφόρου κόσμου.
8. «Σπῆσον οὖν στερεὰν τὴν καρδίαν ἐν ἐμοί, καὶ μετὰ θά-
 » νατον ἐλεύση πρὸς ἐμὲ ἀναμφιβόλως.
9. «Εἰ δ' οὐ δύνῃ θεῖναι τὴν σαυτοῦ διάνοιαν ἐν ἐμοί στε-
 » ρεᾶν, ἐπιμελοῦ ἀπολαῦσαί μου τῇ συνεχεῖ πρὸς ἐμὲ ἀνα-
 » μνήσει⁶.
10. «Εἰ δὲ καὶ οὐ δύνῃ τῇ συνεχεῖ ἀναμνήσει⁷, ἐργάζου τὰ
 » καλὰ ἔργα⁸ δι' ἐμέ· ποιῶν γὰρ τὰ ἔργα, τὰ εἰς ἀνα-
 » φορὰν ἐμοῦ, εὐρήσεις ἀπάθειαν.
11. «Ἄλλ' ἐὰν μὴ δύνῃ πράξαι τὰ ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι ἔρ-

---

1. Δηλ. ἀπὸ τοῦ Βράχμα μέχρι τοῦ μύρμηκος θεωροῦσι τὴν αὐτὴν ψυχὴν.
 2. Τῶν μὲν οὖν (Πρ. Γρ.).
 3. Τῶν προσκυνοῦντων τὸν Θεὸν αἰσθητῶς.
 4. Δηλ. δυσχερὲς ἐστὶν ἐννοῆσαι τὸν ἀκατανόητον διὰ τοῦ νοός.
 5. Ἐπαινος τῆς ἐν ἕλῃ θεωρίας.
 6. Τῇ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος ἀναμνήσει· Ράμ, Ράμ, Ράμ, κτλ.
 7. Τῇ συνηθείᾳ (Πρ. Γρ.).
 8. Τὰ ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι καλὰ ἔργα· δηλ. γήστειε, εὐχαυ, δοξολόγει, πρόσφερε ἄνθη, νηστείαν τῇ ἐνδεκάτῃ τῆς Σελήνης, ἧτις διὰ τὸν Βισνοῦν γίνε-
 νται, ὁμνολογίαν καὶ δοξολογίαν.

- » γα, ἐλπίζων ἐπ' ἐμὲ καὶ χαλιναγωγῶν σαυτὸν, παρά-
 » βλεψον¹ τὸν καρπὸν τῶν ἔργων².
42. « Ἡ μὲν γὰρ γινῶσις τῶν Βεδῶν καλλίων ἐστὶ τῆς πρά-
 » ξεως³. τῆς δὲ γνώσεως καλλίων ἡ θεωρία, τῆς δὲ θεω-
 » ρίας, ἡ παράβλεψις τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων⁴. ἐκ δὲ τῆς
 » παραβλέψεως γίνεται ἀμέσως ἡ ἀθανασία⁵.
43. « Ὅστις ἐστὶ φιλόφρων καὶ εὐμενῆς πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις,
 » καὶ εὐσπλαγχνος, καὶ ἀφίλαυτος⁶, καὶ ἀνυπερήφανος,
 » καὶ ὁ αὐτὸς ἐν εὐτυχίαις καὶ δυστυχίαις, καὶ ὑπομο-
 » νητικὸς,
44. « Καὶ αἰεὶ εὐάρεστος⁷, καὶ νήφων, καὶ ἑαυτοῦ κρατῶν
 » καὶ πεπορθῶς ἐμοί, καὶ ἀφοσιούμενος τὴν καρδίαν καὶ
 » τὸν νοῦν ἑαυτοῦ εἰς ἐμὲ, καὶ λατρεύων ἐμοί, οὗτός ἐ-
 » στιν ὁ ἀγαπητός μοι.
45. « Ἐξ οὗ ὁ κόσμος οὐ ταραττεται⁸, καὶ ὅστις ἐκ τοῦ κό-
 » σμου οὐ ταραττεται, καὶ ὅστις ἀπηλλαγμένος ἐστὶν ἡ-
 » δονῆς, καὶ φθόνου, καὶ φόβου, καὶ ταραχῆς νοῶς, οὗτός
 » ἐστὶν ὁ ἀγαπητός μοι.
46. « Ὅστις ἐστὶν ἀνέραστος, καὶ καθαρὸς, καὶ πρόθυμος⁹,
 » καὶ ἀδιάφορος, καὶ ἄλυπος¹⁰, καὶ καταφρονητῆς τῶν ἐν

1. Ἄφες (Δ. Γρ.).

2. Ὅ,τι ἄλλο ἔργον ἀναγκαιῶν ἐστι· θύειν, ἐλεεῖν. Ἡ ἐν πυρὶ θυσία οὐ γίνε-
 ται εἰς ἀναφορὰν τοῦ Βισνοῦ, ἀλλὰ τοῦ Ἰνδρα καὶ ἄλλων θεῶν, εἰς κτῆσιν
 βασιλείας καὶ δόξης.

3. Τῆς οὔσης ἀμοίρου γνώσεως.

4. Ἐπαινος τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων.

5. Ἡ ἀπάθεια (Πρ. Γρ.).

6. Ταπεινός, αὐτολεξεί.

7. Εἴτε εἶλαβεν, εἴτε οὐχί, δηλ. εὐθυμος.

8. Οὐ φοβεῖται (Δ. Γρ.).

9. Μὴ ῥάθυμος (Δ. Γρ.).

10. Εὐθυμος, ἄφροντις (Δ. Γρ.).

- » κόσμῳ¹, καὶ ἐμὲ σέβεται², οὗτός ἐστιν ὁ ἀγαπητός μοι.
17. «Ὅστις οὔτε χαίρει, οὔτε λυπεῖται, οὔτε μισεῖ, οὔτε ἐφίε-
 » ται, καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται τὸ καλὸν καὶ κακὸν, καὶ
 » ἐμὲ σέβεται³, οὗτός ἐστιν ὁ ἀγαπητός μοι.
18. «Ὅστις ἐστὶν ὁ αὐτός ἐν ἐχθρῷ καὶ φίλῳ, καὶ ἐν τιμῇ καὶ
 » ἀτιμίᾳ, καὶ ἐν ψυχρότητι καὶ θερμότητι, καὶ ἐν χαρᾷ
 » καὶ λύπῃ, καὶ οὐδενὶ προσκέχηνε,
19. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν ἐπαίνῳ καὶ κατηγορίᾳ, καὶ σιγῇ
 » ἀσκῶν, καὶ εὐάρεστος τῷ τυχόντι⁴, καὶ ἄοικος, καὶ
 » στερεόφρων, καὶ ἐμοῦ λάτρης, οὗτός ἐστιν ἀγαπητός μοι.
20. «Οἷτινες ταύτην τὴν ῥηθεῖδάν μοι ἀθανασίας πρόξενον ἀ-
 » ρετὴν πράττουσι προθυμούμενοι, καὶ ἐμὲ τὸ ἄκρον ἀ-
 » γαθὸν ποιούμενοι καὶ σεβόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀγαπη-
 » τοί μοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

1. «Τοῦτο τὸ σῶμα, ᾧ Ἀρζούνα, *Ξέτραρ* οἱ θεολόγοι ὀνο-
 » μάζουσι, τὴν δὲ ψυχὴν *Ξετραγοδρ*, διότι γινώσκει,
 » τουτέστι φρονεῖ τὰ τοῦ σώματος⁵.
2. «Ἐν ἅπασιν δὲ τοῖς σώμασιν ἐμὲ γινώσκει ψυχὴν· αὕτη δὲ
 » ἐστὶ κυρίως γνῶσις, ἣ διακρίνει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυ-
 » χὴν⁶. ταύτην ἐγὼ προκρίνω πασῶν τῶν γνώσεων⁷.

-
1. Παντὸς ἔργου καὶ ἐπιχειρήματος.
 2. Καὶ ἐμὲ λατρεύει (Πρ. Γρ.).
 3. Καὶ ἐμὲ λατρεύει (Πρ. Γρ.).
 4. Ἐφ' οἴφθῃποτε (Πρ. Γρ.).
 5. Τὴν ἐτυμολογίαν λέγει τῆς λέξεως· γινώσκει τὸ σῶμα, ὅτε λέγει, φρο-
 νῶν, ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐμὸν, καθὼς ὁ γεωργὸς λέγει περὶ τῆς γῆς, ὡς αὕτη ἐστὶν
 ἐμὴ, ὡς ἐντροφῶν τοῦ καρποῦ αὐτῆς.
 6. Ἡ δὲ γνῶσις ἐστὶ διακριτικὴ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.—Ἡ δὲ γνῶ-
 σίς ἐστὶ τὸ γνῶναι, ὡς ἄλλο ἐστὶ σῶμα, καὶ ἄλλο ψυχὴ (Δ. Γρ.).
 7. Τουτέστι μαθήσεων, καθὼς ἐξ αὐτῆς γίνεται ἡ ἀθανασία.

3. «Τοῦτο δὲ τὸ σῶμα οἷόν ἐστι κατὰ τὴν φύσιν¹, καὶ ἐνέρ-
 » γειαν, καὶ πάθος, καὶ ἐξ οἴου ἀκτίνος συνίσταται², καὶ
 » οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ οἷα ἡ δύναμις αὐτῆς, ἀ-
 » κουσιν ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ ἐν συντομίᾳ,
4. «Ἄπερ πολυειδῶς εἰσι καὶ πολυτρόπως ἀδόμενα ἐν ταῖς
 » Βέδαις³ καὶ ἐν ἄλλοις βιβλίοις θεοπνεύστοις καὶ σοφῶν
 » ἀνδρῶν λόγοις συλλογιστικοῖς καὶ ἀποδεικτικοῖς⁴.
5. «Ἡ ὕλη, τὰ πέντε στοιχεῖα, ὁ νοῦς, ἡ διάνοια, ἡ αἴτη-
 » σις (τὸ φρόνημα), ἡ ἐνθύμησις (φαντασία), αἱ δέκα αἰ-
 » σθήσεις, τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἡ διάνοια, ἡ αἰσθητικὴ
 » δύναμις, ἡ καρδιά, αἱ δυνάμεις τῶν πέντε στοιχείων,
 » αἱ ἐνέργειαι τῶν πέντε αἰσθήσεων⁵,
6. «Ἡ ἀγάπη, τὸ μῖσος, ἡ χαρὰ, ἡ λύπη, ἡ ἔννοια, ἡ ἐνθύ-
 » μησις, ἡ εὐστάθεια καὶ ἀστάθεια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα⁶,
 » ῥηθέντα μοι συντόμως, ἡ σύστασις ἐστὶ τοῦ σώματος·
7. «Ἡ ταπεινωσις, ἡ ἀνυποκρισία⁶, ἡ ἀπλότης, ὁ οἶκτος, ἡ
 » ἀνοχή, ἡ ἰσότης, ἡ πρὸς τὸν διδάσκαλον θεραπεία, ὁ
 » ἀγνισμὸς, ἡ καρτερία, ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν,
8. «Ἡ τῶν αἰσθήσεων ἐγκράτεια, ἡ ἀνυπερηφανία, τὸ μὴ
 » φρονεῖν τὰ τῆς σαρκὸς, τὸ ἀναθεωρεῖν ὡς ὀδύνη ἐστὶ
 » καὶ λύπη ἐν γεννήσει, καὶ θανάτῳ, καὶ γήρατι, καὶ πά-
 » θεσι·

1. Ὅτι συνίσταται ἐξ αἰσθήσεων, ἐκ τῆς ὕλης, καὶ ἐκ τῆς ψυχῆς.—Ὅτι ὕλι-
 κόν, καὶ ὅτι ἔχει θέλησιν.

2. Γίνεται (Δ. Γρ.).

3. Λέγεται γὰρ ἐν ταῖς Βέδαις, ὡς «ἐξ ὧν τὰ πάντα γίνονται, τοῦτό εἰμι ἐγώ.»

4. Ἐνταῦθα ἀναιρεῖ τὸν Καπίλαν, ὃς δοξάζει τὴν ὕλην αἰτίαν τοῦ παντός.

5. Τὸ ἀκούειν, τὸ ἑρᾶν, τὸ γεύεσθαι, τὸ ἀπτεσθαι καὶ τὸ ἐσφραϊνεσθαι.

6. Ὁ ἔρωσ, ἡ θέλησις, ἡ σκέψις, ἡ προθυμία, ἡ πίστις, ἡ ἀπιστία, ἡ πε-
 ποίθησις, ἡ ἐνθύμησις, ἡ αἰδώς, ἡ ἀναίδεια, ὁ φόβος, ἡ ἀφοβία, κτλ. πάθη
 εἰσὶ τῆς διανοίας.

6. Τὸ ταπεινόν, τὸ ἀνυπόκριτον (Δ. Γρ.).

9. « Ἡ ἀπάθεια ἐν παισὶ, καὶ γυναίξῃ, καὶ οἴκῳ, καὶ ἄλλοις
 » κτήμασι, τὸ ταῦτὸν τῆς διαθέσεως ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις
 » τῶν εὐκταίων καὶ ἀπεικταίων.
10. « Ἡ πρὸς ἐμὲ σπουδαία καὶ ἀτενὴς λατρεία, ἢ ἐν ἡσυχῳ
 » τόπῳ διατριβὴ¹, ἢ ἀποστροφή ὀμηγύρεως ἀνθρώπων.
11. « Ἡ συνεχὴς σπουδὴ εἰς κτῆσιν τῆς θεογνωσίας, καὶ ἡ
 » θεωρία εἰς κτῆσιν τῆς ἀθανασίας, ταῦτα τὰ ῥηθέντα μοι
 » ἡ γυνὼσίς ἐστιν· ὅ,τι δ' ἐναντίον τούτου, ἄγνοια.
12. « Ὅ,τι δὲ ψυχὴ ἐστὶ², τοῦτο καὶ δὴ ἐρῶ, ἣν γνοὺς ὁ ἄν-
 » θρωπος, ἀθανασίαν εὐρίσκει· ἐστὶ δὲ ἀναρχος, ἀσύγκρι-
 » τος, ὑψίστη, θεία, σαφὴς τε καὶ ἀσαφὴς³.
13. « Πολύχειρ, πολύπους, πολυόμματος, πολυκάρηνος, πολύ-
 » στομος, πολύωτος, πᾶν περιέχουσα⁴.
14. « Φωτίζουσα τὰς αἰσθήσεις⁵, ἀμέτοχος αἰσθήσεων⁶, ἀσυ-
 » ναφῆς⁷, παγκρατῆς⁸, ἄποιος τῶν ποιότητων τροφός⁹.
15. « Τῶν ὄντων τὸ ἔξω καὶ τὸ ἐνδον¹⁰, κινήτη καὶ ἀκίνη-

1. Ἐμφιλοχωρία (Δ. Γρ.).

2. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ παντός.

3. Αὐτολεξεί· οὔτε ἐν εἶδει, οὔτε ἀνείδεος.—Σαφὴς μὲν, διότι ἄνευ ψυχῆς οὐδὲν τι δύναται εἶναι· ἀσαφὴς δὲ, διότι οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, ὅποια ἐστὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν.—Σαφὴς τε καὶ ἀσαφὴς, παντουργός τις ἐστὶ, καὶ τοι οὐ βλέπεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ παντός τούτου γινώσκειται, ὡς ἐκ τῆς στάμνου ὁ κεραμεύς.

4. Δηλ. παντοδύναμος καὶ πανσθενής.

5. Δηλ. αὐτὴ ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς ἐνεργείας τῶν ὑπὸ τὴν αἰσθήσιν, τῶν αἰσθήσεων.

6. «Καὶ τρέχει, καὶ ἄπτεται, ἄνευ χειρῶν καὶ ποδῶν οὔσα, καὶ βλέπει ἄνευ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκούει ἄνευ ὠτων.» (Βέδα).

7. Ἀσυναφής· διότι οὐδενὶ προσφύεται, οὐδὲ συναπτεται, καὶ πάντα κρατεῖ.

8. Πάντα συνέχουσα, πάντα κρατοῦσα, παντοκρατῆς δηλ.

9. Ἄποιος καὶ τὰς ποιότητας θέλων, Σάτβαν κτλ.

10. Ὡς ἐπὶ χρυσῆς στάμνου, καὶ ἐξωθεν χρυσοῦς ἐστὶ καὶ ἐνδοθεν.

- » τός¹, ἀκατάληπτος, καθὸ ἀνεπαίσθητος (ἄϋλος), μακρὰν
 » καὶ ἐγγύς·
16. « Συνοῦσα τοῖς οὔσι, καὶ δοκοῦσα μὴ συνεῖναι, τῶν ὄντων
 » τροφός, ὀλλέτρια, καὶ γεννήτρια².
17. « Τῶν φώτων³ φῶς, τῆς ὕλης ἀνωτέρα, νοῦς, νοερά τῶ
 » νοί, τῇ θεωρίᾳ καταληπτῆ, καὶ μένουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
 » πάντων.
18. « Οὕτως ἐν συντομίᾳ⁴ εἶπον περὶ σώματος, καὶ γνώσεως,
 » καὶ ψυχῆς· ταῦτα δὲ γινώσκων ὁ λατρεύων μοι, ἀξιού-
 » ται τῆς ἐντεύξεώς μου.
19. « Ἀμφότερα δὲ τὴν τε ὕλην καὶ τὴν ψυχὴν, γίνωσκε ἀναρ-
 » χα· τὰ δὲ περὶ τὸ σῶμα⁵ καὶ τὰς ποιότητας, καὶ τὰ
 » λοιπὰ ἡδέα καὶ λυπηρὰ, γίνωσκε γεγονότα ἐκ τῆς ὕλης.
20. « Καὶ ἡ μὲν ὕλη λέγεται⁶ ὄργανον τῆς συστάσεως τῶν
 » αἰσθήσεων τοῦ σώματος· ἡ δὲ ψυχὴ ὄργανον τῆς αἰσθή-
 » σεως τῶν ἡδέων καὶ ὀδυνηρῶν⁷.
21. « Ἡ γὰρ ψυχὴ, οὔσα ἐν ὕλη⁸, αἰσθάνεται τῶν ἐκ τῆς ὕλης
 » ἀποτελεσμάτων⁹. αἱ δὲ αἰσθήσεις γίνονται αἰτία ταύ-
 » τη τῇ ψυχῇ τῆς ἐλεύσεως εἰς φύσεις θεῶν ἢ ἀνθρώπων,
 » ἢ καὶ ἀλόγων ζώων¹⁰.

1. Ἐπὶ τῶν ἀκινήτων· δηλ. ἀνευ αὐτῆς οὐδὲν συνίσταται, οὔτ' ἐμψυχον, οὔτ' ἄψυχον.

2. Ἐν τῇ γενέσει τοῦ Παντός, καὶ ὀλλέτρια ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ Παντός.

3. Τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης κτλ.

4. Ἐν συνοφεί.

5. Τὸ σῶμα, καὶ τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσματα, τὴν χα-
 ρὰν, τὴν λύπην κτλ.

6. Ἰπὸ τοῦ Καπίλα.

7. Ἄ γίνονται ἐκ τῶν αἰσθήσεων.

8. Ἐν σώματι, ὅτε φρονεῖ τὰ τοῦ σώματος.

9. Τῶν ἡδέων καὶ λυπηρῶν.

10. Διὰ γὰρ τῶν αἰσθήσεων οἱ ἄνθρωποι γίνονται θεοί, κυριεύοντες αὐτῶν·
 μὴ κυριεύοντες δὲ αὐτῶν γίνονται πάλιν ἄνθρωποι, ἢ ἄλογα ζῶα.

22. « Ἡ ψυχὴ, καίπερ οὔσα ἐν σώματι, κρείττων ἐστὶ ¹ (τοῦ
 » σώματος), καθὼ ἔφορος, ζώπυρον, συστατικὴ, συνεκτικὴ,
 » τροφὸς, μεγάλη ἠγεμὼν καὶ ὑπέρτατον ὄν.
23. « Ὅστις οὕτω γινώσκει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ὕλην σὺν ταῖς
 » ποιότησιν, οὗτος, εἰ καὶ παντοίως ζῆ ², οὐκ ἀναγεν-
 » νᾶται.
24. « Εἰσὶν οἱ γινώσκουσι ³ τὴν ἐν τῷ σώματι ψυχὴν ⁴ τῇ
 » θεωρίᾳ, εἰσὶ δ' οἱ τῇ διανοίᾳ, ἕτεροι τῇ γνώσει ⁵, καὶ
 » ἄλλοι τῇ ἐγκρατείᾳ, καὶ τοῖς τοῦ νόμου ἔργοις.
25. « Ἄλλοι δὲ, μὴ γινώσκοντες οὕτως, ἀκούοντες δὲ παρ'
 » ἄλλων, θεωροῦσι ⁶ καὶ οὔτοι δὲ, προσέχοντες οἷς ἤκου-
 » σαν, γίνονται κρείττονες τοῦ θανάτου.
26. « Οἷόν τι τῶν ὄντων ἐστὶν ἐμψυχὸν ἢ ἀψυχον ⁷, τοῦτο
 » ἴσθι γενονὸς ἐκ συναφείας τῆς ψυχῆς τε καὶ τῆς ὕλης ⁸.
27. « Ὅστις θεωρεῖ τὸν Θεὸν ἐξ ἴσου ὄντα ἐν ἅπασιν τοῖς οὔσι ⁹,
 » καὶ ἀφθαρτον ἐν φθαρτοῖς, οὗτος θεωρεῖ ὀρθῶς.
28. « Ὁ βλέπων τὸν Θεὸν τὸν αὐτὸν ὄντα πανταχοῦ, οὐκ ἀ-
 » πόλλυσι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τῇ ἀγνοίᾳ, ἀλλὰ τυγχάνει
 » τῆς ἀθανασίας· ὅστις δ' οὐχ οὕτω βλέπει, οὗτος ἀπόλ-
 » λυσι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν σὺν τῷ σώματι ¹⁰.

1. Ἡ ψυχὴ, καίπερ οὔσα ἐν σώματι, κρείττων ὁμοίως ἐστὶ, καθὼ θεωρὸς ἐστὶ (τῶν τοῦ σώματος) καὶ ζώπυρον ἢ συστατικὴ· ἄνευ γὰρ ταύτης τὸ σῶμα οὐ συνίσταται, οὐ διαμένει.

2. Τουτέστιν ἄνευ τοῦ ποιεῖν τὰ τοῦ νόμου.

3. Βλέπουσι (Πρ. Γρ.).

4. Τὸν Θεὸν δηλ.

5. Τῇ φιλοσοφικῇ γνώσει, ὅτι ἐτέρα ἐστὶν ἡ ψυχὴ, καὶ ἕτερον τὸ σῶμα.

6. Λατρεύουσι (Πρ. Γρ.).

7. Κινητὸν ἢ ἀκίνητον (Πρ. Γρ.).

8. Κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα.

9. Τοῖς ἐμψύχοις καὶ ἀψύχοις.

10. Ἴνα μὴ εἴπῃ, εἰ τὸ θεῖον ἐν ἅπασιν τὸ αὐτὸ ἐστὶ, πῶς ἔργα ἀνόμοια θεωροῦνται, ἐν ἄλλοις μὲν καλὰ, ἐν ἄλλοις δὲ κακὰ, διὰ τοῦτο λέγει τὰ ἐξῆς.

29. «Ὅστις βλέπει ἀπαξάπαντα τὰ ἔργα γινόμενα ἐκ τῆς ὕ-
» λης ¹, τὴν δὲ ψυχὴν ἀργὴν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει.
30. «Ὅταν βλέπητις, ὅτι ἕκαστον τῶν ὄντων εἰς τὴν ὕλην ²
» ἀναλύεται, καὶ ἐξ' ἐκείνης πάλιν συντίθεται, τότε οὗτος
» τυγχάνει τοῦ Θεοῦ.
31. «Ἡ ψυχὴ, καθὼ ἀναρχος καὶ ἀποιος, ἐστὶ καὶ ἀπαθής, καὶ
» ἐν σώματι οὔσα, οὔτε ποιεῖ οὐδὲν, οὔτε μολύνεται ³
» τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς αὐτῶν ἀποτελέσμασι ⁴.
32. «Καθὼς γὰρ ὁ αἰθὴρ πανταχοῦ ὢν, ἐκ τῆς λεπτότητος
» οὐ μολύνεται, οὐδὲ τοῖς βορβόροις ⁵, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ
» ἐν ἅπασιν οὔσα τοῖς σώμασιν, οὐ μολύνεται ⁶.
33. «Καὶ καθὼς ὁ ἥλιος, εἰς ὢν, φωτίζει τὸ πᾶν τοῦτο, οὔ-
» τω καὶ ἡ ψυχὴ φωτίζει πᾶν τὸ σῶμα.
34. «Οἵτινες γινώσκουσι τῷ τῆς γνώσεως ὀφθαλμῷ διάστασιν
» τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ λύτρωσιν ἐκ τῆς ὕ-
» λης, οὗτοι τυγχάνουσι τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

1. «Πάλιν ἐγὼ λέξω σοι σαφῶς, ὦ Ἀρζούνα, τὴν θεϊαν καὶ
» ὑψηλὴν γνῶσιν, ἧς τυχόντες οἱ θεόφρονες πάντες, ἀπο-
» λαύουσι τῆς ἀθανασίας.
2. «Ἐπὶ ταύτην γὰρ τὴν γνῶσιν ἐρειδόμενοι, ἀπολαύσαντες

1. Ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῶν αἰσθήσεων.

2. Εἰς τὴν πρώτην ὕλην ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐκ τῆς ὕλης συντίθε-
ται ἕκαστον, καὶ εἰς ἐκείνην πάλιν ἀναλύονται, ὡς ὁμοιομερῆ.

3. Καὶ ἐν βορβόροις.

4. Ἀποτελέσματα τῶν ἔργων εἰσὶν ἡ χαρὰ, ἡ λύπη κτλ.

5. Καὶ ἐν βορβόροις (Δ. Γρ.).

6. Οὔτε τοῖς καλοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς ἔργοις.

- » ἐμοῦ, οὔτε ἐν τῇ γενέσει ἀναγεννῶνται, οὔτε ἐν τῇ συν-
 » τελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὀδυνῶνται.
3. « Ἡ ὕλη ἐμὴ ἐστὶ μήτρα, ἐν ἣ τίθημι τὸν γόνον¹. ἐκ δὲ
 » τούτου τοῦ γόνου ἡ γένεσις γίνεται πάντων τῶν ὄντων.
4. « Ὅσα δὲ εἶδη γίνονται ἐξ ἐκάστης φύσεως, τούτων ἡ
 » μὲν ὕλη ἐστὶ μήτηρ, ἐγὼ δὲ ὁ σπείρων πατήρ.
5. « Αἱ τρεῖς ποιότητες τῶν ἀνθρώπων, ἡ Σάτβα, ἡ Ράγα,
 » καὶ ἡ Γάμα, ἐκ τῆς ὕλης γίνονται, καὶ συνδέουσι τὴν
 » ἀπαθῆ ψυχὴν τῷ σώματι.
6. « Τούτων δὲ τῶν ποιότητων, ἡ μὲν Σάτβα², φύσει οὔσα
 » ἀμόλυντος, λαμπρά ἐστὶ, καὶ ἀπαθῆς, καὶ συνδέει τὴν
 » ψυχὴν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ γνώσει³.
7. « Τὴν δὲ Ράγαν ἴσθι κεχραμμένην, ἡ γενναῖα τὴν ἐπιθυμίαν
 » καὶ προσπάθειαν, καὶ συνδέει τὴν ψυχὴν τοῖς ἔργοις⁴.
8. « Τὴν δὲ Γάμαν ἴσθι γινομένην ὄλην ἀνοιαν ἐκ τῆς ἀνοίας,
 » μωραίνουσας πάντα ἄνθρωπον, καὶ συνδέουσας τὴν ψυ-
 » χὴν τῇ εὐθελείᾳ, καὶ τῇ ῥαθυμίᾳ⁵, καὶ τῷ ὑπνῷ.
9. « Ἡ μὲν οὖν Σάτβα συνάπτει τὴν ψυχὴν τῇ χαρᾷ, ἡ δὲ
 » Ράγα τοῖς ἔργοις, ἡ δὲ Γάμα, καλύπτουσα τὴν γνῶσιν,
 » συνάπτει τὴν ψυχὴν τῇ εὐθελείᾳ.
10. « Καὶ Σάτβα μὲν ἐστὶν, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὴν Ράγαν καὶ
 » τὴν Γάμαν⁶, (διὸ καὶ ἐπακολουθεῖ χαρὰ καὶ γνῶσις).
 » Ράγα δὲ ἐστὶν, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὴν Σάτβαν καὶ τὴν

1. Τὴν ψυχὴν δηλ.

2. Τῆς Σάτβας ἴδια ἡ χαρὰ καὶ ἡ γνῶσις, καὶ διὰ τοῦτο εὐφραίνει τοὺς αὐτὴν ἔχοντας.

3. Δηλ. ὁ ἀπαθῆς καὶ χαίρει, καὶ ἠδύνεται, ὡς ἐμφρων.

4. Δηλ. ὀρέγεται ἀπολαῦσαι, καὶ μετὰ τὸ ἀπολαῦσαι, προσφύεται τῷ κτη-
 θέντι.

5. Τῇ ἀμελείᾳ (Πρ. Γρ.).

6. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ τὴν Σάτβαν πλείονα τῶν ἄλλων δύο, τῆς Ράγας καὶ τῆς Γάμας, τότε λέγεται κυρίως Σάτβα, καθὼ καὶ αἱ τρεῖς αὐτὰι διαθέ-
 σεις ἀπάσαι ἐμπαφύκασιν.

- » Τάμαν· (δι' ὃ καὶ ἐπακολουθεῖ ἡ ἐπιθυμία καὶ τὰ ἔργα)·
 » Τάμα δὲ, ὅταν ὑπερβαίῃ τὴν Σάτθαν καὶ τὴν Ράγαν,
 » (δι' ὃ ἐπακολουθεῖ σκότος, ἀργία, εὐήθεια καὶ ἄνοια).
11. «Ὅτε¹ δὲ ἡ γνῶσις γίνεται φῶς² ἐν ταῖς θύραις τῶν
 » πέντε αἰσθήσεων, τότε γίνωσκε αὐξανομένην τὴν Σάτθαν.
12. «Αὐξανομένης δὲ τῆς Ράγας, γίνεται ἡ πλεονεξία, ἡ φιλο-
 » πονία³, ἡ κτηματολογία⁴, ἡ ἀπληστία, καὶ ἡ ἐπιθυμία⁵.
13. «Τῆς δὲ Τάμας αὐξηθείσης, ταῦτα γίνονται· τὸ σκότος⁶,
 » ἡ ἀργία, ἡ εὐήθεια, καὶ ἡ ἄνοια.
14. «Ὅταν μὲν οὖν ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ, τῆς Σάτθας οὔσης,
 » τότε πορεύεται εἰς τόπους φωτεινοὺς τῶν θεοφρόνων
 » καὶ μακάρων.
15. «Ὅταν δὲ, τῆς Ράγας οὔσης, ἀποθάνῃ, τότε ἐνσωματοῦ-
 » ται τοῖς ἀνθρώποις⁷ οὔσης δὲ τῆς Τάμας, ὁ ἀποθα-
 » νῶν ἐνσωματοῦται ταῖς κτήνεσι⁸.
16. «Τὸν μὲν οὖν καρπὸν τῶν τῆς Σάτθας ἀγαθῶν ἔργων
 » λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνεσιν· τὸν δὲ καρπὸν τῶν τῆς Ρά-
 » γας ἔργων, ὀδύνην· τὸν δὲ καρπὸν τῶν τῆς Τάμας ἔρ-
 » γων, ἄνοιαν⁹.
17. «Ἐκ μὲν γὰρ τῆς Σάτθας, γίνεται ἡ γνῶσις, ἐκ δὲ τῆς
 » Ράγας ἡ πλεονεξία, ἐκ δὲ τῆς Τάμας ἡ ῥαθυμία, καὶ ἡ
 » εὐήθεια, καὶ ἡ ἄγνοια.

1. Ἐνταῦθα λέγει τὰ γνωρίσματα τῶν τριῶν ποιότητων ὑπερτερουσῶν.

2. Γίνεται φῶς γνώσεως τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, τουτέστιν ἡσυχία καὶ γα-
 λήνη· ὅταν γὰρ τις ἔχη τὴν Σάτθαν, τότε αἱ αἰσθήσεις γίνονται γαληνιαῖαι.

3. Ἡ συνεχὴς ἐργασία (Πρ. Γρ.).

4. Ἡ ἐναρξίς τῶν ἔργων (Πρ. Γρ.).

5. Ἡ ἐφεις (Δ. Γρ.).

6. Ἡ ἄγνοια (Δ. Γρ.).

7. Οἱ εἰσι φίλεργοι καὶ φιλόκοσμοι.

8. Ἄ εἰσιν ἄλογα καὶ ἄνοια.

9. Τίνα δ' εἰσὶ τὰ ἔργα τῆς Σάτθας καὶ Ράγας, καὶ Τάμας, ἐν τῷ ΙΗ'.
 Κεφαλαίῳ λέξει.

18. «Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες τὴν Σάτθαν, ἀνέρχονται εἰς τὸν οὐ-
 » ρανόν· οἱ δ' ἔχοντες τὴν Ράγαν, μένουσιν ἐν τῷ κό-
 » σμῳ ¹. οἱ δ' ἔχοντες τὴν χαμερπῆ διάθεσιν, τὴν Τά-
 » μαν, καταβαίνουσιν εἰς τὸν Τάρταρον ².
19. «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, ἔμφρων ὢν, βλέπῃ μὴ ἄλλον ἐνεργόν,
 » ἀλλ' ἢ τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας ³, καὶ ὅταν γινώ-
 » σκῃ τὴν ψυχὴν ἀνωτέραν τούτων τῶν ποιότητων ⁴, οὐ-
 » τος τυγχάνει τῆς οὐσίας μου.
20. «Ὁ ἄνθρωπος, νικήσας τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας ⁵, τὰς
 » συμπεφυκυίας τῷ σώματι, ἀπαλλαγείς τῶν ὀδυνῶν τῆς
 » γεννήσεως, καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τοῦ γήρατος, ἀθανά-
 » σίας τυγχάνει. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ ⁶.

21. «Τίσι δὲ σημείοις ὁ ἄνθρωπος ὑπερισχύει τῶν τριῶν τού-
 » των ποιότητων ⁷; καὶ τίς ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ; καὶ πῶς,
 » ὑπερισχύσας τούτων, διάγει ⁸; »

1. Γεννῶνται ἐν τῷ βίῳ.
 2. Γεννῶνται ἐν διαφόροις εἶδεσι ζώων, σκολήκων καὶ ὄφειων.
 3. Διότι ἡ ψυχὴ οὐδὲν ποιεῖ, ἢ ἐνεργεῖ.
 4. Τῶν διαθέσεων (Πρ. Γρ.) — Κωριστὴν τῶν ποιότητων· ἡ γὰρ ψυχὴ θεω-
 ρεῖ μόνον ἐστίν, οὐχὶ δὲ ἐνεργὸς ἢ συνεργός.
 5. Ὅταν γένηται ἀπαθὴς καὶ μηδὲν ἔργον ποιῇ.
 6. Ἀκούσας ὁ Ἀρζούνας, ὅτι ἀνώτερος γινόμενος τῶν ποιότητων ἀθανασίας
 τυγχάνει, καὶ μαθεῖν βουλόμενος τὸ σημεῖον καὶ τὴν μέθοδον τῆς κατισχύσεως
 κατ' αὐτῶν τῶν ποιότητων, ἐρωτᾷ.
 7. Ἐν τῷ Δευτέρῳ Κεφαλαίῳ ἠρώτησεν ὁ Ἀρζούνας, τί λαλεῖ ὁ θεόφρων,
 κτλ. ὁ δὲ Κρισνάς ἐδωκε τὴν ἀπόκρισιν· νῦν δὲ πάλιν ἐρωτῶντι καὶ ἐπιμέ-
 νῳ μαθεῖν, ἀποκρίνεται, λέγων τὰ σημεῖα καὶ τοὺς τρόπους, καὶ τὴν διαγω-
 γὴν τοῦ μὴ φρονούντος τὰ τοῦ σώματος.
 8. Τουτέστι τίσι σημείοις, καὶ τίσι τρόποις ὑπερισχύει.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

22. «Ὅστις οὐ μισεῖ τὰ ἐκ τῆς Σάτρας¹, οὔτε τὰ ἐκ τῆς Ρά-
 » γας², οὔτε τὰ ἐκ τῆς Τάμας³, ὅταν παρῶσιν⁴, οὔτε
 » ἀγαπᾷ ταῦτα⁵, ὅταν ἀπῶσι.
23. «Καὶ ὅστις μένων ἀδιάφορος⁶, οὐ κλονεῖται ὑπὸ τῶν ἐ-
 » νεργειῶν τῶν ποιότητων⁷, καὶ ὅστις, εἰδὼς ὡς αἱ
 » ποιότητες ἐνεργοῦσι τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας, ἀναπαύεται
 » καὶ ἀτρέμας ἔχει⁸.
24. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε τῇ χαρᾷ καὶ τῇ λύπῃ, καὶ ἐν
 » ἑαυτῷ ἀναπαύεται⁹, καὶ ὅστις ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε τῇ
 » βῶλῳ, καὶ λίθῳ, καὶ χρυσῷ¹⁰, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ μί-
 » σει, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸν κατηγορίᾳ, καὶ ἐπαίνῳ,
 » καὶ καρτερικός.
25. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε περιποιήσει καὶ περιφρονήσει,
 » καὶ ἐν τῷ φίλῳ καὶ ἐχθρῷ, καὶ ὅστις καταφρονεῖ τῶν
 » φαινομένων καὶ μὴ φαινομένων¹¹, οὗτος ὑπερισχυκῶς λέ-
 » γεται τῶν ποιότητων.
26. «Ὅστις ἐμὲ θεραπεύει τῇ συνεχεῖ λατρείᾳ, οὗτος, νικήσας
 » τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας, ἀξιοῦται τῆς θείας οὐσίας.
27. «Ἐγὼ εἰμι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς αἰωνίου ἀθανασίας,
 » καὶ τῆς αἰωνίου ἀρετῆς, καὶ τῆς μόνης χαρᾶς.

1. ἢ ἐστίν, ἢ φρόνησις.
2. Δηλ. τὸ πονεῖν, τὸ τρώγειν.
3. Δηλ. τὸ ὑπνοῦν.
4. Ἐπειδὴ οἶδεν, ὡς ἐκ φύσεως ταῦτα πάρισι.
5. Τὴν φρόνησιν, τὸν πόνον, καὶ τὴν ἀνεσιν.
6. Δηλ. θεωρητικός ἐστι.
7. Τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀνέσεως.
8. Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ στίχῳ εἶπε τὰ σημεῖα· νῦν δὲ λέγει τίς ἡ διαγωγή καὶ ἡ πράξις αὐτοῦ.
9. Ἐφ' ἑαυτοῦ μένει (Π. Γρ.) (ἀνεκδεδῆς ἐστίν).
10. Τὸ αὐτὸ, ἦτοι ἐξίσου κρίνει τὴν τε χαρὰν καὶ τὴν λύπην κτλ.
11. Τῶν ἐπιγείων καὶ οὐρανίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

1. «Τοῦτον τὸν κόσμον οἱ σοφοὶ λέγουσιν αἰώνιον δένδρον¹,
 » ἄνωθεν μὲν ἔχον τὴν ρίζαν², κάτωθεν δὲ τοὺς κλά-
 » δους³, τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ εἰσὶν αἱ Βεδαὶ⁴. Ὅστις οὖν
 » γινώσκει τοῦτο τὸ δένδρον, οὗτός ἐστιν εἰδήμων τῶν
 » Βεδῶν.
2. «Τούτου τοῦ δένδρου οἱ κλάδοι ἐντεταμένοι εἰσὶν ἄνω καὶ
 » κάτω⁵, καὶ ηὔξημένοι ὑπὸ τῶν ποιότητων⁶. τὰ δὲ
 » πρόσφατα φύλλα εἰσὶ τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν· αἱ δὲ στε-
 » ρεαὶ κάτω ρίζαι⁷ εἰσὶ τὰ ἔργα⁸ ἐν τῷ βροτείῳ κό-
 » σμῳ⁹.
3. «Τούτου μὲν οὖν τοῦ δένδρου τὸ εἶδος οὐ καταλαμβάνει-
 » ται οὕτως, ὡς ἐρρέθη, οὔτε τὸ τέλος, οὔτε ἡ ἀρχή,
 » οὔθ' ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ¹⁰. Τοῦτο δὲ τὸ στερεὸν κατὰ τὰς
 » ρίζας δένδρον, ἀφ' οὗ διατέμῃ ὁ ἄνθρωπος τῷ τῆς ἀπα-
 » θείας στερεῷ ζῆφει,

---

1. Τὸν Κόσμον ὁμοιοῖ δένδρῳ.

2. Ἦτις ἐστὶν ὁ Θεός.

3. Οἰτινές εἰσιν οἱ θεοὶ καὶ τὰ ἔμψυχα πάντα.

4. Καρποὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ δένδρου τὰ ἔργα πάντα.

5. Καθὸ οἱ μὲν θεοὶ καὶ οἱ δαίμονες ἄνω εἰσὶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν αἰθέρι· οἱ δ' ἄνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ἔμψυχα πάντα, καὶ οἱ ὑποχθόνιοι θεοὶ τε καὶ δαίμονες, κάτω ἐν γῆ καὶ ὑπὸ γῆν. Πάντα δὲ ταῦτα, οἳ τε θεοὶ καὶ οἱ δαίμονες καὶ τὰ ἔμψυχα, μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων. Λέγεται δὲ, ὡς μὲν ἡ Σάτβα ἐστὶν οἰκεία τῷ Βισνοῦ, ἡ δὲ Πάγα τῷ Βράχμα, ἡ δὲ Τάμα τῷ Σίβα.

6. Καθὼς αἱ κλάδοι τοῦ δένδρου αὐξάνουσι τῇ ἀρδείᾳ τοῦ ὕδατος.

7. Δύω ρίζας, ἡ ἄνω, ἡ ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ ἡ κάτω, ἡ ἐστὶ τὰ ἔργα.

8. Διὰ γὰρ τῶν ἔργων οἱ ἄνθρωποι δέδονται· καὶ οἱ μὲν ἔρχονται πάλιν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ καταπίπτουσιν εἰς τὸν Ἄδην.

9. Ἐν γὰρ τῷ βροτείῳ κόσμῳ εἰσὶ τὰ ἔργα.

10. Ὅτι ἔχει τὴν ρίζαν ἄνω, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀλληγορικά.

4. « Ἄναζητητέον ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ἔδος, εἰς ὃ πορευθέντες οὐκ
 » ἐπανέρχονται ἔτι· τὸ γὰρ ἔδος ἐκεῖνο, τὸ ἀρχαῖον ὄν,
 » ἐγὼ εἰμι ¹, ἐξ οὗ τὸ πᾶν τοῦτο, τὸ ἀρχαῖον καὶ ἄπειρον.
5. « Ἐκεῖνο δὲ τὸ ἄτρεπτον ἔδος ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἔμφρο-
 » νες, ἄνευ οἰήσεως ² ὄντες καὶ φρονήματος ³, καὶ νικη-
 » ται τῶν παθῶν, καὶ ἀμέτοχοι παντὸς ἔρωτος, τῇ ἀδια-
 » λείπτῳ θεογνωσίᾳ, καὶ ἀπηλλαγμένοι τῶν δύο ἐναντίων,
 » ὧν ὄνομά ἐστι Χαρὰ καὶ Λύπη.
6. « Ἐκείνην τὴν ἔδραν ὁ ἥλιος οὐ φωτίζει, οὔτε ἡ σελήνη,
 » οὔτε τὸ πῦρ ⁴, ἧς τυχόντες οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἐπανέρ-
 » χονται ἐνθάδε. Ἐκεῖνος δ' ὁ ὑψιστος δόμος ἐμός ἐστιν.
7. « Ἡ αἰεὶ ἐνοῦσα ψυχὴ ἐν πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις, ἀπόρροια ἐμὴ
 » ἐστίν· ἡ ψυχὴ δ' αὕτη μεθέλκει ⁵ καὶ τὰς αἰσθήσεις ⁶,
 » αἷ περ ἔνεισι τῷ σώματι.
8. « Ὅ,τι ἐνδύεται τὸ σῶμα, καὶ πάλιν ἐκδύεται αὐτὸ, καὶ
 » κύριόν ἐστι, καὶ ὅ,τι λαβὸν τὰς αἰσθήσεις ⁷, συμπορεύε-
 » ται ⁸, καθὼς ὁ ἀήρ τὴν ὀσμὴν ἐκ τοῦ ἄνθους, τοῦτο ἐμὴ
 » ἐστίν ἀπόρροια.
9. « Αὕτη ἡ ψυχὴ, ἐπηρειδομένη ⁹ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ὀράσει,
 » καὶ τῇ ἀφῇ, καὶ τῇ γεύσει, καὶ τῇ ὀσφρήσει, καὶ τῇ
 » καρδίᾳ ¹⁰, ἐντρυφᾷ τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

1. Ἡ ἐγὼ οἰκῶ.
 2. Ἀνωπερήφανοι ὄντες (Πρ. Γρ.).
 3. Καὶ ἀπαθεῖς (Πρ. Γρ.).
 4. Αὐτόφωτος γὰρ ἐστίν.
 5. Ἐλκεε (Πρ. Γρ.).
 6. Τοῦτέστι κατακοιμίζει τὰς αἰσθήσεις, καθὼς ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ ἐν τῇ συν-
 τελίᾳ, καὶ πάλιν ἐξεγείρει αὐτὰς μετὰ τὸν ὕπνον, καὶ μετὰ τὴν συντέλειαν.
 Πέντε αἱ αἰσθήσεις· προστιθεμένης δὲ καὶ τῆς καρδίας, γίνονται ἕξ.
 7. Δι' αἰσθήσεις εἰσι τὸ διαφανὲς καὶ λεπτὸν σῶμα.
 8. Ἀφ' ἐνὸς σώματος εἰς ἄλλο.
 9. Ἡ βοηθουμένη.
 10. Καρδία, τὸ γνωστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς.

10. «Οἱ μὲν ἄνοες οὐ θεωροῦσι ταύτην τὴν ψυχὴν, ἐκβαίνου-
 » σαν¹ καὶ ἐμβαίνουσιν τῷ σώματι, καὶ ἐντροφῶσαν τοῖς
 » ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, καὶ συνοῦσαν ταῖς αἰσθήσεσι θεω-
 » ροῦσι δὲ οἱ ὀρώντες τῷ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῷ².
11. «Οἱ μὲν οὖν καθарοὶ τὴν καρδίαν, διὰ τῆς ἐπιμελοῦς θεω-
 » ρίας θεωροῦσι ταύτην τὴν ψυχὴν, ἐνοῦσαν τῷ σώματι.
 » οἱ δὲ μὴ καθарοὶ τὴν καρδίαν, καίτοι φιλοσοφοῦντες
 » καὶ ἐρευνῶντες³, οὐ βλέπουσιν αὐτὴν, ἄφρονες⁴ ὄντες.
12. «Τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ φῶς, ὃ φωτίζει πάντα τὸν κόσμον, καὶ
 » τὸ τῆς σελήνης, καὶ τὸ τοῦ πυρὸς γίνωσκε ἐμὸν.
13. «Ἐγὼ, ἐπερείδων τὴν γῆν, πάντα τὰ ὄντα⁵ συνέχω τῇ
 » ἐμῇ δυνάμει. Ἐγὼ, γινόμενος ἡ ὑγρὰ σελήνη, πιαίνω πάν-
 » τα τὰ ἐκ τῶν φυτῶν καὶ βοτανῶν⁶.
14. «Ἐγὼ, γινόμενος τὸ ἐν τῷ στομάχῳ πῦρ⁷, καὶ εἰσδύων
 » ἐν τῷ σώματι τῶν ἐμψύχων, καὶ συνὼν τῷ διὰ τοῦ
 » στόματος καὶ κώλου⁸ πνεύματι, τὴν τετραειδῆ⁹ πέ-
 » πτω τροφήν.

1. Ἦτις ἐξέρχεται ἀφ' ἐνὸς σώματος, καὶ εἰσέρχεται εἰς ἄλλο.

2. Ἐνταῦθα λέγει, ὡς ἡ ψυχὴ δυσκατάληπτος ἐστὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ὑπὸ σοφῶν ἐνίων οὐ γινώσκειται.

3. Καίτοι τρόπους ποιούμενοι (Πρ. Γρ.).

4. Ῥάθυμοι ὄντες (Πρ. Γρ.).

5. Ἐμψυχα καὶ ἄψυχα.

6. Λέγονται ὅσα φυτὰ ξηραίνονται μετὰ τὸ δίδόναι τὸν καρπὸν, ὡς ἡ ὄρυζα, καὶ ἡ κριθή, καὶ ὁ σίτος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

7. Καὶ ἐν τῷ στομάχῳ ἐστὶ πῦρ, ὅπερ εἰσφέρει κατακαίει, καὶ εἰς πέψιν φέ-
 ρει τὰ εἰσφερόμενα.

8. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἐξέρχεσθαι τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἀφεδρῶνος, οὐ δύναται ζῆσαι τὸ ἐμψύχον.

9. Τετραειδής ἐστὶν ἡ τροφή κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς. Α'. Λέγεται τὸ βρώμα, ὅπερ συνίσταται ἐκ πεφριγμένων καὶ τρωγαλίων, οἷον κριθῶν, ἢ ὄρυζων, ἢ ἐρεθίνθων πεφριγμένων, ἢ ἄλλων τοιούτων ἀκροδρύων, οἷον ἀμυγδάλων, ἢ καρῶν. Β'. δὲ τὸ ἐξ ἄρτου ἢ ὀσπρίων ἐψημένων ἢ κρέατος ἐφθομένου ἢ ὀπτωμένου. Γ'. δὲ τὸ ὑδατῶδες ἢ γαλακτῶδες, ἢ ἐνζῶμον, ὅπερ ἐκροφᾶται. Δ'. δὲ τὸ ἐκμυζόμενον, οἷον ὄστιον, ἢ ζακχαροκάλαμος, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.

15. «Ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν¹ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων· ἐξ ἐμοῦ γί-
 » νεται ἡ μνήμη, καὶ ἡ γνῶσις, καὶ ἡ ἐξάλειψις αὐτῶν·
 » ἐγὼ γνωστός γίνομαι ἐκ τῶν Βεδῶν²· ἐγὼ εἰμι ὁ ποιη-
 » τῆς τῆς θεολογίας, καὶ ὁ εἰδήμων τῆς Βέδας.
16. «Δύω ἐστὸν τῷ ὄντι ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ φθαρτὸν καὶ τὸ
 » ἀφθαρτὸν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα λέγονται φθαρτά,
 » ἡ δὲ ψυχὴ ἀφθαρτος.
17. «Τὸ δὲ ἀνώτατον ὄν ἄλλο ἐστὶ, λεγόμενον³ Παραμάτ-
 » μα, ὃ, εἰσδύον τὸν τριττὸν κόσμον, τρέφει τὰ πάντα,
 » αἰδίδιον καὶ κύριον ὄν.
18. «Ἐξ οὗ μὲν δὴ ἐκτός εἰμι τοῦ φθαρτοῦ, καὶ ὑπεράνω τοῦ
 » ἀφθάρτου⁴, ἐκ τούτου ὑπεξουσίος εἰμι, γνωστός ἐν τῷ
 » κόσμῳ καὶ ἐν τῇ Βέδα.
19. «Ὅστις οὖν οὐκ ἄφρων ὢν, γινώσκει ἐμὲ ὑπερούσιον, ὡς
 » εἶρηται, οὗτοσι πάντα γινώσκει, καὶ πάντα τρόπον
 » θεραπεύει με.
20. «Αὕτη μὲν οὖν ἡ μυστικωτάτη ἐπιστήμη ἐρρήθη σοι ὑπ'
 » ἐμοῦ. Ταῦτα δ' εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος, συνετὸς καθέστηκε,
 » καὶ ἐργάτης τῶν ἀξίων πράττεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. «Ἡ μὲν οὖν ἀφοβία, ἡ τῆς ψυχῆς ἀνεσις, ἡ περὶ τὴν
 » θεωρίαν διαμονή, ἡ δόσις, ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν, ἡ
 » θυσία⁵, ἡ ἀνάγνωσις τῶν Βεδῶν⁶, ἡ ἀσκήσις⁷, ἡ ἰσότης,

1. Ὁ ἐνδυσόμενος (Πρ. Γρ.).

2. Διὰ τῶν Βεδῶν δηλ. γινώσκομαι.

3. Ἐν τῇ Βέδα.

4. Ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ.

5. Ἐν τῇ γενέσει τῆς σελήνης καὶ πληρώσει νόμος ἐστὶ τὸ θύειν, τὸ ρίπτειν
 ἐν τῷ πυρὶ κριθὴν, ἢ ἄρτυρον, καὶ ἄλλους καρπούς, καὶ βούτυρον.

6. Ἦτοι ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ μυστικὴ θυσία.

7. Περὶ τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ ἐπομένῳ Κεφαλαίῳ εἶρεῖ.

2. « Ἡ ἀποχὴ τοῦ φόνου¹, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀοργησία, ἡ ἐλευθε-
 » ριότης, ἡ ἀταραξία τοῦ νοῦς (ἡσυχία), ἡ ἀσυκοφαντη-
 » σία, ὁ περὶ τὰ ἔμψυχα οἶκτος, ἡ αὐτάρκεια, ἡ πραό-
 » της, ἡ αἰδώς², ἡ εὐστάθεια,
3. « Ἡ ὀξύτης, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀνοχὴ, ἡ καρτερία, ἡ ἀγνό-
 » της, ἡ εὐμένεια καὶ ἡ ἀφιλοτιμία³, ταῦτα πάντα γί-
 » νονται τῷ ἀφορῶντι εἰς τὴν εὐδαιμονίαν⁴.
4. « Ἡ δ' ὑπέκρισις, ὁ κόμπος, ἡ οἴησις, ἡ ὀργή, ἡ σκληρό-
 » της, καὶ ἡ ἄγνοια, γίνονται τῷ ἀφορῶντι εἰς τὴν κα-
 » κοδαιμονίαν⁵.
5. « Ἡ μὲν δὴ εὐδαιμονία διὰ τῆς ἀπαθείας⁶ γίνεσθαι δοκεῖ,
 » ἡ δὲ κακοδαιμονία διὰ τῆς ἐμπαθείας. Μὴ ἀθύμει, ὦ
 » Ἀρζούνα, σὺ γὰρ εἶ ἀφορῶν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.
6. « Δύω εἰσὶν αἱ φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐν τούτῳ τῷ κό-
 » σμῳ, ἡ μὲν θεία, ἡ δὲ δαιμονιώδης· καὶ ἡ μὲν θεία
 » ἐρρέθη μοι ἐκτεταμένως, τὴν δὲ δαιμονιώδη ἄκουσον
 » παρ' ἐμοῦ.
7. « Οἱ δαιμονιώδεις ἄνθρωποι οὐ γινώσκουσιν οὔτε τὴν πρᾶ-
 » ξιν τῶν καλῶν ἔργων, οὔτε τὴν ἀποχὴν τῶν κακῶν·
 » οὐ γὰρ ἔστιν ἐν αὐτοῖς, οὔτε καθαρότης, οὔτ' ἀγα-
 » θουργία, οὐδὲ μὴν ἀλήθεια.
8. « Οὗτοι λέγουσι τὸν κόσμον ἀναπόδεικτον⁷ καὶ ἀνάιτιον⁸

1. Ἡ ἀφονευσία (Πρ. Γρ.).

2. Ἡ αἰσχύνη (Πρ. Γρ.).

3. Ἡ ταπεινοφροσύνη.

4. Εὐδαιμονία ἐστὶ ταῦτα τὰ εἰκοσιᾶξ προτερήματα, ἐξ ἧς τυγχάνει τῆς ἀ-
 θανασίας.

5. Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἐκτεταμένως εἶπε περὶ τῆς εὐδαιμονίας, περὶ δὲ τῆς
 δαιμονιώδους κακοδαιμονίας συντεταμημένως, διὰ τοῦτο ἤδη ἐρεῖ καὶ περὶ αὐτῆς.

6. Διὰ τῆς ἀθανασίας (Δ. Γρ.).

7. Δηλ. οὐ θέλουσι γενέσθαι κατὰ τὰς ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας τῶν Βεδῶν.

8. Θέλουσι τὸν Κόσμον γενέσθαι ἐκ φύσεως, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἔργων· φυσικόν,
 αὐτόματον δηλ.

- » καὶ ἀπρονόητον¹, γινόμενον ἐκ συναφῆς ἀλλήλων². καὶ
 » οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἢ ὁ Ἔρως ἐστὶν αἷτιος³.
9. «Τοιούτῳ δ' ὅμως φρονήματι⁴ οἱ ἐπιβεβαιούμενοι, διε-
 » φθαρμένοι εἰσι τὸν νοῦν, καὶ ὀλιγόφρονες, καὶ κακερ-
 » γάται εἰς ἀπώλειαν τοῦ κόσμου, καὶ ἐχθροί.
10. «Ἐχόντες γὰρ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν, καὶ συνόντες ὑποκρί-
 » σει καὶ οἰήσει, καὶ κόμπῳ, ἐπωδαῖς τε καὶ γοητείαις
 » χρωῶνται ἐξ ἀνοίας εἰς κτήσιν πλοῦτου, καὶ ἀκάθαρτοί
 » εἰσι τὴν βρωῶσιν καὶ τὴν πόσιν⁵.
11. «Οὔτοι, ἀμέτρους διαλογισμοὺς διαλογιζόμενοι μέχρι τοῦ
 » θανάτου, καὶ ἐπ' ἄκρον ἐντρυφῶντες ταῖς ἐπιθυμίαις,
 » καὶ τοιαῦτα μόνα φρονοῦντες⁶,
12. «Καὶ ἐπιθυμίαις πολλαῖς, ὥσπερ βρόχοις, περιδεδεμένοι,
 » καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ πεποιθότες, πολλῶν ἀδί-
 » κως κτημάτων ὀρέγονται, εἰς τὸ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐν-
 » τρυφᾶν.
13. «Τοῦτό μοι σήμερον κτητόν ἐστι, διανοούμενοι λέγουσιν·
 » ἐκεῖνου ἀπολαύσω τοῦ καταθυμίου αὔριον· οὗτος ὁ πλοῦ-
 » τος ἔστι μοι, καὶ ἐκεῖνος πάλιν ἔσται μοι.
14. «Οὗτος ὁ ἐχθρὸς ἀνήρηταί μοι, οἱ δ' ἄλλοι ἀναιρεθήσον-
 » ται· ἐγὼ εἰμι κύριος, ἐγὼ εἰμι ἐντρυφῶν, ἐγὼ ὑπερ-
 » πλήρης⁷, ἰσχυρὸς καὶ εὐθυμος.
15. «Ἐγὼ εἰμι ὄλιος, καὶ εὐγενής· ἐγὼ θύσω⁸, δώσω⁹,

1. Ἀδιείκητον (Πρ. Γρ.).

2. Ἄρρενος δηλ. καὶ θήλεος.

3. Τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος.

4. Ταύτη δ' ἕως τῆ θεωρίας (Πρ. Γρ.).

5. Οἶνον δηλ. πίνουσι, καὶ κρέας τρώγουσιν, ἐπικουρείον δηλ. βίον βιωσί-

6. Τὰ τοῦ σώματος δηλ. φρονοῦσι, καὶ οὐδὲν περαιτέρω.

7. Ἀνευδής (Δ. Γρ.).

8. Θύσω εἰς κτήσιν φιλίας.

9. Δώσω τοῖς ἐπαινοῦσι.

- » εὐθυμήσω· τίς ἐστὶν ὁμοίός μοι; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα
 » ἀνοηταίνοντες λέγουσιν.
16. «Οὗτοι δ' ὅμως οἱ ἄφρονες καὶ ἄνοες, οἱ ταῖς πολλαῖς
 » ἐννοίαις ἐσφαλμένοι, καὶ συμπεριειλημμένοι τῇ ἀνοίᾳ,
 » ὡςπερὲι δυκτίῳ, καὶ ἐκτετηκότες ταῖς περὶ τὰς τρυφὰς
 » ἐπιθυμίαις, καταπίπτουσιν εἰς τὸν βορβορώδη Ἄδην.
17. «Καυχώμενοι γὰρ ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐπαιρόμενοι, συνόντες
 » πλούτῳ, καὶ δόξῃ, καὶ περιφανείᾳ, θύουσι θυσίας οὐχί
 » κατὰ νόμον καὶ ἀληθῶς, ἀλλ' ἀλαζονικῶς.
18. «Ἐπιστηριζόμενοι δὲ τῇ οἰήσει, καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῷ
 » κόμπῳ, καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ τῷ θυμῷ, ἐχθραίνουσι καὶ
 » ἀτιμάζουσιν¹ ἐμὲ τὸν ὄντα ἐν τοῖς αὐτῶν σώμασι, καὶ
 » ἐν τοῖς τῶν ἄλλων.
19. «Τούτους μέντοι γ' ἐγὼ τοὺς ἐχθροὺς (ἐμοῦ), καὶ σκλη-
 » ροὺς, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἐλαχίστους, καὶ κακοὺς, ρίπτω
 » αὐτίκα εἰς τὰς ἐν κόσμῳ κακοδαίμονας φύσεις².
20. «Μωροὶ γὰρ ὄντες, τυγχάνουσιν ἀλληλοδιαδόχως κακο-
 » δαιμόνων φύσεων ἐν ἐκάστη τῶν γεννήσεων· μὴ τυγ-
 » χάνοντες γὰρ ἐμοῦ, τυγχάνουσι τῆς χαμερποῦς ὁδοῦ³.
21. «Αὕτη δ' ἡ εἴσοδος τοῦ Ἄδου, ἡ τῆς ψυχῆς ἀπωλεστικὴ⁴,
 » τριττὴ ἐστίν· ἡ ἐπιθυμία, ὁ θυμὸς, καὶ ἡ πλεονεξία·
 » διὸ ἄφες ταύτην τὴν τριάδα τῶν κακῶν.
22. «Ἀπαλλαγεῖς γὰρ τῶν τριῶν τούτων εἰσόδων τοῦ Ἄδου

1. Κακῶς λέγουσι τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τῶν τὴν εὐθειαν ὁδὸν ὁδευόντων. Τοιοῦτους δηλ. ἀγαθοὺς κακῶς λέγοντες, ἐμὲ κακῶς λέγουσι.

2. Εἰς τὰ ἐν κόσμῳ ἔμψυχα, τουτέστιν εἰς λύκον, εἰς ὄφιν, εἰς σκώληκα κτλ.

3. Τῆς ἀλόγου φύσεως.

4. Τὸ τυχεῖν δηλ. ἐλαχίστης φύσεως, σκώληκος ἢ ὄφεως, ὡςπερὶ ἀπώλειά ἐστι τῆς ψυχῆς.

- » ὁ ἄνθρωπος, ἐνεργεῖ τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν¹, καὶ ἐκ
 » τούτου εὐρίσκει τὴν οὐράνιον ὁδόν².
23. «Ὅστις δ', ἀφείς τὴν ἐντολὴν τῆς Βέδας, πράττει κατὰ
 » τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, οὗτος οὐκ ἀπολαμβάνει οὔτε θεο-
 » γνωσίαν, οὔτ' ἄνεσιν, οὔτε τὴν οὐράνιον ὁδόν.
24. «Ταῦτά τοι καὶ οἱ θεολόγοι φέρουσιν εἰς μαρτυρίαν τὴν
 » Βέδαν ἐν τοῖς ἀξίοις πράττεσθαι, καὶ μὴ. Γνοὺς τοίνυν
 » τὰ παρὰ τῆς Βέδας ἐντεταλμένα, δίκαιος εἶ πράττειν
 » ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τὰ ἀξία πράττεσθαι³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Οἱ τινες καταφρονοῦντες τῆς ἐντολῆς τῆς Βέδας⁴, θύουσι
 » προθυμούμενοι, ὅποια ἡ διάθεσις τούτων; ἡ Σάτβα;
 » ἢ ἡ Ράγα; ἢ ἡ Τάμα; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Μάθε, ὅτι ἡ προθυμία τῶν ἀνθρώπων τριττὴ ἔστι, γι-
 » νομένη ἐκ φύσεως, ἡ μὲν Σατβική, ἡ δὲ Ραγική, ἡ δὲ
 » Ταμική.
3. «Ἡ μὲν οὖν προθυμία ἅπασιν ἔνεστι τοῖς ἀνθρώποις, κα-
 » τὰ τὴν δύναμιν τῶν ποιότητων⁵. ὅθεν ἐν οἷα τῶν ποιο-

1. Χρῆται δηλ. ἀρετῇ, ἡ σώζει τὴν ψυχὴν.

2. Τυχάνει τῆς ἀθανασίας. — Ἐργαζόμενος γὰρ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἔργων, καθαρὸς γίνεται τὴν ψυχὴν· καθαρὸς δὲ γενόμενος τὴν ψυχὴν, τυγχάνει θεογνωσίας· θεογνωσίας δὲ τυχὼν, τυγχάνει ἀθανασίας.

3. Ἄ δηλ. ὁ νόμος σου προσταττει.

4. Ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τῆς Βέδας (Πρ. Γρ.).

5. Καθὸ ἡ Σάτβα καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ποιότητων ἅπασιν ἔνεσι τοῖς ἀνθρώποις, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον.

» τήτων ὁ ἄνθρωπός ἐστι μᾶλλον πρόθυμος ¹, τοιοῦτος
» καὶ δὴ λέγεται ².

4. «Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες τὴν Σάτθαν, θύουσι τοῖς θεοῖς, (τοῖς
» ἔχουσι τὴν Σάτθαν)· οἱ δ' ἔχοντες τὴν Ράγαν, τοῖς περι
» τὸν θεὸν τοῦ πλούτου, καὶ τοῖς δαίμοσιν· οἱ δ' ἔχοντες
» τὴν Τάμαν, θύουσι τοῖς Πρέταις, καὶ τοῖς Ράξαις ³.

5. «Οἱ τινες δὲ ποιῶσιν ἄσκησιν δεινὴν, μὴ προσταχθεῖσαν
» ὑπὸ τῆς Βέδας, συνόντες τῇ ὑποκρίσει, καὶ οἰήσει, καὶ
» ἐπιθυμία, καὶ ἐμπαθεία, καὶ ἰσχυρογνωμοσύνη,

6. «Καὶ σκελετευόντες τὸ ὅλον σύστημα τῶν στοιχείων
» τοῦ σώματος, καὶ ἐμὲ, ὄντα ἐν τῷ σώματι, ἄφρονες
» ὄντες, τούτους γίνωσκε σκληροὺς τὴν γνώμην.

7. «Τὸ βρῶμα πᾶσι τριχῶς γίνεται ἀγαπητὸν, ὡσαύτως δὲ
» καὶ ἡ θυσία, καὶ ἡ ἄσκησις, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, ὧν τὸ
» εἶδος καθ' ἐν ἑκάστον ἀκουσον ἐξ ἐμοῦ.

8. «Τὰ βρώματα τὰ εὐχυμα, καὶ λιπαρά, καὶ στερεά ⁴, καὶ
» θυμῆρη ⁵, ἅπερ αὐξάνουσι τὴν ζῶην, καὶ τὴν φαιδρότη-
» τα, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν υἰγείαν, καὶ τὴν εὐθυ-
» μίαν, καὶ τὴν ὄρεξιν, ἐραστά εἰσι τῷ ἔχοντι τὴν Σάτθαν.

9. «Τὰ δὲ βρώματα ⁶ τὰ λίαν πικρά, καὶ λίαν ὀξέα, καὶ
» λίαν ἀλμυρά, καὶ λίαν θερμὰ, καὶ λίαν δρυμέα ⁷, καὶ
» λίαν στυφά, καὶ λίαν καυστηρά ⁸, πρόξενά ὀδύνης, καὶ

1. Ἐπιρρέπης δηλ.

2. Τουτέστιν, εἰ μὲν ἐστὶ πρόθυμος τῇ Σάτθα, λέγεται Σατθικός, εἰ δὲ τῇ Ράγα, Ραγικός· εἰ δὲ τῇ Τάμα, Ταμικός.

3. Τοῖς φαντάσμασι δηλ. εἴτε νεκρικοῖς, εἴτε δαιμονικοῖς. Πρέται καὶ Ράξαι λέγονται αἱ ψυχαί, αἵτινες μὴ τυχοῦσαι τῶν νομίμων καὶ προσηκόντων ἀγνεσμών, γίνονται φαντάσματα. Τὸ δὲ Πρέται μείζον ἐστὶ τοῦ Ράξαι.

4. Ἐνδυναμωτικά δηλ. ἅπερ διαμένει πολὺ, ὥστε πεφθῆναι.

5. Τὰ γλυκέα δηλ. καὶ νόστιμα.

6. Οἱ ἐπτὰ χυμοί.

7. Ὡς τὸ πέπερι.

8. Ὡς τὸ σίγηπι.

- » μεταμελείας, καὶ νόσου ¹, ἐραστά εἰσι τῷ ἔχοντι τὴν
 » Πάγαν.
10. «Τὸ δὲ βρῶμα τὸ ψυχρὸν ², καὶ ἄχυμον, καὶ ὀζῶδες, καὶ
 » ἔωλον ³, καὶ ἡμίβρωτον, καὶ τὸ μὴ ἐκ θυσίας ⁴, ἐρα-
 » στὸν ἐστὶ τῷ ἔχοντι τὴν Τάμαν.
11. «Ἡ δὲ θυσία θύεται κατὰ τὴν ἐντολὴν τῆς Βέδας, ὑπ' ἀν-
 » θρώπων μὴ ἐφιεμένων καρποῦ ⁵, ἀλλὰ τοῦτο μόνον δια-
 » νοουμένων, ὅτι θυτέον, αὕτη ἐστὶ θυσία Σατβική.
12. «Οἷα δὲ θυσία θύεται ἐπὶ σκοπῷ καρποῦ, καὶ δι' ἀν-
 » θρωπαρέσκεϊαν, ταύτην γίνωσκε θυσίαν Πραγικήν.
13. «Τὴν δὲ θυσίαν, τὴν γινομένην ἔξω τῆς προσταγῆς τοῦ
 » νόμου, καὶ ἄνευ κατασκευῆς βρωμάτων εἰς βρῶσιν Βραχ-
 » μάνων, καὶ ἄνευ ἐπωδῆς καὶ δωρεᾶς, καὶ εὐλαθείας,
 » ταύτην λέγουσι θυσίαν Ταμικήν.
14. «Ἡ δὲ πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Βραχμᾶνα, καὶ διδάσκαλον,
 » καὶ σοφὸν θεραπείᾳ, καὶ ἡ καθαρότης, καὶ ἡ ἰσότης,
 » καὶ ἡ σωφροσύνη, καὶ ἡ ἀποχὴ τοῦ φόνου, σωματικῆ
 » λέγεται ἄσκησις.
15. «Ὁ δὲ λόγος, ὁ μὴ ἀπειλητικὸς ⁶, καὶ ἀληθής, καὶ προσ-
 » φιλὴς ⁷, καὶ ὠφέλιμος, καὶ ἡ μελέτη τῆς Βέδας, ἄσκη-
 » σις λέγεται τῆς γλώσσης.
16. «Ἡ δὲ ἀγνότης τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ πρᾶότης, καὶ ἡ θεωρία,
 » καὶ ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν, καὶ ἡ περὶ τὴν δόσο-
 » ληψίαν ἀδολότης, ἄσκησις λέγεται τῆς ψυχῆς ⁸.

1. Καὶ λύπης, καὶ ἀσθενείας (Πρ. Γρ.).

2. Τὸ μετὰ τέσσαρας ὥρας.

3. Τὸ ἐκ τῆς παρελθούσης ἡμέρας.

4. Ἡ τὸ ἀνάξιον καὶ ἀνάρμοστον· δύο γὰρ ἐννοίας ἔχει, ἢ τὸ μὴ ὂν ἐκ θυσίας, ἢ τὸ ἀκάθαρτον, ὡς τὸ ἀπὸ θήρας.

5. Δηλ. ἀνταμοιβῆς, οὐκ ἀποβλεπόντων εἰς τι ἄλλο τέλος δηλ.

6. Ὁ πρᾶος, προσηνής.

7. Ὁ ἠδύς τῆ ἀποῆ.

8. Τοῦ νοός.

17. « Ἡ μὲν οὖν ἄσκησις, ἡ γινομένη ὑπ' ἀνθρώπων μετὰ προ-
 » θυμίας μεγάλης τριττὴ ἐστὶ καὶ ἡ μὲν γινομένη ὑπ'
 » ἀνθρώπων, μὴ ἐφιεμένων καρποῦ, (ἀλλ' εἰς ἓν μόνον,
 » τὸ ἄκρον ἐφετόν, ἀφορώντων), λέγεται Σατοϊκὴ.
18. « Ἡ δὲ πράττεται καθ' ὑπόκρισιν, τιμῆς ἕνεκεν, καὶ δόξης,
 » καὶ ἀπολαύσεως, καὶ ἀνεπίμονός ἐστι ¹ καὶ ἄστατος,
 » αὕτη λέγεται Ράγικῃ.
19. « Ἡ δὲ πράττεται ἀδιακρίτως, ἐπ' ἄλλει τῆς ψυχῆς, ἢ ἐπ'
 » ἀναιρέσει ἄλλου ², αὕτη λέγεται ἄσκησις Ταμικὴ.
20. « Ἡ δὲ προσήκουσα δόσις δίδοται ἄνευ ἀνταμοιβῆς κατὰ
 » τὸν τόπον ³, καὶ κατὰ τὸν χρόνον ⁴, καὶ κατὰ τὸν
 » ἄξιον ⁵, αὕτη κρίνεται Σατοϊκὴ.
21. « Ἡ δὲ δόσις δίδοται ἐπ' ἀνταμοιβῆ, ἢ ἐπ' ἐλπίδι μέλ-
 » λοντος ἀγαθοῦ, ἢ ἐν δυσθυμίᾳ, αὕτη λέγεται Ράγικῃ.
22. « Ἡ δὲ δόσις δίδοται ἐναγεῖ τόπῳ, ἢ ἀναξίοις ⁶, ἢ ἐν μὴ
 » προσήκοντι καιρῷ, ἢ ἄνευ περιποιήσεως ⁷, ἢ καταφρο-
 » νητικῶς ⁸, αὕτη λέγεται Ταμικὴ.
23. « Τριχῶς ἐστὶ λεγόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· Ὁμ, Τὰτ,
 » καὶ Σάτ· ἐκ δὲ τούτου ⁹ τοῦ τριττοῦ θείου λόγου ἐ-
 » ποιήθησαν κατ' ἀρχὰς (ὑπὸ τοῦ Βράχμα) οἱ Βραχμᾶνες,
 » καὶ αἱ Βέδαι, καὶ αἱ θυσίαι ¹⁰.

1. Οὐ μένει ἐπὶ πολὺν καιρὸν.

2. Πολλοὶ γὰρ ποιοῦσιν ἄσκησιν εἰς τὸ ἀνελεῖν τὸν ἐχθρόν.

3. Ἄγίοις δηλ. τόποις καὶ ἀξίοις προσκυνήσεως, ὡς ἐν Κασσῇ καὶ Πράγῃ κτλ.

4. Δηλ. κατὰ τὴν ἐκλειψιν, ἢ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τῆς σελήνης, ἢ κατὰ τὴν πανσέληνον, ἢ περὶ τὸ πρωί.

5. Βραχμᾶνα δηλ. ἡ μαθηματικόν.

6. Ὁρησταῖς καὶ γελωτοποιῖς.

7. Ἄνευ τῷ ἄψασθαι τῶν ποδῶν καὶ πλύναι αὐτοῦς, ὡς ἔθος.

8. Δηλ. μετὰ θυμοῦ.

9. Διὰ τούτου (Δ. Γρ.).

10. Ἡ παρὰ τούτου τοῦ Θεοῦ ἐποιήθησαν ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου οἱ Βραχμᾶνες, κτλ.

24. « Ὅθεν εἰπόντων τὸ Ὄμ¹ τῶν θεοφρόνων, τὰ ἔργα τῆς
 » θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκήσεως, γινόμενα
 » κατὰ τὴν ἐντολήν, αἰεὶ κατορθοῦνται ².
25. « Εἰπόντων δὲ τὸ Τὰτ ἄνευ στοχασμοῦ τοῦ καρποῦ, τὰ
 » πολυειδῆ ἔργα τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκή-
 » σεως ³ ὀρθῶς ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν ἐπιμενῶν τῆς ἀπαθείας.
26. « Ἡ δὲ λέξις Σὰτ ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑπαρξίν ⁴, καὶ εἰς
 » τὴν ἀγαθότητα, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἔργων ὁμοίως
 » λέγεται.
27. « Καὶ ἡ τῆ θυσία δὲ ἐγκαρτέρησις ⁵, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ
 » ἐπὶ Θεῷ γινόμενον ⁶ Σὰτ λέγεται.
28. « Τὸ δὲ μετὰ ῥαθυμίας θυόμενον, καὶ διδόμενον, καὶ ἐπ'
 » ἀσκήσει γινόμενον, καὶ πᾶν ἄλλο τι πραττόμενον, Ἄσατ
 » λέγεται, καὶ οὐδὲν ὄφελος ποιεῖ, οὔτε ζῶντι, οὔτ' ἀπο-
 » θανόντι.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η'.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ ⁷.

1. « Επιθυμῶ γινῶναι κατὰ μέρος τὴν σημασίαν τῆς λέξεως
 » Σαρρεάσα καὶ Τεάγγα.

1. Ἔθος γὰρ ἐστὶ καὶ πρὶν τῆς θυσίας, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν ἐκφωνεῖν τὸ Ὄμ, ταυτέστιν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ταῦτο τὸ ὄνομα δεῖ λέγειν, ὡς συντελεστικόν.

2. Εἰς ἕκθασιν ἔρχονται (Δ. Γρ.).

3. Πολυειδῶς γὰρ καὶ πολυτρόπως γίνονται αἱ θυσίαι, καὶ δόσεις καὶ ἀσκήσεις.

4. Ἐστὶ ἡ Βέδα λέγει.

5. Ἡ ἐπιμονή (Δ. Γρ.).

6. Ἀσκήσει καὶ δόσει, κτλ.

7. Πρῶτερον εἶρηκεν ὁ Κρισνάς, ὅτι ὁ ἐγκαταλείπων πάντα τὰ ἔργα, εὐθυμός ἐστι καὶ Σαννεασῆς ὀνομάζεται· ὁ δὲ ἐγκαταλείπων τὸν καρπὸν τῶν ἔργων, Τεαγγῆς ὀνομάζεται καὶ αἰεὶ εὐθυμός ἐστίν. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἐναντία πῶς ἐστίν, ἢ εἶρηκεν, ἔργα (μὴ) ποιεῖν, δηλ. καὶ ποιεῖν, διὰ τοῦτο ὁ Ἀρζούνας ἐρωτᾷ·

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Οἱ ἔμπειροι σοφοὶ τὴν μὲν ἀποχὴν τῶν ἔργων εἰς ἀπό-
 » λαυσιν ἐφετοῦ τινος λέγουσι Σαννεάσιν, τὴν δ' ἀποχὴν
 » τοῦ καρποῦ μόνου πάντων τῶν ἔργων, Τεάγγαν.
3. «Εἰσὶ μὲν δὴ τινες τῶν Κριτικῶν¹, οἳ λέγουσι τὸ ἐρ-
 » γον τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκήσεως²
 » ἄξιον ἀποχῆς³, ὡς κακόν· ἄλλοι δὲ πάλιν³ λέγουσι
 » μὴ εἶναι ἄξιον ἀποχῆς⁴.
4. «Σὺ δ' ἄκουσον τὴν ἐμὴν γνώμην⁵ περὶ αὐτῆς τῆς Τεάγγ-
 » γας, ὡς τριχῶς λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.
5. «Τὸ μὲν οὖν ἔργον τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς
 » ἀσκήσεως οὐ φευκτέον, πρακτέον δέ· ἡ γὰρ θυσία, καὶ
 » ἡ δόσις, καὶ ἡ ἀσκήσις καθαρτικά εἰσι τῆς ψυχῆς πα-
 » ρὰ τοῖς νοῦν ἔχουσι.
6. «Τὸ δ' ἀφεῖναι⁶ τὴν πρόσφυσιν τοῖς ἔργοις τούτοις, τοῖς
 » ἄξιαις πράττεσθαι, καὶ τοὺς καρποὺς, τοῦτο παρ' ἐμοῦ
 » καὶ βέβαιον, καὶ ἄριστον κρίνεται.
7. «Ὡστε ἡ ἀποχὴ τοῦ ὀρισμένου ἔργου οὐκ ἀξία ἐστὶ πράτ-
 » τεσθαι⁷, ἐπεὶ περ ἡ ἐξ ἀμελείας γινομένη ἀποχὴ τού-
 » του λέγεται Ταμική⁸.

1. Οἱ περὶ τὸν Καπίαν.
2. Ἡ ἀσκήσις, ἡ γίνεται οὐχὶ ἐπὶ ἐπιτεύξει τῆς γνώσεως. — Ἀποστροφῆς
 (Πρ. Γρ.).
3. Οἱ περὶ τὸν Μιμάνσαν.
4. Ἡ δὲ Βέδα λέγει· «ὁ ἐπιθυμῶν παιδὸς, θεῖται· ὁ ἐπιθυμῶν οὐρανοῦ, θεῖται.»
5. Εἰπὼν ὁ Κρισηῶς τὰς διαφορὰς γνώμας τῶν σοφῶν, λέγει νῦν τὴν ἐαυ-
 τοῦ γνώμην.
6. Τὸ ἀναφέρειν ταῦτα εἰς τὸν Θεόν.
7. Οὐκ ἐστὶν ἄξιον ἀφεῖναι προσευχὴν καὶ νηστείαν, αἱ εἰσι τῶν ὀρισμένων. —
 Οὐ καλῶς γίνεται (Πρ. Γρ.).
8. Ἐνταῦθα λέγει πῶς ἐστὶ τριττὴ ἡ Τεάγγα.

8. «Ὅστις δὲ λογιζόμενος τὸν πόνον ἀφήσει τὸ ἔργον, ἵνα
» μὴ πονήσῃ τὸ σῶμα, οὗτος, ποιῶν ἀποχὴν Ῥαγικὴν, οὐ
» λαμβάνει καρπὸν ἀποχῆς¹.
9. «Ὅ,τι δ' ἔργον λογιζόμενον, ὅτι πρακτέον ἐστὶ, πράττε-
» ται ὑπ' ἀνθρώπου ἀναγκαίως², ὅταν ἀφῆ τὴν πρόσ-
» φυσιν καὶ τὸν καρπὸν, τοῦτο λογίζεται ἴδιον τῆς Σάτθας.
10. «Ὁ δὲ Σατθικὴν ἔχων ἀποχὴν³ καὶ φρόνησιν, καὶ ἐκ δι-
» σταγμοῦ⁴ ἀπέχων, οὔτε ἀποστρέφεται τὸ δυσάρεστον
» ἔργον⁵, οὔτε μὴν ἠδέεται τῷ ἀρεστῷ⁶.
11. «Οὐκ ἔστι δυνατόν τῷ ἀνθρώπῳ ἀφιέναι τὰ ἔργα παν-
» τελῶς⁷. ὅστις δὲ ποιῶν ἔργα, ἀπέχει τοῦ ἐκ τῶν ἔρ-
» γων καρποῦ παντελῶς, οὗτος λέγεται ἀληθῶς Τεγγας.
12. «Ὁ τῶν ἔργων καρπὸς τριττὸς ὢν, ἀνέραστος⁸ (κακὸς),

1. Καθὸ ἠδονικὸς καὶ τρυφηλὸς οὗτος, ὁ δ' ἀνωτέρω καθὸ ἀμελής, ὡς λαμβάνει καρπὸν ἀποχῆς, ὁ ὢν ἐν θεωρίᾳ καὶ θεοφροσύνῃ.

2. Κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ νόμου, διότι οὕτως ὁ νόμος ἐπιτάττει.

3. Ὁ ἀπέχων τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων.

4. Ἐκ ψευδοῦς ἐννοίας, καὶ ματαιότητος, τὴν μὲν ἀνεσιν ἀγαπᾶν, τὸν δὲ πόνον μισεῖν.

5. Καθὼς ἐν τῷ χειμῶνι, ὅτε ψύχος ἐστὶ πολὺ περὶ τὸ πρῶτ', τὸ λούεσθαι, ὅπερ ἐστὶ δυσάρεστον. Τρεῖς γὰρ ὥραι τῆς προσευχῆς καὶ λουτροῦ παρ' Ἰνδοῖς, ὡς ἐν τῇ Βέδα διαλαμβάνεται, ἡ μὲν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἡ δὲ περὶ τὴν δύσιν.

6. Καθὼς τὸ λούεσθαι περὶ τὴν μεσημβρίαν, θέρους ὄντος, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἀρεστὸν, καὶ θυμῆρες.

7. Ὡς πρότερον εἴρηκαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε μένει ἀργός.

8. Ἀνέραστος μὲν καρπὸς λέγεται, ὅταν πορεύηται εἰς τὸν Ἄδην διὰ τὴν κακίαν, ἣν ἐπραξεν· ἐραστὸς δὲ, ὅταν πορεύηται εἰς τὸν παράδεισον διὰ τὴν ἀρετὴν· μικτὸς δὲ, τοῦτέστιν οὐτ' ἀνέραστος, οὐτ' ἐραστὸς, ὅταν μετεμψυχῶται ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὴν κακίαν καὶ ἀρετὴν, ἐμβα ἐστὶ καὶ καλὸν καὶ κακόν. Ὅτε μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ κακὰ, καὶ ἀγαθὰ ἐργάζεται, ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὸν πρόσκαιρον, ὅτε δὲ ἀγαθὰ, εἰς τὸν παράδεισον, ὅτε δὲ κακὰ, εἰς τὸν Ἄδην.

- » ἐραστός (καλός), καὶ μεμιγμένος τοῖς ἐμπαθέσι¹, γί-
 » νεται μετὰ θάνατον, οὐδέποτε δὲ τοῖς ἀπαθέσι².
13. « Πέντε αἰτίας διηρημένας γνῶθι παρ' ἐμοῦ τῆς ἐκτελέ-
 » σεως τῶν ἔργων πάντων, διαλαμβανομένας ἐν τῷ βί-
 » βλίῳ, τῷ περὶ θεογνωσίας καὶ θεολογίας³.
14. « Εἰσὶ δὲ ταῦτα τὸ σῶμα, ἡ οἴησις, ἡ πενταειδῆς αἴσθη-
 » σις⁴, ἡ πενταειδῆς πνοή⁵ (ὁ ἀήρ⁶), καὶ ἡ θέλησις.
15. « Ὅτι δὲ δίκαιον ἢ ἀδίκον ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος ἐν ἔργῳ, ἢ
 » λόγῳ, ἢ διανοίᾳ, τούτου εἰσὶν αἰτία τὰ εἰρημένα ταῦ-
 » τα πέντε.
16. « Οὕτως οὖν ἔχοντος, ὅς τις θεωρεῖ τὴν ψυχὴν μόνην ἐν-
 » εργὸν τῶν ἔργων πάντων, οὗτος, ὡς ἄνους καὶ ὡς μὴ
 » πεφωτισμένος τὴν διάνοιαν, οὐκ ὀρθῶς θεωρεῖ.
17. « Οὗ τινος δ' ἡ γνώμη ἢ ἡ φύσις ἀνυπερήφανός ἐστι, καὶ
 » οὗ τινος ἡ διάνοια οὐκ ἔστι κεχραμμένη⁷, οὗτος, εἰ καὶ
 » φθείρει τούτους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, οὔτε φθείρει, οὔτε
 » φθείρεται⁸.

1. Τοῖς Ἀτσαγγαῖς (Πρ. Γρ.), τοῖς ἐφιεμένους καρποῦ.

2. Τοῖς Σαννεασαῖς (Πρ. Γρ.), τοῖς μὴ ἐφιεμένοις καρποῦ.

3. Τοῦ Καπίλα.

4. Τουτέστιν αἱ δυνάμεις τῶν πέντε αἰσθήσεων· ἐκάστη γὰρ τῶν πέντε αἰσθήσεων εἰς θεὸς ἀπονέμεται, ταυτέστι τῇ ὀσφρήσει, τῇ δράσει, τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ἀφῇ ἢ ψαύσει.

5. Ἄνευ γὰρ τῆς πνοῆς οὐ δύναται συστῆναι τὸ σῶμα.

6. Πενταειδῆς ἐστὶν ὁ ἀήρ κατὰ τοὺς φυσικοὺς τῶν Ἰνδῶν· ἡ πνοή, ἡ πορ-
 δῆ, ὁ ἔρευγμός, ὁ περὶ τὸν στόμαχον, καὶ ὁ περὶ ὄλον τὸ σῶμα.

7. Τουτέστιν οὐκ ἐνέχεται οὔτε τοῖς καλοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς, ταῦτὸν εἰπεῖν, οὔτε ἐπὶ τοῖς καλοῖς χαίρει, οὔτε ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἄχθεται.

8. Ὅστις οὐκ ἐπαίρεται ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ὅστις οὐ προσφύεται οὔτε τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς, εἰ καὶ φθείρει τὸν κόσμον, οὗτος οὔτε φθείρει, οὔτε φθείρεται. Ἐνταῦθα πάλιν ἀναφέρει τὸν λόγον εἰς τὸν Ἀρχούαν, παρακινῶν αὐτὸν εἰς πόλεμον, ὡς ἐστὶ νενομοθετημένον. Οἶοιτο ἐλεγεν· ἐπειδὴ εἰ προσ-
 τεταγμένος ὑπὸ τοῦ νόμου πολεμεῖν, καθὼς Ἐατρῆς, εἰ καὶ θανατώσεις, οὐ δό-
 ξεις θανατοῦν, ὅταν μὴ ποιῆς τὸ τοιοῦτον ἐπὶ ὑπερηφανία καὶ πλεονεξία, ὅτε
 ἀναπέμπει ταῦτα εἰς Θεόν, γινώσκων, ὅτι πληρωτικός ἐστὶ τῆς ἀφίσσεως αὐτοῦ.

18. «Ἡ αἰτία τοῦ ἔργου τριττὴ ἐστίν· ἡ δόξα, τὸ δοξαζόμενον, καὶ ὁ δοξάζων¹. Καὶ ἡ σύστασις δὲ τοῦ ἔργου τριττὴ ἐστίν· τὸ ὄργανον, τὸ τέλος, δι' ὃ τὸ ἔργον γίνεται, καὶ ὁ ἐνεργῶν².
19. «Ἡ μὲν γνῶσις, καὶ τὸ ἔργον, καὶ ὁ ἐνεργῶν τριχῶς λέγεται, ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν ποιότητων, ἐν τῷ φυσιολογικῷ βιβλίῳ· ταῦτα δ' ἀκουσον παρ' ἐμοῦ ὡς ἔχουσι.
20. «Δι' ἧς γνώσεως ἡ ψυχὴ θεωρεῖται μία καὶ ἀδιαίρετος ἐν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις, οἷσι κατὰ μέρος, αὕτη ἡ γνῶσις θεωρεῖται Σατβική³.
21. «Ἡ δὲ γνῶσις γινώσκει ἐκάστην ψυχὴν οὐχὶ μίαν ἐν ἅπασιν τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ διηρημένας, ταύτην γίνωσκε Πραγικήν⁴.
22. «Ἡ δὲ γνῶσις γινώσκει τὴν καθόλου ψυχὴν⁵ ἐν ἐνὶ μόνῳ σώματι (ἢ ἀφομοιώματι⁶), αὕτη, ἀναπόδεικτος⁷ οὔσα, καὶ σφαλερὰ, καὶ χαμερπῆς, λέγεται γνῶσις Ταμική.

1. Ὁ σκοπὸς, τὸ σκοπούμενον καὶ ὁ σκοπῶν.—ἡ γνῶσις, τὸ γνωστὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος.— ὁ νοῦς, τὸ νοούμενον, καὶ ὁ νοῶν (Δ. Γρ.).

2. Ἡ ἐνέργεια, τὸ ἔργον καὶ ὁ ἐνεργῶν.—ἐξ οὔ, δι' οὔ, καὶ πρὸς θ (Δ. Γρ.).

3. Ὁ Βεῆσας δοξάζει τὴν ψυχὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον.

4. Ὁ δὲ Καπίλας, καὶ ὁ Γαουτάμας, καὶ ἄλλοι δοξάζουσι τοσαύτας, ὅσα καὶ σώματα· ἐπειδὴ, λέγουσιν, ἐνὸς λυπουμένου, ἢ χαίροντος, ἕτερος οὐ πάσχει τὸ αὐτό.

5. Τὴν ψυχὴν τοῦ Παντός, τὸν Θεὸν δηλ.

6. Δηλ. δοξάζει τὸ σῶμα ψυχὴν (ὡς οἱ ἄθεοι) καὶ τὸ ἀφομοίωμα Θεὸν, ὡς οἱ δεισιδαίμονες, περιωρισμένως δηλ. καὶ οὐχὶ ἀπεριορίστως. Ἐνταῦθα ἀμυδρῶς πῶς καθάπτεται τῶν τὰ ἀγάλματα δοξαζόντων θεοῦ· οἱ μὲν γὰρ δοξάζοντες τὴν εἰκόνα τῆς Καλῆς, φρονοῦσιν ὅτι αὐτὴ ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ ἀφομοιώματι θεός, καὶ οὐχὶ ἕτερος, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὁμοίως.

7. Ἄνευ ἀποδείξεως τῆς Βέδας.

23. «Ὅτι δ' ἔργον ὠρισμένον¹ ἐκτός ἐστι τῆς προσπαθείας²,
 » μὴ πραττόμενον δηλονότι ἐξ ἐφέσεως³ ἢ ἀπεχθείας
 » ὑπὸ τοῦ μὴ ἐφιεμένου τυχεῖν καρποῦ, τοῦτο λέγεται
 » ἔργον τῆς Σάτθας.
24. «Ὅτι δ' ἔργον πράττεται μετὰ πολλῆς σκληραγωγίας
 » ὑπὸ τοῦ ἐφιεμένου τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ, καὶ οἰηματίου⁴,
 » τοῦτο λέγεται ἔργον τῆς Πάγας.
25. «Ὅτι δ' ἔργον βάλλεται εἰς πράξιν ἐξ ἀνοίας, ἄνευ τοῦ
 » θεωρῆσαι τὸ ἀποτέλεσμα⁵, καὶ τὴν δαπάνην⁶, καὶ τὴν
 » βλάβην τῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν⁷, ἐκεῖνο
 » τὸ ἔργον λέγεται ἴδιον τῆς Τάμας.
26. «Ὁ δὲ μὴ προσπαθῆς⁸ τινι, καὶ ὁ ἀνυπέροπτος, καὶ ὁ
 » συνὼν τῇ καρτερίᾳ καὶ ἀνδρίᾳ, καὶ ὁ ἀμετάβλητος
 » ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ ἀποτυχίᾳ⁹, οὗτος λέγεται ἐνερο-
 » γός¹⁰ τῆς Σάτθας.
27. «Ὁ δὲ ἐμπαθῆς¹¹, καὶ ὁ ἐφιέμενος τυχεῖν καρποῦ τῶν
 » ἔργων, καὶ ὁ πλεονέκτης¹², καὶ ὁ φονικὸς¹³, καὶ ὁ δω-

1. Καθὼς τὸ εὐχεσθαι, τὸ λούεσθαι, τὸ θύειν, τὸ ἐλεεῖν κτλ.

2. Τῆς προσφύσεως (Πρ. Γρ.).

3. Δι' ἀπόλασιν παιδός, ἢ πλούτου, ἢ διὰ δυστυχίαν καὶ θάνατον ἐχθροῦ.

4. Οἴεται, ὅτι οὐδεὶς ἕτερος ὁμοίος ἐστὶν αὐτῷ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γενομιμένων.

5. ἢ καλὸν εἶναι ἢ κακόν.

6. Πόσα δαπανήσει ἢ καταναλώσει.

7. Εἴ ἐστι δυνατός πράξει, ἢ μὴ.

8. Προσπεφυκώς τινι (Δ. Γρ.).

9. Τουτέστιν ἐφ' οἰωδήποτε ἔργῳ ὁ αὐτός, εἴτε ἐγένετο κατὰ τὴν ἐφασιν αὐτοῦ, εἴτε οὐκ ἐγένετο· οὔτε χαίρει ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, οὔτε λυπεῖται ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ, ἐπὶ τῷ καλῶς γεγονότι, ἢ μὴ.

10. Ἐργάτης (Πρ. Γρ.).

11. Ὁ φιλότεκνος καὶ φιλόπλουτος.

12. Ὁ ἐραστής τῶν ἄλλοτρίων.

13. Ὁ ἐναγής, ὁ ζωοκτόνος (Δ. Γρ.).

- » ρολήπτης¹, καὶ ὁ συνὼν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ λύπῃ²,
 » λέγεται ἐνεργὸς τῆς Ράγας.
28. «Ὁ δ' ἄφροντις³, καὶ ἀδιάκριτος, καὶ ἐπηρμένος, καὶ
 » σκληρὸς⁴, καὶ ὑπουλος, καὶ καταφρονητῆς, καὶ ῥά-
 » θυμος, καὶ μελαγχολικὸς, καὶ βραδὺς τοῖς ἔργοις, λέ-
 » γεται ἐργάτης τῆς Τάμας.
29. «Ἄκουσον δὲ τριχῶς, ὅτι τριττόν ἐστι τὸ εἶδος τῆς τοῦ
 » νοῦς γνώσεως καὶ ἐξεως⁵, κατὰ τὰς ποιότητας, ῥη-
 » θησόμενον ἐν τοῖς ἐξῆς ἀνελλιπῶς καθ' ἐν ἕκαστον.
30. «Ἡ μὲν οὖν γνῶσις γινώσκει τὴν τοῦ νόμου ἐξακολούθη-
 » σιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀνόμου ἔκκλησιν⁶, καὶ τί ἄξιον
 » πράττεσθαι καὶ μὴ, καὶ τὸν φόβον⁷, καὶ τὴν ἀφο-
 » βίαν, καὶ τὴν ἐμπάθειαν⁸ καὶ τὴν ἀπάθειαν, αὕτη ἐστὶ
 » γνῶσις Σατβική.
34. «Δι' ἧς δὲ γνώσεως ὁ ἄνθρωπος γινώσκει τὸ νόμιμον καὶ
 » τὸ ἄνομον, καὶ τὸ πρακτέον καὶ μὴ, οὐχ ὡς ἔχουσιν,
 » ἀλλ' ἑτεροίως, αὕτη ἐστὶ γνῶσις Ραγική.
32. «Ἡ δὲ γνῶσις τὸ ἄνομον κρίνει νόμιμον, καὶ τὰ πάντα
 » ἐννοεῖ ἀντεστραμμένως, περικεκαλυμμένα τῷ σκότει,
 » αὕτη ἐστὶ γνῶσις Ταμική.
33. «Δι' ἧς δὲ θεόφρονος ἐξεως⁹ κρατεῖ ὁ ἄνθρωπος τῆς καρ-

1. Ἡ ἀσελγῆς.

2. Ὁ χαίρων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, καὶ λυπούμενος ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ.

3. Ἀπρονόητος (Δ. Γρ.).

4. Ἀπηνῆς (Δ. Γρ.).

5. Καὶ τῆς καρτερίας (Πρ. Γρ.).

6. Δηλ. γινώσκει τί ἐστὶ τὸ ἐν, καὶ τί τὸ ἄλλο.

7. Φόβος ἔταν πράττει τὰ ἄνομα, ἀφοβία δὲ τὸ πράττειν τὰ τοῦ νόμου.

8. Πόθεν γίνεται ἡ ἐμπάθεια, ὁ δεσμὸς τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος, καὶ πόθεν ἡ ἀπάθεια, ἡ λύσις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος.

9. Ἡ καρτερίας.

- « δίας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῆς πνοῆς ¹ καὶ τῶν αἰσθη-
 » σεων, αὕτη ἐστὶ καρτερία ² Σαττικῆ.
 34. « Δι' ἧς δὲ καρτερίας ³ ὁ ἄνθρωπος κρατεῖ ⁴ τὸν νόμον
 » καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ ἐκ ταύτης τῆς
 » ἀφορμῆς γίνεται ἐραστὴς τοῦ καρποῦ, αὕτη ἐστὶ καρ-
 » τερία Πραγική.
 35. « Δι' ἧς δὲ ἕξεως ⁵ ὁ ἀπρονόητος ⁶ ἄνθρωπος οὐκ ἀφίη-
 » σιν οὔτε τὸν ὕπνον, οὔτε τὸν φόβον, οὔτε τὴν λύπην,
 » οὔτε τὴν μεταμέλειαν, οὔτε τὸν κόμπον, αὕτη ἐστὶν
 » ἕξις Ταμική.
 36. « Νῦν δ' ἀκουσον μου, ὅτι καὶ ἡ χαρὰ τρίτη ἐστίν. Ἐν
 » ἡ χαρᾷ ἡδεταὶ ὁ ἄνθρωπος μετὰ πολλὴν γύμνασιν καὶ
 » μόχθον, καὶ τῆς λύπης παύεται.
 37. « Καὶ ἡ χαρὰ ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ πικρά ἐστίν, ὥσπερ φάρ-
 » μακον, ἐν δὲ τῷ τέλει ὁμοία τῇ ἀμβροσίᾳ, αὕτη λέ-
 » γεται Σαττικῆ, γινομένη ἐκ τῆς λαμπρᾶς θεοφροσύνης.
 38. « Ἡ δὲ χαρὰ ἐκ τῆς συζεύξεως τῶν αἰσθητῶν καὶ τῶν αἰ-
 » σθησεων γίνεται ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ ὁμοία τῇ ἀμβροσίᾳ, ἐν
 » δὲ τῷ τέλει φαρκερά ⁷, αὕτη λέγεται Πραγική.

1. Καὶ τοῦτο γὰρ μία ἐγκράτεια λογίζεται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ἀσκηταῖς, τὸ ἐπέχειν τὸν ἄερα καὶ μὴ εἰσπνέειν, μὴδ' ἀναπνέειν συνεχῶς.

2. Ἡ ἕξις.

3. Ἡ καρτερία ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἀντὶ ἀνάγκης. Τρία ἀναγκαῖα παρὰ τῇ Βέδα τοῖς ἐν κόσμῳ ἢ τήρησις τῶν τοῦ νόμου (τὸ εὐχεσθαι δηλ. καὶ τὸ ἐλεεῖν) ἢ κτηματολογία (τὸ ἐργάζεσθαι δηλ. ἵνα κτήσῃται τὰ πρὸς ζωάρκειαν), καὶ ἡ χρῆσις τῆς σωματικῆς ἡδονῆς.

4. Φυλάττει δηλ. τὸν νόμον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν πλοῦτον, ἵν' ἀπολαύσει καρποῦ· φυλάττει τὸν νόμον, νηστεύει δηλ. καὶ προσεύχεται ἵν' ἀπολαύσῃ τοῦ οὐρανοῦ· ἐπιθυμεῖ ὥστε ἀπολαῦσαι υἱοῦ ἢ καὶ ἄλλων ἐφειτῶν, φυλάττει τὸν πλοῦτον, ὥστε μεταδουῖναι τοῖς ἑαυτοῦ υἱαῖς, ἢ νικῆσαι τοὺς ἐχθρούς.

5. Καρτερίας (Πρ. Γρ.).

6. Ἀστόχαστος (Πρ. Γρ.).

7. Ὡς φάρμακον.

39. «Οἷα δὲ χαρὰ καὶ πρότερον καὶ ὕστερον πρόξενός ἐστιν
 » ἀνοίας τῇ ψυχῇ, συνισταμένη ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ῥα-
 » θυμίας, καὶ ἀμεριμνίας, ἡ τοιαύτη λέγεται Ταμική.
 40. «Οὐκ ἂν εἶη ἐν γῆ, ἢ ἐν οὐρανῷ¹, ἢ ἐν θεοῖς ἔμψυχόν
 » τι ἢ ἄψυχον, ὃ ἀπῆλλακται τῶν τριῶν τούτων ποιο-
 » τήτων, τῶν ἐκ τῆς ὕλης² γεννηθειῶν.
 41. «Τὰ ἔργα τῶν Βραχμάνων, καὶ Ξατρῶν, καὶ Βαίσσων,
 » καὶ Σούδρων³ διηρημένα εἰσι κατὰ τὰς ἰδίας⁴ αὐτῶν
 » ποιότητας⁵.
 42. «Καὶ ἡ μὲν ἀνεσις τῆς ψυχῆς, ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν,
 » ἡ ἀσκησις, ἡ ἀγνότης, ἡ ἀνοχή, ἡ ἰσότης, ἡ μάθησις,
 » ἡ θεογνωσία καὶ ἡ ὀρθοδοξία, ταῦτα πέφυκεν ἔργον
 » ἴδιον τοῦ Βραχμᾶνος.
 43. «Τὸ δὲ γενναῖον, τὸ θαρρᾶλέον, τὸ καρτερικόν, τὸ ἐπι-
 » δέξιον, τὸ μὴ φεύγειν ἐκ τοῦ πολέμου, τὸ δωρεῖσθαι,
 » καὶ τὸ δεσπόζειν, ἴδια πέφυκε τοῦ Ξατρῆ.
 44. «Τὸ δὲ γεωργεῖν, τὸ βουκολεῖν, καὶ τὸ ληψοδοτεῖν, ἴδια

1. Δηλ. πάντα τὰ ὄντα μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων τῆς ὕλης· καθότι ἡ ψυχὴ, ἀπαλλαγείσα τῶν τριῶν ποιότητων, καὶ κησαμένη τὴν ἀπάθειαν, ἐνοῦται τῷ Θεῷ· ὥστε δῆλον ἐκ τούτων, ὡς καὶ οἱ θεοὶ ὕλικοὶ πως εἰσι καὶ ἔμπαθεῖς· οὐ γὰρ ἂν ἔχαιρον, οὐδ' ἐλυπῶντο, οὐδ' ἠρίζοντο, οὐδὲ ταῖς θυσίαις ἐφηδύνοντο· εἰ δὲ ταῦτα, ἄρα καὶ αὐτοὶ ἔμπαθεῖς πεφύκασι.

2. Τῆς πρώτης καὶ ἀρχαίας ὕλης.

3. Ἴνα μὴ εἴπη τις, ὅτε πάντα μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων, πῶς ἂν γένοιτο μάζα; διὰ τοῦτο λέγει τὰ ἐξῆς μέχρι τέλους, ὅτι ἐκάστη φυλὴ, ποιῶσα τὰ ἑρι-
 σμένα ἰδίως, καὶ ἐκ τούτου εὐάρετος γινομένη τῷ Θεῷ, καὶ σεβομένη αὐτὸν, τυγ-
 χάνει ἀθανασίας τῇ ἐκείνου χάριτι, καὶ τοῦτο ἐστὶ κυρίως ἡ ὑπόθεσις τῆς Γιτᾶς.

4. Κατὰ τὰς συμφύτους αὐτῶν ποιότητας.

5. Ὁ μὲν γὰρ Βραχμᾶν ἔχει μόνον τὴν Σάτθαν· ὁ δὲ Ξατρῆς ἔχει ὀλίγον ἐκ τῆς Σάτθας καὶ τὸ ὅλον τῆς Ράγας· ὁ δὲ Βαίσσας ἔχει ὀλίγον μὲν τῆς Τά-
 μας, τὸ πλεόν δὲ τῆς Ράγας· ὁ δὲ Σούδρας ἔχει ὀλίγον τῆς Ράγας, καὶ τὸ
 ὅλον τῆς Τάμας. Ὅτε δ' ἔχουσι τοῦναντίον, ὁ μὲν Σούδρας δηλ. ἔχει τὴν Σάτ-
 θαν, ὁ δὲ Βραχμᾶν τὴν Τάμαν, τότε ὁ μὲν Σούδρας λογίζεται Βραχμᾶν, ὁ
 δὲ Βραχμᾶν Σούδρας. Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ γεννήσει, ὁ μὲν τοιοῦτος Βραχμᾶν
 γεννᾶται Σούδρας, ὁ δὲ τοιοῦτος Σούδρας γεννᾶται Βραχμᾶν.

- α πέφυκε τοῦ Βαίτσα· τὸ δὲ δουλεύειν ἴδιον τοῦ Σούδρα¹.
45. «Ὁ δ' ἄνθρωπος, τῷ οἰκειῷ ἔργῳ ἐμμένων ἀπολαμβάνει
» θεογνωσίαν. Ὃν δὲ τρόπον ἀπολαμβάνει θεογνωσίαν ὁ
» τῷ οἰκειῷ ἔργῳ ἐμμένων, ἀκουσον παρ' ἐμοῦ.
46. «Ἐξ οὗ ἡ γένεσις τῶν ὄντων, καὶ δι' οὗ τὸ Πᾶν τοῦτο
» συνέχεται, τούτῳ τῷ Θεῷ ὁ ἄνθρωπος εὐαρεστῶν² διὰ
» τοῦ οἰκειοῦ ἔργου, ἀπολαμβάνει θεογνωσίαν.
47. «Ὁ γὰρ ἴδιος νόμος, εἰ καὶ ἐλάττων³ δοκεῖ, καλλίων τοῦ
» ἄλλοτρίου ἐστὶ, τοῦ φαινομένου κρείττονος⁴· ποιῶν γὰρ
» τὸ ἐκ τῆς εἰμαρμένης ὠρισμένον ἔργον, οὐχ ἁμαρτάνει
» ὁ ἄνθρωπος.
48. «Οὐχουν ἐγκαταλειπτέον τὸ ἐξ εἰμαρμένης ὠρισμένον ἔρ-
» γον, εἰ καὶ κακόν ἐστίν· ἅπαντα γὰρ τὰ ἔργα περι-
» κεικλυμένα ἐστὶ τῷ κακῷ, καθὼς τὸ πῦρ τῷ καπνῷ⁵.
49. «Ὁ μὴ προσέχων μηδέσι τὸν νοῦν⁶, καὶ ὁ ὦν ἄνευ φρονή-
» ματος⁷, καὶ ὁ ἀπῆλλαγμένος τῆς ἐφέσεως⁸, ἀπολαμ-

1. Ὁ Βραχμᾶν τῷ ἑαυτοῦ ἔργῳ, καὶ ὁ Ξατρῆς, καὶ ὁ Βαίτσα, καὶ ὁ Σούδρας τοῖς ἑαυτῶν ἔργοις ὁμοίως· καθότι καὶ ὁ Σούδρας ἀρετὴν ποιεῖ, ὅτε πιστῶς δουλεύει, καὶ ἐν τῇ ἀναγεννήσει δοξάζεται.

2. Λατρεύων (Πρ. Γρ.).

3. Καὶ τούτο εἰς τὸν Ἀρζούναν ἀναφέρεται· οἰοεὶ ἔλεγεν· εἰ καὶ ὁ νόμος σου κακὸς δοκεῖ, διότι ἐπιτάττει σοι, ὡς Ξατρῆ, τὸ χύειν αἵματα, ἀλλὰ καλλίων ἐστὶ τοῦ τῶν Βραχμᾶνων· τοῖς μὲν γὰρ Βραχμᾶσιν ἐπιτάττει τὸ εὐχέσθαι, τοῖς δὲ Ξατραῖς τὸ πολεμεῖν. Καλῶς τοιγαροῦν παιήσεις, εἰ τοῖς τοῦ ἰδίου νόμου ἐξακολουθήσεις.

4. Ἄγαθοῦ (Πρ. Γρ.).

5. Καὶ ὁ καπνὸς γὰρ σύμφυτός ἐστι τῷ πυρὶ· οἰοεὶ ἔλεγε· καὶ τὸ ἔργον τοῦ Βραχμᾶνος κακόν ἐστι. Κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα κακά εἰσι πάντα τὰ ἔργα, ὡς συνδέοντα τὴν ψυχὴν τῷ σώματι. Καὶ ἔργα γὰρ καλὰ ποιήσας, καὶ οὐρανοῦ ἀπολαύσας, πάλιν ἐπὶ γῆς κάτεισι, καὶ μετασσωματοῦται.

6. Ἐνταῦθα, ἵνα μὴ εἶπη τις, ὅτε κακὸν σύνεστι παντὶ ἔργῳ γινομένῳ, πῶς ἂν ἀγαθὸν ἐξ αὐτοῦ γένοιτο, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει τὸ ἐξῆς· ὅτι ἀγαθὸν ἐξ ἔργου γίνεται, ὅτε οὐκ ἀποβλέπει εἰς καρπὸν.

7. Ὁ νικητὴς ἑαυτοῦ (Πρ. Γρ.).

8. Ὅστις οὐδενὸς ἐφίεται.

- » βάνει τῇ ἀποχῇ ταύτῃ τὴν ἀπράγμονα καὶ ὑψηλὴν θεο-
 » γνωσίαν.
50. « Ἄκουσον δ' ἐμοῦ ἐν περιλήψει, ὅπως ὁ ἄνθρωπος κτη-
 » σάμενος τὴν θεογνωσίαν ἀπολαμβάνει τὸν Θεόν, καὶ
 » ὅποια ἐστὶν ἡ βεβαία στάσις τῆς θεογνωσίας ¹.
51. « Ἐνωθεὶς τῇ Σαττικῇ γνώσει ², καὶ τῇ καρτερίᾳ ³, καὶ
 » κρατήσας ταύτης τῆς γνώσεως ⁴, καὶ ἀφείς τὰ ὑπὸ
 » τὴν αἴσθησιν, καὶ ἀποβαλὼν τὴν ἔφεισιν καὶ τὸ μῖσος ⁵,
52. « Καὶ ἐν μοναξίᾳ ζῶν, καὶ ὀλίγα ἐσθίων, καὶ νικῶν τὸν
 » λόγον καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ προσέχων
 » τῇ θεογνωσίᾳ ⁶ αἰεὶ, καὶ ἀπαθῆς ὢν,
53. « Καὶ ἀφείς τὴν οἴησιν καὶ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην, καὶ τὸν
 » τύφον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν πλεο-
 » ξίαν, καὶ ἀφίλαυτος ὢν, καὶ ἤρεμος, ἀξιούται τῆς ὀ-
 » μοιώσεως τοῦ Θεοῦ ⁷.
54. « Γενόμενος δὲ θεῖος, καὶ τῇ ψυχῇ χαίρων, οὔτε λυπεῖται
 » (ἐπὶ τῷ ἀπολωλότι κακῷ), οὔτε ἐφίεται (τοῦ ἐλπίζο-
 » μένου ἀγαθοῦ)· ὁ αὐτὸς δὲ ὢν ἐν πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις ⁸,
 » τὴν πρὸς ἐμὲ κέκτηται ὀρθὴν λατρείαν ⁹.
-
1. Ὅπως μένει βεβαία ἡ θεογνωσία.
2. Πρῶτον εἶπεν, ὅτι τριττὴ ἐστὶν ἡ γνώσις, Σαττικῇ, Ραγικῇ, καὶ Τα-
 μικῇ· νῦν δὲ λέγει, ὅτι τῇ Σαττικῇ γνώσει ἐνωθεὶς, κτλ.
3. Ἡ καρτερία τριττὴ ἐρρήθη· Σαττικῇ, Ραγικῇ, καὶ Ταμικῇ· νῦν δὲ λέ-
 γει, ὅτι ἐνωθεὶς τῇ Σαττικῇ καρτερίᾳ, κτλ.
4. Τῆς Σαττικῆς γνώσεως, ἵνα μὴν ἀκίνητος καὶ μηδὲν ἄλλο φρονῇ.
5. Ἄπερ γίνονται ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.
6. Τῇ θεωρίᾳ (Πρ. Γρ.).
7. Ἄξιός ἐστι τότε φρονεῖν (λέγειν) ὡς ἐγὼ εἰμι Θεός.
8. Ἐν τε φίλοις, καὶ ἐχθροῖς, καὶ ἀλόγοις ζώοις.
9. Ὑψηλὴ καὶ ἀρίστη λατρεία ἐστὶ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ φείδασθαι τῶν ἐμφύ-
 χων, καθὼς ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἀπόρροιά ἐστὶ Θεοῦ.

55. «Καὶ γὰρ δι' αὐτῆς γινώσκει ἐμὲ, ὅσος¹ καὶ οἶός² εἶμι
 » τῆ οὐσίᾳ· ἐκ δὲ τούτου γινώσκων ἐμὲ κατὰ τὴν οὐσίαν,
 » τυγχάνει ἐμοῦ.
56. «Ὁ δὲ ποιῶν πάντα τὰ ἔργα αἰεὶ, καὶ εἰς ἐμὲ ταῦτα ἀνα-
 » φέρων, ἀπολαμβάνει, τῆ ἐμῆ χάριτι, τὴν αἰώνιον καὶ
 » ἀναλλοίωτον θείαν ἔδραν.
57. «Ὅθεν ἀναφέρων ἐκ καρδίας πάντα τὰ ἔργα³ εἰς ἐμὲ, καὶ
 » εἰς ἐμὲ ἀφορῶν, ἔσο αἰεὶ διανοούμενος ἐμὲ, διὰ τῆς ἐπι-
 » μόνου θεωρίας.
58. «Διανοούμενος γὰρ ἐμὲ, ἀπάντων τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν
 » τῆ ἐμῆ χάριτι ἀπαλλαγῆση. Ἄλλ' ἐὰν μὴ ἀκούσης ὧν
 » εἶπον, ἐξ οἰήσεως, ἀπολεσθήση.
59. «Εἰ δ' ἐρειδόμενος τῷ σαιτουῦ φρονήματι, οὐ θέλεις πο-
 » λεμεῖν, αὕτη ἡ γνώμη ἐσφαλμένη ἐστὶ, καὶ ἡ σαιτουῦ
 » φύσις συζεύζει σε τούτῳ⁴.
60. «Ὅ,τι γὰρ ποιεῖν οὐκ ἐθέλεις ἐξ ἀνοίας, τοῦτο καὶ μὴ
 » θέλων ποιήσεις⁵, δεδεμένος τῷ ἐκ φύσεως σαιτουῦ ἔργῳ.
61. «Ὁ Θεὸς ἴσταται⁶ ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων τῶν ὄντων, καὶ
 » κινεῖ αὐτὰ ὡς δι' ὀργάνου τῆ ὕλη, ἧ συνέχονται⁷.

1. Ἀπερίγραπτος, ἀπερίοριστος.

2. Ὅλος ἀλήθεια, νοῦς καὶ χαρὰ. Ἀληθῶς λέγει· διότι ἡ ποσότης καὶ ἡ ποιό-
 της τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἀτρεπτος καὶ ἀληθής.

3. Τριχῶς θεωροῦνται τὰ ἔργα· ἐκ συνηθείας, οἷον τὸ καθ' ἐκάστην εὐχέσθαι
 καὶ λούεσθαι· ἐκ συμβεβηκότος, οἷον τὸ εὐχέσθαι καὶ λούεσθαι, καὶ νηστεύειν,
 ὡς ἐπὶ τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ τὰ ἐξ ἀγνοίας· οἷον τὰ
 εὐχέσθαι καὶ λούεσθαι καὶ νηστεύειν εἰς κάθαρσιν, ὅτε ἀμαρτάνει.

4. Καθὸ φύσις τοῦ Ξατρῆ ἐστὶ τὸ πολεμεῖν.

5. Οἷονεῖ ἔλεγεν, ὡς καὶ μὴ θέλων πολεμήσεις, ὅτε συγκροτηθήσεται ὁ πό-
 λεμος, καθὸ ἡ φύσις σου διεγειρεῖ σε εἰς τοῦτο διὰ τῆς Πραγικῆς ποιότητος.

6. Ἄλλ' ὁ Θεὸς, ἰστάμενος ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰς λήθην σε φέρει, ὧν οἶει,
 καὶ ὀργανίζει σε διὰ τῆς φύσεως, καθὼς ὁ τεχνίτης ὀργανίζει τὰ ἐν σχήματι
 ζῶων κατασκευασθέντα ἐπὶ παιδιᾶ, ἅπερ κινουῦνται καὶ μὴ θέλοντα.

7. Καὶ διὰ τῆς φύσεως αὐτὰ ὀργανίζει (Πρ. Γρ.).

62. «Εἶκε οὖν παντὶ τρόπῳ¹ ἐκείνῳ τῷ Θεῷ², καὶ δι' ἐκεί-
 » νου τῆς χάριτος εὐρήσεις τὴν ὑπερτάτην ἄνεσιν³ καὶ
 » αἰώνιον χώραν.
63. «Αὕτη ἡ θεία γνώσις, ἡ τῶν μυστικῶν μυστικωτέρα ἐρ-
 » ρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ· ἐρευνήσας δὲ ταύτην ἀκριβῶς, ὡς
 » ἀγαπᾶς, οὕτω ποιήσον.
64. «Ἄκουσόν μου αὖ πάλιν τὸν ὑπέρτατον τοῦτον λόγον, καὶ
 » μυστικώτατον πάντων· ἐπειδὴ γὰρ σφόδρα ἀγαπητός
 » μοι εἶ, διὰ τοῦτο ἐρῶ σοι τὸ συμφέρον.
65. «Ἐμέ διανοοῦ· ἐμοὶ λάτρευε· ἐμοὶ θύε· ἐμέ προσκύνει,
 » καὶ πρὸς ἐμέ ἐλεύσῃ. Ἀλήθειαν ὑπισχνοῦμαί σοι⁴, σὺ
 » γὰρ εἶ ὁ ἀγαπητός μοι.
66. Ἄφεις⁵ πάντα τὰ ἐν τῷ νόμῳ⁶, ἐλθέ πρὸς ἐμέ, τὸ μό-
 » νον καταφύγιον. Μὴ λυποῦ⁷· ἐγὼ γὰρ ἀπαλλάξω σε
 » πάντων τῶν ἀμπλακημάτων.
67. «Ταῦτα δ' ἄπερ εἶπον⁸, οὐκ ἔστι σοι λεκτέον οὐδέποτε,
 » οὔτε τῷ παρανόμῳ⁹, οὔτε τῷ ἀσεβεῖ¹⁰, οὔτε τῷ πα-
 » ρηκῶ¹¹, οὔτε τῷ καταφρονοῦντί μου.

1. Ἐξ ἄπαντος (Δ. Γρ.).

2. Τευτέστι ποίει πάντα κατὰ τὴν θέλησιν καὶ προσταγὴν ἐκείνου. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω δύο στίχοις εἶπεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑποκείμενός ἐστι τῇ ὕλῃ, ἢ ἐνεργεῖ πάντα, κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα, ἢ τῇ φύσει, κατ' ἄλλους, ἢ τοῖς ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει ἔργοις, κατὰ τὸν Μιμάνσαν. Νῦν δὲ λέγει τὸ ἑαυτοῦ δόγμα.

3. Ἀνάπαυσιν (Δ. Γρ.).

4. Ἀλήθειαν ὁμνύω σοι, δηλ. μὴ ἔχει ἀμφιβολίαν τινά.

5. Ἐνταῦθα λέγει περὶ τῆς θεωρίας.

6. Πάντας τοὺς νόμους (Πρ. Γρ.).

7. Οἰόμενος, ὅτι ἀμαρτήσῃς, ἀφίεις τὴν εἰς τοὺς νόμους εὐπειθειαν.

8. Συμβουλευσας τῷ Ἀρζούνα τὴν θεογνωσίαν, νοουθετεῖ ἤδη τίνι λεκτέον αὐτὴν, καὶ τίνι μὴ.

9. Τῷ μὴ ἐγκρατευσμένῳ (Πρ. Γρ.).

10. Τῷ μὴ λατρεύοντι (Πρ. Γρ.).

11. Τῷ μὴ φιλοφρονοῦντι (Πρ. Γρ.).

68. «Ὅστις δ' ἀνακαλύπτει¹ τὸ λίαν τοῦτο μυστικὸν (τὴν
 » Γιτάν) τῷ ἔμοι λατρεύοντι, οὗτος, ποιῶν τὴν ἐξαίρετον
 » πρὸς ἐμὲ λατρείαν, ἀναμφιβόλως εὕρισκει ἐμέ.
 69. «Τούτου γὰρ οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἀνθρώποις οὐτ' ἔστιν, οὐτ'
 » ἔσεται εὐαρεστότερός μοι, οὐδ' ἐπὶ γῆς ἐρασιμώτερός μοι.
 70. «Ὅστις μὲν οὖν ταύτην τὴν νόμιμον συνομιλίαν ἀμφοῖν
 » ἡμῶν ἀναγινώσκει, ἐγὼ θύομαι ὑπ' ἐκείνου τῇ νοερᾷ
 » θυσίᾳ². Οὕτως ἐγὼ κρίνω.
 71. «Ἄλλὰ καὶ ὅστις ἀκούει ταῦτα³ προθύμως τε καὶ φιλο-
 » φρόνως, καὶ οὗτος, ἀπαλλαγείς τῶν ἀμπλακημάτων ἀπο-
 » λαμβάνει τὸν εὐδαίμονα κόσμον τῶν Μακάρων.
 72. «Τί δαί⁴; ἠκούσθησάν σοι ταῦτα, ἃ εἶρηκα, τῷ νοί, ἢ
 » οὐχί; ὄχητο ἢ ἐξ ἄγνοίας ἀμφιγνοιά σου, ἢ οὐχί; »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

73. « Ἡ μὲν ἄγνοιά μου ὄχητο τῇ σῇ χάριτι· ἢ δὲ γνώσις
 » προσεκλήθη⁵. διὸ δὴ μηδαμῶς ἀμφιγνοῶν, στερεός εἶ-
 » μι εἰς πόλεμον, καὶ ἃ εἶρηκας ποιήσω. ».

ΣΑΝΖΑΪΑΣ⁶.

74. Οὕτω μὲν οὖν, ὦ βασιλεῦ, ἤκουσα ταύτης τῆς θαυμα-
 στῆς καὶ φρικώδους διαλέξεως⁷ τοῦ μεγαλοφυοῦς Κρι-
 σναῖ καὶ τοῦ Ἀρζούνα.

1. Ὅστις δ' ἐρεῖ (Πρ. Γρ.).

2. Περὶ ἧς εἶρηκεν, ὅτι ἀνωτέρα ἐστὶν ἀπασῶν.

3. Ἄλλου ἀναγινώσκοντος.

4. Ἐνταῦθα ἀπορηματικῶς ἐρωτᾷ, ἵνα, εἰ ἢ ἄγνοια αὐτοῦ οὐκ ὄχητο, προσ-
 διδάξῃ αὐτὸν καὶ ἄλλα.

5. Πῶς ἀναιρέσω τοὺς συγγενεῖς μου.

6. Ὁ Σανζαΐας λέγει πρὸς τὸν Δρυταράστραν.

7. Συνομιλίης (Πρ. Γρ.).

75. Ἦκουσα δὲ τῆ τοῦ Βεάσα χάριτι ταύτης τῆς μυστικῆς καὶ ὑψηλῆς θεογνωσίας παρ' αὐτοῦ τοῦ πάντων γνώστου Κρισνᾱ.
76. Ἀναπολῶν δὲ ταύτην τὴν ψυχωφελῆ καὶ ὑπερφυῆ συνδιάλεξιν τοῦ Κρισνᾱ καὶ τοῦ Ἀρζούνα, φρίττω αὖθις λίαν καὶ πολλάκις, ὦ μέγα βασιλεῦ.
77. Ἀναπολῶν¹ δὲ κάκεινὴν τὴν ὑπερφυῆ μορφήν, ὦ μέγα βασιλεῦ, θαυμάζω τε, φρίττω καὶ ἐξίσταμαι καὶ αὖθις καὶ πολλάκις.
78. Ἐνθα τοιγαροῦν ὁ ὑπερσθενὴς Κρισνᾱς, καὶ ὁ τοξοφόρος Ἀρζούνας, ἐκεῖ ἐστι βεβαίως καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ εὐτυχία, καὶ τὸ δίκαιον², κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν.

1. Ἐνθυμούμενος (Πρ. Γρ.).

2. Οἰονεὶ ἔλεγεν ἄφες τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ υἱοὶ σου νικήσουσι καὶ βασιλεύσουσιν, ὅτε ἐν τῇ πολέμῳ πάρεισι τοιοῦτοι μεγαλοφυεῖς ἄνδρες.

Σημειώσεις τοῦ ἀσιδίου Μεταφραστοῦ.

«Ἐδιδάχθην ταύτην τὴν Γιτάν παρὰ τοῦ Κανδαρδάσα, τῇ 12 τοῦ Νοεμῆ-
» ἑρίου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐν Κασσῇ τῇ πόλει τῶν Βραχμάνων. »

Τ Ε Λ Ο Σ.

... οὐδὲν ἄλλο γάρ τι ταύτης ἐστὶν ἡ ἀποστολή
... ἡ ἀποστολή τῆς ἀγάπης...

1. Ἀποστολὴν δὲ ταύτην εἰς ἀποστολὴν ἀποστολῆς συν-
... ἀποστολῆς τοῦ Κριστοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος...

2. Ἀποστολὴν δὲ κακίαν τῆς ἀποστολῆς μορφήν, ἢ μέγα
... ἀποστολῆς, ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς...

3. Ἀποστολὴν δὲ ἀποστολῆς ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς
... ἀποστολῆς, ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς...

4. Ἀποστολὴν δὲ ἀποστολῆς ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς
... ἀποστολῆς, ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς...

5. Ἀποστολὴν δὲ ἀποστολῆς ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς
... ἀποστολῆς, ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς καὶ ἀποστολῆς...

... ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς
... ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς ἀποστολῆς

ΡΑΓΓΟΥ-ΒΑΝΣΑ

ἢ

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΡΑΓΓΟΥ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

Π Α Ρ Α

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ,

ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Νῦν πρῶτον Ἑλληνιστί ἐκδοθεῖσα,

καὶ

Μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων ἀξιηθείσα,

δαπάνη μὲν καὶ μελέτη

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης,

Ἐπιστοσίᾳ δὲ καὶ διορθώσει

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ,

Βιβλιοφύλακος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

Τῆς ἐπιγραφῆς 1850. Κ. Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρου
ἔδωκε βιβλίον προσάγειν
ἔδωκε Ν. Κ. Τ.

ΠΑΤΟΥ-ΒΑΝΣΑ

II

ΤΕΝΕΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

Π Α Ρ Α

ΔΗΜΟΤΙΟΥ ΓΛΩΣΣΟΥ

Α Θ Β Ν Α Ι Ο Υ

ΤΟΥ ΚΑΤΟΧΟΥ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Κ Α Ι

ΜΕΤΕΦΡΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΡΑΒΑΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τ. ΑΝΘΩΤΟΛΟΓΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

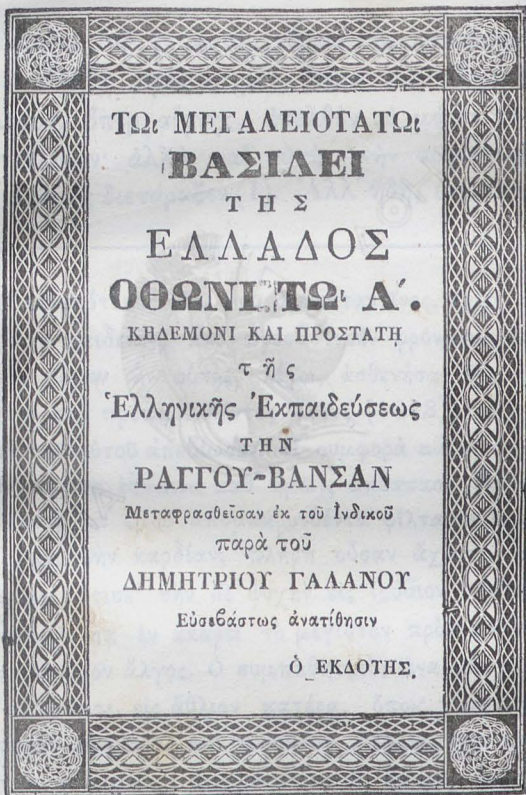
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εκ τῆς Τυπογραφίας Τ. Καρποφύλακος

1850. K. Tyrabau
Εκδοσεως
Τ. Ανθωτολογου Κ. Κοσμητου
Εκδοσεως

ΠΡΟΛΟΓΙΑ

ΤΩΙ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩΙ
ΒΑΣΙΛΕΙ

ΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ

ΘΩΝΙΤΩΙ Α΄.

ΚΗΔΕΜΟΝΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗ

ΤΗΣ

Ἑλληνικῆς Ἐκπαιδεύσεως

ΤΗΣ

ΡΑΓΓΟΥ-ΒΑΝΣΑΝ

Μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ

παρὰ τοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ

Εὐσεβιάστως ἀνατίθησιν

Ὁ ΕΚΑΟΤΗΣ.

TO-METAEIOTATO
NAZAEI
THE
EAAWAOZ
OONVIA A.
KAMNOLI AM HETATU
1882
PARKER'S PATENT
PATENT-BANZAN
Manufactured in the U.S.A.
1882
AMNHOT TAAANOT
KANDONOR: 4242000
O ERLOTU

[Faint, illegible handwritten text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Η ἔκδοσις τοῦ τετάρτου τόμου τῆς παρούσης συλλογῆς ἀνεβλήθη πρὸς καιρὸν, ἕνεκα τοῦ ἀλγεινοῦ δυστυχήματος, ὅπερ αἴφνης, ἐπελθὼν οὐ μόνον τὴν ψυχὴν κατέθλιψεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν σωματικὴν μου εὐεξίαν βαθέως διατάραξεν (1). Ἄλλ' ἤδη, ὑποτασσόμε-

---

(1) Ὁ πρωτότοκος υἱὸς μου Κωνσταντῖνος, ἔχων πολλὴν παρ' ἡλικίαν παιδείαν, καὶ πρεσβυτικὴν φρόνησιν, ὅτι νέος ὢν, ὡσπερ γέρον ἦν· οὗτος, λέγω, ἀσθενήσας τὴν πρώτην τοῦ Ἰουλίου τοῦ προπχρελθόντος ἔτους (1848), τὴν δεκάτην ἔκτην τοῦ αὐτοῦ ἀπέβιωσεν. Ἡ συμφορὰ αὕτη, ὡς μαύρη θύελλα ἐκραγεῖσα ἐξάπινα καθ' ἡμῶν, ἀπέσπασε διὰ παντὸς τὸν μηδέποτε ἀπ' ἐμοῦ ἀπομακρυνθέντα φίλτατόν μου υἱόν. Καὶ τὴν μὲν ἐμὴν καρδίαν, πλήρη οὔσαν ἄχθους, διαρρήξασα κατεκερμάτισε· τὴν δὲ ψυχὴν εἰς ἰσόβιον πένθος ἐβύθισε, μεταβαλοῦσα ἐν ἀκαρεῖ τὸ μέγιστον πρὸς αὐτὸν φίλτρον, εἰς μέγιστον ἄλγος. Ὁ συμπαθητικὸς ἀναγνώστης ἐπιτρέψει, πέπεισμαι, εἰς ἄθλιον πατέρα, ὅπως χύσῃ ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ τάφου τοιοῦτου, καὶ τοσοῦτον πεφιλημένου υἱοῦ, τὸ πικρὸν τοῦ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ δάκρυ, πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ ἄλγους, ὅπερ ὡς ὄρος μέγα, καταθλίβει τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐνθυμούμενος μάλιστα τὸν Ἰνδὸν ποιητὴν εἰπόντα, ὅτι « ἡ καρδία τοῦ τέκνου, εἶναι μέρος τῆς καρδίας. Τὰ σπλάγγνα, μέρος τῶν σπλάγγνων· καὶ τὴ

νος ἀγογγύστως εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς θείας Προνοίας, καὶ τὸν Ὑψιστον εὐλογῶν, τὸν παιδεύοντα καὶ πάλιν ἰώμενον, ἐπιχειρῶ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ (1).

Σὺ οὖν, ὦ ἐκλεκτὴ καὶ ἐρασμία ψυχὴ τοῦ φιλιτάτου Κωνσταντίνου μου, χαῖρε, καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς θείας ὀλβιότητος ἀναπαύου· ἡμεῖς δὲ, μικρὸν εἰσέτι μακρὰν σοῦ ὄντες, αἰείποτε ἐνθυμούμενοι, νοί τε καὶ καρδίᾳ μετὰ σοῦ ἐσόμεθα (2).

» σῶμα ὅλον, μέρος τοῦ ὅλου σώματος τῶν γεννητόρων ».
 » Ὡστε ὁ θάνατος τοῦ τέκνου, εἶναι θάνατος μέρος οὐσιώδους ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἄλλος ὑπερβαίνει πᾶν ἄλλος· ὅτι καὶ ἡ πληγὴ δεινὴ, καὶ μεγάλη σφόδρα.

(1) Καὶ γὰρ τ' εὐχομος Νιόβη (μετὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων αὐτῆς) ἐμνήσατο σίτου. (Ὅμ. Ἰλ. Ῥαψ. Ω. στίχ. 602.)

(2) Ἐξετάζων τὰ διάφορα χειρόγραφα τοῦ υἱοῦ μου, μεταξὺ τῶν ἄλλων εὔρον καὶ τὸ ἐξῆς, ὅπερ, χάριν περιεργείας ἀναφέρω ἐνταῦθα.

ὑπόθεσις καὶ σκέψεις ἐπὶ τοῦ διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Κρίτων.

« Ὁ Πλάτων παρέστησε τὸν Σωκράτην γλυκύτατα κοιμώμενον· τὸν δὲ Κρίτωνα καθήμενον πλησίον αὐτοῦ, καὶ μετὰ γάλως θαυμάζοντα τὴν ἀταραξίαν ἀνδρὸς εἰς θάνατον καταδικασμένου.

« Ὁ Σωκράτης ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀπορεῖ πῶς ἦλθε τοσοῦτον πρωτὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν φυλακὴν καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτᾷ. Ὁ Κρίτων θαυμάσας ἔτι μᾶλλον τὴν σταθερότητα τοῦ ἀνδρὸς, εἶπεν, ὅτι ἦλθε φέρων λυπηροτάτην ἀγγελίαν· ὅτι δηλαδή ἡ ἱερὰ ναὺς μέλλει νὰ ἔλθῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μετὰ τὴν ἐπάναδον τῆς ὁποίας αὐτὸς

Ἡ ἀνθρωπότης φαίνεται ἐπὶ τῆς μεγάλης σκηνῆς τοῦ κόσμου ὡς ὄλον, σύνθετον ἐκ μερῶν, ἤτοι τῶν ἐθνῶν, κατὰ διαδοχὴν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐμφανιζομένων· ἐξ

» ὀφείλει ν' ἀποθάνῃ. Ἐνεκα τούτου παρεκάλει αὐτὸν θερμῶς
 » ν' ἀναχωρήσῃ κρυφίως, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ὑπ' αὐτοῦ,
 » καὶ τῶν φίλων του ἐτοιμασθεῖσαν εὐκαιρίαν. Τὴν γνώμην
 » ταύτην ὑποστηρίζει ὁ Κρίτων διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων.
 » Πλὴν οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, οὔτε
 » τῶν φίλων αἰ θερμόταται παρακλήσεις ἴσχυσαν νὰ πεί-
 » σωσι τὸν Σωκράτην. Οὗτος ἐρωτᾷ ἔπειτα ὑπομειδιῶν τὸν
 » Κρίτωνα, ἂν τὸ δραπετεῦσαι εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν δι-
 » καιοσύνην. Ἐνταῦθα ἐγείρεται σφοδροτάτη συζήτησις, ἂν
 » πρέπη δηλ. νὰ προτιμήσῃ τις τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, ἢ
 » τὸ κοινόν· ἂν πρέπη νὰ λάβῃ ὡς ὀδηγὸν τοῦ βίου τὴν
 » σαλευομένην γνώμην τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τὴν ἀμετάβλητον
 » δικαιοσύνην· ἂν πρέπη ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον, ἢ νὰ
 » προτιμήσῃ τὴν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὴν ἀρετὴν εὐπει-
 » θειαν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκθέτει ὁ Σωκράτης μετὰ τοσαύτης
 » εὐκρινείας, ὥστ' αὐτὸς ὁ ἴδιος Κρίτων ἀναγκάζεται τελευ-
 » ταῖον ν' ἀποδοκιμάσῃ τὴν συμβουλήν, ἣν πρότερον ἔδω-
 » κε, καὶ ὡς ἐναντίαν τοῦ δικαίου καὶ νομίμου νὰ τὴν ἀπορρίψῃ.

Σκέψεις. « Τινὲς συμφωνοῦντες μὲ τὸν Κρίτωνα μέμφονται
 » τὸν Σωκράτην, διότι δὲν ἐδραπέτευσεν, ὡς ἀδίκως δῆθεν
 » καταδικασθεῖς. Ἄλλ' ἢ ἀδικία δὲν θεραπεύεται διὰ τῆς
 » παρανομίας. Ὁ Σωκράτης ἐγκαλεῖται, καὶ δικασθεῖς κατε-
 » δικάσθη παρὰ τῶν νόμων. Ὁ καθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα ν'
 » ἀπολογηθῆ. Ὁ Σωκράτης ἀπολογηθεῖς, πάλιν κατεδικάσθη,
 » ὥστε δυοῖν θάτερον· ἢ πρέπει νὰ δραπετεύσῃ, ἢ ν' ἀπο-
 » θάνῃ. Ἄλλ' ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐκ τῆς αὐτοδικίας

ῶν, τὸ μὲν προηγεῖται, τὸ δ' ἔπεται, ἀκμάζον δηλ. καὶ πα-
ρακμάζον. Ἄλλ' ἡ ἀνθρωπότης διαμένουσα πάντοτε, κλη-
ρονομεῖ μετὰ τῆς ζωῆς τοὺς καθολικοὺς νόμους τῆς

» δραπετεύειν. Ἄν ἕκαστος εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδικίας,
» δυνάμενος νὰ ἐπικρίνη τοὺς νόμους, καὶ ν' ἀνατρέπη τὰς
» νομικὰς ἀποφάσεις, δὲν ἦτον οὐδεμίᾳ χρεῖα νόμων, δικα-
» στῶν, καὶ δικαστηρίων· ἕκαστος ἤθελεν ἀποφασίζῃ τὸν
» νόμον, ἐξηγῶν αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Οὕτω καταστρέ-
» φεται καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ δικαιοσύνη· ὑπερισχίει ἡ
» αὐτοδικία, ἥτις ἐπιφέρουσα τὴν ἀτιμωρησίαν, ρίπτει τὴν
» κοινωνίαν εἰς τὸ χάος τῆς ἀνομίας, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς
» τὴν ἀρχαίαν θηριώδη κατάστασιν. Ὁ Σωκράτης δικασθεὶς
» καὶ καταδικασθεὶς, ἀπολογηθεὶς καὶ πάλιν καταδικασθεὶς
» εἶναι εἰς θέσιν ἢ νὰ ὑπομένη τὴν ἀπόφασιν τῶν νόμων,
» ἢ παρανόμως νὰ δραπετεύσῃ. Τὸ πρῶτον ἦτο σύμφωνον
» μὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἀρετὴν, ἣν ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ ἐδίδαξε
» καὶ ἠκολούθησε· τὸ δεύτερον ἐκ διαμέτρου ἐναντίον. Ὁ
» Σωκράτης διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος
» ἐπροσπάθει τὴν ἀνόρθωσιν τῆς κοινωνίας διὰ τῶν νόμων·
» καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ πολίτου διὰ τῆς ἠθικῆς. Ὁ δὲ
» Κρίτων, συμβουλεύων τὴν αὐτοδικίαν, ἤτοι τὴν δραπετεύ-
» σιν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς νόμους παρακοήν, εἰσάγει τὴν
» παρανομίαν· αὐτὴ δὲ τὴν ἀτιμωρησίαν· καὶ αἱ δύο ὁμοῦ
» τὴν διάλυσιν τῆς κοινωνίας. Ὁ Σωκράτης ἄρα ἔπρεπε
» ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ νόμου καὶ τῆς κοινωνίας, καθὼς ἔπρε-
» πε ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας, τὴν
» ὁποίαν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ θανάτου καθιέρωσε. Τοιοῦτος
» μοὶ φαίνεται ὁ νοῦς τοῦ διαλόγου τούτου ».

Κ. Κ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

Ὁ ἐμβριθὴς ἀναγνώστης ἐξ ἄνυχος τὸν λέοντα κρῖναι δυ-

γνώσεως. Οὕτως ἡ μὲν Ἑλληνικὴ μεγαλοφυΐα καὶ καλλιτεχνία προηγέθησαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἀμφότεραι ἐμόρφωσαν τὴν σημερινὴν τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης πρόοδον.

Ἦλθον ὑπῆρξε καὶ πρὸ αὐτῶν ἀρχαιοτέρα τις διανοητικὴ ἀνάπτυξις, ἣτοι ὁ τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνων πολιτισμὸς, καὶ ἐξαιρέτως ὁ τῆς Ἰνδίας, ὡς βεβαιουῖσιν αἱ παρὰ τῶν σοφῶν ἀνιχνευτῶν τῆς Ἀνατολῆς γινόμεναι καθ' ἐκάστην ἔρευνα (1). Ἄλλ' ἔνεκα, φαίνεται, τῆς ἀποστάσεως, τῆς δυσκολίας τῶν σχέσεων, τῆς διαφορᾶς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῶν προλήψεων καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, καὶ πολλῶν φυσικῶν καὶ πολιτικῶν περιστάσεων ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἄγνωστος, οὐ μόνον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν, κατὰ μέγα μέρος, τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Ἡ ἔρευνα ὅμως τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας ἢ ἀνάγνωσις τῶν ἱερογλυφικῶν καὶ τῶν ἄλλων πεπαλαιωμένων χαρακτήρων διαφόρων τῆς Ἀσίας ἔθνων, ἐκίνησαν δραστηρίως τὴν περιέργειαν τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ δὲ κατάκτησις τῆς Ἰνδίας παρὰ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἰδίως, τῶν Ἀγγλῶν τὰ ἐν Καλκούτῃ καὶ Βομβάῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἢ γνῶσις τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, καὶ ἡ μελέτη ἐν αὐτῇ τῇ Ἰνδία τῶν Ἰνδικῶν μνημείων, καὶ φιλολογικῶν ἀριστουργη-

---

νάμενος, συγχωρήσει, πέπεισμαι, τὴν βαθεῖαν θλίψιν πατρὸς τοιοῦτου υἱοῦ στερηθέντος.

(1) Ἰδὲ προλ. εἰς τὸν Πρόδρομον τῶν Ἰνδικῶν μεταφράσεων σελ. 5'.

μάτων, νέας γνώσεις εισηγάγον εἰς τε τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνορωμαϊκὸν πολιτισμὸν, καὶ τὴν ἐνεστῶσαν διαγοητικὴν πρόοδον, δεικνυούσας, ὅτι ἡ ἐν ἡμῖν λογικὴ οὐσία μία καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε καὶ πανταχοῦ οὔσα, καὶ τὰς αὐτὰς διανοητικὰς δυνάμεις ἔχουσα, τὰ αὐτὰ ἀείποτε ἔσχεν ἀποτελέσματα, καὶ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς ἀπὸ τῆς Ἀσίας μετέβη εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Ἰνδία ἐστὶ μία ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐσιῶν τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ ἀνακάλυψις ἐπομένως τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας ἐστὶν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων προόδων τῆς παρελθούσης καὶ ἐνεστῶσης Ἑκατονταετηρίδος. Τοῦτο γινώσκων κάλλιστα ὁ ἀοίδιμος Γαλανὸς, ἀτρύτους, τῶντι, κόπους καταβαλὼν, μετέφρασεν ἐκ τῆς ἀρχαίας Σανκρίτης διάφορα κλασικὰ συγγράμματα, ἐξ ὧν τρεῖς μὲν προηγουμένως, τέταρτον δ' ἤδη δημοσιεύοντες τόμον, προτάττομεν ὀλίγας, κατὰ τὸ δυνατόν, παρατηρήσεις, ὅπως ὀμαλωτέραν τὴν πρὸς τὴν Ἰνδικὴν πορείαν ποιήσωμεν.

Τὸ ἀνὰ χεῖρας ποίημα, καλούμενον Ῥαγκοῦ-Βάνσα ἤτοι γενεαλογία τοῦ Ῥαγκοῦ, περιέχει τὴν ἱστορικὴν διαδοχικὴν σειρὰν εἴκοσι καὶ ἐννέα Βασιλέων. Ὁ γενεαλογικὸς οὗτος πίναξ εἰς δύο διαιρεθῆναι δύναται, μέσον ὄρον τὸν ἥρωα Ῥάμαν ἔχων. Καθότι εἰς τὸν ἥρωα τοῦτον περιστρέφεται τὸ πλεῖστον, καὶ λαμπρότερον μέρος τοῦ ποιήματος, ὡς καὶ τὸ μέγα ἐπικὸν ποίημα τοῦ Βαλμίκη, ὅπερ ἐξ αὐτοῦ Ῥαμαϊάνα ἐκλήθη. Περὶ δὲ τῶν τεσσάρων προγόνων τοῦ Ῥάμα, καὶ μάλιστα περὶ τῶν εἴκοσι καὶ τεσσάρων αὐτοῦ ἀπογόνων, ὀλίγα καὶ ἐν συντόμῳ ἀναφέρει ὁ ποιητής. Ἀπεναντίας ἡ τε-

ράστιος σύλληψις τοῦ ἥρωος, ἡ γένεσις, ἡ ἀνατροφή, τὰ παράδοξα συμβεβηκότα, αἱ κατὰ τῶν ἀντιθέων Γιγάντων καὶ δαιμόνων νίκαι καὶ μονομαχίαι, ἡ κατὰ τοῦ πρωτοστάτου αὐτῶν Ῥαβάνα ἐκστρατεία καὶ νίκη, ἡ εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον ἐπάνοδος τοῦ ἥρωος μετὰ τῆς ἀρπαχθείσης συζύγου, ἡ ἀποπομπὴ αὐτῆς ὕστερον, καὶ ὁ θάνατος τῆς Σιτᾶς, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου (ὃς ἦν ὁ ἐνανθρωπήσας Βισνοῦς) ταῦτα, λέγω, ἀποτελοῦσι τὸ πλειότερον καὶ περιεργότερον μέρος τοῦ ποιήματος. Ὡστε ἡ Ῥαγκοῦ-Βάνσα ἐστὶ συντομὴ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ῥαμαϊάνας, ὡς ἡ ἐκδοθεῖσα παρ' ἡμῖν Βαλαβαράτα, τῆς Μαχαβαράτας.

Ἐξ ὧν ἐδημοσιεύσαμεν μέχρι τοῦδε ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει ὅπως οὖν μικρὰν τινα γνῶσιν τῆς Ἰνδικῆς ποιήσεως. Καθότι ὁ μὲν πρόδρομος τῆς παρούσης συλλογῆς περιέχει διαφόρων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων γνωμικὰ, ἠθικὰ, οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ ἀποφθέγματα, καὶ ἠθικῆς φιλοσοφίας παραγγέλματα· ἡ Γιτὰ ἀναπτύσσει τὰς περὶ πανθεισμοῦ καὶ θεοσοφίας Ἰνδῶν ὑψηλὰς θεωρίας· ἡ δὲ Βαλαβαράτα, καὶ ἡ παροῦσα Ῥαγκοῦ-Βάνσα διαλαμβάνουσιν, ἐν συνόψει, τὰ δύο μεγάλα ἐπικὰ ποιήματα τῶν Ἰνδῶν, τὴν Ῥαμαϊάναν, λέγω, καὶ τὴν Μαχαβαράταν.

Πλὴν ἐκτὸς τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων τεσσάρων τόμων, ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα ἀνέκδοτα, ὡς φαίνονται εἰς τὸν ἐκδοθέντα κατάλογον (1). Ταῦτα δὲ πάν-

---

(1) Ἴδε τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων, δημοσιευθέντα

τα, καίτοι υπερβαίνοντα τὰς δυνάμεις λίαν φιλοπόνου ἀνδρὸς (οἷος ἦν ὁ ἀοίδιμος Γαλανὸς), μόλις εἰσὶ τὸ πολ-
λοστημόριον πραγματικῶς τῶν ἐν τῇ Ἰνδία Σανκριτικῶν
φιλοσοφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν, ποιητικῶν καὶ φιλολο-
γικῶν συγγραμμάτων, ἐξ ὧν πολλὰ μὲν μέχρι τοῦδε εἰς
διαφόρους Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετεφράσθησαν, ἢ πρω-
τοτύπως ἐτυπώθησαν (1). Πλειότερα δ' εἰσέτι εἰσὶν ἀνέκ-
δοτα· πλεῖστα δ' ὅσα ἐξ ὀλοκλήρου ἠφανίσθησαν παρὰ
τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, καὶ οὐχ ἤττον παρὰ τῶν
βαρβάρων κατακτητῶν τῆς Ἰνδικῆς, ἢ τῆς Ὀρησκομανίας
τῶν φανατιόντων αἰρεσιάρχων. Ἐκ τούτων ἀπάντων
συμπεραίνει τις εὐκόλως τὴν ἀρχαιότητα, τὸν βαθμὸν
τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ με-
γαλείου, καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἰνδικοῦ ἔθνους, ὅπερ καὶ
ὁ Ἡρόδοτος, φαίνεται, βεβαιοῖ εἰπὼν· « Ἐρηϊκὸν γένος
μέγιστον μετὰ γε Ἰνδοῦς. » Ἡ ἔρευνα ἐπομένως
τῆς πλουσίας αὐτοῦ γλώσσης, φιλοσοφίας, καὶ φιλολο-

εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Προδρόμου τῶν Ἰνδικῶν μεταφράσεων· ἐξ αὐ-
τοῦ συμπεραίνει ὁ ἀναγνώστης, ἐκτὸς τοῦ κόπου, ὅποια ἀπαι-
τεῖται δαπάνη. Ὡστε ἀνευ τῆς καλοκἀγάθου συνδρομῆς τῶν
φιλομούσων ἀνδρῶν ἀδύνατον ἵνα διεκπεραιωθῇ ἅπαν τὸ ἔργον.

(1) Ὅρα τὴν κατὰ τὸ 1837 ἔτος ἐκδοθεῖσαν Σανκριτικὴν
Βιβλιοθήκην Ἀδόλφου τοῦ Ἀδελούγκ, εἰς ἣν ἀναφέρονται τὰ
μέχρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς γνωστὰ Ἰνδικὰ πολυάριθμα συγ-
γράμματα, καὶ μεταφράσεις. Ἄλλ' ἐκτοτε μέχρι τοῦδε ἠῤῥησεν
ὁ ἀριθμὸς, καὶ καθεκάστην αὐξάνει, ὡς φαίνεται εἰς τὰς
Ἀσιατικὰς ἐφημερίδας, τὰς Ἀσιατικὰς ἐρεῦνας, χρηστομαθείας,
Ἰνδικοῦς καταλόγους, κ.τ.λ.

γίας ἐξηγήσει τὴν ἀρχὴν τῆς γραμματικῆς, τῆς μυθολογίας, καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου νοός· διαλύσει τὴν ἀπάτην, εἰς ἣν ὑπέπεσον πολλάκις αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ τῆς παρελθούσης Ἑκατονταετηρίδος, καὶ σαφέστερον ἐξηγήσει τὴν καθολικὴν ἱστορίαν, καὶ τὴν βραδεῖαν μὲν, σταθερὰν δὲ πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ Ῥαγκοῦ-Βάνσα, ἐπικὸν καὶ γενεαλογικὸν ποίημα τοῦ Καλιδάσα, τοῦ κορυφαίου δραματοποιοῦ τῶν Ἰνδῶν, θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων ποιημάτων τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας (1), καὶ παρὰ τῶν δοκιμωτέρων Ἰνδολόγων θαυμάζεται (2). Τὸ μὲν ποίημα διαιρεῖται εἰς δέκα καὶ ἐννέα κεφάλαια, ἢ ραψωδίας· ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ ἡλιογενοῦς Διλήπα, ὃς ἦν πατὴρ τοῦ Ῥαγκοῦ, καὶ οὗτος, τοῦ Ἄζα, ὅστις ἔσχεν υἱὸν τὸν Δασσαράταν, ἐξ οὗ κατάγονται οἱ Δασσαρατίδαι, ὧν πρῶτος ἐστὶν ὁ ἥρωες Ῥάμας, οὗτινος τὰ ἄλλα κατέχουσιν, ὡς ἐβρέθη, τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ παρόντος ποιήματος. Τελειώνει δὲ μέχρι τοῦ τρυφηλοῦ

(1) Das Heldengedicht Raghuvansa, geschlecht des Rangu, oder Rama, hat den berühmten Kálidassa zum Verfasser, und wird für eins des bewundernswürdigsten Produkte der Indischen Literatur gehalten. (Adel. Bibl. Sanscr. p. 258).

(2) Raghuvansam hodie etiam ab Indis inter praeclarissima antiquitatis monumenta haberi, λέγει ὁ κλεινὸς Κολεβρώκιος, καὶ ἀναφέρει ὁ Στενζλέρος εἰς τὸ προοίμιον τῆς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης λατινικῆς μεταφράσεως τῆς Ῥαγκοῦ-Βάνσας.

Ἄγνιθάρνα, διερχόμενος ὁ ποιητῆς ΚΘ' Βασιλέων τὴν διαδοχικὴν σειρὰν.

Τὸ Σανκριτικὸν χειρόγραφον τῆς Ῥαγκοῦ-Βάνσας εὐρίσκεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Λονδίῳ Ἀσιατικῆς ἐταιρίας (1). Ὁ Περικλεὴς Κολεβρώκιος ἐδημοσίευσεν σύντομον ἀνάλυσιν ἐν ταῖς Ἀσιατικαῖς ἐρεῦναις κατὰ τὸ 1821 ἔτος (2). Τῷ δὲ 1827 ἐτυπώθη ἐν Καλκούτῃ τὸ Σανκριτικὸν πρωτότυπον ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· « Ῥαγκοῦ-Βάνσα, Σανκριτικὸν ἱστορικὸν ποίημα (3). Ὁ δὲ Ἰνδολόγος Ἀδόλφος Φ. Στένζλερος, μεταφράσας αὐτὸ λατινιστῆ, ἐδημοσίευσεν μετὰ τοῦ κειμένου τῷ 1832 (4).

Ἡ Ῥαγκοῦ-Βάνσα δὲν μετεφράσθη ἐξ ὀλοκλήρου γαλλιστῆ, ἀλλὰ μόνον δύο ἐπεισόδια· ἦτοι ὁ θάνατος τοῦ Ἰαδινάδατα, καὶ ὁ θάνατος τῆς Ἰνδουματῆς. Τὰ ἐπεισόδια ταῦτα πλήρη ποιητικῆς καλλονῆς, κινουσι δραστη-

(1) Adel. Bibl. sanscr. σελ. 258.

(2) Asiat. Researches T. X. p. 426.

(3) The Raghu-Bansa a Sanskrit historical. Poëme. Calcuta 1827.

(4) Raghu-Bansa. Kalidassa carmen Sanskrite et Latine edid. A. J. Stentzler. London 1832. Τὴν ἐκδοσιν ταύτην χρεωστῶ εἰς τὸν ζῆλον τοῦ φιλομούσου Κ. Ζ. Τζιτζίνια, Ἑλληνικοῦ προξένου ἐν Μασσαλίᾳ, ὅστις οὐδέποτε ἔπαυσεν εὐεργετῶν τὴν βιβλιοθήκην ἡμῶν, καὶ εἰς τὴν φιλογένειαν τοῦ ὁποίου χρεωστοῦμεν τὰ πέντε ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ συγγράμματα, ἅτινα λαμβάνει πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἐκπαιδευτικὸν Κατάστημα.

ρίως τὴν συμπάθειαν, καὶ τὴν τραγικὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἀναγνώστου ἐγείρουσι. Τὸ πρῶτον ἀναφέρει ἐν παρόδῳ ὁ ποιητὴς, καὶ κατ' ἕκτασιν ἐπροσθέσαμεν ἐν τῷ τέλει τῶν παρόντων προλεγομένων· τὸ δὲ δεῦτερον εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ τοῦ ὀγδόου κεφαλαίου.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς Ῥαγκοῦ-Βάνσας ἐστίν, ὡς ἐρρέθη, ὁ ποιητὴς Καλιδάσας, ὅστις ἐκτὸς τῶν τραγωδιῶν, καὶ τοῦ παρόντος ποιήματος, συνέγραψε καὶ ἕτερα ἐπικά ποιήματα, λίαν θαυμαζόμενα παρά τε τῶν Ἰνδῶν, καὶ τῶν Ἰνδολόγων Εὐρωπαϊῶν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τινὰ τοιαῦτα ποιήματα· καθότι, ἐκτὸς τῶν δύο πρωτοτύπων μεγάλων ἐπικῶν ποιημάτων, Ῥαμαϊάνας, λέγω, καὶ Μαχαβαράτας, οἱ Παντίδαι (σοφοὶ τῶν Ἰνδῶν) θεωροῦν ὡς ἐπικάς ἐπίσης ποιήσεις ἑτέρας ἕξ 1^{ον}. Τὴν Σαμβάδαν ἢ γένεσιν τοῦ Ἄρεως, εἰς 7 ἄσματα, παρά τοῦ Καλιδάσα· 2^{ον} τὴν Κιραταργουινίαν, ἢ θεῖον ὄπλισμόν τοῦ Ἀρζούνα, παρά τοῦ Βαραβῆ· 3^{ον} τὴν παροῦσαν Ῥαγκοῦ-Βάνσαν· 4^{ον} τὴν Ναλαδιγίαν, ἥτοι τοὺς γάμους τοῦ Νάλα, εἰς 22 ἄσματα παρά τοῦ Σχριάρχα(1)· 5^{ον} τὴν Συσχουπάλαν-Βάδαν, ἥτοι τὸν θάνατον τοῦ Συσχουπάλα, φονευθέντος παρά τοῦ Κρισνᾶ, εἰς 20 ἄσματα· καὶ 6^{ον} τὴν Μεγαδούταν, ἥτοι τὴν νεφέλην ἐν πρεσβείᾳ παρά τοῦ Καλιδάσα (2).

Ἡ Ἰνδικὴ ἄρα ἐποποιία (Ἰτηχάσα) εἰς δύο διαιρεθῆναι δύναται· πρῶτον, εἰς τὰ ἀρχαῖα δύο μεγάλα ἐπι-

(1) Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἡ Ναλαδιγία εἶναι ποίημα καὶ τοῦτο τοῦ Καλιδάσα. (Adel. αὐτόθι σελ. 262).

(2) Ἴδὲ τὴν περὶ Ἰνδικῆς ποιήσεως διατριβὴν τοῦ Κολεβρωκίου. *Asiat. Resear.* T. X. 1808.

κα ποιήματα, ἤτοι τὴν Ῥαμαϊάναν, καὶ Μαχαβαράταν, ποιήματα λίαν ἐκτεταμένα, πλήρη ἀρχαϊκῆς καλλονῆς καὶ ἀφελείας τοῦ διανοεῖσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι, καὶ λαμπρᾶς αὐθορμήτου ἠρωϊκῆς ποιήσεως, ἅπερ καὶ μυθολογίαν, καὶ φιλολογίαν τοῦ ἔθνους ἐμόρφωσαν. Δεύτερον εἰς ἐπικά ποιήματα, σύντομα, μεταγενέστερα, ἐντέχνου καὶ κανονικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ποιήσεως, εἰς ἃ ὑπερῖσχύει ἡ μίμησις, ὁ ρυθμὸς, καὶ ἡ κομψότης. Τὰ μὲν καλοῦσιν οἱ Πανδίται Ἀδικαβία· τὰ δὲ Καβία· εἰς τὸ πρῶτον ἀνήκει ἡ Ῥαμαϊάνα τοῦ Βαλμίκην, καὶ ἡ Μαχαβαράτα τοῦ Βεάσα· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἡ Ῥαγκοῦ-Βάνσα, καὶ τὰ λοιπὰ πέντε μεταγενέστερα ποιήματα. Ἡ παράδοσις τῶν ἄθλων ἀρχαίας τινὸς μεγάλης ἐθνικῆς ἐπιχειρήσεως, μεταβαίνουσα διὰ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, φθάνει ἐπὶ τέλος εἰς θεσπέσιον τινὰ ποιητὴν, ὡς τὸν Ὅμηρον, τὸν Φερδευσῆ, τὸν Βαλμίκην, καὶ Βεάσαν, καὶ παράγει ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν· ἐν τῇ Περσίᾳ, τὴν βίβλον τῶν Βασιλέων· καὶ ἐν τῇ Ἰνδίᾳ τὴν Ῥαμαϊάναν καὶ Μαχαβαράταν. Ἡ δὲ ἐποχὴ τῶν Καβίων, ἐστὶν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ αὐθόρμητος ποίησις ἐκ τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀφελείας, εἰς τὴν ἐσκεμμένην, ἀκριβῆ καὶ ἔμμετρον μεταβαίνει περίοδον. Ἐν δὲ τῇ Ἰνδίᾳ ἡ Γιτὰ-Γοβίνδα, καὶ αἱ Πουράναι κατέχουσι, φαίνεται, τὴν μεταξὺ Ῥαμαϊάνας, καὶ Ῥαγκοῦ Βάνσας περίοδον.

Τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος πρωτότυπα ἐποποιίας κυρίως εἰσὶν ἡ Ἰλιάς, καὶ ἡ Ῥαμαϊάνα· οὐδὲ διαφέρουσιν ἀλλήλους οἱ δύο οὗτοι θεσπέσιοι ποιηταί, εἰμὴ καθόσον διαφέρει ἡ τῶν τόπων καὶ χρόνων, καὶ ἡ τῶν

δύο ἔθνων φυσιογνωμία. Ὁ μὲν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ὁ δὲ τὴν ἀρχαίαν Ἰνδίαν περιγράφει ἀμφοτέροι δὲ μεγάλας ἐπιχειρήσεις, ἐθνικὰς ἐκστρατείας, μάχας ἡρώων, ἡμιθέων, καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ψάλλουσιν. Ἀμφοτέροι εἰσήγαγον τὸν ἀνθρωπομορφισμόν, προσωποποιήσαντες τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης παρὰ τοῦ Πάριδος, καὶ ἡ ἀρπαγὴ τῆς Σιτᾶς παρὰ τοῦ Ῥαβάνου κινουσι τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, καὶ γίνεται ἡ πρόφασις μεγάλων ἐπιχειρημάτων, καὶ ταῦτα ἵνα πληρωθῇ ἡ τοῦ Διὸς, καὶ ἡ τοῦ Βράχμα βουλή. Ὁ μῦθος, τὸ σύμβολον, καὶ χαρακτήρις τῆς ἡρωϊκῆς μορφοῦσιν ἀμφοτέρα τὰ ποιήματα, καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγνώστου ἐκπλήττοντα κυριεύουσιν. Ἀλλὰ περὶ τούτου ἀκολούθως.

Νῦν δὲ περὶ τῆς Ῥαγγοῦ Βάνσας, ἥτις, ὡς ἐρρέθη, ἐπιτομὴ ἐστὶ τῆς Ῥαμαϊάνας, ὡς ἡ τοῦ Λεσβίου Λέσχου μικρὰ Ἰλιάς· πᾶσα δὲ ἐπιτομὴ μεταγενεστέρα ἐστὶ τοῦ πρωτοτύπου. Αὐθόρμητος, καὶ ἐν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτῆς ἀφελής ἐστὶν ἡ πρώτη· ἔντεχνος δ' ἡ δευτέρα, ἀκριβής καὶ ἐν τῇ μιμῆσει αὐτῆς κομψὴ μετὰ ἀβρότητας καὶ ῥυθμοῦ. Ἐν δὲ τῷ συντόμῳ προοιμίῳ, ὅπερ ὡς κομψὰ προπύλαια καλλιτεχνικοῦ ναοῦ προέθετο ὁ Καλιδάσας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος ποιήματος, δεικνύει τὸν μέγαν ποιητὴν, τοῦ ὁποίου ἠκολούθησε τὰ ἔχνη.

« Ποῦ ἢ ἐξ Ἥλιου, λέγει, μεγάλη γενεὰ, καὶ ποῦ
 » ἢ ἐμὴ μικρὰ γνῶσις; Μωρός ἐστὶν ὁ βουλόμενος
 » διαβῆναι ἐπὶ ἀσθενοῦς σχεδίας τὸν μέγαν ὠκεανόν....
 » Ἄλλ' ἐξεστίμοι τοῦτο ποιῆσαι· διότι ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
 » (ὁ Βαλμίκης) ἐξιστόρησε. Καὶ τὸ ἀσθενὲς νῆμα διέρ-

» χεται διὰ μαργαρίτου, καὶ αὐτοῦ τοῦ σκληροῦ λίθου,
 » ὄντος τετραπημένου πρότερον δι' ἄλλου ὀξέως ὀρ-
 » γάνου (1).

Ὡστε ὁ Καλιδάσας, ἠκολούθησε τὸν Βαλμίκην· ἤκ-
 μασε δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς τελευταίας π. χ. ἑκατονταε-
 τηρίδος, σύγχρονος ὦν τοῦ Βασιλέως Βικραμαδιτία,
 τελευτήσαντος περὶ τὸ 56 ἢ 57 ἔτος πρὸ τῆς γεννήσεως
 τοῦ Σωτῆρος (2).

(1) Ἴδε τὸ προοίμιον τῆς Ραγκοῦ-Βάνσας.

(2) Ἐνθυμεῖται βεβαίως ὁ ἀναγνώστης, ὅτι εἰς τὰ προλε-
 γόμενα τῆς Γιτᾶς, σελ. ξή. λαβῶν, πρὸς πλειότεραν σαφή-
 νειαν, τὴν ἐποχὴν τοῦ Βικραμαδιτία, ὡς ἐγνωσμένον χρονο-
 λογικὸν σημεῖον, διέκρινα τέσσαρας φιλολογικὰς περιόδους
 τῆς Ἰνδίας, δύο π. Χ. καὶ δύο μ. Χ. Ἀλλ' ὁ ἐμβριθὴς τῆς Βό-
 νης κριτικὸς, ὁ σοφὸς Λάσσενος, γράφων πρὸς ἐμὲ τὴν 2
 Μαρτίου 1849 λέγει· « Καθόσον ἀφορᾷ τὴν διαίρεσιν τῶν
 » ἐποχῶν τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας, εἶμαι ἄλλης ἰδέας· κρίνω ὀρ-
 » θότερον ὅπως διαιρεθῆ εἰς τρεῖς περιόδους ἢ πρὸ τοῦ Βικρα-
 » μαδιτία φιλολογία. Εἰς τὴν ἀρχαιότεραν ἀνήκουν οἱ τῶν
 » Βεδῶν ὕμνοι· εἰς τὴν δευτέραν, ὅσα ἀφορῶσι τὴν ἐξήγησιν
 » τούτων συγγράμματα, ὡς ἡ Βραμάνα, αἱ Οὐπανισάδαι, οἱ ἀρ-
 » χαιότεροι γραμματικοί, ἡ Πρατισακαῖα, καὶ προσέτι ἡ Νι-
 » ρούκτα τοῦ Ἰάσκα, ἧτις περιέχει τὴν ἐξήγησιν τῶν λέξεων τῶν
 » Βεδῶν. Ἡ περίοδος αὕτη λήγει, ὡς ἐγγιστα, περὶ τὰς ἀρχὰς
 » τῆς δυναστείας τοῦ Νάρδα, ἧτοι, κατ' ἐμὴν γνώμην, περὶ τὰ
 » 403 π. Χ. Ἡ συλλογὴ τῶν νόμων τοῦ Μανοῦ εἶναι, κατ'
 » ἐμὲ, ἀρχαιότερα τῆς χρονολογίας ταύτης· αἱ δὲ ἐποποιῖαι,
 » ὡς περιῆλθον εἰς ἡμᾶς, οὐ πολὺ ἀρχαιότεραι. Τοὺς λόγους
 » πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης μου ταύτης θέλετε εὑρεῖ ἐν

Οἱ λόγιοι τῶν Ἰνδῶν δοξάζουσιν, ὅτι ὁ Βικραμαδιτίας, προστάτης ὢν τῶν μουσῶν, τοὺς λογίους τιμῶν, καὶ τὰ φιλολογικὰ αὐτῶν ἔργα βασιλικῶς βραβεύων, μεγίστην ἔδωκε κίνησιν εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς ἐπι- ἐπιστήμης· ὥστε καὶ ποιήματα ἐξαίσια καὶ συγγράμ- ματα σπουδαῖα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐφάνησαν. Ὅθεν ἡ ἐποχὴ αὕτη θεωρεῖται ὡς ἡ ἐπισημοτέρα τῆς φιλολογι- κῆς Ἰνδίας, ὡς ἡ τοῦ Περικλέους ἐν Ἀθήναις, καὶ ἡ τοῦ Αὐγούστου ἐν Ῥώμῃ.

Μεταξὺ τῶν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μονάρχου τούτου συνα- θροισθέντων διαβοήτων ἀνδρῶν ἐστὶ καὶ ὁ Καλιδάσας(1)

» τῷ πρώτῳ μέρει τῆς Ἰνδικῆς μου ἀρχαιολογίας, τῆς ὁποίας ἐν
 » ἀντίτυπον ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς διὰ τοῦ ἐν Λειψία φίλου. Ὡς
 » πρὸς τὴν φιλολογίαν μετὰ τὸν Βικραμαδιτίαν, εἶναι ἔτι δυ-
 » σκολώτερος ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐποχῶν. Ἡ δραματικὴ ποίη-
 » σις ἐξηκολούθησεν ἀκμάζουσα εἰς πολὺ μεταγενεστέρους χρό-
 » νους... Τὸ κατ' ἐμὲ ἤθελον προσδιορίσει τὰς ἐποχὰς τῆς δευ-
 » τέρας ταύτης περιόδου κατὰ τοὺς ἐπισήμους φιλοσόφους·
 » ἀλλὰ καὶ τούτων ἡ ἐκατονταετηρὶς εἶναι ἔτι ἀπροσδιόρι-
 » στος... Καθόσον ἀφορᾷ τοὺς 9 ἐπισήμους ἀνδρας, οἵτινες ἔζων
 » εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βικραμαδιτία, εἶναι πολλὴ ἀμφιβολία κ.τ.λ.
 » Διὰ τὸν Καλιδάσαν πισεύω, ὅτι ἀνήκει εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν.
 » Εἰς αὐτὸν ἀνήκει ἡ Σακοντάλα, ἡ Βικραμυράνσα ἡ Μεγαδοῦτα,
 » καὶ πολλὰ πιθανῶς ἡ Ῥαγκοῦ-Βάνσα κ.τ.λ. ». Δημοσιεύων
 τὴν γνώμην τοῦ διασήμου τούτου ἀνδρὸς, ἀποδίδω τὰ τοῦ
 Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ εἰλικρινῶς εὐχαριστῶ τὸν πολυμα-
 θῆ σοφόν.

(1) Ἴδε προλεγόμενα τῆς Βαλαβαρ.

ὅστις τὴν Σακοντάλαν, τὴν Ῥαγγοῦ Βάνσαν, καὶ διάφορα ἄλλα ποιήματα συνέγραψεν.

Ἡ δραματικὴ ποίησις ἀπαιτεῖ τὴν γνῶσιν τῶν συγκινούντων τὴν καρδίαν παθῶν τε καὶ αἰσθημάτων· ἐπομένως παρουσιάζεται καὶ εὐδοκίμει παρ' ἐμβριθοῦς ποιητοῦ, ὡς ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Καλιδάσας, εἰς ὄριμον ἐποχὴν, καὶ φιλόκαλον λαόν, ὡς ἦν ἡ ἐπὶ Περικλέους καὶ Βικραμαδιτία. Καὶ τοιαύτη ἀνήκει εἰς τὴν τραγωδίαν τοῦ Οιδίποδος, καὶ τὴν τῆς Σακοντάλας (1), ἥτις καὶ λαμπρότητα ποιήσεως, καὶ ἀβρότητα ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, καὶ κομψότητα φράσεως καὶ ῥυθμοῦ περιέχει τὰ πάντα εἰσὶν ἐν ἁρμονίᾳ εἰς τὸ ἀπαράμιλλον τοῦτο δράμα, ὅπερ ἀναγνοὺς ὁ περικλεῆς Γέτης (Goethe), καὶ θαυμάσας λέγει:

« Ἄν θέλῃς ἄνθη ἕαρος, καρποὺς τοῦ φθινοπώρου,
 Ἡἄν τὸ εὐφραῖνον, τὸ τερπνόν, τὸ τέρπον μέχρι κόρου,
 Γῆν, οὐρανόν, μ' ἐν ὄνομαι, ἄν θέλῃς νὰ συμπλέξῃς,
 Τὴν Σακοντάλαν, ὡς εἰπῆς, τὰ πάντα λέγ' ἡ λέξις (2).

Ἐκ τούτων συμπεραίνεται, ὅτι ἡ Σακοντάλα, καὶ ἡ Ῥαγγοῦ-Βάνσα, συγγραφεῖσαι παρὰ τοῦ Καλιδάσα, ἀνήκουσιν εἰς τὴν λαμπρὰν περίοδον τοῦ Βικραμαδιτία· ὁ

(1) Ὁ ἐν Παρισίοις Κύριος Σχέσιος ἐδημοσίευσεν τὸ κείμενον τῆς Σακοντάλας, καὶ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν. Τ. I. εἰς 4^{ον} ἔλαβον δὲ καὶ ταύτην παρὰ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλλ. Προξ. Κ. Ζ. Τζίτζίνια, ὃν εὐχαριστοῦμεν δημοσίως.

(2) Adel. Bibl. Sanscr. p. 314. Τὴν διὰ στίχων μετάφρασιν χρεωστοῦμεν εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Κ. Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆ.

δὲ ποιητῆς, καίτοι ἀκολουθήσας τὴν Ῥαμαϊάναν τοῦ Βαλμίκη, ἀντὶ μικρᾶς Ῥαμαϊάνας, Ῥαγκοῦ - Βάνσαν ὠνόμασε τὸ αὐθύπαρκτον ἀνὰ χεῖρας ἐπικοϊστορικὸν ποίημα.

Εἶπον ἐπικοϊστορικὸν ποίημα, καθότι εἶναι μεγίστης ἀπορίας ἄξιον, πῶς ἢ καθ' ὅλους σχεδὸν τοὺς κλάδους πλουσιωτάτῃ Ἰνδικῇ φιλολογίᾳ, στερεῖται παντάπασιν ἱστορικῶν συγγραμμάτων. Αἱ πηγαὶ τῆς ἱστορίας, καὶ αἱ τῶν χρονικῶν εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἐπικοῖς ποιήμασι, καὶ ταῖς Πουράναις. Αἱ τελευταῖαι αὗται εἰσὶ μᾶλλον πραγματεῖαι Κοσμογονίας, Θεογονίας, Ἡρωογονίας κτλ. Καὶ ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι προπάτορες τῶν ἡρώων τούτων ἀνάγονται, οἱ μὲν εἰς τὸν Ἥλιον, ἐξ οὗ οἱ Ἡλιογενεῖς· οἱ δὲ εἰς τὴν Σελήνην, ἐξ ἧς οἱ Σεληνογενεῖς, ἐπεταὶ ὅτι καὶ αὐταὶ τῶν γενεαλογικῶν Πινάκων αἱ πηγαί, οὔσαι μυθώδεις, οὐδεμίαν ἱστορικὴν βεβαιότητα ἔχουσιν. Αἱ γενεαλογίαι τῶν Ἰνδῶν συγκρίνονται, σχεδὸν, ὡς πρὸς τὰς μυθολογικὰς χρονολογίας, καὶ θεογονίας τοῦ Ἡσιόδου, Ὀμήρου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀπολλοδώρου· οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἱστορικὰς συγγραφὰς τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου.

Ἡ ποικιλοχαρῆς, φαίνεται, τῆς Ἰνδίας φύσις· ἡ ἐναρμόνιος καὶ πλουσία Σανσκρίτα γλῶσσα καὶ μυθολογία, καὶ ἡ εἰς τὸν θεωρητικὸν βίον δραστήριος κλίσις καὶ ἕξις τῶν Ἰνδῶν, ἐξῆψαν τὴν ποιητικὴν αὐτῶν φαντασίαν, ὥστε κατέστη ἡ κυριωτέρα τῆς ψυχῆς αὐτῶν δύναμις, ὑπερέχουσα, καὶ κυβερνώσα, οὕτως εἰπεῖν, τὰς λοιπὰς αὐτῶν διανοητικὰς δυνάμεις. Εἶναι ἀκατανόητος ὁ βαθμὸς τῆς θεωρίας καὶ τῆς ἀσκήσεως, εἰς ὃν ἔφθασαν οἱ

γυμνοσοφισται, οί υλόβιοι, και θεωρητικοί τῶν Ἰνδῶν. Ὁ νευρικός ὄργανός, και ὁ ποιητικός ἐπομένως οἷσρος κατέλαβε τὴν ἱστορικὴν κρίσιν. Οἱ δὲ Περικλεεῖς Ἴωνες και Κολεμβρώκιος, μεγίστην ἐπ' ἰνδολογία δόξαν ἔχοντες, βεβαιοῦσιν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ οὔτε κλίσιν εἰς τὴν ἱστορίαν, οὐδ' ἱστορικὸν νοῦν ἔσχον ποτέ (1). Ὁ λόγος διευθυνόμενος, οὐχί εἰς τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εἰς τὴν φαντασίαν, εὐδοκιμεῖ μᾶλλον παρ' Ἰνδοῖς. Ὅθεν και αὐτὸ τὸ λεξικὸν τοῦ Ἀμάρα-Σίγκα, και αὐταὶ αἱ ἀπλούσταται ἐπιγραφαὶ, δι' ὧν παραχωρεῖται παρά τινος ἡγεμῶνος, πρὸς τινὰ πολίτην, τμημα μικρὸν γῆς, εἰσι γεγραμμένοι μετὰ τινος ποιητικοῦ ῥυθμοῦ, και ἀσιατικοῦ ὄγκου· ὥστε ἡ ἱστορία τῶν Ἰνδῶν εἶναι ποιητικὴ, και ἐνίοτε ἡ ποιήσις αὐτῶν ἱστορικὴ, ὡς και ἐν τῇ παρουσίᾳ Ῥαγκοῦ-Βάνσα, οὐδὲ διακρίνεται ἀκριβῶς ἡ γραμμὴ ἡ διαχωρίζουσα συνήθως τὸν ἐπιστημονικὸν, τοῦ ποιητικοῦ λόγου, ὡς παρατηρεῖται ἔντε τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, και ἐν τῇ σημερινῇ ἐσπερία Εὐρώπῃ.

Ἐν τούτοις αἱ γενεαλογικαὶ περιγραφαὶ, ἐξ ὧν γέμουσιν αἱ Πουράναι, και πάντα τὰ ἐπικά τῶν Ἰνδῶν ποιήματα, εἰσὶν ἀναγκαῖαι εἰς ἔθνη, ἅτινα διὰ θρησκευτικοῦ και πολιτικοῦ νόμου εἰσὶ διηρημένα εἰς πατριὰς και οἴκους, εἰς φυλάς και προνομιοῦχους τάξεις, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία. Αἱ Βέδαι, και αἱ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανοῦ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων διήρσαν εἰς διαφόρους τάξεις ἅπαν

---

(1) Jones Asiat. researches T. I. p. 430. Καὶ T. IX. p. 398.

τὸ Ἰνδικὸν ἔθνος, καὶ θρησκευτικῶς ἅμα καὶ πολιτικῶς ἐμπόδισαν τὴν ἑτερομιξίαν. « Ἡ τετρακτὺς τῶν φυ-
 » λῶν, λέγει ἐν τῇ Γιτᾶ ὁ Κρισναῶς, (ὃς ἦν ὁ θεὸς Βισ-
 » νοῦς) ὑπ' ἐμοῦ ἐγένετο· καὶ ὑπ' ἐμοῦ αἱ ποιότητες καὶ
 » τὰ ἔργα ἐκάστης κατὰ μέρος προσδιωρίσθησαν. Πᾶσα
 » οὖν ἑτερομιξία θεωρεῖται παράνομος· τὰ γὰρ νόμιμα
 » τῆς φυλῆς φθείρονται ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους.
 » Τοῦ δὲ νομίμου φθαρέντος, τὸ ἄνομον ἐπιγίγνεται τῷ
 » ὅλῳ γένει· αἱ μὲν γυναῖκες (διὰ τῆς ἑτερομιξίας)
 » φθείρονται τῶν δὲ γυναικῶν φθαρεισῶν, ἑτερογενεῖς
 » καὶ νόθοι γίνονται· ἡ δὲ νοθεία, ἄδου ἐστὶ πρόξενος.
 » Οἱ δὲ παραβάται τῶν νόμων καὶ ἐθίμων τοῦ γένους
 » καὶ τῆς φυλῆς, αἰωνίως ἐν ἄδου μένουσιν. Οὕτως
 » μανθάνομεν, λέγει, παρὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἦτοι τῶν
 » Βεδῶν (1). »

Τὰ αὐτὰ διατάσσει καὶ ὁ Μανοῦς ἐν ταῖς θεσμοθε-
 σίαις αὐτοῦ: (2). « Ὁ Βραχμᾶν, νυμφευόμενος μετὰ
 » Σούδρας γυναικὸς, κολάζεται· τὸ δὲ παιδίον χάνει
 » τὴν Βραχμανικὴν χάριν (3) »· « Ἡδὲ, λέγει πάλιν,
 » γινώσκετε τὰ εἶδη τῆς συζυγίας τῶν τεσσάρων τά-
 » ξεων. Τὰ μὲν εἰσὶ καλὰ (τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς)·
 » τὰ δὲ (ἑτερογενῆ καὶ ἐπίμικτα) εἰσὶ κακὰ καὶ ἐν τῷ

(1) Γιτᾶ Κεφ. Α. δίστ. 40—44. Καὶ κεφ. Δ'. δίστ. 13.

(2) Lois de Manou, liv. I. δίστ. 13.

(3) Αὐτόθι βιβ. 3, δίστ. 13—17. Μανάβα Δαρμα-Σά-
 στρα, ἡ πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανοῦ,
 μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ Σανσκριτικοῦ παρὰ Loiseleur Des-
 longchamps.

» παρόντι βίῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι (1) ». Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ γνῶσις τῆς καταγωγικῆς κλίμακος καθίσταται ἀναγκαία καὶ ἀναπόφευκτος, καθότι πᾶσα βασιλικὴ κόρη, μετὰ βασιλόπαιδος συζευχθῆναι δύναται. Ὁθεν εἰς τὰς Αὐλὰς τῶν βασιλέων ὑπῆρχεν ἐξ ἐπαγγέλματος Κλειδοῦχος τις, γινώσκουσα ἀκριβῶς τὴν γενεαλογικὴν καταγωγὴν ἐκάστου μνηστῆρος, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὸν γάμον τῆς Ἰνδουματῆς (2). Ὁ βασιλεὺς Δουχμάντας εἶδε, κατὰ τύχην, τὴν Σακοντάλαν, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξαισίου αὐτῆς κάλλους ἐκπλαγεῖς, ἠρώτησεν ἐκ ποίας ἦν φυλῆς. « Ὁ πατὴρ αὐτῆς, εἶπον, ἐστὶν ὁ Ὅσιος Καυ- » σίκας, ὃς ὢν Ξατρῆς, καὶ ἐξ οἴκου βασιλικοῦ, ἀσκητικὸν » ὕσερον βίον ἐξελέξατο, καὶ διὰ τῆς ἐγκρατείας ὑπέρτε- » ρος παντὸς ἀσκητοῦ ἐγένετο. Τούτων οὕτως ἐχόντων, » ἐφώνησεν ὁ Βασιλεὺς, δύναμαι σύζυγον αὐτὴν λαβεῖν. » Ὡστε τῆς ἐτερομιξίας οὔσης ἀπηγορευμένης, ἡ γνῶσις τῆς καταγωγῆς ἐκάστου, καὶ ἐκάστης, καθίσταται ἀναγκαία. Ἐκ τούτου αἱ γενεαλογικαὶ σειραὶ, ἅς εἰς πᾶν σχεδὸν Ἰνδικὸν ποίημα ἀπαντᾷ ὁ ἀναγνώστης. Διὸ καὶ ὁ Καλιδάσας, ἐξυμνήσαι θέλων ἐν συντόμῳ τὸν Ῥάμαν, Ῥαγκοῦ-Βάνσαν, ἡ γενεαλογίαν τοῦ Ῥαγγοῦ ὠνόμασε τὸ παρὸν ποίημα. Τοὺς δὲ προγόνους, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ῥάμα, λίαν συντόμως ἐξιστόρησε κα-

(1) Αὐτόθι. δίστ. 20.

(2) Ῥαγγοῦ Βάνσα, Κεφ. Η'. σελ. 73, δίστ. 20. « Ἐν- » ταῦθα ἡ Ῥαβδοῦχος θεραπαινίς, γινώσκουσα τὰς πράξεις καὶ » τὰς γενεὰς τῶν βασιλέων, ἀγαγοῦσα τὴν Ἰνδουματὴν ἐπὶ » τὸν βασιλέα τῆς Μιγάδδας, ἐφώνησεν οὗτός ἐστιν κ.τ.λ.

Θότι ἀπὸ τοῦ πρώτου Κεφαλαίου μέχρι τοῦ δεκάτου, ἐξιστορεῖ τοὺς προπάτορας τοῦ ἥρωος, ἦτοι τὸν ἠλιογενῆ Διλήπαν, τὸν Ῥαγγοῦν, τὸν Ἄζαν, καὶ τὸν Δασσαράταν. Ἀπὸ δὲ τοῦ δεκάτου, μέχρι τοῦ δεκάτου ἔκτου, διαλαμβάνει τὰ κατὰ Ῥάμαν ὥστε μόλις ἐν τοῖς τρεῖς ἐπομένοις Κεφαλαίοις, τὰ περὶ τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσι διαδόχων τοῦ Ῥάμα βασιλέων ἀναφέρει. Τὸ πλεῖστον ἐπομένως καὶ κυριώτερον μέρος τοῦ ποιήματος, τὰ περὶ τὸν Ῥάμαν διαπραγματεύεται.

Ἄλλ' ἢ ἀκόλουθος Σύνοψις τοῦ ἄλλου ποιήματος, καὶ αἱ μετ' αὐτὴν παρατηρήσεις παρέξουσι καθαρωτέραν γνῶσιν τῆς παρούσης ποιήσεως.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΡΑΓΓΟΥ-ΒΑΝΣΑΣ

(ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΡΑΓΓΟΥ).

Οὐ δύναμαι (α) ἐξιστορῆσαι τὴν ἐξ Ἥλιου καταγομένην μεγάλην γενεάν τοῦ Ῥαγγοῦ. Νήπιός ἐστιν ὁ θέλων ἐπὶ ἀσθενοῦς σχεδίας τὸν μέγαν διαπλεῦσαι ὠκεανόν. Κατ' εὐτυχίαν ἄλλος ποιητῆς αὐτὴν περιγράψας, εὐκόλυνε τὴν τῶν μεταγενεστέρων πορείαν. Καὶ τὸ εὐλύγιστον νῆμα διέρχεται τὴν ὁπὴν τοῦ σκληροῦ μαργαρίτου, ὄν περ διεπέρασε προηγουμένως σιδηροῦν ὀξύ ὄργανον.

§. 1. Ὁ Ἥλιογενῆς Μανοῦς, πρῶτος τῶν βασιλέων,

(α) Ὁ Καλιδάσας ἄρχεται δι' ἐνὸς προοιμίου ἐκ δέκα Σλοκῶν ἢ διστίχων.

ἔσχεν υἱὸν καλούμενον Διλήπαν. Οὗτος διαδεχθεὶς τὸν πατρικὸν θρόνον, ἐκυβέρνησα τούς μὲν λαοὺς διὰ τῆς δικαιοσύνης, τοὺς δὲ θεοὺς ἐθεράπευε διὰ τῆς ὁσιότητος. Ὦν δὲ ἄτεκνος, ἐγκατέλιπε τὴν βασιλείαν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ ὑπουργούς· αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς βασιλίσσης συζύγου του Σουδαξινᾶς ἐπορεύθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ ὁσίου Βασίστα, ὅπως τὴν χάριν αὐτοῦ ὑπὲρ τεκνογονίας δεηθῶσιν. Ὁ δὲ, γνοὺς ἐν θεωρίᾳ τὸ αἷτιον, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα· « Σὺ, ἀπαντήσας ποτὲ τὴν Σουραββὴν (β), » παρῆλθες. Ἡ δὲ κατηράσατό σου ἐπὶ ἀτεκνία· ἐξίλειω- » θήσεται δὲ, ἐὰν θεραπεύσης τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα, » δάμαλιν Νανδινὴν. Περιποιήθη τι οὖν ταύτην, ἕως » ἂν εὐμενὴς ὑμῖν γένοιτο.» Οἱ δὲ ὑπακούσαντες, κατέλυσαν ἐν καλύβῃ, θεραπεύοντες τὴν δάμαλιν.

§. 2. Τῆ ἐπαύριον ὁ βασιλεὺς, λύσας τὴν δάμαλιν, ἐπορεύθη μετ' αὐτῆς εἰς νομὴν, ἀκολουθῶν αὐτὴν ὡς ἡ σκιά τῷ σώματι. Τρὶς ἑπτὰ κατὰ συνέχειαν παρῆλθον ἡμέραι· τὴν δ' εἰκοστὴν δευτέραν ἡ δάμαλις εἰσέδου εἰς φάραγγα τοῦ ὄρους Ἰμαοῦ, ἐνθα λέων τις ἐπιπεσὼν ἤρπασεν τοῦ δὲ Διλήπα, θέλοντος τὸ τόξον ἐντείνειν, ἔμεινεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἀκίνητος. Τότε ὁ λέων, λαλήσας ἀνθρωπεῖα φωνῇ, εἶπεν· « Εἰς μάτην ἀγωνίζεσαι, ὦ βα- » σιλεῦ· ὑπηρέτης γὰρ ὢν ἐγὼ τοῦ Σίβα, κατ' ἐμοῦ » ὀργισθέντος, μετέβαλεν εἰς ταύτην τὴν λεόντειον φύ- » σιν. Ἡ δάμαλις ἠδεῖά μοι ἐστι τροφή· σὺ οὖν ἀπελ- » θε.» Ὁ δὲ, « Ἄφες, εἶπε, τὴν δάμαλιν τοῦ ὁσίου·

(β) Πρωτογενῆ θεὰν Δάμαλιν.

» θεράπευσον δὲ τὴν σὴν πείναν διὰ τῆς ἐμῆς σαρκός. » Ὁ
 » δ' ἀπήντησε. « Σὺ ἀπερίσκεπτος εἶ, δοῦναι βουλόμενος
 » ἀντὶ μιᾶς δαμάλεως, ζῶν καὶ βασιλείαν. ζῶν δὲ, πο-
 » λὺν λαόν, ἐκ πολλῶν δεινῶν διασώσης. πολλὰς δὲ
 » δαμάλεις τῷ ὀσίῳ χαρίσης. » Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν.
 « Ἐγὼ εἰμι ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ξατρῶν (πολεμιστῶν). ἀνω-
 » φελὴς μοι ἐστὶν ὁ βίος μετὰ φόγου. ἄτιμος λογιζέ-
 » ται ὁ ὑποχωρῶν ἀνευ ἀγῶνος καὶ τραυμάτων. Μὴ
 » φροντίζων οὖν περὶ τοῦ φθαρτοῦ τούτου σώματος,
 » ἀλλὰ περὶ τοῦ αἰδίου κλέους, ἄφες τὴν δάμαλιν τοῦ
 » ὀσίου, καὶ φάγε τὰς ἐμὰς σάρκας. » Καὶ ὁ μὲν λέων,
 πεισθεὶς, « Ἔσω, ἔφη, οὕτως. » ὁ δὲ Διλήπας παρέδωκε τὸ
 ἑαυτοῦ σῶμα εἰς βρῶσιν τῷ λέοντι. Τότε βροχὴ ἀνθέων
 ἔπεσεν οὐρανόθεν ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ φωνῆς ἤκουσεν.
 « Ἀνάσα, λεγούσης, τέκνον ἤσθην διὰ τὴν πρὸς τὸν ὀσιον
 » εὐλάβειαν, καὶ τὴν πρὸς ἐμέσου εὐσπλαγχνίαν. αἴ-
 » τησον οἷαν ἐπιθυμεῖς χάριν. » Ὁ δὲ ἀναστάς, καὶ
 τὴν δάμαλιν ἐλευθέραν ἰδὼν, ἠτήσατο υἷόν. Ἡ δὲ, « Ἔσω,
 » ἔφη, ἄμελεξον τὸ ἐμὸν γάλα καὶ πίε αὐτό. »
 Οὕτως λαβὼν ἄδειαν παρὰ τοῦ Βασίστα, ἔπιε τὸ ἐν-
 πολειφθὲν γάλα ἐκ τῆς τροφῆς τοῦ μόσχου, καὶ ἐκ
 τῆς πρὸς τὸ πῦρ σπονδῆς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια
 μετὰ τῆς βασιλίσης, ἐχούσης ἐν γαστρὶ. Χρόνου δὲ
 παρελθόντος, ἡ Σουδεξιὰ ἔτεκεν υἷόν, ὃν ἐκάλεσαν
 Ῥαγγοῦν, ὅπερ κίνησιν δηλεῖ. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν τῆς
 Βραχμασοῦτρας, οἱ μὲν Βραχμᾶνες ἐδίδασκον τὸν παῖδα
 τὰ τῆς Βέδας, ὁ δὲ πατὴρ Διλήπας, τὴν τοξικὴν μετ'
 ἐπωδῆς.

§. 3. Ὁ βασιλεὺς λαβὼν τὸν νέον Ῥαγγοῦν συμ-

βοηθὸν τῆς βασιλείας, καὶ ἐπιθυμῶν, μετὰ τὰς 99 Ἴπποθυσίας, τὴν ἑκατοστὴν τελέσαι, φύλακα τοῦ ἱεροῦ Ἴππου αὐτὸν ἀνεδείξατο. Ἄλλ' ὁ θεὸς Ἴνδρας, φθονήσας τὴν τοσαύτην ὀσιότητα τοῦ βασιλέως, ἤρπασε κρυφίως τὸν ἵππον. Ἐν ἀπορίᾳ οὖν πάντων ὄντων, ὁ υἱὸς τοῦ Διλήπα, νιψάμενος τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ τῆς δαμάλεως τοῦ Βασίστα οὖρω, ἔγνω τὸν ἀφελόμενον τὸν ἵππον, πρὸς ὃν εἶπεν· « ὦ Ἴνδρα, πῶς Θεὸς ὢν, ἔμποσ » δίξεις τὴν θυσίαν τοῦ ἐμοῦ πατρός; εἰ σὺ ἐναντίος » ἢ τῶν νομίμων, ὄλλυται ὁ νόμος ». Ὁ δὲ Ἴνδρας ἀπεκρίνατο· « Ἐγὼ εἰμι Σατακρατοῦς, ἦτοι τελεσιουργὸς ἑκατὸν θυσιῶν· πῶς ὁ σὸς πατήρ ἐπιχειρεῖ ὅμοιος » ἐμοὶ γενέσθαι; » Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἀπήντησεν· « Ἐπιλαβοῦ ὄπλων, » καὶ ρίψας τὸ βέλος ἔτρωσε τὸν Ἴνδραν κατὰ τὸ στῆθος, ὃς ἀντέτρωσε τὸν Ῥαγγοῦν μετὰξὺ τῶν βραχιόνων· ὁ δὲ ἐνέπηξεν ἕτερον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ διὰ τοῦ τρίτου διέτεμε τὴν σημαίαν καὶ τὴν χορδὴν τοῦ τόξου τοῦ Ἴνδρα, τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων θεωρούντων. Ὁ δὲ θεὸς μέγα ὀργισθεὶς ἔρριψε τὸν κεραυνὸν κατὰ τοῦ Ῥαγγοῦ, ὅστις πεσὼν εἰς τὴν γῆν μετ' ὀλίγον ἠγέρθη. Ὁ Ἴνδρας ἤσθεις, « Αἴτησον, εἶπε, χάριν ἄλλην, » ἐκτὸς τοῦ ἵππου· ὁ ἐμὸς ἀγγελιοφόρος ἀναγγελεῖ τὰ » γεγονότα τῷ σῷ πατρί.» Οὕτως ὁ Διλήπας, ἐπαινέσας τὴν ἀνδρείαν τοῦ υἱοῦ, καὶ τὴν πληγὴν θεραπεύσας, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν· αὐτὸς δὲ εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησεν.

§. 4. Ὁ Ῥαγγοῦς, ἀναδεξάμενος τὴν βασιλείαν καὶ χαλῶς τὰ πάντα διατάξας, ἐξεστράτευσε μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ καθυποτάξας πᾶσαν τὴν χώραν τὴν πρὸς

ἀνατολάς, ἐπέστη ἐπὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ ὠκεανοῦ, κατετρό-
 πωσε τοὺς ἐν Βαγχάλη βασιλεῖς, ἔστησε τρόπαια εἰς
 Περσίαν, καὶ εἰς τὸ βόρειον τῆς Ἰνδίας· ἐταπείνωσε τοὺς
 περὶ τὸν Ἰμαὸν οἰκοῦντας, καὶ ἐπιστρέψας νικητῆς τῶν
 τεσσάρων μερῶν τῆς γῆς τῆς Ἰνδίας, ἐτέλεσε τὴν με-
 γάλην θυσίαν, ἣτις Βισβαζίτα καλεῖται.

§. 5. Μετὰ τὴν βασιλικὴν ταύτην θυσίαν, δι' ἣν ἐξε-
 κενώθησαν πάντες οἱ θησαυροὶ, ἦλθεν ὁ Βραχμὰν Καούτ-
 σας αἰτῆσαι βοήθειαν, ὅτι διδαχθεὶς πᾶν εἶδος μαθή-
 σεως παρὰ τῷ θεῷ Βαραταντοῦ, οὐκ εἶχεν ἀποδοῦναι
 τὰ δίδακτρα. Φιλοφρόνως μὲν ἐδέχθη αὐτὸν ὁ βασιλεὺς,
 ἀλλὰ λιτῶς· ἐξ οὗ ἐννοήσας ὁ Βραχμὰν τὴν ἀνέχειαν
 αὐτοῦ, « Παρὰ καιρὸν, εἶπεν, ἐλήλυθα· ὁ γὰρ ὅσιος
 » δεκατέσσαρα Κορόρια χρυσοῦ ζητεῖ, κατ' ἀναλογίαν
 » τῶν 14 μαθήσεων. Ὅθεν ἀπέρχομαι ». « Μείνον,
 » εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἕως ἂν τρόπον ποιήσωμαι », μελετῶν
 ὅπως κατὰ τοῦ Κουβέρα ἐκστρατεύσῃ. Ἐτοίμῳ δὲ ὄντι
 εἰς ἔξοδον, ἀνήγγειλον αὐτῷ οἱ θησαυροφύλακες ὅτι,
 βροχὴ χρυσοῦ πεσοῦσα, ἐπλήρωσε τὸ θησαυροφυλάκιον,
 ἐξ οὗ λαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔδωκε τὸ ὄσιῳ Καούτσα. Οὗτος
 πρὸς εὐγνωμοσύνην ἠυχθήθη ὅπως ἔξῃ υἷὸν ὅμοιον αὐ-
 τῷ, καὶ ἀνεχώρησεν· ἡ δὲ βασίλισσα ἔτεκεν υἷον, ὃν
 Ἄζαν ὠνόμασαν. Οὗτος παιδευθεὶς πᾶσαν μάθησιν κα-
 τέστη περίβλεπτος. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Βιδάρβας χώρας
 ἐκάλεσε τὸν νεανίαν, θέλων νυμφεῦσαι αὐτὸν μετὰ τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ, τῆς ὠραίας Ἰνδουματῆς. Ὁ Ῥαγγοῦς
 ἐξαπέστειλε τὸν υἷον μετὰ πολλῆς θεραπείας· οὗτος δὲ
 ἐλθὼν ἐστρατοπέδευσε παρὰ τῇ ὄχθῃ τῆς Ναρμαδάς.
 ἀλλ' αἴφνης ἄγριός τις ἐλέφας ἀνέδυσεν ἐκ τῶν πο-

ταμίων ὑδάτων, φερόμενος ἐπὶ τὴν ὄχθην ὡς ὄρος
 μέγα. Ἐπὶ τῇ θεᾷ τούτου ἅπανα ἡ στρατιὰ ἐταράχθη·
 οἱ δὲ ἵπποι διαρρήξαντες τὰ δεσμὰ ἔφευγον, τὰ δὲ ἄρματα
 ἀνετρέποντο, οἱ ἄξονες διερρήγνυντο καὶ οἱ στρατιῶται
 ἦσαν ἐν ἀμηχανίᾳ. Ὁ δὲ βασιλόπαις, ἐντεινας τὸ τόξον,
 ἔτρωσε τὸν Ἐλέφαντα κατὰ τὸ μέτωπον, ὃς πληγῆς
 ἀφῆκε τὴν προτέραν μορφήν καὶ λαβὼν ἄλλην οὐρανίαν,
 εἶπεν· « Ἐγὼ εἰμι υἱὸς τοῦ Πριγεδαρσάνα, ἀρχηγοῦ τῶν
 » Γανδαρβῶν, ὄνομα δέ μοι Πριγεβάδας· ὑψίκομπος
 » δὲ ὢν, φύσιν ἔλαβον ἐλέφαντος ἐξ ἀράς τοῦ ὀσίου
 » Ματάγκα, ἕως οὗ τρώσῃ ὁ Ἄζας τὸ μέτωπόν μου.
 » Ἦδη ὑπὸ σοῦ ἐλύθη τῆς ἀράς· λάβε οὖν ὡς ἀμοιβὴν
 » τὸ βέλος τὸ καλούμενον Σαμμοχανάμ, ὃ δι' ἐπωδῆς
 » ρίπτεται, καὶ πάλιν δι' ἐπωδῆς ἐπιστρέφει ». Ὁ δὲ Ἄζας
 λαβὼν τὸ βέλος ἐπορεύθη εἰς τὴν πόλιν Βιδάρβαν, ἔνθα
 φιλικῶς ὑπεδέχθη αὐτὸν ὁ Βόζας.

§. 6. Ὁ Ἄζας ἐλθὼν εἰς τὰ βασίλεια εὔρε χορείαν
 βασιλέων ἐπιθυμούντων τὴν Ἰνδουματὴν· καὶ αὕτη μὲν
 καθημένη ἐπὶ ἀνθρωποφόρου φορείου περιήρχετο τὴν
 σύνοδον εἰς αἴρεσιν νυμφίου· ἡ δὲ ραβδοῦχος ἐφώνει τὰ
 ὀνόματα, τὰς πράξεις, καὶ τὴν γενεὰν ἐκάστου. Ἄλλ' ἡ
 περίβλεπτος νέα, βλέπουσα καὶ μικρὸν χαιρετοῦσα πα-
 ρήρχετο· προσελθοῦσα δὲ παρὰ τῷ υἱῷ τοῦ Ῥαγγοῦ,
 ἐξελέξατο τὸν Ἄζαν τῇ τῶν ὀφθαλμῶν ἰλαρᾷ βολῇ.
 Τότε ἡ ραβδοῦχος ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ τὸν ἐρυ-
 θροῦν ἔθετο στέφανον.

§. 7. Ὁ μὲν βασιλεὺς τῆς Βιδάρβας, συζεύξας τὴν
 ἀδελφήν, ἀπέπεμψε τοὺς βασιλόπαιδας εἰς τὰ ἴδια· οἱ δὲ
 ἀποτυχόντες βασιλεῖς, συμφωνήσαντες ἀρπάσαι τὴν Ἰνδου-

ματὴν, ἀπέκλεισαν τὴν ὁδόν. Ὁ Ἄζας οὖν, τάξας ἱκανὴν στρατιάν, καὶ τὸν πατρικὸν σύμβουλον εἰς φυλακὴν τῆς Ἰνδουματῆς, ἐκινήθη κατὰ τῶν ἠνωμένων βασιλείων. Μάχη δεινὴ συνεκροτήθη· ὁ μὲν γὰρ πεζὸς τῷ πεζῷ ἀντεμάχεται, ὁ δὲ ἵππεὺς τῷ ἵππεϊ, ὁ ἄρματηλάτης τῷ ἄρματηλάτῃ καὶ ὁ ἔλεφαντηλάτης τῷ ἔλεφαντηλάτῃ. Ἐν ταύτῃ τῇ συμπλοκῇ ἡ κόνις ἀπέκρυπτε τὸν ἥλιον, καὶ τὰ πτώματα τῶν νεκρῶν τὴν γῆν. Ἀμφιῤῥεποῦς δὲ οὐσης τῆς νίκης, οἱ μὲν βασιλεῖς ἐνώσαντες ἀπάσας τὰς αὐτῶν φάλαγγας προσέβαλον ἄθροοι· ὁ δὲ Ἄζας, ρίψας τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ Γανδάρβα βέλος, ὑπνωτικὴν ἔχον δύναμιν, ἀπεκοίμισε τοὺς πολεμίους, καὶ γράψας ἐπὶ τῶν ἐχθρικῶν σημαιῶν, « ὁ Ἄζας ἐν πολέμῳ ἀφείλετο τὴν » εὐκλειαν ὑμῶν, ἀλλ' οὐ τὴν ζωὴν », διήλθε τὴν στρατιάν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ ἴδια μετὰ τῆς Ἰνδουματῆς. Ὁ δὲ Ῥαγγοῦς, μαθὼν τὰ πάντα καὶ ἐπαινέσας τὴν ἀνδρείαν τοῦ υἱοῦ, παρέδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν φροντίδα τῆς βασιλείας καὶ ἀπεσύρθη τῶν πραγμάτων.

§. 8. Ὁ Ἄζας, χειροτονηθεὶς βασιλεὺς καὶ ἐνώσας τὴν Βραχμανικὴν χάριν μετὰ τῆς Ξατρικῆς δυνάμεως, ἦν δυσανταγώνιστος. Ὁ μὲν Ῥαγγοῦς μετὰ ἀσκητικοῦ ἐνδύματος, καθήμενος ἐπὶ τῆς ἱερᾶς πόας Κούσσης, ἐθεώρει τὸ θεῖον φῶς· ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου διένοιμε τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐζωίαν εἰς τοὺς λαοὺς. Καὶ ὁ μὲν μετὰ τινα χρόνον ἐτελεύτησεν· ὁ δὲ Ἄζας, κλαύσας τὸν πατέρα, ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων. Ἐγένετο δὲ εἰς αὐτὸν υἱὸς ἐκ τῆς Ἰνδουματῆς γενναῖος, Δασσαράτας καλούμενος,

ὅς ἐστιν ὁ πατήρ τοῦ Ῥάμα, τοῦ ὀλετήρος τοῦ δεκακεφάλου Ῥαβάνα.

Ὀντος δὲ τοῦ βασιλέως μετὰ τῆς βασιλίσσης ἐν κήπῳ πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Σίβα, εἶδον καταβάντα ἐξ οὐρανοῦ τὸν θεῖον Ναράνδαν, ὑμνῆσαι θέλοντα τὸν θεὸν μετὰ κιθάρας. Σφοδρὸς δὲ πνεύσας ἄνεμος ἀφῆρπασε τὸν ἐπὶ τῆς κιθάρας στέφανον, ὄντα ἐξ ἀνθέων οὐρανίων ὑπερφουῶς εὐωδίας, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τῆς βασιλίσσης. Ἡ δὲ, αἰσθανθεῖσα τὴν θεῖαν ὄσμήν, ἐλείποθύμησε, συνέπεσε δὲ καὶ ὁ βασιλεύς. Ἄλλ' ὁ μὲν μετ' ὀλίγον ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις· ἡ δὲ Ἰνδουματὴ ἔμεινεν ἀναίσθητος. Εἰς μάτην ἐπροσπάθησεν ἵνα ἀνακαλέσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν· ὅθεν ἀπελπισθεὶς ἤρξατο θρηνεῖν.

« Διατὶ, εἶπεν, ἐγὼ ἐπανῆλθον εἰς τὴν ζωὴν; Διατὶ ἡ
 » ἐμὴ ψυχὴ πορευθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὀπισθεν τῆς συζύ-
 » γου, ἐπανεστρεψεν ἄνευ ἐκείνης; Ὑπόφερε τοιγαροῦν,
 » ὦ κακὴ ψυχὴ, τὸ μέγα τοῦτο δεινόν. Ἀπὸ τοῦδε ἡ
 » καρτερία μου κατέδυσεν, ἡ ἡδυπάθεια ὥχεται, τὸ ἔαρ
 » ἄχαρὶ μοι ἐγένετο, καὶ ἡ κλίνη μου κενὴ ἐστὶ διὰ
 » παντός ».

Ἐν τούτοις ὁ ὄσιος Βασίστας ἐγνώ τῷ νῶ τὰ πάντα ὧν δὲ ἐν θυσίᾳ, ἐπεμψεν εἰς παρηγορίαν τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ὃς εἶπε τῷ βασιλεῖ· « Ὁ ὄσιος, γνωρίζων τά τε
 » ἑόντα πρὸ τ' ἑόντα, τάτ' ἐσόμενα τῶν ἐν τοῖς τρισὶ Κό-
 » σμοις, λέγει σοι ὅτι, ὁ Ἰνδρας φοβηθεὶς τὴν μεγίστην
 » ἄσκησιν τοῦ Τριναβινδοῦ, ἐξαπέστειλεν αὐτῷ τὴν θεᾶν
 » Χαρινὴν εἰς ἀναίρεσιν τῆς θεωρίας αὐτοῦ· ὁ δὲ κατη-
 » ράσατο αὐτῆς εἰπὼν· « Ἔσο ἄνθρωπος· » ἡ δὲ εἶ-
 » πεν. » Ἐγὼ ἦλθον ὑπακούσασα εἰς τὸν Ἰνδραν· ὁ δὲ,

» Μέγε ἄνθρωπος, ἔφη, ἕως ἂν ἴδῃς θεῖον
 » τινὰ στέφανον. Τότε ἐνσαρκωθείσα ἡ θεία νύμ-
 « φη, ἐγεννήθη ἐν τῇ γενεᾷ τῶν βασιλέων Βιδάρβας,
 » καὶ ἐγένετο γυνήσου· ἤδη δὲ ἰδοῦσα τὸν οὐράνιον
 » στέφανον ἐτελεύτησε. Μὴ οὖν λυποῦ· ὁ θάνατος αὐτῆς
 » ἦν ἄφευκτος, ἡ δὲ ζωὴ τυχαία». Ὁ βασιλεὺς εὐχα-
 ριστήσας ἀπέπεμψεν αὐτόν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πάθος τῆς
 λύπης διέρρηξε τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς αἱ ρίζαι διαρρη-
 γνύουσι τὸν τοῖχον, ἠσθάνθη τὸ τέλος αὐτοῦ, καὶ ἀνέδειξε
 τὸν Δασσαράταν βασιλέα. Ἀποθανῶν δ' ἐπορεύθη εἰς τὸν
 παράδεισον τοῦ Ἰνδρα, ἐνθα εὐφραίνεται ἄλυπον βίον
 μετὰ τῆς ἀγαπητῆς Ἰνδουματῆς.

§. 9. Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πατρὸς (α) ἐβασίλευ-
 σεν ὁ Δασσαράτας τοσοῦτον ἐμφρόνως καὶ δικαίως, ὥστε
 οἱ ἄνθρωποι δύο ὠνόμαζον εὐεργέτας, τὸν θεὸν Ἰνδραν
 καὶ τὸν Δασσαράταν. Ἀναρίθμητοι βασιλεῖς προσεκύνουν
 αὐτὸν τὸν νικητὴν τῆς γῆς, ὅστις συνεζεύχθη μετὰ τῶν
 θυγατέρων τῶν βασιλέων τῆς Μαγάδδας, τῆς Κοσάλης,
 καὶ τῆς Κεκαίας χώρας. Συμμαχήσας δέ ποτε τῷ Ἰνδρα
 κατὰ τῶν ἀντιθέων Τιτάνων, ἠρίστευσε (β), καὶ τὸν Θεὸν
 προσκυνῶν, παρὰ πάντων αὐτὸς ἐπροσκυνεῖτο. Μετὰ δὲ
 τὴν ἑορτὴν τοῦ ἔαρος ἐπεθύμησε θηρεῦσαι· εἰσελθὼν
 οὖν εἰς πυκνὸν δάσος, πλήρες ζῶων θηρευσίμων, ὡς

(α) Ἀπὸ τοῦδε κυρίως ἀρχεται ἡ ὑπόθεσις τῆς Ῥαμαϊάνας.

(β) Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ λαβὼν βραεῖαν πληγὴν, ἔθερα-
 πεύθη παρὰ τῆς δευτέρας αὐτοῦ συζύγου Καουσσαλίας· εὐγνω-
 μονῶν δὲ πρὸς αὐτήν, ὑπεσχέθη τὴν ἐκτέλεσιν δύο ὀποιωνδή-
 ποτε χαρίτων.

ἀγρίων χοίρων, βουβάλων καὶ λεόντων, ἐπλησίασε μέ-
 χρι τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἀκούσας τοῦ γοργο-
 ρισμού στάμνου πληρουμένης ὕδατος, καὶ νομίσας ὅτι
 ἦν φωνὴ ἐλέφαντος, ἀφῆκε τὸ βέλος κατὰ τοῦ μέρους
 ἐκείνου· ἀλλ' αἰφνης ἀκούσας ὀδυνεῶς φωνῆς, « ὦ πα-
 τερ » ἐταράχθη μεγάλως, καὶ προσελθὼν, εἶδε νεανίαν
 πεπαρμένον τῷ βέλει. Οὗτος ἦν ὁ μονογενὴς υἱὸς δύο
 ἀομμάτων ἀσκητῶν, πρὸς οὓς ἐξωμολογήθη, ὅτι ἐξ ἀ-
 γνοίας ἐπραξε τὸν ἀνόσιον τοῦτον φόνον. Οἱ μὲν πικρῶς
 ἐθρήνησαν, ὁ δὲ τὸ βέλος ἐξήγαγε· καὶ τὸ μὲν παιδίον
 ἐξέπνευσεν, ὁ δ' ἀσκητὴς κατηράσατο τοῦ βασιλέως, εἰπὼν.
 « Καὶ σὺ, ὡς ἐγώ, ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ θάνατον λήψῃ
 » ἐκ λύπης υἱοῦ. » Οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐπέστρεφεν
 εἰς τ' ἀνάκτορα, ἔχων ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ὀλεθρίαν ταύ-
 την ἀράν (γ).

§. 10. Ὁ Δασσαράτας ζήσας ἱκανοὺς χρόνους μετὰ
 τῶν τριῶν γυναικῶν, οὐκ ἔσχεν υἱόν· ὅθεν οἱ θεοὶ Βραχ-
 μαῆνες προσκληθέντες ἤρξαντο θυσίαν ὑπὲρ τεκνογονίας
 τελέσαι.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ, ἐνοχλούμενοι οἱ θεοὶ ὑπὸ τοῦ
 Ῥαβάνᾳ (ἀρχηγοῦ τῶν πονηρῶν πνευμάτων Ῥασκάσων),
 κατέφυγον εἰς τὸν Βισνοῦν, ὃν εὖρον ἐν τῇ Γαλακτικῇ θα-
 λάσσει, καθήμενον ἐπὶ τοῦ ὄφους Σέσσα. Αὐτὸν οὖν
 προσκυνήσαντες ὕμνησαν ὡς μέγαν Θεὸν, ἀκατάληπτον,
 ἀμετάβλητον, καὶ αἰδίων· « Σὲ ὕμνουσι πάντα τὰ ἔθνη,

(γ) Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἀναφέρω πλέον ἐκτεταμένως εἰς
 τὸ τέλος τῶν παρόντων προλεγομένων.

» καὶ πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς, ὅτι αἱ δεήσεις τῶν πο-
 » λυειδῶν θρησκειῶν πρὸς σὲ κατευθύνονται, ὡς οἱ ῥύακες
 » τοῦ Γάγγου εἰσβάλλουσιν εἰς τὸν μέγαν ὠκεανόν ».
 Οὕτως ὑμνήσαντες οἱ θεοὶ τὴν μεγαλειότητα τοῦ ὑφίστου
 Βισνοῦ, καθικέτευσαν αὐτὸν, ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τε
 καὶ τὸν κόσμον ἀπὸ τοῦ ἀντιθέου Ῥαβάνα. « Γινώσκω,
 » ἔφη ὁ μέγας Θεὸς, ὅτι κατεπατήθη ἡ ἰσχύς ὑμῶν ὑπὸ
 » τοῦ γίγαντος Ῥαβάνα. Οὗτος γενήσεται παρανάλωμα
 » τοῦ ἐμοῦ τροχίσκου· ὄθεν ἐνανθρωπίσας γενήσομαι
 » αὐτὸς ἐγὼ υἱὸς τοῦ Δασσαράτα, καὶ τὸν Ῥαβάναν κατα-
 » πολεμήσω. Ἐχέτωσαν ἡσυχίαν οἱ μάκαρες θεοί· ἐγὼ
 » δ' ἐνσαρκωθήσομαι, καὶ σὺν ἐμοὶ ὁ Ἴνδρας καὶ ἄλλοι
 » θεοὶ εἰς φύσιν πιθήκων καὶ ἄρκτων καὶ ἀετῶν, πρὸς ἀφα-
 » νισμόν τοῦ τε Ῥαβάνα καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ κακοποιῶν
 » δαιμόνων ἢ Ῥασκάσων ».

Ἐν τούτοις οἱ Βραχμᾶνες ἐτέλουν θυσίαν, προσευχόμενοι ὑπὲρ τεκνογονίας τοῦ Δασσαράτα· ἐν δὲ τῷ τέλει ἀνεφάνη ἐκ τοῦ πυρὸς νεανίας ὑπέρλαμπρος, κρατῶν ἀγγεῖον πλήρες ὀρυζογάλακτος, θείαν ἔχοντος δύναμιν. Ὁ μὲν βασιλεὺς, δεχθεὶς τὸ ἕδесμα, διμερίσατο εἰς δύο ἴσα μέρη, καὶ ἔδωκε τῇ Καουσσαλία, καὶ Καϊκεγῆ, διατάξας αὐτάς, ἵνα δώσῃ ἐκάστη ἐν μέρος τοῦ ἐδέσματος καὶ τῇ τρίτῃ αὐτοῦ γυναικὶ Σουμάτρα. Αἱ δὲ τρεῖς γυναῖκες ὑπερφυῶς ἐκ τούτου συνέλαβον, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς ὧν διμερίσατο ἑαυτὸν, καὶ ὤκησεν ἐν τρισὶ γαστράσι τετραειδῆς. Ἡ μὲν πρώτη ἔτεκεν υἱόν, ὃν Ῥάμαν ἐκάλεσαν, ἡ δὲ δευτέρα ἔτεκεν ἐπίσης υἱόν, ὃν ἐκάλεσαν Βαράταν· ἡ δὲ τρίτη, γευθεῖσα ἐκ τοῦ ἐδέσματος καὶ τῶν δύο, ἔτεκεν υἱοὺς διδύμους, οὓς ἐκάλεσαν Λαξμά-

ναν καὶ Σατρούγναν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγαθὴ τετρακτὺς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Δασσαράτα. Πᾶσα δὲ ἡ κτῆσις, θλιβομένη ὑπὸ τῶν κακοποιῶν δαιμόνων, ἐσχίρτησεν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ τετραμόρφου Θεοῦ· τύμπανα θεῖα ἐκρούοντο ἐν οὐρανῷ, καὶ βροχαὶ οὐρανίων ἀνθέων ἔπιπτον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Δασσαράτα. Ἡ ἀγαθότης, ἡ μεγαλοφυΐα, καὶ ἡ μάθησις ἠϋξανε σὺν τῇ ἡλικίᾳ τῶν παιδῶν, ἅπερ ἡ αὐτὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη ἤνωνεν· ἀλλ' ὁ μὲν Ῥάμας ἐφίλει τῷ Λαξμάνῃ μαλλον συνδιατρίβειν, ὁ δὲ Βαράτας τῷ Σατρούγγῃ, ἐξ αἰτίας ἴσως τῆς μεριδῶς τοῦ ἐδέσματος, ὅπερ ἐκάστη τῶν δύο γυναικῶν τῇ τρίτῃ ἔδωκεν.

§. 11. Ὁ ὄσιος Βισβαμίτρας τελῶν θυσίαν ἐταράττετο παρὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων· ὅθεν ἐλθὼν, ἤτησε παρὰ τοῦ βασιλέως Δασσαράτα τὸν Ῥάμαν, παῖδα μὲν ἔτι ὄντα, μεγαλόφρονα δὲ, πρὸς καταδίωξιν ἐκείνων καὶ διατήρησιν τῆς θυσίας ταύτης. Ἐλυπήθη μέγᾳ ὁ πατὴρ, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν ὄσιον εὐλάβεια ἦν ἀνωτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ πατρικοῦ φίλτρου· ἔδωκεν οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ὄσιῳ τὸν Ῥάμαν καὶ τὸν ἀχώριστον αὐτοῦ ἀδελφὸν Λαξμάναν. Τούτων προσπεσόντων τοῖς ποσὶ τοῦ βασιλέως, ὁ πατὴρ τὰς κεφαλὰς δάκρυσιν ἔβρεξε, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς μετὰ τοῦ Βισβαμίτρα. Καθ' ὁδὸν δ' ἀντέστη κατ' αὐτῶν ἡ δαίμων Τατάκα, μαύρη, κρανία ὡς περιδέραιον, καὶ ἐντόσθια ἀνθρώπεια περὶ τὴν ὀσφύν, ὡς ζώνην, ἔχουσα, καὶ νεκρικὰ ῥάκη φέρουσα. Αὕτη, λέγω, ὡς θύελλα ἐκ νεκρικοῦ τόπου ἐπῆλθε βιαίως ἐναντίον τοῦ Ῥάμα, ὃς ῥίψας εὖστοχον βέλος διεπέρασε τὸ στήθος τῆς κακοποιοῦ δαίμονος. Καὶ ἡ μὲν πεσοῦσα ἔσεισε

τὴν γῆν· ὁ δὲ ὄσιος ἤσθεις ἔδωκε τῷ νικητῇ τὸ μετ' ἐπι-
 δῆς βέλος, ἀναιρετικὸν τῶν δαιμόνων. Τούντεῦθεν ἀφί-
 κοντο εἰς τὸ ἀσκητήριον, ἐνθα ἤρξατο τῆς θυσίας, τῶν
 δύο ἀδελφῶν φυλαττόντων· ἀλλ' αἴφνης πληθὺς δαιμό-
 νων προσελθοῦσα, ἐζήτηι ἐμποδίσαι τὴν θυσίαν. Ὁ δὲ
 Ῥάμας, ἐπιθυμῶν τοὺς πρωτοστάτας τῶν δαιμόνων κατα-
 βαλεῖν, ρίψας τὸ βέλος, ἔτρωσε τὸν Μαρίτσαν, ὃς ἦν πε-
 λώριος, ὡς ὄρος μέγα, καὶ δι' ἐτέρου βέλους διέτεμε τὸν
 ἕτερον, καλούμενον Σουβαλοῦν. Οὕτω διασκορπισθέντων
 τῶν λοιπῶν δαιμόνων, ἐτελέσθη ἡ θυσία.

Ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ὁ βασιλεὺς τῆς Μιτιλᾶς χώρας,
 μέλλων θυσίαν τελέσαι ἐκάλεσε τὸν ὄσιον Βισθαμίτραν·
 ὁ δὲ πορευθεὶς ἔλαβε καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς. Τελεσθεί-
 σης τῆς θυσίας, εἶπεν ὁ ὄσιος τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὁ Ῥάμας
 ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ περιβόητον αὐτοῦ τόξον· ὁ δ' ἐλυπήθη,
 διανοούμενος τὸ δυσκατόρθωτον, καὶ οὐκ ἔνεκα, ἄθλον] ἔθετο
 ὑπὲρ τῆς ὠραίας Σιτᾶς. Ὁ δὲ ὄσιος ἔφη· «Ἡ δύναμις
 » αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τόξου φανήσεται.» Ὁ οὖν Ῥάμας, κάμ-
 ψας εὐκόλως τὸ τόξον, ἔθετο τὴν χοροδὴν· ἐκ δὲ τῆς σφο-
 δρᾶς ἐλκύσεως διαρραγὲν, ἤχον μέγαν ἐποίησεν. Ὁ δὲ
 βασιλεὺς θαυμάσας ἔδωκεν αὐτῷ τὴν γηγενῆ Σιτάν,
 ἀγέννητον οὔσαν ἐκ κοιλίας γυναικὸς (α), τὴν δὲ θυγα-
 τέρα αὐτοῦ τῷ Λαξμάνα.

Ἐπαναστρεφόντων εἰς τὰ ἴδια, σφοδρὸς κατὰ τὴν ὁδὸν

(α) Ὁ βασιλεὺς Ζανάκας, μέλλων θύειν ἔσκαψε τὴν γῆν κύ-
 κλω, ἵνα μή τι μύλυσμα ᾗ. Ἐνταῦθα εὔρε κιβώτιον καὶ ἐντὸς
 αὐτοῦ κοράσιον, ὅπερ λαβὼν Σιτάν (γηγενῆ) ὠνόμασεν.

πνεύσας άνεμος, κατέθλιβε τήν στρατιάν. Ὁ Ἥλιος ἀπεκρύβη, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦν πλήρης ἐρυθρῶν νεφελῶν, οἱ δὲ ἰέρακες καὶ οἱ κυνόλυκοι, μέγα βοῶντες, τρόμον ἐπροξένουν. Ἐν τούτοις φῶς αἴφνης ἀνεφάνη ἀπέναντι τῶν ὀδοιπόρων, καὶ ἅμα ἀνὴρ πελώριος, ὃς ἦν ὁ Παρασσουράμας. « Ἐγὼ, εἶπεν ἀπειλητικῶς τῷ Ῥάμα, ἄσπον-
 » δός εἰμι ἐχθρὸς τῶν Ξατρῶν, οὓς πολλάκις ἐξολοθρεύ-
 » σας ἤσυχίαν εἶχον· ἤδη δ' ἀκούσας τὰ σὰ κατορθώμα-
 » τα, ἀνέστην ὡς ὄφεις. Λάβε οὖν τοῦτο τὸ τόξον, καὶ εἰ
 » κάμψης αὐτὸ, νικηθήσομαι ὑπὸ σοῦ· εἰ δὲ μὴ, ζητήσεις
 » παρ' ἐμοῦ ἔλεος.» Ὁ μὲν Ῥάμας ὑπομειδιῶν ἔλαβε
 τὸ τόξον, καὶ κάμψας αὐτὸ, ἔθετο τήν χορδὴν· ὁ δὲ τα-
 πεινὸς γενόμενος εἶπεν· « Ἀληθῶς σὺ Θεὸς μέγας ὢν
 » ἦλθες ἐπὶ τῆς γῆς φανείς. Ἐπαινετὴ ἐστὶν ἡ ἦττα
 » γενομένη παρὰ Θεοῦ. Ἔστω αἶσιον τὸ ὃ μέλλεις τε-
 » λέσαι θεῖον ἔργον (α).» Ταῦτα εἰπὼν ἐγένετο ἄφαντος. Οἱ δὲ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Αἰοδδεάν, ἔνθα ὁ βασιλεὺς ἐνηγκαλίσθη μετὰ στοργῆς τὸν νικητὴν αὐ-
 τοῦ υἱόν.

§. 12. Ὁ Δασσαράτας, προβεβηκῶς ὢν ἤδη τὴν ἡλι-
 κίαν γνώμην ἔλαβε καταλιπεῖν τὴν βασιλείαν τῷ Ῥάμα.
 Ἡ φήμη αὕτη ἠύφρανε πάντα τὸν λαόν, ἐκτὸς τῆς Καν-
 θάρας, ἣτις κατέπεισε τὴν Καϊκεγὴν, εἰς ἣν ὁ βασιλεὺς
 ὑπεσχέθη ποτὲ δύο ὀποιασδήποτε χάριτας, ὅπως ζητήσῃ
 Α'. τὴν ἐπὶ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐξορίαν τοῦ Ῥάμα, καὶ Β'.
 τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Βαράτα, εἰς τὸν τόπον

(α) Τὴν τοῦ Ῥαβάννα αἰνίττεται ἀναίρεσιν.

τοῦ Ῥάμα. Ἐλυπήθη ἐγκαρδίως ὁ Δασσαράτας· ἀλλ' ὁ Ῥάμας, συμβουλευσας τὸν πατέρα ἵνα μὴ ἐπίορκος γένηται, ἐδέχθη χαίρων τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐνδυσθεὶς ὁδοιπορικὰ φορέματα ἀνεχώρησε μετὰ τῆς Σιτᾶς, καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ Λαξμάνα εἰς τὴν ἔρημον. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ὀδυρόμενος ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ φιλάτου Ῥάμα, ἐμνήσθη τῆς ἀρᾶς τοῦ ἀσκητοῦ, οὗ τὸν υἱὸν ἐν ἀγνοίᾳ ἐτόξευσε (α), καὶ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ πένθους ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ βουλευταὶ ἐκάλεσαν τὸν ἀπόντα Βαράταν. Οὗτος ἐλθὼν καὶ τὰ πάντα μαθὼν, ἠγανάκτησε καὶ κατ' αὐτῆς αὐτοῦ τῆς μητρὸς, καὶ μεταπεμφόμενος ἐκάλει τὸν Ῥάμαν. Ἀλλ' ὁ μὲν, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ πατρὸς, οὐκ ἐδέχθη· ὁ δὲ Βαράτας, ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς βασιλείας ἐκυβέρνα, καθήμενος ἐν ἑτέρᾳ πόλει, ὡς ἐπίτροπος τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ Ῥάμα, ὅστις φοβηθεὶς μήπως ἐνοχληθῆ καὶ αὐθις, ἀνεχώρησε μακρύτερα. Καθ' ὁδὸν δαίμων τις, Βιρβάδας τοῦ νομα, σῶμα ἔχων ὡς ἑσπερινὴ νεφέλη, ἀποκλείσας τὴν ὁδὸν ἤρπασε τὴν Σιτάν· ὁ δὲ Ῥάμας ἀποκτείνας τὸν δαίμονα ἔθαψε βαθέως, ἵνα μὴ τι μίασμα γένοιτο. Ἐν τούτοις ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ῥαβάνα, (ἀρχηγοῦ τῶν κακοποιῶν δαιμόνων) καλουμένη Σουρπανάκκα, ἔρωτι τρωθεῖσα, ἠθέλησεν ἄνδρα λαβεῖν τὸν Ῥάμαν· ὁ δὲ, « Ἔχω, » εἶπε, γυναῖκα· πορεύθητι πρὸς τὸν νεώτερον ἀδελφόν· » ἢ

(α) Καὶ σὺ, εἶπεν ὁ ἀσκητὴς πρὸς τὸν Δασσαράταν, ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ θάνατον λήψῃ ἐκ λύπης υἱοῦ· Ἴδε προλ. Σελ. 28'.

δ' ἀποτυχοῦσα, ἐπέστρεψε πάλιν πρὸς τὸν Ῥάμαν, ἣν ἰδοῦσα ἡ Σιτά ἀπράκτως φερομένην, ἐγέλασεν· ἡ δὲ λαβοῦσα μορφήν φρικώδη, κατηράσατο τῆς Σιτᾶς. Ὁ δὲ Λαξμάνας, ἐννοήσας ὡς κακοποιὸν δαιμόνιον ἐστίν, ἀπέτεμε ξίφει τὴν ρίνα αὐτῆς. Τότε ὑψωθείσα ἐν αἰθέρι ἠπειλεῖ αὐτούς, καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Τιτάνων ἐλθοῦσα διηγήσατο τὴν πρὸς αὐτούς γενομένην ἀτιμίαν. Ἄγανακτῆσαντες οὖν οἱ ἀντίθειοι Τιτᾶνες καὶ συμβούλιον ποιήσαντες, ἐκίνησαν κατὰ τῶν δύο ἡρώων, ὁδηγὸν ἔχοντες τὴν ρινότιμητον δαίμονα· ἀλλ' ὁ Ῥάμας, ρίψας κατ' αὐτῶν ἀναρίθμητα βέλη, ἐθανάτωσε τοὺς τρεῖς τῶν Τιτάνων ἀρχηγούς καὶ κατέκοψε τὴν στρατιάν αὐτῶν. Τότε ἡ Σουρπανάκκα, δραμοῦσα πρὸς τὸν Ῥαβάναν, διηγήθη τὴν παρά τοῦ Ῥάμα φθορὰν τῶν δαιμόνων· ὁ δ' ὀργισθεὶς ἐκινήθη κατὰ τῶν ἡρώων. Θέλων δ' αὐτούς ἀπατῆσαι, διέταξε τὸν δαίμονα Μαρίτζαν, ἵνα λάβῃ μορφήν χρυσοῦς ἐλάφου· ταύτην ἰδοῦσα ἡ Σιτά, ἐπεθύμησε λαβεῖν· καὶ ἡ μὲν ἀπεμακρύνθη, ὁ δὲ Ῥάμας ἐδίωκεν. Ἐν τούτοις ὁ Ῥαβάνας, ἰδὼν τὴν Σιτάν μεμονωμένην ἤρπασε, καὶ θανατηφόρως ἔτρωσε τὸν βασιλέα τῶν Γυπῶν, θελήσαντα ἐναντιωθῆναι. Εἰς μάτην ἐφώνησεν ἡ Σιτά· « ὦ Ῥάμα, » ὦ Λαξμάνα, σῶσόν με! » Οἱ δύο ἀδελφοὶ ζητοῦντες τὴν Σιτάν εἶδον πεπτωκότα τὸν Γύπα, ὅστις ἀναγγείλας τὴν ἀρπαγὴν τῆς Σιτᾶς παρά τοῦ Ῥαβάναν, ἐξέπνευσεν.

Ὁ ἀγαθὸς δαίμων Καββάνδδας, εὐεργετηθεὶς ποτε παρά τοῦ Ῥάμα εἶπε πρὸς αὐτὸν σκεπτόμενον περὶ τοῦ τρόπου τῆς καταστροφῆς τοῦ Ῥαβάναν· « Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ῥισ- » σεμνήκα εὐρίσκεται ὁ βασιλεὺς τῶν Πιθήκων, ὃν νική- » σας ὁ τύραννος Βάλης, ἤρπασε τὴν τε σύζυγον καὶ

» τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Βοηθήσας οὖν αὐτὸν, μέγα σοι
 » ὄφελος ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει ἔσεται». Ὁ μὲν Ῥάμας
 πεισθεὶς, διευθύνθη ἀμέσως εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον, καὶ
 ἀποκτείνας ἐν μάχῃ τὸν ἄδικον Βάλην ἀντεκατέστησε
 τὸν Σουγρήβαν· ὁ δὲ, πρὸς ἀμοιβήν, ἐκίνησεν ὑπὲρ τοῦ
 Ῥάμας μυριάδας Πιθήκων, ἔχων καὶ ἀρχηγὸν τὸν πο-
 λυμήχανον Χανουμᾶνα, ὅστις μετ' ὀλίγον ἀνεκάλυψεν
 ὅτι ἡ Σιτὰ ἀρπαγείτα, μετεκομίσθη καὶ ἐφυλάττετο ὑπὸ
 θηλείων δαιμόνων ἐν τῇ νήσῳ Λακάνῃ, ἔνθα εἰσχωρή-
 σασ κρυφίως, ἔδωκε μὲν αὐτῇ τὸ δακτυλίδιον τοῦ Ῥάμας,
 ἔλαβε δὲ παρ' αὐτῆς ἀδάμαντά τινα, ὡς σημεῖον τῆς πί-
 στεως· ἀλλ' ἀνακαλυφθεὶς ἀπέκτεινεν ἐν μονομαχίᾳ τὸν
 νεώτερον υἱὸν τοῦ Ῥαβάνα, ἐπυρπόλησε τὴν πόλιν, καὶ
 ἐπανελθὼν ἔδωκε τὸν ἀδάμαντα εἰς τὸν Ῥάμαν. Οὗτος
 παραυτίκα κινηθεὶς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἀκτὴν
 τοῦ ὠκεανοῦ· ποιήσας δὲ συμμαχίαν μετὰ τοῦ βασιλέως
 τῶν παραλίων ἐκείνων, ὑπεσχέθη αὐτῷ τὴν Σεϊλανίαν
 καὶ πᾶσαν τὴν βασιλείαν τῶν Πιθήκων. Γεφυρώσαντες
 οὖν τὴν θάλασσαν βοηθεία τῶν Τιτάνων, εἰσέβαλον εἰς
 τὴν χώραν καὶ ἐπολιόρχησαν τὴν πρωτεύουσαν.

Ἐνταῦθα συνεκροτήθη φρικτὸς καὶ μανιώδης πόλεμος
 μεταξὺ Πιθήκων, Τιτάνων, ἡρώων, θεῶν ἐνσαρκωθέν-
 των, καὶ δαιμόνων. Ἐν ταῖς τεραστίαις μάχαις κορμοὶ
 δένδρων καὶ τμήματα ὑπερμεγέθη λίθων κατέθλιβον
 τὴν μίαν ἢ καὶ ἄλλην στρατιάν· οἱ ὄνυχες καὶ οἱ ὀδόντες
 ὑπερίσχυον ἐνίοτε καὶ αὐτῶν τῶν ὄπλων, καὶ οἱ βράχοι
 ῥιπτόμενοι συνέτριβον ἵππους, ἐλέφαντας καὶ ἐλεφαν-
 τηλάτας. Ὁ μὲν πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ῥαβάνα ἔτρωσε
 τὸν Λαξμᾶναν· ἀλλ' ἀναλαβὼν οὗτος καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινε

καὶ μετὰ τοῦ Χανουμᾶνος φθορὰν μεγίστην ἐποίησαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ραβάννα, καταστρέψας μέγα πλῆθος Πιθήκων, ἐζώγηρε τὸν βασιλέα αὐτῶν Σουγρήβαν, καὶ ἐκινήθη ὡς ὄρος μέγα κατ' αὐτοῦ τοῦ Ῥάμα· ἀλλὰ τρωθεὶς θανατηφόρος ὑπ' αὐτοῦ, ἐτελεύτησε μετὰ πολλῶν ἄλλων πελωρίων Τιτάνων. Ἐπὶ τέλους συνηπαντήθησαν οἱ δύο μέγιστοι καὶ ἄσπονδοι ἐχθροί, ὅ,τε Ῥάμας καὶ ὁ Ῥαβάννας. Ἦδη ἐπλησίασεν ἡ τελευταία τοῦ ἐνὸς ὥρα, ἐν αὐτῇ τῇ πρὸ πολλοῦ προσδοκωμένη μονομαχία, ἣτις τρεῖς διήρκεσεν ἡμέρας. Συναπκνηθέντες οὖν, τῶν θεῶν πάντων καὶ τῶν δαιμόνων θεωρούντων, ὁ μὲν Ῥαβάννας πρῶτος ἐνέπηξε τὸ βέλος αὐτοῦ εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα τοῦ Ῥάμα· οὗτος δὲ ῥίψας τὸ βέλος διεπέρασε τὸ στήθος τοῦ Ῥαβάννα Ἡ μανιώδης ἔρις ἠϋξανε· τὰ ὄπλα διεβρήγνουσιν τὰ ὄπλα, καὶ τὰ βέλη τὰ βέλη, καὶ ἐνῶ ἡ γῆ ἐκαλύπτετο ἐκ πτωμάτων, ἡ νίκη ἦν ἀμφίβολος. Ἐπὶ τέλους ὁ Ῥαβάννας ἔρριψε τὴν Σατάγγην, σιδηρὰ κέντρα ἔχουσαν· ὁ δὲ Ῥάμας, ἀποφυγὼν ἐπιτηδείως τὸν κίνδυνον, ἔρριψε κατὰ τοῦ μιτοθέου ἐχθροῦ μετὰ τῆς ἐπωδῆς τὴν Βραχμάστραν, ἣτις, διαιρεθεῖσα ἐν τῷ αἰθέρι εἰς δέκα πυροειδεῖς ῥομφαίας, ἔτεμεν ἐνταυτῷ τὰς δέκα κεφαλὰς τοῦ δεκακεφάλου Ῥαβάννα. Καὶ αὐτὸς μὲν ἔμεινε νεκρός· βροχὴ δὲ ἀνθέων καὶ ῥόδων ἐξ οὐρανοῦ ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ῥάμα, ὅστις νικητῆς ὢν παρέδωκε τὴν βασιλείαν εἰς τὸν σύμμαχον Βιθασσάναν· αὐτὸς δὲ, παραλαβὼν τὴν Σιτάν, ἣτις ἦν ἄμωμος καὶ ἄχραντος, τὸν Λεξιμάναν καὶ τοὺς συμμάχους, ἐπανέζευξεν ἐπὶ τὴν Ἄϊοδδεάν, ἐπὶ τοῦ πολυτίμου φορείου τοῦ κατατροπωθέν-

τος 'Ραβάνα· ἦν δὲ αὐτοκίνητον τὸ φρεῖον τοῦτο, καὶ αἰθεροβατικὸν, καὶ χωρητικὸν ἀπάσης τῆς στρατιᾶς.

§. 13. Ὁ νικητῆς, φερόμενος ἐναέριος ὑπὸ τοῦ θείου φορείου, ὅπερ κατὰ τὴν διάνοιαν καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ 'Ράμα ἐκινεῖτο, καὶ βλέπων ἐκ τοῦ ὕψους ἔλεγε τῇ Σιτᾶ· « Ἴδὲ
 » τὸν μέγαν ὠκεανὸν, ἐν ᾧ μαργαρίται καὶ πολύτιμα
 » πράγματα γεννῶνται· ἐπ' αὐτοῦ ἀνεπαύετό ποτε ὁ Βισ-
 » νοῦς, συμπεριλαβὼν τὸ Πᾶν ἐν ἑαυτῷ ἐν τῷ τέλει τοῦ
 » αἰῶνος· οὗτος πίνει καὶ διατηρεῖ ὅλους τοὺς ποταμοὺς,
 » ἐν ἑαυτῷ, καταδύοντας καὶ ἀναδύοντας τὰ μεγάλα
 » κήτη· Ἴδὲ τὰ δένδρα τῶν κοραλλίων. Αἰσθάνεσαι πόσον
 » εὐώδης ἐστὶν ὁ αἰθέριος ἀήρ, καὶ περίστραπτος ἢ νε-
 » φέλη, ἦν ἔθιξεν ἢ σὴ χεῖρ; Ἴδου, οὗτος ἐστὶν ὁ τόπος
 » ἔνθα ἀνιχνεύων σε εἶδον ἐν σου περιπέζιον (α). Ἴδου,
 » ἴδου πόρρωθεν καθορᾶται ἡ οὐρανομήκης κορυφή
 » τοῦ ὄρους Μαλεβᾶνος, ἔνθα αἱ βρονταὶ ἐπροξένουν σοι
 » τρόμον. Ἴδου ὁ ποταμὸς Πανπᾶν, ὃν διήλθομεν. Ἴδὲ
 » τὸν τόπον τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς Ἀγασέα.
 » Ἴδου μακρόθεν φαίνεται ἡ χαρίεσσα λίμνη τοῦ ὀσίου
 » Σατακάρνα. Οὗτος ὁ ἄλλος ἀσκητῆς σκληραγωγίαν
 » ποιεῖ ἐν μέσῳ τεσσάρων πυρῶν. Τοῦτό ἐστι τὸ ἀσκη-
 » τικὸν καὶ καθαρτικὸν ἄλσος τοῦ πυρολάτρου Σαραβ-
 » βάγκα. Ἴδὲ τὸ ὄρος Σιτρακούτα, καὶ τὸν παρ' αὐτῷ
 » ποταμὸν Μαγδακινήν. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄλσος καὶ τὸ

(α) Ἡ Σιτᾶ, ἀγομένη ὑπὸ τοῦ 'Ραβάνα, διέσπειρε κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν ἑκάστῳ τῶν ἑαυτῆς κοσμημάτων εἰς ἀναγνωρισμὸν. Ὁ δὲ 'Ράμας δεικνύει τὸ μέρος, ἔνθα εὔρε τὸ περιπέζιον αὐτῆς.

» ἀσκητήριον τοῦ Ἀτρῆ. Ἴδὲ τὸν τόπον, ἔνθα τὰ ὕδατα
 » τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰαμουναῖ συμμιγνύονται· οἱ λουό-
 » μνοι τούτοις οὐ μετενσωματοῦνται μετὰ θάνατον.
 » Αὕτη ἐστὶν ἡ Δεβὰ, ἧς πηγὴ ἐστὶν ἡ Βραχμασάρα λί-
 » μνη, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα φθάνουσι πλησίον τῆς μη-
 » τροπόλεως ἡμῶν Ἀϊοδδεᾶς. Ἴδὲ καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφόν
 » Βαράταν, ἐρχόμενον εἰς προὔπαντησιν ἐμοῦ, μαθόντα
 » τὰ περὶ τῆς ἐλεύσεως ἡμῶν παρὰ τοῦ Χάνουμᾶνος, καὶ
 » ἔχοντα ἔμπροσθεν τὸν ὄσιον Βασσίستان, τὸν δὲ στρα-
 » τὸν προπεμπόμενον. Οὗτος, ἔχων τὴν βασιλείαν οὐκ
 » ἠθέλησε γενέσθαι βασιλεὺς, ἀλλ' ἐν τοσοῦτοις ἔτεσιν
 » ἄκρα ἐγκρατεία ἐχρήσατο, καί περ νέος ὢν. »

Ταῦτα εἰπόντος καθ' ὁδὸν τοῦ Ῥάμα, τὸ φορεῖον, ἅτε
 θεῖον ὄν καὶ νοητικόν, ἐννοῆσαν τὴν γνώμην τοῦ Ῥάμα,
 κατέβη ἀπὸ τοῦ αἰθέρος ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ Ῥάμας κα-
 ταβάς ἀπὸ τοῦ φορείου προσεκύνησε τὸν ὄσιον Βασσίستان,
 καὶ δακρυρῦδῶν ἐνηγκαλίστατο τὸν ἀδελφὸν Βαράταν, καὶ
 ὠσφράνθη τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ἡ, δυναμένη, οὐκ ἀνεδέ-
 ξατο τὸ βασιλικὸν στέμμα. Εἶτα ἰλαρῶς ἠσπάσατο τοὺς
 γηραιοὺς Βουλευτὰς, καὶ ἔδειξε πρὸς αὐτοὺς τὸν βασιλέα
 τῶν Πιθήκων, τὸν τῶν Ἄρκτων, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κατα-
 βληθέντος Ῥαβᾶνα κ.τ.λ. Ὁ Βαράτας ἠσπάσατο τρυφε-
 ρῶς τὸν Λαξμᾶναν. Τότε, προσταγῇ τοῦ Ῥάμα, οἱ
 ἄρχοντες τῶν Πιθήκων ἔλαβον ἀνθρώπειον μορφήν (α).

(α) Ὅτε ὁ Βισνοῦς ἐνσαρκωθεὶς ἔλαβε μορφήν ἀνθρώπου,
 τότε καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες θεοὶ ἐνσαρκωθέντες, ἔλαβον,
 ὡς ἐρρέθη, μορφήν Πιθήκων καὶ Ἄρκτων.

Ὁ δὲ Ῥάμας ἀνέβη καὶ αὖθις ἐπὶ τοῦ αἰθερίου ὀχήματος, ἔχων τὸν Λαξμάναν, τὴν Σιτάν, ἣτις ὑπὲρ αὐτοῦ κατεφρόνησε τῆς προσκυνήσεως τοῦ Ῥαβάννα, καὶ τὸν Βαράταν, ὅστις κατεφρόνησε τῆς βασιλείας ὑπὲρ τοῦ Ῥάμα, καὶ οὕτως ἔφθασεν ὁ νικητὴς ἤρως πλησίον τῆς πρωτευούσης Ἀιοδδεᾶς, ὅτε καὶ ἡ τῶν δέκα τεσσάρων ἐτῶν ἐξορία αὐτοῦ συνεπληροῦτο.

§. 14. Ἐνταῦθα ἰδόντες προσεκύνησαν τὰς ἡρωτόκους αὐτῶν μητέρας· καὶ ἡ μὲν Σιτά κύψασα ἠσπᾶσθη τοὺς πόδας αὐτῶν· οἱ δὲ θεῖοι Βραχμᾶνες ἐλούσαντο τὸν Ῥάμαν, ὃς φθάσας δακρυρρόων εἰς τὴν πατρικὴν ἐστίαν, ἔδωκεν οἰκήματα καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα τοῖς συμμάχοις. Τέλος δ' ἀπέπεμψε τοὺς ὀσίους Βραχμᾶνας καὶ τοὺς συμμάχους, τιμήσας αὐτοὺς δωρήμασι διὰ τῆς χειρὸς τῆς Σιτᾶς. Ἐπειτα προσέταξε τὸ φορεῖον ἀπελθεῖν πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θεοῦ Κουβέρα, καὶ ἐπανελθεῖν ὅταν αὐτοῦ μνησθῇ. Ταῦτα πάντα οὕτω διατάξας, ἐνησχολήθη εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ, ὃν βλέπων εὐδαιμονοῦντα εὐφραίνετο. Μαθὼν δὲ ὅτι ἡ Σιτά ἐστὶν ἔγκυος, ἠρώτησεν αὐτὴν εἴ τινος ἐπιθυμεῖ· ἡ δὲ, ἐλθεῖν, εἶπεν, εἰς τὸ ἄλσος τὸ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Γάγγου. Ἐνευσεν εἰς τὴν ἔφεσιν αὐτῆς· ὢν δὲ ἡγιασμένος καὶ νικητὴς ὄλων τῶν ἐχθρῶν, ὄρων τὸν λαὸν εὐδαίμονα, τὴν σύζυγον ἐγκυμονοῦσαν, καὶ ἀπολαύων τὴν ἀγάπην τῶν μητέρων, ἀδελφῶν, συμβούλων καὶ τῶν λαῶν, ἦν μακάριος.

Ἐν τοιαύτῃ εὐημερίᾳ ὢν ὁ Ῥάμας ἠρώτησεν ὠτακουσθῆναι τινα δύστροπον· « Τί λέγουσι καὶ φρονοῦσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ ἐμοῦ ; » Ὁ βασιλεῦ, εἶπεν οὗτος, « πάντα τὰ σὰ ἔργα ἐπαινοῦσι καὶ θαυμάζουσιν, ἐκτός

» τοῦ ὅτι ἔλαβες πάλιν τὴν βασιλισσαν Σιτάν, ἣτις διέτρι-
» ψεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κακούργου Ῥαβάνα. »

Ὁ λόγος οὗτος διέρρηξε τὴν καρδίαν τοῦ Ῥάμα, καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν. « Παραβλέψω ταύτην τὴν δυσφημίαν; ἢ » ἀποπέμψω τὴν ἀνέγκλητον γυναῖκα; » Πολλὰ δὲ ταρατ-τόμενος ἐννοί, ἀπεφάσισε τὴν ἀποπομπὴν τῆς Σιτᾶς. Κα-λέσας οὖν τοὺς ἀδελφούς εἶπεν. « Ἡ Σιτὰ, καίτοι ἐτοιμῆ » ἐστὶ δοῦναι καρπὸν, καὶ γινώσκων ὅτι ἄμωμος ἦν » οὐκ ἔστιν ὅμως συζῆσαι μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ » κακούργου Ῥαβάνα διέτριψε. Παραλαβὼν οὖν αὐτὴν, ὧ » Λαξμάνα, ἐπὶ προφάσει διασκεδάσεως, ἄφες εἰς τὴν » ἔρημον (α). » Ὁ Λαξμάνας τεθλιμμένος, ὑπήκουσε καὶ ἤγαγε τὴν Σιτάν, ἀγνοοῦσαν τὸ μέλλον αὐτῇ γε-νέσθαι δεινὸν, καὶ σταματήσας περὶ τὴν ὄχθην, διεβίβασε τὴν σῶφρονα γυναῖκα εἰς τὸ πέραν τοῦ Γάγγου, καὶ δα-κρυβρόων εἶπε πρὸς αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν προσταγὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως.

Ἡ Σιτὰ ἀκούσασα τοῦ λόγου, ἔπεσε κατὰ γῆς, ἐξ ἧς ἐγεννήθη, καὶ ἐλειποθύμησεν. ἡ δὲ ἀνάληψις τῶν αἰσθή-σεων ἀλγεινότερα ἦν τῆς προτέρας αὐτῆς ἀναισθησίας. Ἐν τοιαύτῃ γὰρ δεινῇ θέσει καὶ τοσαύτῃ ἀδικίᾳ οὐδὲν ἐκακολόγησε κατὰ τοῦ Ῥάμα, ἑαυτὴν δὲ μόνον ἐμέμφετο, ὅτι ἀντέχει καὶ οὐ θνήσκει παραυτίκα. Ὁ μὲν οὖν Λαξ-μάνας, δείξας τὴν πρὸς τὸ ἀσκητήριον τοῦ Βαλμίκη

(α) Οὗτος ἐστὶν ὁ Ὅμηρος τῆς Ἰνδίας, ὁ συγγραφέας τὸ ἐπι-κὸν ποίημα, ἡ Ῥαμαϊάνα. Τιμᾶται ὡς ὄσιος Βραχμάν, ὡς φι-λόσοφος, καὶ ὡς μέγας ποιητής.

ἄγουσαν ὁδὸν, εἶπε· « Σύγγνωθί μοι, βασίλισσα, διὰ τὸ
 » σκληρὸν ἔργον, ὅπερ διὰ προσαγωγῆς τοῦ Ῥάμα ἐκτε-
 » λῶ, » καὶ πεσὼν προσεκύνη αὐτήν. Ἡ δὲ Σιτὰ, ἀνασήσασα
 αὐτὸν, ἔφη· « Ζώοις ἐπὶ μῆκιστον· σὺ γὰρ εἶ ὑπήκοος
 » τῷ βασιλεῖ καὶ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ. Προσκύνησον
 » τὰς ἐμὰς πενθεράς καὶ δεήθητι αὐτῶν, ὅπως εὐχων-
 » ται ὑπὲρ τοῦ γόνου τοῦ υἱοῦ αὐτῶν. Τῷ δὲ Ῥάμα
 » τάδε εἶπέ· « Ὅτι ὢν ἐκ φύσεως ἀγαθός, οὐκ ἔστιν ὁ
 » αἴτιος τοσαύτης παρανομίας· ἡ ἀληθῆς αἰτία ἐστὶν ἡ
 » ἐμὴ ἀτυχία. Οὗτος ἐγκατέλιπεν ἐμὲ ἐκ ψιλῆς ἀκοῆς
 » φήμης κακῆς ἢ ὑπονοίας, καὶ περ φανεῖσα ἄμωμος ἐν
 » πυρί. Ἐγὼ μὲν ἠκολούθησα τὸν Ῥάμαν ἐν τῇ ἐρήμῳ
 » ἐξόριστον ὄντα· νῦν δὲ, ἔχοντα βασιλείαν, ζητήσω κα-
 » ταφύγιον πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. Ταχέως ἐγκατέλιπον
 » ἂν τὴν ζωὴν, εἰ μὴ ἦν ἐμπόδιον ὁ ἐν ἐμοὶ γόνος ἐκείνου.
 » Γίγνωσκε, ὡς ἐγὼ μετὰ τὸν τόκον φροντίδα ἐξῶ ὑπὲρ
 » τοῦ τεχθησομένου, καὶ ἄσκησιν ἐνταυτῷ ποιήσω,
 » ὅπως τύχω τῆς χάριτος, ἵνα καὶ μετὰ θάνατον συζήσω
 » μετ' αὐτοῦ κ.τ.λ. »

Ἄναχωρήσαντος τοῦ Λαξμάνα, ἡ Σιτὰ, ἰδοῦσα ἑαυτὴν
 μεμονωμένην, ἤρξατο θρηνεῖν· ὁ δὲ θεῖος Βαλμίκης ἐξελθὼν
 τοῦ ἀσκητηρίου καὶ ἰδὼν τὴν Σιτάν, « Μὴ θρήνει, εἶπεν·
 » ὁ Ῥάμας νικήσας τὸν μισόθεον Ῥαβάναν, ἀτόπως καὶ
 » ἀπανθρώπως πρὸς σὲ ἐφέρθη· ἀλλὰ μὴ θλίβου. Καὶ ὁ
 » σὸς πατήρ, καὶ ὁ σὸς πενθερὸς φίλοι ἐμοὶ ἦσαν, καὶ σὺ
 » σῶφρων καὶ φίλανδρος εἶ γυνή, καὶ παρ' ἐμοῦ ἔξεις πα-
 » τρικὴν φιλοσοργίαν. Ἡσυχίαν οὖν ἄγε ἐν ταύτῃ τῇ ἐρή-
 » μῳ· διὰ τῆς δεήσεως καὶ ἐργασίας ἀνεσις ἔσεται τῇ σῇ
 » ψυχῇ καὶ παραμυθία. »

Ὁ μὲν Λαξμάνας ἐπανελθὼν διηγήσατο τῷ Ῥάμα τὰ πάντα· ὁ δὲ εὐθέως ἄφθονα ἔχουσε δάκρυα. Ἀγαπῶν δὲ τὴν Σιτάν, οὐκ ἠθέλησεν ἐτέραν γῆμαι, ἀλλὰ τὴν εἰκόνα αὐτῆς διηνεκῶς ἐθεώρει.

§. 15. Μετ' οὗ πολὺ δαίμων τις, Λαβάνας τοῦνομα, ταραττων τὰς θυσίας τινῶν ἀναχωρητῶν, ἠνάγκασεν αὐτοὺς βοήθειαν παρὰ τοῦ βασιλέως αἰτῆσαι· ὁ δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σατρούγναν κατ' αὐτῶν μετὰ δυνάμεως ἐπεμφεν, ὃς, νυκτερεύσας εἰς τὸ ἄλσος τοῦ Βαλμίκη, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἤκουσεν ὅτι ἡ Σιτὰ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ διδύμους ἔτεκεν υἱούς. Τῇ δὲ ἐπαύριον, κινήσας ἀπήντησε τὸν ἐχθρὸν Λαβάναν ἣν δ' ὁ δαίμων πυρρόθριξ, μελανοειδῆς, κρεωφάγος, ἔχων καὶ πολλοὺς ἀκολούθους. Οὗτος ἰδὼν τὸν Σατρούγναν ἀνέσπασε μέγα δένδρον, καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐτόν· ὁ δὲ ἀπέφυγεν εὐτυχῶς. Ἐρρίψε καὶ δεύτερον μέγαν λίθον, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἀπέφυγεν. Τότε ὤρμησε κατ' αὐτοῦ ὡς ὄρος, θέλων τοῖς ἰδίοις ὄνουσι κατασπαράξαι αὐτόν· ἀλλ' ὁ Σατρούγνας βαλὼν βέλος ἔτρωσε τὸν Λαβάναν κατὰ τὴν καρδίαν, ὃς πεσὼν νεκρὸς, σεισμὸν τῇ γῆ ἐποίησεν. Εἶτα δὲ διασκορπίσας τὴν στρατιάν αὐτοῦ, ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Ἀιοδδεάν.

Ἐν τούτοις ἡ μὲν Σιτὰ ἀνέτρεφε τοὺς διδύμους αὐτῆς υἱούς· ὁ δὲ Βαλμίκης ἐδίδαξεν εἰς αὐτοὺς τὰς Βέδας καὶ πᾶν εἶδος μαθήσεως, ἔτι δὲ καὶ τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ ποίημα τὴν Ῥαμαϊάναν, ὅπερ ἐστὶν ἠρωϊκὸν ἐπικὸν ποίημα, διαλαμβάνον τὰς ἠρωϊκὰς πράξεις τοῦ Ῥάμα. Τοῦτο ἄδοντες οἱ παῖδες ἐπαρηγόρουν τὴν μητέρα αὐτῶν, ἣτις ἐλυπεῖτο συγχρόνως διὰ τὴν στέρησιν τοιοῦτου ἥρωος.

Καί ποτε Βραχμάντις, θανόντος παρὰ καιρὸν τοῦ

ἑαυτοῦ υἱοῦ, ἐθρήνει λέγων μεγαλοφώνως, ὅτι ἡ γῆ ἦν
 εὐτυχεστέρα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ δικαίου Δασσαράτα· ἀλλ'
 ἤδη πάσχει δεινῶς. Ὁ δὲ Ῥάμας ἀκούσας ἐλυπήθη, ὑπο-
 σχόμενος θεραπείαν· ἔθεν, ἀναμνησθεὶς τοῦ θεοῦ φορείου,
 ἀνέβη ἐπ' αὐτοῦ ζητῆσαι τὴν αἰτίαν βουλόμενος. Πορευομέ-
 νου δὲ, φωνὴ ἐν αἰθέρι ἠκούσθη λέγουσα· « ὦ βασιλεῦ,
 » τῆ σῆ βασιλεία παράνομός τις πράξις ἐγένετο ». Ὁ
 Ῥάμας, καταβάς ἀμέσως συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ τελέσαι
 ἱπποθυσίαν. Ἔνεκα τούτου προσεκάλεσεν ἀμέσως τοὺς
 βασιλεῖς τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τοὺς ὀσίους
 Βραχμᾶνας. Τελεσθείσης δὲ τῆς θυσίας, πᾶσα ἡ ὁμήγου-
 ρις εὐφραίνεται, ἔχουσα πλείω τοῦ δέοντος τὰ προσήκοντα.
 Ὁ δὲ Βαλμίκης ἔπεμψε τοὺς δύο παῖδας τῆς Σιτᾶς, Κού-
 σαν καὶ Λάβαν· οὗτοι δὲ ἐψαλλον τὴν Ῥαμαϊάναν. Πᾶσα
 ἡ ὁμήγουρις ἀκούσασα τὴν ἀμίμητον ποιήσιν τοῦ Βαλ-
 μίκη, προφερομένην ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῶν παιδῶν,
 ἐκινήθη εἰς θαυμασμόν, εἰς συμπάθειαν, εἰς οἶκτον καὶ
 εἰς δάκρυα. Ὁ ἴδιος Ῥάμας δακρυρροῶν ἐξίστατο, καὶ
 καλέσας τοὺς παῖδας ἠρώτησε· « Τίς ὁ ποιητὴς καὶ διδά-
 » σκαλος ὑμῶν; « Ὁ Βαλμίκης, » εἶπον. Τότε ὁ Ῥάμας, πα-
 ραλαβὼν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, προσῆλθε τῷ θεσπεσίῳ
 ποιητῇ, θέλων πᾶσαν τὴν βασιλείαν αὐτῷ δωρήσασθαι.
 Ὁ δὲ, « Οὐκ ἔχω, εἶπε, χρεῖαν βασιλείας· οὗτοι οἱ παῖδες
 » υἱοὶ Σοῦ εἰσι καὶ τῆς Σιτᾶς· ἐπανάλαβε αὐτὴν τε καὶ
 » αὐτούς, καὶ οὕτω παύσεις παρανομῶν. » Ὁ δὲ βασιλεὺς,
 « ὦ πάτερ, ἔφη, αὐτὴ ἄγνή μὲν ἐστὶ, καὶ ἐν πυρὶ τοιαύτη
 » ἐφάνη· ὁ δὲ λαὸς ἀμφιβάλλει, ἔνεκα τῆς μοχθηρίας τοῦ
 » Ῥαβάννα. Πίστιν οὖν δότω ἡ Σιτὰ τῷ λαῷ· ἐγὼ δὲ εὐ-
 » χαρίστως αὐτὴν δέξομαι. » Οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσεν

ἐκ νέου τοὺς μεγιστᾶνας καὶ τὸν λαόν· ἦλθε δὲ καὶ ὁ Βαλμίκης μετὰ τῶν δύο παίδων καὶ τῆς Σιτᾶς, πρὸς ἣν εἶπεν ὁ Θεσπέσιος ποιητής· « ὦ θύγατερ, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σοῦ ἀνδρὸς ἀνύποπτον ποίησον τὸν λαόν, ὅτι καθαρὰ καὶ ἀμίαντος εἶ. » Ἡ δὲ Σιτὰ ἔλαβεν ἱερὸν ὕδωρ, καὶ πιούσα εἶπεν· « ὦ θεὰ Γῆ, μήτηρ ἐμῆ, εἰ σώσῃς φρων καὶ ἀμίαντός εἰμι, καὶ φιλάνδρος ἔργω, λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, δέξαι με τοιαύτην ἐν τοῖς σαυτοῖς κόλποις. » Ταῦτα εἰπούσης τῆς ἀμώμου, φῶς ἐξῆλθεν ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς· αὐτὴ δὲ ἡ θεὰ Γῆ ἀνεφάνη ἐν σχήματι μεγαλοπρεποῦς γυναικὸς, καὶ ἐν ἀγκάλαις τὴν ἄμωμον Σιτάν, ἀθῶαν δεῖξαι θέλουσα, ἐδέξατο. Ἡ δὲ, τὸ ὄμμα προσηλωμένον ἔχουσα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ῥάμα, συνεβυθίσθη μετ' αὐτῆς εἰς τὸ μέγα χάσμα. Ἐβεβαιώθη μὲν ὁ Βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς περὶ τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς σωφροσύνης τῆς φιλάνδρου Σιτᾶς, ἀλλ' ἐστερήθη αὐτῆς ὁ βασιλεὺς, ὅπερ ὑπερβαλλόντως αὐτὸν ἐλύπησεν. Ὅθεν, τιμήσας τοὺς θεῖους Βραχμᾶνας καὶ τοὺς συμμάχους βασιλεῖς, αὐτοὺς μὲν εἰς τὰ ἴδια ἀπέπεμψεν, ἔθετο δὲ πᾶσαν τὴν τῆς Σιτᾶς ἀγάπην ἐπὶ τοὺς διδύμους αὐτῆς καὶ αὐτοῦ υἱούς. Διαμερίσας δὲ τὴν ἀπέραντον βασιλείαν, τὴν μὲν Σινδοῦν χώραν ἐδωρήσατο τῷ Βαράτα, ὅστις νικήσας τοὺς Γανδάρθας, ἐχειροτόνησε βασιλεῖς τοὺς υἱούς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Λαξμᾶνας ἀνέδειξεν ἐπίσης βασιλεῖς τῆς χώρας Καραπάθας τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς.

Τότε ἔλθον τὸ πλήρωμα τῶν ἡμερῶν τοῦ Ῥάμα, εἰσελθὼν ὁ Χρόνος εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ῥάμα ἐν σχήματι δαίου ἀνδρὸς, ἔφη· « Ὅστις ἔλθων ἴδῃ ἡμᾶς συν-

» διαλεγομένους, τελευτήσῃ. » Συναινέσαντος δὲ τοῦ Ῥάμα, ὁ χρόνος, δείξας τὴν ἑαυτοῦ μορφήν, εἶπεν αὐτῷ· « Τὰ πάντα ἐπληρώθησαν· τὸ σὸν ἔργον ἐτελέσθη· ἐλθέ » ἤδη εἰς τὸν Οὐρανόν· τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ πρόσταγμα » τοῦ ὑψίστου Βράχμα. » Ἐν τούτῳ ὁ Λαξμάνας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ πρῶτος ἀπέθανε. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Λαξμάνα, ὁ Ῥάμας ἦν κεχαυνωμένος· ὄθεν ἀποδείξας βασιλεῖς τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ θείου ὀχήματος, πάντων θρηγούντων. Τότε οἱ Πίθηκες καὶ οἱ Ἄρκτοι, ὄντες ἀπόρροια θεῶν, ἔτυχον τῆς ἰδίας θείας φύσεως. Οὕτως ὁ ἐνανθρωπίσας θεὸς Βισνοῦς, ἀνελὼν τὸν δεκακέφαλον Ῥαβάναν, κατὰ τὸ αἶτημα τῶν θεῶν, ἔλαβε τὴν ἑαυτοῦ θεϊαν φύσιν, ἣ ἐστὶ τὸ ἔρεισμα παντὸς τοῦ κόσμου.

§. 16. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ῥάμα, Κούσσας, ἀπόρροια ὢν τοῦ Βισνοῦ, γῦξῆσε τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν κατασκευῆ γεφυρῶν καὶ λεωφόρων, καὶ προστασία τῆς γεωργίας, ἐμπορίας κ.τ.λ. Καί ποτε ἐν μεσονυχτίῳ, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, εἶδε γυναῖκα, ἣτις ἔφη αὐτῷ· « Νίκα, » βασιλεῦ· ἐγὼ εἰμι ἡ μητρόπολις Ἀϊοδδεά, ἣτις ἐγκα- » ταλειφθεῖσα παρὰ σοῦ, ἔρημὸς ἐστίν· ἐλθέ οὖν πάλιν. » Συναινέσαντος τοῦ Κούσσα, ἡ γυνὴ ἄφαντος ἐγένετο. Τῇ ἐπαύριον ὁ βασιλεὺς, καλέσας τοὺς Βραχμᾶνας, ἐδώκε ῥήσατο αὐτοῖς τὴν Κουσσαβατὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ μετοίκησεν εἰς τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν, ἣν ὀρῶν ἐκ νέου πλήρη κατοίκων, ναῶν, ἵπποστασίων, ἐλεφαντοστασίων, ἀγορῶν καὶ ἐργαστηρίων, ἠγγλαίζετο. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θέρους ὄρεξις ἐγένετο τῷ Κούσσα παιδιὰν ποιῆσαι ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Δεβᾶς. Αὐτοῦ δὲ λουομένου ἔπεσεν εἰς τὸν

ποταμὸν τὸ ψέλλιον, ὅπερ ὁ Ἀγαστέας ἔδωκε τῷ Ῥάμα, ὁ δὲ τῷ Κούσσα, ὑπὲρ οὗ ἐλυπήθη, ὅτι δῶρον ἦν πατρικὸν καὶ νίκης πρόξενον. Ἐρευνήσαντες δὲ οἱ κολυμβηταί, εἶπον τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὁ ἐν τῷ βυθῷ ὄφιν Κουμούδας κατέπιεν αὐτό. Ὁ δὲ Κούσσας ἦλθεν ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἰς ὄλεθρον τοῦ ὄφεως· ἀλλ' αἴφνης ἐταράχθη τὸ ὕδωρ. Ὁ δὲ ὄφιν, ἐξελθὼν μετὰ κόρης, φερούσης τὸ ψέλλιον, εἶπε· «Λάβε καὶ τὸ ψέλλιον καὶ τὴν κόρην Κουμουδβατήν.» Οὕτω, δεχθεὶς ἀμφοτέρα, φιλίαν ἐποίησε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὄφρων.

§. 17. Ἐκ δὲ τοῦ Κούσσα ἢ Κουμουδβατὴ ἔσχεν υἱόν, ὃν Ἀτίτην ὠνόμασαν· οὗτος συνεζεύχθη ἐν καιρῷ κόρη βασιλικῆ, καὶ τὴν βασιλείαν ἔλαβε μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβίωσιν, καὶ εὐτυχῶς ἐκυβέρνα, ἐνώνων τὴν εὐσέβειαν μετὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνδρείας. Καθότι ἡ πολιτικὴ μόνη ἰδιόν ἐστι τῶν δειλῶν, καὶ ἡ ἀνδρεία μόνη ἰδιόν ἐστι θηρίων· ἔχων οὖν ἀμφοτέρα, εὐτυχῆ ἐποίει τὸν λαόν. Βασιλεύοντος τούτου οἱ ἐμπορευόμενοι ἐν μὲν τοῖς ποταμοῖς ἦσαν ὡς ἐν λίμναις, ἐν δὲ τοῖς δάσεσιν ὡς ἐν κήποις, ἐν δὲ τοῖς ὄρεσιν ὡς ἐν ἰδίοις οἴκοις.

§. 18. Ὁ Ἀτίτης ἔσχεν υἱὸν καλούμενον Νισσάδαν, ὃν ἐκπαιδύσας παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν βασιλείαν καὶ εἰς οὐρανὸν ἀνήλθε. Τὸν Νισσάδαν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ καλούμενος Νάλας· τοῦτον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νάββας, καὶ τοῦτον ὁ Πουνδαρήκας, καὶ αὐτὸν ὁ υἱὸς Ξεμαδδανθᾶς, καὶ τοῦτον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀχηνναγοῦς, ὃν διεδέχθη ὁ υἱὸς Παριγέτρας. Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σίλας, καὶ τοῦτον ὁ υἱὸς Οὐννάβας· αὐτὸν δ' ὁ Βαξμανάβας. Τοῦτον ὁ Σαγχάνας, καὶ αὐτὸν ὁ Βιουσιτάσβας· αὐτὸν δὲ ὁ

Βισθασέχας, καὶ αὐτὸν ὁ Χιρανενάβας. Αὐτὸν ὁ Καουσαλέας· τοῦτον ὁ Βραχμίστας, αὐτὸν ὁ Πούτρας, αὐτὸν δὲ ὁ Πουσσέας, τοῦτον ὁ Δρουβασανδῆς, ὅστις ἐν θήρᾳ ἐθανατώθη παρά τινος λέοντος. Οἱ Βουλευταὶ συνελθόντες ἐχειροτόνησαν βασιλέα τὸν ἐξαετῆ μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν Σουδαρσάναν· οὗτος δὲ γενόμενος νεανίας, ἔγημε βασιλικὴν κόρην, καὶ ἔσχεν υἱὸν ὀνόματι Ἀγνιβάρναν.

§. 19. Ὁ Σουδαρσάνας, ἀναγορεύσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἡσυχαστήριον. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀγνιβάρνας ἐκυβέρνα καλῶς τὴν βασιλείαν· εἶτα παραδούς τὴν διοίκησιν τοῖς βουλευταῖς, ἀφιερῶθη εἰς τὰς ἡδονάς· ὧν δ' ἐρωτομανῆς διῆγεν ἐν εὐωχίαις μετὰ μουσικῶν ὀργάνων καὶ ἐρωτικῶν γυναικῶν. Καθηδυπαθὼν δὲ ἡμέρας τε καὶ νυκτός, οὐδὲ πως ἐφρόντιζε περὶ τοῦ λαοῦ, ὃς ἐπεθύμει θεάσασθαι αὐτόν. Οἱ βουλευταὶ παρεκάλουν ὅπως δείξῃ ἑαυτὸν τῷ λαῷ, ὃ δὲ μόνον τὸν πόδα ἐκ τῆς θυρίδος ἔδειξεν· ἐν δὲ ταῖς κατ' οἶκον λίμναις ἐλούετο, παίζων μετὰ ἀσέμων γυναικῶν, εἶτα ἤρχετο εἰς εὐωχίαν καὶ ἐνετρύφα, χορεύων δι' ὅλης τῆς νυκτός. Οὕτω διῆγε φερόμενος ὑπὸ τοῦ ἀσελγοῦς ἔρωτος· μὴ πειθόμενος δὲ τοῖς ἰατροῖς, καὶ τοιπάσχων, καὶ μὴ θέλων ἐγκαταλιπεῖν τὰς ἡδονάς, ὑπέπεσεν ἐπὶ τέλους εἰς φθίσιν, καὶ ὠχρὸς ἐγένετο, καὶ βαδίζειν ἄνευ βοηθείας οὐκ ἠδύνατο. Οἱ μὲν αὐλικοὶ ἔκρυπτον τὸ πάθος τοῦ βασιλέως· ἡ δὲ νόσος προβαίνουσα ἔφερε τὸ προσδοκούμενον τέλος. Τότε οἱ βουλευταὶ σκεψάμενοι ἐκήρυξαν βασιλίσσαν τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐγκυμονοῦσαν· αὕτη δὲ, φέρουσα ἐν γαστρὶ, ἐδιοίκησε τὴν βασιλείαν μετὰ τῶν γερόντων βουλευτῶν, νομίμως τε καὶ ἀταράχως ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένη.

Ἐνταῦθα τελειώνει ἡ περιλήψις τῆς Ἑραγγου-Βάνσας, τοῦ περιβοήτου ποιητοῦ Καλιδάσα.

Ζητοῦντες ἤδη συγνώμην παρὰ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀναγνώσου, προσθέσωμεν ὀλίγα ἔτι τινὰ περὶ τῆς ὕλης τοῦ ποιήματος, πρὸς πλειοτέραν κατάληψιν τοῦ τε χαρακτήρος τῆς Ἰνδικῆς Ἐποποιίας, καὶ τῆς οὐσιώδους διαφορᾶς αὐτῆς τε, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς.

Οἱ Ἰνδοὶ πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξιν ἀγαθῶν πνευμάτων, καὶ πονηρῶν δαιμόνων. Τὰ πρῶτα καλοῦσι Σοῦρας· τὰ δεύτερα (διὰ τοῦ στερητικοῦ α) Ἄσούρας. Καὶ καθὼς ὑπάρχουσι διάφοροι τάξεις τῶν ἀγαθῶν, οὕτω καὶ οἱ δαίμονες διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις.

α. Εἰς τοὺς καλουμένους Δετίας· οὗτοί εἰσι τέκνα τοῦ Κασυάπα, καὶ τῆς Δετῆς, ἐξ ἧς ἔσχον τὸ μητρογονικὸν ὄνομα, καὶ ὡς πρὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς υἱοὺς Ἑκατόγχειρας (τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας) παραβάλλονται (1).

β'. Εἰς τοὺς Δανάβας, υἱοὺς καὶ τούτους τοῦ Κασυάπα, καὶ τῆς Δανοῦς (ἐτέρας αὐτοῦ γυναικὸς), ὡς σὶ δευτερογενεῖς υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ, Κύκλωπες καλούμενοι (2).

γ'. Εἰς τοὺς Ἑρασάσας ἢ Τιτᾶνας, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, οἵτινες, ἐκτὸς τῆς δυνάμεως, εἰσὶ μᾶλλον κακοποιοὶ, δυσειδεῖς, πολέμιοι τῶν θεῶν, τῶν δσίων,

(1) Οὐρανὸς, γῆμας Γῆν, ἐτέκνωσε πρῶτον τοὺς Ἑκατόγχειρας, οἱ μεγέθει τε καὶ δυνάμει ἀνυπέρβλητοι καθειστήκεισαν. Ἀπολλ. Βιβλ. βιβ. I. κεφ. I. ἐκδ. Ἐϋν.

(2) Μετὰ δὲ τούτους δ' αὐτῶ τεκνοῖ Γῆ Κύκλωπας. (Αὐτόθι)

καὶ πάσης ἀρετῆς. Τρέφονται μὲν ἐξ αἵματος καὶ ἐκ σαρκὸς ἀνθρώπινης (1). εἰσὶ δὲ καὶ τῶν δύο γενῶν, ἄρ-
 ρενες δηλ. καὶ θηλείαι, ὡς οἱ Τιτᾶνες, καὶ αἱ λεγόμεναι
 Τιτανίδες (2). Ἐνταῦθα ὁ Ἰνδικὸς μῦθος ταυτίζεται μετὰ
 τοῦ Ἑλληνικοῦ· ἡ δὲ φύσις τῶν ἀρρένων καὶ θηλείων
 Ῥασκάσων, τῶν Τιτάνων καὶ Τιτανίδων ἐστὶν ἡ αὐτῆ·
 διὸ Τιτανομαχία μὲν ἐκεῖ Ῥασκασομαχία δ' ἐνταῦθα.

Τὰ τρίτον οὖν τοῦτο εἶδος τῶν Ἰνδικῶν δαιμόνων οἰκεῖ
 τὰ νεκροταφεῖα, καὶ τοὺς ἀγρίους τόπους· ὃν δ' ἀσεβὲς καὶ
 κακοποιὸν, ἀφῆρεσεν ἐκ τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων τὸ προ-
 νόμιον τῆς ἀτρωσίας, καὶ ὑπερισχύσαν, ἠνόχλει αὐτὰ, καὶ
 τοὺς θεοσεβεῖς ἀνδρας. Ἐχον οὖν πρωτοστάτην τὸν ὑπέ-
 ροφρον Ῥαβάναν, οἰκοῦντα τὴν Λακάνην ἢ Ταπροβάνην,
 νῦν δὲ Κεϋλάνην νῆσον, διεσχορπίζετο ἐκεῖθεν εἰς τὴν
 μεσημβρινὴν κυρίως Ἰνδιάν, καὶ ἐμάλυνε ταραττον τὰς
 θυσίας τῶν ὀσίων, οὐδεμίαν ἡσυχίαν παρέχον αὐτοῖς. Ἡ
 καταστροφή αὐτῶν ἦν ἀναγκαία. Ἄλλ' ἂν οἱ ὄσιοι, τὰ
 ἀγαθὰ πνεύματα, καὶ οἱ θεοὶ δὲν ἠδύναντο ἵνα καταβά-
 λωσι τοὺς Ῥασκάσας, πολὺ περισσότερον ἦν ἀδύνατον
 εἰς τὴν ἀπλήν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν· ἐπομένως εἰς Θεὸς

(1) Οἱ θρῆνοι τῶν ἀνθρώπων ἐσυγγέοντο μετὰ τῶν κραυ-
 γῶν τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἀρρένων καὶ θηλείων σαρκοβόρων
 δαιμόνων, οἵτινες καταλιθρῶσκοντες τὰς σάρκας τῶν πεσόν-
 των ἡρώων, ἔπινον ἠδέως τὸ αἷμα αὐτῶν ἐντὸς τοῖς κρανίοις.
 (Βαλαβ. προλεγ.)

(2) Τεκνοῖ δ' αὖθις ἐκ γῆς παῖδας, τοὺς Τιτᾶνας, καὶ θυ-
 γατέρας τὰς κληθείσας Τιτανίδας. . . . Ἐκ δὲ τῶν σταλαγ-
 μῶν, λέγει παρακατιόν, τοῦ ρέοντος αἵματος Ἐριννύες ἐγένοντο.
 (Ἄπολλ. αὐτόθι).

μέγας και ισχυρός, γινόμενος άνθρωπος, ήδύνατο τόν τε 'Ραβάναν, και τούς 'Ρασκάσας αύτου καταβαλεϊν.

Οί θεοί ύμνήσαντες τόν παντοδύναμον Βισνοϋν, έζήτησαν τήν βοήθειαν αύτου. Συνήνεσεν ό Θεός.

Έν τούτῳ δέ τῷ χρόνῳ ό βασιλεύς Δασσαράτας, ών άτεκνος, έκάλεσε τούς θεϊούς Βραχμαΐνας, όπως θυσίαν ύπέρ τεκνογονίας του Βασιλέως ποιήσωσιν. 'Ο δέ Θεός Βισνοϋς, δεχθείς τήν παράκλησιν των θεών, και τής δεήσεως των Βραχμαΐνων εισακούσας, ένανθρωπεϊ. Αύτη έστίν ή έβδόμη του Θεου τούτου Θεοφάνεια ή Αύατάρα. Θυόντων οϋν των Βραχμαΐνων, ανεφάνη έν μέσω της φλογός του θυσιαστηρίου νεανίας ύπέρχαλος, φιάλην έν χειρί φέρων. Ταύτην μετ' εύλαβείας λαβών ό βασιλεύς, και τὸ έν αύτῇ θεϊόν έδεσμα εις δύο διαμερίσας, έδωκε προς τας δύο αύτου γυναϊκας, επιτάξας όπως πίνη εκάστη τὸ ήμισυ, δώση δέ τὸ λοιπόν τῇ τρίτῃ. Οϋτως ή μέν συλλαβοϋσα έτεκε τόν 'Ράμαν ή δέ, τόν Βαράταν ή δέ τρίτη, εκ της διπλης δόσεως, τόν Λαξμάναν και Σατρούγαν.

Η τεράσιος αύτη γέννησις του πρωτοτόκου 'Ράμα, και ή άνατροφή του ήρωος, παρέχουσιν ύλην άφθονον εις τόν έποποιόν, και τούς μεταγενεστέρους ποιητάς και τουτο μέχρι του δεκάτου έβδόμου έτους της ήλικίας του 'Ράμα. 'Αλλ' ήδη ήγγικεν ή ώρα ή δέ δύναμις του Θεου βαθμηδόν εις τας πράξεις αύτου φανερωθήσεται.

'Ο όσιος Βισβαμίτρας θύων, και παρά των 'Ρασκάσων ένοχλούμενος έζήτησε ρητῶς τήν βοήθειαν του 'Ράμα. ό δέ βασιλεύς, μη θέλων ίνα εκθέση τόν υϊόν έν τοιαύτη ήλικία, ανθίσταται, ύποσχόμενος πᾶσαν άλλην συνδρο-

μήν· ἀλλ' ὁ ὄσιος, ἐπιμένων ἔλαβε τὸν Ῥάμαν σὺν τῷ Λαξμάνῃ, καὶ ἀνεχώρησε.

Καθ' ὁδὸν ἀνθίσταται κατὰ τῶν ὁδοιπόρων, ὡς μέλαινα συννεφία, ἡ τρομερὰ δαίμων Τατάκα, παμμέλαινα οὔσα, κρανία ὡς ἐλλόβια ἔχουσα, καὶ ἐντόσθια ἀνθρώπινα περὶ τὴν ὀσφύν, ὡς ζώνην φέρουσα. Ἀλλ' ὁ Ῥάμας, ἀφείς ὠκύθεον βέλος, καταβάλλει αὐτήν, καὶ παρὰ τοῦ Βισβαμίτρα ἔλαβεν, ὡς ἀμοιβήν, θεῖα ὄπλα, μετ' ἐπωδῆς ἀναιρετικῆς τῶν δαιμόνων. (Οὔτω καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς παρὰ τῆς Θετίδος). Δι' αὐτῶν οὖν καταπολεμήσας τοὺς τaráσσοντας τὴν θυσίαν δαίμονας, καὶ τοὺς πρωτοστάτας Μαρίτσαν καὶ Σουβαχοῦν, υἱοὺς τῆς δαίμονος Τατάκας, διασκορπίσας, παρέσχεν εἰς τὸν θύτην τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τελεσιουργίας. Ὑστερον ἀναστάς ὁ ἄγριος Παρασουράμας, ὁ τῶν Ξατρῶν ἐξολοθρευτῆς, προσεκάλεσε τὸν Ῥάμαν εἰς νέον ἀγῶνα· ἀλλ' ὁ ἥρωσ ἐταπείνωσε καὶ τούτου τὴν ὀφρύν. Οὗ δὲ ἠττηθεὶς, ὠμολόγησε τὴν ἐπὶ γῆς τοῦ Θεοῦ παρουσίαν, εἰπὼν « Ἀληθῶς ἔγωγε γινώσκω σε ἀρχαῖον Θεόν » ἐπαινετὴ ἐστίν ἡ ἤττα, ἡ παρὰ Θεοῦ γενομένη » (1). Ἐπορεύθη δ' ἔπειτα ὁ ἥρωσ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ζανάκα, ἐνθα ἦν τὸ τρισμέγιστον τόξον τοῦ Σίβα, ὅπερ οὐδεὶς ποτε ἔκαμψε, καὶ ἔνεκα τούτου ὡς ἄθλον ὑπὲρ τῆς συζυγίας τῆς ὠραίας Σιτᾶς ἐτέθη. Τοῦτο, λέγω, κάμψας συνέθλασε, καὶ τὴν γηγενῆ Σιτάν ὡς σύζυγον λαβὼν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀϊοδδεάν.

(1) Ῥαγγού-Βάνσα· κεφ. ΙΑ'. δίστ. 85—86.

Ἐν τούτοις ὁ Δασσαράτας, προβεβηκώς ὢν τὴν ἡλικίαν, βουλήν ἔθετο, ὅπως τὸν Ἑράμαν διάδοχον τῆς βασιλείας ἀναδείξῃ. Τῆς φήμης ταύτης διαδοθείσης, ὁ μὲν λαὸς ἔχαιρεν· ὁ Ἑράμας καὶ ἡ Σιτὰ ἡγιάζοντο ἐτοιμαζόμενοι· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπ' ἀλλοκότων ὀνείρων ἠνοχλεῖτο.

Ἡ Καϊκεγῆ, μήτηρ τοῦ Βαράτα, δευτέρα δὲ σύζυγος τοῦ Δασσαράτα, εἶχε μεθ' ἑαυτῆς τὴν γραίαν αὐτῆς τροφόν, Μανθάραν καλουμένην, γυναῖκα κακόζηλον καὶ μελάγχρολον, ἣτις τὸν μὲν Βαράταν ἠγάπα, τὸν δὲ Ἑράμαν ἐμίσει. Αὕτη οὖν, ἰδοῦσα ἀναπαυομένην τὴν Καϊκεγῆν « Σὺ » ἠσυχίαν ἄγεις, εἶπεν, ἐν ᾧ ὁ λαὸς πανηγυρίζει τὴν τοῦ » Ἑράμα ἀναγόρευσιν ». Ἡ μὲν ἀκούσασα, « Χαίρω » ἀπήντησε, καὶ τὴν τροφὸν ἐφιλοδώρησε. Τὸ δὲ γραίδιον ἔτι μᾶλλον ἐταράχθη. Μυρίουσ οὖν μεταχειρίζεται τρόπους, ἵνα διαταράξῃ αὐτὴν· πλῆθος ἐπιφέρει δολίων ἐπιχειρημάτων, νῦν μὲν τὴν φιλοδοξίαν καὶ φιλαυτίαν, νῦν δὲ τὴν ἀντιζηλίαν καὶ ἀντιπάθειαν τῆς Καϊκεγῆς ὑποκινούσα, καταπειθεῖ, ἐπὶ τέλους αὐτὴν, ὅπως ἀνατρέψῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἑράμα ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως.

Ἐνθυμηθεῖσα δὲ, ὅτι εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀσούρων πόλεμον ὁ Δασσαράτας, βαρέως πληγωθείς καὶ μεγάλας λαβῶν παρὰ τῆς Καϊκεγῆς περιποιήσεις, ὑπεσχέθη αὐτῇ μεθ' ὅρκου δύο ὅποιασδήποτε χάριτας, ἀπήτησε Α'. τὴν δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐξορίαν τοῦ Ἑράμα, καὶ Β'. τὴν τοῦ Βαράτα ἀναγόρευσιν. Ὁ βασιλεὺς ταραχθεὶς σφόδρα, μετεχειρίσθη μυρίουσ τρόπους εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἰτήσεως. Ἄλλ' ἡ μὲν Καϊκεγῆ μένει ἀδυσώπητος· ὁ δὲ Ἑράμας, μαθὼν τὴν αἰτίαν τῆς ἀγωνίας τοῦ πατρὸς, καὶ μὴ θέλων ἐπίορκον αὐτὸν ἀναδείξαι, κα-

ταπειθεί τον βασιλέα, και ερημικήν ενδυθείς στολήν, αναχωρεί εις την ερημον μετα της φιλάνδρου Σιτάς, και του άχωρίστου αδελφου Λαξμάννα.

Εν τούτοις ο Βαράτας ην τότε άπων, και επανακάμφας, την μεν μητέρα και την τροφόν έμέμφθη, τον δε πρωτότοκον αδελφόν μεταπεμφάμενος εκάλει. Άλλ' ο Ράμας, ών άδυσώπητος, επροτίμα πασαν εξορίαν, παρά την του πατρός επιορκίαν. Ούτως ο μεν εμεινεν εις την ερημον· ο δε βασιλεύς εκ της λύπης ετελεύτησεν· ο δε Βαράτας επιτροπικώς την βασιλείαν εκυβέρνησεν.

Οί τρεις όδοιπόροι, διερχόμενοι τας ερήμους επισκέπτονται τους περιφανεστέρους επί όσιότητι και μαθήσει ερημίτας, και πολλά παρ' αυτών διδασκόμενοι μανθάνουσιν. Επί τέλους φθάνουσιν εις το άσκητήριον του μεγάλου Άγαστέα, όστις φιλοφρονήσας τον ηρωα, έδωρήσατο αυτω τεράστιον τόξον, και εσυμβούλευσεν, ίνα την προθεσμίαν της εξορίας περιμείνη εις τερπνόν τινα τόπον, καλούμενον Πανκαβατήν.

Μετ' όλίγον η δαίμων Συρπανάκα (αδελφή του Κόρου και Ραβάννα), διαβαίνουσα εκειθεν ειδη τον Ράμαν, και εκ του κάλλους αυτου τρωθείσα, προτείνει την μετ' αυτης ένωσιν. Ο μεν ηρωα απέβριψε την άσεμνον πρότασιν· η δ' όργισθείσα κινείται κατά της Σιτάς. Ο Ράμας, αποκρούσας την προσβολήν της δυσειδους Ρασκάσας, αποκόπτει δια των βελων την ρίνα· η δε ύψωθείσα πληρεί τον αιθέρα δι' άγρίων κραυγων, και προς τον αδελφόν Κόρον διηγείται την περιφρόνησιν. Ουτος εξαπέστειλε κατά του Ράμα τους ανδρειοτέρους Ρασκάσας μετα της ρινοτμήτου Συρπανάκας· αλλά καταβληθέντες παρά του

ἥρωος, πίπτουσι νεκροί. Ὁ Κόρος κινεῖ ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλης στρατιᾶς Ῥασκάσων· ἀλλ' ὁ Ῥάμας, φονεύσας καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, διασκορπίζει τὴν λοιπὴν στρατιάν.

Παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης κατὰ ποῖον τρόπον τὰ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἔργα τοῦ ἥρωος ἀναπτύσσουσιν, οὕτως εἰπεῖν, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον, τὴν δύναμιν τοῦ ἀκαταμαχήτου Θεοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ Συρπανάκα κατέφυγε τότε πρὸς τὸν ἕτερον ἀδελφὸν Ῥαβάναν, πρωτοστάτην τῶν Ῥασκάσων, οἰκοῦντα τὴν νῆσον Κεϋλάνην, καὶ διὰ δαιμονικῆς εὐγλωττίας κινεῖ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ῥάμα, καὶ τὴν ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ὑπὲρ τῆς Σιτᾶς. Οὗτος, πρὸς ἐχθίκεσιν τοῦ φόνου τοῦ ἀδελφοῦ, τοσούτων Ῥασκάσων, καὶ τῆς περιφρονήσεως τῆς ἀδελφῆς, ἀποφασίζει τὴν διὰ δόλου ἀρπαγὴν τῆς Σιτᾶς. Ὡστε ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία, ὡς ἡ Ἑλληνικὴ, στηρίζεται εἰς τὴν ἀρπαγὴν μιᾶς ἐπισήμου γυναικὸς τῆς Ἑλένης, λέγω, καὶ τῆς Σιτᾶς. Ὁ δὲ ποιητῆς, τοιοῦτον ἔχον στάδιον, καὶ ἀντιπάλους ἀγαθοποιὸν Θεὸν, καὶ τὸν πρωτοστάτην τῶν κακοποιῶν δαιμόνων, προχωρεῖ μεγαλοπρεπῶς πρὸς τὸν μέγαν σκοπὸν τοῦ ἐπικοῦ δράματος.

Ὁ Ῥαβάνας προσκαλεῖ τὸν ἄγριον Μαρίκην, ὃν εἶχε καταπολεμήσει ποτὲ ὁ νέος Ῥάμας, ὑπερασπιζόμενος τὴν θυσίαν τοῦ Βισβαμίτρα. Οὗτος, γινώσκων ἐκ πείρας τὴν ὑπεράνθρωπον ἀνδρείαν τοῦ Ῥάμα, ἀποτρέπει τὸν Ῥαβάναν· ἀλλ' ὁ πρωτοστάτης διαμένει ἀμετάτρεπτος· διότι, τοιαύτη ἦν ἡ βουλή τοῦ Βράχμα. Διὸς δ' ἐτελέετο βουλή. Ὅθεν ὁ μὲν Μαρίκης μεταμορφωθήσεται εἰς χρυ-

σὴν ἔλαφον, ἣτις παίζουσα ἐλκύσει τὴν προσοχὴν τῆς Σιτᾶς. Ὁ Ῥάμας, χαριζόμενος, διώξει τὴν ἔλαφον· ἡ δὲ ἀπομακρυνθήσεται καὶ μετ' αὐτῆς ὁ Ῥάμας. Ἡ ἔλαφος φωνήσκει τότε ἀνθρωπεῖα πεπλασμένη φωνῇ. « Λ α ξ μ ἄ ν α, »
 » Λ α ξ μ ἄ ν α, σ ῶ σ ο ν μ ε ! » Ἡ Σιτὰ, ὑποθέττουσα εἰς κίνδυνον τὸν Ῥάμαν, πέμψει εἰς βοήθειαν τὸν Λαξμάναν. Οὕτως ἡ μὲν Σιτὰ εὐρεθήσεται μόνη· ὁ δὲ καιροφυλακτῶν Ῥαβάνας ἀρπάσει αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τοῦ αἰθερίου καὶ νοητικοῦ ἄρματος ἐπανακάμψει εἰς τὴν Κευλάνην.

Ἡ μὲν ἐπιβουλὴ πληρέστατα εὐδοκήμησεν· ἡ δὲ Σιτὰ ἐν ἀκαρεῖ ἐγένετο ἄφαντος. Οὕτω τελεῖται τὸ μέγα ἀδίκημα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου μεγίστη συμβήσεται πάλῃ μεταξὺ τοῦ Ῥάμα, καὶ Ῥαβάναν· τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Βισνοῦ, καὶ τοῦ πρωτοστάτου τῶν δαιμόνων. Σκυθρωπάζει ἐπὶ τούτῳ ἡ φύσις, καὶ τὸ πᾶν ἐξαγγέλλει παράδοξον συμβεβηκός. Ἡ μὲν Σιτὰ θρηνοῦσα ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν δύο ἡρώων, τῶν πρωτοστάτιδων Θεοτήτων, καὶ πάσης τῆς κτίσεως, πλὴν εἰς μάτην.

Οἱ κλαυθοὶ τῆς ἀρπαγείσης γυναικὸς ἐξυπνοῦσι τὸν γηραιὸν Καταγοῦν (ὃς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῶν αἰτῶν, καὶ τὸ σύμβολον τοῦ Βισνοῦ, ὡς καὶ τὸ τοῦ Διός)· οὗτος ἀντίσταται ἐναερίως· ἀλλὰ καταβληθεὶς, αὐτὸς μὲν πίπτει· ὁ δὲ Ῥαβάνας φθάνει εἰς τὴν Κευλάνην. Καθ' ὁδὸν ἡ Σιτὰ ρίπτει ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου πάντα αὐτῆς τὰ κοσμήματα, ὅπως εὖρη ἀκολούθως ὁ Ῥάμας τὸ μέρος τῆς διαμονῆς αὐτῆς.

Ἐν τούτοις ὁ ἥρωας, ἀνακαλύψας ὑπὸ τὴν χρυσὴν ἔλαφον τὴν παρουσίαν πονηροῦ δαίμονος, ἐνόησε τὴν πλεκτάνην καὶ ὀρομαίως ἐπιστρέφων ἀπαντᾷ τὸν Λαξμά-

ναν, πρὸς ὃν εἶπεν· « ὦ Λαξμάννα, πῶς μακρὰν εἶ τῆς
 » Σιτᾶς; ἡ ἀπατηλὴ φωνή, ἧς ἤκουσας, ἦν τῆς ἐλάφου,
 » ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκετο κεκρυμμένος Ῥασκάσας,
 » καὶ οὐχὶ ἡ ἐμή! » Ταῦτα φωνήσας ἔδραμε μετὰ τοῦ
 ἀδελφοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς κατοικίας. Διέρχονται ἀσθ-
 μαίνοντες πᾶσαν γωνίαν· καλοῦσιν ἐπανειλημμένως τὴν
 Σιτάν· Ἄλλ' οὐδὲ φωνή, οὐδ' ἀκρόασις. Τίς τὴν ἀγωνίαν
 εἶποι; τίς τοὺς θρήνους, τὰς κραυγὰς, Δασσαρατιδῶν τὴν
 μῆνιν, φθάσασαν μέχρι οὐρανοῦ (1);

Ἐνταῦθα ὁ βαθμὸς, τῶνόντι, τῆς ἀμοιβαίας συζυγικῆς
 ἀγάπης, τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀπελπισίας τῶν δύο χω-
 ρισθέντων συζύγων, ἡ ἀβρότης τῶν αἰσθημάτων, τῶν
 ιδεῶν, τῶν ἐκφράσεων, κ.τ.λ. ἀποκαθιστῶσι τὴν ἐπο-
 ποίαν παθητικὴν καὶ θελκτικωτάτην.

Τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας οἱ ἥρωες διερχόμενοι τὸ
 δάσος ἐφώνουν, εἰς μάτην καλοῦντες τὴν Σιτάν. Τὴν τε-
 τάρτην εὐρίσκουσι τινὰ τῶν κοσμημάτων, καὶ τὸν Κατα-
 γοῦν κείμενον κατὰ γῆς. Οὗτος διηγεῖται τὴν ἀρπαγὴν
 τοῦ Ῥαβάννα καὶ συμβουλεύσας ὅπως ζητήσωσι τὴν
 συμμαχίαν τοῦ Σουγρίβα, βασιλέως τῶν Πιθήκων (εἰς
 οὓς μεταμορφωμένοι ἦσαν ὁ Ἴνδρας καὶ οἱ κατώτεροι
 θεοὶ) ἐξέπνευσεν. Ὁ οὖν Ῥάμας, καταπολεμήσας πρότε-
 ρον τὸν τύραννον Βαλῆν, ἐχθρὸν τοῦ Σουγρίβα, συνδέει
 μετὰ τοῦ τελευταίου στενὴν συμμαχίαν, καὶ ἐτοιμάζον-
 ται εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ῥαβάννα πόλεμον, ἀρχιστράτηγον

(1) Chi narrera le angoscie, i pianti, i gridi.

l'alta querella, che nel ciel penetra?

Ῥαμαϊαν. Γορῶ. Τ. III. σελ. 18.

τὸν πολύμητιν Χανουμᾶνα ἔχοντες. Οὗτος συναθροίσας μεγάλην στρατιάν, πορεύεται μόνος εἰς ἀνακάλυψιν τῆς Σιτᾶς, καὶ πυρπολήσας τὴν πόλιν, εὐρίσκει τρόπον, καὶ πρὸς μὲν τὴν Σιτὰν ἐγχειρίζει τὸ δακτυλίδιον τοῦ Ῥάμα· ταύτην δ' ἐνθαρρύνας λαμβάνει παρ' αὐτῆς ἕτερον, ὅπερ δίδει εἰς τὸν Ῥάμαν. Εἶτα κινήσας τὴν στρατιάν, φθάνει μέχρι τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς Ἰνδίας, ἀπέναντι τῆς Κεϋλάνης.

Τοῦντεῦθεν ἄρχονται τὰ μεγάλα κατορθώματα. Γεφυροῦται τὸ μέγα διάστημα τῆς θαλάσσης, τῆς διαχωρίζουσης τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἡπείρου. Διαβιβάζεται πᾶσα ἡ στρατιά· πελοιορκεῖται ἡ Λακάνη· συγκροτοῦνται φονικώταται μάχαι. « Συνεχῶς ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς καλύπτεται ἐκ πτωμάτων τῶν μαχομένων ἡρώων (1). Τὰ μὲν δένδρα συνέθλων τοὺς μοχλοὺς τῶν δαιμόνων· οἱ δὲ λίθοι συνέτριβον τοὺς κοπάνους· οἱ ὄνυχες ὑπερίσχυον τῶν ὀξέων ὀπλων· τὰ δὲ ὄρη συνεπίεζον τοὺς μεγάλους ἐλέφαντας » (2). Κροτοῦσιν ἐν οὐρανῷ τύμπα· ὡς ὅσακις νικῶσιν οἱ περὶ τὸν Ῥάμαν ἥρωες· ἀλάζουσιν ἐν αἰθέρι τὰ τελώνια, ὡς ὅσακις ὑπερισχύουσιν οἱ Ῥασκάσαι. Συναπαντῶνται ἐπὶ τέλους οἱ δύο ἀντίζηλοι· ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Ῥαβάνας. Ἐνταῦθα εἰς ἐκ τῶν δύο ἀπο-

(1) Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
Ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
Οἴωνοῖσι τε πᾶσι· Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.

Ἰλιάδ. Α'. στίχ. 3—5.

(2) Ῥαγγοῦ-Βάνσα. Κεφ. ΙΒ'. § δίστ. 70—106. Ἐνθα οἱ χαρακτῆρες τῶν ἡρώων φαίνονται ὅλως Ὀμηρικοί.

λέσει τὴν ζωὴν (1). Ἡ τρομερὰ αὐτῆ μονομαχία διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας (2). Πληγώνει πρῶτος ὁ Ῥαβάνας τὸν Ῥάμαν κατὰ τὸν βραχίονα· τὸ δὲ βέλος τοῦ Ῥάμα διέπειρε τὸ στήθος τοῦ Ῥαβάνα· ἀλλ' ἡ μάχη ἔμενον ἀμφιρρέπῃς. Ρίπτει ὁ Ῥαβάνας τὴν Σαταγὴν, ἣ εἶχε κέντρα σιδηρᾶ· ὁ δὲ, ἀποφυγὼν τὴν προσβολὴν, ρίπτει τὸ θεῖον βέλος, καλούμενον Βραχμάστραν, ὅπερ διαιρεθὲν ἐν αἰθέρι εἰς δέκα φλογίνους ρομφαίας, ἔκοψε διὰ μιᾶς τὰς δέκα κεφαλὰς τοῦ ἀντιθέου Ῥαβάνα. Οὕτως ἐκπληροῦται τὸ θεῖον ἔργον. Οἱ μὲν ὅσοι ἐλευθεροῦνται ἐκ τῆς σατανικῆς κακουργίας· ὁ δὲ Ῥάμας, νικητὴς τῶν Ῥασκάσων, ἀναλαμβάνει τὴν Σιτάν, φανείσαν διὰ τοῦ πυρὸς ἄμωμον, καὶ εἰς τὴν Ἀϊοδδεάν ἐπανέρχεται.

Ἐνταῦθα ἡ ἐνότης τοῦ ποιήματος τελειοῖται. Καθότι ὁ Ῥάμας, διπλὴν ἔχων φύσιν, θεῖαν δηλ. καὶ ἀνθρώπινον, διπλοῦν ἔσχε θρίαμβον. Ὁ μὲν Θεὸς κατέστρεψε τὸν πρωτοστάτην τῶν δαιμόνων, τὸν δεκακέφαλον Ῥαβάναν· ὁ δὲ ἥρωας ἀνέλαβε τὴν ἀρπαγεῖσαν σύζυγον, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὰ ἴδια, τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διεδέχθη. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία ἐξακολουθεῖ.

Καθότι ὁ Ῥάμας, διαμοιράσας τὴν βασιλείαν τοῦ Ῥαβάνα μεταξὺ τῶν συμμάχων, βραβεύει τοὺς φίλους, φι-

(1) Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίτανε τάλαντα,
 Ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλυγέος θανάτοιο,
 Τὴν μὲν, Ἀχιλλῆος· τὴν δ', Ἔκτορος ἵπποδάμοιο.
 Ἐλκε δὲ μέσσα λαβῶν· βέπε δ' Ἔκτορος αἴσιμον ἡμαρ.
 Ὦχετο δ' εἰς Αἶδαο. . . . . Ὅμηρ. Ἰλ. χ. στ. 209.

(2) Τὸ τοιοῦτον ἀναπολεῖ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τοῦ Ἔκτορος δίωξιν. Ἰλιάς. χ. στ. 199.

λοδωρεῖ τοὺς θεῖους, βραχμᾶνας, καὶ εὐτυχῆ ποιεῖ τὸν λαόν· ἡ δὲ Σιτὰ ἐγκυμονεῖ.

Ὁ οὖν Ῥάμας, ὦν εὐδαίμων, καὶ εὐδαίμονας πάντας ποιήσας, ἐρωτᾷ τινὰ τῶν αὐλικῶν « τί φρονεῖ ὁ λαὸς » περὶ ἐμοῦ; καὶ τί λέγει; » — Σὲ μακαρίζει, εἶπεν ἐκεῖνος, » κατὰ πάντα· μέμφεται δέ σε, διότι ἔλαβες ἐκ νέου τὴν » Σιτάν, ἀρπαγεῖσαν παρὰ τοῦ ἀσεβοῦς Ῥαβάνα, καὶ ἐν » τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ διατρίψασαν ». Τὸ τοιοῦτον προσέβαλε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος· ὥστε ἀπεφάσισε ἴν' ἀποπέμψῃ τὴν σώφρονα αὐτοῦ σύζυγον. Ὁ Λαξμᾶνας, κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως, ὁδηγήσας τὴν Σιτάν πέραν τοῦ Γάγγου, ἀναγγέλλει γονυπετῆς τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Ὁδύναι ἄδου περιεκύκλωσαν τὴν ἀθλίαν γυναῖκα· ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ ἀπελπισίᾳ, μηδόλως κακολογήσασα, ἠύχετο ὑπὲρ τῆς εὐζωίας τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Ὁ θεῖος Βαλμίκης ἤκουσεν ἐκ τοῦ ἀσκητηρίου τῶν θρήνων τῆς Σιτᾶς, καὶ παραμυθήσας, ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς καλύβην τινὰ, πλησίον κειμένην, καὶ τὰ μετ' ὀλίγον καιρὸν παρ' αὐτῆς γεννηθέντα δίδυμα τέκνα πατρικῶς ἀνέτρεφε διδάσκων.

Μετὰ δεκαετίαν ὀλόκληρον ὁ Ῥάμας, παρατηρῶν τὰ δυστυχήματα τοῦ λαοῦ, ἔνεκα τῆς πρὸς τὴν ἀθῶαν σύζυγον ἀδικίας, προσεκάλεσε τοὺς Βραχμᾶνας, ὅπως διὰ θυσιῶν ἐξιλεώσῃ τοὺς θεοὺς. Μετὰ τὴν θυσίαν πανηγυρίζων εἶδεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμηγύρεως δύο χαριτωμένα παιδιά, ψάλλοντα τὴν Ῥαμαϊάναν, ἥτοι τὰ ἄθλα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, καὶ ἐκπλαγεὶς ἐκάλεσεν αὐτά. Μαθὼν δὲ τὸ ὄνομα τοῦ θεσπεσίου ποιητοῦ, προσεκάλεσεν αὐτὸν, ὑποσχόμενος τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας. Οὗτος ἀπεκρίθη,

ὅτι οὐδὲν ἕτερον ἐπιθυμεῖ, εἰμὴ τὴν τῆς ἀδικηθείσης Σιταῦς ἀνάκλησιν. Τότε ὁ Ῥάμας, καλέσας αὐτὴν ἐπρότεινεν, ἵνα ἑαυτὴν ἀθῶαν ἔμπροσθεν πάντων ἀναδείξῃ. Ἡ δὲ, λαβοῦσα ἱερὸν ὕδωρ, ἐπεκαλέσθη τῆς μητρὸς αὐτῆς Γῆς. « ὦ μητηρ, εἶπεν, ἂν ἤμην, καὶ εἶμαι φίλανδρος, καθαρὰ, καὶ ἄμωμος, δέομαί σου, ἵνα μὲ δεχθῆς » ὡς τοιαύτην εἰς τοὺς κόλπους σου. » Τότε ἠνεώχθη χάσμα μέγα, καὶ ἐκ τοῦ χάσματος ἐξῆλθε γυνὴ μεγαλοπρεπῆς, ἣτις ἦν ἡ Γῆ, καὶ λαβοῦσα ἐν ἀγκάλαις τὴν θυγατέρα αὐτῆς Σιτάν, ἐβυθίσθη πάλιν μετ' αὐτῆς. Καὶ ὁ μὲν λαὸς πεισθεὶς περὶ τῆς ἀθωότητος τῆς γυναικὸς, ἔμεινεν ἐκστατικὸς καὶ ἄφωνος. Ὁ δὲ Ῥάμας, σφόδρα λυπηθεὶς, ἀνέλαβε τὰ τέκνα, εἰς ἃ μετὰ ταῦτα τὴν βασιλείαν μερίσας, καὶ πᾶν τὸ πεπρωμένον ἔργον τελέσας, ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν.

Τοιοῦτον ἐστὶν ἐν ὀλίγοις τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Ῥαμαϊάνας τοῦ Βαλμίκη, καὶ κατὰ μέγα μέρος τῆς συντομῆς αὐτοῦ, ἦτοι τῆς Ῥαγγοῦ-Βάνσας τοῦ Καλιδάσα.

Ἐκ τῶν προηγουμένων πληροφορεῖται ἕκαστος, ὅτι ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία ἐστὶ πλήρης ποιητικῆς καλλονῆς καὶ χάριτος, τεραστῶν περιπετειῶν καὶ συμβεβηκότων, τερπνῶν διηγημάτων καὶ ἐπεισοδίων, ἀβρῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, καὶ εἰκόνων λαμπρῶν, γιγαντιαίων, καὶ πολλάκις ἀλλοκότων.

Τὸ μὲν ἱστορικὸν μέρος ἀνάγεται, ἴσως, εἰς παναρχαίαν τινὰ ἐκστρατείαν τῶν βορειοτέρων Ἰνδῶν, κατὰ τῶν μεσημβρινῶν τῆς Ἰνδίας τυράννων, καταφύγιον ἐχόντων τὴν Κεϋλάνην ἢ δὲ ἀλληγορία ἐστὶν, ὡς

ἐρρέθη καὶ ἀλλαχοῦ, ὁ θρίαμβος τῶν ἀγαθῶν, κατὰ τῶν κακῶν καὶ ἀδίκων.

Ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία δεικνύει ἐν γένει βαθμὸν πολιτισμοῦ, καὶ ἡδυπαθείας, λίαν τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς τελειότερον. Ὁ μὲν ποιητὴς Βαλμίκης περιγράφων τὴν πρωτεύουσαν Ἀϊοδδεάν, κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ ἡλιογενοῦς Μανοῦ, « Αἱ ἀγυιαί, λέγει, καὶ αἱ πλατεῖαι ἦσαν εὐθεῖαι, » εὐρύχωροι, σκιαζόμεναι ἐξ εὐοδῶν δενδροστιχιῶν, ποτιζομένων ἐξ ἀφθόνων πηγῶν. Μεγαλοπρεπεῖς ναοί, λαμπραὶ οἰκοδομαί, κῆποι καὶ ἀνθῶνες μέγιστοι καθωραΐζον τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, πάντες δευτερογενεῖς, ἦσαν ἐγκρατεῖς, δίκαιοι, εὐσεβεῖς, φίλერγοι, κ.τ.λ. » Πολίχνιον τῶνόντι φαίνεται τὸ Ἴλιον, ὡς πρὸς τὴν Ἀϊοδδεάν.

Ἐνῶ ὁ Βεάσας, ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μέχρι τοῦ δεκάτου Κεφαλαίου τῆς σοβαρᾶς Μαχαβαράτας, ἦτοι περὶ ἔαρος, περὶ ἀνθολογίας καὶ ὑδροπαιδιᾶς, περὶ τῆς ἀνατολῆς τῆς Σελήνης· καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ δεκάτῳ Κεφαλαίῳ τῆς Βαλαβαράτας δεικνύει ἐναργέστατα τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς ἡδυπαθείας καὶ φιληδονίας τῶν ἡρώων τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας, οἵτινες εἰσὶ πάντῃ διάφοροι τῆς ἀπαραμίλλου ἀπλότητος τῶν τοῦ θεσπεσίου Ὀμήρου.

Τῷ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσσεὺς, καὶ δῖος ὑφορβὸς

Ἐντύνοντο ἄριστον ἄμ. ἡοῖ, κειαμένω πῦρ.

Ἐκπεμφάν τε νομῆας ἄμ' ἀγρομένοισι σύεσσι.

Τηλέμαχον δὲ περισσαινὸν κύνες ὑλακόμωροι,

οὐδ' ὕλαον προσιόντα, κ.τ.λ. (1)

(1) Ὀδύσσ. Π. 5. 1—κξ'.

Οὐχ ἦττον ἢ Ἰνδικὴ διαφέρει τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἥρωος. Καθότι ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἐστὶν υἱὸς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θετίδος· ὁ δὲ Ῥάμας, αὐτὸς ὁ Βισνοῦς, ὅστις ἐνανθρωπεῖ. Τὸ στάδιον ἄρα τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας ἐστὶν ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ, ὁ αἰθῆρ καὶ ἡ Ἰνδία, ἢ ἐν τῇ Γαλακτικῇ θάλασσῃ κατοικία τοῦ Βισνοῦ, καὶ τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἀϊοδδεᾶς. Ὁ μὲν ἥρωος, ὢν ἀνώτερος ἀνθρώπου, ἥρωος, καὶ ἡμιθέου, ἐστὶν ἐνταυτῷ ἄνθρωπος, ἥρωος, καὶ Θεὸς μέγας, ἦτοι ἐν τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἰνδικῆς Τριάδος· ἡ δὲ ἥρωϊς, ἀγέννητος ἐκ μητρὸς, θυγάτηρ οὔσα τῆς Γῆς, καὶ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς βυθιζομένη ἀναπολεῖ τὸν μῦθον τῆς Περσεφόνης καὶ τῆς Δήμητρος. Τοιούτου δ' ὄντος τοῦ ἥρωος, δυσκόλως δύναται τις ἵνα τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐποποιίας ταύτης σαφῶς διορίσῃ.

Καθότι πάντες οἱ ἐν αὐτῇ ἥρωες, εἰσὶ θεοὶ ἐνσάρκωθέντες, ἢ θεῶν ἀπόρροιαί. Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἐστὶν ἥρωος θεῖος, δῖος Ἀχιλλεὺς, κατὰ τὸν Ὅμηρον· ὁ δὲ Ῥάμας, Θεὸς ἥρωος. Ὑπόκειται μὲν οὗτος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας· ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐκλείπει πᾶν τὸ ἀνθρώπειον· αἱ δὲ ἀκτῖνες τῆς θεότητος διαλάμπουσιν εἰς πᾶσαν περίστασιν. Ὅθεν ὁ μὲν Ῥάμας ὑποφέρει ὡς ἄνθρωπος, μάχεται δὲ καὶ θριαμβεῖ ὡς Θεὸς ἀήττητος (1). Ὁ

---

(1) « Γινώσκω (εἶπεν ὁ Βισνοῦς) ὡς ἡ μεγαλειότης καὶ ἡ ἰσχὺς ὑμῶν τῶν θεῶν κατεπατήθη ὑπὸ τοῦ γίγαντος Ῥαβάνα· οὗτος ἠδύνας τὸν Βραχμᾶν, ἤτησε παρ' αὐτοῦ ἄτρωτος εἶναι

δὲ Ἀχιλλεύς ὑποφέρει ὡς ἄνθρωπος, μάχεται ὡς ἥρως, καὶ ὡς ἥρως ἀποθνήσκει.

Ἡ πάλῃ, ἐν τῇ Ῥαμαϊάνα, παρίσταται μεταξὺ τοῦ ἀγαθοποιοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν κακοποιῶν Δαιμόνων. Ὁ Βισ-
νοῦς ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ῥάμα ἐστὶ προστάτης τῆς
οσιότητος, καὶ ἐξολοθρευτῆς τῶν ἀντιθέων Τιτάνων
καὶ τεράτων. Ὅθεν ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς σκηνῆς παρου-
σιάζονται ὑπερφυσικὰ ὄντα, ὄπλα θεῖα, ἐπωδαὶ τερα-
στίου δυνάμεως, καὶ ζῶα, εἰς ἃ ἐνσαρκοῦνται αἱ θεῖαι
νύμφαι, καὶ οἱ δευτερεύοντες θεοί. Ἐνεκα τούτου τὸ
τεράστιον, τὸ ὑπερφυσικόν, καὶ τὸ θαῦμα μᾶλλον, ἢ τὸ
θαυμασὸν ἐπικρατεῖ, καὶ τὸ μυθικὸν ὑπερτερεῖ τοῦ ἐπικοῦ.
Ὁ ἥρως ἐν τῇ Ἰλιάδι, μαχόμενος βοθηεῖται μακρόθεν
παρὰ τῶν θεῶν· ἐν δὲ τῇ Ἰνδικῇ, αὐτὸς ὁ Θεὸς ὑπὸ
τὴν μορφήν τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖ. Οἱ μὲν ἥρωες
τοῦ Ὀμήρου διὰ τῆς ἐπενεργείας τῶν θεῶν πράτ-
τουσιν ἔργα θαυμαστά· οἱ δὲ θεοὶ ἥρωες τῶν Ἰν-
δῶν ποιοῦσι θαύματα. Ὅθεν τὸ ἀεροβατικὸν καὶ νοη-
τικὸν ἄρμα, δι' οὗ ἐπέστρεψεν ἐναερίως ὁ Ῥάμας εἰς
τὴν Ἀϊοδδεάν μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης ἐστὶ θαῦ-
μα ὑπέρτερον τῶν νόμων καὶ ὄρων τῆς φύσεως. Διὰ
τοῦτο αἱ ἐνσαρκώσεις τῶν θεῶν εἰσὶν, ὡς ἐρρέθη
καὶ ἀλλαχοῦ (1), ὁ τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας μέγας

οὐ θνητοῖς ἀνθρώποις (ἐπεὶδὴ ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ἐλογίζετο)·
ἀλλ' ἀθανάτοις θεοῖς. Ὅθεν γενόμενος ἐγὼ υἱὸς τοῦ Δασσαράτα
ἀποκόψω τὰς δέκα κεφαλὰς τοῦ Ῥάβανα· οὗτος παρανάλωμα
γενήσεται τοῦ ἐμοῦ τροχίσκου. (Ῥαγγοῦ-Βάνσα κεφάλ. 1.
δίστ. 37—46.)

(1) Προλεγ. Βαλαβ.

μοχλός, καὶ ἡ κυριωτέρα καὶ οὐσιωδεστέρα, μεταξύ Ἑλληνικῆς καὶ Ἰνδικῆς ἐποποιίας διαφορά.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ὁ ἐνσαρκωθείς Θεὸς ἐνεργεῖ ὡς τοιοῦτος ἐπὶ τῆς Γῆς, καὶ ταυτοχρόνως ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἐνίοτε δὲ, πρὶν τελειώσει τὸ ἔργον τῆς πρώτης τοῦ Θεοῦ ἐνσαρκώσεως, νέα ἄλλη ἐνσάρκωσις δι' ἄλλο ἔργον ἐτοιμάζεται. Καὶ ἐπειδὴ αὕτη δὲν τελεῖται μονοειδῆς, ἀλλὰ τετραειδῆς, ὡς ἐν τῇ Ῥαμαϊάνα καὶ Μαχαβαράτα, δῆλον ὅτι ὁ αὐτὸς Θεὸς διαιρούμενος συγχρόνως, πολυειδῶς, πολυτρόπως, καὶ κατὰ διαφόρους τόπους ἐνανθρωπεῖ, κατὰ τὴν ἀκόλαστον παραφορὰν τῆς ἀτάκτως πλανωμένης φαντασίας τῶν Ἰνδῶν ἐποποιῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τραγωδίᾳ καὶ ἐποποιίᾳ διὰ μόνῃς τῆς ἑαυτοῦ ἠθικῆς καὶ φυσικῆς δυνάμεως παλαίει ἐναντίον τῆς Εἰμαρμένης, καὶ, ἢ ὡς ἥρωος θριαμβεύει, ἢ ὡς ἥρωος ἀποθνήσκει, γινόμενος οὕτως τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ἠθικῆς τινος τελειότητος. Ἄλλ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀφανίζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἥρωος· καθότι ὁ ἐνεργῶν ἐστὶν αὐτὸς ὁ ἐνσαρκωθείς Θεός, καὶ ὡς τοιοῦτος θριαμβεύει πάντοτε. Ἐκ τούτου δείκνυται οὐ μόνον ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἐποποιῶν οὐσιώδης διαφορά, ἀλλὰ καὶ ἡ σφραγὶς τῆς θεοκρατίας, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὴν Ῥαμαϊάναν καὶ Μαχαβαράταν, εἰς τὴν Βαλαβαράταν καὶ τὴν Ῥαγγου-Βάνσαν. Ὁ πανθεισμός ἐνσαρκωθείς, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ποιήσει, δίδει εἰς τὸν Θεὸν ἄνθρωπον τὴν παντοδυναμίαν τῆς θεότητος· ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο μηδενίζει τὴν ἀνθρώπινον ἀτομικότητα. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ Γετᾶ, ἐνθα

ἡ καθαρὰ διάνοια, μεγαλυνομένη ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ ἀπο-
θεώσει αὐτῆς, μηδενίζει τὴν ὕλην καὶ πᾶσαν αἴσθη-
σιν (1). Ἀπεναντίας ὁ ἀνθρωπομορφισμὸς ἐν Ἑλλάδι,
λαβὼν τὸν ἀνθρωπον (τὸ τελειότερον τῶν δημιουργη-
μάτων), καὶ περιβαλὼν εἰς αὐτὸν τὴν ἠθικὴν δύναμιν
παρῆξε τὸν καθολικὸν τύπον τῆς καλλονῆς, ὃν γνωρί-
σαντες ὁ Ὅμηρος, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Ἕλληνες, ἐφῆρ-
μοσαν εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην, ὡς φαίνεται
εἰς τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου, καὶ τοὺς διαλόγους τοῦ Πλά-
τωνος, καὶ οὕτω διδάσκαλοι καλλιτεχνίας πρὸς πάντας
ἐγένοντο. Οἱ δὲ Ἴνδοι, τὸ τεράστιον καὶ ὑπερφυσικὸν
προτιμήσαντες, τὸ γιγαντιῶδες πανταχοῦ προήγαγον.
Ἔνεκα τούτου ἐκπλήττουσι τὰ ἐν Εὐλόρα ὑπερμεγέθη
ἐρείπια· ἀλλ' ἡ θεὰ μόνη τοῦ ἀπαραμίλλου ἡμῶν Παρ-
θενῶνος θέλγει ἅμα καὶ τέρπει τὸν παρατηρητὴν. Ἀ-
γάλλεται μὲν θεωρῶν τις τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸ φρόνημα
τοῦ Ἀχιλλέως· ἀλλ' ἐκπλήττεται καθορῶν τὴν παντο-
δυναμίαν τοῦ Θεοῦ ἥρωος Ῥάμα, ὃς νεύματι μόνῳ
μυριάδας πολλὰς πολεμίων Τιτάνων καὶ Δαιμόνων ἐν
ἀκαρεῖ καταστρέφει (2).

Ἐκτὸς ὅμως τούτου, τοιαύτη παρατηρεῖται εἰς τὰ
καθέκαστα ὁμοιότης μεταξὺ Ἑλληνικῆς καὶ Ἰνδικῆς
ἐποποιίας, ὥστε τινὲς ὑπέλαβον (καὶ οὐχὶ ἴσως ἄνευ
λόγου), ὅτι οἱ Ἴνδοι ἐγνώριζον τὴν Ἑλληνικὴν ποίησιν.
« Ἱστοροῦνται γὰρ καὶ Ἴνδοι εἰς τὴν σφετέραν διάλεξ-
» τον καὶ φωνὴν τὰ Ὀμήρου μεταβαλόντες· ὥστε καὶ

(1) Ἴδε προλεγόμεν. τῆς Γιτᾶς.

(2) Ἀριστ. περὶ Ποιητικῆς.

» τῶν Πριάμου παθημάτων, καὶ τῶν Ἀνδρομάχης καὶ
 » Ἑκάβης θρήνων καὶ ὀδυρμῶν, καὶ τῆς Ἀχιλλέως
 » καὶ Ἑκτορος ἀνδρείας οὐκ ἀπείρως ἔχουσιν (1). »

Τινὲς τῶν νεωτέρων παρετήρησαν μάλιστα συμφωνίαν τινὰ τῶν Ὀρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἰδεῶν, ὡς πρὸς τὰς Ἰνδικὰς δοξασίας (2), καὶ τὰς τέσσαρας ἐποχὰς ἢ βασιλείας τοῦ Ὀρφέως, Οὐρανοῦ, λέγω, Κρόνου, Διὸς, καὶ Διονύσου, ὡς πρὸς τὰς τέσσαρας ἡλικίας τῶν Ἰνδῶν παρέβαλον, Σάτγα, Τρέτα, Δθαπάρα, καὶ Κάλη (3). Εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς μυθολογίας καὶ ποιήσεις παρατηροῦνται Θεομαχίαι, Γιγαντομαχίαι, καὶ Τιτανομαχίαι, καὶ ἐν γένει ἐπενέργεια καὶ σύμπραξις τῶν θεῶν πρὸς τιμωρίαν μὲν τῶν κακῶν, βοήθειαν δὲ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. Καταβαίνουσιν ἐπίσης ἐπὶ τῆς γῆς οἱ θεοὶ

(1) Δίων ὁ Χρυσόστ. Λόγ. γγ'. Ὁ δὲ Αἰλιανὸς λέγει « Ὅτι
 » οἱ Ἰνδοὶ τῇ παρὰ σφίσι ἐπιχωρίῳ φωνῇ τὰ Ὀμήρου μετα-
 » γράψαντες ἄδουσιν οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ Περσῶν Βασι-
 » λεῖς. » (Αἰλ. Ποικ. ἱστορ. βιβλ. ιβ'. κεφ. μή.) Ἐννοεῖται,
 φαίνεται, ἐνταῦθα ὁ Αἰλιανὸς, τὴν Περσικὴν ἐποποιίαν, ἢν
 Σαχραμὲ καλοῦσιν, ἤτοι Βασιλέων Συγγραφὴ. Αὐτὴν δ' οἱ
 Γάλλοι καλοῦσι Livre des Rois, ἢ Βίβλον τῶν Βασιλέων.
 Ἴδε Collection Orientale.

(2) Ἴδε τὴν σύγκρισιν τῶν Ἰνδικῶν καὶ Ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων εἰς τὰ προλεγ. τῆς Γιτᾶς.

(3) Christ. Lassen Alterthumskund. I. Liv. II. p. 775. καὶ p. 500. — Creüzer Symb. 3. Id. p. 316. — Μανουῦ Θεσμοθ. Βιβλ. I. — Ἴδε καὶ τὴν πολυμαθῆ πραγματείαν τοῦ σοφοῦ Κων. Οἰκονόμου περὶ τῶν Ο. Τ. IV. Βιβλ. IV. Κεφ. II. Σελ. 37.

τοῦ Ὀλύμπου, ξενίζονται, καὶ τὰς πόλεις διερχόμενοι, ὕβριν, λέγει, καὶ εὐνομίην ἀνθρώπων ἐφορῶντες (1). Ἀναφέρουσι καὶ αἱ Θεῖαι Γραφαὶ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσίαν Ἀγγέλων εἰς μορφὴν ἀνθρώπων, ξενιζομένων παρὰ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν, ἐξ οὗ φαίνεται μὲν ἀφ' ἐνός ἢ ἀρχῆ τῶν τοιούτων ιδεῶν καὶ ἐμφανήσεων ἀφ' ἐτέρου δὲ ἢ οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τῶν ἐνανθρωπήσεων τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ.

Τὰ ἔθνη, ἀναντιρρήτως, συνεμίγησαν, καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς ἐκείνην πολλάκις μετέβησαν. Ἡ Ἑλλάς ὠκίσθη ἐκ τῆς Καυκασίας ἢ Ἰνδογερμανικῆς φυλῆς. Καὶ οἱ Πελασγοὶ ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διέβησαν, καὶ τὴν ὁμοιότητα τοῦ θρησκευτικοῦ μύθου, τῆς γλώσσης, καὶ τῶν ἐθίμων διετήρησαν (2). Αὐτὸς δὲ ὁ Τρωϊκὸς δεκαετὴς πόλεμος

(1) Καὶ τε θεοὶ ξείνοισιν εἰκότες ἄλλοδαποῖσιν,
Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστροφῶσι πόληας
Ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

(Ὀμ. Ὀδυσσ. Ρ. σ. 485—487).

(2) Αἱ οἰκοδομαὶ τῶν Πελασγῶν καλοῦνται σήμερον Κυκλώπεια τεῖχη. Ταῦτα δὲ παρατηροῦνται οὐ μόνον εἰς τὴν Ἑλλάσσονα Ἀσίαν ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, ὡς Ἀργολίδα, Ἀρκαδίαν, Βοιωτίαν, καὶ Ἡπειρον· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ δὲ Στράβων ἀριθμεῖ δεκατρεῖς τόπους εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον οἱ Πελασγοὶ Λαρίσας, (βιβλ. ΙΧ. σελ. 440). Πάντες δὲ γινώσκουσι τὰς μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποικίας τοῦ Κέκροπος καὶ Δαναοῦ, τοῦ Κάδμου καὶ Πέλαπος, κ.τ.λ.

καὶ αἱ συμβᾶσαι ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὰ τρωϊκὰ ταραχαὶ ἠνάγκασαν τινὰς τῶν Ἑλλήνων, ἵνα συστήσωσι τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀποικίας. Αἱ ἐπιδρομαὶ οὖν αὗται ἤρξαντο ἀπὸ τοὺς ὑπεραρχαίους χρόνους (1), καὶ ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ Δαρείου καὶ Ξέρξου, τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων. Ἐκ τούτου ὁ Πανθεισμός, ὁ θρησκευτικὸς μῦθος, καὶ ἡ τῶν κυριωτέρων φιλοσοφικῶν δοξασιῶν, τῶν θεσμοθεσιῶν, καὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ὁμοιότης παρατηρεῖται εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἔθνη (2).

Εἶναι δ' ἐπίσης, βέβαιον, ὅτι τὰ ἀρχαιότατα βιβλία τῶν Ἑβραίων ἀναγγέλλουσι τὴν ἐπὶ γῆς ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου, πρὸς λύτρωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἔννοια οὖν αὕτη, διασκορπισθεῖσα εὐκολωτέρως εἰς πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, εἰσῆλθεν ἔκπαλαι καὶ εἰς τὴν Ἰνδικήν· ἡ δὲ γόνιμος φαντασία τῶν Ἰνδῶν ἐποποιῶν, λαβοῦσα αὐτὴν, καὶ μετὰ τῆς Ἰνδοελληνικῆς μυθολογίας συζεύξασα, τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας ἐσχημάτισεν, ὃν Θεοηρωϊκὸν ὀνομαζόντες ἴσως, οὐκ ἀμαρτήσομεν. Διὰ τοῦτο τὸ τεράστιον καὶ ὑπερφυσικὸν πανταχοῦ ἐν αὐτῇ ὑπερτερεῖ. Διαφέρει δὲ ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Ἰνδικῆς

(1) Τῶν δὲ κοινωνησάντων αὐτῷ (τῷ Ἡρακλεῖ) τῆς ἐκστρατείας ἀπογόνους εἶναι τοὺς Σίβας, σύμβολα τοῦ γένους σώζοντας, τό τε δορὰς ἀμπέχεσθαι, καθάπερ τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸ σκυταληφορεῖν, καὶ ἐπικεκαῦσθαι βουσί καὶ ἡμιόνους ῥόπαλον κ.τ.λ. (Στράβ. Ἰνδικὴ βιβλ. ιε §. 6, 7, 8.) Ὁ δὲ Μαξιμ. Τυρ. λογ. ἡ. σελ. 139. Ἀλέξανδρος, λέγει, ἦλθεν εἰς τὴν Ἰνδῶν γῆν, ἄβρατον οὔσαν τέως στρατιᾷ ξένη, ὡς Ἰνδοὶ ἔλεγον, πλὴν γε Διονύσου καὶ Ἡρακλέους.

(2) Πρὸλ. Γιτᾶς

ἐποποιίας, καθόσον διαφέρει ὁ ἥρωες Ἀχιλλεὺς, τοῦ Θεοῦ ἥρωος Ῥάμα, ὅς ἐστιν ὁ ἐνανθρωπήσας Βισνοῦς.

Παραλείποντες ὅμως τὴν οὐσιώδη ταύτην διαφορὰν, εὐρήσομεν τὴν Ἰνδικὴν, οὐχ ἦττον τῆς Ἑλληνικῆς δι-
δακτικῆν, περιέχουσιν πολλὰ ὑψηλῆς ἠθικῆς παραγ-
γέλματα. Ὁ ἐνάρετος π. χ. βίος καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ
Δασσαράτα· ὁ σεβασμὸς αὐτοῦ πρὸς τοὺς Βραχμᾶ-
νας· ἡ πρὸς τὸν ὄρκον ὀσιότης· ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐ-
λάβεια· ἡ πρὸς τὴν σύζυγον ἀγάπη· τὸ πρὸς τὰ τέκνα
φίλτρον, καὶ ἡ πρὸς ἅπαντας φιλανθρωπία, εἰσι βασι-
λικάι τῶντι ἀρεταί, τὰς ὁποίας δύναταί τις ἵνα συγ-
κρίνη, ὡς πρὸς τὰς ἡγεμονικὰς ἀρετὰς τῶν Ὀμηρικῶν
ἡρώων (1).

Ἄφ' ἐτέρου παρατηρεῖται ἡ ἀπεριόριστος ὑπακοή καὶ
ἀφοσίωσις τῶν τέκνων πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν. Ἀγα-
πᾶ ὁ υἱὸς πάντας τοὺς οἰκείους· πρὸ παντὸς δ' ἄλλου
σεβόμενος φιλεῖ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα. Ὅθεν ὁ ἥρωες ἐδέχ-
θη μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν τῆς διαδοχῆς ἀναγόρευσιν,
καὶ περιχαρῆς ἠσπᾶσθη τὴν ἐξορίαν, ἵνα μὴ ὁ πατήρ,
ἕνεκα αὐτοῦ, ἀσεβῆς καὶ ἐπίορκος φανῆ.

Πολεμᾶ ὁ Ῥάμας τὴν δαίμονα Τατάκαν· ἀλλὰ δὲν
τὴν φονεύει· « ὅτι ἴλεον δεῖ ἔχειν, λέγει, πρὸς τὴν θή-
»λειαν. Πῶς γὰρ ἀνελεῖν θήλειαν; » Οὕτως ὁ ἥρωες κη-
ρύττει τὸ δίκαιον τοῦ γυναικειοῦ φύλου, καὶ τοῦ ἀδύ-

(1) Ὀδύσσ. Γ. 5. 10—114. Α. 5. 4—5. Ἰλ. 1. 5. 6-7
8—9—46—266—258—512.

Ἴδε γραμματικῶν ἢ ἐγκυκλίων παιδευμάτων βιβλ. Β'.
περὶ ἐποποιίας παρὰ τοῦ σοφοῦ Κωνσ. Οἰκονόμου.

νάτου· ὅτε δ' ἐκινήθη κατὰ τῆς Σιταῦς ἡ δαίμων Σουρ-
πανάκα, ἀφείς (ἐξ ἀνάγκης) τὸν ἰλεον, ὃν δεῖ ἔχειν πρὸς
τὴν θήλειαν, ἐνέτεινε τὸ ἑαυτοῦ τόξον.

Πρωτότυπον φθόνου καὶ κακίας ἐστὶν ἡ γραῦς Καν-
θάρα· γυναικείας ἀδυναμίας καὶ κενοδοξίας ἡ ὠραία
Καϊκεγή· πραότητος καὶ ὑπομονῆς ἡ νουνεχῆς Καουσ-
σαλή· καὶ συζυγικῆς ἀφοσιώσεως ἡ Σιτά, ἥτις ἀδίκως
παρὰ τοῦ συζύγου ἀποπεμφθεῖσα, ὑπὲρ τῆς εὐδαιμο-
νίας τοῦ συζύγου ἠύχετο. Ἡ μὲν Ἑλένη ἐκοῦσα ἀνα-
χωρεῖ μετὰ τοῦ Πάριδος, καὶ ἐν φιλότῃ μετ' αὐτοῦ
διαμένει· ἡ δὲ, βία ἄρπαγεῖσα, ὀδύρεται, καὶ ἐν τῇ
ἀπελπισίᾳ αὐτῆς ἀποστρέφεται καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν
καὶ φυλακισθεῖσα παρὰ τοῦ ἄρπαγος, τὴν πρὸς τὸν
φίλτατον Ῥάμαν διαφυλάττει ἀκραιφνῆ πίστιν. Ἡ
γυνὴ ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἐποποιεῖ ἔχει τελείαν ἀφοσίωσιν
πρὸς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον. Αὐτὸς, ἀναπληρῶν πάντας
τοὺς συγγενικοὺς δεσμοὺς, ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς οἰκο-
γενείας· ἀλλ' ὑποτάσσεται πάντοτε σεβόμενος τὸν ἑαυ-
τοῦ πατέρα, καὶ διατηρεῖ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ἥτις
καθίσταται ἡ βᾶσις τῆς ἀρχαίας ἐκείνης κοινωνίας. Τὸ
πρὸς τὰ τέκνα τοῦ πατρὸς φίλτρον, καὶ ἡ πρὸς τὸν
πατέρα τῶν τέκνων ἀφοσίωσις εἰσὶν αἱ πρῶτισται ἀρε-
ταὶ ἐν τῇ Ἰνδία, καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀσία, ὡς ἐθέσπι-
σεν ἔκπαλαι ὁ θεόπνευστος Μωϋσῆς, καὶ παρατηρεῖται
ἐν ταῖς Βέδαις, ταῖς θεσμοθεσίαις τοῦ Μανού, τοῦ Κον-
φυχίου κ.τ.λ. (1).

---

(1) Θεία γραφὴ ἔξοδ. κεφ. 20. Ἴδε Les livres Sacrés de
l'Orient.

Ἡ δὲ ἀδελφικὴ ἀγάπη φαίνεται καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἐντέλειαν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ τε Λαξμάνου, καὶ τὴν τοῦ Βαράτα. Ὁ πρῶτος ἦν πρόθυμος ἵνα πολεμήσῃ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Βραχμᾶ, ὅπως τὸν πρωτότοκον ἀδελφὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου καταστήσῃ· ἀλλ' ἐμποδισθεὶς παρὰ τοῦ μεγαλοφύχου Ῥάμα, ἠκολούθησε τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐξορίαν, καὶ ἐσυμμερίσθη τοὺς τε κινδύνους, καὶ τὰς κακουχίας αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Βαράτας, μαθὼν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ τὰ γεγονότα, πικρῶς ἐπέπληξε τοὺς πρωταιτίους τῆς ἐξορίας τοῦ Ῥάμα· « Ἀγνοεῖτε, λέγει, τὴν ὄσιν ἀθυμίαν » ἐπροξενήσατε εἰς τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ πόσον ἠδὲ » κήσατε τὸν ἐμὸν ἀδελφόν; Ἀγνοεῖτε, ὅτι ἡ πρωτογε- » νῆς θεία Δάμαλις (1), ἀναρίθμητα ἔχουσα τέκνα, ἰδοῦσα » ποτὲ δύο αὐτῆς μόσχους ἐπιστρέφοντας ἐξ ἐπιπόνου » γεωργίας, ἰσχνούς καὶ ἀδυνάτους, ἔκλαυσε πικρῶς ! » Ἄν οὖν ἡ πάνδωρος Δάμαλις ἐθρήνησεν ἐπὶ τῇ ἰσχνό- » τητι τῶν τέκνων αὐτῆς, ὅποιαν ἀλγηδόνα αἰσθάνεται » ἤδη ἡ καρδία τῶν γονέων τοῦ Ῥάμα, ἔνεκα τῆς στε- » ρήσεως τοῦ υἱοῦ αὐτῶν; »

Ἡ ἐφαρμογὴ ἐνταῦθα τοῦ μύθου ἐστὶ θελκτικὴ, καὶ

(1) Ὁ βοῦς καὶ ἡ Δάμαλις, σύμβολα τῆς γεωργίας, ἥτις παράγει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν τροφήν, θεωροῦνται ὡς ἱερά παρὰ πᾶσι σχεδὸν τοῖς Ἀσιανοῖς. Ἐν δὲ τῇ Ἰνδίᾳ μυθολογεῖται, ὅτι ἐκ τῆς δίνης τῆς Γαλακτικῆς θαλάσσης ἐξῆλθον δεκατέσσαρα Ῥάτινα, ἥτοι κειμήλια, ἐν οἷς ἐστὶν ἡ Λαξμή, ἡ θεὰ τῆς εὐδαιμονίας καὶ πάσης χάριτος· ἡ πάνδωρος Δάμαλις, κ.τ.λ.

ὄλως ὀμηρικῆ, ὡσαύτως καὶ ὁ μῦθος τῆς δαμάλεως Νανδινῆς (1). Ἄλλ' ἢ κατὰ τῆς ἀδικίας ἀποστροφή τοῦ Βαράτα, καὶ ὁ πρὸς τὸν πρωτότοκον ἀδελφὸν σεβασμὸς αὐτοῦ ἐστὶ λίαν ἀξιοθαύμαστος. Καθότι ἐν ὄλῳ τῷ διαστήματι τῆς ἀπουσίας τοῦ Ῥάμα, ὁ Βαράτας ἐπιτροπικῶς τὴν βασιλείαν ἐκυβέρνησε, καὶ ὡς ἱεράν παρακαταθήκην αὐτὴν ἐθεώρησε, δίδων οὕτως παράδειγμα ὑψηλῆς ἠθικῆς, αὐταπαρνήσεως, καὶ ὑποταγῆς τοῦ δευτεροτόκου, πρὸς τὸν πρωτότοκον ἀδελφόν. « Μὴ θε-
 » λοντος δὲ τοῦ Ῥάμα (ὃς πρεσβύτερος ἦν) ἀναδέξασθαι τὴν βασιλείαν, ὁ Βαράτας παράνομον ἑαυτὸν ἐνό-
 » μιζεν, ἂν αὐτὸς αὐτὴν ἀναδέξηται, νεώτερος ὢν (2).» Ἐφάμιλλος ἐπίσης ἐστὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ Ἰνδικῆ ἐποποιΐα κατὰ τὸ παθητικὸν καὶ τραγικὸν, εἰς ὃ τὸ Ἰνδικὸν ἔθνος ἔχει ἐκ φύσεως ροπὴν, ὡς ἐκ τῆς ἐπενεργείας ἴσως τοῦ κλίματος, καὶ τοῦ θεωρητικοῦ βίου. Ὀλιβεροὶ εἰσιν οἱ θρῆνοι τοῦ Ἄζα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἰνδουματῆς. «Τί τῶν ἀγαθῶν, λέγει, οὐκ ἀφείλετό μου ὁ
 » θάνατος, ὁ σὲ ἀφελόμενος; Σὺ γάρ μοι σύνευνος ἐτύγ-
 » χανες, σὺ σύμβουλος, σὺ ἐρασμία, σὺ φίλη· ἀπὸ τὴν
 » σήμερον ἡ καρτερία μου κατέδυσεν· ἡ ἠδυπάθεια ὤχε-
 » το, ἡ φιλωδία ἐμισήθη, τὸ ἔαρ ἀτερπὲς καὶ ἄχαρι
 » ἐγένετο, ἡ περὶ τὰ κοσμήματα σπουδὴ ἐπαύσατο· ἡ δὲ

(1) Ῥαγγοῦ-Βάνσα κεφ. Ι'. δίστ. 65—85 καὶ 70.

(2) Ῥαγγοῦ-Βάνσα κεφ. ΙΒ'. δίστ. 16. «Καὶ ἐξάλειψιν, λέ-
 » γει, δὲ πῶς ἐποίει τοῦ ἀμαρτήματος τῆς μητρὸς, δεικνύων
 » μέγα σέβας πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ ἀποστρο-
 » φὴν τῆς Βασιλείας.» (Αὐτόθι. δίστ. 19.)

»κλίνη κενή διὰ παντός ἀπεδείχθη (1)». Ὁ δὲ χωρισμὸς τοῦ Ῥάμα οὐχ ἦττον παθητικὸς ἐστίν, ἢ ὁ τοῦ Ἐκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης.

Ἵπερτέρα δὲ, ἀσυγκρίτῳ λόγῳ, ἐστὶν ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας κατὰ τε τὴν φιλοκαλίαν, τὴν καλλιτεχνίαν, τὴν τῶν μερῶν ἀρίστην ἀρμονίαν, τὴν κομψότητα τῶν εἰκόνων, τὴν καλλιπέειαν κ.τ.λ. (2). Ἵπερέχει ἐπίσης κατὰ τὸ εἰκονικὸν καὶ διαγραφικόν. Καθότι μία τις λέξις, ἢ ἐπίθετον ἀρκεῖ πολλάκις, ἵνα διαγράψῃ ἐντελέστατα ὁ θεσπέσιος Ὅμηρος τόπον, πόλιν, ἥρωα, λαὸν, καὶ ἔθνος ὀλόκληρον· ἐν ᾧ ἡ Ἰνδικὴ ἐνασμενίζεται εἰς ἐκτεταμένας περιγραφὰς, αἵτινες στεροῦνται τοῦ ὕψους, καὶ τῆς ἀπαραμίλλου ὁμηρικῆς καλλιπέειας.

Πλὴν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσιώδους διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἠρωϊκοῦ χαρακτῆρος πηγάζει ἡ ἠθικὴ διδασκαλία ἐπικρατεστέρα εἰς τὸν Ὅμηρον, τοῦ ὁποίου ὁ ἥρωας εἶναι θεὸς ἄνθρωπος, παρὰ εἰς τὴν Ἰνδικήν, εἰς ἣν ὁ ἥρωας ἐστὶ θεός. Ἡ ποίησις τοῦ Ὀμήρου ἐστὶν ὅλως ἠθικὴ. «Πᾶσα μὲν ποίησις τῷ Ὀμήρῳ, ἀρετῆς ἐστὶν ἔπαινος, » καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τούτῳ φέρει, ὅτι μὴ πάρεργον (3). » Ἐν ᾧ εἰς τὴν Ἰνδίαν ἢ Ῥαμαϊάνα καὶ ἡ Μαχαβαράτα, ἐκτὸς τῆς πρὸς τὴν τρυφηλότητα βροπῆς, ἐγέννησαν καὶ θρησκευτικὰς αἱρέσεις, ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τὸν Ῥάμαν καὶ Κρισνᾶν, ὡς θεοὺς, μέχρι τοῦδε

(1) Ῥαγγοῦ-Βάνσα κεφ. ἡ. δίστ. 44—69.

(2) Ἰλ. Ζ'. στίχ. 466—484.

(3) Μ. Βασίλειος πρὸς τοὺς νέους.

λατρεύουσι. Καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ· διότι οἱ ποιηταὶ θεοῦς, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπους ἀπλῶς παρέστησαν.

Ὁ δὲ πανθεισμὸς καὶ ἡ πολυθεία παρέσυραν πολλὰς τοὺς ποιητὰς, καὶ κυρίως τοὺς Ἴνδοὺς ἐποποιοὺς εἰς παραδόξους ἀντιφάσεις. Ὁ Δηλίπας, ἐτοιμάζων τὴν ἑκατοσὴν ἵπποθυσίαν, τὸν υἱὸν Ῥαγγοῦν φύλακα τοῦ ἱεροῦ ἵππου ἀπέδειξεν· ὁ δὲ Θεὸς Ἴνδρας, φθονήσας, τὸν ἵππον κρυφίως ἀφῆρεσεν. Ὁ δὲ Ῥαγγοῦς, ἀπορῶν, λέγει πρὸς τὸν ἀφελόμενον τὸν ἱερόν ἵππον Θεόν· « Οἱ ἐμ- » ποδιζόντες τὰς θυσίας εἰσὶν ἄξιοι ποινῆς, καὶ ὑπὸ Σοῦ » τιμωροῦνται· ἀλλ' ἂν Σὺ, Θεὸς ὦν, ἐναντίος τῶν νο- » μίμων εἶ, ὁ νόμος ὄλλυται. Σὺ παρανομεῖς, καὶ τοὺς » παρανομοῦντας τιμωρεῖς· ἀφ' ἑνὸς μὲν δεικνύεις τὴν » ὁδὸν τοῦ νόμου (τοῦ δικαίου καὶ τῆς ὁσιότητος), καὶ » ἀφ' ἑτέρου ὀδεύεις ὁδὸν ἄνομον, ἄδικον καὶ ἀνόσιον(1) ». Οὕτω καὶ οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου τιμωροῦσι τὴν ἀδικίαν καὶ παρανομίαν, ἐνταύτῳ δ' ἀδικοῦντες παρανομοῦσιν. Εἰς τοιαύτας ἀτόπους ἀντιφάσεις ἐξοκέλλει ἡ πολυθεία, χωρίσασα τὴν ἠθικὴν ἀπὸ τῆς θρησκείας, καὶ τὸ δίκαιον, ἀπὸ τοῦ ὁσίου, ὅπερ ἐστὶν ἐνταύτῳ ἀγαθόν, καλόν, δίκαιον, καὶ ὅσιον.

Προσθέσωμεν ἐνταῦθα, χάριν τῶν νέων τῆς Ἑλλάδος ποιητῶν τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον, ἧτοι τὸν θάνατον τοῦ νέου Ἴαναδάττα, ὅπερ ἐν παρόδῳ ἀναφέρει ὁ Καλιδάσας, πεπεισμένοι ὅτι καὶ λωτοὶ, καὶ ἄλλα τοῦ Γάγγου εὐώδη ἄνθη καὶ φυτὰ, ἀνθίσωσι ταχέως ὑπὸ τὸν ποιητικὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος.

(1) Ῥαγγοῦ-Βάνσα κεφ. Γ'. δίστ. 44—46.

« Θλιβόμενος ὁ Βασιλεὺς Δασσαράτας ἐπὶ τῇ διαζεύ-
 »ξει τοῦ 'Ράμα, καὶ ἐνθυμούμενος τὴν ἀρὰν, ἣν ἔλαβε
 »παρὰ τοῦ ἀσκητοῦ ἐκείνου, οὗ τὸν υἱὸν ἐτόξευσε,
 »μόνον τὸν θάνατον ἐνόμισεν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ (1).
 » Ἦν δὲ ἡ ἀρὰ τοῦ ὀσίου τοιαύτη· « Καὶ σὺ, ὡσπερ
 »ἐγὼ, ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ θάνατον λήψει
 »ἐκ τῆς στερήσεως πεφιλημένου υἱοῦ» (2).

Ὁ Δασσαράτας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀγαπητοῦ
 αὐτοῦ υἱοῦ 'Ράμα, ἦν ἀπαρηγόρητος. Πολλὰς κατὰ συ-
 νέχειαν ἡμέρας καὶ νύκτας ἀνέστιος ἔμεινε δακρυρροῶν·
 περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον τῆς ἕκτης, λέγει πρὸς τὴν
 ἐν σιωπῇ θρηνοῦσαν Καουσσαλήν· « Ἄκουσον, ὦ γυναῖ, τὴν
 »ἐκ παλαιᾶς ἀρᾶς θλιβεράν μου προαίσθησιν· καθότι
 »πᾶν ὅ,τι καλόν, ἢ κακὸν πράξῃ τις ἐπὶ τῆς γῆς, τάχιον
 »ἢ βράδιον ἔξει ἀνυπερθέτως τὸν καρπὸν τῶν ἔργων
 »αὐτοῦ (3) ».

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμῆς βασιλείας, νέος καὶ
 ἄγαμος ὢν, καὶ τὴν ὠραίαν φύσιν ἀναζωογονηθεῖσαν ἐκ

(1) Ράγγου-Βάνσα κερ. Θ'. δίστ. 75—79. Καὶ κερ. ιβ'.
 10—11.

(2) Ράγγου-Βάνσα αὐτ. δις. 79.

(3) Ἠκολούθησα εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ παρόντος ἐπεισοδίου
 τὸν Σχέζιον. Yajnadatta bada, ou la mort d' Yajnadatta.
 Paris εἰς τόμ. εἰς 4 1826. —Loiseleur-Deslongchamps, La
 mort d' Yanadatta, publiée en Sanscrit, avec un épisode
 du Raghou Vansa sur le même sujet. Paris 1829. —
 Pietro Giuseppe Maggi. Due Episodii di poemi indiani
 la morte di Yajnadatta. Milano 1847. κτλ. Καὶ Ramaiana
 da Gorresio L. II.

τῶν ἐτησίων ὄμβρων, καὶ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος ἰδῶν, ἐπῆλθέ μοι ὄρεξις κυνηγεσίου· λαβῶν οὖν τὸ τόξον, καὶ τὴν πλήρη βελῶν φαρέτραν, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, διευθυνόμενος πρὸς τὸ δάσος τὸ περὶ τὸν ποταμὸν Σαραϊοῦ (1), ἔνθα καὶ θηρία διάφορα, καὶ πτηνὰ παντοῖα, καὶ τινὰ οἰκήματα ἀσκητῶν εὐρίσκονται (2). Πλησιάζας δὲ μέχρι τῆς ὄχθης, κεκαλυμμένης οὐσης ἐκ θάμνων, ἤκουσα τοῦ γαργαρισμοῦ στάμνου πληρουμένης ὕδατος, καὶ τὸν ἤχον τοῦτον ἐκλαβὼν, ὡς τινας τῶν περὶ τῶν ποταμῶν διαιτωμένων ἐλεφάντων, ἔλκοντας διὰ τῆς προβοσκίδος τὸ ποτάμιον ὕδωρ, ἐρῆψα κατὰ τοῦ μέρους ἐκεῖνου τοῦ ἤχου ὠκύθοον βέλος. Ἄλλ' αἴφνης, ἀντὶ θηρίου, ἀκούσας γοερᾶς ἀνθρωπίνης φωνῆς, λεγούσης· « Οἶμοι, ὦ πάτερ, ἀπόλλυμαι φονευθεῖς! » ἐξεπλάγην, καὶ ἔντρομος γενόμενος ἔδραμον πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα οἰκτρὸν καὶ ἔλσεινὸν εἶδον θέαμα· νεανίαν, λέγω, τινὰ ἐκτάδην κείμενον, πλήρη αἵματος, καὶ τὸ θανατηφόρον βέλος ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ

---

(1) Ὁ μὲν σοφὸς Εὐγένιος Βυρνούφιος, εὐρίσκει τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Σαραϊοῦ, σύμφωνα ὡς πρὸς τὴν προφορὰν καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς Ζενδικῆς λέξεως Ἀρωϊοῦ, ὅπερ εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας σημαίνει λίμνην, καὶ συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὸν Ἀρείαν ποταμὸν τοῦ Πτολεμαίου (Zeit für die Kunde des Morgenl. VI, 56). Ὁ πολυμαθὴς Λάσσενος βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Σαραϊοῦ ἐστὶ κυρίως ὁ ποταμὸς Σάραβος τοῦ Πτολεμαίου. Ἴδε Lassen Alterthumskunde. Erst. B. p. 56. καὶ Πτολ. γεωγρ. βιβ. VII. κεφ. 1. σελ. 200. Περὶ δὲ τοῦ Ἀρείου, ἴδε Πτολ. βιβ. VI. κεφ. ιζ'. σελ. 192.

(2) Ῥαγγοῦ-Βάνσα, σελ. 428.

ἐμπεπηγμένον ἔχοντα. Οὗτος, στρέψας πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα, καὶ τὰς ἐκλειπούσας αὐτὸν δυνάμεις συναθροίσας· « Κατὰ τί εἶπεν, ὦ Ξατρῆ, σὲ ἠδίκησα, ἢ τίνα » ποτὲ ἄλλον ἔβλαψα, τὸ δάσος τοῦτο οἰκῶν, ἀομμάτους » καὶ ἀσθενεῖς γονέας θεραπεύων; ἐξῆλθον τῆς σκῆτης, » ὅπως αὐτοφυεῖς ρίζας συλλέξω, ὕδωρ δ' ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὑδρήσω. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ πεινῶντες καὶ διψῶντες περιμένουσιν ἀνυπομόνως τὴν ἐμὴν ἐπιστροφήν· ἀλλ' ἤδη, τίς αὐτοὺς περιθάλψει; τίς θρέψει, καὶ τίς τὰ χεῖλη αὐτῶν δροσίσει; Ἄ! τρεῖς, ὦ ξένε, δι' ἐνὸς βέλους ἐθέρισας ζωάς· τὴν ἐμὴν, τὴν τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν τῆς μητρὸς..... Θλίβεσαι, ὦ Ξατρῆ! ἄκων, φαίνεται, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἐμὲ ἐτόξευσας. Ἀκολούθησον οὖν ταύτην τὴν στενωπὸν, καὶ πορεύθητι ταχέως πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τὴν συγνώμην αὐτοῦ αἴτησον· ὅτι ἡ ἀρὰ δόσιου πατρὸς πυρπολήσει σε, ὡς ἡ φλόξ τὰ ξηρὰ φρύγανα· ἀλλ' ἐκ τοῦ στήθους ἐκβαλον πρότερον τὸ βέλος, ὅπερ δυσφορῆτους μοι προξενεῖ ἀλγυδόνας. » Ἐγὼ δὲ τότε, κατηφῆς καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ νεανίου ἐν σιωπῇ δεόμενος, ἀφήρῃσα τὸ βέλος. Ἄλλ' ὁ μὲν εὐσεβῆς νεανίας ἐν τῷ ἅμα ἐξέπνευσεν· ἐγὼ δὲ, μείνας ἀκίνητος καὶ ἐν ὀδύναϊς θανάτου ἱκανὴν ὥραν, συνῆλθον, μικρὸν κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς ζήτησιν τῶν ἀθλίων γονέων τεθλιμμένος ἐπορεύθην.

Πλησιάσας δὲ εἰς τὴν Καλύβην εἶδον μακρόθεν ἐντινι γωνίᾳ δύο ἀομμάτους γηραιούς, πλησίον ἀλλήλους καθημένους, καὶ ὡς ἀπτέρους καὶ ἀσθενεῖς νεοσσούς τὸν τροφοδότην αὐτῶν ἀνυπομόνως περιμένοντας. Ἡ μὲν θεὰ αὕτη, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ φόνου, ἐτάραττεν ἐκ βά-

θρων τὴν καρδίαν μου· ὁ δὲ ἤχος τῶν βημάτων μου
 ἔφθασε μέχρι τῶν ὠτίων τοῦ πατρός· ἐμέ δ' ἀντὶ τοῦ
 υἱοῦ ἐκλαβὼν, ἐφώνησεν· « ὦ τέκνον, ὦ φίλτατέ μοι
 » Ἰαναδάττα, λίαν ἐβράδυνας· τὰ χεῖλη ἡμῶν φλογί-
 » ζονται ἐκ δειψῆς· ἀλλ' ἡ πολυχρόνιος ἀπουσία σου
 » ἔτι μᾶλλον καταθλίβει ἡμᾶς. Γινώσκεις, ὅτι στερη-
 » μένοι ὄντες ὀράσεως, ὀρῶμεν καὶ κινούμεθα διὰ σοῦ·
 » ὅτι μόνος σὺ τρέφεις, σὺ παραμυθεῖς ἡμᾶς· μὴ ἀπο-
 » κάμῃς οὖν περιθάλπων. Σύγνωθι, ὦ τέκνον ἄν ποτε σέ
 » παρεπικράναμεν· ἀλλ' εἰς τὸ ἐξῆς μὴ διατρίβεις χρο-
 » νοτριβῶν μακρὰν τῆς καλύβης, ὅτι πᾶσα ἡμῶν ἡ
 » εὐδαιμονία εἰς σέ στηρίζεται. . . . Πλὴν διατί δὲν
 » προχωρεῖς; διατί δὲν πλησιάζεις; διατί δὲν ὀμιλεῖς; πό-
 » θεν ἡ τοιαύτη σου σιωπὴ; λάλησον, υἴε μου, λάλησον!»

Τότε δακρυρρόων καὶ τὰς χεῖρας ἐνώσας εἶπον, μετὰ
 φωνῆς διακεκομμένης, ἐξηγούσης τὸ ἐνδόμυχον τῆς
 ψυχῆς μου ἄλγος· « Γεννηθεὶς Ξατρῆς, εἶμαι ὁ Δασ-
 » σαράτας· καὶ γονυπετῆς ἰκετεύω ὑμᾶς, ὦ σεβάσμιοι
 » γηραιοί, μὴ κατ' ἐμοῦ ὀργισθῆτε, ἀθώου ὄντος, καὶ
 » ἐν ἀγνοίᾳ πταίσαντος. Καθότι κυνηγῶν ἐπλησίασα εἰς
 » τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἣν οὐκ ἔβλεπον ἕνεκα τῆς
 » πυκνότητος τῶν θάμνων. Ἐνταῦθα ἀκούσας τοῦ γαργα-
 » ρισμοῦ στάμνου πληρουμένης ὕδατος, καὶ ὡς ἤχον ἐλέ-
 » φαντος ἐκλαβὼν, ἔρριψα βέλος, καὶ ἀντὶ ζώου, ἐπλή-
 » γωσα θανατηφόρως, ὡς μὴ ὄφελε, τὸν υἱὸν ὑμῶν·
 » καὶ δραμῶν εὔρον αὐτὸν ἐκπνέοντα καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
 » τῶν ἀομμάτων γονέων μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ ἑαυτοῦ στενά-
 » ζοντα καὶ λυπούμενον ».

Οἱ δύο οὗτοι γηραιοί, ὡς ἀπὸ κεραυνοῦ πληγέντες,

ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ ἐκπεπληγμένοι. . . . Μετά τινα δὲ σιωπὴν, ὁ ἀνὴρ ἐκ βάθους καρδίας στενάξας εἶπεν· « Ἐξολοθρεῦσαι δυνάμεθα δι' ἀρᾶς σέ τε καὶ πᾶσαν τὴν » σὴν γενεάν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄκων, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἐφόνη- » σας τὸν υἱὸν ἡμῶν, καὶ σὺν ἡμῖν λυπεῖσαι θρηγῶν, » ὁδήγησον ἡμᾶς πλησίον τοῦ παιδός, ὅπως ἐναγκαλι- » σάμενοι, καὶ τῆς κόμης αὐτοῦ ἀψάμενοι ἀσπασθῶμεν » τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν ». Τότε ἐγείρας τοὺς γηραιοὺς ὠδήγησα τρέμοντας μέχρι τοῦ τόπου, ἔνθα ἔκειτο ὁ νεκρός· λαβὼν δὲ τὰς δυσκινήτους χεῖρας αὐτῶν ἔθεσα ἐπὶ τοῦ τεθνεῶντος νεανίου, καὶ πλησίον ἰστάμενος ἐθεώρουν τὴν θλιβεράν ταύτην σκηνήν.

Οὗτοι πολλὴν ὥραν ἐθρήνησαν ὀδυρόμενοι, καὶ μετὰ τοῦ νεκροῦ, ὡς ζῶντος, διελέγοντο κοπτόμενοι, οἰμόζοντες, καὶ τὰ ψυχρὰ τοῦ παιδός· χεῖλη ἀκορέστως ἀσπαζόμενοι ἔλεγον· « Ὡ Ἰαναδάττα, ὦ φίλτατον ἡμῶν » τέκνον, διατί κλείσας τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὸ στόμα » οὔτε λαλεῖς, οὔτε ἡμᾶς ὄρας; Αὕτη ἐστὶν ἡ σὴ μή- » τηρ· ἐγὼ δ' ὁ σὸς πατήρ· δὲν γνωρίζεις ἡμᾶς; εἶπέ » μίαν λέξιν, καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν σῶν ἀθλίων γονέων » ἔλθέ. » Εἶτα δὲ, ἐναγκαλισάμενοι τὸν νεκρὸν, θερμοῖς δάκρυσιν κατέβρεχον. Τέλος ἐγερθεὶς ὁ πατήρ, καὶ τὴν ἡμιθανῆ σύζυγον ἐγείρας « Τετέλεσται, » εἶπε... » Πορεύθητι οὖν, ἀγαθὴ καὶ θεοφιλὴς ψυχὴ, εἰς τὰς » μακαρίους σκηνάς, ἔνθα οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ὅσοι ἀνα- » παύονται πλησίον τοῦ Βράχμα. » Εἶτα μετ' εὐλαβείας ἠτοίμασαν, βοήθειά ἐμοῦ, τό τε καθάρσιον ὕδωρ, καὶ τὰ φρύγανα τοῦ ἱεροῦ πυρός· Ἄλλ' αἴφνης ἠκούσθη βροντῆ, καὶ ἐπὶ τοῦ αἰθέρος ἐφάνη ὑπέρλαμπρος ἡ τοῦ Ἰανα-

δάττα σκιά, ἐπ' οὐρανίου ἄρματος καθημένη, καὶ φωνή-
 σασα « Παύσατε, εἶπε, θρηνοῦντες· οὕτω γὰρ ἦν πε-
 »πρωμένον γενέσθαι, καὶ οὕτως ἐγένετο. Μετ' οὐ πολὺ
 »ἐντροφήσομεν ἠνωμένοι πάντες ἐν οὐρανῷ. Ὁ βασι-
 »λευς Δασσαράτας ἐστὶν ἀθῶος, καὶ ὄργανον ἐγένετο
 »τῆς κατ' ἐμοῦ ἀρᾶς, ἦν ἐν τῇ προτεραίᾳ γεννήσει
 »ἔσχον. » Ταῦτα εἰπούσα ἡ μὲν σκιά ἐγένετο ἄφαντος·
 ὁ δὲ γηραιὸς ἐρημίτης πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ράι-
 νων δάκρυα, κατηράσατό μου, εἰπών· « Ἐπειδὴ διὰ τῆς
 »σῆς χειρὸς στερηθεὶς τοῦ φιλτάτου υἱοῦ μου, τὸν βίον
 »καταλύσω· καὶ σὺ, ὡς περ ἐγὼ, ἐν γεροντικῇ
 »ἡλικίᾳ θάνατον λήψει ἐκ τῆς στερήσε-
 »ως πεφιλημένου υἱοῦ. » Οὕτως, ἐκεῖνος μὲν μετ'
 ὀλίγον ἐκ λύπης ἐτελεύτησεν (1)· εἰς ἐμὲ δὲ, ὦ γύναι,
 σήμερον ἐκπληροῦται ἡ τοῦ τότε ὀσίου πρόβρῃσις· ἐνε-
 κα δὲ τῆς στερήσεως τοῦ φιλτάτου μου Ῥάμα ταχέως
 τὸν βίον καταλύσω, καθότι αἰσθάνομαι κατ' ὀλίγον ὀλί-
 γον τὰς δυνάμεις μου ἐκλειπούσας. Ὡυιέ, ὦ φίλτατέ μοι
 Ῥάμα! . . .

Οὕτως ἐτελεύτησεν ὁ δίκαιος καὶ φιλότεχνος βασι-
 λεὺς Δασσαράτας πλησίον τῆς τεθλιμμένης Καϊκεγῆς,
 τῆς ἀθλίας τοῦ Ῥάμα μητρός· ἡ δὲ ἀρὰ τοῦ ὀσίου
 ἐτελέσθη. « Καὶ σὺ, ὡς περ ἐγὼ, ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ
 »θάνατον λήψει ἐκ τῆς στερήσεως πεφιλημένου υἱοῦ».

---

(1) Les deux vieillards se brulent à l' instant même sur un bûcher que leur dresse Dassarata. (Chezy la mort d' Yadjnadatta p. 89).

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῆς 'Ραμαϊάνας, ὅπερ ἐν παρόδῳ ἀναφέρει ὁ Καλιδάσας ἐν τῷ παρόντι ποιήματι, ἐστὶ λίαν παθητικὸν, θελκτικώτατον, καὶ πλήρες τραγικοῦ πάθους, πρὸς ὃ εὐδοκιμεῖ τὸ Ἰνδικὸν ἔθνος, ῥοπὴν καὶ κλίσιν ἔχον πρὸς τὸν ἐρημικὸν καὶ θεωρητικὸν βίον. Ἄπασαι αἱ περιστάσεις συγκινοῦσι καὶ ταράττουσι τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγνώστου· ἡ θλίψις τοῦ βασιλέως ἀπέναντι τοῦ φονευθέντος νεανίου· ἡ θέσις τῶν περιμενόντων ἀομμάτων γονέων, καὶ ἡ τοῦ Δασσαράτα ἔμπροσθεν αὐτῶν· ὁ ἦχος τῶν βημάτων· ἡ ἀπάτη τοῦ πατρός· ἡ σιωπὴ τοῦ ἐνός· τὸ « λάλησον » τοῦ ἐτέρου· ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τῶν γερόντων ἐπὶ τοῦ νεκροῦ· οἱ ὄδυρμοὶ αὐτῶν· ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ ἀρχὴ, τὸ τέλος, καὶ πᾶσαι ὁμοῦ αἱ περιστάσεις αὐξάνουσι βαθμηδὸν τὴν θλίψιν, συγκινοῦσι τὴν καρδίαν, καὶ τὸ πάθος μέχρῃς ἀνωτάτου βαθμοῦ φέρουσι.

Ταῦτα, κατὰ δύναμιν χάριν τῶν νέων, ἔγραψε

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ.

ΡΑΓΓΟΥ ΒΑΝΣΑ,

ΤΟΥΤΕΣΤΙ

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΡΑΓΓΟΥ.

1. **Ε**ΙΣ επίτευξιν ὀρθοῦ λόγου, καὶ ὀρθῆς ἐννοίας, ὑμῶν καὶ προσκυνῶ τὴν θεὰν Περβατὴν, καὶ τὸν θεὸν Σίβαν, οἳ εἰσι γεννήτορες τοῦ Κόσμου, καὶ ἀχώριστοι ¹, καθὼς ὁ λόγος, καὶ ἡ ἔννοια.
2. Ποῦ ἢ ἐξ Ἡλίου μεγάλη γενεαλογία; καὶ ποῦ ἢ ἐμὴ μικρὰ καὶ ὀλίγη γνῶσις, ὅς βούλομαι (ἐφίεμαι) διαβῆναι ἐκ μωρίας τὸν δυσδιάβατον ὠκεανὸν ἐπὶ σχεδίας;
3. Ἐγὼ, ὁ ὢν μὲν ἀμβλύς τὸν νοῦν, ζητῶν δὲ κλέος ποιητοῦ, κατὰ γελων ἔξω, καθὼς ὁ νάνος καὶ γαλεάγκων, ὅς ἀνατείνει ἐξ ἀνοίας τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς ὀπώραν, ἣν καταλαβεῖν δύναται ὁ πελώριος ².
4. Ἄλλ' ἔσι μοι δύναμις ἐφικέσθαι εἰς ἐξισόρησιν τῆς ἡλιακῆς γενεαλογίας, ἐξιστορηθείσης πρώην ὑπ' ἄλλων σοφῶν ἀνδρῶν, καθὼς καὶ τῷ νήματι δύναμις ἐστὶ διελθεῖν διὰ μαργάρου, ἢ λίθου, τετροπημένων ὑπ' ἄλλου ὀξέως ὀργάνου.
5. Ἐγὼ μὲν οὔν, εἰ καὶ οὐ δεινός εἰμι ἐν λόγοις, συγγράψω περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ραγγοῦ, ἐκκεντούμενός τε

---

(1) Συνημμένοι, συναφεῖς.

(2) Ἵπερμεγέθης.

- καὶ ὑποκνιζόμενος ὑπὸ τῶν προτερημάτων αὐτῶν, τῶν ἐλθόντων εἰς τὰ ὦτά μου.
6. Συγγράψω περὶ αὐτῶν, τῶν ὄντων λαμπρῶν ἐκ γενέσεως, τῶν μὴ ἀπεχομένων τοῦ ἔργου πρὶν ἰδεῖν τὸ τέλος, τῶν κυριευόντων τῆς γῆς μέχρι τῶν ὀρίων τοῦ ὠκεανοῦ, τῶν ἀρματηλατοῦντων μέχρις εἰς τὸν οὐρανόν,
7. Τῶν θυόντων κατὰ τὸν νόμον, τῶν δωρουμένων κατὰ τὴν ἔφεσιν τῶν αἰτούντων, τῶν κολαζόντων κατὰ τὰ ἀμαρτήματα, τῶν ἐξεγειρομένων τοῦ ὕπνου κατὰ τὸν καιρὸν,
8. Τῶν συλλεγόντων χρήματα εἰς διάδοσιν τοῖς δεομένοις, τῶν μέτρια λεγόντων χάριν τῆς ἀληθείας, τῶν ἐφιεμένων νίκης χάριν εὐκλείας, τῶν γαμούντων χάριν τεκνογονίας·
9. Καὶ ἐν μὲν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ πονούντων εἰς κτῆσιν παιδείας, ἐν δὲ τῇ νεότητι τρυφόντων, ἐν δὲ τῷ γήρατι ἡσύχως καὶ ὀσίως ζώντων, ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς ζωῆς τὸ σῶμα ἀπολειπόντων διὰ θεωρίας καὶ ἀναβιδάσεως τῆς πνοῆς εἰς τὸ βράχμα.
10. Τοῦτο τὸ σύγγραμμα θεωρήσαι ἄξιοί εἰσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες, οἳ διαγινώσκουσι τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μὴ ὀρθόν· καὶ γὰρ τὸ ὄβρυζον ἢ τὸ κίβδηλον τοῦ χρυσοῦ διαγινώσκεται ἐν τῷ πυρί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1. Ὁ ἡλιογενὴς Μανοῦς, ὁ ὑμνούμενος ὑπὸ σοφῶν, ἦν πρῶτος τῶν βασιλέων, καθὼς τὸ Ὄμ. πρῶτόν ἐστι καὶ κεφαλὴ τῆς Βέδας.
2. Ἐκ δὲ τῆς λαμπρᾶς γενεᾶς αὐτοῦ τοῦ Μανοῦ, ἐγένετο ὁ λαμπρότερος βασιλεὺς Διλήπας, καθὼς ἡ σελήνη ἐκ τῆς γαλακτικῆς θαλάσσης.

3. Σῶμα δ' εἶχεν οἰκείον τοῖς οἰκείοις κατορθώμασιν· εἶχε στέρνος εὐρύ¹, καὶ στιβαροὺς ὤμους, καὶ ὑπερμεγέθης ἦν, καὶ μακρόχειρ· ἦν αὐτόχρομα Ξατρός.
4. Διὰ δὲ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, τοῦ ὑπερτέρου τῆ δυνάμει, καὶ κρείττονος τῆ ἀγλαΐα καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων πάντων, εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν πᾶσαν τὴν γῆν, καθὼς ἡ Μερόη, τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ὄρος.
5. Εἶχε κατὰ μὲν τὴν μορφήν φρόνησιν, κατὰ δὲ τὴν φρόνησιν παιδείαν, κατὰ δὲ τὴν παιδείαν ἐπιχειρήματα· κατὰ δὲ τὰ ἐπιχειρήματα εἶχε καὶ τὰ ἀποτελέσματα.
6. Ἦν τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ ἀπρόσιτος καὶ εὐπρόσιτος ἐκ τῶν φοβερῶν καὶ ἰλαρῶν αὐτοῦ βασιλικῶν ἠθῶν², καθὼς ὁ ὠκεανὸς ἐκ τῶν κητῶν καὶ μαργαριτῶν.
7. Καθὼς ὁ τροχὸς τῆς ἀμάξης οὐκ ἐκτρέπεται τῆς τετραμμένης ὁδοῦ, οὕτω καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου βασιλέως οὐκ ἐξετρέπετο τῆς ὀρθῆς καὶ εὐθείας οὐδὲ μικρόν τι.
8. Ἐλάμβανε δὲ φόρον παρὰ τῶν ὑπηκόων εἰς πλεῖον κέρδος καὶ ὄφελος αὐτῶν, καθὼς ὁ ἥλιος ἀνιμᾷ ὕδωρ εἰς τὸ δοῦναι βροχὴν χιλιοπλάσιον.
9. Τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἦν οὐκ εἰς πόλεμον, ἀλλ' εἰς κόσμον· δύο δὲ μόνα ἦν τὰ ἀποτελεσματικὰ τῆς νίκης, ὁ ὄξυς αὐτοῦ νοῦς εἰς μηχανάς, καὶ ἡ ἐντεταμένη χορδὴ τοῦ τόξου.
10. Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, τοῦ ἔχοντος βουλάς μυστικάς, καὶ μηδὲν σημεῖον προεφαίνοντος³, ἐφαίνοντο ἐν τῇ ἐκτελέσει, καθὼς τὰ ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει πεπραγμένα φαίνονται ἐν τῇ ἀπολαύσει.
11. Καὶ μὴ ὦν ἐν κινδύνῳ, ἐφύλαττε ἑαυτόν· καὶ μὴ ὦν ἐν

(1) Εὐρύτερνος ἦν.

(2) Δεῖ τῷ βασιλεῖ εἶχειν ἦθος φοβερὸν καὶ ἰλαρὸν.

(3) Δεικνύοντος (Π. γρ.).

- δεινοῖς, ἐποίει τὰ τοῦ νόμου· καὶ μὴ ὦν πλεονέκτης, συνέλεγε χρήματα· καὶ μὴ ὦν ἡδυπαθής, ἡδυπάθει ¹.
12. Καὶ γινώσκων τὰ ἀλλότρια κακὰ, ἐσιώπα· καὶ δυνάμενος ἀμύνεσθαι, ἠνείχετο· καὶ δωρούμενος, οὐκ ἤθελεν ἔπαινον. Ταῦτα τὰ ἐναντία ὄντα ², φιλικῶς εἶχον πρὸς ἄλληλα, καθὼς οἱ ὀδομήτριοι ἀδελφοί.
13. Καὶ νέος ὦν, ὡσπερ γέρον ἦν, ἐς ἄκρον ἐληλυθὼς πάσης παιδείας, μὴ ἐλκόμενος ὑπὸ τῶν ἡδονῶν, καὶ προσκείμενος τοῖς τοῦ νόμου.
14. Πατὴρ ἦν τῶν λαῶν ἐκ τῆς εἰς τὰ ἀγαθὰ ὁδηγίας, ἐκ τῆς τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, καὶ ἐκ τῆς τροφοδοσίας· οἱ δὲ γεννήτορες αἴτιοι ἦσαν μόνης τῆς γεννήσεως αὐτῶν.
15. Καὶ ἡ χρηματολογία καὶ ἡ τρυφή κατὰ νόμον ἦν αὐτῷ τῷ ἔμφρονι· ἐπαίδευε γὰρ τοὺς ἀξιούς παιδείας χρηματικῆ ποινῆ εἰς εὐταξίαν, καὶ ἐγάμει εἰς τεκνογονίαν.
16. Ὁ μὲν Διλήπας ἤμελγε τὴν γῆν ³ διὰ θυσίαν πρὸς τοὺς θεοὺς· ὁ δὲ θεὸς Ἰνδρας ἤμελγε ⁴ τὸν οὐρανὸν διὰ καρπὸν τῆς γῆς· τῇ δ' ἀμοιβαίᾳ δόσει ἀμφοτέροι ἀμφοτέρους ἔτρεφον τοὺς κόσμους.
17. Οἱ λοιποὶ βασιλεῖς οὐκ ἐφικνοῦντο εἰς τὴν φήμην αὐτοῦ τοῦ Διλήπα, τοῦ φυλάττοντος τὸν κόσμον ἐκ τῶν δεινῶν, καὶ παιδεύοντος ἀξίως· ἡ γὰρ κλοπὴ σραφεῖσα ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, ἔμενεν ἐπὶ τῆς φωνῆς τῆς λέξεως ⁵.

(1) Καὶ μὴ ὦν φιλήδονος, ἐτρύφα (Π. γρ.).

(2) Τὸ γινώσκειν, καὶ τὸ σιωπᾶν, τὸ δύνασθαι, καὶ τὸ ἀνέχεσθαι, τὸ δωρεῖσθαι, καὶ τὸ μὴ θελεῖν ἔπαινον.

(3) Ἐλάμβανε φόρον.

(4) Ἐβρεχε.

(5) Τοῦτέστιν ὄνομα ἦν μόνον κλοπῆς καὶ οὐχὶ ἔργου.

18. Ὁ μὲν ἀγαθὸς καὶ ἀθῶος, εἰ καὶ ἐχθρὸς, φίλος ἦν αὐτῷ, καθὼς ἢ πικρὰ βοτάνη τῷ ἐμπαθεῖ· ὁ δὲ κακὸς καὶ ἔνοχος, εἰ καὶ φίλος, ἀπεκόπτετο, καὶ ἀπεχωρίζετο, καθὼς ὁ ὀφιοῦδηκτος δάκτυλος ἀποκόπτεται ἀπὸ τῆς χειρός.
19. Πάντως γε ὁ ποιητὴς Βραχμᾶς ἐποίησεν αὐτὸν ἐξ ἧς ὕλης ἐποίησε τὰ στοιχεῖα¹. πάντα γὰρ τὰ ιδιώματα αὐτοῦ ἦσαν εἰς ὠφέλειαν ἄλλων, καθὼς καὶ τὰ τῶν στοιχείων².
20. Ἐκυβέρνα δὲ μόνος αὐτὸς, ὡσπερ μίαν πόλιν, ἄπασαν τὴν γῆν, ἧς τεῖχος μὲν ἦν ὁ αἰγιαλὸς, τάφος δὲ ὁ ὠκεανός.
21. Γυνὴ δ' ἦν αὐτῷ, ὡσπερ θεία νύμφη, θυγάτηρ Βασιλέως τῆς χώρας Μαγάδδας, ἣ ὄνομα ἦν ἀγλαὸν καὶ εὐφημον Σουδαξινά, ὃ ἐστι, Περιδεξία, λίαν ἀγαθὴ καὶ σώφρων.
22. Καί τοι δὲ πολλὰς εἶχε γυναῖκας, ταύτην ὅμως μᾶλλον ἠγάπα τὴν Σουδαξινάν, καθὼς καὶ τὴν Λαξμήν· διότι ἦν καὶ ἀγαθὴ τὴν γνώμην, καὶ ἀγλαὰ τὴν μορφήν.
23. Ἐπιθυμῶν δὲ τυχεῖν παιδὸς ἐκ ταύτης τῆς ὁμόφρονος καὶ ὁμοψύχου γυναικὸς, πολὺν χρόνον διήνυσε κεναῖς ἐλπίσι.
24. Βουλόμενος οὖν ποιῆσαι τρόπον παιδοποιίας, ἀφείλετο ἐκ τῶν οἰκείων ὤμων τὸ βαρὺ φορτίον τῆς βασιλείας, καὶ ἔθετο αὐτὸ ἐπὶ τῶν βουλευτῶν.
25. Λατρεύσαντες δὲ, ὅ,τε Διλήπας, καὶ ἡ Σουδαξινά, καὶ

(1) Ἐκ τῶν λεπτῶν καὶ διαφανῶν πρώτων στοιχείων, τῶν καθαρῶν καὶ ἀμίκτων, ἃ εἰσὶν αἱ ἰδέαι τῶν στοιχείων.

(2) Τοῦ μὲν αἰθέρος ἴδιον ἢ φωνή, τοῦ δὲ ἀέρος ἢ θίξις, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ σπῆμα, τοῦ δ' ὕδατος ἢ γεῦσις, τῆς δὲ γῆς ἢ ὄσμη.

- θεραπεύσαντες καθαρά καρδίᾳ τὸν Ποιητὴν Βραχμᾶν εἰς ἐπίτευξιν παιδὸς, ἤψαντο τῆς ὁδοῦ, τῆς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς Βασίστα,
26. Ὁχούμενοι ἐπὶ λαμπροῦ ἄρματος, δοῦπον ποιούντος, ἠδὺν τῇ ἀκοῇ, ὡσπερὶ ὁ Αἰραβάτας¹ καὶ ἡ ἀστραπὴ ἐπὶ νέφους βροντῶντος.
27. Ἴνα δὲ μὴ δι' ὄχλου γένοιτο τῇ τοῦ ὁσίου Μονῆ, ὀλίγους ἦγον ἀκολούθους καὶ ἀμφιπόλους· ἐκ τῆς ὑψίστης ὁμως δόξης αὐτῶν ἐφαίνοντο, ὅτι ὅλον στρατὸν ἦγον.
28. Ἠδύνοντο δὲ κατὰ τὴν πορείαν τῇ αὔρα, τῇ πνεύσῃ δροσερὸν καὶ ἠδὺ ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ χυμοῦ τῶν πιτύων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθέων, καὶ ἡρέμα σαλευούσῃ τὰ δένδρα.
29. Δεξιῶ δὲ τοῦ ἀέρος² ὄντος, καὶ ἡρέμα πνέοντος οὐκ ἠνωχλοῦντο οὐδ' ἐχραίνοντο ἐκ τῆς κόνιος, τῆς ἐξανισταμένης ἐκ τῶν ποδῶν τῶν ἵππων.
30. Προσδεχόμενοι εὐμενῶς τὸ διδόμενον πρόσφατον βούτυρον παρὰ τῶν ἐγκρίτων βουκόλων, ἠρώτων αὐτοὺς τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν δένδρων.
31. Ὡσφραίνοντο δὲ καὶ τῆς ἐκ τῶν λωτῶν ὁσμῆς, ἥτις καὶ ψυχρὰ ἦν ἐκ τῶν κυμαίνοντων λιμνίων ὑδάτων, καὶ εὐώδης, καθὼς καὶ ἡ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν πνοή.
32. Τῶν δὲ ταῶνων ἠδομένων τῷ δούπῳ τοῦ ἄρματος, καὶ ἀμιλλωμένων³, ἠεροῶντο τῆς θυμῆρους φωνῆς αὐτῶν, τῆς οὔσης εὐρύθμου, κατὰ τὴν ἀνιούσαν καὶ κατιούσαν τῆς μουσικῆς.
33. Ἐθεώρουν τοὺς ἄρρενας καὶ θήλειες ἐλάφους, τοὺς προσ-

(1) Ὁ ἐλέφας τοῦ Ἰνδρα.

(2) Δεξιὸς ἐστὶν οἰανός, ὅτε ὁ ἀήρ πνέει ὀπισθεν τοῦ ἀνθρώπου, πορευομένου εἰς ἔργον ἀναγκαῖον.

(3) Ὅτε βροντᾷ, τότε ὁ ταῶς ἤδεται, καὶ ἀντιφωνεῖ ἀμιλλώμενος.

πελάζοντας τῷ ἄρματι, καὶ ἐνατενίζοντας, καὶ ἐνόμιζον, ὁ μὲν Διλήπας, ὅτι ἡ Σουδαξινὰ ἔχει ὄμματα θηλείας ἐλάφου, ἡ δὲ Σουδαξινὰ, ὅτι ὁ Διλήπας ἔχει ὄμματα ἄρρενος ἐλάφου.

34. Ἀνέτεινον δὲ τὰ ὄμματα καὶ εἰς τὸν αἰθέρα ἐκ τῆς ἠδείας κλαγγῆς τῶν γεράνων, αἱ ἐπέτοντο ἰλαδὸν, καὶ ἐποίουν ὥσπερ σειρὰν ἐκ φύλλων¹, τιθεμένην ἐπὶ τῶν θυρῶν.

35. Ἐν δὲ ταῖς κώμαις, αἱ ἐδωρήθησαν παρ' αὐτῶν τοῖς θύταις, καὶ πολλὰ θυσιαστήρια εἶχον, τιμὰς εἰλικρινεῖς καὶ εὐλογίας διακαεῖς ἐλάμβανον.

36. Ἀγλαΐα δὲ τις ἦν αὐτοῖς, οἱ συνεπορεύοντο, λευκὴν σολὴν ἔχοντες, καθὼς τῇ παμφαεῖ σελήνῃ καὶ τῇ Σιτρᾷ ἐν τῷ ἔαρι².

37. Δεικνύων δ' ὁ βασιλεὺς τῇ βασιλίσση πάντα τὰ καθ' ὁδὸν ὑποπίπτοντα τῇ ὁράσει διάφορα πράγματα, οὐδαμῶς ἤσθετο τῆς διανουθείσης μακρᾶς ὁδοῦ.

38. Ἀφίκετο δὲ τελευταῖον αὐτὸς ὁ πανεύφημος κατὰ τὴν ἐσπέραν μετὰ πολλοῦ καμάτου τῶν ἵππων εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ Μεγάλου ὀσίου,

39. Ἐνθα πολλοὶ ἀναχωρηταὶ Βραχμᾶνες ἀνέστρεφον ἐκ τῆς ὕλης, ὀπώρας φέροντες καὶ Κούσσαν, καὶ ξύλα πρόσφορα τῷ πυρὶ τῆς θυσίας.

40. Καὶ ἄλλαι μὲν τῶν ἐλάφων ἴσταντο πρὸ τῶν θυρῶν τῶν καλυβῶν, ὥσπερ παῖδες, περιμένουσαι τὸ ἀνάλογον μέρος τῆς Νηβάρας³.

(1) Εἰρεσιώνην.

(2) Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ συνανατέλλει τῇ παμφαεῖ σελήνῃ ἡ Σιτρᾷ, ἣ ἐστὶν ἀστήρ.

(3) Ἀγρία ὄρυζα αὐτοφυῆς, ἣ ἐχρῶντο εἰς τροφήν οἱ ὕλοβιοι Βραχμᾶνες.

41. Ἄλλαι δὲ μηρυκισμὸν ἐποίουν, καθήμεναι, ἐν ταῖς τῶν καλυβῶν αὐλαῖς, ἐν αἷς ἦν σεσωρευμένη¹ Νηβάρρα κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.
42. Αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ὀσίων ἐπότιζον τὰ φυτὰ², εἰς ὧν τὰς ἀμάρας καθίπταντο τὰ πετεινὰ ἀφόβως, καὶ ὕδωρ ἔπινον.
43. Ἐκ δὲ τῆς εὐώδους ἀναθυμιάσεως, τῆς ἀναδιδομένης ἀπὸ τοῦ προσφερομένου βουτύρου τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ, ἐκαθαίροντο οἱ προσφοιτῶντες ξένοι.
44. Ἐλθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς ταύτην τὴν Μονὴν, προσέταξε τῷ ἀρματηλάτῃ ἀναπαῦσαι τοὺς ἵππους· καταβάς δ' ἔπειτα ἀπὸ τοῦ ἄρματος, κατεβίβασε καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.
45. Οἱ δὲ αἰδέσιμοι καὶ ἐγκρατεῖς Βραχυμᾶνες ἐτίμησαν ἀξίως αὐτὸν τὸν ἀξιότιμον καὶ δίκαιον βασιλέα μετὰ τῆς βασιλείσεως.
46. Μετὰ δὲ τὴν ἐσπερινὴν εὐχὴν καὶ τὴν εἰς τὸ πῦρ σπονδὴν, ἦλθεν εἰς ὄψιν τοῦ ὀσίου Βασίστα, ὅστις ἐκάθητο μετὰ τῆς Ἀρουνδατῆς, καθὼς ὁ Ἀγνῆς μετὰ τῆς Σβαχᾶς³.
47. Ἦψαντο δὲ ὅ,τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῶν ποδῶν τοῦ Βασίστα καὶ τῆς Ἀρουνδατῆς· οἱ δὲ ἐδεξιώσαντο αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς καὶ εὐλογίας.
48. Ἐπεὶ δὲ ἀνάπαυσιν ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἐκ τῆς ὀδοιπορίας πόνου τῇ δεξιῳσει καὶ φιλοφροσύνῃ, ἠρώτησεν ὁ ὄσιος, εἰ καλῶς ἔχει ἡ αὐτοῦ βασιλεία.
49. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὁ ὢν καὶ πτολίπορθος, καὶ ἄριστος τῶν λογίων (λίαν ἐλλόγιμος), λόγον ἔλεξε πλήρη φρονή-

(1) Κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἔθεντο αὐτὴν τὴν ἀγρίαν ὄρυζαν ἐν τῷ ἡλίῳ· κατὰ δὲ τὴν δύσιν ἐσώρευσαν.

(2) Τὸ κείμενον ἐκφράζεται ὑποκοριστικῶς, δεινδρῦφια.

(3) Σβαχά, γυνὴ τοῦ Πυρός.

- σεως τῷ Βασίστᾳ, ὃς ἦν ἔμπειρος τῆς Ἀτάμβας Βέδης¹.
50. «Καλῶς ἔχει τὰ τῆς ἐμῆς βασιλείας, Πάτερ ὅσις· σὺ γὰρ
» ἀπαλλάττεται τὰ δεινὰ τὰ ἐκ Θεοῦ² καὶ ἐξ ἀνθρώπων.
51. «Ἡ δύναμις σοῦ τοῦ θεοπρόπου ἰσχυροτέρα ἐστὶ τοῦ ἐμοῦ
» βέλους· τὸ μὲν γὰρ βέλος βάλλει τὸν φαινόμενον ἐχ-
» θρόν· ἡ δὲ δύναμις τῆς σῆς ἐπωδῆς βάλλει μακρόθεν
» καὶ τὸν ἀφανῆ.
52. «Ἡ εἰς τὸ πῦρ λοιβὴ σου³ κατὰ τὸν νόμον, ὃ θυηπόλε,
» βροχὴ γίνεται τοῖς καρποῖς τῆς γῆς, τοῖς ξηραينوμέ-
» νοις τῇ ἀνομβρίᾳ.
53. «Ἡ βραχυμανικὴ σου χάρις αἰτία ἐστίν, ὅτι οἱ λαοὶ μου
» ζῶσι μέχρι ἑκατὸν ἐτῶν ἄνευ κινδύνων, παθῶν καὶ δει-
» νῶν.
54. «Πῶς ἄρα οὐκ ἂν εἴη σερεὰ καὶ ἀμετάπτωτος ἡ εὐτυχία
» ἐμοῦ τοῦ εὐδαίμονος, οὗ τοσοῦτον φροντίζεις σὺ ὁ πνευ-
» ματικὸς Πατήρ, ὁ υἱὸς τοῦ Βραχυμᾶ;
55. «Ἄλλὰ καὶ οὕτως, ἡ μεγάλη καὶ ὀλβία γῆ, ἧς βασιλεύω,
» οὐδαμῶς ἀρέσκει μοι, μὴ σχόντι ἀξιόλογον υἱὸν ἐκ ταύ-
» τῆς τῆς γαμετῆς.
56. «Τὸ παρ' ἐμοῦ διδόμενον ὕδωρ πίνουσι οἱ προπάτορές
» μου χλιαρὸν ἐκ τοῦ οὗ ἐκφέρουσι θερμοῦ ἀναστεναγ-
» μοῦ, ἐπειδὴ γινώσκουσιν, ὡς οὐ τεύζονται μετὰ τὸν
» θάνατόν μου.
57. «Οἱ κατοιχόμενοι πρόγονοί μου οὐκ ἐσθίουσι κατὰ κό-

(1) Αὕτη διαλαμβάνει καὶ ἐπωδὰς καὶ μαντείας εἰς ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν.

(2) Τὰ ἐκ Θεοῦ δεινὰ ταῦτά εἰσι, ἡ πυρκαϊά, ἡ πολυομβρία, ἡ ἀνομβρία, ὁ λιμὸς, ὁ λοιμὸς καὶ ἡ νόσος· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ταῦτα, ἡ ἀδικία, ἡ κλοπὴ, ἡ ἐχθρῶν καταδρομὴ, ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ τυραννία.

(3) Ἡ Βέδα καὶ ὁ Νομοθέτης Μανουῆς λέγει, ὡς ἡ εἰς τὸ πῦρ λοιβὴ προσέρχεται τῷ Ἡλίῳ, ὁ δὲ Ἡλῖος ἀντιδίδωσι βροχὴν, ἐκ δὲ τῆς βροχῆς φύει καρπούς ἡ γῆ, ἐκ δὲ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ζῶσι πάντα τὰ ἐμψυχα.

- » ρον ἐν τῷ περιδείπῳ, ἀλλ' ὑφαιρούμενοι, φυλάτ-
 » τουσὶ μοῖραν, ἐπειδὴ προβλέπουσιν ἔλλειψιν μετὰ τὸν
 » ἐμὸν θάνατον.
58. « Ἐγὼ καὶ ἠγλαϊσμένος εἰμι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς
 » τοὺς θεοὺς θυσιῶν, καὶ ἐσκοτισμένος διὰ τὴν ἀτεκνίαν,
 » καθὼς τὸ ὄρος Λοκαλόκα¹, ὃ ἐστὶ καὶ φωτεινὸν καὶ σκο-
 » τεινόν.
59. « Ἡ ἐξ ἀγαθῶν ἔργων ἀρετὴ πρόξενός ἐστιν ἀνέσεως ἐν τῷ
 » μέλλοντι βίῳ· ὁ δὲ νόμιμος καὶ γνήσιος υἱὸς εἰς ἀνεσίαν
 » ἐστὶ καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ.
60. « Βλέπων ἐμὲ ἄγονον καὶ ἄτεκνον, ὡς δένδρον ἄκαρπον, ὃ
 » ποτίζεις, καὶ κομεῖς, πῶς οὐ λυπῆ, πάτερ ὅσιε;
61. « Γίνωσκε, ὦ θεσπέσιε, ὡς τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς μου
 » τελευταῖον χρέος² ἀνύποισον θλίψιν προξενεῖ, καθὼς ὁ
 » δεσμὸς τοῦ ἐλέφαντος, τοῦ μὴ δυναμένου ἐμβαπτί-
 » σθῆναι τοῖς ὕδασι.
62. « Ἄξιός ἄρα εἶ τρόπον ποιῆσαι, ὅπως λυτρωθήσομαι τού-
 » του τοῦ χρέους· ἐπὶ σοὶ γάρ ἐστιν ἡ ἐκπλήρωσις παντὸς
 » δυσπορίστου αἰτήματος τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἰζβακοῦ. »
63. Οὕτω παρακληθεῖς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὁ ὄσιος, θεωρῶν
 τῷ νοῦ, ἀκίνητα ἔσχεν ἐν ἀκαρεῖ τὰ ὄμματα, καθὼς ἡ
 δεξαμενὴ τὰ ὕδατα, ἐνθα οἱ ἰχθύες ἡσυχάζουσι.
64. Καθαρὸς δ' ὢν τὴν καρδίαν, ἔγνω διὰ τῆς θεωρίας τὴν
 αἰτίαν τῆς ἀγονίας τοῦ βασιλέως, καὶ ἔλεξε πρὸς αὐτόν·

(1) Μυθεύομενον ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν περίξ τῆς γῆς, οὗ τὸ μὲν ἐντὸς φω-
 τεινόν ἐστιν, ὡς καταλαμπόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὸ δ' ἐκτὸς σκοτεινόν, ὡς μὴ
 διήκοντος τοῦ ἡλίου.

(2) Τέσσαρα χρέη ἀπαραίτητα ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς,
 ὃ ἐστὶ, τὸ τελεῖν θυσίας καὶ τὸ εὐχεσθαι, τὸ δὲ πρὸς τοὺς ἀγίους Βραχμᾶνας, ὃ
 ἐστὶν ἡ ἀνάγνωσις τῶν Βεδῶν, τὸ δὲ πρὸς τοὺς ξένους, ὃ ἐστὶν ἡ ξενία, τὸ δὲ πρὸς
 τοὺς προπάτορας, ὃ ἐστὶ τὸ πειεῖν τὰ ὄσια καὶ νομιζόμενα αὐτοῖς, τὰ νεκρώσι-
 μα μνημόσυνα.

65. « Πάλαι ἀναστρέφοντός σου εἰς γῆν ἐξ οὐρανοῦ, ἔνθα συν-
 » διέτριβες τῷ Ἴνδρᾳ, ἣν κατὰ τὴν ὁδὸν ἡ Σουραββὴ
 » ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου Καλπαταροῦ.
66. « Ἐνθυμούμενος δὲ ταύτην τὴν βασίλισσαν, λελουμένην
 » μετὰ τὰ καταμήνια, καὶ φοβούμενος τὴν παράβασιν
 » τοῦ νόμου, παρῆλθες τὴν Σουραββὴν ἐν τάχει, μὴ σρέ-
 » ψας τὸ δεξιὸν μέρος πρὸς αὐτὴν, ὡς νενόμισται.
67. « Ἡ δὲ κατηράσατό σου, εἰπούσα· Ἐπειδὴ κατεφρόνη-
 » σάς μου, διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται σοι τέκνον· τότε δ' ἔ-
 » σται σοι, ὅταν θεραπεύσης τὴν ἐμὴν θυγατέρα.
68. « Ταύτης δὲ τῆς ἀράς οὔτε σὺ ἤκουσας, ὦ βασιλεῦ, οὔτε
 » ὁ ἡνίοχος, δοῦπον ποιῶντος τοῦ ἐλέφαντος τοῦ Ἴνδρα
 » ἐν τοῖς νόμασι τοῦ οὐρανόφου Γάγγου.
69. « Ἴσθι, ὡς ἐξ ἐκείνης τῆς καταφρονήσεως δεσμὸς ἐπεγέ-
 » νετο τῆς ἧς ἐπεθύμεις τεκνογονίας· ἡ γὰρ παράβασις
 » τῆς τιμῆς τοῦ τιμῆς ἀξίου, ἀπείργει τὸ ἐφετόν.
70. « Νῦν δ' ἐκείνη ἡ βοῦς διατρίβει ἐν τοῖς ὑποχθονίοις, εἰς
 » τὸ δίδοναι τὰ τῆ θυσίᾳ πρόσφορα τῷ Βαρούνα, θε
 » θύει θυσίαν πολυχρόνιον· πάρεισι δ' ἐν τῇ θύρᾳ ὄφεις
 » καὶ δράκοντες.
71. « Ἄντι δὲ τῆς Σουραββῆς θεράπευσον τὴν θυγατέρα αὐτῆς
 » μετὰ τῆς σεαυτοῦ γυναικὸς, καθαρὸς ὢν· ἡ δὲ, χαρεῖ-
 » σα, δώσει σοι τὸ ποθούμενον ».
72. Ταῦτα λέγοντος τοῦ θύτου, ἐπανάστρεψεν ἀπὸ τοῦ
 ἄλσους, ἔνθα ἐνέμετο, ἡ ἄμωμος καὶ πολυγάλακτος δά-
 μαλις, ἣ ὄνομα ἦν Νανδινή.
73. Χρῶμα δ' εἶχε καὶ ἀπαλότητα, ὡς τὸ νεόφυτον φύλλον
 τοῦ δένδρου¹, καὶ λευκὸν σημεῖον ἐπὶ τοῦ μετώπου εἰς
 σχῆμα τριταΐας σελήνης κατὰ τὴν ἐσπέραν.

(1) Τὸ νεόφυτον φύλλον τοῦ δένδρου ἐρυθρὸν ἐστὶ καὶ ἀπαλόν.

74. Ὄτε δὲ εἶδε τὸν ἑαυτῆς μύσχον αὐτῆ ἢ ἔχουσα οὖθατα, ὡσπερ στάμνους, ἔρρεε γάλα κατὰ γῆς χλιαρὸν καὶ ἀγνιστικώτερον τοῦ μετὰ τὴν θυσίαν λουτροῦ.
75. Ἡ δὲ ἐξανισταμένη κόνις ἐκ τῶν ποδῶν τῆς δαμάλεως ἀγνὸν ἐποίησε τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, ἐγγὺς ὄντος, καθὼς τὸ ἐν ἀγιαστικῷ ὕδατι λουτροῦ.
76. Ἰδὼν δ' αὐτὸς ὁ κρυφιογνώστης αὐτὴν τὴν δάμαλιν, ἧς ἡ θεὰ ἀγαθοπάροχος ἦν, εἶπε πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα, οὗ τὸ αἶτημα ἀλυσιτελεῆς οὐκ ἐγένετο·
77. «Ταχέϊαν ἴσθι τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐφετοῦ σοι¹, ὦ βασιλεῦ·
» αὐτῆ γὰρ ἡ ἀγαθὴ παρέστη, λεγομένου τοῦ ὀνόματος
» αὐτῆς.
78. «Ἰλοδίαϊτος δ' ὢν², ἄξιος εἶ εὐμενῆ ποιήσασθαι, καὶ πε-
» ριποιήσασθαι ταύτην τὴν δάμαλιν διὰ τῆς συνεχοῦς θε-
» ραπείας, καθὼς τὴν μάθησιν διὰ τῆς συνεχοῦς μελέτης.
79. «Πορευομένης ταύτης, πορεύου· ἱσαμένης, ἴστασο· καθη-
» μένης, κάθησο· καὶ πινοῦσης, πίνε.
80. «Ἡ δὲ γυνή σου, εὐλάβειαν ἔχουσα, καὶ ἀγνεύουσα, περὶ
» μὲν τὴν ἕω προπεμπέτω ταύτην τὴν σεβαστὴν μέχρι
» τῶν ὀρίων τοῦ ἀσκητηρίου· περὶ δὲ τὴν ἐσπέραν προῦ-
» παντάτω.
81. «Πρόσκεισο οὖν τῇ θεραπείᾳ αὐτῆς, ἕως ἂν εὐμενισθῇ·
» εὖ πράττε· εἴης, ὡς ὁ πατήρ σου, κολοφῶν πάντων τῶν
» εὐτέκνων.»
82. Ταύτην τὴν εὐχὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐδέξατο ἄσμενος ὁ ἔμφρων βασιλεὺς μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, καὶ ὑπεφώνησε ταπεινῶς· «Γένοιτο!»
83. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἀπέμπεψεν αὐτὸν τὸν ὑπερένδοξον

(1) Τοῦτέστιν, ἀγαθὸς οἰωνός ἐστι.

(2) Ζῶν ἐν τῇ ὕλῃ, καὶ ἐσθίων τὰ τῆς ὕλης.

βασιλέα εἰς κοίτην ὁ υἱὸς τοῦ Βραχμᾶ, ὃ ἠδυεπὴς καὶ ἀληθοεπὴς Βασσίστας.

84. Καί τοι δὲ δύναμιν εἶχε τερατουργικὴν, παρεσκευάσατο ὅμως τὰ πρὸς δεῖπνον καὶ ὕπνον τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν ἀγροικικὸν καὶ ἐρημικὸν βίον, εἰς τὸ ἐθίσαι αὐτὸν εἰς σκληραγωγίαν.
85. Καταλύσας δ' ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης ἐν κалύβῃ, ἣ ἐπεδείχθη ὑπὸ τοῦ ὀσίου, κατακληθείς ἐπὶ ψιάθου, διήνυσε τὴν νύκτα, καὶ ἐξηγέρθη κατὰ τὸν ἔρθρον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως¹ καὶ μελέτης τῶν μαθητῶν τοῦ διδασκάλου Βασσίστα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. Περί δὲ τὴν ἕω ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς τὴν δάμαλιν, εἰς τὸ πορευθῆναι εἰς νομὴν μετ' αὐτῆς, ἣ ἐχρίσθη κατὰ τὸ μέτωπον ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Σανδάνῳ εὐώδει, καὶ ἀνθῆσιν ἐστεφανώθη· ὁ δὲ μόσχος, πίων γάλα, ἐδέθη.
2. Καθὼς δὲ ἡ ἐντολὴ τοῦ νόμου παρακολουθεῖ τῇ ἐννοίᾳ τῆς Βέδας, οὕτω καὶ ἡ βασιλίσσα, ἡ οὔσα πανεύφημος, καὶ πασῶν τῶν σεμνῶν γυναικῶν κορωνίς, παρηκολούθει τῇ τῆς δαμάλεως ὀδῶ, ἧς ὁ χοῦς ἠγιάσθη ἐκ τῶν ἰχνῶν αὐτῆς τῆς δαμάλεως.
3. Ἀποπέμφας δ' εἰς τὸ ἀσκητήριον ὁ εὐσπλαγχνος καὶ εὐφημος βασιλεὺς τὴν προπέμφασκν βασιλίσσαν, διεφύλαττε τὴν βοῦν, ὥσπερ γῆν², βοδὸς σχῆμα ἔχου-

(1) Οὐκ ἐξηγέρθη, ὡς ἔθος, ὑπὸ τῶν ὀμολόγων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἀναγνωσκόντων.

(2) Χρέος ἐστὶ τῷ βασιλεῖ διαφυλάττειν τὴν γῆν, ἧς βασιλεύει, καὶ φροντίζειν αὐτῆς, ἣ δὲ βοῦς ἐμβληματικῶς ἐστὶ τῆς παμφόρου γῆς, καὶ διὰ τοῦτο τιμᾶται καὶ λατρεύεται, ὡς θεά.

- σαν, καὶ τέσσαρα οὐθατα ἀντὶ τῶν τεσσάρων θαλασσῶν¹.
4. Ἐν δ' αὐτὸς θεράπων τῆς δαμάλεως διὰ κακοπάθειαν τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδένα τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων ἔλαβεν εἰς θεραπείαν· ἀλλ' οὐδὲ φρουρᾶς τοῦ σώματος αὐτοῦ ἦν χρεία παρ' ἄλλου· ὁ γὰρ ἀπόγονος τοῦ Μανοῦ μόνη τῇ οἰκείᾳ δυνάμει φρουρεῖται καὶ διαφυλάττεται.
5. Ἐποίει δὲ θεραπείαν ἐπιμελῶς αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ αὐτῇ τῇ βοῆ, ἢ ἐπορεύετο ἢ ἐβούλετο, δράγμασι πῶας ἡδείας, καὶ κνήσμασι, καὶ ἀποσοθήσει τῶν οἰστρων.
6. Ἠκολούθει δὲ αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ ἡ σκιά τῷ σώματι· ἰσταμένης γὰρ, ἴστατο· πορευομένης, ἐπορεύετο· καθήμενης, ἐκάθητο· καὶ πινοῦσης, ἔπινε.
7. Καθὼς δὲ ὁ ἐλέφας, εἰ καὶ οὐ ῥέει ὁ μανικὸς αὐτοῦ ἰδρώς, ἔχει ὅμως ἐν ἑαυτῷ τὴν μανικὴν δύναμιν, οὕτω καὶ ὁ βασιλεὺς, εἰ καὶ παράσημα οὐκ εἶχεν, εἶχεν ὅμως βασιλικὸν ἦθος.
8. Τόξον δ' ἔχων ἐντεταμένον, καὶ τὴν κόμην ἀναδεδεμένην² φλοιᾷ φυτοῦ, περιήρχετο τὸ ἄλσος, ὥσπερ ἀνιχνεύων θηρία ἄγρια προφάσει φρουρᾶς δαμάλεως.
9. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέβαλε τοὺς παρισταμένους ὑπηρέτας, τὰ παριστάμενα δένδρα τῆς ὕλης ἐπλήρουν τὸ τῶν ὑπηρετῶν ἔργον³, ὥσπερ προσφωνοῦντα αὐτῷ διὰ τῶν φωνῶν τῶν ἐπικαθημένων ᾠδικῶν ὀρνίθων.
10. Καθὼς τὰ κοράσια τῆς πόλεως ἔρριπτον πεφρυγμένην ὄρουζαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως, ἐξιόντος, οὕτω

(1) Τέσσαρες αἱ θάλασσαι, ἡ ἐῶα, ἡ ἑσπερία, ἡ βορεία, καὶ ἡ νοτία, ὧν ἐν τῷ μέσῳ κεῖται ἡ γῆ, ὡς νῆσος.

(2) Ἔθος ἦν πάλαι τῷ Βασιλεῖ, μὴ κείρειν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς.

(3) Ἔθος ἔστι τοῖς βασιλικοῖς ὑπηρέταις προσφωνεῖν τῷ βασιλεῖ πορευομένῳ. Ζῆθι, βασιλεῦ! Νίκα βασιλεῦ!

καὶ τὰ δένδρα τῆς ὕλης ἔρριπτον ἄνθη ἐπ' αὐτὸν τὸν σε-
 βαστὸν καὶ λαμπρὸν, σαλευόμενα ὑπὸ τοῦ πνέοντος
 ἀνέμου.

11. Καὶ τοὶ δὲ τοξοφόροι ἦν, αἱ ἔλαφοι ὅμως, βλέπουσαι
 τὸ ἀγλαὸν σῶμα αὐτοῦ ἔγνωσαν ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀφόβου
 καρδίας, ὅτι πλήρες ἦν οἰκτιρμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐν-
 ητένιζον ἡδέως καὶ ἀκορέστως.
12. Ἦκουε δὲ ἐν συνηρηφῆσι τόποις τὸ ἑαυτοῦ μέγα ὄνομα,
 ἀδόμενον ὑπὸ τῶν νυμφῶν τῆς ὕλης ὑπὸ μέλος τῶν
 ἐμπνεομένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου διατρήτων καλάμων καὶ
 ἠχούντων, ὡσπερ αὐλῶν.
13. Ὁ δ' ἀήρ, πνέων ψυχρὸς ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ρεόντων
 ὑδάτων, καὶ εὐώδης ἐκ τῶν ἀνθέων, ἐθεράπευεν αὐτὸν
 τὸν ἄξιον θεραπείας, κάμνοντα ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὡς μὴ
 ἔχοντα οὐρανόσκον.
14. Τοῦτου τοῦ βασιλέως ἐλθόντος εἰς τὸ ἄλσος, τὸ τοῦ
 ἄλσους πῦρ ἄνευ βροχῆς ἐσβέσθη· τῶν δὲ καρπῶν καὶ
 ἀνθέων πολλαπλασιασμοὸς ἐγένετο· καὶ οὐδὲν τῶν σαρ-
 κοφάγων θηρίων ἀνῆρει ζῶόν τι ποηφάγον.
15. Κατὰ δὲ τὴν ἐσπέραν ὁ μὲν ἐρυθρὸς ἥλιος ἔκλινεν εἰς
 δύσιν, ἡ δ' ἐρυθρὰ δάμαλις ἔστρεφεν οἴκαδε· καθαρὰ δ'
 ἐποίησαν τὰ ἐν μέσῳ πάντα διὰ τῆς ἑαυτῶν στροφῆς.
16. Ἦκολούθει δ' ὁ βασιλεὺς τῇ δαμάλει, τῇ διδούσῃ τὰ
 ἀνήκοντα εἰς τοὺς θεοὺς, εἰς τοὺς ἀποιχομένους, καὶ εἰς
 τοὺς ξένους· ἡ δὲ δάμαλις ἠγλαίετο σὺν τῷ βασιλεῖ,
 καθὼς ἡ πίστις σὺν τῷ νόμῳ.
17. Ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν ἅπαν τὸ ἄλσος, ἐπιχε-
 καλυμμένον πλήθει ἀγρίων χοίρων, ἐξερχομένων ἀγελη-
 δὸν ἐκ τῶν τελμάτων, καὶ πλήθει ταύωνων, ἵπταμένων
 ἐπὶ τὰ δένδρα εἰς κοίτην, καὶ ἐλάφων, κατακειμένων
 ἐπὶ τῆς χλοερᾶς γῆς.

18. Καὶ ἡ μὲν δάμαλις κάμνουσα ἐκ τῆς βαρύτητος τῶν πολυγαλάκτων οὐθάτων, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκ τοῦ καμάτου τοῦ σώματος, ἀμφότεροι ἐκόσμου τὴν εἰς τὸ ἀσκητήριον ὁδὸν ἀγλαῶ καὶ σχολαία βαδίσει.
19. Ἐλθοῦσα δ' ἡ Σουδαξινὰ εἰς ὑπάντησιν, ἔπινεν ἀσκαρδαμικτὶ διὰ τῶν διψώντων ὀφθαλμῶν τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, ἀναστρέφοντα ἐκ τῆς ὕλης, καὶ τῇ δαμάλει ἀκολουθοῦντα.
20. Ἡ δὲ ἐρυθρὰ δάμαλις, ἔχουσα ἔμπροσθεν μὲν τὴν βασίλισσαν, ἢ ἦλθεν εἰς ὑπάντησιν, ὀπισθεν δὲ τὸν βασιλέα, ὅστις παρηκολούθει, ἠγλαίετο ἐν μέσῳ αὐτῶν, καθὼς ἡ ἐρυθρὰ ἐσπέρα μέσον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.
21. Ἐχουσα δὲ ἐν χειρὶ ἡ Σουδαξινὰ ἀγγεῖον¹ τῶν προσηκόντων τῇ λατρείᾳ, λατρείαν ἐποίησε τῷ εὐρεῖ μετώπῳ τῆς δαμάλεως, ὥσπερ ὄργάνῳ τῆς τοῦ ποθομένου ἐκτελέσεως· κᾶπειτα προσκυνήσασα, ἐκ δεξιῶν περιῆλθεν αὐτήν.
22. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐχάρησαν, ὅτι ἡ δάμαλις, καὶ περ ἀδημονοῦσα ἰδεῖν τὸν ἑαυτῆς μόσχον, ἔση, καὶ ἐδέξατο τὴν λατρείαν· ἴδιον γὰρ τῶν καλοκαγάθων δεικνῦναι πρὸς τοὺς εὐλαβεῖς σημεῖα αἴσια τοῦ προσδοκωμένου ἀγαθοῦ.
23. Ἐλθὼν δ' οἶκαδε ὁ τῶν ἐχθρῶν ὀλέτωρ Διλήπας, ἤψατο τῶν ποδῶν τοῦ Βασσίστα καὶ τῆς Ἀρουνδατῆς· καὶ τὴν ἐσπερινὴν εὐχὴν τελέσας, μετὰ τὸ ἀμέλξει τὴν βοῦν, ἐθεράπευσεν αὐτὴν πάλιν καθημένην.
24. Οἰεὶς δὲ σιτία καὶ λύχνον παρ' αὐτῇ, καθημένη, ἐκάθισε καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός· καὶ κοιμηθείσης τῆς βοῦς, ἐκοιμήθη· καὶ ἐξεγερθείσης περὶ τὸν ὄρθρον, ἐξηγέρθη.

(1) Ἀγγεῖον ἐν ᾧ ἦν Σάνθανον καὶ ἄνη.

25. Ταιαύτην σκληραγωγίαν ποιούντος τοῦ εὐφήμου καὶ φιλοπτώχου βασιλέως μετὰ τῆς βασιλίσσης διὰ τεκνογονίαν, τρὶς ἑπτὰ ἡμέραι παρῆλθον.
26. Τῇ δὲ εἰκοστῇ δευτέρᾳ ἐφιεμένη ἡ δάμαλις γινῶναι τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, εἰσέδου εἰς φάραγγα τοῦ ὄρους Ἰμακοῦ, ἔνθα ἦν πρία, θάλλουσα ἐκ τοῦ καταρρέοντος Γάγγου.
27. Ἐνταῦθα λέων τις ἐπιπεσὼν, ἤρπασε τὴν δάμαλιν, μὴ ἰδόντος τοῦ βασιλέως, ὃς ἐθεώρει τὴν ἀγλαίαν τοῦ ὄρους καὶ οὐ προσεῖχε τῇ φρουρᾷ, νομίζων, ὡς οὐδὲν τῶν θηρίων οὐδὲ ψιλὴν ἔννοιαν βίας ἔξει κατὰ τῆς βοός.
28. Τὸ δὲ θρηνητικὸν μύκημα τῆς βοός, ὃ ἀντήχησεν ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς σπηλαίοις, ἔστρεψε τὴν εἰς θεωρίαν τοῦ ὄρους τεταμένην ὄρασιν τοῦ οἰκτίρμονος βασιλέως.
29. Εἶδε δ' ὁ τοξοφόρος βασιλεὺς τὸν λέοντα ἐπικείμενον ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς δαμάλεως, ὡς δένδρον Λώδδραν¹ ἀνοφόρον ἐπὶ γῆς ἐρυθρᾶς ἐν ὄρει.
30. Καὶ ἰδὼν, ἀγανακτήσας διὰ τὸ τόλμημα, ἠθέλησεν ἐξαγαγεῖν βέλος ἐκ τῆς φαρέτρης εἰς ὄλεθρον τοῦ ὄλεθρου λέοντος αὐτὸς ὁ ὀλέτωρ τῶν ἐχθρῶν.
31. Ἡ δὲ δεξιὰ χεὶρ αὐτοῦ ἔμεινεν ἀκίνητος, προσκολληθέντων τῶν δακτύλων τῇ τοῦ βέλους γλυφίδι, ἣ ἐλαμπρύνθη τοῖς ὄνυξι.
32. Χαλεπαίνων δὲ λίαν, διότι ἀκίνητον εἶχε τὴν χεῖρα, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀμύνασθαι τὸν ἐχθρὸν, πλησίον ὄντα, ἐθλίβετο τὴν ψυχὴν, καθὼς ὁ ὄφις, ὁ ἔχων ἀνενέργητον τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἐκ τῆς ἐπωδῆς καὶ τῆς βοτάνης τοῦ ὀφιούχου.

(1) Λώδδρα, κοινῶς Λώδδα. Κιρρόχροά ἐστί τὰ ἄγνη τούτου τοῦ δένδρου, καθὼς καὶ ὁ λέων.

33. Ὁ δὲ κρατῶν τὴν δάμαλιν λέων, ἐλάλησεν ἀνθρωπεῖα
 φωνῇ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, τῷ ὑπερασπιστῇ τῶν ἀγαθῶν,
 καὶ ἐν τοῖς ἀπογόνιοις τοῦ Μανοῦ ἀρίστῳ, καὶ εἰς πλείω
 θαυμασμὸν ἤγαγεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀνθρωπεῖαν φωνὴν,
 ἢ διὰ τὸ ἀνερέργητον τῆς χειρός.
34. « Ἄλις τοῦ πόνου σου, ὦ βασιλεῦ· εἰ γὰρ καὶ βάλεις τὸ
 » βέλος ἐπ' ἐμὲ, ἀνεμώλιον ὅμως ἔσεται· ἢ γὰρ δύναμις
 » τοῦ ἀνέμου, ἢ ἐκρίζουσα δένδρα, οὐ κατισχύει ὄρους
 » μεγάλου.
35. « Ἴσθι, ὡς ἐγὼ εἰμι ἀγαπητὸς ὑπηρέτης τοῦ Σίβα, Κουμβ-
 » βοδάρας¹ τούνομα· ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ γὰρ νότου τίθησι
 » τὸν πόδα ὁ Σίβας, ὅταν θέλῃ ἐποχεῖσθαι ἐπὶ τοῦ λευ-
 » κοῦ ταύρου.
36. « Βλέπεις τοῦτο τὸ προκειμένον δένδρον Δεβαδαροῦ; αὐτὸ
 » ἠγαπήθη, ὡς υἱός, ὑπὸ τοῦ Σίβα, καὶ ὕδωρ ἔπιεν ἀπὸ
 » τῶν χειρῶν τῆς Παρβατῆς, χεόμενον ἐκ χρυσῶν στά-
 » μνων, ὡς γάλα ἐκ μαστῶν.
37. « Καὶ ποτε ἐξελεπίσθη τὸ δένδρον τοῦτο ὑπ' ἀγρίου
 » ἐλέφαντος, προσρῖβοντος τὸν ἑαυτοῦ κρόταφον· ἰδοῦσα
 » δ' αὐτὸ ἡ Παρβατῆ, ἐλυπήθη, καθὼς λυπεῖται ἐπὶ τῷ
 » υἱῷ Σκάνδα², ὅταν τιτρώσκηται τοῖς ὅπλοις τῶν
 » Γιγάντων.
38. « Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου ὠρίσθη ἐν ταύτῃ τῇ φάραγγι
 » ὑπὸ τοῦ Σίβα, ὃς καὶ μετέβαλέ με εἰς φύσιν λέοντος
 » ζωοφάγου διὰ φόβον τῶν ἀγρίων ἐλεφάντων.
39. « Αὕτη ἡ δάμαλις, ἡ πεμφθεῖσα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐν και-
 » ρῷ, ἀρκετὴ ἔστι εἰς κόρον ἐμοῦ τοῦ πεινωδντος· τὸ δ'

(1) Σταμνόκοιλος, ἢ Πιθογάστωρ.

(2) Ὁ Σκάνδας στρατηγός ἐστι τῶν θείων δυνάμεων, καὶ οὐρανίων ταγμα-
 των κατὰ τῶν Γιγάντων καὶ Τιτάνων.

- » αἷμα αὐτῆς πόμα μοι ἐστὶ γλυκὺ, καθὼς ἡ ἀμβροσία
 » τῆς Σελήνης τῷ δαίμονι Ῥαχοῦ¹.
40. «Ὅ,τι ἄξιον ὄν φυλακῆς οὐκ ἐστὶ δυνατὸν φυλάττεσθαι
 » ὄπλοις, τοῦτο οὐκ ἀμαυροῖ (οὐ μειοῖ) τὴν φήμην τῶν
 » ὀπλοφόρων· ἀφείδουσιν τὴν αἰσχύνην, ἀπελθε· σὺ γὰρ ἔδει-
 » ξας τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον ὑπακοὴν τοῦ μαθητοῦ.»
41. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν ἀνθρώπων, οὗ τὰ ὄπλα ἀνερέγητα
 ἐφάνη ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ Σίβα, ἀκούσας τοῦ βαθέος
 λόγου τοῦ βασιλέως τῶν θηρίων, οὐκ ἔψεγεν ἑαυτὸν, ὡς
 ἀνάξιον.
42. Ἀπεκρίνατο δὲ πρὸς αὐτὸν αὐτὸς, ὅς ἀμηχανῶν καὶ
 ἀπορῶν ἐκ τῆς τότε πρῶτον ἐμποδισθείσης βολῆς τοῦ
 βέλους, καθὼς ὁ Ἴνδρας, ἐφιέμενος βαλεῖν τὸν κεραυνὸν,
 ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν καὶ ἀπορίᾳ ἐκ τῆς προσβλέψεως τοῦ
 Σίβα².
43. «Ὅ,τι ἐγὼ, ὅς ἀνερέγητός εἰμι τὴν χεῖρα, βούλομαι
 » εἰπεῖν, πάνυ καταγέλαστον ἐστὶν³. ἀλλὰ καὶ οὕτω,
 » λέξω· σὺ γὰρ, ὡς θεὸς, οἶδας τὰ ἐντὸς πάντων τῶν
 » πνοῆν ἐχόντων.
44. «Καὶ ὁ Σίβας, ὁ αἴτιος γενέσεως, ὑπάρξεως καὶ φθορᾶς
 » τῶν ὄντων, μὴ καταφρονηθῆτω, καὶ αὕτη ἡ δάμαλις τοῦ

(1) Μυθολογοῦσιν, ὡς δαίμων τις, Ῥαχοῦς τοῦνομα, καταφαγεῖν βούλεται τὴν Σελήνην, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλείψις γίνεται.

(2) Μυθολογεῖται, ὡς οἱ θεοὶ πάντες, πορευθέντες ποτε εἰς Καϊλάσαν. (ἐστὶ δ' ὄρος ἀργυροῦν ὑπερύψηλον, ἐνδιαίτημα τοῦ Σίβα) οὐχ εὔρον τὸν Σίβαν ἐν οἴκῳ. Ἰδόντες δὲ τινα, ἰστάμενον παρὰ τῇ θύρᾳ (ὅς ἦν αὐτὸς ὁ Σίβας, μεταμορφωθείς) ἠρώτησαν αὐτὸν, ποῦ εἶη ὁ Σίβας. Ὁ δ' οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Ἀγανακτῆσας δ' ὁ Ἴνδρας, ἤρε τὴν χεῖρα εἰς τὸ πατάξαι αὐτὸν τῷ κεραυνῷ. Ἀναβλέψαντος δ' ἐκείνου, ἡ χεὶρ τοῦ Ἴνδρα ἐμεινεν ἀκίνητος. Τότε ἔγνωσαν οἱ θεοὶ, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Σίβας, πλασάμενος ἑαυτόν.

(3) Τὸ διδόναι δηλ. τὴν ψυχὴν ὑπὲρ βοῆς, ζώου ἀλόγου, ὃ ἐστὶν ἴδιον μωροῦ.

- » σπένδοντος τῷ πυρὶ, ἢ ἐν στόματι τοῦ θανάτου οὔσα,
 » μὴ παραβλεφθῆτω ¹.
45. «Εὐδόκησον δοῦναι τροφήν τῷ οικείῳ σώματι διὰ τοῦ
 » ἐμοῦ· καὶ ἀφεθῆτω αὕτη ἡ δάμαλις τοῦ Μεγάλου ὄσιου,
 » ἧς ὁ μόσχος ἀδημονεῖ κατὰ τὴν ἐσπέραν, διψῶν γὰ-
 » λακτος.»
46. Γελάσας δὲ μικρόν τι ὁ λέων, διεσκέδασε τὸ ἐν τοῖς
 σπηλαίοις σκότος τῆ τῶν ὀδόντων μαρμαρυγῆ, καὶ εἶπε
 πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα·
47. «Σὺ ἀπερίσκεπτός μοι φαίνῃ καὶ ἀδιάκριτος, βουλόμενος
 » δοῦναι πολὺ ἀντ' ὀλίγου, ἀντὶ μιᾶς δαμάλεως πλου-
 » σίαν βασιλείαν ἀπάσης τῆς γῆς, νέαν ἡλικίαν, καὶ σῶ-
 » μα ἀγλαόν.
48. «Εἰ ἔστι σοι ἔλεος πρὸς τὰ ἔμψυχα, μὴ δῶς τὴν σεαυτοῦ
 » ζωὴν· μετὰ γὰρ τὸν σὸν θάνατον μόνη ἡ βοῦς αὕτη
 » ζήσεται· σὺ δὲ ζῶν, λαὸν πολὺν ἐκ πολλῶν δεινῶν
 » ἀεὶ διασώζεις.
49. «Ἄλλ' ἐὰν φοβῆ, μὴ ὁ πνευματικός σου πατήρ, ὃς ἔχει
 » μίαν μόνην δάμαλιν, κατακαύσῃ σε, ὡς πῦρ, θυμωθεὶς
 » διὰ τὸ παράπτωμα, δύνασαι καταπαῦσαι τὸν θυμὸν
 » αὐτοῦ, δούς χιλιοπλασίους σταμνομάστους δαμάλεις.
50. «Φύλαξον οὖν τὸ οικεῖον σῶμα, τὸ ὄν ἀκμαῖον, καὶ ἀπο-
 » λαυστικὸν πολυειδῶν ἀγαθῶν· τὴν γὰρ ἔχουσιν πολλὰ
 » ἀγαθὰ βασιλείαν λέγουσιν οὐράνιον δόξαν ²· αὕτη δὲ
 » ἡ διαφορὰ, ὅτι ἐπίγειός ἐστι.»
51. Σιωπήσαντος δὲ τοῦ λέοντος μετὰ τὸ εἰρηκέναι ταῦτα,

(1) Καὶ ὁ ὑπηρέτης δηλ. τοῦ Σίβα κορεσθῆτω, καὶ ἡ δάμαλις, ἡ δειδούσα τὰ εἰς σπονδὴν ἀνήκοντα, βούτυρον δηλονότι, σωθῆτω.

(2) Δηλονότι ὀλίγην διαφορὰν ἔχει ἡ ἐπίγειος βασιλεία τῆς οὐρανίου.

- καὶ τὰ ὄρη πως εἰρήκασι τὰ αὐτὰ τῷ βασιλεῖ συμφώ-
 νως διὰ τῆς ἀντιφωνούσης ἡχοῦς τῆς φάραγγος.
52. Ἀκούσας δὲ τούτου τοῦ λόγου ὁ λίαν εὐσπλαγχνος βα-
 σιλεὺς, πρὸς ὃν ἀπέβλεπεν ἡ βοῦς ἐλεεινοῖς τοῖς ὄμμασι
 διὰ τὸν ἐπικείμενον λέοντα, εἶπε πάλιν πρὸς αὐτόν·
53. « Ἡ λέξις, Ξατρῆς ¹, ἐτυμολογεῖται παρὰ τὸ διασώζειν
 » ἐκ δεινῶν. Τί δ' ὄφελος ἐκ τῆς ἐμῆς βασιλείας, ὅτε οὐ
 » διασώζω τοὺς ἐν δεινοῖς; ἢ τί ὄφελος ἐκ τῆς ἐμῆς
 » ζωῆς, ἢ ἐστὶν ἀμαυρὰ καὶ ἐπίψογος;
54. « Γίνωσκε, ὡς αὕτη ἡ δάμαλις οὐχ ἥττων ἐστὶ τῆς σου-
 » ραββῆς· σὺ δὲ κατίσχυσας αὐτῆς τῇ τοῦ Σίβα δυνάμει.
 » Πῶς δ' ἂν γένοιτο ἐξιλέωσις τῷ Μεγάλῳ ὀσίῳ διὰ δό-
 » σεως ἄλλων πολλῶν δαμάλεων;
55. « Αὕτη ἡ δάμαλις ἀξία ἐστὶν ἐξαγορασθῆναι ἐκ σοῦ τῇ
 » τιμῇ τοῦ ἐμοῦ σώματος· οὕτω γὰρ καὶ σοὶ αὐτῷ τροφή
 » πρόχειρος ἔσεται, καὶ τὸ ἔργον τοῦ ὀσίου ἐξίτηλον οὐ
 » γενήσεται ².
56. « Καὶ σὺ, θεράπων ὢν, καὶ φύλαξ ἐπιμελῆς τούτου τοῦ
 » δένδρου, οἶδας τοῦτο καλῶς, ὡς οὐ δύναται στῆναι ἐμ-
 » προσθεν τοῦ ἑαυτοῦ κυρίου, ὅταν ὁ φύλαξ τὸ φυλαττό-
 » μενον ἀπολέσῃ ἄνευ ἀγῶνος καὶ τραυμάτων.
57. « Εἶδὲ νομίζεις, ὡς οὐκ ἀξίός εἰμι θανάτου ³, μὴ φρόντιζε
 » τοῦ φθαρτοῦ μου σώματος, ἀλλὰ τοῦ ἀφθάρτου μου
 » κλέους ⁴· παρὰ γὰρ τοῖς μεγαλόφροσι καταφρόνησις ἐστὶ
 » τῶν ἐξ ὕλης τούτων φθαρτῶν σωμάτων.
58. « Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσιν, ὡς φιλία κατὰ πρῶτον γίνε-

(1) Ξατρῆς λέγεται ὁ ὢν τῆς βασιλικῆς καὶ πολεμικῆς φυλῆς.

(2) Ἡ πρὸς τὸ πῦρ σπονδῆ, ἢ γίνεται διὰ γάλακτος καὶ βουτύρου.

(3) Καθὸ βασιλεὺς δηλονότι.

(4) Εὐκλείης δηλ.: ἔσομαι, ὅταν οὕτω θάνω.

- » ται ἐκ συντυχίας καὶ ὀμιλίας· φιλία δὲ καὶ ἡμῖν ἐγένετο ἐκ συντυχίας ἐν ἐρήμῳ· οὐκ ἄξιός ἄρα εἶ ἀποποιήσασθαι τὸ αἶτημα ἐμοῦ τοῦ φίλου¹.»
59. Εἰπόντος δὲ τοῦ λέοντος, «Ἔςω οὕτως, ὡς ἤτησας», εὐθέως ὁ Διλήπας ἐλευθέραν ἔσχε τῆς ἀκίνησίας τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα· καὶ θεὶς χαμαὶ τὰ ὄπλα, παρέδωκε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα τῷ λέοντι εἰς βρῶσιν.
60. Τότε ἀνθέων βροχὴ ἔπιπτεν οὐρανόθεν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν θεῶν ἐπὶ τὸν βασιλέα, ὃς περιέμενε τὴν ἐφοδὸν τοῦ φοβεροῦ λέοντος, καὶ κεκλιμένην εἶχε τὴν κεφαλὴν.
61. Φωνῆς δὲ γλυκείας ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς, λεγούσης, «Ἀνάστα, τέκνον» καὶ ἀναστὰς, εἶδε πρόσθεν, ὥσπερ ἑαυτοῦ μητέρα, ἰσταμένην μόνην τὴν δάμαλιν, ἀνευ τοῦ λέοντος.
62. Πρὸς ὃν ἔφη ἡ δάμαλις, θαυμάζοντα· «Ἐδοκιμάσθης, ὦ ἀγαθὲ, ὑπ' ἐμοῦ, ποιησάσης ταύτην τὴν τερατουργίαν· τῇ γὰρ δυνάμει τοῦ ὀσίου Βασίστα οὐδὲ ὁ θάνατος αὐτὸς ἀνελεῖν με δύναται, πολλῷ μᾶλλον ἄλλα θανατηφόρα θηρία.
63. «Ἐγὼ ἤσθην, ὦ τέκνον, διὰ τε πρὸς τὸν πνευματικὸν Πατέρα εὐλάβειαν, καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμέ σου εὐσπλαγχνίαν· αἶτησον χάριν, καὶ γινῶθι ἐμὲ δότειραν μὴ μόνον γάλακτος, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου ἀγαθοῦ, ὅταν χαρῶ».
64. Ἐνώσας δὲ τὰς παλάμας ὁ μεγαλόδωρος καὶ μεγαλόψυχος βασιλεὺς ἤτησεν υἷὸν ἐκ τῆς Σουδαξινᾶς², αἷτιον ἐσόμενον τῆς διαδοχῆς τῆς γενεᾶς, καὶ πανεύφημον.

(1) Φάγε δηλ.: τὸ σῶμά μου, ὡς αἰτῶ, καὶ δός μοι κλέος.

(2) Ἡ ἦν νόμιμος γυνή.

65. Νεύσασα δ' ἡ δάμαλις, ἔφη τῷ λίαν ἐπιθυμοῦντι υἱοῦ βασιλεῖ. « Ἔστω οὕτω »· κατὰ προσέταξεν αὐτῷ, εἰποῦσα· « Ἀμέλξας τὸ γάλα μου ἐν φυλλίνῳ ἀγγεῖῳ, πῖε αὐτὸ, » ὡ υἱέ ».
66. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· « Ὅταν λάβω ἄδειαν παρὰ τοῦ ὀσίου, » ὡ μητερ, τότε πίνω τὸ σὸν γάλα, τὸ ἐναπολειφθὲν ἐκ » τοῦ μόσχου, καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸ πῦρ σπονδῆς· οὐ- » τω γὰρ ποιῶ καὶ ἐπὶ τῆς προστατευομένης ὑπ' ἐμοῦ » γῆς, οὐ τὸ ὄλον τοῦ καρποῦ αὐτῆς δηλονότι λαμβά- » νω, ἀλλὰ τὸ ἕκτον μέρος ».
67. Οὕτως ἐκλιπαρηθεῖσα ἡ δάμαλις ὑπὸ τοῦ βασιλέως, μᾶλλον ἐχάρη· ἀπείτα ἐκ τῆς φάραγγος τοῦ ὄρους Ἰμακοῦ παρε- γένητο ἀπόνως μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἀσκητήριον.
68. Φαιδρὸς δ' ὢν τὸ πρόσωπον ¹, ὡς ἡ Σελήνη, ὁ βασιλεὺς, ἀνήγγειλε τῷ πνευματικῷ Πατρὶ τὴν παρὰ τῆς δαμάλεως χάριν ², ἣ ἐδεικνύετο ἐκ τῆς φαιδρότητος τοῦ προσώπου ³, ἀνήγγειλε δὲ καὶ τῇ ἑαυτοῦ γυναικί· τοῦτο δ' ἦν, ὡσπερ παλιλλογία.
69. Λαβὼν δ' ἄδειαν παρὰ τοῦ Βασίστα ὁ καλοκᾶγαθος καὶ φιλάγαθος βασιλεὺς, ἔπιε μετὰ μεγάλης δίψης τὸ ἐναπο- λειφθὲν γάλα ἐκ τοῦ μόσχου καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸ πῦρ σπονδῆς, τὸ ὄν λευκόν, ὡσπερ πραγματικόν (φανερὸν) κλέος αὐτοῦ ⁴.
70. Τελειωθείσης δὲ τῆς σκληραγωγίας τοῦ βασιλέως, ὡς προσετάχθη, περὶ τὴν ἕω ὁ ἐγκρατὴς Βασίστας, εὐξάμε-

(1) Εὐφραινομένης τῆς καρδίας, τὸ πρόσωπον θάλλει.

(2) Ὅτι ὑπέσχετο αὐτῷ υἱόν.

(3) Εἰ γὰρ μὴ ἔλεγε, φανερόν ἦν ἐκ τῆς τοῦ προσώπου φαιδρότητος.

(4) Ἡ εὐκλεία καὶ εὐφημία εἰκονίζεται παρὰ ταῖς Ἰνδοῖς λευκῇ, ἣ δὲ δύσκληια καὶ δυσφημία μέλαινα.

- νος τὰ ἀνήκοντα εἰς ἔξοδον, ἔδωκεν ἄδειαν τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ βασιλίσση εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῶν ἀπελθεῖν.
71. Περιελθὼν δ' ὁ βασιλεὺς ἐκ δεξιῶν τὸ ἄσβεστον πῦρ, τὸν τε Βασίσταν, καὶ τὴν Ἄρουνδατὴν, καὶ τὴν δάμαλιν μετὰ τοῦ μόσχου, ἀνεχώρησεν, ἐνδυναμούμενος τοιαύταις αἰσῖαις καὶ μεγάλαις δυνάμεσι ¹.
72. Ἐπορεύετο δ' ὁ καρτερὸς βασιλεὺς ἅμα τῇ βασιλίσση, ἐφ' ἀρμαμάξης, ὡσπερ ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ πληρωθείσης ἐπιθυμίας, ἠδυνούσης τὴν ἀκοὴν τῷ ἤχῳ τῆς τροχηλασίας, καὶ ἀταράχως φερομένης.
73. Ὁ δὲ λαὸς, ἐξελθόντες τῆς πόλεως, ἔβλεπον ἀκορέστως, ὡς τὴν νεοφανῆ Σελήνην, τὸν ἐπιθυμούμενον βασιλέα διὰ τὴν ἀπουσίαν, καὶ κατεσκληκὸς ἔχοντα τὸ σῶμα διὰ τὴν ἣν εἶχε σκληραγωγίαν εἰς ἐπίτευξιν υἱοῦ.
74. Εἰσελθὼν δ' εἰς τὴν πόλιν, τὴν ἔχουσαν ὑψηλὰς σημαίας, αὐτὸς ὁ ἔνδοξος, ὡς ὁ Ἰνδρας, ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἀνεδέξατο τὸ τῆς γῆς φορτίον ἐν τῇ χειρὶ, τῇ ἰσοδυνάμῳ τῷ δράκοντι Σέσσα ².
75. Εἰς δὲ αὐξήσιν τῆς γενεᾶς τοῦ βασιλέως ἐδέξατο ³ ἡ

(1) Τῇ εὐχῇ τοῦ Βασίσα καὶ τῇ χάριτι τοῦ ἄσβέσου πυρὸς. καὶ τῆς δαμάλεως.

(2) Μυθολογεῖται, ὡς δράκων μέγας, Σέσσας τοῦνομα, βαστάζει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἑαυτοῦ τὴν γῆν πᾶσαν. Ὁ δὲ δράκων ἐμβληματὶς ἐστὶ τοῦ θεοῦ, οὗ ἐν τῇ χειρὶ ἐστὶ τὸ πᾶν.

(3) Συνέλαβε δηλ.: υἱὸν, λαμπρὸν, ὡς τὴν σελήνην, καὶ θερμουργὸν, ὡς τὸν Σκάνδαν, τουτέστιν, εὐειδῆ, καὶ πολεμικόν. Μυθολογοῦσιν, ὡς φῶς σωματοειδὲς ἔρρυσεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἄτρῆ, ὅς ἦν υἱὸς τοῦ Βραχμᾶ. λαβόντες δ' οἱ θεοὶ αὐτὸ τὸ φῶς, ἐτόρνευσαν, καὶ ἐποίησαν τὴν σελήνην, ἣν καὶ ἔθηκαν ἐν τῷ οὐρανῷ. Μυθολογοῦσι προσέτι, ὡς οἱ θεοὶ πάντες, προσελθόντες τῷ Σίβα, ἐδέοντο, δοῦναι αὐτοῖς στρατηγὸν ἰσχυρὸν κατὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων· ὁ δὲ Σίβας ἔρρυσεν γόνον πύρινον, ὃν λαβὼν ἐν τῇ παλάμῃ ὁ Ἄγνης, ὁ θεὸς τοῦ πυρὸς, ἔθετο αὐτὸν ἐν τῇ Γάγγῃ· ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ γόνου ἐγένετο ὁ Σκάνδας, ὅς ἐστιν ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν θείων δυνάμεων καὶ οὐρανίων ταγματῶν.

Βασίλισσα ἐν γαστρὶ γόνον, ἔχοντα ἀπόρροϊαν τῆς δυνάμεως τῶν ὀκτῶ θεῶν τῶν ἐφόρων τοῦ κόσμου, καθὼς ὁ μὲν οὐρανὸς ἐδέξατο τὴν Σελήνην, τὴν γεννηθεῖσαν ἐκ τοῦ φωτὸς τῶν ὀμμάτων τοῦ Ἄτρη, ὁ δὲ Γάγγης τὸν πύρινον γόνον τοῦ Σίβα, τὸν ριφθέντα εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἄγνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Ἐφάνη δ' ἡ Σουδαξινά, ὅτι συνέλαβεν υἷον, ἐφετὸν τῷ ἀνδρὶ (βασιλεῖ), χαροποιὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν φίλων καὶ ἀμφιπόλων γυναικῶν, καὶ αἴτιον τῆς διαδοχῆς τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰξβακοῦ.
2. Καθὼς δ' ἡ νύξ κατὰ τὴν ἑω φαίνεται, ὀλίγους ἔχουσα τοὺς ἀστέρας, καὶ ὀλίγον λάμπουσαν τὴν σελήνην¹, οὕτω καὶ ἡ Σουδαξινά ἐκ τοῦ βάρους τοῦ σώματος ἐφαίνετο, ὀλίγα ἔχουσα κοσμήματα, μαργαρίτας καὶ ἀδάμαντας, καὶ ὠχρόλευκον πρόσωπον².
3. Ὁ δὲ βασιλεὺς κόρον οὐκ εἶχεν, ὀσφραϊνόμενος³ τοῦ τῆς βασιλίσσης στόματος, τοῦ ἔχοντος ὄσμην τοῦ οὐ ἦσθιε χοῶς⁴, καθὼς ὁ ἐλέφας οὐκ ἔχει κόρον, ὀσφραϊνόμενος⁵ τῆς ἐν ὕλῃ ἀνύδρου λίμνης⁶, τῆς βρεχομένης ἐκ τῶν νεφῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὥρας τῶν ὄμβρων.

(1) Ἡ μὲν σελήνη ἐστὶ τὸ πρόσωπον, τὰ δ' ἀστέρα, τὰ κοσμήματα, οἱ μαργαρίται καὶ οἱ ἀδάμαντες.

(2) Ἐκ τούτου δεικνύεται ὅτι ἡ ἔγκυος βάρους αἰσθάνεται, καὶ ὠχρῆ, ἐπιτεῖξ οὔσα.

(3) Τουτέστι, φιλῶν.

(4) Αἱ ἔγκυοι καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπιθυμοῦσι γεύεσθαι, καὶ χοῶς πρὸς τούτοις.

(5) Τουτέστι, πίνων.

(6) Ὁ ἐλέφας διὰ τῶν μυκτῆρων τῆς προσοκίδος ἔλκει τὸ ὕδωρ, καῖπειτα

4. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σουδαξινὰ ἐγίνωσκεν, ὡς ὁ γεννηθησόμενος υἱὸς ἀπάσης τῆς γῆς βασιλεύσει, ὡς ὁ Ἴνδρας τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τοῦτο ἔκλινεν εἰς τοιαύτην ἐπιθυμίαν βρώσεως χοδῆς¹, ἀφεῖσα τὰ λοιπὰ βρωτά.
5. Ἡρώτα δ' ὁ βασιλεὺς ἀκριβῶς πολλάκις τὰς φίλας καὶ ἀμφιπόλους, τίνος ἐπιθυμεῖ βρωτοῦ ἢ βασιλίσσα, νομίζων, ὡς αὐτὴ ἐξ αἰσχύνης οὐ λέγει αὐτῷ, τίνος ἐπιθυμεῖ².
6. Ἐχουσα δὲ τοιαύτην ἀήθη ἐπιθυμίαν ἡ βασιλίσσα, ὅτι ἦται, τοῦτο ἦν πρόχειρον· εὐπόριστον γὰρ ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, εἰ καὶ ἐν οὐρανῷ ἦν τὸ ποθούμενον αὐτῇ.
7. Ἀπαλλαγεῖσα δὲ κατ' ὀλίγον τῆς τοιαύτης ἐπιθυμίας³, ἠγλαΐζετο, παχέα ἔχουσα τὰ μέλη⁴, καθὼς ἡ ἀναδενδράς, ἀποβάλλουσα τὰ παλαιὰ φύλλα, ἀγλαΐζεται τοῖς νέοις.
8. Χρόνου δὲ παρελθόντος, οἱ μαστοὶ, λίαν οἰδαινόμενοι, καὶ μελαινόμενοι κατὰ τὴν θηλήν, ὑπερέβαινον τὴν ἀγλαΐαν, τῶν καλύκων τῶν λαμπρῶν λωτῶν⁵, οἷς ἐπικάθηνται βομβύλιοι.
9. Ἐνόμιζε δ' ὁ βασιλεὺς τὴν κυφοροῦσαν βασιλίσσαν, ὥσπερ γῆν, ἔχουσαν ἔνδον θησαυρὸν, καὶ ὥσπερ Σαμῆν⁶,

ἐγγεῖαι αὐτὸ τῷ στόματι. Πολλοὶ δὲ λίμναι μικραὶ ἐν Ἰνδίᾳ ξηραίνονται ἐν ὥρᾳ θέρους· ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῶν ὄμβρων πάλιν πληροῦνται ὕδατος.

(1) Οἱ κεραμεῖς ἐν Ἰνδίᾳ κατασκευάζουσιν ἐκ πηλοῦ κολλύρια ἡμίοπτα, ἅπερ ἀγοράζουσιν αἱ ἔγχυοι, καὶ ἐσθίουσι.

(2) Πολυειδῶν εὐτελῶν βρωμάτων ἐπιθυμεῖ ἡ ἔγχυος, οἷον πεφρυγμένων ἐρεθίνθων, καὶ ἄλλων τοιούτων ὀσπρίων, καὶ σποδοῦ πρὸς τούτοις.

(3) Ὅτε γίνεται ἐπίτεξ ἡ ἔγχυος, οὐκ ἔχει ἐπιθυμίαν εὐτελῶν βρωμάτων, χοδῆς, σποδοῦ, καὶ ἄλλων τοιούτων.

(4) Παχύτερα γίνονται τὰ μέλη τῆς ἐγχύου.

(5) Ὁ μὲν λωτός ἐστὶ λευκός, ὡς ὁ μαστός· ὁ δὲ βομβύλιος μέλας ὡς ἡ θηλή.

(6) Σαμῆ, εἶδος δένδρου, οὗ τὸ ξύλον ἔχει ἐν ἑαυτῷ πῦρ πλέον τῶν ἄλλων ξύλων· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ ξύλου τῆς Σαμῆς ποιοῦσι τὴν Ἀρανήν, ἐξ ἧς ἐξάγουσι πῦρ οἱ πυρολάτραι.

- ἔχουσαν ἐντὸς πῦρ, καὶ ὡσπερ Σαρασβατὴν¹, ἔχουσαν ἐν-
τὸς ὕδωρ.
10. Τὰ δὲ νομιζόμενα² ἐν τῷ κυφορίᾳ ἐτέλεσεν ὁ βασιλεὺς
μεγαλοπρεπῶς κατὰ τὴν πρὸς τὴν βασιλίссαν ἀγάπην,
κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐλευθεριότητα, κατὰ τὸν ὃν εἶχε πλου-
τον ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν ἑαυτοῦ βραχιόνων, καὶ κατὰ
τὴν ἣν εἶχε χαρὰν ἐπιτεύξεως υἱοῦ.
11. Ἐλθὼν δὲ ποτε ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν γυναικῶνα, ἐχάρη³ ἐξ
αἰτίας τῆς εὐοφθάλμου βασιλίσσης, ἣ μόλις ἀνέστη ἐξ
ἔδρας εἰς σημεῖον εὐλαβείας, καὶ μόλις ἐξέτεινεν τὰς χεῖ-
ρας εἰς προσηγορίαν, βαρυνομένη τῷ ᾧ ἔφερεν ἐν γαστρὶ
ἔμβρυον ἐκ θείας ἀπορροίας⁴.
12. Γεγεννημένης δὲ τῆς προσηκούσης θεραπείας τῷ ἐν γαστρὶ
ἔμβρῳ⁵ ὑπὸ ἰατρῶν ἐμπείρων καὶ εὐδοκίμων, ὁ βασιλεὺς
ἔβλεπε μετὰ χαρᾶς τὴν βασιλίссαν, ἐπίτεκα οὔσαν, ὡς
τὴν ὑδροφόρον νεφέλην.
13. Ἐλθόντος δὲ τοῦ τοκετοῦ, ἣ βασιλίссα, ἣ ὁμοία τῇ
Σακῇ⁶, ἔτεκεν υἱὸν τρισευδαίμονα, καθὼς ἣ τριττὴ δύ-
ναμις⁷ γεννᾷ αἴσιον τὸ τέλος παντὸς πράγματος τοῦ-

-
- (1) Σαρασβατὴ ἐστὶ χεῖμαρρος, ὃν σκάπτοντες ὀλίγον, εὐρίσκουσιν ὕδωρ.
- (2) Ἐν τῷ τρίτῳ καὶ ὀγδόῳ μηνὶ τῆς κυφορίας, εὐχολογία γίνεται ὑπὸ τοῦ
ἱερέως τῇ ἐγκύῳ, καὶ θαλία ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τοῖς οἰκείοις καὶ φίλοις.
- (3) Ἐχάρη, διότι ἦν ἐπίτεξ ἡ βασιλίссα.
- (4) Ὁ βασιλεὺς ἀπορροία ἐστὶ τῶν θεῶν, τῶν ἐφόρων τοῦ κόσμου· διὰ τοῦτο
τὸ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς βασιλίσσης ἔμβρυον βαρύτερον ἦν τῶν λοιπῶν κοινῶν ἐμ-
βρῶν, ὡς ἔχον δύναμιν τοσοῦτων θεῶν.
- (5) Ὅτε ἡ ἔγκυος ἐγγύς ἐστὶ τοῦ τοκετοῦ, οἱ ἰατροὶ διδῶσιν αὐτῇ ποτὸν εἰς
ῥῶσιν τοῦ ἔμβρου.
- (6) Γυνὴ τοῦ Ἰνδρα.
- (7) Ἡ βουλή, ὁ στρατὸς, καὶ ἡ γὰρα, ἡ ἡ βουλή, ἡ προθυμία, καὶ ἡ ῥώμη.—
Ἡ βουλή, ἡ σκέψις, ἡ προθυμία καὶ ἡ δύναμις τοῦ σώματος.

το δὲ δῆλον ἦν ἐκ τῆς συνόδου αἰσίων πλανητῶν καὶ ζωδίων¹.

14. Ἐν τῇ γεννήσει πάντα τὰ μέρη ἠγλαίζοντο, ἀνεμοὶ ἠδὲ ἔπνεον· τὸ δὲ ἄσβεστον πῦρ ἐδέχετο τὸ θυόμενον, σρέφον τὴν φλόγα εἰς τὰ δεξιά· πάντα αἴσια ἦν· ἡ γὰρ γέννησις τοιούτων εἰς ὄφελός ἐστι τοῦ κόσμου.
15. Ἐκ δὲ τῆς λαμπρότητος τοῦ λαμπρῶς γεννηθέντος βρέφους, τῆς ἐκτεταμένης πέριξ τῆς κλίνης, οἱ λύχνος ἐν νυκτὶ ἡμαυρωμένοι ἐφαίνοντο², καὶ ὡσπερ ἐν γραφῇ γεγραμμένοι.
16. Τῷ δ' ἀγγέλῳ, τῷ τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν ἀγγείλαντι, τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου, ἐχαρίσατο ὁ βασιλεὺς πᾶν ὅ,τι εἶχε περὶ ἑαυτὸν κόσμημα, ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων, τοῦ λευκοῦ οὐρανίσκου, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ριπιδίων.
17. Καθὼς δὲ ἡ ἀμπωτις τοῦ ὠκεανοῦ σφοδρὰ γίνεται ἐκ τῆς ὀράσεως τῆς παμφαοῦς Σελήνης, οὕτω καὶ ἡ χαρὰ τοῦ βασιλέως οὐκ ἦν ἐντὸς κεκρυμμένη, ἀλλὰ μεγάλη ἐξεφαινετο, ὅτε ἐβλεπεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸ καλὸν πρόσωπον τοῦ παιδός.
18. Ἐλθόντος δὲ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς Βασίστα ἐκ τοῦ ἀσκητηρίου, καὶ τελέσαντος τὰ προσήκοντα τῇ γεννήσει³, ὁ υἱὸς τοῦ Διλήπα λαμπρότερος ἐγένετο, καθὼς ἡ

(1) Ἄμα τῇ γεννήσει ὁ ἀστρολόγος καὶ γεννηθολόγος θεωρεῖ τὴν κίνησιν τῶν πλανητῶν καὶ ζωδίων καὶ τὴν σύνοδον αὐτῶν.

(2) Ἡ ἐκ τοῦ παιδὸς λάμψις λαμπροτέρα ἦν τῆς τῶν λύχνων.

(3) Μετὰ τὴν γέννησιν εὐχολογία γίνεται τῷ παιδί ὑπὸ τοῦ ἱερέως· ὁ δὲ πατὴρ, ἐμβάπτων τὸν ἑαυτοῦ χρυσοῦν δακτύλιον ἢ ἄλλο τι χρυσοῦν, μέλιτι καὶ βουτύρῳ, ἐντίθει τῷ στόματι τοῦ παιδὸς εἰς γεῦσιν κατὰ πρῶτον· ἔπειτα δὲ δίδωσιν αὐτῷ ἡ μήτηρ γάλα· τὸ δὲ χρυσοῦν δακτύλιον δίδωσιν ὁ πατὴρ τῷ ἱερεῖ.

- ἐκ μεταλλείας πολύτιμος λίθος μετὰ τὸ κατεργασθῆναι ὑπὸ τοῦ τεχνουργοῦ.
19. Ἡδεῖς δ' ἤχοι μουσικῶν ὀργάνων μετὰ χορῶν καὶ ἀσμάτων ὀρχηστρίδων οὐχὶ μόνον ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ ἠκούοντο καὶ ἐτελοῦντο, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ.
20. Ἀκριβῶς δὲ διοικοῦντος τοῦ βασιλέως, οὐκ ἦν δέσμιος ὃν ἔδει λύσαι ἐκ τῶν δεσμῶν, ἐπειδὴ ἐχάρη ἐπὶ γεννήσει υἱοῦ¹. μόνος δ' αὐτὸς ἐλύθη ἐκ τοῦ οὗ εἶχε χρέους πρὸς τοὺς κατοικομένους πρσπάτορας².
21. Σκεψάμενος δ' ὁ βασιλεὺς, πῶς ἂν ἔλθοι ὁ παῖς εἰς πέρας πάσης ἐπιστήμης, καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, ἔθετο αὐτῷ ὄνομα³ Ῥαγγοῦν, ὃ σημαίνει ἐτυμολογικῶς κίνησιν.
22. Καθ' ἐκάστην δ' ἡμέραν ἐκ τῆς φροντίδος τοῦ πανευδαίμονος πατρὸς αὕξῃσιν ἐλάμβανεν ὁ υἱὸς ἐν ἅπασι τοῖς ἀγλαοῖς μέλεσι, καθὼς ἡ Σελήνη αὕξῃσιν λαμβάνει ἐκ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου.
23. Ἐχαιρον δ' ἐπὶ τῷ υἱῷ Ῥαγγοῦ ὁ Διλήπας καὶ ἡ Σουδαξινᾶ, καθὼς ὅ,τε Σίβας καὶ ἡ Παρβατὴ ἐπὶ τῷ υἱῷ Σκάνδα, καὶ ὁ Ἴνδρας καὶ ἡ Σακὴ ἐπὶ τῷ υἱῷ Ζαϊάντα⁴.
24. Ἡ δ' ἐγκάρδιος ἀγάπη τοῦ Διλήπα καὶ τῆς Σουδαξινᾶς,

(1) Ἄπαντες οἱ δέσμοι ἐλευθεροῦνται ἐν τῇ γεννήσει υἱοῦ βασιλέως.

(2) Τέσσαρά ἐστι τὰ χρεῖα τοῦ ἀνθρώπου· πρῶτον πρὸς τοὺς θεοὺς, τὸ εὐχεσθαι καὶ σπένδειν· δεύτερον πρὸς τοὺς γονεῖς, τὸ γεννῆσαι υἱὸν εἰς τὸ προσφέρειν χοῆς, καὶ τελεῖν μνημόσυνα· τρίτον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ξενίζειν, καὶ βοηθεῖν ἐν ἀνάγκαις· τέταρτον πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα, τὸ φεῖδασθαι αὐτῶν.

(3) Ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν γέννησιν εὐχολογία καὶ σπονδὴ τελεῖται, καὶ τὸ ὄνομα τῷ παιδί ὑπὸ τοῦ πατρὸς τίθεται, καὶ θαλία μεγάλη γίνεται· τότε δὲ ἡ γεννήσασα καθαρὰ κρίνεται, πρότερον ἀκάθαρτος οὔσα, καὶ ἄψαυστος. Μετὰ δὲ τριάκοντα ἡμέρας πορεύεται καὶ εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸν Γάγγην εἰς προσκύνησιν· τότε γὰρ ἐντελῶς καθαρὰ κρίνεται.

(4) Ζαϊάντας, Νικάτωρ.

ἦν εἶχον πρὸς ἀλλήλους, καθὼς οἱ Χηναλώπεκες, καὶ τοὶ ἐμερίσθη εἰς τὸν μονογενῆ υἱὸν, οὐκ ἐμειώθη, ἀλλὰ μᾶλλον ηὔξήθη ἐν ἀλλήλοις.

25. Ἐλθὼν δέ ποτε ὁ παῖς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀπτόμενος τοῦ δακτύλου τῆς τροφοῦ, προσηγόρευσε κατὰ πρῶτον, καὶ προσεκύνησεν, ὡς ἐδιδάχθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ, καὶ ἐπλεόνασεν ἐκ τούτου τὴν χαρὰν τοῦ πατρός.
26. Ἀναλαβὼν δ' ὁ βασιλεὺς ἐν ἀγκάλαις τὸν παῖδα, κλείσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἤσθάνετο ἐπὶ πολὺ ἀπάτου ἡδονῆς ἐκ τῆς θίξεως τοῦ σώματος τοῦ παιδός, ὃς ἔβρεξεν ὥσπερ ἀμβροσίαν.
27. Ἐγὼ δ' ὁ τῶν νομίμων φύλαξ βασιλεὺς διαμένουσιν τὴν ἑαυτοῦ γενεάν διὰ τοῦ ὑπερφυῶς γεννηθέντος παιδός, καθὼς ὁ Βραχμᾶς γινώσκει διαμένουσιν τὴν ἑαυτοῦ κτίσιν διὰ τοῦ σάρκα λαμβάνοντος Βισνοῦ ἐν διαφόροις μορφαῖς.
28. Μετὰ δὲ τὴν κουράν¹ συνὼν ὁ παῖς ὀμῆλιξι παισὶν ἀρχόντων καὶ βουλευτῶν, ἐμάνθανε τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων· διὰ δὲ τῆς μαθήσεως τῶν στοιχείων ἦλθεν εἰς γνῶσιν πάσης λέξεως, καθὼς ὁ ἰχθύς διὰ τοῦ στόματος τοῦ ποταμοῦ ἔρχεται εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης.
29. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν τῆς Βραχμασοῦτρας² οἱ διδάσκα-

(1) Ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς γεννήσεως ἀποκείρουσι τὰς τρίχας πάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδός, ἔνθα τελετὴ γίνεται καὶ εὐωχία μεγάλη. Μετὰ δὲ τέσσαρα ἔτη τῆς γεννήσεως ἀρχεται ὁ παῖς μανθάνειν καὶ γράφειν τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων. Ὁ ξυρός ἐστὶν ἐκ χαλκοῦ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς Βέδας· νῦν δ' ἡ λαβὴ μόνη ἐκ χαλκοῦ ἐστὶ.

(2) Παρὰ μὲν τοῖς Βραχμᾶσιν ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς γεννήσεως, παρὰ δὲ τοῖς Σατραῖς ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ τελεῖται ἡ τελετὴ τῆς Βραχμασοῦτρας, καὶ θαλία μεγάλη γίνεται· παρὰ δὲ τοῖς Βαῖσσεαῖς τῷ δωδεκάτῳ. Νῦν δὲ οἱ Βαῖσσεαῖ οὐ τελοῦσι τὴν τελετὴν τῆς Βραχμασοῦτρας, οὐδὲ τὴν Βραχμασοῦτραν φέρουσι.

λοι ἐδίδασκον τὸν παῖδα τὰ τῆς Βέδας, καὶ πᾶσαν ἄλ-
λην ἐπιστήμην, ὧν οἱ πόνοι οὐκ ἐγένοντο μάταιοι· ἦν γὰρ ὁ
παῖς ὀξύνοος καὶ ταχυμαθής.

30. Καθὼς δ' ὁ ἥλιος διὰ τῶν ποδηνέμων ἑαυτοῦ ξανθῶν
ἵππων διέρχεται τὸν τετραπέρατον κόσμον, οὕτω καὶ
οὗτος διὰ τοῦ ὀξέος ἑαυτοῦ νοδὸς διήλθε κατὰ τάξιν τὰς
τέσσαρας μαθήσεις¹, τὰς οὖσας ὁμοίως ταῖς τέσσαρσι
θαλάσσαις².

31. Φέρων δ' ὁ Ῥαγγοῦς δέρμα ἐλάφου³, ἔμαθε τὴν τοξικὴν

Βραχμασούτρα μεθερμηνεύεται ἱερὸν νῆμα, ὅπερ ἀπαιρεῖται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ
ὤμου μέχρι τῆς δεξιᾶς λαγόνος. Ἔστι δὲ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τοῦτο τὸ ἱερὸν σπαρ-
τίον, ὡς ἡ περιτομὴ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τὸ βάπτισμα παρὰ τοῖς Χριστια-
νοῖς· καὶ διὰ τοῦτο τότε κρίνεται ἄξιος ὁ παῖς μαθάνειν καὶ ἀναγιώσκειν τὴν
ἱερὰν Βέδαν, καὶ μυσταγωγεῖσθαι. Σημείωσαι, ὅτι οἱ μὲν Βραχμᾶνες καὶ μα-
θάνουσι, καὶ διδάσκουσι τὴν Βέδαν· οἱ δὲ Ξατραὶ μαθάνουσι μὲν, οὐ διδάσκου-
σι δέ· οἱ δὲ Βαῖσσεῖαι, οἱ ὄντες τῆς τρίτης φυλῆς καὶ τάξεως, οὐ μαθάνουσιν,
ἀλλ' ἀκούουσι μόνον τῆς Βέδας· οἱ δὲ Σοῦδραι, οἱ ὄντες τῆς ἐσχάτης φυλῆς καὶ
δουλικῆς τάξεως, οὐ κρίνονται ἄξιοι οὐδέ γε ἀκούειν τῆς Βέδας. Νόμος δ' ἐστὶ
τοῖς μὲν Βραχμᾶσι παιεῖν τὴν Βραχμασούτραν ἐκ βύσσου, τουτέστι, βάμβακος,
τοῖς δὲ Ξατραῖς ἐκ λινού, τοῖς δὲ Βαῖσσεῖαις ἐκ μαλλοῦ. Νῦν δὲ καὶ τοῦτο οὐ
θεωρεῖται ἀκριβῶς· οἱ Βραχμᾶνες γὰρ καὶ οἱ Ξατραὶ ἐκ βύσσου ἔχουσι τὴν Βραχ-
μασούτραν.

(1) Εἰς δύο μέρη ἡ Βέδα διαιρεῖται, ὧν τὸ μὲν καλεῖται πρακτικόν, ἢ νο-
μολογικόν· τὸ δὲ γνωστικόν, ἢ θεολογικόν· καὶ τὸ μὲν πρακτικόν διδάσκει τὰ
πρακτέα ἔθιμα καὶ νόμιμα ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου, καὶ τὰ περὶ
εὐχολογιῶν καὶ θυσιῶν· τὸ δὲ γνωστικὸν διδάσκει τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, καὶ
αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ. Πρῶτῃ μὲν οὖν μάθησίς ἐστὶ τὸ πρακτικόν, ἢ νομο-
λογικὸν μέρος τῆς Βέδας· δευτέρῃ δὲ μάθησις, τὸ γνωστικόν, ἢ θεολογικὸν μέ-
ρος τῆς Βέδας· τρίτῃ δὲ μάθησις, ἢ ἐγκύκλιος παιδεία, τουτέστι πᾶσα ἐπιστή-
μη καὶ τέχνη· ἢ τετάκτῃ δὲ μάθησις, ἢ πολιτικὴ, οἰκονομικὴ, καὶ ἠθικὴ ἐπι-
στήμη.

(2) Τέσσαρές εἰσιν αἱ θάλασσαι, ἡ ἐώα, ἡ ἐσπερία, ἡ βορεία, καὶ ἡ νοτία, ὧν
μέσον ἐστὶ ἡ γῆ, ὡς νῆσος μεγάλη.

(3) Ὅτε τελεῖται ἡ τελετὴ τῆς Βραχμασούτρας, ὁ παῖς φορεῖ δέρμα ἐλάφου,

μετὰ τῆς ἐπωδῆς¹ παρὰ τοῦ πατρὸς Διλήπα, ὃς ἦν μόνος τοξότης ἀριστος ἐν γῆ.

32. Καθὼς δὲ ὁ μόνχος, ὅταν γένηται ταῦρος, καὶ ὁ πῶλος τοῦ ἐλέφαντος, ὅταν γένηται μέγας ἐλέφας, ἔχουσιν ἦθος σοβαρὸν, οὕτω καὶ ὁ Ράγγοϋς, ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐλθὼν εἰς τὴν νεανικὴν, ἔσχεν ἦθος σοβαρὸν.

33. Μετὰ δὲ τὴν κουράν² ὁ πατὴρ συνέζευξε τὸν υἱὸν γάμῳ· αἱ δὲ βασιλικαὶ κόραι³, γημάμεναι αὐτὸν τὸν καλὸν ἄνδρα, ἠγλαίζοντο, καθὼς αἱ κόραι τοῦ Δάξα⁴, γημάμεναι τὸν φωστῆρα τῆς νυκτός, τὴν Σελήνην.

καὶ ἐν μικρὸν διάζωμα εἰς σκέπην τῶν αἰδοίων, γυμνὸς ὦν τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας, καὶ χαμευνία χρώμενος, καὶ ἐξ αἰτήσεως ζῶν, καὶ ῥάθρον ἔχων ἐν χειρὶ ἐκ δένδρου Παλάσα, ἀλλ' οὐδὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς κείρεται, οὐδὲ ἄλλων γεύεται· καλεῖται δὲ Βραχματσαρῆς, ὅ ἐστι, παρθενικός, ἢ ἀσκητικός. Οὕτω δὲ διάγει, μανθάνων τὴν Βέδαν, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην, ἕως ἂν γένηται εἰκοσαετής, καὶ ἔλθῃ εἰς ὥραν γάμου· τότε γὰρ ἀποβάλλει αὐτὴν τὴν ἀσκητικὴν σκευὴν, καὶ φορεῖ τὴν κοσμικὴν. Νῦν δὲ ἐθίζεται τοιαύτη ἀσκητικὴ σκευὴ καὶ δίαιτα μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν μετὰ τὴν τελετὴν τῆς Βραχμασούτρας, καὶ οὐ περαιτέρω. Νόμος δ' ἐστὶν ἐν τῇ τελετῇ τῆς Βραχμασούτρας τοὺς μὲν υἱοὺς τῶν Βραχμάνων φορεῖν δέρμα ἐλάφου, τοὺς δὲ τῶν Ξατρῶν δορκάδος, τοὺς δὲ τῶν Βαῖσσεῶν αἰγός· νῦν δὲ καὶ ταῦτα ἀκριβῶς οὐ θεωρεῖται.

(1) Λέγουσιν ὅτι, ὅτε ἔβαλλον τὸ βέλος, ἔλεγον καὶ ἐπωδῆς· καὶ κατὰ τὴν ἐπωδὴν ἢ βροχὴ ἐφέρετο μετὰ τοῦ βέλους κατὰ τῶν ἀντικειμένων, ἢ ἄνεμος, ἢ πῦρ, ἢ ὄφεις, ἢ λίθοι μεγάλοι. Τοῦτο δ' αἰνίττεται, ὅτι καταπέλτας καὶ μηχανικὰ ὄργανα εἶχον, δι' ὧν ἐρρίπτον κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὕδωρ, ἢ πῦρ, ἢ φάρμακον, ἢ λίθους. Ἐπειδὴ δὲ μυστικὰς εἶχον ταύτας τὰς μηχανάς, διὰ τοῦτο ὑποκρινόμενοι, ἔλεγον εἰς ἐκπληξιν καὶ θαυμασμόν, ὅτι δυνάμεις εἰσιν ἐπωδῶν, καὶ τερατουργαίαι.

(2) Ἐπειδὴ μετὰ τὴν τελετὴν τῆς Βραχμασούτρας οὐ κείρει τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας ὁ παῖς, ὡς προεῖρηται, ἕως ἂν, μαθὼν πᾶσαν ἐπιστήμην, ἔλθῃ εἰς ὥραν γάμου· διὰ τοῦτο ἐκ δευτέρου κείρουσι τὰς τρίχας αὐτοῦ, ὅταν ἀποβάλλῃ τὴν ἀσκητικὴν σκευὴν καὶ δίαιταν, καὶ ἀναδέξηται τὴν κοσμικὴν.

(3) Οἱ βασιλεῖς ἔχουσιν ἄδειαν λαμβάνειν πολλὰς γυναῖκας.

(4) Εἰκοσιπτά ἦσαν αἱ θυγατέρες τοῦ Δάξα, υἱοῦ τοῦ Βραχμᾶ, ἃς ἔλαβε γυναῖκας ἢ Σελήνη. Σημειῶσαι, ὡς ἡ Σελήνη ἀρσενικοῦ γένους ἐστὶ παρ' Ἰνδοῖς.

34. Νέος δ' ὢν ὁ Ῥαγγοῦς, ὑπερέβη τὸν πατέρα τῇ ἀγλαίᾳ τοῦ σώματος, ἔχων χεῖρας, ὡς βόειον ζυγὸν (μακρὰς) (1) καὶ στέρνος, ὡς θύραν (πλατὺ), καὶ ὤμους καρτερούς, καὶ σαρκώδης ὢν· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ὑποκλινῆς ἦν, καὶ ὑπήκοος τῷ πατρί.
35. Βουλόμενος δ' ὁ βασιλεὺς ἐλαφρὸν ποιῆσαι τὸ διὰ πολλοῦ φερόμενον βαρύτερον φορτίον τῆς βασιλείας, ἀπέδειξε συμβοητὸν καὶ συνέριθον τὸν υἱὸν Ῥαγγοῦν, ἄξιον ὄντα καὶ ἐκ φύσεως καὶ πράξεως.
36. Ἡ δὲ βασιλικὴ δόξα, ἡ ζητοῦσα ἄξιον ὑποκείμενον, ἤλθεν ἐν μέρει εἰς τὸ νέον οἶκημα, τὸν Ῥαγγοῦν, ἐκ τοῦ παλαιοῦ οἰκήματος, τοῦ Διλήπα, καθὼς ἡ ἀνθηρὰ χάρις ἔρχεται εἰς τὸν νέον λωτὸν ἐκ τοῦ παλαιοῦ λωτοῦ².
37. Διὰ δὲ τούτου τοῦ βοηθοῦ Ῥαγγοῦ ὁ βασιλεὺς Διλήπας μᾶλλον ἀκαταμάχητος ἐγένετο, καθὼς τὸ μὲν πῦρ διὰ τοῦ ἀέρος, ὁ δ' ἥλιος διὰ τῆς ἀνεφίας, ὁ δ' ἐλέφας διὰ τῆς μανίας.
38. Ἀποδείξας δ' ὁ βασιλεὺς τὸν Ῥαγγοῦν φύλακα τοῦ ἵππου τῆς θυσίας³ μετ' ἄλλων πολεμικῶν βασιλέων, ἐτέλεσεν ἀνεμποδίστως ἑκατὸν ἵπποθυσίας, μιᾶς δεούσης.
39. Μετὰ δὲ τὰς ἑννεήκοντα ἑννέα ἵπποθυσίας ἀφῆκε πάλιν

(1) Οἱ μακρόχειρες ἐπαινετοὶ παρ' Ἰνδοῖς, καθὼς καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις.

(2) Ὅταν ξηρανθῇ ὁ λωτός, ἕτερος νέος ἀναφύεται ἐκ τῆς ῥίζης.

(3) Τὴν ἵπποθυσίαν οὐδεὶς ἄλλος δύναται τελέσαι, ἀλλ' ἡ μέγας βασιλεὺς· πρὸ γὰρ τῆς θυσίας γίνεται ταῦτα· ὁ ἵππος τῆς θυσίας ἀφίσταται πορεύσθαι ἀπολύτως καὶ ἐλευθέρως, ὅπῃ ἀν βούληται, στρατὸς δὲ ἐπίλεκτος ἀκολουθεῖ τῷ ἵππῳ, καὶ φυλάττει αὐτόν. Ἔστι δὲ πίναξ ἐκ χαλκοῦ, ἡ χρυσοῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἵππου, ἔχων ἐγκυχαραγμένα ταῦτα· «Ὁ ἦρωσ ἐλθέτω, καὶ λαβέτω.» Ἐὰν δέ τις βασιλεὺς ἔλθῃ μετὰ δυνάμεως, βουλόμενος λαβεῖν τὸν ἵππον, πόλεμος συγκροτεῖται· ἐκεῖνος δ' ὁ ἵππος ἄξιον θῦμα κρίνεται, ὅς ἔχει λευκὸν πάντη τὸ σῶμα, καὶ μέλανα τὰ ὄτια.

ὁ βασιλεὺς τὸν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ ἵππον ἀπόλυτον καὶ ἐλεύθερον, ὃν ἀφείλετο ὁ Ἴνδρας¹ ἀφανῶς ἔμπροσθεν τῶν φυλαττόντων ἡρώων.

40. Ἐνταῦθα ξύμπας ἐκεῖνος ὁ στρατὸς τοῦ Ράγγου ἴστατο, ἀπορῶν καὶ ἀγνοῶν, τί ποιήσῃ· ἐφάνη δ' ἐξαίφνης, παραστάσα, ἡ ἐξάκουστος δάμαλις τοῦ Βασίστα, ἡ Νανδινή.

41. Ὁ δ' ἀγαθότιμος υἱὸς τοῦ Διλήπα, νίψας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐαυτοῦ τῷ τῆς δαμάλεως οὐρφῷ, ἔβλεπε καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν αἴσθησιν τῆς ὁράσεως ὄντα.

42. Εἶδε δὲ κατὰ τὸ ἔωον μέρος τὸν θεὸν Ἴνδραν, ἀφελόμενον τὸν ἵππον, ὃν καὶ ὑπέζευξε τῷ ἄρματι ὁ ἄρματηλάτης, καὶ μόλις ἠδύνατο ἀναχαιτίζειν.

43. Γνοὺς δ' ὁ Ράγγοῦς, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Ἴνδρας, ἐκ τῶν χιλίων² ὧν εἶχεν ἀκοιμήτων ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκ τῶν ξανθῶν ἵππων, βουλόμενος αὐτὸν ἐπισχεῖν τῆς πορείας, ἐφώνησε φωνῇ μεγάλη, διηκούσῃ εἰς τὸν οὐρανόν·

44. « Ὁ Ἴνδρα, οἱ σοφοὶ καὶ ἄγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς σὺ
» εἶ ὁ πρῶτος τῶν θεῶν, τῶν ἐχόντων μοῖραν τῶν θυομένων· πῶς οὖν ἐπιχειρεῖς διαφθεῖραι τὸ ἔργον τοῦ
» ἐμοῦ πατρὸς, τοῦ ἀεὶ τελοῦντος θυσίας;

45. « Οἱ ὄντες ἐχθροὶ τῆς θυσίας, κολαστέοι εἰσὶν ὑπὸ σοῦ
» τοῦ θεοῦ τῶν τριῶν κόσμων, καὶ παντεφόρου· εἰ τοίνυν
» σὺ ἐναντίος εἶ τοῖς ἔργοις τῶν νομίμων ἀνδρῶν, ὁ
» νόμος ὄλλυται.

(1) Ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν, Ἴνδρας γίνεται, ὃς ἂν ποιήσῃ ἑκατὸν ἵπποθυσίας, διὰ τοῦτο ὁ Ἴνδρας, ἔλθων ἀφανῆς, ἀφείλετο τὸν ἵππον, ἵνα μὴ τελεσθεῖη ἡ ἑκατοστὴ ἵπποθυσία.

(2) Ὁ Ἴνδρας χιλιόφθαλμός ἐστι, καὶ ἀκαμμύστους καὶ ἀκοιμήτους ἔχει τοὺς οφθαλμοὺς, ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ θεοί.

46. « Ὅθεν ἄξιός εἰ ἀφείναι τὸ κύριον μέρος τῆς μεγάλης
 » θυσίας ¹, τὸν ἵππον αὐτόν· οἱ γὰρ σπουδαῖοι, οἱ δει-
 » κνύοντες τὴν ὁδὸν τοῦ νόμου, οὐχ ὀδεύουσιν ὁδὸν
 » ἄνομον. »
47. Ἀκούσας δ' ὁ ἡγεμὼν τῶν θεῶν τοῦ θαυμασίου λόγου,
 τοῦ ἐξερευχθέντος ὑπὸ τοῦ Ῥαγγοῦ, ἔστρεψεν ἔκθαμβος
 τὸ ἑαυτοῦ ἄρμα, καὶ ἀπόκρισιν δοῦναι ἤρξατο·
48. « Ὁ λέγεις, ὦ υἱὲ τῆς πολεμικῆς φυλῆς, ὀρθῶς ἔχει· δεῖ δ'
 » ὅμως τοῖς φιλοτίμοις (εὐφήμοις) διαφυλάττειν τὴν ἑαυ-
 » τῶν εὐφημίαν (ἀπ' ἐχθροῦ, θέλοντος αὐτὴν ἀμαυρῶ-
 » σαι)· τὸ γὰρ ἑμὸν ὄνομα ², τὸ γνωστὸν παντὶ τῷ κόσμῳ,
 » ὁ σὸς πατὴρ ἐπεχείρησεν ἀφανίσαι διὰ τῆς θυσίας.
49. « Καθὼς μόνος ὁ Βισνοῦς λέγεται Πουρουσσοττάμας ³
 » καὶ μόνος ὁ Σίβας Μαχεςθάρας ⁴, καὶ οὐκ ἄλλος, οὕτω
 » καὶ γὰρ λέγομαι ὑπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν Σατακρατοῦς ⁵.
 » τοῦτο δὲ τὸ κατὰ μέρος ἐπίθετον ἡμῶν τῶν τριῶν οὐκ
 » ἀναφέρεται εἰς ἄλλον δεύτερον.
50. « Διὰ τοι τοῦτο ὁ ἵππος οὗτος τοῦ σοῦ πατρὸς ἀφηρέθη
 » ὑπ' ἐμοῦ. Ἄλις οὖν τοῦ σοῦ πόνου μέχρι τοῦδε, μηδὲ
 » βάλῃς τὸν πόδα εἰς τὴν ὁδὸν τῶν υἱῶν τοῦ Σαγάρρα ⁶.
 » ἐγὼ γὰρ εἰμι μιμητὴς τοῦ Καπίλα ».

(1) Μεγάλη θυσία λέγεται κατ' ἐξοχὴν, ἡ ἵπποθυσία.

(2) Σατακρατοῦς ὀνομάζεται, ὅ ἐστι, τελεσιουργὸς ἑκατὸν θυσιῶν.

(3) Ἰπεράνθρωπος, ὑπέρθεος.

(4) Μέγας ἡγεμὼν.

(5) Τελεσιουργὸς ἑκατὸν θυσιῶν.

(6) Οἰοεὶ ἔλεγε, μὴ με παροξύνῃς, καθὼς οἱ υἱοὶ τοῦ Σαγάρρα παρώξυνον τὸν Καπίλαν, ὃς καὶ κατέκαυσεν αὐτούς. Μυθολογεῖται, ὡς ὁ Σαγάρρα, ὃς ἦν μέγας βασιλεὺς, καὶ ἔξηκοντακισχίλιους εἶχεν υἱούς, ἐβουλήθη τελεῖσαι ἑκατὸν ἵπποθυσίας. Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς τελευταίας ἵπποθυσίας, φθονήσας ὁ Ἴνδρας, ἀφείλιτο ἀφανῶς τὸν ἀπολύτως φερόμενον ἵππον, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τοῖς ὑποχθῆ

51. Ὁ δὲ φύλαξ τοῦ ἵππου Ραγγοῦς, γελάσας πάλιν, εἶπεν ἀφόβως τῷ Ἴνδρα· « Εἰ οὕτω φρονεῖς, ἐπιλαβοῦ ὄπλων· » οὐ γὰρ ἔξεις τὸν ἵππον, ἂν μὴ νικήσῃς τὸν Ραγγοῦν ».
52. Οὕτως εἰπὼν τῷ Ἴνδρα κατὰ πρόσωπον, προσήρμοσε τὸ βέλος τῷ τόξῳ, καὶ ἔστη, στήσας τὸν πόδα καὶ τὸ σῶμα, ὡς ἄλλος Σίβας ¹.
53. Τρωθεὶς δὲ κατὰ τὸ στήθος ὁ Ἴνδρας ὑπὸ τοῦ στερεοῦ βέλους τοῦ Ραγγοῦ, ἀγανακτήσας ἔθετο εὐστοχον βέλος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ τόξου, ὃ ἐστὶν ἡ Ἴρις ².
54. Ἐμπαγὲν δὲ τὸ βέλος τοῦ Ἴνδρα, τὸ γευσάμενον πολ-
λάκις αἵματος φοβερῶν γιγάντων, μεταξὺ τῶν βρα-
χιόνων τοῦ Ραγγοῦ, ἔπινεν ἠδέως αἶμα ἀνθρώπειον, οὐ
τέως οὐκ ἐγεύσατο.
55. Ὁ δὲ νεανίας Ραγγοῦς, ὁ ὅμοιος τῷ Σκάνδα κατὰ τὴν
γενναιότητα, ἐνέπηξεν ἕτερον βέλος, ᾧ ἐνεγέγραπτο τὸ
αὐτοῦ ὄνομα ³, τῇ στιβαρᾷ καὶ ἀγλαᾷ χειρὶ τοῦ Ἴνδρα.
56. Τρίτῳ δὲ βέλει διέτεμε τὴν σημαίαν τοῦ Ἴνδρα, τὴν

νίσις πλησίον τοῦ ὀσίου Καπίλα, ὃς ἐχρῆτο ἀσκήσει καὶ θεωρίᾳ. Περιελθόντες δὲ πᾶσαν τὴν γῆν οἱ ἐξηκοντακισχίλιοι υἱοὶ τοῦ Σαγάρα, καὶ μὴ εὐρόντες τὸν ἵππον, ἀνώρυξαν τὴν γῆν, βουλόμενοι ἐρευνῆσαι καὶ τὸν ὑποχθόνιον κόσμον. Ἐκ δὲ τοῦ διορύγματος ἐκείνου ἐγένετο ὁ ὠκεανός, ὃς καὶ ὠνομάσθη Σάγαρις ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως Σαγάρα. Κατελθόντες δ' οἱ υἱοὶ τοῦ Σαγάρα εἰς τὸν καταχθόνιον κόσμον, ἰδόντες τὸν ἵππον πλησίον τοῦ ὀσίου Καπίλα, ἐνόμισαν, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ κλέπτης, καὶ διὰ τοῦτο πληγὰς αὐτῷ ἐνέθηκαν πολλὰς καὶ ὕβρεις· ὁ δὲ ὀργισθεὶς, ἀπειτέφρωσεν αὐτοὺς πάντας. Ὁ Καπίλας ἦν μέγας φιλόσοφος καὶ θεωρητικὸς, ὃς ἐδόξαζε τὴν ὕλην ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον, καὶ αἰτίαν, καὶ ἐνεργόν, τὸν δὲ Θεὸν ἀναίτιον, ὡς ἀπαθῆ.

(1) Ἄριστος ἦν τοξότης ὁ Σίβας.

(2) Ἡ ἐν οὐρανῷ Ἴρις ἐστὶ τὸ τόξον τοῦ Ἴνδρα.

(3) Ἐκ τούτου δεικνύεται, ὡς οἱ παλαιοὶ ἥρωες τῆς Ἰνδίας ἐχάραττον τὰ ὀνόματα ἑαυτῶν ἐν τοῖς βέλεσιν.

- ἔχουσιν ἐντετυπωμένον τὸν κεραυνόν· λίαν δ' ἠγανάκτησεν ὁ Ἴνδρας κατ' αὐτοῦ, ὅς ἔτεμε τὴν σημαίαν, ὡσπερὶ ἔτεμε τὴν κόμην¹ τῆς θείας δόξης.
57. Φρικτὸς δὲ πόλεμος ἐγένετο ἐκ τῶν βελῶν ἀμφοτέρων, ἐφιμεμένων νίκης· ἄλλα μὲν γὰρ βέλη ἄνωθεν ἐβάλλοντο ὑπὸ τοῦ Ἴνδρα, ἄλλα δὲ κάτωθεν ὑπὸ τοῦ Ῥαγγοῦ, καὶ ἐφαίνοντο, ὡσπερ πτερωτοὶ φοβεροὶ ὄφεις· οἱ δὲ θεοὶ καὶ οἱ στρατιῶται ἴσταντο κατὰ μέρος, θεωροῦντες.
58. Τοῖς δὲ ἀλλεπαλλήλως καταπίπτουσι βροχῆδὸν βέλεσιν ὁ Ἴνδρας οὐκ ἠδύνατο κατασβέσαι τὸ πυροειδὲς τοῦ θυμοῦ τοῦ Ῥαγγοῦ, καθὼς ἢ ὑδροφόρος νεφέλη οὐ δύναται κατασβέσαι τοῖς καταφερομένοις ὕδασι τὸ ἐκ τῶν νεφῶν ἐκρηγνύμενον πῦρ.
59. Βέλει δ' ἐν σχήματι ἡμισελήνου² διέτεμεν ὁ Ῥαγγοῦς τὴν χορδὴν τοῦ τόξου τοῦ Ἴνδρα, τὴν ποιούσαν μέγαν ἦχον, ὡς τὴν ταραττομένην θάλασσαν, ὅτε ἀφίεται τὸ βέλος, καὶ πλήττουσαν τὸν καρπὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρός.
60. Μεγάλως δ' ὀργισθεὶς ὁ Ἴνδρας, εἶασε τὸ τόξον καὶ ἔλαβεν ἐν χειρὶ εἰς ὄλεθρον τοῦ δυνατοῦ ἐχθροῦ τὸν φλογεγερὸν κεραυνόν, τὸν διατμητικὸν τῶν πτερῶν τῶν ὀρέων³.

(1) Καθὼς ἢ κόμη κόσμημά ἐστι τῆς γυναικὸς, οὕτω καὶ ἢ σημαία κόσμημα τῆς βασιλικῆς δόξης· καὶ καθὼς ἢ γυνὴ χήρα φαίνεται, οὕσα ἄνευ κόμης, οὕτω καὶ ἢ θεία δόξα, ὡσπερ χήρα, ἐφάνη, οὕσα ἄνευ σημαίας.

(2) Πολυειδῆ ἦσαν τὰ βέλη τῶν παλαιῶν Ἰνδικῶν ἡρώων, ἄλλα μὲν ὀξεία εἰς τὸ διαπεῖρειν, ἄλλα δὲ στοργγύλα εἰς τὸ συντρίβειν τὰ ὀστᾶ, καὶ ἄλλα ἐν σχήματι ἡμισελήνου εἰς τὸ διατέμνειν χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ λαιμοὺς τῶν ἐχθρῶν.

(3) Μυθολογοῦσιν, ὡς πρότερον τὰ ὄρη πτερὰ εἶχον, καὶ ἵπταντο· καὶ ἐνθα καθιπτάμενα, ἐκάθηντο, φθορὰν ἐποίουν καὶ πόλεσι, καὶ ἀγροῖς. Ὁ δ' Ἴνδρας ἀπέτεμε τὰ πτερὰ αὐτῶν διὰ τοῦ κεραυνοῦ, καὶ οὕτως ἔμειναν τὰ ὄρη ἀκίνητα μέχρι τῆς σήμερον.

61. Πληγείς δ' ὁ Ράγγοϋς ἐν τῷ στήθει ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ, ἔπεσε κατὰ γῆς σὺν τοῖς δάκρυσι τοῦ στρατοῦ· ἀναλαβὼν δ' ἐν ἀκαρεῖ, ἀνηγέρθη σὺν τῇ φωνῇ τῆς χαρᾶς τοῦ στρατοῦ.
62. Ἦσθη δ' ὁ Ἴνδρας ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀνδρείας τούτου, ἰσταμένου γενναίως ἐπὶ πολὺ ἐν δεινῷ καὶ φρικτῷ πολέμῳ· ἡ γὰρ ἀρετὴ παρά πᾶσι τιμᾶται, καὶ ἐπαινεῖται¹.
63. Πρὸς δὲν καὶ εἶπεν· « Ἐκτὸς σοῦ, οὐδεὶς ἄλλος ὑποφέρειν
 » δύναται τοῦτό μου τὸ ὄπλον, τὸν κεραυνὸν, ὃς συν-
 » τρίβει καὶ τὰ ὄρη ἴσθι ὡς ἤσθην, καὶ χάριν αἴτησον,
 » ἐκτὸς τοῦ ἵππου ».
64. Ὡσας δὲ ὁ βασιλικὸς παῖς τὸ βέλος τὸ ἐξ ἡμισείας ἐλ-
 κυσθὲν ἐκ τῆς φαρέτρας καὶ γανῶσαν τὰ δάκτυλα διὰ
 τῆς χρυσοῦς γλυφίδος, ἀπεκρίνατο τῷ Ἴνδρα, τῷ χαριέντα
 ῥήματα φιλοφρόνως εἰρηκότι·
65. « Ἐπειδὴ, ὦ Κύριε, οὐ κρίνεις ἀφιέναι τὸν ἵππον, ἐχέτω
 » ὁ ἐμὸς πατήρ, ὃς προσέχει αἰεὶ θυσίαις, τέλειον τὸν
 » μισθὸν² τελείων θυσιῶν, ὡς νενόμισται.
66. « Ποίησόν μοι δὲ καὶ ταύτην τὴν χάριν, ἵνα παρά τοῦ
 » σοῦ ἀγγελιαφόρου τὴν ἀγγελίαν³ ταύτην ἀκούσῃ ὁ
 » ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καθήμενος ἐμὸς πατήρ, δυσανάσχε-
 » τος⁴ γάρ ἐστιν, ὡς ἔχων μίαν ἀπόρροϊαν τοῦ Σίβα⁵ ».

(1) Οἶδε γὰρ καὶ πολέμιος θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετὴν.

(2) Οἰοῖται εἰλεγε· «Μὴ ἔστωσαν μάταιαι αἱ τοσαῦται θυσίαι τοῦ ἐμοῦ πατρός·» λέγουσι γὰρ, ὡς εἰ ἐμποδιὸν τι γένοιτο τοῦ τέλους πράξεώς τινος θείας, οὐ μόνον μάταιοι εἰσιν οἱ γεγεννημένοι πόνοι, ἀλλὰ καὶ ἔνοχος κρίνεται ὁ μὴ ποιήσας τὸ τέλος.

(3) Τὴν τοῦ ἵππου δηλ· ἀφαίρεσιν, καὶ τὴν μονομαχίαν.

(4) Φοβεῖται, μήπως, ἀναγγείλαντος αὐτοῦ τὴν δεινὴν ταύτην ἀγγελίαν, δρωγισθῆ ὁ πατήρ.

(5) Πρ. γρ. ὧς ὁ τριόφθαλμος Σίβας.

67. Κατανεύσας δ' ὁ Ἴνδρας εἰς τὰ αἰτήματα τοῦ Ῥαγγοῦ, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθεν· ἦλθε δὲ καὶ ὁ Ῥαγγοῦς ἄθυμος εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεύς.
68. Ὁς, μαθὼν πρότερον τὰ γεγονότα παρὰ τοῦ ἀγγελιαφόρου τοῦ Ἴνδρα, ψήξας χειρὶ ἀμβροσίᾳ τὸ πεπληγμένον (τετρωμένον) σῶμα τοῦ υἱοῦ ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ τοῦ Ἴνδρα, ἐχάρη σφόδρα, καὶ ἐπήνεσεν αὐτόν.
69. Οὕτως ὁ Διλήπας, ὁ ἔχων ὑπήκοον λαὸν, καὶ ἀναβῆναι ἐφιέμενος εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐτέλεσεν ἑννεήκοντα ἑννέα μεγάλας θυσίας, ὥσπερ βαθμίδας κλίμακος, ἀγούσης εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ θάνατον.
70. Ἐκκλίνας δὲ ἀπὸ πάσης ἡδονῆς τῶν τοῦ κόσμου, ἔδωκε κατὰ τὸν νόμον τῷ νέῳ υἱῷ τὸν λευκὸν οὐρανίσκον¹, ὃς σύμβολόν ἐστι βασιλικόν· κἄπειτα ἀνεχώρησεν εἰς ἔρημον μετὰ τῆς βασιλίσης, διατρίβων ὑπὸ σκιάς δένδρων. Οὕτω γὰρ ἔπραξαν καὶ ἄλλοι ἀπόγοι τοῦ Ἰζβακοῦ ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

1. Ἀναδεξάμενος ὁ Ῥαγγοῦς τὴν βασιλείαν, τὴν δοθείσαν παρὰ τοῦ πατρὸς, μᾶλλον ἐλαμπρύνετο, καθὼς τὸ πῦρ μᾶλλον λάμπει ἐν νυκτί, ἀναδεχόμενον τὴν λάμψιν, τὴν διδομένην παρὰ τοῦ ἡλίου δύοντος².
2. Τὸ δὲ πῦρ τοῦ φόβου, ὃ εἶχον ἐν καρδίᾳ πρότερον οἱ βασιλεῖς, μᾶλλον ἐξήφθη, ὅτε ἤκουσαν, ὡς ὁ Ῥαγγοῦς ἐβασίλευσε μετὰ τὸν Διλήπαν.

(1) Ἐχειροτόνησε δηλ. αὐτὸν βασιλέα.

(2) Λέγεται ἐν τῇ Βίβλῃ, ὡς ὁ ἥλιος, ὅτε δύει, δίδωσι τῷ πυρὶ τὴν ἑαυτοῦ λαμπρὰν δύναμιν· διὰ τοῦτο τὸ πῦρ ἐν νυκτί μᾶλλον λάμπει.

3. Πάντες δ' οἱ λαοὶ ἔχαιρον, ἀναβλέποντες τὴν ἀνύψωσιν τοῦ νέου βασιλείως, καθὼς χαίρουσιν, ἀναβλέποντες τὴν ἀνυψωθεῖσαν σημαίαν τοῦ Ἰνδρα¹.
4. Ἐν ταύτῃ δ' αὐτὸς ὁ σοβαρῶς βαδίζων, ὡς ἐλέφας², πατήσας, ἀνέβη (ἐκάθισεν) ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρόνου, καὶ καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πάντων τῶν ἐχθρῶν.
5. Ἐκ μὲν τοῦ ἀγλαοῦ ἤθους, οὗ εἶχεν αὐτὸς ὁ παντάναξ, ἐφαίνετο, ὡς αὐτὴ ἡ Λαξμη³ ἀφανῶς παρίσταται, κρατοῦσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ λωτὸν, ὡς οὐρανίσκον.
6. Ἐκ δὲ τῶν κατὰ καιροὺς ἀρμοζόντων καὶ ἀληθευόντων ὕμνων εἰς αὐτὸν τὸν ἀξιούμνητον ἐφαίνετο, ὡς αὐτὴ ἡ Σαρασβατὴ θεραπεύει αὐτὸν, ἐν στόματι οὔσα τῶν ὕμνων λόγων⁴.
7. Ἡ δὲ γῆ μᾶλλον ἠράσθη τούτου τοῦ νέου βασιλείως⁵, ἢ τῶν πρὸ αὐτοῦ τοσοῦτων ἀξιοτίμων καὶ ἐνδόξων βασιλέων, τοῦ τε Μανοῦ, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ λοιπῶν.
8. Κολάζων δὲ μῆτε εὐτόνως μῆτε ἀνειμένως, εἵλκυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν καρδίαν παντὸς τοῦ κόσμου, καθὼς ὁ νότος⁶, πνέων μῆτε θερμῶς μῆτε ψυχρῶς.

(1) Ἐν καιρῷ ἀνομβρίας ἴστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς βασιλικῆς θύρας ὑψηλὴν σημαίαν εἰς ὄνομα τοῦ Ἰνδρα, ἣν καὶ ἐτίμων, καὶ ἐλάτρευον οἱ λαοί, παρακαλοῦντες δοῦναι ὄμβρον συμπιπτόντων γὰρ δεινῶν, ὁ λαὸς ἐνόμιζεν, ὡς ὁ βασιλεὺς ἀνομός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο προσανεκλαίοντο αὐτῷ, αἰτοῦντες ἀπαλλαγὴν.

(2) Σοβαρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς βᾶδισμα ἔχει ὁ ἐλέφας.

(3) Λαξμη, περιφανής, περιβλεπτός. Ἡ Λαξμη γράφεται κρατοῦσα ἐν χειρὶ Λωτὸν, ἣ ἐστὶν ἡ θεὰ τῆς ἀγλαίας, τῆς εὐδοξίας, καὶ τῆς λοιπῆς εὐδαιμονίας.

(4) Ἡ Σαρασβατὴ ἐστὶν ἡ θεὰ τοῦ λόγου.

(5) Παρ' Ἰνδοῖς ἡ γῆ λέγεται συμβολικῶς γυνὴ τοῦ βασιλείως.

(6) Ἐν Ἰνδίᾳ ὁ μὲν Ἀπηλιώτης θερμὸς ἐστὶν, ὁ δὲ Ζέφυρος ψυχρὸς, ὁ δὲ Βορέας, καὶ ὁ Νότος, μέτριοι.

9. Καί τοι δὲ οἱ βουλευταὶ ἐδίδασκαν αὐτὸν τὸν νέον βασιλέα καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, καὶ τὸ ἀληθές καὶ τὸ ἀπατηλὸν, ἔπραττεν ὅμως τὸ δίκαιον, ἢ τὸ ἀληθές, καὶ οὐχὶ τὸ ἄδικον, ἢ τὸ ἀπατηλόν¹.
10. Οἱ δ' ἄνθρωποι ἐπελάθοντο τῆς πρὸς τὸν Διλήπαν ἀγάπης, βλέποντες τὰς πολλὰς ἀρετὰς τοῦ Ῥαγγοῦ, καθὼς ἐπιλανθάνονται τῆς πρὸς τὸ ἄνθος τῆς Ἄμρας ἀγάπης, βλέποντες τὸν καρπὸν².
11. Βασιλεύσαντος τούτου τοῦ νέου βασιλέως, πάντα τὰ ὄντα, νέα πως ἐγένετο· οὐμὴν ἀλλὰ καὶ αἱ ποιότητες αὐταὶ τῶν στοιχείων ἀγλαώτεραι καὶ ἠδύτεραι ἐγένοντο.
12. Καθὼς ἡ μὲν σελήνη φερωνύμως³ λέγεται Σάνδρα, διότι χαροποιεῖ καὶ ἠδύνει, ὁ δὲ ἥλιος Ταπάνας, διότι καίει καὶ θερμαίνει, οὕτω καὶ οὗτος φερωνύμως ἐλέγετο Ῥαζᾶς, διότι ἐγάνου καὶ εὐφραине πάντας.
13. Τὰ μὲν ὄμματα αὐτοῦ τοῦ Ῥαγγοῦ μεγάλα ἦν, καὶ ἐκτεταμένα μέχρι τῶν ὠτων⁴. θεώρει δὲ ἐπὶ λεπτοῦ καὶ διέκρινε πάντα τῷ τοῦ νοὸς ὄμματι⁵.
14. Ἦκε δ' ἡ ὥρα Σαράτα⁶, ἡ βρίθουσα τοῖς λωτοῖς, ὡς

(1) Ἦν δηλ: εἰλικρινής, ἀνυπόκριτος, καὶ ἀπλαστος.

(2) Ἄμρα, κοινῶς ἄμβρα, ὄνομα δένδρου καὶ ὀπώρας ἐν Ἰνδία· αὕτη δ' ἡ ὀπώρα ἠδυτέρα ἐστὶ καὶ ἀβλαβεστέρα πασῶν τῶν λοιπῶν.

(3) Ὁ ποιητὴς παίζει εἰς τὴν σημασίαν καὶ ἐτυμολογίαν τῶν λέξεων. Ἰνδιστὶ δ βασιλεὺς λέγεται Ῥαζῆς, ὃ ἴστι λαμπρὸς καὶ ἀγλαὸς κκτὰ τὴν σημασίαν καὶ ἐτυμολογίαν.

(4) Ἰπερβολῇ χρῆται ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς· τὰ γὰρ μακροειδῆ ἢ ἀμυγδαλοειδῆ ὄμματα ἐπαινοῦνται παρ' Ἰνδοῖς.

(5) Ἦν δηλ: καὶ εὐειδής καὶ διακριτικός.

(6) Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ὁ λωτὸς ἀνθεῖ. Ἰστέον, ὡς οἱ Ἰνδοὶ διαιροῦσι τὸ ἔτος εἰς ἕξ ὥρας, ἐκάστης ὥρας ἐχούσης δύο μῆνας· εἰσὶ δ' αὗται·

Σ κ ρ ά τ α, ἢ Σαρᾶδα, Σεπτέμβ. καὶ Ὀκτώβ. Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τὸ μὲν

δευτέρα βασιλική δόξα, πρὸς αὐτὸν τὸν Ῥαγγού, διάγοντα ἡσύχως ἐκ τῆς καλῆς διοικήσεως, (τὸν καλῶς διοικοῦντα τὴν βασιλείαν).

15. Ἐν ταύτῳ δὲ ἡ δυσανάσχετος θερμὴ δύναμις τοῦ Ῥαγγού καὶ τοῦ ἡλίου ἐξετάθη εἰς πᾶν μέρος τῆς γῆς, εὐρουσα δίοδον ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ὑδροφόρων νεφῶν ¹.
16. Ὁ μὲν Ἴνδρας ² ἀφῆκε τὸ τῆς βροχῆς τόξον ³, ὁ δὲ Ῥαγγούς ἔλαβε τὸ τῆς νίκης· ἀμφοτέροι γὰρ οὗτοι ἔφερον τόξον κατὰ διαδοχὴν ἐν καιρῷ προσήκοντι εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων.
17. Ἡ ὥρα Σαρατα ⁴, βρίθουσα Λωτῷ καὶ Κάσσα ⁵, ἐμιμεῖτο

καῦμά ἐστι πλεῖον, τὸ δὲ ψύχος ἤττον· καὶ σπείρουσι σίτον, κριθὴν, καὶ ἐρέβινθον κατὰ τὸν Ὀκτώβ.

Χεῖμα, Νοέμβ. καὶ Δεκέμβ. Ἔστι δ' ὁ χειμῶν.

Σισσίρα, Ἰαννουάρ. καὶ Φεβρ. Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τὸ μὲν ψύχος ἐστὶ πλεῖον, τὸ δὲ καῦμα ἤττον.

Βασάντα, (ἔαρ) Μάρτ. καὶ Ἀπρίλ. Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ τὸ μὲν καῦμά ἐστι πλεῖον, τὸ δὲ ψύχος ἤττον, καὶ τότε θερίζουσι, καὶ ἀλοῶσι.

Γρίσμα (καῦμα) Μάιος καὶ Ἰούνιος.

Βαρσά (βροχῆ) Ἰούλ. καὶ Αὐγουστος. Καίτοι δὲ οἱ ὄμβροι ἄρχονται κατὰ τὸν Ἰούνιον, καὶ παύονται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἰούνιον καὶ Σεπτ. σπάνιοί εἰσι καὶ μερικοί, κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον συνεχεῖς καὶ καθολικοί. Διαιροῦσι δὲ τὸ ἔτος καὶ εἰς τρεῖς γενικὰς ὥρας, ἐκάστης ὥρας ἐχούσης τέσσαρας μῆνας. Ὁ μὲν Ὀκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος, καὶ Ἰαννουάριος, ἡ ὥρα ἐστὶ τοῦ ψύχους· ὁ δὲ Φεβρ., Μάρτ., Ἀπρίλ., καὶ Μάιος, ἡ ὥρα τοῦ καύματος· ὁ δὲ Ἰούν., Ἰούλ., Αὐγ., καὶ Σεπτέμβριος, ἡ ὥρα τῶν ὄμβρων.

(1) Μετὰ τὰ νέφη καὶ τοὺς ὄμβρους καὶ ὁ ἥλιος ἐξεφάνη, καὶ ὁ Ῥαγγούς ἐξεστράτευσεν· εἰ γὰρ βασιλεῖς τῆς Ἰνδίας κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἐκστρατεύουσι μέχρι τοῦ Μαρτίου.

(2) Ὁ μὲν Ἴνδρας δηλ. ἔβρεχεν ἐν καιρῷ τῶν ὄμβρων εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Ῥαγγούς μετὰ τοὺς ὄμβρους ἐξεστράτευσεν εἰς φθορὰν τῶν κακῶν·

(3) Τὸ τῆς βροχῆς τόξον ἡ Ἴρις ἐστίν, ἡ οὐ φαίνεται ἀνεφίας καὶ ἀνομβρίας οὐσης.

(4) Λέγεται καὶ Σάρα, καινῶς Σαραρή.

(5) Κάσσα, χόρτος καλαμοειδής, δι' οὗ στεγάζουσι τὰς πτωχικὰς οἰκίας ἢ

τὸν Ῥαγγοῦν, τὸν ἔχοντα οὐρανίσκον, καὶ ριπίδα· ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὐκ εἶχε τὴν ἀγλαάν ἐκείνου.

18. Πάντων δὲ τῶν βλεπόντων ἡ διακαὴς ἀγάπη ἐξ ἴσου παρετείνετο καὶ πρὸς τὸν χαροπὸν Ῥαγγοῦν, καὶ πρὸς τὴν ἀγλαόμορφον Σελήνην¹.
19. Ἡ λευκότης, ἡ οὔσα ἐν ταῖς ἴλαις τῶν χηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἄστρασι, καὶ ἐν τοῖς ὕδασι² μετὰ λευκῶν λωτῶν, ἐφαίνετο, ὅτι ἦν ἡ διεσπαρμένη εὐφημία³ τοῦ Ῥαγγοῦ.
20. Αἱ δὲ γυναῖκες, αἱ φυλάττουσαι τὴν ἐσπαρμένην ὄρυζαν, καθήμεναι ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν σακχαροκαλάμων⁴, ἤδον τὴν φήμην τῶν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἀρετῶν τοῦ Ῥαγγοῦ.
21. Τὰ μὲν ὕδατα τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν διειδῆ ἐγίνοντο ἐκ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ λαμπροῦ ἀστέρος Ἀγαστέα⁵. ἡ δὲ καρδία τῶν ἐχθρῶν, φοβουμένη τὴν ἤτταν, ἐθολοῦτο καὶ ἐταράττετο ἐκ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ῥαγγοῦ.
22. Οἱ δ' ἰσχυροὶ καὶ εὐτραφεῖς ταῦροι, ἀνορύττοντες ὡς ἐν

καλύδας ἐν Ἰνδία· ἄθος δ' ἔχει λευκὴν καὶ μακρὴν ὑπὲρ μίαν σπιθαμὴν. Καὶ ἡ Κάσσα καὶ ὁ Λωτός ἀνθεῖ κατά τὸν Σεπτ. καὶ Ὀκτώβριον. Καὶ ὁ μὲν λωτός ἐστίν, ὡς ὁ λευκὸς οὐρανίσκος τοῦ βασιλέως, ἡ δὲ λευκὴ Κάσσα, ὡς ἡ Σαμαρῆ, ἡ ἐστὶ λευκὴ οὐρὰ βοῦς ἀγρίου ἐν Σκυθία· ἐστὶ δὲ δασύθριξ, καὶ μακρόθριξ· διὰ τοιαύτης γὰρ βοείας οὐρᾶς ριπίζουσιν ἑκατέρωθεν τὸν βασιλεῖα. Οὐμὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ριπίζουσιν ἑκατέρωθεν διὰ τοιούτων ριπιδίων.

(1) Ἐν ὥρᾳ Σαρᾶτα μετὰ τοὺς ὄμβρους μᾶλλον καθαρὰ καὶ λαμπρὰ ἡ σελήνη ἐστίν, ἢ ἐν ἄλλαις ὥραις.

(2) Ἐν ὥρᾳ Σαρᾶτα, μὴ ὄντων ὄμβρων, τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν οὐκ ἐστὶ θολὰ, ἀλλὰ διειδῆ.

(3) Ἡ μὲν εὐφημία εἰκονίζεται λευκὴ παρ' Ἰνδοῖς, ἡ δὲ δυσφημία μέλαινα.

(4) Ἐν ὥρᾳ Σαρᾶτα γίνεται ὄριμος καὶ ὁ σακχαροκάλαμος, καὶ ἡ ὄρυζα.

(5) Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἀνατέλλων, φαίνεται ὁ Ἀγαστέας, ὅς ἐστιν ὁ Κάνωπος, περὶ τὸ νότιον μέρος· τοὺς δὲ τέσσαρας μῆνας τῶν ὄμβρων ἀφανὴς ἐστὶ, δύο, ἄλλοι δύο.

παιδιᾶ τοῖς κέρασι τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, ἐμιμοῦντο τὰ κατορθώματα τοῦ Ράγγοῦ ¹.

23. Οἱ Ἐλέφαντες τοῦ Ράγγοῦ, ὡσπερ φθονοῦντες, καὶ ἐρίζοντες ἐπὶ τῇ ὁσμῇ τῶν ἀνθέων τῶν Σαπταπαρνῶν ² δένδρων, ἔρρουν χυμὸν δι' ἑπτὰ ὀχετῶν.

24. Ἡ ὥρα Σαράτα, ἡ ἀποτελοῦσα τοὺς μὲν ποταμοὺς οὐλοῦδρους, τὰς δ' ὁδοὺς ἄνευ τέλματος καὶ ἰλύος, παρεθάρρυνε καὶ παρώτρυνε τὸν Ράγγοῦν καὶ μὴ θέλοντα εἰς ἕξοδον καὶ ἐκστρατεῖαν.

25. Ἐν δὲ τῇ τελετῇ τῆς πρὸς τοὺς ἵππους καὶ ἐλέφαντας ³ τιμῆς καὶ λατρείας, τὸ πῦρ τῆς θυσίας ἐδίδου αὐτῷ τὴν νίκην διὰ τῆς εἰς τὰ δεξιὰ στρεφούσης φλογός, ὡς διὰ χειρός.

26. Στρατὸν δ' ἰκανὸν ἀφείς εἰς φυλακὴν τῆς μητροπόλεως καὶ τῆς λοιπῆς χώρας, μηδένα ἔχων ἐχθρὸν ὀπισθεν, ἐξῆλθεν εἰς νίκην παγκόσμιον, λαβὼν δύναμιν, συνιστάμενην ἐκ σωμάτων ἕξ ⁴.

(1) Καθὼς δηλ.: ὁ Ράγγοῦς, ἐκστρατεύων μετὰ τοὺς ὄμβρους, ἀνέσκαπτε τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, οὕτω καὶ οἱ ταῦροι ἀνώρυττον τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, μειουμένων τῶν ὑδάτων μετὰ τοὺς ὄμβρους.

(2) Σαπταπαρνᾶ, εἶδος δένδρου· μεθερμηνεύεται δὲ ἑπτάφυλλον, ἐπειδὴ ἑπτὰ φύλλα ἔχει ἕκαστος κλαδίσκος. Τούτου τοῦ ἄνθους ἡ ὁσμὴ ὁμοία πως ἐστὶ τῇ τοῦ ἐκχεομένου χυμοῦ ἐκ τῶν κροτάφων, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐκ τῶν μυκτήρων, καὶ ἐκ τοῦ αὐλοῦ τοῦ ἐλέφαντος, ὅτε μαίνεται, οἰστρηθείς. Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ καὶ τὸ δένδρον αὐτὸ ἀνθεῖ, καὶ ὁ ἐλέφας μαίνεται οἰστρωθῆλυμανίας.

(3) Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται εἰς ἐκστρατεῖαν, ἰστᾶσι τοὺς ἐλέφαντας καὶ ἵππους πρὸ τῆς βασιλικῆς θύρας· ὁ δὲ βασιλεὺς χρεῖε τὰ μέτωπα αὐτῶν σανδάνῳ καὶ κρόκῳ, καὶ τῇ ἐκ βουτύρου ἑπταφώτῳ λυχνίᾳ φωταγωγῆ καὶ θυμιᾶ αὐτοὺς καὶ γλυκάσματα αὐτοῖς διδῶσιν εἰς βρῶσιν· ἡ αὐτὴ δὲ τελετὴ γίνεται καὶ εἰς πᾶν εἶδος ὄπλου. Καὶ σπονδὰς δὲ ποιοῦσι τῷ πυρὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἴνδρα καὶ τοῦ Σκάνδα, ἐπικαλούμενοι αὐτοὺς εἰς βοήθειαν.

(4) Πρῶτων σώμα ἦν τῶν μὴ λαμβανόντων μισθόν, ἀλλ' ἐχόντων γῆν ἀτελῆ

27. Αἱ δὲ μεγάλαι τῆ ἡλικία γυναῖκες τῆς πόλεως ἔρριπτον ἐπ' αὐτὸν ὄρυζαν πεφρυγμένην¹, καθὼς τὰ μεγάλα κύματα τῆς γαλακτικῆς θαλάσσης, προσρηγνύμενα τῷ ὄρει Μανδάρᾳ², ἔρριπτον σταγόνας ἐπὶ τὸν Βισνοῦν.
28. Ἐπορεύετο δὲ πρῶτον κατὰ τὸ ἐῶν μέρος αὐτὸς ὁ ὅμοιος τῷ Ἴνδρα, ἐπαπειλῶν καὶ ἐπιπλήττων τοὺς ἐχθροὺς, ὡς διὰ δακτύλου, διὰ τῆς σαλευομένης ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σημαίας.
29. Πορευόμενος δὲ, ἐποίει τὸν μὲν οὐρανὸν ὡς γῆν διὰ τῆς

λῆ, δεύτερον τῶν μισθοφόρων· τρίτον τῶν συμμάχων· τέταρτον τῶν τεχνιτῶν, ἐμπόρων, καὶ σκευοφόρων· πέμπτον τῶν προσφύγων, οἳ ἦσαν ἐχθροὶ ἐκείνου, καθ' οὗ ἐστρατεύετο· ἕκτον δὲ σῶμα τῶν διαγόντων ἐν ὕλαις καὶ ὄρεσιν, οἳ ἦσαν, ὡς ὀδηγοί.

(1) Ἡ ὄρυζα μετὰ τοῦ φλοιοῦ ὅτε φρύγεται, λίαν λευκὴ καὶ ἀνθοειδὴς γίνεται· τοιαύτην ἀνθοειδῆ ὄρυζαν, ὡς ἀνθοβολίαν, ῥίπτουσιν ἐπὶ τοῦ βασιλέως αἱ γηραλέαι γυναῖκες καὶ αἱ παρθένοι· ἔστι δ' αἴσιον τοῦτο.

(2) Οἱ θεοὶ πάντες, καὶ οἱ δαίμονες, συνελθόντες, ἔθεντο ἐν τῇ γαλακτικῇ θαλάσῃ, ὡς δῖνον, ὅρος μέγα, ᾧ ὄνομα Μανδάρᾳ· καὶ περιθέντες, ὡς ἰμάντα τὸν Βασουκῆν, τὸν βασιλέα τῶν ὄφρων, ἐδίνων· ἐκ δὲ τῆς δινήσεως ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς γαλακτικῆς θαλάσσης δεκατέσσαρα ῥάτινα, τουτέστι κειμήλια, ἃ εἰσι ταῦτα· ἡ Λαξμή, (ἡ θεὰ τῆς εὐδαιμονίας, καὶ πάσης χάριτος, ἣ ἐγένετο παράκοιτις τοῦ Βισνοῦ) ὁ Καουσούβλας, (θεῖος ἀδάμας, ὃν ἔλαβεν ὁ Βισνοῦς) ὁ Παριζάτας, (τὸ ἀνθοφόρον καὶ πλάμορον δένδρον, ὃ ἐτέθη ἐν οὐρανῷ παρὰ τοῖς θεοῖς) ἡ Σουρά, (ὁ αἶνος, ὃν ἔπιον οἱ δαίμονες) ὁ Δανθανταρῆς, (ὁ παρ' Ἰνδοῖς Ἀσκληπίς) ἡ Σελήνη, ἡ Καμαδουγαῖ, (ἡ πάνδωρος δάμαλις, ἣν ἔλαβον οἱ θεοί) ὁ Ἀτραβάτας, (λευκὸς ἐλέφας, ὃν ἔλαβεν ὁ Ἴνδρας) ἡ Φαμβά, (θεία νύμφη, Νηρηΐς, ἡ πρώτη καὶ κορωνίς ἐστὶ πασῶν τῶν λοιπῶν) ὁ Οὐτσαϊσράβας, (θεῖος ἵππος, ὃν ἔλαβεν ὁ Ἴνδρας) τὸ φάρμακον, (ὃ κατέπιεν ὁ Σίβας, ἐπειδὴ ἐκινδύνευε τὸ πᾶν κατακαῆναι ὑπ' αὐτοῦ) ἡ Σάργκα, (τόξον ἐκ κέρατος, ὃ ἔλαβεν ὁ Βισνοῦς) ὁ Σάνκας, (νικητικὸς κόγχος, ὃν ἔλαβεν ὁ Βισνοῦς) καὶ ἡ Ἀμβροσία, ἣν ἔλαβον οἱ θεοί· ἔστι δὲ τὸ θεῖον νέκταρ, ὃ καὶ μάκαρες ποθέουσιν. Ἰξέον, ὡς πρὸς τῇ ἀλμυρᾷ θαλάσῃ καὶ ἄλλαις ἐξ μυθευόμεναι εἰσι θάλασσαι, ἡ μὲν ἐκ γλυκέος καὶ ποτίμου ὕδατος, ἡ δὲ ἐκ γάλακτος, ἡ δὲ ἐξ ὀξυγάλακτος, ἡ δὲ ἐκ βουτύρου, ἡ δὲ ἐκ χυμοῦ σακχαροκαλάμου, ἡ δὲ ἐξ οἴνου.

ἀνισταμένης κόνις ἐκ τῶν ἀρμάτων καὶ ἵππων· τὴν δὲ γῆν ὡς οὐρανὸν διὰ τῶν ἐλεφάντων, τῶν ὄντων ὁμοίων τοῖς νέφεσιν ¹.

30. Ἐπήρχετο δ' ἐκείνη ἡ στρατιὰ ὡσπερ διὰ τεσσάρων ἀλλεπαλλήλων ἐφόδων· καὶ πρώτη μὲν ἔφοδος ἦν, ἡ λεγομένη φήμη τῆς δυνάμεως· δευτέρα δὲ ἡ ἀναφαινομένη κόνις· τρίτη δὲ ἐξακουμένη σύμμικτος βοή· τετάρτη δ' ἔφοδος, αὐτὴ ἡ στρατιὰ.

31. Καὶ τὴν μὲν ἄνυδρον γῆν εὐύδρον ἀπέδειξεν ² ὁ Ράγγους τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει, τοὺς δὲ βαθεῖς καὶ ἀδιαβάτους ποταμούς, εὐδιαβάτους, τοὺς δὲ δασεῖς τόπους, φιλοῦς.

32. Ἐλαύνων δὲ τὸν μέγαν στρατὸν εἰς τὸν ἑῶν ὠκεανὸν, ἐγένετο ἄλλος Βαγηράτας, ὃς ἤγαγε τὸν Γάγγην ³ μέ-

(1) Ὅμοιοι ἦσαν καὶ κατὰ τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὸ σῶμα, δηλ: μελανόχρους καὶ μεγαλόσωμοι, καὶ βροντόφωνοι.

(2) Ὦρυξε δηλ: φρέατα.

(3) Ὁ Ἄνσσομάν, υἱὸς τοῦ Ἀσαμανζᾶ, υἱοῦ τοῦ βασιλέως Σαγάρα ἐξ ἄλλης γυναικὸς, ἐστάθη εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἐξηκοντακισχιλίων υἱῶν τοῦ Σαγάρα, οὓς ἔσχεν ἐκ μιᾶς γυναικὸς. Εὐρὼν δὲ τὸν ἵππον, ὃν ἤρπασεν ὁ Ἴνδρας, παρὰ τῷ Καπίλα, καὶ μαθὼν τὴν ἀποτέφρωσιν τῶν 60000 υἱῶν τοῦ Σαγάρα, κίετευσε τὸν ὄσιον Καπίλαν εἰς ἐξίλεωσιν, καὶ ἄφεισιν τοῦ ἀμπλακῆματος αὐτῶν. Ὁ δὲ Καπίλας, ἐλεήσας, εἶπεν αὐτῷ ἀγαγεῖν τὴν Γαγγάν, τὸν θεῖον ποταμὸν, τὸν ποτιζόμενον τὸν οὐρανόν· ὅταν γὰρ, ἔφη, τὰ ὕδατα ἐκείνου τοῦ οὐρανοῦ ποταμοῦ ἀποπλύνωσι τὴν τέφραν τῶν υἱῶν τοῦ Σαγάρα, τὸ ἐγκλημα αὐτῶν ἀφεθήσεται. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἄνσσομάν εἰς τὸν Ἰμαδὸν, ἀσκήσει ἐχρῆτο, καὶ ἐδέετο, ἔνθα καὶ ἀπέθανε, μὴ τυχὼν τοῦ τέλους. Τούτου ὁ υἱὸς Δηλίπας τῇ αὐτῇ ἀσκήσει καὶ δεήσει ἐχρῆτο, ἀλλ' ἀπέθανε καὶ αὐτὸς, μὴ τυχὼν τοῦ σκοποῦ. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Δηλίπα ὁ Βαγηράτας, κικετεύων ἐκ καρδίας, καὶ ὑμῶν τὴν Γαγγάν ἐν Ἰμαῶ τῷ ὄρει, ἔτυχε τοῦ αἰτήματος· ἡ γὰρ Γαγγά, παραστᾶσα αὐτῷ, ἔφη, ὡς οὐδὲν ἄλλο στερεόν ἐσιν εἰς τὸ δέξασθαι τὸ ρεῖθρον αὐτῆς, καταπίπτειν ἐξ οὐρανοῦ, ἀλλ' ἢ ἡ κορυφὴ τοῦ Σίβα. Ἐλθὼν δ' ὁ Βαγηράτας, καὶ κικετεύσας τὸν Σίβαν, ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου. Οὕτως ἡ Γαγγά κατέρρευσε ἐκ μὲν τῶν ἀψίδων τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα, ἐκ δὲ τῶν πλοκάμων τοῦ Σίβα ἐπὶ τοῦ Ἰμαοῦ, ἐκ δὲ τοῦ Ἰμαοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Ἰνδίας· ἐκεῖθεν δ' ἤχθη ὑπὸ τοῦ Βαγηράτα μέχρι τοῦ

- χρη τοῦ ὠκεανοῦ, τὸν ῥέοντα ἐκ τῶν πλοκάμων τοῦ Σίβα.
33. Καθὼς δ' ὁ ἐλέφας ἄλλων μὲν δένδρων τοὺς καρποὺς ἀφαρπάζει, ἄλλα δ' ἐκριζοῖ, ἄλλα δὲ διαῤῥηγνύει, καὶ καὶ οὕτω δίοδον ποιεῖ ἐν ὕλῃ δασείᾳ, οὕτω καὶ ὁ Ῥαγγοῦς, ἄλλους μὲν ἐχθροὺς ἐστέρησε τῆς ἀρχῆς, ἄλλους δ' ἐξωλόθρευσε, καὶ ἄλλους κατεδάμασε, καὶ ἐποίησε τὴν ὁδὸν ἀνύποπτον.
34. Καθυποτάξας δὲ πᾶσαν χώραν τῆς ἐώας γῆς αὐτὸς ὁ νικητῆς, ἐπέστη ἐπὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ ὠκεανοῦ, τὴν βαθύσκιον, καὶ πλήρη πολλῶν Ταλῶν¹.
35. Οἱ δὲ περὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ ὠκεανοῦ βασιλεῖς, ἔχοντες φύσιν εὐπειθῆ, διεφύλαξαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς σφοδρᾶς ἀμπώτιος τοῦ ὠκεανοῦ.
36. Κατατροπώσας δὲ τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει τοὺς ἐν Βαγκάλα βασιλεῖς, τοὺς ἔχοντας δύναμιν ναυτικὴν, ἔστησε τροπαιὰ ἐν πολλαῖς νήσοις, ταῖς ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Γάγγου.
37. Πρσσκυνήσαντες δὲ τὸν Ῥαγγοῦν αὐτοὶ οἱ κατατροπωθέντες βασιλεῖς, πάλιν ἀποκατεστάθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν,

---

ὠκεανοῦ, ἐνθα καὶ ἀπέπλυσε τὴν τέφραν τῶν προπατόρων αὐτοῦ, τῶν υἱῶν τοῦ Σαγάρα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βαγηράτας ἤγαγε τὴν Γαγγάν, διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Βαγηρατῆ, τουτέστι, θυγάτηρ τοῦ Βαγηράτα· ὀνομάζεται δὲ καὶ Ζαχναβῆ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ὅτε ἔρρει εἰς τὴν γῆν τῆς Ἰνδίας, ὁ Ζαχνοῦς, ὃς ἦν βασιλεὺς μεγαλοουργὸς καὶ θαυματουργὸς, θυσίαν ἐτέλει· καταρρέουσα δ' ἡ Γαγγά, κατέκλυσε πάντα τὰ τῆς θυσίας· ὁ δὲ Ζαχνοῦς ἀγανακτήσας, κατέπιεν αὐτήν. Παρακαλέσας δ' ὁ Βαγηράτας, καὶ εἰπὼν τὴν αἰτίαν, ἐξιλίεωσεν αὐτὸν, ὃς καὶ ἐξῆρθευσε τὴν Γαγγάν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ μηροῦ, ἢ ἐκ τοῦ ὠτός κατά τινας, δι' ἣν αἰτίαν λέγεται καὶ Ζαχναβῆ, ὅ ἐστι, θυγάτηρ τοῦ Ζαχνοῦ.

(1) Ταλί ἐστὶ δένδρον ὑψηλόν, ὡς φοῖνιξ· ὁ χυμὸς αὐτῆς ἐστὶ γλυκὺς, καὶ μέθην προξενεῖ.

- καὶ φόρον ἔδωκαν, καθὼς ἡ καλάμη τῆς ὀρύζης, ἐκριζωθείσα, πάλιν φυτεύεται, καὶ δίδωσι καρπὸν ¹.
38. Διαπεράσας δὲ μετὰ τοῦ στρατοῦ τὸν ποταμὸν Καπίσσαν, ὡς διὰ γεφυρῶν, δι' ἐλεφάντων προσδεδεμένων, ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐτκάλας, (Ὀρίσσας) ἤλθεν ἐπὶ τὴν χώραν Καλίγκαν.
39. Ἰδρυσε δὲ τὴν ἑαυτοῦ ὀξεῖαν δύναμιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Μαχένδρα, καθὼς ὁ ἐλεφαντπλάτης ἐμπήγνυσι τὸ ἐλεφαντόκεντρον τῇ κορυφῇ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπειθοῦς ἐλέφαντος.
40. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς χώρας Καλίγκας ἀντέστη αὐτῷ μετ' ὀπλιτῶν καὶ ἐλεφάντων πολλῶν, καθὼς ὁ Ἰμαὸς ἀντέστη², βάλων λίθους βροχηδὸν ἐπὶ τὸν Ἰνδραν, τὸν θέλοντα κόψαι τὰ πτερά.
41. Ἀναδεξάμενος δ' ὁ Ράγγοῦς τὰ βραχιδὸν πίπτοντα βέλη τῶν ἐχθρῶν, ἀνεδέξατο τὴν δόξαν τῆς νίκης, καθὼς λουσάμενος, καὶ χρισθεὶς, ἀνεδέξατο τὴν δόξαν τῆς βασιλείας.
42. Πιόντες οἱ στρατιῶται τοῦ Ράγγοῦ τὴν εὐφημίαν τοῦ ἐχθροῦ ἐν πολέμῳ, ἔπινον ἐν συμποσίοις καὶ οἶνον Ναρικελῆς³ ποτηρίοις ἐκ φύλλων Ταμβούλας⁴.
43. Ὁ δὲ νικητὴς καὶ δίκαιος Ράγγοῦς τὴν δόξαν μόνην

(1) Ἡ σπαρθεῖσα ὄρυζα, γενομένη σπιθαμιαία, ἐκριζοῦται, καὶ μεταφυτεύεται.

(2) Μυθολογοῦσιν, ὡς πρότερον τὰ ὄρη πτερωτὰ ἦν, καὶ ἔπταντο· καὶ ὅπου καθίπταντο, διέφθειρον τὴν χώραν ἐκείνην, εἴτε ἐσπαρμένη ἦν, εἴτε οἰκουμένη· ὁ δ' Ἰνδρας διέκοψε τὰ πτερὰ αὐτῶν τῷ κεραυνῷ, ὅς ἐστι τὸ ὄπλον αὐτοῦ.

(3) Ναρικελή, κοινῶς Ναργέλη, δένδρον ὑψηλόν, ὡς φοῖνιξ· οὗ ἐκ τοῦ χυμοῦ οἶνον ποιοῦσιν οἱ Ἰνδοί.

(4) Ἡ Ταμβούλα φυτὸν ἐστίν, ὡς κισσός· ἐκ δὲ τῶν φύλλων αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ ἐποίησαν ποτήρια.

- ἔλαβεν, ἀλλ' οὐ τὴν γῆν τοῦ βασιλέως τῆς Μαχένδρας ¹.
 λαβὼν γὰρ αὐτὸν αἰχμάλωτον, ἐλεύθερον ἐποίησεν.
44. Ἐκ δὲ τῆς παραλίου γῆς ἐκείνης, ἔνθα πεφύκασι δένδρα
 κάρπιμα, Πούγα ², ἀναζεύξας αὐτὸς, ὁ ἔχων αὐτόκλη-
 τον τὴν νίκην, παρεγένετο εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔνθα
 λάμπει ὁ Ἄγαστέας ³.
45. Ἐν δὲ τῇ Καβερῇ, λουσαμένων τῶν ἐν τῇ στρατιᾷ, καὶ
 τῶν ἐλεφάντων, ὧν ὁ εὐώδης χυμὸς ⁴ συνεμίγη τοῖς
 ὕδασιν, ὁ Ῥαγγοῦς ὑποπτὸν πῶς ἐποίησε τὴν Καβερῆν
 τῷ Ὠκεανῷ, ὅτι ἄλλω ἀνδρὶ συνεμίγη ⁵.
46. Στήσαντος δὲ τὴν πορείαν αὐτοῦ τοῦ νικητοῦ, ἡ στρα-
 τία κατέλυσε παρὰ τῇ ὑπῳρείᾳ τοῦ ὄρους Μαλαία, ἔνθα
 ὄρνεις νέμονται κατὰ τὴν ὕλην τῶν φυτῶν τοῦ πεπέρεως ⁶.

(1) Ἡ Καθίγκα χώρα λέγεται καὶ Μαχένδρα ἐκ τοῦ ὄρους Μαχένδρα.

(2) Πούγα, κοινῶς Σουπαρῆ, δένδρον ὑψηλὸν, ὡς φοῖνιξ, οὗ ὁ καρπὸς ἐστὶν
 ὡς βάλανος. Τοῦτον τὸν καρπὸν μετὰ τῶν φύλλων τῆς Ταμβούλας μασσῶνται
 καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας, καθὼς τὴν μαστίχην αἱ γυναῖκες τῆς Ἑλ-
 λάδος.

(3) Εἰς τὸ νότιον δηλ.—Ὁ Ἄγαστέας, εἰπὼν τῇ ὄρει Βινδοῦ μένειν ὑποκλινές,
 ἕως ἂν ὑποστρέψῃ, ἀπῆλθε κατὰ τὸ νότιον μέρος, ἔνθα καὶ μένει μέχρι τῆς σή-
 μερον, ἀστερωθείς.

(4) Ἡ ὁσμὴ τοῦ χυμοῦ τοῦ μαινομένου ἐλεφάντος βαρεῖά ἐστὶ καὶ ἀηδής·
 εὐώδης δὲ λέγεται κατ' εὐφημολογίαν.

(5) Ἰστέον, ὡς ἅπαντες οἱ ποταμοὶ θηλυκοῦ γένους εἰσὶ παρ' Ἰνδοῖς, καὶ ἐπει-
 δὴ εἰσβάλλουσιν εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ συμμίσγυνται αὐτῷ, διὰ τοῦτο λέγονται
 γαμεταὶ αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ ποιητής, προσπαίζων, πλάττει, ὅτι ἡ Καβερῆ ὑπο-
 πτος ἐγένετο τῷ Ὠκεανῷ, ὅτι ἄλλω ἀνδρὶ συνεμίγη· αἰτία δ' ἦν τῆς ὑποψίας,
 ἢ προσαφθεῖσα τοῖς ὕδασιν εὐωδία τοῦ χυμοῦ τῶν ἐλεφάντων. Οἰονεῖ ἔλεγεν·
 ἐλθόντος τοῦ Ῥαγγοῦ εἰς τὴν Καβερῆν, τὸν ποταμὸν, ἅπαντες οἱ ἐν τῇ στρατιᾷ
 ἐλούσαντο, καὶ ἐπιον ὕδωρ, καὶ ἀνάψυξιν ἔλαβον.

(6) Ἐν τούτῳ καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς δεικνύει, ὅτι ἐκεῖ γίνεται καὶ πέπερις, καὶ καρ-
 δάμωμον, καὶ σάνθανον· ἐκεῖ γίνεται καὶ τὸ κινάμωμον· τὸ δ' ἐξαίρετον ἐν τῇ
 Ταπρεθάνῃ νήσῳ.

47. Ἡ δὲ κόνις τοῦ καρδαμώμου, τοῦ συντριβομένου τοῖς ποσὶ τῶν ἵππων, ἐξανισταμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, προσεκολλᾶτο τοῖς τῶν ἐλεφάντων κροτάφοις, ἔνθεν ἔρρεε χυμὸς, εὐωδίαν ἔχων ὁμοίαν τῷ καρδαμῶμῳ.
48. Καί τοι δὲ τὰ ἐν τοῖς ποσὶ σχοινία οἱ ἐλέφαντες διέλυσον καὶ διερρήγγον, τὰ ἐκ τῶν λαιμῶν ὅμως ἀδιάλυτα ἦν, δεδεμένα ἐν τοῖς χαράγμασι δένδρων σανδάνων, τοῖς γεγενημένοις ὑπὸ τῶν περιπλεκομένων ὄψεων¹.
49. Ἐν τῷ μεσημβρινῷ μέρει, ἐν ᾧ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἀμβλύνεται², ὀξυτέρα ἐγένετο ἡ θερμὴ δύναμις τοῦ Ῥαγγοῦ· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐκεῖ βασιλεῖς οὐκ ἠνέσχοντο αὐτοῦ.
50. Ἐδωκαν δ' αὐτῷ, προσκυνήσαντες, πλῆθος λαμπρῶν μαργαριτῶν τοῦ ὠκεανοῦ, εἰς ὃν εἰσβάλλει ἡ Ταμραπαρνή³, ὡσπερὶ ἔδωκαν τὸ ἐαυτῶν λαμπρὸν κλέος⁴.
51. Ἐντροφήσας δὲ ὅσον ἤθελεν αὐτὸς ὁ ἀκαταμάχητος, τοῖς ὄρεσι, τῷ Μαλαίᾳ, καὶ Δαρδούρᾳ, οἳ εἰσιν, ὡς δύο μαστοὶ⁵ τῆς μεσημβρινῆς γῆς, καὶ κατὰ σκιοι Σανδά-

(1) Ἐκ τούτου δεικνύεται, ὅτι τὰ σάνδανα μεγάλα εἰσὶ δένδρα, καὶ ὄφειε ἔχουσιν ἐμφωλεύοντα. Τοῦ σανδάνου τὸ ξύλον εὐωδὸν ἐστίν, ὡς τὸ τῆς κυπαρίσσου.

(2) Ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς, τροπομένου τοῦ ἡλίου ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἀμβλεία γίνεται ἡ θερμότης αὐτοῦ· ἐλθόντος δὲ τοῦ Ῥαγγοῦ, ὀξυτέρα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐγένετο.

(3) Μαργαρίται γίνονται κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ὠκεανοῦ, εἰς ὃ εἰσβάλλει ὁ ποταμὸς, Ταμραπαρνή.

(4) Λευκὸν τὸ κλέος, λευκοὶ καὶ οἱ μαργαρίται.

(5) Ἡ μὲν γῆ ἐκεῖνη εἰκάζεται, ὡς γυνή, ὁ δὲ Μαλαίης καὶ Δαρδούρας, ὡς δύο μαστοί, ὁ δὲ Σαχέας, ὡς γλουτός, Οἶονεῖ ἐλεγε, μείνας ἐν τοῖς ὄρεσι, Μαλαία, καὶ Δαρδούρα, ἦλθεν ἔπειτα εἰς τὸ ὄρος, τὸν Σαχέαν. Μυθολογοῦσιν, ὡς πρότερον ὁ ὠκεανὸς ἐγγὺς ἦν τοῦ ὄρους Σαχέας· ὁ δὲ Παρασσοῦράμας, στὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ἔρριψε βέλος κατὰ τὸν ὠκεανόν· ὁ δὲ, φοβηθεὶς, ἀνεχάιτισε τὰ ὕδατα· καὶ ἔμεινεν ἡ χέρσου.

52. νοις, περιεπτύξατο τὸ ὄρος, τὸν Σαχέαν, ὃς ἐστίν, ὡσπερ γυμνὸς γλουτὸς τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ δίσταται λίαν τοῦ ὠκεανοῦ.
53. Ὁ δὲ ὠκεανὸς, καὶ περ ἀπόσθη ὑπὸ τοῦ βέλους τοῦ Παρασουράμα, καὶ ὑπεχώρησεν, ἦν ὁμῶς ὡσπερ ἠνωμένος τῷ ὄρει Σαχέα¹ ἐκ τοῦ διαπορευομένου στρατοῦ τοῦ Ράγγοῦ εἰς δούλωσιν τοῦ δυτικοῦ μέρους.
54. Καὶ ἡ μὲν κόνις, ἡ ἐξανισταμένη ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ράγγοῦ, ἐπιπίπτουσα, ἦν ἀντὶ εὐώδους κόνιος ταῖς κόμμαϊς τῶν γυναικῶν² τῆς χώρας Κεράλας, αἱ ἔφρουγον ἐκ φόβου, ἀφεῖσαι πᾶν κόσμημα.
55. Ἡ δὲ κόνις τοῦ ἀνθους Κετακῆς³, ἡ ἀνισταμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, τοῦ πνέοντος ψυχρὸν ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῆς Μουράλας, εὐώδεις ἐποίηι τοὺς θώρακας τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ράγγοῦ, ἐπιπίπτουσα.
56. Ὁ δ' ἦχος τῶν συνεχῶν Ταλῶν⁴, τῶν κλονουμένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, οὐκ ἐξηκούετο ἐκ τῶν ἠχούντων σιδηρῶν θωράκων τῶν ἵππων, πορευομένων.
57. Ἀφέντες δ' οἱ Βομβύλιοι τὰ ἀνθοφόρα δένδρα, ἃ ὀνομάζονται Πουναῖαι, προσεφοίτων τοῖς εὐώδοις χυμὸν ἐκ-

(1) Οἶονεῖ ἔλεγεν, ἐκ τοῦ ὄρους Σαχέα ἀναλεύξας, ἦλθε κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος· ἡ δὲ διὰ μέσου γῆ ἐφαίνετο, ὡσπερ θάλασσα, πελαγίζουσα, καὶ κυμαίνουσα ἐκ τοῦ κινουμένου παμπληθοῦς στρατοῦ.

(2) Ἔθος ἦν ταῖς Ἰνδικαῖς γυναῖξί δι' ἀρωματικῆς κόνεως εὐώδεις ποιεῖν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· ἥδη δ' ἐξέλιπε τοῦτο τὸ ἔθος.

(3) Ἡ Κετακὰ, Κετακῆ, κοινῶς Κεθρὰ, ἄνθος μακροειδές, καὶ κρινοειδές, εὐωδέστατον.

(4) Ταλή, δένδρον ὑψηλὸν, φοινικοειδές, οὗ οἱ κλόνοι ἦχον ποιεῦσι σφοδρὸν, σαλευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Οἱ κλάδοι τῆς Ταλῆς εἰσιν, ὡς αἱ σπάθαι τοῦ φοίνικος.

- ρέουσι κροτάφοις τῶν ἐλεφάντων, τῶν δεδεμένων ἐν τοῖς στελέχεσι τῶν φοινίκων¹.
58. Ὁ Ὠκεανὸς τῷ μὲν Παρασσουράμα ἔδωκε γῆν, βιασθεῖς, τῷ δὲ Ράγγοῦ ἔδωκε φόρον ἐθελουσίως, ὅς ἐστιν ὁ παρὰ τῶν ἐκεῖ οἰκούντων βασιλέων δοθεὶς².
59. Ἐποίησε δ' ὡς τρόπαιον ὁ Ράγγοῦς τὸ ὑψηλὸν ὄρος Τρικούταν, ἐν ᾧ ἀντὶ ἐπινικίου ἐπιγραφῆς ἦσαν γεγλυμμένα αἱ νύξεις τῶν πληττόντων ὀδόντων τῶν ἐλεφάντων αὐτοῦ.
60. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπορεύετο διὰ ξηρᾶς, δαμάσαι θέλων τοὺς τῆς Περσίας βασιλεῖς, καθὼς ὁ ἐγκρατῆς δαμάζει διὰ τῆς θείας γνώσεως τὰς αἰσθήσεις³, αἱ εἰσιν, ὡς ἐχθροί.
61. Καθὼς δὲ τὸ νέφος, ἐλθὼν ἐξαίφνης ἐπέκρυψε τὸν ἐπὶ τῶν λωτῶν ἑωθινὸν ἐρυθρὸν ἥλιον, οὕτω καὶ ὁ Ράγγοῦς ἐξήλειψε τὸ ἐρυθρὸν τῶν προσώπων τῶν τῆς Περσίας γυναικῶν⁴.
62. Πόλεμος δὲ φρικτὸς ἐγένετο τῇ τοῦ Ράγγοῦ στρατιᾷ καὶ τῇ Περσικῇ ἵππῳ· πολλῆς δὲ καὶ βαθείας κόποις ἀνισταμένης, οἱ ἀντίμαχοι διεκρίνοντο ἐκ τῆς κλαγγῆς τῶν τόξων.
63. Ἐστρωσε δὲ τὴν γῆν κρανίοις τῶν ἐχθρῶν πωγωνοφόροις, κεκομμένοις ὑπὸ βελῶν κοπτικῶν, ἃ ἐφαίνετο, ὡς κηρία, οἷς ἐπικάθηνται μέλισσαι⁵.

(1) Ἐντεῦθεν δεικνύεται, ὡς ἐν τῷ δυτικῷ μέρει καὶ φοινίκες εἰσι, καὶ πουνάγαι, δένδρα ἀνοφόρα.

(2) Οἷον εἶλεγεν, ὁ Ράγγοῦς κρείττων ἐστὶ τοῦ Παρασσουράμα· ὁ μὲν γὰρ παρέλαθε παρὰ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκείνην τὴν γῆν βία, ὁ δὲ Ράγγοῦς ἔλαβεν ἄνευ βίας τὸν φόρον ἐκείνης τῆς γῆς, ἣ ἦν πρότερον Ὠκεανός.

(3) Καθὼς ἴδιον οὐ παντὸς τὸ νικᾶν τὰ πάθη, ἀλλὰ μόνου τοῦ ἐγκρατοῦς καὶ θεωρητικοῦ, οὕτω καὶ ὁ Ράγγοῦς κτλ.

(4) Στυγναὶ δηλ. καὶ ὠχραὶ ἐγένοντο ἐκ λύπης καὶ φόβου.

(5) Κηρίον ἐστὶ τὸ κηρόπλασμα, ἐν ᾧ τίθησι τὸ μέλι ἢ μέλισσα. Σημειῶσαι,

64. Οἱ δὲ περισωθέντες κατέφυγον εἰς αὐτὸν, ἀσκεπεῖς τὴν κεφαλὴν· ἢ γὰρ ὀργὴ τῶν μεγαλοφρόνων μετατρέπεται εἰς ἰλαρότητα διὰ προσκυνήσεως καὶ ὑποταγῆς.
65. Καθήμενοι δὲ οἱ στρατιῶται ἐπὶ πολυτίμων δερμάτων, ἐσρωμένων ἐν κήποις κλημάτων¹, καὶ πίνοντες οἶνον, ἀπέβαλλον τὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ κάματον.
66. Ἐντεῦθεν δ' ὁ Ῥαγγοῦς ἐσρατεύσατο ἐπὶ τὸ βόρειον, ὑποτάξας θέλων τοὺς ἐκεῖ βασιλεῖς δι' ὄπλων, καθὼς ὁ ἥλιος, τρεπόμενος ἐπὶ τὸ βόρειον, ξηραίνει διὰ τῶν ἀκτίνων τοὺς ὑδατώδεις τόπους.
67. Οἱ δὲ ἵπποι αὐτοῦ, κυλιόμενοι περὶ τὴν ὄχθην τοῦ Σινδου² ποταμοῦ εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ πόνου, ἀνετάραττον, ἀνιστάμενοι, τὰ ἑαυτῶν σώματα, πλήρη ὄντα κόνεως κρόκου.
68. Τὰ δὲ μεγάλα κατορθώματα τοῦ Ῥαγγοῦ καὶ τοὺς ἀνδρας ἐκείνης τῆς γῆς κατεδάμασαν, καὶ τὰς παρειὰς τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἐρυθρὰς ἀπέδειξαν³.
69. Μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Καμβόζας ἀνασχέσθαι ἐν πολέμῳ τῆς δυνάμεως τοῦ Ῥαγγοῦ, ἐταπεινώθησαν⁴.

ὡς ἐν Ἰνδία οὐ χρῶνται σίμβλοις· κηροπλαστοῦσι δὲ αἱ μέλισσαι ἐν κλάδοις δένδρων· καὶ τὸ μὲν κηρόπλασμα αὐτὸ στρογγυλοειδές πως ἐστίν, αἱ δὲ μέλισσαι τῆς Ἰνδίας μικραὶ εἰσι, καὶ μελανοειδεῖς· διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἀσείως εἰκάζει τὰ μὲν Περσικὰ κρανία ταῖς κηροπλάσμασι, τὰς δὲ τρίχας ταῖς μελίσαις, αἱ ἐπικάθηνται τοῖς κηροπλάσμασιν.

(1) Ἐκ τούτου δεικνύει, ὡς ἐν Περσίᾳ καὶ ἄμπελοί εἰσι, καὶ πολυτίμοις χρῶνται δέρμασι διὰ τὸ ψύχος, ἃ εἰσι τὰ λεγόμενα σαμουρία.

(2) Οὗτός ἐστιν ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς, ὃς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βορείου μέρους, ἔνθα κεῖται ἡ Κασμήρα, ἐν ἣ φέεται ἐξαίρετος κρόκος, καὶ τὰ θαυμαστά μάλλινα ὑφάσματα γίνονται, τὰ λεγόμενα σάλια.

(3) Αἱ γυναῖκες ἔτυπτον τὰς παρειὰς, κλαίονσαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐρυθραὶ ἐγένοντο.

(4) Καὶ οἱ ἄνδρες δηλ: ἐκλιναν τὰς κεφαλὰς ἐν βίᾳ τοῦ Ῥαγγοῦ, καὶ αἱ καρφαὶ ἐκλιναν τὰς καρφὰς, βιαζόμεναι ἐκ τῶν δεδεμένων ἰλεφάντων.

- σὺν ταῖς καρύαις ¹, ταῖς βιασθείσαις ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν ἐλεφάντων.
70. Πολλὰ δὲ δῶρα προσέφερον αὐτῷ, δηλονότι ἀγαθοὺς ἵππους, καὶ σωροὺς μεγάλους χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου· ἀλλ' οὐδεμία οἴησις καὶ ἔπαρσις αὐτῷ ἐγένετο.
71. Ἐκεῖθεν δ' ἀνέβη σὺν τῇ πεζικῇ καὶ ἵππικῇ στρατιᾷ τὸν Ἰμαόν, τὸν πατέρα τῆς Παρθατῆς, ὥσπερ βουλόμενος ὑψηλοτέρας ποιῆσαι τὰς κορυφὰς αὐτοῦ διὰ τῆς ἀνισταμένης κόνεως.
72. Βοῆς δὲ τοῦ στρατοῦ γιγνομένης, οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις ἰσχυροὶ λέοντες, στρέψαντες τὸ πρόσωπον, καὶ ἰδόντες, οὐδαμῶς ἐφοβήθησαν, οὐδ' ἐταράχθησαν².
73. Ἄνεμοι δὲ ψιθυρίζοντες ἠδὺ διὰ δένδρων καὶ καλάμων, καὶ ψυχρὸν πνέοντες διὰ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ἤδυνον τὸν Ῥαγγοῦν ἐν τῇ πορείᾳ.
74. Ἀνεπαύετο δ' ἡ στρατιὰ ὑπὸ σκιᾶς δένδρων, καθημένη ἐπὶ λίθων, οἱ εὐώδεις ἦσαν ἐκ τῶν προκαθισάντων μοσκοφόρων ζώων.
75. Βοτάναι δ' ἦσαν ἐκεῖ, λάμπουσαι νύκτωρ, ὡς ἀνέλαιοι λύχνοι, ὧν ἐκ τῆς λάμπσεως ἀντέλαμπον αἱ ἐκ τῶν λαιμῶν τῶν ἐλεφάντων ἀλύσεις, δεδεμέναι ἐν ἐλάταις.
76. Αἱ δ' ἐλάται, ἀναχωρήσαντος ἐκεῖθεν τοῦ στρατοῦ, αἱ ἐκλεπισθεῖσαι ἐκ τῶν δεδεμένων σχοινίων τῶν λαιμῶν τῶν ἐλεφάντων, ἐδείκνυον τοῖς ὑλοβίοις καὶ ἀγρίοις ἀνθρώποις, πόσον ἀνάστημα ἔχει τὸ σῶμα τοῦ ἐλέφαντος.
77. Φρικτὸς δὲ πόλεμος τῷ Ῥαγγοῦ καὶ τοῖς ὀρεσιόικοις συνεκροτήθη· τὰ δὲ σιδηρὰ βέλη, καὶ οἱ ἐκ τῶν σφενδονῶν

(1) Ἐν Κασμίρᾳ τῷ ἐλαίῳ τῶν καρῶν χρῶνται καὶ ἐν τοῖς λύχνοις καὶ ἐν τοῖς ἰδέσμασιν· ἐπειδὴ τὰ δένδρα αὐτὰ αὐτοφυῆ ἐκεῖ γίνονται.

(2) Ἐκ τούτου δηλοῦται τὸ ἀπτόητον τοῦ λέοντος.

καὶ χειρῶν λίθοι, συγκρουόμενοι ἐν τῷ φέρεσθαι, πῦρ ἐξή-
γον.

78. Καταβαλὼν δ' ὄπλοις τὴν ὄφρυν πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰμαῶ
οἰκούντων, ἐγένετο αἷτιος τοῖς μουσικοῖς ἄδειν τὴν νίκην
τῶν βραχιόνων αὐτοῦ.

79. Μετὰ δὲ τὴν ἤτταν, προσφερόντων δῶρα τῶν ἐν τῷ Ἰμαῶ
οἰκούντων, ἔγνωσαν ἀμοιβαδόν, ὁ μὲν Ῥαγγοῦς τὸν πλου-
τον τοῦ Ἰμαοῦ, ὁ δ' Ἰμαὸς τὴν δύναμιν τοῦ Ῥαγγοῦ.

80. Στηρίξας δ' ἐπὶ τοῦ Ἰμαοῦ τὴν εὐφημίαν ἑαυτοῦ, ὡς γή-
λην ἀκράδαντον, κατέβη, ὥσπερ αἰσχυρόμενος ἀναβῆναι
εἰς τὸν Καϊλάσαν ¹, ὃν ὁ Ῥαβάνας ἐταλάντευσεν ἐν τῇ
παλάμῃ αὐτοῦ ².

81. Διαδάντος δὲ τοῦ Ῥαγγοῦ τὸν ποταμὸν Λαουχιτεάν, ἔτρε-
μεν ὁ βασιλεὺς τῆς Καμαρούπας σὺν τοῖς ἀγαλλόχοις ³
δένδροις, ἐν οἷς ἦσαν δεδεμένοι οἱ ἐλέφαντες ⁴.

82. Οὐ γὰρ ἠδύνατο φέρειν, οὐ μόνον τὴν στρατιάν τοῦ Ῥαγ-
γοῦ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐκ τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ κόνιν, τὴν
ἀποκρούψασαν τὸν ἥλιον, καὶ ἀποδείξασαν τὴν ἡμέραν, ὡς
υετώδη, ἢ νιφώδη.

83. Προσήνεγκε δ' αὐτῷ, ὅς ἦν μεγαλοουργός, ὡς ὁ Ἰνδρας,
πολεμικοὺς καὶ γενναίους ἐλέφαντας, δι' ὧν ἄλλους ἐχθροὺς
ἐνίκησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Καμαρούπας.

(1) Καϊλάσας μυθωδόμενον ὄρος ὑπερύψηλον, ἐνδιαίτημα τοῦ Σίβα.

(2) Μικροπρεπὲς ἠγήσατο ἔργον τὸ ἀναβῆναι εἰς τὸν Καϊλάσαν, ὃν ὁ Ῥαβάν-
νας, ἀναδεξάμενος ἐν τῇ παλάμῃ, ἀνέρριπτεν αὐτὸν ὡς σφαίραν, παίζων, ὅτε εἰς
τὸν οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ τὸν Ἰνδραν ἐδάμασε, καὶ πάντας τοὺς θεοὺς δούλους
ἐποίησεν. Ἐκ τούτου δεικνύει, ὡς ὁ Ῥαγγοῦς ἰσχυρότερος ἦν τοῦ Ῥαβάνα.

(3) Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔτρεμεν ἐκ φόβου, καὶ τὰ ἀγάλλοχα δένδρα ἔτρεμον,
τουτέστιν, ἐκλονοῦντο ἐκ τῆς βίας τῶν δεδεμένων ἐλεφάντων.

(4) Ἡ Καμαρούπα χώρα. Ἀσάμη νῦν λέγεται, πλησίον ἐστὶ καὶ ἡ Συλλέτη,
ἐν ἣ γίνεται τὸ εὐώδες, καὶ ἀρωματικὸν ἀγάλλοχον.

84. Τους δὲ πόδας αὐτοῦ τοῦ Ῥαγγοῦ, τοὺς ὄντας ἐπὶ χρυσοῦ ὑποποδίου, ἐτίμησεν ὡς ἐν λατρείᾳ οὐκ ἄνθειςιν, ἀλλὰ λίθοις πολυτίμοις.
85. Οὕτως ὁ νικητὴς Ῥαγγοῦς, ὑποτάξας πᾶν μέρος τῆς γῆς, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀρμάτων κόνιν θείας ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν βασιλείων, τὰς οὐσας ἄνευ οὐρανίσκων¹, ἀνέστρεψεν οἴκαδε.
86. Θυσίαν δ' ἐτέλεσεν, ἣ λέγεται Βισθαζίτα (Παντονίκη) καὶ δι' ἣν ἅπας ὁ θησαυρὸς ἐκκενοῦται· ὁ γὰρ θησαυρισμὸς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εἰς διάδοσιν γίνεται, καθὼς τὸ τῶν νεφῶν ὕδωρ.
87. Μετὰ δὲ τὴν θυσίαν², τιμήσας μεγάλως ὁ βασιλεὺς σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν βουλευταῖς τοὺς βασιλεῖς, ὧν ἡ διὰ τὴν ἥτταν λύπη ἐπαύσατο, καὶ αἱ γυναῖκες ἀδημονίαν εἶχον ἐπὶ τῇ πολυχρονίᾳ ἀπουσίας, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας χώρας.
88. Προσκυνήσαντες δ' οἱ βασιλεῖς ἐν τῇ ἀναχωρήσει τοὺς πόδας τοῦ Ῥαγγοῦ, οἳ εἶχον γραμμὰς φυσικὰς εἰς σχῆμα σημαίας, κερανοῦ, καὶ οὐρανίσκου, καὶ ὧν ἀπόλαυσις ἐγένετο ἐκ χάριτος, ἐποίησαν αὐτοὺς λευκοὺς διὰ τῆς κόνιος καὶ τοῦ χυμοῦ τῶν ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἀνθίνων στεφάνων.

(1) Ἀφείλετο δηλ: τοὺς οὐρανίσκους τῶν νικηθέντων βασιλείων· ὁ γὰρ ὑπατελής καὶ ὑπεξούσιος βασιλεὺς οὐκ ἀξιοῦται οὐρανίσκου.

(2) Ἄπαντες οἱ ἥττηθέντες βασιλεῖς παρῆσαν τῇ θυσίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

1. Τελεσθείσης δὲ τῆς θυσίας, δι' ἣν πάντες οἱ θησαυροὶ ἐξεκένωθησαν, ὁ Βραχμᾶν Καούτσας, ὁ μαθητῆς τοῦ Βαραταντοῦ, ὃς, διδαχθεὶς πᾶν εἶδος μαθήσεως, ἤθελε μὲν δοῦναι δίδακτρα, οὐκ εἶχε δὲ, ἤλθε πρὸς τὸν Ῥαγγοῦν.
2. Ὁ δὲ περίφημος Ῥαγγοῦς, ὁ ὢν ἀγαθοφυής, καὶ φιλόξενος, λαβὼν τὰ εἰς τιμὴν ἐπιτήδεια¹ ἐν πληνίῳ ἀγγείῳ, ἀναλωθέντων πάντων τῶν χρυσῶν ἐν τῇ θυσίᾳ, προῦπήνητησεν αὐτῷ τῷ ξένῳ, καὶ ὀνομαστῶ ἐπὶ παιδείᾳ.
3. Τημήσας δ', ὡς νόμος, αὐτὸν τὸν ὅσιον ἄνδρα αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων, καὶ τῶν νομίμων καὶ καθηκόντων εἰδήμων, ἐνώσας τὰς παλάμας, ἔφη αὐτῷ, καθίσαντι πλησίον·
4. «Ὡ ἀγγίνοε, καλῶς ἔχει ὁ σὸς διδάσκαλος, ὁ ἄριστος
» πάντων τῶν τὴν Βέδαν εἰδότων, παρ' οὗ σὺ μὲν πᾶ-
» σαν ἐπιστήμην ἐδιδάχθης, ὁ δὲ κόσμος φωτισμὸν λαμ-
» βάνει, ὡς παρὰ τοῦ ἡλίου;
5. «Ἄρα μένει ἀνενόχλητος ἡ τριπλῆ ἀσκησις τοῦ μεγάλου
» ὀσίου, ἡ διὰ σώματος καὶ γλώττης καὶ νοδὸς γιγνομένη,
» καὶ ἐκταράττουσα τὸν μέγαν Ἴνδραν²;
6. «Μήπως δεινόν τι ἐγένετο ἐξ ἀνέμου ἢ πυρὸς τοῖς περὶ

(1) Ἐν κανέῳ ἐκ χαλκοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ χρυσοῦ ἔχουσι σάνδανον, ἢ κρόκον, καὶ ἄνθη, καὶ ὄρυζαν, καὶ ὕδωρ, καὶ χέοντες ὀλίγον ὕδωρ εἰς τὴν χεῖρα, ἢ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐρχομένου σεβασμίου ἀνδρὸς, χρίουσι τὸ μέτωπον αὐτοῦ σάνδανῳ ἢ κρόκῳ, ἐπιτιθέντες καὶ ὀλίγην ὄρυζαν καὶ ἄνθη· τὸ αὐτὸ ποιοῦσι καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς.

(2) Ὁ Ἴνδρας φοβεῖται τοὺς ἀσκητὰς, μήπως διὰ τῆς ἀσκήσεως τύχῃσι τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐμποδῶν αὐτοῖς γίνεται, πέμπων θείας νύμφας εἰς ἀπάτην αὐτῶν καὶ ἔκπτωσιν.

- » τὸ ἀσκητήριον ὑμῶν δένδροις, ἅπερ αὐξάνουσιν, ὡς παι-
 » δία, πολλοῖς πόνοις καὶ φροντίσι, καὶ ἀναπαύουσι τοὺς
 » καθ' ὁδὸν κάμνοντας;
7. « Ἄρα ἀνεπηρέαστοί εἰσιν οἱ νεβροὶ, οἱ οὐ κωλύονται ἐκ
 » φιλοστοργίας ὑπὸ τῶν ὀσίων τοῦ βιβρώσκειν τὴν ἱεράν
 » πόαν, Κούσσαν ¹, καὶ ἐν ἀγκάλαις εἰσι τῶν ὀσίων, ὡς
 » ἐν κοίταις ², ἀρτίτοκοι ὄντες;
8. « Ἄρα ἀπήμαντά εἰσι τὰ ἀγιαστικά ὕδατα, ἐν οἷς καθ' ἐ-
 » κάστην λούεσθε ³, καὶ δι' ὧν χόας τοῖς κατοικοχόμενοις
 » προσφέρετε, καὶ παρ' οἷς τὸ ἐκτημόριον τῆς σπερμολο-
 » γίας ἀφίετε ⁴;
9. « Μήπως ὑπὸ τῶν ἀχθοφόρων ζῶν τῶν περίξ οἰκούντων
 » ἀνθρώπων βιβρώσκεται ἡ Νιδάρα ⁵, καὶ ἄλλοι καρποὶ
 » αὐτοφυεῖς, οἱ τρέφοντες τὰ σώματα ὑμῶν, καὶ διδόμενοι
 » τοῖς κατὰ καιρὸν ἐρχομένοις ξένοις;
10. « Ἄρα ἄδειαν ἔλαβες παρὰ τοῦ διδάξαντός σε ἰλαροῦ καὶ
 » ὀσίου ἀνδρὸς ἐλθεῖν εἰς γάμον; ὥρα γάρ ἐστὶ σοι ἐλ-
 » θεῖν εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ⁶ καὶ διαγωγῆν, τὴν ἀγα-
 » θοποιοῦσαν πάντας.

(1) Κούσσα, εἶδος βοτάνης, ἦν ἐν χειρὶ ἔχουσιν, ὅτε θύουσιν, ἢ σπένδουσιν. ἔστι δὲ παρ' αὐτοῖς ἱερά καὶ καθαρτικὴ.

(2) Ταύτην τὴν Κούσσαν οἱ ἀσκηταὶ στρωννύοντες ἐπικάθηται, προσευχόμενοι.

(3) Ἐῖθα ἅγιοι ἄνδρες λούονται, ἐκεῖνα τὰ ὕδατα ἀγιάσματά εἰσιν. Οἶονεῖ ἔλεγε, μὴ πως ἀνικμοὶ ἐγένοντο αἱ λίμναι, ἢ οἱ ῥάγκες, ἐν οἷς λούεσθε;

(4) Οἱ ἀναχωρηταὶ καὶ ἀσκηταὶ τρέφονται οὐκ ἐκ γεωργίας, ἀλλ' ἐκ σπερμολογίας ἢ σταχυολογίας καρπῶν αὐτοφυῶν· καὶ τοὶ δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ λαμβάνει παρ' αὐτῶν τὸ ἐκτημόριον, ὡς φόρον, αὐτοὶ ὅμως ἀφίᾳσι τὸ ἐκτημόριον τοῦ συλλεγομένου καρποῦ παρὰ ταῖς ὕδασι τῶν λιμνῶν ἢ τῶν ποταμῶν, ὅνα βιβρώσκωσιν αὐτὸν τὰ ἐρχόμενα ζῶα εἰς πόσιν ὕδατος.

(5) Νιδάρα, εἶδος ὀρύζης ἀγρίας.

(6) Τέσσαρες εἰσὶν αἱ τάξεις καὶ διαγωγαί· πρώτη ἡ παρθενικὴ καὶ ἀγαμος

11. « Ἄρα ἐκ προσταγῆς τοῦ διδασκάλου, ἢ ἐξ ἰδίας θελή-
 » σεως ἤλθες ἀπὸ τοῦ ἄλλου εἰς τὸ χαριτωσαί με ; οὐ
 » μόνον δὲ τῇ ἐλεύσει σου τοῦ ἀξιολόγου ἢ ἐμῆ ψυχὴ
 » εὐφραίνεται, ἀλλὰ καὶ ποιῆσαι, ὅ,τι ἂν κελεύσης, ἐφίε-
 » ται. »
12. Καίτοι δὲ ὁ Καούτσας γενναίων λόγων ἤκουσε παρὰ τοῦ
 βασιλέως, συμπεραίνων ὅμως ἐκ τοῦ πηλίνου ἀγγελίου, ὡς
 πάντα κατηνάλωσε, δύσελπις ἐγένετο εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ
 ποθουμένου, καὶ ἔφη·
13. « Ἴσθι, ὡς πάντα τὰ ἡμέτερα καλῶς ἔχει, ὦ βασιλεῦ,
 » σου γὰρ βασιλεύοντος, πόθεν κακὸν τοῖς λαοῖς ; Δάμ-
 » ποντος τοῦ ἡλίου, πόθεν σκότος εἰς ἐπίσχεσιν τῆς ὀρά-
 » σεως τοῦ κόσμου ;
14. « Ἡ πρὸς τοὺς τιμίους καὶ σεβασμίους τιμὴ καὶ εὐλά-
 » βεια συνήθης ἐστὶ τῇ γενεᾷ σου, ὦ μέγα βασιλεῦ· σὺ
 » δὲ ὑπερτερεῖς τῶν προγόνων πάντων. Ἐγὼ μέντοι παρὰ
 » καιρὸν ἐλήλυθα πρὸς σὲ εἰς αἴτησιν· διὸ καὶ ἄχθομαι.
15. « Σὺ, ὦ μέγα βασιλεῦ, διαδοὺς πᾶσαν τὴν περιουσίαν
 » τοῖς οὖσιν ἀξίοις λαβεῖν, μόνον τὸ σῶμα ἔχεις, καθὼς,
 » ἐκκοπέντος τοῦ στάχυος τῆς Νιδάρας ὑπὸ τῶν ἐρημι-
 » τῶν, ἢ καλάμη μένει.
16. « Σὺ, μονάρχης ὢν ἀπάσης τῆς γῆς, ἀξιέπαινον ἔνδειαν
 » δεικνύεις, τὴν γεγεννημένην ἐκ τῆς πολυδαπάνου θυ-
 » σίας, καθὼς ἢ μείωσις τῆς σελήνης, ἢ πίνεται καθ' ἐ-
 » κάστην ὑπὸ τῶν θεῶν¹, μᾶλλον ἀξιέπαινός ἐστι τῆς
 » αὐξήσεως.

ζωή· δευτέρα ἢ κοσμικὴ καὶ ἐγγαμος· τρίτη ἢ ἐρημικὴ καὶ ἀναχωρητικὴ· τε-
 τάρτη ἢ πολιτικὴ καὶ ἀγυρτικὴ.

(1) Μυθολογοῦσιν, ὡς ἡ Σελήνη, πλήρης ἀμβροσίας οὔσα, πίνεται καθ' ἐκά-
 στην ὑπὸ τῶν θεῶν, καὶ διὰ τοῦτο μειοῦται καὶ ἐλαττοῦται.

17. « Ἐγὼ οὖν τρόπον ποιήσομαι παρ' ἄλλου τινὸς πορίσασθαι τὸ αἴτημα τοῦ διδασκάλου, δι' ὃ καὶ μόνον ἤλθον· καὶ ὁ Σατάκας¹ γὰρ οὐκ αἰτεῖ ὕδωρ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς νέφους ἐν ὥρᾳ Σαράτα. — Ἀγαθὸν σοι γένοιτο! »
18. Ἐπισχὼν δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸν τὸν μαθητὴν τοῦ μεγάλου ὀσίου, ἀναχωρῆσαι θέλοντα, ἠρώτησε· « Τί ἐστίν; ἢ πόσον τὸ δοθησόμενον παρὰ σοῦ τῷ διδασκάλῳ; »
19. Ὁ δὲ παρθένος καὶ σοφὸς Κκούτσας διηγήσατο ἀκολούθως, ὡς εἶχε τὸ πρᾶγμα, πρὸς αὐτὸν τὸν τὴν παντόνικον θυσίαν ποιήσαντα, ταπεινοφρονοῦντα, καὶ πασῶν τῶν φυλῶν καὶ τάξεων (διαγωγῶν) προστατοῦντα.
20. « Εἰς τέλος ἐλθὼν πάσης μαθήσεως, παρεκάλεσα τὸν μέγαν ὄσιον, αἰτῆσαι δίδακτρα· ὁ δ' εἶπέ μοι. « Δίδακτρον ἐστίν, ἢ πρὸς ἐμέ σου ἀδιάπτωτος θεραπεία, ἣν ἐποίησας τοσοῦτον χρόνον. »
21. « Ὀργισθεὶς δ' ὁ διδάσκαλος, ἐπειδὴ ἐβιάζετο ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὸ αἰτῆσαι, εἶπε, μὴ σκεψάμενος τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν· « Φέρε δεκατέσσαρα Κορόρια χρυσοῦ, κατ' ἀναλογίαν τῶν δεκατεσσάρων μαθήσεων. »
22. « Συμπεραίνων δ' ἔγωγε ἐκ τοῦ οὗ ἔφερες πηλίνου ἀγγείου εἰς ἐμὴν τιμὴν καὶ ὑποδοχὴν, ὡς οὐδὲν ἄλλο λείπεται σοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ ὄνομα, βασιλεὺς, οὐ θέλω ἐνοχλῆσαι σοι εἰς αἴτησιν· ἢ γὰρ τιμὴ τῆς ἐμῆς μαθήσεως, οὐκ ὀλίγη ἐστί. »
23. Τοιοῦτων λόγων ἀκούσας παρὰ τοῦ Βραχμᾶνος, τοῦ ἀρίστου πάντων τῶν τὴν Βέδαν εἰδόντων, αὐτὸς ὁ μονάρχης, ὁ ὢν λαμπρὸς, ὡς ἡ σελήνη, καὶ ἐπέχων τὴν ἐνέργειαν τῶν

(1) Σατάκας εἶδος ὄρνέου. Λέγουσιν, ὡς οὗτος ὁ ὄρνις πίνει ὕδωρ μόνον ὑέτιον, καὶ διὰ τοῦτο ὅτε βλέπει νέφος ἄμβροφόρον, βλέπει εἰς τὰ ἄνω, ὡσπερ αἰτῶν ὕδωρ.

- αισθήσεων ἀπὸ παντός κακοῦ, εἶπε πάλιν πρὸς αὐτόν·
24. «Μὴ ἔστω διχδιδομένη τοιαύτη νέα φήμη κατ' ἐμοῦ, ὡς
 » ὁ τέλειος εἰς τὴν μάθησιν, ὁ αἰτῶν ὑπὲρ τοῦ διδα-
 » σκάλου, οὐκ ἔτυχε τοῦ αἰτήματος παρὰ τοῦ Ῥαγγοῦ,
 » καὶ διὰ τοῦτο ἐπορεύθη πρὸς ἄλλον πλουσιοδωρότερον.
25. «Μείνας οὖν, ὧ σεβάσμιε, ἐν τῷ ἐμῷ σεβασμίῳ καὶ ἰε-
 » ρῷ οἴκῳ τοῦ ἀσθέστου πυρὸς ¹, ὡσπερ τέταρτον πῦρ,
 » ἄξιός εἰ διακαρτερῆσαι δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, ἕως ἂν
 » τρόπον ποιήσωμαι ἐκτελέσαι τὸ σὸν αἶτημα.»
26. Ὁ μὲν οὖν Βραχμάν, ἀποδεξάμενος τοῦ ἀληθοῦς λόγου
 τοῦ Ῥαγγοῦ, κατένευσε, χαίρων· ὁ δὲ Ῥαγγοῦς, σκοπῶν
 τὴν γῆν ἐστερημένην πλούτου ², πλοῦτον ἠβουλήθη λα-
 βεῖν παρ' αὐτοῦ τοῦ Κουβέρα.
27. Ἐκ δὲ τῆς δυνάμεως τῆς μετὰ ῤαντίσματος ἐπωδῆς τοῦ
 Βασσίστα εὐπετῶς ἐγένετο ἡ κίνησις τοῦ ἄρματος τοῦ
 Ῥαγγοῦ ἐπὶ θαλάσσης, ἐπ' αἰθέρος, καὶ ἐπ' ὄρεων, καθὼς
 ἡ τοῦ νέφους, βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.
28. Νομίσας οὖν αὐτὸς ὁ γενναῖος τὸν Κουβέραν, ὡς ἓνα τῶν
 ὑποτελῶν βασιλέων, ἐπεθύμησεν αὐτὸν νικῆσαι ἰσχυρί (δυ-
 νάμει), καὶ καθαρὸς γενόμενος, ἐκοιμήθη κατ' ἐκείνην τὴν
 νύκτα ἐν τῷ ἄρματι ³, ἐν ᾧ ἦν πᾶν εἶδος ὄπλου.
29. Περὶ δὲ τὸν ὄρθρον, ἐτοίμῳ ὄντι εἰς ἕξοδον, ἀνήγγειλαν
 αὐτῷ οἱ θησαυροφυλάκες μετὰ θαύματος, ὅτι βροχὴ χρυ-
 σίου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον.
30. Αὐτὸ τὸ ὄβρυζον χρυσίον, δ' ἐδόθη παρὰ τοῦ διωκομένου
 Κουβέρα, καὶ σεσωρευμένον ἦν, ὡσπερ κορυφὴ τοῦ ὄρους,

(1) Ἐν τρισὶ χωνευτηρίοις ἐστὶ τὸ ἱερόν καὶ ἀσθέστον πῦρ.

(2) Ἡ γῆ ἐστερημένη ἦν πλούτου, ἐπειδὴ ὁ Ῥαγγοῦς ἔλαβεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκ-
 στρατείᾳ παρὰ τῶν ὑπηκόων λαῶν, καὶ παρὰ τῶν ὑποτελῶν βασιλέων.

(3) Οὐκ ἔστιν αἰτίαν ἕξοδον ποιῆσαι ἐν νυκτί.

- τῆς Μερόης, ἀποκεκομμένη ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ, ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὄλον τῷ Καούτσα.
31. Παρὰ δὲ τοῖς κατοίκοις τῆς Αἰοδδεᾶς ἀξιάγαστοι ἐγένοντο κατὰ τὴν μεγαλοφροσύνην (διάθεσιν) ἀμφοτέροι, ὁ μὲν Καούτσα, ὡς μὴ θέλων λαβεῖν πλεῖον τοῦ δοθησομένου τῷ διδασκάλῳ, ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς θέλων δοῦναι πλεῖον τοῦ αἰτήματος τοῦ αἰτοῦντος.
32. Ἀναθεμένου δὲ τοῦ βασιλέως τὸν χρυσὸν ἐπὶ πολλῶν ἡμιόνων καὶ καμήλων, καὶ ὑποκλίναντος τὴν κεφαλὴν εὐλαβῶς, ἐπιθεις τὴν χεῖρα αὐτῷ ὁ σοφὸς Καούτσα, μέλλον ἀπιέναι, ἔλεξε τάδε, χαίρων·
33. «Τί ἐνταῦθα παράδοξον, εἰ ἡ γῆ γενναῖ πᾶν ἐφετὸν σοὶ
 » τῷ τὰ τοῦ νόμου πράττοντι βασιλεῖ; ἀκατανόητός
 » ἔστιν ἡ δύναμις σου! σοὶ γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτὸς
 » ἔδωκεν, ὅ,τι ἦν θυμῆρες.
34. «Ἐκτὸς παιδὸς, περιττὸν ἔστι πᾶν ἄλλο τι εὐκαίον σοὶ
 » τῷ ἔχοντι πάντα τὰγαθὰ· εἴθε σχολίης υἱὸν, ὁμοιὸν σοὶ
 » κατὰ πάντα τὰ προτερήματα, καθὼς καὶ ὁ σαυτοῦ πα-
 » τὴρ ἔσχε σὲ τὸν ὑμνητὸν (ἐπαινετόν).»
35. Ὁ μὲν δὴ Βραχμᾶν εὐχὴν δοὺς τῷ βασιλεῖ, ἐπορεύθη πρὸς τὸν διδάσκαλον· ὁ δὲ βασιλεὺς υἱὸν ἔσχε μετ' ὀλίγον ἐξ ἐκείνης τῆς εὐχῆς, καθὼς ὁ ζῶν κόσμος ἔχει φῶς ἐκ τοῦ ἡλίου.
36. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βασίλισσα ἐγέννησεν υἱὸν ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας, ἣ ἔστιν ἀφωσιωμένη τῷ Βραχμᾶ¹, διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ ὠνόμασεν αὐτὸν Ἄζαν κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ Βραχμᾶ.
37. Οἷα δ' ἦν ἡ ἀγλαὰ φωνὴ τοῦ πατρὸς, τοιαύτη ἦν καὶ

(1) Λέγουσιν, ὡς ἡ ὥρα τῆς μεσημβρίας αἰσία ἐστίν, εἰ ἡ ἡμέρα ὅλη ἀποφρᾶς εἴη· καὶ διὰ τοῦτο ὁ γεννηθεὶς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ παμμέγας καὶ πανένδοξος γίνεται, καὶ ὅ,τι ἔργα πράττεται κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, αἰσίον τέλος ἔχει.

τοῦ υἱοῦ, τοιαύτη καὶ ἡ δύναμις (ῥώμη), τοιοῦτον καὶ τὸ σῶμα, καὶ τοιοῦτον τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος· οὐδαμῶς διέφερον ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, καθὼς οὐδὲ ὁ λύχνος τοῦ ἐτέρου λύχνου, ἐξ οὗ ἀνήφθη.

38. Καίτοι δὲ ἡ βασιλικὴ δόξα ἠφίετο ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Ἄζαν, ὅς ἔμαθεν, ὡς εἰκὸς, πᾶσαν παιδείαν παρὰ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀγλαοτάτην εἶχε νεανικὴν ἡλικίαν, ἤθελεν ὅμως τὴν προσταγὴν τοῦ βασιλέως, καθὼς ἡ σεμνὴ κόρη θέλει τὴν προσταγὴν τοῦ πατρὸς.

39. Ὁ δὲ Βόζας, ὁ βασιλεὺς τῆς Βιδάρββας χώρας, βουλόμενος καλέσαι τὸν νεανίαν Ἄζαν εἰς αὐθαίρετον γάμον τῆς ἑαυτοῦ ἀδελφῆς Ἰνδουματῆς¹, ἔπεμψε κήρυκα πρὸς τὸν Ῥαγγοῦν.

40. Σκεψάμενος δ' ὁ Ῥαγγοῦς καὶ τὸν Βόζαν ἄξιον ἀγχιστείας, καὶ τὸν υἱὸν ὠραῖον γάμου, ἐξάπέστειλεν αὐτὸν σὺν γραμματικῇ εἰς τὴν εὐδαίμονα μητρόπολιν τῆς Βιδάρββας χώρας.

41. Οἱ δ' ἐν ὁδῷ γαθμοὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς ἦσαν, ὡσπερ διατριβαὶ ἐν κήποις· πάντα γὰρ τὰ ἐν σκηναῖς ἐπιπλα, ἀφθονα ἦν, ὡσπερ ἐν οἴκῳ, καὶ πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ὡσπερ ἐν πόλει, ἅπερ προσέφερον, ὡς ξένια, οἱ περιουχοῦντες.

42. Ἐλθὼν δ' εἰς τὸ πέρασ τῆς ὁδοῦ, ἔστητε παρὰ τῇ ὄχθῃ τῆς Ναρμαδάς τὸ στρατεύμα, ὃ ἦν πεπονηκὸς, καὶ σημαίας εἶχε πιναράς ἐκ τῆς κόνιος· τὰ δὲ πρὸς τῷ ποταμῷ δένδρα ἠρέμα ἐκλονοῦντο ἀναφυκτικῶ ἀέρι.

43. Μετὰ δὲ τὴν στρατοπέδευσιν ἄγριός τις ἐλέφας ἀνέδυσεν ἐξ ἰκίφνης ἐκ τῶν ποταμίων ὑδάτων, ὃς καὶ πρότερον ἐγνωρίζετο, ὡς ἐν ὑδασιν ἦν, ἐκ τῶν περιφοιτῶντων Βομ-

(1) Ἰνδουματῆ, Σοληνοειδής.

- βυλίων περί τὸν ἀποπλυθέντα χυμὸν, ὃς ἐκ τῶν κροτάφων ἔρρεεν ἐπὶ τὰς παρειάς,
44. Καὶ ἐδείκνυεν, ὡς ἀνώρυττε τὸ ὄρος, ᾧ ὄνομα Ρίξ-
βάν¹, διὰ τῶν ὀδόντων, οἱ, καὶ τοι οὐκ εἶχον χοῦν, ὃς
ἀπεμόρχθη ἐν ὕδασιν, εἶχον ὅμως χαράγματα, καὶ ἀμ-
βλεῖς ἦσαν ἐκ τῶν λίθων τοῦ ὀρυττομένου ὄρους.
45. Ἐρχόμενος δ' ἐπὶ τὴν ὄχθην, ἣν ἐπαίρομενος, διατέμνων
τὰ μεγάλα κύματα τῆ ἐκτεινομένη καὶ συστελλομένη
προβοσκίδι μετὰ φωνῆς βροντοειδοῦς, καθὼς ἐπαίρεται,
διαρρήγνυον τὰς τῶν ποδῶν ἀλύσεις.
46. Προηγούμενης δὲ τῆς ροῆς τοῦ ὠθουμένου καὶ βιαζομένου
ὑδατος, ἀφίκετο μεθ' ὀρμῆς σφοδρᾶς ἐπὶ τὴν ὄχθην ὁ πε-
λώριος ἐλέφας, ὡσπερ λόφος μέγας, ἐφέλκων πολλὰ βρύα.
47. Ὁ δὲ ῥέων χυμὸς ἐπὶ τὰς παρειάς αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ
ἐλέφαντος, ὃς ἐπαύσατο ὀλίγον, ἀπομορχθεῖς ἐν τοῖς ὕδα-
σι, πάλιν κατέρρει ἀφειδῶς², ὅτε εἶδε τοὺς ἐλέφαντας
τοῦ στρατοῦ.
48. Ὁσφρανθέντες δ' οἱ τοῦ στρατοῦ ἐλέφαντες τοῦ δυσφο-
ρήτου χυμοῦ ἐκείνου τοῦ ἀγρίου ἐλέφαντος, ὃς ἔρρεε βα-
ρύσομος, ὡς ὁ χυμὸς τῆς Σαπταπαρνῆς, ἔφευγον, μηδα-
μῶς ὑπακούοντες τοῖς κέντροις τῶν ἐλεφαντηλατῶν.
49. Ἀναφανεῖς οὖν αὐτὸς ὁ ἐλέφας, ἀνετάραξεν ἅπαν τὸ στρα-
τόπεδον· οἱ μὲν γὰρ ἵπποι, διαρρήξαντες τὰ δεσμά, ἔφευ-
γον, τὰ δ' ἄρματα ἀνετρέποντο, καὶ διερρήγνυντο οἱ ἄ-
ξονες· οἱ δ' ἄνδρες ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀπορίᾳ ἦσαν, πῶς
διαφυλάξουσιν τὰς γυναῖκας.
50. Βουλόμενος δ' ὁ βασιλέως παῖς ἀποδιῶξαι ἐπερχόμενον

(1) Αὐτὸ τὸ ὄρος περὶ τὴν ὄχθην κεῖται τοῦ ποταμοῦ Ναρμαδάς.

(2) Ἐμάνη, ἰδὼν τοὺς ἐλέφαντας.

- τὸν ἐλέφαντα, ἐντείνας ἀτόνωσ τὸ τόξον, ἔτρωσεν αὐτὸν ἐπιπολαίως βέλει κατὰ τὸ μέτωπον· ἐπειδὴ ἐγίνωσκεν, ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι θανάτου ὁ ἐλέφας, εἰ μὴ ἐν πολέμῳ ¹.
51. Ἐκ μόνου δὲ τοῦ τραύματος ὁ ἐλέφας ὤφθη μετὰ θαύματος παντὸς τοῦ στρατοῦ, ὡς ἀφῆκε τὴν μορφήν τοῦ ἐλέφαντος, καὶ ἔλαβε σῶμα οὐράνιον καὶ αἰθεροβατικόν, περικυκλούμενον ὑπερλάμπρῳ φωτί.
52. Διασπείρας δ' ἐπὶ τὸν βασιλικὸν παῖδα ἄνθη τοῦ οὐρα-
νίου δένδρου, ἅπερ ἔσχε δυνάμει θείᾳ, ἤρξατο λαλῆσαι·
ἅμα δὲ τῷ ἀνοιξαι τὸ στόμα, οἱ ἐπὶ τοῦ στήθους μαργα-
ρίται τοῦ ὄρου μᾶλλον ἐλευκάνθησαν τῇ μαρμαρυγῇ τῶν
λευκῶν ὀδόντων.
53. «Ἴσθι ὡς ἐγὼ εἶμι υἱὸς τοῦ Πριγεδαρσσάνα ², ἀρχηγοῦ τῶν
» Γανδδαρῶν ³. ὄνομα δέ μοι Πριγεβάδας ⁴. ὑψίκομπος
» δ' ὢν, φύσιν ἔλαβον ἐλέφαντος ἐξ ἀρᾶς τοῦ ὀσίου Μα-
» τάγκα.
54. «Καὶ ἡ φύσις γὰρ τοῦ ὕδατος ψυχρά ἐστι· θερμὴ δὲ γίνε-
» ται ἐκ τῆς ζέσεως τοῦ πυρὸς, ἢ ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ
» ἡλίου. Παρακληθεὶς δ' ὑπ' ἐμοῦ ἐκεῖνος ὁ μέγας ὄσιος,
» κατεπραῖνθη,
55. «Κάπειτα εἶπε πρὸς ἐμέ· «Ὅταν ὁ Ἄζας, ὁ καταγόμενος
» ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἰζβακοῦ, τρώσῃ τὸ μέτωπόν σου βέ-
» λει, τότε ἐπαναλήψῃ τὸ οἰκεῖον οὐράνιον σῶμα».
56. «Ἐγὼ ἐλύθην ἐκ τῆς ἀρᾶς ὑπὸ σοῦ τοῦ ἰσχυροῦ, ὃν πρὸ
» πολλοῦ περὶ πολλοῦ ἐποιούμην θεάσασθαι ἐπικατάρα-
» τος (ἐπονείδιστος) δ' ἂν εἶη ἢ ἐπίτευξις τῆς ἐμῆς φύ-

(1) Οὐκ ἔστι νόμος ἀναιρεῖν ἐλέφαντα, εἰ μὴ ἐν πολέμῳ.

(2) Πριγεδαρσσάνας ἐφηρημένευσται εὐειδής.

(3) Γανδδάραβαι εἰσὶν οἱ μουσουργοὶ τῶν θεῶν.

(4) Εὐειδής.

- » σεως και στάσεως, εἰ μὴ ἀμοιβὴν ποιήσαιμι τῆς χά-
 » ριτος.
57. « Λάβε παρ' ἐμοῦ ἐν βέλος, καλούμενον Σαμμοχανάμ ¹, ὃ
 » δι' ἐπωδῆς ρίπτεται, καὶ πάλιν δι' ἐπωδῆς ὀπίσω ἔρ-
 » χεται· ἐκ δὲ τούτου οὔτε φόνος τοῦ ἐχθροῦ γίνεται, καὶ
 » ἡ νίκη εἰς χεῖρας τοῦ βάλλοντος ἔρχεται.
58. « Μηδ' εἶπης, ὅτι αἰσχύνην ἔχεις λαβεῖν χάριν παρ' ἐμοῦ,
 » ὃν ἔτρωσας· εἰ γὰρ καὶ ἔτρωσάς με, ἀλλ' ἔλεον εἶχες
 » ἐπ' ἐμοί. Ὅθεν, ἐμοῦ διδόντος σοι χάριν, μὴ ἀποδοκιμά-
 » σης αὐτήν».
59. Ὁ δὲ Ἄζας, ὁ ὢν λαμπρός, ὡς ἡ σελήνη, καὶ εἰδήμων
 τῆς ὀπλικῆς, κατένευσε· καὶ ἀψάμενος ὕδατος καθαροῦ ²
 τῆς Ναρμαδῆς, ἔλαβε τὸ βέλος μετὰ τῆς ἐπωδῆς παρὰ τοῦ
 Γανδδάρβα, ἀποβλέπων εἰς τὸ βόρειον ³.
60. Οὕτω καθ' ὁδὸν φιλία ἀπροσδόκητος ἐγένετο ἐκ συγκυ-
 ρίας ἀμφοῖν τούτων· κάπειτα ὁ μὲν Γανδδάρβας ἀπήει
 ἐπὶ τὸ βόρειον μέρος ⁴, ὁ δὲ Ἄζας ἐπὶ τὴν εὐνομουμένην
 Βιδάρβαν.
61. Ὁ δὲ Βόζας, ὑπερχαρεῖς ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ Ἄζα, ἐξῆλ-
 θεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, πλησίον ὄντος τῆς πόλεως, κα-
 θὼς ὁ ὠκεανός, ὑπερφυσούμενος, ἔξω τῶν ὀρίων ἔρχεται ἐν
 τῇ ἀνατολῇ τῆς πλησιφαοῦς σελήνης.

(1) Παρανοητικὸν, καὶ παραλογιστικόν· λέγουσιν ὡς, ὅτε τοιοῦτον βέλος ρί-
 πτεται, εἰς παράνοϊαν καὶ ἀναισθησίαν φέρει τοὺς ἐχθρούς· ὅτε δὲ ἀνακαλεῖται,
 πάλιν ἔρχονται εἰς ἔννοιαν καὶ αἰσθησιν οἱ ἐχθροί.

(2) Ἔθος ἐστὶ νίπτειν τὰς χεῖρας ὕδατι, καὶ πλύνειν τὸ σῶμα εἰς κάθαρσιν,
 ὅταν ἀπτῶνται καθαροῦ.

(3) Ὁ μὲν λαμβάνων χάριν, ἀποβλέπει εἰς τὸ βόρειον· ὁ δὲ διδούς εἰς τὸ
 ἰῶον.

(4) Ἡ χώρα τῶν μουσικῶν θεῶν κατὰ τὸ βόρειον ἐστίν, ἔνθα καὶ ἡ τοῦ Κου-
 βίρα.

62. Προπορευόμενος δὲ, εἰσεκόμισεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν· ὃ πολλὰ ἐδωρήσατο, καὶ τοσαύτην θεραπείαν ἐποίησε ταπεινῶς, ὥστε νομίζειν τὸν λαόν, ὡς ὁ μὲν Βόζας ξένος ἐστίν, ὁ δὲ Ἄζας οἰκοδεσπότης.
63. Καθὼς δὲ ὁ Ἔρωσ εἰσδύει εἰς νεανικὴν ἡλικίαν, οὕτω καὶ ὁ πατρῶζων Ἄζας εἰσέδου εἰς νεόδμητον βασιλικὴν οἰκίαν, ὀδηγηθεὶς ὑπὸ ἐπιτεταγμένων ὑπηρετῶν τοῦ Βόζα· ἦν δ' ἡ οἰκία χαρίεσσα, καὶ ἐκατέρωθεν τῆς αὐλείου θύρας χρυσήλατοι στάμνοι ἦσαν, πλήρεις ὕδατος.
64. Καθάπερ δ' ἡ γυνὴ μετὰ πολλὰς προτροπὰς ἔρχεται πρὸς τὸν ἄνδρα, οὗ πείραν οὐκ ἔσχεν, οὕτω καὶ ὁ ὕπνος μετὰ πολὺν χρόνον τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ἄζα, τοῦ ἐρῶντος τῆς ἐρασμίας καὶ καλῆς κόρης, ἧς εἰς αἴρεσιν γάμου πολλοὶ νεανία βασιλικοὶ συνηθροίσθησαν.
65. Περὶ δὲ τὴν ἔω εὐφῶνοι αἰοῖδοι ¹ ῥιδαῖς ἐωθιναῖς ἠδείαις καὶ θυμῆρεσιν ἀφύπνισαν τὸν Ἄζαν, οὗ τὰ μὲν ἐνώτια προσκεκολλημένα ἦσαν τοῖς παχέσιν ὤμοις, τὰ δ' εὐώδη χρίσματα τοῦ σώματος ἐντετυπωμένα τῇ τῆς κλίνης σινδόνι.
66. «Ὡ ἄριστε τῶν ἐμφρόνων, ἡ νύξ παρῆλθεν· ἄφες τὴν κλίνην· τὸ γὰρ φορτίον τοῦ κόσμου εἰς δύο μέρη ἐμερίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὧν τὸ μὲν ὁ σὸς πατὴρ φέρει, νήφων, τὸ δὲ σύ.
67. «Ὁ φωστὴρ τῆς νυκτὸς εἰς δύοσιν ἔρχεται, καὶ ἀφήσει τὴν ἄγλαίαν τοῦ σοῦ προσώπου ², ἢ συνῆν αὐτῷ ἠδέως,

(1) Πολυειδαῖς εἰσιν οἱ αἰοῖδοι ἐν Ἰνδία· οἱ μὲν, ἀφύπνισταί, οἱ ἄδοντες, ἀφύπνιζουσι τὸν βασιλέα· οἱ δὲ ὕμνολογοί, οἱ, ἄδοντες, ὕμνουσι τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνδραγαθίας τοῦ βασιλέως· οἱ δὲ γενεαλόγοι, οἱ, ἄδοντες, ὕμνουσι τοὺς προγόνους τοῦ βασιλέως.

(2) Κοιμώμενος ὁ ἄνθρωπος, οὐκ ἔχει ἐκείνην τὴν ἀγλαίαν τοῦ προσώπου, ἢ ἔχει, γρηγορῶν.

- » ἐπειδὴ κατεφρονήθη καὶ ἡμελήθη ὑπὸ σοῦ, κοιμωμένου,
 » ὡς γυνὴ ὑπ' ἐρωμένου ¹.
68. « Διὰ τῆς ἀγλαοῦς ἀναπετάσεως λαβέτωσαν ἐν ταυτῷ τὴν
 » πρὸς ἀλλήλους ὁμοιότητα ἀμφοτέροι οὔτοι, ὁ ὀφθαλμός
 » σου δηλονότι, οὗ ἐν μέσῳ κινεῖται ἡ μέλαινα κόρη, καὶ
 » ὁ λωτὸς, οὗ ἐν μέσῳ κινεῖται ὁ μέλας βομβύλιος ².
69. « Ὁ ἐωθινὸς ἀήρ, συμμιγνύμενος τοῖς ἀνθεσι τῶν δένδρων,
 » καὶ τοῖς διεκπεταννυμένοις ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων
 » λωτοῖς ³, ἠδὺ καὶ εὐῶδες πνέει, καὶ διὰ τοιαύτης ἐπει-
 » σάκτου εὐωδίας ἀμιλλᾶσθαι βούλεται τῇ εὐώδει σου
 » πνοῇ, ἣν ἔχεις ἐκ φύσεως ⁴.
70. « Ἀγλαίζεται καθ' ὑπερβολὴν ἡ δρόσος, ἡ πίπτουσα ἐπὶ
 » τὰ ἐρυθρὰ νεαρὰ φύλλα τῶν δένδρων, καὶ ὁμοία οὔσα
 » τοῖς στρογγύλοις λευκοῖς μαργαρίταις, καθὼς τὸ ἠδὺ
 » σου μειδίημα σὺν τῇ μαρμαρυγῇ τῶν λευκῶν ὀδόντων
 » ἀγλαίζεται ἐπὶ τοῦ σοῦ ἐρυθροῦ χείλους ⁵.
71. « Καθὼς σὺ, προμαχῶν, καὶ προκινδυνεύων ἐν πολέμῳ, ὦ
 » γενναῖε, πάντας τοὺς ἐχθροὺς ἀναιρεῖς πρὶν τῆς ἐλεύ-
 » σεως τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ὁ προθέων ὄρθρος ἅπαν τὸ
 » σκότος εὐθέως διεσκέδασε πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡ-
 » λίου ⁶.

(1) Οἰονεὶ ἔλεγεν, ἐξηγέρθητι, καὶ λάβε τὴν ἀγλαίαν τοῦ οἰκείου προσώπου, ἣν λαβοῦσα ἡ Σελήνη, σοῦ κοιμωμένου, ἀφήσι νῦν, ὄρθρου ἀναφανέντος.

(2) Οἰονεὶ ἔλεγεν, ἕως ἐστί, καὶ διὰ τοῦτο ὁ λωτὸς ἀνοίγει τὰ φύλλα· ἀνοιξὼν καὶ σὺ τὰ ὀμματόφυλλα.

(3) Ὁ λωτὸς νύκτωρ μὲν συμμύει, καθ' ἡμέραν δὲ διεκπετάννυται.

(4) Ἀνάστα δηλονότι· ὁ γὰρ ἀήρ ἠδὺ καὶ εὐῶδες πνέει ἐκ τῶν ἀνθῶν καὶ ἐκ τῶν διεκπεταννυμένων λωτῶν περὶ τὴν ἔω.

(5) Ἀνάστα δηλονότι· ἡ ἔω δροσερὰ ἐστί.

(6) Ἀνάστα δηλονότι· ὄρθρος ἐγένετο.

72. «Οἱ ἐλέφαντές σου, πλαγιάσαντες ἐκατέρωθεν, ἐγείρονται
 » ἐξ ὕπνου, καὶ κτύπον ποιοῦσιν, ἀνιστάμενοι, ταῖς ἀλύ-
 » σεσι τῶν ποδῶν· οἱ δ' ὀδόντες αὐτῶν ἀγλαΐζονται ἐκ
 » τῆς ἐρυθρᾶς ἐωθινῆς αὐγῆς τοῦ ἡλίου, καθὼς ἐκ τοῦ
 » ἐρυθροῦ χόος τοῦ ἀνορυττομένου ὄρου.
73. «Οἱ Περσικοὶ σου οὔτοι ἵπποι, ᾧ λωτόφθαλμε, οἱ ἐν ἐπι-
 » μήκεσι σκηναῖς δεδεμένοι, ἀφέντες τὸν ὕπνον, λείχοντες,
 » ἐσθίουσι προτιθεμένους χόνδρους χερσαίου ἄλατος¹.
74. «Οἱ μὲν στέφανοί σου οἱ ἐξ ἀνθέων, μεμαραμμένοι καὶ
 » ἐκλελυμένοι ἐγένοντο· οἱ δὲ λύχνοι οὐκ ἔχουσιν ἐκεῖνο
 » τὸ λαμπρὸν φῶς· καὶ οὗτος δὲ ὁ ἐν κύρτη εὐγλωττος
 » ψιττακὸς κατὰ μίμησιν ἀντιφωνεῖ τοὺς ἐγερτικοὺς ἡμῶν
 » λόγους».
75. Τοιουτοτρόποις λόγοις τῶν αἰοιδῶν ἐξεγερθεὶς τοῦ ὕπνου
 ὁ νεανίας, ἀνέστη ἐκ τῆς κλίνης, καθὼς ὁ θεῖος ἐλέφας, ὁ
 Ἄϊραβάτας, ἐξανίσταται ἐκ τῆς περὶ τὸν Γάγγην ψάμμου,
 ἐξεγειρόμενος τῇ ἠδείᾳ κλαγγῇ τῶν χηνῶν.
76. Τελέσας δὲ πάντα τὰ ἔθιμα κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ νό-
 μου περὶ τὴν ἔω αὐτὸς ὁ εὐόφθαλμος, ἐνδυθεὶς τε καὶ κοσ-
 μηθεὶς ἀξιοπρεπῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἦλθεν εἰς τὴν συνέ-
 λευσιν τῶν βασιλέων, τῶν ὄντων ἐτοίμων εἰς τὸν αἰρετὸν
 γάμον.

(1) Ἐν τῷ ἱππιατρικῷ βιβλίῳ λέγεται, ὡς τὸ ἀλας, μάλιστα δὲ τὸ χερσαῖον, ἀφελίμον ἐστὶ τοῖς ἵπποις περὶ τὴν ἔω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. Ἐλθὼν δ' ὁ Ἄζας, εἶδε τοὺς βασιλεῖς καθημένους μετὰ στολῆς ἀγλαᾶς ἐπὶ θρόνων ὑψηλῶν, ὡσπερ θεοὺς ἐπὶ ἐναερίων ὄχημάτων· οἱ δὲ θρόνοι ἦσαν τεθειμένοι ἐπὶ ἀναβάθρων, εὐθέτων καὶ εἰστρώτων.
2. Ἰδόντων δὲ τῶν βασιλέων τὸν Ἄζαν, ὡσπερ ἄλλον Ἔρωτα, μεταπλασθέντα ὑπὸ τοῦ Σίβα¹ διὰ παρακλήσεως τῆς Ράτης, ἡ καρδία αὐτῶν κενὴ ἐγένετο τῆς ἐλπίδος, ἣν εἶχεν ἕκαστος εἰς ἐπίτευξιν τῆς Ἰνδουματῆς.
3. Ἀνέβη δ' ὁ Ἄζας διὰ τῶν ἀναβαθμίδων εἰς τὸν ὑψηλὸν θρόνον, ὃν ἔδειξεν ὁ Βόζας, καθὼς ὁ σκύμνος τοῦ λέοντος ἀναβαίνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους διὰ τῶν ὄχθων.
4. Καθήμενος δ' ὁ Ἄζας ἐπὶ θρόνου λιθοκολλήτου καὶ ποικιλοστρώτου, λίαν ἠγλαΐζετο, καὶ ἐλαμπρύνετο, καθὼς ὁ Σκάνδας, καθήμενος ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ ταώ².
5. Ἡ δὲ Λαξμὴ³, δυσαντίβλεπτος οὔσα ἐκ τῆς πολλῆς λαμπρότητος, διεμερίσατο ἑαυτὴν πολλαχῶς πρὸς ἀπαξάπαντας τοὺς βασιλεῖς⁴, καθὼς ἡ ἀστραπὴ, ἐκρηγνυμένη, διαμερίζεται εἰς ἅπαντα τὰ νέφη.
6. Μέσον δ' ἐκείνων τῶν βασιλέων, τῶν πολύτιμα κοσμήματα

(1) Ὁ Σίβας, ὢν ἐν θεωρίᾳ, ἐβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἔρωτος ἀνθίῳ βέλει τὴν καρδίαν· γαργαλισθεὶς δὲ, ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἰδὼν τὸν Ἔρωτα ἀπετέφρωσεν αὐτόν. Διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς πλάττει ἐνταῦθα, ὡς οἱ βασιλεῖς ἐνόμισαν, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Ἔρωτος, ὃς μεταπλάσθη ὑπὸ τοῦ Σίβα διὰ δεήσεως τῆς Ράτης, ἡ γυνὴ τοῦ Ἔρωτος ἐστίν.

(2) Τὸ ὄχημα τοῦ Σκάνδα, ὁ ταῶς ἐστίν.

(3) Ἡ Λαξμὴ θεὰ ἐστὶ τῆς δόξης, τῆς ἀγλαΐας, καὶ τῆς εὐδαιμονίας.

(4) Ἄπαντες, δηλονότι οἱ βασιλεῖς ὑπέρλαμπροι ἦσαν, καὶ ὑπερένδοξοι.

φορούντων, καὶ ἐπὶ πολυτίμων θρόνων καθεζομένων, ὑπερέλαμπεν ὁ υἱὸς τοῦ Ραγγοῦ, καθὼς ὁ Παριζάτας ὑπερτερεῖ πάντων τῶν οὐρανίων δένδρων.

7. Πάντων δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν θεατῶν, ἀφέντες τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς, εἰς ἐκεῖνον ἀπέβλεπον, καθὼς οἱ βομβύλιοι, ἀφέντες τὰ ἀνθοφόρα δένδρα, ἐπιφοιτῶσιν ἐπὶ τὸν μανικὸν ἐλέφαντα, τὸν εὐώδη χυμὸν ἔχοντα.
8. Τῶν δὲ βασιλέων, τῶν καταγομένων ἐκ τοῦ Ἡλίου καὶ ἐκ τῆς Σελήνης ¹, ὑμνουμένων ὑπὸ ὑμνολόγων, εἰδότες τὴν γενεαλογίαν ἐκάστου, θυμιάματος ἐξ ἀγαλλόχου ἀναφερομένου, καὶ ὑπὲρ τὰς σημαίας ὑψουμένου,
9. Κόγχων ἐμπνεομένων, μουσικῶν ὀργάνων συγκρουομένων, καὶ πληρούντων ἤχου πάντα τὰ μέρη, καὶ αἰτίων γινομένων ὀρχήσεως τῶν ταῶνων ² τῶν ἐν τοῖς περὶ τὴν πόλιν κήποις,
10. Ἡ Ἰνδουματῆ, ἔχουσα ἔνδυμα γάμου, καθημένη ἐπὶ ἀνθρωποφόρου φορέϊου, καὶ περιεπομένη ἀμφιπόλοις παρθένοις, ἦλθεν εἰς τὸ μέσον τῶν βάθρων καὶ τῶν θρόνων εἰς αἴρεσιν νυμφίου.
11. Οἱ δὲ βασιλεῖς μόνοις τοῖς σώμασιν ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν θρόνων· τὰς γὰρ ψυχὰς ἑαυτῶν ἀνέθεντο εἰς ἐκεῖνο τὸ ὑπερφύεστατον πλάσμα τοῦ πλαστοουργοῦ Βραχμᾶ, εἰς ἐκείνην τὴν περιβλεπτον κόρην.
12. Καθὼς δ' ἐκ τῶν δένδρων φύλλα νεαρὰ ἀναφύονται, οὕτω καὶ ἐκ τῶν βασιλέων, ὧν ἡ ἐπιθυμία ἐπλεόνασε, πολυειδῆ αἰνιγματικὰ σημεῖα ἀνεφύοντο τοῦ φίλτρου, ὡσπερὶ ἀγγελιαφόροι ³.

(1) Τῶν Ξατρῶν, ἄλλοι μὲν κατάγονται ἐκ τοῦ Ἡλίου, ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς Σελήνης.

(2) Ὁ ταῶς χαίρει τῇ βροντῇ, καὶ διὰ τοῦτο δταν βροντᾶ χορεύει.

(3) Ἐν τοῖς ἐξῆς ὁ ποιητὴς καταλέγει κακὰ τινα ἔθη καὶ ἥθη τῶν ἀνθρώπων, ἃ περ καὶ λέγει ἀστείως αἰνιγματικὰ σημεῖα.

13. Ἄλλος μὲν γὰρ τῶν βασιλέων, κρατῶν καυλὸν λωτοῦ, περιέστρεφεν αὐτὸν ἐν παλάμαις, παίζων, οὗ τὰ μὲν φύλλα, κινούμενα, ἀπεσβόουν τοὺς ἐπιφοιτῶντας βομβυλίους, ἡ δὲ κόνις ἔνδον περιεφέρετο ¹.
14. Ἄλλος δὲ, θρυπτικὸς ὢν καὶ ἀβρός, στρέψας τὸ ἀγλαὸν πρόσωπον, καὶ ἰδὼν, ἀνέλαβε τὴν λεπτὴν ἐπωμίδα, ἡ ἐξωλίσθησεν ἐκ τοῦ ὤμου, καὶ ἔστη περὶ τὸ ἄκρον τοῦ βραχιονίου, καὶ ἀνέθετο αὐτὴν, ἔνθα ἦν πρότερον ².
15. Ἄλλος δὲ, κλίνων κάτω μικρὸν τι τὰ καλὰ ὄμματα, ἐσχεδιάζεν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ ὑποποδίου διὰ τῶν συνεσταλμένων δακτύλων τοῦ ποδός, ὧν οἱ ὄνυχες ἀπέστιλβον ³.
16. Ἄλλος δὲ, ἐρείσας τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ θρόνου, συνελάλει τῷ πλησίον βασιλεῖ· ἐκ δὲ τοιαύτης θέσεως τοῦ σώματος, ὁ μὲν ὤμος αὐτοῦ ὑπερωγκώθη, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ στήθους ὄρμος τῶν μαργαριτῶν διάστροφος ἐγένετο ⁴.
17. Ἄλλος δὲ τοῖς ἄκροις τῶν ὀνύχων, οἱ ἀρμόδιοί εἰσι νύττειν τὸ στήθος καὶ τὸν γλουτὸν τῆς ἐρωμένης, ἐξαινε λευκὸν φύλλον ἄνθους Κετακῆς, ὃ ὡς κόσμημα ἐν τοῖς ὠσί τιθέασιν αἱ γυναῖκες ⁵.

(1) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς σημαίνειν ἤθελε τοῦτο «Οὕτω καὶ σὺ περιφέρε με, λαθεῦσά με ἐν χερσίν·» ἡ δὲ κόρη ὑπελάμβανεν, ὡς κακὸν ἔθος καὶ ἦθος ἔχει.

(2) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς σημαίνειν ἤθελεν, ὡς καθὼς φροντίζει τοῦ ἱματίου, οὕτω φροντίζει καὶ αὐτῆς· ἡ δὲ ὑπελάμβανεν, ὡς τὸ σῶμα αὐτοῦ, λώβην τινὰ ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο ἀποκρύψαι βούλεται.

(3) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς σημαίνειν ἤθελεν, ὡς πρὸς ἑαυτὸν καλεῖ τὴν κόρην· ἡ δὲ ὑπελάμβανεν, ὡς ἐκεῖνος κακοδαίμων ἐστί· καὶ γὰρ ἐν τῷ φυσιογνωμονικῷ βιβλίῳ λέγεται, ὡς τὸ γράφειν κατὰ γῆς διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ ποδός, σημειὸν ἐστί κακοδαιμονίας.

(4) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς σημαίνειν ἤθελεν, ὡς οὕτω καὶ αὐτῇ συλ λάλησει· ἡ δὲ ὑπελάμβανεν, ὅτι πρὸς ἄλλον στρέψει τὸ πρόσωπον.

(5) Λέγεται ἐν τῷ ἐρωτολογικῷ βιβλίῳ, ὡς νυττομένης τῆς γυναικὸς κατὰ

18. Ἄλλος δὲ τῇ χειρὶ, ἐχούσῃ παλάμην ἐρυθράν¹, ὡς ἐρυθρὸν λωτὸν, καὶ γραμμὰς εἰς σχῆμα σημαίας, ἀνέρριπτε πεσσοὺς, παίζων, οἱ ἀντηγύουν ἐκ τῆς ἐν τῷ δακτυλίῳ πολυτίμου λίθου².
19. Ἄλλος δὲ, καὶ τοι τὸ διάδημα ἦν ἀραρότως τεθειμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐνησχόλει αἰετὴν μίαν χεῖρα ἐν αὐτῷ³, ὡσπερὶ ἦν ἐξω τῆς οἰκείας θέσεως· αἱ δ' ἀκτῖνες τῶν περὶ τὸ διάδημα πολυτίμων λίθων διέλαμπον ἐκ μέσου τῶν δακτύλων.
20. Ἐνταῦθα ἡ ῥαβδούχος θεραπαινὶς, ἡ παρισταμένη τῇ θύρᾳ⁴, ἧ ὄνομα Σουνανδὰ, καὶ γινώσκουσα τὰς πράξεις καὶ τὰς γενεὰς τῶν βασιλέων, ἀγαγοῦσα τὴν Ἰνδουματὴν πρῶτον ἐπὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Μαγάδδας, ἐξεφώνησε φωνῇ ἀνδρική·
21. «Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς Μαγάδδας χώρας, ὃς καταφυγὴ ἐστὶ τῶν καταφευγόντων, βαθὺς τὸν νοῦν, καὶ ὀνομαστός εἰς τὸ κυβερνῆσαι ὀρθῶς τὸν λαόν· ὀνομάζεται δὲ φερωνύμως Παραντάπας⁵.

τὸ στῆθος ἢ κατὰ τὸν γλουτὸν τοῖς ὄνυξι τοῦ ἀνδρός, ἢ ἐπιθυμία αὐτῆς μάλλον ἐξάπτεται. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, οὕτω ποιῶν, ἠνίττετο, ὡς οὕτω καὶ τὸ στῆθος αὐτῆς νύξει· ἢ δὲ ὑπελάμβανεν, ὅτι τὸ διασχίζειν φύλλον ἢ κάρφος τοῖς ὄνυξιν, ἰδίον ἐστὶ βοτανολόγων, ἢ ῥιζοτόμων, καὶ μικροπρεπές.

(1) Ἡ ἐρυθρὰ παλάμη ἀγαθὸν ἐστὶ σημεῖον· ἢ δ' ἔχουσα φυσικὰς γραμμὰς εἰς σχῆμα σημαίας, βασιλικόν ἐστὶ σημεῖον.

(2) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς ἠνίττετο, ὡς οὕτω μετ' αὐτῆς παίζει· ἢ δὲ ὑπελάμβανεν, ὡς κυβευτὴς ἐστὶ καὶ ἄσματος· ἀπηγορευμένον γὰρ ἐστὶ τὸ κυβεύειν.

(3) Διὰ τούτου ὁ μὲν βασιλεὺς ἠνίττετο, ὡς ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς θῆσει τὴν κόρην· ἢ δὲ ὑπελάμβανεν, ὡς κακὸν τοῦτο ἦθος καὶ ἀπαίσιον, τὸ τιθέναι αἰετὴν τὴν χεῖρα ἐπὶ κεφαλῆς.

(4) Παρὰ τῇ θύρᾳ τῇ βασιλικῇ ἴστανται ὑπηρέται, ῥάβδους ἀργυρᾶς ἢ χρυσοῦς ἔχοντες, οἱ εἰσάγουσι τοὺς ἐρχομένους πρὸς τὸν βασιλεῖα.

(5) Παραντάπας ἐφερμηνεύεται Ἐχθροφλεγέθων.

22. «Εἰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ βασιλεῖς ἐπὶ γῆς ὑπάρχουσιν, ἢ γῆ
 » ὅμως εὐνομούμενη λέγεται διὰ τῆς κυβερνήσεως τού-
 » του, καθὼς ἡ νύξ, εἰ καὶ ἀστέρας καὶ πλανήτας λαμ-
 » πρὺς ἔχει, φωτεινὴ ὅμως λέγεται διὰ τῆς παρουσίας
 » τῆς σελήνης.
23. «Ἐπειδὴ οὗτος ἀεὶ ἐκάλει τὸν Ἴνδραν εἰς τὰς συνεχεῖς
 » θυσίας, ἃς ἐτέλει, διὰ τοῦτο ἐποίησε τοὺς βόστρυχας
 » τοὺς ἐπὶ τὰς λευκὰς παρεϊὰς τῆς Σακῆς ἀμοίρους ἀν-
 » θέων ἐπὶ πολὺν χρόνον¹.
24. «Εἰ οὖν ἀγαπᾷς τοῦτον ἀψασθαι τῆς χειρὸς σου², καὶ γε-
 » νέσθαι νυμφίον, ποίησον ἐν τῷ πορευθῆναι χαρὰν³ τοῖς
 » ὀφθαλμοῖς τῶν γυναικῶν τῆς Πουσπαπούρας⁴ πόλεως,
 » τῶν ἰσταμένων ἐπὶ τῶν θυρίδων τῶν οἰκῶν».
25. Τοιαῦτα εἰπούσης τῆς θεραπαινίδος, ἡ Ἰνδουματῆ μικρόν
 τι ἀπέβλεψε πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ περὶ καθῆκε τὸν στέ-
 φανον⁵ τὸν ἐξ ἀνθέων Μαδδούκας⁶ καὶ ἐξ Ἀγρώσιος· καὶ
 ἀσπασαμένη αὐτὸν ἀπλῶς διὰ τῶν χειρῶν⁷, παρῆλθε, μη-
 δὲν εἰποῦσα.
26. Ἡ δὲ ῥαβδοφόρος θεραπαινὶς ἤγαγεν αὐτὴν τὴν βασιλικὴν
 κόρην πρὸς ἕτερον βασιλέα, καθὼς ἡ ἀλλεπαλληλία τῶν

(1) Ἐπειδὴ ὁ Ἴνδρας παρῆν ταῖς θυσίαις ἐπὶ ξένης γῆς, διὰ τοῦτο ἡ γυνὴ αὐτοῦ οὐκ ἐκοσμεῖτο ἀνθεσι τὴν κεφαλὴν· ἀποδημούντος γὰρ τοῦ ἀνδρός, οὐκ ἔστι θεμιτὸν ταῖς γυναιξὶ κοσμεῖσθαι.

(2) Ὁ πατὴρ τίθησι τὴν χεῖρα τῆς νύμφης ἐν τῇ χειρὶ τοῦ νυμφίου.

(3) Φάνηθι δηλονότι ἐκεῖ ἡ ὥραιότερα ἀπασῶν.

(4) Πουσπαπούρα ἐφερμηνεύεται Ἀνθόπολις· λέγεται δὲ καὶ Παταλιπούτρα. Μητρόπολις δὲ ἐστὶ τῆς Μαγιάδας χώρας.

(5) Τὸν στέφανον, ὃν εἶχε πρόχειρον, εἰς τὸ στεφανῶσαι τὸν βασιλέα, ὡς αἰρετὸν νυμφίον, ἀφῆκε παρημελημένον.

(6) Μαδδούκα εἶδος δένδρου, οὗ ἐκ τοῦ καρποῦ οἶνον ποιοῦσι· κοινῶς λέγεται Μαουβά.

(7) Ἠσπάσατο αὐτὸν ἀπλῶς, τουτέστιν ἄνευ τινὸς σημείου φίλτρου.

- κυμάτων, τῶν ἐξ ἀνέμου ἀνισταμένων, φέρει τὴν ἐν Μανασᾶ λίμνη¹ χῆνα εἰς ἕτερον λωτὸν²,
27. Καὶ ἔφη πρὸς αὐτήν· «Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἄγκας, οὗ καὶ αἱ θεῖαι νύμφαι ἐρῶσιν ἐπὶ τῷ κάλλει, καὶ ἐπὶ τῇ νεότητι, καὶ ὁ ἐλέφας εὐδάμαστος ἐστὶ καὶ εὐπειθής³ τοῖς ἐλεφαντηλάταις· οὗτος, εἰ καὶ ἐπὶ γῆς ἐσίν, οὐρανίου ὅμως δόξης τρυφᾷ.
27. «Αἱ ἄδραϊ καὶ μαργαροειδεῖς σταγόνες τῶν δακρῶν, αἱ κατέπεσον ἐξ αἰτίας τούτου εἰς τὰ στήθη τῶν γυναικῶν τῶν ἐχθρῶν, ὡσπερ ὄρμοι εἰσὶν ἐκ μαργαριτῶν ἄνευ νήματος ἀνατεθειμένοι βία.
29. «Ἀμφότεραι ἐκεῖναι, ἡ Λαξμή, καὶ ἡ Σαρασβατῆ⁴, αἱ εἰσὶν ἐκ φύσεως κεχωρισμέναι, σύνεισι τούτῳ· γενοῦ σὺ τρίτη ἐν αὐταῖς, ὡ ἀγαθὴ, ἡ συνεζευγμένη τῇ εὐμορφίᾳ, καὶ τῇ εὐεπειᾷ».
30. Ἡ δὲ Ἰνδουματῆ, ἀφελκύσασα τὴν ὄρασιν ἑαυτῆς ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἄγκας, εἶπε τῇ θεραπαίνῃ· «Βάδιζε». Οὐτε δ' ἐκεῖνος ἦν ἀνάξιος ἀγάπης, οὔτε αὕτη ἠγνόει διακρίνειν· ἕκαστος γὰρ ἰδίαν ἔχει κλίσιν (διάθεσιν⁵).
31. Ἡ δὲ θεραπαίνις ἔδειξε τῇ Ἰνδουματῆ, ὡσπερ νεωστὶ ἀνατέλλοντα φωστῆρα τῆς νυκτός, ἄλλον βασιλέα λίαν ἐκλαμπρον, καὶ δυσύποισον τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ἔφη·

(1) Μανασὰ λίμνη μυθευομένη, ἐνθα οἱ χῆνες ἐσθίουσι μαργαρίτας.

(2) Βαλλόμενος ὁ χῆν τῇ φορᾷ τοῦ κύματος, ἔρχεται εἰς ἕτερον λωτὸν, οὗ τὴν ῥίζαν ἐσθίει, ἢ ἐστὶν, ὡς μῆλον.

(3) Ὡσπερ ὁ Ἄϊραβάτας.

(4) Ἡ μὲν Λαξμή θεᾶ ἐστὶ τοῦ πλούτου, ἡ δὲ Σαρασβατῆ θεὰ τῆς σοφίας· οἰνοὶ ἔλεγον, ὅστις ἐστὶ πλούσιος, οὐκ ἐστὶ σοφός· καὶ ὅστις ἐστὶ σοφός, οὐκ ἐστὶ πλούσιος· οὗτος δὲ καὶ σοφός ἐστι, καὶ πλούσιος.

(5) Ἐγίνωσκε δηλονότι ἡ κόρη, ὡς ἐκεῖνος ἦν ἀξιός, οὐκ ἠράσθη ὁμως αὐτοῦ· ἄλλος μὲν γὰρ ἔραξ τούτου, ἄλλος δ' ἐκείνου.

32. «Οὗτος βασιλεύς ἐστὶ τῆς Οὐζζαγινῆς, μακρόχειρ, εὐρύ-
 » στερνος, καὶ λεπτός καὶ στρογγύλος τὴν ὀσφύν· καὶ ἀγ-
 » λαίζεται τῇ συμμετρῖα, καθὼς ὁ ἥλιος, ὃς, τεθείς ὑπὸ
 » τοῦ Βισβακάρμα ἐπὶ τοῦ τόνου, λεπτός καὶ στρογγύ-
 » λος ἐγένετο ¹.
33. «Τούτου τοῦ πολυδυνάμου βασιλέως ἐν ταῖς ἐκστρατείας
 » ἡ ἀνεγειρομένη κόνις ὑπὸ τῆς προπορευομένης ἵππου,
 » ἔκλειψιν ποιεῖ τῆς λάμψεως τῶν πολυτίμων λίθων τῶν
 » ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν λοιπῶν βασιλέων.
34. «Οὗτος, οἰκῶν πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Μαχακάλα ², τοῦ
 » ἔχοντος τὸ ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ μετώπου, τρυφᾷ νυκτῶν
 » λαμπουπῶν σὺν γυναιξὶ καὶ ἐν τῇ μειουμένη σελήνῃ.
35. «Ἔστι σοι ἄρα ἔφεσις, ὦ εὐμῆρε, τρυφῶν μετὰ τούτου
 » τοῦ νέου βασιλέως ἐν κήποις συχοῖς, ἐν οἷς τὰ δέν-
 » δρα διασαλεύονται ὑπ' ἀέρος, πνέοντος ἐκ τῆς Ξιπρᾶς ³·»
36. Αὕτη δὲ ἡ λεπτόσωμος οὐκ ἔσχε κλίσιν ἐπ' αὐτὸν, ὃς τὸν
 μὲν φίλον κατέτερπε, τὸν δ' ἐχθρὸν κατέκαιε, καθὼς ἡ
 Κουμουδβατῆ ⁴ οὐκ ἔχει κλίσιν ἐπὶ τὸν Ἥλιον, ὃς τὸν μὲν
 λωτὸν εὐφραίνει, τὸν δὲ πηλὸν ξηραίνει.
37. Ἡ δὲ Σουνανδὰ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀνούπας χώρας
 ἤγαγεν αὐτὴν τὴν ἀνθηρὰν κόρην, τὴν χαρίεσσαν πλάσιν

(1) Λέγουσιν, ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Ἥλιου, μὴ φέρουσα τὸ σφόδρα καυστικὸν αὐ-
 τοῦ, εἶπε τὴν ἑαυτῆς θλίψιν τῶ ἑαυτῆς πατρὶ Βισβακάρμα· ὃ δὲ ἐτόρνευσε καὶ
 ἐλέπτυνεν αὐτὸν τὸν Ἥλιον. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἔχων σῶμα ἀσύμ-
 μετρον καὶ τραχὺ, ἐτορνεύθη, καὶ ἐλεπτύνθη ὑπὸ τοῦ Βισβακάρμα, τοῦ ἀρχιτέ-
 κτονος τῶν θεῶν.

(2) Μαχακάλας λέγεται ὁ Σίβας, ὃς γράφεται ἔχων ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ με-
 τώπου· διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς πλάττει ἀστείως, ὡς αἱ ἐκεῖ νύκτες ἔλαμπον, καὶ
 φθινοῦσας τῆς σελήνης, ἐκ τοῦ ἡμισελήνου τοῦ Σίβα.

(3) Ξιπρὰ, ὄνομα ποταμοῦ, ὃς παραρρέει τῇ Οὐζζαγινῇ πόλει.

(4) Κουμουδβατῆ λέγεται ὁ λωτὸς, ὃς ἀνθεὶ κατὰ τὴν νύκτα.

τοῦ Βραχμᾶ, τὴν πασῶν τῶν χαρίτων πλήρη, καὶ ἀγλαοὺς ὀδόντας ἔχουσαν, καὶ ἔφη·

38. « Πάλαι ἐγένετο ὁ Ἀρζούνας, ὃς χιλίας χεῖρας εἶχεν ἐν
 » πολέμῳ, καὶ τρόπαια ἔζησεν ἐν ταῖς ὀκτωκαίδεκα με-
 » γάλαις νήσοις τῆς οἰκουμένης· οὐκ εἶχε δ' ἀπλῶς τὸ
 » ὄνομα, βασιλεὺς, ὡς ἄλλοι, καὶ μέγας ἦν θεωρητικός.
39. « Καλῶς δὲ διοικῶν, κρατῶν τόξον, παρίστατο αἰφνηδίως,
 » καὶ ἐκώλυε τὸ μελετώμενον κακόν, καθ' ὃν χρόνον ἤρ-
 » χετο εἰς τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων ¹.
40. « Ἐν δὲ πολέμῳ κρατήσας τὸν Ραβάναν ² ἔδησεν αὐτὸν
 » τῇ χορδῇ τοῦ τόξου, στόνους ἐξάγοντα ἐκ τῶν ἄλλε-
 » παλλήλων δέκα στομάτων, καὶ ἔσχεν ἐν εἰρκτῇ, ἕως
 » οὗ ἐξιλεώθη, τὸν Ραβάναν, ὃς ἐνίκησε τὸν Ἴνδραν.
41. « Ἐξ ἐκείνου τῆς γενεᾶς κατὰγεται οὗτος ὁ βασιλεὺς Πρα-
 » τήπας, ὁ σεβόμενος τὴν Βέδαν, καὶ τὴν γεροντικὴν ἡλι-
 » κίαν, καὶ ἐξαλείψας τὴν δυσφημίαν, ἣν ἔχει ἡ Δαξ-
 » μῆ ³, ἣ ἀσταθής ἐστίν ἐκ φύσεως· ἀσταθής δὲ γίνεται
 » ἐκ τῆς κακίας τῶν ἐχόντων.
42. « Οὗτος, βοηθὸν ἔχων τὸν Ἄγνην ⁴ ἐν πολέμῳ, ἐνόμιζεν,
 » ὡς φύσιν φύλλου λωτοῦ, τὴν ὀξείαν ἀκωκὴν τοῦ πελέ-
 » κυος τοῦ Παρασσουράμα ⁵, τὴν ὀλέτειραν τῶν Ξατρῶν.
43. « Τοῦτου τοῦ μακρόχειρος ⁶ ἐν ἀγκάλαις ἔσο, ὧ Ἰνδουμα-
 » τῆ, εἰ ἔφεσις σοί ἐστίν ὄραξ ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ βασι-

(1) Ἐγίνωσκε δηλονότι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων.

(2) Δεκακέφαλος ἦν ὁ Ραβάνας.

(3) Ἄει δηλονότι ἔχει πλοῦτον καὶ δόξαν.

(4) Ἄγνης λέγεται αὐτὸ τὸ πῦρ, καὶ ὁ θεὸς τοῦ πυρός.

(5) Ὁ Παρασσουράμας ἀνείλε τὸν πατέρα τούτου, τὸν χιλιόχειρα Ἀρζούναν.

(6) Τὸ ἔχειν μακρὰς χεῖρας, διοικούσας μέχρι τῶν γονάτων, βασιλικόν ἐστὶ σημεῖον.

- » λείου οἴκου τὴν καλλιῤῥοον ῤεβᾶν¹, τὴν οὖσαν ὡσπερ
 » ζώνην τοῦ τείχους τῆς Μαχισματῆς πόλεως.»
44. Οὐκ ἐφάνη δ' ἀρεστός αὐτῇ αὐτός ὁ βασιλεὺς, καὶ περ
 εὐειδῆς ὢν, καθὼς οὐκ ἀρέσκει τῷ λωτῷ ἢ σελήνῃ ἐν ὤ-
 ρα Σαράτα, καὶ περ μὴ ἀποκρυπτομένη ὑπὸ νεφῶν, καὶ
 πλησιφαῆς οὖσα.
45. Ἡ δὲ φυλάττουσα τὸν γυναικῶνα Σουναυδᾶ, ὀδηγήσασα
 τὴν Ἰνδουματὴν πρὸς τὸν Σουσέναν², τὸν βασιλέα τῆς Σου-
 ρασένας χώρας³, τὸν ἀδόμοτον ἀπανταχοῦ, καὶ λαμπρύ-
 νοντα τὴν πατρικὴν καὶ μητρικὴν γενεάν ἔργοις λαμπροῖς,
 ἔφη·
46. «Οὗτος κατάγεται ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Νήπα, ἐν ᾧ οἰκοῦσι
 » πᾶσαι αἱ ἀρεταί, ἀφεῖσαι τὴν πρὸς ἀλλήλας ἀντιπά-
 » θειαν⁴, καθὼς τὰ ζῶα πάντα οἰκοῦσι παρὰ τῇ μονῇ
 » τῶν ὀσίων ἀνδρῶν, ἀφέντα τὴν πρὸς ἀλλήλα ἀντιπά-
 » θειαν⁵.
47. «Τούτου τὸ μὲν ἀγλαόν, χαροποιόν ἐστὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς
 » τῶν φίλων καὶ οἰκείων, τὸ δὲ θερμόν, δυσφόρητον τοῖς
 » τῶν πολεμίων, ὧν οἱ οἴκοι ἀκατοίκητοί εἰσι, καὶ χλόη
 » ἀναφύεται ἐν ταῖς στέγαις.
48. «Ὅταν οὗτος συμπαιζῇ γυναιξὶν ἐν ὕδασι, ἢ μελάνυδρος
 » Ἰαμουναῖ ἐκ τῆς ἀπομόρξεως τοῦ ἐν τοῖς στήθεσι τῶν
 » γυναικῶν λευκοῦ Σανδάνου φαίνεται, ὡσπερὲν ἠνωμένη
 » τῇ λευχύδρῳ Γαγγᾶ.

(1) ῤεβᾶ, καὶ Ναρμαδᾶ, ὄνομα ποταμοῦ, ὃς περιῤῥέει τὴν Μαχισματὴν πόλιν

(2) Σουσέναν, Εὐστράτιος.

(3) Μητρόπολις ἐστὶ τῆς Σουρασένας χώρας, ἢ Μαθουρά.

(4) Ἡ καλλονή, ἢ ἀνδρεία, ἢ μάθησις, ἢ ὑπομονή κ. τ. λ. ὁ μὲν γὰρ ἔχων μάθησιν, οὐκ ἔχει κάλλος· ὁ δ' ἔχων κάλλος, οὐκ ἔχει ἀνδρείαν.

(5) Τὰ πρόβατα συναγᾶλλοντα τοῖς λύκοις.

49. «Οὗτος, φορῶν ἐπὶ τοῦ στήθους πολύτιμον λίθον, ὃν ἔδω-
 » κεν εἰς ἀμοιβὴν χάριτος ὁ καταφυγὼν εἰς αὐτὸν ὄφις
 » Καλίας¹ ἐκ τοῦ φόβου τοῦ Γαρούδα, αἰσχύνῃ πως
 » ποιεῖ τῷ Βισνοῦ, ὃς ἔχει τὸν Καουστούββαν².
50. «Στέρξασα οὖν ἄνδρα τοῦτον τὸν νεανίαν, ὃ εὐμορφε, ἀπό-
 » λαυε τοῦ ἄνθους τῆς νεότητος ἐν τῷ ἄλλει Βρινδαβάνα,
 » ὃ ἔχει εὐνάς ἐξ ἀπαλῶν φύλλων καὶ ἀνθέων, καὶ οὐδα-
 » μῶς ὑποδεέστερόν ἐστι τοῦ παραδείσου τοῦ Κουβέρα.
51. «Καθημένη ἐν ὄρῃ ὄμβρων ἐπὶ καταβρεχομένων πλακῶν
 » ἐν ταῖς ἀγλααῖς φάραγγι τοῦ ὄρους Γοβαρδδάνα, θεώρει
 » ὑπερήδιστα τοὺς χοροὺς τῶν χρυσοπτέρων ταώνων.»
52. Ἡ δὲ Ἰνδουματῆ, ἡ ἔχουσα ὀμφαλὸν, ὡς δίνην³, μέλλου-
 » σα γενήσεσθαι γαμετὴ ἄλλου βασιλέως, παρῆλθε τὸν Σου-
 » σέναν, καθὼς ἡ ποταμία ρεῦσις, ἡ ρέουσα εἰς τὸν ὠκεανὸν,
 » παρέρχεται τὸ παρατυχὸν ὄρος.
53. Ἐπὶ τούτοις εἶπεν ἡ ἀμφίπολος πρὸς τὴν σεληνοπρόσωπον
 » κόρην, ἐλθοῦσαν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Καλίγκας χώρας,
 » τὸν ἐχθρολέτορα ὄντα, καὶ λαμπρὰ βραχιόνια ἔχοντα, ᾧ
 » ὄνομα Χεμαγκάδας⁴.
54. «Οὗτος ὁ ὅμοιος τῷ ὄρει Μαχένδρα κατὰ τὴν δύναμιν,
 » βασιλεύς ἐστι τοῦ Μαχένδρα καὶ τοῦ ὠκεανοῦ⁵. οὐδ' ἐν
 » ταῖς ἐκστρατείαις ὅτε τὸ ἐλεφαντικὸν σῶμα ἠγεῖται,
 » φαίνεται, ὅτι τὸ ὄρος, ὁ Μαχένδρας, προπορεύεται⁶.

(1) Ὁ Καλίας, καταφυγὼν εἰς τὸν Σουσέναν, ἐτίθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι τῆς Ἰαμουναῖς, ἡ ῥέει παρὰ τῇ πόλει Μαθουραῖ.

(2) Ἀπλοῦς πολυτιμότερός ἐστι τοῦ Καουστούββα.

(3) Ἐπαινεῖται ὁ στρογγύλος καὶ βαθύς ὀμφαλός, ὡς ἡ δίνη.

(4) Χρυσοβραχιόνιος.

(5) ἔχει δηλονότι, ὡς προτειχίσματα τῆς χώρας ἑαυτοῦ, τὸν ὠκεανὸν, καὶ τὸν Μαχένδραν, τὸ ὄρος.

(6) ἔχει δηλ: ἐλέφαντας μεγάλους. ὡς ὄρη.

55. « Οὗτος ὁ καλλιβραχίων, ἀριστός ἐστι τῶν τοξικῶν, καὶ
 » ἀμφιδέξιος, οὗ αἱ χεῖρες, ὧν ἐν τοῖς καρποῖς τύλους
 » ἔχει ¹ ἐκ τῆς πληγῆς τῆς καρδῆς τοῦ τόξου, ὡσπερ δύο
 » εἰσὶν ὁδοὶ τῆς ἀλωθείσης δόξης τῶν ἐχθρῶν, ἐν αἷς ἔχου-
 » σαν μέλανα δάκρυα ².
56. « Τοῦτον, κοιμώμενον, ἐξεγείρει ὁ ὄμορος ὠκεανὸς διὰ τοῦ
 » δούπου, ὡς διὰ σάλπιγγος, τῶν ἀνεγειρομένων κυμά-
 » των, ἃ ὀρῶνται ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ βασιλείου οἴκου.
57. « Τρύφα μετὰ τούτου ἐν ταῖς ἀκταῖς τοῦ ὠκεανοῦ, ἐν αἷς
 » αἱ Ταλαὶ ψιθυρίζουσι, καὶ ἐξάλειψον τὸν ἐκ παιδιᾶς
 » ἰδρῶτα τοῦ σώματος διὰ τοῦ ἀέρος, τοῦ φέροντος ἀν-
 » θη τῶν καρυοφύλλων πόρρωθεν ἐκ νησῶν. »
58. Ἡ δὲ νεωτέρα ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῆς Βιδάρβδας, καὶ
 τοὶ ἐκολακεύθη ὑπὸ τῆς Σουνανδᾶς, προτιμῶσα ὅμως τὴν
 εὐμορφίαν, ἀπεχώρησεν ἀπ' ἐκείνου τοῦ βασιλέως, καθὼς
 ἡ εὐδαιμονία, ἡ ἀχθεῖσα μακρόθεν μετὰ πολλῆς φροντίδος,
 ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ κακοδαίμονος.
59. Προσελθοῦσα δὲ ἡ Σουνανδὰ τῷ θεοεικέλῳ βασιλεῖ τῆς
 πόλεως, ἧ ὄνομα Ναγαπούρα ³, εἶπε πρῶτον τῇ Ἰνδουμα-
 τῆ· « ὦ περδικόφθαλμε, ἀπόβλεψον ἐνθάδε ». Καῖπειτα
 ἐλέξε τάδε·
60. « Οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας Πανδῆς, ὁ ἔχων καθημένους
 » ἐπ' ὤμων ὄρμους ἐκ μαργαριτῶν, καὶ ἀλημιμένος τὸ
 » σῶμα ξανθῷ Σανδάνῳ, ἀγλαΐζεται, ὡς ὁ Ἰμαδός, ὁ περιρ-
 » ρέομενος πίδαξι ⁴, καὶ ἐρυθρός ὧν ἐκ τοῦ ἀνατέλλοντος
 » ἡλίου.

(1) Οἱ φαινόμενοι τύλοι, τὰ στάξαντά εἰσι μέλανα δάκρυα τῆς ἀλωθείσης δόξης τῶν ἐχθρῶν. ἢ ἐστίν, ὡς γυνή.

(2) Τὰ δάκρυα ἦν μέλανα ἐκ τῆς μελαίνης βαφῆς ἐν τοῖς ὄμμασι.

(3) Ὀφίοπολις.

(4) Οἱ λευκοὶ ὄρμοι τῶν μαργαριτῶν, ὡς πίδακίς εἰσί.

61. « Τοῦτον, λουόμενον μετὰ τὴν ἰπποθυσίαν, ἐπῆνει ὁ
 » Ἄγαστέας ἐκ καρδίας, λέγων· « Εὖ γε! εὖ γε! » ὁ
 » Ἄγαστέας, θς ἐταπεινώσε τὸν Βινδδέαν¹, τὸ μέγα καὶ
 » ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄρος, καὶ κατέπιεν ὄλον τὸν Ὠκεανόν,
 » καὶ πάλιν αὐτὸν ἐξέβρυσεν.
62. « Ὁ ὑπέροφρος Ραδάνας, φοβούμενος μὴ καταστρα-
 » φεῖη ἡ Ζαναθάνα πόλις, ἧς ἦρχε, φιλίαν ἐποιήσατο
 » μετὰ τούτου τοῦ βασιλέως, τοῦ λαβόντος παρὰ τοῦ

(1) Ὁ Βινδδέας, ὄρος ἐστὶ μέγα, ἐκτεινόμενον μέσον τῆς Ἰνδίας ἀπὸ τοῦ δυ-
 τικοῦ μέχρι τοῦ ἐώου, ἐνθα γεννᾶται σίδηρος πολὺς, καὶ ἀδάμαντες, καὶ ποτα-
 μοὶ πολλοὶ ἐξέρχονται, ὧν ὀνομαστοὶ εἰσιν, ὁ Σόνας, θς συμμίγνυται τῷ Γάγγῃ,
 καὶ ἡ Ναρμαδά, ἡ εἰσβάλλει εἰς τὸν Ὠκεανόν. Εἰς τοῦτο τὸ ὄρος, τὸν Βινδδέαν,
 ὡς μυθολογοῦσιν, ἤλθε ποτε ὁ θεὸς Ναράδας, θς ἐστὶν ἄλλος Μῶμος παρ' Ἰνδοῖς,
 εὐτράπελος, καὶ γελωτοποιός· καὶ φίλερις δὲ, καὶ φιλοτάραχος. Ὁ δὲ Βινδδέας
 φιλοφρόνως ὑπεδέξατο αὐτόν· καὶ τοι δὲ δεξίωσιν καὶ περιποίησιν πολλὴν ἐποιή-
 σατο, ὁ Ναράδας ὅμως ἐν συννοίᾳ ἦν καὶ σκυθρωπότητι. Ἰπνοήσας δ' ὁ Βινδ-
 δέας, ὡς τῷ Ναράδᾳ οὐκ ἦρσεν ἡ δαψιλὴς ξενία, ἤρετο, μεγαλαυχῶν· « Διὰ
 » τί σύννους, καὶ σκυθρωπός; τί ἐλλιπὲς ἐστὶ τῆς ἐμῆς περιποίησης καὶ φιλοξε-
 » νίας; ἢ ποῖον ἄλλο ὄρος ὀλθιώτερον ἐστὶν ἐμοῦ, καὶ μᾶλλον καρποφόρον καὶ βο-
 » τανηφόρον; πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς καὶ μεταλλείας ἔχω ἀδαμάντων, καὶ ὁ
 » περίφημος δὲ Ἰμαὸς ὡς πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐν ἐστίν, θς χιόνα μόνην ἔχει, καὶ ζῶα
 » ἄγρια ». Ὁ δὲ Ναράδας ἀπεκρίνατο, ὡς ἡ Μερὴ καυχᾶται, ὅτι χρυσοῦν ἐστὶν
 ὄρος, καὶ ὑψηλότερον πάντων, ὁ ὃ ἥλιος περιέρεχεται ἐκάστοτε. Ἀκούσας ὁ Βινδ-
 δέας, ἐταράχθη· καὶ τοσοῦτον εὐθέως ὑψηλὸς καὶ οὐρανομήκης ἐγένετο, ὥστε
 ἐμποδὼν ἦν τῇ διόδῳ τοῦ ἡλίου. Σκοπήσαντες δ' οἱ θεοὶ, ὡς τὸ πᾶν καταστρα-
 φήσεται, ὅταν μὴ ποιῇ τὴν συνήθη κυκλικὴν φορὰν ὁ ἥλιος, ἐλθόντες πρὸς τὸν
 Ἄγαστέαν, θς ἐμόναζεν ἐν Βαρανασῇ, καὶ πνευματικὸς ἦν πατὴρ τοῦ Βινδδέα,
 ἰκέτευσαν αὐτὸν μεσιτεῦσαι πρὸς τὸν Βινδδέαν. καὶ τρόπον ποιῆσαι ἀπαλλαγῆς
 τοῦ δεινοῦ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἄγαστέα, ὁ Βινδδέας, πεισὼν, προσεκύνησεν αὐτόν,
 καὶ εἶπεν αἰτῆσαι, ὅ,τι βούλεται. Ὁ δὲ Ἄγαστέας εἶπε· « Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐμὸν
 » αἶτημα, ἵνα μένης οὕτω κεκλιμένος, ἕως ἂν ἀναστρέψω ». Ταῦτα εἰπὼν, ἀνε-
 χώρησεν εἰς τὸ νότιον μέρος, καὶ οὐδέποτε ἀνέστρεψεν. Ὁ δὲ Βινδδέας, πειθό-
 μενος τῇ προσταγῇ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, καὶ περιμένων τὴν ἐπάνοδον αὐ-
 τοῦ, μένει κεκλιμένος ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς σήμερον. Οὗτος ὁ μῦθος
 ἀλληγορικός ἐστὶ· τὸ γὰρ ὄρος αὐτὸ, ὁ Βινδδέας, εἰ καὶ μῆκος πολὺ καὶ πλάτος
 ἔχει, οὐκ ἔχει ὅμως ὕψος ἀνάλογον.

- » Σίβα ὄπλον κραταῖον (δύσκτητον), κάπειτα ἐξεστράτευ-
 » σε κατὰ τοῦ Ἰνδρα.
63. « Κρατηθείσης τῆς σῆς χειρὸς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ
 » τούτου, τοῦ ἐκ μεγάλης γενεᾶς καταγομένου, ἔσο γυ-
 » νῆ αὐτοῦ, ὡς ἡ νοτία γῆ, ἧς ὄρος ἐστὶν ὁ Ωκεανός, ὁ
 » πλήρης ὦν πολυτίμων κειμηλίων.
64. « Στέρξον συμπαίξειν αἰεὶ τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς
 » τόποις τοῦ ὄρους Μαλατά, ἔνθα ἡ Ταμβούλα συμπλέ-
 » κεται ταῖς Πούγγαις, καὶ τὸ Καρδάμωμον τοῖς Σαν-
 » δάνοις, καὶ ἡ γῆ κατάστρωτός ἐστι τοῖς φύλλοις τοῦ
 » δένδρου Ταμάλα¹.
65. » Τὸ μὲν σῶμα τούτου κυανοειδές ἐστι, τὸ δὲ σὸν
 » χρυσοειδές· σύζευξις ἔστω ὑμῖν εἰς αὐξήσειν τῆς ἀλ-
 » λήλων ἀγλαίας, καθὼς ἡ σύζευξις τῆς ἀστραπῆς καὶ
 » τοῦ νέφους μᾶλλον ἀγλαίζεται ».
66. Ἡ δὲ παραίνεσις ἐκείνης τῆς ἀμφιπόλου οὐκ ἔσχε τό-
 πον ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως τῆς Βι-
 δάρββας, καθὼς οὐδὲ ἡ σελήνη τόπον ἔχει ἐν τῷ λωτῷ,
 δε συμμύει, ὅτε ἡ ἥλιος δύει.
67. Ὄντινα δὲ βασιλέα παρήρχετο ἡ Ἰνδουματῆ, οὗτος με-
 λαγχολιαν εἶχε, καθὼς ὅ,τι ἐργασήριον ἐν τῇ ἀγορᾷ παρέρ-
 χεται ὁ φερόμενος πυρσὸς ἐν νυκτὶ, τοῦτο σκότος ἔχει.
68. Προσελθούσης δὲ τῆς Ἰνδουματῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Ράγγοῦ
 δισταγμὸν ἔσχεν ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτοῦ, ταῦτα διανοού-
 μενος· « ἄρα αἰρήσεται με νυμφίον; ἢ οὐχί; ἐν ταύτῳ
 δὲ ὁ γεγεννημένος παλμὸς ἐν τῷ μυῶνι τῆς δεξιᾶς χει-
 ρὸς², ἀπέβαλε τὸν δισταγμὸν αὐτοῦ.

(1) Ταμάλα, δένδρον μέγα, οὗ τὸ φύλλον μελανοειδές.

(2) Τῶν μὲν ἀνδρῶν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει ὁ παλμὸς, αἰεὶς ἐστι, τῶν δὲ γυ-
 ναικῶν ἐν τῷ ἀριστερῷ.

69. Ἐλθοῦσα δ' ἡ κόρη πρὸς τοῦτον, τὸν ἔχοντα μέλη ἄψο-
γα, οὐκ ἤθελεν ἐλθεῖν πρὸς ἄλλους βασιλεῖς, καθὼς ἡ
πληθὺς τῶν βομβυλίων, ἐλθοῦσα εἰς τὴν ἀνθοῦσαν Ἄμ-
ραν, οὐκ ἐφίσται ἄλλου δένδρου.
70. Ἡ δὲ Σουνανδᾶ, ἡ εὐποροῦσα λόγων προσηκόντων, σκο-
πήσασα τὴν σεληνοειδῆ Ἰνδουματὴν, ἔχουσαν ὅλην τὴν
καρδίαν ἑαυτῆς πρὸς τοῦτον, ἤρξατο τάδε λέγειν ἐκ-
τεταμένως·
71. « Ὁ Κακούτσας, ὁ περίφημος ἐπ' ἀρεταῖς, καὶ ἄριστος
» ἐν βασιλεῦσι, ἦν καταγόμενος ἐκ τοῦ Ἰζβακοῦ, υἱοῦ
» τοῦ Μανοῦ· ἐξ ἐκείνου οἱ μεγαλόφρονες βασιλεῖς τῆς
» Κοσσάλας χώρας ἔχουσι ταύτην τὴν ἐπαινετὴν παρω-
» νυμίαν, Κακούτσιοι.
72. « Οὗτος ὁ Κακούτσας, μιμηθεὶς τὸν Σίβαν, ἀνέβη τὸν
» μέγαν Ἰνδραν, σχῆμα λαβόντα ταύρου¹, καὶ ἐποίησεν ἐν
» πολέμῳ διὰ τῶν βελῶν τὰς παρεῖας τῶν γυναικῶν τῶν
» Γιγάντων καὶ Τιτάνων ἄνευ χρίσματος Σανδάνου².
73. « Μετὰ δὲ τὴν νίκην, ἀναλαβόντος τοῦ Ἰνδρα τὴν οἰ-
» κίαν μορφήν, ὁ Κακούτσας ἐγένετο σίνεδρος αὐτῷ ἐπὶ
» τοῦ αὐτοῦ θρόνου, προστρέβων τὸ οἰκεῖον βραχιόνιον
» τῷ βραχιονίῳ ἐκείνου, καὶ προσπιέζων³.
74. « Ἐξ ἐκείνου τοῦ Κακούτσα κατάγεται ὁ πανεύφημος
» καὶ πανέκλαμπρος βασιλεὺς Διλήπας, ὃς παρὰ μίαν
» ἑκατὸν ἵπποθυσίας ἐτέλεσε, μὴ βουλούμενος ἐρίζειν τῷ
» Ἰνδρα, ὃς ἦν ἐναντίος.

(1) Ὁ Ἰνδρας πόλεμον ἔχων κατὰ τῶν Τιτάνων, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς συμμα-
χίαν, ὃ δ' ἔφη· « Τότε συμμαχῶ, ὅταν σὺ μὲν λάθῃς σχῆμα ταύρου, ἐγὼ δὲ ἀνα-
βῶ ἐπὶ τοῦ νότου σου »· αὐτῷ δὲ καὶ ἐγένετο.

(2) Ἀπέδειξε δηλονότι αὐτὰς χήρας, αἷς οὐκ ἐστὶ θεμιτὸν κοσμιῆσθαι.

(3) Ἐκάθητο δηλονότι ἀγχιιστα ἄνευ αὐστολῆς.

75. « Τούτου διοικούντος τὴν γῆν, οὐδ' ὁ ἄνεμος ἀνεπετάν-
 » νυε τὰ ἄμφια τῶν γυναικῶν, τῶν κοιμωμένων ἐκ
 » μέθης ἐν μέσῳ τῆς εἰς Κήπους ὁδοῦ. Τίς δ' ἄρ' ἐτόλμα
 » χεῖρα ἐκτεῖναι (βαλεῖν) εἰς κλοπὴν τῶν κοσμημάτων ;
76. « Τούτου ὁ υἱὸς Ῥαγγοῦς ἔχει νῦν τὴν βασιλείαν, ὁ
 » τελέσας τὴν παντονίκην θυσίαν, καὶ τὸν ἐκ τῆς παγ-
 » κοσμίου νίκης συλλεγέντα πλοῦτον καταναλώσας το-
 » σοῦτον, ὥστε πηλίνῳ ἀγγεῖῳ χρῆσθαι.
77. « Τούτου ἡ εὐκλεία, ἡ ἀναβᾶσα τὰ ὄρη, καὶ διαβᾶσα
 » τὰ πελάγη, ἡ ἐλθοῦσα εἰς τὰ ὑποχθόνια, καὶ ἀνελθοῦ-
 » σα εἰς τὰ οὐράνια, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ οὐ-
 » σα, οὐκ ἔστιν εὐχερὴς μετρηθῆναι, πόση ἐστίν.
78. « Ἐκ τούτου τοῦ Ῥαγγοῦ οὗτος ὁ νεανίας Ἄξας ἐγεν-
 » νήθη, καθὼς ὁ Ζαϊάντας ἐκ τοῦ Ἰνδρα, ὃς φέρει τὸ
 » βαρὺ φορτίον τοῦ κόσμου, ὡς ὁ νεοδάμαστος ταῦρος
 » τὸν ζυγὸν, ὁμοίως τῷ ἑαυτοῦ πατρὶ.
79. « Λάβε ἄνδρα τοῦτον τὸν ὁμοίόν σοι κατὰ τὴν λαμ-
 » πρότητα τοῦ γένους, κατὰ τὴν ἀγλαίαν τοῦ σώματος,
 » κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, καὶ κατὰ πάσας τὰς λοι-
 » πὰς ἀρετάς· συζευχθήτω ἢ πολύτιμος λίθος τῷ
 » χρυσῷ ».
80. Εἰπούσης ταῦτα τῆς Σουνανδᾶς, ἡ βασιλικὴ κόρη,
 ἐλαττώσασα τὴν αἰδῶ, εἴλετο τὸν νεανίαν τῇ ἰλαρᾷ
 βολῇ τῆς δράσεως, ὡσπερὶ θέσει νυμφικοῦ στεφάνου.
81. Ἐκ δ' αἰσχύνης οὐκ ἠδύνατο ἐξαιρεῖν τὸν σφοδρὸν ἔρωτα,
 ὃν ἔσχεν εἰς αὐτὸν τὸν νέον. Ἀλλ' ὁ ἔρωσ, διαρρήξας
 τὸ λεπτὸν σῶμα τῆς οὐλοβοστρύχου κόρης, ἐξεφάνη διὰ
 τῆς φρίκης ¹.

(1) Τῷ ἱρῶντι καὶ τρόμος γίνεσθαι τοῦ σώματος, καὶ φρίκη.

82. Ἡ δὲ Ῥάβδοϋχος εἶπεν, ἀστειζομένη, πρὸς τὴν κόρην, τὴν οὕτω διατεθειμένην· « Ὡ κυρία, πορευθῶμεν πρὸς ἕτερον ». Ἡ δὲ ταυρηδὸν ἀπέβλεψεν εἰς αὐτήν.
83. Ἡ μὲν οὖν εὐμηρος κόρη ἔθετο προσηκόντως διὰ τῶν χειρῶν τῆς θεραπαίνης περὶ τὸν λαιμὸν τοῦ Ἄζα τὸν ἐρυθρὸν στέφανον¹, ὥσπερ σωματικὸν ἔρωτα.
84. Ὁ δὲ κάλλιστος Ἄζας ἐνόμιζεν, ὡς ὁ ἐπὶ τοῦ εὐρέος στήθους αὐτοῦ ἀπρωρημένος στέφανος καλῶν ἀνθέων, αἱ δύο χεῖρές εἰσι τῆς κόρης, κρεμάμεναι ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ.
85. Χαρέντες δ' οἱ πολῖται ἐπὶ τῇ ἀρμοδίᾳ συζεύξει, ἐξεφώνησαν ἓνα λόγον ζύμπαντες, πικρὸν τῇ ἀκοῇ τῶν βασιλέων· « Αὕτη συνεζεύχθη καταλλήλως τῷ Ἄζα, καθὼς » ἡ ἀγλαία τῷ φωστῆρι τῆς νυκτὸς ἐν ὥρᾳ Σαράδα, καὶ » ἡ Γαγγὰ τῷ Ὠκεανῷ ».
86. Ἡ δὲ σύνοδος τῶν βασιλέων ἐκ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους ἐχάρη², ἐκ δὲ θατέρου ἐλυπήθη, καθὼς ἡ λίμνη περὶ τὴν ἔω τῇ μὲν λαμπρύνεται διὰ τῶν ἡμερανθέων λωπῶν, τῇ δὲ ἀμαυροῦται διὰ τῶν νυκτανθέων.

(1) Ἐπὶ τοῦ στεφάνου πάσσουσιν ἐρυθρὰν κόριν· τὸ γὰρ ἐρυθρὸν ἐμβλημα εἶσι τοῦ ἐπιθυμητικοῦ.

(2) Ὅσοι δηλ. ἦσαν φίλοι, ἐχάρσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

1. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τῆς Βιδάρββας, παραλαβὼν τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν, συζευχθεῖσαν καταλλήλῳ νυμφίῳ, ὥσπερ ἄλλην Δεβασενάν¹, συζευχθεῖσαν τῷ Σκάνδα, ἐπορεύετο εἰς τὰ βασίλεια.
2. Οἱ δὲ βασιλεῖς ἀπῆρχοντο εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα, βραχεῖαν ἔχοντες τὴν φαιδρότητα τοῦ προσώπου, ὡς ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες περὶ τὴν ἕω, καὶ ψέγοντες τὴν ἑαυτῶν μορφήν καὶ στολήν, διότι ἀπέτυχον τοῦ ἐφετοῦ.
3. Ἐπειδὴ δὲ ὄλεθρος γίνεται τῷ ποιοῦντι ταραχὴν ἐν τῷ αἰρετῷ γάμῳ, ἔνθα πάρεστιν ἡ εἰκὼν τῆς θεᾶς Σακῆς², διὰ τοῦτο οἱ βασιλεῖς ἀνοχὴν τότε ἔσχον, καὶ περ φθονοῦντες τῷ Ἄζα.
4. Ὁ δὲ νυμφίος μετὰ τῆς νύμφης ἐπορεύετο διὰ τῆς λεωφόρου, ἣ ἐστρωμένη ἦν ἄνθεσι, καὶ κεκοσμημένη κατὰ τὰς θύρας σειραῖς ἐκ φύλλων, καὶ κατάσκιος ἀναπεταννυμέναις σημαίαις.
5. Τῶν δὲ τῆς πόλεως γυναικῶν, αἳ ἦσαν ἐν οἴκοις ἔχουσι χρυσᾶς θυρίδας, καὶ ἀφείσαι πᾶν ἔργον, προθυμίαν εἶχον καὶ φροντίδα θεωρῆσαι τὸν Ἄζαν, τοιαύτη ἦν ἡ κατάστασις.
6. Ἄλλης μὲν γὰρ, τρεχούσης εἰς τὴν θυρίδα, διελύθη ἡ περιδεδεμένη κόμη, καὶ ἔπεσον τὰ ἄνθη³· καὶ τοι δὲ

(1) Δεβασενά ἐφερμηνεύεται Θεοστράτη· ἔστι δὲ θυγάτηρ τοῦ Ἰνδρα.

(2) Οὐκ ἔστι θεμιτὸν ταραχὴν ποιεῖν ἐν τῇ αἰρέσει νυμφίου, ἐνθα πάρεστιν ἡ εἰκὼν τῆς θεᾶς Σακῆς, ἀλλὰ μετέπειτα. Ἐν παντὶ γάμῳ ἡ εἰκὼν τῆς Ἰνδρανοῦς παρίδρυται.

(3) Αἱ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας περιδέουσι τὴν κόμην ὀπισθεν ἐν τῷ μεταφρένῳ, καὶ περικοσμοῦσιν αὐτὴν ἄνθεσι.

- ἐκράτει τῇ χειρὶ τὴν κόμην, οὐκ εἶχε φροντίδα τοῦ περιδῆσαι αὐτήν.
7. Ἄλλη δὲ, ἀφελκύσασα ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς κοσμητρίας τὸν ἑαυτῆς πόδα, ὃς εἶχεν ὑγράν ἔτι τὴν βαφήν, ἀφείσα τὸ σοβαρὸν βάδισμα, ἔθesen εἰς τὴν θυρίδα, καὶ ἐποίει τὸ ἔδαφος κεχρωματισμένον τῇ ἐρυθρᾷ βαφῇ τοῦ λακκίου¹.
8. Ἄλλη δὲ, βάψασα τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν, ἀφῆκεν ἄβαπτον τὸν ἀριστερὸν, καὶ ἔτρεχεν εἰς τὴν πλησίον θυρίδα, κρατοῦσα τὴν βαπτικὴν μήλην.
9. Ἄλλη, ἔχουσα τὴν ὄρασιν διὰ τῆς θυρίδος εἰς τὴν ὁδὸν, οὐκ ἔδησε τὸν διαλυθέντα δεσμὸν τοῦ διαζώματος, ἀλλὰ κρατοῦσα αὐτὸ τῇ χειρὶ, ἧς τὰ περικάρπια κοσμήματα ἠῦγαζον τὸν ὀμφαλὸν, ἵστατο, θεωροῦσα.
10. Ἄλλης δὲ, ἀναστάσης ταχέως, καὶ δραμούσης ἐπὶ τὴν θυρίδα, ἐξέπιπτον ἐν ἐκάστῳ βήματι ἐκ τῆς ἀρπεδόνης, ἧ ἦν ἀτελής, οἱ μαργαρίται καὶ ἀδάμαντες, καὶ ἔμεινεν ἐν τοῖς δακτύλοις ἡ ἀρπεδόνη μόνη².
11. Αἱ δὲ θυρίδες, ἐν αἷς ἦσαν τὰ πρόσωπα τῶν φιλοθεαμῶνων γυναικῶν, ὧν τὰ στόματα εὐωδίαν ἐξέπεμπον ἐκ τοῦ ἀνθοσμίου οἴνου, τὰ δ' ὄμματα ἦν γοργά, ὡς βομβύλιοι, ἦσαν, ὥσπερ κεκοσμημέναι λωτοῖς³.
12. Βλέπουσαι δ' ἐκείναι αἱ γυναῖκες τὸν Ἄζαν ἀχορέστως καὶ ἠδέως, οὐκ ἠσθάνοντο ἄλλου τινος· πᾶσα γὰρ ἡ τῶν

(1) Αἱ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας τιθέασιν ἐν τοῖς πέλμασι τῶν ποδῶν τὴν βαφήν τοῦ λακκίου, τοῦ Ἰνδικοῦ κηροῦ, ἧ ἔστιν ἐρυθρά.

(2) Ἐμπερονῶσα τῇ ἀρπεδόνῃ τοὺς μαργαρίτας καὶ ἀδάμαντας, ἀνέστη εὐθέως, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιπτον εἰ μαργαρίται, ἀδέγμου οὐσης τῆς ἀρπεδόνης.

(3) Δηλονότι τὰ ἐν ταῖς θυρίσι πρόσωπα τῶν γυναικῶν. ὡς λωτοὶ ἦσαν· τὸ γὰρ ἀγλαὸν πρόσωπον τῷ ἀγλαῷ λωτῷ εἰκάζεται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς.

- λοιπῶν αἰσθήσεων ἐνέργεια εἰσῆλθέ πως εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τά δε ἔλεγον·
13. « Καλῶς ἐποίησεν ἡ Ἰνδουματῆ, ἣ προὔτεινε τὴν αἰ-
 » ρεσιν νυμφίου ἐν συνελεύσει πολλῶν, καὶ τοι ὑπὸ βα-
 » σιλέων, ἀπόντων, παρεκαλεῖτο εἰς γάμον ἰδίως· πῶς
 » γὰρ ἂν ἄλλως ἐλάμβανεν ἄνδρα κατάλληλον, καθὼς
 » ἡ Λαξμη τὸν Βισνοῦν ;
14. « Εἰ μὴ συνεζεύγνυτο τοῦτο τὸ αὐθαίρετον καὶ κατάλ-
 » ληλον ζεύγος, μάταιος ἂν ἦν ὁ πόνος τοῦ ποιητοῦ Βραχ-
 » μᾶ, ὃν ἐποίησε περὶ τὴν ἀγλαὰν πλάσιν ἀμφοτέρων
 » τούτων.
15. « Πάντως γε ἡ Ρατῆ καὶ ὁ Κάμας ¹ ἐγεννήθησαν ἐν τῇ
 » μορφῇ τούτων· διὰ τοῦτο, πολλῶν παρόντων βασι-
 » λέων, ἡ νεάνις αὕτη εἴλετο τὸν ὁμοιοφανῆ (ισόζυγον)·
 » ἡ γὰρ ψυχὴ γινώσκει τὴν ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει συ-
 » νέλευσιν ² ».
16. Τοιούτων λόγων, ἐξερχομένων ἐκ στομάτων τῶν γυ-
 ναικῶν, καὶ ἠδυνόντων τὴν ἀκοήν, ἀκούων ὁ νεανίας Ἄζας,
 ἦλθεν εἰς τὸν πενθερικὸν οἶκον, τὸν καλοῖς καὶ αἰσίοις
 κοσμήμασιν ἠγλαῖσμένον.
17. Καταβάς δὲ εὐθέως ἀπὸ τοῦ θήλεος ἐλέφαντος ³, οὗ τῆς
 χειρὸς ἤψατο ὁ βασιλεὺς τῆς Καμαρούπας χώρας, εἰσέ-
 θε εἰς τὴν αὐλὴν, ἣν ἔδειξεν ὁ βασιλεὺς τῆς Βιδάρββας,
 καθὼς εἰσβαίνει εἰς τὴν καρδίαν τῶν γυναικῶν ⁴.
18. Καθίσας δ' ἐπὶ πολυτίμου καθέδρας, ἐδέξατο μετὰ τῆς

(1) Ρατῆ μεθερμηνεύεται, Ἐπιθυμία· ἔστι δὲ γυνὴ τοῦ Ἔρωτος, ὃς ἀνομάζε-
 ται Κάμας· καὶ ἡ Ρατῆ καὶ ὁ Κάμας ὠραιότατοι εἰσι, καὶ ἀδιάζευκτοι.

(2) Κλίνει δηλονότι εἰς τὴν προτέραν φύσιν καὶ συνήθειαν.

(3) Ὁ θήλυς ἐλέφας, αἰσίος.

(4) Ἀγαπᾶται δηλ:

- ἡδείας ὀράσεως τῶν γυναικῶν τὰ εἰς τιμὴν πρόσφορα, ἃ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Βόζας, ὕδωρ μετὰ πολυτίμων κειμηλίων, καὶ μέλι μεμιγμένον ὄξυγάλακτι ¹, καὶ ζεῦγος λευκῶν ἱματίων ².
19. Φορῶν δὲ φορέματα λευκὰ, ἐκομίσθη πρὸς τὴν νύμφην ὑπὸ φρονίμων ἀνδρῶν τῆς οἰκίας, καθὼς ὁ Ὠκεανὸς, ἀφρίζων ³, φέρεται εἰς τὴν ἀκτὴν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης ⁴.
20. Ὁ δὲ σεβάσμιος ἱερεὺς τοῦ Βόζα, ὢν λαμπρὸς, ὡς τὸ πῦρ, ἄψας πῦρ, καὶ σπονδὴν ποιήσας, καὶ βαλὼν αὐτὸ εἰς μαρτυρίαν τοῦ γάμου, συνέζευξε τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην.
21. Κρατῶν δ' ὁ βασιλεὺς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν χεῖρα τῆς νύμφης, λίαν ἠγλαίετο, καθὼς ἡ Ἄμρα ἀγλαίεται, συμμίξασα τὰ ἑαυτῆς φύλλα τοῖς φύλλοις τοῦ συμπεπλεγμένου δένδρου Ἀσσόκα.
22. Ἐν ταύτῳ δὲ ὁ μὲν νυμφίος φρίκην ἔσχεν ἐν χειρὶ, ἡ δὲ νύμφη ἰδρῶτα, ὥσπερ εἰ διμερίσατο ἐν ταύτῳ ὁ Ἔρωσ ἀμφοτέροις τούτοις τὴν ἑαυτοῦ φυσικὴν ἐνέργειαν ⁵.
23. Καί τοι δὲ τὰ καλὰ ὄμματα αὐτῶν, ὑποβλέποντα, ἐπιθυμίαν εἶχον ἀντιβλέψαι πρὸς ἄλληλα, περιεκλείοντο

(1) Ἐν ἀγγεῖῳ ὕδωρ ἐστί, καὶ σάνδανον, καὶ χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ πολυτίμοι λίθοι, ἃ περ ἐγχεύουσι τῇ παλάμῃ τοῦ γαμβροῦ· διδόσκει δὲ καὶ μέλι καὶ ὄξυγάλα, ἃ περ μιγνύων, ἐσθίει.

(2) Περίζωμα, καὶ ἐπωμίδα, ἃ περ ἐνδύεται· ἃ περ δὲ ἐφόρει, ἐλθὼν, ἐκδύεται.

(3) Λευκὸς ὁ ἀφρός. καθὼς καὶ τὰ ἄμφια.

(4) Ὅτε ἡ Σελήνη πληροῦται, τότε καὶ ὁ Ὠκεανὸς ὑπερπληροῦται, καὶ κύματα μεγάλα ἀναφέρει.

(5) Ἴδιον Ἔρωτος, φρίκη, ἰδρῶς, τρόμος, καὶ λειποθυμία.

- δμως, ὡσπερ ἐν εἰρκτῇ, τῇ αἰδοῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιέρ-
γοντο τῆς ἀπολαύσεως τοῦ ἐφετοῦ.
24. Ἠγλαίζετο δὲ ἐκεῖνο τὸ συνεζευγμένον ζεῦγος, περιερ-
χόμενον ἐκ δεξιῶν τὸ ἀναφλεγόμενον πῦρ, καθὼς ἀγλαί-
ζεται τὸ συνεζευγμένον ἡμερονύκτιον, περιερχόμενον τὸ
ὄρος, τὴν Μερόην ¹.
25. Ἡ δὲ σεμνὴ νύμφη, ἡ παχύγλουτος ², καὶ περδικόφθαλ-
μος, προσταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἱερέως, τοῦ ὄντος ὁμοίου τῷ
Βραχμῆ, ἔρριπτεν ὄρουζαν πεφρυγμένην εἰς τὸ πῦρ.
26. Καπνὸς δ' ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξήρχετο, ὁσμὴν ἔχων βουτύ-
ρου, καὶ φύλλων Σαμῆς ³, καὶ πεφρυγμένης ὀρύζης, καὶ
ταῖς παρειαῖς τῆς κόρης προσέρπων, ἐφαίνετο ἐν ἀκαρεῖ,
ὅτι λωτὸς ἦν κυάνεος ἐν ἐκατέρᾳ τῇ παρειᾷ, κρεμάμενος
ἐξ ἐκατέρου τοῦ ὠτός.
27. Ἐκ δὲ τοῦ καπνίζοντος ἱεροῦ πυρὸς αἱ μὲν παρειαὶ τῆς
κόρης ἐρυθραὶ ἐγένοντο, τὰ δ' ὄμματα πλήρη δακρύων·
ἡ δὲ περὶ τὰ ὦτα βλάστη τῆς κριθῆς ἐμαράνθη ⁴.
28. Μετὰ δὲ ταῦτα, καθήμενοι ὁ νεανίας καὶ ἡ νεάνις ἐπὶ
χρυσῶν καθεδρῶν, ἀνεδέχοντο βεβρεγμένην ὄρουζαν, ἡ
διεῖράινετο ἐπ' αὐτοὺς ὑπ' ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ γυναικῶν
σωφρόνων καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ.
29. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ὁ πολύλαμπρος καὶ πολυόλβος, τε-

(1) Μυθολογεῖται, ὡς τοῦτο τὸ ὄρος κεῖται ἐν μέσῳ τῆς γῆς, ὅπερ περιέρχε-
ται ὁ ἥλιος· καὶ ἔπου μὲν πάρεστιν, ἡμέρα ποιεῖ, ὅπου δ' ἄπεστι, νύκτα· ἐρυ-
θρὸν ἔσται τὸ ὄρος ἐκεῖνο, ὡς χρυσοῦν, καθὼς καὶ τὸ πῦρ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τού-
του τοῦ ὄρους ἐρείδεται ὁ οὐρανός.

(2) Βαθύγλουτος, ἢ βαθύζωνος.

(3) Ξύλα Πικλάσσα δένδρου, καὶ φύλλα Σαμῆ· τιθέσθαι ἐν τῷ πυρὶ τοῦ γάμου·

(4) Κριθὴ σπείρεται ἐν εἴῳ ἐν γάστρᾳ· καὶ ὄραν ἀναφύση, καὶ ἀναπλαστή-
ση μέχρι μιᾶς σπιθαμῆς, κόπτεται, καὶ τίθεται, χλοάζουσα, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἢ
ἐπὶ τοῦ ὠτός ἐν ἐπισήμασι· ἡμέραις· κρίνεται δὲ τοῦτο αἰσίον.

- λέσας τὸν γάμον τῆς ἑαυτοῦ ἀδελφῆς, ἐπέταξε τοῖς ἐπι-
στάταις τιμῆσαι δώροις λαμπροῖς, ὡς δεῖ, ἕκαστον τῶν
βασιλέων ¹.
30. Οἱ δὲ βασιλεῖς, δεικνύοντες μὲν εὐμένειαν, ὑποκρύπτον-
τες δὲ δυσμένειαν, καθὼς οἱ βαθεῖς τόποι φαίνονται μὲν
καθαρὸν ὕδωρ ἔχοντες, ὑποκρύπτουσι δ' ἐν μυχοῖς κρο-
κοδείλους, ἐφιλοφρονήσαντο τὸν Βόζαν δώροις ἀμοι-
βαίοις, καὶ λαβόντες ἄδειαν, ἀνεχώρησαν.
31. Βουλὴν δὲ πρότερον ποιησάμενοι πάντες οὗτοι οἱ βασι-
λεῖς, λαβεῖν ἐβουλήθησαν τὴν καλὴν Ἰνδουματὴν βίαν ἐν
πολέμῳ· καὶ συνελθόντες, ἀπέκλεισαν τὴν ὁδὸν, ἣν διο-
δεύσειν ἔμελλεν ὁ Ἄζας.
32. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Βιδάρβου χώρας μετὰ τὴν τελετὴν
τοῦ γάμου τῆς νεωτέρας ἀδελφῆς ἀπέπεμψε τὸν Ἄζαν
οἴκαδε, καὶ προὔπεμψεν αὐτὸν, προῖκα δούς ἀναλόγως
τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει.
33. Συνοδεύσας δὲ τῷ ὀνομαστῷ ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις Ἄζα
ἐν τρισὶ σταθμοῖς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς Κουνδίνης πό-
λεως, διεζεύχθη ἀπ' ἐκείνου, καθὼς ὁ φωστὴρ τῆς νυκτὸς
μετὰ τὴν ἔννην καὶ νέαν διαζεύγνυται ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ².
34. Ἐπειδὴ δὲ οἱ βασιλεῖς καὶ πρότερον ὀργίλως (ἐχθρωδῶς)
διέκειντο τῷ Ῥαγγοῦ διὰ τὸν δὲ ἔλαβε φόρον παρ' ἐνὸς
ἐκάστου ³, διὰ τοῦτο ἤδη συνελθόντες, οὐκ ἠνέσχοντο
βλέπειν τὴν πολῦτιμον Ἰνδουματὴν ἐν χερσὶ τοῦ υἱοῦ
ἐκείνου τοῦ Ῥαγγοῦ.
35. Ἐλθόντες οὖν αὐτοὶ οἱ ὑπέροφρονες βασιλεῖς, ἐπέσχον τῆς

(1) Ἔθος ἐστὶ διδόναι χρυσεύφαντα περιβόλαια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολῦτιμα
πράγματα τοῖς κεκλημένοις εἰς γάμον.

(2) Ἐν τῇ ἔννῃ καὶ νέᾳ σύνοδος ἐστὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης.

(3) Ὅτε ἐξεστράτευσεν εἰς παγκόσμιον νίκην.

όδοῦ αὐτὸν τὸν γήμαντα τὴν Ἰνδουματὴν, καθὼς ὁ Πραχλάδας ἐπέσχε τὸν Βημάναν, τὸν λαβόντα τὴν δοθεῖσαν περιουσίαν τοῦ Βαλῆ¹.

36. Παρατάξας δ' ὁ Ἄζας τὸν πατρικὸν σύμβουλον, ὃς εἶχε πολὺν στρατὸν, εἰς φυλακὴν τῆς Ἰνδουματῆς, ἐναντίος ἐγένετο τῷ στρατῷ τῶν βασιλέων, καθὼς ὁ σφοδρῶς ῥέων Σόνας, ἐναντίος γίνεται τῷ Γάγγῃ².

37. Μάχη δ' ἐγένετο τοῖς ἀντιμάχοις ἐκ παραλλήλου· ὁ μὲν γὰρ πεζὸς ἀντεμάχετο τῷ πεζῷ, ὁ δ' ἵππεὺς τῷ ἵππῃ, ὁ δ' ἄρματηλάτης τῷ ἄρματηλάτῃ, ὁ δ' ἑλεφαντηλάτης τῷ ἑλεφαντηλάτῃ.

38. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φωνὴ τῶν ἀντιμάχων οὐκ ἐξηκούετο ἐξ αἰτίας τῶν συγκρουομένων μουσικῶν ὀργάνων, διὰ τοῦτο

(1) Ὁ Βαλῆς βασιλεὺς ἦν τῶν Γιγάντων, μεγαλοδύναμος, καὶ μεγαλόδωρος· τοσοῦτον δὲ μεγαλοδύναμος ἦν, ὥστε ἐνίκησε καὶ τὸν Ἴνδραν, καὶ τὴν Ἀμραβατὴν ἐπόρθησε, καὶ κύριος ἦν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἡ δὲ Ἄδητή, ἡ μήτηρ τοῦ Ἴνδρα, ἐδεήθη τοῦ Βισοῦ, δοῦναι ἀντίληψιν τῷ Ἴνδρα. Σαρκωθεὶς δ' ὁ Βισοῦς ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Ἄδητῆς, ἐγεννήθη, καὶ ὠνομάσθη Βημάνας, ὃ ἐστὶ, Νάνος, μικρὸς γὰρ ἦν τὸ σῶμα, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν βασιλέα, εὐλόγησεν αὐτὸν, ὡς Βραχμάν. Χαρεὶς δὲ μεγάλως ὁ Βαλῆς διὰ τε τὴν μικροσωμίαν ἣν εἶχε, καὶ διὰ τὴν εὐγλωττίαν, ἣν ἔδειξεν, ἔφη· «Αἴτησον, ὅ,τι θέλεις»· ὁ δὲ, «Αἰτῶ, εἶπε, τριποδιαῖον τόπον». Γελάσας δ' ὁ Βαλῆς, ἔφη· «Μικρὸν αἰτεῖς κατὰ τὸ ὃ ἔχεις μικρὸν σῶμα, αἴτησον μέγαν, δυνατὸς γὰρ εἰμι δοῦναί σοι». Ὁ δὲ, «Τοσοῦτον» μόνον, εἶπεν, αἰτῶ». «Ἔστω σοι, ὡς αἰτεῖς», ἔφη ὁ Βαλῆς. Ἐν τούτῳ ὁ Βημάνας τῷ μὲν τοῖν ποδοῖν κατεκάλυψε τὸν οὐρανὸν, τῷ δὲ τὴν γῆν, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Βαλῆν· «Δός μοι τόπον τοῦ τρίτου ποδός». Καὶ ὁ Βαλῆς θαυμάσας, ἔφη, «Βάλε τὸν τρίτον πόδα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου». Ἦσθεὶς δ' ὁ Βημάνας, οὐκ ἀνείλεν αὐτὸν, ἀλλ' ἔθετο βασιλέα ἐν τοῖς καταχθονίοις, καὶ ἀείζων ἐποίησε.

Λαβόντος δὲ τοῦ Βημάνα πᾶσαν τὴν περιουσίαν τοῦ Βαλῆ, θέλων δοῦναι αὐτὴν τῷ Ἴνδρα, ὁ Πραχλάδας, ὃς ἦν πάππος τοῦ Βαλῆ, ἐλθὼν, ἐπέσχε τὸν Βημάναν τῆς ὁδοῦ, λέγων, ὡς ἄδικον τὸ δοῦναι τὴν περιουσίαν τῷ Ἴνδρα, ὃς ἐστὶν ἐχθρὸς. Ὁ Βαλῆς ἐγγονὸς ἦν τοῦ Πραχλάδα, καὶ υἱὸς τοῦ Βιροσάνα.

(2) Σφοδρὸν ἔχει τὸ ρεῦμα ὁ Σόνας ποταμὸς, ὃς εἰσβάλλει εἰς τὸν Γάγγην πλησίον τῆς Παλιθόθρας, τῆς νῦν λεγομένης Παταναῆς.

οὐκ ἔλεγον ἐκ στόματος τὰς ἑαυτῶν φυλάς καὶ τοὺς ἄθλους ¹, ἔλεγον δὲ τὸ γνωστὸν ὄνομα ἑαυτῶν διὰ τῶν πεμπομένων βελῶν, ἐν αἷς ἦν γεγλυμμένον τὸ ὄνομα ἐκάστου.

39. Καὶ ἡ μὲν βαθεῖα κόνις, ἡ ἐξανισταμένη ἐκ τε τῶν ποδῶν τῶν ἵππων καὶ ἐκ τῶν τροχῶν τῶν ἄρμάτων, καὶ διασκορπιζομένη τοῖς διασαλευομένοις ὡς τῶν ἐλεφάντων, ἀπέκρυπτε τὸν ἥλιον.

40. Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν σημαίων χρυσοὶ ἰχθύες ², καταπίνοντες τὴν βαθεῖαν κόνιν τὴν ἐκ τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ἀνοιγομένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου στομάτων, ἐφαίνοντο, ὡς περ ζῶντες ἰχθύες, καταπίνοντες τὸ φερόμενον θολὸν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ.

41. Βαθείας δὲ τῆς κόνεως οὔσης, οἱ μὲν οἰκεῖοι καὶ ἀλλότριοι διεκρίνοντο ἐκ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰδίου βασιλέως ³, τὸ δ' ἄρμα διεγινώσκετο τοῖς μαχίμοις ἐκ τῆς τροχηλασίας· ὁ δ' ἐλέφας ἐκ τοῦ ἤχου τῶν κινουμένων κωδῶνων ⁴.

42. Τὸ δὲ ποταμηδὸν ρέον αἷμα ἐν γῆ ἐκ τῶν κτεινομένων ἵππων, ἐλεφάντων, καὶ ἀνδρῶν, κατέπαυε τὴν ἐκ τῆς κόνεως ὀμίχλην ⁵, τὴν ἐπικαλύπτουσαν τὴν ὄρασιν, ὡς περ τὸ λυκαυγὲς διασκεδάζει τὸ σκότος τῆς νυκτός.

43. Ἡ κόνις, ἡ κάτω μὲν ἐστορέσθη ὑπὸ τοῦ χειρομένου αἵματος, ἄνω δ' ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐφαίνετο, ὡς περ

(1) Ἔθος ἦν τοῖς μαχίμοις ἐν πολέμῳ λέγειν πρὸς τοὺς ἐναντίους. « Ἐγὼ εἰμι » ἐκεῖνος ἐξ ἐκείνης τῆς φυλῆς· ἐγὼ καὶ πρότερον καθ' ὑμῶν ἠνδραγάθησα ».

(2) Αἷσιός ἐστιν ὁ ἰχθύς παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς· διάτοι τοῦτο, ἡ βασιλικὴ σημαία χρυσοῦς ἐστὶν ἰχθύς· καὶ ἐν γάμοις δὲ ἐπὶ θύρας ἰχθὺν γράφουσιν.

(3) Τοῦτο ἦν, ὡς περ σύνημα.

(4) Εἰώθουσαν κρεμᾶν ἐκατέρωθεν τοῦ ἐλεφάντος δύο κώδωνας.

(5) Βρεχομένης τῆς γῆς αἵματι, κόνις οὐκ ἀνίστατο.

ἀναφερόμενος καπνὸς τοῦ πυρὸς, οὗ τὰ μὲν ξύλα κατε-
κάησαν, οἱ δ' ἄνθρακες ἀπελείφθησαν.

44. Οἱ τρωθέντες παραβάται, παυσάσης τῆς ἐκ τοῦ τραύ-
ματος λειποθυμίας, ἐλέγχοντες τοὺς ἄρματηλάτας, διότι
ἔστρεψαν τοὺς ἵππους, ἐπανήρχοντο μετὰ θυμοῦ ἐναν-
τίον τῶν τρωσάντων, διαγινώσκοντες αὐτοὺς ἐκ τῆς ση-
μαίας¹.

45. Τῶν ἐπιδεξίων τοξοτῶν τὰ βέλη, καὶ τοὶ διετέμνοντο
ὑπὸ τῶν βελῶν τῶν ἐναντίων ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἐτύγ-
χανον ὅμως τοῦ σκοποῦ ἕνεκα τῆς ὀξείας φορᾶς διὰ τῶν
ἐμπροσθίων ἡμισέων, ἐν οἷς ἦσαν αἱ ἀκίδες.

46. Κοπτόμεναι αἱ κεφαλὴ τῶν ἐλεφαντοβατῶν ἐν τῇ ἐλε-
φαντομαχίᾳ τροχίσκοις ὀξέσιν, ὡς ξυροῖς, βραδέως ἐπι-
πτον κατὰ γῆς, ἐπειδὴ ἠρπάζοντο ἐκ τῆς κόμης τοῖς
ὄνιξιν ἀρπακτικῶν ἰσράκων.

47. Ἴππεὺς, τρώσας πρότερον ἀντίμαχον ἱππέα, καὶ ἰδὼν αὐ-
τὸν, μὴ δυνάμενον ἀντιτρεῖσαι ἐκ λειποθυμίας, οὐκ ἐτί-
τρωσκε πάλιν, ἀλλ' ἀνέμενεν, ἕως ἂν ἀναπνεύσῃ².

48. Πληττομένων τῶν μεγάλων ὀδόντων τοῖς καταπίπτουσι
γυμνοῖς ξίφεσι ριψοκινδύνων πολεμιστῶν, τὸ ἐκβαλλόμενον
πῦρ ἀπεσθέννουσιν οἱ ἐλέφαντες, φοβούμενοι³, τῶν ἐκ τῶν
μυκτῆρων τῆς προβοσκίδος ἐκριπτομένῳ ψεκάσματι.

49. Τὸ στάδιον τοῦ πολέμου ἐφαίνετο, ὡσπερ συμπόσιον τοῦ
θανάτου, ἔνθα τὸ μὲν χεόμενον αἷμα, οἶνος ἦν, αἱ δὲ πε-
πτωκυῖαι περικεφαλαῖαι, φιάλαι, αἱ δ' ἀποτετμημέναι τοῖς
βέλεσι κεφαλαί, ὀπῶραι.

(1) Ἐκαστος εἶχεν ἰδίαν σημαίαν ἐπὶ τοῦ ἄρματος.

(2) Νόμος ἐστὶ, μὴ ἀναιρεῖν ἐχθρὸν, δεσθενεῖ, ἢ ὄπλα οὐκ ἔχει.

(3) Ὁ ἐλέφας φοβεῖται τὸ πῦρ.

50. Κεκομμένη χεὶρ ἀπ' ὤμου βορᾷ ἐγίγνετο σαρκοφάγους ὄρνεσιν· ἦν ἀρπάξας ἀπ' ἐκείνων κυνόλυκος, ἀφῆκεν αὐτήν, ἐπειδὴ ἐπλήγη τὴν ὑπερώην τῷ ἄκρῳ τοῦ χρυσοῦ βραχιονίου.
51. Μαχητὴς τις, οὗ ἡ κεφαλὴ ἀπετμήθη τῇ τοῦ ἀντιμάχου μαχαίρᾳ, ἀναβάς εὐθύς ἐπὶ θείου ὀχήματος, θείαν νύμφην ἔχων ἐξ ἀριστερῶν, ἔβλεπε τὸ ἑαυτοῦ ἀκέφαλον σῶμα, χορευθὼν ἐν τῇ γῇ τοῦ πολέμου ¹.
52. Δύω παραδάται, ἀποκτείναντες τοὺς ἀλλήλων ἀρματηλάτας, ἤλαυνον τὰ ἄρματα αὐτοί, καὶ ἐμάχοντο· ἀποκτείναντες δὲ καὶ τοὺς ἵππους ἀλλήλων, ἐμάχοντο κορούνας πεζοί, διαρρήξαντες δὲ καὶ τὰς κορούνας, ἀλληλοκτόνοι ἐγένοντο πυγμαῖς.
53. Δύω ἀντίπαλοι, τρώσαντες καιρίως ἀλλήλους, ἐξέπνευσαν ἐν ταύτῳ· καὶ θεοὶ δὲ γεγονότες μετὰ θάνατον, ἤριζον ἀλλήλοις ὑπὲρ μιᾶς θείας νύμφης, ὁπότερος αὐτὴν κτήσαιο ².
54. Καθὼς κύματα ἐν θαλάσῃ ὅτε μὲν ἐντεῦθεν ἀνεγείρονται, ὅτε δὲ ἐκεῖθεν ἐκ τῶν ἀντιπνεόντων κατὰ διάλειμμα ἀνέμων, τοῦ τε Ἀπηλιώτου, καὶ τοῦ Ζεφύρου, οὕτως ὅτε μὲν ὁ στρατὸς τοῦ Ἄζα ὑπερίσχυεν, ὅτε δὲ ὁ τῶν βασιλέων, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφίβολος ἦν ἡ ἥττα, ἢ ἡ νίκη.
55. Καθὼς ὁ μὲν καπνὸς διασκεδάζεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, τὸ δὲ πῦρ, προσέρπον, νέμεται τὴν ξηρὰν ὕλην, οὕτω καὶ ὁ θερμοουργὸς Ἄζας ἐφώρμα ἐπὶ τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων, καὶ τοι ὁ στρατὸς αὐτοῦ κατεδιώκετο ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ.
56. Μόνος δ' αὐτὸς ὁ ἥρωσ, ὦν ἐφ' ἄρματος, καὶ φέρων φαρέτραν, θώρακα, καὶ τόξον, ἀνετάραττε θυμοειδῶς τὸ

(1) Ὁ ἀποθνήσκων ἐν πολέμῳ, ὡς ἥρωσ, ἐπὶ θείου ὀχήματος ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ταῖς θείαις νύμφαις σύνεστι.

(2) Καὶ μετὰ θάνατον δηλονότι ἐχθροὶ ἦσαν.

- ἐπιὸν στράτευμα τῶν βασιλέων, καθὼς ὁ Βισνοῦς ἐν σχήματι κάπρου¹ ἀνετάραττε τὸ κυμαῖνον ὕδωρ τοῦ ὠκεανοῦ ἐν τῷ κατακλεισμῷ.
57. Ἐκ δὲ τῆς ταχείας βολῆς ἐφαίνοντο, ὡς αἰεὶ ἄσχυρον ἔχει τὴν δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν χεῖρα πρὸς τῇ φαρέτρᾳ· καὶ ἐκ τούτου εἰκάζετο, ὡς ἡ χορδὴ, ἣν ἀπαξ εἴλκυσε μέχρι τοῦ ὠτὸς, γεννᾷ τὰ ἐχθροκτόνα βέλη.
58. Κατέστρωσε δὲ τὴν γῆν κεφαλαῖς τῶν πολεμίων, ὧν οἱ μὲν ὀδόντες ἐκ θυμοῦ ἔδακνον τὸ χεῖλος, οἱ δ' ὀφθαλμοί, ἦσαν ἐρυθροί, αἱ δ' ὀφρύες ἀνεσπασμέναί, οἱ δὲ λαιμοί, τετυμημένοι τμητικοῖς βέλεσι, καὶ λαρυγγίζοντες.
59. Ἀπαξάπαντες δ' οἱ βασιλεῖς ἐφώρμησαν ἐπ' αὐτὸν σὺν ἀπάσαις ταῖς φάλαγξι τῆς στρατιᾶς, παντοίοις ὅπλοις, τοῖς διαπείρουσι καὶ διαρρήγνυουσι τὸν θώρακα, καὶ παντοίοις τρόποις καὶ μηχαναῖς.
60. Διεγινώσκετο δ' ὁ Ἄζας, οὗ τὸ ἄρμα ἦν ἐπικεκαλυμμένον ἀκοντίοις πολλοῖς καὶ βέλεσι τῶν πολεμίων, μόνῃ τῇ ἄκρᾳ τῆς σημαίας, καθὼς ἡ ἔως, ἣ ἐπικεκαλυμμένη ὁμίχλῃ διαγιγνώσκεται ἐκ τοῦ ἀμυδρῶς λάμποντος ἡλίου.
61. Ἐν τούτῳ αὐτὸς ὁ ὠραῖος, ὡς ὁ Ἔρωσ, ὁ νηφάλιος, καὶ ἀξιέραστος, ἔρριψεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὸ δοθὲν βέλος παρὰ τοῦ Γανδδάρβα, ᾧ ὄνομα ἦν ὑπνωτικόν.
62. Εὐθέως δ' οἱ ἀντίμαχοι ὑπνόληπτοι ἐγένοντο, ἔχοντες τὰς

(1) Μυθολογοῦσιν, ὡς, κατακλεισμοῦ γενομένου, ἡ γῆ ἦν ὑπὸ τὰ ὕδατα. Ἦν δ' ὁ Βραχμᾶς ἐπὶ τοῦ λωτοῦ, (ὃς ἀνεφύη ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ τοῦ Βισνοῦ, τοῦ ἐπαναπαυομένου ἐπὶ χιλιοκεφάλου δράκοντος ἐν μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ) ἔπτarre, καὶ παραυτικά ἔπεσεν ἐκ τῆς ῥινὸς αὐτοῦ δακτυλιαῖον δελφάκιον, καὶ ἐγένετο ἐντὸς ὀλίγου πελώριος χεῖρος, ὃς ἦν αὐτὸς ὁ Βισνοῦς, μεταμορφωθείς. Ἰμνηθεῖς δ' ὑπὸ τῶν θεῶν, ἐβυθίσθη εἰς τὸν ὠκεανόν, καὶ ἀνήγαγεν ἐπὶ τοῦ ὀδόντος τὴν βεδυθισμένην γῆν, ἧς πρῶτος βασιλεὺς ἐγένετο ὁ Μανοῦς, ὃς ἦν υἱὸς τοῦ Βραχμᾶ, γεννηθεῖς οὐκ ἐκ σονουσίας, ἀλλ' ἐξ εὐνοίας.

- μὲν χεῖρας ἀργὰς περὶ τὰ τόξα, τὰς δὲ περικεφαλαίας
 σὺν ταῖς κεφαλαῖς κεκλιμένας ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ὤμου, τὰ δὲ
 σώματα ἐρειρισμένα ἐπὶ τῶν κοντῶν τῶν σημαῖων ¹.
63. Ἐπὶ τούτοις ὁ νεανίας, θεὸς τὸν κόγχον ἐπὶ τοῦ χείλους,
 ὃ ἐφίλησεν ἢ Ἰνδουματῆ, ἐφύσησεν αὐτόν· ἐκ δὲ τούτου
 ἐφαίνετο, ὥσπερ εἰ ἔπινεν ὑλικῶς τὴν εὐκλειαν ², ἣν ἐκτί-
 σατο μόνος τῇ οἰκειᾷ χειρὶ.
64. Οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοῦ, στρέψαντες ἐκ τῆς διακρίσεως
 τοῦ νικητικοῦ ἤχου τοῦ κόγχου, εἶδον αὐτόν, ἐν μέσῳ
 ὄντα ὑπνούντων ἐχθρῶν, ὡς ἄλλον φωστῆρα τῆς νυκτὸς
 ἐν μέσῳ συμμυόντων λωτῶν.
65. Ἐν δὲ ταῖς σημαίαις τῶν βασιλέων ἐγράφησαν ταῖς τῶν
 βελῶν ἀκίσιν, ἐμβεβαμμέναις αἵματι, ταῦτα τὰ γράμματα·
 « Ὁ Ἄζας ἐν πολέμῳ δι' εὐσπλαχνίαν τὴν εὐκλειαν ὑμῶν
 » ἀφείλετο, ἀλλ' οὐ τὴν ζωὴν ».
66. Κρατῶν δὲ τὸ τόξον ἐκ τοῦ κέρατος, καὶ περικεχυμένην
 τὴν κόμην ³ ἔχων ἐκ τῆς διακινήσεως τῆς περικεφαλαίας,
 καὶ πολὺν ἰδρῶτα ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τοῦ μετώπου, προσ-
 ἐλθὼν τῇ Ἰνδουματῇ, φοβουμένη, ἔφη·
67. « Ἄγε ἰδὲ τοὺς πολεμίους, ὃ Ἰνδουματῆ, ὦν τὰ ὅπλα
 » καὶ παῖς δύναται συλῆσαι ⁴, καὶ μὴ φοβοῦ· δύνανται
 » σε οὗτοι ἀρπάσαι ἐκ τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἐν τοιαύτῃ ὄν-
 » τες καταστάσει ; »
68. Εὐθύς δὲ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἠγλαΐζετο, ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς
 κατηφείας, τῆς γενομένης ἐξ αἰτίας τῶν ἐχθρῶν, καθὼς τὸ

(1) Ὅπισθεν τῶν ἀρμάτων ἐτίθεντο αἱ σημαῖαι.

(2) Λευκὸς ὁ κόγχος, λευκὴ καὶ ἡ εὐκλεία.

(3) Πάλαι οἱ βασιλεῖς οὐκ ἔκειρον τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας.

(4) Καταγελαῖ τῶν ἐχθρῶν.

κάτοπτρον λαμβάνει τὴν οἰκίαν ἀγλαίαν τῇ ἀποσμηξεί τῆς ἐπιτεθείσης ἀχλύος ἐκ τῆς θερμῆς ἐκπνοῆς.

69. Καί περ δὲ χαρεῖσα, οὐκ ἐπήνεσεν αὐτὸν αὐτῇ, αἰδοῖ νικωμένη, ἐπήνεσε δὲ διὰ τῶν λόγων τῶν δμωῶν, καθὼς ἡ γῆ, βρεχομένη κατ' ἀρχὰς τῶν ὄμβρων, ἐπαινεῖ τὸ νέφος διὰ τῶν φωνῶν τῶν ταύνων.
70. Ὁ μὲν δὲ Ἄζας, θεὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν πολεμίων βασιλέων τὸν ἀριστερὸν πόδα, ἤνεγκεν οἴκαδε τὴν ὁμοιοφανῆ ἑαυτῷ νεάνιδα, ἣ, κεχραμμένην ἔχουσα τὴν κόμην τῇ ἐκ τῶν ἀρμάτων καὶ ἵππων κόνει, ἐφαίνετο, ὡσπερ ἐνσώματος νίκη τοῦ πολέμου.
71. Ὁ δὲ Ράγγοῦς, ὁ μαθὼν πρότερον πάντα τὰ γεγονότα, ἐπαινέσας τὸν Ἄζαν, ἐλθόντα νικητὴν, καὶ ἀξιεπαίνου τυχόντα γαμετῆς, παρέδωκεν αὐτῷ τὴν φροντίδα τῆς οἰκίας πάσης, ἐπιθυμήσας ζωῆς ἡσύχου· οἱ γὰρ ἡλιογενεῖς βασιλεῖς, ἀξίου ὄντος τοῦ διαδόχου, οὐ συμφύρονται τοῖς τοῦ κόσμου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η'.

1. Μεγὰ δὲ ταῦτα, συννευφραϊνομένου τοῦ Ἄζα τῇ συζύγῳ Ἰνδουματῆ, ὁ βασιλεὺς Ράγγοῦς παρέδωκε ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ τὴν γῆν, ὡς ἄλλην γαμετὴν.
2. Τὴν μὲν δὲ ἀρχὴν, ἧς ἀντιποιοῦνται οἱ τῶν βασιλέων παῖδες, πάντα τρόπον ποιοῦντες, καὶ πᾶν ἀμπλάκημα πράττοντες ¹, ἐδέξατο ὁ Ἄζας, αὐτομάτως ἐλθοῦσαν, οὐ διὰ δίψαν τρυφῶν, ἀλλὰ διότι προσταγὴ ἦν τοῦ πατρός.
3. Ἡ δὲ γῆ, συζευχθεῖσα τῷ Ἄζα, ὅς ἐλούσατο ἀγίοις ὕδα-

(1) Ἀποκτείνοντες δηλ.: τοὺς πατέρας ἢ ὄπλοις ἢ φαρμάκῃς.

σι, καὶ ἐχρίσθη ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Βασίλισα, ἐκήρυτέ πως, διὰ τῆς ἧς ἐλάμβανε φανερᾶς αὐξήσεως, ὡς εὐδαίμων ἐστίν, ἀξίου τυχοῦσα βασιλέως.

4. Χειροτονηθεὶς μὲν οὖν βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Βασίλισα, τοῦ γινώσκοντος τὴν Ἀρτάβαν Βέδαν¹, δυσανταγώνιστος ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς· ἡ γὰρ βραχμανικὴ χάρις, συζευχθεῖσα τῇ ζατρικῇ δυνάμει, ὡσπερ συνέλευσις πυρὸς καὶ ἀέρος τυγχάνει².

5. Ἄπας δ' ὁ λαὸς ἐνόμιζεν, ὡς ὁ βασιλεὺς Ἄζας, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ Πραγγοῦς, ὃς ἀνενεώθη· οὐ γὰρ μόνον τὴν βασιλικὴν δόξαν ἀνεδέξατο, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἀρετὰς ἐκεῖνου.

6. Δύω ἀγλαὰ, συνελθόντα δύο ἀγλαοῖς, πλείω τὴν ἀγλαίαν ἔσχον, δηλονότι ἡ μὲν πατρικὴ βασιλεία, συνελθοῦσα τῷ Ἄζα, ἡ δὲ ἀνθηρὰ νεότης, τῇ σεμνότητι³.

7. Αὐτῆς δὲ τῆς νεωστὶ κτηθείσης γῆς, ὡς νέας γαμετῆς, ἐτρύφα αὐτὸς ὁ μεγαλοβραχίων, χρώμενος οὐ βία, ἀλλ' ἰλαρότητι⁴, ἵνα μὴ ἄχθος αὐτῇ γένοιτο.

8. Ἐκαστος δὲ τῶν ὑπηκόων ἐφρόνει, ὡς ἀγαπητός ἐστι τῷ βασιλεῖ· οὐδεμίᾳ γὰρ καταφρόνησις παρ' αὐτοῦ πρὸς τινα ἐγίγνετο, καθὼς οὐδὲ παρὰ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τινα τῶν ποταμῶν⁵.

(1) Ἐν τῇ Ἀρτάβα Βέδα αἱ εὐχολογίαι καὶ τελεταὶ εἰσι τῆς χειροτονίας τοῦ βασιλέως· ἐκεῖ γὰρ εἰσιν αἱ φαρμακεῖαι καὶ γοητεῖαι, αἷς χρῶνται εἰς στρέωσιν τοῦ νέου βασιλέως.

(2) Ὅτε τὸ πῦρ ἔχει συνέριθον τὸν ἀέρα, μᾶλλον ἐξάπτεται.

(3) Ἡ μὲν πατρικὴ βασιλεία μᾶλλον ἠγλαίετο, ἔχουσα ἀνάδοχον καὶ διάδοχον τὸν ἀξιον Ἄζαν, ἡ δὲ ἀνθηρὰ νεότης, ἔχουσα συγκοινωνὸν καὶ συνακόλουθον τὴν σεμνότητα.

(4) Καλῶς δηλ· καὶ δικαίως διώκει τὴν γῆν.

(5) Καθὼς δηλ· ὁ ὠκεανὸς ἀσμένως εἰσδέχεται πάντας τοὺς εἰσβάλλοντας ποταμοὺς, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀσμένως διέκειτο πρὸς πάντας, καὶ εὐπρόσιτος ἦν.

9. Ἦν δὲ οὐτ' ἄγαν ἰταμὸς, οὐτ' ἄγαν ἰλαρὸς, ἀλλὰ μέτριος· οὐδ' ἐξεθεμελίου τοὺς ἡμαρτηκότας βασιλεῖς, ἀλλ' ἔταπεινου αὐτούς, καθὼς ὁ μέτριος ἄνεμος οὐκ ἐκριζοῖ τὰ δένδρα, ἀλλ' ὑποκλίνει τοὺς κλάδους αὐτῶν.
10. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ῥαγγοῦς τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ, στερεωθέντα ἐν τῇ βασιλείᾳ (ἀγαπώμενον ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ) τῇ καλῇ διοικήσει ἀνέραστος ἐγένετο οὐ μόνον τῶν ἐπιγεῖων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπουρανίων, τῶν ὄντων προσκαιρίων¹.
11. Οἱ γὰρ καταγόμενοι ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Διλήπα, ὧν οἱ υἱοί, ἀξιοὶ ὄντες, ἀνεδέξαντο τὴν βασιλικὴν δόξαν, ἐγκρατεῖς γινόμενοι ἐν γήρατι, αἰροῦνται τὴν ὁδὸν τῶν ἀσκητῶν, τῶν ἐχόντων ἔνδυμα ἐκ φλοιῶν δένδρων.
12. Ὁ μὲν οὖν Ἄζας, βλέπων τὸν πατέρα, παρασκευαζόμενον ἀναχωρῆσαι εἰς ἔρημον, θεῖς τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τῶν πατρικῶν ποδῶν, παρακάλει θερμῶς μὴ ἀφεῖναι τὸν υἱὸν ἔρημον, καὶ ὄρφανόν.
13. Ὁ δὲ Ῥαγγοῦς, φιλότεκνος ὢν, ἐποίησε τὴν αἴτησιν τοῦ υἱοῦ, δακρυρρόουόντος· οὐκ ἐπανελάβεν ὅμως τὴν ἀφεθεῖσαν δόξαν, καθὼς ὁ ὄφις οὐκ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀφεθεῖσαν λεβηρίδα.
14. Ἄφεις δὲ τὸν βασιλικὸν οἶκον, ὧκει ἐν ἰδιαιτέρῳ τόπῳ, καὶ φιλῶν τὴν συναναστροφὴν τῶν ἐγκρατῶν, καὶ νικῶν τὰς αἰσθήσεις, ἀμέτοχος ἦν τῆς τρυφῆς τῆς βασιλικῆς δόξης, ἐκτὸς ὀλίγων σιτίων, καθὼς ὁ πενθερὸς τῆς νύμφης².

(1) Παρὰ τοῖς φιλοσόφοις τῶν Ἰνδῶν καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ πρόσκαιρά εἰσιν, ἃ περ ἀπολαμβάνονται διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς· μόνον δὲ τὸ Θεῖον αἰώνιον καὶ ἀφθαρτὸν ἐστὶ, ὃ ἀπολαμβάνεται διὰ τῆς θεωρητικῆς ἀρετῆς· διὰ τοῦτο ὁ Ῥαγγοῦς ἠράσθη τῆς θεωρητικῆς ἀρετῆς.

(2) Καθὼς ὁ πενθερὸς οὐ τρυφᾷ τῆς νύμφης, ἢ γυνὴ ἐστὶ τοῦ υἱοῦ, οὕτω καὶ ὁ Ῥαγγοῦς οὐκ ἐτρυφᾷ τῆς βασιλικῆς δόξης, ἢ ἦν ὡς γυνὴ τοῦ υἱοῦ· μόνον

15. Τὸ γένος τοῦ Διλήπα ὁμοιον ἦν τῷ οὐρανῷ· καθὼς γὰρ ὁ οὐρανὸς στερεῖται μὲν τῆς διούσης σελήνης, τυγχάνει δὲ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, οὕτω καὶ τὸ γένος τοῦτο ἐστερήθη μὲν παλαιοῦ βασιλέως, ὃς ἔμενεν ἐν ἡσυχίᾳ, ἔτυχε δὲ νέου, λαμπροτέρου.
16. Ὁ Ῥαγγοῦς, καὶ ὁ Ἄζας, ὧν ὁ μὲν ἔφερε σύμβολον ἀσκητοῦ, ὁ δὲ σύμβολον βασιλέως, ἐφαίνοντο τοῖς ἀνθρώποις, ὡσπερ δύο ἰδέαι (εἰκόνες), ἐπὶ γῆς ἐλθοῦσαι, τῆς Ἀθανασίας καὶ τῆς Βασιλείας.
17. Ὁ μὲν Ἄζας συνῆν βουλευταῖς εἰδήμοσιν ὀρθῆς διοικήσεως εἰς ὑποταγὴν τῶν ἀνυποτάκτων βασιλέων· ὁ δὲ Ῥαγγοῦς συνετύγγανεν ἀληθέσι θεωρητικοῖς, εἰς ἀπόλαυσιν τῆς ἀφθάρτου δόξης.
18. Ὁ μὲν νέος βασιλεὺς ἐκάθητο ἐπὶ δικαστικοῦ θρόνου, εἰς τὸ θεωρεῖν τὰς διαφορὰς τῶν λαῶν, ὁ δὲ παρῆλιξ ἐπὶ ψιάθου ἐκ πόας Κούσσης, εἰς τὸ ἀσκεῖν τὴν εἰς Θεὸν ἀναφορὰν τοῦ νοός.
19. Ὁ μὲν Ἄζας τοὺς πλησιοχώρους βασιλεῖς ἤγαγεν εἰς ὑποταγὴν τῇ κραταιᾷ βασιλικῇ δυνάμει· ὁ δὲ Ῥαγγοῦς ὑπέταξε τοὺς πέντε ἀέρας τοῦ σώματος τῇ γυμνάσει τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς θεωρίας¹.
20. Ὁ μὲν νέος βασιλεὺς σποδὸν ἐποίει τὸν καρπὸν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ γέρον καταέκαιε τὰ ἑαυτοῦ ἀγνοήματα τῷ τῆς γνώσεως πυρί.
21. Ὁ μὲν Ἄζας, ὡς ἔβλεπεν αἴσιον τὸ τέλος, οὕτως ἐχρῆτο

δὲ ὀλίγα σιτία ἐλάμβανεν εἰς τροφήν, καθὼς ὁ πενθερὸς παρὰ τῶν χειρῶν τῆς νύμφης.

(1) Ὁ μὲν Ἄζας, βουλόμενος βλέπειν τὰ ἐλαττώματα τῶν οικείων καὶ ἀλλοτρίων, ἔτεινε τὸν γρήγορον ἑαυτοῦ ὀφθαλμὸν εἰς πάντα τὸν κόσμον· ὁ δὲ Ῥαγγοῦς ἐστερέου τὸ τοῦ νοός ὄμμα ἐν τῇ καρδίᾳ, εἰς τὸ θεωρεῖν τὸ θεῖον φῶς.

- ταῖς ἐξ βασιλικαῖς ιδιότησιν ¹, ὁ δὲ Ράγγοῦς, ὁ βλέπων ἐξ ἴσου τὴν βῶλον καὶ τὸν χρυσόν, ἐνίκησε τὰς τρεῖς ὑλικὰς ιδιότητας ².
22. Ὁ μὲν νέος βασιλεὺς, φιλόπρονος ὢν καὶ καρτερικὸς, οὐκ ἐπαύετο τοῦ ἔργου, πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ τέλος· ὁ δὲ παλαιός, καρτερόφρων ὢν, οὐκ ἐπαύετο τῆς θεωρίας, πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ Θεῖον.
23. Ἀμφότεροι, ἄγρυπνοι ὄντες, ὁ μὲν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ κατὰ τῶν αἰσθήσεων, ὢν ἡ δύναμις καὶ ἐνέργεια ἔκωλύθη, καὶ προσέχοντες, ὁ μὲν τῇ βασιλείᾳ, ὁ δὲ τῇ ἀθανασία, ἔτυχον ἰδίας τελειότητος ³.
24. Μείνας δ' ὀλίγον τινα χρόνον ἐν τῷ σώματι διὰ χάριν τοῦ υἱοῦ, ὁ πάντα ἐξ ἴσου βλέπων Ράγγοῦς ⁴, ἐπορεύθη εἰς τὸ αὐλὸν καὶ ἀναλλοιώτον Θεῖον διὰ τῆς θεωρητικῆς συζυγίας τοῦ νοῦς καὶ τοῦ Θεοῦ ⁵.
25. Ἀκούσας δ' ὁ Ἄζας τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ἔκλαυσε

(1) Ἰδία τοῦ βασιλέως ἐστὶ ταῦτα τὰ ἐξ, ἡ εἰρήνη, ὁ πόλεμος, ἡ ἐστρατεία, ἡ ἀστρατεία, τὸ στρατήγημα, καὶ ἡ συμμαχία.

(2) Τρεῖς ιδιότητες ἢ ποιότητες εἰσι τῆς ὕλης, αἱ λέγονται, Σάθθα, Ράγα, καὶ Τάμα, ὅ ἐστι, λευκότης, ἐρυθρότης, καὶ μελανότης· ταῦτόν ἐστιν εἰπεῖν, τὸ λογικόν, τὸ ἐπιθυμητικόν, καὶ τὸ θυμικόν. Καὶ ἡ μὲν λευκὴ ποιότης ἐστὶ, τὸ ἔρᾶν τῶν καλῶν καὶ ἠδέων, καὶ τὸ ἀγαθοποιεῖν· ἡ δὲ ἐρυθρὰ, τὸ εὐθυμεῖν, καὶ τρυφᾶν· ἡ δὲ μέλαινα, τὸ δυσθυμεῖν, καὶ ὀργίζεσθαι. Ταῦτα τὰ τρία πάθη ἴδια τῆς ὕλης, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς, λέγουσιν οἱ σοφοὶ τῶν Ἰνδῶν· τὴν γὰρ ψυχὴν ἀπαθῆ εἶναι. Ὁ μὲν οὖν Ράγγοῦς ἐνίκησε ταῦτα τὰ τρία πάθη, οὔτε ἠγάπα τὰ καλὰ, οὔτ' ἐμίσηε τὰ κακὰ· οὔτ' ἔχαιρεν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἔλυπειτο ἐπὶ τοῖς κακοῖς· ὁ αὐτὸς ἦν ἐν πάσιν, ἀδιάφορος, καὶ ἀπαθής.

(3) Ἐγένοντο τέλει ἀμφότεροι, ὁ μὲν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, ὁ δὲ εἰς τὴν ἀσκησιν τῆς θεωρίας.

(4) Ἀδιάφορος ὢν εἰς πάντα, εἷς τε καλὰ, καὶ εἰς κακὰ.

(5) Λέγουσιν, ὡς οἱ θεωρητικοί, συζευγνύμενοι νεορῶς τῷ Θεῷ, ἐγκαταλείπουσιν τὸ σῶμα, ὅτε θέλουσιν.

- ἐπὶ πολὺ, καὶ ἐποίησε τὰ μετὰ θάνατον νόμιμα ἄνευ πυρᾶς σὺν τοῖς λοιποῖς ὁσίοις ἀνδράσι, τοῖς ἀρνησαμένοις τὸν κόσμον¹.
26. Καί τοι δὲ οἱ θνήσκοντες τοιοῦτῳ τρόπῳ, οὐ δέονται τῆς παρὰ τοῦ υἱοῦ διδομένης νεκρικῆς προσφορᾶς², ὁ Ἄζας ὅμως ἐποίησε πάντα τὰ μετὰ θάνατον νόμιμα, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πατέρα φιλοστοργίας.
27. Συμβουλευθεὶς δὲ φρονίμοις καὶ σοφοῖς ἀνδράσι, μὴ λυπεῖσθαι ἐπὶ τῷ πατρὶ, ὃς ἔτυχε θείας λήξεως, ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν ἔσχεν ἐν τῷ νοί· καὶ ἐντείνας τὸ τόξον, ὑπήκοον ἐποίησε πάντα τὸν κόσμον.
28. Ἐχουσαι δ' ἀμφοτέραι αἱ σύζυγοι τοιοῦτον ἐξάαιρετον ἄνδρα, ἡ μὲν γῆ ἐγέννησε πολύτιμα πράγματα· ἡ δὲ Ἰνδουματῆ ἔτεκεν υἷον γενναῖον,
29. Τὸν καλούμενον Δασσαράταν, τὸν γεννήτορα τοῦ Ράμα, τοῦ ὀλέτορος τοῦ δεκακεφάλου Ραβάνα, τὸν ὅμοιον τῷ ἡλίῳ κατὰ τὴν λαμπρότητα, καὶ περίφημον ἐν παντὶ τόπῳ.
30. Ἐκ δὲ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν, ἐκ τῆς τελετῆς τῶν θυσιῶν, καὶ ἐκ τῆς γεννήσεως τοῦ υἱοῦ ἀπηλλάγη ὁ Ἄζας ἀπὸ τοῦ χρέους, ὃ εἶχε πρὸς τοὺς ὁσίους Βραχμᾶνας, πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ πρὸς τοὺς προγόνους³, καθὼς ἀπαλλάττεται ὁ ἥλιος ἀπὸ τοῦ παρηλίου.

(1) Τὰ σώματα τῶν ἀρνησαμένων τὰ τοῦ κόσμου οὐ καίονται, ἀλλὰ ρίπτονται εἰς τὸν ποταμὸν, ἢ θάπτονται.

(2) Τοῖς ἀρνησαμένοις τὸν κόσμον οὐκ ἔστι χρεία μετὰ θάνατον χοῶν, ποπᾶνων, ἢ μνημοσύνων· ἐπειδὴ σύνεισι τῷ Θεῷ.

(3) Ἐκ μὲν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν τέρπονται οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενοι Βραχμᾶνες· ἐκ δὲ τῆς τελετῆς τῶν θυσιῶν οἱ θεοί, ἐπειδὴ τυγχάνουσι μοίρας τῶν θυομένων· ἐκ δὲ τῆς γεννήσεως υἱῶν τῶν ἀπογόνων οἱ κατοιχόμενοι πρόγονοι τέρπονται, ἐπειδὴ τεύξονται χοῶν, καὶ ποπᾶνων, καὶ μνημοσύνων.

31. Οὐχὶ δὲ μόνον ὁ πλοῦτος τοῦ Ἄζα ἦν πρὸς ὠφέλειαν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ· ἡ μὲν γὰρ ἀνδρεία αὐτοῦ ἦν εἰς ἄνεσιν τῶν ἐν δεινοῖς ὄντων, ἡ δὲ πολυμάθεια εἰς τιμὴν τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ¹.
32. Σκεψάμενος δὲ, ὡς υἷὸν ἔχει, καὶ ὁ λαὸς καλῶς ἔχει, ἐτέρπετο μετὰ τῆς Ἰνδουματῆς ἐν κήπῳ, καθὼς ὁ Ἰνδρας μετὰ τῆς Σακῆς ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ οὐρανοῦ.
33. Ἐν τούτῳ ἦρχετο ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ὁ Ναράδας, ὑμνήσων διὰ τῆς κιθάρας τὸν θεὸν Σίβαν, οὗ ὁ Ναὸς ἦν παρὰ τῇ ἀκτῇ τοῦ νοτίου ὠκεανοῦ ἐν ὀνομαστῷ τόπῳ Γοκάρῃ.
34. Σφοδρὸς δὲ πνέων ὁ ἄνεμος, ἀφῆρπασε τὸν στέφανον, ὥσπερ θέλων ὀσφρανθῆναι αὐτοῦ, ὃς ἦν ἐξ ἀνθέων οὐρανίων πεπλεγμένος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ τῆς κιθάρας ζυγοῦ τεθειμένος.
35. Ἡ δὲ κιθάρᾳ τοῦ Ναράδα, πέριξ ἔχουσα βομβυλίους, οἱ προσεφοίτησαν τῷ ἀνθίνῳ στεφάνῳ, ἐφαίνετο ὥσπερ εἰ ἔχει μέλανα δάκρυα ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ ἀνέμου, καὶ ἀρπαγῇ τοῦ στεφάνου ².
36. Ἐπέσε δ' ἐπὶ τὸν λαιμὸν τῆς βασιλίσσης Ἰνδουματῆς αὐτὸς ὁ οὐράνιος στέφανος, ὃς ὑπερέβαινε τῇ ὑπερφυεῖ εὐοσμῖα τὰ ἐν τῷ ἔαρι ἄνθη πάντων τῶν ἐν τῷ βασιλικῷ κήπῳ δένδρων.
37. Ἄμα δ' εἶδεν ἡ Ἰνδουματῆ αὐτὸν τὸν ἐν ἀκαρεῖ ποθητὸν θεῖον στέφανον, κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ ἀγλαοῦ στήθους, καὶ ἄμα ἔκλεισε τὰ ὄμματα, λειποθυμήσασα, εἰς τὸ μὴ ἀνοῖξαι αὐτὰ πάλιν.
38. Ἐπέσε μὲν οὖν ἡ βασιλὶς Ἰνδουματῆ ἀναίσθητος· συνέπε-

(1) Καίτοι ἦν πολυμαθῆς, οὐκ ἦν ὑπέρφρων, ἀλλ' ἐτίμα τοὺς σοφοὺς ἀνδρας.

(2) Μέλανες εἰ βομβύλιοι, καὶ τὰ δάκρυα δὲ τῆς βιαζομένης γυναικὸς μέλανα εἶσιν, ἃκ τῆς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μελαίνης βροφῆς, τῆς στίμμιος.

- σε δὲ αὐτῇ ἐν ταύτῳ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἄζας, καθὼς ἡ λάμψις τοῦ λύχνου συμπίπτει κατὰ γῆς τῇ σαγόνι τοῦ ἐλαίου.
39. Ἐκ δὲ τῆς μεγάλης καὶ λυπηρᾶς φωνῆς τῶν διακόνων ἀμφοτέρων τούτων, τῆς Ἰνδουματῆς, καὶ τοῦ Ἄζα, ταραχθέντες οἱ περὶ τὴν λίμνην τοῦ κήπου ὄρνεις, ἐφώνουν καὶ αὐτοὶ, ὡσπερ συλλυπούμενοι, καὶ συμπάσχοντες.
40. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς εἰς αἴσθησιν ἤλθε διὰ τῆς ἀναψυκτικῆς θεραπείας τῶν θεραπόντων· ἡ δὲ Ἰνδουματῆ ἀναίσθητος ἦν, ὡς πρότερον· ἡ γὰρ θεραπεία ὠφελεῖ ὅτε πεπρωμένον ἐστὶ ζῆν.
41. Ἀναλαβὼν δ' ὁ πανοικτίρμων Ἄζας, ἀνέλαβε τὴν φιλότιν Ἰνδουματῆν, τὴν οὔσαν ἀναίσθητον, ὡς κιθάραν ἀχρόδον, καὶ ἔθετο αὐτὴν ἐν ταῖς αὐτοῦ ἀγκάλαις.
42. ἔχων δὲ τὴν ἑαυτοῦ γαμετῆν ἐν ἀγκάλαις ἀναίσθητον καὶ ἄμορφον, ἐφαίνετο ὡσπερ ὁ φωστὴρ τῆς νυκτὸς περὶ τὴν ἔω, ὁ ἔχων ἐν μέσῳ μέλανα σπίλον (μελανότητα)¹.
43. Καὶ ἀφείς τὴν ἦν εἶχεν ἐκ φύσεως καρτερίαν, ἐδάκρυε θερμῶς· (καὶ ὁ σίδηρος γὰρ, θερμανθεὶς, μαλακότητα λαμβάνει, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος) καὶ θρηνῶν, ἔλεγεν·
44. « Εἰ τὰ ἄνθη διὰ μόνης τῆς θίξεως τοῦ σώματος ἀφελῆσθαι δύνανται τὴν ζῶην, ὅποῖον ἄλλο οὐκ ἂν εἶη
 » ὄργανον τοῦ θανάτου, τοῦ ἐφιεμένου ἀναιρεῖν τοὺς ἀνθρώπους ;
45. « Μῶν ὁ θάνατος ἀναιρεῖν ἐπιχειρεῖ διὰ τοῦ μαλακοῦ
 » πράγματος τὸ μαλακὸν πράγμα²; παράδειγμα δ' ἐστὶ

(1) Ἡ μὲν Σελήνη, ἡ περὶ τὴν ἔω ὀλίγην ἔχει τὴν λάμψιν, ὁ Ἄζας ἐστὶν, ἡ δὲ ἐν μέσῳ τῆς Σελήνης μελανότης, ἡ Ἰνδουματῆ, ἡ ἐν ἀγκάλαις ἦν τοῦ Ἄζα, μολυβδόχρουν ἔχουσα τὸ σῶμα ἐκ τοῦ θανάτου· ὁ δὲ Ἄζας στυγνὸς ἦν τὸ πρόσωπον ἐκ λύπης.

(2) Διὰ τοῦ ἀπαλεῦ ἄνθους τὸ ἀπαλὸν σῶμα τῆς Ἰνδουματῆς.

- » τοῦ οὐ ἀπορηματικῶς ἐρωτῶ, ὁ λωτὸς, ὃς μαραίνεται
 » καὶ διαρρεῖ ἐκ τῆς ἐπιπιπτούσης πάχνης.
- 46 « Ἦ οὗτος ὁ ἐκ θείων ἀνθέων στέφανος, κεραυνός ἐστι,
 » ποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ; ἐκ δὲ τούτου οὐκ ἔπεσε τὸ
 » δένδρον, ἀλλ' ἡ ἀναδενδράς, ἡ συμπεπλεγμένη τοῖς
 » κλάδοις τοῦ δένδρου¹;
47. « Εἰ οὗτος ὁ στέφανος ἀναιρεῖ τὴν ζῶην, διὰ τί καὶ
 » ἐμὲ οὐκ ἀναιρεῖ, ὃν ἐθέμην ἐπὶ τοῦ στήθους; Ἀλλὰ που
 » τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ, τὸ μὲν φάρμακον γίνεται νέ-
 » κταρ, τὸ δὲ νέκταρ, φάρμακον.
48. « Ἐγὼ μὲν πολλάκις ἔπταισά σοι, ὦ φιλότατη μοι· σὺ
 » δὲ οὐδέποτε κατεφρόνησάς μου· πῶς δ' ἄρα νῦν οὐ
 » κρίνεις ἄξιον συλλαλῆσαί μοι, μηδαμῶς πταίσαντί σοι;
49. « Σὺ, ὦ χαρίεσσα, ἐνόμισας, ὡς ἐγὼ εἶμι ἀγαθὸς μὲν
 » κατὰ τὸ φαινόμενον, κακὸς δὲ κατὰ τὸ νοούμενον· καὶ
 » διὰ τοῦτο ἐκ τούτου τοῦ βίου ἀπῆλθες εἰς τὸν ἕτερον,
 » μὴ ἐρωτήσασά με, ὥστε μὴ ἐπανελθεῖν τοῦ λοιποῦ.
50. « Διὰ τί ἡ ἐμὴ ψυχὴ, ἡ ἐπορεύθη τότε ὀπισθεν τῆς
 » ἐμῆς συζύγου², ἐπανεστρεψεν ἄνευ ἐκείνης; ὑπόφερε
 » τοιγαροῦν, ὦ κακὴ ψυχὴ, τὸ μέγα κακὸν³, οὐ αὐ-
 » τουργὸς ἐγένου.
51. « Βαβαὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρώπων! αἱ μὲν γὰρ
 » σταγόνες τοῦ ἰδρώτος, τοῦ ἐκ τοῦ πόνου τῆς ἐρωτι-
 » κῆς παιδιᾶς, μέχρι τοῦδε μένουσιν ἐπὶ τοῦ σοῦ προ-
 » σώπου· σὺ δὲ μένεις ἀναίσθητος καὶ ἄψυχος!
52. « Διὰ τί ἀπολείπεις ἐμὲ, ὃς πρότερον οὐδ' ἐν φαντα-
 » σίᾳ ἀνέραστόν σοι πεποίηκα; ἐγὼ λόγῳ μόνῳ καὶ οὐ

(1) Τὸ μὲν δένδρον ἐστὶν ὁ Ἄζα, ἡ δὲ ἀναδενδράς. ἡ Ἰνδουματτί.

(2) Ὅτε καὶ αὐτὸς ἐλειποψύχησε.

(3) Ἰπόφερε τὸ ἄχθος τῆς διαζεύξεως.

- » πράγματι ἀνὴρ εἶμι τῆς γῆς· ἢ ἐκ καρδίας ὁμως ἐμὴ
 » ἀγάπη σοὶ μόνῃ ἀνάκειται.
53. « Ὁ ἀήρ, ὦ εὐμήρη, ὁ ἀνακινῶν τοὺς σοὺς οὐλοὺς βό-
 » στρυχας, τοὺς συμπεπλεγμένους ἀνθεσι, καὶ μέλα-
 » νας ὄντας δίκην βομβυλίων, ὑπόνοιάν μοι δίδωσιν, ὡς
 » ἀνακινήσει καὶ τὸ σὸν σῶμα, καὶ ἀναστρέψει εἰς τὸ
 » ζῆν.
54. « Ἄξιόν ἐστιν, ὦ ἐρασμία, ἀπαλλάξαι ὡς τάχος τὸ
 » ἐμὸν ἄχθος τῇ οἰκείᾳ γρηγόρσει, καθὼς ἡ φωτεινὴ
 » πῶα¹ ἀπαλλάττει τὸ ἐν ταῖς φάραξι τοῦ Ἰμαοῦ σκό-
 » τος τῆς νυκτὸς τῇ ἑαυτῆς λάμπει.
55. « Θλίβει με τοῦτο τὸ πρόσωπόν σου, ὃ ἔχει βόστρυχας
 » μὲν κινουμένους, στόμα δὲ ἄλαλον, καὶ ἔστιν, ὡς ὁ
 » λωτὸς, ὃς συμμύει ἐν νυκτὶ, καὶ ἔχει ἐμπερικεκλει-
 » σμένον ἄφωνον τὸν βομβύλιον.
56. « Ἡ μὲν νύξ πάλιν τυγχάνει τῆς σελήνης, ὃ δὲ θήλυς
 » χηναλώπηξ² τοῦ ἄρρητος· καὶ διὰ τοῦτο ὑποφέρουσι
 » τὴν πρὸς καιρὸν διάζευξιν· σὺ δὲ, ἢ διὰ παντὸς δια-
 » ζευγνυμένη, πῶς οὐ κατακαίεις με;
57. « Εἰπέ, ὦ καλλίμηρη, πῶς τοῦτό σου τὸ ἀπαλὸν σῶμα ὑπο-
 » μενεῖ τὴν ἐπὶ τῶν ζύλων τῆς πυρᾶς θέσιν, ὃ ἐθλίβετο,
 » κείμενον ἐπὶ σρώματος ἐξ ἀπαλῶν φύλλων καὶ ἀνθέων;
58. « Ἡ καλή σου ζώνη³, ἢ κοσμοῦσα τὰ ἀγλά σου ἰσχία,
 » καὶ ἠχοῦσα ἐκ τῶν κινουμένων κωδωνίσκων, νῦν ἐστιν

(1) Λέγουσιν, ὡς πῶα τις ἐστὶν ἐν τῷ Ἰμαῶ, ἢ λάμπει ἐν νυκτὶ.

(2) Ὁ χηναλώπηξ πετεινὸν ἐστὶν, ὡς ἡ νήσσα, φίλυδρον· φιλάλληλοι δὲ εἰσιν ὁ ἄρρητις καὶ ὁ θήλυς· καὶ ἐν μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀδιάζευκτοὶ εἰσιν· ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαζεύγνυται.

(3) Ἔθος ἦν πρότερον ταῖς ἐν Ἰνδία γυναιξὶ ζώνας φορεῖν, ἀπρωρισμένους ἐχούσας κωδωνίσκους· νῦν δ' οὐκ ἐστὶν ἔθος.

- » ἄφωνος, στερηθεῖσα τοῦ σοῦ σοβαροῦ βαδίσματος, καὶ
 » νεκρά πως μετὰ σοῦ φαίνεται ἐκ λύπης.
59. « Πάντως γε ἐμοῦ φροντίζουσα, ἀπέλιπες τὰς ἃς εἶχες
 » ἀρετὰς ἐν τοῖς ἐξῆς τούτοις εἰς τὸ τέρπειν με· τὴν μὲν
 » ἠδεῖαν φωνὴν ἐν τοῖς κώκκυξι, τὸ δὲ θελξίνοον βάδι-
 » σμα ἐν ταῖς χησί, τὴν δὲ καλὴν γλήνην ἐν ταῖς ἐλά-
 60. » φοις¹, τὴν δε ἔγγα ἐν ταῖς ἀναδενδράσι, ταῖς σα-
 » λευομέναις ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Ἄλλ' αὐταὶ αἰ ἀπολειφθεῖσαι
 » δι' ἐμὲ ὑπὸ σοῦ ἀρεταί, ἐφιεμένης ἀνελθεῖν εἰς τὸν
 » οὐρανὸν, οὐχ ἱκαναί εἰσι καθιλαρύναι τὴν ἐμὴν κατώ-
 » δυνον καρδίαν ἐν τῇ σῇ ἀπουσίᾳ.
61. « Ὁ Ἄσσοκας² οὗτος, ὃ εὐσώματε, ἐνθυμεῖται τὴν με-
 » γάλην χάριν, ἣν ἐποίησας αὐτῷ διὰ τοῦ λακτίσματος
 » τοῦ ποδός, τοῦ ἔχοντος ἠχοῦντα περιπέζια³, καὶ
 » διὰ τοῦτο λυπεῖται ἐπὶ σοί, καὶ χεεὶ ἄνη, ὡς
 » δάκρυα.
62. « Σὺ ἐν νῶ ἔθου γάμον τελέσαι τοῦ δένδρου Ἄμρα, καὶ
 » τῆς ἀναδενδράδος Φαλινηῆς⁴, ἀλλ' ἀπήλθες, μὴ τελέ-
 » σασα τὰ τοῦ γάμου· τοῦτο δὲ ἀνοίκειον πάντη.
63. « Οὗτος ὁ ἕτερος Ἄσσοκας ἐλακτίσθη χάριτι ὑπὸ σοῦ,
 » εἰς τὸ γεννηῖσαι ἄνη, ἐσόμενα κοσμήματα τῶν βοστρύ-
 » χων σου· πῶς ἄρα ταῦτα τὰ ἄνη ποιήσω σοι νεκρώ-
 » σιμα κοσμήματα;
64. « Τί τοῦτο; διὰ τί ὑπνοῖς, ὃ γλυκύφωνε, ἀφεῖσα ἡμι-
 » τελῆ τὸν ἀγλαὸν στέφανον, ὃν ἔπλεκες μετ' ἐμοῦ ἐκ

(1) Παρ' Ἰνδοῖς τὸ καλὸν ὄμμα εἰκάζεται τῷ τῆς ἐλάφου.

(2) Ἄσσοκας, δένδρον, ὃ οὐ γεννᾷ ἄνη· τότε δὲ ἀνθεῖ, ὡς μυθολογοῦσιν, ὅταν λακτισθῇ ποδὶ ἀγλαῶς γυναικός.

(3) Ἐν τοῖς περιπέζιοις τιθέασι κωδωνίσκους.

(4) Εἰώθασι γάμους τελεῖν νέων φυτῶν, νέων κήπων, καὶ νέων φρεάτων.

- » τῶν ἀνθέων τοῦ δένδρου Βακούλα¹, ἃ εὐωδίαν ἔχου-
 σιν, ὡς καὶ ἡ πνοὴ τοῦ στόματός σου ;
65. « Αἱ μὲν δμῳαὶ αὐταὶ φιλοδέσποιναί εἰσιν· ὁ δὲ υἱὸς
 » οὗτος αὐξάνει, ὡς ἡ ἀρτιγενὴς σελήνη· ἐγὼ δὲ ὁμό-
 » φρων καὶ ὁμόψυχος· ἀλλὰ καὶ οὕτω, χαλεπὸν ἔργον
 » εἴργασαι².
66. « Ἀπὸ τῆς σήμερον ἡ καρτερία μου κατέδυσεν· ἡ ἡδυ-
 » πάθεια ὄχρετο· ἡ φιλωδία ἐμισήθη· τὸ ἔαρ, ἀτερπές
 » καὶ ἄχαρι ἐγένετο· ἡ περὶ τὰ κοσμήματα σπουδὴ
 » ἐπαύσατο· ἡ δὲ κλίνη μου κενὴ διὰ παντός ἀπεδεί-
 » χθη³.
67. « Τί τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀφείλετό μου ὁ ἄσπλαγχνος θά-
 » νατος, ὁ σὲ ἀφελόμενος ; σὺ γάρ μοι σύνευνος ἐτύγ-
 » χανες, σὺ σύμβουλος, σὺ ἐρασμία, σὺ φίλη μαθήτρια
 » ἐν ἀγλααῖς τέχναις⁴.
68. « Σὺ, ἡ πίνουσα τὸν γλυκὺν οἶνον, τὸν ἐκχεόμενον ἐκ
 » τοῦ ἐμοῦ στόματος, πῶς λήψη εἰς πόσιν τὴν προσή-
 » κουσαν τοῖς κατοικομένοις χοῆν, μεμιγμένην τοῖς
 » ἐμοῖς δάκρυσιν ;
69. « Ἴσθι, ὡς μέχρι τοῦδε ἦν ἐμοὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη· εἰς
 » δὲ τὸ ἐξῆς οὐκ ἔσομαι ὑποκείμενος τρυφαῖς ἄνευ σοῦ,
 » καὶ περ ἔχων δόξαν καὶ πλοῦτον· πᾶσαι γὰρ αἱ πρῶην
 » τρυφαὶ μετὰ σοῦ ἐγίγοντο⁵ ».
70. Οὕτως ἐλεεινῶς θρηνῶν ὁ βασιλεὺς τῆς Κοσσάλας χώρας

(1) Βακούλα, δένδρον, κοινῶς λέγεται Μκουσαρή· τούτου τοῦ δένδρου τὰ ἄνθη, καὶ ξηρὰ ὄντα, εὐωδίαν ἔχουσιν.

(2) Κατέλιπε δηλ· ἡμᾶς.

(3) Οὐκ ἔστι νόμος τοῖς πενθοῦσιν ἀνακλίνεσθαι ἐπὶ κλίνης, ἀλλὰ χαμμενεῖν.

(4) Ἐδίδασκεν αὐτὴν κιθαρίζειν, ἄδειν, καὶ χορεύειν.

(5) Μετὰ δὲ σὲ ἐπαύσαντο.

διὰ τὴν ἀγαπητὴν Ἰνδουματὴν, ἐποίησε καὶ τὰ δένδρα ἐκχεῖ χυμούς ἐκ τῶν κλάδων, ὡς δάκρυα.

71. Οἱ δὲ προσήκοντες ἔλαβον βίαν ἐκ τῶν ἀγκαλῶν τοῦ Ἄζα τὴν ὠραίαν Ἰνδουματὴν, καὶ κατέκαυσαν αὐτὴν ξύλοις ἀγαλλόχου καὶ σανδάνου μετ' ἐκείνου τοῦ οὐρανίου στεφάνου, ὡς τελευταίου κοσμήματος.
72. Οὐ συγκατέκαυσε δ' ὁ Ἄζας τὸ ἑαυτοῦ σῶμα τῷ τῆς Ἰνδουματῆς, οὐ δι' ἔφесιν ζωῆς, ἀλλ' ἵνα μὴ εἴποιεν, ὡς ὁ βασιλεὺς, ἔμφρων ὢν, ἔθανε μετὰ τὴν βασιλίσσαν ἐξ ἀνίας.
73. Μετὰ δὲ τὴν δεκάτην ἡμέραν ἐτελέσθησαν πολυτελῶς ἐν ἐκείνῳ αὐτῷ τῷ κήπῳ ὑπὸ τοῦ φρονίμου βασιλέως πάντα τὰ νενομισμένα ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀποθανούσης γυναικός¹.
74. Ἦλθε δ' ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν, φαινόμενος ἄνευ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, ὡς ἡ σελήνη ἄνευ τῆς νυκτός², καὶ εἶδε πλημμύραν τῶν ἑαυτοῦ δακρύων ἐν ταῖς διακρυρροούσαις ὄψεσι τῶν τῆς πόλεως γυναικῶν³.
75. Ὁ δὲ πνευματικὸς πατὴρ Βασίσιζας, ὁ ὢν ἐν τῷ ἀσκητηρίῳ, καὶ τοι ἔγνω τῷ νοτ' ἀχθόμενον λύπη τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνησχολεῖτο θυσία, διὰ τοῦτο παρηγόρησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἑαυτοῦ μαθητοῦ, ὃς καὶ εἶπεν, ἐλθὼν·
76. « Καὶ τοι ἐγίνωσκεν ὁ ὅσιος Βασίσιζας τὸ αἷτιον τοῦ » ἄχθους σου, ἐπειδὴ ὁμῶς ἀτελής ἐστίν ἡ θυσία, ἦν

(1) Ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου ἔθος ἐστὶ δίδόναι τοῖς Βραχμαῖσι κλίην, ἐλέφαντα, ἵππον, ἄρματα, βοῦν, κῆπον, οἶκον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιπλά, καὶ χρυσοῦν, καὶ ἀργύριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ θανόντος.

(2) Καθὼς ἡ Σελήνη ἄνευ τῆς νυκτός ἀμαυρά ἐστίν, οὕτω καὶ τὸ πρόσωπον ἐκείνου στυγρὸν ἦν ἄνευ τῆς Ἰνδουματῆς.

(3) Βλέπουσαι αἱ γυναῖκες αὐτὸν, κλαίοντα, κἀκεῖναι ἐκλαίον.

- » τελεῖ, διὰ τοῦτο οὐκ ἤλθεν αὐτὸς εἰς τὸ στερεῶσαί σε
 » ἐν τῇ φυσικῇ σου καρτερίᾳ, ἧς ἐκπέπτωκας.
77. « Ἡ παρηγορία ἐκείνου τοῦ ὀσίου ἀνδρὸς, ἣ ἔχουσα
 » βραχυλογίαν, ἐν τῷ ἐμῷ ἐστὶ στόματι, ὧ ἀγαθουργέ,
 » καὶ ὀνομαστὲ ἐπὶ καρτερίᾳ· ἀκούσας οὖν, θεὸς αὐτὴν
 » ἐν τῇ σεαυτοῦ καρδίᾳ.
78. « Ἐκείνος ὁ ὄσιος βλέπει τῷ καθαρῷ ὄμματι τῆς γνώ-
 » σεως τὰ παρωχημένα, τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τὰ μέλλον-
 » τα, τὰ ὄντα ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις τοῦ ἀγεννήτου
 » Θεοῦ· (διὸ καὶ λέγει διὰ τῆς ἐμῆς φωνῆς)·
79. « Πάλαι ὁ Ἴνδρας, φοβηθεὶς ¹ ἐκ τοῦ Τριναβινδοῦ ²,
 » τοῦ ἐργαζομένου δυσκατέργαστον ἄσκησιν, ἐξάπέ-
 » στειλε πρὸς αὐτὸν μίαν θείαν νύμφην, Χαρινὴν τοῦ-
 » νομα, εἰς ἀναίρεσιν τῆς θεωρίας.
80. « Παροξυνθεὶς δ' ὁ Τριναβινδοῦς ἐκ τῆς Χαρινῆς ³, ἣ ἦν
 » ἐμποδὼν τῇ ἀσκήσει, ὑπερέβη τὰ ὄρια τῆς ὑπομονῆς,
 » καθὼς τὸ κύμα ἐκ τοῦ σάλου ὑπερβαίνει τὰ ὄρια τῆς
 » θαλάσσης· καὶ κατηράσατο αὐτῆς, εἰπὼν· « ἔσο ἄν-
 » θρωπος ».
81. « Ἐν τούτῳ ἡ Χαρινὴ ἔφη· « Ἐγὼ, θειότατε, ὑπεξουσίος
 » εἰμι τῷ Ἴνδρα· σύγγνωθί μοι τοῦ ἀμπλακῆματος· »
 Ὁ δ' ἔφη αὐτῇ, ἱκετευσούσῃ· « *Μέγε ἄνθρωπος, ἕως ἄν*
 » *ἴδῃς Δείον στέφανον.*
82. « Γεννηθεῖσα δ' ἐκείνη ἡ θεία νύμφη ἐν τῇ γενεᾷ τῶν
 » βασιλέων τῆς Βιδάρβας, γυνή σοι ἦν ἐπὶ πολλὸν χρό-

(1) Ὁ Ἴνδρας φοβεῖται τοὺς ποιῶντας μεγάλην ἄσκησιν, καὶ πολλὰς θυσίας, μὴ λάβωσι τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐμποδὼν γίνεται.

(2) Ἐτυμολογεῖται ἐκ Τρίνα χόρτου, καὶ Βινδοῦ, σταγόνας ὅ ἐστι, τὸ ἄκρον τοῦ χόρτου ἔβρεχεν ὕδατι, καὶ τοσοῦτον ὕδωρ ἔπινε, μίαν σταγόνα δηλ.

(3) Χαρινὴ, ἀναιρετική, ἢ ἀφαιρετική.

- » νον· και ἰδοῦσα τὸν ἐξ οὐρανοῦ πεσόντα στέφανον,
 » τὸν αἷτιον λύσεως τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀρᾶς, ἔθανεν.
83. « Ἄλις οὖν τῆς λύπης τῆς ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἐκείνης· ὁ
 » γὰρ θάνατος, ἄφευκτος τοῖς γεννηθεῖσι. Φροντίδα δ'
 » ἔχε τῆς γῆς, ἧς βασιλεύεις· ἡ γὰρ γῆ γαμετὴ λέγε-
 » ται τῶν βασιλέων.
84. « Σὺ, καί τοι βασιλικὴν εἶχες δόξαν, ἐδιδάχθης ὁμῶς
 » καὶ ἔμαθες τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐν οὐ-
 » δενὶ ψεκτὸς ἐγένου¹. νῦν δέ, ἄχθους σοι ὄντος ἐν τῇ
 » καρδίᾳ, ἀναμνήσθητι καρτερώς ἐκείνης τῆς θεολο-
 » γίας².
85. « Οὐ μόνον, ἀν κλαίης, ἀλλὰ καὶ ἀποθάνης μετ' ἐκείνην,
 » οὐ τεύξῃ πάλιν αὐτῆς· αἱ γὰρ σάσεις (χωραὶ) τῶν ἀπερ-
 » χομένων εἰς τὸν μέλλοντα βίον, κεχωρισμένας ὁδοὺς
 » ἔχουσι κατὰ τὰ ἔργα ἐκάστου³.
86. « Πόρρω ἀθυμίας γενόμενος, ἀπόδος αὐτῇ, χαρισάμενος,
 » τὰ νενομισμένα μετὰ θάνατον⁴. τὰ γὰρ πολλὰ δά-
 » κρυα καταθλίβει τὸν νεκρὸν, ὡς φασιν οἱ σοφοὶ
 » ἄνδρες.
87. « Ἰπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν λέγεται, ὡς ὁ μὲν θάνατος,
 » φυσικὸς ἐστίν, ἡ δὲ ζωὴ, τυχηρά· ὅθεν εἴ τις καὶ ὀλί-
 » γον χρόνον ἔζησεν, οὗτος εὐτυχὴς ἐστίν· ὡς ἔρμαιον
 » γὰρ εὗρηκε τὴν ζωὴν.
88. « Ὁ μὲν μωρόφρων νομίζει, ὡς ἡ στέρησις τοῦ ἐφετοῦ⁵,
 » ἥλός ἐστιν, ἐμπεπηγὸς τῇ καρδίᾳ· ὁ δὲ εὐφρων γινώ-

(1) Καρτερίαν δηλ: εἶχεν ἐν πᾶσι, καὶ φρόνησιν ἄκραν.

(2) Ἡ διδάσκει, ὡς πάντα μὲν φθαρτά, μόνη δ' ἡ ψυχὴ ἀθάνατος.

(3) Ταυτόν ἐστι τῷ, « Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσι ».

(4) Χοάς τε καὶ πόπανα, καὶ δωρήματα τοῖς Βραχμαῖσι.

(5) Ἡ στέρησις γυναικός, ἢ υἱοῦ, ἢ ἄλλου ἐφετοῦ.

- » σκει, ὡς ὁ ἐμπεπηγὼς ἦλος ¹ ἐξεβλήθη διὰ τῆς αἰσίας
 » στέρησεως τοῦ ἐφετοῦ ².
89. « Ὅτε αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου χωρί-
 » ζεται ἐξαίφνης ἐκ τῆς συζεύξεως, ἣν φύσει ἔχουσι,
 » πῶς τὸν φρόνιμον ἄνθρωπον ἢ διάζευξις τῶν ἐξωτερι-
 » κῶν ἐφετῶν λυπήσειεν ἄν ;
90. « Οὐκ ἄξιός εἰ ἄρα, ὃ ἄριστε τῶν νικητῶν τῶν παθῶν,
 » ὑπείκειν τῇ λύπῃ, ὡς τις τῶν χυδαίων· ὁποῖα γὰρ
 » διαφορὰ ἐστὶ τοῦ δένδρου καὶ τοῦ ὄρου, εἰ ἀμφοτέ-
 » ρα σαλεύονται, πνέοντος ἀνέμου » ;
91. Ἐπαινέσας δ' ὁ βασιλεὺς τὸν ὀρθῶς ἔχοντα λόγον τοῦ
 μεγάλοφρονος διδασκάλου, ἀπέπεμψε τὸν μαθητὴν αὐ-
 τοῦ· ἀλλ' ὁ λόγος ἐκεῖνος, μὴ εὐρὼν τόπον ἐν τῇ καρδίᾳ
 τοῦ βασιλέως, πλήρει οὔσῃ ἄχθους, ἐπανάστρεψέ πως ³
 πρὸς τὸν ὄσιον.
92. Διὰ χάριν δὲ τοῦ υἱοῦ, παιδὸς ἔτι ὄντος, ἔζησεν ὀκτῶ
 ἔτη σχεδὸν μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἰνδοματῆς, βλέπων
 τὴν γεγραμμένην εἰκόνα αὐτῆς τῆς ἀγαπωμένης, καὶ
 χαίρων τῇ καθ' ὑπνοὺς βραχεία ἐντεύξει αὐτῆς.
93. Τὸ δὲ ὄξυ πάθος διέρρηξε τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὡς ὁ Πιπ-
 πάλας ⁴, ἀναφυσίς, διαρρήγνυσι τὸν τοῖχον τοῦ οἰκοδο-
 μήματος· τοῦτο δὲ τὸ πάθος, τὸ ἀνίατον ἰατροῖς, καὶ
 αἴτιον θανάτου, μέγα ὄφελος ἐνόμιζεν, ὡς συνεργὸν ἐσό-
 μενον τῆς ταχείας ἐντεύξεως τῆς ἐρωμένης.

(1) Ἡ προσπάθεια ἦν ὁ ἐμπεπηγὼς ἦλος.

(2) Λύεται ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς προσπάθειας, ἣν εἶχε πρὸς τὸ ἐφετόν· καὶ διὰ
 τοῦτο αἰσίαν κρίνει τὴν στέρησιν ὁ φρόνιμος.

(3) Ἄπρακτος δηλ. ἐγένετο.

(4) Πιππάλας, δένδρον μέγα, οὗ ὁ καρπὸς ἐστὶν μικρὸς, συκοειδῆς· οὗτος ἀνα-
 φύεται καὶ ἐν πετρίνοις στερεοῖς οἰκοδομήμασι, καὶ διαρρήγνυσι τὸν τοῖχον κατ'
 ἕλιγον ἀξανάμενος.

94. Ἀποδείξας δὲ κατὰ τὸν νόμον ὁ βασιλεὺς βασιλέα τῶν λαῶν τὸν υἱὸν, ὃς ἦν καλῶς δεδιδαγμένος, καὶ ἱκανὸς φέρειν τὸν θώρακα (τὴν πανοπλίαν), ἐπιθυμῶν ἐγκαταλιπεῖν τὸ σῶμα, τὸ κακῶς ἔχον τοῖς ἐνοῦσι πάθεσι, γνώμης ἐγένετο θανεῖν ἀποχῆ βρώσεως ¹.
95. Καταλιπὼν δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔνθα μίγνυται ὁ Γάγγης, καὶ ὁ Σαραϊοὺς ποταμὸς, συνηριθμήθη εὐθέως τοῖς θεοῖς· καὶ συντυχὼν τῇ ἐρωμένη νύμφῃ, ἣ εἶχε μᾶλλον ἀγλαὰν τὴν μορφὴν, ἣ περ πρότερον ἐν γῆ, συνευφραίνετο αὐτῇ πάλιν ἐν ἀγλαοῖς τόποις τοῦ παραδείσου τοῦ Ἴνδρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

1. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς βασιλεύσας ὁ Δασσαράτας, ἐκυβέρνα μετ' ἐκείνον καλῶς τὸν λαὸν τῆς Κοσσάλας χώρας, κολοφῶν ὢν τῶν ἐγκρατῶν καὶ τῶν βασιλέων, σωφρονέστατος, καὶ ἠρωϊκώτατος.
2. Ἐπειδὴ δὲ ἐκυβέρνα, ὡς ἔδει, τήν τε μητρόπολιν Αἰοδδεάν, καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον, ἧς ἤρχον οἱ αὐτοῦ πρόγονοι, διὰ τοῦτο μεγάλην κλίσιν καὶ ἀγάπην ἐδείκνυεν ὁ λαὸς πρὸς αὐτὸν, ὃς εἶχε ῥώμην ὡς ὁ Σκάνδας.
3. Δύω μόνους καλοῦσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἀπαλλακτικούς τῶν ἐν ἀνθρώποις δεινῶν· τοῦτον τὸν βασιλέα, τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως Μανοῦ καταγόμενον, καὶ τὸν θεὸν Ἴνδραν·

---

(1) Παρὰ τῇ Ἰνδικῇ νόμῳ οὐκ ἔστιν ἀμάρτημα, εἴ τις θάνῃ δι' ὕδατος, ἢ διὰ πυρὸς, ἢ δι' αἰτίας, πάθος ἔχων ἀνίχτον.

- ὁ μὲν γὰρ ἐν καιρῷ δίδωσιν ὄμβρον τοῖς ποιῶσι τὰ δέοντα ¹, ὁ δὲ ἐν καιρῷ ἐδωρείτο χρυσόν ².
4. Βασιλεύοντος τοῦ ἰλαροῦ καὶ ἰσοθέου Δασσαράτα, υἱοῦ τοῦ Ἄζα, ἡ μὲν γῆ καρποφόρος ἦν, ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἡ νόσος πόδα οὐκ ἔθηκε· πόθεν δὲ καταδρομῆ, ἢ κακόν τι παρ' ἐχθρῶν;
5. Καθὼς ἡ γῆ ἀγλαίαν εἶχεν ἐξ αἰτίας τοῦ Ῥαγγοῦ, τοῦ οἰκουμενικοῦ νικητοῦ, καὶ μετ' ἐκείνον ἐξ αἰτίας τοῦ Ἄζα, οὕτω πάλιν ἠγλαίετο, βασιλέα ἔχουσα τοῦτον τὸν Ῥωμαλέον Δασσαράταν.
6. Ὁ βασιλεὺς οὗτος τῇ μὲν ἀφθόνῳ ἐκχύσει τῶν δωρεῶν ἐμιμείτο τὸν Κουβέραν ³, τῇ δὲ ἀπροσωποληψία τὸν Βαρούναν ⁴ τῇ δὲ πρὸς τοὺς κακοὺς κολάσει τὸν Ἰάμαν ⁵, τῇ δὲ λαμπρότητι τὸν λαμπρὸν ἥλιον.
7. Τοῦτον, ὃς ἐφρόντιζε, καὶ τρόπους ἐποίει ὑπὲρ αὐξήσεως τῆς ἑαυτοῦ δόξης καὶ βασιλείας, οὐκ ἐπηγάγετο οὔτε ἡ φιλοθηρία, οὔτε ἡ κακὴ κυβεία, οὔτε ὁ ἀνθοσμίας οἶνος, οὔτε μὴν νέα καὶ ἀγλαὰ θήλεια.
8. Ὑπὸ τούτου οὔτε ταπεινολογία ἐρρέθη καὶ ἔμπροσθεν τοῦ πανενδόξου καὶ πανεκλάμπρου Ἰνδρα, οὔτε ψευδολογία ἐν γελοίοις λόγοις, καὶ ἀστεΐσμασιν, οὔτε μὴν σκληρολογία πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἀντιμάχους ⁶.

(1) Τοῖς θύουσι.

(2) Τοῖς δεομένοις.

(3) Κουβέρας, ὁ θεὸς τοῦ πλούτου.

(4) Βαρούνας, ὁ θεὸς τῶν ὑδάτων· ἀπροσωπόληπτος δὲ λέγεται, ἐπειδὴ καὶ πτωχοὶ καὶ πλούσιοι ἐξ ἴσου ὕδωρ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ ἐκ τῶν φρεάτων.

(5) Ἰάμας, ὁ θεὸς τοῦ ἄδου.

(6) Δηλονότι μεγαλόφρων ἦν πρὸς τοὺς μεγαλόφρονας.

9. Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐλάμβανον παρὰ τούτου τοῦ Δασσαράτα ἤτοι αὐξήσιν, ἢ μείωσιν· τοῖς μὲν γὰρ μὴ παραβαίνουσι τὴν προσταγὴν αὐτοῦ εὐμενῆς καὶ μαλακογνώμων ἦν, τοῖς δὲ παραβάταις καὶ ἀντάρταις σιδηροκάρδιος.
10. Οὗτος ἐντεταμένον ἔχων τὸ τόξον, ἐνίκησε μόνος τῷ ἑαυτοῦ ἄρματι τὴν περιβροσσομένην τῇ θαλάσῃ γῆν· ἡ δὲ ἐλεφαντικὴ καὶ ἰππικὴ στρατιὰ αὐτοῦ ἐξεφώνει μόνον τὴν νίκην¹.
11. Ἡ δὲ ἠχέεσσα θάλασσα² ἦν ὡς τύμπανον βροντόφωνον τῆς νίκης τούτου τοῦ βασιλέως, ὃς ἐνίκησε τὴν γῆν μόνῳ τῷ ἑαυτοῦ καταφράκτῳ ἄρματι³, καὶ πάμπλουτος ἦν, ὡς ὁ Κουβέρας⁴.
12. Καθὼς ὁ Ἴνδρας συνέτριψε τὰς πτέρυγας τῶν ὀρέων διὰ τοῦ πολυκορύφου κεραυνοῦ⁵, οὕτω καὶ ὁ Δασσαράτας, ὁ ἔχων πρόσωπον, ὡς νέον λωτὸν, συνέτριψε τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν διὰ τοῦ ἠχέεντος τόξου, τοῦ βάλλοντος βέλη βροχηδόν.
13. Ἀναρίθμητοι δὲ βασιλεῖς προσκύνουν αὐτὸν τὸν ἀκαταμάχητον τῇ δυνάμει, κλίνοντες τὰς κεφαλὰς, ὧν οἱ λιθοκόλλητοι στέφανοι ὑπερελάμπρουν τὴν λάμψιν τῶν ὀνύχων τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καθὼς οἱ θεοὶ προσκυνοῦσι τὸν Ἴνδραν.

(1) Τὸ μὲν στόμα τῆς στρατιᾶς ἦν, ὡς σάλπιγξ.

(2) Ἡ δὲ ἠχέεσσα θάλασσα, ὡς τὸ μέγα τύμπανον· καὶ γὰρ οἱ Ἴνδοι πρὸς τοῖς ἄλλοις τυμπάνοις ἔχουσι καὶ ἐν πάμμεγα, ὃ ἐστὶ σύμβολον νίκης, κρούμενον· τοῦτο κρούουσι καὶ ἔμπροσθεν τῶν θεῶν.

(3) Κατάφρακτα εἶχον τὰ ἄρματα οἱ πολεμικοὶ Ἴνδοί.

(4) Κουβέρας ὁ θεὸς τοῦ πλοῦτου.

(5) Ὁ κεραυνὸς τοῦ Ἴνδρα λέγεται ἑκατοντακόρυφος καὶ χιλιόκορυφος, ὡς πολλὰς ἔχων αἰχμάς, ἢ ἀκίδας, δι' ὧν συντρίβει τὸ προστυχόν.

44. Ἐλεήσας δὲ τὰς χήρας γυναίκας τῶν ἐχθρῶν, αἱ ἔστειλαν μετὰ βουλευτῶν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ, ἐπανάστρεψεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τοῦ ὠκεανοῦ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἣ ἦν λαμπρὰ, ὡς ἄλλη Ἄλακά ¹.
45. Αὐτὸς ὁ ὢν λαμπρὸς, ὡς τὸ πῦρ καὶ ἡ σελήνη ², καὶ τοῖς ἦν κύριος πάντων τῶν βασιλέων, ἀποστερήσας αὐτοὺς τῶν λευκῶν οὐρανίσκων, σκοπῶν ὅμως, ὡς ἡ δόξα ὀλυταὶ ἐξ ἀκηδείας, γρήγορος ἦν καὶ νήφων.
46. Ἐκτὸς τοῦ ἀγεννήτου Βισνοῦ, καὶ τοῦ ἐκ τοῦ Κακούτσα καταγομένου βασιλέως Δασσαράτα, τοῦ μεγάλα δωρουμένου τοῖς αἰτουσί, τίνα ἄλλον ἀγαπήσειεν ἂν ἢ Λαξμη ³, ἡ σεμνὴ καὶ ἀγλαὰ θεά;
47. Τούτῳ τῷ Δασσαράτα, οὗ τὰ βέλη ἐνεπάγησαν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν, συνεζεύχθησαν αἱ σεμναὶ θυγατέρες τῶν βασιλέων τῆς Μαγάδδας, τῆς Κοσσάλας, καὶ τῆς Κεκαίας χώρας, καθὼς οἱ ἐκ τῶν ὀρέων ποταμοὶ συμμίγνυνται τῷ ὠκεανῷ.
48. Συνὼν δὲ ταῖς τρισὶ γυναίξιν ὁ Δασσαράτας, ὁ ἔμπειρος τρόπων ἀναιρετικῶν τῶν ἐχθρῶν, ἐνομίζετο, ὡς ὁ Ἴνδρας ἦκεν σὺν ταῖς τρισὶ δυνάμεσιν ⁴, ἐφιέμενος κυβερνήσαι τοὺς ἀνθρώπους.
49. Οὗτος ὁ ἦρωσ, συμμαχήσας τῷ Ἴνδρα κατὰ τῶν Τιτάνων, καὶ ἀριστεύσας, ἀπήλλαξε τοῦ φόβου τοῖς κατὰ τῶν

(1) Ἄλακά, ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Κουβέρα.

(2) Ὡς πῦρ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ὡς σελήνη πρὸς τοὺς φίλους, δηλ: ἰλαρός.

(3) Ἡ Λαξμη παράκοιτίς ἐστι τοῦ Βισνοῦ· ἐστι δὲ θεὰ τῆς δόξης καὶ τῆς εὐδαιμονίας· δηλονότι ὁ Δασσαράτας ἐνδοξος ἦν, ὡς ὁ Βισνοῦς.

(4) Τρεῖς εἰσιν αἱ δυνάμεις, αἱ προσήκουσαι τῷ βασιλεῖ, ἡ βουλή, ἡ στρατιὰ, καὶ ἡ γὰζα.

- Τιτάνων ἑαυτοῦ βέλεσι τὰς θείας νύμφας, αἱ καὶ ὕμνου
 ἐν ᾧδαῖς τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ.
20. Οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ πολλάκις μόνος ὁ Δασσαράτας ἐφ' ἄρ-
 ματος τόξον ἔχων, καὶ προπορευόμενος τοῦ Ἴνδρα, ἐπέ-
 σχε διὰ τῆς αἱματοχυσίας τῶν ἀντιθέων Τιτάνων τὴν
 κόνιν, τὴν ἐπικαλύπτουσιν τὸν ἥλιον ¹.
21. Λί ὄχθαι τῶν ποταμῶν Ταμασᾶ, καὶ Σαραίου, ἀγλααί
 ταῖς χρυσαῖς στήλαις ἐγίνοντο ὑπὸ τούτου τοῦ περιφρο-
 νος, τοῦ ὄντος ἐν ταῖς θυσίαις ἄνευ διαδήματος καὶ τῶν
 λοιπῶν παρασῆμων ², καὶ ὄλβον ταμειύσαντος τῷ βρα-
 χίονι αὐτοῦ ἐκ παντὸς μέρους τῆς γῆς.
22. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ἐνασχολούμενος τῇ θυσίᾳ, ἀσυγ-
 κρίτως ἠγλαίετο, ἔχων δέρμα καὶ κέρασ ἐλάφειον ³,
 καὶ ῥάβδον ἐκ ξύλου Παλάσσα, καὶ ζώνην ἐκ πόας Κούσ-
 σης, καὶ ἐχεμυθῶν ⁴.
23. Δουσάμενος δὲ μετὰ τὴν θυσίαν ⁵, ἐγκρατῆς ὢν τῶν αἰ-
 σθήσεων, καὶ ἄξιος καθίσαι ἐν συνόδῳ θεῶν ⁶, ἔκλινε τὴν

(1) Βεβρεγμένης τῆς γῆς τῇ αἱματοχυσίᾳ, ἐπαύετο ἡ κόνις.

(2) Ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ στήλῃ ἐστίν, ἐν ἣ δέεσσι τὸ σφάγιον. Οὐ μόνον
 δεῖ τῷ βασιλεῖ παρίστασθαι τῇ θυσίᾳ ἄνευ βασιλικῶν σημείων, ἀλλὰ καὶ σχῆ-
 μα ἔχειν καὶ δίαιταν ἀσκητοῦ, ὡς ἐφεξῆς δῆλον ἔσται.

(3) Τὸ μὲν δέρμα τῆς ἐλάφου εἶχεν ἐπ' ὤμων, τὸ δὲ κέρασ καὶ τὴν ῥάβδον
 ἐν χερσίν. Οἱ ἀσκηταὶ δι' ἐλαφείου κέρατος ζύουσι τὸ σῶμα, καὶ οὐ δι' ὀνύχων.

(4) Ταῦτα πάντα ἴδια τῶν ἐν ἀσκήσει βιούντων.

(5) Ἡ θυσία γίνεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἴνδρα, διὰ τοῦτο μετὰ τὴν θυσίαν κλί-
 νει ὁ θύων τὴν κεφαλὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἴνδρα. Πρῶτερον μὲν, ὡς λέγουσιν, ἤρ-
 χοντο οἱ θεοὶ σωματικῶς ἐπὶ τὴν θυσίαν, νῦν δὲ ἀοράτως παρίστανται.

(6) Ἐν ᾧσφ τελεῖται ἡ θυσία, οὐ λούεται ὁ θύων, οὐδὲ ἐσθίει, μόνον δὲ γάλα
 πίνει· καὶ ἄλλη μὲν θυσία τελεῖται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ὅτε τὸ σφάγιόν ἐστιν ἐν ἄλ-
 λῃ δ' ἐν τέσσαρσιν ἡμέραις, ὅτε τρία ἐστὶ τὰ σφάγια· ἄλλη δὲ ἐν ἐνὶ μῆνι, ὅτε
 τὰ σφάγια ἐστὶν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι. Ὁ δὲ θύων οὐ πορεύεται οἴκαδε, ἀλλὰ μένει
 ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ἕως ἀν λάβῃ τέλος ἡ θυσία.

- κεφαλὴν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἰνδρα, ἣν οὐδέποτε ἐκλίνειν εἰς προσκύνησιν ἄλλου.
24. Ἐπέστη δὲ τὸ ἔαρ, τὸ ἀγλαιζόμενον νέοις ἄνθεσιν, εἰς θεραπείαν καὶ ἄνεσιν, ὡς εἰπεῖν, αὐτοῦ μόνου τοῦ βασιλέως, ὃς ἰσοστάσιος ἦν τῷ Ἰάμα, τῷ Κουβέρα, τῷ Βαρούνα, καὶ τῷ Ἰνδρα, καὶ οὗ οἱ πόδες προσεκινουῦντο ὑπὸ πάντων.
25. Ὁ δ' Ἥλιος, οὗ τὸ ἄρμα ἔστρεψεν ὁ ἐλαύνων Ἀρούνας¹, θέλων ἐλθεῖν εἰς τὸ βόρειον μέρος, ἀφῆκε τὸ νότιον, καὶ καθαρὰν ἐποίησε τὴν ἡμέραν ἐκ τῆς ὀμίχλης τοῦ χειμῶνος².
26. Ἐλθὼν δὲ τὸ ἔαρ εἰς τὰ φυτοφόρα ἄλση, ἐφάνη οὕτως· δηλονότι ἄνθη ἀγλαὰ, φύλλα ἀπαλά, μελωδία τῶν κοκκύγων, καὶ βόμβος τῶν βομβυλίων³.
27. Οἱ βομβύλιοι καὶ οἱ φίλυδροι ὄρνεις προσεφοίτων τῷ λειμῶνι τῶν ἐν ταῖς λίμναις γλυκυχύμων λωτῶν, καθὼς οἱ αἰτουῦντες προσεφοίτων τῷ βασιλεῖ εἰς κτήσιν χρημάτων, ἃ ἐκ καλῆς διοικήσεως καὶ ἀνδρείας συνήχθησιν εἰς τὸ εἶναι χρήσιμα τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν.
28. Οὐ μόνον τὰ ἐν τῷ ἔαρι νέχ ἄνθη τοῦ Ἀσσόκα δένδρου ἐξῆπτον τὸν ἔρωτα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπαλά φύλλα αὐτοῦ, ἐξέμαινον εἰς ἔρωτα τοὺς ἡδυπαθεῖς, ἅπερ τιθέασιν ἐν τοῖς ὠσὶν αἱ θήλειαι, ὡς κοσμήματα.

(1) Ἀρούνας λέγεται ὁ ἀρματηλάτης τοῦ Ἥλιου· γράφεται δὲ ἄνευ ποδῶν· ὅτι εἰς ἔμβλημα, ὡς οὐδέποτε ἴσταται ἐπὶ ποδός, ἀλλ' ἐλαύνει ἡμέρας τε καὶ νυκτός.

(2) Τὸ ἔαρ ἐν ταῖς θεριναῖς ἐστὶ τροπαῖς τοῦ ἡλίου. Ἐν Ἰνδίᾳ ὀμίχλη γίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα περὶ τὴν ἔω.

(3) Τοῦτό ἐστὶ τὸ ἔαρ, τὰ ἀγλαὰ ἄνθη, τὰ ἀπαλά φύλλα, καὶ ἡ μελωδία τῶν κοκκύγων. Παρ' Ἰνδοῖς ὁ κόκκυξ ἐπάγεται ἐπὶ μελωδίας· ἐν γὰρ Ἰνδίᾳ οὔτε ἀηδόνες, οὔτε χελιδόνες, ὁ δὲ κόκκυξ ἐν τῷ ἔαρι ἐστὶ μᾶλλον φιλωδός καὶ μελωδός.

29. Τὰ ποικιλόχροα καὶ εὐχυμα ἄνθη τοῦ φυτοῦ Κουραβάκα¹ τὰ ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ ἔαρος, αἴτια ἐγίγοντο τοῦ βόμβου τῶν βομβυλίων, καὶ ἦσαν, ὡσπερ ἔγγραφα κοσμήματα τῆς ἀγλαίας τοῦ λειμῶνος².
30. Τὰ ἄνθη τοῦ δένδρου Βακούλα, τὰ ἐκφυόμενα ἐκ τοῦ οἴνου, τοῦ ἐκχεομένου ἐκ στόματος ἀγλαῆς γυναικὸς³, καὶ ἔχοντα ὄσμην οἴνου, κατέθλιβε τὰ δένδρα ἐκ τῶν συνεχῶς ἐπικαθημένων ἐσμῶν τῶν βομβυλίων.
31. Τὰ δ' ἄνθη ἐπὶ τοῦ δένδρου Παλάσα, τὰ ποιηθέντα ὑπὸ τῆς ἀγλαίας τοῦ ἔαρος, ἠγλαίζοντο, ὡσπερ αἱ τῶν ὀνύχων νύξεις ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς, αἱ γινόμεναι ὑπὸ γυναικὸς, μαινομένης ἔρωτι⁴.
32. Ὁ ἥλιος οὐχ ἰκανὸς ἐγένετο ἀπαλεῖψαι τὸ ψύχος παντελῶς, ἀλλ' ἐμείωσεν αὐτὸ⁵, ὅπερ δυσανάσχετόν ἐστι τῷ ὀδοντοδῆκτῳ χεῖλει τῆς γυναικὸς⁶, καὶ αἴτιον τῆς ἀποζώσεως τῆς λιθοκολλήτου ζώνης⁷.

(1) Κουραβάκα, φυτὸν θαμνοειδὲς ἀνθοφόρον· τούτου τοῦ φυτοῦ τὸ μὲν γεννᾶ ἄνθη λευκὰ, τὸ δὲ ἐρυθρὰ, τὸ δὲ κυάνεα. Κουραῖα κοινῶς λέγεται.

(2) Αἱ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας γράφουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν παρεῖων ἄνθη ποικιλόχροα, καὶ περιπλοκὰς κλάδων· τοῦτο δὲ τὸ ἔγγραφον κόσμημα λέγεται Ἰνδιστὶ, Πατραλατά, καὶ Πατραβαλή.

(3) Λέγουσιν, ὡς, ἐάν τις ἀγλαὴ γυνὴ χύσῃ οἶνον ἐκ στόματος εἰς τοῦτο τὸ δένδρον, ἀνθοφορεῖ· τοῦτο δὲ ποιητικὴ ἐστὶ φαντασία.

(4) Τὰ ἄνθη τούτου τοῦ δένδρου ἐρυθρὰ εἰσι καὶ κυρτοειδῆ, καθὼς καὶ αἱ νύξεις τῶν ὀνύχων ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρὸς· νυττόμενοι γὰρ οἱ ἄνδρες τοῖς ὄνυξι τῶν ἔρωτικῶν γυναικῶν, ἐμαίνονται εἰς ἔρωτα.

(5) Δηλονότι ἐν τῷ ἔαρι, οὔτε ψύχος ἐστίν, οὔτε καῦμα.

(6) Ἐν συνουσίᾳ οἱ ἄνδρες δάκνουσι τὸ χεῖλος τῆς γυναικὸς· τὸ δὲ χεῖλος διαρρήγνυται ὑπὸ τοῦ ψύχους· ὅτε δὲ ὀδοντόδεικτόν ἐστι, μᾶλλον διαρρήγνυται· καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑποφέρει τὸ ψύχος.

(7) Ἐκ τῶν πολλῶν πρλυτίμων λίθων, ἃν ἔχει ἡ ζώνη, αἱ γυναῖκες ψύχους αἰσθάνονται, καὶ διὰ τοῦτο ἀποζώννυνται αὐτὴν ἐν χειμῶνι· ἔαρος δὲ ὄντος, περιζώννυνται αὐτήν. Ἔστι δὲ τοῦτο ὑπερβολή.

33. Ἡ ἀγλαΐα τοῦ ἀνθοφόρου βλαστοῦ τῆς Ἄμρας¹, οὗ τὰ ἀπαλά φύλλα ἐσαλεύοντο ὑπὸ τῆς νοτίας αὔρας, ἦν ὡσπερ ὀρχήστρια, ἢ γυμνάζεται τὴν χειρονομίαν², καὶ ἐξέμεινε τὴν καρδίαν καὶ τῶν ἀπαθῶν.
34. Περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος ἐν τοῖς ἀνθοφοροῦσι καὶ εὐωδίαν παρέχουσιν ἄλσεσι σπάνιαι φωναὶ ἠκούοντο, ἐκφερόμεναι ὑπὸ τῶν κοκκύγων³, καθὼς σπάνιοι λόγοι ἐκ στομάτων σεμνῶν γυναικῶν ἀκούονται.
35. Αἱ ἐν τοῖς κήποις ἀναδενδράδες, ὧν ἄσμα ἦν ὁ βόμβος τῶν βομβυλίων, ὁ ἠδύνων τὴν ἀκοήν, μειδιάμα δὲ, τὸ ἀγλαδὸν τῶν ἀνθέων, ἠγλαΐζοντο ἐκ τῶν σαλευομένων φύλλων τῷ ἀέρι, καθὼς αἱ ὀρχήστρια ἐκ τῶν σαλευομένων χειρῶν (ἐκ τῆς χειρονομίας).
36. Αἱ γυναῖκες ἔπινον σὺν τοῖς ἀνδράσιν οἶνον ὑπερῆδιστα, δε ἐπίσταται ἐρωτικὰς παιδιὰς, καὶ ὑπερβαίνει τὴν ὁσμὴν τῶν ἀνθέων τοῦ δένδρου Βακούλα, καὶ φίλος ἐστὶ τοῦ Ἐρωτος.
37. Αἱ ἐν οἴκοις λίμναι, ἔχουσαι λωτοὺς διεκπετανυμένους, καὶ ὄρνεις νηχομένους, καὶ ἄδοντας, ἠγλαΐζοντο, ὡς αἱ γυναῖκες, ἔχουσαι πρόσωπα χαρίεντα, καὶ ζώνας ἠχούσας ἐκ τῶν κωδωνίσκων.
38. Ἡ νύξ⁴ ἢ μειωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἔαρος⁵ καὶ λευκὴ γενομένη ὑπὸ τῆς λαμπούσης Σελήνης, ἦν ὡσπερ γυνή, ἢ, ἐκ-

(1) Ὁ μὲν ἀνθοφόρος βλαστὸς, ὡς γυνὴ ἀγλαά, τὰ δὲ φύλλα, ὡς δάκτυλα τῆς χειρός.

(2) Αἱ ὀρχήστρια ἐν Ἰνδία χρῶνται χειρονομία, δι' ἧς δηλοῦσι τὸ νόημα τοῦ ἄσματος.

(3) Ὅσον αὐξάνει τὸ ἔαρ, τοσοῦτον αὐξάνει καὶ ἡ ᾠδὴ τοῦ κοκκύγου.

(4) Ἡ νύξ γυνὴ λέγεται τοῦ νυκτερινοῦ φωτὸς τῆς Σελήνης.

(5) Τὸ ἔαρ ἐν ταῖς θεριναῖς ἐστὶ τροπαῖς, ὅτε ἡ νύξ μειοῦται.

πεσοῦσα τῆς ἀγάπης καὶ ὀμιλίας τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός, ἰσχνὴ γίνεται τὸ σῶμα, καὶ ὠχρὰ τὸ πρόσωπον ¹.

39. Ἡ Σελήνη διὰ τῶν ἑαυτῆς ἀκτίνων, αἱ δικυγεῖς ἦσαν, καὶ λαμπραὶ, ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τῆς ὀμίχλης ², καὶ ἀνέψυχον τὸν ἐκ τῆς συνουσίας κάματον, ἔθηξε τὸν Ἔρωτα ³, τὸν ἔχοντα ἐπὶ τῆς σημαίας ἰχθύν ⁴.

40. Τὸ ἀγλαὸν ἄνθος τῆς ῥοδοδάφνης, ὃ ἔχει χρῶμα ἐρυθρὸν, ὡς τὸ ἠμμένον πῦρ, καὶ ἔστιν, ὥσπερ χρυσοῦν κόσμημα τῆς ἀγλαΐας τοῦ ἄλσους, ἔφερον αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῶν βοστρύχων.

41. Ἡ Τιλάκα τὸ δένδρον, ὃ εἶχεν ἐσμὸν μελάνων βομβυλίων, ἐπικαθημένων τοῖς ἄνθεσιν, ἠγλαΐζε τὴν γῆν τοῦ ἄλσους, καθὼς ἡ μέλαινα Τιλάκα, τὸ κόσμημα, ἀγλαΐζει τὴν νέαν γυναῖκα ⁵.

42. Ἡ Ναβαμαλικὰ ⁶ τῇ ἐκφύσει τῶν ἀνθέων, καὶ τῷ ἀπαλῷ φύλλῳ, καὶ τῇ ἠδείᾳ ὀσμῇ ἐφαίδρυνε τὰ δένδρα, καθὼς ἡ ἐρωτικὴ γυνὴ ἐκμαίνει τὴν καρδίαν τῶν φιληδόνων, τῷ μειδιάματι, καὶ τῷ ἀγλαῷ χεῖλει, καὶ τῇ ἐκ στόματος ὀσμῇ τοῦ οἴνου ⁷.

(1) Ἡ μείωσις τῆς νυκτὸς εἰκάζεται τῇ ἰσχνότητι τοῦ σώματος τῆς γυναίκος, ἡ δὲ λευκότης τῇ ὠχρότητι τοῦ προσώπου.

(2) Ἐν τῷ χειμῶνι κατὰ τὴν νύκτα ὀμίχλη γίνεται.

(3) Ὁ ξύτερος ἔστιν ὁ Ἔρωσ ἐν τῷ ἔαρ· ἡ δὲ Σελήνη ἐρεθιστικὴ λέγεται τοῦ ἔρωτος παρ' Ἰνδοῖς.

(4) Τοῦ ἔρωτος ἡ σημαία ἰχθύς ἐστί, διὰ τὸ πολύγονον.

(5) Τιλάκα, δένδρον ἀνοφόρον· καὶ Τιλάκα, χρίσμα στρογγύλεον, ὃ ποιῶσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου οἱ τε ἄνδρες, καὶ αἱ γυναῖκες· καὶ αἱ μὲν νέαι ἔχουσιν αὐτὸ ὡς χρίσμα μέλαν, αἱ δὲ γηραλέαι καὶ οἱ ἄνδρες ἐρυθρὸν, ὃ ἔστιν, ὡς κόσμημα.

(6) Ναβαμαλικὰ, ἡ λεγομένη Ἰασιμὴ, λέγεται καὶ Μαλλικὰ.

(7) Τὸ μὲν ἄνθος εἰκάζεται τῷ μειδιάματι, τὸ δ' ἀπαλὸν φύλλον τῷ χεῖλει. Ἡ μὲν Ναβαμαλικὰ ἐστὶν ὡς θήλεια, τα δὲ δένδρα, ὡς ἀρρένες.

43. Οἱ φιλήδονοι, γυναικομανεῖς ἐγένοντο, ὡς ὑπὸ δυνάμεων τοῦ Ἔρωτος, ὑπὸ τῶν πορφυρίδων τῶν γυναικῶν, ὑπὸ τῶν ἀσταχύων τῆς κριθῆς ¹, ἃ εἶχον ἐν τοῖς ὠσίν αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τῶν φωνῶν τῶν κοκκύγων.
44. Τὸ ἀγλαδὸν ἄνθος τῆς Τιλάκας, τὸ ἔχον λευκὴν κόκκιν, καὶ ἐφιζάνοντας μέλανας βομβυλίου, ἐφαίνετο, ὥσπερ μαργαρόπλεκτον δικτυοειδὲς κάλυμμα τῆς κόμης τῶν γυναικῶν ².
45. Οἱ βομβύλιοι ἐπηκολούθουν τῇ τῶν ἀνθέων λευκῇ κόκκιν, ἢ ἐξανίστατο ὑπὸ τοῦ ἀέρος, καὶ ἐφαίνετο, ὥσπερ λευκὴ ὀθόνη τῆς σημαίας τοῦ ἐρωτικοῦ Ἔρωτος, καὶ ὥσπερ λευκὸν ἐγκόνισμα τοῦ προσώπου τῆς ἀγλαίας τοῦ Ἔαρος ³.
46. Αἱ γυναῖκες, παίζουσαι ἐπὶ τῆς Κρεμαστῆς ⁴, ἢ παιδιὰ ἐστὶ τοῦ Ἔαρος, καὶ τοὶ ἦσαν ἔμπειροί, ἀπειρίαν ὅμως ὑπεκρίνοντο κρατεῖν τὸ ἀπηρωρημένον σχοινίον, ἐφιέμεναι θεῖναι τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν τραχήλων τῶν ἐρωμένων ⁵.

(1) Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ θερίζονται τὰ λῆια τοῦ σίτου καὶ τῆς κριθῆς ἐν Ἰνδία.

(2) Δικτυοειδὲς κάλυμμα, συμπεπλεγμένον μαργαρίαις, φέρουσιν ἐπὶ τῆς κόμης αἱ πλούσιαι γυναῖκες· καὶ τὸ μὲν λευκὸν τῆς φύσεως ἄνθος, τὸ μάργαρον ἐστίν, οἱ δὲ βομβύλιοι, αἱ τρίχες.

(3) Ἔθος ἦν πρότερον ταῖς γυναῖξιν ἐπιπάσσειν εἶδος λευκῆς κόκκιν ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὡς ψιμίθιον· νῦν δ' οὐκ ἔστιν ἔθος.

(4) Κρεμαστῆ, εἶδος παιδιᾶς· ἔχει δ' οὕτω· δύο σχοινία διπλᾶ κρεμῶσιν ἀπὸ κλάδου δένδρου, ἢ ἀπὸ δοκοῦ μεγάλης ἐπὶ δύο στήλων· ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τῶν σχοινίων τιθέασι μίαν σανίδα, ἢ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς πλαγίαις πρὸς ἑκατέρους τοῖς ἄκροις ἔχει ὅπασ ἢ κρίκους, δι' ὧν δέεται ἐν τοῖς ἀπηρωρημένοις σχοινίοις, ἵνα ἦ στερεά. Ἐπὶ ταύτης τῆς σανίδος κάθονται ἄρρηνες καὶ θήλειαι· καὶ αἱ μὲν ὄντες ἐν ἑκατέροις τοῖς ἄκροις, κρατοῦσι τὰ σχοινία· οἱ δὲ ἐν τῷ μέσῳ ὄντες, κρατοῦσιν ἀλλήλους, μὴ πέσωσι· καὶ οὕτως ἀναφέρονται, καὶ καταφέρονται, ἄδοντες, ὠθουμένης τῆς κρεμαστῆς μετὰ διαλείμματος ὑπ' ἄλλων, ἰσταμένων χαμαί, καὶ φερομένης σφοδρῶς ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν.

(5) Κρατοῦσι τὸ σχοινίον, μὴ πέσωσιν ἐν τῷ κινεῖσθαι· αὐταὶ δὲ ἠγκαλίσαντο τοὺς ἀνδρας, πλαττόμεναι, ὡς ἄπειροί εἰσι.

47. Οἱ κόκκυγες, κοκκύζοντες, ἐκήρυττον πως τοῦτο τὸ δόγμα τοῦ Ἐρωτος· « Ἄφετε τὴν ζυλοτυπίαν! Ἄλις τῆς » ἔριδος καὶ τῆς μάχης! ἡ ἀνθηρὰ νεότης, παρελθοῦσα, » οὐκ ἐπανερχεται! » ἀκούουσαι δ' αἱ γυναῖκες, πάλιν συνέπαιζον τοῖς ἀνδράσι¹.
48. Τρυφήσας δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἐαρος, ὅσον ἤφιστο, ὁ Δασσαράτας, ὁ ὢν ὅμοιος τῷ Ἐρωτι κατὰ τὴν καλλονὴν, τῷ Ἐαρι κατὰ τὴν ἀγλαίαν, καὶ τῷ Βισνοῦ κατὰ τὸ κράτος, ἐπεθύμησε θηρεῦσαι.
49. Παραδοὺς δὴ τοῖς βουλευταῖς τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν, ἐπορεύθη εἰς θήραν· ἡ γὰρ θήρα γύμνασιν ποιεῖ τῆς εὐστοχίας τοῦ βαλλομένου ζώου, καὶ κρίσιν τῆς δειλίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνδρείας, καὶ τὸ σῶμα εὐτονον καθίστησι τῇ πρὸς τοὺς πόνους καρτερία.
50. Φέρων δ' ἱματισμὸν, προσήκοντα τῇ ἐν ἀγρῷ θήρᾳ, καὶ τόξον ἐπὶ τοῦ στιβαροῦ ὤμου, αὐτὸς ὁ ἐπὶ γῆς λαμπρὸς ἥλιος, ἀνήλιον ἐποίησε τὸν οὐρανὸν τῇ ἐκ τῶν ποδῶν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου κόνει.
51. Ἠγλαίζετο δ' ἐν τῇ γῇ τῶν ἀγρίων ζώων, ἔχων ἀνάδημα, πεπλεγμένον ἐξ ἀνθέων², καὶ ἔνδυμα ὀμόχρου τοῖς φύλλοις τῶν δένδρων, καὶ κλονούμενα ἐλλόβια ἐκ τῆς ἵπποδρομίας.
52. Αἱ δὲ θεαὶ τῆς ὕλης, ἔχουσαι τὸ μὲν σῶμα κεκρυμμένον ἐν ταῖς ἀναδενδράσι, τὸ δ' ὄμμα ἐν τοῖς βομβυλίοις³,

(1) Δηλονότι αἱ γυναῖκες, καὶ τοὶ εἶχον ζηλοτυπίαν, καὶ ἔριδα πρὸς τοὺς ἑαυτῶν ἀνδρας, ἀκούουσαι ὁμως τῆς φωνῆς τῶν Κοκκύγων, ἐξεμαίνοντο εἰς ἔρωτα, καὶ συνέπαιζον τοῖς ἀνδράσι.

(2) Στέφανον ἐξ ἀνθέων εἶχεν ὡς ἀνάδημα, καὶ πράσινον ἔνδυμα, ἵνα μὴ φόβον παρέχοι τοῖς ζώοις.

(3) Αἱ ἀναδενδράδες, ὡς θεαί, οἱ δὲ βομβύλιοι, ὡς ὄμματα.

- ἔθεῶντο κατὰ πάροδον αὐτὸν τὸν εὐόφθαλμον, τὸν εὐφραίνοντα τὴν Κοσσάλαν χώραν τῇ καλῇ διοικήσει.
53. Εἰσῆλθε δὲ εἰς δάσος, ὃ ἦν ἄνευ πυρκαϊᾶς καὶ ληστῶν, καὶ γῆν εἶχεν ἱππήλατον, καὶ ὕδωρ, καὶ ἐλάφους, καὶ ὄρνεις, καὶ ἄλλα ζῶα θηρεύσιμα· ἐνθα πρότερον ἐπορεύθησαν οἱ ἔχοντες τὰς θηρευτικὰς κύνας, καὶ τὰς ἄρκυας.
54. Ἐγχορδὸν δ' ἐκράτει τόξον αὐτὸς ὁ ἐπίχαρις καὶ κάλλιστος πάντων, παροξύνων τοὺς λέοντας τῇ κλαγγῇ τοῦ τόξου, ὡς ὁ Ἰνδρας κρατεῖ τὴν Ἴριν, ἧς χορδὴ ἐστὶν ἡ ξανθὴ καὶ χρυσοειδῆς ἀστραπή.
55. Ἐφάνη δ' ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἀγέλη ἐλάφων, νεμομένη, πρωτοστάτην ἔχουσα γέροντα ἔλαφον, καὶ ἐμποδιζομένη τοῦ πρόσω ἰέναι ὑπὸ τῶν νεβρῶν, τῶν ἐφιεμένων συχνάκις γάλακτος.
56. Διωκομένη δ' ἡ ἀγέλη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃς κατέτρεχεν ἐφ' ἵππου, δραξάμενος βέλους ἐκ φαρέτρας, δισκορπίσθη τῇ δε κακέισε, καὶ ἐποίησε μέλαν τὸ δάσος τοῖς τεταραγμένοις ὄμμασιν, ὥσπερ φύλλοις κυανῶν λωτῶν, διασκορπιζομένοις ὑπ' ἀνέμου¹.
57. Ἰδὼν δὲ θήλειαν ἔλαφον, θεῖσαν τὸ ἑαυτῆς σῶμα ἔμπροσθεν ἄρρενος ἐλάφου, ὃν βαλεῖν σκοπὸν ἔθετο, καὶ τοι εἶχεν ἐντεταμένον τὸ τόξον, ἀφῆκε τὸ βέλος ἄπρακτον, οἰκτείρας ὡς ἐρωτικὸς, ἐρωτικὴν θήλειαν².
58. Βέλη δὲ βαλεῖν θέλων ἐπ' ἄλλους ἐλάφους, καὶ περ ὧν καρτερός, κεχαυνωμένην ἔσχε τὴν χεῖρα, ἐνθυμηθεὶς ἐκ

(1) Τὰ μέλανα ὄμματα τῶν διασκορπισθέντων ἐλάφων ἦν, ὥσπερ φύλλα κυανῶν λωτῶν, διασκορπιζόμενα ὑπ' ἀνέμου.

(2) Νόμος ἐστὶ μὴ κτείνειν μὴδ' ἐν θήρᾳ θηλυκὰ ζῶα.

- τῶν τεταραγμένων φόβῳ καλῶν ὀμμάτων τῶν ἐλάφῳ
τὰ καλὰ ὄμματα τῆς ἐρωμένης.
59. Ἦφατο δ' ἔπειτα ὁδοῦ ἀγέλης χοίρων, ἐξεληθόντων εὐ-
θέως ἐκ τενάγους· ἐφαίνετο δ' ἡ ὁδὸς ἐκ τε τῶν ἰχνῶν
τῶν βεβρεγμένων αὐτῶν ποδῶν, καὶ ἐκ τῶν παρερρίμ-
μένων διαμασσημάτων ρίζης κυπέρου.
60. Οἱ δὲ χοῖροι οὐκ ἤσθοντο τῶν ἑαυτῶν σωμαίων, προ-
σηλωθέντων τοῖς δένδροις, ἐφ' ἃ ἠρείδοντο πρὸς τῆ ρί-
ζῃ, ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ φρίκη συσχεθέν-
τες, ὀρμῆσαι ἐπεχείρουν ἐπ' αὐτὸν, ὑποκλίνοντα τὸ σώ-
μα, καὶ βέλη βάλλοντα ¹.
61. Βέλος δὲ ὑπὸ τούτου ἐρρίφθη ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν βου-
βάλου ἀγρίου, ἐφορμήσαντος· ἐμπαγὲν δ' ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
ἐτέρου μέρους τὸ βέλος, οὗ τὸ πτερόν ἀναίμακτον ἦν·
καὶ πρῶτον μὲν ἐρρίψε τὸν βούβαλον, εἶτα δ' ἔπεσεν
αὐτό ².
62. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὗτος ἐποίει τοῖς ὀξέσι βέλεσι τοὺς
ρίνοκέρωτας, ἔχοντας κεφαλὴν ἄνευ κέρατος ³. ὁ γὰρ
ταπεινῶν τοὺς ὑπερηφάνους, οὐ τῆ μακρᾶ ζωῆ τῶν ἐχ-
θρῶν φθονεῖ, ἀλλὰ τῷ ὑψηλῷ κέρατι αὐτῶν ⁴.
63. Τῆ δὲ μεγάλη γυμνάσει καὶ τῆ ταχύτητι τῶν χειρῶν,
ὡς φαρέτρας, ἐποίησεν ἐν ἀκαρεῖ πλήρη βελῶν τὰ
ἀνοικτὰ στόματα τῶν τίγρεων, αἱ ἐξήρχοντο ἐκ τῶν

(1) Καὶ τοὺς χοίρους διέπειρε τοῖς βέλεσι, καὶ τὰ δένδρα, ἐφ' ἃ ἠρείδοντο· οἱ δὲ χοῖροι, καίπερ προσηλωμένοι τοῖς δένδροις, ὀρμῆσαι ἐπεχείρουν. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται καὶ ἡ εὐστοχία τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ γενναϊότης τῶν χοίρων.

(2) Ἐκ τούτου ἐννοεῖται ἡ ταχύτης τοῦ βέλους, ὃ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους ἀναίμακτον, καὶ ἡ ταχύτης τοῦ βουβάλου, ὃς ἔπεσεν εὐθὺς, εἶτα δὲ τὸ βέλος.

(3) Ἀπέκοπτε δηλ. τὸ κέρας τῶν ρίνοκερῶτων τοῖς τμηπτικοῖς βέλεσι.

(4) Κέρας ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ ἔπαρσις καὶ ὀφρὺς τῶν ἐχθρῶν.

- χηραμῶν, καὶ ἐπέπιπτον ἐπ' αὐτὸν, καθὼς πίπτουσιν αἱ κορυφαὶ δένδρων ὑπ' ἀνέμου.
64. Τῇ δὲ κλαγγῇ τῆς χορδῆς, ὡσπερ βροντῆ, κατεπτόησε τοὺς λέοντας, τοὺς ὄντας ἀφανεῖς ἐν θάμνοις· ἐφθόνηι γάρ, ὡς δοκεῖ, αὐτοῖς, διότι καλοῦνται βασιλεῖς τῶν ζώων ἐκ τῆς ἑαυτῶν γενναιότητος.
65. Ἀποκτείνας τοὺς λέοντας, τοὺς ἐχθρωδῶς διακειμένους πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, καὶ ἔχοντας ἐν τοῖς ἄκροις τῶν γαμψῶν ὀνύχων ἐμπεπηγότας μαργαρίτας τοῦ ἐλέφαντος¹, ἐνόμισεν, ὡς ἀπέδωκε τὸ χρέος, ὃ εἶχε πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, τοὺς βοηθούντας ἐν πολέμῳ.
66. Φέρων τὸν ἵππον πέριξ τῶν ζώων Σαμαρῶν² ἔν τινι τόπῳ, ρίπτων βέλη βροχηδόν, ἀπέκοψε τὰς οὐράς αὐτῶν, καὶ ἐχάρη, ὡσπερ εἰ ἐστέρησε βασιλεῖς τῶν οὐραίων ριπιδίων.
67. Καὶ τοι ταῶς ἵπτατο παρὰ τῷ ἵππῳ αὐτοῦ, οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτὸν βέλει, ὃς εἶχε ποικιλόχροον οὐράν· ἀνεμνήσθη γὰρ τότε τῆς διαλυομένης ἐν συνουσίᾳ κόμης τῆς ἐρωμένης καὶ ἐχούσης ποικιλόχροα ἄνθη ἐμπεπηγότα³.
68. Ἄηρ δὲ πνέων ἐξ ἄλσους περιψυκτος τοῖς ρέουσιν ὕδασι, καὶ εὐώδης τοῖς ἀναπεπταμένοις ἄνθεσιν, ἐξίκαμασε τὸν ἐκ τοῦ καμάτου τῆς θήρας ρέοντα ἰδρῶτα ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως.
69. Καθὼς δὲ ἡ πολύτροπος ἐρωμένη ἔλκει τὸν ἐραστὴν, οὐ-

(1) Μυθολογοῦσιν, ὡς μαργαρίται ἀριστοί εἰσιν ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἐλέφαντος, ἐν δὲ τῇ τοῦ ὄψεως ἀδάμαντες.

(2) Σαμαρῆ, εἶδος ζώου ἀγρίου, οὗ ἡ οὐρὰ δασεῖά ἐστιν, ἣ χρῶνται ριπιδίῳ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἰνδίας.

(3) Αἱ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας περιδέουσι τὴν κόμην ἐν τῷ μεταφρένῳ· ἡ δὲ καλὴ κόμη δασεῖα καὶ μακρὰ, συγκρίνεται τῇ οὐρᾷ τοῦ ταῶ.

- τω καὶ ἡ θήρα εἴλκυσε τὸν βασιλέα, ὅς, ἀφείς τὸ φορ-
 τῖον τῆς βασιλείας ἐπὶ τῶν βουλευτῶν, ἐπελάθετο παν-
 τὸς ἄλλου πρακτέου, καὶ μόνῃ τῇ θήρᾳ ἐνησχολεῖτο.
70. Καὶ ποτε ὁ βασιλεὺς, μηδένα τῶν ὑπηρετῶν ἔχων περὶ
 ἑαυτὸν, διήγαγε τὴν νύκτα ἐπὶ στιβάδος φύλλων καὶ ἀν-
 θέων, ἔχων ἀντὶ λύχνου τὴν φωτεινὴν βοτάνην.
71. Περὶ δὲ τὴν ἕω ἐξηγέρθη ἐκ τῶν ἤχων τῶν σειομένων
 ὠτίων τῶν ἐλεφάντων, ὥσπερ ἐκ κρουσμάτων τυμπάνων
 καὶ ἤθετο, ἀκούων τῶν φωνῶν τῶν ὀρνίθων, ὡς ὕμνων
 ὑμνολόγων.
72. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, μὴ ὀρώμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων,
 ἐδίωκεν ἔλαφον ἐν δρυμῶ, καὶ ἤλθεν ἀφρίζοντι τῷ ἵππῳ
 ἐπὶ τὸν ποταμὸν Ταμασάν, ἔνθα ἦν οἰκήματα ἀσκητῶν.
73. Γαργαρισμὸς δ' ἐκ στάμνου, πληρουμένης ὕδατος ἐν τῷ
 ποταμῶ, ἠκούετο· νομίσας δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐλέφαντός
 ἐστι φωνή, ἔρριψε βέλος ἐπὶ τὴν φωνήν.
74. Ὅ, τι ἐστὶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπηγορευόμενον τῷ βασι-
 λεῖ ¹, τοῦτο ἐποίησεν, ἀθετήσας, ὁ Λασσαράτας· καὶ οἱ
 σοφοὶ γὰρ ἄνδρες, σκοτισθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ τῆς ὕδουπα-
 θείας, ἐν κακῇ ὁδῷ τιθέασιν τὸν πόδα.
75. Ἀκούσας δ' ὁ βασιλεὺς ὀδυνηρᾶς φωνῆς, «ὦ! πάτερ!»,
 ἐταράχθη· καὶ ἐρευνήσας ἐν τῷ συνδένδρῳ τόπῳ τὴν
 αἰτίαν τῆς φωνῆς, εἶδεν υἱὸν ἀσκητοῦ μετὰ στάμνου,
 πεπαρμένον τῷ βέλει· καὶ ἔσχε πάθος ἐν ψυχῇ, ὥσπερ
 εἰ ἐπάρη καὶ αὐτός.
76. Καταβὰς δ' ἀφ' ἵππου, ὁ ἐκ διασήμεου γενεᾶς καταγό-
 μενος βασιλεὺς, ἠρώτησε τὸν παῖδα, ὅς ἐπερείδετο τῇ
 στάμνῳ, τίνος φυλῆς εἶη· ὁ δ' εἶπε λόγοις ἀδιαρθρώτοις,
 ὡς υἱὸς ἐστὶν ἀσκητοῦ ἐκ φυλῆς Σουδρικής.

(1) Ἀπηγόρευται ὑπὸ τοῦ νόμου κτείνειν ἐλέφαντας ἐν θήρᾳ.

77. Παρακληθείς δ' ὑπὸ τοῦ παιδὸς ὁ βασιλεὺς, ἤγαγεν αὐτὸν, ἔχοντα ἔτι τὸ βέλος, πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, οἳ ἦσαν ἀόμματοι· καὶ παραδούς αὐτοῖς αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν, οὕτως ἔχοντα, ἐξωμολογήσατο, ὅτι ἐπραξεν ἐξ ἀγνοίας.
78. Οἱ δὲ γονεῖς, λίαν θρηνήσαντες, ἐξήγαγον τὸ ἐμπαγὲν βέλος διὰ τῶν χειρῶν τοῦ φονέως ἐκ τοῦ στήθους τοῦ παιδὸς, ὃς ἄπνους ἐν ταύτῳ ἐγένετο· κατηράσατο δὲ τοῦ βασιλέως ὁ γέρον, ραίων δάκρυα ἐν χερσίν ¹, εἰπών·
79. « Καὶ σὺ, ὡσπερ ἐγὼ, ἐν γεροντικῇ ἡλικίᾳ θάνατον »
 » λήψῃ ἐκ λύπης υἱοῦ. » Οὕτως εἰπόντος τοῦ γέροντος, ὃς ἦν, ὡσπερ ὄφεις, ὃς πρότερον ἐνοχλεῖται, εἶτα δ' ἀφήσει τὸ φάρμακον, ἔφη ὁ βασιλεὺς, ὃς πρότερος ἔπταισεν·
80. « Αὕτη ἡ ἀρά σου ἢ πρὸς ἐμέ, ὃς οὐκ εἶδον ἔτι υἱὸν,
 » χάρις ἐστί· καὶ τὸ πῦρ γάρ, τὸ καῖον τοῖς φρυγάνοις
 » τὴν γεωργομένην γῆν, καρποφόρον αὐτὴν ποιεῖ.
81. « Νῦν δὲ οὕτως ἔχοντος τοῦ πράγματος, τί ποιήσω
 » ἐγὼ ὁ ἄσπλαγχνος, καὶ ἄξιος θανάτου; » Ὁ δὲ ἤτησε παρὰ τοῦ βασιλέως ξύλα καὶ πῦρ, βουλόμενος θανεῖν σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ.
82. Τηνικαῦτα ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατοῦ, ὃς παρεγένετο, ποιήσας τὴν προσταγὴν τοῦ ὀσίου, ἀφῆκεν ἐκ τοῦ παραπτώματος τὴν ἣν εἶχε χαρὰν τῆς ψυχῆς, καὶ ἔσρεψεν οἴκαδε, ἔχων ἐν καρδίᾳ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην ἀρὰν, ὡς ὁ ὠκεανὸς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἱππόμορφον πῦρ.

(1) Ὁ γὰρ διδύς τι, ὕδωρ ἔχει ἐν χειρὶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. Κυβερνήσας καλῶς τὴν γῆν ὁ Δασσαράτας, ὁ ὢν ὅμοιος τῷ Ἴνδρα κατὰ τὴν δύναμιν, καὶ πανόλβιος, ἔζησε περὶ τοῦ δεκασχίλια ἔτη.
2. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὐκ ἔσχε φῶς, ἀπαλλακτικὸν τοῦ λυπηροῦ σκοτούς, δηλονότι υἷον, ὃς γίνεται αἷτιος τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ χρέους, ὃ εἶχε πρὸς τοὺς προπάτορας.
3. Πολὺν δὲ χρόνον ζήσας, ἐφαίνετο ἄγονος καὶ ἄπαις, καθὼς ὁ ὠκεανὸς πρὶν τῆς ὑπὸ τῶν θεῶν περιδινήσεως ἄγονος ἐφαίνετο καὶ ἄμοιρος κειμηλίων.
4. Ταῦτ' ἄρα ἐγκρατεῖς καὶ ὅσοι Βραχμᾶνες, εἰδήμονες τῆς τελετῆς τῶν θυσιῶν, ἤρξαντο θυσίαν τελέσαι ὑπὲρ τεκνογονίας τοῦ βασιλέως, τοῦ ἐπιθυμοῦντος υἱοῦ.
5. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ θλιβόμενοι οἱ θεοὶ ὑπὸ τοῦ Ράβανα¹, κατέφυγον εἰς τὸν Βισνοῦν, καθὼς οἱ ὀδοιπόροι, θλιβόμενοι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἡλίου, καταφεύγουσιν εἰς τὸ κατάσκιον δένδρον.
6. Ὅτε δ' ἦλθον οἱ θεοὶ εἰς τὴν γαλακτικὴν θάλασσαν, ὁ Βισνοῦς ἀνέστη ἐξ ὕπνου· καλὸς δ' οἰωνὸς ἦν τοῦτο· ἡ γὰρ ἄμεσος καὶ ταχεῖα ὁμιλία, σημεῖόν ἐστι τῆς γενησομένης ἐκτελέσεως τοῦ ἐφετοῦ.
7. Εἶδον δ' αὐτὸν καθήμενον, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ὄφρατος Σέσσα, καὶ λαμπρυνόμενον ἐκ τῶν ἐκλάμπρων ἀδαμάντων τῶν ἐπὶ τῶν χιλίων κορυφῶν τοῦ ὄφρατος,
8. Καὶ ἔχοντα τεθειμένους τοὺς πόδας ἐν ταῖς ὠλέναις

(1) Ράβνας, υἱὸς τοῦ Βισραβᾶ, υἱοῦ τοῦ Πουλαστέα, υἱοῦ τοῦ Βραχμᾶ.

- τῶν ἐκτεταμένων ἀπαλῶν χειρῶν τῆς εὐζώνου καὶ εὐεί-
 μονος Λαξμῆς, καθημένης ἐπὶ λωτοῦ.
9. Εἶδον αὐτὸν, ὃς χαρὰν δίδωσι τοῖς βλέπουσιν αὐτὸν
 ἐν θεωρίᾳ, ὀφθαλμοὺς ἔχοντα, ὡς διεκπεπταμένους λω-
 τοὺς, καὶ ἄμφιον κροκωτόν· εἶδον αὐτὸν ἀγλαόν, ὡς τὴν
 ἡμέραν τῆς Σαράδας ὥρας ¹.
10. Εἶδον αὐτὸν, ἔχοντα ἐπὶ τοῦ εὐρέος στήθους τὸν ἐκ τῆς
 θαλάσσης ἀδάμαντα Καουστούθβαν, ὃς ἀμβλύνει τὴν
 λάμπιν τῆς Σρηθατσᾶς ², καὶ κάτοπτρόν ἐστι τῆς ἀγλαᾶς
 Λαξμῆς.
11. Εἶδον αὐτὸν μετὰ τεσσάρων μακρῶν χειρῶν, κεκοσμημέ-
 νων κοσμήμασι θείοις, ὃς ἐφαίνετο, ὥσπερ ἄλλο δένδρον
 θεῖον, Παριζάτα, ἐκφυὲν ἐκ μέσου τῶν ὑδάτων ³.
12. Εἶδον αὐτὸν, ὑμνούμενον, ὡς νικητὴν, ὑπὸ τῶν νοερῶν
 εἰκόνων τῶν ὄπλων ⁴, δι' ὧν ἐξαλείφεται ἡ ἀγλαΐα καὶ ἡ
 γραφὴ τῶν προσώπων τῶν γυναικῶν τῶν Τιτάνων ⁵.
13. Εἶδον τὸν Βισνοῦν, παρ' ᾧ ἴστατο εὐλαβῶς καὶ ταπει-
 νῶς ὁ Γαρούδας ⁶, ὃς ἀφῆκε τὴν πρὸς τὸν ὄφιν Σέσσαν
 ἔχθραν, καὶ τοι ἦν ὑπερσθενής, καὶ οὐλὰς εἶχε τῶν
 τραυμάτων ἐκ τοῦ κεραυνοῦ τοῦ Ἴνδρα.

(1) Ἐν τῇ ὥρᾳ Σαράδα καὶ ὁ λωτὸς ἀγλαΐζεται, καὶ ἡ ἔως ὑπόξανθον ἔχει
 τὸν ἥλιον, καὶ ἀξία ἐστὶ θεωρίας.

(2) Σρηθατσά λέγεται ἐν λευκὸν σημεῖον μετὰ τριχῶν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ στήθους
 τοῦ Βισνοῦ, ὃ ἐστὶ σημεῖον μεγαλειότητος.

(3) Αἱ μὲν χεῖρές εἰσιν, ὡς κλάδοι, τὰ δὲ κοσμήματα, ὡς ἄνθη οὐρανοῦ
 δένδρου, ὃ ὀνομάζεται Παριζάτα. Ἡ δὲ πολυχαιρία ἐμβληματὶ ἐστὶ τῆς πολυ-
 δυναμίας.

(4) Ἐκάστου ὄπλου νοερά ἐστὶν εἰκὼν, ἡ ἰδέα.

(5) Κτείναντος τοῦ Βισνοῦ τοὺς Τιτᾶνας, αἱ γυναῖκες αὐτῶν πενθοῦσι.

(6) Ὁ Γαρούδας, ὅς ἐστιν ὁ ἀετὸς, ὀφιοφάγος ἐστὶ, καὶ ὄχημα τοῦ Βισνοῦ·
 φιλικῶς δὲ διέκειτο πρὸς τὸν ὄφιν Σέσσαν διὰ τὸ πρὸς τὸν Βισνοῦν σέβας, καὶ
 τοι ὑπερσθενής ἦν, πολυμήσας τῷ Ἴνδρα, καὶ νικήσας αὐτόν.

14. Εἶδον αὐτὸν, ἰλαροῖς ὄμμασι καὶ ἀγλαοῖς βλέποντα τοὺς μετὰ τὸν ὕπνον ἐλθόντας ὁσίους Βραχμᾶνας¹, οἳ ἠρώτων, εἰ ἐν ἀνέσει ἐκοιμήθη.
15. Μετὰ ταῦτα προσπεσόντες οἱ θεοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ ὀλέτορι τῶν ἀντιθέων δαιμόνων, ὕμνησαν αὐτὸν τὸν ὕμνητὸν, τὸν ἄρρητον τῷ λόγῳ, καὶ ἀκατανόητον τῷ νοῦ.
16. « Προσκύνησις σοὶ τῷ τριμόρφῳ Θεῷ², τῷ πρῶτον μὲν »
 « ποιοῦντι τὸ πᾶν, εἶτα δὲ τρέφοντι, καὶ τελευταῖον »
 « ὀλλύοντι.
17. « Καθὼς τὸ ἐξ οὐρανοῦ ὕδωρ, τὸ ἔχον μίαν μόνην »
 « ποιότητα ἠδεῖαν, διαφόρους ποιότητας³ λαμβάνει »
 « κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους⁴, εἰς οὓς πίπτει, οὕτω »
 « καὶ σὺ, μονοειδῆς ὢν, διάφορα εἶδη λαμβάνεις κατὰ »
 « τὰς διαφόρους ποιότητας τῆς ὕλης.
18. « Σὲ οἱ σοφοὶ οἶδασιν ἐν καρδίᾳ ὄντα πάντων, ἀκατά-
 ληπτον, ἀνευδεῆ, ἐγκρατῆ, εὖσπλαγχνον, ἄσπλαγχνον⁵, »
 « ἀρχαῖον, καὶ ἀγήρω.
19. « Σὺ ἀμέτρητος καὶ ἀόριστος εἶ· τὰ μέτρα δὲ καὶ τοὺς »
 « ὅρους οἶδας τοῦ παντός· σὺ οὐδενὸς μὲν δέη, τὰς

(1) Βραχμᾶνας ἐνοεῖ ἐνταῦθα τοὺς υἱοὺς τοῦ Βραχμᾶ, τὸν Βριγού, κτλ.

(2) Τῶν τριῶν προσώπων τῆς παρ' Ἰνδοῖς θεότητος τὰ ὀνόματα ταῦτά ἐστι· Βραχμᾶς, Βισνοῦς, καὶ Σίβας· καὶ ὁ μὲν Βραχμᾶς ποιεῖ, ὁ δὲ Βισνοῦς τρέφει, ὁ δὲ Σίβας ὄλλυσι.

(3) Τρεῖς εἰσιν αἱ ποιότητες ἢ ιδιότητες τῆς ὕλης· Σάτβα, τούτέστι τὸ λογικόν, καὶ ἀγαθοποιόν· Ράγα, τούτέστι τὸ ἐπιθυμητικόν καὶ ποικητικόν, καὶ Τάμα, τούτέστι τὸ θυμικόν, καὶ ἐξολοθρευτικόν· καὶ ἡ μὲν Σάτβα ἰδίον ἐστι τοῦ Βισνοῦ, ἡ δὲ Ράγα τοῦ Βραχμᾶ, ἡ δὲ Τάμα τοῦ Σίβα, ὃ ἐστι γέννησις, αὔξησις, καὶ μείωσις.

(4) Ἐν ἄλλῳ μὲν τόπῳ πικρὸν ἐστίν, ἐν ἄλλῳ δὲ ἀλμυρὸν.

(5) Εὖσπλαγχνος λέγεται, ὡς ἐπὶ ζωῆς καὶ ἐπ' ἀγαθῶν, ἄσπλαγχμος δὲ, ὡς ἐπὶ θανάτου καὶ ἐπὶ δεινῶν.

- » δεήσεις δὲ πάντων ποιεῖς· ἀνίκητος εἶ, καὶ πολύνικος·
 » ἀόρατος μὲν, αἴτιος δὲ τῶν ὀρωμένων.
20. « Σὺ εἶ παντογνώστης μὲν, ἄγνωστος δὲ, παντογόνος,
 » αὐτόγονος, παντοδεσπότης, ἀδέσποτος, μονοειδής,
 » καὶ παντοειδής.
21. « Οἱ σοφοὶ λέγουσιν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀδόμενος¹ ἐν τῇ
 » ἑπταειδεῖ ᾠδῇ τῆς Βέδας² Σάμας, ὁ ἀναπαυόμενος
 » ἐν ταῖς ἑπτὰ θαλάσσαις, καὶ τὸ ἔρεισμα τῶν ἑπτὰ
 » κόσμων³. τὸ δὲ ἑπταειδὲς πῦρ στόμα σου ἐστί.
22. « Σὲ τὸν φωτεινὸν, τὸν ὄντα ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων,
 » θεωροῦσιν οἱ θεωρητικοὶ τῇ διανοίᾳ, τῇ χαλιναγωγῇ-
 » θείᾳ ὑπὸ τῆς ἀσκήσεως εἰς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.
23. « Τίς οἶδε τὴν φύσιν σοῦ τοῦ ἀγεννήτου, καὶ τοῦ γέν-
 » νησιν λαμβάνοντος; τοῦ ἡρέμου, καὶ τοῦ ἐχθρολέτο-
 » ρος; τοῦ ὑπνοῦντος, καὶ τοῦ γρηγοροῦντος;
24. « Σὺ μόνος δύνασαι καὶ τρυφῇ καὶ ἀνέσει χρῆσθαι, καὶ
 » ἀσκήσει⁴ καὶ σκληραγωγίᾳ, καὶ προστάτης εἶναι καὶ
 » σωτὴρ τῶν ἐν δεινοῖς ὄντων, καὶ ἀδιάφορος.
25. « Αἱ πολυειδεῖς θρησκεῖαι, αἱ διηρημέναι, ὡς ὁδοί, ὑπὸ
 » διαφόρων δογμάτων, καὶ αἴτιαι τῆς σωτηρίας τῆς

(1) Δηλονότι, ὁ Ἴνδρας, ἀδόμενος ἐν τῇ θυσίᾳ, σὺ εἶ· ἡ θυσία, ἡ ἔχουσα σφάγια, γίνεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἴνδρα· ἡ δὲ ἀναίμακτος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βισνοῦ.

(2) Ἐκάστη τῶν τριῶν Βεδῶν περιέχει ἰδίως τὰς εὐχολογίας τῆς γεννήσεως, τοῦ θανάτου καὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας· ἡ δὲ θυσία, ἡ ἔχουσα σφάγια ἐντελής γίνεται διὰ τῶν τριῶν Βεδῶν.

(3) Μυθολογοῦσιν, ὡς ὁ κόσμος οὗτος ἑπτὰ γέας ἔχει, καὶ ἑπτὰ θαλάσσας, οὐσας πέριξ ἀλλήλων, αἱ μίγνυνται ἐν τῇ κατακλυσμῷ.

(4) Μυθολογοῦσιν, ὡς ὁ Βισνοῦς ἔλαβε σχῆμα ἀσκητοῦ ἐν Ἰμαῶ τῶ ὄρει κατὰ τὴν ἔρημον Βαδαρῆν· ἐκ δὲ τούτου ὠνομάσθη Βαδαρηνάτας, ὃ ἐστὶ κύριος τῆς Βαδαρῆς. Κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πορεύονται πολλοὶ ἐνθουσιαστικοί, καὶ ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τῆς χιόνος, καὶ ἀπόλλυνται· εὐθεῖα γὰρ ἐστὶν ἐκεῖθεν ἡ εἰς οὐρανὸν ὁδός.

- » ψυχῆς, πρὸς σὲ κατευθύνονται, καθὼς οἱ διηρημένοι
 » ῥύακες τοῦ Γάγγου εἰς τὸν ὠκεανὸν εἰσβάλλουσι.
26. « Σὺ εἶ τὸ ὀργανικὸν αἷτιον τῶν ἀπεχόντων πάσης
 » ἠδυπαθείας, καὶ ἐν σοὶ τὴν διάνοιαν τιθεμένων, καὶ
 » εἰς σὲ ἀναπεμπόντων, ὅσα ἂν πράττωσιν, εἰς τὸ μὴ
 » τυχεῖν παλιγγενεσίας.
27. « Εἰ τὰ στοιχεῖα ταῦτα, ἃ εἰσιν ἔργα τῆς σῆς μεγα-
 » λειότητος, ἄπειρά ἐστι καὶ ἀόριστα, καὶ τοι ὑπὸ τὴν
 » ὄρασιν κείνται, πόσω μᾶλλον σὺ, ὅς ἀποδεικνύῃ ἐκ
 » λόγων μόνων τῆς Βέδας, καὶ ἐκ συλλογιστικῶν συμ-
 » περασμάτων¹;
28. « Εἰ ἐκ μόνης τῆς πρὸς σὲ ἐνθυμήσεως ἀγνίζεις τὸν
 » ἄνθρωπον, πόσω μᾶλλον ἐκ τῆς πρὸς σὲ πραγματικῆς
 » λατρείας καὶ λοιπῆς τιμῆς καὶ θεραπείας;
29. « Τὰ ἄπειρά σου δημιουργήματα καὶ κατορθώματα
 » ὑπὲρ ἔπαινόν ἐστι, καθὼς τὰ πολύτιμα κειμήλια τοῦ
 » ὠκεανοῦ, καὶ αἱ αὐγαὶ τοῦ ἡλίου.
30. « Οὐδέν ἐστι παρὰ σοὶ ἄκτητον, ἢ κτητέον², τὸ δὲ
 » τέλος (ἢ δ' αἰτία) τῆς γεννήσεώς σου καὶ τῶν ἔργων
 » σου, μόνη χάρις πέφυκε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.
31. « Πέρασ γίνεται τῶν παρὰ θεῶν ἢ ἀνθρώπων ὕμνων
 » πρὸς τὴν σὴν μεγαλειότητα ἢ ἐκ πόνου, ἢ ἐξ ἀδρα-
 » νείας· ἄπειρος γάρ ἐστιν ἡ σὴ ἀγαθότης καὶ μεγα-
 » λουργία. »
32. Οὕτως ὕμνησαν οἱ θεοὶ ἐκεῖνον τὸν ὑπὲρ τὴν αἴσθησιν
 Θεόν· αὐτὸς δ' ὁ ὕμνος εἰς τὸν ὑψίθρονον Θεὸν ἦν, οὐκ
 ἔπαινος ψευδῆς, ἀλλ' ἀληθῆς.

(1) Ἐκ τῶν ποιημάτων συμπεραίνεται, ὡς ποιητῆς τις ἐστί.

(2) Δηλονότι, καὶ σάρκα λαμβάνεις, καὶ ἔργα ποιεῖς οὐχ ὑπὲρ σεαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κόσμου.

33. Τῷ δὲ Βισνοῦ, ὃς φίλτρον ἔδειξε, καὶ ἠρώτησεν εἰ καλῶς ἔχοιεν, διηγήσαντο οἱ θεοὶ τὴν ἣν εἶχον θλίψιν ἐκ τῆς ὑπερισχύσεως τοῦ γίγαντος Ραβάνα, ὥσπερ ἐκ πλημμύρας τοῦ ὠκεανοῦ ἔξω τοῦ καιροῦ τῆς πανωλεθρίας.
34. Ἀκούσας δ' ὁ Βισνοῦς, ἐξηρεύξατο φωνὴν μεγάλην, ἣ ὑπερέβη τὸν ἦχον τῆς θαλάσσης, καὶ ἀντήχησεν ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀκτὴν ἄντροις τῶν ὀρέων.
35. Ἡ δὲ θεὰ τοῦ λόγου ἐκαλλύνετο, καὶ ἠθρύνετο ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἀρχαίου Σοφοῦ, ὃς ἦν ὀρθὸς κατὰ τε τὴν ἀδιάπτωτον προφορὰν, καὶ κατὰ τὴν καλὴν σύνταξιν.
36. Ἠγλαίζετο δ' ἡ φωνὴ¹, ἣ ἐκρέουσα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ μετὰ μαρμαρυγῆς τῶν ὀδόντων, ὥσπερ εἰ ἐξέρρεεν ἡ Γαγγὰ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἣ πάλαι ἐκρέουσα ἐκ τοῦ ποδός².
37. « Γινώσκω, ἔφη, ὡς ἡ μεγαλειότης καὶ ἡ ἰσχὺς ὑμῶν
» τῶν θεῶν κατεπατήθη ὑπὸ τοῦ γίγαντος Ραβάνα,
» καθὼς ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ποιότης³ τῶν ἐμφύ-
» χων καταπατεῖται ὑπὸ τῆς τρίτης, τῆς Τάμας⁴.
38. « Γνωστόν μοι ἐστίν, ὡς ὁ τρίττος κόσμος καταθλί-
» βεται ὑπὸ τούτου τοῦ τυράννου, καθὼς ἡ καρδία
» τοῦ ἀγαθοῦ ὑπὸ κακοῦ ἔργου, γεγεννημένου οὐκ ἐκ
» θελήσεως, ἀλλ' ἐξ ἀμελείας, ἢ ἀγνοίας.

(1) Λευκὴ ἐφαίνεται ὡς ἡ φωνὴ ἐκ τῶν προφαινομένων λευκῶν ὀδόντων ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ στόματος.

(2) Λεύχυδρος λέγεται ὁ Γάγγης, ὃς ἐξέρρευσεν ἐκ τοῦ δεξιοῦ ποδός τοῦ Βισνοῦ.

(3) Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ποιότης ἢ ιδιότης ἐστὶν ἡ Σάτβα, καὶ ἡ Ράγα, ἡ δὲ τρίτη, ἡ Τάμα, περὶ ὧν ἐβρέθη ἀνωτέρω.

(4) Καθὼς ἡ ἰλαρότης καὶ ἡ φιλοπονία καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἀμελείας.

39. « Οὐκ ἄξιόν ἐστι παρακαλεῖσθαι με ὑπὸ τοῦ Ἴνδρα εἰς
 » τὰ πρακτέα, ᾧ συνεργός εἰμι καὶ συνέριθος· καὶ ὁ
 » ἄηρ γὰρ αὐτόκλητος βοήθειαν δίδωσι τῷ πυρί.
40. « Ἡ δεκάτη κεφαλὴ τοῦ Ῥαβάνα¹, ἢ μὴ ἀποκοπεῖσθαι
 » τῇ ὀξείᾳ μαχαίρᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπολειφθεῖσα, παρα-
 » νάλωμα ἔσεται ἀφεύκτως τοῦ ἐμοῦ τροχίσκου.
41. « Ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς τὸν Ῥαβάναν χάριτος τοῦ Βραχ-
 » μᾶ, ἐγὼ ἠνειχόμεν τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ τοῦ κακο-
 » τρόπου ἐχθροῦ, καθὼς τὸ δένδρον Σάνδανον ἀνέχε-
 » ται τῶν ἀναβαινόντων ὄφρων.
42. « Αὐτὸς ὁ Γίγας Ῥαβάνας, ἠδύνας τὸν Βραχμᾶν ἀσ-
 » κήσει καὶ ἐγκρατεία, ἤτησε παρ' αὐτοῦ ἄτρωτος εἶ-
 » ναι οὐ θνητοῖς ἀνθρώποις (ἐπειδὴ ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ἐλο-
 » γίζετο), ἀλλ' ἀθανάτοις θεοῖς.
43. « Ὅθεν γενόμενος ἐγὼ υἱὸς τοῦ Δασσαράτα, ποιήσω
 » ὀξέσι βέλεσι τὰς δέκα κεφαλὰς τοῦ Ῥαβάνα, ὡς σω-
 » ρὸν λωτῶν², εἰς τιμὴν τῆς γῆς τοῦ πολέμου.
44. « Πάλιν δ' ἔγωγε μετ' οὐ πολὺ δώσω ὑμῖν τὴν κατὰ
 » τὸν νόμον διδομένην μὲν μοίραν τῶν θυμάτων παρὰ
 » τῶν θυόντων, ἀρπαζομένην δὲ καὶ καταβιβρωσκομέ-
 » νην ὑπὸ τῶν μάγων Δαιμόνων³.
45. « Ἀφέτωσαν οἱ μάκαρες θεοὶ τὸν φόβον καὶ τάραχον,
 » ὃν ἔχουσιν ἐν καρδίᾳ, βλέποντες τὸ λαμπρὸν ὄχημα

(1) Ὁ Ῥαβάνας δεκακέφαλος ἦν, ὃς ἔκοψε τὰς ἐννέα κεφαλὰς, καὶ ἔρριψεν αὐτάς, ὡς θύματα, εἰς τὸ πῦρ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σίβα. Θέλοντος δὲ κόψαι καὶ τὴν δεκάτην, ὁ Σίβας, ἡσθεὶς, ἀποκατέστησεν αὐτὸν πάλιν δεκακέφαλον, καὶ κράτος ἔδωκεν αὐτῷ καὶ δόξαν μεγάλην.

(2) Αἱ μὲν κεφαλαὶ εἰσιν, ὡς λωτοὶ, ἢ δὲ γῆ τοῦ πολέμου, ὡς θεὰ, ἣ ἄνθη προσφέρουσιν εἰς τιμὴν καὶ λατρείαν.

(3) Ἐπειδὴ δὲ οἱ δαίμονες ὑπερίσχυον, διὰ τοῦτο οἱ θεοὶ ἑστεροῦντο τῆς μοίρας τῶν θυμάτων ἐν ταῖς θυσίαις.

- » τοῦ Ραβάνα¹, καὶ κρυπτόμενοι ἐν τοῖς νέφεσι τοῦ
 » αἰθέρος.
46. « Ἐγὼ ἐλευθερώσω τὰς θεὰς, αἱ καθειργμένοι μὲν
 » εἰσιν ὑπὸ τοῦ Ραβάνα, ἄμωμοι δὲ καὶ ἄχραντοι·
 » ἐπειδὴ οὐ δύναται βιάσασθαι αὐτὰς διὰ φόβον τῆς
 » ἀρχῆς τοῦ Ναλακουβαρᾶ² ».
47. Τοιοῦτον λόγον ἀμβροσίῳ ἀναψύξας τοὺς θεοὺς ὁ Βισ-
 νοῦς, τοὺς καταπεπονημένους ὑπὸ τοῦ Ραβάνα, ἄφαντος
 ἐγένετο, καθὼς ἡ νεφέλη, ἀναψύξασα τῷ ἄμωμῳ τὰ κα-
 τεξηραμμένα λήια ὑπὸ τῆς ἀνομβρίας, ἀφανῆς γίνεται.
48. Βουλομένου δὲ τοῦ Βισνοῦ ἐλθεῖν εἰς φύσιν ἀνθρώπου,
 χάριν τῶν θεῶν, ἐβουλήθησαν ὅτε Ἴνδρας καὶ οἱ λοιποὶ
 θεοὶ ἐλθεῖν σὺν αὐτῷ εἰς φύσιν πιθήκων καὶ ἄρκτων³
 διὰ τῆς ἰδίας ἐαυτῶν ἀπορροίας, καθὼς τὰ δένδρα συμ-
 πορεύονται τῷ ἀνέμῳ διὰ τῶν διαρρέοντων ἀνθέων.
49. Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς θυσίας⁴, τῆς γεγεννημένης ὑπὲρ ἐπι-
 τεύξεως υἱοῦ τοῦ Δασσαράτα, ἀνεφάνη (ἐξῆλθεν) εἷς νεα-
 νίας ἐκ τοῦ πυρός, μετὰ θαύματος τῶν θυόντων Βραχ-
 μάνων.
50. Ἐκράτει δ' αὐτὸς ὁ νεανίας ἀγγεῖον χρυσοῦν, ἔχον ἔδε-
 σμα ἐξ ὀρύζης καὶ γάλακτος· καὶ μόλις ἐβάσταζεν αὐ-
 τὸ τὸ ἀγγεῖον, ἐπειδὴ ἦν ἐν τῷ ὀρυζογάλακτι ἀπόρροια
 καὶ δύναμις τοῦ Βισνοῦ.

(1) Ὄχημα τοῦ Κουβέρα ἦν.

(2) Ὁ Ναλακουβαρᾶς, υἱὸς ἐστί τοῦ Κουβέρα, πάγκαλος, πρὸς ἐν πορευομέ-
 νη ποτὲ ἡ νύμφη Ραμβᾶ, ἐβιάσθη ὑπὸ τοῦ Ραβάνα καθ' ὁδόν. Ζηλοτυπήσας δ'
 ὁ Ναλακουβαρᾶς, κατηράσατο τοῦ Ραβάνα, εἰπών· «Εἰ ἐν τοῖς ἐξῆς βιασθεῖν
 » ὑπὸ σοῦ θήλειά τις, εἰς ἑκατὸν λεπτά διαρράγειν ἡ κεφαλὴ σου ».

(3) Πιθήκοι καὶ ἄρκτοι ἦσαν οἱ στρατιῶται τοῦ Ράμα ἐναντίον τοῦ Ραβάνα.

(4) Ὁ ποιητὴς νῦν ἐπανέρχεται ἐπὶ τὸ προκείμενον.

51. Ἐδέξατο δ' ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνο τὸ ἔδεσμα, τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ διακόνου τοῦ Βισνοῦ, καθὼς ὁ Ἴνδρας ἐδέξατο τὴν ἀμβροσίαν, τὴν ἐκδοθεῖσαν ἐκ τῆς θαλάσσης.
52. Αὐτὸς ὁ Βισνοῦς, ἐξ οὗ τὰ πάντα γίνονται, γέννησιν λαβεῖν ἠθέλησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Δασσαράτα· ἐκ δὲ τούτου ἀποδεικνύονται αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἃς οὐδεὶς ἄλλος εἶχε.
53. Διμερίσατο δ' ὁ βασιλεὺς τῇ Καουσσαλεᾷ καὶ τῇ Καϊκεγῇ αὐτὸ τὸ ἔδεσμα, ὃ κλῆσιν μὲν εἶχεν ὀξυγάλακτος, δύναμιν δὲ τοῦ Βισνοῦ, καθὼς ὁ ἥλιος διαμερίζει τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῆ τὸ ἑαυτοῦ ἀγλάν φῶς.
54. Καὶ ἡ μὲν Καουσσαλεὰ ἦν γυνὴ πρώτη καὶ σεβαστὴ, ἡ δὲ Καϊκεγῇ, ἀγαπητὴ καὶ ἐραστὴ· τῇ δὲ τρίτῃ γυναικί, τῇ Σουμιτρά, οὐ μετέδωκε τοῦ ἐδέσματος ὁ βασιλεὺς αὐτός· ἤθελε δὲ λαβεῖν αὐτὴν μέρος παρ' αὐτῶν.
55. Ἡ δὲ Καουσσαλεὰ, καὶ ἡ Καϊκεγῇ, ἐννοήσασαι τὴν γνώμην τοῦ πολύνου βασιλέως, ἔδωκαν ἐκάστη τὸ ἥμισυ τῆς ἑαυτῶν μοίρας τοῦ ἐδέσματος καὶ τῇ Σουμιτρά¹.
56. Ἦν δ' ἡ Σουμιτρά φίλη ἀμφοτέραις, καὶ τῇ Καουσσαλεᾷ, καὶ τῇ Καϊκεγῇ, καθὼς ὁ βομβύλιος φίλος ἐστὶν ἀμφοτέρων τῶν ῥοῶν τοῦ εὐώδους χυμοῦ, τοῦ ῥέοντος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κροτάφων τοῦ ἐλέφαντος.
57. Συνέλαβον δ' αὐταὶ αἱ τρεῖς γόνον ἐκ τῆς ἀπορροίας τοῦ Βισνοῦ εἰς ὄφελος τῶν ἀνθρώπων, καθὼς αἱ τρεῖς ἑκατοστύες τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου συλλαμβάνουσι γόνον ὕδατος².

(1) Ἐπειδὴ ἡ Σουμιτρά δύο μοίρας ἔλαβε, διὰ τοῦτο ἐγέννησε διδύμους υἱούς, ὡς ῥηθήσεται.

(2) Ὁ ἥλιος λέγεται Σαχαορανσοῦ, ὃ ἐστὶ, Χιλιοάκτιν· ὅθεν ἀστείως ἡ Βέδα λέγει, καὶ θεὸς ἀτρονόμοι προσέτι, ὅτι αἱ μὲν τρεῖς ἑκατοστύες τῶν ἀκτίων

64. Ὁ Θεός, εἰς ὧν, διεμερίσατο ἑαυτὸν, καὶ ὤκησεν ἐν γαστράσι τετραειδῆς¹, καθὼς ἡ σελήνη, μία οὔσα, ἀντιλάμπει ἐν ταύτῳ κατὰ μέρος ἐν πολλοῖς διειδέσιν ὕδασιν.
65. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ τόκου ἡ πρώτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἔσχεν υἷον, ἀπαλλακτικὸν τῶν δεινῶν, καθὼς ἡ φωτιστικὴ βοτάνη ἔχει φῶς ἐν νυκτὶ, ἀπαλλακτικὸν τοῦ σκότους.
66. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γεννηθεὶς υἱὸς σῶμα εἶχεν ἀγλαόν, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ῥάμας² ὃ ἐστὶν ὄνομα ἄγαν ἀγαθοποιὸν τῷ κόσμῳ.
67. Οἱ δ' ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γεννήσεως λύχνοι³ ἀμυδρὰν εἶχον τὴν λάμψιν ἐκ τούτου τοῦ Ῥάμα, τοῦ ὄντος ἀσυγκρίτου κατὰ τὴν λάμψιν, καὶ λαμπρύνοντος τὸ γένος τοῦ Ῥαγγού.
68. Λεχῶ δ' οὔσα ἡ μήτηρ, καὶ ἰσχνή, ἠγλαίζετο ἐκ τοῦ Ῥάμα, κειμένου ἐπὶ κλίνης, καθὼς ἡ Γαγγὰ, ὀλιγούδρος οὔσα, καὶ ἰσχνὴ ἐν ὥρᾳ Σαράδα, ἀγλαίζεται ἐκ τοῦ κειμένου λωτοῦ ἐπὶ τῆς ψάμμου, ὅς προσφέρεται εἰς τιμὴν.
69. Ἐκ δὲ τῆς Καϊκεγῆς ἐγεννήθη υἱὸς, Βαράτας τὸ ὄνομα ὅς, ἀγαθοφυῆς ὧν, ἐκόσμει τὴν μητέρα, καθὼς ὁ ἀγαθὸς τρόπος κοσμεῖ τὴν δόξαν.
70. Ἡ δὲ Σουμιτρά ἐγέννησεν υἱοὺς διδύμους, τὸν Λαξμάναν, καὶ τὸν Σατρούγναν, καθὼς ἡ καλῶς διδαχθεῖσα μάθησις γεννᾷ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀγαθότητα.

(1) Τέσσαρες υἱοὶ ἐγεννήθησαν, ὡς ῥηθήσεται.

(2) Ῥάμας μεθερμηνεύεται ἡδύς, ἐπίχαρις, τερπνός.

(3) Μέχρι δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως ὁ λύχνος καίει ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γεννήσεως.

71. Ἐπὶ τῆς γεννήσεως τούτων τὸ πᾶν ἐγένετο ἄνευ δεινῶν καὶ νόσων, ὥσπερ εἰ ἦλθε καὶ ὁ οὐρανὸς μετὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐλθόντος εἰς γῆν.
72. Ἐπὶ τῆς γεννήσεως τούτου τοῦ τετραμόρφου Θεοῦ οὐκ ἔπνεεν ἄνεμος σφοδρὸς, ἀλλ' αὔρα¹. ἦν δ' αὕτη ἡ αὔρα, ὥσπερ ἀνάπνευσις τοῦ κόσμου, τοῦ καταθλιβομένου ὑπὸ τοῦ Ῥαβάνα.
73. Τὸ μὲν πῦρ, καῖον ἄνευ καπνοῦ², ὁ δ' ἥλιος, λάμπων λαμπρῶς, ἐφαίνοντο, ὥσπερ εἰ ἀφήκαν τὴν λύπην, ἣν εἶχον ἐκ τῆς παρὰ τοῦ Ῥαβάνα θλίψεως³.
74. Ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ τῆς τοῦ Ῥάμα γεννήσεως οἱ πεσόντες ἀδάμαντες καὶ μαργαρίται ἐκ τῶν στεφάνων τοῦ δεκακεφάλου Ῥαβάνα⁴, ἦσαν, ὥσπερ σταγόνες δακρύων τῆς δόξης αὐτοῦ.
75. Πρὶν δὲ κρουσθῶσι τὰ μουσικὰ ὄργανα τοῦ βασιλέως ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ εἰς χαρὰν γεννήσεως υἱοῦ⁵, τύμπανα θεῖα ἐκρούοντο ἐν οὐρανῷ.
76. Ἡ δὲ πίπτουσα βροχὴ ἀνθέων οὐρανίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ Δασσαράτα ἦν, ὥσπερ προετοιμασία τῆς λαμπρᾶς διακοσμῆσεως τοῦ βασιλικοῦ οἴκου⁶.

(1) Οἰωνὸς καλὸς ἡ αὔρα ἦν.

(2) Καὶ ταῦτα ἦν καλὸς οἰωνός.

(3) Ἐθλίβοντο, καὶ λύπην εἶχον, ἐπειδὴ ὁ Ῥαβάνας, κατατροπώσας τοὺς θεοὺς, τὸν μὲν Θεὸν τοῦ πυρὸς ἐποίησε μάγειρον, τὸν δ' ἥλιον σκιαδοφόρον, τὸν δὲ Βαρούναν ὑδροφόρον, τὸν δ' Ἴνδραν κηπουρόν.

(4) Κακὸς ἦν οἰωνὸς τοῦτο.

(5) Χαρὰ γίνεται, καὶ ὄργανα κρούονται, καὶ δωρεαὶ δίδονται ἐπὶ γεννήσεως υἱοῦ.

(6) Ἄρπεδόνες ἐκ φύλλων καὶ ἀνθέων τιθέασιν ἐπὶ τῶν θυρῶν, καὶ διακοσμῶσι τὸν οἶκον.

77. Μετὰ δὲ τὴν γέννησιν ¹ ὀνόματα ἐτέθησαν τοῖς παι-
σιν, οἱ, πίνοντες γάλα τῶν τροφῶν, ἠϋξάνον κατὰ τὴν
ἡλικίαν σὺν τῇ μεγάλῃ χαρᾷ τοῦ πατρός.
78. Ἡ δὲ φυσικὴ ἀγαθότης αὐτῶν ἐπλεόναζεν ἐκ τῆς παι-
δείας καὶ διδασκαλίας, καθὼς ἡ φυσικὴ φλόξ τοῦ πυ-
ρός πλεονάζει ἐκ τῆς ἐπιχύσεως τοῦ βουτύρου.
79. Μὴ ἐρίζοντες δ' ἀλλήλοις οἱ τέσσαρες οὗτοι παῖδες,
ὑπερηγλαΐζον τὸ ἀγλάν γένος τοῦ Ράγγου, καθὼς αἱ
τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους, μὴ ἐρίζουσαι ἀλλήλαις, ὑπε-
ραγλαΐζουσι τὸν θεῖον παράδεισον ².
80. Καί τοι δ' ἦν ἐξ ἴσου ἀδελφικὴ ἀγάπη πρὸς ἀλλήλους,
ἀλλ' ὅμως ὁ μὲν Ράμας ἀσπασίως αἰετῶ Λαξμύνα
συνδιέτριβεν, ὁ δὲ Βαράτας τῶ Σατρούγγα.
81. Τούτων τῶν δύο ζευγῶν ἡ ἔνωσις καὶ ὁμόνοια οὐδέ-
ποτε διηρέθη, καθὼς ἡ ὁμόνοια καὶ φιλία τοῦ ἀέρος
καὶ τοῦ πυρός, καὶ ἡ τῆς σελήνης καὶ τῆς θαλάσσης ³.
82. Οὗτοι οἱ κύριοι τοῦ κόσμου ἠδύνον τὴν καρδίαν τῶν
ἀνθρώπων τῇ εὐφυΐᾳ καὶ εὐπροσηγορίᾳ, καθὼς ἠδύνουσιν
αἱ ἡμέραι, ἔχουσαι νέφη ὑδροφόρα ἐν τῷ τέλει τοῦ θέρους.
83. Αὕτη ἡ ἀγαθὴ τετρακτὺς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Δασ-
σαράτα, ἐφαίνετο, ὡσπερ ἐνσώματος τετρακτὺς τῶν
τεσσάρων γενικῶν ἀγαθῶν, τῆς ἀρετῆς, τῆς κτήσεως,
τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς λυτρώσεως ⁴.

(1) Μετὰ δέκα ἢ ἑνδεκα ἡμέρας τῆς γεννήσεως ὄνομα τίθεται τῷ γεννηθέντι.

(2) Ἐν μὲν Ἰνδία ἄνθη καὶ καρποὶ διάφοροι γίνονται κατὰ τὰς διαφόρους
ῥας τοῦ ἔτους· ἐν δὲ τῷ οὐρανίῳ Παραδείσῳ ἄνθη καὶ καρποὶ γίνονται οἱ αὐ-
τοὶ ἀδιαλείπτως κατὰ πᾶσαν ῥαν τοῦ ἔτους.

(3) Ὅτε ἡ Σελήνη αὐξάνει, ὑπερφυσσοῦται καὶ ἡ θάλασσα· τοῦτο δὲ θεωρεῖται
ἐπὶ τῆς ἀμπώτιος.

(4) Ἐκ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, ἡ ἐστὶν ἡ ἀσκησις, καὶ ἐγκράτεια, καὶ τὰ
λοιπὰ ἀγαθὰ ἔργα, κτᾶται ὁ ἀνθρώπος πλοῦτον καὶ δόξαν· διὰ δὲ τῆς χρῆ-

84. Οἱ τέσσαρες οὗτοι φιλοπάτορες υἱοὶ ἤδυνον τὸν πατέρα, τὸν κύριον τοῦ τετραμεροῦς κόσμου, διὰ τῶν ἀγαθῶν προτερημάτων, καθὼς αἱ τέσσαρες θάλασσαί διὰ τῶν πολυτίμων κειμηλίων.
85. Καθὼς ὁ μὲν θεὸς ἐλέφας ἀγλαΐζεται τέσσαρσιν ὁδοῦσι, τοῖς συντρίβουσι τὰ ξίφη τῶν δαιμόνων, ἡ δὲ βασιλικὴ διοίκησις τέσσαροι τρόποις¹, τοῖς προσήκουσι τῷ βασιλεῖ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ συμφέροντος, ὁ δὲ Βισνοῦς τέσσαρσι χερσίν, οὕτω καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλέων Δασσαράτας ἠγλαΐζετο τέσσαρσιν υἱοῖς, οἳ ἦσαν ἀπόρροιαὶ τοῦ Βισνοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

1. Ἐλθὼν ὁ ὄσιος Βισδαμίτρας, ἤτησε παρὰ τοῦ βασιλέως Δασσαράτα τὸν Ράμαν, παῖδα ἔτι ὄντα, εἰς διατήρησιν τῆς θυσίας, τῆς μὴ τελουμένης ἐξ αἰτίας τῶν ἐναντίων δαιμόνων². τῶν γὰρ μεγαλουργῶν ἢ μικρὰ ἡλικία οὐ θεωρεῖται.
2. Ὁ δὲ Δασσαράτας, ὁ σεβόμενος τοὺς σοφοὺς καὶ θεῖους ἄνδρας, ἔδωκε τῷ ὄσιῳ τὸν τε Ράμαν καὶ τὸν Λαξμάναν, οὓς μετὰ πολλοῦ πόνου ἐκτήσατο· ἡ γὰρ αἴτησις

σεως τοῦ πλούτου καὶ μεταδόσεως τρυφᾶ καὶ ἐν γῆ καὶ ἐν οὐρανῷ· ὅτε δὲ ὁ ἄνθρωπος χρῆται ἀρετῇ οὐκ εἰς κτήσιν πλούτου ἢ δόξης, ἀλλὰ εἰς λύτρωσιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, τότε κτᾶται τὴν ἀθανασίαν, σύνεστι δηλ. ἀεὶ τῷ ἀθανάτῳ Θεῷ.

(1) Τέσσαρες τρόποι προσήκοντες τῷ βασιλεῖ εἰσιν, ἡ διαλλαγή, ἡ δασμοφορία, ἡ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς διχόνοια, καὶ ἡ μάχη.

(2) Δαίμονες δύο, Μαρίτσας, καὶ Σουβαχοῦς, ἐρχόμενοι, ἐρρίπτουν μιάσματα εἰς τὴν θυσίαν τοῦ Βισδαμίτρα.

καὶ τῶν αἰτούντων αὐτὴν τὴν ζωὴν, οὐδέποτε ἄπρακτος ἐγένετο ἐν τῇ γενεᾷ τοῦ Ράγγοῦ.

3. Πρὶν δ' ὁ βασιλεὺς προστάξῃ τὴν διακόσμησιν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως εἰς ἔξοδον τοῦ Ράμα καὶ τοῦ Λαξμάννα, ὁ μὲν ἄνεμος ἐξαίφνης ἐσάρωσε τὰς ἀγυιάς, τὰ δὲ νέφη ἔβρεξαν, καὶ ἄνθη πολλὰ ἔρριψαν.

4. Πεισθέντες οὖν τῇ προσταγῇ τοῦ πατρὸς ὁ Ράμας καὶ ὁ Λαξμάννας, τόξα φέροντες, προσέπεσον τοῖς ποσὶν αὐτοῦ εἰς προσκύνησιν· οὗ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν σταγόνες δακρύων ἔπεσον ἐπ' αὐτούς, οὕτω ταπεινῶς ἔχοντας, καὶ ἐτοιμούς εἰς ἔξοδον ὄντας.

5. Ὑποθεβρεγμένοι δὲ τὴν κόμην ἀμφοτέροι τοῖς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πατρὸς δάκρυσιν, ἠκολούθησαν τῷ ὀσιῶ Βισβαμίτρα, οὓς ἰδεῖν ἔμενον πάντες ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι τῶν ἀγυιῶν.

6. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βισβαμίτρας¹ ἤθελε μόνον τὸν Ράμαν καὶ τὸν Λαξμάναν ἄνευ ἄλλων ἀκολουθῶν, διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς στρατιάν, ἀλλ' εὐλογίαν, ἣ ἱκανὴ ἦν εἰς διατήρησιν αὐτῶν.

7. Ἀψάμενοι δ' ἀμφοτέροι τῶν ποδῶν τῶν τριῶν μητέρων, ἀκολουθοῦντες τοῖς βήμασι τοῦ πανεκλάμπρου Βισβαμίτρα, ἠγλαίζοντο, καθὼς ἀγλαίζονται ὁ Μαδδοῦς, καὶ ὁ Μαδδάνας², φερόμενοι κατὰ τὴν φορὰν τοῦ ἡλίου.

8. Καὶ τοι δὲ τὸ κίνημα τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἦν ταχὺ καὶ ἄτακτον, ἔνεκα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἠγλαίζετο ὁμοῦς, καθὼς ἐν καιρῷ τῶν ὄμβρων τὸ φερό-

(1) Ὁ Βισβαμίτρας ἦν, ὡσπερ ἄλλος Μέντωρ.

(2) Μαδδοῦς, ὁ Μάρτιος, Μαδδάνας, ὁ Ἀπρίλλιος, οἱ θερμοὶ ὄντες, παρέπονται τῷ θερμότερῳ ἡλίῳ.

- μενον μεθ' ὀρμῆς ρεῦμα δύο ποταμῶν, οἱ ὀνομάζονται φερωνύμως, ὁ μὲν Οὐδέας, ὁ δὲ Βιδέας¹.
9. Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς δυνάμεως τῶν διδαχθεισῶν καθ' ὁδὸν ὑπὸ τοῦ ὀσίου δύο ἐπωδῶν, αἷς ὄνομα Βαλά, καὶ Ἄτιβαλά², οὐδαμῶς ἔπαθον οὔτε πόνω, οὔτε πείνῃ, ὥσπερ εἶ ἦσαν ἐν τῷ μαλακοστρώτῳ βασιλικῷ οἴκῳ καὶ παρὰ τῇ μητρὶ³.
10. Καὶ περ εἰθισμένοι φέρεσθαι ἐπ' ὀχημάτων ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Λάξμάνας, οὐκ ἠσθάνοντο τῆς πεζοπορίας, ὥσπερ ἐποχούμενοι ταῖς παλαιαῖς ἱστορίαις⁴, ταῖς λεγομέναις ὑπὸ τοῦ παλαιᾶ εἰδότης Βισβαμίτρα.
11. Αἱ μὲν λίμναι ἐθεράπευον αὐτοὺς τοὺς παῖδας ὕδασι ἠδέσιν, οἱ δ' ὄρνεις κελαδήμασι, τὴν ἀκοὴν ἠδύνουσι, οἱ δ' ἀέρες κόνει εὐόσμων ἀνθέων, τὰ δὲ πυκνὰ νέφη σκιαῶ.
12. Οἱ δ' ἀσκηταὶ οὐκ ἔλαβον πώποτε τοσαύτην ἠδονὴν ἐκ τῆς θεωρίας λιμνῶν, ἀγλαΐζομένων λωτοῖς, καὶ κατασκίων δένδρων, ἀπαλλακτικῶν τοῦ καύματος, ὅσῃν ἔλαβον ἐκ τῆς βραχείας θεωρίας αὐτῶν.
13. Τοξοφόρος δ' ὢν ὁ Ῥάμας, ἀφικόμενος εἰς τὸ ἄλλος, ἐνθα πάλαι ἀσκήσει ἐχρήτο ὁ Κάμας⁵, ἔφεδρος αὐτοῦ ἐγένετο τῷ ἀγλαῷ σώματι, ἀλλ' οὐ τῷ ἔργῳ.

(1) Οὐδέας, αὐξάνων, πλημμυρῶν Βιδέας, διαβρῆγνύων· διαβρῆγνυσι γὰρ τὰς ὄχθας, φερόμενος μεθ' ὀρμῆς.

(2) Βαλά, εὐσθενής, Ἄτιβαλά δὲ, ὑπερσθενής.

(3) Ἡ φροντίζει τροφῆς τῶν παιδῶν.

(4) Αἱ παλαιαὶ ἱστορίαι, ἃς ἔλεγεν ὁ Βισβαμίτρας, ἀνέπαυσαν τὸν πόνον τῆς πεζοπορίας, ὥσπερ εἶ ἦσαν ὀχήματα, ἐφ' ὧν ὠχοῦντο.

(5) Κάμας λέγεται ὁ Ἔρωσ, ὃς, τοξοφόρος ἐστὶ καὶ ὠραῖος· καὶ ὁ Ῥάμας δὲ τοξοφόρος ὢν καὶ ὠραῖος, ἐφαίνετο, ὥσπερ ἄλλος Κάμας· κατὰ τὸ σῶμα μὲν τοι, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ ἔργον· οὐ γὰρ ἦν διάστροφος, ὥσπερ ἐκεῖνος, ὃς διαστρέφει καὶ διαταράττει τὴν καρδίαν καὶ τῶν ἀσκητῶν.

14. Ἐν δέ τινι διόδῳ, ἣ ἦν ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ μιᾶς δαίμονος¹, ἧς κατηράσατο ὁ Ἄγαστέας, ὡς ἤκουσαν παρὰ τοῦ Βισθαμίτρα ὁ Ράμας καὶ ὁ Λαξμάνας, ἀνειμένα ἔχοντες τὰ τόξα, ἐνέτειναν αὐτὰ, καὶ ἠτοίμασαν.
15. Ἀκούσασα δ' ἡ δαίμων τοῦ ἤχου τῆς ἐντεταμένης χορδῆς τῶν τόξων, ἀνεφάνη ἐξάπινα, παμμέλαινα οὔσα, καὶ κρανία, ὡς ἐλλόβια, ἔχουσα, ἐφάνετο ὡς μέλαινα συννεφία, ὅφ' ἦν ἵπτανται λάροι².
16. Ὅσπερ δὲ θύελλα ἐκ νεκρικοῦ τόπου³, ἐπῆλθεν ἡ δαίμων ἐναντίον τοῦ Ράμα μετὰ μεγάλης φορᾶς, δικσαλευούσης τὰ δένδρα, καὶ μετὰ φωνῆς ἀγρίας, καὶ ῥακέων νεκρικῶν.
17. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ὁ Ράμας, ἐπερχομένην, ἀνατεταμένην ἔχουσαν μίαν χεῖρα, καὶ ἐντόσθια ἀνθρώπεια περὶ τὴν ὀσφύν, ὡς ζώνην, ἀφίεις τὸν ἔλεον, ὃν δεῖ ἔχειν πρὸς τὴν θήλειαν⁴, ἀφῆκεν ἐπ' αὐτὴν τὸ βέλος.
18. Ἡ δ' ἐκ τοῦ βέλους τοῦ Ράμα ὀπή ἐν τῷ, ὡς λίθῳ, σκληρῷ στήθει τῆς δαίμονος Τατάκας, δίοδος ἐγένετο τοῦ θανάτου εἰς τὸν ἄδοτον τόπον τῶν δαιμόνων⁵.
19. Πληγεῖσα οὖν τὸ στήθος ὑπὸ τοῦ βέλους, καὶ πεσοῦσα, διέσεισεν αὐτὴν τὴν γῆν τοῦ ἐαυτῆς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ Ραβάνα δόξαν, τὴν στερεὰν ἐκ τῆς γίκης κατὰ τῶν τριῶν κόσμων.

(1) Δαίμων, Τατάκα τὸ ὄνομα, ἀπατώσα τοὺς ἀνθρώπους τῇ εὐειδείᾳ καὶ ὀφραιότητι, κατέτρογεν αὐτούς· ὁ δὲ Ἄγαστέας κατηράσατο αὐτῆς, ἔχειν σῶμα πάνυ δυσιδῆς καὶ φρικῶδες.

(2) Τὰ κρεμάμενα κρανία, ἄντα λευκά, ἦσαν ὡσπερ Λάροι, οἱ ἵπτανται ὑπὸ συννεφίαν.

(3) Ἡ ἐξανισταμένη ἐκ νεκρικοῦ τόπου θύελλα, φέρει καὶ ῥάκη, ἃ παραββιμένα εἰσὶ κατὰ τὸν νεκρικὸν τόπον.

(4) Νόμος· ἐστὶ μὴ ἀνελεῖν θήλειαν.

(5) Δηλονότι ὁ θάνατος αὐτῆς, ἀρχὴ ἐγένετο τοῦ θανάτου τῶν δαιμόνων.

20. Καθὼς δὲ ἡ μοιχαλὶς, τρωθεῖσα τῷ ἀνυποίστῳ βέλει τοῦ ἔρωτος, ἀλειλιμμένον ἔχουσα τὸ στῆθος κρόκῳ, πορεύεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐρωμένου, οὕτω καὶ αὕτη ἡ δαίμων, τρωθεῖσα τῷ βέλει τοῦ Ῥάμα, ἀλειλιμμένον ἔχουσα τὸ στῆθος αἵματι, ἐπορεύθη εἰς τὸν δόμον τοῦ Ἰάμα¹.
21. Ἐλαβε δ' ὁ Ῥάμας παρὰ τοῦ ὀσίου, ὃς ἤσθη ἐπὶ τῷ μεγάλῳ κατορθώματι, βέλος μετ' ἐπωδῆς, ἀναιρετικὸν τῶν δαιμόνων, καθὼς ὁ κρύσταλλος πῦρ λαμβάνει παρὰ τοῦ ἡλίου, καυστικὸν τῶν ἀχύρων καὶ φρυγάνων.
22. Μετὰ ταῦτα ἐλθὼν ὁ Ῥάμας εἰς τὸ ἱερόν ἄλσος, ἐνθα πάλαι ὤκει ὁ Βαμάνας, ὡς ἤκουσε παρὰ τοῦ Βισβαμίτρα, περιχαρῆς ἐγένετο, καὶ περ μὴ ἐνθυμούμενος τὴν ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει μεγαλουργίαν².
23. Ἐντεῦθεν ἀφίκετο ὁ Βισβαμίτρας εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἀσκητήριον, ἐνθα οἱ μὲν μαθηταὶ ἐποίησαν ὑποδοχὴν, τὰ δὲ δένδρα ἔσμιξαν τὰ φύλλα, ὡς χεῖρας εἰς τιμὴν, αἱ δ' ἔλαφοι ἀνέκυψαν εἰς θεωρίαν τοῦ ὀσίου³.
24. Ἐνταῦθα, ἀρξαμένου τοῦ Βισβαμίτρα τελῆσαι θυσίαν, ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Λαξμάνας κατὰ διαδοχὴν διεφύλαττον αὐτὸν⁴ ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν δαιμόνων, καθὼς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ἀνατέλλοντες κατὰ διαδοχὴν ἀπαλλάττουσι τὸν κόσμον ἐκ τοῦ σκότους.
25. Ἰδόντες δ' οἱ θηηπόλοι⁵ τὸ θυσιαστήριον, μολυνθὲν θρόμ-

(1) Ἰάμας λέγεται ὁ ἄδης.

(2) Οὐκ ἐνεθυμείτο, ὡς αὐτὸς ἦν πρότερον ὁ Βαμάνας, ὃς καθεῖλε τὸν Γίγαντα Βαλὴν, περὶ οὗ ἐβρέθη πρότερον.

(3) Τιμὴν ἔδειξαν δηλονότι καὶ λογικὰ καὶ ἄλογα ζῶα, καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα δένδρα.

(4) Ὁ μὲν ἐφύλαττε τὴν ἡμέραν, ὁ δὲ τὴν νύκτα, καθὼς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἀπαλλάττουσι τὸ σκότος, ὁ μὲν τὴν ἡμέραν, ἡ δὲ τὴν νύκτα.

(5) Ἐκκαίδεκα θηηπόλοι εἰσὶν ἐπὶ τῆς θυσίας τῶν σφαγίων· ὁ δὲ πρῶτος

- βοις αϊμάτων, πίπτουσιν ἐξ αἰθέρος, διαταράχθησαν, καὶ ἐπαύσαντο τῆς ἱερουργίας· ἔπεσε δὲ καὶ ἡ ξυλίγη λαβίς ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ κρατοῦντος.
26. Ἐξελὼν δ' ἐκ τῆς φαρέτρας βέλος ὁ Ῥάμας, ἀναβλέψας εἶδεν ἐπὶ τοῦ αἰθέρος τὴν δύναμιν τῶν δαιμόνων, ὧν αἱ σημαῖαι διεσαλεύοντο ὑπὸ τοῦ ἀέρος τῶν πτερυγίων ἐφιπταμένων γυπῶν ¹.
27. Σκοπὸν δ' ἔθετο ὁ Ῥάμας καταβαλεῖν τοὺς δύο ἀρχηγούς τῶν δαιμόνων ², καὶ οὐκ ἄλλους· ὁ γὰρ Γαρούδας, ὁ κατισχύων τῶν μεγάλων ὄψεων, οὐ φροντίζει τῶν ὕδρων, οἱ μικροὶ τε εἰσὶ, καὶ φάρμακον οὐκ ἔχουσι.
28. Προσαρμόσας δὲ τῷ τόξῳ ὁ τῆς τοξικῆς εἰδήμων Ῥάμας βέλος ὠκύθοον καὶ ἀνεμοφόρον ³, ἀπέρριψε δι' αὐτοῦ πορρωτάτῳ τὸν υἱὸν τῆς δαίμονος ⁴, ὡς φύλλον μεμαραμμένον, καὶ τοι πελώριος ἦν, ὡς ὄρος μέγα.
29. Τὸν δ' ἕτερον ἀρχηγόν, ὃς ὠνομάζετο Σουβαχοῦς ⁵, καὶ ἔθεε τῆδε κάκεισε μαγικῆ δυνάμει, διέτεμεν εἰς λεπτὰ δι' ἐτέρου ὀξέος βέλους· ἡ δὲ φορὰ τοῦ βέλους ἔρριψεν αὐτὸν πόρρω τοῦ θυσιαστηρίου, βορὰν τοῖς πετεινοῖς.
30. Ἐπαινέσαντες δ' οἱ θηηπόλοι τὸ ἡρωϊκὸν κατόρθωμα

ἔχει λαβίδα, δι' ἧς χέει τὸ βούτυρον εἰς τὸ πῦρ, καὶ τὰ τεμάχια τῶν κρεάτων ρίπτει, ἑπτὰ ὄντα.

(1) Λέγουσιν, ὡς θνήσκει ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' οὗ γυψίπταται, ἢ ἐπ' οἴκου κάθεται.

(2) Οὗτοι εἰ ἀρχηγοὶ τῶν δαιμόνων, υἱοὶ ἦσαν τῆς προειρημένης δαίμονος Τατάκας· ὀνόματα δ' ἦν αὐτοῖς, Μαρίτσας, καὶ Σουβαχοῦς.

(3) Δι' ἐπωδῆς τινος ριπτόμενον τὸ βέλος, φέρει ἄνεμον σφοδρὸν, καὶ ἐκριζοῖ εὐ μόνον δένδρα, ἀλλὰ καὶ ὄρη μεγάλα· ταύτην δὲ τὴν ἐπωδὴν ἔμαθε παρὰ τοῦ Βισθαμίτρα.

(4) Μαρίτσας οὗτος ἐκαλεῖτο· ὃς ἔπεσεν ὡσθεὶς ἐκ τῆς φορᾶς τοῦ ἀνεμοφόρου βέλους εἰς τὴν νῆσον Ταπρωθάνην, ἐνθα ἐβασίλευσεν ὁ Ῥαθάνας.

(5) Υἱὸς ἦν καὶ εὐτὸς τῆς δαίμονος ἐκείνης.

αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν, οἱ ἀπήλλαξαν τὸ θυσιαστήριον ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν δαιμόνων, ἐτέλεσαν, ὡς ἔδει, τὴν θυσίαν τοῦ Βισθαμίτρα, ὃς ἤσκει σιωπὴν¹.

31. Μετὰ δὲ τὴν θυσίαν, λουσαμένου τοῦ Βισθαμίτρα, πεσόντες ὁ Πάμας καὶ ὁ Λαξμάνας, προσεκύνησαν αὐτόν· ὁ δὲ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτούς τὴν ἀσκητικὴν ἑαυτοῦ χεῖρα σὺν εὐλογίᾳ.

32. Ἐν τούτῳ ὁ βασιλεὺς τῆς Μιθιλάς χώρας μέλλων τελέσειν, θυσίαν, ἐκάλεσε τὸν Βισθαμίτραν. Πορευόμενος δ' ὁ ὄσιος, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ αὐτούς τοὺς ἀδελφοὺς, οἱ ἔφεσιν εἶχον ἰδεῖν τὸ ἐξάκουστον τόξον ἐκείνου τοῦ βασιλέως².

33. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν οἱ τρεῖς οὗτοι, κατέλυσαν κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐν ἄλσει ἀγλαῶν δένδρων, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ τοῦ ὄσιου Γαουτάμα, ἡ Ἀχιλεᾶ³, πάλαι ἐμίγη τῷ θεῷ Ἴνδρα.

34. Ἐνταῦθα ἡ γυνὴ τοῦ Γαουτάμα, ἡ ἐγένετο λίθος πρὸ πολ-
λοῦ, ἐπανάλαβε τὴν ἑαυτῆς ἀγλαὰν μορφὴν· αὕτη δ' ἦν

(1) Ὅστις ποιεῖ θυσίαν, σιωπῇ χρῆται καὶ ἐγκρατεία.

(2) Τόξον ἦν μέγα καὶ βαρὺ παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐκείνῳ, ὃ οὐδεὶς ἄραι ἠδύνατο· ἐκήρυξε δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς, ὅστις ἄραι δύναται ἐκεῖνο τὸ τόξον, τούτῳ ἐκδώσει τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα· ἦν δὲ τὸ τόξον ἐκεῖνο τοῦ θεοῦ Σίβα.

(3) Ἡ Ἀχιλεᾶ ἦν πάνυ εὐειδής· ἀκούων δ' ὁ Ἴνδρας, ἠράσθη αὐτῆς· καὶ ἠρώτησε τὸν Ἥλιον, εἰ ἴδοι αὐτήν· ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ὡς οὐδέποτε εἶδε τὴν Ἀχιλεᾶν, ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν οὐκ ἐξέρχεται, ἀλλὰ τὴν νύκτα. Ἠρώτησε δὲ καὶ τὴν Σελήνην, ὡς νυκτοποροῦσαν, ἡ δ' ἀπεκρίνατο καταφατικῶς. Λαθὼν δ' ὁ Ἴνδρας τὴν Σελήνην, ὡς ὄδηγόν, ἦλθεν εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ Γαουτάμα περὶ μέσας νύκτας, ἔνθα ἡ Σελήνη μετεμορφώθη εἰς ἀλεκτρούνα, καὶ ἐκάκυσεν. Ὁ δὲ Γαουτάμας, ἀκούσας, ἐνόμισεν, ὡς ὄρθρος ἐστί, καὶ ἀναστὰς ἐβιάδιζεν εἰς τὸν ποταμὸν, λουσόμενος. Ἐν τούτῳ ὁ Ἴνδρας, λαθὼν τὴν μορφὴν τοῦ Γαουτάμα, ἐμίγη τῇ Ἀχιλεᾶ. Περὶ δὲ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, αἰσθόμενος ὁ Γαουτάμας, ὡς ἠπαγήθη, ἐστράφη εὐθέως· καὶ ἰδὼν τὸν ἀλεκτρούνα παρὰ τῇ θύρᾳ τοῦ ἀσκητηρίου, ὃς παρετήρει, ἐπληξεν αὐτὸν δορᾶ ἑλάφου, ἣν ἔφερον. Ἐκ δὲ τῆς πληγῆς τοῦ ἐλαφείου δέρματος ἐγένετο ὁ σπιλος, ὃν ἔχει ἡ Σελήνη ἐν ἑαυτῇ.

- χάρις τῆς κόνεως τῶν ποδῶν τοῦ Ράμα, τῆς ἐξάλειπτι-
κῆς τῶν ἁμαρτημάτων.
35. Ἀκούσας δ' ὁ βασιλεὺς Ζανάκας ἐρχόμενον τὸν ὄσιον
Βισβαμίτραν μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Δασσαράτα, ἐξῆλθεν εἰς
ὕπάντησιν καὶ τιμὴν αὐτοῦ, ὅς ἦν, ὡσπερ ἐνσώματος
ἀρετῆ¹ μετὰ τῆς κτήσεως, καὶ τῆς τρυφῆς².
36. Οἱ δ' ἐγκάτοικοι τῆς πόλεως Μιθιλᾶς ἔβλεπον ἀκορέσως
αὐτούς τοὺς ἀγλαοὺς παῖδας, ὡσπερ δύο ἀστέρας ἐλ-
θόντας ἐπὶ γῆς ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔψεγον τοὺς ἑαυτῶν
ὀφθαλμοὺς, ὅτι σκαρδαμύττουσι.
37. Τελεσθείσης δὲ τῆς θυσίας τοῦ βασιλέως, ὁ ὄσιος Βισ-
βαμίτρας, καιρὸν εὐρών, διηγήσατο τῷ βασιλεῖ Ζανάκα,
ὡς ὁ Ράμας ἰδεῖν ἐφίεται τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο τόξον.
38. Βλέπων δ' ὁ βασιλεὺς τὸ ἀβρὸν σῶμα ἐκεῖνου τοῦ παι-
δός, τοῦ ἐκ περιφανοῦς γένους καταγομένου, καὶ δια-
νοούμενος τὸ δύσκαμπτον τοῦ τόξου, ἐθλίβετο τὴν καρ-
δίαν ἐπὶ τῷ τεθέντι ἄθλῳ ὑπὲρ τῆς κόρης.
39. Καὶ, « ὦ θειότατε, ἔφη· ὅ,τι ἔργον δυσκατέργαστόν
» ἐστὶ μεγάλοις ἐλέφασιν, ἐν τούτῳ οὐ δύναμαι δοῦναι
» τὴν ἑμαυτοῦ γνώμην ἐπὶ ματαίου τολμήματος μικροῦ
» ἐλέφαντος.
40. « Πολλοὶ βασιλεῖς, σεβάσμιε πάτερ, ἀθληταὶ καὶ γυ-
» μνασταὶ, κατησχύνθησαν ἐκ τούτου τοῦ τόξου· καὶ
» ταλανίσαντες τὰς χεῖρας ἑαυτῶν, ὧν τὸ δέρμα ἦν
» σκληρὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χορδῆς, ἀνεχώρησαν ».

(1) Τρία εἰσὶ τὰ γενικὰ ἀγαθὰ καὶ αὐστατικά τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώ-
που, ἡ Ἀρετὴ, ἡ Κτῆσις, καὶ ἡ Τρυφή· ἅ περ λέγονται ἐν ἐνὶ περιληπτικῷ ὀνό-
ματι Τριβάργα, ὃ ἐστίν, ἡ Τριττὺς τῶν γενικῶν ἀγαθῶν.

(2) Ἐκ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς γίνεται ὁ πλοῦτος· ἐκ δὲ τῆς χρήσεως τοῦ
πλοῦτου ἡ τρυφή τῶν τῆς γῆς καὶ τῶν τοῦ οὐρανοῦ ἀγαθῶν, ἔταν βύη καὶ ἐλεῆ
τοὺς χρεῖαν ἔχοντας.

41. Πρὸς ὃν ἐπεκρίνατο ὁ Βισδαμίτρας· « Οὐ δεῖ μακρογο-
 » ρεῖν. Θεώρησον τὴν δύναμιν τούτου· ἡ δύναμις αὐτοῦ
 » φανήσεται ἐπὶ τοῦ σοῦ τόξου, καθὼς ἡ τοῦ σκηπτοῦ
 » φαίνεται ἐπὶ τοῦ ὄρου ».
42. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκ τοῦ λόγου τοιοῦτου θεσπεσίου ἀνδρὸς
 ἐπίστευσε τῇ σωματικῇ δυνάμει τοῦ Ράμα, καὶ τοι ἦν
 παῖς, καθὼς πιστεύουσι τῇ καυστικῇ δυνάμει τοῦ σπιν-
 θῆρος τοῦ πυρός.
43. Προσέταξε δὲ πολλοῖς τῶν περιεστώτων ἀγαγεῖν πρὸς
 αὐτὸν ἐκεῖνο τὸ τόξον, καθὼς ὁ Ἴνδρας προστάττει τοῖς
 νέφεσιν ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν τὸ οὐράνιον τόξον.
44. Ἰδὼν δ' ὁ Ράμας τὸ τόξον, ὃ ἦν ὡσπερ ὄφιν κοιμώμενος,
 μέγας καὶ δειμαλέος, ἀψάμενος, ἤρεν αὐτό· διὰ τούτου
 τοῦ τόξου ὁ Σίδας ἔβαλε βέλος κατὰ τῆς θυσίας, ἣ ἔφευ-
 γε, λαβοῦσα μὲρφήν ἐλάφου¹.

(1) Ὁ Σίδας ἔγημε Σατὴν, τὴν θυγατέρα τοῦ Δάξα, υἱοῦ τοῦ Βραχμᾶ. Ἐλθόν-
 τος δὲ ποτε τοῦ Δάξα εἰς τὴν σύνοδον τῶν θεῶν, ἅπαντες οἱ θεοὶ ἀνέστησαν εἰς
 ὑποδοχὴν καὶ τιμὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ Σίδας οὐκ ἀνέστη εἰς τιμὴν τοῦ πενθεροῦ. Ὀρ-
 γισθεὶς δ' ὁ Δάξας, ἐπέπληξεν αὐτὸν, ὡς ἀναιδῆ, ἀναίσχυντον, καὶ ἀλαζόνα.
 Μέλλων δὲ θυσίαν μεγάλην τελέσειν, ἅπαντας τοὺς θεοὺς ἐκάλεσεν εἰς εὐωχίαν
 πλὴν τοῦ Σίδα. Ἡ δὲ Σατὴ, βλέπουσα τὰς θεὰς, καὶ τοὺς θεοὺς, πορευομένους
 ἐν σιδηρίοις ὀχήμασιν ἐπὶ τὴν θυσίαν τοῦ Δάξα, ἠθέλησε καὶ αὐτὴ πορευθῆναι.
 Ὁ δὲ Σίδας ἐκώλυεν αὐτήν, λέγων, ὡς ἀνοίκειόν ἐστιν, ἐπειδὴ οὐκ ἐκλήθη· ἡ δ'
 ἔφη, ὡς πορευέσθαι οὐκ εἰς τὴν θυσίαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑαυτῆς μητέρα. Ἐλθοῦσα
 δὲ, ἐδέξιώθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὃς καὶ εἶπεν, ὅτι καλῶς ἐποίησε, καὶ ἤλυθε. Δει-
 νοπαθεύσης δὲ τῆς Σατῆς, ὅτι οὐκ ἐκλήθη, εὗτ' αὐτῆ, οὗθ' ὁ αὐτῆς ἀνὴρ, ὁ Δά-
 ξας ἀπεκρίνατο, ὡς ἐκεῖνος ἀγαπᾷ ἐσθι, καὶ ἄγριος, καὶ ἀπάνθρωπος, δικιτώ-
 μενος ἐν ὄρεσι, καὶ τόποις νεκρικοῖς. Ἀγανακτήσασα δ' ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις
 ἡ Σατὴ, ἐβρίψεν ἑαυτὴν εἰς τὸ τῆς θυσίας πῦρ, καὶ κατεαῖν. Ἀκούσας δ' ὁ Σί-
 δας, ἤλυθε μετὰ δυνάμειος ἀκλούθων ἀλλοκότων, γαστροχειρών, καὶ σπηθοκεφά-
 λων, καὶ ἅπαντα ἐν ἀκαρεῖ ἄνω κάτω ἐποίησε, καὶ τὴν θυσίαν ἀνέστρεψε, καὶ
 κατέστρεψε, τῶν δὲ θεῶν ἄλλων μὲν πόδας, ἄλλων δὲ χεῖρας, καὶ ἄλλων ὀδόν-
 τας συνέτριψε, τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Δάξα ἔκοψε, καὶ εἰς τὸ πῦρ ἐβρίψεν. Ἡ δὲ

45. Βλεπόμενος δ' ὑπὸ τῆς συνόδου μετὰ θαύματος καὶ ἀσκαρδαμυκτί, εὐμαρῶς κάμψας τὸ τόξον, καὶ τοὶ ἦν μέγα καὶ σκληρὸν, ὡς ὄρος, ἔθετο τὴν χορδὴν, καθὼς ὁ Ἔρωσ κάμπτει τὸ ἐξ ἀνθέων ἀπαλὸν ἑαυτοῦ τόξον.
46. Ἐκ δὲ τῆς σφοδρᾶς ἐλκύσεως τῆς χορδῆς, διαρράγεν τὸ τόξον ἦχον μέγαν ἐποίησεν, ὡς ὁ σκηπτὸς, καὶ ἐξήγγειλε τῷ ὑπερχόλῳ Παρασσουράμα¹, ὡς ἡρωϊκοὶ Ξατραὶ πάλιν ἀνεφάνησαν.
47. Ἐπαινέσας δ' ὁ θεοδαὶς βασιλεὺς τὴν ἦν εἶδεν ῥώμην τοῦ Ῥάμα ἐπὶ τοῦ τόξου τοῦ Σίβα, ὑπέσχετο αὐτῷ δώσειν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ἢ, ὡς ἡ Λαξμη, ἀγέννητος ἦν ἐκ μήτρας γυναικὸς².
48. Ὑπέσχετο δὲ δώσειν τῷ Ῥάμα ὁ ἀληθοεπὴς καὶ θεοειδὴς βασιλεὺς τὴν ἀγέννητον ἐκ μήτρας θυγατέρα ἔμπροσθεν τοῦ πανεκλάμπρου Βισβαμίτρα, ἵνα ἦ μάρτυς, ὡς τὸ πῦρ, τοῦ γάμου³.

θυσία, λαβοῦσα μορφήν ἐλάφου, ἐφευγε δρόμῳ, καθ' ἧς ἐρρίψεν ὁ Σίβας βέλος, καὶ λαβόμενος αὐτῆς ἐκ τοῦ ὀπισθίου ποδὸς, περιέστρεψε. Παιουσαμένου δὲ τοῦ χόλου τοῦ Σίβα, οἱ θεοὶ, συνελθόντες ἐδέοντο αὐτοῦ φείσασθαι τοῦ Δάξα. Λαθῶν δ' ὁ Σίβας κεφαλὴν τράγου, ἐσφαγμένου ἐπὶ θυσίᾳ, συνεκόλλησεν αὐτὴν τῷ λαίμῳ τοῦ Δάξα, ὃς ἀναζήσας ὕμνησε τὸν Σίβαν. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου μέχρι τοῦ νῦν ὁ ταλαίπωρος Δάξας τραγοκέφαλός ἐστι. Μετασσωματωθεῖσα δ' ἡ Σατὴ, θυγάτηρ ἐγένετο τοῦ Ἰμαοῦ, καὶ ὠνομάσθη Παρβατῆ, ὅ ἐστιν, ὄρεινή, ἢ ὄρειγενής· ἦν ἔγχετο πάλιν ὁ Σίβας.

(1) Ὁ Παρασσουράμας ἐχθρὸς ἦν τῶν Ξατρῶν, ἐπειδὴ ὁ χιλιόχειρ Ἀρζούνας ἀπέκτεινε τὸν πατέρα αὐτοῦ.

(2) Βαθέως σκάπτουσι, καὶ ἀροτριῶσι τὴν γῆν, ἐν ἧ μέλλουσι θυσίαν ποιήσιν, καὶ καθαίρουσιν αὐτὴν, ἵνα μὴ ἦ ὀστέα, ἢ ἄλλο τι μίασμα. Ἀροτριωμένης οὖν τῆς γῆς, ἐν ἧ ἔμελλε θυσίαν ποιήσειν ὁ Ζανάκας, εὐρέθη ἐν γῆ κιβώτιον, ἐν ᾧ ἦν θῆλυ βρέφος, ὃ πρὸ ἔλαθεν ὁ βασιλεὺς· ὠνομάσθη δὲ Σατὴ. Σατὴ δὲ λέγεται ὁ αὐλαξ. Ἡ Σατὴ ἦν γηγενής· ἡ δὲ Λαξμη ὑδρογενής.

(3) Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νυμφῶνος ἐν τῇ τελετῇ τοῦ γάμου πῦρ καίει, ἵνα ἦ εἰς μαρτυρίαν.

19. Ἀπέστειλε δὲ τὸν ἑαυτοῦ σεβάσμιον ἱερέα πρὸς τὸν Δασσαράταν, ἐροῦντα ταῦτα· « Ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως τῆς » Μιθιλάς ὑπόχρεός σοι ἔσεται, ἐὰν κλίνῃς εἰς γάμον τοῦ » σεαυτοῦ υἱοῦ Ῥάμα, καὶ τῆς ἐκείνου θυγατρὸς Σητάς».
50. Ἐλθόντος δὲ τοῦ ἱερέως, ὁ λόγος αὐτοῦ ἦν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως Δασσαράτα, ὃς ἐζήτηε νύμφην κατὰλληλον, καθὼς ὁ καρπὸς τοῦ οὐρανίου δένδρου ἐστὶ κατὰ τὴν ἔφεισιν τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων ¹.
51. Ἀκούσας δ' ὁ κραταῖος καὶ φίλος τοῦ Ἰνδρα βασιλεὺς, τοῦ λόγου τοῦ Βραχμᾶνος, ὃν ἐτίμησεν, ὡς ἔδει, ἐξῆλθε μετὰ δυνάμειος πολλῆς, ἀποκρύπτων τὸν ἥλιον τῇ ἐξανισταμένη κόνει.
52. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Μιθιλάν, περιεκύκλωσεν αὐτὴν τῇ στρατιᾷ, ἐξ ἧς τὰ φυτὰ τῶν περὶ τὴν πόλιν κήπων ἐθλίβοντο ². ἠνείχeto δ' ἡ πόλις τῆς περικυκλώσεως καὶ θλίψεως τοῦ στρατοῦ, καθὼς ἡ γυνὴ ἀνέχεται τῆς περιπτύξεως καὶ θλίψεως τοῦ ἐρωμένου.
53. Ἀμφότεροι δ' ἐκεῖνοι οἱ βασιλεῖς, ὁ Δασσαράτας, καὶ ὁ Ζανάκας, οἱ ὄντες ἰσχυροὶ, ὡς ὁ Βαρούνας, καὶ ὁ Ἰνδρας, συνελθόντες, καὶ παρασκευασάμενοι πάντα τὰ δέοντα, ἐτέλεσαν γάμους μεγαλοπρεπεῖς κατὰ τὴν μεγάλην ἑαυτῶν δόξαν.
54. Καὶ ὁ μὲν Ῥάμας ἔγημε τὴν θυγατέρα τῆς γῆς, τὴν Σητάν, ὁ δὲ Λαξμάνας τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως, τὴν Οὐρμιλάν ³. οἱ δὲ νεώτεροι ἀδελφοί, ὁ Βαράτας, καὶ ὁ

(1) Οἶον καρπὸν ἀγαπῶσιν οἱ ἐν οὐρανῷ, τοιοῦτον δίδωσι τὸ πάνδιον ἐκεῖνο δένδρον.

(2) Ἄλλος μὲν ἔκοπτε κλάδους, ἄλλος δὲ ἐδρέπετο ὀπωρῶν καὶ ἀνθέων, κτλ.

(3) Μετὰ τὴν εὕρεσιν τῆς Σητάς ἐν γῇ, ὁ βασιλεὺς ἔσχεν ἐτέραν θυγατέρα ἐκ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός.

Σατρούγνας, ἔγημαν τὰς δύο θυγατέρας τοῦ Κουσσαβδά-
ζα¹.

55. Αἱ μὲν βασιλικαὶ κόραι, συζευχθεῖσαι βασιλικαῖς παισιν, οἱ δὲ βασιλικοὶ παῖδες βασιλικαῖς κόραις, ἐπέτυχον τοῦ ἐφετοῦ· ἦν δ' αὐτῇ ἡ κατάλληλος σύζευξις νυμφίων καὶ νυμφῶν, καθὼς ἡ κατάλληλος σύζευξις τοῦ πρωτοτύπου τῆς λέξεως καὶ τῶν ἐν τῷ τέλει προστιθεμένων στοιχείων εἰς ἀπαρτισμὸν ἐννοίας².
56. Ἠγλαΐζοντο δ' οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι βασιλικοὶ παῖδες ἐκ γάμου ἀγλαῶν νυμφῶν, καθὼς οἱ τέσσαρες βασιλικοὶ τρόποι, ἡ διαλλαγή, ἡ δασμοφορία, ἡ διχόνοια, καὶ ἡ μάχη, ἀγλαΐζονται ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἀποτελέσματος.
57. Τελέσας περιχαρῶς τοὺς γάμους τῶν ἑαυτοῦ τεσσάρων παιδῶν ἐν Μιθιλιᾷ τῇ πόλει ὁ βασιλεὺς Δασσαράτας, ἐπανάστρεφεν εἰς τὴν οἰκείαν πόλιν, προπεμφθεὶς μέχρι τριῶν σταθμῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ζανάκα.
58. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν σφοδρὸς ἄνεμος, πνέων ἀντιπρόσωπος³, ἀνέτρεπε (ἀνέστρεφε) τὰς σημαίας, καὶ κατέθλιψε λίαν τὴν στρατιάν, καθὼς ὁ ποταμὸς, σφοδρῶς ῥέων, καταστρέφει τὴν παρὰ τῇ ὄχθῃ γῆν.
59. Μετὰ ταῦτα ὁ ἥλιος, ἔχων ἄλω ἀμαυρὰν καὶ φοβεράν⁴, ἐφαίνετο, ὡσπερ ἀδάμας, πεπτωκὼς εἰς μέσον ἤφρας κυκλοτεροῦς, ἀναιρεθέντος ὑπὸ τοῦ Γαρούδα.
60. Ὁ δ' ὀρίζων, πλήρης ὠν κόνεως, καὶ νεφῶν ἐρυθρῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν, καὶ ἱεράκων ἱπταμένων⁵, δυσάρεστος ἐφεί-

(1) Ὁ Κουσσαβδάζας ἀδελφὸς ἦν τοῦ Ζανάκα.

(2) Τοῦτο θεωρεῖται ἐπὶ τῆς ἔτυμολογίας, καὶ ἐπὶ τῆς κλίσεως τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων.

(3) Κακὸς οἰωνός, τὸ πνέειν ἄνεμον κατὰ πρόσωπον.

(4) Κακὸς οἰωνός.

(5) Καὶ τοῦτο κακὸς οἰωνός.

νετο τῇ ὀράσει, καθὼς ἢ ἐν καταμηνίοις οὔσα γυνή, ἔχουσα ἀτημέλητον τὴν κόμην καὶ τὸ σῶμα, καὶ ἱμάτια καθμαγμένα ¹.

61. Ἐν ᾧ δὲ μέρει εἴωψ ἢ δυτικῶ ἦν ὁ ἥλιος, κατὰ τοῦτο Κυνόλιχοι, ἱστάμενοι, ὑλάκτουں φοδερῶς ², ὡσπερ καλοῦντες τὸν Παρασσουράμαν, ἵνα χοῶς ποιήσεις τῷ ἑαυτοῦ πατρὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ξατρῶν.
62. Ἰδὼν δ' ὁ ἐχίφρων βασιλεὺς ταῦτα τὰ ἀπαίσια σημεῖα, ἰκέτευσε (ἠρώτησε) τὸν πνευματικὸν πατέρα, τὸν Βασί-
σταν, ὑπὲρ ἀποτροπῆς αὐτῶν· ὁ δὲ, εἰπὼν, ὡς ἀγαθὸν τέλος ἔσεται, ἀπέλλαξε τὸν φόβον τοῦ βασιλέως.
63. Ἐξάφνης δὲ φῶς μέγα ἀνεφάνη πρὸ τῆς στρατιᾶς πορευομένης· ἀνοίξαντες δ' ὕψερρον οἱ ἐν τῷ στρατῷ τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὓς πρότερον ἔκλεισαν, ἐκθαμβηθέντες, εἶδον ἀντιφωτὸς ἄνδρα.
64. Ἦν δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ, ὁ Παρασσουράμας ³, ὃς Βραχμάν μὲν ὦν ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς, βραχμανικὸν εἶχε σπαρτίον, Ξατρῆς, δ' ἐκ μέρους τῆς μητρὸς, ἔφερε τόξον, καὶ ἦν ὡσπερ ὁ ἥλιος σὺν τῇ σελήνῃ, καὶ ὡσπερ τὸ Σάνδανον σὺν τῷ ὄφει.
65. Οὗτος, πεισθεὶς τῇ τοῦ πατρὸς προσταγῇ, ὃς ἦν σκληρὸς τὴν καρδίαν, καὶ ἐκ θυμοῦ ἐξῆλθε τῶν ὀρίων, ἔκοψε τὴν κεφαλὴν τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς ⁴ τρεμούσης, καὶ οὕτω κατέ-

(1) Αἱ μὲν πτέρυγες εἰσιν, αἱ τρίχες, τὸ δὲ ἐρυθρὸν τῶν νεφῶν, τὸ αἷμα, ἢ δὲ κόνις, ἢ ἀλυσία καὶ ἀκαθαρσία τῆς ἐχούσης τὰ καταμηνία· οὐ γὰρ λούεται, οὐδὲ λαμπρὰ ἱμάτια φορεῖ, ἐν ᾧ ἔχει τὰ καταμηνία, οὐδ' ἔργον τι ποιεῖ· μένει δ' ἐν ἰδιαιτέρῳ τόπῳ, ἀκάθαρτος κρυσμένη, καὶ ἀθικτος.

(2) Καὶ τοῦτο κακὸν σημεῖον.

(3) Ὁ μὲν πατὴρ τοῦ Παρασσουράμα ἦν Βραχμάν, ἢ δὲ μήτηρ Ξατριανή· πρότερον γὰρ ὁ Βραχμάν ἐλάμβανε θυγατέρα Ξατρῆ· νῦν δ' οὐκ ἔστιν ἔθος, καὶ νόμος.

(4) Ἡ Πέγουκά, πορευθεῖσα εἰς τὸν ποταμὸν ὑδρευσομένη, ἐβράδυνε, θεωροῦσα

- βαλε πρῶτον τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ μετέπειτα τὴν ὄφρυν τῶν ἐν γῇ Ξατρῶν.
66. Οὗτος ὁ Παρασσουράμας ἠγλαίετο, ἔχων κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς κομβολόγιον, ὥσπερ μετρῶν δι' αὐτοῦ τὰς ὑπὲρ τὸν εἰκοστὸν ἀριθμὸν νίκας κατὰ τῶν Ξατρῶν.
67. Ὁ δὲ Δασσαράτας, γέρον ὢν, καὶ υἱοὺς ἔχων μικροὺς τῇ ἡλικίᾳ, ἐφοβήθη, ἰδὼν αὐτὸν τὸν Παρασσουράμαν, ὅς γινώμην ἔθετο ὀλέθρου τῆς τῶν Ξατρῶν φυλῆς ἐκ θυμοῦ, ὃν ἔσχεν ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου τοῦ ἑαυτοῦ πατρός.
68. Καί, « ὦ! ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· τὸ αὐτὸ ἔστιν ὄνομα, Ρά-
» μας¹, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ υἱοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ἐχθροῦ·
» ἀλλὰ τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ μου χαροποιόν ἐστι, τὸ δ'
» ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ μου δειματοποιόν, ὥσπερ ὁ ἀδάμας ὁ
» ἐπὶ τοῦ ὄρου, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ὄφρεως ».
69. Μὴ ἀντιβλέψας δ' ὁ Παρασσουράμας πρὸς τὸν Δασσαρά-
ταν, λέγοντα, « Τιμῆσατε τὸν τιμῆς ἄξιον τοῦτον ἄνδρα »
ἔτεινεν, ἔνθα ἦν ὁ Ράμας, τὸ ἑαυτοῦ φοβερόν καὶ φλογο-
ρόν ὄμμα ἐκ τοῦ οὐ εἶχε θυμοῦ κατὰ τῶν Ξατρῶν.
70. Τῷ μὲν οὖν Ράμα, ὅς ἀφοβὸς ἦν ἰστάμενος πρὸ τοῦ με-
τώπου τοῦ στρατοῦ, εἶπεν ὁ Παρασσουράμας, ὅς τῇ μὲν
ἐκράτει τὸ τόξον, τῇ δὲ τὸ βέλος, καὶ ἔτοιμος ἦν εἰς
πόλεμον·
71. « Ἐχθρα μοι ἐστὶ πρὸς τὸ γένος τῶν Ξατρῶν διὰ τὴν

Γανδδάρβαν, παίζοντα ἐν ὕδασι. Ἐπανελευθέρους δὲ, καὶ ἐρωτηθείσης, μαθὼν τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ὁ Ζημαδαγνῆς, εἶπε τῷ Παρασσουράμα, κόψαι τὴν κεφαλὴν τῆς ἑαυτοῦ μητρός· ὁ δ' οὕτω καὶ ἐποίησεν. Ἡσθαίς δ' ἐπὶ τῇ ὑπακοῇ τοῦ υἱοῦ ὁ Ζαδαμαγνῆς, εἶπεν αὐτῷ, « Αἴτησον, ὅ,τι θέλεις »· ὁ δ' ἤτησε τὴν ἀναζώωσιν τῆς μητρός· ἦν καὶ ἀνεζώωσεν ὁ ὄσιος.

(1) Ράμας ὠνομάζετο ὁ Παρασσουράμας· ἐπειδὴ δὲ εἶχε πέλεκυν, ὡς ὄπλον, διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη Παρασσουράμας, ὃ ἐστὶ, Πελεκουράμας ὁ γὰρ πέλεκυς Παρασσοῦ λέγεται Ἰνδισκῶ

- » πρὸς τὸν ἐμὸν πατέρα κακουργίαν· διὰ τοῦτο πολλάκις
 » ἐξολοθρεύσας αὐτούς, ἡσυχίαν εἶχον· ἤδη δ' ἀκούσας
 » τὸ σὺν κατόρθωμα, ἀνέστην, ὡσπερ ὁ κοιμώμενος ὄφιν
 » πληγείς ῥάβδῳ.
72. « Τὸ τόξον τοῦ βασιλέως τῆς Μιθιλάς, ὃ πρότερον ἦν
 » ἀκαμπτον ἄλλοις βασιλεῦσιν, ὑπὸ σοῦ διεῖρράγη· τοῦτ'
 » ἀκούσας ἔγωγε, νομίζω, ὡς συνετρίβη ὑπὸ σοῦ τὸ κέ-
 » ρας μου, ὃ ἐστὶν ἡ δύναμίς μου.
73. « Πρὶν σὺ γεννηθῆς, τὸ ὄνομα τοῦτο, Πάμας, λεγόμενον
 » εἰς ἐμὲ ἀνεφέρετο· νῦν δὲ, σοῦ γεννηθέντος, ἀντιστρα-
 » φέν εἰς σὲ ἀναφέρεται, ὃ αἰσχύνην μοι φέρει.
74. « Δύω ἐχθροί μοι κρίνονται, τὸ αὐτὸ πταῖσμα πρά-
 » ξαντες κατ' ἐμοῦ, τοῦ ἔχοντος βέλος, ὃ ἀμβλὺ οὐ
 » γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους· ὁ Ἀρζούνας, δηλονότι, ὃς
 » ἀφείλετο τὴν τοῦ ἡμοῦ πατρὸς Δάμαλιν, καὶ σὺ, ὃς
 » ἔτοιμος ἐγένου ἀφελέσθαι τὴν ἐμὴν φήμην.
75. « Ὅθεν, σοῦ ἀκαταμαχήτου μείναντος, ἡ κατὰ τοῦ
 » ὀλέθρου τῶν Ξατρῶν μεγαλοουργία μου οὐκ εὐαρεστεῖ
 » μοι· αὕτη γὰρ δύναμις τοῦ πυρὸς κρίνεται, ἡ καίει
 » καὶ τὸ ὕδωρ, ὡς ἄχυρον.
76. « Ἴσθι, ὡς τὸ τόξον ἐκεῖνο τοῦ Σίβα, ὃ διεῖρράγη ὑπὸ
 » σοῦ, ἐστερήθη τῆς δυνάμεως τῆ δυνάμει τοῦ Βισοῦ¹.
 » καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ὄχθης γὰρ μέγα δένδρον, οὗ ἡ ῥίζα
 » ἐξεφάνη ἐκ τοῦ σφοδροῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, μι-
 » κρὸς ἄνεμος καταβάλλει.

(1) Λέγουσιν, ὡς πρότερον ἔκαμψεν αὐτὸ τὸ τόξον ὁ Παρασσουράμας· διὰ τοῦτο λέγει ἐναυθῶς, ὡς τὸ τόξον ἐκεῖνο τοῦ Σίβα ἐστερήθη τῆς δυνάμεως τῆ δυνάμει τοῦ Βισοῦ, δηλονότι ἐμοῦ, ὃς ἀπόρροιά εἰμι τοῦ Βισοῦ· (καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ Παρασσουράμας μία ἐστὶ τῶν δέκα ἐνσαρκώσεων τοῦ Βισοῦ.) Οἷονεὶ ἔλεγεν, ἐξ οὗ ἔκαμψα ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ τόξον, ἀδύνατον ἐγένετο καὶ σαθρόν· καὶ διὰ τοῦτο σὺ διεῖρξας αὐτό.

77. « Ἐστω κατὰ μέρος ὁ πόλεμος· σὺ δὲ λάβε τοῦτό μου
 » τὸ τόξον, καὶ κάμψας αὐτὸ, ἔνθεσ τὴν χορδὴν, καὶ
 » ἔλκυσον αὐτήν. Εἰ δύνασαι τοῦτο ποιῆσαι, ἐγὼ ἐνι-
 » κήθην ὑπὸ σοῦ τῇ ἰσοδυναμίᾳ τοῦ βραχίονος.
78. « Εἰ δὲ, καταπληττόμενος ἐκ τῆς πυροβολούσης ἀκω-
 » κῆς τοῦ ἐμοῦ πελέκους, δειλιάς, αἴτησον ἀσφάλειαν
 » καὶ σωτηρίαν, συμμιξάς τὰς χεῖρας, ὧν οἱ τύλοι ἐκ
 » τῆς πληττούσης χορδῆς μάταιοί εἰσι ».
79. Ταῦτα εἰρηκότος τοῦ δεινωποῦ Παρασσουράμα, ὁ Ῥά-
 » μας, μειδιῶν ἅμα, καὶ τρέμων τὸ χεῖλος, ἔδωκε γεν-
 » ναίαν ἀπόκρισιν, ἣ ἦν ἡ λῆψις τοῦ τόξου ἀπὸ τῆς χειρὸς
 ἐκεῖνου.
80. Λαβὼν δ' ὁ Ῥάμας τὸ ἀρχαῖον ἑαυτοῦ τόξον¹, ἐκμετρον
 ἀγλαίαν ἔλαβε· καὶ μόνον γὰρ ὃν τὸ νέφος ἀγλαίαν ἔχει,
 πολλῶ δὲ μᾶλλον ὅταν ἔχη καὶ τὸ οὐράνιον τόξον,
 τὴν Ἴριν.
81. Θεὸς δ' αὐτὸς ὁ Ῥωμαλέος Ῥάμας θάτερον κέρασ τοῦ
 τόξου κατὰ γῆς, καὶ κάμψας αὐτὸ, ἔθετο τὴν χορδὴν ὃ
 δ' ἐχθρὸς τῶν Ξατρῶν Παρασσουράμας, ἀμαυρὸς ἐγένε-
 » νετο, καθὼς τὸ πῦρ, ὃ ἔχει μόνον καπνόν.
82. Τοῦτους ἀμφοτέρους, ἰσταμένους ἀντωπῶν, τὸν μὲν,
 αὐξάνοντα κατὰ τὸ φῶς, τὸν δὲ, μειούμενον, ἔβλεπον οἱ
 ἄνθρωποι, ὡς ἐν τῇ πανσελήνῳ κατὰ τὴν ἐσπέραν τὸν
 ἥλιον καὶ τὴν σελήνην².
83. Ὁ δ' εὐσπλαγχνος, καὶ ὁμοιος τῷ Σκάνδα Ῥάμας, βλέ-
 » πων τὸν Παρασσουράμαν, οὗ ἡ ὄφρυς πέπτωκε, καὶ ἔχων
 προσηρμοσμένον τῷ τόξῳ βέλος εὐστοχον, εἶρηκε·

(1) Τοῦτο τὸ τόξον ἦν τοῦ Βισνοῦ, δε ἔδωκεν αὐτὸ τῷ Παρασσουράμα.

(2) Ὁ μὲν μειοῦται κατὰ τὸ φῶς, δύνων, ἡ δὲ αὐξάνει. ἀνατέλλουσα.

84. « Καί τοι σὺ οὕτως ἀτιμάζεις με, οὐ δύναμαι ὅμως
 » νηλεῶς ἀνελεῖν σε, ἐπειδὴ Βραχμᾶν εἶ· εἶπέ, τί ποιή-
 » σω διὰ τοῦ βέλους τούτου, κωλύσω τὴν εἰς γῆν πε-
 » ριόδόν σου, ἢ τὴν εἰς οὐρανὸν ἄνοδόν σου; »
85. Πρὸς δὲ ἀπεκρίνατο ὁ ὄσιος· « Ἀληθῶς ἔγωγε γινώ-
 » σκω σε ἀρχαῖον Θεόν· παρωργίσθης δ' ὑπ' ἐμοῦ,
 » ἐπειδὴ ἠφιέμην ἰδεῖν διὰ πείρας τὴν ἐν σοὶ θεῖαν δύ-
 » ναμιν, ὃς ἦλθες ἐπὶ γῆς.
86. « Ἐπαινετὴ ἐστὶν ἡ ἦττα, ἡ γεγεννημένη ὑπὸ σοῦ τοῦ
 » Θεοῦ κατ' ἐμοῦ, ὃς σποδὸν ἐποίησα τοὺς πατρικοὺς
 » ἐχθροὺς, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐδωρησάμην τῷ Βραχ-
 » μᾶνι Κασσέπα.
87. « Ὡς ἄριστε τῶν ἐμφρόνων, φεῖσαι τῆς ἐφετῆς μοι εἰς
 » γῆν περιόδου, ἢ γίνεται εἰς περιήγησιν καὶ προσκύ-
 » νησιν ἁγίων τόπων· ἡ γὰρ εἰς οὐρανὸν ἄνοδος, κωλυ-
 » θείσα, οὐ θλίψει ἐμὲ, τὸν μὴ ἐπιθυμοῦντα τρυφῆς ».
88. Εἰπὼν δ' ὁ Ῥάμας, « Ἔστω οὕτως », ἀντιβλέψας κατὰ
 τὸ ἔωον μέρος¹, ἔρριψε τὸ βέλος, ὃ ἐγένετο, ὡς μοχλὸς
 δυσέκβλητος τῆς εἰς οὐρανὸν εἰσόδου τοῦ Παρασσουράμα,
 καὶ τοι ἦν ἀνὴρ ἀρετῆς².
89. Εἰπὼν δὲ προσέτι ὁ Ῥάμας, « Συγγνώμην δὲς », ἤψατο
 τῶν ποδῶν τοῦ ὄσιου· ἡ γὰρ πρὸς τοὺς νικηθέντας ἐχ-
 θροὺς ταπεινώσεις τῶν νικητῶν, εὐφημίας ἐστὶ πρό-
 ζενος.
90. « Ἐγὼ ἀπέβαλον, ἔφη ὁ Παρασσουράμας, τὴν ἐκ μέ-
 » ρους τῆς μητρὸς φύσιν τῶν Ξατρῶν³, ἔλαβον δὲ

(1) Κατὰ τὴν ἔω δὲ παράδεισός ἐστι τοῦ Ἰνδρα, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ.

(2) Διὰ τοῦτό φασι, μέχρι τοῦ νῦν εἰς γῆν περιπολεῖ ὁ Παρασσουράμας· ἀπο-
 κέκλεισται γὰρ αὐτῷ ἡ τοῦ οὐρανοῦ εἴσοδος.

(3) Δηλ: τὸ πολεμικὸν ἦθος.

- » τὴν ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς φύσιν τῶν Βραχμάνων ¹.
 » ὅθεν ἢ πρὸς ἐμέ σου παιδεία, χάρις μοι ἐγένετο· ὁ
 » γὰρ καρπὸς αὐτῆς ἄμωμός ἐστιν ².
91. « Ἔστω αἷσιον καὶ ἀπαρεμπόδιστον τὸ ὁ θεῖον ἔργον
 » ἐκτελέσατε σύ τε καὶ ὁ Λαξμάνας ³ ». Εἰπὼν δὲ τε-
 λευταῖον, « Νῦν δ' ἄπειμι », ἄφαντος ἐγένετο ὁ ὄσιος.
92. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Παρασσουράμα, ὁ πατήρ, ἀγκαλι-
 σάμενος στοργῇ τὸν νικητὴν υἱὸν, ἐνόμισεν, ὡς ἀνεγεν-
 νήθη ⁴. ἢ δὲ πρόσκαιρος αὐτοῦ λύπη, χαρᾶς αἰτία ἐγένε-
 νετο, καθὼς ἢ πίπτουσα βροχὴ, χαρᾶς αἰτία γίνεται
 τῷ καιομένῳ δένδρῳ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς ὕλης.
93. Διανύσας μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς Δασσαράτας τὴν ὁδὸν,
 ἐν ἣ σκηναὶ προπαρεσκευασμέναι ἦσαν χαρίεσσαι καθ'
 ἕκαστον σταθμὸν, εἰσέβη εἰς τὴν πόλιν Ἀϊοδδεάν, ἧς
 τῶν οἴκων ἐν ταῖς θυρίσιν εἰς θεωρίαν τῆς Σητᾶς γυναῖ-
 κες ἀνέμενον, ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν, ὡς λωτοί.

(1) Δηλ: τὸ ἱλαρὸν ἦθος.

(2) ἢ εἰς γῆν δηλ: περιόδός μου, δι' ἧς θεωρήσω, καὶ προσκυνήσω τοὺς ἁγίους τόπους.

(3) Τὴν τοῦ Ραβᾶνα δηλαδὴ ἀναίρετιν.

(4) Ἐνόμισεν, ὡς ἀνεγεννήθη ὁ Ράμας, σωθεὶς ἐκ τοῦ πελέκουσ τοῦ Παρασ-
 σουράμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

1. Τρυφήσας δὲ τῶν ἐφετῶν ὁ Δασσαράτας, καὶ διχνύσας τὴν ὁδὸν τοῦ βίου, ἐγένετο ἐγγὺς τῆς λήξεως, καθὼς ὁ καίων λύχνος, πιών τὸ ἔλαιον, καὶ καταναλώσας τὸ θρυαλλίδιον, γίνεται περὶ τὴν ἑω ἐγγὺς τῆς ἀποσβέσεως.
2. Ἡ δὲ γεροντικὴ ἡλικία ἐν σχήματι τῆς πολιᾶς, ἐλθοῦσα πρὸς τὸ οὖς τοῦ Δασσαράτα, ὡσπερ φοβουμένη τὴν Καϊκεγὴν¹, εἶπεν αὐτῷ τοῦτο· « Τεθείσθω ἡ βασιλεία » ἐπὶ τοῦ Ράμα² ».
3. Διασπαρθεῖσα δ' ἡ φήμη τῆς βασιλικῆς χειροτονίας τοῦ Ράμα, ὃς ἦν πᾶσι ποθητός, εὐφραίνειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν, καθὼς ἡ ὑδραγωγία εὐφραίνει ἕκαστον τῶν φυτῶν τοῦ κήπου.
4. Ἀλλὰ τῇ περὶ τὴν βασιλικὴν χειροτονίαν τοῦ Ράμα λαμπρᾷ παρασκευῇ αἴσχος ἐποίησεν ἡ κακογνώμων Καϊκεγὴ διὰ τῶν ἑαυτῆς θερμῶν δακρῶν καὶ τῶν τοῦ βασιλέως³.
5. Καταπραῦνθεῖσα δ' αὕτη ἡ ὑπέρχολος ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐξηρεύξατο δύο χάριτας, ἃς προϋπέσχετο αὐτῇ, καὶ ἐφάνη, ὡσπερ γῆ, ἡ καταβρεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰνδρα, ἐξήγαγε δύο ἐχίδνας ἐξ ὀπῆς.
6. Καὶ εἰς μὲν πλήρωσιν τῆς μιᾶς χάριτος, ἐξορίαν τοῦ Ράμα εἰς ἔρημον δεκατεσσάρων ἐτῶν ἐποίησεν· εἰς δὲ πλή-

(1) Ἡ Καϊκεγὴ ἀντίζηλος ἦν τῆς Καουσσαλεᾶς, ἧς υἱὸς ἦν ὁ Ράμας.

(2) Ἐννοία δηλ: αὐτῷ ἐγένετο χειροτονῆσαι βασιλέα τὸν Ράμαν· ἐπειδὴ ἕκαστος παρῆλιξ ἦν, καὶ ἐγγὺς θανάτου.

(3) Ὑπερφιλῶν τὴν Καϊκεγὴν ὁ βασιλεὺς, βλέπων αὐτὴν κλαίουσάν, ἐκλαίει καὶ αὐτός.

- ρωσιν τῆς ἐτέρας, ἀλυσιτελῆ βασιλείαν τοῦ ἑαυτῆς υἱοῦ Βαράτα ἠθέλησεν ¹.
7. Ὁ δὲ Ράμας πρότερον μὲν ἐδέξατο τὴν παρὰ τοῦ πατρὸς δοθεῖσαν βασιλείαν, κλαίων ². ὕστερον δ' ἐδέξατο τὴν ὑπὲρ τῆς ἐξορίας προσταγὴν αὐτοῦ, χαίρων.
8. Θαυμάζοντες δ' ἔβλεπον οἱ ἄνθρωποι τὴν αὐτὴν χροιάν τοῦ προσώπου τοῦ Ράμα, ὅτε ἐφόρει τὰ ἀπαλά περιβόλαια, καὶ ὅτε ἐνεδύθη τὰ τραχέα, τὰ ἐκ φλοιῶν καὶ δερμάτων ³.
9. Ὁ μὲν οὖν Ράμας, θέλων τὸν πατέρα μὴ ἐκπεσεῖν τῆς ἀληθείας ⁴, συνὼν τῇ Σητᾶ καὶ τῷ Λαζμᾶνα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων.
10. Θλιβόμενος δ' ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ διαζεύξει τοῦ Ράμα, καὶ ἐνθυμούμενος τὴν ἀράν, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀσκητοῦ ἐκείνου, οὗ τὸν υἱὸν ἐτόξευσε, μόνον τὸν θάνατον ἐνόμισεν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ ⁵.
11. Ἡ δὲ βασιλεία, ἧς ὁ μὲν βασιλεὺς ἐτεθνήκει, οἱ δὲ βασιλικοὶ παῖδες ἀπεδήμουν ⁶, ὡς ἔρμαιον προὔκειτο τοῖς ἐχθροῖς, τοῖς παρατηροῦσι καιρὸν εὐρεῖν.

(1) Ἀλυσιτελῆ βασιλείαν ἠθέλησεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ χήρα ἐγένετο, ἀπαθάνοντος τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ Ράμας τελευταῖον ἐβασίλευσε.

(2) Κλαίων ἐδέξατο τὴν βασιλείαν, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε σκοπὸν ἀναχωρῆσαι, καὶ μονάσαι μετὰ ταῦτα· χαίρων δ' ἐδέξατο τὴν ὑπὲρ τῆς ἐξορίας προσταγὴν, ὑπακοὴν ποιῆσαι θέλων τῷ πατρί.

(3) Ἐξορισθεὶς εἰς ἔρημον, ἐνεδύθη καὶ τὸ ἐρημικὸν ἔνδυμα.

(4) Μετὰ χυρᾶς ὑπήκουσε τῇ προσταγῇ, ἵνα μὴ γένοιτο ὁ πατὴρ αὐτοῦ παραβάτης τοῦ λόγου, καὶ τῆς ὑποσχέσεως, ἣν ἐποίησε πρὸς τὴν Καϊκεγῆν.

(5) Ἀπέθανεν ἐκ λύπης.

(6) Οἱ μὲν δύο ἦσαν ἐν ἐρήμῳ, οἱ δ' ἕτεροι δύο ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ τῆς Καϊκεγῆς.

12. Διὰ τοῦτο οἱ βουλευταί, μὴ ἔχοντες βασιλέα, μετεπέμψαντο εὐθὺς τὸν Βαράταν, ὄντα ἐν τῷ παλαικῷ οἴκῳ τῆς Καίκεγῆς· οἱ δὲ πεμφθέντες οὐκ ἔδειξαν σημεῖον λύπης¹.
13. Ἐλθὼν δ' ὁ Βαράτας, καὶ ἀκούσας τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὡς ἐγένετο, οὐ μόνον ἀποστροφῆν τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας.
14. Ἐπορεύθη δὲ μετὰ στρατοῦ, δακρυρρόων, εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥάμα· καὶ μαθὼν παρὰ τῶν ἐρημιτῶν, εἶδε τὸ ἄλσος, ἐνθα ἦν ὁ Ῥάμας μετὰ τοῦ Λαξιάνα.
15. Ἀναγγείλας δὲ τῷ Ῥάμα, ὃς ἔκει ἐν ἄλσει τοῦ ὄρους Σιτρακούτα, τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς διοίκησιν τῆς βασιλείας, ἣν αὐτὸς οὐκ ἀνεδέξατο.
16. Μὴ θέλοντος δὲ τοῦ Ῥάμα, ὃς πρεσβύτερος ἦν, ἀναδέεσθαι τὴν βασιλείαν, ὁ Βαράτας παράνομον ἑαυτὸν ἐνόμιζεν, ἂν αὐτὸς αὐτὴν ἀναδέξηται, νεώτερος ὢν².
17. Γνοὺς δὲ τὸν Ῥάμαν, μὴ δυνάμενον ἐξελθεῖν τῆς προσταγῆς τοῦ μακαρίτου πατρὸς, ἤτησε τελευταῖον τοὺς δύο κοθόρονους αὐτοῦ, ἐν' εἶεν, ὡς ἔφοροι τῆς βασιλείας.
18. Κατανεύσωντος δὲ τοῦ Ῥάμα, λαθῶν ἄδειαν ὁ Βαράτας, ἀνέστρεψεν οὐκ εἰς τὴν μητρόπολιν Αἰδδεάν, ἀλλ' εἰς κώμην, Νανδὴν τὸ ὄνομα, καὶ διώκει τὴν βασιλείαν, ὡς παρακαταθήκην τοῦ Ῥάμα.
19. Ἐξάλειψιν δὲ πως ἐποίει τοῦ ἁμαρτήματος τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς, δεικνύων μέγα σέβας πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ ἐπιστροφῆν τῆς βασιλείας.
20. Διατρίβων δ' ὁ Ῥάμας μετὰ τοῦ Λαξιάνα καὶ τῆς Σητᾶς

(1) Μυστικὸν ἐφύλαξαν τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως.

(2) Παράνομον κρίνεται, ἂν ὁ νεώτερος ἀδελφὸς ἔλθῃ εἰς γάμον πρὶν τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἂν ἀναδέξηται τὴν βασιλείαν, τοῦ πρεσβυτέρου ζῶντος, καὶ εἰς αἰῶνος ὄντος.

- ἐν ἐρήμῳ, καὶ τὰ ἐν ἐρήμῳ φυόμενα ἐσθίων¹, καὶ περ νέος ὢν, φιλησυχίαν ὅμως εἶχε καὶ ζωὴν γερόντων βασιλέων, ἀρνησασμένων τὸν κόσμον.
21. Καὶ ποτε ὁ Ράμας, ἀναπαυόμενος ἐκ πόνου ὑπὸ δένδρον μέγα, οὗ ἡ σκιά ἀμετάστατος ἦν θεία δύναμις, ἐκοιμήτο ἐν ἀγκάλῃ τῆς Σητᾶς.
22. Κολοιοὺς δέ τις, ἐλθὼν, ἐνυξεν ὄνυξι τοὺς μαστοὺς τῆς Σητᾶς, ὥσπερ φθάνων τοῖς τῶν ὀνύχων τοῦ ἀνδρὸς ἐρωτικοῖς νυγμοῖς.
23. Ἐξεγερθεὶς δ' ὁ Ράμας ὑπὸ τῆς Σητᾶς, ἔρριψε κατὰ τοῦ κολοιοῦ κάρφος, ὡς βέλος· ὁ δὲ, φοβούμενος, καὶ πλανώμενος², εὔρεν ἀπαλλαγὴν τοῦ θανάτου διὰ τῆς ἐξορύξεως ἐνὸς ὄμματος.
24. Φοβούμενος δ' ὁ Ράμας, μή πως πάλιν ἔλθοι ὁ Βαράτας, πλησίον οὔσης τῆς Αἰδδεᾶς, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ὄρους Σιτρακούτα, ἔνθα αἱ ἔλαφοι ἤδοντο, βλέπουσαι αὐτόν.
25. Πορευόμενος δὲ κατὰ τὸ νότιον μέρος, ἔμενε παρὰ τοῖς ἀσκητηρίοις ἀναχωρητῶν καὶ ὀσίων φιλοξένων, καθὼς ὁ ἥλιος παρὰ τοῖς Ζωδίοις, τρεπόμενος κατὰ τὸν νότον.
26. Ἢ δὲ Σητὰ, ἀκολουθοῦσα τῷ Ράμα, ἐφαίνετο, ὡς ἡ Λαξμή, τοῦτέστιν, ἡ βασιλικὴ δόξα, ἣ, καὶ τοι ἐκωλύθη ὑπὸ τῆς Καϊκεγῆς, ἀκολουθεῖ τῷ ἀξίῳ ἀσπασίως.

(1) Ρίζας καὶ λάχανα.

(2) Ὁ κολοιοὺς, πλανώμενος περὶ τὴν γῆν καὶ περὶ τὸν οὐρανὸν, κατέφυγε καὶ εἰς τὸν Βραχμᾶν καὶ εἰς τὸν Ἴνδραν εἰς ἀπαλλαγὴν τοῦ κάρφους, ὃ περ ἐπύρηχτο κατ' αὐτοῦ, ὡς βέλος θανάτηφόρον, ἀλλ' οὐδεμίαν εὔρε σωτηρίαν. Τελευταῖον δὲ ἐπανεστρεψε πρὸς τὸν Ράμαν, παρακαλῶν αὐτὸν εἰς ἐξιλέωσιν. Ὁ δὲ Ράμας εἶπεν αὐτῷ, ὡς οὐδέποτε τὸ βέλος αὐτοῦ ἐγένετο ἀνεμώλιον. Εἰς δὲ διατήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ κολοιοῦ, ἰκετεύοντος, τὸ κάρφος ἐξώρυξεν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, φασίν, ἅπαντες οἱ κολοιοὶ τῆς ἐτίρωι ὄμματι βλέπουσιν. Ἀστειὸν τοῦ οὗ τὸ τερατούργημα τοῦ Ράμα.

27. Διὰ δὲ τοῦ εὐόσμου χρίσματος, ὃ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ τῆς Ἄνουσουίας¹, γυναικὸς τοῦ Ἀτρῆ, ἐποίει τοὺς βομβυλίους ἀφιέναι τὰ ἄνθη τοῦ ἄλσους, καὶ φοιτᾶν πρὸς αὐτήν.
28. Δαίμων δέ τις, Βιράδδας τοῦνομα, ἔχων σῶμα, ὡς τὸ περὶ τὴν ἐσπέραν νέφος², ἀποκλείσας τὴν ὁδὸν τοῦ Ῥάμα, ἔση ἐναντίον, καθὼς ὁ Ῥαχοῦς ἴσεται ἐναντίον τῆς σελήνης.
29. Ἡρπαξε δὲ τὴν Σητᾶν αὐτὸς ὁ κακοποιὸς δαίμων ἐκ μέσου τοῦ Ῥάμα καὶ τοῦ Λαξμάνα, καθὼς ὁ καιρὸς τῆς ἀνομβρίας ἀρπάζει τὴν βροχὴν ἐκ μέσου τοῦ Νάββα καὶ τοῦ Ναββασέα³.
30. Ἀποκτείναντες δὲ τὸν δαίμονα ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Λαξμά-
μάνας, ἔθαψαν αὐτὸν ἐν γῆ, ἵνα μὴ τοῖς ἐπὶ γῆς μίασμα γένοιτο ἐκ τῆς δυσοσμίας.
31. Τῇ δὲ προσταγῇ τοῦ Ἄγαστέα ἐπαύσατο τῆς πλάνης ὁ Ῥάμας, καὶ ἔμεινεν ἐν ἄλσει, ᾧ ὄνομα Πανσαβατή, καθὼς ὁ Βινδδεᾶς ἐκ τῆς προσταγῆς τοῦ Ἄγαστέα, ἔμεινεν ἐν τῇ ἑαυτοῦ φύσει, μὴ ὑπερβαίνων τὰ ὄρια.
32. Ἐνταῦθα ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ῥαβάνα, (ἡ ὄνομα Σουρ-
πανακκά), ἔρωτι τρωθεῖσα, προσῆλθε τῷ Ῥάμα, καθὼς ὁ ὄφις, καύματι θλιβείς, προσέρχεται τῷ Σανδάνω.
33. Καὶ εἰποῦσα τὸ ἑαυτῆς γένος, ἠθέλησεν ἄνδρα λαβεῖν τὸν Ῥάμαν ἔμπροσθεν τῆς Σητᾶς· ὁ γὰρ ἔρωσι τῶν γυναικῶν, ἐξαφθεῖς, οὐκ οἶδε τὸν προσήκοντα καιρόν.
34. Ὁ δὲ στιβαροὺς ἔχων ὤμους Ῥάμας, εἶπε πρὸς αὐτήν τὴν ἐρωτόληπτον· « Ἐγὼ ἔχω γυναῖκα, ᾧ μειρακίσκη, πο-
» ρεύθητι πρὸς τὸν νεώτερόν μου ἀδελφόν. »

(1) Ἐδωκε προσέτι τῇ Σητᾷ ἡ Ἄνουσουία καὶ δύο περιβόλαια, ἃ περ ἀεὶ ἦσαν ἀχραντα καὶ ἀσπιλα.

(2) Ἐρυθρομέλαν.

(3) Ιουλίου, καὶ Αὐγούστου, ἕτε καιρὸς ὁμβριῶν ἐστί.

35. Ἐλθοῦσα δὲ, πρὸς τὸν Λαξμάναν, καὶ ἀποδοκιμασθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ προφάσει, ὡς ἐπορεύθη πρότερον πρὸς τὸν Ράμαν, ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν Ράμαν, καθὼς ἡ ῥοή τοῦ ποταμοῦ, ποτὲ μὲν εἰς ταύτην, ποτὲ δ' εἰς ἐκείνην τὴν ὄχθην ἔρχεται.
36. Ἡ δὲ Σητά, γελάσασα, ἤγαγεν αὐτὴν, τὴν ἐν βραχεῖ οὔσαν ἡρεμον, εἰς παροξυσμὸν, καθὼς ἡ ἀνατέλλουσα σελήνη ἄγει εἰς αὔξησιν τὸ ἡρεμοῦν κύμα τοῦ ὠκεανοῦ ἐκ νηνεμίας.
37. « Ἴδὲ τὴν ἐμὴν δύναμιν, εἶπεν· καρπὸν ὅσον οὔπω λήψη »
 » τούτου τοῦ κατ' ἐμοῦ γέλωτος· ἡ γὰρ σὴ ἀτιμία ἡ πρὸς
 » ἐμὲ, ἢ εἰμι, ὡς λέαινα, εἰς θάνατον ἔσεται σοὶ ἢ εἶ, ὡς
 » ἔλαφος ».
38. Τοιαῦτα εἰποῦσα πρὸς τὴν Σητάν, ἡ ἠγκαλίσατο ἐκ φόβου τὸν Ράμαν, μορφὴν ἔλαβε φρικώδη κατὰ τὰ θ εἶχεν ὄνομα, Σουρπανακκά ¹.
39. Ὁ δὲ Λαξμάνας, ἀκούσας αὐτῆς, πρότερον μὲν ἐχούσης φωνὴν γλυκεῖαν, ὡς κόκκυγος, ὕστερον δὲ ἀγρίαν, ὡς κυνολόκου, ἐνόησεν, ὡς φαρμακίς ἐστι.
40. Καὶ εἰσελθὼν εὐθέως εἰς τὴν καλύβην, ἔλαβε μάχαιραν· καὶ γυμνώσας αὐτὴν, ἐποίησεν ἐκείνην τὴν φρικώδη δις τοσοῦτον κακόμορφον, ἀποτεμῶν τὴν ῥίνα.
41. Ἡ δὲ, ἰσταμένη ἐν αἰθέρι, ἐπίπληξιν αὐτοῖς ἐποίει διὰ τοῦ δακτύλου, θς ἦν, ὥσπερ σιδηροῦν ἐλεφαντόκεντρον, καὶ ὄνυχας εἶχεν, ὡς κόσκινα, καὶ κονδύλους σκληροῦς, ὡς γόνατα καλάμου.
42. Καὶ ἔλθοῦσα ταχέως εἰς τὴν πόλιν Ζανασθάναν ², διη-

(1) Κασκινόυξ.

(2) Νῦν λέγεται Νασσίκα. Ὁ Ραβάνας ἐκυρίευσεν τῆς Ταπροβάνης νήσου, καὶ πολλοῦ μέρους τῆς Ἰνδικῆς Χερσονήσου.

- γήσατο, ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἀρχηγούς τὴν πρὸς τοὺς Τιτᾶνας, νεωστὶ γεγεννημένην ἀτιμίαν ὑπὸ τοῦ Ῥάμα.
43. Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, ἔθεντο αὐτὴν τὴν ρινότμητον πρὸ τῆς στρατιᾶς, ὡς ὀδηγόν· τοῦτο δ' ἦν αὐτοῖς, ἐρχομένοις κατὰ τοῦ Ῥάμα, κακὸς οἰωνός¹.
44. Ἰδὼν δ' ὁ Ῥάμας αὐτοὺς τοὺς ἀλαζόνας, ἐπερχομένους ἐν ὄπλοις, ἔθετο τὴν μὲν Σητάν ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Λαξμάνα, τὴν δ' ἐλπίδα τῆς νίκης ἐπὶ τοῦ τόξου.
45. Ὁ μὲν Ῥάμας ἦν εἷς· οἱ δὲ Τιτᾶνες ἀναρίθμητοι· ὅσοι δ' ὅμως ἦσαν ἐκεῖνοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἐν τοσαύταις μορφαῖς ἔβλεπον τὸν Ῥάμαν ἐν πολέμῳ².
46. Ὁ ἀγαθὸς τὰ πολεμικὰ Ῥάμας οὐκ ἠνέσχετο τοῦ Δουσσάνα³, τοῦ σταλθέντος ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τῶν κακῶν Τιτάνων⁴, καθὼς ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐκ ἀνέχεται τοῦ αἰσχύου, τοῦ ριφθέντος ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τῶν κακῶν ἀνθρώπων.
47. Τρισὶ δὲ βέλεσιν ἀλλεπαλλήλοις ἔκτεινε καὶ τὸν Δουσσάναν, καὶ τὸν Χάραν⁵, καὶ τὸν Τρισσοῦραν⁶. ἔπεσον δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἐν ταύτῳ, ὥσπερ εἰ τὰ βέλη συνάμα ἐρρίφθησαν ἐκ τοῦ τόξου.
48. Καὶ ἡ μὲν ζωὴ αὐτῶν κατεβρώθη ὑπὸ τῶν ὀξέων βελῶν τῶν ἐξελθόντων ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ σώματος, καὶ ἀναιμάκτων μεινάντων⁷, ὡς πρότερον· τὸ δ' αἷμα κατεπόθη ὑπὸ τῶν πετεινῶν.

(1) Τὸ θεῖναι λελωθῆμένον πρόσωπον πρὸ τοῦ στρατοῦ.

(2) Ῥάμας ἔβλεπον τοσοῦτους, ὅσοι ἦσαν ἐκεῖνοι.

(3) Δουσσάνας, αἰσχύος.

(4) Ὁ Δουσσάνας, ὁ Χάρας, καὶ Τρισσοῦρας, ἀρχηγοὶ ἦσαν τῶν Τιτάνων.

(5) Χάρας, ὄνος.

(6) Τρισσοῦρας, τρικέφαλος.

(7) Ἐκ τῆς ταχείας βολῆς καὶ ἐκβολῆς οὐ καθημάχθησαν τὰ βέλη.

49. Κατατομηθείσης ἐκείνης τῆς μεγάλης στρατιᾶς τῶν Γιγάντων τοῖς ζυροειδέσι βέλεσι τοῦ Ράμα, οὐδὲν ἄλλο ἐωράτο, ἀλλ' ἢ ἰστάμενα σώματα ἀκέφαλα.
50. Ἡ στρατιὰ τῶν δαιμόνων, ἡ προτρέψασα εἰς πόλεμον τὸν βρέχοντα βέλη Ράμαν, ὕπνον ὕπνωσε βαθὺν ὑπὸ σκιὰν γυπῶν, ὥστε μὴ ἐγερθῆναι τοῦ λοιποῦ.
51. Μόνη δ' ἡ Σουρπανακῆ, σωθεῖσα, ἐγένετο τῷ Ραβάνᾳ κακᾷ γελος τῶν ἀναιρεθέντων ἐκείνων δαιμόνων τοῖς βέλεσι τοῦ Ράμα.
52. Ὁ δὲ Ραβάνας ἔκ τε τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὕβρεως καὶ ἐκ τοῦ θανάτου τῶν ἑαυτοῦ στρατηγῶν ἐνόμισεν, ὡς ὁ Ράμας ἔθετο τὸν ἑαυτοῦ πόδα ἐπὶ τῶν δέκα κεφαλῶν αὐτοῦ¹.
53. Ἀπάτησας δ' ὁ Ραβάνας τὸν Ράμαν καὶ τὸν Λαξμάναν διὰ τοῦ δαίμονος Μαρίτσα², τοῦ λαβόντος μορφὴν ἐλάφου, ἤρπασε τὴν Σητάν, ᾧ ἐμποδῶν ἐγένετο καθ' ὄδον ἐν βραχεὶ ὁ βασιλεὺς τῶν γυπῶν³.

(1) Δεκακέφαλος ἦν ὁ Ραβάνας.

(2) Οὗτος ἦν ὁ Μαρίτσας, εἰκὶνος ὁ δαίμων, ὃν ἐρρίψεν ὁ Ράμας διὰ τῆς βολῆς τοῦ ἀερίου βέλους, ὡς διὰ σφενδόνης, εἰς Ταπροβάνην, ὡς πρότερον ἐρρήθη. Οὗτος διὰ προσταγῆς τοῦ Ραβάνᾳ, λαβὼν μορφὴν ἐλάφου χρυσοειδοῦς εἰς ἀπάτην, ἦλθεν, ἐνθα ἦν ὁ Ράμας. Ἰδοῦσα δ' ἡ Σητὰ χρυσὴν ἔλαφον, ἠθέλησεν αὐτὴν ἔχειν εἰς διατριβήν. Πορευθεὶς δ' ὁ Ράμας κατόπιν τῆς ἐλάφου, ἀφῆκε τὸν Λαξμάναν φύλακα τῆς Σητᾶς. Ἡ μὲν οὖν ἔλαφος ἐφευγεν εἰς τὴν ὕλην, ὁ δὲ Ράμας ἐδίωκεν. Ἐν τούτῳ φωνῆς γοερᾶς ἤκουσεν ἡ Σητὰ, λεγοῦσης, « Τά- » χυνον, ᾧ Λαξμάνᾳ » καὶ φοβηθεῖσα, εἶπε τῷ Λαξμάνᾳ, πορευθῆναι, καὶ ἰδεῖν, τί ἐγένετο. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Λαξμάνᾳ, ἐλθὼν ὁ Ραβάνας, ἤρπασε τὴν Σητάν. Ἀφάντου δὲ γενομένης τῆς χρυσῆς ἐλάφου, ἐπαναστρέψαντες ὁ Ράμας, καὶ ὁ Λαξμάνας, οὐκ εἶδον τὴν Σητάν.

(3) Οὗτος ὁ γυψὸς ὠνομάζετο Ζαταῖοῦς, καὶ τῷ Δασσαράτᾳ ἦν γνωστός· ὅς, διαγνοὺς τὴν Σητάν καθ' ὄδον, ἀντίστη τῷ Ραβάνᾳ, καὶ κειεὶ τὰς πτέρυγας ὑπ' ἰκείνου, ἐπίσει κατὰ γῆς ἡμιθανῆς.

54. Ἐρευνῶντες δ' ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Λαῶνάνας τὴν Σητάν, εἶδον τὸν γύπα, πεπτωκότα ἄνευ πτερύγων, ὃς ἀντήμειψε τὴν φιλίαν τοῦ Δασσαράτα διὰ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἣ ἦν μέχρι τοῦ λάρυγγος.
55. Καὶ ἀναγγείλας αὐτοῖς διὰ μὲν τοῦ στόματος τὴν ὑπὸ τοῦ Ῥαβάννα ἀρπαγὴν τῆς Σητᾶς, διὰ δὲ τῶν τραυμάτων τὴν ἑαυτοῦ μεγαλουργίαν, ἀπέπνευσεν.
56. Οἱ δὲ, λύπην νέαν λαβόντες ἐπὶ θανάτῳ φίλου ἀδόλου τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς, ἐτέλεσαν αὐτῷ, ὡς πατρὶ, πάντα τὰ νενομισμένα μετὰ θάνατον¹.
57. Ἐκ δὲ τῆς συμβουλῆς δαίμονος Καθάνδδα², ὃς, ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥάμα, ἐλύθη ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀρᾶς, φιλία μεγάλη ἐγένετο τοῦ Ῥάμα μετὰ τοῦ Πιθήκου Σουγρήθα, ὃς ἦν ὁμοιοπαθής.
58. Ἀποκτείνας δὲ τὸν γενναῖον Βάλιν ὁ Ῥάμας, ἔθετο ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου τὸν Σουγρήθαν, ὃς διὰ πολλοῦ ἐπιθυμίαν εἶχε, καθὼς τεθέασιν ἕτερον στοιχεῖον ἐπὶ τοῦ τόπου ἐτέρου στοιχείου³.

(1) Κατέκασαν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ χοὰς προσήνεγκαν.

(2) Οὗτος ὁ Καθάνδδας. Γανδδάρθας ἦν πρῶν, τουτέστι, μουσικὸς τῶν θεῶν, ὃς ἐκ τινος ἀρᾶς ἐγένετο δαίμων ἦν δὲ ἀκέφαλος μὲν, σταδίῳ χειρὶ δὲ πηλῶν γὰρ σταδίων μακρὰς εἶχε χεῖρας, αἷς περιελάμβανε τὸν προστυχόντα, καὶ κατέτρωγε. Τυχῶν δὲ καὶ ὁ Ῥάμας ἐν μέσῳ τῶν ἐκτεταμένων χειρῶν αὐτοῦ, ἀπέκτεινεν αὐτόν· ὃς, ἀνκλαθὼν τὴν προτέραν ἑαυτοῦ θεῖαν φύσιν, εἶπε τῷ Ῥάμα εἰς εὐχαριστίαν τῆς ἑαυτοῦ λυτρώσεως ἀπὸ τῆς δαιμονιώδους φύσεως. « Ἐν » ὄρει Ῥισσεμούκκα Πίθηξ ἐστὶ, Σουγρήθας τοῦνομα, πρῶν βασιλεὺς τῶν Πιθήκων, οὗ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν ἀρχὴν ἤρπαξεν ὁ Βάλις, ὃς ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐστὶ. Μεγάλην δ' ἀνταμοιβὴν σοι ποιήθει αὐτὸς ὁ Σουγρήθας, ἂν ἀντίληψιν ὄψῃ αὐτῷ, ὃς ἐστὶν ὁμοιοπαθής σοι. » Σουγρήθας μεθερμηνεύεται καλλιλαίμος. Καθάνδδας δὲ, ἀκέφαλος. Πῶς δ' ἄρα ἔτρωγε, καὶ ἔθλεπεν, ἃ κέρατος ὄν; Πίστευε, καὶ μὴ ἐρεῦνα.

(3) Τοῦτο θεωρεῖται ἐπὶ τῶν ἀντιστήλων.

59. Καθώς δὲ οἱ λογισμοὶ τοῦ θλιβομένου Ῥάμα περιεφέροντο τῆδε κάκεισε, οὕτω καὶ οἱ Πιθήκoi ¹, προσταχθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σουγρήθα ², περιήρχοντο τῆδε κάκεισε εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σητᾶς.
60. Ἰδὼν δ' ὁ Χανουμᾶν τὸν Σαμπάτην ³ παρὰ τῆ ἀκτῆ τοῦ ὠκεανοῦ, καί-μαθὼν παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς Σητᾶς, διεπέρασε τὸν ὠκεανὸν ⁴, καθὼς ὁ ἀπαθὴς διαπερᾶ τοῦτον τὸν κόσμον.
61. Ἐρευνῶν δ' ὁ Χανουμᾶν, εἶδε τὴν Σητᾶν ἐν τῇ Λαγκᾶ ⁵, ἣ ἦν περικυκλουμένη ὑπὸ θηλέων δαιμόνων, ὥσπερ ζωηφόρος βοτάνη ὑπὸ φαρμακερῶν βοτανῶν.
62. Καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὸν δακτύλιον τοῦ Ῥάμα εἰς σημεῖον πίστεως ⁶. ἣ δ' ἔχυσεν εὐθέως δάκρυα χαρᾶς, ἃ ἦν ὡς ὑποδοχὴ τοῦ δακτυλίου.
63. Παρηγορήσας μὲν οὖν τὴν Σητᾶν ὁ Χανουμᾶν ταῖς παρὰ τοῦ Ῥάμα ἀγαθαῖς ἀγγελίαις, ἔκτεινε τὸν Ἄξαν ⁷, καὶ

(1) Τῶν σταλθέντων Πιθήκων ἀρχηγὸς ἦν ὁ Χανουμᾶν, ὃς βουλευτὴς ἦν καὶ στρατηγὸς τοῦ Σουγρήθα· ἦν δὲ φρονιμώτατος, ῥωμαλεώτατος, καὶ ἥρωικώτατος· διὸ καὶ λέγεται κατ' ἐξοχὴν Μαχαίηρας, ὅ ἐστι, μέγας ἦρω. Αὐτός ἐστιν ὁ παρ' Ἰνδοῖς Ἡρακλῆς.

(2) Ὁ Σουγρήθας υἱὸς ἦν τοῦ Ἡλίου, ὁ δὲ Χανουμᾶν υἱὸς τοῦ ἀέρος.

(3) Ὁ Σαμπάτης ἦν Γύψ, ἀδελφὸς τοῦ εἰρημένου Ζαταϊοῦ, ὃς καὶ εἶπε τῶν Χανουμᾶνι, ὡς ἡ Σητᾶ ἐστὶν ἐν τῇ Ταπρσᾶνῃ.

(4) Διεπέρασε τὸν πορθμὸν, πηδῆτας.

(5) Λαγκᾶ λέγεται ἡ Ταπρσᾶνῃ, καὶ ἡ βασιλεύουσα πόλις.

(6) Κατ' ἰδίαν τοῦτο ἐποίησεν ὁ Χανουμᾶν, λαβὼν μορφήν μικρὰν ἐν νυκτὶ, ὅτε οἱ δαίμονες ἐκοιμῶντο· ἐγένετο τὸ σῶμα μικρὸς, ὡσπερ κώνωψ, ἢ μυῖα· ἔτεροι δὲ φασιν, ὡσπερ στρουθίον.

(7) Ὁ Χανουμᾶν μετὰ τὸ ἰδεῖν τὴν Σητᾶν, ἀνέσπασε πάντα τὰ φυτὰ τοῦ κήπου, ἐν ᾧ ἐφυλάττετο ἡ Σητᾶ. Ἐλθὼν δ' ὁ Ἄξας, ὃς νεώτερος ἦν υἱὸς τοῦ Ῥαβᾶνα, ἀνηρέθη ὑπὸ τοῦ Χανουμᾶνος. Ἦλθε δ' ἔπειτα ὁ Μεγανάδας, ὃς ἦν πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ῥαβᾶνα, κατὰ τοῦ Χανουμᾶνος, ὃς ἠνέσχετο δεθῆναι πρὸς καιρὸν, καὶ ἀγθῆναι πρὸς τὸν Ῥαβᾶναν. Ὁ δὲ ἐπέταξε τυλίξαι περὶ τὴν οὐρὰν τοῦ Χανουμᾶνος.

- ὄνομα μέγα ἔλαβεν· ἀνασχόμενος δ' ἔπειτα πρὸς καιρὸν τῶν δεσμῶν, κατέκαυσε τὴν πόλιν Λαγκάν.
64. Κατορθώσας δὲ ταῦτα, ἀνέστρεψε, καὶ ἔδωκε τῷ Ῥάμα εἰς σημεῖον πίστεως ἀδάμαντα, ὃν ἔλαβε παρὰ τῆς Σηπτάς· ἐκ δὲ τοῦ ἀδάμαντος ἐνόμισεν ὁ Ῥάμας, ὡς αὐτὴ ἡ καρδία τῆς Σηπτάς ἦλθε σωματικῶς.
65. Οἱ δὲ τὸν ἀδάμαντα ἐπὶ τοῦ στήθους, ἄκραν ἡδονὴν ἔλαβεν ἐκ τῆς θίξεως, καὶ ἐνόμισεν, ὡς αὐτὴν ἠγκαλίσχτο τὴν ἐρασίαν ἐκτὸς τῶν μαστῶν.
66. Ἀκούσας μὲν οὖν τὰ κατὰ τὴν Σητάν ὁ Ῥάμας, ὃς ἐν ἀδημονίᾳ ἦν τοῦ συνεῖναι αὐτῇ, ἐνόμισεν, ὡς μικρὰν τάφρον, τὴν θάλασσαν, ἢ περιέρρει τὴν Λαγκάν.
67. Ἐξοδὸν δ' ἐποίησεν ἐκ τοῦ ὄρους Ῥησσεμούκκα εἰς καταστροφὴν τοῦ ἐχθροῦ· ἠκολούθουν δ' αὐτῷ ἀναρίθμητοι Πίθηκοι¹ οὐ μόνον ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ αἰθέρος διὰ τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν ὀχλαγωγίαν.
68. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ῥάμα ἐπὶ τὴν ἀκτὴν τοῦ ὠκεανοῦ, ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Βιβθησσάνας², ὡς περ παρακινηθεὶς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἀγαθῆς τύχης, ἐλθούσης φιλοφρόνως εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ.

νευμᾶνες θρόνια, βεβεργμένα εἰλαίω, καὶ κατακαῦσαι αὐτόν. Ὡς δὲ ἀνήφθη τὸ πῦρ, ἀναπηδήσας ὁ Χανευμάν, κατέκαυσε τὴν πόλιν Λαγκάν, πηδῶν ἀφ' ἐνὸς οἴκου εἰς ἄλλον· καίπειτα καταπηδήσας εἰς τὴν θάλασσαν, κατέβησεν εἰς τὴν οὐρᾶ πῦρ.

(1) ἠκολούθησαν τῷ Ῥάμα Πίθηκοι μετὰ τοῦ ἑαυτῶν βασιλέως Σκυρήθα· ἠκολούθησαν δὲ πρὸς τούτους καὶ Ἄρκτοι, ὧν βασιλεὺς ἦν Ζαμβουδάν τοῦνομα· καὶ οὗτος γὰρ σύμμαχος ἐγένετο τοῦ Ῥάμα. Ἔστι δὲ τοῦτο ἀλληγορικόν· οὐ γὰρ ἦσαν πίθηκοι καὶ ἄρκτοι κατὰ τὴν φύσιν, ἀλλ' ἄνδρες ὀρεινοὶ καὶ ἄγριοι.

(2) Ὁ Βιβθησσάνας νεώτερος ἀδελφὸς ἦν τοῦ Ῥαβάννα, ὑφ' οὗ ἀπεβλήθη καὶ ἐμισθῆθη, ἐπειδὴ συνεβούλευσεν ἀποπέμψασθαι τὴν Σητάν· καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ῥάμαν, βασιλεὺς ἐγένετο τῆς Ταπροβάνης· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥαβάννα.

69. Ὁ δὲ Ῥάμας ὑπέσχετο αὐτῷ δώσειν τὴν βασιλείαν τῶν Τιτάνων, ὃ καὶ ἐγένετο ἐμπράκτως· τὰ γὰρ ὀρθῶς πραττόμενα ἐν προσήκοντι καιρῷ, ἀγαθὸν τέλος ἔχει.
70. Τῇ δὲ βοηθείᾳ τῶν Πιθήκων γέφυραν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐποίησε λιθίνην¹, ἣ ἐφαίνετο ὡσπερ ὄφιοι Σέσσης, ἐξελθῶν ἐκ τοῦ βυθοῦ εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ Βισνοῦ.
71. Διαπεράσας δὲ τὴν θάλασσαν ὁ Ῥάμας διὰ τῆς γεφύρας, ἐπολιόρησε τὴν Λαγκὰν διὰ τῶν Πιθήκων· οἱ, κύκλω ὄντες, ἐφαίνοντο ἐκ τοῦ χρυσοειδοῦς ἑαυτῶν χρώματος, ὡς δεύτερον χρυσοῦν τεῖχος².
72. Ἐνταῦθα φρικτὸς πόλεμος συνεκροτήθη τῶν Πιθήκων καὶ τῶν Τιτάνων· καὶ φωνὴ νίκης ἐξηκούετο ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν, τοῦ τε Ῥάμα καὶ τοῦ Ῥαθάνα.
73. Καὶ τὰ μὲν δένδρα συνέθλων τοὺς μοχλοὺς τῶν δαιμόνων· οἱ δὲ λίθοι συνέτριβον τοὺς κοπάνους³, οἱ δ' ὄνυχες ὑπερίσχυον τῶν ὀξέων ὄπλων· τὰ δ' ὄρη συνεπίεζον τοὺς μεγάλους ἐλέφαντας.
74. Ἰδούσης δὲ τῆς Σητᾶς κεκομμένην κεφαλὴν⁴ τοῦ Ῥάμα, καὶ διαταραχθείσης τὴν ψυχὴν, ἡ Τριζατὰ ζῶν ἔδωκεν αὐτῇ, εἰποῦσα, ὡς μαγία τοῦτο.
75. Ἀκούσασα γὰρ ἡ Σητὰ, ἡ πρότερον νομίσασα, ὡς ἀλη-

(1) Οἱ Πιθηκοὶ ῥίπτοντες λίθους μεγάλους, ἐγεφύρωσαν τὸν πορθμὸν.

(2) Ἡ Λαγκὰ χρυσοῦν εἶχε τεῖχος.

(3) Τὰ ὄπλα τῶν Πιθήκων ἦσαν δένδρα καὶ λίθοι, δι' ὧν συνέτριβον τοὺς μοχλοὺς καὶ τοὺς κοπάνους, οὓς εἶχον, ὡς ὄπλα, οἱ δαίμονες· οἱ δ' ὄνυχες τῶν Πιθήκων ὀξύτεροι ἦσαν τῶν ὀξέων ὄπλων τῶν δαιμόνων· τὰ δὲ ῥιπτόμενα ὄρη κατέσπαζον τοὺς ἐλέφαντας τῶν Τιτάνων.

(4) Ὁ Ῥαθάνας κεκομμένην κεφαλὴν ὀμείαν τῇ τοῦ Ῥάμα ἔδειξε τῇ Σητᾷ· ἡ δὲ Τριζατὰ, (ἣ ἦν γραῦς δαίμων ἀγαθοφυῆς καὶ φιλόφρων, καὶ πολλάκις παρηγόρει τὴν Σητάν, καὶ θάρρος αὐτῇ ἐδίδου) εἶπεν, ὡς μαγία ἐστὶ τοῦτο. Τριζατὰ ἐφωρμηγνύεται Τριπλόκιμας.

ἤσθη ἔστιν ὁ θάνατος τοῦ Ράμα, αἰσχύνῃ ἐλογίζετο τὴν ζῶν, ἀφῆκε τὴν μεγάλην λύπην, πιστεύσασα, ὡς ζῆ ὁ ἐράσμιος ἀνὴρ.

76. Ὡς ἐνύπνιον δ' ἐγένετο ἐν ἀκαρεῖ ἡ πίσις τοῦ Λαξμάνα, ἡ γεγεννημένη ὑπὸ τοῦ ἐξ ὄφews βρόχου τοῦ Μεγανάδα¹. ὁ γὰρ ὄφις, ὁ ὢν, ὡς βρόχος, διελύθη ἐκ τοῦ καταπτάντος Γαρούδα.

77. Ὁ μὲν δὴ Μεγανάδας ἔτρωσε λόγχῃ τὸν Λαξμάναν κατὰ τὸ στῆθος· ὁ δὲ Ράμας, καί τοι ἦν ἄτρωτος, διερράγη ὅμως τὴν καρδίαν ἐκ λύπης.

78. Ἰαθεῖς δ' ὁ Λαξμάνας ἐκ τῆς βοτάνης², ἦν ἤγαγεν ὁ ἀερογενὴς Χανουμάν, πάλιν θρῆνον καὶ ὀλολυγὴν ἐποίησε³ ταῖς γυναῖξί τῆς Λαγκᾶς τοῖς ἑαυτοῦ βέλεσιν.

79. Οὐδὲν δ' ἔχνος ἔλιπεν οὔτε τοῦ τόξου τοῦ Μεγανάδα, ὃ ἦν μέγα, ὡς τὸ τόξον τοῦ Ἴνδρα, οὔτε τῆς φωνῆς αὐτοῦ⁴, ἣ ἦν, ὡς βροντῆ, καθὼς ἡ ὥρα τῆς Σαράδας οὐδὲν ἔχνος ἀφίησιν οὔτε τῆς Ἰριδος, οὔτε τῆς βροντῆς τοῦ νέφους.

80. Ὁ δὲ Ραδάνας, μόλις ἐξεγείρας τὸν ἑαυτοῦ νεώτερον ἀδελφὸν Κουμβακάρναν⁵, ἐξ ὕπνου βαθέως, ἐξέπεμψεν αὐτὸν εἰς μάχην, δυσκαταμάχητον ὄντα.

(1) Ὁ Μεγανάδας, ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ραβάννα, ῥίψας ὄφιν, ὡς βρόχον, περιέλαβε τὸν Λαξμάναν, καὶ καταπιέζων ἔστυρεν αὐτόν· καταπτάντος μὲντοι τοῦ θείου αἵματός, ὃς ἔστιν ὀφιοφάγος, φοβηθεὶς ὁ ὄφις, διελύθη καὶ ἔφυγε. Μεγανάδας ἐφερμηνεύεται νεφόφωτος, ἢ βροντόφωτος.

(2) Ὁ ἰατρὸς εἶπεν, ὡς ἡ δαῖνα βοτάνη ἱαματικὴ ἐστίν, ἡ φύεται ἐν ὄρει Δρίνα· σταλθεὶς δ' ὁ Χανουμάν εἰς κοιμηθῆν τῆς βοτάνης, ἀνέσπασεν ὄλον τὸ ὄρος, καὶ ἤγαγεν αὐτό· εὐρών δ' ὁ ἰατρὸς τὴν βοτάνην ἰάσατο τὸν Λαξμάναν.

(3) Δηλονότι πολλοὺς Τιτᾶνας ἀεῖλεν, ὧν αἱ γυναῖκες θρῆνον ἐποιοῦν.

(4) Δηλονότι καὶ τὸ τόξον τοῦ Μεγανάδα συνέτριψε, καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινε.

(5) Ὁ Ραδάνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ Μεγανάδα ἀνεχώρησεν

81. Ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ προσταγῇ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, ἔλθων, ἀναριθμοὺς Πιθήκους ἀπέκτεινεν ἀνδρείους· καὶ ζωγρήσας τὸν βασιλέα αὐτῶν Σουγρήβαν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν Λαγκάν.
82. Παθὼν δὲ τὸ αὐτὸ πάθος τῆς ἑαυτοῦ ἀδελφῆς ὑπὸ τοῦ Σουγρήβα¹, ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Ράμα ρινόμητος καὶ καθμαγμένος, ὡς ὄρος μέγα, ὃ ἔχει διορυγὴν διὰ τὴν ἐξαγομένην ἐρυθρὰν γῆν.
83. Ἐπειδὴ δ' ὁ Κουμββακάρνας, φίλυπνος ὢν ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ παρὰ καιρὸν, διὰ τοῦτο κατηνέχθη εἰς ὕπνον μακρὸν τοῖς βέλεσι τοῦ Ράμα².
84. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ Τιτᾶνες ἐπιπτον, μὴ ἀνιστάμενοι, εἰς τὸ μέσον τῶν πιθηκείων ταγμάτων· καὶ πολὺς κονωροτὸς ἐπιπτε, μὴ ἀνιστάμενος, εἰς τοὺς ποταμοὺς τῶν τιτανείων αἰμάτων.
85. Πάλιν δ' ἤλθεν ἐξ οἴκου εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου ὁ Ραβάνας³, γνῶμην θεῖς τοιαύτην· « Ὁ κόσμος σήμερον » ἦτοι ἄνευ τοῦ Ραβάνα ἢ ἄνευ τοῦ Ράμα ἔσεται ».
86. Ἰδὼν δ' ὁ Ἰνδρας τὸν μὲν Ράμαν πεζὸν, τὸν δὲ Ραβάναν ἐφ' ἄρματος, ἔπεμψε τῷ Ράμα τὸ ἑαυτοῦ ἄρμα ἐξευγμένον ἵπποις ξανθοῖς.
87. Ὁ δὲ Ράμας, ἀψάμενος τῆς χειρὸς τοῦ θεοῦ ἠνιόχου,

ἀπὸ τοῦ πολέμου· καὶ ἔλθων εἰκαδὲ, μόλις ἐξήγειρεν ἐξ ὕπνου τὸν ἑαυτοῦ νεώτερον ἀδελφὸν Κουμββακάρναν, ὃν καὶ ἐπέστειλεν εἰς πόλεμον. Οὗτος ὁ Κουμββακάρνας μίαν μόνην ἡμέραν ἐξυπνος ἦν· ἐξ δὲ μῆνας ἦν κατακείμενος ἐν ὕπνῳ. Κουμββακάρνας ἐφερμηνεύεται σταμνώωτος, ἢ πιθώωτος· ὧτα γὰρ εἶχε μεγάλη, ὡς σταμνία, ἢ πιθάρια.

(1) Ὁ Σουγρήβας ἔτεμε τὴν ρίνα τοῦ Κουμββακάρνα, καὶ ἀπέδρασε.

(2) Τουτίστιν, ἀνθρώπῳ.

(3) Ἀκούσας ὁ Ραβάνας τὸν θάνατον τοῦ Κουμββακάρνα, πάλιν ἦλθεν εἰς τὴν γῆν τοῦ πολέμου.

- ἀνέβη ἐπὶ τὸ νικητικὸν ἄρμα, οὗ ἡ σημαία ἐκυμαίνετο ὑπ' ἀμβροσίου ἀέρος, πνέοντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Γάγγου.
88. Ἐνέδυσε δ' ὁ Ματαλῆς ¹ τὸν Ῥάμαν τὸν θώρακα τοῦ Ἴνδρα, ἐν ᾧ τὰ ὄπλα τῶν δαιμόνων ἀδραγῆ ἐγίνοντο, ὡς φύλλα λωτοῦ.
89. Ἦλθε δὲ τελευταῖον ὁ καιρὸς τῆς μονομαχίας, τῆς διὰ πολλοῦ προσδοκωμένης ὑπὸ τοῦ Ῥαβάννα καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥάμα, ἔνθα ἔμελλε δειχθῆσθαι ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀνδραγαθία αὐτῶν.
90. Καί τοι δ' ὁ Ῥαβάννας οὐκ εἶχε περὶ ἑαυτὸν Τιτάνας, ὡς πρότερον ², καὶ μόνος ἦν, ἐφαίνετο ὅμως, ὅτι ἐν μέσῳ ἦν πολλῶν, διὰ τὰς πολλὰς, αἷς εἶχε, χεῖρας καὶ κεφαλὰς ³.
91. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥάμας ἐλογίζετο, ὡς ὁ Ῥαβάννας ⁴, καὶ εἰς ὧν, ἀντὶ πολλῶν ἐστίν, ὃς ἐνίκησε τοὺς θεοὺς, καὶ τῷ Σίβα προσήνεγκε τὰς ἑαυτοῦ κεφαλὰς, ὡς θύματα, καὶ τὸν Καϊλάσαν τὸ μέγα ὄρος ἐβάσταξεν ἐν χερσὶ, παίζων.
92. Ουμωθεὶς μὲν οὖν λίαν ὁ Ῥαβάννας, ἐνέπηξε βέλος τῷ τοῦ Ῥάμα δεξιῷ βραχίονι, ὃς παλμὸν εἶχε ⁵, σημαντικὸν τῆς ἐντεύξεως τῆς Σητᾶς.
93. Τοῦ δὲ Ῥάμα τὸ βέλος διέπειρε τὸ στήθος τοῦ Ῥαβάννα, καὶ ἐνεπάγη τῇ γῆ, ὥσπερ θέλον μηνύσαι ἀγαθὸν μῆνυμα τοῖς ὑπὸ γῆν ὄφρσιν.
94. Ἡύξανε δ' ἡ ἔρις τῆς νίκης αὐτῶν, οἱ τοῖς ὄπλοις διερ-

(1) Ὄνομα τοῦ θεοῦ ἠνιόχου.

(2) Ἄπαντες ἔθανον ἐν πολέμῳ.

(3) Δεκακέφαλις ἦν καὶ εἰκοσάχειρ.

(4) Ἐλογίζετο, ὡς ὁ Ῥαβάννας ἥρωϊκός, καρτερικός, καὶ ἰσχυρός ἐστίν.

(5) Ὁ παλμὸς τῆς δεξιᾶς χειρὸς κατὰ τὸν μυῶνα ἀγαθός ἐστίν αἰώνος.

ρήγνυον τὰ ἀλλήλων ὄπλα, καθὼς αὐξάνει ἡ ἔρις τῶν διαφορομένων, οἱ ἀναιροῦσι τοῖς λόγοις τοὺς ἀλλήλων λόγους.

95. Ἡ δ' ἐν μέσῳ νίκη ἀμφίβολος ἦν διὰ τὴν ἰσοδυναμίαν ἀμφοτέρων, καθὼς ἡ νίκη δύο ἐλεφάντων μαχομένων ἀμφίβολός ἐστιν, ἐν ὅσῳ ἀνυπέρβατόν ἐστι τὸ μεσότοιχον¹.

96. Τὰ δὲ ριπτόμενα βέλη ἀλλήλων οὐχ ὑπέφερον τὴν βροχὴν τῶν ἀνθέων², τὴν καταφερομένην ἀμοιβαδὸν ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιθέων δαιμόνων, χαιρόντων ἐπὶ τῇ ἀμφιρρέπει νίκη.

97. Ἐβαλλε δ' ὁ Ῥαβάνας κατὰ τοῦ Ῥάμα τὴν Σαταγγὴν³, ἣ εἶχε κέντρα σιδηρᾶ, καὶ ἦν, ὡς Κουτασσαμάλῃ⁴. τοῦτο δὲ τὸ ὄπλον ἐλαφυραγώγησε παρὰ τοῦ Ἰάμα.

98. Ὁ δὲ Ῥάμας τοῖς βέλεσι, τοῖς ἔχουσιν ἀκίδας, ὡς ἡμισέληνα, κατέκοψεν, ὡς Καδαλὴν⁵, καὶ τὴν Σαταγγὴν ἐκείνην, πρὶν ἔλθῃ εἰς τὸ ἄρμα, καὶ τὴν ἐλπίδα ὁμοῦ τῆς νίκης τοῦ Ῥαβάνου.

(1) Χῶμα ἀνιστάσιν· ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους οἱ ἐλέφαντες μονομαχοῦσι, συμπλέκοντες τὰς προβοσκίδας, καὶ ὠθοῦντες ἀλλήλους τοῖς ὤμοις· ὁπότερος δ' ὑπερισχύσας, ὑπερβῆ τὸ μεσότοιχον, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ νικητῆς.

(2) Ποτὲ μὲν οἱ θεοὶ ἔδρεχον ἄβη ἐπὶ τὸν Ῥάμαν, ὅτε ἐτίτρωσκε τὸν Ῥαβάναν· ποτὲ δὲ οἱ δαίμονες ἐπὶ τὸν Ῥαβάναν, ὅτε ἐτίτρωσκε τὸν Ῥάμαν· αὐτὰ δὲ τὰ ἄβη, ὡς ἐμπόδιον, ἦν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀρεστά ἦν τοῖς βέλεσιν.

(3) Σαταγγὴ ἐφερμηνεύεται Πολυόλεθρος· ἐστὶ δὲ ῥόπαλον παχὺ καὶ στιβαρὸν, ἔχον περίξ κέντρα σιδηρᾶ· τοιοῦτον ὄπλον χρῆται ὁ Ἰάμας, ὅς ἐστιν ὁ Ἀϊδονεὺς, ὃν νικήσας ὁ Ῥαβάνας, ἐλαφυραγώγησε παρ' αὐτοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο τὸ ῥόπαλον.

(4) Κουτασσαμάλῃ, δένδρον ἀκανθῶδες.

(5) Καδαλὴ, φυτὸν, οὗ τὸ στέλεχος ἀπαλὸν ἐστὶ.

99. Ἔθετο δὲ τελευταῖον ἐπὶ τοῦ τόξου ὁ τοξικὸς Ῥάμας τὴν ἀσφαλῆ Βραχμάστραν¹ εἰς θάνατον τοῦ μισοθέου Ῥαβάνα, ἢ ἔμελλε γενήσεσθαι ἄκος, ἐλκυστικὸν τοῦ βέλους, τοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν τῆς Σητᾶς.
100. Ἐκεῖνο δὲ τὸ βέλος, διαιρηθὲν ἐν τῷ αἰθέρι εἰς δέκα ζόμενα πυροειδῆ (γλώσσας πυροειδεῖς), ἐφαίνετο, ὡσπερ τὸ πολυκέφαλον σῶμα τοῦ φοβεροῦ δράκοντος Σέσσα.
101. Δι' ἐκείνου τοῦ δεκακεφάλου βέλους, ὃ ἐρρίφθη δι' ἐπιφθῆς, ἔτεμεν ἐν ταύτῳ ὁ Ῥάμας τὰς δέκα κεφαλὰς τοῦ Ῥαβάνα, ὅς οὐκ ἤσθετο τοῦ ἄλγους τῆς τομῆς².
102. Ἡ δὲ πληθὺς τῶν ἐπὶ γῆς κεφαλῶν τοῦ ἀναιρεθέντος Ῥαβάνα, ἐφαίνετο, ὡσπερ ἡ εἰκὼν τοῦ κατὰ τὴν ἔω ἡλίου³, ἢ γίνεται πολυάριθμος ἐν κυμαίνοντι ὕδατι.
103. Καί τοι δὲ οἱ θεοὶ ἔβλεπον πεπτωκυίας τὰς κεφαλὰς τοῦ Ῥαβάνα, ἢ καρδία ὅμως αὐτῶν ἐδίσταζε, δεδιττομένων, μὴ πάλιν συμμαχίησαν τοῖς λαιμοῖς.
104. Βροχὴ δ' εὐώδης ἀνθῶν ἐπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ῥάμα, ἢ μετ' ὀλίγον ἔμελλε δέξεσθαι βασιλικὸν στέμμα· οἱ δὲ βομβύλιοι ἀφέντες τοὺς κροτάφους, ἐξ ὧν ἔρρει εὐώδης χυμὸς τῶν ἐλεφάντων, τῶν ἐφόρων τοῦ κόσμου θεῶν, ἐφοίτων ἐπὶ τὴν ἀνθοβολίαν.
105. Ὁ δ' ἠνίοχος τοῦ Ἰνδρα, λαβὼν ἄδειαν παρὰ τοῦ Ῥάμα, ὅς παρέλυσεν τὴν χορδὴν τοῦ τόξου, καὶ ἐτέλεσε τὸ θεῖον ἔργον, ἀνήγαγεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ ἄρμα, τὸ ἐξευγμένον χιλίοις ξανθοῖς ἵπποις, καὶ ἔχον ἐμπεπηγ-

(1) Βραχμάστρα ἐφερμηνεύεται θεῖον βέλος, ὅπερ ριπτόμενον, οὐδέποτε ἀμαρτάνει.

(2) Οὐκ ἤσθετο διὰ τὴν δξύτητα.

(3) Ἐρυθρὸς ὁ ἥλιος κατὰ τὴν ἔω, ἐρυθραὶ καὶ αἱ κεφαλῆ τοῦ Ῥαβάνα, ὡς καθημαγμέναι.

μένα ἐν τῷ κοντῷ τῆς σημαίας βέλη, ἐν οἷς ἦν ἐγγε-
γλυμμένον τὸ ὄνομα τοῦ Ῥαβάνα.

106. Παραλαβὼν δ' ἔπειτα ὁ Ῥάμας τὴν Σητάν, ἣ ἐφάνη ἐν
πυρὶ ἄχραντος¹, καὶ παραδούς τῷ εὐμενεῖ Βιβθησσά-
να τὴν βασιλείαν τοῦ Ῥαβάνα, συνὼν τῷ Λαξμάνα καὶ
τῷ Βιβθησσάνα καὶ τῷ Ζουγρήβα, ἐπανεζεύγνυεν ἐπὶ
τὴν Αἰτοδδεάν, ἐποχοῦμενος ἐπὶ τοῦ πολυτίμου φορείου
τοῦ κατατροπωθέντος Ῥαβάνα².

(1) Ἡ Σητὰ ἐβλήθη εἰς τὸ πῦρ, ὡς εἰς δοκίμιον ἐξελοῦσα δὲ τοῦ πυρὸς
ἀπήμαντος, ἀπείρατος ἐφάνη τοῦ λέχους τοῦ Ῥαβάνα.

(2) Τοῦτο τὸ φοεῖον ἐλαφυραγωγῆσεν ὁ Ῥαβάνας παρὰ τοῦ Κουβέρα· ὀνο-
μάζετο δὲ Πουσπάκα, ὃ ἐστίν, ἀνθηρόν· ἦν δ' αὐτοκίνητον, καὶ αἰθεροβατικόν,
καὶ χωρητικὸν ἀπάσης τῆς τοῦ Ῥάμα στρατιᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. Ὁ δὲ χαριτόνυμος Ῥάμας, ὁ ὢν αὐτὸς ὁ Βισνοῦς, φε-
 ρόμενος ὑπὸ τοῦ θείου φορείου ἐν αἰθέρι, ὃς ἐστὶν ἡ ἔδρα
 αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν ὠκεανὸν, ἔλεγε τῇ Σητᾶ τάδε·
2. « Ἴδε τὸν ἀφρίζοντα ὠκεανὸν, ὃς διεχωρίσθη εἰς δύο
 » διὰ τῆς ἐμῆς γεφύρας μέχρι τοῦ παρὰ τῇ ἀκτῇ ὄρους
 » Μαλαῖα, καθὼς διὰ τοῦ Γαλαξίου διαχωρίζεται εἰς δύο
 » ὁ οὐρανὸς¹, ὃς ἐστὶ καθαρὸς καὶ λαμπρὸς τοῖς ἀστρα-
 » σιν ἐν ὄρα Σαράδα.
3. « Ἄρπαγέντος τοῦ ἵππου τοῦ Βασιλέως Σαγάρα, ὃς
 » ἤθελε θύσαι αὐτὸν, καὶ τεθέντος παρὰ τῷ Καπίλα ἐν
 » τῷ ὑποχθονίῳ κόσμῳ, αὕτη ἡ θάλασσα ἐγένετο ὑπὸ
 » τῶν προπατόρων ἡμῶν, σκαπτόντων τὴν γῆν εἰς εὐρε-
 » σιν ἐκεῖνου τοῦ συληθέντος ἵππου².
4. « Ἐκ ταύτης τῆς θαλάσσης αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ὕδωρ
 » συλλαμβάνουσιν· ἐν ταύτῃ τῇ θαλάσῃ πολύτιμα
 » πράγματα γεννῶνται³. Αὕτη ἡ θάλασσα φέρει τὸ
 » πῦρ, οὗ, ὡς καυστικὸν ξύλον, τὸ ὕδωρ ἐστίν· ἐκ ταύ-
 » τος τῆς θαλάσσης ἡ ἀμβροσία σελήνη ἐγεννήθη.
5. « Καθὼς ἡ φύσις τοῦ Βισνοῦ, ὃς λαμβάνει πολλὰς
 » ιδιότητας καὶ μορφάς⁴, ἀκατάληπτός ἐστι κατὰ τὴν

(1) Ἀφρώδης ὁ ὠκεανὸς, ἀστερείς ὁ οὐρανός· κυάνεος ὁ ὠκεανὸς, κυάνεος καὶ ὁ οὐρανός.

(2) Ἐσυλήθη ὑπὸ τοῦ Ἴνδρα· οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Σαγάρα, ἐξηκοντακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν, κατέσκαψαν τὴν γῆν εἰς εὐρεῖν τοῦ ἵππου· ἐκ δὲ τῆς διορυγῆς ἐκείνης ἐγένετο ἡ θάλασσα. Περὶ τούτου ἐρρήθη καὶ πρότερον.

(3) Μαργαρίται, καὶ κοράλλια.

(4) Καθὼς θεωρεῖται ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων τῆς θεότητος, καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἑνσαρκώσεων.

- » ποιότητα καὶ κατὰ τὴν ποσότητα, οὕτω καὶ ἡ τῆς
 » θαλάσσης, ἡ πολυποίος¹ ἔσιν, ἀπέραντος καὶ ἀπεριό-
 » ριστος.
6. « Ἐπὶ ταύτης τῆς θαλάσσης ἀνεπαύετο ὑπνῶν ὁ Βισ-
 » νοῦς², συλλαβὼν τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ ἐν τῷ τέλει τοῦ
 » αἰῶνος, καὶ ὑμνεῖτο ὑπὸ τοῦ πρώτου Βραχμᾶ, καθη-
 » μένου ἐπὶ λωτοῦ, ὃς ἀνεφύη ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ αὐτοῦ
 » τοῦ Βισνοῦ.
7. « Εἰς τοῦτον τὸν ὠκεανὸν κατέφυγον πολλὰ ὄρη, φο-
 » βούμενα τὸν Ἴνδραν, ὃς ἔκοπτε τὰς πτέρυγας αὐτῶν,
 » καθὼς οἱ βασιλεῖς, καταδιωκόμενοι ὑπ' ἐχθρῶν, κα-
 » ταφεύγουσιν εἰς δίκαιον βασιλέα.
8. « Ταύτης τῆς θαλάσσης τὸ διειδὲς ὕδωρ, ὃ ἐπλημμύ-
 » ρησεν ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος, καὶ κατεπόντισε τὸ
 » τὸ πᾶν, ἐγένετο ἐν βραχεῖ ὡς περιδέραιον κόσμημα
 » τῆς γῆς³, ὅτε ἐξήγετο ἐκ τοῦ βυθοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχε-
 » γόνου Θεοῦ⁴.
9. Οὗτος ὁ ὠκεανὸς, ὁ ἀπαράβλητος κατὰ τὴν γυναικα-
 » ρεστίαν⁵, πίνει τοὺς ποταμοὺς, εἰσβάλλοντας, προσ-
 » βάλλων, ὡς χεῖλος, τὸ κύμα τοῖς στόμασιν αὐτῶν,
 » καὶ ποτίζει αὐτοὺς, οἳ ἠνεωγμένα ἔχουσι τὰ στόματα
 » εἰς τὸ δέχεσθαι τὸ κύμα αὐτοῦ⁶.

(1) Ἐν ἄλλῳ μὲν μέρει γεννᾶ κοράλλια, ἐν ἄλλῳ δὲ μαργαρίτας.

(2) Οὐκ ἐργάζεται, καὶ διὰ τοῦτο ἀναπαύεται.

(3) Ὅτε κατὰ πρῶτον ἀνεφάνη ἡ κορυφὴ τῆς γῆς, τὸ περίξ ὕδωρ ἐφαίνετο, ὡς ὁ ὄρμος ἐκ μαργάρων.

(4) Ὅτε ἔλαβε μορφὴν κάπρου.

(5) Γυναῖκες λέγονται οἱ ποταμοὶ τοῦ ὠκεανοῦ, ὡς συμμιγνύμενοι αὐτῷ· ἅπασι δὲ τοῖς ποταμοῖς ἀρέσκει, καὶ διὰ τοῦτο προσέρχονται αὐτῷ ἐν ταύτῳ, καὶ συμ-
 μίγνυνται αὐτοθελῶς· ὁ δ' ἔχων πολλὰς γυναῖκας οὐκ ἀρέσκει ἐν ταύτῳ πάσαις.

(6) Καὶ φιλεῖ δηλονότι, καὶ ἀντιφιλεῖται.

10. « Ταῦτα τὰ μεγάλα κήτη, δεχόμενα τὸ τοῦ ποταμοῦ
 » ὕδωρ μετὰ τῶν ἰχθύων ἐν κηληνόσι τοῖς στόμασι,
 » καταδύονται, καὶ πάλιν ἀναδύονται, καὶ ὑπεράλλον-
 » ται τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.
11. « Ἴδε τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης, ὅς διηρέθη εἰς δύο
 » ὑπὸ τῶν ἀναδυομένων κροκοδείλων, οἱ, ἔχοντες ἀφρὸν
 » ἐν ἑκατέρᾳ παρεῖᾳ, φαίνονται, ὡς ἐλέφαντες, οἱ ἔχου-
 » σιν οὐραῖα ῥιπίδια, κρεμάμενα ὑπὸ τῶν ὠτων ἐπ'
 » ἀμφοτέρας τὰς παρεῖας.
12. « Οὔτοι οἱ ὕδροι, οἱ ἐκτεταμένοι δι' ἀνεμοφαγίαν, οὐ-
 » δεμίαν ἔχουσι διαφορὰν μεγάλων κυμάτων· διακρί-
 » νονται ὅμως ἐκ τῶν ὧν ἔχουσιν ἐπὶ κεφαλῆς ἀδαμάν-
 » των, οἱ ὑπερλάμπουσι ταῖς ἀκτίσι τοῦ ἡλίου.
13. « Ἴδε τὰ δένδρα τῶν κοραλλίων, ἃ ὅμοιά εἰσι τοῖς
 » χεῖλεσί σου κατὰ τὸ χρῶμα· ἴδε, πῶς, ἐν ταῖς κορυ-
 » φαῖς αὐτῶν τῶν κοραλλίων, φερόμενοι ἐκ τῶν σφο-
 » δρῶν κυμάτων, διεπερονήθησαν κατὰ τὰ στόματα
 » πολλοὶ κόγχοι, οἱ μόλις ἐκπίπτουσιν.
14. « Ἴδε τὸ νέφος, ὃ ἦλθεν εἰς πόσιν ὕδατος, περιφερόμε-
 » νον ἐκ τῆς ἐν τῇ θαλάσῃ σφοδρᾶς δίνης· ἐκ δὲ τού-
 » του φαίνεται, ὡς ἡ θάλασσα πάλιν περιδινεῖται ὑπὸ
 » τοῦ ὄρους Μανδάρρα.
15. « Ἴδε τὸν ἀλμυρὸν ὠκεανὸν χαλκίῳ τροχῷ ἐοικότα·
 » ἴδε πῶς ὁ σμικρὸς αὐτοῦ αἰγιαλὸς, ἄλσει Ταμαλῶν
 » καὶ τοιούτων ἄλλων μελαινόμενος, μακρόθεν φαίνεται
 » ὡς ἰώδης γραμμὴ ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ τροχοῦ¹.

(1) Τὸ δίστιχον τοῦτο, παραλειφθὲν παρὰ τοῦ ἀοιδίου Γαλανοῦ, μετεφρά-
 σθη ἐκ γῆς Λατιν. μεταφράσεως τοῦ σοφοῦ Ἀδόλφου, Φριδερίκου Στενσλέρου
 (ἐν Λονδίῳ, τῷ 1832) ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Κ.
 Ἀσωπίου.

16. » Ὁ ἐκ τῆς ἀκτῆς πνέων ἀήρ, ἐκόσμησε τὸ πρόσωπόν σου, ὦ μεγαλόφθαλμε, τῇ κόνει τῶν ἀνθέων Κετακῆς¹, ὡς περ εἰ ἦδει ἐμὲ, μὴ φέροντα τὸ ἀκόσμητον τοῦ προσώπου σου, ὅτε διψῶ φιλήσαι τὸ ἐρυθρόν σου χεῖλος.
17. « Ἡμεῖς αὐτοὶ ἤλθομεν αὐθωρόν τῇ ταχεῖα φορᾷ τοῦ φορείου ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ὠκεανοῦ, οὐ ἐπὶ τῆς ψάμμου πολλοὶ εἰσι μαργαρίται διεσκορπισμένοι ἐκ τῶν ἠνεωγμένων ὀστρέων, καὶ πολλὰ δένδρα καρποφόρα, Ποῦγαι, θάλλουσιν.
18. « Ἐνατένισον, ὦ εὐμῆρε, καὶ εὐόφθαλμε, στρέψασα τὸ πρόσωπον εἰς τοῦπίσω· αὕτη γὰρ ἡ γῆ σὺν τοῖς δένδροις φαίνεται, ὡς ἐξέρχεται πῶς ἐκ τῆς διίσταμένης θαλάσσης.
19. « Θεώρησον, ὅπως ποτὲ μὲν τὸ θεῖον φορεῖον φέρεται δι' ὁδοῦ πορευομένων θεῶν, ποτὲ δὲ νεφῶν, καὶ ἄλλοτε ἀέρων· οἷα ἐστὶν ἡ ἔφεσις τῆς ἐμῆς ψυχῆς, τοιαύτη καὶ ἡ φορὰ τοῦ φορείου².
20. « Οὗτος ὁ αἰθέριος ἀήρ, ὁ εὐώδης ἐκ τοῦ χυμοῦ τοῦ ἐλέφαντος τοῦ Ἰνδρα, καὶ ἀναψυκτικὸς ἐκ τῶν κυμάτων τοῦ οὐρανοῦ Γάγγου, ἐξιικμάζει τὸν ἐκ τῆς μεσημβρίας ἰδρῶτα τοῦ προσώπου σου.
21. « Τὸ περιαστράπτον τοῦτο νέφος, οὗ ἔθιξεν ἡ σὴ χεὶρ, ἦν ἐξέτεινας ἔξω τῆς θυρίδος τοῦ φορείου εἰς διατριβὴν καὶ παιδιάν, δευτέρον πῶς περικάρπιον δίδωσί σοι, ὃ ἐστὶν ἡ περιφερομένη ἀστραπή.
22. « Οὗτοι οἱ βράκένδυτοι ἀναχωρηταὶ, μαθόντες τὴν Ζανα-

(1) Λευκὴ ἐστὶν ἡ κόνει τῆς Κετακῆς, καὶ εὐώδης.

(2) Τὸ θεῖον φορεῖον φέρεται, ἔνθα ἐφίεται ὁ ἀναβάτης.

- » θάνατον ἐλευθέραν κακῶν ¹, ἐλθόντες, κατόκησαν ἕκα-
 » στος τὰς ἰδίαις κατοικίας, τὰς διὰ πολλοῦ καταλει-
 » φθείσας, ἀνεγείραντες νέας καλύβας.
23. « Οὗτός ἐστιν ὁ τόπος, ἔνθα, ἀνιχνεύων σε, εἶδον ἐν σου
 » περιπέζιον ², πεπτωκὸς κατὰ γῆς, ὅπερ οὐδένα ἦχον
 » ἐποίει, ὡσπερ εἰ ἐλυπεῖτο ἐκ τῆς διαζεύξεως τοῦ λω-
 » τίου σου ποδός ³.
24. « Καθ' ἣν ὁδὸν ἤγέ σε ὁ δαίμων Ραβάνας, ταύτην
 » ταῦτα τὰ δένδρα, ὡς μὴ δυνάμενα λαλῆσαι, ἐδεί-
 » κνουν συμπαθῶς ἐμοὶ διὰ τῶν κλάδων, ὧν τὰ φύλ-
 » λα ἐσείοντο ⁴.
25. « Αἱ ἔλαφοι αὗται, ἀφείσαι τὴν νομὴν, ἐσήμαινον ἐμοί,
 » ὅς ἦν ἀγνώως τῆς σῆς πορείας, στρέφουσαι τὰ ὄμματα
 » κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ εἰς τὰ ἄνω νεύουσαι τὰ
 » βλέφαρα.
26. « Ἰδοὺ πῶρρωθεν καθορᾶται ἡ οὐρανομήκης κορυφή τοῦ
 » ὄρους Μαλεβᾶνος ⁵, ἔνθα τὰ μὲν νέφη ἔβρεχον ὕδωρ,
 » τὰ δ' ὄμματα μου δάκρυα διὰ τὴν σὴν διάζευξιν.
27. « Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἄνευ τῆς σῆς παρουσίας οὐκ ἀρε-
 » στάμει ἦν ταῦτα· ἡ ἡδεῖα ὁσμὴ τῆς γῆς ⁶ τῶν ἀνίκ-

(1) Ἐλευθέρα ἦν κακῶν, ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν Τιτάνων καὶ τυράννων, οὓς ἐξωλόθρευσεν ὁ Ράμας.

(2) Τὰ ἐν Ἰνδία περιπέζια κωδωνίσκους ἔχουσι, καὶ διὰ τοῦτο ἦχον ποιοῦσι κινούμενα.

(3) Ἡ Σητὰ, ἀγομένη ὑπὸ τοῦ Ραβάνου, κατὰ τὴν ὁδὸν διέσπειρεν ἐν ἔκκστον τῶν ἑαυτῆς κοσμημάτων εἰς ἀναγνωρισμὸν.

(4) Ὁ μὲν κλάδος, ὡς χεῖρ, τὸ δὲ φύλλον, ὡς δάκτυλος.

(5) Ὁ Μαλεβᾶν τὸ ὄρος πλησίον κεῖται τοῦ Ρήσσεμουκκα, ἔνθα ὁ Ράμας διέτριψε τέσσαρας Μῆνας ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐπομβρίας.

(6) Ἡ γῆ τῶν ἀνίκμων λιμνῶν, ὅτε κατὰ πρῶτον ἕεται, εὐωδίαν τινὰ ἀναδίδωσιν.

- » μων λιμνῶν, τῆς κατὰ πρῶτον ὑομένης, καὶ ἡ τῶν
 » ἀνθέων τῆς Καδάμβας, καὶ ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῶν
 » ταῶνων.
28. « Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει κατὰ τὴν νύκτα αἱ βρονταὶ, αἱ
 » ἀντηχοῦσαι ἐν τοῖς σπηλαίοις, ἀγανάκτησιν καὶ λύ-
 » πην μοι παρεῖχον, μόνῳ ὄντι· ἐνεθυμούμην γὰρ, ὡς
 » πρότερον, ὅτε ἐβρόντα, σὺ μὲν φόβον εἶχες, καὶ
 » ἔτρεμες, ἐγὼ δέ σε ἠγκαλιζόμην.
29. « Κατὰ τοῦτο τὸ ὄρος βλέπων τὰ ἐρυθρὰ ἄνθη τῆς
 » Καδαλῆς, εἰς ἃ ἀνεφέρετο ἡ ἀναθυμίασις τῆς ὑομένης
 » γῆς, ἐνεθυμούμην τὰ ἀγλά σου ὄμματα, ἃ ἐγένοντο
 » ἐρυθρὰ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ ἐν τῷ γάμῳ πυρὸς, καὶ
 » ἐταραττόμην, μὴ βλέπων σε.
30. « Ἡ ἐμὴ ὄρασις, ὥσπερ διψῶσα ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ, ἀσκαρ-
 » δαμυκτὶ βλέπει τοῦτον τὸν ποταμὸν Πανπᾶν, οὗ ἐν
 » μὲν τοῖς ὕδασι γέρανοι νήχονται, ἐν δὲ ταῖς ὄχθαις
 » σύμφυτοι πεφύκασι κάλαμοι.
31. « Κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν ποταμὸν, διεζευγμένος σοῦ
 » τῆς ἐρασμίας συζύγου, ἔβλεπον φίλτρῳ ζεύγη χηνα-
 » λωπέκων ἀδιάζευκτα ὄντα, καὶ διδόντα ἀμοιβαίως
 » τοῖς ἀλλήλων στόμασι κόνιν τῶν λωτῶν, καὶ ἐνεθυ-
 » μούμην σε.
32. « Ἰδὼν ἐγὼ τότε τοῦτον τὸν λεπτὸν κλάδον τοῦ παρὰ
 » τῇ ὄχθῃ Ἀσσόκα, ὃς ἔχει ἀνθέων ὑποκεκλιμένους βλα-
 » στοὺς, ὡς μαστοὺς, φαντασίαν ἔσχον, ὅτι σὺ εἶ, καὶ
 » διὰ τοῦτο ἤθελον περιπτύξασθαι, δακρυρροῶν¹. ἀλλ'
 » ἐκωλύθην ὑπὸ τοῦ Λαζμᾶνα.
33. « Αὗται αἱ ἴλαι τῶν γεράνων, αἱ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γο-

(1) Ἐκ τούτου ἐννοεῖται, ὡς ὁ ἐρῶν, διαζευχθεὶς τῆς ἐρωμένης, φαντάζεται αὐτὴν παροῦσαν, καὶ παράφρων γίνεται.

- » δαβαρῆ, ἀκούσασαι τοῦ ἤχου τῶν κρεμαμένων ἐκ
 » τῶν πλαγίων τοῦ φορείου χρυσῶν κωδῶνων, ἀνέπτη-
 » σαν εἰς τὸν αἰθέρα, ἐρχόμεναι ὡς εἰς ὑποδοχὴν σου.
34. « Αὕτη ἡ ὕλη Πανσαβατῆ, ἔνθα αἱ ἔλαφοι ἀνύψωσαν
 » τὰς κεφαλὰς, θεωροῦσαι, μετὰ πολὺν χρόνον ὀφθεῖσα,
 » εὐφραίνει μου τὴν καρδίαν· ἐν ταύτῃ γὰρ τὰ μικρὰ
 » φυτὰ τῆς Ἄμρας ἠϋξήθησαν, ἀρδευόμενα ὕδατι ἐν
 » ὑδρίᾳ ὑπὸ σοῦ, τῆς ὀσφῦν λεπτὴν ἐχοῦσης.
35. « Κατὰ ταύτην τὴν Πανσαβατὴν παρὰ τῶ ποταμῶ
 » Γοδαβαρῆ, ὅτε ἀνέστρεφον ἐκ θήρας, ἀναψυχόμενος
 » τῶ ἐκ τῶν κυμάτων πνέοντι ἀέρι, ἐνθυμοῦμαι, ὡς
 » ὑπνωττον ἐν μέσῳ κατασκίων καλάμων, τιθέμενος
 » τὴν ἐμαυτοῦ κεφαλὴν ἐπὶ τῆς σῆς ἀγκάλης.
36. « Οὗτός ἐστιν ὁ τόπος τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπὶ γῆς Ἄγα-
 » στέα¹, τοῦ καθαιρόντος τὸ θολὸν ὕδωρ· ὃς μόνῳ σο-
 » βαρῶ βλέμματι κατέρριψεν ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Ἰνδρα
 » τὸν βασιλέα Ναχούσσαν.
37. « Ὁσφρανθεὶς ἔγωγε τοῦ καπνοῦ τοῦ τῆς σπονδῆς πυρὸς
 » τούτου τοῦ εὐφήμου ὀσίου, ὃς μεμιγμένος ἐστὶ κνίσ-
 » ση βουτύρου, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ φορεῖον, ἐλευθερός
 » ἐπιθυμιῶν ἐγενόμην τὴν καρδίαν, καὶ ἀγνός.
38. « Ἴδου, ὧ τιμῖα, πόρρωθεν φαίνεται ἡ χαρίεσσα λίμνη
 » τοῦ ὀσίου Σατακάρνα², ἧ ὄνομα Παντσαφαρὰ, ἐν

(1) Οὗτος ὁ Ἄγαστιάς ἠγγαρεύθη, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὸ φορεῖον τοῦ Ναχούσσαν, καὶ διὰ τοῦτο κατηράσατο αὐτοῦ, ὃς καὶ ἔπεσαν εὐθείως ἐκ τοῦ ὕψους, καὶ ἐγένετο δράκων. Ἔστι καὶ ἀστὴρ, ἔχων τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὃς ἐστὶν ὁ Κάνωπος· οὗτος ὁ ἀστὴρ ἀνατέλλει κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, ὅτε οἱ ὄμβροι παύονται, καὶ οἱ ποταμοὶ καθαροὶ γίνονται.

(2) Ὁ Σατακάρνας σκληραγωγίαν εἶχε μεγάλην, συναγελαζόμενος τοῖς ἐλάφοις, καὶ νεμόμενος πᾶν, ὡς ἔλαφος. Φοβηθεὶς δ' ὁ Ἰνδρας, ἔπεμψε πέντε νύμφας θελξινόους· αἱ, ἐξαπατήσασαι τὸν Σατακάρναν ταῖς ἑαυτῶν ἰγῆσι, καὶ αἶκον

- » μέσῳ οὔσα δασέων τόπων, ὡσπερ λαμπρὰ σελήνη ἐν
 » μέσῳ πολλῶν νεφῶν.
39. « Οὗτος πάλαι, συνὼν τοῖς ἐλάφοις, καὶ νεμόμενος πόαν,
 » ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰνδρα, ὃς φοβεῖται τὴν μεγάλην
 » ἄσκησιν καὶ σκληραγωγίαν, περιεκλείσθη, ὡς ἐν πα-
 » γίδι, ἐν χορείᾳ πέντε ὠραίων νυμφῶν.
40. « Οὗτός ἐστιν ὁ ἦχος τῶν μουσικῶν ὀργάνων καὶ ἄσ-
 » μάτων, ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ οἴκῳ ἐκείνου τοῦ Σατα-
 » κάρνα, τῷ ὄντι ἀφανεῖ ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων, ὁ διήκων
 » μέχρι τοῦ αἰθέρος, καὶ ἀντηχῶν ἐν τῷ ὑπερώῳ τοῦ
 » φορείου ἡμῶν.
41. « Οὗτος ὁ ἄλλος ἀσκητῆς καὶ ἐγκρατῆς, ᾧ ὄνομα Σου-
 » τήξνας, σκληραγωγίαν καὶ ἄσκησιν ποιεῖ, ἐν μέσῳ ὧν
 » τεσσάρων πυρῶν, καὶ τὸν ἥλιον ἔχων ἄνωθεν καίοντα
 » τὸ μέτωπον.
42. « Τοῦτον τὸν Σουτήξναν, ὃν ἐφοβεῖτο ὁ Ἰνδρας, οὐδα-
 » μῶς ἴσχυσαν καταβαλεῖν αἱ ἀπατηλαὶ ἰύγγες τῶν
 » νυμφῶν, τὸ ἠδὺ μειδίαμα, καὶ ἡ ἐρωτικὴ βολὴ τῶν
 » ὀμμάτων, καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἀποκρύφων μελῶν.
43. « Οὗτος ὁ Σουτήξνας, ὁ ἔχων τὴν ἀριστερὰν χεῖρα
 » ἀνατεταμένην ἀεὶ ¹, ἐξέτεινεν ὡς ἔδει τὴν δεξιάν,

λαμπρὸν ἀνεγείρασαι ἐν λίμνῃ, συνήδοντο αὐτῷ, ἄδουσαι, χορεύουσαι, καὶ ὄρ-
 γανα μουσικὰ κρούουσαι. Διὸ τοῦτο ἡ λίμνη ἐκείνη ὠνομάσθη Παντασαφάρ, του-
 τέστι, Πεντάνυμφος, ἢ Πεντανηρηῆς.

(1) Καὶ τοῦτο μία ἄσκησις, τὸ ἔχειν ἀνατεταμένην τὴν ἐτέραν χεῖρα, ἢ ἀμ-
 φοτέρας· τοῦτο δὲ ποιοῦσι κατ' ὀλίγον, ἀνυψοῦντες τὴν χεῖρα, καὶ ἔχοντες αὐ-
 τὴν ἀκίνητον· μετὰ δὲ χρόνον ἡ χεὶρ ὀρθοστατεῖ, καὶ ξηρὰ μένει, καὶ οὐ δύνα-
 ται συστέλλεσθαι, γιγνομένων τῶν νεύρων σκληρῶν. Εἰσὶ δ' αἱ τοῦτο ποιοῦσιν
 εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν, καὶ χρηματολογίαν· ἀλειφομένη γὰρ ἔπειτα ἡ τοιαύτη ξη-
 ρὰ χεὶρ ἐλαίῳ καθ' ἑκάστην, καὶ τριβομένη, ἀποκαθίσταται, ὡς πρότερον. Ὁ δ'
 ἔχων τοιαύτην ξηρὰν καὶ ὀρθίαν χεῖρα, λέγεται Οὐρδδαβχχός, ὃ ἐστίν, Ὀρθόχειρ.

- » εἰς τιμὴν ἐμοῦ ἢ ἔχει Μαλάν (κομβολόγιον ¹) καὶ τὰς
 » ἐλάφους κνήθει ², καὶ Κούσσαν κόπτει ³.
44. « Οὗτος ὁ Σουτήξνας, προσδεξάμενος τὸν ἐμὸν εὐλαβῆ
 » ἀσπασμὸν διὰ τῆς ὑπονεύσεως τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς,
 » ἐπειδὴ ἔχεμυθίαν ἀσκει, πάλιν ἔτεινε τὴν ὄρασιν πρὸς
 » τὸν ἥλιον, ὃς ἦν ἀποκεκρυμμένος ὑπὸ τοῦ ἐπιπροσ-
 » θοῦντος φορέιου.
45. « Τοῦτό ἐστι τὸ ἀσκητικὸν καὶ καθαρτικὸν ἄλσος τοῦ
 » πυρολάτρου Σαραβθάγκα ⁴, ὃς, θεραπεύσας τὸ πῦρ
 » διὰ πολλοῦ σπονδαίε, ἔθυσε καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, τὸ
 » ὄν καθαρὸν τῇ ἐγκρατείᾳ.
46. « Καθὼς ἡ ἀρετὴ (ἀγαθότης) τῶν γονέων μένει ἐν τοῖς
 » ἀγαθοῖς υἱοῖς, οὕτω καὶ ἡ πρὸς τοὺς ζένους ζενία τού-
 » του τοῦ πυρολάτρου μένει μέχρι τῆς σήμερον ἐν τοῖς
 » δένδροις, ἃ ἀπαλλάττουσι τὸν κάματον τῶν ὁδοιπό-
 » ρων τῇ ἑαυτῶν σκιά, καὶ καρποὺς ἡδεῖς διδόασιν.
47. « Οὗτος ὁ Σιτρακούτας, ὃ σύμμετρε τὸ σῶμα, ἔλκει
 » μου τὰ ὄμματα, ὡν, ὥσπερ μέγας ταῦρος, οὗ ἡ μὲν
 » φάραγξ ἐστίν, ὡς στόμα, ὁ δ' ἦχος τῶν ἐκρεόντων
 » ὑδάτων, ὡς μύκημα, αἱ δὲ κορυφαί, ὡς κέρατα, τὰ δ'
 » ἐπὶ τῶν κορυφῶν νέφη, ὡς χοῦς ἐπὶ τῶν κεράτων τοῦ
 » Ταύρου, διορύττοντος τοὺς ὄχθους.
48. « Αὕτη ἡ Μανδακινή, ὁ ποταμὸς, ὁ παρὰ τῷ ὄρει Σι-

(1) Ἐχει Μαλάν, τουτέστι, προσεύχεται.

(2) Τὰς ἐλάφους κνήθει, τουτέστιν, ἔλειε τὰ ζῶα.

(3) Κούσσαν κόπτει, τουτέστιν, ἐργάζεται. Κούσσα, πῶα τις, ἢ νομίζεται ἰε-
 ρὰ καὶ καθαρὰ, ἐφ' ἧς κάθηνται, ὑποστρωνόντες, οἱ ἀσκητικῇ ζωῇ χρώμενοι,
 καὶ ὅτε προσφέρουσι τὴν σπονδὴν τῷ πυρὶ, ἔχουσιν ἐν μέσῳ τῶν δακτύλων
 ὀλίγην ταύτης τῆς πῶας.

(4) Οὗτος πρότερον ἐμπροσθεν τοῦ Ράμα καὶ τῆς Σητᾶς ἐκάθη, γέρον ὢν.

- » τρακούτα ρέων, καὶ καθαρὸν ὕδωρ ἔχων, καὶ ρεῦμα
 » ἤρεμον, καὶ λεπτὸς ὀρώμενος ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ αἰθέρος,
 » φαίνεται, ὡσπερ ὄρμος ἐκ μαργάρων περὶ τὴν δειρήν
 » τῆς γῆς¹.
49. « Αὕτη ἡ παρὰ τῶ ὄρει Ταμάλα, ἐκεῖνό ἐστι τὸ καλὸν
 » δένδρον, οὗ τὰ ἀπαλὰ φύλλα συλλαμβάνων, ἐποίουν σοι
 » ἐνώτια, ἀγλαΐζοντα τὰς λευκάς σου παρεϊάς, ὡς κριθὴ
 » χλοάζουσα.
50. « Τοῦτο τὸ ἄλσος ἐστὶ, τὸ ὀνομαστὸν καὶ θαυμαστὸν
 » ἀσκητήριον τοῦ Ἄτρῆ, ἐνθα θηρία ἐστὶν ἀβλαστῆ, ἀκί-
 » δυνα, καὶ ἡμερα, καὶ καρποὶ γίνονται ἐν δένδροις ἀνευ
 » ἀνθέων.
51. « Ταύτην δὲ τὴν Μανδακινὴν, ἡ ἐτέθη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
 » ὑπὸ τοῦ Σίβα, καὶ χρυσοῦς λωτοὺς εἶχεν, ὧν οἱ ἐπτὰ
 » ὅσιοι Βραχμᾶνες ἐδρέποντο, ἡγάγεον ἐνθάδε ἐκ τοῦ οὐ-
 » ρανοῦ ἡ Ἄνουσουῖα, ἡ παράκοιτις τοῦ Ἄτρῆ, εἰς λουσίαν
 » τῶν ἀσκήσει χρωμένων.
52. « Καθὼς δὲ οἱ ἀσκηταί, ἡρεμοὶ καθήμενοι ἐν ἔδρᾳ καὶ
 » ἀκίνητοι, θεωρίαν ποιοῦσιν, οὕτω καὶ τὰ δένδρα ταῦτα
 » φαίνονται ὡσπερ ἐν θεωρίᾳ, ἀκίνητα ὄντα καὶ ἀσά-
 » λευτα, ἔνεκα τῆς νηνεμίας.
53. « Αὕτη ἐστὶν ἡ Βάτα ἐκεῖνη², ἧ εὐχολὴν ἐποίησας πρό-
 » τερον· ἔχουσα δὲ φύλλα πράσινα, καὶ καρποὺς ἐρυθροὺς,
 » φαίνεται, ὡσπερ σωρὸς σαπφείρων, καὶ ἀνθράκων,
 » πολυτίμων λίθων.
54. « Θεώρησον, ὅπως τὰ ὕδατα τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰα-
 » μουνᾶ, συμμιγέοντα, πῆ μὲν φαίνονται, ὡσπερ ὄρμαθοί

(1) Τὸ μὲν ὄρος ἐστὶν, ὡς κεφαλὴ, ἡ δ' ὑπὸρεια, ὡς δειρὴ τῆς γῆς.

(2) Ἡ Βάτα, δένδρον ἐστὶ μέγα, οὗ ὁ καρπὸς ἐρυθροειδὴς ἐστὶ καὶ συκκιειδής.

- » μαργάρων ὀμοῦ καὶ σαπφείρων, πῆ δὲ, ὡσπερ στέφα-
 » νοι λωτῶν λευκῶν, καὶ κυανῶν¹.
55. « Θεώρησον, ὅπως, μιγνυμένη ἡ Γαγγὰ καὶ ἡ Ἰαμουναῖ,
 » πῆ μὲν φαίνεται, ὡσπερ ἴλη λευκῶν καὶ κυανῶν χη-
 » νῶν, πῆ δὲ, ὡσπερ χρίσμα τῆς γῆς ἐκ Σανδάνου λευ-
 » κοῦ, ἐφ' οὗ εἰσι γραφαὶ ἐκ μέλανος Ἀγαλλόχου².
56. « Θεώρησον, ὅπως τὸ ὕδωρ τοῦ Γάγγου, συμμιγνύμενον τῷ
 » τοῦ Ἰαμουναῖ, ποικίλον ἐστὶ, καὶ πῆ μὲν φαίνεται, ὡσπερ
 » τὸ ἐπὶ γῆς σέλας τῆς σελήνης μετὰ τῆς σκιᾶς τῶν
 » δένδρων, πῆ δὲ, ὡσπερ τὸ λευκὸν καὶ ἀραιὸν νέφος, οὗ
 » ἐν μέσῳ διαφαίνεται οὐρανός.
57. « Θεώρησον, ὃ ἄμωμε κατὰ τὸ σῶμα, ὅπως τὸ τοῦ
 » Γάγγου ὕδωρ, συμμιγνύμενον τῷ τοῦ Ἰαμουναῖ, φαί-
 » νεται ὡσπερ τὸ κεχρισμένον σποδῷ σῶμα τοῦ Σίβα,
 » ἐφ' οὗ ἐστίν, ὡς κόσμημα, ὄφιος μέλας.
58. « Ὅσοι, λουσάμενοι ἐν τῇ συνελεύσει τῶν ὑδάτων τοῦ
 » Γάγγου καὶ τοῦ Ἰαμουναῖ, καθαροὶ ἐγένοντο τὴν καρ-
 » διαν, τούτοις οὐ γίνεται μετασωματώσις μετὰ θάνα-
 » τον, εἰ καὶ ἄπειροὶ εἰσι τῆς θεωρίας καὶ θείας γνώσεως.
59. « Αὕτη ἐστὶν ἡ πόλις τοῦ βασιλέως³ τῶν τὴν ὕλην
 » οἰκούντων, ἔνθα ἐγὼ μὲν ἐποίησα ἀσκητικούς πλοκά-
 » μους, ἐκβαλὼν τὸ διάδημα, ὃ δὲ Σουμάντας⁴ ἔκλαυ-

(1) Τὸ μὲν ὕδωρ τοῦ Γάγγου λευκὸν φαίνεται, τὸ δὲ τοῦ Ἰαμουναῖ κυανεόν.

(2) Ὡσπερ γυνή ἐστὶν ἡ γῆ· αἱ γὰρ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας εἰώθασιν χρίειν τὸ μέτωπον Σανδάνῳ λευκῷ, ἐπὶ δὲ τούτου γράφειν ἄνη καὶ βλαστοῦς Ἀγαλλόχου, ὅ ἐστι μέλαν· ἄμωμο δ' ἐστὶν εὐώδη.

(3) Γούχας ὠνομάζετο.

(4) Ὁ Σουμάντας ἦν εἷς τῶν βουλευτῶν τοῦ Δασσαράτα, ὃς συνώδευσεν τῷ Ῥόμα μέχρι ταύτης τῆς πόλεως, ἢ ἦν ἐν δάσει μετὰ τῆς Αἰτοδδεᾶς, καὶ τῆς Πραιάγας. Ὁ Σουμάντας ἐλέγετο καὶ Σουμάντρας, ὃς καὶ βουλευτὴς καὶ ἀρματιηλάτης ἦν τοῦ Δασσαράτα.

- » σεν, εἰπών· « Ὡ Καϊκεγή, ἐπληρώθη τὸ θέλημά σου ».
60. « Αὕτη ἐστὶν ἡ Δεβὰ ¹, ἥς πηγὴ ἐστὶν ἡ Βραχμασάρα
 » λίμνη, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί, καθὼς πηγὴ ἐστὶ τοῦ
 » νοδὸς ἡ ἰδέα τῆς ὕλης, ὡς λέγει ἡ Βέδα· ἐκείνης δὲ
 » τῆς λίμνης ἡ κόνις τῶν χρυσῶν λωτῶν προσκολλᾶται
 » τοῖς στήθεσι τῶν γυναικῶν τῶν Ἰαξῶν.
61. « Αὕτη ἡ Δεβὰ φέρει τὰ νάματα πλησίον τῆς μητρο-
 » πόλεως Αἰοδδεᾶς, ἃ ἐγένοντο ἀγνιστικὰ ὑπὸ τῶν ἀπο-
 » γόνων τοῦ Ἰζβακοῦ, οἱ ἐλούοντο μετὰ τὰς ἵπποθυσίας,
 » καὶ στήλας τῶν σφαγίων ἐνεπήγνουον κατὰ τὴν ὄχ-
 » θην ².
62. « Ταύτην τὴν Δεβὰν λογίζομαι, ὡς κοινὴν τροφὸν πάν-
 » των τῶν βασιλέων τῆς Κοσσάλας χώρας, οἱ ἀνε-
 » παύοντο ἐν ταῖς ψάμμοις αὐτῆς, ὡς ἐν ἀγκάλαις, καὶ
 » ἀνετρέφοντο τῷ ὕδατι, ὡς γάλακτι.
63. « Αὕτη ἡ Δεβὰ, ἣ κατελείφθη ὑπὸ τοῦ τιμίου ἐκείνου
 » βασιλέως Δασσαράτα ὥσπερ ἡ ἐμὴ μήτηρ, ἰδοῦσά με
 » ἐπιδημοῦντα, φαίνεται, ὥσπερ εἰ θέλει ἀγκαλίσασθαι
 » με τοῖς ἀνεγειρομένοις ἀναψυκτικοῖς κύμασιν, ὡς
 » χερσίν.
64. « Ἐπειδὴ πρόσθεν κονιορτὸς ἀνίσταται ἐκ γῆς ἐρυθρὸς,
 » ὡς ὁ ἥλιος κατὰ τὴν ἐσπέραν, διὰ τοῦτο συμπεραίνω,
 » ὡς ὁ Βαράτας ἔρχεται εἰς ὑπάντησιν μετὰ στρατοῦ,
 » μαθὼν τὰ τῆς ἐλεύσεώς μου παρὰ τοῦ Χανουμᾶνος ³.

(1) Δεβὰ, ποταμὸς μέγας, ὃς παραρρέει τῇ Αἰοδδεᾷ· λέγεται δὲ καὶ Σαραϊοῦ· ἐξέρχεται δὲ ἐκ τῆς Βραχμασάρας λίμνης, ἣ ἐστὶ κατὰ τὸν Ἰμαόν, ἔνθα κεῖται ἡ χώρα τοῦ Κουβέρα, τοῦ θεοῦ τοῦ πλοῦτου, εὗ οἱ ἀκόλουθοι λέγονται Ἰάξαι.

(2) Ὅσα εἰσὶ τὰ σφάγια, τσσαῦται καὶ αἱ στήλαι, ἐν αἷς δέονται.

(3) Ὁ Χανουμάν προαπεστάλη εἰς Αἰοδδεάν, εὐαγγελισσόμενος τὴν ἐλευσίαν τοῦ Ράμα.

65. « Οὗτος ὁ ἀγαθὸς Βαράτας ἀναμφιλόγως ἐμοί, τῷ
 » φυλάξαντι τὴν ἡν γνώμην ἐθέμην, παραδώσει τὴν
 » βασιλείαν ἀμώμητον, καθὼς ὁ Λαξμάνας παρέδωκέ
 » μοι σὲ ἄχραντον, ἀναστρέψαντι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
 » Δουσσάνα καὶ τῶν λοιπῶν.
66. « Ἴδου ὁ Βαράτας ἔρχεται εἰς ὑποδοχὴν καὶ τιμὴν
 » ἐμοῦ, πεζὸς, καὶ ῥακενδύτης, γέρουσι συνὼν βουλευ-
 » ταῖς, καὶ ἔχων τὸν μὲν Βασσίستان προπορευόμενον,
 » τὸν δὲ στρατὸν παρεπόμενον.
67. « Αὐτὸς χάριν ἐμοῦ, καὶ περ ἔχων τὴν βασιλείαν ἐν
 » χερσίν, ὡς γυναῖκα ἐν ἀγκάλαις, ἣν παρέδωκεν αὐτῷ
 » ὁ πατήρ μου, οὐκ ἐτρέφησεν αὐτῆς, ἀλλ' ἐν τοσούτοις
 » ἔτεσιν ἄκρα ἐγκρατεία ἐχρήσατο, καὶ περ νέος ὢν ».
68. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Ῥάμα, τὸ φορεῖον, ἅτε θεῖον καὶ
 νοητικόν, νοῆσαν τὴν γνώμην τοῦ Ῥάμα, κατέβη ἀπὸ
 τοῦ αἰθέρος ἐπὶ γῆς, θεωρούμενον μετὰ θαύματος ὑπὸ
 τῶν συνόντων τῷ Βαράτα.
69. Ἀψάμενος δ' ὁ Ῥάμας τῆς χειρὸς τοῦ ἐπιδεδξιῦ εἰς θε-
 ραπείαν Σουγρήβα, κατέβη ἀπὸ τοῦ φορείου διὰ τῆς
 κλίμακος, κεκοσμημένης πολυτίμοις λίθοις, ἠγουμένου
 τοῦ Βιβδησσάνα, καὶ δεικνύοντος ἕκαστον βαθμόν.
70. Προσκυνήσας δὲ τὸν πνευματικὸν πατέρα Βασσίستان
 εὐλαβῶς, ἠγκαλίσατο, δακρυρρόων, τὸν ἀδελφὸν Βα-
 ράταν μετὰ τὸ προσδέξασθαι τὴν προσφορὰν αὐτοῦ, καὶ
 ὠσφράνθη τῆς κορυφῆς αὐτοῦ¹, ἣ οὐκ ἀνεδέξατο τὸ βα-
 σιλικὸν χρίσμα καὶ στέμμα, ὃ ἔδωκεν ὁ πατήρ.

(1) Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, ἀγκαλιζόμενοι τὸν υἱόν, ὠσφραίνονται τῆς κορυ-
 φῆς αὐτοῦ, καθὼς ἡ δάμαλις τοῦ μόσχου ἔστι δὲ τοῦτο σημεῖον φίλτρου. Τὸ
 αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός, ὃς κρίνεται σεβάσμιος, πρὸς τὸν
 νεώτερον.

71. Ἰλαρῶ δ' ὄμματι καὶ εὐπροσηγορία καὶ ἠδυλογία κα-
θιλάρυνε λίαν τοὺς γέροντας βουλευτάς, προσκυνοῦντας,
οἳ εἶχον σχῆμα πένθιμον, καὶ γένεια καθειμένα ¹, ὥσπερ
αὶ Βάται ² ἔχουσι καθειμένα ρίζοειδῆ ἐκφύματα.
72. Εἰπόντος δὲ τοῦ Ράμα, « Οὗτος μὲν ἐστὶν ὁ βασιλεὺς
» τῶν Πιθήκων καὶ τῶν Ἄρκτων, ὁ βοηθός μοι ἐν ἀνάγ-
» καις, οὗτος δὲ ὁ ἀδελφός τοῦ Ραβάννα, ὁ πρόμαχος
» ἐν πολέμοις », ὁ Βαράτας, ἀφείδων τὸν Λαξμάναν, προ-
σεκύνησεν ἐκεῖνους.
73. Μετὰ δ' ἐκείνους, ἀναλαβὼν ὁ Βαράτας τὸν Λαξμάναν,
κλίνοντα τὴν κεφαλὴν ³, καὶ προσκυνοῦντα, ἠγκαλίσατο
αὐτὸν σφοδρῶς, ὥσπερ θλίβων τὸ ἑαυτοῦ στῆθος τῷ
στήθει ἐκεῖνου, ὃ ἦν σκληρὸν ἐκ τῆς οὐλῆς τοῦ τραύ-
ματος, ὃ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ραβάννα.
74. Προσταγῆ δὲ τοῦ Ράμα οἱ ἄρχοντες τῶν Πιθήκων, ἀν-
θρωπεῖαν μορφήν λαβόντες, ἀνέβησαν ἐπὶ μεγάλους ἐλέ-
φαντας, ὧν ρεόντων χυμὸν εὐώδη ἐκ τῶν κροτάφων,
ἠδονὴν ἐλάμβανον οἱ Πιθήκοι, ὥσπερ ἐν ὄρεσι διαι-
τώμενοι.
75. Ὁ δὲ κύριος τῶν δαιμόνων, ὁ Βιβθησσάνας, προσταχ-
θεὶς ὑπὸ τοῦ Ράμα, ἀνέβη καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
εἰς ἄρματα, ἃ ἦσαν ἀσυγκρίτως ὑπέρτερα, καὶ περ χει-
ρότευκτα, τῶν ἀρμάτων τῶν δαιμόνων, τῶν δαιμονικῆ
μαγίᾳ κατεσκευασμένων.

(1) Οὔτε κοσμήματα εἶχον, οὔτε τὸ γένειον ἐξυρῆμένον, καθὼς καὶ ὁ Βαρά-
τας, διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ράμα.

(2) Βάτα, δένδρον μέγα, οὗ ἐκ τῶν κλάδων ρίζοειδῆς βλαστοὶ ἐκφύονται,
καὶ καταβαίνοντες κατ' ὀλίγον ἐνρίζονται τῇ γῆ.

(3) Ὁ Λαξμάναν νεώτερος ἦν τοῦ Βαράτα, καὶ διὰ τοῦτο ἔκλινε τὴν κεφαλὴν,
δεικνύων σέβας πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν.

76. Ἀνέβη δὲ πάλιν ὁ Ῥάμας μετὰ τοῦ Λαξμάνα καὶ Βαράτα τὸ αἰθέριον ὄχημα, τὸ ἔχον λαμπρὰν σημαίαν, καὶ ἐφαίνετο, ὡσπερ σελήνη ἐν μέσῳ νέφους ἀστραπηφόρου ἐν νυκτὶ μετὰ τῶν ἀστέρων Ἑρμοῦ, καὶ Διός¹.
77. Ὁ δὲ Βαράτας προσεκύνησε τὴν περιχαρῆ Σητάν², ἣ ἐξήχθη ὑπὸ τοῦ Ῥάμα ἐκ τῆς δουλείας τοῦ Ῥαβάνα, καθὼς ἡ μὲν γῆ ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ὑπὸ τοῦ Βισνοῦ³, ἡ δὲ σελήνη ἐκ τῆς συννεφίας ὑπὸ τῆς ὥρας Σαράδας.
78. Καὶ τὸ ζεῦγος τῶν ποδῶν τῆς Σητάς, τὸ ὄν σεβάσμιον, ὡς καταφρονῆσαν τῆς προσκυνήσεως τοῦ Ῥαβάνα⁴, καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ Βαράτα, ἡ οὔσα σεβασμία, ὡς ἔχουσα ἀσκητικούς πλοκάμους διὰ τὴν πρὸς τὸν Ῥάμαν ἀγάπην, σμιχθέντα ἀμφοτέρω⁵, ἀγνιστικὰ ἐγένοντο ἀλλήλων.
79. Ὁ δὲ σεβαστὸς Ῥάμας, ὁδὸν ποιήσας ἐπταστάδιον ἐπὶ τοῦ Πουσπάκα φορείου, βάδην βαίνοντος, ἡγουμένης τῆς στρατιᾶς, κατέλυσε πλησίον τῆς Ἀιοδδεᾶς ἐν περιφανεῖ κήπῳ, ἔνθα ὁ Σατρούγνας εὐτρέπισε σκηνὴν μεγαλοπρεπεῖ.

(1) Ἡ μὲν Σελήνη ἐστὶν ὁ Ῥάμας, ὁ δ' Ἑρμῆς καὶ ὁ Ζεὺς, ὁ Λαξμάνας καὶ ὁ Βαράτας, τὸ δὲ νέφος, τὸ φορεῖον, ἡ δ' ἀστραπή, ἡ σημαία.

(2) Ὁ νεώτερος ἀδελφὸς σέβεται καὶ προσκυνεῖ οὐ μόνον τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

(3) Ὅτε ἔλαβε μορφήν κάπρου.

(4) Ἡ Σητὰ οὐκ ἤθελε παντελῶς γαμετῇ γενέσθαι τοῦ Ῥαβάνα, δεῖ ἐκολάκειεν αὐτήν, προσπίπτων τοῖς ποσὶν αὐτῆς.

(5) Ἡ κεφαλὴ τοῦ προσκυνούοντος θίγει τῶν ποδῶν τοῦ προσκυνουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

1. Ἐν ἐκείνῳ τῷ κήπῳ εἶδον τὰς ἑαυτῶν μητέρας ὁ Ῥάμας καὶ ὁ Λαξμάνας, αἱ εἶχον πρόσωπον μεμαραμμένον, καὶ σχῆμα πένθιμον ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἑαυτῶν ἀνδρός, ὡς δύο ἀναδενδράδες ἐκ τῆς τομῆς τοῦ δένδρου, ὃ περιπτύσσονται.
2. Ἀμφότεροι δ' οὔτοι οἱ ἐχθροκτόνοι καὶ μεγαλουργοὶ προσεκύνησαν κατὰ τάξιν ἀμφοτέρας τὰς μητέρας, αἱ οὐκ εἶδον σαφῶς τοὺς υἱοὺς ἐκ τῆς σκοτιζούσης τὴν ὄρασιν δακρυρρότας· ἔγνωσαν δ' ὅμως αὐτοὺς ἐκ τῆς ἡδονῆς τῆς περιπτύξεως αὐτῶν.
3. Τούτων δὲ τῶν μητέρων τὰ ψυχρὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς ἀπέβαλον τὰ θερμὰ δάκρυα τῆς λύπης, καθὼς τὰ ἐκ τῆς χιόνος ψυχρὰ ρεύματα ἀποβάλλουσι τὴν ἐκ τοῦ καύματος θερμότητα τῶν ὑδάτων τῆς Γαγγᾶς καὶ τῆς Δεβάς.
4. Θίγουσαι δὲ τῶν οὐλῶν τῶν ἐν τοῖς σώμασι τῶν υἱῶν τραυμάτων, ἃ ἔλαβον ἐκ τῶν ὅπλων τῶν Γιγάντων, ἠλέουον, νομίζουσαι, ὡς πρόσφατόν ἐστι, καὶ οὐκ ἤθελον καλεῖσθαι ἥρωτόχοι¹, καὶ τοι αὕτη ἡ προσηγορία ἐφετῆ ἐστι ταῖς γυναιξὶ τῆς φυλῆς τῶν Ξατρῶν.
5. Πεσοῦσα δ' ἡ Σητά, προσεκύνησεν εὐλαβῶς τὰς γυναῖκας τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Δασσαράτα, εἰποῦσα· « Ἄτυχῆς εἰμι ἐγὼ, ἢ πολλὰ δεινὰ ἐνεγκοῦσα τῶν » ἐμαυτῆς ἀνδρῶν² ».

(1) Ἡ μήτηρ ἡ τεκοῦσα υἱὸν ἥρωα, Ἰνδοῖσι λέγεται Βηρασῶ, ὃ ἐστίν, ἥρωτόχος· λέγεται καὶ Βηραματά, ὃ ἐστίν, ἥρωος μήτηρ.

(2) Οἶονεὶ ἔλεγεν, ἐξ οὗ συνεζεύχθη τῷ Ῥάμα, καὶ εἰς ἐξορίαν ἐστάθη, καὶ πολλὰ δεινὰ ἔπαθεν ἐκεῖνος· ἀτυχῆς ἄρα ἐγὼ εἰμι καὶ ἀποφράς.

6. Αἱ δ' εἶπον φιλοστόργως καὶ ἀληθῶς πρὸς αὐτὴν τὴν ἀξίαν φιλοστοργίας· « Ἀνάστα, τέκνον· ὁ γὰρ σὸς ἀνὴρ » καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς σῆς ἀρετῆς ἀπέφυγον τὰ » μεγάλα δεινά ».
7. Μετὰ δὲ ταῦτα ὕδασι ἐν χρυσαῖς ὑδρίαις, ἀχθεῖσιν ἐξ ἀγίων τόπων, ἐλούσαντο τὸν Ράμαν, τὸν κολοφῶνα τῆς γενεᾶς τοῦ Ραγγοῦ, οἱ γέροντες βουλευταὶ καὶ Βραχμᾶνες, ὃν ἐλούσαντο πρότερον δάκρυσι χαρᾶς αἱ μητέρες.
8. Ταῦτα τὰ ὕδατα ἤγαγον¹ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Δαιμόνων καὶ τῶν Πιθήκων ἐκ τῶν τεσσάρων θαλασσῶν καὶ λιμνῶν, καὶ ποταμῶν, ἃ ἐχύθησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ νικητοῦ, καθὼς τὰ τῶν νεφῶν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Βινδδεᾶ.
9. Καὶ πρότερον μὲν ὁ Ράμας ἠγλαΐζετο πολὺ, καὶ ἄξιος ἦν θεωρίας, φέρων ἀσκητικὴν σκευὴν· τότε δὲ μᾶλλον ἠγλαΐζετο καὶ ἐλαμπρύνετο, λαμπρὰν ἔχων καὶ βασιλικὴν στολήν.
10. Συνὼν δὲ τοῖς ἄρχουσι, καὶ τοῖς Γίγασι, καὶ τοῖς Πιθήκοις, καὶ τῇ στρατιᾷ, καὶ εὐφραίνων τοὺς πολίτας ἤχοις μουσικῶν ὀργάνων, εἰσέβη εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἧς ἐκ μὲν τῶν ὑψηλῶν οἴκων ὄρουσα πεφρυγμένη ἔπιπτεν, ὡς βροχὴ, ἐπὶ δὲ τῶν θυρῶν ἀρπεδόνες ἦσαν φύλλων.
11. Ἦν δὲ καθήμενος ἐφ' ἄρματος, ἔχων ἐκατέρωθεν μὲν τὸν Λαξμάναν, καὶ τὸν Σατρούγναν, ριπίζοντας αὐτὸν ριπιδίοις οὐραίοις, ὀπισθεν δὲ τὸν Βαράταν, κρατοῦντα τὸν βασιλικὸν οὐρανίσκον· ἐφαίνοντο δ' οὗτοι οἱ ἀδελφοὶ ὥσπερ οἱ τέσσαρες βασιλικοὶ τρόποι ἐνσώματοι.
12. Ἡ δὲ ἀναθυμίασις τοῦ καιομένου ἀγαλλόχου ἐν οἴκοις, διασκεδαζομένη ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἐφαίνετο, ὥσπερ πλοκα-

(1) Ταχέως ἤγαγον, ἅτε αἰθεροδατοῦντες.

- μὲς τῆς πόλεως¹ ἐκείνης, διαλυομένη ὑπὸ τοῦ Ῥάμα, ἀναστρέψαντος ἐξ ἐρήμου.
13. Αἱ δὲ γυναῖκες τῆς πόλεως, κλίνουσαι τὰς κεφαλὰς, καὶ ἐνοῦσαι τὰς παλάμας, ἠσπάζοντο ἐκ τῶν θυρίδων τῆν Σητάν, ἐφ' ἀρμαμάξης καθημένην, καὶ ἀγλαὰ ἄμφια περιβαλλομένην, ἃ ἔδωκαν αὐτῇ αἱ πενθεραὶ, παρασκευασάμεναι.
14. Ἠγλαΐζετο δ' ἡ Σητὰ, ἔχουσα τὸ λάμπρον ἐκεῖνο χρῖσμα², καὶ διαμένον αἰεὶ ἀνεξάλειπτον, ὅπερ ἔδωκεν αὐτῇ ἡ Ἄνουσουῖα, ὥσπερ δεικνυομένη πρὸς τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς, ὡς ἐν πυρὶ ἐστι πάλιν, ὡς ἐν δοκιμίῳ, ὅτι καθαρὰ ἐστι καὶ ἄμωμος.
15. Δοὺς δ' οἰκήματα μετὰ πάντων τῶν ἀναγκαίων τοῖς συμμάχοις καὶ εὐμενέσιν ὁ τῆς εὐμενείας θησαυρὸς Ῥάμας, εἰσέδου, δακρυρρόων, τὸν κεκοσμημένον καὶ διευθετημένον οἶκον τοῦ θανόντος πατρὸς.
16. Προσκυνήσας δὲ τὴν μητέρα τοῦ Βαράτα, ἀπήλειψε τὴν αἰσχύνην αὐτῆς, εἰπὼν· « ὦ μήτερ, εἰ θεωρεῖται ἀκριβῶς, »
 « σὸν ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον, ὅτι ὁ ἐμὸς πατὴρ οὐκ »
 « ἐκπέπτωκε τῆς ἀληθείας, ἢ αἰτία ἐς τὴν ἀπολαύσεως »
 « τοῦ οὐρανοῦ ».
17. Τοιοῦτοις δὲ καὶ τοσοῦτοις κεκαρυκευμένοις πολυειδέσι βρώμασιν ἐθεράπευσε τὸν Σουγρήθαν καὶ τὸν Βιβθησσάναν³, ὥστε ἐκείνους θαυμάζειν λίαν ἐν καρδίᾳ, καὶ τοὶ ἠδύναντο πολυποίκιλα παρασκευάσασθαι μόνῃ τῇ ἐννοίᾳ.

(1) Ἡ πόλις ἐστίν, ὡς γυνή, ἢ οὐ κτενίζεται, οὐδὲ κοσμεῖται, ἐν ὅσῳ ἀποδημεῖ ὁ ἀνὴρ· ὅταν δ' ἐπιδημήσῃ, τότε ἡ γυνὴ διαλύει τὸν πλόκαμον, καὶ κτενίζεται, καὶ κοσμεῖται.

(2) Τὸ λάμπρον ἐκεῖνο χρῖσμα, ὡς πῦρ ἦν.

(3) Ὁ μὲν γὰρ Βιβθησσάνας δαίμων ἦν, ὁ δὲ Σουγρήθας υἱὸς τοῦ Ἡλίου.

18. Ὑποδεξάμενος δὲ, καὶ προσκυνήσας τοὺς θεοὺς καὶ ὁσίους Βραχμᾶνας, τοὺς ἐλθόντας εἰς εὐλογία, ἤκουσε παρ' αὐτῶν τὰ ἐκ γενέσεως κατορθώματα τοῦ ἀναιρεθέντος ἐχθροῦ Ραβάννα, ἅπερ ἐμεγάλυνον τὰ κατορθώματα αὐτοῦ τοῦ Ράμα¹.
19. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ὁσίων Βραχμάνων, ὁ Ράμας, τιμήσας δωρήμασι διὰ τῶν χειρῶν τῆς Σητᾶς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Δαιμόνων καὶ τῶν Πιθήκων, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς οἰκადε· οἱ ἐκ τρυφῆς οὐκ ἤσθοντο τοῦ διελθόντος ἡμίσεος μηνός (καθ' ὃν διέτριψαν ἐν Αἰοδδεᾶ).
20. Προσέταξε δὲ καὶ τῷ θεῷ ἐκείνῳ φορεῖω, τῷ ἄνθει τοῦ οὐρανοῦ, ὃ ἐσκύλευσε παρὰ τοῦ ἀντιθέου Ραβάννα μετὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀπελθεῖν πάλιν εἰς ὑπηρεσίαν καὶ χρῆσιν τοῦ θεοῦ Κουβέρα, τοῦ κυρίου τοῦ Καιλᾶσα, καὶ ἐπαυθεῖν, ὅταν μνησθῇ αὐτοῦ.
21. Οὕτως οὖν ὁ Ράμας, τελειώσας τὴν ἐν ἐρήμῳ διαγωγὴν κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς προσταγὴν, καὶ ἀναδεξάμενος τὴν βασιλείαν, καθὼς τὴν αὐτὴν κλίσειν εἶχεν εἰς τὴν τρίτην τῶν ἀγαθῶν², εἰς τὴν ἀρετὴν, εἰς τὴν κτῆσιν, καὶ εἰς τὴν τρυφήν, οὕτω καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς³.
22. Τὴν αὐτὴν δὲ τιμὴν καὶ θεραπείαν ἐδείκνυεν ὁ Ράμας πρὸς τὰς τρεῖς μητέρας, καθὼς ὁ θεῖος ἀρχιστράτηγος Σκάνδας πρὸς τὰς ἐξ μητέρας, ὧν τοὺς μαστοὺς ἐθῆλαζε τοῖς ἐξ στόμασιν.
23. Ἀποστρεφομένου μὲν τὴν πλεονεξίαν, ὁ λαὸς ἐγένετο πλούσιος· κολάζοντος δὲ τοὺς κακοὺς, ἐνησχολεῖτο ἀδεῶς τοῖς ἑαυτῶν ἐπιτηδεύμασιν· ὁδηγοῦ δ' ὄντος εἰς πράξιν

(1) Ὅτε μέγας ἐστὶν ὁ νικηθεὶς, μείζων κρίνεται ὁ νικῆσας.

(2) Δηλονότι μέτριος ἦν εἰς χρῆσιν ἑνὸς ἐκάστου τῶν τριῶν ἀγαθῶν.

(3) Δηλονότι ἐξ ἴσου ἡγάπη τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς.

- τῆς ἀρετῆς, ὁ λαὸς ἐνόμιζεν αὐτὸν, ὡς πατέρα· ἀπαλλ-
λάττοντος δὲ τὰ δεινὰ, ἐνόμιζεν αὐτὸν, ὡς υἱόν.
24. Ἐθεώρει μὲν κοινῶς ἐν διατεταγμένῳ καιρῷ τὰς ὑπο-
θέσεις τοῦ λαοῦ καὶ τὰς τῆς βασιλείας· ἐτρέφα δ' ἰδίως
μετὰ τῆς Σητᾶς, ὡσπερ συνὼν τῇ Λαξμῆ, ἢ ἐπιθυμοῦσα
τροφῆς, ἔλαβε τὸ ἀγλαδὸν σῶμα τῆς Σητᾶς.
25. Καὶ τὰ δεινὰ δὲ, ἃ ἔπαθον πάλαι ἐν ἐρήμῳ, ἐρχόμενα
εἰς ἐνθύμησιν, ἠδοναὶ καὶ τροφαὶ ἐγίγνοντο τῷ Ράμα
καὶ τῇ Σητᾶ, οἱ καθηδυπάθουν, ὡς ἐφίεντο, ἐν περικα-
λέσι καὶ περιφανέσιν οἴκοις.
26. Ἡ δὲ Σητὰ χαροποιὰ ἐγένετο τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς διὰ τοῦ
ἐαυτῆς προσώπου, ὃ εἶχεν ὄμματα μὲν μᾶλλον ἀγλαὰ,
παρειὰς δὲ ὠχράς, καὶ ἐσήμαινεν ἄνευ τοῦ ἐξειπεῖν, ὡς
ἐγκυμονοῦσά ἐστιν.
27. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ράμας, ὡς ἔγκυός ἐστιν ἡ Σητὰ, ἀνα-
λαβὼν αὐτὴν τὴν λεπτόσωμον ἐν ἀγκάλαις, ἔχουσαν τὰς
θηλάς τῶν μαστῶν μᾶλλον μελαίνας, καὶ αἰσχυνομένην,
ἠρώτησεν, εἴ τινος ἐπιθυμοῖ.
28. Ἡ δ' ἐπεθύμησεν ἔλθειν πάλιν εἰς ἄλσιν τὰ παρὰ τῇ
ὄχθῃ τοῦ Γάγγου, ἐνθα φύεται Νηβάρα εἰς τροφήν, καὶ
Κούσσα εἰς στρωμνὴν· αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ὀσίων ἀν-
δρῶν συμπαίζουσι τοῖς ἀγρίοις ζώοις καὶ θηρίοις.
29. Ἐνευσε δ' εἰς τὴν ἔφεισιν αὐτῆς ὁ Ράμας· καὶ ἐπιθυμῶν
θεωρῆσαι τὴν ἐπίχαριν Αἰτοδδεάν, ἀνέβη μετὰ τῶν περὶ
ἐαυτὸν εἰς τὴν στέγην τοῦ οἴκου, τοῦ διήκοντος εἰς τὰ
νέφη.
30. Εὐφραίνεται δὲ, θεωρῶν τὰς μὲν λεωφόρους πλήρεις οὖ-
σας ἐργαστηρίων, τὴν δὲ Δεβάν, πλεομένην ναυσί, τοὺς
δὲ παρὰ τῇ πόλει κήπους, ὄχλουμένους πολίταις, θρου-
πτομένοις, καὶ τερπομένοις.
31. Ἐνταῦθα αὐτὸς ὁ ἔγκριτος τῶν εὐφραδῶν καὶ ἀγαθοερ-

- γῶν, αὐτὸς ὁ μακρόχειρ, καὶ νικητὴς ἀνδρείων ἐχθρῶν, ἠρώτησεν ἀγαθὸν (ἔμπειρον) ὠτακουστήν· « Τί λέγου-
 » σιν οἱ ἄνθρωποι περὶ ἐμοῦ; »
32. Βιασθεὶς δ' ὁ ὠτακουστής, ἀπεκρίνατο· « Ὁ βασιλεῦ,
 » πάντα τὰ σὰ ἔργα ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται, ἐκτὸς τού-
 » του, ὅτι ἔλαβες πάλιν τὴν βασίλισσαν, ἣ ἦν ἐν τῷ
 » οἴκῳ τοῦ Ῥαβάνα ».
33. Τοιαύτη βαρεία δυσφημία πληγείς ὁ ἀνὴρ τῆς Σητᾶς,
 διερράγη τὴν καρδίαν, καθὼς ὁ ἡμέμενος σίδηρος, πλητ-
 τόμενος σιδηρᾷ σφύρα, καὶ τοιαῦτα ἀνέστρεφε κατὰ νοῦν·
34. « Παραβλέψω ταύτην τὴν κατ' ἐμοῦ δυσφημίαν; ἢ
 » ἀποδιώξω τὴν ἀνέγκλητον γυναῖκα; » Ἠπόρει δὲ, πό-
 » τερον πράξει, τρεπόμενος ποτὲ μὲν εἰς τοῦτο, ποτὲ δ'
 » εἰς ἐκείνο, ὥσπερ ἡ κρεμαστή.
35. Σκεψάμενος δὲ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τρόπος ἐστὶν ἀποφυγῆς
 τῆς κατηγορίας, ἠθέλησεν ἀποφυγεῖν αὐτὴν διὰ τῆς ἀπο-
 διώξεως τῆς γυναικός· ἡ γὰρ εὐφημία τῶν εὐφήμων τι-
 μιωτέρα ἐστὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ σώματος, πολλῶ μᾶλλον
 τῶν ἄλλων ἐφετῶν.
36. Δύσθυμος τοίνυν γενόμενος, συγκαλέσας τοὺς ἑαυτοῦ
 ἀδελφοὺς, (οἱ, ἰδόντες τὸ λυπηρὸν αὐτοῦ πρόσωπον, δύ-
 σθυμοὶ ἐγένοντο καὶ αὐτοὶ) διηγήσατο αὐτοῖς τὴν καθ'
 ἑαυτοῦ κακὴν φήμην, προσθεὶς καὶ τάδε·
37. « Ἴδετε, ὅποιον στίγμα καὶ μίασμα ἐξ ἐμοῦ, τοῦ αἰεὶ
 » ποιούντος ἔργα ἄμωμα, ἐγένετο τῷ βασιλικῷ καὶ
 » ἱερῷ γένει ἡμῶν, τῷ καταγομένῳ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου,
 » καθὼς τῷ λαμπρῷ κατόπτρῳ ἐκ τῆς ἄχνης τῆς βρο-
 » χῆς, τῆς ὑπὸ τοῦ ἀέρος σκιδναμένης.
38. « Ταύτην τὴν κατὰ πρῶτον κατ' ἐμοῦ κακὴν φήμην,
 » ἣ διεσπάρθη εἰς τὴν γλῶσσαν παντὸς ἀνθρώπου, κα-
 » θὼς ἡ σταγὼν τοῦ ἐλαίου εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ

- » ὕδατος, οὐ δύναμαι φέρειν, ὡς ὁ μέγας ἐλέφας τὸν
 -007 » στύλον τοῦ δεσμοῦ. (κατακλιθεὶς) ἀνὰ τὴν ἀντιπροσώπων
39. « Καί τοι ἡ Σητὰ ἐτοιμία ἐστίν, εἰς τὸ δοῦναι καρπὸν,
 036 » ἐγκαταλείψω ὅμως αὐτήν, καταφρονήσας, εἰς ἐξάλει-
 -007 » ψιν ταύτης τῆς μομφῆς καὶ τοῦ στίγματος, καθὼς
 057 » ἐγκατέλιπον πρότερον τὴν γῆν, εἰς διατήρησιν τῆς
 25 » προσταγῆς τοῦ πατρός.
40. « Ἐγὼ καλῶς οἶδα, ὡς ἡ Σητὰ ἄχραντός ἐστι καὶ
 - » ἀμίαντος, ἀλλ' ἡ κατηγορία τῶν ἀνθρώπων ἰσχυρο-
 70 » τέρα παρ' ἐμοὶ κρίνεται· καὶ ἡ σκιά γὰρ τῆς γῆς,
 80 » ἡ ἐπὶ τῆς σελήνης, λέγεται ὑπὸ τῶν κοινῶν ἀνθρώ-
 -007 » πων, ὡς κηλὶς καὶ μελανότης πέφυκε τῆς καθαρᾶς
 6 » σελήνης ¹.
41. « Ὁ πόνος μου, ὁ γενόμενος εἰς ἀνάρσεις τοῦ δαίμονος
 87 » Ραβάνα, οὐκ ἐγένετο μάταιος, ἐπειδὴ ἐγένετο εἰς
 -007 » ἄμυναν τοῦ ἐχθροῦ ². Τί δαί; ὁ ὄφις εἰς ἔφεςιν πό-
 -007 » σεως αἵματος δάκνει, παροξυνθεὶς τὸν ἄνθρωπον, οὗ
 70 » τῷ ποδὶ ἐπατήθη; ἢ εἰς ἄμυναν;
42. « Ὅθεν αὐτὴ ἡ ἐμὴ γνώμη οὐκ ἐμποδιστέα ἐστίν ὑφ'
 007 » ὑμῶν, εὐσπλάγχχνων ὄντων, εἰ ἔφεσίς ἐστιν ὑμῖν τῆς
 -007 » ἐμῆς ζωῆς, ἢ ἔσεται, ὅταν ἐξαχθῇ οὗτος ὁ κοινὸς
 007 » λόγος, ὁ ἐμπεπηγμένος, ὡς ἦλος, ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ ».
43. Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως Ράμα εἰρηκότος, καὶ τοιαύτην

(1) Οἱ ἀστρονόμοι λέγουσιν, ὡς ἡ ἐν τῇ Σελήνῃ φαινομένη κηλὶς καὶ μελα-
 νότης, σκιά ἐστὶ τῆς γῆς· κοινῶς ὅμως λέγεται οὐ σκιά τῆς γῆς ἐκ συμβάμα-
 τος, ἀλλὰ κηλὶς καὶ στίγμα ἐκ φύσεως.

(2) Ἴνα μὴ εἴπῃ τις τῶν ἀδελφῶν, διὰ τί τοσοῦτον πόλεμον ἐποίησε διὰ
 τὴν Σητάν; διὰ τοῦτο ἐπάγει ἐναυθα, ὡς πόλεμον ἐποίησεν οὐ δι' αὐτήν, ἀλ-
 λά δι' ἄμυναν· καὶ φέρει παράδειγμα τὸν ὄφιν, ὃς δάκνει τὸν ἄνθρωπον, οὗ
 τῷ ποδὶ ἐπατήθη, οὐκ εἰς πόσιν αἵματος αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς ἄμυναν.

ἀμετάθετον γνώμην κατὰ τῆς Σητᾶς ἐσχηκότος, οὐδείς τῶν ἀδελφῶν ἐκείνων οἶός τε ἦν ἤτοι ἐπισχεῖν αὐτὸν, ἢ συναινέσαι αὐτῷ.

44. Σκεψάμενος δὲ τὸν Λαξμάναν ἀγαθὸν ὄντα, καὶ ὑπήκοον τῇ προσταγῇ, παραλαβὼν κατ' ἰδίαν αὐτὸν αὐτὸς ὁ ἀδόμμενος ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, καὶ τὴν ἀλήθειαν λέγων, ἐπέταξεν οὕτως, εἰπὼν·

45. « Ἐπειδὴ ἡ γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ σου, γαργαλιζομένη ὑπὸ τῆς ἐγκυμοσύνης, ἐπιθυμεῖ τῆς ἐν ἐρήμῳ διατριβῆς, διὰ τοῦτο σὺ αὐτὸς, παραλαβὼν αὐτὴν ἐφ' ἄρματος ἐπὶ τοιαύτη προφάσει, ἄφες ἐν τῷ ἀσκητηρίῳ τοῦ ὀσίου Βαλμηκη¹ ».

46. Ἀκούων δ' ὁ Λαξμάνας, ὡς ὁ Παρασσουράμας ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τῆς ἐαυτοῦ μητρὸς ἐκ τῆς προσταγῆς τοῦ πατρὸς, ὡς ἐχθρὸς, ἐδέξατο τὴν προσταγὴν τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ· ἡ γὰρ προσταγὴ τῶν σεβασμίων ἀπαράβατος ἐστίν.

67. Τὴν δὲ Σητάν, ἡ ἐχάρη, ἀκούσασα πεπληρωμένου τοῦ ἐαυτῆς θελήματος, ἀναβιβάσας ἐφ' ἄρματος, ἐξευγμένου ἵπποις εὐηνίοις καὶ εὐαγώγοις, ὧν τὰς ἡνίας ὁ Σουμάντρας ἐκράτει, ἐξῆλθε τῆς πόλεως.

48. Θεωροῦσα δ' ἡ Σητὰ, ἀγομένη, τόπους ἀγλαοὺς, καὶ εὐθαλεῖς, ἔχαιρε, λέγουσα· « Χαροποιός μοι ἐγένετο ὁ ἀγαπητός μοι ἀνὴρ· » οὐκ ἤδει δὲ, ὡς ἐκεῖνος ἀφῆκε τὸ ἀπαλὸν καὶ γλυκὺ τῆς φύσεως, καὶ ἔλαβε τὸ σκληρὸν καὶ πικρὸν.

49. Ὁ γὰρ Λαξμάνας ἐκρυπτεν ἀνά τὴν ὁδὸν τὸ μέλλον

(1) Οὗτος ἦν μέγας ὅσιος καὶ φιλόσοφος, μονάζων ἐν ἄσει παρὰ τῷ Γάγγῃ, καὶ πρόεδρος ὧν ἄλλων πολλῶν, ἡσυχαστικῶν βίον βιούντων. Τοῦτον ἐγίνωσκεν ἡ Σητὰ, θεασαμένη, ὅτε πρότερον διέβη ἐκεῖθεν ὁ Ράμας εἰς τὴν ἔρημον.

- γενήσεσθαι τῆ Σητᾶ δεινόν· ἡ δὲ, αἰσθημένη πάλλοντος τοῦ δεξιῦ ὀφθαλμοῦ¹, ὅς οὐκ ἔμελλεν ὄψεσθαι εἰσέτι τὸν ποθητὸν ἄνδρα, ὑπενόησεν, ὡς κακόν τι σημαίνει ὁ παλμός.
50. Ἡ μὲν οὖν Σητᾶ, ἧς τὸ λώτιον πρόσωπον ἐμαράνθη ἐκ τῆς λύπης τῆς ἐκ τοῦ ἀπαισίου τούτου οἰωνοῦ, ἤρχετο ἐκ καρδίας, λέγουσα· « Ἄγαθόν γένοιτο τῷ Ράμα καὶ » τῷ Λαξμάνᾳ! »
51. Ὁ δὲ Λαξμάνας, ὁ βουλόμενος καταλιπεῖν ἐν ἐρήμῳ τὴν σεμνὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ, προσταχθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἐκωλύετό πως ὑπὸ τῆς Γαγγᾶς, φαινομένης ἀπέναντι, διὰ τῶν ἀνυψουμένων κυμάτων, ὡς διὰ χειρῶν.
52. Στήσαντος δὲ τοὺς ἵππους τοῦ ἠνιόχου, καταβιβάσας ὁ Λαξμάνας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ, διεβίβασεν αὐτὴν, φέρων εἰς τὸ πέραν ἐπὶ καλοῦ πορθμείου, ὃ ἤγαγον πορθμεῖς, καθὼς ὁ ἀληθοσπῆς φέρει εἰς πέρας τὴν ἑαυτοῦ ὑπόσχεσιν.
53. Μὴ δυνάμενος δὲ λαλῆσαι, τοῦ φάρυγγος πληρωθέντος δακρύων, ἃ οὐκ ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, μόλις ἐξηρεύξατο τὴν ὀλεθρίαν προσταγὴν τοῦ βασιλέως, καθὼς τὸ νέφος ἐξάγει χάλαζαν φθοροποιὰν ἐσπαρμένη γῆ.
54. Ἐπεσε δ' εὐθύς ἡ Σητᾶ ἐπὶ γῆς, ἐξ ἧς ἐγεννήθη, πληγεῖσα ὑπὸ σκληροῦ λόγου, τὰ δὲ κοσμήματα² αὐτῆς διεσκορπίσθησαν, καθὼς ἡ ἀναδενδράς, πληγεῖσα ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου, πίπτει ἐπὶ γῆς, ἐξ ἧς ἀνεφύη, τὰ δ' ἄνθη αὐτῆς διασκορπίζονται.
55. Ἡ δὲ μήτηρ γῆ οὐκ ἠνέωξε τοὺς οικεῖους κόλπους, εἰς τὸ δέξασθαι τὴν θυγατέρα, ἐπειδὴ ἀμφιβολίαν εἶχε, λέ-

(1) Ὅταν ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς τῆς γυναίκος πάλλῃ, ἀγαθὸν προσσημαίνει· ἔταν δὲ ὁ δεξιὸς, κακόν· τούναντίον δὲ θεωρεῖται ἐπὶ τοῦ ἀνδρός.

(2) Οἱ μαργαρίται καὶ οἱ ἀδάμαντες.

- γούσα ἐν ἑαυτῇ· « Πῶς ὁ Ῥάμας, ὦ θύγατερ, ὁ ἐκ με-
 » γάλους γένους τοῦ Ἰξβακοῦ καταγόμενος, καὶ μεγάλα
 » κατορθώσας, ἐγκταλίποι ἄν σε αὐτὴν οὕτως ἀπλῶς; »
56. Ἡ δ' ἀνάληψις τῶν αἰσθήσεων, ἣ ἐγένετο δι' ἀναφυκτι-
 κῶν τρόπων τοῦ Λαξμάνα, δεινότερα ἦν τῆς ἀναισθη-
 σίας· ἀναισθητος μὲν γὰρ οὔσα, οὐκ ἠσθάνετο λύπης,
 ἀναλαβοῦσα δὲ, ἐθλίβετο σφόδρα τὴν ψυχὴν.
57. Οὐδεμίαν δὲ κακολογίαν ἔλεγεν ἡ ἀγαθὴ κατὰ τοῦ
 Ῥάμα, καὶ τοι ἀπέβαλεν αὐτὴν ἄνευ ἐγκλήματος· ἔψε-
 γε δὲ λίαν τὸ ἑαυτῆς σῶμα, ὡς κακοῦργον, διότι ἀνέχε-
 ται τῶν δεινῶν, καὶ οὐ θνήσκει.
58. Παρηγορήσας δὲ τὴν Σητάν ὁ Λαξμάνας, ἔδειξεν αὐτῇ
 τὴν εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ Βαλμῆκη ὁδόν, εἰπὼν· « Σύγ-
 » γνωθί μοι, βασίλισσα, τοῦ σκληροῦ ἔργου, οὗ ἐποίη-
 » σα ἐκ προσταγῆς τοῦ βασιλέως, ὃ ὑπεξούσιός εἰμι· »
 καὶ πεσὼν, προσεκύνησεν αὐτήν.
59. Ἡ δὲ Σητὰ, ἀναστήσασα αὐτὸν, ἔλεξε τάδε· « Ἐγὼ
 » ἦσθην ἐπὶ σοί, ὦ ἀγαθέ· ζῶης ἐπὶ μήκιστον· σὺ γὰρ
 » ὑπήκοος εἶ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ Ῥάμα, καθὼς ὁ
 » Βισνοῦς τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ Ἰνδρα.
60. « Προσένεγκε τὰς ἐμὰς προσκυνήσεις ταῖς ἐμαῖς πεν-
 » θεραῖς κατὰ τάξιν, καὶ δεθήτη αὐτῶν ἐξ ἐμοῦ, ἵν'
 » εὐχωνται ἐκ καρδίας ὑπὲρ τοῦ γόνου τοῦ ἑαυτῶν
 » υἱοῦ, ὃς ἐν τῇ ἐμῇ ἐστι γαστρί.
61. « Τῷ δὲ Ῥάμα τὰ δε εἰπέ ἐξ ἐμοῦ· « Ἔστιν ἄρα νό-
 » μιμον, ἢ ἀρμόδιον τῇ σῇ γενεᾷ, ὅτι ἐγκατέλιπες ἐμὲ
 » ἐκ φιλῆς ἀκοῆς φήμης κακῆς¹, καὶ περ φανείσαν κα-
 » θαρὰν καὶ ἄμωμον ἐν πυρί ;

(1) Οὐκ ἐγένετο δηλονότι οὔτ' ἐκ νόμου, οὔτ' ἐκ βουλῆς τῆς σῆς γενεᾶς,
 ἀλλ' ἐκ τῆς γνώμης μόνης τῆς σῆς· ὅ ἐστιν ἄνομον καὶ ἄδικον.

62. « Ἡ ἀξιόν ἐστι λογίσασθαι, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐγκατάλειψις
 » οὐκ ἐστὶ σὴ γνώμη, τοῦ ὄντος εὐγνώμονος, καὶ ἀγα-
 » θόφρονος, ἀλλὰ καρπὸς τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ μου γενέ-
 » σει παραπτωμάτων, ὡς δύσφορος σκηπτός ;
63. « Ἡ ἐπειδὴ πάλαι ἀποδιώξας αὐτὴν τὴν Λαζμὴν, τοῦ-
 » τέστι, τὴν βασιλείαν, προσελθοῦσάν σοι, ἀνεχώρησας
 » μετ' ἐμοῦ εἰς ἔρημον, διὰ τοῦτο νῦν ἐξ ὀργῆς καὶ
 » ζηλοτυπίας οὐκ ἀνεκτὴ εἰμι, οἰκοῦσα ἐν τῷ σῷ οἴκῳ,
 » ἐκεῖνη τῇ Λαζμῇ, ἣ ἐστὶ σὺν σοί ;
64. « Πῶς δ' ἂν ἐγὼ, ἡ γεγεννημένη καταφυγὴ τῶν γυ-
 » ναικῶν τῶν ἀναχωρητῶν, τῶν θλιβομένων ὑπὸ τῶν
 » δαιμόνων, πορευθεῖην νῦν πρὸς ἄλλον εἰς καταφυγὴν,
 » σοῦ ὄντος ἐν λαμπρότητι καὶ δόξῃ ;
65. « Ἄρα ἐφρόντισα ἂν ταύτης τῆς κκκῆς ζωῆς, τῆς οὐ-
 » σης ματαίας, ἕνεκα τῆς σῆς παντελοῦς διαζεύξεως,
 » εἰ μὴ ἦν ἐμπόδιον ὁ ἐν ἐμοὶ γόνος σου, ὁ ὢν ἀξιός
 » φροντίδος καὶ περιθάψεως ;
66. « Ἴσθι, ἐγὼ μετὰ τὸν τόκον φροντίδα ἔξω καὶ ἐπιμέ-
 » λειαν, ἀσκησὶν ποιῆσαι, τείνουσα τὴν ὄρασιν πρὸς τὸν
 » ἥλιον, ἵνα ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ πάλιν σὺ αὐτὸς ἀνὴρ
 » μοι γένη, καὶ μὴ ἦ διάζευξις¹.
67. « Ἐπειδὴ ὁ νομοθέτης Μανῶς διατάττει, ὡς χρεῶν
 » ἐστὶ τῷ βασιλεῖ φροντίζειν καὶ προστατεύειν τῶν
 » τεσσάρων φυλῶν, καὶ τῶν τεσσάρων τάξεων καὶ δια-
 » γωγῶν, διὰ τοῦτο ἐγὼ, εἰ καὶ ἐδιώχθην ὑπὸ σοῦ,
 » ἀξία εἰμι τῆς σῆς φροντίδος καὶ προστασίας, ὡς μία
 » ἀσκήτρια, ἐν ἐρήμῳ διάγουσα ».

(1) Οἶονεῖ ἔλεγεν, σκληραγωγίαν ἔξω, καὶ εὐξομαι, ἵνα πάλιν ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ἐγὼ μὲν γυνὴ γένομαι σὴ, σὺ δ' ἀνὴρ ἐμὸς, καὶ ἀδιάζευκτοὶ ὄμεν. Ἐκ δὲ τούτου γνωρίζεται τὸ εὐγνώμον καὶ φίλανδρον τῆς Σητᾶς.

68. Εἰπὼν δ' ὁ Λαξμάνας, « Οὕτως ἐρῶ, ὡς εἶρηκας » ἀνεχώρησεν· ἔξω δὲ τῆς ὀράσεως γενομένου, ἡ Σητᾶ, θλιβομένη ἐκ πολλοῦ βάρους τῆς λύπης, ἐθρήνει μεγαλοφώνως, καθὼς ἡ Κουραρή¹.
69. Καὶ τῇ ἐρήμῳ δὲ θρήνος πολὺς ἐγένετο, ἡ ὁμοιοπαθοῦσα ἦν τῇ Σητᾶ· οἱ μὲν γὰρ ταῶνες ἐγκατέλιπον τὸν χορόν· τὰ δὲ δένδρα ἐρρίψαν τὰ ἄνθη· αἱ δ' ἔλαφοι ἀφῆκαν τὴν ληφθεῖσαν πόαν.
70. Ἐξελθὼν δ' ὁ σοφὸς Βαλμῆκης εἰς συλλογὴν Κούσσης καὶ φρυγάνων, ἀκούσας θρήνου, εὐθυνη τὰ διαθήματα εἰς τὴν φωνὴν, καὶ ἦλθε πρὸς τὴν Σητάν· οὗτός ἐστιν, οὗ ὁ ἐκ λύπης λόγος πρὸς ὀρνιθοθήραν, ὃν εἶδεν, ὄρνιν ἀνελόντα, ἐγένετο στίχος ἔμμετρος².
71. Ὦν ἰδοῦσα ἡ Σητᾶ, ἐπαύσατο τοῦ θρήνου, καὶ ἀποσμήξασα τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς δάκρυα, προσεκύνησεν αὐτόν· ὁ δὲ, σκεψάμενος αὐτὴν ἔγκυον, ἠύξατο αὐτῇ υἶδν, κᾶτα εἶπεν·

(1) Εἶδος ὀρνέου, οὗ τὸ κελᾶδημα ὡσπερ θρηνοδία ἐστί.

(2) Ὁ Βαλμῆκης, ἰδὼν ὀρνιθοθήραν ἀνελόντα ὄρνιν, ἔφη αὐτῷ, λυπηθείς· « Μηδέποτε σοι, ὦ οὐ τιδανὲ καὶ φαυλόβιε, τιμὴ καὶ ὑπόληψις ἔστω παρ' ἀνθρώποις· ἐπεὶδὴ τὸ μὲν τοῦ ζεύγους τῶν ὀρνέων ἀνεΐλες, τὸ δὲ, χῆρον ἐποίησας, αἵματοχαρὲς ὦν. » Οὗτος ὁ λόγος αἰεὶ ἦν ἀνά τὸ στόμα τοῦ Βαλμῆκη, ἐπεὶδὴ ἔκρινεν, ὡς ἔμμετρος ἦν. Ἀκούσαντες δὲ καὶ ἄλλοι ἐλλόγιμοι συνήνεσαν. Ἐλθὼν δὲ καὶ ὁ Βραχμάς, εἶπεν αὐτῷ· « Ἴπ' ἐμοῦ σὺ ἐνεπνεύσθης, εἰς τὸ συγγράψαι ἐμμέτρως τὸν βίον τοῦ Ἰάμα. » Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου τὸ ἔμμετρον τοῦ λόγου ἔλαβεν ἀρχήν. Ὁ δὲ Βαλμῆκης πατὴρ τῆς ποιητικῆς κρίνεται· διὸ καὶ λέγεται· « Ὁ μὲν Βαλμῆκης ἐγέννησε τὸν ποιητικόν, ὁ δὲ Βεᾶσας ἀνέθρεψε καὶ ἠύξησεν, ὁ δὲ Καληδάσας ἔγημεν αὐτήν. » Ὁ μὲν Βαλμῆκης, ποιητὴς ἐστὶ τῆς Ῥαμαϊάνας, ἣ ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ πολιτεία τοῦ Ἰάμα, ὁ δὲ Βεᾶσας, τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ θεογονικῶν βιβλίων, ὁ δὲ Καληδάσας, τῆς παρούσης Ῥαγγουβᾶνας, ἣ ἐπαινεῖται καὶ θαυμάζεται διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς φράσεως, διὰ τὸ δεινὸν τῆς συντάξεως, καὶ διὰ τὸ ἀνθρωπὸν τῆς λέξεως.

72. « Ἐγὼ νοερῶς οἶδα, ὡς ἀπεβλήθης ὑπὸ τοῦ οικείου ἀν-
 » δρός, ὃς ἐταράχθη ἐκ ψευδοῦς διαβολῆς· ἀλλὰ μὴ
 » θλίβου, νόμιζε δὲ, ὡς ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ εἶ, εἰ καὶ
 » μακρὰν εἶη.
73. « Ἀγανάκτησίς μοι ἐστὶ πρὸς τὸν Ῥάμαν, ὃς, καὶ τοι
 » ἀνέσπασε τὴν ἄκανθαν τῶν τριῶν κόσμων, τούτέστι,
 » τὸν Ῥαβάναν, καὶ ἀληθῆ λέγει, καὶ ἑαυτὸν οὐκ ἐπαι-
 » νεῖ¹, πρὸς σὲ ὅμως ἄτοπα ἔπραξεν ἀκρίτως.
74. « Ὅ,τε πενθερός σου, ὁ μεγάλην ἔχων φήμην, φίλος
 » μοι ἦν, καὶ ὁ πατήρ σου², ὁ τοῖς ἀγαθοῖς φρόνησιν
 » διδούς· σὺ δὲ κορωνίς εἶ τῶν σωφρόνων καὶ φιλάνδρων
 » γυναικῶν· τί δ' ἄλλο ἐστὶ, δι' ὃ οὐκ ἂν εἶης ἀξία
 » τῆς ἐμῆς φιλοστοργίας³.
75. « Ἄφοβος τοίνυν διάγε ἐν ταύτῃ τῇ ἐρήμῳ, ἣ ἔχει θη-
 » ρία ἡμερα ἐκ τῆς συνοικήσεως ὀσίων ἀνδρῶν· ἐνταῦ-
 » θα δὲ πάντα τὰ νομιζόμενα τῷ γεννηθησομένῳ σοι
 » υἱῷ γενήσονται.
76. « Λουομένης δὲ ἐν τῇ Ταμασᾷ, ἣ ἀπαλλάττει τὴν
 » ἄγνοιαν καὶ τὰ πάθη, καὶ ὄχθας ἔχει πλήρεις κατα-
 » σκηνωμάτων ὀσίων ἀνδρῶν, καὶ λατρείαν ποιούσης
 » τῷ Θεῷ ἐπὶ τῆς παρακειμένης ψάμμου, ἄνεσις ἔσε-
 » ται τῇ σῇ ψυχῇ.
77. « Αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ὀσίων, φέρουσαι πρὸς σὲ ἄνθη
 » καὶ ὀπώρας, αἱ ἐν ἐκάστη ὥρᾳ τοῦ ἔτους γίνονται,
 » καὶ καρπὸν αὐτοφυῆ, ὃν ἡμεῖς ἐσθίομεν, καὶ ἡδέα λα-
 » λοῦσαι, τέρψουσι σὲ τὴν νεοπαθῆ.

(1) Οὐκ ἔστι φίλαυτος καὶ μεγάλαιχος.

(2) Θεόφρων ἦν ὁ Ζανάας.

(3) Κατὰ πάντα δηλονότι τρόπον ἀξία εἶ τῆς ἐμῆς φιλοστοργίας καὶ προ-
 στασίας.

78. « Πρὶν δὲ τέκης υἱόν, ἀρδεύουσα ὕδατι ἐν ὑδρίᾳ ὕσον
 » δύνασαι φέρειν, καὶ αὐξάνουσα τὰ τοῦ ἀσκητηρίου
 » μικρὰ φυτὰ, ὡς υἱοῦ τροφόμενου καὶ αὐξανόμενου,
 » ἡδονὴν ἔξεις ἀναμφιβόλως ».
79. Λαβὼν δὲ τὴν Σητὰν ὁ εὐσπλαγχνος Βαλμῆκης, χαρεῖ-
 σαν ἐπὶ τῇ χάριτι αὐτοῦ, ἤγαγεν αὐτὴν κατὰ τὴν ἐσπέ-
 ραν εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἀσκητήριον, ἐν ᾧ ἦν θηρία ἡμέρα·
 παρὰ δὲ τῷ θυσιαστηρίῳ ἔλαφον ἐκάθητο.
80. Παρέδωκε δ' αὐτὴν τὴν περιπαθῆ ταῖς ἀσκητρίαις, χα-
 ρείσαις ἐπὶ τῇ αὐτῆς ἀφίξει, καθὼς οἱ κατοichόμενοι
 ἀφίᾳσι ταῖς βοτάναις λείψανον τῆς καταποθείσης ἐσχά-
 τῆς μοίρας τῆς σελήνης ἐν τῇ ἔνῃ καὶ νέᾳ¹.
81. Αἱ δὲ ἀσκήτριαι, μετὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ περιποίησιν,
 ἔδωκαν τῇ Σητᾷ κατὰ τὴν νύκτα εἰς κατοικῆσιν καλύ-
 βην, ἐν ᾗ ἦν λύχνος, καίων, καὶ στρῶμα, ὡς κλίνη, ἐκ
 δερμάτων ἐλαφείων.
82. Ἐνταῦθα οἰκοῦσα ἡ Σητὰ, λουομένη καθ' ἑκάστην, καὶ
 ξενίζουσα τοὺς ξένους, ὡς νόμος, καὶ φλοιώδη φορέματα
 φοροῦσα, ἔτρεφε τὸ ἑαυτῆς σῶμα τοῖς ἐν ἀγρῷ φυομέ-
 νοις, εἰς διαμονὴν τοῦ γένους τοῦ ἀνδρός².
83. Ἐπανελθὼν δ' ὁ Λαξμάνας, διηγήσατο τῷ Ράμα, ὡς
 ἐτέλεσε τὴν προσταγὴν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἡ Σητὰ ἐλυπεῖτο

(1) Ἐν τῇ Βέδᾳ λέγεται, ὡς οἱ θεοὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μοῖραν τῆς ἀμβρο-
 σίας τῆς Σελήνης πίνουσι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Σελήνη φθίνει· τὴν δ' ἐσχάτην μοῖ-
 ραν τῆς φθίνουσας Σελήνης, κατὰ τὴν ἔνῃν καὶ νέαν, πίνουσιν οἱ κατοichόμενοι,
 ἀφιέντες λείψανα, ὡς ζώπυρον· ἐκ δὲ τοῦ ἀπολειφθέντος ζώπυρου πάλιν αὐξά-
 νει καὶ πληροῦται ἡ Σελήνη εἰς τροφὴν τῶν βοτανῶν καὶ τῶν λοιπῶν φυτῶν· ἐκ
 γὰρ τῆς ἀμβροσίας τῆς Σελήνης, φασι, θάλλει πᾶν φυτόν. Καθὼς δὲ ἡ Σελήνη
 φθίνει καθ' ἑκάστην, καὶ μειοῦται, ὡς καταπινομένη, οὕτω καὶ ἡ Σητὰ, μεμα-
 ρχημένη ἦν, καὶ ξηρὰ, ὡσπερ καταποθείσα τοῖς πάθεσιν.

(2) Ἐτρεφε τὸ ἑαυτῆς σῶμα εἰς τροφὴν τοῦ γόνου, ὃν εἶχεν ἐν γαστρὶ.

καὶ ἔκλαιε, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, βουλόμενος ἐνεγκεῖν αὐτὸν εἰς μεταμέλειαν.

84. Εὐθέως δ' ὁ Ῥάμας δάκρυα ἔχυσε πολλὰ, καθὼς ἢ ἐν Δεκεμβρίῳ σελήνη βρέχει δρόσον· ἡ γὰρ Σητὰ ἐξεβλήθη οὐκ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ Ῥάμα, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας, ὡς φοβουμένου τὴν κακὴν φήμην τῶν ἀνθρώπων.

85. Ἐπισχὼν δὲ τὴν λύπην, ὡς ἔμφρων, ἐκυβέρνα τὴν μεγάλην βασιλείαν, ἧς ἐξ Ἰσου ἐτρύφων οἱ ἀδελφοί, ἀνέραστος ὢν ἡδυπαθειῶν, καὶ ἄγρυπνος εἰς προστασίαν τῶν τεσσάρων φυλῶν, καὶ τῶν τεσσάρων τάξεων, καὶ διαγωγῶν.

86. Ἀποβαλόντος δὲ τοῦ Ῥάμα τὴν γυναῖκα, τὴν οὔσαν μίαν, καὶ ἀγαθὴν, ὡς φοβουμένου τὴν κατηγορίαν, ἢ Λαξμὴ, τοῦτέστιν, ἡ βασιλεία, εὐφραίνεται ἀταράχως ἐν ἀγκάλαις αὐτοῦ, ὡς μὴ ἔχουσα ἀντίζηλον.

87. Ὁ μὲν δὴ Ῥάμας, ἀποβαλὼν τὴν Σητάν, οὐκ ἔγημεν ἄλλην γυναῖκα· θυσίας δ' ἐποίησε, ἔχων τὴν εἰκόνα τῆς Σητᾶς¹. ἡ δὲ Σητὰ, ἀκούουσα ταῦτα τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός, ἠνείχετο τῆς δυσανέκτου λύπης τῆς διαζεύξεως.

---

(1) Χρυσὴν εἰκόνα τῆς Σητᾶς ἐποίησε, καὶ ἔχων αὐτήν, ἐτέλει θυσίας· ἀνεμὶ γὰρ γυναικὸς οὐ γίνεται οὔτε θυσία, οὔτε πυρολατρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

1. Ἐγκαταλιπὼν τὴν Σητὰν ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς Ράμας, ἐτρέφα μόνῃς τῆς γῆς, ἧς ὡς ζώνη ἐστὶ ἐκ μαργάρων, καὶ ἀδαμάντων, ὁ ὠκεανός¹.
2. Καί ποτε ἀναχωρηταί, ἡσυχάζοντες παρὰ τῇ Ἰαμουναῖ, καταφυγὴν ζητοῦντες, ἦλθον πρὸς τὸν Ράμαν, τὸ ἄξιον καταφύγιον, ἐπειδὴ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἐλυμαίνοντο ὑπὸ δαίμονος, Λαβάνα τ' ὄνομα.
3. Σκεψάμενος γὰρ τὸν Ράμαν προστάτην, οὐκ ἠμύναντο τὸν δαίμονα τῇ ἑαυτῶν δυνάμει· τότε γὰρ δεικνύουσι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, οἱ ἔχοντες ὄπλον τὴν ἀράν, ὅτε οὐκ ἐστὶ προστάτης.
4. Ὁ μὲν οὖν Ράμας ὑπέσχετο αὐτοῖς ἄμυναν τοῦ ἐναντίου· ἢ γὰρ ἐπὶ γῆς παρουσία τοῦ Θεοῦ γίνεται εἰς προστασίαν τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου.
5. Οἱ δὲ ἐξηγήσαντο τῷ Ράμα τρόπον θανάτου τοῦ ἀντιθέου· δαίμονος, ὡς, ἔχων μὲν ὁ Λαβάνας ἔγχος ἐν χειρὶ, δυσκαταμάχητός ἐστιν, ὣν δ' ἄνευ ἔγχους, εὐκαταμάχητος.
6. Χαριζόμενος δ' ὁ Ράμας τοῖς ὁσίοις ἀνδράσιν, ἐπέταξε τῷ Σατρούγγα² στρατεῦσαι, βουλόμενος αὐτὸν ποιῆσαι φερόνυμον ἐκ τοῦ ὀλέθρου τοῦ ἐχθροῦ.
7. Πᾶς δέ τις τῶν ἀπογόνων τοῦ Ραγγοῦ, ἦρωσ ἦν καὶ δυνατὸς ἀνελεῖν τὸν ἐχθρὸν, καθὼς τὸ ἀπηγορευμένον ἀναιρεῖ τὸ νενομοθετημένον³.

(1) Ἡ γῆ ἐστίν, ὡς μεγάλη νῆσος μέσον τοῦ ὠκεανοῦ.

(2) Σατρούγγας μεθερμηνεύεται Ἐχθρολέτωρ.

(3) Νενομοθετημένον ἐστὶ γῆμαι γυναῖκα· ἀπηγορευμένον δὲ γῆμαι τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός.

8. Λαβὼν δ' ὁ Σατρούγνας εὐχὴν νίκης παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, ἐπορεύετο ἐφ' ἄρματος θαρράλεος, θεωρῶν ἄλση ἀνθηρὰ καὶ εὐώδη.
9. Ἐκ δὲ τῆς προσταγῆς τοῦ Ράμα στρατὸς ἐπηκολούθει τῷ Σατρούγνα εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ· ἦν δ' αὐτὸς ὁ στρατὸς, ὡς ὁ πλεονασμὸς παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ¹.
10. ἔχων δ' αὐτὸς ὁ ἄριστος τῶν ἡρώων τοὺς ὀσίους ἄνδρας, προπορευομένους, καὶ ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ, ἠγλαίζετο, ὡς ὁ ἥλιος, ἔχων προπόλους τοὺς ἐξηκοντακισχίλους Βαλακκίλεας ².
11. Πορευομένου δὲ τοῦ Σατρούγνα, σταθμὸς αὐτῷ ἐγένετο κατὰ συγκυρίαν καὶ ἐν τῷ ἀσκητικῷ ἄλσει τοῦ Βαλμῆκη· αἱ δ' ἐν αὐτῷ ἔλαφοι ἕστησαν, ἀκούουσαι τοῦ ἐκ τοῦ ἄρματος ἤχου ³.
12. Ὁ δ' ὀσιος ἐξένισεν αὐτὸν, κεκμηκότα ἐκ πορείας, ἐξαιρέτοις βρώμασι καὶ πόμασι καὶ ἄλλοις ἀναγκαίοις, ἀπαρεσκευάσατο τῇ δυνάμει τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς.
13. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ νυκτὶ ἡ ἔγκυος γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σατρούγνα ἔτεκε διδύμους υἱοὺς ἀγαθοὺς, καθὼς ἡ γῆ τὸν θησαυρὸν καὶ τὸν στρατὸν ⁴.
14. Ἀκούσας δ' ὁ Σατρούγνας, ὡς υἱοὶ ἐγένοντο τῷ ἀδελφῷ, εὐθυμος ἐγένετο· καὶ περὶ τὴν ἑὼ προσκυνήσας τὸν Βαλμῆκην, καὶ λαβὼν ἄδειαν, ἀνεχώρησεν ἐφ' ἄρματος.

(1) Καθὼς ὁ πλεονασμὸς ἐστὶν οὐκ εἰς ἐκτέλεσιν ἐννοίας, ἀλλ' εἰς εὐφράδειαν, οὕτω καὶ ὁ στρατὸς ἦν οὐκ εἰς ἐκτέλεσιν νίκης, ἀλλ' εἰς εὐπρέπειαν.

(2) Ἐξηκοντακισχίλιοι ὄσιοι ἄνδρες δακτυλιαῖοι, Βαλακκίλεαι τοῦνομα, προπορεύονται τοῦ ἄρματος τοῦ Ἡλίου. Οὗτος ὁ μῦθος ἐστὶν ἐν τῇ Βέδα· ἐγεννήθησαν δὲ ἐκ τῶν τριχῶν τοῦ Βραχμᾶ.

(3) Ὅς ἐγένετο ἐκ τῶν κωδωνίσκων.

(4) Ἡ γῆ λέγεται γυνὴ τοῦ βασιλέως· διδύμους δ' υἱοὺς ἔχει, τὸν θησαυρὸν καὶ τὸν στρατὸν,

15. Ἐν ᾧ δ' ὁ Σατρούγνας ἀφίκετο εἰς τὴν Λαβαναπούραν¹, ὁ Λαβάνας ὁ υἱὸς τῆς Κουμβθηνασῆς² ἀνέστρεφεν ἐκ τοῦ δάσου, φέρων θήραν πολλήν, ὡσπερ φόρον.
16. Ἦν δ' ὁ Λαβάνας κατὰ τὸ χροῶμα, ὡς ὁ καπνός, στέατος ὄζων, καὶ πυρρόθριξ ὦν, καὶ κρεωφάγους ἔχων ἀκολούθους· ἦν, ὡσπερ κινητὴ νεκρικὴ πυρὰ³.
17. Σκοπήσας δ' ὁ Σατρούγνας τὸν Λαβάναν, μὴ ἔχοντα ἔγχος, ἀντέστη αὐτῷ· εὐχερῆς γὰρ ἔστιν ἡ νίκη τοῖς ἐπερχομένοις κατ' ἐχθρῶν, ἀφροντιστούντων.
18. Ὁ δὲ Λαβάνας ἐξεφώνησε πρὸς τὸν Σατρούγναν· « Ἴδων » ὁ Βραχμαῆς, ὡς τὸ σημερινὸν βροῶμα οὐκ ἔστιν ἀρκε- » τὸν τῆ ἐμῇ γαστρὶ, ἐπεμψέ σε πρὸς ἐμέ, ὡσπερ φο- » βηθείς. »
19. Οὕτως ἀπειλήσας τῷ Σατρούγνα ὁ δαίμων, βουλόμενος αὐτὸν ἀνελεῖν, ἀνέσπασεν εὐμαρῶς μέγα δένδρον, ὡς κύπερον, καὶ ἔρριψεν αὐτὸ ἐπ' αὐτόν.
20. Ὁ δὲ Σατρούγνας ὀξέσι βέλεσι κατέκοψεν εἰς λεπτὰ αἰτὸ τὸ δένδρον, ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, πρὶν ἐφίκηται· μόνη δὲ ἡ κόνις τῶν ἀνθέων ἐφίκετο ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ.
21. Ἀπράκτου δὲ τοῦ δένδρου γεγενημένου, ὁ δαίμων ἔβαλεν ἐπὶ τὸν Σατρούγναν πέτραν μεγάλην παρακειμένην, ἥπερ ἦν, ὡσπερ πυγμὴ τοῦ Ἰάμα⁴.
22. Ἀντικρουσθεῖσα δ' ἡ πέτρα ἐκείνη βέλει τοῦ Ἰνδρα⁵, ὁ λαβῶν, ἔβαλεν ὁ Σατρούγνας, ἐγένετο θρύμματα, λεπτότερα τῆς ψάμμου.

(1) Λαβαναπούρα, πόλις τοῦ Λαβάνα.

(2) Κουμβθηνασῆ μεθερμηνεύεται Σταμνόρριν.

(3) Ἡ πυρὰ, ἡ καίουσα τὰ νεκρὰ σώματα, καπνὸν μέλανα, καὶ κνίσσαν ἀναδίδωσι, καὶ ξανθὸν ἔχει φλόγα.

(4) Ἄφευκτός ἐστιν ἡ πυγμὴ τοῦ Ἰάμα, καὶ θανατηφόρος.

(5) Βέλος τοῦ Ἰνδρα ἐστὶν ὁ κεραυνός, ὃν ἔρριψε δι' ἐπωδῆς ὁ Σατρούγνας.

23. Ἀνατείνας δὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα ὁ δαίμων, ἔτρεχεν ἐπὶ τὸν Σατρούγναν, ὡς ὄρος μέγα, ἔχον ἐπὶ κορυφῆς Τάλαν, φερόμενον ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου¹.
24. Διαπαρεῖς δὲ τὴν καρδίαν βέλει Βισοῦ² ὑπὸ τοῦ Σατρούγνα, πεσὼν, σεισμὸν τῇ γῆ ἐποίησε, τὸν δὲ τρόμον τῆς καρδίας τῶν ἀναχωρητῶν ἀφείλετο.
25. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ σώματος τοῦ ἀναιρεθέντος δαίμονος ἴλαι ὀρνέων ἐπιπτον· ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνελόντος Σατρούγνα θεῖα ἄνθη βροχηδόν.
26. Τηνικαῦτα αὐτὸς ὁ ἥρωρ, ἀνελὼν τὸν δαίμονα Λαβάναν, ἔγνω, ὡς ὁμομήτριος ἀδελφός ἐστι τοῦ μεγαλουργοῦ Λαξμάνα, τοῦ δοξασθέντος ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ Μεγανάδα (τοῦ ἀνελόντος τὸν Μεγανάδαν).
27. Ἐπαινουμένου δὲ ὑπὸ τῶν ἀναχωρητῶν, ὧν τὸ θέλημα ἐπληρώθη, ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐξ αἰδοῦς ἦν ὑποκεκλιμένη, ἢ ἐξ ἀνδραγαθίας ἦν ἐπηρμένη.
28. Οὗτος, ὁ ἔχων κτῆμα τὴν μετριότητα³, καὶ στολὴν τὴν ἀνδρείαν, καὶ μορφὴν ἠδεῖαν, ἐδείματο παρὰ τῇ ὄχθῃ τῆς Ἰαμουναῆς πόλιν, ἣν καὶ ὠνόμασε Μαδδουράν⁴.
29. Αὕτη δ' ἡ πόλις, ἡ κτισθεῖσα ὡσπερ ἐξ οὐρανοσταλάκτου ὕλης, ἠγλαίετο τῇ τῶν πολιτῶν εὐδαιμονίᾳ, τῇ αὐξανούσῃ ἐκ τῆς εὐνομίας.
30. Ὡν δὲ ἐπὶ τοῦ οἴκου ὁ Σατρούγνας, ἤδετο, θεωρῶν τὴν

(1) Ἡ μὲν ἀνατεταμένη χεὶρ ἦν, ὡς ἡ Τάλα, ἣ ἐστὶ δένδρον ὑψηλόν, ὡς ὁ φαίνε, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ, ὡς ὄρος.

(2) Βέλει δηλ. θεῖω.

(3) Οὐκ ἦν πλεονέκτης, ἀλλὰ μέτριος ἐν πᾶσιν.

(4) Μαδδουρά, ἠδεῖα, λέγεται καὶ Μαθουρά, (ἀπαλλακτικὴ τῶν δεινῶν).

- Ἰαμουρὰν, ἔχουσαν ὄρνεις χηναλώπεκας· ἐφαίνετο γὰρ, ὡσπερ πλεξίς τῆς γῆς, ἔχουσα χρυσᾶ κοσμήματα¹.
31. Ὁ δὲ Βαλμῆκης, ὁ ὢν φίλος τοῦ Δασσαράτα καὶ τοῦ Ζανάκα, ἐτέλεσε χάριν αὐτῶν πᾶν εἶδος εὐχολογίας τοῖς διδύμοις υἱοῖς τῆς Σητᾶς, ὡς ἐνενόμιστο².
32. Ἐπειδὴ δὲ, ὅτε ἦσαν ἐν γαστρὶ, ὁ ὅσιος διὰ τῆς προσθίξεως Κούσσης³ καὶ βοείης οὐρᾶς ἐξήλειφε τὸ ἐν γαστρὶ δεινόν, διὰ τοῦτο ὠνόμασεν αὐτοὺς, τὸν μὲν Κούσσαν, τὸν δὲ Λάβαν.
33. Διδάξας δὲ τούτους, παῖδας ὄντας, τὴν Βέδαν, καὶ πᾶν εἶδος μαθήσεως, ἐδίδαξεν αὐτοὺς, βούπαιδας ὄντας, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ποίημα, τὴν Ῥαμαϊάναν, ἣ ἔστιν ἡ πρώτη ποίησις παρὰ τοῖς ποιηταῖς.
34. Ἀμφότεροι δ' οὗτοι, ἄδοντες πρὸ τῆς ἑαυτῶν μητρὸς τὰ ἠδέα κατορθώματα τοῦ Ῥάμα, ἀνέψυχον μικρόν τι τὸ ἄλγος αὐτῆς, ὃ εἶχε διὰ τὴν διάζευξιν τοῦ Ῥάμα.
35. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Δασσαράτα, οἱ ὄντες λαμπροὶ, ὡς οἱ τρεῖς πυρσοὶ τοῦ ἀσθέστου πυρὸς⁴, ἕσχον ἕκαστος δύο υἱοὺς ἐκ τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν.
36. Ἐπιθυμῶν δ' ὁ Σατρούγνας ἰδεῖν τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, ἔθετο τοὺς πολυμαθεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν Σατρούγ-

(1) Ἡ Ἰαμουρὰ ἔστιν, ὡσπερ πλεξίς, ἡ δὲ γῆ, ὡς γυνή· οἱ δὲ χηναλώπεκες, ὡσπερ κοσμήματα χρυσᾶ, ἃ τιθᾶσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῆς πλεξίδος.

(2) Εὐχολογίαι γίνονται, ὅτε βρέφος γεννᾶται, καὶ ὅτε ὄνομα αὐτῷ τίθεται.

(3) Ἡ βοεῖνη Κούσσα καὶ ἡ βοεῖα οὐρὰ ἀγνιστικά καὶ καθαρτικά κρίνονται καὶ διὰ τοῦτο ἐπάδοντες θίγουσι τοῦ πάσχοντος σώματος, ἢ μέλους διὰ τῆς Κούσσης, ἢ διὰ τῆς βοεῖας οὐρᾶς. Ἀγιάζοντες προσέει ἦδωρ, ἐμάπτουσι δέσμην Κούσσης, καὶ ραίνουσι τὸν πάσχοντα εἰς ἀπαλλαγὴν τοῦ πάθους. Ἡ δὲ βοεῖα οὐρὰ Λάβα λέγεται.

(4) Τρία εἰσὶ τὰ χωνευτήρια τοῦ ἀσθέστου πυρὸς.

γατὴν¹, καὶ τὸν Σουβαχοῦν², τὸν μὲν ἐν τῇ πόλει Μαδ-
δουρᾶ, τὸν δὲ ἐν τῇ Βιδισσᾶ.

37. Ἴνα δὲ μὴ ὀχληρὸς εἴη τῷ Βαλμῆκη, ἐπαναστρέφων,
οὐκ ἤλθεν εἰς τὸ ἀσκητήριον αὐτοῦ, ἔνθα αἱ ἔλαφοι ἴσαν-
το, ἀκούουσαι τῆς ἀδομένης Ράμαϊάνας ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς
Σητᾶς.
38. Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν Ἄϊοδδεάν, τὴν ἔχουσαν ἀγλαὰς καὶ κε-
κοσμημένας τὰς ἀγυῖας, ὀρώμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν μετὰ
μεγάλης στοργῆς (ἀγάπης) διὰ τὸν θάνατον τοῦ Λαβάνα.
39. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ βασίλεια, εἶδε τὸν Ράμαν, ὃς ἦν μόνης
τῆς γῆς ἀνὴρ διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Σητᾶς, συνόντα
τοῖς βουλευταῖς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.
40. Χαίρων δ' ὁ Ράμας, ἐπῆνει τὸν ὀλέτορα τοῦ Λαβάνα,
κεκλιμένην ἔχοντα τὴν κεφαλὴν, καθὼς ὁ Ἴνδρας ἐπῆ-
νει τὸν Κρισανᾶν, χαίρων ἐπὶ τῷ ὀλέθρῳ τοῦ Καλανεμῆ³.
41. Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ Σατρούγνας, ἀφηγήσατο τῷ Ράμα πάντα,
πλὴν τῆς γεννήσεως διδύμων υἱῶν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ προ-
σετάγη ὑπὸ τοῦ πρώτου ποιητοῦ Βαλμῆκη, ὃς ἔμελλεν
ἐγχειρίσειν αὐτῷ αὐτοὺς ἐν δέοντι καιρῷ.
42. Καὶ ποτε Βραχμᾶν τις χωρικὸς, ἐνεγκὼν ἐν ἀγκάλαις
τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ, τεθνεῶτα παῖδα ὄντα, καὶ θεὸς αὐτὸν
παρὰ τῇ βασιλικῇ θύρᾳ, ἐθρήνει, λέγων·
43. « Ἄζία ἐλέους εἰ, ὦ γῆ! χωρισθεῖσα γὰρ τοῦ Δασσα-
» ράτα, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσα τοῦ Ράμα, δεινὰ δυσ-
» φόρητα πάσχεις! »
44. Ἀκούσας δ' ὁ Ράμας τὴν αἰτίαν τῆς λύπης τοῦ Βραχ-
μᾶνος, ἠσχύνθη· οὐ γὰρ πρότερον ὁ θάνατος ἤρχετο εἰς

(1) Σατρούγγατης, ἐχθρολέτορ.

(2) Σουβαχοῦς, καλλιθραχίων.

(3) Δαίμων ἦν ὁ Καλανεμῆς οὗτος, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Κρισανᾶς.

- τὴν χώραν (ἤπτετο τῆς χώρας) τοῦ Ἰζβακοῦ παρὰ καιρόν¹.
45. Παραμυθησάμενος δὲ τὸν λυπούμενον Βραχμᾶνα, καὶ εἰπὼν, « Ἰπόμεινον μικρόν τι », ἀνεμνήσθη τοῦ ὀχήματος τοῦ Κουβέρα, βουλόμενος ἐλθεῖν κατὰ τοῦ Ἰάμα.
46. Ὅπλα δὲ λαβὼν ὁ Ράμας, καὶ ἀναβὰς τὸ θεῖον ὄχημα, ἐπορεύετο· ἀπέναντι δ' αὐτοῦ φωνὴ ἐν αἰθέρι ἠκούσθη, λέγουσα·
47. « Ὡ βασιλεῦ, ἐν τῷ λαῷ σου ἄνομόν τι γίνεται· ἐρευνήσας οὖν, ἐξάλειψον αὐτὸ, καὶ τεύξῃ τοῦ οὐ ἐπιποθεῖς² »
48. Ἐκ τοιαύτης θείας φωνῆς ἐρευνῶν ὁ Ράμας τὸ ἐν τῷ λαῷ κακὸν, ἤρχετο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐπὶ τοῦ ἐναερίου ὀχήματος, οὗ ἡ σημαία ἐκύμαιεν ἐκ τῆς ταχείας φορᾶς.
49. Εἶδε δὲ τινα, ἀσκήσει χρώμενον, κρεμάμενον κατὰ κεφαλῆς ἀπὸ κλάδου δένδρου, καὶ ἐρυθρὰ ἔχοντα τὰ ὄμματα ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ πυρός.
50. Καὶ ἐρωτηθεὶς αὐτὸς ὁ Καπνοπότης τὸ ὄνομα καὶ τὴν φυλὴν, εἶπεν, ὡς Σαμβούκας ὀνομάζεται, καὶ Σούδρας ἐστὶ τὴν φυλὴν καὶ ἐφίεται τυχεῖν τοῦ οὐρανοῦ.
51. Σκεψάμενος δ' ὁ Ράμας, ὡς αὐτὸς ἄξιός ἐστιν ἀποκεφαλισμοῦ, ὡς κακὰ προξενῶν τῷ λαῷ, διότι οὐκ ἔχει ἄδειαν ἀσκησιν ποιεῖν³, ἤψατο τοῦ ὕπλου.
52. Καὶ ἐχώρισεν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἣ εἶχε κεκαυμένας τὰς τρίχας τοῦ προσώπου ἐκ τῆς φλο-

(1) Οὐκ ἀπέθνησκε νέος πρὸ τοῦ γέροντος.

(2) Τῆς ἀναζωώσεως δηλ. τοῦ υἱοῦ τοῦ Βραχμᾶνος.

(3) Οὐκ ἔστιν ἐξουσία τῷ Σούδρα ἀσκήσει χρῆσθαι ἔργον δ' αὐτοῦ ἐστὶ θεάρεστον, ἢ δουλία, καὶ πιστὴ θεραπεία.

γὸς τοῦ πυρὸς, καθὼς ὁ λωτὸς τὰ φύλλα ἐκ τῆς χιόνος καὶ τῆς πάχνης.

53. Λαβῶν δὲ τὴν προσήκουσαν ποινήν ὁ Σούδρας παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔτυχε τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐν οὐρανῷ χώρας, (τῆς ἐν οὐρανῷ στάσεως)¹, ἧς οὐκ ἠδύνατο τυχεῖν διὰ σκληραγωγίας, ἢ οὐ προσῆκεν αὐτῷ.

54. Αἰθεροβατῶν δ' ὁ Ῥάμας, συνέτυχε καθ' ὁδὸν τῷ πανεκλάμπρῳ Ἀγαστέα, καθὼς ἡ Σαράτα ὦρα συντυγχάνει τῇ λαμπρᾷ Σελήνῃ.

55. Ἐδωκε δὲ τῷ Ῥάμα ὁ Ἀγαστέας θεοπρεπῆς ψέλλιον ἐκ μαργάρων καὶ ἀδαμάντων, ὃ ἔδωκεν αὐτῷ, ὡς λύτρον, ὃ καταποθεῖς Ὠκεανός².

(1) Ὅστις κακοῦργος τυγχάνει ποινῆς, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.

(2) Ὁ Μιτραβαρούνας, μέγας ἦν ἐπ' ἀρετῇ, ἀσκήσει χρώμενος ἐν ἐρήμῳ. Καί ποτε ὁ γόνος αὐτοῦ ἔρβρυσεν, ὃν καὶ ἔθετο ἐν στάμνῳ· ἐκ δ' ἐκείνου τοῦ ἐν τῇ στάμνῳ γόνου ἐγένετο ὁ Ἀγαστέας· δι' ἣν αἰτίαν ἐπωνομάσθη Κουμβασαμβ-θάβας, ὃ ἐστὶν, σταμνογενής. Οὗτος ὁ Ἀγαστέας εἶχε στόμαχον πυροειδῆ, καὶ πεπτικὸν ἐς ὑπερβολήν· διὰ τοῦτο οἱ θεοὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν, καταπιεῖν τὸν Ὠκεανόν, ἐπειδὴ οἱ ἀντίθεοι γίγαντες κατέφευγον εἰς αὐτὸν ἐν καιρῷ κινδύνου, καὶ ἐκρύπτοντο. Ὁ μὲν οὖν Ἀγαστέας κατέπιε τὸν Ὠκεανόν· ὁ δὲ, ἰκέτης αὐτῷ ἐγένετο, εἰπὼν, ὡς οὐκ ἔτι καταφύγιον ἔσται τοῖς ἀντιθέοις Γίγασιν. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ἀγαστέας, ὡς κατέπεψε τὸν Ὠκεανόν, ἐξήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς οὐρήθρας· ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας ἀλμυρὸς ἐγένετο ὁ Ὠκεανός, ὃς καὶ ἔδωκε τῷ Ἀγαστέα, ὡς λύτρον, καὶ ψέλλιον ἐκ μαργάρων καὶ ἀδαμάντων θαυμασίων. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον μέγα κατόρθωμα τοῦ Ἀγαστέα, δεῖγμα τῆς θαυμαστῆς εὐπεψίας αὐτοῦ. Δύω δαίμονες ἀδελφοί, καλούμενοι, ὁ μὲν, Ἰλβάλας, ὁ δὲ, Βαταπῆς, κακὸν ἐποίουν τοῖς ἐν ἐρήμῳ ἀναχωρηταῖς καὶ ἀσκηταῖς τοιοῦτῳ τρόπῳ. Ὁ μὲν Βαταπῆς σχῆμα ἐλάμβανε τράγου· ὁ δὲ Ἰλβάλας ἐκάλει ἀναχωρητὴν εἰς ἐστίασιν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ κεκλημένου, ἔσφαζε τὸν τραγόμορφον δαίμονα ὁ Ἰλβάλας, καὶ παρασκευασάμενος δεῖπνον, εἰστίει τὸν κεκλημένον ἀναχωρητὴν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔκραζε, λέγων· «Ἐξέλθε, Βαταπῆ»· ὁ δὲ, διαρρήγνυον τὴν κοιλίαν τοῦ φαγόντος, ἐξήρχετο· καὶ οὕτω κατέτρωγον ἀμφοτέρωι οἱ ἀδελφοὶ δαίμονες τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον ἀσκητήν. Τὴν αὐτὴν δὲ μηχανὴν ἐπραξαν καὶ πρὸς τὸν Ἀγαστέαν εἰς ὄλεθρον ἑαυτῶν· φαγὼν γὰρ ὁ Ἀγαστέας τὸ κρέας τοῦ τραγομόρ-

56. ἔχων δὲ τὸ ψέλλιον ἐκεῖνο ὁ Ῥάμας ἐν χειρὶ, ἢ οὐ περιελάμβανε τὸν λαιμὸν τῆς Σητᾶς, ἐπανέκαμψε· πρὶν δὲ τῆς ἐπανακάμψεως ὁ θανὼν υἱὸς τοῦ Βραχμᾶνος ἐπανάλαβε τὸ ζῆν.
57. ἔχων δὲ ζῶντα τὸν υἱὸν ὁ Βραχμᾶν, ἀπέσμηξε διὰ τοῦ ἐπαίνου τὴν πρὸς τὸν Ῥάμαν ῥηθεῖσαν πρότερον κατηγορίαν, ὡς σώσαντα τὸν παῖδα καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Ἰάμα.
58. Θέλοντος δὲ ποιῆσαι ἵπποθυσίαν, οἱ βασιλεῖς τῶν δαιμόνων, τῶν πιθήκων, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐλθόντες ἔδωκαν αὐτῷ δῶρα, καθὼς τὰ νέφη διδόασιν ὄμβρον τῷ καρπῷ τῆς γῆς.
59. Κληθέντες δὲ καὶ οἱ ἅγιοι Βραχμᾶνες, ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἀπανταχόθεν, ἀφέροντες τὰ ἑαυτῶν οἰκήματα τά τε ἐν γῆ καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ (οὐ μόνον οἱ ἐν γῆ οἰκοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν οὐρανῷ).
60. Τηνικαῦτα ἡ Ἄϊοδδεά, ἢ ἔχουσα τέσσαρας πύλας, ὡς στόματα, καὶ προκειμένους θεατὰς πολλοὺς, ἐφαίνετο, ὡς τὸ σῶμα τοῦ τετραπροσώπου Βραχμᾶ, τοῦ ἔχοντος προκείμενα πλάσματα πολλὰ¹.
61. Καὶ ἡ διάζευξις δὲ τῆς Σητᾶς ἀπὸ τοῦ Ῥάμα, ἀξιώπαινος ἦν· ἐπειδὴ αὕτη ἦν χρυσῆ παρὰ τῷ Ῥάμα, θύοντι, καὶ ἄλλην γυναῖκα μὴ ἔχοντι.
62. Ἄφθονα δ' ἦν πάντα, καὶ πλείω τοῦ δέοντος, τὰ προσή-

φου δαίμονος Βαταπῆ, κατέπεψεν αὐτὸ εὐθέως· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδυνήθη ὁ καταβρωθεὶς καὶ καταπεφθεὶς τραγόμορφος δαίμων ἀναζῆσαι, καὶ ἐξελθεῖν διὰ τῆς κοιλίας. Οὕτως ὁ Βαταπῆς ἀπώλετο, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ Ἰλθάλας ἐκ λύπης.

(1) Ἡ μὲν τετράπυλος πόλις ἦν, ὡς ὁ τετραπρόσωπος Βραχμᾶς, οἱ δὲ πρὸ τῆς πόλεως θεαταὶ καὶ θιασῶται, ὡς τὰ προκείμενα πλάσματα τοῦ πλαστοουργοῦ Βραχμᾶ.

- κοντα τῇ τελουμένη θυσίᾳ· φύλακες δὲ οἱ δαίμονες αὐτοί, οἱ ὄντες λυμάντορες τῆς θυσίας.
63. Οἱ δὲ παῖδες τῆς Σητᾶς, ὅ,τε Κούσσας, καὶ ὁ Λάβας, προσταχθέντες ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, περιερχόμενοι εἰς τὴν ὁμήγυριν, ἤδον τὴν Ῥαμαϊάναν, ἣν ἐποίησεν ὁ ὕσιος Βαλμήκης.
64. Τί δ' ἦν, δι' ὃ οὐκ ἐθέλγετο ἡ καρδιά τῶν ἀκουόντων¹; καὶ ἡ φωνὴ γὰρ τῶν παιδῶν ἦν γλυκεῖα, καὶ ἡ ποίησις τοῦ Βαλμήκη ἠδεῖα, καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ Ῥάμα μεγάλα.
65. Ἀκούσας δ' ὁ ἡλιογενὴς Ῥάμας παρὰ τῶν ἰδόντων τὴν εὐμορφίαν, καὶ παρὰ τῶν ἀκουσάντων τῆς εὐφωνίας τῶν παιδῶν, εἶδε καὶ αὐτὸς, καὶ ἤκουσε μετὰ χαρᾶς καὶ θαύματος.
66. Ἡ δὲ σύνοδος, προσεκτικῶς ἀκούουσα τῆς ᾠδῆς, καὶ δάκρυα χέουσα, ἐφαίνετο, ὥσπερ φυτεῖα, ἀκλόνητος οὔσα ἐκ νηνεμίας, καὶ δρόσον περὶ τὴν ἔω στάζουσα.
67. Βλέποντες οὖν οἱ περιεσῶτες τὴν ὁμοιότητα τῆς μορφῆς αὐτῶν τῶν παιδῶν καὶ τοῦ Ῥάμα, ἣ διέφερε μόνῃ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῇ στολῇ, ἐξίσταντο, ἐνατενίζοντες ἀσκαρδαμυκτί.
68. Οὐκ ἐθαύμασαν δὲ τοσοῦτον ἐπὶ τῇ εὐφυίᾳ τῶν παιδῶν, ὅσον ἐπὶ τῇ καταφρονήσει τῶν μεγάλων δωρημάτων, ἃ ἐδωρήσατο αὐτοῖς ὁ Ῥάμας, χαίρων².
69. Ἐρωτηθέντες δ' οἱ παῖδες πρὸς τοῦ βασιλέως, « Τίς ὁ » διδάσκαλος ὑμῶν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τίνος ποιητοῦ ἡ » ποίησις ἐστὶν αὕτη; » ἀπεκρίναντο, ὡς « ὁ Βαλμήκης » ἐστὶ καὶ ὁ ποιητὴς, καὶ ὁ διδάσκαλος. »

(1) Πάντα δηλ. ἦν θελκτικά.

(2) Ὁ Ῥάμας πολλὰ τοῖς παισὶν ἐδωρήσατο· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο αὐτά.

70. Παραλαβὼν δ' ὁ Ράμας τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφοὺς, προσήλθε τῷ θεσπεσίῳ Βαλμῆκῃ, πρὸς ὃν καὶ εἶπεν· « Ἐκτὸς τοῦ »
 » ἑμαυτοῦ σώματος, ἅπασαν τὴν βασιλείαν ἔχαρισά-
 » μην σοι ».
71. Ὁ δ' εὐσπλαγχνὸς Βαλμῆκης ἔλεξε πρὸς αὐτόν· « Οὔτοι »
 » οἱ παῖδες, υἱοὶ σου εἰσὶν ἐκ τῆς Σητᾶς· ἐπανάλαβε αὐ-
 » τήν· τοῦτο ἐγὼ θέλω ».
72. « Ὡ πάτερ, ἔφη, αὐτὴ ἡ νύμφη σου ἐνώπιον ἡμῶν ἀγνή, »
 » καὶ ἀμόλυντος ἐδείχθη ἐν πυρὶ· ἀλλ' ὁ ἐνταῦθα λαὸς »
 » ἀμφιβάλλει ὡς ἀμωμὸς ἐστίν, ἕνεκα τῆς δυστροπίας »
 » καὶ ἀσελγείας τοῦ Ραβάννα.
73. « Πίστιν οὖν δότω ἡ Σητὰ καὶ βεβαίωσιν τῷ λαῷ, ὡς »
 » σώφρων ἐστίν, ἐγὼ δὲ δέξομαι αὐτὴν καὶ τοὺς αὐτῆς »
 » παῖδας κατὰ τὴν προσταγὴν σου. »
74. Τοιαύτην γνώμην δόντος τοῦ Ράμα, ὁ Βαλμῆκης μετε-
 πέμψατο ἐκ τοῦ ἀσκητηρίου τὴν Σητὰν διὰ τῶν ἑαυτοῦ
 μαθητῶν, καθὼς τὴν τελειότητα¹ διὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀγα-
 θῶν ἔργων.
75. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν, συγκαλέσας ὁ Ράμας τοὺς ἐγκα-
 τοίκους τῆς πόλεως, ἐκάλεσε τὸν ὅσιον Βαλμῆκην εἰς
 πίστωσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας.
76. Ὁ δὲ Βαλμῆκης παρέστη τῷ Ράμα μετὰ τῆς Σητᾶς,
 τῆς ἐχούσης δύο παῖδας, καθὼς τῷ Ἡλίῳ μετὰ τῆς
 Γαῖατρῆς², τῆς ἐχούσης δύο τόνους.

(1) Τὴν θαυματουργίαν.

(2) Γαῖατρῆ λέγεται ὕμνος τις εἰς τὸν Ἥλιον, ὃν λέγουσι μυστικῶς οἱ Βραχ-
 μᾶνες, ὅτε λούονται, καὶ προσεύχονται, ἀποβλέποντες πρὸς τὸν Ἥλιον· ἔστι δὲ
 στίχος, συνιστάμενος ὑπὸ τριῶν ποδῶν, καὶ δύο τόνους ἔχει, ἀδόμενος, τὴν ὀ-
 ξείαν, καὶ τὴν βαρεῖαν, ἢ τὴν ἀνιοῦσαν, καὶ τὴν κατιοῦσαν, καὶ τοὶ ἡ λοιπὴ
 Βέδα, ἀδομένη, τρεῖς τόνους, ἢ τάσεις τῆς φωνῆς ἔχει, τὴν ὀξείαν, τὴν βα-
 ρεῖαν, καὶ τὴν περισπωμένην, ἢ τὴν ἀνιοῦσαν, τὴν κατιοῦσαν, καὶ τὴν μέσην.

77. Παραστάσα δ' ἡ Σητά, ἐγνωρίσθη, ὡς σώφρων ἐστίν, ἐκ τοῦ σεμνοῦ ἑαυτῆς σχήματος· ἐνδύματα γὰρ εἶχεν ὑπερυθρα, καὶ ὄμματα προσερηρισμένα τῇ γῆ.
78. Τηνικαῦτα οἱ παρεστῶτες πάντες, ἐπισχόντες τὰ ὄμματα ἀπὸ τῆς ὀράσεως, ἔκλιναν κάτω τὰς κεφαλὰς, καθὼς αἱ καλάμαι τῆς ὀρύζης ἔχουσι κεκλιμένους τοὺς πεπείρους στάχους.
79. Ὁ μὲν οὖν ὄσιος Βαλμῆκης, καθήμενος ἐν καθέδρᾳ, εἶπε πρὸς τὴν Σητάν· « ὦ θύγατερ, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ » οἰκείου ἀνδρὸς ἀνύποπτον ποιήσον τὸν λαόν, ὅτι κα- » θαρὰ εἶ καὶ ἀμίαντος. »
80. Ἡ δὲ Σητά, λαβοῦσα ὕδωρ καθαρὸν ἐν παλάμῃ, ὃ ἤγαγε μαθητῆς τοῦ ὄσιου, καὶ πιοῦσα ὀλίγον, ἐξηρεύεζατο λόγον ἀληθῆ.
81. « ὦ θεὰ Γῆ, ἔφη, εἰ σώφρων εἰμὶ καὶ φίλανδρος ἔργῳ » καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, ἀξία εἶ δέξασθαί με ἐν τοῖς » οἰκείοις κόλποις. »
82. Τοιαῦτα εἰπούσης ἐκείνης τῆς σώφρονος, φῶς πολὺ ἐξῆλθεν ἐξαίφνης, ὡς ἀστραπὴ, ἐκ γεγονότος χάσματος τῆς Γῆς.
83. Ἐνταῦθα ἡ ὠκεανόζωνος Γῆ ἀνεφάνη ἐν σχήματι γυναικὸς, καθημένης ἐν θρόνῳ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δράκοντος, Σέσσα.
84. Καὶ δεξαμένη τὴν Σητάν ἐν ἀγκάλαις, ἀφορῶσαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνδρὸς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χάος, τοῦ Ῥάμα ἀναβοῶντος· « Μή, μή! »
85. Ὁ δὲ Βασσίςας, ὁ γινώσκων τὴν δύναμιν τοῦ πεπρωμένου, κατέπαυσε τὸν κατὰ τῆς Γῆς θυμὸν τοῦ Ῥάμα, ὃς τόξου λαβόμενος, ἐπαναλαβεῖν ἤθελε τὴν Σητάν.
86. Μετὰ δὲ τὴν θυσίαν, ἀποπέμφας ὁ Ῥάμας τιμηθέντας, ὡς ἔδει, τοὺς ἐλθόντας ἀγίους Βραχμᾶνας, καὶ φίλους

βασιλείς, ἔθετο τὴν τῆς Σητᾶς ἀγάπην ἐν τοῖς υἱοῖς αὐτῆς.

87. Τὴν δὲ χώραν Σινδδοῦν, ἣν ἔδωκεν ὁ Ἰουδδαζίτας¹ τῷ Ράμα, ἔδωκεν ὁ Ράμας τῷ Βαράτα μετὰ πολλοῦ θησαυροῦ καὶ στρατοῦ².
88. Νικήσας δ' ἐν πολέμῳ τοὺς Γανδδάρβας ὁ Βαράτας, ἐκώλυσεν αὐτοὺς ὀπλοφορεῖν· ἐπέτρεψε δ' ἔχειν μόνην κιθάραν.
89. Χειροτονήσας δὲ βασιλεῖς τοὺς βασιλείας ἀξίους ὄντας υἱοὺς ἑαυτοῦ, τὸν Γάξαν, καὶ τὸν Πουσκάλαν, ἐν πόλεσιν, ἃς ἔκτισεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν, ἐπανέζηυξε πρὸς τὸν Ράμαν.
90. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Λαξμάνας διὰ τῆς προσταγῆς τοῦ Ράμα βασιλεῖς ἐποίησε τῆς χώρας Καραπάθας τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν Ἀγκάδην, καὶ τὸν Σανδρακετοῦν.
91. Οὗτοι οἱ τέσσαρες βασιλεῖς, ὧν οἱ υἱοὶ βασιλεῖς ἐχειροτονήθησαν, ἐτέλεσαν ἕκαστος τὰ νόμιμα ταῖς ἑαυτῶν μητράσιν, αἱ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν χώραν τῶν οἰκείων ἀνδρῶν³.
92. Ἐλθὼν δ' ὁ Χρόνος πρὸς τὸν Ράμαν ἐν σχήματι ὁσίου ἀνδρός, ἔφη αὐτῷ· « Ὅστις, ἐλθὼν, ἴδῃ ἡμᾶς, συνδια-
» λεγομένους ἰδίᾳ, τοῦτον ἄνελε. »
93. Συναινέσαντος δε τοῦ Ράμα, ὁ Χρόνος δεῖξας τὴν ἑαυτοῦ μορφήν, εἶπεν αὐτῷ· « Ἄγε εἰς τὸν οὐρανόν· προσταγὴ
» γάρ ἐστι τοῦ Βραχμᾶ. »

(1) Ἰουδδαζίτας, νικητὴς ἐν πολέμῳ.

(2) Τῆς μητρὸς τοῦ Βαράτα ἀδελφὸς ἦν ὁ Ἰουδδαζίτας, ὃς, κύριος ὢν τῆς χώρας Σινδοῦς, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὴν φυλάξει ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γανδδάρβων, ἐχαρίσατο αὐτὴν τῷ Ράμα, ὁ δὲ Ράμας τῷ Βαράτα. Γανδδάρβαί λέγονται οἱ τε οὐράνιοι καὶ ἐπίγειοι μουσικοί.

(3) Ἀπέθανον δηλονότι.

94. Ἐν τούτῳ ὁ Λαξμάνας, θυροφύλαξ ὢν, καί τοι ἐγίνωσκε τὴν συμφωνίαν αὐτῶν, εἰσῆλθεν, ἐπειδὴ ἐφοβήθη τὴν ἄρὰν τοῦ Δουρβάσα¹, ὃς ἤθελεν ἐντυχεῖν τῷ Ράμα·
95. « Ἀποχώρει ταχέως, Λαξμάνα, ἔφη ὁ Ράμας, ἵνα μὴ ἦ » ἀναιρέσις τῆς ἀληθείας· ἡ γὰρ ἀποβολὴ καὶ ὁ θάνατος » ταυτόν ἐστι παρὰ τοῖς σπουδαίοις ἀνδράσιν. »
96. Ἐλθὼν δ' ὁ Λαξμάνας ἐπὶ τὴν ὄχθην τῆς Δεβᾶς, ἀφῆκε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ὡς εἰδήμων τῆς ἐγκρατείας τῆς πνοῆς², καὶ ἀπέδειξεν ἀληθῆ τὸν λόγον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ³.
97. Ἀνελθόντος εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Λαξμάνα, ὃς ἦν ἐν μέλος ἐκείνης τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν, ὁ Ράμας κεχαυνωμένος ἦν καὶ ἐκλελυμένος ἐπὶ γῆς, ὡς ὁ τρίπους νόμος⁴.
98. Ἀποδείξας δ' ὁ Ράμας τοὺς υἱοὺς ἑαυτοῦ βασιλεῖς, τὸν μὲν ἐχθροδάμαντα Κούσσαν ἐν τῇ Κουσσαβατῇ πόλει, τὸν δὲ Λάβαν, ἐν τῇ Σαραβατῇ, τὸν ἠδύνοντα τοὺς ἀγαθοὺς διὰ τῆς ἠδυλογίας,
99. Ἐξῆλθε τῆς πόλεως κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ἡγουμένου τοῦ ἀσθέστου πυρός, καὶ ἀκολουθούντων τῶν ἀδελφῶν καὶ πάντων τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης, ὧν οἱ οἴκοι ἔμειναν κενοί.

(1) Ὁ Δουρβάσας ἦν ἀσκητής, καὶ λίαν οὐζύθυμος.

(2) Λέγουσιν, ὡς οἱ ἐγκρατεῖς τῆς πνοῆς ἀνάγουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τὴν πνοήν, ἢ ἐξάγεται διὰ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς, διαρρήγνυμένης αὐτομάτως· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο μία ἀσκησις.

(3) Ὅς εἶπεν, ὡς ἀναιρέσει τὸν εἰσελθόντα.

(4) Τέσσαρες εἰσὶν αἱ γενικαὶ ἀρεταί, ἐφ' ὧν, ὡς ἐπὶ ποδῶν, ἵσταται ὁ νόμος· ἡ ἀλήθεια, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ ἀνοχή, καὶ ἡ δόσις· διὰ τοῦτο ὁ νόμος λέγεται τροπολογικῶς τετράπους.

100. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ πίθηκοι, καὶ οἱ δαίμονες αὐτοῖ, γνόντες τὴν γνώμην τοῦ Ῥάμα¹, ἤψαντο τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, ἢ βεβρεγμένη² ἦν τοῖς ἀδροῖς δάκρυσι τοῦ λαοῦ.
101. Ὡσπερ δὲ κλίμαξ τοῦ οὐρανοῦ, τοῖς ἀκολουθήσασιν ἐγένετο ἡ Δεβὰ³ ὑπὸ τοῦ πρὸς τοὺς εἰσεβεῖς εὐσπλάγχνου Ῥάμα, ὃς ἦν ἐν τῷ θείῳ ὀχήματι ἀναμένων.
102. Ἐπειδὴ δὲ συνεθλίβοντο, εἰσβαίνοντες ἀγεληδὸν εἰς τὸν ποταμὸν, λουσόμενοι, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἐκεῖνος ὁ ἅγιος τόπος Γοπρατάρρα⁴.
103. Οἱ μὲν οὖν Πίθηκοι καὶ αἱ Ἄρκτοι, οἱ ἔχοντες ἀπόρροϊαν τῶν θεῶν, ἔτυχον τῆς ἰδίας θείας φύσεως· οἱ δὲ πολίται ἐγένοντο θεοὶ, ὧν εἰς οἴκησιν ὁ θεὸς Ῥάμας ἕτερον ἔκτισεν οὐρανόν.
104. Οὕτως ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς, ἐκτελέσας τὸ αἴτημα τῶν θεῶν διὰ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ δεκακεφάλου Ῥαβάννα, (ἀνελὼν τὸν δεκακέφαλον Ῥαβάνναν χάριν τῶν θεῶν), καὶ ἀφείς, ὡς δύο τρόπαια, τὸν μὲν Βιβθησσάναν ἐν τῷ μεσημβρινῷ ὄρει, τὸν δὲ Χανουμᾶνα⁵ ἐν τῷ ἀρκτώῳ, ἔλαβε τὴν ἑαυτοῦ θείαν φύσιν, ἣ ἔστι τὸ ἔρεισμα παντὸς τοῦ κόσμου.

(1) Γνώμην εἶχεν ἀνελεῖν εἰς τὸν οὐρανόν.

(2) Κατάβροχος.

(3) Πρῶτον ἐλούοντο, καὶ καθαροὶ ἐγένοντο, καὶ ἔπειτα ἀνέβαινον τὸ θεῖον ὄχημα.

(4) Γοπρατάρρα λέγεται ἢ εἰς τὸν ποταμὸν πορεία, ἐνθα ἐρχομένη ἡ ἀγέλη τῶν βοῶν, πίνει ὕδωρ.

(5) Λέγουσιν, ὡς ἡ Βιβθησσάνας, καὶ ὁ Χανουμᾶν ζῶσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς ὄρεσιν μέχρι τῆς σήμερον, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ἀείζωοι. Τρικούτα λέγεται τὸ μεσημβρινὸν ὄρος, ἔστι δὲ ἐν τῇ νήσῳ Ταπροβάνη· τὸ δὲ ἀρκτῶον ὄρος, ὁ Ἰμάός ἐστιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

1. Οἱ δ' ἑπτὰ ἡρωϊκοὶ ἀπόγονοι τοῦ Ράγγοῦ¹ ἀπέδειξαν τὸν Κούσσαν κληρονόμον τῆς ἐξαιρέτου περιουσίας τοῦ Ράμα, ὡς ὄντα πρῶτον καὶ κατὰ τὴν γέννησιν καὶ κατὰ τὰς ἀρετὰς². Ἴδιον γὰρ ἦν τῆς γενεᾶς αὐτῶν ἡ φιλαδέλφια.
2. Ἡύξησαν δ' οὗτοι οἱ ὀκτῶ βασιλεῖς τὴν πρόσοδον, προσκείμενοι γεφυρῶν κατασκευῇ, προστασίᾳ γεωργίας καὶ ἐμπορίας, οἰκισμῶ ἀοικήτου γῆς, καὶ ἄλλοις τοιούτοις ἐπωφελέσιν ἔργοις, μὴ ὑπερβαίνοντες τοὺς ἀλλήλων ὅρους τῆς διαμερισθείσης γῆς, καθὼς αἱ θάλασσαί τοὺς ἰδίους ὅρους.
3. Οὗτοι οὖν οἱ ὀκτῶ, οἱ ἀεννάως δωρούμενοι, καὶ τὸ εἶναι ἔχοντες ἐκ τῆς ἀπορροίας τοῦ Βισνοῦ³, ἐποπλασιάζθησαν ἐπὶ γῆς, καθὼς οἱ ὀκτῶ θεῖοι ἐλέφαντες, οἱ ἀεννάως ῥέοντες χυμὸν εὐώδη, καὶ τὸ εἶναι ἔχοντες ἐκ τῆς Βέδας Σάμας⁴.
4. Καί ποτε ἐν μεσονυκτίῳ, ἀγρυπνῶν ὁ Κούσσας ἐπὶ κλίνης ἐν τῷ κοιτῶνι, ἀμυδροῦ ὄντος τοῦ φωτὸς τοῦ λύχνου, εἶδε γυναῖκα, ἣν οὐδέπω πρότερον εἶδε, ῥυπαρὰ ἔχουσα φορέματα, ὡσπερ ὄντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐν ξένη γῆ.

(1) Οἱ ἑπτὰ υἱοὶ τῶν τεσσάρων υἱῶν τοῦ Δασσαράτα.

(2) Ὁ Κούσσας, πρεσβύτερος υἱὸς ἦν τοῦ Ράμα, τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Δασσαράτα.

(3) Ἐκ τῶν τεσσάρων δηλ. ἀδελφῶν, οἱ ἦσαν ἀπόρροια τοῦ Βισνοῦ.

(4) Τοῦ Βραχμαῖ ἀδοντος τὴν Βέδαν Σάμαν, οἱ ὀκτῶ θεῖοι ἐλέφαντες ἐγένοντο, οἱ ὄντες ἐρείσματα τῶν ὀκτῶ μερῶν τῆς γῆς, ἐξ ὧν καὶ οἱ λοιποὶ ἐγένοντο.

5. Ἔστη δ' αὐτὴ ἔμπροσθεν τοῦ Κούσσα, ὃς ἦν λαμπρὸς, ὡς ὁ Ἴνδρας, καὶ νικητὴς τῶν ἐχθρῶν, καὶ στρατὸν πολὺν εἶχε, καὶ πλοῦτον κοινὸν τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι· καὶ ἐνώσασα τὰς παλάμας, ἔφη· « Νίκα, βασι-
» λεῦ ».
6. Ἀνεγείρας δ' ὁ βασιλεὺς τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος ἐκ τῆς κλίνης, καὶ καθήσας, θαυμάζων, ἔφη πρὸς αὐτὴν, ἥ εἰσέδου εἰς τὸ δωμάτιον, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καθὼς εἰς τὸ κάτοπτρον ἢ τοῦ βλέποντος σκιά.
7. « Τίς εἶ, ὦ ἀγαθὴ, ἣ εἰσελθοῦσα εἰς οἶκον, πανταχόθεν
» κεκλεισμένον; οὐ γὰρ φαίνεται ἐπὶ σοὶ θεία δύναμις;
» φέρεις γὰρ σχῆμα λυπηρὸν, καθὼς ὁ μεμαραμμένος
» λωτὸς ἐκ πάχνης.
8. « Τίς; ἢ τίνος γυνή; ἢ τί τὸ αἷτιον τῆς πρὸς ἐμέ σου
» ἀφίξεως; λέξον σαφῶς· λόγισαι δὲ, ὡς ἡ καρδία τῶν
» σωφρόνων ἀπογόνων τοῦ Ῥαγγοῦ οὐδαμῶς κλίνει πρὸς
» ἄλλοτριαν γυναῖκα. »
9. Ἡ δ' ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν· « Ἴσθι, ὦ βασιλεῦ, ὡς
» ἐγὼ, ἢ μὴ ἔχουσα νῦν ἄνδρα, εἰκὼν εἰμι (ιδέα)
» ἐκείνης τῆς πόλεως, ἧς, ἀνεγκλήτου οὔσης, τοὺς
» οἰκήτορας ἀνήγαγε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ
» σὸς πατήρ.
10. « Ἐγὼ, ἢ διὰ τὴν γεγενημένην μοι εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς
» εὐνομίας, ὑπερέβαινον καὶ τὴν Θεούπολιν¹, ἐλεεινὴν
» νῦν ἔχω κατάστασιν, καὶ τοι σὺ, ὁ καταγόμενος ἀπὸ
» τοῦ Ἥλιου, πολυδύναμος εἶ βασιλεὺς.
11. « Τὰ ἐν τῷ περιβόλῳ ὑψηλὰ οἰκοδομήματά μου, ἐρεί-
» πια ἐγένοντο, μὴ ὄντος δεσπότου· καὶ ὁμοία εἰμι τῇ

(1) Τὴν Ἀμραβατὴν.

- » ἐσπέρα, καθ' ἣν ὁ μὲν ἥλιος ἔδυσε, τὰ δὲ νέφη διε-
 » σκεδάσθησαν ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου ¹.
12. « Αἱ λεωφόροι μου, ἃς πρότερον ὠδεύον ἐν νυξί γυναι-
 » κες, πρὸς ἐραστάς πορευόμεναι, καὶ ἦχον ποιοῦσαι
 » διὰ τῶν περιπεζίων, νῦν ὠδεύονται ὑπὸ κυνολύκων,
 » οἳ ἐρευνῶσι σαρκίνην βοράν, καὶ ὑλακτοῦσι.
13. « Τὸ ὕδωρ τῶν ἀγλαῶν λιμνῶν μου, πρότερον μὲν πλητ-
 » τόμενον παλάμαις γυναικῶν, παιζουσῶν ², ἦχον ἀπε-
 » τέλει μουσικῶν τυμπάνου· νῦν δὲ πληττόμενον κέρασιν
 » ἀγρίων βουβάλων, θρῆνον ἐξάγει ³.
14. « Οἱ ἐν ἐμοὶ ὄντες ἡμεροὶ ταῶνες, ἄγριοι ἐγένοντο·
 » καταπεσούσης γὰρ τῆς ἐκ ξύλων ποιηθείσης κοίτης
 » αὐτῶν, ἐπὶ δένδρων τὴν κοίτην ἔχουσι ⁴. μὴ ἀκούον-
 » τες δὲ ἤχου τυμπάνου ⁵, ἀμελεῖς τοῦ χοροῦ ἐγένοντο
 » καὶ κεκαυμένοι εἰσὶ τὰς οὐράς ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς
 » ὕλης ⁶.
15. « Ἐν ταῖς βαθμίσι τῶν κλιμάκων μου, ἐν αἷς πρότερον
 » γυναικῶν πόδες ἐτίθεντο, βεβαμμένοι βαφῆ ἐρυθρᾷ,
 » νῦν τίγρεων πόδες τίθενται, πεφοινιγμένοι ἐκ τοῦ
 » αἵματος ἐλάφω, ἀναιρουμένων.
16. « Οἱ γεγραμμένοι ἐν λιμῶνι λωτῶν ἐπὶ τῶν τοίχων

(1) Ὁ μὲν ἥλιος, ὁ δεσπότης καὶ βασιλεὺς, τὰ δὲ νέφη, τὰ ἐψηλά οἰκοδομήματα.

(2) Πρὸς ταῖς ἄλλαις παιδικαῖς ἐν Ἰνδία, μία ἐστὶ καὶ ἡ ἐν ὕδασι ποταμῶν, ἢ λιμνῶν.

(3) Οὐ ποιεῖ ἦχον χαρᾶς, ἀλλὰ λύπης δηλονότι.

(4) Ἐκ ξύλων καλύβην ποιοῦσιν, ἐφ' ἧς τὴν κοίτην ποιοῦσι κατὰ τὴν νύκτα οἱ ἐν οἴκῳ ὄντες ἡμεροὶ ταῶνες.

(5) Ἄν τις κρούῃ τύμπανον, ὃ ταῶς χορεύει.

(6) Ἐκ ξηρῶν κλάδων δένδρων, ἢ καλῶν, συντριβομένων ὑπὲρ ἀνέμου, πῦρ ἐν τῷ δάσει ἐξάπτεται αὐτομάτως.

- » τῶν οἰκιῶν μου ἐλέφαντες ¹, ὧν εἰς τὰ στόματα οἱ
 » θήλεις καυλοὺς λωτῶν ἐτίθησαν ταῖς προβοσκίσι λαμ-
 » βάνοντες, συντετριγμένοι νῦν φαίνονται τὰς κεφαλὰς
 » ὑπ' ὀνύχων λεόντων, οἱ ἐνόμιζον αὐτοὺς ζῶντας.
17. « Τὰ κιονόκρανα, τὰ ὄντα εἰς σχῆμα γυναικῶν, καὶ
 » κεχρωματισμένα, ἐκ τοῦ χρόνου μελανοσιδῆ ἐγένον-
 » το ² τῶν δὲ μαστῶν καλύμματά εἰσιν αἱ ἀφειμέναι
 » λεβηρίδες τῶν ὄφρων.
18. « Αἱ τῆς σελήνης ἀκτῖνες, αἱ οὔσαι λευκαί, ὡς μαρ-
 » γαρίται, οὐκ ἀγλαίζονται ἐν τῇ νυκτὶ, ὡς πρότερον,
 » ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ὧν ἡ κονία ἐκ τοῦ χρόνου
 » μέλαινα ἐγένετο, καὶ χλοή ἐστὶν ὅπου ἐξεφύη.
19. « Τὰ ἐν τοῖς κήποις μου φυτὰ, ὧν οἱ κλάδοι εἴλκοντο
 » μετὰ προσοχῆς ὑπὸ γυναικῶν εἰς συλλογὴν ἀνθέων,
 » καταθλίβονται νῦν, καὶ κατακόπτονται ὑπὸ πιθήκων,
 » ὥσπερ ὑπ' ἀγρίων ἀνθρώπων.
20. « Αἱ θυρίδες, αἱ πρότερον ἐν μὲν νυκτὶ ἔλαμπον ἐκ
 » λύχνων φωτεινῶν, ἐν δ' ἡμέρᾳ ἐκ λαμπρῶν προσώπων
 » γυναικῶν, καὶ θυμίαμα εὐῶδες ἐξέπεμπον, νῦν σκοτει-
 » ναί εἰσι, καὶ κεκαλυμμέναι ἀραχνίσις.
21. « Θλίβομαι, βλέπουσα τὴν Δεβὰν ἄχαριν καὶ ἀτερπῆ·
 » καὶ γὰρ αὐτῆς τὰ μὲν ὕδατα ἄμοιρά εἰσι τῆς εὐωδίας
 » τῶν εὐόσμων ἀλειμματῶν τῶν λουομένων· ἡ δὲ ψάμ-
 » μος ἄνευ λατρευτῶν ³. ἡ δ' ὄχθη, ἐξηγρωμένη καλά-
 » μοις τε καὶ θάμνοις.

(1) Εἰδῆσαι γράφειν ἐν τοῖς πλαγίοις τῶν θυρῶν λειμῶνας ἀνθέων, καὶ ἐλέ-
 φαντας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, ἐν καιρῷ γάμου.

(2) Διὰ τῶν χρωμάτων σχηματίζουσι τὰ ἄμφια· ἐξαλειφθέντος δὲ τοῦ χρώ-
 ματος, γυμνά πως ἐγένοντο τὰ κιονόκρανα ἐκεῖνα, τὰ ὄντα γυναικόμορφα.

(3) Μετὰ τὸ λούσασθαι προσεύχονται καὶ λατρεύουσι τῷ Θεῷ ἐπὶ τῆς ψάμ-
 μου.

22. « Ὅθεν ἄξιός εἰ ἀφεῖναι ταύτην τὴν πόλιν, καὶ ἐλθεῖν
 » πρὸς ἐμὲ τὴν μητρόπολιν τῶν σῶν προγόνων, καθὼς ὁ
 » σὸς πατὴρ ἀφῆκε τὸ ἀνθρώπειον σῶμα, ὃ ἔλαβεν οἰ-
 » κονομικῶς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ θεῖαν φύσιν ».
23. Ὁ μὲν οὖν κορυφαῖος τῶν ἀπογόνων τοῦ Ράγγου ἔνευσε
 εἰς τὸν λόγον αὐτῆς, χαίρων· ἡ δὲ, γνοῦσα ἐκ τοῦ σημείου
 τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, ὡς ἐγένετο, ὃ ἤτησεν, ἀφαν-
 τος (ἀφανῆς) ἐγένετο.
24. Περὶ δὲ τὴν ἔω ἐν συνεδρίῳ διηγήσατο ὁ βασιλεὺς τοῦ-
 το τὸ ὑπερφυῆς ὕπαρ τοῖς Βραχμαῖσιν· οἱ δὲ, ἀκούσαντες,
 ὡς ἡ μητρόπολις αὐτοπροσώπως ἠθέλησεν αὐτὸν βασιλέα,
 ἐμακάρισαν αὐτόν.
25. Χαρισάμενος δὲ τὴν πόλιν Κουσσαβατὴν τοῖς εἰδόσι τὴν
 Βέδαν Βραχμαῖσιν, ἔξοδον ἐποίησε πανοικί ἐν αἰσίᾳ ἡμέ-
 ρα κατὰ τὴν Ἀϊοδδεάν, συνὼν στρατῶ πολλῶ, ὡς ὁ
 ἄνεμος, πλῆθει νεφῶν (πολλοῖς νέφεσιν).
26. Ὡσπερ δὲ μητρόπολις κινουμένη, ἐφαίνετο ἡ στρατιὰ,
 πορευομένη, ἧς αἱ μὲν ὑψηλαὶ σημαῖαι ἦσαν, ὡς δένδρα
 τῶν κήπων· οἱ δὲ μεγάλοι ἐλέφαντες, ὡς πύργοι· αἱ δ'
 ἄμαξαι, ὡς οἰκίαι.
27. Φερόμενος δ' ὁ βαθὺς οὗτος στρατὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν
 κατοικίαν ὑπὸ τοῦ Κούσσα, τοῦ ἔχοντος λευκὸν οὐρανί-
 σκον, ἐφαίνετο, ὡσπερ ὠκεανὸς¹, φερόμενος ἐπὶ τὴν
 ἀκτὴν ὑπὸ τῆς ἀνατελλούσης πλησιφαοῦς σελήνης².
28. Πορευομένου δὲ τούτου μετὰ τοσοῦτου στρατοῦ, ἐφαί-
 νοντο ἐκ τῆς ἀνεληούσης βαθείας (πολλῆς) κόνιος, ὡς ἡ γῆ

(1) Ὁ στρατὸς ἐστίν, ὡς ὁ ὠκεανὸς, ὃ δὲ οὐρανίσκος, ὡς ἡ πλησιφαὸς Σελήνη.

(2) Ἡ φερομένη στρατιὰ ἦν, ὡσπερ ἡ ἄμπωτις τῆς θαλάσσης, ἡ φερομένη σφοδρότερον ἐπὶ τὴν ἀκτὴν, ὅτε πλήρης ἐστὶν ἡ Σελήνη.

- ἀνήλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν, μὴ δυναμένη ἀνασχέσθαι τοῦ βάρους αὐτοῦ τοῦ πολυπληθοῦς στρατοῦ.
29. Ἐπειδὴ δὲ ἡ στρατιὰ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκ μὲν τοῦ ὀπισθεν καταλύματος ἐξελθεῖν ἠτοιμάζετο, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἐπορεύετο, εἰς δὲ τὸ ἔμπροσθεν κατάλυμα ἀφικνουμένη κατέλυε, διὰ τοῦτο, ὅπου τις ἔβλεπε, συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον ἔβλεπε στρατιάν¹.
30. Ἐκ δὲ τοῦ καταρρέοντος μανικοῦ χυμοῦ τῶν ἐλεφάντων, καὶ ἐκ τῶν καταπατούντων ποδῶν τῶν ἵππων τούτου τοῦ βασιλέως, ἡ μὲν ἐν ὁδῷ κόνις, πηλὸς ἐγίνετο, ὁ δὲ πηλὸς, κόνις.
31. Ζητοῦσα δ' ὁδὸν ἡ στρατιὰ, διερχομένη τὸν Βινδδεάν, εἰς πολλὰ μέρη ἐμερίσθη· καὶ βοὴν πολλὴν ποιῶσα, ἡχῶ ἀπετέλει ἐν τοῖς σπηλαίοις, καθὼς ἡ Ναρμαδὰ².
32. Διεπέρασε δ' ὁ βασιλεὺς τὸν Βινδδεάν, λαδῶν προσφοράς παρὰ τῶν ὀρειαύλων. Καὶ αἱ μὲν ἀντιγες τῶν τροχῶν τοῦ ἄρματος αὐτοῦ ἐγένοντο ἐρυθραὶ ἐκ τοῦ ἐν ὄρει ἐρυθροῦ χόρος· ἡ δὲ τοῦ στρατοῦ βοή συνείγη τῷ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἡχῶ.
33. Καὶ ἐλθὼν, προσεκύνησε τὸν ναυσίπορον Γάγγην, τὸν αἴτιον γεγενημένον τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ οὐρανοῦ τοῖς προγόνοις αὐτοῦ, τοῖς ἀποτεφρωθεῖσιν ἐκ τοῦ θυμοῦ τοῦ Καπίλα.
34. Διαβαίνοντας δὲ τὸν Γάγγην, ὃς ἐγεφυρώθη δι' ἐλεφάντων, αἱ κινούμεναι πτέρυγες τῶν ἐν αἰθέρι ἵπταμένων χηνῶν ἐγένοντο αὐτῷ αὐτοσχέδιοι οὐραῖαι ῥιπίδες.
35. Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας, διανύσας τὴν ὁδὸν παρεγένετο

(1) Διγλονότι ἄπειρος ἦν ὁ στρατὸς καὶ ἄμετρος.

(2) Ναρμαδὰ, ποταμὸς, ὃς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Βινδδεᾶ τοῦ ὄρους.

ἐπὶ τὴν ὄχθην τῆς Δεβᾶς, ἐνθα ἐθεάσατο στήλας πολλὰς, ἀνεγερθείσας εἰς μνήμην τῶν τελεσθεισῶν θυσιῶν τῶν ἀπογόνων τοῦ Ράγγοῦ.

36. Ὁ δ' ἐν τοῖς κήποις τῆς μητροπόλεως ἄηρ, διασεισας τοὺς κλάδους ἀνθοφόρων φυτῶν, καὶ θίξας τῶν ψυχρῶν κυμάτων τῆς Δεβᾶς, ὑπήντησε τῷ Κούσσα¹, ὅς ἦν κεκμηκῶς μετὰ τοῦ στρατοῦ.
37. Ἐστρατοπέδευσε δὲ ἐν τοῖς ὀρίοις τῆς πόλεως αὐτὸς ὁ ἰσχυρὸς βασιλεὺς, ὅς ἦν τοῖς μὲν ἐχθροῖς, ἐν καρδίᾳ ἤλος, τοῖς δ' οἰκείοις φίλος, καὶ τῆς ἑαυτοῦ γενεᾶς κορυφαῖος.
38. Τεχνίται δὲ πολλοὶ, προσταχθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀνεκαίνισαν διὰ παντοίας ὕλης τὴν παλαιωθεῖσαν ἐκείνην πόλιν, καθὼς τὰ νέφη διὰ τῆς βροχῆς ἀναψύχουσι τὴν κατακαυθεῖσαν γῆν ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
39. Μετὰ δὲ τὴν ἀνακαίνισιν ἐγκαίνια τῆς πολυτελεῖς ναοὺς ἐχούσης πόλεως ἐποίησε² διὰ Βραχμάνων εἰδημόνων, καὶ θυσίαν ἐτέλεσε μετὰ σφαγίων αὐτὸς ὁ ἡρωϊκὸς ἀπόγονος τοῦ Ράγγοῦ.
40. Εἰσελθὼν δ' εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκίαν ἐκείνης τῆς πόλεως, καθὼς ὁ ἐραστὴς εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἐρωμένης, ἔδωκε καὶ τοῖς περὶ ἑαυτὸν πᾶσιν οἰκίας, κατ' ἀξίαν καὶ κατὰ τάξιν.
41. Ἠγλαίζετο δ' ἐκείνη ἡ πόλις ἰπποστασίοις, καὶ ἔλεφαντοστασίοις, καὶ παντοίοις πρασίμοις ἐν ἀγοραῖς καὶ ἐν ἐργαστηρίοις, καθὼς ἀγλαίζεται ἡ γυνὴ κοσμήμασι παντοίοις ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσιν.

(1) Ἔθος ἐστὶν ἐξέρχεσθαι εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐρχομένου.

(2) Βῆκόνας ὄφεις, καὶ χελώνης, καὶ τῆς γῆς ποιοῦσιν ἐκ χρυσοῦ, καὶ ἐνθαπτουσι τῇ γῆ, ὅπου κτίζεται νέα πόλις, ἢ κῆπος, ἢ οἶκος, ἢ ναός.

42. Οίκων δ' ὁ Κούσσας ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει τῶν ἀπογόνων τοῦ Ῥαγγοῦ, τῇ ἐπανελθούσῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑαυτῆς λαμπρότητα, λαμπρότερον ἑαυτὸν ἐνόμιζε καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰνδρα καὶ τοῦ Κουβέρα.
43. Ἦλθε δ' ἡ ὥρα τοῦ θέρους, ἐροῦσά πως τῷ βασιλεῖ τὴν πρέπουσαν τῷ καιρῷ στολὴν τῶν γυναικῶν, περιβόλαιον δηλονότι λεπτὸν, καὶ τῇ πνοῇ αἰρόμενον, καὶ πέπλον πεποικιλμένον, καὶ ὄρμον λευκὸν ἐκ μαργάρων¹.
44. Ἀφέντος δὲ τοῦ Ἥλιου τὴν Μεσημβρίαν, καὶ ἐλθόντος εἰς τὴν Ἄρκτον, ἡ Ἄρκτος δάκρυα ἔχυσε χαρᾶς, ἄξις τὸ ὕδωρ τῆς ἀναλυομένης χιόνος² ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ ἡλίου.
45. Ἡ μὲν ἡμέρα θερμὴ ἐγένετο ὑπὲρ τὸ μέτρον, ἡ δὲ νύξ βραχεῖα, καθὼς ἐν διχονοίᾳ καὶ διαφωνίᾳ ὁ μὲν ἀνὴρ ἐκ θυμοῦ ἐξάπτεται, ἡ δὲ γυνὴ ἐκ λύπης ἰσχνὴ γίνεται καὶ μαραίνεται³.
46. Τὸ ὕδωρ τῶν ἐν οἴκοις καὶ κήποις λιμνίσκων καὶ δεξαμενῶν εἰς παιδιᾶν, ἀπολεῖπον καθ' ἐκάστην τοὺς βαθμοὺς τῶν κλιμάκων⁴, καὶ τοὺς καυλοὺς τῶν λωτῶν ἔχον ὑπερανεστηκότας, μέχρι τῶν γυναικειῶν γλουτῶν ἐγένετο.
47. Τῶν καλύκων τῶν ἐν κήποις ἀνθέων τῆς Μαλλικᾶς⁵

(1) Ἐπωμίδα πεποικιλμένην, καὶ πέπλον λεπτὸν, καὶ τῇ πνοῇ αἰρόμενον.

(2) Τὸ ὕδωρ τῆς ἀναλυομένης χιόνος ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ Ἥλιου ἦν, ὡσπερ δάκρυα χαρᾶς τῆς Ἄρκτου, ἡ ἔστιν, ὡς γυνὴ τοῦ ἐπιδημήσαντος Ἥλιου, ὅς ἐστιν, ὡς ἀνὴρ ἡ γὰρ γυνὴ, ἐπιδημήσαντος τοῦ ἀνδρός, δάκρυα χαρᾶς χέει. Ὁ Ἰμαδς, ἐνθα ἐστὶ χιὼν, κατὰ τὸ βόρειόν ἐστι μέρος, ἐνθα ἔρχεται ὁ Ἥλιος ἐν ταῖς θεριναῖς τροπαῖς.

(3) Τὸ πρωτότυπον χάριν ἔχει πολλήν, ἐπειδὴ ὁ ποιητὴς παίζει, καὶ πρὸς τὴν λέξιν καὶ πρὸς τὸ γένος.

(4) Ἐν τῷ θέρει τὸ ἐν λίμναις καὶ φρέασιν ὕδωρ μειοῦται· ποιοῦσι δ' ἐκ πετρῶν ἢ κεράμων κύκλω ἢ ἐν μέρει τῆς λίμνης κλίμακας εἰς κατάβασιν.

(5) Μαλλικᾶ, ἀνθοφόρον φυτὸν, οὗ τὰ ἀνθὰ διεκπετάννυνται κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐν ὥρᾳ θέρους· κοινῶς λέγεται Βελά.

διεκπεταννυμένων κατὰ τὴν ἐσπέραν, καὶ εὐοσμίαν ἐκπεμπόντων, φοιτῶν ὁ βομβύλιος ἐφ' ἕκαστον, ἐβόμβει, ὡσπερ εἰ ἐμέτρει τὰ ἄνθη.

48. Τὸ ἄνθος τῆς Σιρήσας¹ οὐκ ἔπιπτεν εὐθέως ἐπὶ γῆς, ἐκ τοῦ ὠτὸς τῶν γυναικῶν ἐξολισθαῖνον· προσεκολλᾶτο γὰρ τῇ παρειᾷ αὐτῶν, ἢ ἦν ἰδρωμένη, καὶ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς ὄνουξι νενυγμένη.
49. Οἱ πλούσιοι κατέπαυον (ἀνέψυχον) τὸ καῦμα, ἀνακείμενοι ἐπὶ περικειμένων ἐν οἴκοις κλινῶν ἐκ μαρμάρων, ἀλημιμένων τετριμμένῳ Σανδάνῳ, ἐν οἷς ἦσαν ὕδραυλοι, ὕδωρ ἀναβρύνοντες, καὶ ψεκάζοντες.
50. Ὁ Ἔρωσ, ὁ γενόμενος ἀδύνατος ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ ἕαρος², δύναμιν ἔσχεν ἐκ τῆς εὐωδίας τῶν γυναικείων τριχῶν, αἱ ἐθυμιῶντο ἀρωματικοῖς, ὑποβεβρεγμένοι μετὰ τὸ λουτρὸν, καὶ ἄνθη εἶχον Μαλλικᾶς ἐμπεπηγμένα.
51. Οἱ μακροειδεῖς ἀνθώδεις βλαστοὶ τοῦ δένδρου Ἀρζούνα, οἱ ἔχοντες ὑπόξανθον κόνιν, ἐφαίνοντο, ὡσπερ τμήματα τῆς χορδῆς τοῦ τόξου τοῦ Ἐρωτος, ὃς κατεκάη ὑπὸ τοῦ Σίβα, θυμωθέντος.
52. Πάντα τὰ πάθη τῶν ἐρωτικῶν καὶ ἡ δυπαθῶν³ ἐξηλείφοντο ὑπὸ τῆς ὥρας τοῦ θέρους, ἐν ἧ ἦσαν ἀπαλὰ καὶ εὐώδη φύλλα τῆς Σαχακάρας⁴, καὶ ποτὸν ἐκ χυμοῦ ἐφθοῦ σακχαροκαλάμου, καὶ ροδόσταγμα.

(1) Σιρήσσα, δένδρον, οὗ τὸ ἄνθος μικρὸν ἐστὶ καὶ λεπτόν.

(2) Ἐν τῷ ἕαρι ὁ Ἔρωσ νεάζει· ἐν δὲ τῷ θέρει ἀσφραϊνόμενοι οἱ ἀνθρωποταυτῆς εὐώδους κύμης, εἰς ἔρωτα παρωξύνοντο· αἱ γὰρ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας εἰώθασιν μετὰ τὸ λούσασθαι θυμιᾶν ἀρωματικοῖς τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας, ὑποβεβρεγμένας, καὶ ἄνθη ἐντιθέσθαι, πλοκαμίδα ποιήσασθαι.

(3) Τὸ καῦμα καὶ ἡ δίψα.

(4) Ἐῖδος δένδρου Ἄμβας.

53. Ἐν ἐκείνῳ τῷ δεινῷ καιρῷ τοῦ θέρους δύο λίαν ἀγαπητοὶ ἐγένοντο, ἡ ἄρτι ἀνατέλλουσα σελήνη, καὶ ὁ ἄρτι βασιλεύων Κούσσας, οἱ ὄντες δυνατοὶ ἀπαλλάττειν τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων¹.
54. Ὅρεξις μὲν οὖν ἐγένετο τῷ Κούσσᾳ κατὰ τὸ θέρος παιδιὰν ποιῆσαι μετὰ γυναικῶν ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Δεβάς, ἐν οἷς ἀγλαοὶ χῆνες ἐνήχοντο, καὶ ἄνθη ἐφέροντο, ἐμπύπτοντα ἐκ τῶν περὶ τὴν ὄχθην δένδρων.
55. Ἀφίκετο δὲ μεγαλοπρεπῶς αὐτὸς, ὁ ὢν δυνατὸς ὡς ὁ Βισνοῦς, εἰς τὴν Δεβάν, ἧς κατὰ μὲν τὴν ὄχθην σκηναὶ ἦσαν βασιλικαὶ, ἐκ δὲ τοῦ βάθους οἱ κροκόδειλοι ἐσαγηνεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀλιέων.
56. Οἱ δ' ἐν τῷ ποταμῷ χῆνες ἀνέπτησαν εὐθέως, φοβηθέντες ἐκ τοῦ ἤχου τῶν κινουμένων περιπεζίων, καὶ τῶν προστριβομένων περιβραχιονίων τῶν γυναικῶν, συνθλιβομένων ἀλλήλαις ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι ταχέως εἰς τὸν ποταμόν.
57. Ὡν δ' ἐπὶ νηὸς ὁ βασιλεὺς, καὶ θεωρῶν τὴν ὑδροπαιδιὰν αὐτῶν τῶν γυναικῶν, αἰ πρὸς ἀλλήλας ἐριστικῶς ἔρραινον ὕδωρ, ἔλεγε πρὸς τὴν παρισταμένην, καὶ ριπίζουσιν αὐτόν².
58. « Ἴδὲ, ὅπως τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ποικιλόχρουν ἐγένετο ἐκ τῶν ἐξαλειφομένων διαφορῶν ἀλειμμάτων³ »
 » τῶν γυναικῶν μου, καθὼς ἢ ἐσπέρα, ἢ ἔχουσα νέφη,
 » ποικιλόχρους γίνεται ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου.
59. « Ἴδὲ, ὅπως ἢ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν γυναικῶν τούτων

(1) Ἡ μὲν τὸ καῦμα, ὁ δὲ τὰ δεινά.

(2) Εἰς πᾶσαν ὑπηρεσίαν γυναικες ἦσαν τότε παρὰ τῶ βασιλεῖ.

(3) Πρῶτον ἀλείφονται ἐλάτῃ εὐώδει, ἢ κρόκῳ, ἢ σανδάνῳ, καὶ ἔπειτα λούονται.

- » μέλαινα βαφή ἐξηλείφθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ναυ-
 » σιπλόου ποταμοῦ, ἀντεπεισέχθη δὲ χρῶμα ἐρυθρὸν,
 » ὡς τὸ τοῦ οἴνου¹.
60. « Αὗται αἱ γυναῖκες, μὴ δυνάμεναι φέρειν τὸ ἑαυτῶν
 » σῶμά ἐκ τῶν παχέων γλουτῶν καὶ μαστῶν, μετὰ
 » πόνου νήχονται ἐν ὕδασι, χάριν παιδιᾶς, χερσὶ κεκο-
 » σμημέναις περιβραχιονίοις καὶ περικαρπίοις.
61. « Ταῦτα τὰ ἄνθη τῆς Σαρῆσσας, τὰ ὄντα κοσμήματα
 » ἐν τοῖς ὡσὶ τῶν ὑδροπαικτριῶν γυναικῶν, πίπτοντα
 » ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ φερόμενα τῷ ρεύματι, ἀπατῶ-
 » σι τοὺς ἰχθύας, οἱ νομίζουσιν ὅτι Σιβάλαι εἰσὶ.
62. « Ἰδὲ, ὅπως οἱ μαργαρίται οὐ διακρίνονται, οἱ ἐκ τοῦ
 » διαβράγέντος ὄρμου διασκορπισθέντες ἐν ταῖς ἐπὶ τῷ
 » στήθει τῶν γυναικῶν σταγόσι τῶν ριπτομένων ὑδά-
 » των, αἱ ὅμοιαι εἰσι τοῖς μαργαρίταις.
63. « Τὰ ἐπὶ τῶν μελῶν τῶν γυναικῶν φερόμενα ὁμοιώ-
 » ματα ὑπὸ τῶν ποιητῶν, παρόντα εἰσὶ, καὶ φαινόμε-
 » να· τοῦ μὲν γὰρ βαθέος ὀμφαλοῦ ὁμοίωμά ἐστιν ἡ
 » δίνη, τῆς δ' ὀφρύος, τὸ κύμα, τοῦ δὲ ζεύγους τῶν
 » μαστῶν, τὸ ἀδιάζευκτον ζεῦγος τῶν χηναλωπέκων².
64. « Ὁ ἦχος τοῦ κρουομένου ὕδατος, ὡς τυμπάνου, μετὰ
 » τοῦ ἄσματος τούτων τῶν γυναικῶν ἡδέως ἐμβομβεῖ
 » τοῖς ὡσὶ τῶν ἀκουόντων, καὶ ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν
 » ἐν τῇ ὄχθῃ ταώνων, οἱ ἄδουσιν, αἶροντες τὰς οὐράς,
 » καὶ χορεύοντες.
65. « Ἰδὲ, ὅπως οὗτοι οἱ κωδωνίσκοι τῆς ζώνης, τῆς ἐπὶ

(1) Ἐρυθρὰ γίνονται τὰ ὄμματα τοῦ διὰ πολλῆς ὥρας λευομένου ἐν ποταμῷ.

(2) Ὁ βαθὺς καὶ στρογγύλος ὀμφαλὸς ἐπαινεῖται, καὶ ὁμοιοῦται τῇ δίνῃ· ἡ δ' ὀφρὺς ὁμοιοῦται τῷ κύματι καὶ τῷ τόξῳ, τὸ δὲ ζεῦγος τῶν μαστῶν τῷ ζεύγει τῶν χηναλωπέκων· δηλ. καὶ κύμα ἐστὶ, καὶ δίνη, καὶ χηναλώπηξ.

- » τοῦ λευκοῦ διαζώματος, τοῦ προσκεκολλημένου τοῖς
 » γλουτοῖς τῶν γυναικῶν φαίνονται, ὡς ἄστρα ἐν μέσῳ
 » τοῦ σεληνικοῦ φωτός, καὶ ἤχον οὐκ ἀποτελοῦσιν,
 » ἐπειδὴ πλήρεις εἰσιν ὕδατος ¹.
66. « Αὐταὶ αἱ νεάνιδες, καταβεβρεγμένοι τὸ πρόσωπον
 » ὑπ' ἐκείνων, ἅς κατέβρεξαν, βάνασαι ὕδωρ διὰ τῶν
 » χειρῶν μετὰ χαρᾶς, στάζουσιν ἀπὸ τῶν οὐλῶν βο-
 » στρύχων σταγόνας ὕδατος, ξανθὰς οὐσας ἐκ τοῦ ἀλη-
 » λιμμένου κρόκου.
67. « Θεώρησον, ὅπως ἡ ἀγλαΐα αὐτῶν τῶν γυναικῶν καρ-
 » διόθελκτός ἐστιν, ὡς πρότερον, καὶ τοὶ ἐκ τῆς ἐν ὕδα-
 » σι παιδιᾶς ἡ διακόσμησις αὐτῶν διεφθάρη, ἥτε ἐπὶ
 » τῆς κόμης, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν
 » ὠτίων ».
68. Καταβάς δ' ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς νηὸς, ἔπαιζε σὺν ταῖς
 γυναιξίν ἐν ὕδασι, ἔχων ὄρμον ἐξ ἀνθέων, καθὼς ὁ
 ἐλέφας παίζει μετὰ θηλέων ἐλεφάντων, ἔχων ἐπ' ὤμων
 ἐρριμμένους λωτούς ².
69. Αἱ δὲ γυναῖκες, συμμιγεῖσαι αὐτῷ τῷ λαμπρῷ, λίαν
 ἠγλαΐζοντο, καθὼς οἱ ἐν ὄρμῳ μαργαρίται, ἀγλαοὶ ὄντες
 φύσει, μᾶλλον ἀγλαΐζονται, ἀγλαῶ συμμιγέντες σαπ-
 φείρω.
70. Κατέβρεχον δ' αὐτὸν ἐκ σιφωνίων χρυσῶν ὕδασι ξανθοῖς
 ἐκ κρόκου· οὕτω δ' ἔχων, λίαν ἠγλαΐζετο, καθὼς ἀγλαΐ-
 ζεται τὸ ὄρος, ὑόμενον, τὸ ἔχον ἐρυθρὸν χοῦν.
71. Συλλουόμενος δ' ἐν τῷ ἀρίστῳ ποταμῷ, καὶ συνηδό-

(1) Τὸ μὲν λευκὸν διαζωσμά ἐστιν, ὡς τὸ σεληνικὸν φῶς, οἱ δ' ἀργυροὶ καὶ στρογγύλοι κωδωνίσκοι, ὡς ἄστρα.

(2) Ὁ ἐλέφας, ἐσθίων, ἢ πίνων, ἀναρρίπτει μέρος διὰ τῆς προβοσκίδος καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων, ὡσπερ παίζων.

μενος γυναιξίν ἀγλααῖς, ἐφκίνετο, ὡς ἄλλος Ἴνδρας, ὃς
συνήδεται καὶ συμπαίζει ταῖς θεαῖς νύμφαις ἐν τῷ οὐ-
ρανίῳ Γάγγῃ.

72. Ἐν τούτῳ, τὸ ἄξιον τιμῆς μιᾶς βασιλείας καὶ νικητικὸν
ἐκεῖνο ψέλλιον, ὃ ὁ μὲν Ἀγαστέας ἔδωκε τῷ Ράμα, ὃ δὲ
Ράμας τούτῳ τῷ Κούσσα, ἔπεσεν εἰς τὸ βάθος τοῦ πο-
ταμοῦ ἀνεπαισθῆτως, ὅτε ἔπαιζε.
73. Λουσάμενος δὲ, καὶ παίζας μετὰ τῶν γυναικῶν, ὡς
ἠψίετο, ἐξέβη τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐν ὄχθῃ
σκηνὴν, ἀναμφίαστος ὢν ἔτι, καὶ ἀκόσμητος, εἶδε τὴν
ἑαυτοῦ χεῖρα κενὴν τοῦ θεοῦ ἐκεῖνου ψελλίου.
74. Οὐκ ἔφερε δὲ τὴν στέρησιν αὐτοῦ τοῦ ψελλίου οὐ διὰ
φιλοχρηματίαν, ἀλλὰ διότι ἦν πρόξενον νίκης, καὶ κτῆ-
μα πατρικόν· αὐτὸς γὰρ ὁ γενναῖος, ἐξ ἴσου ἐνόμιζε καὶ
τὸ ἐξ ἀνθέων καὶ τὸ ἐκ πολυτίμων λίθων κόσμημα.
75. Ἐπέταξε δ' εὐθέως ἐμπείροις κολυμβηταῖς καὶ σαγη-
νευταῖς εἰς ἔρευναν τοῦ πεσόντος ψελλίου· οἱ δὲ, ἐρευνή-
σαντες, καὶ ματαίως πονήσαντες, εἶπον τῷ βασιλεῖ, ἐλ-
θόντες, μηδέν τι σημεῖον λύπης δείξαντες·
76. « Ὁ βασιλεῦ, πολυειδῆς ἔρευνα ἐγένετο· οὐχ εὐρέθη
» ὅμως τὸ καταβυθισθὲν ἐξαίρετόν σου κόσμημα· πάν-
» τως γε ἐκεῖνο κατεπόθη ὑπ' ὄφρα, ὃς οἰκεῖ ἐν βαθεῖ
» λάκκῳ τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὀνομάζεται Κουμούδας ».
77. Ἀκούσας δ' ὁ τοξικὸς καὶ γενναῖος Κούσσας, ἐνέτεινε τὸ
τόξον· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν ὄχθην εἰς τάχος, ἐρυθρὰ ἔχων
τὰ ὄμματα ἐκ θυμοῦ, ἤψατο βέλους Γαρούδα¹, εἰς ὄλε-
θρον τοῦ ὄφρα.
78. Τεθέντος δὲ τοῦ βέλους ἐπὶ τῆς χορδῆς, ὁ λάκκος ἐκεῖ-

(1) Δι' ἐπιφθῆς Γαρούδας ἐκ τοῦ βέλους ἐξέρχεται, ὃς ὀφιοφάγος ἐστί.

- νος, ἐν ᾧ ἦν ὁ ὄφης, κύμα λάβρον ἐξέβρασεν, ὃ προσρα-
γὲν τῇ ὄχθῃ, πάταγον μέγαν ἀπετέλεσε, καθὼς ὁ ἄγριος
ἐλέφας, πίπτων εἰς ἀνεσκαμμένον λάκκον ¹.
79. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ ταραττομένου λάκκου, ὃς ἀνετάραξε
τοὺς κροκοδείλους, ἐξῆλθεν ἐξαίφνης μέγας ὄφης μετὰ
κόρης, καθὼς ὁ Παριζάτας ² μετὰ τῆς Λαξμῆς ἐκ τοῦ
περιστρεφόμενου ὠκεανοῦ ὑπὸ τῶν θεῶν.
80. Ἰδὼν δ' ὁ βασιλεὺς Κούσσας αὐτὸν τὸν ὄφιν παριστάμε-
νον, καὶ κρατοῦντα τῇ χειρὶ τὸ ψέλλιον ἐκεῖνο, ἀφῆκε τὸ
βέλος ἄπρακτον· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ καταπραΰνουσι τὸν θυ-
μὸν πρὸς τοὺς ταπεινῶς φερομένους.
81. Ὁ δὲ Κουμούδας, εἰδὼς αὐτὸν τὸν Κούσσαν, υἱὸν ὄντα
τοῦ θεοῦ Ῥάμα, καὶ δαμαστὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἰσχυρὸν,
κλίνας τὴν κεφαλὴν, προσεκύνησεν αὐτὸν ταπεινῶς, καὶ
ἐλεξε τάδε·
82. « Ἐγὼ γε γινώσκω, ὡς σὺ ἐπ' ὀνόματι υἱοῦ ἄλλο σῶμα
» ἔχεις τοῦ Βισοῦ ³, ὃς ἐνηνθρώπησεν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν
» τυράννων· πῶς ἂν οὖν ἐγὼ ἀποθάλοιμι τὴν χάριν σου
» τοῦ ὄντος ἀξίου τιμῆς καὶ θεραπείας ⁴;
83. « Αὕτη ἡ κόρη, ἐν χειρὶ ἔχουσα σφαῖραν παιδικήν, καὶ
» παίζουσα, ἰδοῦσα πίπτων, ὡς μετέωρον φῶς ἐκ τοῦ
» αἰθέρος, τὸ σὸν νικητικὸν κόσμημα, ἔλαβεν αὐτὸ, ὡς
» ἄθυρμα.
84. « Ἐχέτω οὖν τοῦτ' αὐτὸ πάλιν ἢ σὴ χεῖρ, ἣ ἐστίν, ὡς
» μοχλὸς, φυλακτικὴ τῆς γῆς, καὶ στιβαρὰ, καὶ ἐπι-

(1) Εἰς ὃν πίπτοντες οἱ ἄγριοι ἐλέφαντες ἀλίσκονται.

(2) Παριζάτας, δένδρον ἀνοφόρον καὶ πάνδωρον, ὃ ἐτίθη ἐν οὐρανῷ.

(3) Ὄνομα μόνον δηλ. ἔχεις υἱοῦ· ὑπάρχεις δὲ αὐτὸς ὁ Βισοῦς.

(4) Πῶς ἂν ἐγὼ παροργίσαιμι σὲ τὸν ἀξίου θεραπείας καὶ τιμῆς;

- » μήκης μέχρι τῶν γονάτων, καὶ τύλους ἔχει τῶν πλη-
 » γῶν τῆς χορδῆς τοῦ τόξου.
85. « Ἄξιος δὲ εἶ, ὦ βασιλεῦ, εὐμενῶς δέξασθαι καὶ ταύ-
 » την τὴν νεωτέραν μου ἀδελφὴν, τὴν Κουμουδβατὴν
 » τοῦνομα, ἣ αἰτεῖ ἄφεσιν τοῦ ἑαυτῆς ἐγκλήματος διὰ
 » τῆς πρὸς τοὺς πόδας σου ἀδιαλείπτου θεραπείας ».
86. Εἰπόντος τοιαῦτα τοῦ Κουμούδα, καὶ ἐγχειρίσαντος τὸ
 φέλλιον, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· « Σὺ ἄξιος ἐπαίνου εἶ
 » καὶ ἐμὸς φίλος ». Ὁ δὲ Κουμούδας, συγκαλέσας τοὺς
 συγγενεῖς ἑαυτοῦ, συνέζευξε κατὰ νόμον τῷ βασιλεῖ τὴν
 κόρην, ἣ ἦν τὸ ἀγλαΐσμα τῆς ἑαυτῆς γενεᾶς.
87. Ἐμπροσθεν δὲ τοῦ ἐκλάμπρου πυρὸς ἤψατο ὁ βασιλεὺς
 εἰς σύζευξιν τῆς χειρὸς ἐκείνης, ἣ εἶχεν αἶσιον περικάρ-
 πιον ἐκ νήματος μαλλοῦ προβάτου¹. ἐν ταύτῳ δ' ἤχος
 μουσικῶν ὀργάνων ἐγένετο ἐν οὐρανῷ, ὃς διήλθεν εἰς
 πᾶν μέρος τῆς γῆς· καὶ μετὰ ταῦτα, ἄνθη εὐωδέστατα
 ἔβρεχον τὰ νέφη.
88. Οὕτως, ὁ μὲν Κουμούδας οἰκεῖον καὶ ἀγχιστέα ἐποίησε
 τὸν Κούσσαν, τὸν υἱὸν τῆς Σητᾶς καὶ τοῦ Ράμα· ὁ δὲ
 Κούσσας τὸν Κουμούδαν, τὸν πέμπτον ἀπόγονον τοῦ
 Ταξάκα². Καὶ ὁ μὲν Κουμούδας ἠλευθερώθη ἐκ τοῦ φόβου
 τοῦ Γαρούδα, τοῦ ἐχθροῦ τῶν ὄφρων· ὁ δὲ Κούσσας ἐκυ-
 βέρνα τὴν γῆν, ἐλευθέραν οὔσαν ἐκ τοῦ φόβου τῶν
 ὄφρων.

(1) Νῆμα ἐκ μαλλοῦ προβάτου τιθέασι περὶ τὸν καρπὸν.

(2) Ταξάκας, βασιλεὺς τῶν ὄφρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

1. Ἐκ δὲ τοῦ Κούσσα ἢ Κουμουδβατὴ ἔσχεν υἷον, ᾧ ὄνομα ἐτέθη Ἀτίτης, καθὼς ἢ αἰσθησις ἔχει ἐνέργειαν ἐκ τοῦ ὄρθρου ¹.
2. Λαμπρὰ δ' ἐποίησεν ὁ λαμπρὸς αὐτὸς υἷος ἀμφότερα τὰ γένη, τοῦτε πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, καθὼς ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς Ἄρκτου καὶ τῆς Μεσημβρίας ².
3. Ὁ δὲ πατήρ, ὁ ἄριστος τῶν πεπαιδευμένων, πρῶτον μὲν ἐδίδαξεν τὸν υἷον πᾶσαν μάθησιν, προσήκουσαν τῇ γενεᾷ· ἔπειτα δὲ συνέζευξεν αὐτὸν κόραις βασιλικαῖς.
4. Ὡν δὲ καὶ αὐτὸς γνήσιος, ἥρωα, καὶ ἐγκρατῆς, καὶ υἷον ἔχων γνήσιον, ἥρωα, καὶ ἐγκρατῆ, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν διφυῆ, καὶ δίμορφον.
5. Βοηθήσας δὲ τῷ Ἰνδρᾷ ἐν πολέμῳ, ὡς ἦν ἔθος τῇ αὐτοῦ γενεᾷ, ἀνείλε τὸν Δουρζαίαν ³, ἀρχηγὸν τῶν Τιτάνων, καὶ ἀνηρέθη ὑπ' αὐτοῦ.
6. Ἡ δὲ Κουμουδβατὴ, ἡ ἀδελφὴ τοῦ ὀφιομέδοντος Κουμούδα, συνεπορεύθη τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ ⁴, καθὼς ἢ σεληνιακὴ αὐγὴ συμπορεύεται τῇ σελήνῃ.
7. Καὶ ὁ μὲν Κούσσας συνεκάθητο τῷ Ἰνδρᾷ ἐν τῷ αὐτῷ

(1) Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἐγείρεται κατὰ τὸν ὄρθρον, τότε αἱ αἰσθήσεις αὐτοῦ ἐνεργοῦσιν.

(2) Τοῦτο θεωρεῖται ἐν ταῖς θεριναῖς καὶ χειμεριναῖς τροπαῖς.

(3) Ὁ Κούσσας καὶ ὁ Δουρζαίτας, μονομαχοῦντες, ἀνηρέθησαν ταῖς ἀλλήλων χερσὶ. Δουρζαίτας μεταρμηνεύεται Δυσνίκητος.

(4) Συγκατεκῆθη τῷ σώματι τοῦ θανόντος ἀνδρός.

- θρόνῳ· ἡ δὲ Κουμουδβατὴ ἦν φίλη τῇ Σακῇ¹, καὶ συμ-
 πάρεδρος ὑπὸ τὸ πάνδωρον δένδρον, Παριζάταν.
8. Ἐψηφίσαντο δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν τοῦ Κούσσα
 οἱ γέροντες βουλευταὶ, ἐνθυμούμενοι τὴν προτέραν προ-
 σταγὴν τοῦ πατρὸς, πορευομένου εἰς πόλεμον.
9. Οἱ δὲ τεχνίται κατεσκευάσαντο εἰς λούσιν καὶ χρῆσιν αὐτοῦ
 τοῦ νέου βασιλέως καθέδραν νέαν, ὑψηλὴν, καὶ τετράπουν.
10. Καθήμενῳ δ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς καλῆς καθέδρας παρίσταντο
 καὶ ἄρχοντες, καὶ χρυσαῖ στάμναι πλήρεις ὑδάτων ἐξ
 ἁγίων τόπων.
11. Ἐκ δὲ τῆς ἡδέιας ἁρμονίας τῶν κρουομένων καὶ ἐμπνεομέ-
 νων μουσικῶν ὀργάνων συμπεραίνοντες ἦσαν (ἐτεκμαίροντο)
 οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἡ εὐδαιμονία αὐτοῦ ἀδιάλειπτος καὶ ἀμε-
 τάπτωτος ἔσεται.
12. Ἐδέχετο δὲ τὴν νενομισμένην φωταγωγίαν τῆς λυχνίας²,
 ἢ ἐγένετο ὑπὸ τῶν γερόντων τῆς γενεᾶς· ἡ δὲ λυχνία
 ἔκειτο ἐπ' ἀγρώστιος, καὶ χλοερᾶς κριθῆς, καὶ φλοιοῦ
 δένδρου Πιππάλα ἐν δίσκῳ.
13. Βραχμᾶνες δ' ἔγκριτοι, ὧν ἀρχηγὸς ἦν ὁ ἱεουργὸς Βασ-
 σίτσας, ἤρξαντο, πρῶτον λούσαι τοῦτον τὸν νικητικόν,
 νικητικὰς ὡδὰς λέγοντες ἐκ τῆς Βέδας Ἀρτάδας.
14. Ἡ δὲ λουτροχοῖα, ἡ καταφερομένη δαψιλῶς καὶ ἠχητι-
 κῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ἐφαίνετο, ὡσπερ ἡ Γαγγά,
 ἡ καταρρέουσα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα³.

(1) Σακῆ, παράκοιτις τοῦ Ἰνδρα.

(2) Λυχνίαν τρίφωτον ἢ πεντῆφωτον ἢ ἐπτάφωτον προσφέρουσιν, ὡς λα-
 τρείαν, τῷ προσώπῳ τῶν σεβασμίων ἀνδρῶν καὶ τῶν θεῶν, καὶ θυμῶσιν αὐ-
 τούς· ἀντὶ δ' ἐλαίου, βούτυρον τίθεται ἐν τῇ λυχνίᾳ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ βουτύρου ἡδεῖα
 ὁσμὴ ἐξέρχεται.

(3) Μυθολογοῦσιν, ὡς ὁ ποταμὸς Γάγγης ἐκρέει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ καταρ-
 ρεῖ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα· ἐκείθεν δὲ ἐπὶ τῆς γῆς.

15. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τοῦ λουτροῦ, ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν ὑμνολόγων, ἠγλαίετο, καθὼς τὸ ὑδροφόρον νέφος, ὑμνούμενον ὑπὸ τῶν ὀρνέων, ἃ ὀνομάζονται Σατάκαι¹.
16. Μᾶλλον δ' ἠύξανεν ἡ ἀγλαία αὐτοῦ, λουομένου, ἐκ τῶν χρομένων ἀγνιστικῶν ὑδάτων σὺν ὠδαῖς τῆς Βέδας, καθὼς ἡ λάμψις τῆς ἀστραπῆς ἐκ τῆς πιπτούσας βροχῆς².
17. Τοσοῦτον δὲ πλοῦτον ἔδωκε μετὰ τὸ λουτρόν τοῖς λουτροχόοις καὶ ὑμνολόγοις, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς πολυτελεῖς τελέσαι θυσίας.
18. Ἦν δ' εὐχὴν ἐποίησαν αὐτῷ αὐτοὶ οἱ λαβόντες δῶρα, χαρέντες τὴν καρδίαν, αὕτη ἦν ἄχρηστος, ἐπειδὴ αὐτὸς πᾶν εἶχεν ἀγαθὸν ἐκ τῆς ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἑαυτοῦ ἀρετῆς³.
19. Ἐκέλευσε δ' ἐν τούτῳ λύσειν τῶν δεσμίων, ἀφῆσιν τῶν καταδικασθέντων εἰς θάνατον, ἀζυγίαν τῶν ὑπὸ ζυγὸν ζώων, καὶ τῶν δαμάλεων ἀναμελξίαν.
20. Καὶ πάντες ὁμοῦ οἱ ἐπὶ παιδιᾶ ὄρνεις, οἱ ἐν κύρταις κεκλεισμένοι, ἐλευθερίας ἔτυχον, καὶ ἀπέπτησαν, ὅπῃ ἤθελον, ἐκ τῆς προσταγῆς αὐτοῦ.
21. Ἐκ δὲ τοῦ λουτροῦ ἦλθεν εἰς ἕτερον οἶκημα, ἔνθα ἦν λευκὴ κλίνη ἐλεφαντίνη, λαμπρῶς ἐστρωμένη, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸ κοσμηθῆναι καὶ ἐνδυθῆναι.
22. Προσῆλθον δ' αὐτῷ οἱ κοσμηταὶ μετὰ διαφόρων κοσμημάτων· καὶ νύσαντες τὰς χεῖρας ὑδατι, ἐθυμίασαν ἀρωματικοῖς τὴν κόμην αὐτοῦ, καὶ ἀνικμον ἐποίησαν.

(1) Σατάκαι, εἶδος ὀρνέου μικροῦ· λέγεται καὶ Σαράγκα, καὶ κοινῶς Παπιά ἐκ τῆς φωνῆς, ἧς ποιεῖ. Τοῦτο τὸ ὀρνεον χαίρει, ὅταν βρέχη, καὶ ἀνοῖγον τὸ στόμα αὐτοῦ, πίνει ὕδωρ βροχῆς.

(2) Πλέον λάμπει ἡ λάμψις τῆς ἀστραπῆς, ὅταν βρέχη.

(3) Ὅτι αὐτοὶ ἠύξαντο, τοῦτο αὐτὸς εἶχεν, εὐτυχίαν δηλ· καὶ πᾶν ἄλλο εὐκαταῖον, ἃ ἦν καρπὸς τῆς ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἀρετῆς αὐτοῦ.

23. Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθεντο διάδημα, συμπεπλεγμένον μαργαρίταις, καὶ ἀνθραξι λαμπροῖς, καὶ περὶ τὸ μέσον ἔχον στέφανον ἐξ ἀνθέων.
24. Ἀλείψαντες δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ Σανδάνῳ, ὃ ἦν μεμιγμένον εὐώδει μύσκῳ, ἐποίησαν καὶ τὸ ἐν τῷ μετώπῳ γραφικὸν κόσμημα.
25. Κοσμηθεὶς δὲ, καὶ στεφανωθείς, καὶ ἐνδυθεὶς ἔνδυμα, ἔχον ἐντετυπωμένους χῆνας, λίαν ἀξιοθέατος ἐγένετο νυμφίος τῆς βασιλείας.
26. Ἡ δὲ σκιά αὐτοῦ ἐν τῷ χρυσῷ κατόπτρῳ, βλέποντος τὴν στολὴν, ἀγλαὰ ἐφαίνετο, καθὼς ἡ σκιά τοῦ οὐρανοῦ δένδρου ἐν τῷ χρυσῷ ὄρει Μερῶ¹, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου.
27. Συνὼν δὲ περιπόλοις καὶ προπόλοις, φέρουσιν ἐν χερσὶ βασιλικά παράσημα², καὶ ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν ὑμνολόγων ἦλθεν εἰς τὸ βουλευτήριον, τὸ ὄν ὅμοιον τῷ τοῦ Ἴνδρα.
28. Καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πατρικοῦ θρόνου, οὗ ἡ μὲν κορυφὴ εἶχεν οὐρανόσκον, τὸ δ' ὑποπόδιον ἦν προσκυνούμενον ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.
29. Ἠγλαΐζετο δὲ τὸ ἀγλαὸν βουλευτήριον ὑπὸ τούτου τοῦ λαμπροῦ βασιλέως, καθὼς τὸ ἀγλαὸν στήθος τοῦ Βισνοῦ ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ Καουστούβρα³.
30. Καθὼς ἡ διχόμηνος σελήνη μᾶλλον λαμπρύνεται, πλησιφαῆς γεγεννημένη, οὕτω καὶ αὐτὸς ὁ βασιλικὸς υἱὸς, πληρεξούσιος βασιλεὺς γεγεννημένος.

(1) Μερῶν, μυθευόμενον ὄρος κατὰ τὸν βορρῆαν, ἐνδιαίτημα θεῶν, οὗ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐστὶν ὁ οὐρανός.

(2) Βασιλικά παράσημά εἰσι, τὸ σκιαδίου, τὰ ριπίδια, καὶ ἀργυραὶ ἢ χρυσαὶ ῥάβδοι.

(3) Καουστούβρα, λίθος πολύτιμος.

31. Ἐπειδὴ δὲ ἦν ἀγλαὸς τὴν ὄψιν, καὶ πρῶτον μὲν ἐμει-
δία, ἔπειτα δ' ἐλάλει, διὰ τοῦτο οἱ περὶ αὐτὸν ἐνόμιζον,
ὡς ἡ πίστις¹ ἔλαβε σῶμα ἐν αὐτῷ.
32. Ἐξιῶν δὲ, ἀπεδείκνυε τὴν πόλιν ἄλλην Ἀμαραβατὴν·
αὐτὸς μὲν γὰρ ἦν, ὁ Ἴνδρας, ὁ δ' ἐλέφας αὐτοῦ, ὁ Αἴρα-
βάτας, ἡ δὲ σημαία, ἡ Καλπαδρούμα².
33. Καί τοι δὲ τὸ σκιάδιον ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἦν αὐτοῦ μόνου,
ἀπήλλαξεν ὅμως τὴν θλίψιν τῆς κεκαυμένης καρδίας
πάντων ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ προβασιλεύοντος Κούσσα³.
34. Ἡ μὲν φλόξ τοῦ πυρὸς φαίνεται μετὰ τὸν καπνόν, αἱ
δ' ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μετὰ τὴν ἀνατολήν· αὐτὸς δ' ὑπερ-
βάς τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν λαμπροφανῶν, ἔδειξεν ἐν ταύ-
τῳ πᾶν εἶδος τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς⁴.
35. Αἱ γυναῖκες τῆς πόλεως παρηκολούθουν αὐτῷ δι' ὀφθαλ-
μῶν ἀγάπης, καθὼς αἱ νύκτες διὰ τῶν λαμπρῶν ἀστέ-
ρων περιέρχονται τὸν ἀρκτῶον πόλον.
36. Οἱ δὲ θεοὶ τῆς Αἰοδδεδᾶς, οἱ ἔχοντες ἀγλαοὺς ναοὺς, ἐλ-
θόντες εἰς τὰ ἀγάλματα αὐτῶν αὐτοπροσώπως, ἐβρά-
βευον αὐτῷ πάντα τὰ εὐκταῖα.
37. Πρὶν δ' ἀνικμος γένηται ἡ καταβεβρεγμένη ἐκεῖνη γῆ,
ἔνθα ἐλούσατο, καὶ ἐχρίσθη βασιλεὺς, ἡ δυσανάσχετος
δύναμις αὐτοῦ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς διῆλθε.

(1) Δηλονότι τὸ θαῤῥος, καὶ ἡ ἀφοβία· πάντες γὰρ θαῤῥαλέως προσήρχοντο
αὐτῷ χαρίεντι ὄντι, καὶ εὐπροσίτῳ.

(2) Αἴραβάτας λέγεται ὁ ἐλέφας τοῦ Ἴνδρα. Καλπαδρούμα δὲ, τὸ οὐράνιον
καὶ πάνδωρον δένδρον.

(3) Ἐπειδὴ ἐκυθέρνα καλῶς, διὰ τοῦτο ἀνάπαυσιν εἶχον πάντες, καὶ οὐκ ἐμύ-
μνητο τοῦ πρῶτον βασιλέως.

(4) Οὐ κατ' ὀλίγον καὶ κατὰ μέρος, ἀλλ' ἐν ταύτῳ ἐλαμψαν πάντα τὰ ἀγα-
θὰ αὐτοῦ προτερήματα.

38. Τί δ' ἦν ἄξιον κατορθώσεως, ὅπερ οὐ κατώρθωσαν αἱ τε εὐχαὶ καὶ ἐπῳδαὶ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς Βασσίσα, καὶ τὰ βέλη αὐτοῦ τοῦ Τοξότου;
39. Συνῶν δὲ δικαίοις ἀνδράσι, καὶ προσέχων, ἐθεώρει αἰετὰς διαφορὰς τῶν ἐναγόντων καὶ τῶν ἐναγομένων εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας.
40. Ἐνευε δὲ καὶ εἰς τὰ αἰτήματα τῶν φίλων καὶ οἰκείων, καὶ ἐφαίνετο ἐκ τῆς φαιδρότητος καὶ ἰλαρότητος τοῦ προσώπου ἐχυτοῦ, ὡς αὐτὰ ἐκτελέσει.
41. Τοῦ πατρὸς βασιλεύοντος, οἱ λαοὶ ἠύξησαν, καθὼς οἱ ποταμοὶ ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ· τούτου δὲ βασιλεύοντος, ὑπερῆξησαν, καθὼς οἱ ποταμοὶ, ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ.
42. Ὅτι ἔλεγε, τοῦτο οὐκ ἀνήρει· ὅτι δ' ἐδωρεῖτο, τοῦτο οὐκ ἀφήρει· ἐν τούτῳ δ' ὅμως ἦν ἐναντίος αὐτὸς ἑαυτῷ, ὅτι καταβάλλων τοὺς ἐχθροὺς, πάλιν ἀνεβίβαζεν αὐτούς¹.
43. Ἡ νεότης, ἡ εὐμορφία, καὶ ἡ βασιλεία, ἐν ἑκάστῳ τούτων αἰτιὸν ἐστὶν ἐπάρσεως· τούτῳ δ' ἐνόητα τὰ τρία ταῦτα ἀγαθὰ, οὐκ ἐπῆραν τὴν καρδίαν αὐτοῦ.
44. Ἐκ τοιούτων ἀρετῶν ἀγάπης, γεγεννημένης τῷ λαῷ πρὸς αὐτὸν, καὶ τοι ἦν νέος βασιλεὺς, ἦν ὅμως στερεὸς καὶ ἀκλόνητος ἐπὶ τῆς βασιλείας, καθὼς τὸ ἐρριζωμένον δένδρον.
45. Ἐπειδὴ οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ πρόσκαιροὶ εἰσι, καὶ πόρρω ἀπέχουσι, διὰ τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐνίκησε τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ διηνεκεῖς, οἳ εἰσιν ἕξ².
46. Καὶ τοι ἡ δόξα φύσει ἐστὶν ἀσταθής, σταθερὰ ὅμως ἦν ἐν τούτῳ, ὅς ἦν ἐπιρρέπης εἰς χάριν, καθὼς σταθερὰ ἐστὶν ἡ χρυσῆ γραμμὴ ἐπὶ τῆς βασάνου.

(1) Φιλαλήτης ἦν, πολὺδωρος, οἰκτίρμων, καὶ συγγνώμων.

(2) Ὁ ἔρως, ὁ θυμὸς, ἡ πλεονεξία, ἡ προσπάθεια, ἡ ὑπερηφανία, καὶ ὁ φθόνος.

47. Ἐπειδὴ ἡ μὲν πολιτικὴ ἐπιστήμη μόνη, ἰδίον ἐστὶ δειλῶν, ἡ δ' ἀνδρεία μόνη, ἴδιον θηρίων¹, διὰ τοῦτο οὗτος ἐτέλει πᾶν, χρώμενος ἀμφοτέρας, καὶ τῇ πολιτικῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τῇ ἀνδρείᾳ.
48. Οὐδὲν ἦν ἀθέατον τούτῳ τῷ βασιλεῖ, οὐ οἱ κατάσκοποι δισπαρμένοι ἦσαν πανταχοῦ, καθὼς οὐδὲ τῷ ἡλίῳ, οὐ αἱ ἀκτῖνες διακεχυμέναι εἰσὶν ἀπανταχοῦ.
49. Ὅ,τι ἦν ἐντεταλμένον καὶ νενομοθετημένον τοῖς βασιλεῦσι ποιεῖν ἐν παντὶ καιρῷ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, τοῦτο οὗτος ἔπραττεν ἐπιμελῶς καὶ ἀδιστακτικῶς.
50. Ὅ,τι καθ' ἐκάστην ἐβουλεύετο σὺν τοῖς βουλευταῖς, τοῦτο οὐδέ ποτε γνωστὸν ἦν καὶ φανερόν, ἐπειδὴ μουσικῶς τρόπῳ ἐγίγνετο.
51. Καί τοι ἐκάθευδε κατὰ τὸν καιρὸν, ἐγρηγόρει ὅμως διὰ τῶν ἑαυτοῦ κατασκόπων, οἳ ἦσαν δισπαρμένοι καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ γῆ, καὶ ἀλλήλους οὐ διεγίγνωσκον.
52. Φρούρια δυσάλωτα ἦσαν αὐτῷ, καὶ περ καταβάλλοντι καὶ καταδαμάζοντι τοὺς ἐχθρούς· ἀμέλει ὁ ἐλεφαντοκτόνος λέων οὐκ ἐκ φόβου ἔχει κοίτην σπήλαιον ὄρους.
53. Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, ἃ ἀπέβλεπον εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐθεωροῦντο ἐπιμελῶς καὶ ἀδιαλείπτως, ἤρχοντο εἰς ἔκβασιν κρυφίως², καθὼς εἰς πέπανσιν ἔρχεται κρυφίως ὁ στάχυς τῆς ὀρύζης, ἣ λέγεται Γαρβθασσαλή³.

(1) Ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη ἐστίν, ἡ ἀλωπεκῆ, ἡ δ' ἀνδρεία, ἡ λεοντῆ.

(2) Ὅσον μέρος τῆς ὄχθης ἐστὶν ὑφ' ὕδωρ, πλημμυρούντων τῶν ποταμῶν, γεωργεῖται, καὶ σπεύρεται ὑπὸ τῶν πορθμέων, καὶ ἀτέλειαν ἔχει.

(3) Ὁ στάχυς αὐτῆς τῆς ὀρύζης οὐ φέεται, ἀλλὰ κεκρυμμένος ἐστὶν ἐν ταῖς φύλλοις· ἐκ τοιαύτης ὀρύζης φόρος οὐ δέδεται τοῖς βασιλεῦσιν, ἐπειδὴ κρίνεται, ὡς χόρτος. Γαρβθασσαλή ἐφερμηνεύεται Κρυφιορύζα.

54. Καί τοι ἦν μέγας, καὶ πληρεξούσιος, οὐδέποτε ὤδευε κακὴν ὁδόν, καθὼς ἐν τῇ αὐξήσει τῆς θαλάσσης ἢ ἀμπωτίς οὐχ ὑπεράλλεται τῶν ὀρίων, ἀλλ' εἰσβάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ, ὡς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν¹.
55. Δυνατὸς ἦν καταπαῦσαι εὐθέως τὴν θλίψιν τῶν ἑαυτοῦ φίλων καὶ ὑπηκόων· οὐκ ἐγένετο ὁμῶς αὐτὸς αἴτιος τῆς θλίψεως ἐκείνης, ἧς ἀπαλλαγὴν ἔδει ποιῆσαι.
56. Καί τοι ἦν κραταῖος, ἐξεστράτευε κατ' ἐκείνων, οἳ ἦσαν εὐκατάβλητοι· καὶ τὸ πῦρ γάρ, καί τοι ἔχει βοηθὸν τὸν ἀέρα, οὐκ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ὕδατος.
57. Οὔτε τῆς ἀρετῆς ἡμέλει ἕνεκα τῆς κτήσεως καὶ τρυφῆς, οὔτ' αὐτῶν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς, οὔτε τῆς κτήσεως ἕνεκα τῆς τρυφῆς, ἢ τῆς τρυφῆς ἕνεκα τῆς κτήσεως· ὁ αὐτὸς ἦν ἐν τοῖς τρισίν².
58. Ἐπειδὴ τῶν ὑποτελῶν βασιλέων οἱ μὲν πτωχοὶ καὶ ἀδύνατοι οὐδεμίαν βοήθειαν καὶ ἐπικουρίαν διδόντες, οἱ δὲ πλούσιοι καὶ δυνατοὶ, ἀποστάται γίνονται, διὰ τοῦτο ἐν μέσῃ αὐτοὺς εἶχε στάσει (δυνάμει³).
59. Σκεπτόμενος τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ τὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὰ λοιπὰ πλεονεκτήματα, ἢ μειονεκτήματα, εἰ μὲν εὗρισκεν ἑαυτὸν δυνατώτερον τοῦ ἐχθροῦ, ἐστράτευε κατ' ἐκείνου· εἰ δὲ μὴ, ἡσυχίαν εἶχε.
60. Ἐπειδὴ πάντες ἀποβλέπουσι πρὸς τὸν ἔχοντα πλοῦτον,

(1) Ἐκ τῆς ἀμπωτίας εἰσβαλλούσης εἰς τὸν ποταμὸν, γίνεται ἡ καλίβρεια.

(2) Τρία εἰσὶ τὰ γενικὰ ἀγαθὰ· ἡ ἀρετὴ, ταυτέστιν ἡ πράξις τῶν τοῦ νόμου, ἢ κτήσις, ταυτέστιν ἡ σύναξις πλούτου, καὶ ἡ τρυφή, ταυτέστιν ἡ ἀπόλαυσις τοῦ πλούτου, καὶ πᾶσα ἄλλη ἡδυπάθεια· οὗτος δὲ ἐξ Ἰησοῦ ἐχρῆτο τοῖς τρισί, μέτριος ἦν δηλονότι ἐν ἅπασιν.

(3) Οὔτε λίαν πτωχοὺς δηλ· καὶ ἀδυνάτους ἵποισι, εὔτε λίαν πλουσίους καὶ δυνατούς.

διὰ τοῦτο πλουτοῦν συνέλεγε· καὶ τὸ νέφος γὰρ, τὸ ἔχον βροχὴν, ἀγαπάται ὑπὸ τῶν ὄρνέων, ἃ ὀνομάζονται Σατάκαι¹.

61. Τὰ μὲν ἐπιχειρήματα τοῦ ἐχθροῦ ἀνέστρεφε· τῶν δ' οἰκείων ἐπιχειρημάτων φροντίδα εἶχε· καὶ τὰ μὲν ἐλαττώματα καὶ μειονεκτήματα ἑαυτοῦ ἀπέκρυπτε· τοὺς δ' ἐχθροὺς κατέστρεφεν, ὅτε ἔβλεπε τὰ ἐλαττώματα καὶ μειονεκτήματα αὐτῶν.

62. Οὐδεμίαν διαφορὰν εἶχε τοῦ ἰδίου σώματος, ὃ ἐγεννήθη καὶ ἐτρέφη ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ στρατεύματος, ὃ συνελέχθη καὶ ἐτρέφη, καὶ ἐγυμνάσθη εἰς τὴν ὀπλικὴν καὶ πολεμικὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς².

63. Ὁ μὲν ἐχθρὸς οὐκ ἴσχυεν ἀγαγεῖν εἰς ἑαυτὸν τὴν τριττὴν δύναμιν³ αὐτοῦ, ὡς τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὄψεως πολύτιμον λίθον· αὐτὸς δ' εἴλκυεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς ὁ μάγνης τὸν σίδηρον.

64. Βασιλεύοντος τούτου, οἱ ἐμπορευόμενοι ἐν μὲν τοῖς ποταμοῖς ἦσαν, ὡς ἐν λίμναις· ἐν δὲ τοῖς δάσεσιν, ὡς ἐν κήποις· ἐν δὲ τοῖς ὄρεσιν, ὡς ἐν ἰδίοις οἴκοις⁴.

65. Διαφυλάττων δὲ ἀπὸ κκχοποιῶν καὶ κλεπτῶν καὶ τοὺς ἄσκησιν μετερχομένους, καὶ τοὺς βιωτικαῖς μερίμναις συμφορομένους, ἐλάμβανε τὸ ἐκτημόριον τῆς ἀρετῆς αὐτῶν, καὶ τῆς περιουσίας⁵.

66. Ἡ δὲ γῆ παρεῖχεν αὐτῷ μισθὸν ἀνάλογον τῇ προστασίᾳ⁶.

(1) Αὐτὸς ὁ ὄρνις οὐ χαίρει, ὅταν βλέπῃ νέφος ἄνυδρον, ἀλλ' ὑδροφόρον.

(2) Καθὼς δηλ.: ἐφρόντιζε τοῦ ἰδίου σώματος, οὕτω καὶ τοῦ στρατοῦ.

(3) Τριττὴ δύναμις ἐστὶ τοῦ βασιλέως, ἡ βουλή, ἡ στρατιὰ, καὶ ἡ γὰζα.

(4) Ἀφοβία δηλ.: ἦν.

(5) Ὡς φόρον, λαμβάνει ὁ βασιλεὺς τὸ ἕκτον μέρος οὐ μόνον τῶν καρπῶν καὶ παντὸς ἄλλου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων.

(6) Πολὺν δηλ.:

- ἐκ μὲν γὰρ τῶν μεταλλειῶν ἐγέννα πολύτιμα πράγματα,
ἐκ δὲ τῶν ἀγρῶν καρπούς, ἐκ δὲ τῶν ὑλῶν ἐλέφαντας.
67. Ἐγίνωσκε δ' ἀκριβῶς αὐτός ὁ γενναῖος προσαρμόσαι (συζεύξει) τὰ ἐξ βασιλικά ἰδιώματα¹ τοῖς βασιλικοῖς πράγμασιν, ἃ ἔδει τελεσθῆναι.
68. Ἐχρήτο δὲ κατὰ τάξιν καὶ τοῖς τέσσαρσι βασιλικοῖς τρόποις² οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς φίλους συμμάχους· καὶ διὰ τοῦτο τέλειον ἀπελάμβανε τὸν καρπὸν αὐτῶν τῶν τρόπων.
69. Ἡ νίκη, ἡ ἐρχομένη πρὸς τὸν ἥρωα, ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, ὡς γυνὴ πρὸς τὸν ἐρώμενον, ὅς πόλεμον ἐποίει νομίμως καὶ ἀπαρακαλύπτως, καὶ τοὶ πολλὰ πλάσματα καὶ στρατηγήματα ἐγίνωσκε.
70. Σπανίως δὲ πόλεμον συνεκρότει κατὰ τῶν ἐχθρῶν³, οἳ ἔφευγον ἀπὸ τῆς δυνάμεως (προσώπου) αὐτοῦ, καθὼς οἱ ἐλέφαντες ἀπὸ τοῦ μανικοῦ ἐλέφαντος.
71. Ἡ μὲν σελήνη, αὐξάνουσα, μειοῦται, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ὠκεανός⁴. οὗτος δ' ὁ βασιλεὺς, ἠῤῥξανε μὲν, ὡς ἡ σελήνη, καὶ ὁ ὠκεανός, οὐδέποτε δὲ ἐμειοῦτο.
72. Οἱ σπουδαῖοι καὶ λίαν ἐνδεεῖς, ἐρχόμενοι πρὸς αὐτὸν εἰς αἴτησιν, τοσοῦτον χρυσίον ἐλάμβανον, ὥστε καὶ ἄλλοις μετεδίδοσαν, καθὼς τὰ νέφη, ἐλθόντα εἰς τὸν ὠκεανόν,

(1) Ἐξ ἰδιώματα βασιλικά εἰσι ταῦτα· εἰρήνη, πόλεμος, στρατεία, ἀστρατεία, συμμαχία, καὶ στρατήγημα

(2) Τέσσαρες βασιλικοὶ τρόποι εἰσὶν οὗτοι· διαλλαγή, δασμὸς, διχόνοια, καὶ παιδεία· ὅταν ὁ βασιλεὺς ἀποτύχη τῆς εἰρήνης διὰ τῶν τριῶν, τότε δεῖ χρῆσθαι βία καὶ ἄλλα αἰρεῖν, ὃ ἐστὶν ὁ τέταρτος τρόπος.

(3) Ἡ δύναμις αὐτοῦ μόνη ὑπέταττε τοὺς ἐχθρούς.

(4) Ἡ αὐξήσις καὶ μείωσις τοῦ ὠκεανοῦ θεωρεῖται ἐπὶ τῆς ἀμπρωτίας, ἢ αὐξάνει, αὐξανούσης τῆς σελήνης, καὶ μειοῦται, μειουμένης.

- τοσοῦτον ὕδωρ λαμβάνουσιν, ὥστε καὶ τοῖς ἐν γῆ μεταδιδάσσι.
73. Πράττων ἔργα ἐπαινετὰ, καὶ ἐπαινούμενος, ἤσχύνετο· καὶ τοι δ' ἐναντίος ἦν τοῖς ἐπαίνοις, ἢ φήμη ὅμως αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν διεσπάρθη.
74. Ἀπαλλάττων τὰ μὲν δεινὰ διὰ τῆς ἑαυτοῦ θέας¹, τὴν δ' ἄγνοιαν διὰ τῆς ὀδηγίας εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἴλκυεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην τὸν λαόν, καθὼς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος, ὁ ἀπαλλάττων τὰ πάθη καὶ τὸ σκότος.
75. Αἱ μὲν ἀκτῖνες τῆς σελήνης οὐκ εἰσέρχονται εἰς τὸν ἡμεράνθη λωτὸν, οὐδὲ αἱ τοῦ ἡλίου εἰς τὸν νυκτάνθη· τούτου δὲ αἰ ἀρεταὶ καὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐχθροῦ εἰσέρχοντο².
76. Ὅτι κατόρθωμα τούτου τοῦ νικητοῦ ἐγίγνετο εἰς τελειότητα ἰπποθυσίας³, τοῦτο νόμιμον ἦν, εἰ καὶ εἰς καταστροφὴν ἐγίγνετο τοῦ ἐχθροῦ.
77. Αὐξήσας καὶ μεγαλυνθεὶς τρόπῳ τῆς πολιτικῆς γνώσεως καὶ δυνάμει τοῦ ἠτσαυροῦ καὶ στρατοῦ, βασιλεὺς τῶν βασιλείων ἐγένετο, καθὼς ὁ Ἴνδρας, Θεὸς τῶν θεῶν.
78. Διὰ τὴν ὁμοιότητα οἱ ἄνθρωποι ἠρίθμουν αὐτὸν πέμπτον μὲν ἐν τοῖς τέσσαρσι θεοῖς, τοῖς ἐφόροις τοῦ κόσμου⁴,

(1) Δεξιόζουσι, ὡς ὁ βασιλεὺς, ὁ ἥλιος, ὁ πυρολάτρης Βραχμᾶν, ὁ Σανασός, (ὁ ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου) ἢ θάλασσαν, καὶ ἢ δάμαλις, ἀπαλλάττουσι τὰ ἀμαρτήματα καὶ τὰ πάθη, βλεπόμενοι.

(2) Οἶδε καὶ πολέμιος θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετὴν.

(3) Πρὸ τῆς ἰπποθυσίας ὁ βασιλεὺς στρατεύει, ἔχων τὸν τῆς θυσίας ἵππον ἔμπροσθεν ἀποκελυμένον, καὶ λαμβάνει δῶρα καὶ φόρον παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλείων ὅστις δ' ἐναντίος φανῆ, οὗτος πολεμεῖται, καὶ καταστρέφεται.

(4) Ὁ μὲν Ἴνδρας ἐφορός ἐστι τῆς ἀνατολῆς, ὁ δὲ Βαρούνας τῆς δύσεως, ὁ δὲ Κουβέρας τῆς ἀρκτου, ὁ δὲ Ἰάμκς τῆς μεσημβρίας· ὅμοιοι ἦν τούτοις κατὰ τὴν ἐφορίαν καὶ προστασίαν.

ἕκτον δὲ ἐν τοῖς πέντε στοιχείοις ¹, ὄγδοον δὲ ἐν τοῖς ἑπτὰ ὄρεσιν ².

79. Οἱ ὑποτελεῖς βασιλεῖς ἐτίθεντο τὸ ἐκδοθὲν πρόσταγμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐκυτῶν κορυφῶν, αἱ ἧσαν ἐστερημέναι σκιαδίων, καθὼς οἱ θεοὶ τιθέασιν ἐπὶ κεφαλῆς τὸ πρόσταγμα τοῦ Ἴνδρα.

80. Τοσαῦτα δὲ πολλὰ δῶρα ἐδώρησατο ἐν τῇ ἱπποθυσίᾳ τοῖς θηηπόλοις, ὥστε τὸ ὄνομα τοῦ Κουβέρα κοινὸν γενέσθαι τούτῳ ³.

81. Οἱ ἔφοροι τῆς γῆς θεοὶ ἔργον ἐποίουν ὑποτελῶν βασιλέων· ὁ μὲν γὰρ Ἴνδρας ἔβρεχε βροχὴν· ὁ δὲ Ἰάμας ἐκώλυε τὴν ἐνέργειαν τῶν νοσημάτων ⁴. ὁ δὲ Βαρούνας εὐπλόταν ἐδίδου τοῖς ἐν θαλάσῃ πλέουσιν· ὁ δὲ Κουβέρας, ἐνθυμούμενος τὸ κατόρθωμα τοῦ προπάτορος αὐτοῦ Ραγγοῦ, πλήρωσιν ἐποίει τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ.

(1) Οἱ Ἴνδοι πρὸς ταῖς τέσσαραις στοιχείοις τιθέασιν καὶ ἕτερον πέμπτον, ὃ ἐστὶ τὸ κενόν, ὁ αἰθέρ· τούτοις ὅμοιος ἦν κατὰ τὴν εὐεργεσίαν.

(2) Ἐπτὰ ὄρη μυθεύονται, ὡς ἤλοι τῆς γῆς, συνέχοντες αὐτήν.

(3) Ἄπαντες ὠνόμαζον αὐτὸν Κουβέραν, ὃς θεὸς ἐστὶ τοῦ πλούτου.

(4) Πάντων τῶν νοσημάτων βασιλεὺς ἐστὶν ὁ Ἰάμας· ἀρχιστράτηγος δὲ ὁ Πυρετός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

1. Ἐγέννησε δ' υἷόν αὐτὸς ὁ ἐχθρολέτωρ Ἀτίτης ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς χώρας Νισσάδας, ἧς ὠνομάσθη Νισσάδας, καὶ ὁμοιος ἦν κατὰ τὴν δύναμιν τῷ ὄρει Νισσάδα.
2. Ἐχαιρε δ' ὁ πατὴρ ἐπὶ τῷ υἱῷ, ἧς ἤλθεν εἰς νεανικὴν ἡλικίαν, καὶ ὑπερσθενὴς ἦν, καὶ ἰκανὸς εἰς προστασίαν τοῦ λαοῦ, καθὼς χαίρει πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ τελείῳ καρπῷ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἐπομβρίας.
3. Τρυφήσας δ' ἐπὶ πολὺ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, παραδοὺς τῷ υἱῷ τὰ τῆς βασιλείας, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν, ὃν ἐκέρδησε διὰ τῶν καλῶν ἔργων καὶ διὰ τῶν θουσιῶν.
4. Ἐγένετο δ' αὐτὸς ὁ Νισσάδας μονάρχης τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, εὐειδέστατος ὢν, καὶ ἡρωϊκώτατος, καὶ βαθὺς τὸν νοῦν, ὡς ὠκεανὸς, καὶ χεῖρας ἔχων μακρὰς καὶ στιβαράς, ὡς μοχλοῦς.
5. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Νισσάδα, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ᾧ ὄνομα ἦν Νάλας, ἐδέξατο τὴν βασιλείαν· ἦν δὲ θερμὸς ὡς τὸ πῦρ, καὶ εὐπρόσωπος, ὡς ὁ λωτὸς, καὶ κατέσρεψε τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν, ὡς ὁ ἐλέφας τὴν βοτανώδη γῆν.
6. Οὗτος ὁ Νάλας, οὗ ἡ φήμη ἤθετο καὶ ὑπὸ τῶν μουσικῶν θεῶν, ἔσχεν υἷόν, Νάββαν τοῦνομα, ἧς ἦν κυανόχρους, ὡς ὁ οὐρανὸς, καὶ ἀγαπητὸς τοῖς λαοῖς, ὡς ὁ μὴν Νάββας (ὁ Ἰούλιος).
7. Παραδοὺς δ' ὁ φιλάρετος Νάλας τὴν βασιλείαν τῷ υἱῷ Νάββα, ἰκανῶ ὄντι κυβερνῆσαι, βίον ἐρημικὸν καὶ ἡσυχαστικὸν εἶλετο, ἀρμόδιον τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, εἰς τὸ μὴ μετασωματωθῆναι.

8. Υἱὸς δ' ἐγεννήθη τῷ Νάββα, Πουνδαρήκας τούνομα, ἀνίκητος ὢν τοῖς βασιλεῦσιν, ὡς ὁ Πουνδαρήκας¹ τοῖς ἐλέφασιν· μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἠγκαλίσατο τὸν υἱὸν Πουνδαρήκην ἢ βασιλεία, καθὼς ἡ λαξμὴ τὸν Βισνοῦν.
9. Οὗτος ὁ ἥρως Πουνδαρήκας, ἐγχειρίσας τὴν γῆν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ὃς ὠνομάζετο Ξεμαδδανθάν², καὶ ἔμπειρος ἦν ὀρθῆς διοικήσεως, καὶ καρτερικὸς, ἐπορεύθη εἰς ἔρημον, κατατήκων τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἀσκήσει καὶ σκληραγωγία.
10. Ἐγένετο δὲ καὶ τούτῳ υἱὸς, θεοείκελος, καὶ πρόμαχος ἐν πολέμοις, ὃς ὠνομάζετο Δεβανείκας³, καὶ ἐξάκουστος ἦν οὐ μόνον ἐν γῆ, ἀλλὰ καὶ ἐν οὐρανῷ.
11. Καθὼς δὲ ὁ πατήρ Ξεμαδδανθάν ἔτυχεν υἱοῦ λίαν ὑπηκόου καὶ φιλοπάτορος, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς Δεβανείκας ἔτυχε πατρὸς λίαν φιλοστόργου καὶ φιλόπαιδος.
12. Ὁ μὲν οὖν πατήρ, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀρετῶν, καὶ τελεσιουργὸς πολλῶν θυσιῶν, θεὸς τὸ φορτίον τῶν ἀνθρώπων, ὃ διὰ πολλοῦ ἐβάσταξεν, ἐπὶ τοῦ πατρῴζοντος υἱοῦ, ἐπορεύθη εἰς τὴν χώραν τῶν τελούντων θυσίας⁴.
13. Τοῦ δὲ Δεβανείκα ὁ υἱὸς, ᾧ ὄνομα ἦν Ἀχναγοῦς⁵, ἐκ τῆς ἠδυλογίας καὶ εὐπροσηγορίας ἐφετὸς ἦν, οὐ μόνον τοῖς φίλοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, καθὼς τὸ ἠδὺ ἄσμα ἐφετόν ἐστι ταῖς ἐλάφοις, καὶ ἱκανὸν συναγαγεῖν αὐτάς, διασκορθείσας ἐκ φόβου⁶.

(1) Ὄνομα ἐνὸς τῶν μυθευμένων ὀκτώ ἐλεφάντων, αἱ βαστάζουσι τὴν γῆν.

(2) Καλλίτοξος.

(3) Θεόστρατος.

(4) Ἀπέβαινε δηλ.

(5) Φωσφόρος.

(6) Ἐφετόν ἐστι τὸ ἄσμα τῆ ἐλάφω.

14. Καί μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἐκυδέρινα πᾶσαν τὴν γῆν, ἰσχυρὸν ἔχων βραχίονα, καὶ ἄμοιρος ὢν κακῶν ἠθῶν καὶ ἐθῶν, ἐπειδὴ ἀπεστρέφετο τὴν μετὰ τῶν κακῶν ἀναστροφήν.
15. Ὡν δὲ συνेतὸς, καὶ λίαν διακριτικὸς, καὶ ἄλλος Βισνοῦς κατὰ τὰς ἀρετὰς, κύριος ἐγένετο τοῦ τετραμεροῦς κόσμου, χρώμενος ἐπιμελῶς τοῖς τέσσαρσι βασιλικαῖς τρόποις.
16. Ἀπελθόντος δ' εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἀχίναγοῦ, τοῦ νικητοῦ τῶν ἐχθρῶν, ἡ βασιλεία ἠγκαλίσατο τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃς ὠνομάζετο Παριγέτρας, καὶ κεφαλὴν εἶχε μείζονα τοῦ ὄρους Παριγέτρα¹.
17. Τούτῳ υἱὸς ἐγένετο, Σίλας τοῦνομα· ἦν δὲ μεγαλοφυῆς, καὶ πλατὺ στέρονος, ὡς πλάκα, εἶχεν ὄσους, νικῶν τοὺς ἐχθροὺς ὅπλοις, καὶ ἐπαινούμενος, ἠσχύνετο, καὶ ἐταπεινοφρόνει.
18. Ἀποδείξας δ' ὁ ἐπαινετὸς Παριγέτρας βοηθὸν τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ Σίλαν, ὃς ἦν νέος, καὶ περίφρων, ἐτρέφει τρυφᾶς, ἀφροντιστῶν· ἡ γὰρ ζωὴ τῶν βασιλέων ἄμοιρός ἐστι τρυφῶν, ὡς καὶ ἡ τῶν δεσμιῶν.
19. Ἡ δὲ φθονερά γεροντικὴ ἡλικία, καί τοι ἀνέραστος, εἰλικυσε πρὸς ἑαυτὴν εἰς οὐδὲν ὄφελος αὐτὸν τὸν Παριγέτραν², ὃς ἦν ἀκόρεστος τῶν τρυφῶν, αἰ ἀυξάνουσι τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ἐραστὸς ταῖς γυναίξιν διὰ τὴν εὐμορφίαν.
20. Βασιλεύοντι δὲ τῷ Σίλα ἐγένετο υἱὸς, ᾧ ὄνομα ἦν Οὐν-

(1) Παίζει πρὸς τὴν λέξιν ὁ ποιητής, καὶ συγκρίνει ὑπερβολικῶς τὴν κεφαλὴν ὅρει τινί, ὃ ὠνομάζεται Παριγέτρα· καὶ ὁ μαστὸς δὲ καὶ γλουτὸς τῆς γυναικὸς συγκρίνεται ὑπερβολικῶς ὅρει μεγάλῳ.

(2) Ὡς γυνὴ ἐλκύει εἰς τὸν ἑαυτῆς ἔρωτα, οὕτω καὶ τὸ γῆρας εἰλικυσει αὐτὸν, καὶ τοι οὐκ ἤθελε· δηλονότι ἐγήρασε, καὶ ἀπέθανε.

- νάββας¹· οὐκ ἦν δὲ φερώνυμος· κάλλιστος γὰρ ἦν, ὡς ὁ Βισνούς, καὶ ἄριστος ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι.
21. Τοῦ δὲ Οὐννάββα ὁ υἱός, ᾧ ὄνομα ἦν Βαζρανάββας², βασιλεὺς ἐγένετο τῆς γῆς, τῆς ἐχούσης κοσμήματα τὰς μεταλλείας τῶν ἀδαμάντων· ἦν δ' ὁμοιος τῷ Ἴνδρα κατὰ τὴν δύναμιν, καὶ κεραυνὸς ἐν πολέμοις.
22. Πορευθέντος δὲ τοῦ Βαζρανάββα εἰς τὸν οὐρανόν, ὃς ἀπολαμβάνεται ἐξ ἀγαθῶν ἔργων, ἡ γῆ προσῆλθε τῷ ἐχθρολέτορι υἱῷ αὐτοῦ, ᾧ ὄνομα Σαγχάνας, προσφέρουσα δῶρα, πολυτίμους λίθους ἐκ τῶν ὧν ἔχει μεταλλειῶν³.
23. Μετὰ δὲ τὸν Σαγχάναν διεδέξατο τὴν πατρικὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃς ἦν θερμὸς, ὡς ὁ ἥλιος, καὶ εὐειδέης, ὡς οἱ δίδυμοι Ἀσβιναῖοι⁴. ὄνομα δ' ἦν αὐτῷ Βιουσιτά-

(1) Οὐννάββας, Ἐξόμφαλος, ἢ Μεγαλόμφαλος· οὗτος δὲ οὐκ εἶχεν ὀμφαλὸν κατὰ τὸ ὄνομα· οὐκ εἶχε δηλ. ὀμφαλὸν ἐξωδηκότητα, καὶ ὑπερανεστηκότητα, ἀλλὰ βαθὺν καὶ στρογγύλον· ὁ γὰρ βαθύς καὶ στρογγύλος ὀμφαλὸς ἐπαινεῖται· ψέγεται δὲ ὁ ἐξωδηκὸς καὶ ὑπερανεστηκός.

(2) Βαζρανάββας, Κεραυνομφαλος, ἢ Ἀδαμαντόμφαλος.

(3) Βασιλεὺς δηλ. ἐγένετο τῆς γῆς, ἢ ἔχει μεταλλείας ἀδαμάντων.

(4) Ἡ Σαγνιά, θυγάτηρ τοῦ Τάσστα, υἱοῦ τοῦ Βραχμᾶ, παράκοιτις ἦν τοῦ Ἡλίου, οὗ τὴν θερμότητα μὴ φέρουσα, ἀφῆκε παρ' αὐτῷ τὴν ἑαυτῆς σκιάν, τὸ ἀντίτυπον, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἑαυτῆς πατέρα· ὁ δὲ ἀπέβαλεν αὐτήν. Ἀπειληθεῖσα δὲ, παρεγένετο εἰς τὸν ἱμάδιν, καὶ μετεμορφώθη εἰς θήλειαν ἵππον. Μετὰ δὲ χρόνον, γνοὺς ὁ ἥλιος τὴν ἀπάτην, ἐρευνῶν, εἶδεν αὐτήν ἐν μορφῇ θηλείας ἵππου, καὶ γνοὺς, μετεμορφώθη καὶ αὐτὸς εἰς ἄρρῆνα ἵππον, καὶ ὄσφρανθεὶς τῶν μυκτῆρων αὐτῆς ἐβρέυσσε δι' αὐτῶν γόνιον. Ἡ δὲ, συλλαβοῦσα, ἔτεκε διδύμους παιδάς λαμπροὺς, οἱ καὶ ὠνομάσθησαν Ἀσβιναῖοι, παρωνύμως· Ἀσβινὴ γὰρ λέγεται Ἰνδιστὶ ἡ θήλεια ἵππος. Οὗτοι οἱ Ἀσβιναῖοι, ἰατροὶ εἰσι παρὰ τοῖς θεοῖς, καὶ εὐειδεῖς πάνυ ὄντες, φέρονται παραδειγματικῶς ἐπὶ τῆς εὐειδείας, καθὼς καὶ ὁ Κάμας, τουτέστιν, ὁ Ἔρωρ. Ἐκ μὲν τῆς Σαγνιάς ἐγέννησεν ὁ ἥλιος τὸν Ἰάμαν, ὃς ἐστὶν ὁ Αἰδωνεύς, καὶ τὴν Ἰαμουνά, ἣ ἐστὶ, ποταμός· ἐκ δὲ τῆς Σκιάς ἐγέννησε τὸν Σκαῖσάραν, ὃς ἐστὶν ὁ Κρόνος, ὁ ἐν οὐρανῷ ἀστήρ, ὁ αἴτιος κακῶν. Τοῦτο μὲν ἐστὶ μυθολογία· τὸ δ' ἐξῆς τροπολογία. Σαγνιά ἐστὶ κατὰ τὸ σημαίνόμενον, Αἴσθησις, ἢ γυνὴ λέγεται τοῦ Ἡλίου· ἀνατέλλοντος γὰρ τοῦ Ἡλίου,

- σβας, ὃ ἐτυμολογεῖται παρὰ τὸ θεῖναι τὸ ἵππικόν ἐν τῇ ἀκτῇ τοῦ ὠκεανοῦ ¹.
24. Λατρεύσας δὲ τῷ παντοκράτορι Θεῷ Σίβρα, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Βιουσσιτάσβας, ἐγέννησεν υἷόν, ἄλλον (ὅμοιον) ἑαυτῷ, ὃ ὄνομα ἐτέθη Βισβασάχας, ὃ ἐστίν, ἰκανὸς διαφυλάξαι πάντα τὸν κόσμον· φίλος δ' ἦν τοῦ κόσμου ².
25. Υἱοῦ δὲ γεννηθέντος, ὃς ἦν ἀπόρροια τοῦ Βισουῦ, καὶ ὠνομάζετο Χιρανενάββας ³, ὁ πατὴρ Βισβασάχας, ὁ εἰδήμων τῆς πολιτικῆς, καὶ πολεμικῆς, λίαν ἀφόρητος τοῖς ἐχθροῖς ἐγένετο, καθὼς τὸ πῦρ τοῖς δένδροις, ἔχον βοηθὸν τὸν ἀέρα ⁴.
26. Ἐν δὲ τῷ γήρατι, χειροτονήσας ὁ Βισβασάχας βασιλέα τὸν υἷόν Χιρανενάββαν, τὸν ἔχοντα χεῖρας μακρὰς μέχρι τῶν γονάτων, καὶ διατάξας, ἃ ἔδει, φλοιόδυτος ἐγένετο, ἐπιθυμῶν ἐπιτυχεῖν τῆς ἄκρας καὶ ἀτελευταίτου ἡδονῆς ⁵.
27. Τῷ δὲ βασιλεῖ Χιρανενάββα, ὃς ἦν ἀγλαΐσμα τῶν καταγομένων ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, καὶ θυσίας ἐτέλει, υἷος γνήσιος ἐγένετο, Καουσσαλέας τοῦνομα, παιδρὸς ὢν, ὡς ἄλλη σελήνη, ἢ χαρὰν δίδωσι τοῖς ὄμμασιν.
28. Ὁ δὲ Καουσσαλέας, ὃς ἦν διάσημος ἐκ φήμης μέχρι τοῦ βήματος τοῦ Βραχμαῶ, θεὸς ἐπὶ τοῦ βασιλικῷ θρόνῳ τὸν

αἰσθησὶν λαμβάνομεν, ἐξεγειρόμενοι τοῦ ὕπνου· καὶ ἡ Σκιά δὲ λέγεται γυνὴ τοῦ Ἡλίου· ἀποτέλεσμα γὰρ ἐστὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

(1) Μέχρι τῶν περάτων δηλαδὴ τῆς γῆς τὸ κράτος αὐτοῦ διῆκε.

(2) Κοσμοφίλος.

(3) Χιρανενάββας, Χρυσόμφαλος.

(4) Καθὼς τὸ πῦρ κατακαίει τὰ δένδρα, ἔχον βοηθὸν τὸν ἀέρα, οὕτω καὶ ὁ Βισβασάχας κατέστρεψε τοὺς ἐχθροὺς, ἔχων βοηθὸν τοιοῦτον υἷόν.

(5) Ἀπελθὼν εἰς ἔρημον, ἐνεδύθη φλοιούς δένδρων ἀνθ' ἱματίων, ἐπιτυχεῖν ἐπιθυμῶν τῆς ἀθανασίας.

- ἑαυτοῦ υἷον, ᾧ ὄνομα ἦν Βραχμίζας, ὃ ἐστὶ, Θεογνώσης, ἔτυχε τῆς ἀθανασίας.
29. Τούτου τοῦ Βραχμίζα, ὅς ἦν κορωνὶς τῆς ἑαυτοῦ γενεᾶς, καὶ εὐτεκνος, κυβερνῶντος διὰ πολλοῦ τὴν γῆν καλῶς, καὶ ἀνεπηρεάστως, καὶ ἀστασιάστως, οἱ λαοὶ ἔχαιρον χαρὰν μεγάλην.
30. Ὁ δὲ υἷος αὐτοῦ, ὅς ὠνομάζετο Πούτρας, καὶ ὅμοιος ἦν τῷ Βισοῦ κατὰ τὴν μορφήν, καὶ ὄμματα εἶχεν, ὡς λω-
τούς, διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα ὑπακοὴν καὶ θεραπείαν ἑαυτὸν μὲν ἀπέδειξε μακάριον, τὸν δὲ πατέρα ἄριστον πάντων τῶν εὐτέκνων.
31. Σκεψάμενος δ' ὁ Βραχμίζας, ὡς ἔχει υἷον εἰς διαμονὴν τοῦ γένους, ἐπιθυμήσας γενέσθαι σύνοδρος τοῦ Ἴνδρα, ἐπο-
ρεύθη εἰς τὴν Πουσκάραν ¹, ἔνθα λουόμενος, καὶ ἐπιθυμίας πάσης τρυφῆς ἀπεχόμενος, ἠξιώθη τῆς χορείας τῶν θεῶν.
32. Τούτου τοῦ βασιλέως Πούτρα ἡ γυνὴ ἔτεκεν υἷον λαμ-
πρόν, ὡς τὸν ἄνθρακα, τὸν πολύτιμον λίθον, ἐν τῇ παν-
σελήνῳ τοῦ μηνὸς Παούσσα ², ὅς καὶ ὠνομάσθη Πουσσέας· ἐν δὲ τῇ γεννήσει αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι ἔτυχον πάντων τῶν ἐφετῶν, ὥσπερ εἰ ἐγεννήθη δεύτερος Πουσσέας ³.
33. Οὗτος ὁ μεγαλόφρων Πουσσέας, φοβούμενος τὴν παλιγ-
γενεσίαν, παραδούς τὴν γῆν τῷ υἱῷ Δρουβασανδδῆ, μα-
θητῆς ἐγένετο τοῦ σοφοῦ Ζαϊμινῆ· ἐξ οὗ, διδαχθεὶς τὴν θεοφροσύνην, ἔτυχε τῆς ἀθανασίας.
34. Μετὰ δὲ τὸν Πουσσέα ἐβασίλευε τῆς γῆς ὁ υἷος αὐτοῦ

(1) Πουσκάρα, τόπος ἅγιος.

(2) Παούσσας λέγεται ὁ Μῆν Δεκέμβριος.

(3) Ὄνομα ἀστερισμοῦ, ὅς αἴσιος γίνεται· συνίσταται δὲ ἐκ τριῶν ἀστέρων κατ' εὐθείαν γραμμὴν, καὶ συνανατέλλει τῇ πλησιφαεῖ Σελήνῃ τοῦ Μηνὸς Δεκεμβρίου, ὅς ὀνόμαζεται ἐκ τούτου Παούσσας, παρωνύμως.

- Δρουβασανδδής¹, ὁ ὅμοιος τῷ βασιλεῖ Δρουβᾶ· ἐπειδὴ δὲ ἦν ῥωμαλέος καὶ φιλαλήθης, διὰ τοῦτο στερεὰ εἰρήνη ἦν ἐν τοῖς ὑποτεταγμένοις βασιλεῦσιν.
35. Οὗτος, ὁ ὢν ἐλαφόφθαλμος, φιλόθρος, καὶ λεοντόθυμος, θάνατον ἔλαβεν ἐν θήρᾳ παρὰ λέοντος, ὅτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ᾧ ὄνομα Σουδαρσσάνας, νήπιος ἦν, ἐφετὸς τῇ ὄρασει, καθὼς ἢ ἀρτίτοκος καὶ ἀρτιφανῆς σελήνη².
36. Ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως, οἱ βουλευταὶ, ἰδόντες τὸν λαὸν ἀβασίλευτον, βασιλέα ἐχειροτόνησαν τῆς Ἰιοδδεᾶς κατὰ νόμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σουδαρσσάναν, ὃς ἦν μονογενής, καὶ μόνος διάδοχος.
37. Τὸ γένος τοῦ Ραγγοῦ, τὸ ἔχον βασιλέα παῖδα, ὁμοιοφανὲς ἦν τῷ αἰθέρι, ὃς ἔχει νέαν σελήνην, καὶ τῷ δάσει, ὃ ἔχει σκύμνον λέοντος, καὶ τῇ λίμνῃ, ἣ ἔχει κάλυκα λωτοῦ³.
38. Καθὼς τὸ μικρὸν νέφος, τυχὸν ἀπηλιώτου, μεγαλύνεται⁴, οὕτω καὶ οὗτος ὁ παῖς, ἀναδεξάμενος τὸ βασιλικὸν διάδημα, ἐκρίνετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, βλεπόμενος, ὡς μέγας γενήσεται κατὰ τὸν πατέρα.
39. Ὅτε δ' ἐξήρχετο, λαμπρῶς ἐστολισμένος, καθήμενος ἐπ' ἐλέφαντος, καὶ κρατούμενος ὑπὸ τοῦ ἐλεφαντηλάτου,

(1) Ὄνομα παλαιοῦ βασιλέως, ὃς κατήγετο ἀπὸ τῆς Σελήνης, καὶ διὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀρετὴν ἠστερώθη.

(2) Ἡ νέα Σελήνη, ὅταν ἀναφανῆ κατὰ τὴν ἑσπέραν, δευτεραία οὔσα, ἐφετὴ ἐστὶ τῇ ὄρασει, καὶ ὑπὸ τῶν ὀρώντων προσκυνεῖται.

(3) Καθὼς ὁ μὲν κάλυξ διεκπετάννυται, ὁ δὲ σκύμνος τοῦ λέοντος λέων γίνεται, ἢ δὲ νέα σελήνη αὐξάνει, καὶ πληροῦται, οὕτω καὶ ὁ παῖς εἰς νεανικὴν καὶ ἀνδρικήν ἔρχεται ἡλικίαν. Εἰς αὐξήσιν δηλονότι ἦρχετο ὁ νέος βασιλεὺς Σουδαρσσάνας.

(4) Ὁ ἐξ ἀντολῆς πνεῦν ἄνεμος φέρει καὶ αὐξάνει τὰ γέφυ.

- 36 καὶ τοὶ ἦν παῖς ἐξαετής, οἱ πολῖται ὄμως ἔβλεπον αὐτὸν,
 καὶ ἐτίμων, ὡς πατέρα, ἐπειδὴ βασιλεὺς ἦν.
40. Μικρὸν δ' ἔχων σῶμα αὐτὸς ὁ Σουδαρσάνας, ἅτε παῖς
 ὢν, οὐκ ἐπλήρου τὸν πατρικὸν θρόνον· ἐπλήρου δ' ὄμως
 αὐτὸν τῇ χρυσοειδεὶ λαμπρότητι τοῦ σώματος αὐτοῦ.
41. Οἱ δὲ βασιλεῖς, κλίνοντες τὰς κεφαλὰς, προσεκύνουν
 τοὺς πόδας αὐτοῦ, οἳ ἦσαν βεβαμμένοι ἐρυθρῷ λακκίῳ,
 ὀλίγον καθειμένοι ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ εἰς τὸ χρυσοῦν
 ὑποπόδιον μὴ διήκοντες.
42. Καθὼς ἡ πολύτιμος λίθος, εἰ καὶ μικρὰ ἐστὶ, μεγάλη
 λέγεται ἐκ τῆς ἧς ἔχει μεγάλης λαμπρότητος, οὕτω καὶ
 αὐτὸς, εἰ καὶ μικρὸς ἦν τῷ σώματι, μέγας βασιλεὺς
 ἀληθῶς καὶ ἀραρότως ἐλέγετο.
43. Καὶ ἐν τοῖς πέρασιν τῆς γῆς οὐκ ἠθετεῖτο ὁ ἐξερχόμε-
 νος λόγος ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅς ἐρρίπιζετο ἐκατέ-
 ρωθεν τοῦ σώματος, καὶ ἠγλαίζετο τοῖς εἰς τὰς παρσιὰς
 καθειμένοις κρωβύλοις¹.
44. Χρῖσμα ἔχων ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὃ ἦν ἀγλαὸν καὶ χρυ-
 σαυγές, ἐποίει αὐτὸς ὁ ἠδὺς καὶ χαρίεις τὸ πρόσωπον τὰ
 πρόσωπα τῶν γυναικῶν τῶν ἐχθρῶν ἄχριστα καὶ ἀκό-
 σμητα².
45. Ἐπειδὴ εἶχε σῶμα ἀπχλώτερον τοῦ ἀπαλοῦ ἄνθους, ὃ
 λέγεται Σιρήσσα, ἐθλίβετο καὶ ἐκ τῶν κοσμημάτων·
 ἔφερε δὲ τὸ βρῦν φορτίον τῆς γῆς τῇ δυνάμει τοῦ ἑαυ-
 τοῦ θησαυροῦ καὶ στρατοῦ.
46. Πρὶν δὲ μάθῃ τελείως τὴν ἐπὶ γῆς στοιχειογραφίαν³,

(1) Οἱ παῖδες ἔχουσι κρωβύλους ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κροτάφοις· ὁ δὲ τοιοῦ-
 τος κρόβυλος λέγεται Κακαπάξα, ὃ ἐστὶ, κολιοῦ πτέρυξ.

(2) Χήρας δηλ. ἐποίει, αἷς οὐκ ἔστιν ἔθως κοσμεῖσθαι.

(3) Ἐν Ἰνδία οἱ παῖδες προγυμνάζονται καὶ τὴν προφορὰν τῶν στοιχείων, καὶ

ἀπελάμβανε πάντα τὸν καρπὸν τῆς ὀρθῆς διοικήσεως διὰ τῶν εὐπαιδευτῶν καὶ εὐφρόνων, ὧν εἶχε, βουλευτῶν.

47. Ἡ Λαξμή, ἐπιθυμοῦσα μὲν ἀγκαλίσασθαι αὐτὸν, αἰσχυνομένη δὲ τοῦτο ποιῆσαι φανερώς, ἐπειδὴ ἦν παῖς καὶ μικρὸς τῇ ἡλικίᾳ, ἠγκαλίσαστο αὐτὸν λεληθότως διὰ τῆς σκιάς τοῦ σκιαδίου¹.

48. Ἡ γῆ προστατευομένη ἦν ὑπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ τοὺς οὐκ ἦν στιβαρὰ καὶ μεγάλη, ὡς ὁ ζυγὸς τῆς ἀμάξης², οὐδ' εἶχε τύλους ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χορδῆς τοῦ τόξου, οὐδέ γε τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους ἤψατο.

49. Χρόνου δὲ προϊόντος, οὐ μόνον τὰ μικρὰ μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ αὐξήσιν ἐλάμβανον, ἀλλὰ καὶ τὰ προτερήματα, ἃ ἦσαν προσήκοντα τῷ μεγάλῳ γένει αὐτοῦ, καὶ ἀγαπητὰ τῷ κόσμῳ.

50. Ὡς περ ἐνθυμούμενος τὰς τρεῖς μαθήσεις³, τὰς προξένους τῶν τριῶν γενικῶν ἀγαθῶν, ἃς ἔμαθεν ἐντελῶς ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, ἄνευ πόνων τῶν διδασκάλων ἀντελαμβάνετο αὐτῶν, καὶ εἰς εὐνοίαν εἴλκε τὸν λαόν.

51. Ὅτε ἐγυμνάζετο τὴν τοξικὴν, πάνυ ἠγλαίζετο, ἀναδεδεμένην ἔχων τὴν κόμην, ὀλίγον ἀνατείνων τὸ ἄνω μέ-

τὴν στοιχειογραφίαν ἐπὶ γῆς, ἣ ἔστιν ἐστρωμένη κόνει ἐρυθρᾷ ἢ λευκῇ· ἐν ταύτῃ γὰρ μακθάνουσι σχεδιάζειν ἐν κόνει, ὡς ἐν παιδιᾷ, στοιχεῖα, ἢ συλλαβὰς, ἢ λέξεις, καὶ προφέρειν, καὶ ἀναγινώσκειν.

(1) Ἡ σκιά τοῦ βασιλικοῦ σκιαδίου, ἡ Λαξμή ἐστὶ, τουτέστιν, ἡ βασιλεία, ἣ ἐστὶν, ὡς γυνή· ἡ δὲ γυνὴ ἀγκαλίζεται ἐρωτικῶς οὐ παῖδα, ἀλλὰ νέον καὶ ἀκμαῖον.

(2) Ἡ χεὶρ τοῦ ἀνδρείου παραβάλλεται τῷ ζυγῷ τῆς ἀμάξης, καὶ τῷ μοχλῷ τῆς θύρας.

(3) Τρεῖς μαθήσεις εἰσὶ, τὰ τῆς Βέδας, τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰ νομικά. Τρία δὲ γενικὰ ἀγαθὰ εἰσὶν ἡ ἀρετὴ, ἡ κτῆσις, καὶ ἡ τρυφή, περὶ ὧν ἔρρέθη πρότερον.

ρωσφρος του σώματος, τὸ ἀριστερὸν γόνυ ὑποκάμπτων, καὶ
ἐλκων τὴν χορδὴν σὺν τῷ βέλει μέχρι τοῦ ὠτός.

52. Ἦλθε δὲ ἡ νεότης, ἣ ἐστὶν ἡ ρίζα καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς
τρυφῆς, τὸ ἀχειροποίητον κόσμημα πάντων τῶν μελῶν,
τὸ ἄνθος τοῦ ἔρωτος, ὃ φύλλον (οὐ φύλλον ἐστὶ) ἔχει τὸ
φίλτρον, καὶ τὸ μέλι, ὃ περ πίνεται τοῖς ὄμμασι τῶν γυ-
ναικῶν¹.

53. Νέος δ' ὢν, καὶ ἔχων γυναῖκας τὴν δόξαν καὶ τὴν γῆν,
ἐγῆμε καὶ βασιλικὰς κόρας, ἃς ἐξελέξαντο αὐτῷ οἱ βου-
λευταὶ εἰς τεκνοποίησιν (εὐπαιδίαν). ἦσαν δ' αὐταὶ εὖει-
δότερα τῶν εἰκόνων, ἃς ἔδειξαν οἱ ἀποσταθέντες².

(1) Ἡ νεότης ἐστὶν ἡ ρίζα τῆς τρυφῆς, καὶ τὸ μέλι, ὃ πίνει τὰ ὄμματα τῶν
γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες ἠδύονται, βλέπουσαι νέον καὶ ἀκμαῖον.

(2) Ὅταν ὁ νυμφίος πῶρῳ οἰκῇ, οἱ γονεῖς τῆς κόρης στέλλουσι τὴν εἰκόνα αὐ-
τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ γενησομένου νυμφίου, εἰς βεβαίωσιν τῆς εὐειδείας καὶ
εἰς πεῖθᾶ. Νῦν δ' οὐκ ἔστιν ἔθος, οὕτω ποιεῖν.

54. Ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα ἀπαλλώτερον τοῦ ἀπαλοῦ ἄνθους, ὃ

ἄλλοιο ἢ τὸ ἀπαλόν, ἔστι τὸ ἀπαλὸν ἄνθος, ὃ

ἄλλοιο ἢ τὸ ἀπαλόν, ἔστι τὸ ἀπαλὸν ἄνθος, ὃ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

1. Ἐν δὲ τῇ δύσει τῆς ζωῆς, ὁ βασιλεὺς Σουδαρσάνας, ὁ πρῶτος τῶν πεπαιδευμένων καὶ τῶν ἐγκρατῶν, χρίσας βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ᾧ ὄνομα Ἀγνιδάρνας, ὃ ἐστὶ, Πυροειδῆς, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ναϊμίσσαν ¹,
2. Ἐνθα ἄσκησιν ἤσκει, αἰρούμενος τὴν ἐν ἐρήμῳ λίμνην ἀντὶ τῆς ἐν κήπῳ ἀγλαᾶς, καὶ τὴν ἐκ Κούσσης στιβάδα ἀντὶ τῆς λαμπρᾶς κλίνης, καὶ τὴν καλίβην ἀντὶ τῆς βασιλικῆς οἰκίας, καὶ μὴ ἀποβλέπων εἰς κερπὸν ².
3. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀγνιδάρνας οὐδένα πόνον εἶχεν εἰς διοίκησιν τῆς ληθηθείσης βασιλείας· ἡ γὰρ γῆ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ τοῦ νικητοῦ τῶν ἐχθρῶν πατρός ³, οὐκ εἰς τὸ ἐπανορθῶσαι καὶ ρυθμίσαι αὐτὴν, ἀλλ' εἰς τὸ τρυφῆσαι καὶ ἀπολαῦσαι.
4. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐν τισιν ἔτεσιν ἐκυβέρνηα τὴν πατροπαράδοτον βασιλείαν αὐτός· εἶτα δὲ, παραδοὺς τὴν διοίκησιν τοῖς βουλευταῖς, ἐνεχείρισε τὴν ἑαυτοῦ νεότητά ταις γυναίξιν, φιλήδονος ὢν.
5. Ἐν δ' οἴκοις λαμπροῖς, οἱ ἀντήχουν ἐκ τῶν μουσικῶν ὀργάνων, θαλίαι καὶ εὐωχίαι καθ' ἐκάστην πολυτελέστεραι τῶν πρώην πολυτελῶν ἐτελοῦντο τούτῳ τῷ ἐρωτομανεῖ μετ' ἐρωτομανῶν γυναικῶν.
6. Οὐδέ γε τὸ ἀκαρὲς τοῦ χρόνου ἠδύνατο φέρειν ἄνευ ἡδυπαθειῶν καὶ τρυφῶν· καθηδυπαθῶν δὲ ἡμέρας τε καὶ

(1) Ναϊμίσσα, τόπος ἅγιος.

(2) Οὐκ ἀπέβλεπεν εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἔργων, ἀλλ' ἀνέπεμπεν αὐτὰ εἰς Θεόν.

(3) Οὐδένα δηλ. ἐχθρὸν εἶχεν ἢ γῆ· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ πάντα κατέστρεψε.

νυχτός ἐν ταῖς γυναικωνίτισιν, οὐδεμίαν φροντίδα εἶχε τοῦ λαοῦ, ὃς ἐπεθύμει θεάσασθαι αὐτόν.

7. Βιαζόμενος δέ ποτε ὑπὸ τῶν βουλευτῶν εἰς τὸ δεῖξαι τὴν ἐπιθυμητὴν θεάν αὐτοῦ τῷ λαῷ, μόνον τὸν πόδα ἔδειξεν ¹, ὃν ἐξέτεινεν ἐκ τῆς θυρίδος.
8. Οἱ δὲ λαοὶ, ἰδόντες, προσεκύνησαν τὸν πόδα αὐτοῦ, ὃς ἠγλαίζετο τῇ ἐρυθρότητι τῶν ἀπαλῶν ὀνύχων, καθὼς ὁ λωτός τῇ φωτοβολίᾳ τοῦ ἀνατέλλοντος ἐρυθροῦ ἡλίου.
9. Ἐν ταῖς κατ' οἶκον λίμναις, ὧν ἐν μέσῳ ἦσαν ἀνεγνηγμένα οἰκήματα, ἐλούετο αὐτὸς ὁ ἐρωτόληπτος, παίζων μετὰ γυναικῶν, ὧν ὑπὸ τῶν μαστῶν θιγόμενοι οἱ λωτοὶ, ἐσαλεύοντο.
10. Ἐνθα ἔθελγον αὐτὸν σφόδρα αἱ γυναῖκες τοῖς ἑαυτῶν προσώποις, ἃ ἔλαβον τὴν φυσικὴν ἀγλαίαν· ἐκ μὲν γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξηλείφθη ἡ μέλαινα βαφή, ἐκ δὲ τῶν χειλέων ² ἡ ἐρυθρά, τοῖς ῥαντίσμασι τῶν ὑδάτων.
11. Καθὼς ὁ ἐλέφας μετὰ θηλέων ἐλεφάντων ἔρχεται εἰς λειμῶνα λωτῶν, οὕτω καὶ αὐτὸς μετὰ γυναικῶν ἐρωτικῶν ἤρχετο εἰς διευθετημένον οἶκον τῆς πόσεως, ὃς καρδιόθελκτος ἦν ἐκ τῆς εὐοσμίας τοῦ οἴνου.
12. Λι μὲν γυναῖκες ἔπινον τὸν οἶνον, τὸν χεόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ βασιλέως εἰς τὰ στόματα αὐτῶν, καὶ αὐξάνοντα τὸν ἔρωτα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔπινεν ἀμοιβαίως τὸν ἐκχεόμενον ἐκ τοῦ στόματος τῶν γυναικῶν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.
13. Ἀμφοτέρα ταῦτα, ἅπερ τίθενται ἐν ἀγκάλαις, εὔηχος

(1) Οὐκ εἔδειξε τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ τὸν πόδα.

(2) Ἐκ λακκίου χρῶμα ἐρυθρὸν ἐτίθεντο ἐν τοῖς χείλεσιν αἱ γυναῖκες. Νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἔθος.

δηλονότι κιθάρα, καὶ εὐφῶνος γυνή, οὐδέ ποτε ἀπέλειπον τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ.

14. Ἐμπειρος δ' ὢν κρούειν τύμπανον¹, οὐ ἐκ τοῦ κρούματος ἐσσίετο καὶ ὁ ὄρμος καὶ τὰ περικάρπια αὐτοῦ, ἤσχυεν ἔμπροσθεν τῶν χοροδιδασκάλων τὰς χορευτρίας, τὰς μὴ χορευούσας συνῶδὰ τῷ κρούσματι.

15. Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ καλοῦ χοροῦ ὁ βασιλεὺς, ὃς ὑπερέβαινε τῇ τρυφῇ τὸν Ἴνδραν καὶ τὸν Κουβέραν, ἐφίλει τὸ τῆς χορευτρίας πρόσωπον, οὐ τὸ ἐν τῷ μετόπῳ χρίσμα ἀπεμόρχθη τῷ ἐκ τοῦ πόνου ἰδρῶτι, καὶ ἐφύσα αὐτὸ ἐκ φίλτρου².

16. Ἐπειδὴ αὐτὸς ἐν συνουσίᾳ καθ' ἑκάστην ἄλλας γυναῖκας ἤθελε, καὶ ἄλλας νέας ἔυγγας, ὧν πείραν οὐκ ἔσχε, διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες, αἱ συνεμίγνυντο αὐτῷ, οὐκ ἐδείκνυον πᾶν ἐρωτικὸν θέλημα, ἵνα πάλιν ἔλθοι πρὸς αὐτάς.

17. Ἀπατῶν τὰς ἐρωμένας, καὶ παρὰ καιρὸν ἐρχόμενος ἐπεπλήττετο, καὶ ἠλέγχετο τοῖς δεικτικαῖς αὐτῶν δακτύλοις³, καὶ σοβαρῶς ὑπ' αὐτῶν ἐβλέπετο, καὶ ἐδέετο ταῖς ζώναις αὐτῶν.

18. Ἐλθὼν ἐν ὠρισμένη νυκτὶ πρὸς ἐρωμένην, καὶ γὰρ ὀπίσθεν αὐτῆς, μὴ βλεπόμενος, ἤκουε τῶν λόγων, οὓς ἔλεγε, δεινοπαθοῦσα, πρὸς τὴν ἀγγελιαφόρον, πέμπουσα αὐτὴν εἰς τὸ καλέσαι αὐτὸν, βραδύνοντα⁴.

(1) Αὐτὸς ἐποίει τὸ ἔργον τοῦ τυμπανοκρούστρου, καὶ εἰδήμων ὢν, ἐπανώρθου τὰ σφάλματα τῶν κινήσεων τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν τῆς ὀρχηστρίας.

(2) Ἐφύσα τὸ πρόσωπον εἰς ἀνάψυξιν.

(3) Ὁ ἐλέγχων σείει τὸν λιχανὸν δάκτυλον. ὡς ῥάβδον.

(4) Ὅστις ἔχει πολλὰς γυναῖκας, ἐν ὠρισμένη νυκτὶ πορεύεται πρὸς μίαν ἐκάστην. Ἰδοῦσα δὲ μία ἐξ αὐτῶν τῶν ὠρισμένων, ὡς βραδύνει ὁ βασιλεὺς, ἐστελε τὴν ἀγγελιαφόρον ἐκ δὲ τούτου δηλοῦται, ὡς ἠγάπων αὐτὸν καὶ ἐρωτικῶς αἶχον.

19. Ἐπειδὴ αἱ γαμεταὶ ἐκράτουν αὐτὸν, καὶ ἐπέϊχον, διὰ τοῦτο, μὴ δυνάμενος συνεῖναι ταῖς ὀρχηστρίαις, ἔγραφεν ἐξ ἔρωτος εἰς διατριβὴν τὰς εἰκόνας αὐτῶν, οὐ ἐκ τῆς χειρὸς ἔπιπτεν ἡ γραφὴ ἐξ ἰδρώτος καὶ τρόμου¹.
20. Φθονοῦσα ἡ γαμετὴ τῇ ἀντιζήλῳ, ἢ ἐκαυχᾶτο, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐρᾷ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πολὺ συνδιατρίβει, καὶ οἰστρουμένη ἤγεεν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὴν προφάσει εὐωχίας, καὶ τυγχάνουσα τοῦ ἐφετοῦ, ἀπέλειπεν τὸν ὃν εἶχε θυμόν.
21. Ἐρχόμενος περὶ τὴν ἔω οἴκαδε, καθιλάρυνε ταπεινῶς τὰς γαμετάς, αἱ ἐθλίβοντο καὶ ἠγανάκτουν, βλέπουσαι σημεῖα συνουσίας ἑταίρων². πάλιν δ' ἐθλίβεν αὐτάς, μὴ ἔχων τὸ θερμὸν φίλτρον ἐκεῖνο.
22. Ἀκούουσα ἡ ἐρωμένη, ὡς ἐξεφώνησε τὸ ὄνομα τῆς ἀντιζήλου πλαγιάζων, ἀπέστρεφεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον εἰς ἀτσιλιαν, μηδὲν λέγουσα, καὶ ἐκ θυμοῦ διερρήγνυεν τὰ περικάρπια, καὶ ἐκ λύπης δάκρυσιν ἔβρεχε τὴν στρωμνὴν.
23. Ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς προαγωγῆς εἰς συνηρεφεῖς τόπους τῶν κήπων, ἔνθα ἦν στρωμνὴ ἀγλαὰ ἐξ ἀνθέων, συνεγένετο λάθρᾳ ταῖς θεραπαίναϊς καὶ παλλακαῖς, φοβούμενος λίαν τὰς γαμετάς.
24. Ἐρωμένη, ἀκούσασα αὐτοῦ, ἐκφωνήσαντος ἐν συνουσίᾳ ἐκ λήθης ὄνομα ἐτέρου³, ἔφη· « Ἐγὼ δέχομαι τὸ ὄνομα

(1) Ἐξ ἔρωτος ἰδρῶς γίνεται καὶ τρόμος τῷ σώματι.

(2) Κεχαρμμένοι ἦν ταῖς κατὰ τὸ σῶμα τῆς ἑταίρας βαφαῖς καὶ τοῖς χρίσμασιν ἐκ τῶν περιπτώξεων.

(3) Ἄντι τοῦ ἐκφωνῆσαι τὸ ὄνομα τῆς παρούσης, ἐξεφώνησε τὸ τῆς ἀπούσης.

» θέλω ὅμως καὶ τὴν τύχην αὐτῆς ¹. πόσον ἡ ἐμὴ καρ-
 » δία ἀκόρεστός ἐστιν ² »!

25. Ἀνισταμένου ἐκ τῆς κλίνης, ἡ ἐπὶ τοῦ στρώματος σιν-
 δῶν σημεῖα ἐδείκνυεν ἐρωτικῆς παιδιᾶς· κεχραμμένη
 γὰρ ἦν σανδάνῳ καὶ κρόκῳ καὶ ἐρυθρῷ λακκίῳ, καὶ ἄν-
 θη εἶχε διεσκορπισμένα ἐκ τῶν διερρήγμένων στεφάνων,
 καὶ μαργαρίτας ἐκ τῆς γυναικείας ζώνης.

26. Βάπτων αὐτὸς ταῖς αὐτοῦ χερσὶ τοὺς πόδας τῶν ἐρω-
 μένων γυναικῶν ³, οὐ προσεῖχε καλῶς· ἀφηρπάζετο γὰρ
 ἡ ὄρασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐκλελυμένου περιζώματος αὐ-
 τῶν, ὃ καλύπτει τὴν ὄσφυν καὶ τοὺς γλουτούς ⁴.

27. Θέλοντος φιλῆσαι τοῦ βασιλέως, ἔστρεψε τὸ πρόσωπον
 ἡ ἐρωμένη ⁵. θέλοντος δὲ λύσαι τὴν ζώνην, ἐκώλυε τῇ
 χειρὶ· εἰ καὶ ἐμπόδια τοῦ ἐφετοῦ ἦν ταῦτα τὰ γυναι-
 κεῖα παίγνια, ἦν ὅμως ἐναύσματα τοῦ ἔρωτος.

28. Ἐρχόμενος ἐξαίφνης εἰς χαριεντισμὸν, καὶ ἰστάμενος
 ὀπισθεν τῶν γυναικῶν, αἱ ἐσκόπουν ἐν τῷ κατόπτρῳ τὰ
 τῆς ἐρωτικῆς παιδιᾶς σημεῖα ⁶, ἐποίει αὐτὰς καμμύειν
 ἐξ αἰσχύνης, ὅτε ἔβλεπον τὸ μειδιδῶν αὐτοῦ πρόσωπον
 ἐν τῷ κατόπτρῳ.

(1) Ἐπιπλήττει αὐτὸν εἰρωνικῶς.

(2) Κολακεία.

(3) Αἱ γυναῖκες τῆς Ἰνδίας τιθέασιν ἐν τοῖς πέλμασι τῶν ποδῶν ἐρυθρὸν χρω-
 μα ἐκ λακκίου.

(4) Οἱ περὶ τὸν ἔρωτα δεινοὶ αἰνιγματικῶς λέγουσιν, ὡς, θίξαντος τοῦ ἀνδρὸς
 μέλους γυναικείου, τὸ περιζῶμα τῆς γυναικὸς αὐτομάτως λύεται.

(5) Ἄγκισμός.

(6) Τὰ ἐν τῷ χεῖλει δῆγματα, καὶ τὰς ἐν τῷ στήθει νύξεις· τῶν ὀνύχιων τοῦ
 βασιλέως ἐν συνουσίᾳ.

29. Ὅτε ἀνίστατο ἐκ τῆς κλίνης περὶ τὴν ἑω, καὶ ἐξελθεῖν ἤθελεν, αἱ γυναῖκες, τιθεῖσαι τοὺς μὲν πόδας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τὰς δὲ χεῖρας ἐπὶ τοῦ τραχήλου, ἐφίλουν αὐτόν ¹.
30. Οὐ τοσοῦτον ἤθετο, καὶ εὐφραίνετο, ὅτε ἔβλεπεν ἐν τῷ κατόπτρῳ τὴν ἐκυτοῦ λαμπροτάτην βασιλικὴν στολὴν, ὅσον, ὅτε ἔβλεπε τὰ ἐκ τῆς ἐρωτικῆς παιδιᾶς φαινόμενα σημεῖα, ἃ ἐνόμιζεν ὡς λαμπρὰ κοσμήματα ².
31. Αἱ ἐρώμεναι, βλέπουσαι, ὡς οὐκ εἶχεν ἀτρέμας, ἀλλ' ἤθελεν ἀναχωρῆσαι, προτείνων ἔντευξιν σπουδαίων φίλων, ἔλεγον· « Οἶδαμεν, πανοῦργε, τὴν τῆς φυγῆς σου » σκῆψιν ³ »· καὶ ἐπέιχον αὐτόν, λαβόμεναι τῆς κόμης.
32. Κεχαυνωμένη ἢ ἐρωμένη ἐκ τοῦ τῆς ἐρωτικῆς παιδιᾶς πόνου, ἀγκαλισαμένη τὸν βασιλέα, ἀνεπαύετο ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὗ τὸ ἐν τῷ στήθει ἀηλιμμένον Σάνδανον ἐξηλείφετο, ὑπὸ τῶν μαστῶν αὐτῆς ⁴.
33. Πορευομένου κρυφίως ἐν νυκτὶ εἰς ἔντευξιν ἐρωμένης, αἱ λοιπαὶ, μανθάνουσαι τοῦτο παρὰ τῶν κατασκόπων γυναικῶν, προλαμβάνουσαι, εἶλκον αὐτόν βία, λέγουσαι· « Ἐρωτόληπτε, πῶς δύνασαι ἀπατῆσαι ἡμᾶς, δολοφρο- » νῶν » ;
34. Οὗτος, ἐν μὲν τῇ νυκτὶ γρηγορῶν ἐκ τῆς ἡδονῆς τῆς ἀπολαύσεως τῶν γυναικῶν, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ κοιμώμενος

(1) Ἐτίθεντο τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ποδῶν ἐκείνου εἰς τὸ ἐξικνεῖσθαι, εὐσαι μικρόσωμοι.

(2) Κεχαυμμένος ἦν τῷ ἐν τῷ στήθει τῶν γυναικῶν σανδάνῳ ἢ κρόκῳ, καὶ τῇ ἐν τοῖς ποσὶν ἐρυθρᾷ βαφῇ.

(3) Δηλ: πρὸς ἄλλην θέλει ἀπελθεῖν.

(4) Τὸ ἐν τῷ στήθει τοῦ βασιλέως ἀηλιμμένον σανδάνον ἐξηλείφετο ἐκ τῆς προστριβῆς τῶν μαστῶν τῆς ἐρωμένης.

- ὁμοιοῦτο τῷ νυκτάνθει λωτῷ, ὅς ἐν μὲν τῇ νυκτὶ διεκ-
πετάννυται ἐκ τῆς ἀπολάσεως τῶν σεληνιακῶν ἀκτίνων,
ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ συμμύει.
35. Αἱ μουσουργοὶ ἐν μὲν τῷ αὐλίζουσιν ἤλγουν, ἐπειδὴ εἶχον
κατὰ τὸ χεῖλος δῆξεις, ἐν δὲ τῷ κιθαρίζουσιν, ἐπειδὴ
εἶχον κατὰ τὸ στήθος ὀνύχων νύξεις· καὶ βλέπουσαι ταυ-
ρηδὸν, ἔθελγον αὐτόν¹.
36. Διδάσκων αὐτὸς κατ' ἰδίαν τὰς θηλείας τὴν μουσικὴν
καὶ τὴν χορευτικὴν, καὶ δεικνύων τὴν μάθησιν αὐτῶν
τοῖς φίλοις, αἰσχύνῃ ἐποίει τοῖς ἐμπείροις μουσουργοῖς
καὶ χοροδιδασκάλοις².
37. Ἐν ὥρᾳ ὄμβρων³ ἔχων ὄρμους, ἐξ ἀνθέων Κουτάζα καὶ
Ἀρζούνα, κρεμαμένους ἀπὸ τοῦ τραχήλου, καὶ ξανθοῦ
ὄν τὸ σῶμα ἐκ κόνιος ἀνθέων Καδάμβα, εὐφραίνετο
καὶ ἐτρύφα ἐν γηλόφοις χειροποιήτοις, ἔνθα ταῶνες ἦσαν
χορεύοντες καὶ ἄδοντες.
38. Οὐκ ἔσπευδεν ἐξευμενίσαι τὴν ἐρωμένην, ἣ ἐξ ἔριδος
ἔστρεψε τὸ πρόσωπον, οὔσα ἐπὶ κλίνης· ἤθελε δ' αὐτὴν
στρέψαι πάλιν τὸ πρόσωπον, καὶ ἀγκαλίσασθαι αὐτὸν
οἰκειοθελῶς, ὅταν φοβηθῇ ἐκ τῆς βροντῆς τοῦ νέφους.
39. Ἐν ταῖς νυξὶ τοῦ Ὀκτωβρίου⁴, καθήμενος ὑπὸ τὸ αἶ-
θριον μετὰ γυναικῶν καρδιοθέλκτων, ἐτρύφα τοῦ φωτὸς
τῆς σελήνης, ἣ λάμπουσα ἦν ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν νε-
φῶν, καὶ ἀπαλλάττουσα τὸν ἐκ τῆς ἐρωτικῆς παιδείας
πόνον.

(1) Οἰονεὶ ἔλεγον, σὺ εἶ ὁ ποιήσας ἡμῖν ταῦτα, ἐξ ὧν ἀλγύμεν.

(2) Δηλ: ὑπέρτερος ἦν καὶ αὐτῶν τῶν μουσουργῶν καὶ χοροδιδασκάλων.

(3) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν ὥρᾳ ὄμβρων.

(4) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν ὥρᾳ Σαράδα μετὰ τοὺς ὄμβρους.

40. Ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ βασιλείου οἴκου ἐθεώρει ἠδέως τὴν Δεβάν, ἢ ὠμοιοῦτο τῇ ἐρωμένῃ· ἡ γὰρ ἀναφανομένη ἀμμώδης ὄχθη ἦν, ὡς ἡ ἀνακαλυπτομένη ὄσφους τῆς ἐρωμένης, ἢ δ' ἴλη τῶν νηχομένων χηνῶν, ὡς οἱ πεπλεγμένη ζώνη ἐκ μαργαριτῶν.
41. Αἱ ἀγλααὶ γυναῖκες, ἀγλαὰ ἔχουσαι ἄμφια χειμερινὰ ¹, μύροις μεμυρισμένα, καὶ χρυσὴν ζώνην, ἔθειλον αὐτὸν σφόδρα, ὅς ἐμαίνετο λύσαι τὸ περίζωμα.
42. Αἱ νύκτες τῆς ὥρας Σισίρας ², αἱ προσήκουσαι ἐρωτικῇ παιδιᾷ, αὐτόπται ἐγίνοντο τούτου, καθηδुπαθοῦντος ἐν ἐνδομύχοις καὶ νηνέμοις δωματίοις· ὀφθαλμὸς δὲ τῶν νυκτῶν ἦν, ὁ καιόμενος ἡσυχῶς λύχνος.
43. Βλέπουσαι αἱ γυναῖκες τὰ ἄνθη τῆς Ἄμρας καὶ τὰ λεπτά φύλλα, τὰ ἀναφυόμενα ἐκ τοῦ πνέοντος νότου ³, εἶων τὴν ἔριν καὶ τὴν ἀμιλλαν, μὴ φέρουσαι τὴν διάζευξιν, καὶ ἐρωτικῶς συνεζεύγνυντο αὐτῷ.
44. Παραλαμβάνων τὰς ἐρωμένας ἐπὶ κρεμαστῆς, σαλευομένης ὑπὸ τῶν θεραπαινίδων, σφοδρὰς περιπτύξεις ἐλάμβανε παρ' αὐτῶν, αἱ ἐπλάττοντο, ὡς φοβοῦνται, μὴ πέσωσιν.
45. Ἐν θέρει ⁴ αἱ ἐρώμεναι συνῆσαν αὐτῷ, ἔχουσαι θερινὴν στολὴν, καὶ σάνδανον ἀληλιμμένον κατὰ τὸ στήθος, καὶ κοσμήματα ἐκ μαργάρων, καὶ ζώνην ἐξ ἀδαμάντων.
46. Οἶνον ἔπινε, μεμιγμένον φύλλοις ἀπαλοῖς Σαχκάρας ⁵

(1) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος.

(2) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν ὥρᾳ Σισίρας.

(3) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν ἔαρ.

(4) Ἐρωτικὴ παιδιὰ ἐν θέρει.

(5) Σάχκαρα, εἶδος δένδρου, οὗ τὰ φύλλα εὐώδη εἰσὶν.

- καὶ ῥόδων ἐκ δὲ τοῦ οἴνου ὁ Ἔρωσ, ὁ γεγεννημένος ἀσθενὴς ἐκ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἕαρος¹, εὐσθενὴς καὶ ἀκμῆος πάλιν ἐγένετο.
47. Οὕτως αὐτὸς ὁ βασιλεὺς διήνησε πάσας τὰς ἐρχομένας ὥρας τοῦ ἔτους, φερόμενος ἀλόγως ὑπὸ τοῦ ἔρωτος εἰς ἀμέτρος ἡδυπαθείας καὶ τρυφάς, καὶ ἀμελῶν τῶν προσηκόντων βασιλικῇ διοικήσει.
48. Καὶ τοι δ' ἦν προσηλωμένος ταῖς ἡδυπαθείαις, ἀλλ' οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐκ ἴσχυον κατισχύειν αὐτοῦ, ἕνεκα τοῦ οὐ εἶχε κράτους· ἡ δ' ἐξ ἡδυπαθείας ἀσθένεια τοῦ σώματος εἰς φθίσειν αὐτὸν ἤγαγεν, καθὼς ἡ ἀρὰ τοῦ Δάξου τὴν Σελήνην.
49. Μὴ πειθόμενος τοῖς ἰατροῖς, οὐκ εἶα τὰς ἡδυπαθείας, καὶ τοι κακῶς ἔπασχεν· αἱ γὰρ αἰσθήσεις, κυριευθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἡδονῶν, δυσκόλως αὐτῶν ἀπαλλάττονται.
50. Ὁ ἐκ τῆς φθίσεως μαρασμὸς εἰς στάσιν αὐτὸν ἤγαγεν ὁμοίαν τοῖς ἐρῶσι μὲν, ἀποτυγχάνουσι δὲ τῶν ἐρωμένων· ὠχρὸς γὰρ ἐγένετο, καὶ ἰσχνόφωνος, καὶ βαδίζειν οὐκ ἠδύνατο ἄνευ βοηθείας, οὐδὲ κοσμήματά γε φέρειν.
51. Τοῦ βασιλέως πάσχοντος φθίσει, ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦν, ὡσπερ ὁ οὐρανὸς, ἔχων τὴν σελήνην φθίνουσαν κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν, καὶ ὡσπερ ἡ λίμνη ἐν θέρει, ἔχουσα τέλμα, καὶ ὡσπερ ὁ λύχνος, ἔχων ἀμυδρὸν φῶς.
52. Οἱ βουλευταί, κρύπτοντες τὸ πάθος τοῦ βασιλέως, ἔλεγον τῷ λαῷ, ὅς δεινὰ ὑπώπτευε, μὴ βλέπων τὸν βασιλέα, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις θυσίαν καὶ λατρείαν ποιεῖ κατὰ μόνας ὑπὲρ τεκνογονίας.
53. Τὴν δὲ νόσον, ἣ ἦν κρείττων ἰατρικῆς θεραπείας, οὐκ

(1) Ἐν τῷ ἔαρι εὐσθενεῖ καὶ νεκρεῖ ὁ ἔρωσ.

ἠδυνήθη ἀποφυγεῖν ὁ βασιλεὺς¹, καθὼς οὐδὲ ὁ λύχνος ἀποφυγεῖν δύναται τὸν πνέοντα σφοδρὸν ἄνεμον. Καί τοι δὲ πολλάκις συνῆν γυναιξίν, οὐκ ἔσχεν υἱόν.

54. Λαβόντες δὲ τὸν νεκρὸν οἱ βουλευταὶ μετὰ τοῦ ἱερουργοῦ, τοῦ γινώσκοντος τὴν νεκρώσιμον τελετὴν, κατέκαυσαν αὐτὸν κρυφίως ἐν μεγάλῃ πυρᾷ ἐν τῷ τοῦ οἴκου κήπῳ, κηρύξαντες πλαστῶς, ὡς θυσία τελεῖται ὑπὲρ ἀναρρώσεως τοῦ βασιλέως.

55. Οἱ δὲ βουλευταὶ μετὰ τῶν ἐγκρίτων τοῦ λαοῦ, ἀκριβῶς σκεψάμενοι, ὡς ἡ νόμιμος γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐγκυμονοῦσά ἐστίν, ἐψηφίσκοντο αὐτὴν εὐθέως βασίλισσαν.

56. Ὁ δ' ἐν γαστρὶ αὐτῆς γόνος πρῶτον μὲν ἐθερμάνθη ἐκ τῶν καταχεομένων θερμῶν δακρύων ἐπὶ λύπη τοῦ θανάτου τοιοῦτου ἀνδρός, εἶτα δ' ἀνεψύχθη ἐκ τῶν καταχεομένων ψυχρῶν ὑδάτων ἐκ χρυσῶν στάμνων, τῶν νομιζομένων βασιλικῆ χειροτονία.

57. Φέρουσα δ' ἡ βασίλισσα ἐν γαστρὶ τὸν γόνον, καθὼς ἡ γῆ τὸν σπόρον, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐπιεμένων τῆς γεννήσεως, διώκει τὴν τοῦ ἀνδρός βασιλείαν μετὰ γερόντων βουλευτῶν νομίμως καὶ ἀταράχως, καθήμενη ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ.

(1) Ἐγελύθησε δηλ.

ΠΙΝΑΞ ΕΥΦΡΑΣΙΑΣ

Τ Η Σ

ΡΑΓΓΟΥ ΒΑΣΙΛΙ.

Προσίμιον του ποιητου.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Ο ελλιογενής Μαρως Α. Βασίλεις, επί
 της... μήτρα, υίου αυτού και Σανδα-
 λιας... και εξοδος εν Ισμήν,
 προς... του μεγάλου βασιου Βα-
 σίστα. 3
- Β'. Θεοκρατία και... γεννημένη παρ
 αὐτοῦ... κατά παραίνεσιν
 του βασιου, προς... του βασιου της
 τετραρχίας... 13
- Γ'. Ραγγοῦ ἀλλαγῆς, γέννησις, ἀνατροφή,
 και ἀνάστασις... ἐκ τῶν πατρι-
 τῶν... 25
- Δ'. Ραγγοῦ ἐκστρατεία, ἐκστρατείας διαφό-
 ρων ἐπικρατειῶν και ἰδιῶν, και παν-
 τόνικος θυσία. 50
- Ε'. Ραγγοῦ μεγαλοδοξία, προς τε τοὺς συμ-
 μάχους βασιλεῖς και προς τὸν Καούτ-
 σι, μίθωτην του μεγάλου βασιου Βερ-
 ταντου, διὰ τῆς εὐχῆς του βασιου ἡ
 βασίλισσα ἐγέννησε υἱόν, τὸν Ἄζαν.
 Ἄζαν... παρα του Βόζα βασι-
 λείου, της Βιδαρίας, ἐκ τῆς συνάλευσις
 τῶν βασιλιῶν, διὰ τῶν αἰρετῶν γένων

λδωνήν αποφυγῆν ὁ βασιλεὺς, καθὼς οὐδὲ ὁ λόγος
 αποφυγῆν δύναται τὸν πρῶτον ἐπὶ τὸν ἀνεμῶν. Καί
 τοι δὲ πολλαί; συνῆν γυναικῶν, οὐκ ἴσχυοντι.

54. Λαβόντες δὲ τὸν νεκρὸν οἱ βουλευταὶ μετὰ τοῦ ἱερου-
 γοῦ, τοῦ γινώσκοντος τὴν νεκροῦσιμον τέλει, κατέ-
 κεισαν αὐτὸν κρυφῶς ἐν μεγάλῃ πυρῇ ἐν τῷ τοῦ οἴκου
 κήπῳ, κρυφάντες πλαστῶς, ὡς θυσία τελεῖται ὑπὲρ ἀνα-
 γνῶντος τοῦ βασιλέως.

55. Ἐπὶ δὲ βουλευταὶ μετὰ τοῦ ἱερωγού, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπι-
 σκεψάμενοι, ὡς ἡ νόμιμος γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐγκοι-
 νοῦσά ἐστιν, ἐφύλαξαν αὐτὴν ἐπὶ τῆς βασιλείου.

56. Ὁ δ' ἐν γαστρὶ αὐτῆς γένος πρῶτον μὲν ἐθεράμην
 ἐκ τῶν καταχρησμένων θεμιτῶν δοκρῶν ἐπὶ λύπῃ τοῦ
 θανάτου τοιοῦτου ἀποδοῦ, ὡς ἂν ἀφύχθη ἐκ τῶν κα-
 ταχρησμένων ψυχρῶν ὕδατων ἐν χροσθῶν ἐπάρσει, τῶν
 νομιζομένων βασιλικῶν γαστρῶν.

Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστιν ἐπισημῶν, καθὼς ἡ
 γῆ τὴν σπέρρον, εἰς ἀφίλει, τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐπι-
 μένων τῆς γενέσεως, δίδωκε τὴν τοῦ ἀνδρὸς βασιλείαν
 μετὰ γερόντων βουλευτῶν νόμιμως καὶ ἀταράχως, κα-
 θυμένη ἐπὶ θεοῦ χροσθῶ.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ

Τ Η Σ

ΡΑΓΓΟΥ ΒΑΝΣΑΣ.

	Σελ.
Προοίμιον τοῦ ποιητοῦ.	1
ΚΕΦΑΛ. Α'. Ὁ ἡλιογενὴς Μανοῦς Α. Βασιλεὺς τῆς Ἰνδίας. Διλήπτα, υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Σουδα- ξινᾶς ἀτεκνία καὶ ἐξοδος ἐν ἐρήμῳ, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ μεγάλου ὀσίου Βα- σίστα.	3
— Β'. Θεραπεία καὶ περιποίησις γενομένη παρ αὐτῶν τῇ Νανδινῇ, κατὰ παραίνεσιν τοῦ ὀσίου, πρὸς λύσιν τοῦ δεσμοῦ τῆς τεκνογονίας αὐτῶν.	13
— Γ'. Ῥαγγοῦ σύλληψις, γέννησις, ἀνατροφή, νύμφευσις καὶ ἀνάβασις εἰς τὸν πατρι- κὸν θρόνον.	25
— Δ'. Ῥαγγοῦ ἐκστρατεία, ἐκπύρθησις διαφύ- ρων ἐπικρατειῶν καὶ ἐθνῶν, καὶ παν- τόνικος θυσία.	39
— Ε'. Ῥαγγοῦ μεγαλοδωρία πρὸς τε τοὺς συμ- μάχους βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν Καούτ- σαν, μαθητὴν τοῦ μεγάλου ὀσίου Βαρα- ταντοῦ, διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ ὀποίου ἡ Βασίλισσα ἐγέννησεν υἱόν, τὸν Ἄζαν. Ἄζα πρόσκλησις παρὰ τοῦ Βόζα βασι- λέως, τῆς Βιδάρβας, εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν βασιλέων, διὰ τὸν αἰρετὸν γάμον	

	τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ἰνδουματῆς. Πριγε- δαρσάνα λύσις ἀρᾶς ὑπὸ τοῦ Ἄζα καὶ φιλία μεταξὺ αὐτῶν γενομένη ἐκ συγ- κυρίας.	Σελ. 57
ΚΕΦΑΛ. Γ'.	Περιγραφή τοῦ αἵρετοῦ γάμου καὶ ἐκλο- γῆ τοῦ Ἄζα, ὡς νυμφίου τῆς Ἰνδου- ματῆς.	70
— Ζ'.	Τελετὴ τοῦ γάμου· ἀπαγωγὴ τῆς νύμ- φης· συνωμοσία τῶν ἀντιζήλων βασι- λοπαίδων πρὸς ἀρπαγὴν τῆς Ἰνδουματῆς καθ' ὁδόν· ἥττα αὐτῶν καὶ ἐπανέλευσις τῶν νεονύμφων εἰς τὰ ἴδια.	86
— Η'.	Ῥαγγοῦ παραίτησις καὶ Ἄζα εἰς τὸν πα- τρικὸν θρόνον ἀνάδοσις. Ἰνδουματῆς σύλληψις καὶ Δασσαράτα γέννησις. Ἄζα θρῆνος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἰνδουματῆς.	98
— Θ'.	Ἄζα τελευτὴ καὶ Δασσαράτα ἀναγόρευσις. Ἔαρος καὶ θήρας περιγραφή, ἐν ἧ καὶ ἀκούσιος γίνσται φόνος παρὰ τοῦ βασι- λέως.	111
— Ι'.	Βραχμάνων θυσία πρὸς τὸν Βισνοῦν ὑπὲρ τεκνογονίας τοῦ Δασσαράτα. Θεῶν ὕμνος πρὸς τὸν Βισνοῦν ὑπὲρ ἐξολοθρεύσεως τοῦ ἀντιθέου Ῥαβάνα, καὶ Βισνοῦ τε- τραειδῆς ἐνσάρκωσις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Δασσαράτα ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ῥάμα, Βαράτα, Λαξμάνα καὶ Σατρούγνα.	130
— ΙΑ'.	Βισβαμίτρα αἵτησις πρὸς τὸν Δασσαράταν πρὸς ἀποστολὴν τῶν παίδων αὐτοῦ εἰς διατήρησιν τῆς μὴ τελουμένης θυσίας	

ἐξ αἰτίας τῶν ἐναντίων δαιμόνων. Νίκη Σελ.
 τοῦ Ῥάμα κατὰ τῆς δαίμονος Τατάκας·
 ἔντασις τοῦ θαυμαστοῦ τόξου τοῦ βα-
 σιλέως Ζανάκα ὑπὸ τοῦ Ῥάμα, καὶ γάμος
 αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀγεννήτου ἐκ μήτρας
 θυγατρὸς τοῦ Ζανάκα Σητᾶς· τοῦ Λαξ-
 μάνα μετὰ τῆς Οὐρμύλας· τοῦ δὲ Βα-
 ράτα καὶ Σατρούγνα, μετὰ τῶν δύο
 θυγατέρων τοῦ Κουσσαβδάζα. Παρασ-
 σουράμα ἦττα, γενομένη διὰ τῆς ἐν-
 τάσεως τοῦ θαυμασίου τόξου αὐτοῦ
 ὑπὸ τοῦ Ῥάμα. 443

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'. Δασσαράτα παρακμὴ καὶ Ῥάμα χειροτο-
 νία ὡς διαδόχου. Ῥάμα καὶ Σητᾶς δε-
 κατετραετῆς ἐξορία, κατὰ παράπεισιν
 τῆς Καϊκεγῆς. Δασσαράτα τελευτῆ
 ἔνεκα τῆς ἐξορίας τοῦ υἱοῦ Ῥάμα, καὶ
 Βαράτα υἱοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς Καϊκεγῆς
 ἀναγόρευσις. Ῥάμα κατὰ τῶν Δαιμόνων
 καὶ Τιτάνων ἐκστρατεία καὶ νίκη. Σι-
 τᾶς ἀρπαγὴ, γενομένη δι' ἀπάτης ὑπὸ
 τοῦ Ῥαβάνα· θάνατος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ
 Ῥάμα καὶ ἐλευθέρωσις αὐτῆς. . . . 464

ΙΓ'. Ῥάμα, Σητᾶς καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς ἐπὶ
 τοῦ θείου φορείου ἐπιστροφή διὰ τοῦ
 αἰθέρος· ἐποπτεία τοῦ ὤκεανου καὶ ἄλ-
 λων διαφόρων τόπων, καὶ ὑποδοχὴ τοῦ
 ἀδελφοῦ αὐτοῦ Βαράτα, ἐλθόντος μετὰ
 τοῦ ὀσίου Βασίστα καὶ τῶν γερόντων
 εἰς προϋπάντησιν αὐτῶν. 479

ΙΔ'. Ῥάμα εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον ἀνάβασις.

- Σητᾶς ἐγκυμοσύνη καὶ κακὴ φήμη, δι' ἣν Σελ.
ὁ Ῥάμας ἀπέπεμψεν αὐτὴν εἰς τὸ ἀσκη-
τήριον τοῦ ὀσίου Βαλμῆκη, εἰς ἔρημον. 194
- ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.** Σατρούγνα ἐκστρατεία κατὰ τοῦ ἀντιθέου
Λαβάνα, τοῦ λυμαινόντος τοὺς ἀναχω-
ρητὰς, καὶ θάνατος αὐτοῦ. Κούσσα καὶ
Λάβα, διδύμων παίδων τῆς Σητᾶς, γέν-
νησις καὶ ἀνατροφή, γενομένη ὑπὸ τοῦ
ὀσίου Βαλμῆκη. Ῥάμα ἐκστρατεία ἐπὶ
τοῦ ἐναερίου ὀχήματος τοῦ Κουβέρα,
πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀνόμων καὶ ἀντι-
θέων ἱπποθυσία καὶ ἀναγνώρισις τῶν
μετὰ τῆς Σητᾶς υἱῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς
ἀθωότητος αὐτῆς, καταποθείσης ὑπὸ
τῆς μητρὸς γῆς, καὶ Ῥάμα εἰς οὐρανὸν
ἀνάβασις. 209
- ΙΣ'.** Κούσα διαδοχὴ καὶ μετάρθεις τῆς πρω-
τευούσης ἐν τῇ μητροπόλει τῶν προ-
γόνων αὐτῶν. Ἰδροπαιδιὰ γενομένη ἐν
τῇ Δεβαῖ· ἀποβολὴ βασιλικοῦ ψελλίου
καὶ ἀπόδοσις αὐτοῦ παρὰ τοῦ ὄφειως
Κουμούδα, ὃς προσήνεγκε τῷ Κούσσα
νύμφην τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Κουμουδ-
βατῆν. 224
- ΙΖ'.** Ἄτίτου γέννησις ἐκ τῆς Κουμουδβατῆς καὶ
ἀνατροφή. Λουτροχοῖα καὶ ἀναγόρευσις
αὐτοῦ εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον· βασιλικὴ
ἀρετὴ καὶ πατρικὴ κυβέρνησις τοῦ Ἄτί-
του· ἱπποθυσίας τελετὴ. 239
- ΙΗ'.** Νισσάδα γέννησις, υἱοῦ τοῦ Ἄτίτου, οὗ
Νάλας, οὗ Νάβας, οὗ Πουνδαρχῆας, οὗ

Ξεμαδδανθάν, οὔ Δεθανείκας, οὔ Ἀχνη- Σελ.
 ναγοῦς, οὔ Παριγέτρας, οὔ Σύλας, οὔ
 Ουνάβας, οὔ Βαζρανάβδας, οὔ Σαγγά-
 νας, οὔ Βιουσιτάσδας, οὔ Βισβασάχας,
 οὔ Χιρανενάβας, οὔ Καουσαλέας, οὔ
 Πούτρας, οὔ Πουσέας, οὔ Δρουβασανδής,
 οὔ Σουδαρσάνας· οὔτοι διεδέχθησαν ἀλ-
 ληλοδιαδόχως τὴν βασιλείαν. . . 251

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'. Σουδαρσάνα παρακμὴ καὶ ἀναγόρευσις
 τοῦ τρυφηλοῦ καὶ γυναικομανοῦς υἱοῦ
 αὐτοῦ Ἀγνιβάρνα, ὅς ἔνεκα τῶν πολ-
 λῶν καταχρήσεων, φθίσει τὸν βίον κα-
 τέστρεψεν· ἡ δὲ βασιλεία μετῆλθεν εἰς
 τὴν ἐγκυμονοῦσαν σύζυγον αὐτοῦ. . 261

278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
 12

Τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα ἐκ τῶν
Ἰνδικῶν εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

Α'. Πρόδρομος Ἰνδικῶν μεταφράσεων, περιέχων·

1^{ον}. Βατριχαρῆ Βασιλέως Ἡθολογίας, Γνωμολογίας, καὶ ἀλληγορίας.

2^{ον}. Τοῦ αὐτοῦ Ἰποθήκας, ἢ περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου.

3^{ον}. Συλλογὴν πολιτικῶν, Οἰκονομικῶν, καὶ Ἠθικῶν ἐκ διαφόρων ποιητῶν.

4^{ον}. Σανακέα· σύνοψιν Γνωμικῶν καὶ ἠθικῶν.

5^{ον}. Ζαγαννάθα Πανδιταράζα, ἀλληγορικὰ, παραδειγματικὰ καὶ οἰκονομικά.

Εἰς τόμος εἰς 8^{ον}, τιμ. δραχ. . 3.

Β'. Βαλαβαράτα, ἢ συντομὴ τῆς Μαχαβαράτας·
(παρὰ τοῦ Ἀμάρα).

Εἰς τόμος εἰς 8^{ον}. τιμ. δραχ. . 40.

Γ'. Γιτὰ ἢ θεσπέσιον μέλος (παρὰ τοῦ Βεάσα).

Εἰς τόμος εἰς 8^{ον}. τιμ. δραχ. . 4.

Δ'. Ῥαγγου-Βάνσα (παρὰ τοῦ Καλιδάσα).

Εἰς τόμος εἰς 8^{ον}. τιμ. δραχ. . 8.

Ἦδη ἐνασχολούμεθα εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ε^{ου} τόμου, καλουμένου Ἰτιχασασαμουτσαία, τοῦτέστιν ἀρχαιολογίας συλλογὴν, ἢ περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, νομίμων τε καὶ ἐθίμων Ἰνδικῶν, συλλεχθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, βίβλου παλαιᾶς, φιλοσοφικῆς καὶ ἱστορικῆς, συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάσα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000007731